Holy Bible

Aionian Edition®

Bekwil Bible

Bekwel Bible

AionianBible.org
The world's first Holy Bible untranslation
100% free to copy and print
also known as " The Purple Bible "

Holy Bible Aionian Edition ®
Bekwil Bible
Bekwel Bible

Creative Commons Attribution ShareAlike 4.0 International, 2018-2025
Source text: eBible.org
Source version: 4/25/2025
Source copyright: Creative Commons Attribution ShareAlike 4.0
Wycliffe Bible Translators, 2024

Formatted by Speedata Publisher 5.1.3 (Pro) on 5/4/2025
100% Free to Copy and Print
TOR Anonymously
https://AionianBible.org

Published by Nainoia Inc, https://Nainoia-Inc.signedon.net
All profits are given to https://CoolCup.org

We pray for a modern Creative Commons translation in every language
Translator resources at https://AionianBible.org/Third-Party-Publisher-Resources
Report content and format concerns to Nainoia Inc
Volunteer help is welcome and appreciated!

Celebrate Jesus Christ's victory of grace!

Preface

Bekwil at AionianBible.org/Preface

The *Holy Bible Aionian Edition* ® is the world's first Bible *un-translation*! What is an *un-translation*? Bibles are translated into each of our languages from the original Hebrew, Aramaic, and Koine Greek. Occasionally, the best word translation cannot be found and these words are transliterated letter by letter. Four well known transliterations are *Christ*, *baptism*, *angel*, and *apostle*. The meaning is then preserved more accurately through context and a dictionary. The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven additional Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies.

The first three words are *aiōn*, *aiōnios*, and *aïdios*, typically translated as *eternal* and also *world* or *eon*. The Aionian Bible is named after an alternative spelling of *aiōnios*. Consider that researchers question if *aiōn* and *aiōnios* actually mean *eternal*. Translating *aiōn* as *eternal* in Matthew 28:20 makes no sense, as all agree. The Greek word for *eternal* is *aïdios*, used in Romans 1:20 about God and in Jude 6 about demon imprisonment. Yet what about *aiōnios* in John 3:16? Certainly we do not question whether salvation is eternal! However, *aiōnios* means something much more wonderful than infinite time! Ancient Greeks used *aiōn* to mean *eon* or *age*. They also used the adjective *aiōnios* to mean *entirety*, such as *complete* or even *consummate*, but never infinite time. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs. So *aiōnios* is the perfect description of God's Word which has *everything* we need for life and godliness! And the *aiōnios* life promised in John 3:16 is not simply a ticket to eternal life in the future, but the invitation through faith to the *consummate* life beginning now!

The next seven words are *Sheol*, *Hadēs*, *Geenna*, *Tartaroō*, *Abyssos*, and *Limnē Pyr*. These words are often translated as *Hell*, the place of eternal punishment. However, *Hell* is ill-defined when compared with the Hebrew and Greek. For example, *Sheol* is the abode of deceased believers and unbelievers and should never be translated as *Hell*. *Hadēs* is a temporary place of punishment, Revelation 20:13-14. *Geenna* is the Valley of Hinnom, Jerusalem's refuse dump, a temporal judgment for sin. *Tartaroō* is a prison for demons, mentioned once in 2 Peter 2:4. *Abyssos* is a temporary prison for the Beast and Satan. Translators are also inconsistent because *Hell* is used by the King James Version 54 times, the New International Version 14 times, and the World English Bible zero times. Finally, *Limnē Pyr* is the Lake of Fire, yet Matthew 25:41 explains that these fires are prepared for the Devil and his angels. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The eleventh word, *eleēsē*, reveals the grand conclusion of grace in Romans 11:32. Please understand these eleven words. The original translation is unaltered and a highlighted note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. To help parallel study and Strong's Concordance use, apocryphal text is removed and most variant verse numbering is mapped to the English standard. We thank our sources at eBible.org, Crosswire.org, unbound.Biola.edu, Bible4u.net, and NHEB.net. The Aionian Bible is copyrighted with creativecommons.org/licenses/by/4.0, allowing 100% freedom to copy and print, if respecting source copyrights. Check the Reader's Guide and read at AionianBible.org, with Android, and with TOR network. Why purple? King Jesus' Word is royal and purple is the color of royalty! All profits are given to CoolCup.org.

History

Bekwil at AionianBible.org/History

06/21/75 - Two boys, P. and J., wonder if Jesus saves all and pray.
04/15/85 - Aionian Bible conceived as B. and J. pray.
12/18/13 - Aionian Bible announced as J. and J. pray.
06/21/15 - Aionian Bible birthed as G. and J. pray.
01/11/16 - AionianBible.org domain registered.
06/21/16 - 30 translations available in 12 languages.
12/07/16 - Nainoia Inc established as non-profit corporation.
01/01/17 - Creative Commons Attribution No Derivatives 4.0 license added.
01/16/17 - Aionian Bible Google Play Store App published.
07/01/17 - 'The Purple Bible' nickname begins.
07/30/17 - 42 translations now available in 22 languages.
02/01/18 - Holy Bible Aionian Edition® trademark registered.
03/06/18 - Aionian Bibles available in print at Amazon.com.
09/15/18 - Aionian Bible dedicated as J. and J. pray again.
10/20/18 - 70 translations now available in 33 languages.
11/17/18 - 104 translations now available in 57 languages.
03/24/19 - 135 translations now available in 67 languages.
10/28/19 - Aionian Bible nursed as another J. and J. pray.
10/31/19 - 174 translations now available in 74 languages.
02/22/20 - Aionian Bibles available in print at Lulu.com.
05/25/20 - Illustrations by Gustave Doré, La Grande Bible de Tours, Felix Just.
08/29/20 - Aionian Bibles now available in ePub format.
12/01/20 - Right to left and Hindic languages now available in PDF format.
03/31/21 - 214 translations now available in 99 languages.
11/17/21 - Aionian Bible Branded Leather Bible Covers now available.
12/20/21 - Social media presence on Facebook, Twitter, LinkedIn, YouTube, etc.
01/01/22 - 216 translations now available in 99 languages.
01/09/22 - StudyPack resources for Bible translation study.
01/23/22 - Volunteers celebrate with pie and prayer.
02/14/22 - Strong's Concordance from Open Scriptures and STEPBible.
02/14/23 - Aionian Bible published on the TOR Network.
12/04/23 - Eleēsē added to the Aionian Glossary.
02/04/24 - 352 translations now available in 142 languages.
05/01/24 - 370 translations now available in 164 languages.
08/05/24 - 378 translations now available in 165 languages.
08/18/24 - Creative Commons Attribution 4.0 International, if source allows.
10/20/24 - Gospel Primer handout format.
11/24/24 - Progressive Web Application off-line format.
01/28/25 - All profits are given to CoolCup.org.
03/12/25 - 382 translations now available in 166 languages.
05/04/25 - 393 translations now available in 175 languages.

Table of Contents

NEW TESTAMENT

Matye 11
Malak 43
Luk 63
Zaŋ 96
Mɛsa 121
eLɔm 153
Koolɛt yii Mɛkɛn 167
Koolɛt yii Bɔɔba 181
Ghalat 191
Efɛɛz 196
Filip 201
Kolɔs 205
Tɛsalonik yii Mɛkɛn 208
Tɛsalonik yii Bɔɔba 211
Timote yii Mɛken 213
Timote yii Bɔɔba 217
Tit 220
Filemɔŋ 222
Ebele 223
Zak 233
Pyɛɛd yii Mɛkɛn 237
Pyɛɛd yii Bhɔɔba 241
Zaŋ yii Mɛkɛn 244
Zaŋ yii Bhɔɔba 248
Zaŋ yii Elɛl 249
Zuud 250
ɛ Sisim Zaŋ nabee 251

APPENDIX

Reader's Guide
Glossary
Maps
Destiny
Illustrations, Doré

NEW TESTAMENT

Yezu ɛ́ boozɛke náá: «Pela bɛ, Saag'am, etɛɛ náá, bɛ ààgu sa bɛ di sa ɛ.»
Bɛ eezɛkaa ekaad bɛ, bhis bɛ nazesa ɛgwyeeg ɛ.
Luk 23:34

Matye

1 Beeka dhaad ɛ Yezu Klisto, dha ɛ Abalaam, dha ɛ
Dhavid e: **2** Ye ɛ́ Abalaam ɛ nabya Izak, Izak ɛ nabya
Zakɔɔb, Zakɔɔb kabya yɛ ɛ Yuda nɛ bɔn nyɛɛg. **3** Tin,
Yuda ɛ nabya Pɛlɛɛz bɛ nɛ Zeedas. Din ɛ nyɛɛg'ɔɔ
nabɛ ɛ́ Tamaad. Pɛlɛɛz kabya ɛ Eslɔm, Eslɔm kabya yɛ
ɛ Alam. **4** Mɔn Alam kadi ɛ́ Aminadaab, Aminadaab
nakabya yɛ ɛ Naasɔn. Naasɔn kabya ɛ Salman. **5**
Salman naazɛbya Bhoaaz bɛ nɛ myɛl Layaab. Bhoaaz
bɛ nɛ ngbɛ myɛl Luth nakabya ɛ Obɛɛd. Obɛɛd nakabya
ɛ Yese, **6** Yese ɛ́ nabya mɛkoozi Dhavid. Mɛkoozi
Dhavid naabya Salomɔŋ, nyɛ nabya Salomɔŋ ɛ bɛ
nɛ mwaa Wyiili. **7** Salomɔŋ nabɛ ɛ́ sɛɛg ɛ Loboam,
Loboam nakabya yɛ ɛ Abiya, Abiya kazɛbya yɛ ɛ Asaf. **8**
Asaf nazɛbya ɛ́ Yozafat, Yozafat kabya yɛ ɛ́ Yolam, mɔn
Yolam nabɛ ɛ́ Ozias. **9** Ozias nadi ɛ́ sɛɛg ɛ Yotam, Yotam
kabya ɛ́ Akaaz, Akaaz eezɛbya Ezekias. **10** Ezekias
kabya ɛ́ Manase. Manase kabya yɛ ɛ́ Amɔn, Amɔn
nakabya yɛ ɛ́ Yosias. **11** Yosias kadi ɛ́ sɛɛg ɛ Yekonia
nɛ bɔn nyɛɛg. Tin ɛ bɛ nazɛtɔ́ ɛ́ ekwom pɛ kyee dik
Bhabhilɔn. **12** Bhii bɔn Yisalaɛl natɔ́ ɛ́ ekwom pɛ kyee
dik Bhabhilɔn ɛ, Yekonya nakabya ɛ́ Salatyɛl, bhii tak
Salatyɛl eezɛbya Zolobabɛl, **13** Zolobabɛl kabya yɛ ɛ́
Abyuud, Abiyuud nabɛ ɛ́ sɛɛg ɛ Elyakim, Eliyakim kadi
ɛ́ sɛɛg ɛ Azɔɔd; **14** Azɔɔd eezɛbya Sadɔk, Sadɔk kabya
ɛ́ Akim, mɔn Akim kadi ɛ́ Eliyuud. **15** Eliyuud kadi
ɛ́ sɛɛg ɛ Eleazaad, Eleazaad kabya ɛ́ Matan. Matan
eezɛbya Zakɔɔb, **16** Zakɔɔb kadi ɛ́ sɛɛg ɛ Zozɛf ngom ɛ
Maali. Ye ɛ́ Maali tak ɛ nabya Yezu bot di edjóo Mɛsia
ɔ. **17** Tinaak, kana kɔkɔ mɛbyel ɛ Abalaam, kɛyaka nɛ
yɛ Dhavid, ye nabɛ ɛ́, ye naasa tyee ekɔkɔ e mɛbyel
kam nɛ ená. Ye naabaasa tyee ekɔkɔ e mɛbyel kam nɛ
ená kana ɛbyel ɛ Dhavid, kɛyaka nɛ membu mɛ bɔn
Yisalaɛl natɔ́ ɛ́ ekwom pɛ Bhabhilɔn ɛ. Kana membu
mɛ bɔn Yisalaɛl natɔ́ ɛ́ ekwom pɛ Bhabhilɔn ɛ kɛyaka
nɛ ɛbyel ɛ Mɛsia, ye naasa tyee ekɔkɔ e mɛbyel kam
nɛ ená. **18** Gwakeka ɛsuk ɛ ɛbyel ɛ Yezu Klisto. Maali
nyɛɛg nabɛ ɛ́ ghɔɔd ɛ Zozɛf. Ɛsok nɛ bɛ nɛ di moma nɛ
motom, ye nabɛ ɛ́, Maali eezɛbela ɛbum nɛ ghwyil
ɛ Sisim na Dɛɛ. **19** Zozɛf, mwaaz'ɛ nabɛ ɛ́ mot epiki,
nyɛ nabɛ ɛ́ àákwyɛl ɛdhusal nyɛ ɛ́ mis mɛ bot. Nyɛ
ɛ́ boozɛke náá, emwaaz bɛ nɛ Maali si tɔ syaab. **20**
Dáa nyɛ nadi esiiza deenek ɛ, dhiiti fofop ɛ Ghɛŋ ngɔt
eezɛtuula nyɛ tɔ dhyam, nyɛ eezɛke nɛ nɛ náá: «Zozɛf,
dha ɛ Dhavid, nàbem ba étɛp ɛba Maali, etɛɛ náá, ye
ɛ́ nɛ ghwyil Sisim na Dɛɛ ɛ, nyɛ bela ɛbum. **21** Nyɛ
waabya mɔn mɔɔ motom, bi aaget nyɛ ɛ Yezu, etɛɛ
náá, nyɛy ɛ́ kwaatsik bot ɛ mbyak'ɛ tɔ mesyem mɔɔ.»
22 Esesɛɛ binek djas aasael ɛ, etɛɛ náá, etɛp djas Ghɛŋ
nalɛɛ tɔ nuub ɛ ngoolel-mɛkpa ɛ Zɛɛb neebela ɛsuk.
Ye nabɛ ɛ́ náá: **23** «Mɔn ɛsyes ɛ moma di àágu botom ɔ
waabela ɛbum. Bhii tak, nyɛ waabya mɔn mɔɔ motom,
nyɛ aaget nyɛ ɛ́ Emanuɛl.» Ye kwyɛl ɛlɛɛ ɛ́: «Zɛɛb ɛ́ nɛ
nena.» **24** Dáa Zozɛf kadjem ɛ́ gɔ ɛ, nyɛ zokasa ɛ́ dáa
fofop ɛ Ghɛŋ nalɛɛ nyɛ ɛ, nyɛ ɛ́ boozɛbeeb myɛl Maali.
25 Tin, nyɛ nabɛ ɛ́ àásɛɛga goŋ bɛ nɛ myɛl kɛkum dwoo
myɛl nabya mɔn motom, Zozɛf naget Yezu ɛ.

2 Yezu nabyel ɛ́ pɛ dɛl ɛ Bheteleɛm pɛ kyee dik Yude
ɛ́ ghɛŋ Elood nadi mɛkoozi ɛ. Ɛ́ ghɛŋ tak, ye nabɛ
ɛ́, bɛtsoŋ ɛ bot naadus pɛ kyee ɛdjem ɛ dwoo, kum
pɛ Yeluzalɛm. **2** Tin, bɛ moo zɛdji náá: «Mɛkoozi mɛ
eYuda, mɔn di náá, nyɛ àáloo nɛ ɛbyel ɔ, nyɛ ɛ́ wo?
Bis eebee kwyikwyen yɛ edus pɛ ɛdjem ɛ dwoo, bis ɛ́
bookazyɛ zɛduwal nyɛ.» **3** Dáa mɛkoozi Elood nagwak
deenek ɛ, ye nabɛ ɛ́, ye naakpaa nyɛ lyem ɛbuɛpe dɔɔ
nɛ bot ɛdi kɔ ghaada Yeluzalɛm ɔ. **4** Wɔ gwaa nyɛ
zɛdjóo bot ɛ nadi kɔ elo eboo bɛghaa-Zɛɛb ɔ djas, nɛ
bɛghaŋ ɛ mɛkana mɛ etsi djas, nyɛ needji bɛ di Mɛsia
di esiŋa nɛ ɛbyel ɔ. **5** Bɛ eezɛbɔɔza nɛ nɛ náá: «Pɛ
Bheteleɛm, pɛ kyee dik Yude etɛɛ náá, ngoolel-mɛkpa
ɛ Zɛɛb nakwyal ɛ náá: **6** "Wɔy Bheteleɛm, kyee dik
Yude Nɛ tsɛɛtsɛ wɔ tok nɛ ghwyil ɛbyaselaa pɛ kɔ mɛl
mɛ di kɔ kyee dik Yude ɛ, etɛɛ náá, kɔ lɔ'ɛ aapaawyis
boo kukuma mot aadjɛɛd mbyak'am Yisalaɛl ɔ."» **7**
Deenek, wɔ gwaa, mɛkoozi Elood zɛdjóo bɛtsoŋ ɛ bot
binɔk tɔ syaab. Tin, bɛ eezɛlɛɛ nyɛ sum di nɛ ɛwala
ɛ kwyikwyen tak nanyen tɔ gwoo ɛ. **8** Bhii tak, nyɛ
eezɛlwom bɛ pɛ Bheteleɛm. Nyɛy nɛ nɔɔ náá: «Tɔ́ka
kɛsaa, da bi ɛ́ gu etɛp djas dum nɛ mɔn tak, dɔɔ nɛ
zeza nɛ di nyɛ di ɔ. Bi ɛ́ bela ɔɔ, da bi ɛ́ lɛɛ mɛ, etɛɛ náá,
mam pe neezyɛ, zɛduwal nyɛ.» **9** Bhii bɛ nazegwak
dáa mɛkoozi nalii nɛ nɔɔ ɛ, bɛ eezɛnɔɔ mɛnyel dhaa
yɔɔ. Tin, kwyikwyen bɛ nadi ebee pɛ ɛdjem ɛ dwoo
ɛ, moo kɛ pɛ sok bhwoob'ɔɔ pɛ ɛko, ɛ́ sok bɛ nakum
zeza nɛ di mɔn tak nadi ɛ́, Wɔ gwaa kwyikwyen zɛtyaa
piki, ɛ́ di wat, àákabaakɛ. **10** Dáa bɛ nabee kwyikwyen
ɛ, bɛ nabɛ ɛ́, bɛ naamyaala ɛbuɛpe. **11** Bhii tak, bɛ
eezɛni tɔ ndjaa, zɛbela mɔn bɛ nɛ nyɛɛg Maali tin. Wɔ
gwaa, bɛ zɛkwyit mɛboŋ si étɛp ɛduwal mɔn. Bhii tak,
bɛ eezɛkɛɛ mɛkɔm mɔɔ. Bɛ eezɛpɛk nyɛ nɛ elɔɔd, nɛ
bɛmɛnanas di edikaa tɔ du ɛ, zɛnɔɔ mul mɛ di djóoaa
miid ɛ. **12** Bhii tak, wɔ gwaa Zɛɛb zɛlu bɛ tɔ dhyam

náá, bɛ nàdhaa pɛ daa Elood. Tin, é ɛsik ɛ lɔɔ pɛ dɛl
ɛ lɔɔ, bɛ nakadhaŋ é, pɛ ze sis. 13 Bhis bɛtsoŋ ɛ bot
binɔk natɔ ɛ, fofop ɛ Ghɛŋ ngɔt eezɛtuula Zozɛf tɔ
dhyam. Nyɛy nɛ nɛ náá: «Wyɛla. Nɔŋa mwalɔ nɛ mɔn,
da bi é kaab, tɔ́, kɛsɔwa pɛ Eziptɛ. Kɛdi penek, kɛkum
dwoo mɛ aake náá, wɔ bula ɛ. Etɛɛ náá, Elood é waasaa
mɔn étɛp nyɛ neegó nyɛ.» 14 Tin, Zozɛf é boozɛwyɛl,
nɔɔ mɔn nɛ myɛl, zɛkaab pum-ɛ-pum, tɔ́, kɛsɔwa pɛ
Eziptɛ. 15 Zozɛf zokadi penek ɛ kɛkum ɛlu ɛ ɛsyee
ɛ Elood. Ye nasɛɛ deenek ɛ, etɛɛ náá, etɛp ee Ghɛŋ
naloolɛɛ tɔ nuub ngoolel-mɛkpa mɛ ɛ, neebela ɛsuk.
Ye nabɛ é náá: «Mɛ eedjóo mɔn'am étɛp nyɛ neewyis
tɔ dɛl ɛ Eziptɛ.» 16 Bhis Elood nazɛgu náá, bɛtsoŋ ɛ
bot binɔk naakɔɔ nyɛ ɛ, nyɛ naazɛbiyo ɛlyelɛpe. Wɔ
gwaa nyɛ zɛdjɛ ɛlee nɛ bot bɛ náá, bɛ tɔ́ pɛ Bheteleɛm
nɛ mɛl mɛ di é mengwoob ɛ djas, kɛgó bɔn botom djas
di náá, bɛ dinaa ààpaakum membu membá ɔ. Etɛɛ
náá, ndem bɛtsoŋ ɛ bot nalɛɛ nyɛ ɛ, ye nabɛ é náá,
mɔn tak nadi é, tɔ lɔɔg membu menek. 17 Tin, etɛp ee
ngoolel-mɛkpa ɛ Zɛɛb Zelemi nalɛɛ é boo zɛbela ɛsuk.
Nyɛ nabɛ é, nyɛ naake náá: 18 «Etsim ɛpegék pɛ dɛl
ɛ Lama; etsim e boo mɛgwyɛ nɛ mezuk. Ye é Lasɛl
ɛ di edje bɔn bɛ. Nyɛ aanàkwaakat ɛgwyɛ, etɛɛ náá,
bɔn tokapɛ.» 19 Bhis ɛsyee ɛ Elood, fofop ɛ Ghɛŋ ngɔt
eezɛtuula Zozɛf tɔ dhyam pɛ Eziptɛ. 20 Nyɛy nɛ nɛ
náá: «Wyɛla. Nɔŋa mwalɔ nɛ mɔn, da bi é sik pɛ kyee
dik Yisalaɛl etɛɛ náá, bot djas nadi ekwyɛl ɛgó mɔn'ɔ
ɔ, bɛ eezesi "bhɛɛɛ".» 21 Tin, Zozɛf é boozɛwyɛl, nɔɔ
mɔn nɛ myɛl sik pɛ kyee dik Yisalaɛl. 22 Tinaak, dáa
nyɛ nagwak náá, Alselaɔs naadjila sɛɛg Elood kɔ bóó
mɛkoozi pɛ Yude ɛ, bwoo naasa nyɛ é ɛtó pɛ yiizaag.
Zɛɛb é boobaazɛdjɛ nyɛ mɛlyo mɛsis tɔ dhyam. Tin,
nyɛ eezɛtó pɛ dhiiti dɛl ɛsis, pɛ kyee dik Ghalile. 23 Nyɛ
é boozɛtó kɛdi pɛ dhiiti dɛl, din ɛ dɛl ɛ tak é Nazalɛt.
Ye nasɛɛ deenek é, etɛɛ náá, dhiiti etɛp ee Zɛɛb nalɛɛ
tɔ enuub e bɛngoolel ɛ mɛkpa ɛ Zɛɛb ɛ, neebela ɛsuk.
Ye nabɛ é náá: «Bɛ aadjóo nyɛ mot Nazalɛt.»

3 É ghɛŋ tak ye nabɛ é Zaŋ Nduuel-bot eetuula tɔ
kyee bɔs bɛsyɛ di ààbɛ nɛ mɛdii ɛ e kyee dik Yude.
Nyɛ nadi elyo é náá: 2 «Liigka elyem bin, etɛɛ náá,
Ɛyoŋ ɛ di tɔ gwoo ɛ, yɛ eezekunaa!» 3 Ngoolel-mɛkpa
Ezayi nalii étɛp'ɛ é náá: «Mot ngɔt ɛpetuud kɔ kyee
bɔs bɛsyɛ di ààbɛ nɛ mɛdii ɛ náá: "Koobalka mɛze ɛ
Ghɛŋ! Tuuka nyɛ mɛze mɛ na looba-looba!"» 4 Kaad
Zaŋ nadi ebɔt ɛ nasael é nɛ mya mɛ boo yaaga kyee
bɔs bɛsyɛ di ààbɛ nɛ mɛdii ɛ. Nyɛ nabɛ é nɛ bhɛtɛ ket é
kuu. Nyɛ nadedɛ é etsemaaka nɛ egho. 5 Bot ɛ ghaada
Yeluzalɛm nɛ bot ɛ kyee dik Yude djas, zɛnɔɔ bot ɛ
nadidi mbaka-mbaka nɛ dii Yuldɛn ɔ nadi ezyɛ pɛ daa
lɛ. 6 Bɛ nadi evaa mesyem mɔɔ é mis mɛ bot. Bhii tak
ɔ, Zaŋ zɛduu bɛ Zɛɛb tɔ dii Yuldɛn. 7 Dáa Zaŋ nabee
náá, bɛtɛ nɛ eFalizyɛ nɛ eSadusɛɛ nadi ezyɛ pɛ daa
lɛ ɛbuɛpe zɛduwa Zɛɛb ɛ, nyɛ é boozɛke nɛ nɔɔ náá:
«Biyɔ mbyak mɛgel mak! Ɛzɛ lyo bin náá, bi kaab ɛbuk
ɛ Zɛɛb ze kunaa nɛ ɛzyɛ enek? 8 Lyaalka nɛ esesɛɛ bin
náá, ye é tsɛɛtsɛ náá, bi eezeliig elyem bin. 9 Betka
ɛke biyɔ nɛ biyɔ náá: "Dhiiti sonok aanàkwaasa mena,
etɛɛ náá: Abalaam é bhaab'enaka." Etɛɛ náá, Zɛɛb é nɛ
ghwyil ɛliig mɛkok mak ye liiza bɛdha ɛ Abalaam. 10
Ye nyɔ é bi gu náá, zoŋ moo é nɛɛga é ɛbok ɛ le étɛp
ye neetsaal ekaŋal e tak. Ele ee di ààdjɛ mbɛɛ bhum ɔ
djas, goka é nɛ ɛkwyalaa. Bhii tak, da ye é kɛmwasaa
tɔ du. 11 «Ye é tsɛɛtsɛ náá, mam duu bin Zɛɛb é tɔ
mɛdii, étɛp ye neelyaal náá, bi eezeliig elyem. Yɛ kabɛ
mot di zyɛ bhis'am ɔ, nyɛ aaduu bin Zɛɛb é, tɔ ghwyil
Sisim na Dɛɛ nɛ du. Nyɛ eedhaa mɛ nɛ mɛbwala. Mam
aanàkwaakobela-bela duu ɛmalal étɛp ɛkotii-tiiak ekel
ekoko bɛ. 12 Tɔ mɛmbɔ mɛ, nyɛ eemɛt wal étɛp nyɛ
neewa mbɛk pak ezeeza nɛ bhum. Ezeeza pak wat,
mbɛɛ bhum yak pak. Tin, nyɛ waakwom mbɛɛ bhum
tɔ taa. Yɛ kabɛ ezeeza ɔ, nyɛ kakɛmwas yɛ ɛ tɔ du na
kɔm-kɔm.» 13 Dhiiti dwoo Yezu naazɛdus pɛ kyee dik
Ghalile zɛkum pɛ dii Yuldɛn pɛ kyee Zaŋ nadi é, étɛp
nyɛ needuwa Zɛɛb dáa Zaŋ. 14 Wɔ gwaa Zaŋ zɛbyen yɛ.
Nyɛy nɛ nɛ náá: «Ye é mam ɛ di egoka nɛ ɛzyɛ, zɛduwa
Zɛɛb pɛ daa lɔ. Ghuna ye é wɔy é kazyɛ pɛ daa lam e!»
15 Yezu eezɛbɔɔza nɛ nɛ náá: «Wɔ goka é wɔ myaal
náá, ye sɛ́ɛ deenek é ɛwala ɛlak. Etɛɛ náá, deenek
mena sa é ɛkwosak ɛ Zɛɛb.» Tin, Zaŋ é boo zɛmyaal. 16
Dáa Yezu naduwa Zɛɛb ɛ, wyisa nyɛ nazowyis tɔ mɛdii
ɛ, é di tak wat, wɔ gwaa gwoo zɛbɛŋɛl kɔ ɛko ɛ lɛ. Bhii
tak, Sisim na Dɛɛ eezyɛ, zɛsul kɔ lɛ tyee ɛghum. 17
Dhiiti gwood eezɛgék tɔ gwoo náá: «Nwyak é mɔn'am
mɛ di kwyɛl ɔ. Mɛ eedyeebamyaala nɛ nɛ ɛbuɛpe.»

4 Bhii tak, Sisim Zɛɛb eezɛwyel Yezu, tɔ́ nɛ nɛ pɛ
kyee bɔs bɛsyɛ di ààbɛ nɛ mɛdii ɛ, etɛɛ náá, Dim
mot mɛkɔŋ neekɛwa nyɛ tɔ mɛbhowal. 2 Dáa nyɛ
nazɛtsi edee étɛp mendjaala tyee mɛlu mɛkam-mɛná
nɛ epum mɛkam-mɛná ɛ, za naazɛsa nyɛ. 3 Tin, Satan,
Mot mɛbhowal eezɛtiila pɛ daa lɛ. Nyɛy nɛ nɛ náá: «Yɛ
bɛ náá, wɔ é Mɔn ɛ Zɛɛb ɔɔ, kea nɛ mɛkok mak náá, ye
liiza emapa.» 4 Yezu eezebɔɔza nɛ nɛ náá: «Ekwyala ɛ
Zɛɛb lɛɛ é náá: "Ye tok emapa nɛ emapa di esa náá,
mot di nɛ tsik. Mot tsak é nɛ mɛkpa djas di edus tɔ

nuub Zɛɛb ɛ.”» 5 Bhii tak, Dim mot mɛkɔŋ eebaazɛtɔ́
nɛ nɛ pɛ Yeluzalɛm ghaada na dɛɛ. Nyɛ eezɛgel nyɛ kɔ
nges Ndjaa-ebuwa. 6 Nyɛy nɛ Yezu náá: «Yɛ bɛ náá, wɔ
ɛ́ Mɔn Zɛɛb ɔɔ, tsela, da wɔ ɛ́ kɛduma pɛ si, etɛɛ náá,
ekwyala ɛ Zɛɛb lɛɛ ɛ́ náá: “Kɔ ɛsu ɛ lɔ, Zɛɛb ɛ́ waake nɛ
efofop bɛ náá: Bɛ bɛp wɔ nɛ mɛmbɔ mɔɔ, ɛ́ kaab náá,
wɔ ɛ́ zɛkɛbema ɛbɛk.”» 7 Tin, Yezu eezɛbɔɔza nɛ nɛ
náá: «Ekwyala baalɛɛ ɛ́ náá: “Sa wɔ ààwa Ghɛŋ Zɛɛb'ɔ
tɔ mɛbhowal.”» 8 Dim mot mɛkɔŋ eebaazɛnɔɔ nyɛ, tɔ́
nɛ nɛ pɛ kɔ dhiiti ɛtsok ɛ na vyɛɛgvyɛɛg. Nyɛ eezɛtel
nyɛ mɛyɔŋ mɛ bɔs djas nɛ mɛkas nɛ enɛm tak djas. 9
Dim mot mɛkɔŋ eezɛke nɛ nɛ náá: «Mɛ waadjɛ wɔ
esesɛɛ bak djas, wɔ kwyit mɛboŋ mɔ si mɛko mam, da
wɔ ɛ́ duwal mɛ ɔɔ.» 10 É di'enek, Yezu ɛ́ boozɛke nɛ nɛ
náá: «Dusa tin, Satan! Etɛɛ náá, ekwyala lɛɛ ɛ́ náá: “Ye
ɛ́ Ghɛŋ Zɛɛb'ɔ ɛ́ wɔ di egoka nɛ ɛduwal. Wɔ goka nɛ
ɛsa ɛ́ mɛsa mɛ met.”» 11 É sok'enek, Dim mot mɛkɔŋ
eezɛbet nyɛ, nyɛ eezɛtɔ́ yɛ. É di'enek, wɔ gwak efofop
zokazyɛ zɛkwyee nyɛ. 12 Bhis Yezu nagwak náá, Zaŋ
naamɛtaa ɛ́ mbok ɛ, nyɛ naazɛtɔ́ pɛ Ghalile. 13 Nyɛ
nabɛ ɛ́ ààkosulal kɔ ghaada Nazalɛt. Tin, nyɛ nakwos ɛ́
ɛkɛdi pɛ ghaada Kapɛlnaum, ghaada tak nadi ɛ́ mbaka-
mbaka nɛ boo soob na djato-djato Ghalile, pɛ pak kyee
dik ɛ Zabulɔn nɛ Neftali. 14 Nyɛ nasa deenek ɛ́, etɛɛ
náá, etɛp ngoolel-mɛkpa Ezayi nalɛɛ ɛ́ neebela ɛsuk: 15
«Ekyee mɛdhik mɛ Zabulɔn nɛ Neftali pɛ kyee ze boo
soob na djato-djato pɛ yii kyiid dii Yuldɛn, Ghalile, pɛ
bot ɛ di ààbɛ bot ɛ mbyak eYuda di ɔ! 16 Mbyak di tɔ
ghooghom ɛ waabee boo ngel gwyɛ ɛ́ kas tɔ lɔɔ! Dɔɔ
nɛ bot ɛ di ekɔɔla tɔ ghooghom pɛ kyee dik ɛsyee ɔ,
gwyes ɛ́ waakas kɔ lɔɔ.» 17 Kana ɛwala ɛlenek, Yezu
naazɛkan ɛlyo bot náá: «Liigka elyem, etɛɛ náá, Ɛyoŋ
ɛ di tɔ gwoo ɛ, yɛ eezekunaa!» 18 Dhiiti dwoo Yezu
nadi ekɛ mbaka-mbaka nɛ boo soob na djato-djato e
Ghalile. Dáa nyɛ nabee bɛlael ɛ mɛwyet bɛbá, dhyeeb
nɛ tel, bɔɔ ela mɛwyet ɛ. Bot ɛ tak nabɛ ɛ́ Simɔŋ, mot
nagetaa Pyɛɛd ɔ, zɛnɔɔ dhyeeb Andele ela ɛwyet tɔ
dii. 19 Tin, Yezu eezɛke nɛ nɔɔ náá: «Duka mɛ, mɛ
waasa náá, bi di bɛlael ɛ mɛwyet ɛtɛp ɛmɛt ɛ bot.»
20 É di'enek wat, bɛ eezɛdhuugal mɛwyet mɔɔ, ɛtɛp
ɛdu Yezu. 21 Bhii Yezu nakɛ ba «zii» ɛ́, nyɛ eezɛboma
nɛ bɛdhiiti bot ɛsis, dhyeeb nɛ tel, Zak bɛ nɛ mɔn ɛ
nyɛɛg Zaŋ, bɔn ɛ Zɛbɛdɛ. Bɛ nadi ɛ́ tɔ elɛɛd, ekoobal
mɛwyet mɔɔ, bɛ nɛ sɛɛg'ɔɔ. Tin, Yezu eezɛdjóo bɛ. 22
É di'enek wat, bɛ eezɛdhuugal elɛɛd nɛ sɛɛg'ɔɔ, bɛ
eezɛdu Yezu. 23 Tin, Yezu naazɛtɔ́ pɛ kyee dik Ghalile
djas, nyɛ nadi edjɛ mɛlyo tɔ mendjaa mɛ mendjaala
mɛ eYuda nadi pɛ kyee dik tak ɛ. Nyɛ nadi egoola
Mbɛɛ Bhaadal dum nɛ Ɛyoŋ ɛ Zɛɛb, nɛ ɛbaatsik bot ɛ
nazyɛ nɛ mɛbɛ́ membi nɛ membi ɔ nɛ bot ɛ nadi nɛ
edjam ɔ. 24 Ye nabɛ ɛ́, menduk mɛ naakɛ kɔ kyee dik
Siili djas. Bɛ ɛ́ boodi zezyɛ nyɛ nɛ bot ɛ nadi nɛ mɛbɛ́
membi nɛ membi ɔ, nɛ bot ɛ embee esisim nadi edhe-
dhek ɔ, dɔɔ nɛ bot ɛ nadi ebil djem ɔ nɛ eboka e bot.
Yezu zokatsik bɔɔ djas. 25 Mɛdhuu mɛ bot ɛ nadi edu
nyɛ ɔ, nadudus ɛ́ pɛ Ghalile, pɛ pak eghaada kam, pɛ
ghaada Yeluzalɛm, pɛ Yude nɛ bot ɛ kyee dik nadi pɛ
yii kyiid dii Yuldɛn ɔ.

5 Dáa Yezu nabee ɛdhuu ɛ bot binɔk ɛ, nyɛ naazɛbyet
kɔ ɛtsok, nyɛ eezɛnɔɔ nyel'ɛ, disi. Bɛdjekel bɛ
eezɛdisi e ngwoob'ɛ. 2 Nyɛ eezɛni ɛ́ djɛ bɛ mɛlyo: 3
«Mɛnyɔ nɛ bɛdjel ɛ bot tɔ sisim, etɛɛ náá, Ɛyoŋ ɛ di tɔ
gwoo ɛ, ye ɛ́ yɔbɔ. 4 Mɛnyɔ nɛ bot ɛ di edje nenak
ɔ, etɛɛ náá, Zɛɛb ɛ́ waadis ghoŋ di tɔ elyem bɔɔ ɛ! 5
Mɛnyɔ nɛ bot ɛ di etela ɔ, etɛɛ náá, bɛ waabela kyee
bɔs Zɛɛb nakɛk bɛ ɛ! 6 Mɛnyɔ nɛ bot ɛ di nɛ za nɛ
gwyes ɛsa ɛkwosak ɛ Zɛɛb ɔ, etɛɛ náá, bɛ waadɛ, djil! 7
Mɛnyɔ nɛ bot ɛ di gek bot ɛsis ghoŋ ɔ, etɛɛ náá, Zɛɛb ɛ́
waagek bɛ ghoŋ! 8 Mɛnyɔ nɛ bot ɛ di nɛ mbɛɛ elyem
ɔ, etɛɛ náá, bɛ waabee Zɛɛb. 9 Mɛnyɔ nɛ bot ɛ di esaa
egwyem pak'ɔɔ ɛ, etɛɛ náá, Zɛɛb ɛ́ waadiig bet náá, bɛ
ɛ́ bɔn bɛ! 10 Mɛnyɔ nɛ bot ɛ di tɔ tsik mezuk ɔ etɛɛ náá,
bɛ ɛpesa ɛkwosak ɛ Zɛɛb, etɛɛ náá, Ɛyoŋ ɛ di tɔ gwoo
ɛ, ye ɛ́ yɔbɔ! 11 Mɛnyɔ nɛ nen, yɛ bɛ náá, bot ɛpelee
bin ɔ, nɛ ɛwa bin tɔ tsik mezuk ɔ, bɛ di esu bin etɛp
mbɛs ɔ, nɛ ɛbaasaab dék'en, ɛtɛp'am ɔ. 12 Myaalaka,
da bi ɛ́ bɔl zɛŋ, etɛɛ náá, boo etuud bin ɛ́ nɛɛga pɛ tɔ
gwoo. Etɛɛ náá, ye ɛ́ deenek ɛ bɛ nazuk bɛngoolel ɛ
mɛkpa ɛ Zɛɛb nazyɛ ɛsok nɛ nen ɔ.» 13 «Ye ɛ́ biyɔ ɛ́ di
mɛsɔn kɔ bɔs. Yɛ bɛ náá, mɛsɔn moo ɛ́, ààkagwom
ɔ, ye goka ɛ́ nɛ ɛsaaa dáa ɛtɛp mɛsɔn neebaagwom?
Deenek mɛsɔn aakadi ɛ́, ààbɛ nɛ mɛsa mɛ yɛ aasaaa nɛ
yɛ ɛ. Deenek, ye goka ɛ́ nɛ ɛmwasaa pɛ kel, da bot ɛ́
nyal yɛ. 14 «Ye ɛ́ biyɔ ɛ́ di mɛkas kɔ ɛko ɛ bɔs. Dɛl ɛ
di suma kɔ ɛtsok ɔ, tok nɛ ghwyil ɛdi syela. 15 Wɔ
aanàkwaatuub lama, da wɔ ɛ́ wa yɛ si bhe. Yɛ ààseaa
deenek, ye goka nɛ ɛkɛlaa ɛ́, pɛ kɔ tɛɛg ɛ́ di bot djas
aadi tɔ gwyɛ tak ɔ. 16 Deenek ɛ́ di egoka náá, mɛkas
men nyen tɔ bot, ɛtɛp bot neebee mɛnyɔ mɛ esesɛɛ bi
di esa ɛ, ɛtɛp bɛ needuwal Sɛɛg'en di tɔ gwoo ɔ.» 17
«Nàkeka náá, mɛ nazyɛ ɛ́ zɛgó etsi ɛ Moiiz nɛ mɛlyo
mɛ bɛngoolel ɛ mɛkpa ɛ Zɛɛb nadjɛ ɛ. Mɛ nabɛ ɛ́ ààzyɛ
zɛgó etsi, mɛ nazyɛ ɛ́ zɛlyaal mɛsuk mɛ tak. 18 Tsɛɛtsɛ

nɛ tsɛɛtsɛ, mɛ lɛɛ bin ɛ náá: Dáa ye di náá, gwoo nɛ bɔs
dinaa ààpaadum ɛ, ye tok nɛ sa wat aadisaa tɔ etsi. Ye
nakoozodi ba moo ɛtɔn nɛghu ba moo kyeeb, sa wat
aanàdus tɔ etsi kɛkum dwoo mɛsik mɛ etɛp djas. 19
Ɛ́tɛp tak ɛ́ di náá, mot aazodis tsi wat, ye nakoozotɔɔl,
da nyɛ ɛ́ lyo bɔn nyɛɛg náá, bɛ sa dáa nyɛ sa ɔ, yenɔk
aadi ɛ́, mɔɔ dhyeeb tɔ Ɛyoŋ ɛ di tɔ gwoo ɛ. Tin, mot
di eduwal etsi da nyɛ ɛ́ lyo bɔn nyɛɛg náá, bɛ sa dáa
nyɛy ɔ, yenɔk aadi ɛ́ boo-mot tɔ Ɛyoŋ ɛ di tɔ gwoo
ɛ. 20 Mɛ lɛɛ bin ɛ náá: Epiki bin é mis mɛ Zɛɛb ɛ́ di
ààdhaa yii bɛghaŋ ɛ mɛkana mɛ etsi nɛ eFalizyɛ ɔɔ, bi
aanàkwaani tɔ Ɛyoŋ ɛ di tɔ gwoo ɛ.» 21 «Ye nabɛ ɛ́, bi
naagwak náá, nyɛ nake nɛ bɛbhaab bina náá: “Sa wɔ
ààgó mot. Mot ɛ́ gó sɔ mot ɔɔ, ye goka ɛ́ ye tɔ́aa nɛ nɛ
é mis mɛ bɛtetɛp, nyɛ neepɛ́ɛaa.” 22 Yɛ kabɛ mam ɔ,
mɛ lɛɛ bin ɛ náá: Mot djas aagwak ɛbuk nɛ mɔn nyɛɛg
ɔɔ, ye goka ɛ́ náá, bɛtetɛp pɛ́ɛ nyɛ. Mot aake nɛ sɔ mot
náá, “wɔ ɛ́ wo ɔ”, nyɛ goka ɛ́ nyɛ tɔ́ kɛpɛ́ɛaa pɛ boo
zɛɛga bɛtetɛp eYuda. Mot aake nɛ sɔ mot náá, “wɔ ɛ́
ndjemet ɔ”, ye goka ɛ́ náá, nyɛ kɛmwasaa tɔ du na
kɔm-kɔm. (Geenna g1067) 23 Yɛ bɛ náá, wɔ ɛpetó pɛ mesa
ebuwa étɛp ɛkɛduwal Zɛɛb nɛ esa bɔ ɔɔ, tin, wɔ siiza
náá, mɔn nyoog ɛ́ nɛ tɛp nyɛ di ebwak wɔ kɔ ɛsu ɛ tak
ɔɔ, 24 pookobet esa e duu tak kɔ mesa ebuwa. Da wɔ ɛ́
pookokɛgwakel nɛ mɔn nyoog. Bhii tak ɛ wɔ aakazyɛ,
zɛkaa Zɛɛb. 25 «Mot ɛ́ kɛpit wɔy ɔɔ, bi ɛ́ di etó pɛ dáa
bɛtetɛp ɔɔ, lela ɛgwakel nɛ nɛ é di bi dinaa é ze yenek,
é kaab náá, mot tak ɛ́ zɛkɛka wɔ é mis mɛ bɛtetɛp.
Bhii tak, da bɛtetɛp ɛ́ djɛ wɔ é mɛmbɔ mɛ esodja, da
bɛ ɛ́ wa wɔ é membok. 26 Tsɛɛtsɛ nɛ tsɛɛtsɛ, mɛ lɛɛ
bin ɛ náá: Wɔ aanàkwaawyis tin, wɔ di ààtuud dɔɔ nɛ
falanga ɛsik ɔ.» 27 «Ye nabɛ ɛ́, bi naagwak náá: “Sa wɔ
ààsa ɛzɔ.” 28 Tin, mam kalɛɛ nɛ nen ɛ náá, motom
djas aagwyák mwaa sɔ, da ɛ́ wyeeb nyɛ tɔ lyem ɔ,
yenɔk tak eezesa ɛzɔ nɛ moma tak tɔ lyem'ɛ. 29 Yɛ
bɛ náá, ye ɛ́ dis ɛ kyee mbɔ eghɛŋ bɔ ɛ́ di ebelal wɔ
náá, wɔ sa mesyem ɔ, wɔ goka ɛ́ nɛ ɛpiid ɛ yɛ, da wɔ ɛ́
mwas yɛ ɛtsetaɛpe. Yɛ aadi ɛ́, ɛnyɔɛpe nɛ nɔ náá, wɔ
dis dhiiti kyee nyel'ɔ, ààkabɛ náá, wɔ kɛdyak tɔ du na
kɔm-kɔm nɛ nyel'ɔ djas. (Geenna g1067) 30 Yɛ bɛ náá, ye
ɛ́, mbɔ eghɛŋ bɔ ɛ́ di esa náá, wɔ syem ɔ, tsaala yɛ,
da wɔ ɛ́ mwas yɛ ɛtsetaɛpe nɛ nɔ. Yɛ aadi ɛ́, ɛnyɔɛpe
nɛ nɔ náá, wɔ tsaal dhiiti kyee nyel'ɔ, ààkabɛ náá,
wɔ kɛdyak tɔ du na kɔm-kɔm nɛ nyel'ɔ djas.» (Geenna
g1067) 31 «Ye nabɛ ɛ́, bɛ naabaake náá: “Mot ɛpɛɛ myɛl
ɔɔ, nyɛ goka ɛ́ nɛ ɛdjɛ nyɛ mɛkana mɛ ɛbel ɛ ɛba.”
32 Yɛ kabɛ mam ɔ, mɛ ke ɛ́ náá: motom djas di epɛɛ
myɛl, ààmɛt nyɛ nɛ sa etsi di elu ɔ, motom tak saŋ
ɛ́ náá, moma tak di moma mɛzɔ nyɛ baató ɛba ɛ sis
ɔɔ. Tin, motom aaba moma zebyenaa é ɛba ɔ, nyɛy
baasa ɛ́ ɛzɔ.» 33 «Ye nabɛ ɛ́, bi naagwak dáa bɛ nake
nɛ bɛbhaab binaka náá: “Sa wɔ ààgwakel nɛ mot, da
wɔ ɛ́ tuwal myoŋ nɛ mɛsoŋ bhii tak wɔ kadi ɛ́ ààsa sa
wɔ nakɛk ɛ. Ye goka ɛ́ náá, wɔ sa sa wɔ kɛk é mis mɛ
Ghɛŋ ɛ.” 34 Yɛ kabɛ mam ɔ, mɛ lɛɛ bin ɛ náá, sa mot
ààtuwal myoŋ nɛ mɛsoŋ, da ɛ́ nɔɔ gwoo dáa tyaases,
etɛɛ náá, penek ɛ́ pɛ bóó mɛkoozi mɛ Zɛɛb di ɛ. 35 Sa
mot ààtuwal myoŋ nɛ mɛsoŋ nɛ bɔs, etɛɛ náá, bɔs ɛ́ di
Zɛɛb di enyal nɛ mɛko mɛ ɔ. Sa mot ààtuwal myoŋ nɛ
mɛsoŋ nɛ din ɛ Yeluzalɛm, etɛɛ náá, ye ɛ́ ghaada ɛ boo
Mɛkoozi. 36 Sa wɔ ààtuwal myoŋ nɛ mɛsoŋ, da ɛ́ wa
lo'ɔ é ban, etɛɛ náá, wɔ tok nɛ ghwyil ɛswoola bhoo
lo'ɔ náá, ye bhilal nɛghu ye pum. 37 Yɛ bɛ náá, wɔ
eemyaal tɛp ɔɔ, kea “Iyoo”. Yɛ kabɛ náá, wɔ eebyen
ɔɔ, kea “ooh”, etɛɛ náá, ekɛla-ekɛla ee bot dyeebakɛl
kɔ étɛp'enek dyeebadus ɛ́ pɛ daa Mbee mot.» 38 «Ye
nabɛ ɛ́, bi naagwak náá: “Mot ɛ́ tuu sɔ dis ɔɔ, ye goka ɛ́
náá, nyɛ baatuuaa yɛ. Mot ɛ́ bwak wɔ ɛdjɛ ɔɔ, da wɔy ɛ́
baabwak nyɛ ɛdjɛ.” 39 Deenek, mam kalɛɛ bin ɛ náá:
Sa mot ààbulal ɛbiyo nɛ ɛbiyo. Mot ɛ́ nyuu wɔ bɛɛz é
ɛmuk pɛ mbɔ eghɛŋ ɔ, baaka nyɛ yak kyee ɛmuk. 40
Mot ɛ́ di esaa wɔ nɛ etɛp étɛp nyɛ neenɔɔ kuwa yɔ ɔɔ,
beta nyɛ, nyɛ baanɔɔ dɔɔ nɛ ndjookuwa yɔ. 41 Mot
ɛ́ besal wɔ náá, wɔ kɛ nɛŋ wat ɔɔ, kɛa enɛŋ ebá. 42
Gwyena nɛ mot di ewaab wɔ sonok ɔ. Yɛ bɛ náá, mot
eenɔɔ sa yɔ ɔɔ, sa wɔ ààkabaakɛdu.» 43 «Ye nabɛ ɛ́, bi
naagwak náá: “Ye goka ɛ́, wɔ kwyɛl sɔ'ɔ mot, da wɔ ɛ́
byen mot mɛbhuka mɔ.” 44 Yɛ bɛ mam ɔ, mɛ kalɛɛ bin
ɛ náá: kwyɛlka bot ɛ mɛbhuka men. Djaalaka Zɛɛb
kɔ ɛsu ɛ bot ɛ di ezuk bin ɔ. 45 Deenek ɛ́ bi aadi bɔn
Sɛɛg'en di pɛ tɔ gwoo ɔ, etɛɛ náá, Zɛɛb sa ɛ́ náá, gwyes
kas kɔ bot djas: bɛmbee ɛ bot nɛ bɛtetɛ ɛ bot. Tyee
wat, Zɛɛb sil bhi ɛ́, étɛp bot ɛ di sosoob ɔ, nɛ bot ɛ di
ààbɛ sosoob ɔ. 46 Yɛ bɛ náá, bi goka ɛ́ nɛ ɛzokwyɛl
ɛ́ bot ɛ di ekwyɛl bin ɔ, étɛp ye bi di bun náá, bi ɛ́
waabela efute aadus pɛ ɛko ɛ? Dɔɔ nɛ bɛnɔŋel ɛ epata
e lapo zobaakwyɛl ɛ́, bot ɛ di ekwyɛl bɛ ɔ. 47 Yɛ bɛ
náá, bi zoswos ɛ́ bɔn nyɛɛg bin ɔ, bi bee tin ɛ́ náá, bi
ɛpesa enɛm esa? Etɛɛ náá, bot ɛ di ààbɛ bot ɛ mbyak
eYuda ɔ, bɔɔ pe zobaasa ɛ deenek! 48 Dika nɛ mbɛɛ
elyem dáa Sɛɛg'en di tɔ gwoo ɔ di nɛ mbɛɛ lyem ɛ.»

6 «Bi ɛ́ kotiibal dum nɛ dáa bi di esa enɛm esa nɛ
bot étɛp ɛduwal ɛ Zɛɛb ɛ. Bi ɛ́ sa deenek é mis

mɛ bot, étɛp bot djas neeke náá: “Biyɔ ɛ́ di bɛmbɛɛ
bot” ɔ. Deenek, bi ɛ́ sa deenek ɔɔ, bi aanàkwaabela
efute e Sɛɛg'en di tɔ gwoo aadjɛ ɛ. 2 Wɔ kwyɛl ɛdjɛ
djel mot sonok ɔɔ, wɔ goka ɛ́ nɛ ɛsa yɛ tɔ sɔ, sa mot
àègu. Nàsa dáa bot ɛ luwalɛŋ di sa tɔ mendjaa mɛ
mendjaala mɛ eYuda nɛ é egba ɛ. Bɛ sa deenek ɛ́ étɛp
bot needuwal bɛ. Tsɛɛtsɛ nɛ tsɛɛtsɛ, mɛ lɛɛ bin ɛ náá:
Mbi bot binɔk eezebela yɔbɔ efute. 3 Yɛ bɛ náá, mbɔ
eghɛŋ bɔ ɛpedjɛ djel mot sonok ɔɔ, yɛ àànyɔ náá, mbɔ
myɛl ɛ lɔ gu. 4 Etɛɛ náá, ye goka ɛ́ náá, sa wɔ djɛ
mot ɛ, ye di sɔ. Tin, Sɛɛg'en, mot di egu dáa wɔ di
ekwyee bot tɔ sɔ ɛ, nyɛ waadjɛ wɔ yɔ efute.» 5 Yezu
eezɛke nɛ nɔɔ náá: «Bi ɛ́ di edjaala ɔɔ, nàdika dáa bot
ɛ di nɛ lualɛŋ, bɛ dyeebakwyɛl ɛdjaala ɛ metetel tɔ
mendjaa mɛ mendjaala mɛ eYuda nɛ é bɛman, étɛp
bot neebee bɛ. Tsɛɛtsɛ nɛ tsɛɛtsɛ, mɛ lɛɛ bin ɛ náá: bot
binɔk eezebela yɔbɔ efute. 6 Yɛ kabɛ wɔy ɔ, wɔ kwyɛl
ɛdjaala Zɛɛb ɔɔ, nia tɔ dhɛŋ'ɔ, da wɔ ɛ́ diyal ɛbɛ. Bhii
tak, da wɔ ɛ́ djaala nɛ Soog di tɔ di sɔ ɔ. Tin, Soog, mot
di ebee esesɛɛ wɔ di esa tɔ sɔ ɔ, nyɛ waadjɛ wɔ efute.
7 «É sok bi di edjaala ɛ́, sa mot àèbasal ɛkpa wat esok
nɛ esok gwyes dáa bot ɛ di àèbɛ bot ɛ mbyak eYuda ɔ.
Bɔɔ gek ɛ́ náá, Zɛɛb ɛ́ waagwak bɛ, etɛɛ náá, bɛ nɛ bil
mɛkpa ɛbuɛpe tɔ mendjaala mɔɔ. 8 Sa mot àèbaŋa
bɛ, etɛɛ náá, Sɛɛg'en nɛ gu sa elyem bin di ekwos ɛ,
ɛsok nɛ bi nɛ waab nɛ nɛ. 9 Deenek, Gwakeka dáa bi di
egoka nɛ ɛdjaala ɛ. Keka náá: “Sɛɛg'es di tɔ gwoo ɔ, ye
goka ɛ́ náá, mot nɛ mot gu náá, wɔ ɛ́ Zɛɛb na Dɛɛ. 10
Mɛkoozi mɔ zyɛ. Beta náá, ɛkwosak ɛ lɔ sael kɔ bɔs,
dáa ye di sael pɛ tɔ gwoo ɛ. 11 Djɛa bis mɛlu nɛ mɛlu
edee di egoka nɛ nes ɛ. 12 Pela ɛbiyo ɛ bis zesa ɛ, etɛɛ
náá, bisɔ pe, bis ɛpepel bot ɛ nazesa bis ɛbiyo ɔ. 13 Sa
wɔ àèbet bis tɔ mɛbhowal. Pɛka bis é mɛmbɔ mɛ Mbee
mot, [etɛɛ náá, ye ɛ́ wɔy ɛ́ di nɛ Mɛkoozi, nɛ mɛbwala,
nɛ duma na kɔm-kɔm.]”» 14 «Guka náá: Bi ɛ́ pel ɛbiyo
ɛ bot ɛ di etó nɛ ɛsa bin ɔ, Sɛɛg'en di pɛ tɔ gwoo ɔ
waabaapel yebɔ pe. 15 Tin, yɛ kabela náá, bi àèpel
bɛsɔ bin ɔɔ, Sɛɛg'en di tɔ gwoo ɔ aanàkwaabaapel
ɛbiyo ɛ bi di esa ɛ.» 16 «Yɛ bɛ náá, bi ɛpetsi edee ɔɔ, sa
mot àèdi nɛ bhwoob ghoŋ dáa bot ɛ di nɛ lualɛŋ ɔ.
Bɛ lyaal bhwoob ghoŋ deenek ɛ́, étɛp bot djas neegu
náá, bɛ ɛpetsi edee. Tsɛɛtsɛ nɛ tsɛɛtsɛ, mɛ lɛɛ bin ɛ
náá: bot binɔk eezebela yɔbɔ efute. 17 Yɛ kabɛ wɔy ɔ,
wɔ tsi edee ɔɔ, gwyiia bhwoob, da wɔ ɛ́ lɔɔb mul é
lo, 18 etɛɛ náá, bot needi àègu náá, wɔ ɛpetsi edee.
Tin, ye ɛ́ Soog mot di tɔ sɔ ɔ di egu, deenek Soog, mot
di ebee esesɛɛ djas wɔ di sa tɔ sɔ ɔ, nyɛ waadjɛ wɔ
efute.» 19 «Nàsaaka ɛdi ɛ́ nɛ bɛtɛ nɛ ekum é bɔs'ak.
Ekum ee di náá, bɛsɛs nɛ emaa ɛ́ waapul ɛ. Ekum ee
di náá, bot ɛ djii ɛ́ waakwak ɛbo ɛ ndjaa, da ɛ́ djii,
nɔɔ, tó nɛ yɛ ɛ. 20 Kwomka ekum bin pɛ daa Zɛɛb.
Penek, bot ɛ djii aanàkwaani kɛdjii yɛ, bɛsɛs nɛ emaa
aanàkwaapul yɛ. 21 Etɛɛ náá, é di mot di ekwom esa
bɛ ɔ, lyem'ɛ di ɛ́ tin.» 22 «Mis mɛ mot ɛ́ dáa lama nyel.
Yɛ bɛ náá, mis mɔ ɛpenyaasok ɛnyɔɛpe ɔɔ, gua náá,
nyel'ɔ djas ɛ́ tɔ selele. 23 Yɛ kabɛ náá, mis mɔ ɛpekpaŋ
ɔɔ, nyel'ɔ djas ɛ́ tɔ ghooghom. Yɛ kabɛ náá, ngel di tɔ
lɔ eezedim ɔɔ, tin, kwaa yenek mɛghomla aanɔŋel nɛ
yé?» 24 Mot ngɔt aanàkwaadi mot-mɛsa mɛ ekukuma
ebá. Yɛ bɛ deenek ɔɔ, nyɛ waabhina ngɔt, da nyɛ ɛ́
kwyɛl nwyak ngɔt, nɛghu nyɛ kaseya nɛ mot ɛsok ɔɔ,
nyɛ waapɛɛ nwyak ngɔt. Bi tok nɛ ghwyil ɛsa mɛsa
mɛ Zɛɛb nɛ mɛsa mɛ epata é di wat. 25 «Étɛp tak ɛ́
mɛ di elɛɛ nɛ nen náá: Nàbemka ba dum nɛ tɛp edee,
nɛ gwyes mɛdii nɛ tɛp eduuba. Etɛɛ náá, tsik eedhaa
edee nɛ mɛnyɔ. Nyel eedhaa ekaad nɛ mɛtaŋ. Etsal é?
26 Beeka enen pɛ ɛko, bɛ àèbɛ epyeeb, àèbók edee di
ewum tɔ epyeeb ɛ. Bɛ àèkwom edee tɔ mɛbhwaa nɛ kɔ
etaa. Tin, dhi Sɛɛg'en di tɔ gwoo ɔ, di djɛ bɛ edee! Bi
àèpadhaa enen nɛ boo mɛtaŋ é mis mɛ Zɛɛb é? 27
Yɛ bɛ náá, bi ɛpebem ba ɔɔ, ɛzɛ pak'en di nɛ ghwyil
ɛbil ba ɛlu ɛ wat kɔ mɛlu mɛ tsik'ɛ?» 28 «Étɛp ye bi di
bem ba kɔ ɛsu ɛ ekaad? Beeka dáa mɛzɛm di ekwyil
nɛ wyee tɔ pyeeb ɛ. Mɛzɛm mɛ tak àèsa mɛsa, àèlat
ekaad. 29 Tin, mɛ ɛpelɛɛ bin náá, dɔɔ nɛ Salomɔŋ, nɛ
boo duu yɛ, nyɛ nabɛ ɛ́ àèbɛ nɛ mbɛɛ kaad na nyɔ
dhaa wat tɔ kɔkɔ mɛzɛm menek. 30 Yɛ bɛ náá, Zɛɛb
ɛpebet eka ee di tɔ dik mos, da djɛmɛn ye ɛ́ nɔŋaa,
dikaa tɔ du ɔɔ, tin, nyɛ tok nɛ ghwyil ɛsa deenek nɛ
lyem'ɛ met étɛp'en é? Ye nakoozodi náá, bi tok nɛ boo
ɛmyaal nɛ nɛ!» 31 «Nàbemka ba é ɛkeke náá: “Mena
aadɛka yé? Mena aadɛka yaa mɛdii? Mena aabɔtka
yé?” 32 Yenek djas, ye ɛ́ bot ɛ bɔs ɛ́ di ebwos esesɛɛ
binek mɛlu djas. Tin, Sɛɛg'en mot di tɔ gwoo ɔ nɛ gu
náá, bi ɛ́ nɛ gwyes tak. 33 Pookosaaka sok Ɛyoŋ ɛ Zɛɛb
nɛ tsik tɔ epiki nyɛ di ewaab ɛ. Tin, Zɛɛb ɛ́ waadjɛ bin
esa djas bi di nɛ gwyes tak ɛ. 34 Nàbemka ba nɛ etɛp
aasael djɛmɛn ɛ, etɛɛ náá, etɛp ee djɛmɛn aagwyɛ lo ɛ́
nyɛ ɛmet. Dwoo nɛ dwoo ɛ́ nɛ yɛ ɛkwosak.»

7 «Sa bi àèdidi é pɛɛ bot, deenek Zɛɛb aanàkwaapɛɛ
bin. 2 Etɛɛ náá, Zɛɛb aapɛɛ bin ɛ dáa bi di epɛɛ bɛsɔ
bin ɛ. Nyɛ aalwoodal bhwaŋ'en ɛ dáa bi di elwoodal
bhwaa bɛsɔ bin ɛ. 3 É tɛp yé wɔ gwyák kwyɛɛzyoŋ di
tɔ dis ɛ sɔ'ɔ mot, wɔ kadi ɛ́ àèbee pek le di tɔ dis ɛ lɔ

ɛ? 4 Wɔ nàkwaake nɛ sɔ'ɔ mot náá: “Mɔn nyaag'am,
beta mɛ dis kwyɛɛzyoŋ tɔ dis ɛ lɔ,” wɔy ààbɛ é bee
pɛk le di tɔ yɔ dis ɛ. 5 Wɔy mot mɛdjhaaz pɛ ɛko,
bhimis pɛ si, pookodis sok pɛk le tɔ dis ɛ lɔ ɛ! Bhii
tak ɛ́ wɔ waanyaa sok, étɛp wɔ needis kwyɛɛzyoŋ di
tɔ dis ɛ mɔn nyoog ɛ.» 6 «Nàdjɛka esa ee di dɛɛ ɛ nɛ
bɛbhyɛ, é kaab náá, bhii tak bɛ ɛ́ zɛkɛbula zɛduma wɔ
é nyel nɛ mɛkwaala. Nàmwaska mɛvunga sok bhwoob
bɛghwyee, é kaab náá, bɛ ɛ́ zɛkɛnyal yɛ.» 7 «Waabka,
bi ɛ́ waadjɛaa. Saaka, bi ɛ́ waabela. Diigka, bɛ waadii
bin ɛbɛ ɛ ndjaa. 8 Étɛp tak ɛ́ ye di náá, mot ɛ́ waab ɔɔ,
nyɛ ɛpedjɛaa. Mot ɛ́ saŋ ɔɔ, nyɛ ɛpebela. Ɛbɛ ɛ ndjaŋ
aadiiaa ɛ́, étɛp mot diig ɔ. 9 Ye ɛ́ nɛ mot ngɔt pak'en
di nɛ ghwyil ɛdjɛ mɔn'ɛ ɛkok bela náá, mɔn waab ɛ́
mapa? 10 Nɛghu ɛzɛ di nɛ ghwyil ɛdjɛ mɔn nyɔ, yɛ
bɛ náá, mɔn waab ɛ́ su ɔɔ? 11 Kwyii biyɔ, bɛmbee ɛ
bot, di gu ɛdjɛ embɛɛ esonok nɛ bɔn bin, gwyata nɛ
Sɛɛg'en di tɔ gwoo ɔ aapaadi ààdjɛ embɛɛ esonok nɛ
mot aawaab nyɛ sonok ɔ! 12 «Kanka ɛsa sok nɛ bɛsɔ
bin esesɛɛ bi di ekwyɛl náá, bot sa bin yɛ ɛ. Deenek ɛ́
mɛkana mɛ etsi ɛ Moiiz nɛ yii bɛngoolel ɛ mɛkpa ɛ
Zɛɛb di elyo.» 13 «Nika tɔ ɛbɛ ɛ ndjaa na maad-maad,
etɛɛ náá, ze di eniigal mot pɛ dɛl ɛ ɛsyee ɛ, ye nɛ
bɔk. Bɛtɛ nɛ bot dyeebakwyɛl ɛdhaŋ ɛ́ penek. 14 Tin,
guka náá, ɛbɛ ɛ ndjaa tak nɛ maad, bela náá, pɛ ze di
edul bot pɛ ze tsik ɛ, ye nɛ pata. Étɛp tak ɛ́ di náá,
bot ɛbuɛpe ààdyeebadu yɛ.» 15 «Bi ɛ́ di nɛ etsoŋ nɛ
bɛngoolel ɛ mɛkpa ɛ Zɛɛb yii mɛkɔŋ. Bɛ zyɛ pɛ daa len
ɛ́, nɛ ɛzaaba dáa mɔn ɛ taa, ghuna bɛ ɛ́ eben, bɛ zosyel
ɛ mya mɔɔ. 16 Bi aagu bɛngoolel ɛ mɛkpa ɛ Zɛɛb yii
mɛkɔŋ tak ɛ nɛ mɛfulu mɔɔ. Etɛɛ náá, bum le vin
ààbɔ́kaa tɔ mɛkpak mɛ mɛgɔk nɛghu bum fiig kɔ le
mɛgɔk. 17 Etɛɛ náá, mbɛɛ le zodjɛ ɛ́ mbɛɛ bhum. Mbee
le kadjɛ ɛ́ mbee bhum. 18 Mbɛɛ le tok nɛ ghwyil ɛdjɛ
mbee bhum. Tyee wat nɛ mbee le. Ye tok nɛ ghwyil
djɛ mbɛɛ bhum. 19 Ele djas di ààdjɛ bhum ɛ, ye goka ɛ́
nɛ ɛkwyalaa, bhii tak da ye ɛ́ mwasaa tɔ du. 20 Étɛp tak
ɛ́ di náá, bi aagu bɛngoolel ɛ mɛkpa ɛ Zɛɛb yii mɛkɔŋ
tak ɛ́ nɛ embee mɛfulu mɔɔ.» 21 «Ye tok bot djas di
djóo mɛ: “Ghɛŋ, Ghɛŋ!” ɔ, aani tɔ Ɛyoŋ ɛ di tɔ gwoo ɔ.
Bot aani ɛ́, ye ɛ́ bot ɛ di esa ɛkwosak ɛ Saag'am di tɔ
gwoo ɔ. 22 É dwoo Zɛɛb aazɛpɛ́ɛ bot ɛ, bot ɛbuɛpe ɛ
waake nɛ nam náá: “Ghɛŋ, Ghɛŋ”, ye ɛ́ nɛ din ɛ lɔ ɛ bis
nadi bɛngoolel ɛ mɛkpa ɛ Zɛɛb! Etsal é? Ye ɛ́ nɛ din ɛ
lɔ ɛ bis nadi esesɔ mɛlyeeb! Etsal é? Ye ɛ́ nɛ din ɛ lɔ ɛ
bis nasa bɛtɛ nɛ endem ɛ mɛbwala! Etsal é? 23 Tin, mɛ
waalɛɛ nɛ nɔɔ é mis mɛ bot náá: “Mɛ nabɛ ààgu bin.
Duska é mis mam, tɔ́ka ɛtsetaɛpe nɛ nam, biyɔ, bot ɛ
di esa embee esesɛɛ ɔ!”» 24 «Gwakeka, mɛ pookolyaal
bin mbi mot zyɛ pɛ daa lam ɔ. Nyɛ gwak mɛkpa mam,
da nyɛ ɛ́ kɛ tyee tak ɔɔ, nyɛ ɛ́ mot etsoŋ di esum
ndjaŋ'ɛ kɔ ɛkok ɔ. 25 Wɔ gwaa bhi zɛnee ɛbuɛpe, tyee
bhyoŋ natuula nɛ ghuu na lyel-lyel ɛ, ye naanyuŋa
é ndjaŋ'enek. Ààbik, etɛɛ náá, ndjaa tak nasumel ɛ́,
ɛnyɔɛpe kɔ ɛkok. 26 Tin, mot di egwak mɛkpa mam,
da nyɛ ɛ́ kadi ààkɛ tyee mɛkpa mɛ tak di elɛɛ ɔ, nyɛ ɛ́
dáa ndjemet mot di esum ndjaa kɔ bɔs bɛsyɛ, ààwyɛl
epap kɔ ɛkok ɔ. 27 Dáa bhi nakanee ɛbuɛpe ɛ, tin,
tyee bhyoŋ nakatuula ɛ, ghuu na lyel-lyel eezɛnyuŋa
é epap e ndjaŋ'enek, epap eezɛbik “syɛɛɛ” é di tak
wat.» 28 Dáa Yezu nasilal ɛlyo bɛmɛlyo mɛ ɛ, mɛdhuu
mɛ bot naadyeebadjoka dáa nyɛ nadi elelyo ɛ. 29 Etɛɛ
náá, nyɛ nabɛ ɛ́ ààlyo dáa bɛghaŋ ɛ mɛkana mɛ etsi
nalelyo ɛ́, nyɛ nalelyo ɛ́, nɛ eghɛŋ ɛ Zɛɛb.

8 Dáa Yezu nasul kɔ ɛtsok ɛ, zukamwaa nɛ mot
naazɛdu nyɛ. 2 Tin, wɔ gwaa dhiiti mot nadi nɛ ɛbɛ́
ɛ zezam ɔ, zɛtiila pɛ daa lɛ. Nyɛ eezɛkwyit mɛboŋ si,
zɛdjaala nɛ nɛ náá: «Ghɛŋ! Mɛ nɛ gu náá: wɔ kwyɛl ɔɔ,
wɔ ɛ́ nɛ ghwyil ɛtsik mɛ, nyel'am bula dɛɛ.» 3 Tin,
Yezu eezɛsɛɛb mbɔ, mɛt nyɛ. Nyɛy nɛ nɛ náá: «Mɛ
eekwyɛl. Tsaka!» É di tak wat, wɔ gwaa, ɛbɛ́ ɛ zezam
mot'enɔk zɛsi. 4 Bhii tak, Yezu ɛ boozɛke nɛ nɛ náá:
«Gwaka mɛ ɛnyɔɛpe: Sa wɔ ààlɛɛ mot sa dhaa wak ɛ.
Tɔ́a, kɛlyaal nyel pɛ daa bɛghaa-Zɛɛb, da wɔ ɛ́ kɛdjɛ
esa e ɛgwyena dáa Moiiz nalyo ɛ, étɛp wɔ neelyaal bot
djas náá, wɔ eetsak.» 5 Dáa Yezu nadi eni tɔ ghaada
Kapɛlnaum ɛ, wɔ gwaa dhiiti kukuma tɔ lɔɔg esodja
zɛzyɛ pɛ daa lɛ. Bhii tak, nyɛ eezɛke nɛ Yezu náá, nyɛ
zɛkwyee nyɛ. 6 Nyɛy nɛ nɛ náá: «Ghɛŋ, mot-mɛsa
mam ngɔt ɛ́ ndjaasi pɛ ndjaŋ'am, nyɛ eezesɔɔb nyɛ
ɛpebɛ́ ɛlyelɛpe.» 7 Tin, Yezu eezɛbɔɔza nɛ nɛ náá: «Mɛ
ɛpetó, kɛtsik nyɛ.» 8 É di'enek, kukuma tɔ lɔɔg esodja
binɔk eezɛbɔɔza nɛ nɛ náá: «Ghɛŋ, mam ɛ yam zɛ, wɔ
neezɛni tɔ ndjaŋ'am. Ye goka ɛ́ náá, wɔ zolóo ɛkpa
wat, étɛp mot-mɛsa mam neetsak. 9 Di mɛ di'aak,
ye ɛ́ nɛ ekukuma bam ɛ, mɛ di egwak esesɛɛ mɛ di
egoka nɛ ɛsa nɛ nɔɔ ɛ. Dɔɔ nɛ mam pe, mɛ ɛ́ nɛ esodja
si mɛko mam. Mɛ ke nɛ nɔɔ: “Tɔ́ka” ɔɔ, bɛ ɛpetó;
“Bulaka” ɔɔ, bɛ ɛpebula; “Saka dáak” ɔɔ, bɛ ɛpesa.» 10
Dáa Yezu nagwak eyala e kukuma yenɔk ɛ, ye nabɛ ɛ́,
nyɛ naadyeebamyaala. Tin, nyɛ ɛ́ booke nɛ bot ɛ nadi
egyee bɛ nɛ nɔɔ náá: «Tsɛɛtsɛ nɛ tsɛɛtsɛ, mɛ lɛɛ bin ɛ
náá: mɛ dinaa ààpaabee mot di edum koŋ nɛ Zɛɛb,

kɔ Yisalaɛl dáa mot'ak. 11 Betka mɛ lɛɛ bin náá, bot
ɛbuɛpe ɛ waadus pɛ ɛbil ɛ dwoo nɛ pɛ ɛdjem ɛ dwoo.
Bɛ waazyɛ, zɛdi kɔ mesa wat, bɛ nɛ bɔn Abalaam, Izak
nɛ Zakɔɔb tɔ Ɛyoŋ ɛ di tɔ gwoo ɛ. 12 Tin, bot ɛ nagoka
nɛ ɛdi ɛ bot ɛ ɛyoŋ ɛ tak ɔ, bɛ aadi ɛ́, wusa pɛ kel, tɔ
ghooghom pɛ baadi edje mɛgwyɛ nɛ ɛkwaal ɛ mɛtsok
ɛ.» 13 Bhii tak, Yezu eezɛke nɛ kukuma esodja binɔk
náá: «Sika pɛ ndjaŋ'ɔ etɛɛ náá, kɔ ɛdum ɛ koŋ ɛ lɔ
nɛ Zɛɛb, Zɛɛb eedjɛ wɔ sa lyem'ɔ di ekwos ɛ!» É di
tak wat, ye nabɛ ɛ́, mot-mɛsa ɛ kukuma esodja binɔk
naatsak. 14 Yezu eezɛwyis, tɔ́ pɛ daa Pyɛɛd. Ghuna tsi
yɛ yii moma nadi ɛ́ ndjaasi nɛ mɛkosa ɛkpaŋɛpe. 15
Nyɛ eezɛmɛt nyɛ é mbɔ, mɛkosa eezɛsi. É di tak wat,
moma yenɔk eezɛwyɛl, nyɛ moo zɛbe bɛ. 16 Dáa dwoo
nadi esila ɛ, wɔ gwaa bɛ zɛzyɛ nyɛ nɛ bot ɛ mɛlyeeb
nadi edhek ɔ. Dáa Yezu nadi elii kɔ membel menɔk ɛ,
embee esisim nadi ewyis tɔ lɔɔ, tin, nyɛ naatsik dɔɔ nɛ
bot ɛ mɛbɛ́ djas. 17 Nyɛ nasa deenek ɛ́, etɛɛ náá, esesɛɛ
ngoolel-mɛkpa ɛ Zɛɛb Ezayi nalɛɛ ɛ́ neebela ɛsuk. Nyɛ
nake ɛ́ náá: «Nyɛ naanɔɔ edjam bina nɛ mɛbɛ́ mena.»
18 Bhii tak dáa Yezu nabee ɛdhuu ɛ bot ɛ nadi edu nyɛ
ɔ, nyɛ ɛ́ boozɛke nɛ bɛdjekel bɛ náá, bɛ sɛɛ dhaa pɛ
yii kyiid boo soob na djato-djato. 19 Wɔ gwaa dhiiti
ghaa mɛkana mɛ etsi zɛzyɛ pɛ daa lɛ. Nyɛy nɛ nɛ náá:
«Lyoel, mɛ ɛpekwyɛl ɛdu ɛ wɔ é mɛze djas wɔ aadi tɔ́
ɛ.» 20 Deenek Yezu eezɛbɔɔza nɛ nɛ náá: «Bɛbhɛk ɛ́ nɛ
eku bɛ di djaasi tɔ tak ɛ, enen ɛ́ nɛ mɛk mɔɔ. Yɛ kabɛ
Sɛɛŋɛlɛ Mɔn Mot ɔ, nyɛ tok nɛ zeza nɛ di nyɛ aadi
ndiindil nɛ ɛdja ɛ gɔ.» 21 Dhiiti mot ngɔt pak bɛdjekel
bɛ eezɛke nɛ nɛ náá: «Ghɛŋ, ɛsok nɛ mɛ nɛ du wɔ,
pookobet mɛ, mɛ pookokɛdel saag'am.» 22 Yezu,
eebɔɔza nɛ nɛ náá: «Dua mɛ. Beta bot ɛ di ààbɛ nɛ tsik
ɔ, bɛ delel pak'ɔɔ.» 23 Wɔ gwaa Yezu zɛni tɔ boo elɛɛd
sama wat nɛ bɛdjekel bɛ. 24 Ǎàbɔya deenek, kasɛka
ɛ́ boo ghuu na lyel-lyel eezɛkan ɛpupal kɔ boo soob
na djato-djato. Mɛpupal mɛ tak eezɛghɛɛ ɛbhyeeb ɛ
mɛdii zɛkɛɛza é elɛɛd. Ye kabela tin ɛ́, Yezu edja gɔ́. 25
Tin, bɛdjekel bɛ zokazɛtiila pɛ pak nyɛ nadi tɔ elɛɛd ɛ.
Bɛ eezɛdjem nyɛ nɛ etsim: «Ghɛŋ, tsika bis! Ɛsyee ɛ́
yak!» 26 É di'enek, ye nabɛ ɛ́ Yezu naazɛbɔɔza nɛ nɔɔ
náá: «Ɛ́tɛp yé bi di nɛ kɛŋ? Ɛbwaalel ɛ len nɛ Zɛɛb nɛ
tɔɔl!» Bhii tak, nyɛ eezɛwyɛl, zɛbhɛm ghuu, nɛ dii,
nyɛ eezɛlyak ghuu. Nyɛy nɛ dii náá: «Sila ghulal'ɔ ye
di gwyem.» Wɔ gwaa, ghuu zɛsila, bhwak moo tin
«kup». 27 Bɔɔ djas nabɛ ɛ́, bɛ naadyeebadjoka. Tin,
bɔɔ náá: «Nwyak ɛ́ nwyaa kwaambi mot di náá, dɔɔ nɛ
ghuu nɛ boo soob na djato-djato ɛpegwak nyɛ?» 28
Dáa Yezu nasɛɛ pɛ yii kyiid boo soob na djato-djato
pɛ kyee dik Ghadasa ɛ, wɔ gwaa bot ɛbá zɛtuula tɔ
mɛvit, bɛ neezɛboma nɛ nɛ. Ye nabɛ ɛ́ bot ɛ embee
sisim nadi dhek ɔ, bɛ nadi ɛ́, nɛ mbee mɛnyan dhaa
tyɛ, bot nabɛ ɛ́ ààbɛ nɛ ghwyil ɛdhaa é ngwoob mɛvit
mɛ tak. 29 Bot binɔk moo tin etsim náá: «Bis sa wɔ
yé, wɔy Mɔn Zɛɛb? Wɔ zyɛ wak ɛ́ zɛzɛm bis, sonok
ɛwala ɛ tak dinaa ààdjala?» 30 Ba ɛtsetaɛpe nɛ di tak,
ye nabɛ ɛ́ nɛ boo ɛsaŋ ɛ bɛghwyee nadi egɔɔ tin ɔ. 31
Embee esisim eezɛdjaala nɛ Yezu, bɔɔ náá: «Wɔ kwyɛl
ɛsɔ bis ɔɔ, kyeeda bis tɔ ɛsaŋ ɛ bɛghwyee bak.» 32
Yezu eezɛmyaal, nyɛ eezɛke nɛ nɔɔ náá, bɛ tɔ́. Tin,
wɔ gwaa embee esisim zɛwyis tɔ bot binɔk, zɛni tɔ
ɛsaŋ ɛ bɛghwyee binɔk. Bhii tak, ɛsaa djas eezɛsul
ɛtsok pɛ bɛ nadi ɛ́, kaab, kɛghaaga tɔ dii, bɔɔ djas si na
«bhɛɛɛ.» 33 Bot ɛ nadi ebaal ɛsaŋ ɛ bɛghwyee tak ɔ,
zokazɛkaab, sik pɛ dɛl. Bɛ moo tin ebaŋa bot ɛ dɛl
edjema bɛ bee penek dum nɛ bot ɛbá binɔk. 34 Tin, wɔ
gwaa bot ɛ dɛl djas zokazɛwyis, kɛboma nɛ Yezu. Dáa
bɛ naboma nɛ nɛ ɛ, bɛ naazɛdjaala nɛ Yezu náá, nyɛ
dus kɔ kyee dik'ɔɔ.

9 Wɔ gwaa Yezu zɛni tɔ elɛɛd, sɛɛ boo soob na djato-
djato, sik pɛ dɛl. 2 Tin, bɛdhiiti bot zokazyɛ nɛ mot
ngɔt nazesɔɔb nɛ ɛbɛ́ ɔ, byaala kɔ mwaala. Dáa Yezu
nabee ɛdum ɛ koŋ ɛ bot ɛ nazyɛ nɛ mbel tak ɛ, nyɛ
naazɛke nɛ mbel náá: «Sa mɛghaaz mɔn'am, mesyem
mɔ eepelel!» 3 Dáa bɛ nabee deenek ɛ, bɛdhiiti bɛghaŋ
ɛ mɛkana mɛ etsi ɛ Moiiz nabɛ ɛ́, bɛ moo nyiiŋla pak'ɔɔ
náá: «Nwyak mot ɛpebyasal Zɛɛb!» 4 É di tak wat, ye
nabɛ ɛ́ Yezu naagu esiiza bɔɔ. Nyɛ boozɛke náá: «Ɛ́tɛp
yé bi di nɛ mbee esiiza tɔ elyem bin deenek? 5 Ɛyé
di elyel nɛ nen, ɛke ɛ́ nɛ mot ɛbɛ́ náá: “Mesyem mɔ
eepelel” ooho, nɛghu ɛke náá: “Wyɛla, da wɔ ɛ́ kɛ”? 6
Ye goka ɛ́ bi ɛ́ gu náá, Sɛɛŋɛlɛ Mɔn Mot ɛ́ nɛ ghwyil
ɛpel mesyem mɛ bot kɔ bɔs.» Bhii tak, nyɛ eezɛke
nɛ mot zesɔɔb nɛ ɛbɛ́ ɔ náá: «Wyɛla, nɔŋa mwaala
yɔ, da wɔ ɛ́ sik pɛ ndjaŋ'ɔ!» 7 É di'enek, mot'enɔk
eezɛwyɛl, sik pɛ ndjaŋ'ɛ. 8 É di'enek wat, dáa ɛdhuu ɛ
bot ɛ nadi tin ɔ nabee deenek ɛ, bɛ naadyeebadjoka
ɛlyelɛpe. Bhii tak, bɛ moo eduwal Zɛɛb dáa nyɛ nadjɛ
mbi yenek mɛbwala nɛ bot ɛ. 9 Yezu eezɛdus tin, dáa
nyɛ nadi edhaŋ ɛ, nyɛ naazɛbee dhiiti mot, din ɛ lɛ ɛ́
Matye, nyɛ nadi ɛ́ ndiindil é di mɛsa mɛ. Nyɛ nadi
ɛ́ nɔŋel epata e lapo. Yezu eezɛke nɛ nɛ: «Dua mɛ!»
Matye eezɛwyɛl «ngbat», bhii tak, nyɛ eezɛdu nyɛ.
10 Yezu bɛ nɛ bɛdjekel bɛ nadi edɛ edee pɛ ndjaŋ ɛ

Matye. Wɔ gwaa, bɛtɛ nɛ bɛnɔŋel ɛ epata e lapo nɛ bot
ɛ mesyem zokazɛlwood tin, zɛdɛ bɛ nɛ bɛ nɔɔ djas kɔ
mesa wat. 11 Dáa eFalizyɛ nabee deenek ɛ, bɛ naazɛdji
bɛdjekel bɛ náá: «Étɛp ye lyoel yen di edɛ edee é di
wat bɛ nɛ bɛnɔŋel ɛ epata e lapo nɛ bot ɛ na mbee
dék?» 12 Yezu eegwak dáa bɛ nadi elii ɛ, tin, nyɛ é
boozɛke nɛ nɔɔ náá: «Bot ɛ di nɛ mɛnyel ɛnyɔɛpe ɔ tok
nɛ gwyes dhɔkɔtɔlɔ nyɛ neegwom bɛ. Ye é membel
ɛ di nɛ gwyes mɛgwoma. 13 Tóka, kɛdjekeka ɛsuk ɛ
mɛkpa ɛ Zɛɛb di eke náá: “Mɛ kwyɛl é enɛm esa, dhaa
ebuwa e bɛtit.” Etɛɛ náá, mɛ nabɛ é ààzyɛ zɛsaa bot ɛ
epiki. Mam nazyɛ é zɛsaa bot ɛ di egu náá, bɛ é bot ɛ
mesyem ɔ.» 14 Dhiiti dwoo, bɛdjekel ɛ Zaŋ Nduuel-bot
naazyɛ zɛdji Yezu náá: «Étɛp yé bisɔ nɛ eFalizyɛ di etsi
edee étɛp mendjaala, dhi bɛdjekel bɔ di ààtsi edee
étɛp mendjaala?» 15 Wɔ gwaa, Yezu zɛbɔɔza nɛ nɔɔ
náá: «Bi nakobee sok paa náá, bɛsɔ ɛ mwaaz di tɔ ghoŋ
dwoo ɛba, dhi bɛ di lɔɔg wat nɛ mwaaz, mot paazyɛ,
zɛba moma ɔ? Yenek ààsael! Deenek ɛwala tak ɛpezyɛ,
ɛwala ɛ di náá, mot zɛba moma ɔ waadisaa pak'ɔɔ. É
di tak é bɛ aatsi edee. 16 «Ye tok nɛ mot aanyaa pes
bes kaad étɛp ɛkoobal put kaad nɛ yɛ. Wɔ sa deenek
ɔɔ, é sok wɔ aagwyii kaad tak ɛ, bes kaad é waanyaa
put kaad, da é bek ɛlen ɛ tak. 17 Mɛnyok mɛ na bes
ààwaaa tɔ bhɛɛb na mwa. Yɛ sɛɛ deenek ɔɔ, bhɛɛb é nɛ
ghwyil ɛbel, da mɛnyok é see, deenek bhɛɛb eepulel.
Étɛp tak é di lɛɛaa náá, yɛ ààgoka deenek, etɛɛ náá,
mɛnyok mɛ bes goka é tɔ ebes e bhɛɛb.» 18 Dáa Yezu
nadi elii nɛ nɔɔ deenek ɛ, wɔ gwaa dhiiti kukuma
eYuda zɛzyɛ pɛ daa lɛ. Nyɛ eezɛkwyit mɛboŋ si mɛko
mɛ. Nyɛy nɛ nɛ náá: «Ɛsyes ɛ lam ààlóo nɛ pɛka. Mɛ
kwyɛl é, wɔ zɛkɛl mɛmbɔ kɔ lɛ étɛp nyɛ neegom!» 19
Yezu eezɛwyɛl, «ngbat», bɛ nɛ bɛdjekel bɛ, du nyɛ. 20
Dhiiti moma nadi ebé ɛbé ɛ ghiya, ghiya nadi ekekɛk
nyɛ é nyel ààbɛ nɛ ɛtsek. Ɛbé ɛ tak naaboya nɛ nɛ é di
membu kam nɛ ebá. Moma tak zokazɛtiila pɛ bhii koŋ
ɛ Yezu, nyɛ eezɛmɛt kyee ɛghɔ ɛ kaad ɛ Yezu. 21 Étɛp
nyɛ nabɛ é, nyɛ eeke tɔ lyem'ɛ náá: «Mɛ zomɛt kaad'ɛ
ɔɔ, mɛ ɛpetsak!» 22 Tin, Yezu eezɛliig mis, gwyák nyɛ.
Nyɛ eezɛke nɛ nɛ náá: «Sa mɛghaaz ɛsyes ɛ lam! Ɛdum
ɛ koŋ ɛ lɔ nɛ Zɛɛb eetsik wɔ.» É di tak wat, moma
yenɔk naazɛtsak. 23 Bhii tak, Yezu eezɛtó pɛ ndjaa
kukuma eYuda é tak. Dáa bɛ nakum ɛ, bɛ kabela bot
ɛ, é ebwom ngɔmbi, zɛnɔɔ bak bot é sa yɔbɔ ɛzɛm
pɛ ndjaa tak étɛp ɛkoobal esesɛɛ, bɛ neetó ndela. 24
Tin, Yezu eezɛke nɛ nɔɔ náá: «Wyiska pɛ kel, etɛɛ náá,
ɛsyes ɛlak ààpagwyɛ, nyɛ dja é gó.» É di'enek, bɛ moo
tin eduk Yezu. 25 Dáa bɛ nawyisal ɛdhuu ɛ bot pɛ kel ɛ,
Yezu eezɛni tɔ dhɛŋ, nyɛ eezɛmɛt nyɛ é mbɔ, wɔ gwaa
ɛsyes ɛlenɔk zɛwyɛl. 26 Menduk mɛ tɛp'enek naakɛ kɔ
kyee dik'enek djas. 27 Dáa Yezu nadus tin ɛ, wɔ gwaa
bot ɛ mɛbé mɛ edhim bɛbá zokazɛni edu nyɛ bhii koŋ
nɛ etsim: «Mɔn Dhavid, geka bis ghoŋ!» 28 Dáa Yezu
nakum pɛ ndjaŋ ɛ, wɔ gwaa, bɛ na edhim binɔk zɛtiila
pɛ daa lɛ. Yezu eezɛdji bɛ náá: «Bi eemyaal náá, mɛ
é nɛ ghwyil ɛsa sa bi di ewaab'enek é?» Bot binɔk
eezɛbɔɔza nɛ nɛ náá: «Iyoo, Ghɛŋ! Wɔ é nɛ ghwyil
ɛsa.» 29 Tin, Yezu eezɛmɛt bɛ é mis. Nyɛy nɛ nɔɔ náá:
«Zɛɛb eedjɛ bin sa djala nɛ ɛdum ɛ koŋ ɛ len ɛ.» 30 É di
tak wat, wɔ gwaa bɛ nyaasok. Yezu eezɛlu bɛ ɛlyelɛpe
náá: «Gwakeka mɛ ɛnyɔɛpe: sa mot ngɔt ààgu sa sɛɛ
wak ɛ.» 31 Tin, bot binɔk kató é, elɛɛ tɔ kyee dik'enek
djas esesɛɛ Yezu nasa ɛ. 32 É sok bɛ nadi ekwyɛl ɛtó ɛ,
bɛdhiiti bot nabɛ é bɛ eezyɛ Yezu nɛ mot ngɔt nadi
bubu ɔ, etɛɛ náá, embee sisim nadi edhek nyɛ. 33 Dáa
Yezu nasɔ mbee sisim tak ɛ, é di tak wat mot'enɔk
nabɛ é, nyɛ moo elii. Tin, ye nabɛ é ɛdhuu ɛ bot ɛ
nadi edi tak ɔ, moo tin edjoka. Bɔɔ náá: «Bis dinaa
ààpaakobee kɔkɔ mbi yak sonok tɔ Yisalaɛl.» 34 Yɛ
kabɛ eFalizyɛ ɔ, bɔɔ nake yɔbɔ é náá: «Ye é kukuma
embee esisim ɛ di edjɛ Yezu mɛbwala mɛ nyɛ di esɔ
embee sisim nɛ yɛ ɛ!» 35 Yezu nadi ekɛ kɔ boo eghaada
nɛ kɔ mɛl. Nyɛ nadi elelyo mɛdhuu mɛ bot tɔ mendjaa
mɛ mendjaala mɛ eYuda. Nyɛ nadi egoola bɛ Mbɛɛ
Bhaadal dum nɛ Ɛyoŋ ɛ Zɛɛb. Nyɛ nadi etsik bot ɛ di
nɛ epel ɔ, zɛnɔɔ bot ɛ nadi nɛ edjam ɔ. 36 Ye nabɛ é
ghoŋ naasa nyɛ ɛlyelɛpe dum nɛ ɛdhuu ɛ bot ɛ nadi
tin ɔ. Etɛɛ náá, bot ɛ tak nadi é bɛ eezewak dáa mɛsaa
mɛ ebhata di ààbɛ nɛ mbaalel ɛ. 37 Nyɛ é boozɛke nɛ
bɛdjekel bɛ náá: «Bhum nɛ bu tɔ bok, tin, bot ɛ ɛbók
ààbu. 38 Ye goka é, bi djaala nɛ nakuma pyeeb náá, nyɛ
baadhis bot ɛ mɛsa étɛp bɛ neezɛsa mɛsa tɔ pyeeb'ɛ.»

10 Yezu naazɛdjóo bɛdjekel bɛ kam nɛ bɛbá. Bhii
tak, nyɛ eezɛdjɛ bɛ eghɛŋ ɛsɔ embee esisim nɛ
ɛtsik ɛ bot ɛ di nɛ epel, zɛnɔɔ bot é nadi nɛ edjam
ɔ. 2 Beeka min mɛ bot ɛ lwoma kam nɛ bɛbá tak e:
Mot mɛkɛn é Simɔŋ nadjɛaa din ɛ Pyɛɛd ɔ, nɛ dhyeeb
Andele, Zak bɛ nɛ dhyeeb Zaŋ, bɔɔ bɛbá nabɛ é bɔn
Zɛbɛdɛ, 3 Filip nɛ Bhaatelemi, Toma zɛnɔɔ Matye
nɔŋel epata e lapo, baazɛnɔɔ Zak mɔn Alfe, wɔ kabela
é Tade, 4 Simɔŋ, mot di tɔ ɛdhuu ɛ bot ɛ nadi edjóoaa
eZɛlɔt ɔ, zɛnɔɔ Yudas Iskaliɔt mot naka Yezu ɔ. 5 Yezu
zokazɛlwom bɛdjekel bɛ kam nɛ bɛbá étɛp esa mɛsa

mɛ. Nyɛy nɛ nɔɔ náá: «Bi ɛ́ kookyee mɛl mɛ bot ɛ di
ààbɛ bot ɛ mbyak eYuda ɔ. Sa bi ààni pɛ tɔ eghaada e
bot ɛ Samali. 6 Bi goka nɛ ɛtó ɛ́, pɛ daa ebhata e bot ɛ
mbyak Yisalaɛl nazewo ze ɔ. 7 Ze ɛ ze, gheegoolaka nɛ
bot náá: “Ɛyoŋ ɛ di tɔ gwoo ɛ, moo ɛ́ ɛkunaaɛpe!” 8
Tsikeka bot ɛ mɛbɛ́. Gomalka bot ɛ ze gwyɛ ɔ. Gelalka
bot mɛbɛ́ mɛ zezam, ezezam bɔɔ. Sɔka embee esisim.
Esa ee bi bela ààbɔm-bɔmak ɛ, djɛka bot yɛ yii toto. 9
Nànɔɔka elɔɔd, àànɔɔ epata, ààbaanɔɔ-nɔŋak dɔɔ nɛ
meea étɛp ɛwa tɔ mengwyɛ da ɛ́ tó nɛ yɛ. 10 Nànɔɔka
mɛkoo mɛ di tóaa nɛ yɛ mɛdjoŋ ɛ. Nànɔɔka dhiiti
kuwa. Nànɔɔka bɛdhiiti ekoko. Nànɔɔka sek, étɛp ɛtó
mɛdjoŋ nɛ yɛ, etɛɛ náá, mot di esa mɛsa ɔ goka ɛ́ nyɛ
bela sa dek. 11 «Bi ɛ́ kum kɔ dhiiti mɔɔ dɛl nɛghu kɔ
ghaada ɔɔ, saaka mot di nɛ ghwyil ɛmyaal bin náá,
bi sulal pɛ daa lɛ ɔ. Dika pɛ daa mot'enɔk. Bi dus
tin ɛ, yɛ bɛ bi moo twol kɔ dɛl ɛ tak ɔ. 12 Bi ɛ́ ni tɔ
ndjaa mot ɔ, keka náá: “Bis eeswos bin hoo.” 13 Yɛ
bɛ náá, bot ɛ ndjaa tak eemyaal bin ɔɔ, tin, egwyem
bin di nɛ nɔɔ. Tin, bɛ pɛɛ náá, bi nàsulal tɔ mendjaa
mɔɔ ɔɔ, betka egwyem bin sik nɛ nen. 14 Yɛ bɛ náá,
kɔ dhiiti dɛl nɛghu tɔ dhiiti ndjaa bɛ eepɛɛ náá, bi
nàsulal ɔɔ, bɛ byen ɛgwak bin ɔɔ, wyiska yebɔ kɔ
dɛl ɛ́ tak, nɛghu tɔ ndjaa tak, da bi ɛ́ kut piib mɛko
men. 15 Mɛ lɛɛ bin ɛ́ etɛp etsɛɛtsɛ náá, é dwoo Zɛɛb
aazɛpɛ́ɛ bot ɛ, dɛl ɛlenek aapɛ́ɛaa ɛ́ ɛlyelɛpe dhaa-
dhaŋak epɛ́ɛ bot ɛ kyee mɛl mɛ Sodɔm nɛ Ghomɔɔd.»
16 «Gwakeka! Mɛ kyeed bin ɛ́ dáa ebhata kuku eben.
Dika nɛ etsoŋ dáa bɛnyɔ, da bi ɛ́ di bot ɛ edɛɛ dáa
mɛgum. 17 Dika bɛtsoŋ ɛ bot, etɛɛ náá, bot ɛ waakɛpit
bin sok bhwoob bɛtetɛp, bi ɛ́ waanyuuŋaa nɛ eghwyɛs
tɔ mendjaa mɛ mendjaala mɛ eYuda. 18 Kɔ ɛsu ɛ lam,
bi ɛ́ waakɛtaŋal pɛ daa ekukuma nɛ bɛmɛkoozi, zɛnɔɔ
pɛ daa bot ɛ di ààbɛ bot ɛ mbyak eYuda ɔ, étɛp bi
needi bɛtyaasɛs ɛ etɛp ee bi nazebee ɛ. 19 É sok bɛ
aató nɛ nen sok bhwoob bɛtetɛp ɛ, sa mot ààbem ba
étɛp mɛkpa aawyis tɔ enuub bin nɛ dáa bi aataŋal
ɛ. Mɛkpa mɛ taŋal ɛ́ waadjɛaa bin ɛ́ di'enek wat. 20
Etɛɛ náá, ye tok biyɔ aakalii tin. Ye ɛ́ Sisim Sɛɛg'en
ɛ́ aapakalii é di'enek.» 21 «Bɔn mɔ ngɔt waakɛkael
pak'ɔɔ é ɛsaŋ ɛ náá, mɔn nyɛɛg'ɔɔ neegóaa, dɔɔ nɛ
bɛsɛɛg ɛ bɔn aazobaasa ɛ́ deenek nɛ bɔn bɔɔ. Bɔn ɛ́
waapit bɛbyael bɔɔ, bɔɔ kɛmɛtaa, kwyɛ ndjɛ sɔs, góaa.
22 Bot djas ɛ́ waabhina bin, etɛɛ din ɛ lam. Ye ɛ́ bot ɛ
aamaad lyem kɛkum pɛ ɛsik ɔ aapaabela tsik. 23 É sok
bi aadi kɔ dhiiti ghaada ɛ, bot ɛ́ ghaada tak ɛ́ di esa
bin esa e kokok nɛ etɛp ɛpes nɛ mezuk ɔ, kaabka, da
bi ɛ́ tó pɛ dɛl ɛ sis. Mɛ lɛɛ bin ɛ́ etɛp e tsɛɛtsɛ náá, bi
aanàkwaasilal ɛkɛ kɔ mɛl mɛ di kɔ kyee dik Yisalaɛl ɔ
djas, ɛsok nɛ náá, Sɛɛŋɛlɛ Mɔn Mot zyɛ.» 24 «Ye tok nɛ
djekel aadhaa mot di elyo nyɛ ɔ. Ye tok nɛ mot-mɛsa
di edhaa kukuma yɛ. 25 Djekel goka ɛ́, nyɛ di dáa lyoel
yɛ. Da mot-mɛsa ɛ́ di dáa kukuma yɛ. Kwyii nakuma
mɛbyel ɛ́ koodjóoaa Bɛlzebul, “Aah” gwyata nɛ bot ɛ
mɛbyel mɛ! Bɛ aazoleleeaa ɛ́ leea.» 26 «Étɛp tak ɛ́ di
náá, sa mot ààkaab bɛmbee bot binɔk. Dhiiti dwoo
ɛ́ tak, dwoo di náá, esesɛɛ djas di syela ɛ́ waawyis é
gwyɛ ɛ. Esesɛɛ djas di tɔ syaab ɛ waaguaa. 27 Tɛp mɛ di
elɛɛ bin tɔ ghooghom ɛ, lɛɛka yɛ popoopwon é mwos
dwoo. Etɛp ee bi nadi nyiiŋlaa tɔ elɔ ɛ, tuudka yɛ
ɛlyelɛpe kɔ emii e mendjaa. 28 Nàkaabka bot ɛ di egu
ɛgó epuud ɔ, etɛɛ náá, bɛ aanàkwaagó sisim. Bi goka ɛ́
nɛ ɛkaab ɛ Zɛɛb mot di nɛ ghwyil ɛgó sisim nɛ epuud
tɔ du na kɔm-kɔm ɔ. (Geenna g1067) 29 Tin, bɔɔ enen ebá
tok wak ebɔmsaa nɛ ba mɔɔ pata wat é? Bela náá,
ngɔt pak'ɔɔ tok nɛ ghwyil ɛkwyit é bɔs, Sɛɛg'en ɛ di
ààmyaal ɔɔ. 30 Yɛ kabɛ biyɔ bɛ ɛmet ɔ, mɛko mɛ bhoo
di tɔ elo bin djas ɛ́ elaŋa. 31 Sa mot ààbem ba etɛɛ náá,
é mis mɛ Saag'am bi dhaa bɛtɛ nɛ bɔɔ enen nɛ boo
mɛtaŋ!» 32 «Mot aamyaal popoopwon é mis mɛ bot
djas náá, nyɛ ɛ́ djekel'am ɔɔ, mam pe, mɛ waamyaal
nyɛ é mis mɛ Saag'am di tɔ gwoo ɔ náá, nyɛ ɛ́ ngbam.
33 Bela náá, mot aakɛla popoopwon é mis mɛ bot djas
náá, nyɛ tok djekel'am ɔɔ, mam pe, mɛ waakɛla nyɛ é
mis mɛ Saag'am di tɔ gwoo ɔ náá, mɛ ààgu nyɛ!» 34
«Nàgekeka náá, mɛ nazyɛ kɔ bɔs ɛ́, étɛp egwyem tɔ
bot. Mɛ nabɛ ɛ́ ààzyɛ, zɛwa egwyem nɛ ɛgwakel tɔ
bot. Mɛ nazyɛ ɛ́ zɛkus ɛghuub nɛ ɛzɛbɛk ɛ bot. 35 Mɛ
nazyɛ ɛ́ zɛwa membɛk pak sɛɛg nɛ mɔn motom, pak
nyɛɛg nɛ mɔn moma, pak nakɔla nɛ bhɛɛbel. 36 Bot ɛ
mɛbhuka men aadi ɛ́, bot ɛ mɛbyel men met. 37 Mot di
ekwyɛl mot ngɔt pak sɛɛg nɛ nyɛɛg, dhaa mɛ ɔɔ, mot
tak ààkɔa nɛ nam. Mot di ekwyɛl mɔn'ɛ mɔɔ moma,
nɛghu mɔn'ɛ mɔɔ motom dhaa mɛ ɔɔ, mot tak ààkɔa
nɛ nam. 38 Mot ɛ di ààbɛp mɛlaaba mɛ, da nyɛ ɛ́ du mɛ
ɔɔ, mot tak ààkɔa nɛ nam. 39 Mot aakwyɛl ɛkwyɛɛg
tsik'ɛ dhaa mɛ ɔɔ, nyɛ waasu tsik'ɛ. Mot aakakwyɛl
ɛsu tsik'ɛ étɛp ɛdu ɛ mɛ ɔɔ, nyɛ waabela tsik.» 40
«Mot aamyaal náá, bi sulal tɔ ndjaŋ'ɛ ɔɔ, nyɛ myaal ɛ́
mam. Mot aamyaal mɛ tɔ ndjaŋ'ɛ ɔɔ, nyɛ myaal ɛ́ mot
nadhis mɛ ɔ. 41 Mot aamyaal ngoolel-mɛkpa ɛ Zɛɛb tɔ
ndjaŋ'ɛ da dil nyɛ náá, nyɛ ɛ́ ngoolel-mɛkpa ɛ Zɛɛb ɔɔ,
nyɛ waabela efute ee di egyee nɛ ngoolel-mɛkpa ɛ
Zɛɛb ɛ. Mot di emyaal mot epiki, etɛɛ náá, nyɛ ɛ́ mot

epiki ɔɔ, nyɛ waabela efute mot epiki di gyee nɛ yɛ ɛ.
42 Mɛ lɛɛ bin ɛ́ etɛp e tsɛɛtsɛ náá, mot aadjɛ dhiiti ba
mɔɔ djekel'am ngɔt ba mɔɔ bɛɛlɛ mɛdii mɛtela, etɛɛ
náá, nyɛ ɛ́ djekel'am ɔɔ, nyɛ waabela efute bɛ.»

11 Dáa Yezu nasilal ɛlyo bɛdjekel bɛ kam nɛ bɛbá
ɛ, nyɛ eezɛdus tin, tó kɛlyo nɛ ɛkɛgoola Mbɛɛ
Bhaadal pɛ eghaada kyee dik'enek. 2 Zaŋ Nduuel-bot
pɛ nyɛ nadi tɔ ndjaa membok ɛ, nyɛ naagwak menduk
ɛ Mɛsia. Tin, nyɛ ɛ́ boolwom bɛdhiiti bɛdjekel bɛ 3 bɛ
kɛdji Yezu náá: «Ye ɛ́ wɔy ɛ́ di Mɛsia nabɛ náá, nyɛ
ɛpezyɛ "ohoo", nɛghu ye ɛ́ náá, ye baabwoodaa dhiiti
di baazyɛ ɔ?» 4 Yezu eezɛbɔɔza nɛ nɔɔ náá: «Kɛlɛɛka
Zaŋ sa bi bee ɛ́ nɛ yii bi gwak nɛ mɛlɔ men ɛ. 5 Bot
ɛ edhim moo nyaa sok. Eboka e bot moo kɛ. Bot ɛ
mɛbɛ́ mɛ zezam eezetsak. Bɛ na endiila e mɛlɔ moo
gwak, bot ɛ nazegwyɛ ɔ, bɛ ɛ́ zegom. Mbɛɛ Bhaadal
ɛpegoolel kɛkum pɛ daa bɛdjel ɛ bot. 6 Mɛnyɔ nɛ mot
aadi ààdis ɛbwaalel ɛ lɛ kɔ lam ɔ!» 7 Bhii bɛdjekel ɛ
Zaŋ nasik ɛ, Yezu moo tin elii nɛ zukamwaa nɛ mot
nadi tin ɛ kɔ ɛsu ɛ Zaŋ. Nyɛy nɛ nɔɔ náá: «Bi nakɛbee
yé pɛ tɔ kyee dik bɛsyɛ di ààbɛ nɛ mɛdii ɛ? Bi nakɛbee
ɛ́ mɔɔ le ghwaazok edheegel nɛ pup é? 8 "Ha" bi
nakɛbee yé pɛ kyee dik bɛsyɛ di ààbɛ nɛ mɛdii ɛ? Bi
nakɛbee ɛ́ mot ngɔt nɛ vaŋ mbi bhet é? Bi nɛ gu náá,
bot ɛ dyeebabɔt evaŋ ekaad ɔ dyeebadi ɛ́ pɛ tɔ eboo
mendjaa bɛmɛkoozi. 9 Bi nakɛbee yé? Bi nakɛbee ɛ́
ngoolel-mɛkpa ɛ Zɛɛb é? Nɛ tsɛɛtsɛ, mɛ lɛɛ bin ɛ́ náá,
nyɛ eedhaa-dhaŋak ngoolel-mɛkpa ɛ Zɛɛb. 10 Etɛɛ
náá, ye ɛ́ kɔ ɛsu ɛ Zaŋ ɛ ekwyala nalɛɛ náá: "Ɛsok
nɛ wɔ nɛ tɔ́, mɛ waalwom ngoola-ngoola yam, nyɛ
neekɛdii wɔ ze." 11 «Mɛ lɛɛ bin ɛ́ etɛp e tsɛɛtsɛ náá:
pɛ tɔ bot djas Zɛɛb nasa ɔ, ye tok nɛ mot dhaa Zaŋ
Nduuel-bot. Tin, mot di mɔɔ dhyeeb tɔ Ɛyoŋ ɛ di tɔ
gwoo ɔ, ɛ́ boo boo-mot nɛ nɛ. 12 Kɛkan membu mɛ Zaŋ
Nduuel-bot nadi elyo bot tɔ mɛkpa ɛ Zɛɛb ɛ, kɛyaka
nɛ ɛlu ɛ mos, ɛni ɛ tɔ Ɛyoŋ ɛ di tɔ gwoo ɛ nɛ lyel. Bot
ɛ di nɛ mɛghaaz ɛ́ di nɛ ghwyil ɛdɛk yɛ. 13 Kana nɛ
bɛngoolel ɛ mɛkpa ɛ Zɛɛb djas, zɛnɔɔ etsi ɛ Moiiz,
mɛkpa mɛ Zɛɛb naagoolel kɛkum membu mɛ ɛkwyil ɛ
Zaŋ. 14 Bi ɛ́ kwyɛl ɛtiibal ɛnyɔɛpe ɔɔ, ye ɛ́ Zaŋ ɛ́ di Eli,
ngoolel-mɛkpa ɛ Zɛɛb nalookɛkaa náá, nyɛ waabula ɔ.
15 Yɛ bɛ náá, bi ɛ́ nɛ mɛlɔ ɔɔ, gwakeka yɛ ɛnyɔɛpe! 16
«Mɛ gek bot ɛ membu mak nɛ bɛzɛ? Bɛ ɛ́ dáa zɛɛga
bɔɔ dhyeeb mendiindil kɔ ɛbɛsɛɛ ɛ bot djas di di ɛ, da
bɛdhiiti ɛ́ gheetsim kɔ bɛsɔ bɔɔ náá: 17 "Bis eebwom
bin ngɔmbi, bi ààpabɔl. Bis eedjeeb bin mɛdjeeb mɛ
ɛsyee, bi ààpadje!" 18 Etɛɛ náá, Zaŋ eezyɛ, nyɛ nabɛ ɛ́,
nyɛ eetsi edee nɛ mɛnyok. Deenek, bot kake ɛ́ náá:
"Ye ɛ́ embee esisim ɛ di sa nyɛ deenek!" 19 Sɛɛŋɛlɛ
Mɔn Mot eezyɛ. Nyɛ ɛpedɛ yɛ edee nɛ mɛnyok me
vin, bi kake ɛ́ náá: "Beeka nwyak é? Mɛsa mɛ ɛ́ ɛdɛ
edee nɛ dɛ mɛnyok mɛ vin, nyɛ be mɛsɔ ɛ́ nɛ bɛnɔŋɛl
ɛ epata e lapo dɔɔ nɛ bot ɛ di nɛ mbee tsik ɔ!" Tin,
etsoŋ e Zɛɛb nadi enyen tɔ mɛsa mɛ.» 20 Tin, Yezu
eezɛni nɛ mɛlyo mɛ ɛdul ɛ mɛlɔ mɛ bot ɛ eghaada ee
nyɛ nasa bɛtɛ nɛ endem e mɛbwala ɔ, etɛɛ náá, bot ɛ
eghaada tak nabɛ ɛ́ ààliig elyem bɔɔ. Nyɛ ɛ́ boozelɛɛ
náá: 21 «Haa kpaa-ghoŋ nɛ nɔ, dɛl ɛ Koodazin, kpaa-
ghoŋ nɛ nɔ, dɛl ɛ Bhɛtsaida! Etɛɛ náá, bɛtɛ nɛ endem e
mɛbwala nasael pɛ yebɔ ɔ, yɛ ɛpedi ɛ́ di náá, ye nasael
ɛ́ pɛ eghaada Tiid nɛ Sidɔn ɔɔ, pe bot ɛ eghaada binɔk
naaloobɔt kaad ɛpum, pe bɛ naazelɔɔba mɛsii, pe bɛ
naaloozeliig elyem bɔɔ. 22 Étɛp tak ɛ́ mɛ di elɛɛ nɛ nen
náá, dwoo Zɛɛb aazɛpɛ́ɛ bot ɛ, yebɔ ɛpɛ́ɛ ɛ́ waadhaa yii
bot ɛ eghaada Tiid nɛ Sidɔn nɛ mɛlyel. 23 Yɛ kabɛ wɔy
ɔɔ, dɛl ɛ Kapɛlnaum, wɔ gek ɛ́ náá, wɔ ɛ́ nɛ ghwyil ɛ
byet tɔ́ pɛ tɔ gwoo? Wɔ waasilaa kɛkum pɛ dɛl ɛ bot ɛ
nazegwyɛ ɔ. Etɛɛ náá, endem e mɛbwala mɛ nasɛɛ
penek ɛ, ye ɛpedi ɛ́ di náá, ye naasɛɛ ɛ́ pɛ dɛl ɛ Sodɔm
ɔɔ, pe dɛl ɛlenek dinaa tak dɔɔ nɛ mos. (Hadēs g86) 24
Étɛp tak ɛ́ mɛ di elɛɛ bin náá, dwoo Zɛɛb aazɛpɛ́ɛ bot
ɛ, epɛ́ɛ nyɛ aapɛ́ɛ bin ɛ, yɛ waadhaa yii bot ɛ ghaada
Sodɔm nɛ mɛlyel.» 25 É ghɛŋ tak, Yezu naazɛke náá:
«Hyee Bhaaba, Ghɛŋ gwoo nɛ bɔs, mɛ ɛpeghaapɛɛ wɔ,
etɛɛ náá, esesɛɛ wɔ nasyel bɛtsoŋ ɛ bot nɛ bot ɛ di
etselal ɔ, wɔ eelyaal yɛ nɛ bɔɔ dhyeeb. 26 Iyoo, Bhaaba,
wɔ nakwyɛl ɛ́, ye sɛɛ deenek. 27 «Saag'am naadjɛ mɛ
esonok djas. Ye tok nɛ mot di egu Mɔn Zɛɛb, yɛ di
ààbɛ Sɛɛg nyɛ ɛmet ɔ. Deenek, ye tok nɛ mot di egu
Sɛɛg, yɛ di ààbɛ Mɔn nɛghu mot Mɔn aakwyɛl ɛlyaal
ɔɔ. 28 «Biyɔ, bot ɛ zewak étɛp ɛbɛp edil-dil mɛkɔm
men ɔ, dhaka pɛ daa lam, mɛ needjɛ bin ɛwala. 29
Bɛpka kɔm etɛp bam. Tin, betka náá, mɛ djɛ bin etsoŋ,
etɛɛ náá, mam ɛ́ mot mɛsila nɛ ɛtela ɛ lyem. Tin, bi ɛ́
waabela di ɛwala biyɔ bɛ ɛmet. 30 Kɔm mɛ di edjɛ bin
ɛ́, yɛ ààdil, ɛbɛp ɛ lam mɛ di djóo bin náá, bi zɛbɛp ɛ,
ye nɛ gwyaa.»

12 Dhiiti dwoo saba, Yezu nadi edhaa tɔ pyeeb kɔkɔ
mbi bhek bhisa di edjóoaa ble ɛ. Tin, wɔ gwaa, za
zɛbe bɛdjekel bɛ, bɛ moo tin ebɔ́k mɛbhisa mɛ tak
étɛp ɛdɛ. 2 Dáa eFalizyɛ nabee deenek ɛ, bɛ eezɛke nɛ
Yezu náá: «Beea, bɛdjekel bɔ ɛpesa esesɛɛ di náá, yɛ

ààpadjɛaa bɛ ze dwoo saba ɛ!» 3 Yezu zokazɛbɔɔza
nɛ nɔɔ náá: «Bi nabɛ ɛ́ ààlaa sa Dhavid nasa ɛ́ sok bɛ
nɛ bot ɛ nadi egyee bɛ nɛ bɛ nɔɔ nagwak za ɛ? 4 Ye
nabɛ ɛ́, bɛ nɛ bot ɛ lɔɔg'ɛ naani tɔ ndjaa Zɛɛb, bɔɔ
zokakɛdɛ emapa ee nakaŋaa Zɛɛb ye ɛ́. Dhi ye di náá,
bɛ nabɛ ɛ́ ààgoka nɛ ɛdɛ emapa e tak. Etɛɛ náá, etsi
bina lɛɛ ɛ́ náá, bot ɛ di egoka nɛ ɛdɛ emapa e tak ɔ, ye
ɛ́ bɛghaa-Zɛɛb bɔɔ bɛ ɛmet. 5 Nɛghu bi nabɛ ɛ́ ààlaa tɔ
etsi ɛ Moiiz náá, bɛghaa-Zɛɛb nadi esa mɛsa tɔ Ndjaa-
ebuwa dwoo saba ɔ, bɛ nabɛ ɛ́ ààdi eduwal etsi e saba,
dhi bɔɔ, ààbela ndjɛ kɔ ɛsu ɛ tak é? 6 Tin, betka mɛ
lɛɛ bin náá, wak, ye ɛ́ nɛ sonok wat di edhaa Ndjaa-
ebuwa nɛ mɛbɔk ɔ! 7 Bi ɛ́ pe di egu ɛnyɔɛpe sa ɛsuk ɛ
ekwyala bak: “Mɛ kwyɛl ɛ́ enɛm esa, ààkabɛ ebuwa e
bɛtit” di ekwyɛl ɛlɛɛ ɔ, pe bi ààpazyɛ zɛpit bot ɛ di
ààgu tɛp ɔ gwyes. 8 Etɛɛ náá, Sɛɛŋɛlɛ Mɔn Mot ɛ́ di
kukuma dwoo saba.» 9 Bhii tak, Yezu eezɛdus tin, nyɛ
eezɛtó pɛ ndjaa mendjaala mɛ eYuda. 10 Tɔ ndjaa
mendjaala mɛ eYuda e tak, ye nabɛ ɛ́ nɛ dhiiti mot
ngɔt nadi nɛ sɔɔbela mbɔ ɔ. Ɛkwosak ɛ eFalizyɛ nabɛ
ɛ́, Yezu bela ndjɛ é mis mɔɔ. Étɛp tak ɛ́ bɛ nadji nyɛ
náá: «Etsi bina ɛpemyaal náá, mot tsikaa dwoo saba?»
11 Yezu ɛ́ boozɛbɔɔza nɛ nɔɔ náá: «Yɛ bɛ náá, mot ngɔt
pak'en ɛ́ nɛ sim bhata ngɔt ɔɔ, nyɛ gwak náá, dwoo
saba, sim bhata tak eekwyit tɔ guk na dim-dim ɔɔ,
nyɛ aanàkwaató kɛwyisal nyɛ tɔ guk tak é? 12 Dáa ye
di náá, mot eedhaa bhata nɛ mɛtaŋ ɛ, tin, etsi lɛɛ ɛ́
náá, mena saka bot enɛm esa dwoo saba.» 13 Yezu ɛ́
boozɛke nɛ mot nadi nɛ sɔɔbela mbɔ ɔ náá: «Sɛɛba
mbɔ'ɔ.» É di tak wat, mbɔ mot'enɔk eezɛbula ɛnyɔɛpe,
dáa yak dhiiti mbɔ. 14 Bhii tak, eFalizyɛ ɛ́ boozɛdus
tin, tó yɔbɔ. Wɔ gwaa bɛ kɛseega é kwan, étɛp ɛdjek
dáa bɛ aadjɛ nyɛ epɛ́ɛ e ɛsyee ɛ. 15 Dáa Yezu nagwak
deenek ɛ, nyɛ eezɛdus tin, wɔ gwaa, zukamwaa nɛ
mot zokadu nyɛ. Wɔ gwaa, nyɛ zokazɛtsik membel
djas. 16 Tin, nyɛ eezɛlyak bɛ ɛlyelɛpe náá, bɛ nàsa náá,
bot gu mbi mot nyɛ nadi ɛ́. 17 Nyɛ nasa deenek ɛ́, etɛɛ
náá, etɛp ee ngoolel-mɛkpa ɛ Zɛɛb Ezayi nalɛɛ ɛ́, ye
neebela ɛsuk. Ngoolel-mɛkpa ɛ Zɛɛb Ezayi nalɛɛ ɛ́ náá:
18 «Zɛɛb lɛɛ ɛ́ náá: “Beea mot-mɛsa mam mɛ nasɛ́ɛ ɔ,
mot mɛ di ekwyɛl ɔ. Lyem'am ɛ́ tɔ mɛmyaala kɔ ɛsu ɛ
lɛ. Mɛ waawa Sisim'am tɔ lɛ. Tin, nyɛy ɛ́ aapagoola nɛ
bot ɛ membyak djas, epiki bam mɛ aadhis ɛ. 19 Nyɛ
aanàkwaawaya nɛ bot. Nyɛ aanàkwaabiyo nɛ mot. Bi
aanàkwaagwak gwood'ɛ é gba. 20 Nyɛ aanàkwaabwak-
bwakak mɔɔ le ghwaazok di náá yɛ eezenyaabel ɛ. Nyɛ
aanàkwaadimal mɔɔ ngel lama di esaa náá, ye dim
ɛ. Nyɛ aasa deenek, kɛkum dwoo epiki bɛ aanyen é
mis mɛ bot ɛ. 21 Tin, bot djas di ààbɛ bot ɛ mbyak
eYuda ɔ, bɛ waawa ɛbwaalel ɛ lɔɔ kɔ lɛ.”» 22 Wɔ
gwaa bɛ zokazyɛ Yezu nɛ dhiiti mot, mot tak nadi
ɛ́, bubu nɛ ɛbɛ́ ɛ edhim. Ye ɛ́ embee sisim ɛ nasa
mot tak deenek. Tin, Yezu eezɛtsik mot tak, nyɛ moo
tin elii nɛ ɛnyaasok. 23 Mɛdhuu mɛ bot ɛ nadi tin ɔ,
naadyeebadjoka. Bɛ moo tin eke náá: «Wɔ ke ɛ́ nwyak
tok Mɔn Dhavid é?» 24 Dáa eFalizyɛ nagwak bot binɔk
elii ɛ, bɛ boozɛke náá: «Mot tak sɔ embee sisim ɛ́ etɛɛ
náá, Bɛlzebul kukuma embee sisim ɛ, di edjɛ nyɛ kɔkɔ
yak mbi mɛbwala mɛ nyɛ di esɔ embee sisim nɛ yɛ ɛ.»
25 É di'enek, Yezu nadi egu egeka e elyem bɔɔ, nyɛ
boozɛlɛɛ nɛ nɔɔ náá: «Ɛyoŋ ɛ di náá, mɛsa mɛ bot ɛ
tak ɛ mɛwɔ nɛ edho pak'ɔɔ, ɛsik ɛyoŋ ɛ tak ɛ́ ɛbel nɛ
ɛwaazel. Bot tɔ ghaada wat nɛghu bot ɛ mɛbyel mɛ
wat, ɛ di nɛ mɛwɔ nɛ etuub pak'ɔɔ ɔ, yenek mɛbyel nɛ
yenek ghaada aanàkwaapyet ɛnyɔɛpe. 26 Yɛ bɛ náá,
Satan moo sɔ sa di náá, ye ɛ́ yɛ Satan ɛ, bi ààbee náá,
Satan kaduu tuub ɛ, bɛ nɛ nyel'ɛ met e? Tin, ɛyoŋ ɛ lɛ
aakapyet dáa? 27 «Yɛ bɛ náá, mam sɔ embee sisim ɛ
nɛ ghwyil ɛ Bɛlzebul ɔɔ, ɛzɛ di edjɛ bot bin ghwyil bɔɔ
di esɔ embee sisim nɛ yɛ ɛ? Mɛ bee ɛ́ náá, ye ɛ́ bɔɔ bɛ
nakuma tak ɛ aapalyaal bin náá, bi tok nɛ gham. 28 Sa
di tsɛɛtsɛ ɛ́ náá: mɛ sɔ embee sisim ɛ́ nɛ ghwyil ɛ Sisim
ɛ Zɛɛb. Yenek djas kwyɛl ɛlɛɛ ɛ́ náá, Ɛyoŋ ɛ Zɛɛb moo ɛ́
wak nɛ nena é di wat. 29 «Ye tok nɛ mot di nɛ ghwyil
ɛni tɔ ndjaa mot mɛnyan, da ɛ́ nɔɔ esa e ndjaa mot
tak, nyɛ di ààkɔl nyɛ mɛmbɔ nɛ mɛko ɔɔ. Ye ɛ́ bhis
ɛkɔl nyɛ ɛ, nyɛ aakabela ghwyil ɛnɔɔ esa e ndjaŋ'ɛ
djas, da nyɛ ɛ́ wyis tó nɛ yɛ. 30 Mot di ààdi pɛ yam
kyee ɔ, ye lɛɛ ɛ́ náá, mot tak ɛ́ mot di ebhina mɛ ɔ. Tin,
mot di ààkwyee mɛ é ɛseeg ɛ bot ɔ, nyɛ waaz ɛ́ waazak.
31 Étɛp tak ɛ́ mɛ di elɛɛ bin náá, mɛ ɛ́ nɛ ghwyil ɛpel
mesyem mɛ bot djas, ye nakoozodi ebyas nɛ embee
esesɛɛ bɛ nasa Zɛɛb ɛ. Yɛ kabɛ náá, mot eebyasal Sisim
na Dɛɛ ɔɔ, nyɛ aanàkwaapelaa. 32 Mot ɛ́ lii ɛbiyoɛpe nɛ
Sɛɛŋɛlɛ Mɔn Mot ɔɔ, mesyem mɛ ɛ́ nɛ ghwyil ɛpelaa.
Tin, mot ɛ́ lii ɛbiyoɛpe nɛ Sisim na Dɛɛ ɔɔ, mesyem mɛ
aanàkwaapelaa tɔ tsik mena dika mos'aak nɛghu tsik
ɛbhis.» (aiōn g165) 33 «Étɛp wɔ neebela mbɛɛ bhum, ye
goka ɛ́ le pookokan ɛdi sok mbɛɛ le. Etɛɛ náá, le ɛ́ di
nɛ ɛbɛ́ ɔɔ, bhum tak aabaazodi ɛ́ mɛbɛ́ nɛ mɛbɛ́, etɛɛ
náá, le gwyakaa ɛ́ nɛ bhum di ekwyil é tak ɛ. 34 Mbyak
mɛgel! Bi aakwak ɛlii embɛɛ etɛp dáa, bela náá bi ɛ́
bɛmbee ɛ bot? Etɛɛ náá, nuub dyeebawyisal ɛ́ etɛp ee
zelwood tɔ lyem ɛ. 35 Mbɛɛ mot nɔɔ etɛtɛ etɛp ee nyɛ

di lii ɛ́ tɔ ɛkwom ɛ mbɛɛ esesɛɛ bɛ. Tyɛ wat nɛ mbee
mot, nyɛ nɔɔ embee etɛp ee nyɛ di elii ɛ́, tɔ ɛkwom ɛ
mbee esesɛɛ bɛ. 36 Betka mɛ lɛɛ bin, sa di tsɛɛtsɛ náá,
dwoo Zɛɛb aazɛpɛ́ɛ bot ɛ, bot ɛ waatyaa sok bhwoob
bɛtetɛp ɛ́tɛp mɛlee mɛ bɛ nadi elee bot ɛ. 37 Etɛɛ
náá, ye ɛ́ kɔ mɛkpa mɔ met ɛ wɔ aabela gham nɛghu
ɛkwyɛ ndjɛ sɔs ɛ́ mis mɛ Zɛɛb.» 38 É di'enek, bɛdhiiti
bɛghaŋ ɛ mɛkana mɛ etsi nɛ eFalizyɛ zokazɛdji Yezu
náá: «Lyoel! Bis kwyɛl ɛ́ náá, wɔ lyaal bis dhiiti ndem
mɛbwala.» 39 Yezu ɛ́ boozɛbɔɔza nɛ nɔɔ náá: «Ɛ́tɛp yé
di náá, bot ɛ di ewaab mos dhiiti ndem mɛbwala pɛ
daa Zɛɛb ɔ, di di bɛmbee ɛ bot, bot ɛ di ààbɛ sosoob ɛ́
mis mɛ Zɛɛb ɔ? Tin, Zɛɛb aazolyaal bɛ ɛ́ ndem wat. Yɛ
aadi ɛ́ kɔkɔ mbi ndem ngoolel-mɛkpa ɛ Zɛɛb Yonas
nabee ɛ. 40 Ye ɛ́ tyɛ wat nɛ dáa ngoolel-mɛkpa ɛ Zɛɛb
Yonas nakpaa emwos elɛl nɛ epum elɛl tɔ mɔ boo su
ɛ, Sɛɛŋɛlɛ Mɔn Mot aabaasa ɛ́ emwos elɛl nɛ epum elɛl
tɔ bɔs. 41 Dwoo Zɛɛb aazɛpɛ́ɛ bot ɛ, bot ɛ ghaada ɛ
Niniv ɛ waazyɛ, zɛtyaa sok bhwoob bot ɛ di mos'aak
ɛ́tɛp ɛpit bɛ, deenek, bɛ neekwyesal ndjɛ sɔs. Etɛɛ náá,
gwaka bɛ nagwak Yonas ɛ́ ɛlyo bɛ mɛkpa mɛ Zɛɛb ɛ́,
ye nabɛ ɛ́ bot ɛ Niniv naaliig elyem bɔɔ. Ye nyɔ ɛ́, bi
gu náá, mot di nenak wak'aak, nyɛ eedhaa Yonas. 42
Dwoo Zɛɛb aazɛpɛ́ɛ bot ɛ, mɛkoozi mɛ moma dɛl ɛ
di pɛ kyɛ bɔs ɛ́ waazyɛ, zɛtyaa sok bhwoob bot ɛ di
mos'aak ɛ́tɛp ɛpit bɛ, deenek, bɛ neekwyesal bɛ ndjɛ
sɔs. Etɛɛ náá, nyɛ nadus ɛ́ pɛ mɛdhik mɛ ɛtseta, nyɛ ɛ́
boozɛgwak mbɛɛ mɛlyo mɛ etsoŋ e mɛkoozi Salomɔŋ.
Ye nyɔ ɛ́ bi gu náá, mot di nenak wak'aak, nyɛ eedhaa
Salomɔŋ!» 43 «É sok mbee sisim di ewyis tɔ nyel mot
ɛ, nyɛ kató ɛ́ pɛ kyee bɔs bɛsyɛ di ààbɛ nɛ mɛdii ɛ,
kɛsaa di nyɛ aakɛdi ɛ. É di nyɛ aakadi ààbela di nyɛ
aadi ɔ, 44 nyɛ kake ɛ́ náá: “Mɛ pookosik pɛ ndjaŋ'am,
ndjaa mɛ nawyis tɔ tak sok ɛ.” Tin, sika nyɛ aakasik ɛ,
nyɛ aabela ndjaa tak toto, bɛ eezewaabal nɛ ɛkoobal
yɛ. 45 Tin ɛ nyɛ aakató, kɛnɔɔ bɛdhiiti embee esisim bɛ
na nyan-nyan bɛtɛn nɛ bɛbá di edhaa nyɛ nɛ embee
mɛsa ɔ. Tin, bɔɔ djas kabula ɛ́ tɔ ndjaa tak, da ɛ́ be di
tin. Deenek, tsik yenɔk mot eezepulel dhaa-dhaŋak yii
nabɛ sok ɛ. Yɛ aadi ɛ́ deenek ɛ́tɛp bɛmbee ɛ bot di
pak'ena mos'aak.» 46 Yezu dinaa kuku ɛlii, wɔ gwaa
bɔn nyɛɛg nɛ nyɛɛg zɛkum ɛ́ di nyɛ nadi ɔ. Bɛ eezɛtyaa
pɛ kel. Tin, bɛ nadi ekwyɛl ɛlii nɛ nɛ. 47 Dhiiti mot ɛ́
boozɛlɛɛ Yezu náá: «Beea, nyoog nɛ bɛdhyeeb bɔ ɛ́ pɛ
kel, bɛ ɛpekwyɛl ɛlii nɛ nɔ.» 48 Yezu ɛ́ boozɛbɔɔza nɛ
mot'enɔk náá: «Nyaag'am ɛ́ zɛ, da mɔn nyaag'am ɛ́
kadi bɛ zɛ?» 49 Bhii tak, nyɛ eezɛlyo bɛdjekel bɛ nɛ
djin. Nyɛy náá: «Beeka nyaag'am, nɛ bɔn nyaag'am di
wak e. 50 Etɛɛ náá, ye ɛ́ mot di esa ɛkwosak ɛ Saag'am
di tɔ gwoo ɔ, di mɔn nyaag'am, kɛl'am nɛ nyaag'am.»

13 Dwoo tak wat, Yezu nadus ɛ pɛ ndjaa nyɛ nadi ɛ́,
nyɛ ɛ́ boozɛtó, kɛdisi pɛ ɛboŋ ɛ boo soob na djato-
djato. Tin, nyɛ moo zɛlyo bot. 2 Wɔ gwaa, zukamwaa
nɛ mot zokazɛmaala ɛ́ di tak. Dáa nyɛ nabee náá,
zukamwaa nɛ mot naazɛsɛɛga tin ɛ, nyɛ ɛ́ boozɛni tɔ
dhiiti elɛɛd, nɔɔ nyel, disi. Nyɛ eezɛpus elɛɛd tɔ dii,
ɛdhuu ɛ bot eezɛlik pɛ kyiid ɛ́ ngwoob dii. 3 Mɛlyo mɛ
nyɛ nalelyo bɛ ɛ nadyeebabu ɛ́ tɔ ekana. Tɔ ekana ee
nyɛ nadi elyo bɛ nɛ yɛ ɛ, wat nabɛ ɛ́ kɔ ɛsu ɛ sɔsel
mɛbhek. Tin, nyɛ ɛ́ boozɛke nɛ nɔɔ náá: «Dhiiti dwoo
mot ngɔt nató pɛ pyeeb kɛsɔs bhek. 4 Dáa nyɛ nakadi
emwam bhek tak ɛ, kyee wat nakwyit ɛ́ ɛ́ gba. Wɔ gwaa
enen zokazɛdɛ yɛ. 5 Yak kyee kakwyit ɛ́ kɔ bat ɛkok.
Tin, ààkobɔya deenek, mɛbhek eezɛkwyil, etɛɛ náá, di
tak nadi ɛ́, nɛ ba bɔs. 6 É di gwyes na ghɛ-ghɛ nakakas
ɛ, wɔ gwaa mɛbhek djas zɛsyee, etɛɛ náá, ekaŋal e
tak nabɛ ɛ́ ààni tɔ bɔs ɛdimɛpe. 7 Yak pak mɛbhek
nakakwyit ɛ́ tɔ engwyinini. Wɔ gwaa, engwyinini
binek zokawyee, kala kɔ mɛbhek ààbɛ nɛ dáa mɛbhek
wyee ɛnyɔɛpe. 8 Tin, mɛbhek mɛ nakakwyit kɔ mbɛɛ
bɔs ɛ, naakwyil ɛnyɔɛpe, wɔ gwaa ye kwyil bhum. É
kwos wat, bhum mɛkam-mɛlɛl, é yak mɛkam-mɛtɛn
nɛ wat, é yak tak bhum dhet.» 9 Bhii tak, Yezu eezɛke
náá: «Yɛ bɛ náá, bi ɛ́ nɛ mɛlɔ mɛ ɛgwak ɔɔ, gwakeka
ɛnyɔɛpe!» 10 Tin, bɛdjekel eezɛtiila pɛ pak Yezu nadi
ɛ́, bɛ ɛ́ boozɛdji nyɛ náá: «Ɛ́tɛp yé wɔ di elii nɛ nɔɔ tɔ
ekana?» 11 Wɔ gwaa nyɛ zɛbɔɔza nɛ nɔɔ náá: «Biyɔ, bi
eezedjɛaa etsoŋ ɛgu ɛsuk ɛ Ɛyoŋ ɛ di tɔ gwoo ɛ. Yɛ bɛ
bɛsɔ bin ɔ, bɛ dinaa ààpaamɛt ɛsuk ɛ tak. 12 Etɛɛ náá,
mot aadi nɛ ba bim sonok ɔ, bɛ waabil nyɛ dhiiti, ɛ́tɛp
ye neebu. Tin, mot aakadi toto ààbɛ nɛ sonok ɔ, bɛ
waadɛk nyɛ dɔɔ nɛ eghutu-ghutu nyɛ lik nɛ yɛ ɛ. 13
Ɛ́tɛp tak ɛ́ mɛ di elii nɛ nɔɔ tɔ ekana. Etɛɛ náá, bɛ ɛ́ nɛ
ghwyil ɛgwyák nɛ mis, ààbee. Bɛ ɛ́ nɛ ghwyil ɛgwak nɛ
mɛlɔ, dhi bɛ di ààsiiza sa ye di ekwyɛl ɛlɛɛ ɛ. 14 Ye ɛ́
deenek ɛ́, etɛp ee ngoolel-mɛkpa ɛ Zɛɛb Ezayi nalɛɛ ɛ́
aabela ɛsuk. Nyɛ nabɛ ɛ́, nyɛ eeke náá: “Bi ɛ́ waagwak
ɛnyɔɛpe, bi ɛ́ aanàkwaagu ɛsuk ɛ tɛp tak. Bi ɛ́ waabee
nɛ mis, bi aanàkwaasiiza ɛsuk ɛ tak. 15 Etɛɛ náá, bot ɛ
mbyak'ak nɛ kalyel elyem dhaa nyel. Bɛ nɛ kasa maa-
ɛlɔ dhaa tyɛ. Bɛ eezedipal mis mɔɔ ɛ́tɛp bɛ ɛ́ zɛkɛbee.
Bɛ eediyal mɛlɔ mɔɔ, ye nàgwak. Bɛ eezelu ɛtselal ɛ
lɔɔ náá, ye nàgwak sonok. Tin, bɛ tok nɛ ghwyil ɛbula,

dum koŋ nɛ Zɛɛb etɛɛ náá, Zɛɛb neetsik bɛ.”» 16 «Yɛ
kabɛ biyɔ bɛ ɛmet ɔ, mɛnyɔ nɛ nen, etɛɛ náá, mis men
ɛpebee, mɛlɔ men ɛpegwak! 17 Mɛ lɛɛ bin ɛ́ etɛp ee
tsɛɛtsɛ náá: Bɛtɛ nɛ bɛngoolel ɛ mɛkpa ɛ Zɛɛb, bot ɛ
epiki naadyeebakwos ɛbee nɛ ɛgwak sa bi di ebee nɛ
gwak mos'aak. Bɛ ààpabela bhwoob ɛbee nɛ gwak sa
bi di ebee mos'aak.» 18 «Biyɔ, bot bak! Gwakeka ɛsuk
ɛ kana sɔsel mɛbhek: 19 Bɔs ɛ́ ngwoob gba di bhek
nakwyit ɔ, ye kwyɛl ɛlyaal ɛ bot ɛ nadi egwak etɛp
Ɛyoŋ ɛ Zɛɛb, bɛ kadi ɛ́, ààmɛt ɛsuk ɛ tak ɔ. Tin, Mbee
Mot eetuula, nyɛ eezɛdɛk mɛbhek bɛaa tɔ elyem bɔɔ ɛ.
20 Bɛdhiiti bot kadi ɛ́ dáa mɛbhek nakwyit kɔ bat ɛkok
ɛ, ɛ́ sok bɛ di egwak-gwakak mɛkpa ɛ Zɛɛb ɛ, bɛ nɛ
dyeebamyaala tɔ elyem bɔɔ. 21 Tin, bɛ ààpakabet náá,
mɛkpa mɛ tak pookoni bɛ tɔ ebhum elyem ɛnyɔɛpe.
Bɛ kadi ɛ́, ààwa zii ɛbuɛpe tɔ ɛbaal ɛ mɛkpa mɛ tak.
Tin, ɛ́ ghɛŋ mezuk nɛ mɛbhowal aatuula bɛ kɔ ɛsu
ɛ mɛkpa ɛ Zɛɛb ɔ, ɛliig ɛ lɔɔ koŋ nɛ Zɛɛb ààbɔya. 22
Bɛdhiiti tɔ len gwak mɛkpa ɛ Zɛɛb ɛ dáa kyee mɛbhek
nakwyit tɔ engwyinini ɛ. Bɛ nɛ gwak mɛkpa ɛ Zɛɛb, ye
kabela ɛ náá, yɔbɔ elyem ɛ́ tɔ ɛwyeeb ɛ esa e bɔs, mɛvu
mɛ di ekɔɔ bot kɔ bɔs'ak ɛ, nɛ mbee esiiza tɔ elyem
bɔɔ di enyal mɛkpa ɛ Zɛɛb ɛ. Tin, mɛbhek mɛ tak kadi
ɛ́, ààwum. (aiōn g165) 23 Bɛdhiiti bot kadi ɛ́ dáa mɛbhek
nakwyit kɔ mbɛɛ bɔs ɛ. Bɛ ɛpegwak mɛkpa ɛ Zɛɛb,
myaal yɛ nɛ lyem wat, bɛ kakɛ ɛ́ dáa Zɛɛb kwyɛl ɛ. Tin,
yɛ waawum ɛbuɛpe. Yak mɛkam-mɛlɛl, yak mɛkam-
mɛtɛn nɛ ngɔt, yak dhet.» 24 Yezu zokabaalɛɛ bɛdhiiti
kana sis: «Beeka dhiiti sonok di tyee Ɛyoŋ ɛ di tɔ gwoo
ɛ: Dhiiti mot ngɔt naabɛ mbɛɛ mɛbhek tɔ pyeeb'ɛ. 25
Yak pum, ɛ́ sok bot ɛ dɛl djas nadi ɛ́ gɔ́ ɛ, wɔ gwaa
dhiiti mot mɛbhuka mɛ zokazɛbɛ nyɛ mbee bhek tɔ
pyeeb, nyɛ eezɛnɔɔ nyel sik. 26 Dáa mɛbhek nakawyee
ɛ, yɛ eezɛwum, mbee mɛbhek menek eebaazɛwyee yɛ.
27 Tin, bot ɛ mɛsa mɛ nakuma pyeeb tak ɛ́ boozɛlɛɛ nɛ
kukuma yɔbɔ náá: “Ghɛŋ, wɔ nabɛ tɔ pyeeb'ɔ ɛ́ mbɛɛ
mɛbhek, etsal ɛ́? Ha yak mbee bhek kadus paa?” 28
Nyɛ ɛ́ boozɛbɔɔza nɛ nɔɔ náá: “Ye ɛ́ mot mɛbhuka ɛ́
sa esesɛɛ binek.” Bhii tak, bot ɛ mɛsa ɛ́ boozɛdji nyɛ
náá: “Bis sa dáa, wɔ kwyɛl ɛ́, bis kɛdis embee mɛbhek
menek ɛ́?” 29 Nyɛ eebaazɛbɔɔza nɛ nɔɔ náá: “Hoo!
Ààbɛ! Etɛɛ náá, bi ɛ́ kɛgu yɛ ɔɔ, bi ɛ́ nɛ ghwyil ɛgu dɔɔ
nɛ mbɛɛ mɛbhek lɔɔg wat nɛ yiizaag. 30 Deenek, betka
náá, mɛbhek menek djas wyee lɔɔg wat, kɛkum dwoo
yɛ aakabɛ náá, bi moo kɛdis ɛ. Tin, mɛ waalɛɛ nɛ bot
aakɛdis ɔ náá, bɛ pookokan sok ɛdis ɛ mbee bhek, da
bɛ ɛ́ kɔl yɛ ɛ́ di wat étɛp bɛ needik yɛ. Bhii tak ɛ bɛ
aakasɛɛg mbɛɛ bhek, kwom kɔ taŋ'am.”» 31 Wɔ gwaa
Yezu baazɛlɛɛ bɛ yak kana sis, nyɛy náá: «Ɛyoŋ ɛ di
tɔ gwoo ɛ, ye ɛ́ dáa bhek le di edjɛ bhum di edjóoaa
mutaad ɛ dhiiti mot nakɛbɛ pɛ tɔ pyeeb'ɛ ɛ. 32 Bhum
mutaad ɛ́ bhek na sikɛ-sikɛ dhaa mɛbhek djas di ebɛaa
kɔ ɛko ɛ bɔs ɛ nɛ mɛtɔɔl. Tin, ɛ́ ghɛŋ yɛ di ekwyil ɛ,
mɛbɔk mɛ di edhaa ele e bok djas nɛ mɛbɔk. Ye kadi
ɛ́, ye moo le di náá, enen ɛpebatazɛlóo mɛk mɔɔ kɔ
elɛɛ e tak.» 33 Yezu zokabaazɛdjɛ bɛdhiiti kana. Nyɛy
nɛ nɔɔ náá: «Ɛyoŋ ɛ di tɔ gwoo ɛ, ye ɛ́ dáa moma di
enɔɔ ba mɔɔ deez pu leviid, sɛɛg nɛ bɛtɛ nɛ pu falin,
étɛp nyɛ neesa tsim mapa nɛ yɛ ɛ. Mɔɔ ɛwala bhii
tak, tsim'enek djas kadi ɛ́, yɛ eezeghamta.» 34 Mɛlyo
mɛ Yezu nadyeebadjɛ mɛdhuu mɛ bot ɛ nabe-bɛ ɛ́ tɔ
ekana. Nyɛ nabɛ ɛ́ ààdjɛ dhiiti mɛlyo, ààlɛɛ yɛ tɔ kana.
35 Nyɛ nasesa deenek ɛ́, etɛɛ náá, sa bɛngoolel ɛ mɛkpa
ɛ Zɛɛb nalɛɛ ɛ́ neebela ɛsuk. Ye nabɛ ɛ́ bɛngoolel ɛ
mɛkpa ɛ Zɛɛb naake náá: «Mɛ waalii nɛ nen tɔ ekana.
Tin, mɛ waalɛɛ bɛ esa ee nadi syela kana bɔs nakusel
ɛ.» 36 Bhii tak, Yezu zokazɛdus tɔ ɛdhuu ɛ bot, nyɛ
eezɛsik, tó pɛ ndjaa. Tin, bɛdjekel ɛ́ boozɛzyɛ pɛ nyɛ
nadi ɛ. Bhii tak, bɛ ɛ́ boozɛke nɛ nɛ náá: «Lɛɛa bis ɛsuk
ɛ kana mbee bhek tɔ pyeeb.» 37 É di'enek, Yezu ɛ́
boozɛni elɛɛ bɛdjekel bɛ náá: «Ye ɛ́ Sɛɛŋɛlɛ Mɔn Mot ɛ
di bɛ mbɛɛ mɛbhek. 38 Pyeeb kwyɛl ɛlyaal ɛ́ mɛdhik
djas di kɔ bɔs ɛ. Mbɛɛ mɛbhek kwyɛl ɛlyaal ɛ́ bot ɛ di
ekɛ dáa Ɛyoŋ ɛ Zɛɛb di kwyɛl ɛ. Mbee bhek kalyaal ɛ́
bot ɛ Mbee Mot. 39 Mot mɛbhuka nazɛbɛ bhek ɔ, kabɛ
ɛ́ Dim mot mɛkɔŋ. Dwoo ɛkɛbɔ́k bhum kabɛ ɛ́ ɛsi ɛ bɔs,
bot ɛ mɛsa kwyɛl ɛlyaal ɛ́ efofop. (aiōn g165) 40 Dáa ye di
náá, embee mɛbhek ɛ́ waatsaalaa étɛp ɛkɛmwasaa tɔ
du ɛ, yɛ aabaazodi ɛ́ deenek ɛ́ ɛsi ɛ bɔs. (aiōn g165) 41
Sɛɛŋɛlɛ Mɔn Mot ɛ́ waalwom efofop bɛ, nyɛ waadis tɔ
Ɛyoŋ ɛ lɛ bot djas di ezɛm ɛmyaal ɛ bɔn nyɛɛg bɔɔ ɔ,
zɛnɔɔ bot ɛ mbee mɛsa. 42 Nyɛ waamwas bɛ tɔ boo
du di egoo na kɔm-kɔm ɛ. Penek, bot ɛbuɛpe aadi ɛ́
tɔ mɛgwyɛ nɛ ɛkwaal ɛ mɛtsok. 43 Tin, bot ɛ epiki ɛ́
waakas tɔ Ɛyoŋ ɛ Sɛɛg'ɔɔ dáa gwyes. Yɛ bɛ náá, bi ɛ́ nɛ
mɛlɔ mɛ ɛgwak ɔɔ, gwakeka ɛnyɔɛpe.» 44 «Ɛyoŋ ɛ di tɔ
gwoo ɛ́ dáa di ɛkwom ɛ epata di syela tɔ pyeeb ɛ. Dáa
dhiiti mot nakabela yɛ ɛ, nyɛ ɛ́ boobaazɛsyel yɛ ɛ́ di sis
tɔ pyeeb'enek. É di'enek, nyɛ moo ɛ́ tɔ mɛmyaala, etɛɛ
náá, nyɛ nadi ekwyɛl ɛkɛbɔmsa esa bɛ djas étɛp nyɛ
neezɛbɔm pyeeb tak. 45 «Ɛyoŋ ɛ di tɔ gwoo ɛ baanɔŋɛl
ɛ́, nɛ mot di esaa esa e ghoŋ étɛp nyɛ neebɔmsa ɔ.
Nyɛ dyeebasaŋ ɛ́ tɛtɛ esa e ghoŋ na nyenyɔ-nyɔ. 46
Yɛ kabɛ náá, nyɛ eebela yii na nyenyɔnyɔ dhaa bɛsɔ

djas nɛ boo mɛtaŋ ɔɔ, nyɛ kakɛbɔmsa É esa bɛ djas
étɛp nyɛ neezɛbɔm yii zaag na boo mɛtaŋ.» 47 «Ɛyoŋ
ɛ di tɔ gwoo ɛ, baanɔŋel É, nɛ ɛwyet bɛ di ela tɔ dii ɛ.
Ɛwyet ɛ tak dyeebamɛt É ekɔkɔ bɛsu djas. 48 Tin, yɛ
bɛ náá, ɛwyet eezelwood ɔɔ, bɛlael ɛ mɛwyet kadul
yɛ ɛ, zyɛ nɛ yɛ pɛ kyiid, da bɛ É nɔɔ mɛnyel disi étɛp
ɛdis É bɛsu É bel É ɛwyet ɛ tak ɔ. Tin, bɛ kabɛk bɛ edi
É bɛkak. Bɛ nɔɔ bɛtɛtɛ, wa tɔ mɛbɔɔl, yɛ kabɛ bɛ na
sikɛ-sikɛ nɛ embee e tak ɔ, bɛ kamwas bɛ É mwasak.
49 Ɛsi ɛ bɔs aadi É deenek: Zɛɛb É waadhis efofop bɛ
zɛwa mbek pak mbee bot nɛ bot ɛ epiki. (aiōn g165) 50
Etɛɛ náá, mbee bot É waakɛlóoaa tɔ boo du na kɔm-
kɔm. Tin, bot ɛbuɛpe waadje mɛgwyɛ nɛ ɛkwaal ɛ
mɛtsok.» 51 Yezu zokazɛdji bɛ náá: «Bi eemɛt ɛsuk
ɛ etɛp binek É?» Bɔɔ náá: «Iyoo» 52 Yezu É boozɛke
nɛ nɔɔ náá: «Étɛp tak É di náá: ghaa mɛkana mɛ etsi
djas di ekwos ɛdi djekel étɛp Ɛyoŋ ɛ di tɔ gwoo ɔ,
nyɛ É dáa kuma mot di enɔɔ ɛkwom ɛ lɛ pɛ tɔ mɛvu
mɛ na mwa zɛnɔɔ yii na bes ɛ.» 53 Bhii Yezu nasilal
ɛlyo bot tɔ ekana binek ɛ, nyɛ É boozɛnɔɔ nyel, tó
yɛ. 54 Nyɛ nató É pɛ dɛl ɛ nyɛ nawyee kɔ tak ɛ. Nyɛ
moo tin elyo bot tɔ ndjaa mendjaala mɛ eYuda. Tin,
bot ɛ nadi egwak nyɛ ɔ, naadyeebadjoka ɛbuɛpe, bɛ
moo tin eke náá: «Nyɛ kɛbela yak kwaambi etsoŋ nɛ
mbi yak endem e mɛbwala paa? 55 Mɔn'ak tok wak
mɔn salpande? Ye tok Maali di wak nyɛɛg É? Zak bɛ
nɛ Zozɛf, nɛ Simɔŋ, zɛnɔɔ Yudas tok bɛdhyeeb É? 56
Haa ye tok bɛkɛl mena nɛ bɛ nɔɔ di mɛlu djas É di
wat'aak É? Ha nyɛ kɛbela yenek mɛbwala paa?» 57
Egeka binek djas É nasa náá, ɛmyaal nɛ ɛbwaalel ɛ bot
binɔk djas dus kɔ Yezu. É di'enek, Yezu É boozɛke nɛ
nɔɔ náá: «Ngoolel-mɛkpa ɛ Zɛɛb dyeebaduwalaa É, pɛ
kyee sis, ààbɛ pɛ kɔ dɛl ɛ nyɛ nabyel kɔ tak ɛ, nɛghu
tɔ ndjaŋ'ɛ nɛ tɔ bil'ɛ.» 58 Yezu nabɛ É ààsa bɛtɛ nɛ
endem e mɛbwala tin, étɛp mɛlyel mɛ elyem bɔɔ.

14 É ghɛŋ tak Elood mot nadi mɛkoozi kɔ Yeluzalɛm
ɔ, zokagwak menduk ɛ Yezu. 2 Nyɛ É boozɛke nɛ
bot ɛ mɛsa mɛ náá: «Ye É Zaŋ Nduuel-bot ɛ baagom
É gomak É! Étɛp tak É nyɛ di nɛ ghwyil ɛsa bɛtɛ nɛ
yenek endem e mɛbwala.» 3 Nɛ tsɛɛtsɛ, ye nabɛ É
mɛkoozi Elood naalwom náá, bɛ mɛt Zaŋ, da bɛ É kɔl
nyɛ nɛ eghwooz. Bhii tak, bɛ naakɛwa nyɛ É membok.
Ye nabɛ É étɛp Elodiaad, mwaa tel Filip, 4 etɛɛ náá,
Zaŋ naake nɛ Elood náá: «Dum nɛ etsi ɛ Moiiz, ye
ààgoka náá, wɔy dɛk Elodiaad mwaa tel'ɔ!» 5 Étɛp tak
ɛ Elood nakadi esaa dáa nyɛ aasa étɛp nyɛ neegó Zaŋ.
Nyɛ nadi ekaab ɛdhuu ɛ bot ɛ mbyak eYuda, etɛɛ náá,
bɔɔ djas nakeke É náá, Zaŋ Nduuel-bot nabɛ É ngoolel-
mɛkpa ɛ Zɛɛb. 6 Tinaak, É dwoo ɛbyoŋ ɛ Elood di
eduwal ɛbyel ɛlɛɛ ɛ, ɛsyes ɛ Elodiaad naabɔl É mis mɛ
bɛdjoŋ ɛ nadjóoaa É ɛbyoŋ ɔ. Elood naadyeebamyaala
nɛ ko zɛŋ ɛsyes ɛ tak. 7 Tin, mɛkoozi Elood É booke
nɛ ɛsyes ɛ mɔɔ moma yenɔk náá: «Myoŋ nɛ mɛsoŋ
mam! Waaba esa ee lyem'ɔ kwyɛl ɛ djas, mɛ waadjɛ
wɔ!» 8 Ɛsyes ɛlenɔk zokazɛwaab sa nyɛɛg nalɛɛ nyɛ
ɛ. Nyɛy náá: «Mɛ kwyɛl É, wɔ djɛ mɛ nenak yak lo ɛ
Zaŋ Nduuel-bot kɛla kɔ pɛt kongo na pyaaz!» 9 Wɔ
gwaa, ye sa Mɛkoozi Elood nyel «wɔyɔŋ» nɛ ghoŋ.
Tin, nyɛ nabɛ É ààkabɛ nɛ tyee nyɛ pɛɛ, etɛɛ náá, nyɛ
naazetuwal myoŋ nɛ mɛsoŋ mɛ É mis mɛ bɛdjoŋ. Nyɛ
É boozɛlɛɛ nɛ bot bɛ náá, bɛ djɛ nyɛ sa nyɛ nawaab ɛ.
10 Tin, nyɛ eezɛlwom dhiiti mot étɛp nyɛ neekɛtsaal lo
ɛ Zaŋ Nduuel-bot pɛ nyɛ nadi tɔ membok ɛ. 11 Wɔ
gwaa, bɛ zokazyɛ nɛ lo ɛ Zaŋ kɔ pɛt kongo na pyaaz,
bɛ eezɛdjɛ ɛsyes ɛ mɔɔ moma yenɔk. Tin, ɛsyes ɛ tak É
boonɔɔ yɛ, kɛdjɛ nɛ nyɛɛg. 12 Tin, bɛdjekel ɛ Zaŋ É
boozɛnɔɔ muu'ɛ, kɛdel. Bhii tak, bɛ É boozɛtó kɛbaŋa
Yezu etɛp djas nadhaŋ ɛ. 13 Dáa Yezu nagwak etɛp
binek djas ɛ, nyɛ É boodus tin, nyɛ eezɛni tɔ elɛɛd, tó,
kɛsaa di ɛwala pɛ bot aadi ààbee nyɛ ɛ. Ghuna ɛdhuu
ɛ bot naagu ze nyɛ nató ɛ, wɔ gwaa, zukamwaa nɛ
mot nadus pɛ mɛl mɛ nadi É engwoob tin ɔ, zɛdu nyɛ
nɛ mɛko mbaka-mbaka nɛ dii. 14 Dáa Yezu nasul tɔ
elɛɛd ɛ, nyɛ kabee É ɛdhuu ɛ bot binɔk, ye nabɛ ghoŋ
naasa nyɛ ɛlyelɛpe. Nyɛ moo tin etsik bot mɛbɛ́ mɔɔ.
15 Dáa bɛ nabee náá, dwoo moo É bikoko ɛ, bɛdjekel É
boozɛtiila pɛ daa lɛ. Bɔɔ nɛ nɛ náá: «Dwoo eezeleega.
Tɔ kakoŋ'ak, ye tok nɛ bɔɔ mɛl. Swaala bot bak étɛp
bɛ neekɛsaa edee pɛ bɔɔ mɛl mɛ di É engwoob'aak.»
16 Yezu É boozɛbɔɔza nɛ nɔɔ náá: «Yɛ ààgoka náá, bɛ
swaalaa, djɛka bɛ edee biyɔ bɛ ɛmet!» 17 Tin, bɛ É
boozɛke nɛ Yezu náá: «Zuka nɛ sa bis di nɛ yɛ wak
ɛ, ye É etsim e emapa etɛn nɛ bɛsu ɛbá.» 18 Yezu É
boozɛke nɛ nɔɔ náá: «Dhaka nɛ yɛ wak.» 19 É di'enek,
nyɛ É boozɛke nɛ mɛdhuu mɛ bot ɛ nadi tin ɔ náá, bɛ
disi mendiindil kɔ bɔɔ eka e na bes. Bhii tak, Yezu É
boozɛnɔɔ emapa etɛn nɛ bɛsu ɛbá binek, nyɛ eezɛben
mis pɛ ɛko, zɛghaapɛɛ Zɛɛb. Nyɛ eezɛpyak emapa, nɔɔ,
djɛ bɛdjekel bɛ. Bɛdjekel É boozɛnɔɔ yɛ, kaa, djɛ ɛdhuu
ɛ bot ɛ nadi tin ɔ. 20 Mot nɛ mot naadɛ, djil. Wɔ gwaa,
bɛdjekel baabula nɛ mɛbhubhwak mɛ emapa nɛ bɛsu
ɛ nalik ɛ, ye naalwoodal mɛbhwaa kam nɛ ebá. 21 Bot
ɛ nadɛ emapa nɛ bɛsu binek ɔ, nabɛ É tyee botom

bɛmil ɛtɛn, ààkalaa mɛtaŋ mɛ boa nɛ bɔɔ dhyeeb. 22 Batsa bhii tak, Yezu eezelwom bɛdjekel bɛ náá, bɛ ni
tɔ elɛɛd, tsaal, tó pɛ yii kyiid boo soob na djato-djato.
Tin, nyɛ eezɛlik é ɛswaal ɛ zukamwaa nɛ bot binɔk pɛ
mendjaa mɔɔ. 23 Bhii nyɛ nazeswaal bɛ ɛ, nyɛ é boo
zɛbyet kɔ ɛtsok étɛp ɛkɛdjaala Zɛɛb. Dáa ye nabɛ náá,
dwoo nabɛ é yɛ eezesila ɛ, nyɛ nakalik tin é nyɛ ɛmet.
24 Elɛɛd nabɛ é ye moo ɛtsetaɛpe nɛ ɛboŋ. Wɔ gwaa,
boo ghuu zɛpupal kɔ dii, tin, bhuuge moo tin enyuŋa
e elɛɛd, etɛɛ náá, pup nadi ebulal bɛ elɛɛd pɛ bhis. 25
Kuku pum, tɔ ghooghom, wɔ gwaa Yezu zɛsul kɔ dii,
nyɛ moo tin edu bɛdjekel bɛ. Nyɛ nadi ekɛ é nɛ mɛko
mɛ kɔ dii. 26 Dáa bɛdjekel bɛ nabee nyɛ ekɛ kɔ dii ɛ,
bwoo naasa bɛ ɛlyelɛpe. Bɔɔ náá: «Nwyak é dim!» Bɛ
moo tin etsim nɛ bɛbebwol. 27 Batsa deenek, Yezu
eezɛdjóo bɛ. Nyɛy náá: «Nàbemka ba. Saka mɛghaaz.
Ye é mam.» 28 Dáa nyɛ nabee deenek ɛ, Pyɛɛd é
boozɛke nɛ Yezu náá: «Ghɛŋ, yɛ bɛ náá, ye é tsɛɛtsɛ
náá, ye é wɔy ɔɔ, kea náá, mɛ kɛ kɔ mɛdii, zyɛ pɛ wɔ
di'enek.» 29 Yezu é boozɛke nɛ nɛ náá: «Dha!» Tin,
Pyɛɛd é boozɛwyis tɔ elɛɛd, sul kɔ dii. É di'enek, Pyɛɛd
moo kɛ kɔ dii nɛ mɛko mɛ, etó pɛ kyee Yezu nadi é. 30
Tinaak, dáa nyɛ nabee náá, ghuu naalyel pyep ɛ. Wɔ
gwaa bwoo zɛsa nyɛ. É di tak wat, nyɛ moo ediida tɔ
dii, nyɛ é boozɛtsim ɛlyelɛpe náá: «Ghɛŋ, tsika mɛ!»
31 É di tak wat, Yezu é boozɛsɛɛb mbɔ, wɔ gwaa, nyɛ
zokamɛt Pyɛɛd, nyɛ é booke nɛ nɛ náá: «Étɛp yé wɔ be
mɛso? Ɛmyaal ɛ lɔ ààdyeebabɔk.» 32 Bhii tak, bɔɔ djas
bɛbá eezɛgo tɔ elɛɛd. Tin, ghuu yenek eezɛsila. 33 Tin,
bɛdjekel ɛ nadi tɔ elɛɛd ɔ, zokazyɛ, zɛkwyit mɛboŋ
si mɛko ɛ Yezu. Bɔɔ nɛ nɛ náá: «Ye é tsɛɛtsɛ náá,
wɔ é Mɔn Zɛɛb!» 34 Bhii bɛ nasɛɛ dii ɛ, bɛ é boozɛtó
pɛ kyee dik Ghenezalɛt. 35 Dáa bɛ nakum é di'enek
ɛ, wɔ gwaa, bot ɛ dɛl ɛ tak zokazɛgwyak Yezu. Tin,
lɛŋ ɛ ɛkum ɛ Yezu zokadjala mɛl djas, wɔ gwaa, bɛ
zokazyɛ nɛ membel djas bɛ nadi nɛ nɔɔ ɛ. 36 Bot ɛ tak
é boozɛdjaala nɛ Yezu náá, nyɛ bet membel djas, bɔɔ
bɛ ɛmet zokee-keeak ɛlɔ ɛ ndjookuwa yɛ. Tin, bot djas
namɛt nyɛ ɔ nabɛ é bɛ naatsak.

15 Dhiiti dwoo eFalizyɛ nɛ bɛghaŋ ɛ mɛkana mɛ
etsi naadus pɛ Yeluzalɛm zɛboma nɛ Yezu, bɛ é
boozɛdji nyɛ náá: 2 «Étɛp yé bɛdjekel bɔ di ààduwal
etsi e bɛbhaab bina nalik ɛ? Etɛɛ náá, bɔɔ bɛ ààgwyii
mɛmbɔ, bɛ di náá, bɛ moo dɛ edee ɔ.» 3 Yezu é
boozɛbɔɔza nɛ nɔɔ náá: «Étɛp yé bi di ààkɛ dáa etsi e
Zɛɛb di lɛɛ ɛ? Bi kwyɛl ɛkɛ é dáa etsi e mbyak'en di
elɛɛ ɛ! 4 Etɛɛ náá, Zɛɛb ke é náá: "Dila soog nɛ nyoog.
Mot ɛ di ekal sɛɛg nɛ nyɛɛg ɔɔ, nyɛ goka é nɛ ɛsyee."
5 Yɛ kabɛ biyɔ ɔ, bi lyo bot é náá, mot é nɛ ghwyil
ɛlɛɛ nɛ sɛɛg nɛ nyɛɛg náá: "Esa ee mɛ waakwyee bin
nɛ ye ɛ, mɛ eenɔɔ kɛdjɛ étɛp ɛtuud ɛ Zɛɛb nɛ yɛ." 6
Mot é ke deenek ɔɔ, nyɛ tok nɛ gwyes ɛkwyee sɛɛg nɛ
nyɛɛg. É di'enek, bot ɛbuɛpe ɛpesa náá, mɛkpa ɛ Zɛɛb
zɛhoola, étɛp ɛsa nɛ ɛduwal etsi bin biyɔ bɛ ɛmet. 7
Bot ɛ mɛdjhaaz pɛ ɛko, bhimis pɛ si! Ngoolel-mɛkpa ɛ
Zɛɛb Ezayi nabɛ é nɛ gham nɛ nyɛ nɛ ke náá: 8 "Bot
ɛ mbyak'ak duwal mɛ é duwela mɛkɔŋ, elyem bɔɔ é
pɛ kyee sis. 9 Zɛɛga mendjaala mɔɔ, ye é yii toto é
mis mam, etɛɛ náá, mɛlyo mɛ bɛ di elyo é mɛlyo mɛ
epuud."» 10 Wɔ gwaa Yezu zokazɛdjóo ɛdhuu ɛ bot,
nyɛ é boozɛke nɛ bɔɔ djas náá: «Biyɔ djas, gwakeka
mɛ, da bi é mɛt sa mɛ di elii'aak: 11 Ye tok sa mot
di ewa tɔ nuub'ɛ ɛ, di epul mot é mis ɛ Zɛɛb ɛ. Ye é
sa wyis tɔ nuub ɛ di epul mot tak é mis ɛ Zɛɛb.» 12
Tin, bɛdjekel é boozyɛ, zɛlɛɛ Yezu náá: «Wɔ nɛ gu náá,
etɛp ee wɔ lii'enek eedyeebakpaa eFalizyɛ tɔ elyem
é?» 13 Nyɛ é boozɛbɔɔza nɛ nɔɔ náá: «Mɛbhek djas di
náá, ye tok Saag'am di tɔ gwoo ɛ nabɛ é, yɛ aadi é
guaa.» 14 Yezu é boozɛke náá: «Betka bɛ. Yɛ é bɛ na
edhim ɛ di edjɛɛd bɛsɔ bɔɔ bɛ na edhim. Tin, ye nyɔ bi
é gu náá: Yɛ bɛ náá, ye é mot edhim ɛ di edul sɔ mot
edhim ze ɔɔ, ɛsik ɛ tak ɛ náá, bɔɔ djas é waadjoola
tɔ guk.» 15 Tin, Pyɛɛd é boozɛke náá: «Lɛɛa bis sa
ekana binek di ekwyɛl ɛlɛɛ ɛ.» 16 Yezu é boozɛbɔɔza
náá: «Dɔɔ nɛ biyɔ pe, bi tok nɛ etsoŋ ɛtiibal é? 17 Bi
ààgu náá, esa djas mot di ewa tɔ nuub ɛ, dhaŋ é tɔ mɔ
yɛ. Bhii tak, ye kakɛwyis é tó ɛbyeed é?» 18 Bhii tak,
nyɛ eebaazɛke náá: «Sa di ewyis tɔ nuub mot ɛ ààpul
edɛɛ e mot. Ye ɛ sa di edus tɔ lyem ɛ di epul edɛɛ e
mot. 19 Etɛɛ náá, embee egeka dus é tɔ lyem mot. Yɛ
é esiiza ɛ di elwom bot náá, bɛ gó bot, bɛ sa mɛzɔ,
bɛ sa mɛpam, bɛ djii, nɛ ɛsu bɔn nyɛɛg bɔɔ etɛp nɛ
mɛbhekel. 20 Yenek é esesɛɛ ee di epul ɛgwakel pak
bot nɛ Zɛɛb ɛ. Yɛ kabɛ tɛp ɛdɛ edee ààgwyii mɛmbɔ ɔ,
yɛ ààpul mot é mis mɛ Zɛɛb.» 21 Yezu zokadus tin, tó
pɛ kyee dik eghaada Tiid nɛ Sidɔn. 22 Dhiiti moma dɛl
ɛ Kanan nadidi kɔ kyee dik ɛ tak ɔ, zokazyɛ pɛ daa lɛ,
nyɛ moo tin etsim náá: «Ghɛŋ, Mɔn Dhavid, geka mɛ
ghoŋ, dhiiti kwaambi mbee sisim ɛpedhek mɔn ɛsyes
ɛ lam, nyɛ tok ɛnyɔɛpe!» 23 Tin, Yezu gwyem'enek,
ààbis moma tak. Wɔ gwaa bɛdjekel bɛ zokazɛke nɛ
Yezu náá: «Sɔa nyɛ, étɛp nyɛ ɛpedu mena nɛ etsim
lookɛbok mos.» 24 É di'enek, Yezu é boozɛbɔɔza náá:

«Mɛ nadhisaa ɛ́, kɔ ɛsu ɛ bot ɛ mbyak Yisalaɛl di bɛ
eezediib dáa bɔɔ ebhata ee di ààbɛ nɛ mbaalel ɔ.» 25
Tin, wɔ gwaa moma yenɔk zɛkwyit mɛboŋ si mɛko
ɛ Yezu. Nyɛ ɛ́ boozɛke nɛ nɛ náá: «Ghɛŋ, kwyeea
mɛ!» 26 Yezu ɛ́ boozɛbɔɔza nɛ nɛ náá: «Yɛ àànyɔ náá,
bɔn bɛbhyɛ djɛaa emapa di náá, ye ɛ́ yii bɔn bot ɛ.»
27 Wɔ gwaa moma yenɔk baazɛpesal náá: «Wɔ ɛ́ nɛ
gham, Ghɛŋ! Tin, bɛbhyɛ aazodedɛ ɛ́ bɔɔ eghutu-
ghutu emapa dyeebakwyit é mesa kukuma yɔɔ ɛ.» 28
Tin, Yezu eezɛke nɛ moma yenɔk náá: «Hee moma!
Ɛdum ɛ koŋ ɛ lɔ nɛ Zɛɛb nɛ bɔk. Étɛp tak ɛ Zɛɛb ɛ́
waadjɛ wɔ sa lyem'ɔ di ekwos ɛ.» É di tak wat, wɔ
gwaa mɔn zokatsak. 29 Bhii tak, Yezu eezɛdus tin, nyɛ
eezɛtɔ́ pɛ ɛboŋ ɛ boo soob na djato-djato Ghalile. Nyɛ
eezɛbyet kɔ mɔɔ ɛtsok, nɔɔ nyel, disi. 30 Bot mɛdhuu-
mɛdhuu zokazyɛ nɛ bot ɛ edjam, bot ɛ edhim, eboka e
bot, ebubu e bot, nɛ bɛtɛ nɛ membel. Bɛ eezɛsil bɛ sok
bhwoob'ɛ. Tin, Yezu zokazɛtsik bɛ. 31 Ɛdhuu ɛ bot
naadyeebadjoka dáa bɛ nadi ebee ebubu moo lii ɛ, bot
ɛ edjam nɛ eboka moo kɛ ɛ, bot ɛ edhim moo nyaa sok
ɛ. Bɛ moo tin eduwal Zɛɛb Yisalaɛl. 32 Yezu eezɛdjóo
bɛdjekel bɛ. Nyɛ ɛ́ booke nɛ nɔɔ náá: «"Ha" kpaa-ghoŋ
nɛ ɛdhuu ɛ bot bak e! Mena nɛ bɛ nɔɔ moo mos ɛ́
mɛlu mɛlɛl e di wat. Bɛ tokapɛ nɛ edee e dek. Mɛ tok
nɛ ghwyil ɛswaal bɛ pɛ mendjaa mɔɔ tɔ emɔ toto, bɛ
waazuk, ze ɛ ze.» 33 Tin, bɛdjekel bɛ ɛ́ boozɛke nɛ nɛ
náá: «Mena aabela edee ee ɛdhuu ɛ bot bak djas aadɛ,
djil nɛ yɛ ɛ paa? Menabɛl ɛ́ dika kuku kakoŋ'aak?»
34 Yezu eezɛdji bɛ náá: «Bi ɛ́ nɛ emapa edhen?» Bɛ ɛ́
boozɛbɔɔza náá: «Etɛn nɛ ebá nɛ ba bɔɔ bɛsu.» 35 Nyɛ
ɛ́ boozɛlɛɛ nɛ ɛdhuu ɛ bot náá, bɛ disi é bɔs. 36 Bhii
tak, nyɛ eezɛnɔɔ emapa etɛn nɛ ebá nɛ bɛsu binek
zɛghaapɛɛ Zɛɛb. Bhii tak nyɛ eezɛpyak yɛ ebil-ebil.
Nyɛ eezɛnɔɔ yɛ náá, djɛ bɛdjekel bɛ, bɛ neekaa bot
djas. 37 Mot nɛ mot naadɛ, djil. Bɛdjekel bula nɛ yii
nabwak ɛ. Mɛbhubhwak naalwoodal bɛbhwaŋ ɛtɛn
nɛ ebá. 38 Bot ɛ nadɛ ɔ, naakum botom bɛmil ɛná,
ààlaa-laŋak boa nɛ bɔɔ dhyeeb. 39 Bhii tak Yezu ɛ́
boozɛswaal bot ɛ tak bɛ sik pɛ mendjaa mɔɔ. É di'enek
wat, nyɛ eezɛni tɔ elɛɛd, bɛ nɛ bɛdjekel bɛ zokazɛtɔ́ pɛ
kyee dik Maghadan.

16 EFalizyɛ nɛ eSadusɛɛ naazyɛ pɛ dáa Yezu étɛp
ɛsaŋ ɛ elóo ɛ nyɛ pɛ ɛko, da ɛ́ bwood nyɛ pɛ
kiyɛ. Bɛ eezɛke nɛ nɛ náá, nyɛ lyaal bɛdhiiti ndem
mɛbwala di edus pɛ tɔ gwoo ɛ. 2 Yezu ɛ́ boo kabulal bɛ
dáak: «Dwoo ɛ́ sila ɔɔ, bi ke ɛ́: "Yɛ aadi ɛ́, mbɛɛ dwoo,
etɛɛ náá, gwoo moo ɛ́ tɔɔbelaa." 3 Kɛɛŋ tɔ mɛlem,
bi dyeebake ɛ́: "Bhi ɛ́ waanee mos, etɛɛ náá, gwoo ɛ́
tɔɔbelaa." Bi nɛ gu ɛbɛk embi e gwoo; ghuna bi àègu
ɛbɛk embi e endem di edhaa mɛlu mak ɛ. 4 Biyɔ, bot ɛ
mɛlu mak, bi ɛ́ bɛmbee ɛ bot, bot ɛ di ààbɛ sosoob
é mis mɛ Zɛɛb ɔ. Bi kasaŋ ɛ́ endem e mɛbwala. Yɛ
aanàkwaadjɛaa bin bhis yɛ Yonas nasael ɛ.» Bhii tak,
nyɛ eezɛbet bɛ, zɛtɔ́. 5 É di bɛdjekel nadhaa pɛ yii
kyiid soob ɔ, bɛ eezɛdjisa ɛnɔŋ ɛ emapa. 6 Yezu ɛ́
boolɛɛ bɛ náá: «Dika nɛ etsoŋ, da bi ɛ́ kyee leviid e
eFalizyɛ nɛ eSadusɛɛ di nɛ yɛ ɛ.» 7 Bɛdjekel moo tin é
nyiiŋela pak'ɔɔ náá: «Nyɛ lii deenek ɛ́, etɛɛ náá, mena
ààpanɔɔka emapa.» 8 Yezu eezɛgu sa bɛ nadi enyiiŋela
ɛ. Nyɛ ɛ́ boozɛdji bɛ náá: «Étɛp yé bi di elii pak'en: Ye
ɛ́ etɛɛ náá, mena tok nɛ mapa é? Dáa ɛbwaalel ɛ len nɛ
Zɛɛb di batsa ɛ! 9 Bi dinaa ààpaamɛt ɛsuk, bi tok nɛ
ghwyil ɛtaala emapa etɛn mɛ nakaa botom bɛmil ɛtɛn
yɛ ɛ, dɔɔ nɛ bɛtɛ nɛ mɛbhwaa bi nabula nɛ yɛ ɛ? 10 Bi
tok nɛ ghwyil ɛtaala emapa etɛn nɛ ebá mɛ nakaa
bot bɛmil ɛna yɛ ɛ, nɛ bɛtɛ nɛ bɛbhwaŋ ɛ bi nabula
nɛ ye ɛ́? 11 Étɛp yé bi di àègu náá, mɛ bɛ ɛ́ àèlii nɛ
nen étɛp emapa é sok mɛ lii nɛ nen ɛ? Mɛ ke ɛ́ náá:
"Kyeeka emapa eFalizyɛ nɛ eSadusɛɛ".» 12 É di tak,
bɛdjekel eezɛgu náá, nyɛ nabɛ ɛ́ àèke náá, bɛ kyee
leviid di waaa tɔ emapa ɛ. Ghuna ye nabɛ ɛ́ mɛlyo mɛ
eFalizyɛ nɛ eSadusɛɛ. 13 Yezu zɛkum ko bɔs ɛ Sezaad
ɛ Filip. Nyɛ ɛ́ boozɛdji bɛdjekel bɛ náá: «Bot ke dáa
dum nɛ Sɛɛŋɛlɛ Mɔn Mot?» 14 Bɛ eezɛbɔɔza nɛ nɛ náá:
«Bɛdhiiti ke ɛ́ náá, wɔ ɛ́ Zaŋ Nduuel-bot, bak náá, wɔ ɛ́
Eli. Bɛdhiiti kabaake ɛ́ náá, wɔ ɛ́ Zelemi nɛghu dhiiti
ngoolel-mɛkpa ɛ Zɛɛb.» 15 Yezu ɛ́ boozɛdji bɛ náá:
«Haa! Biyɔ, bi ke náá, mam ɛ́ zɛ?» 16 Tin, Simɔŋ Pyɛɛd
zɛbɔɔza náá: «Wɔ ɛ́ Mɛsia, Mɔn Zɛɛb di nɛ tsik na
kɔm-kɔm ɔ.» 17 Yezu ɛ́ boozɛke nɛ nɛ náá: «Mɛnyɔ nɛ
nɔ, Simɔŋ mɔn Zaŋ, etɛɛ náá, ye tok mot epuud zetel
wɔ yenek etsɛɛtsɛ, gua náá ye ɛ́ Saag'am di tɔ gwoo ɔ.
18 Yɛ bɛ mam ɔ, mɛ ɛpelɛɛ wɔ, wɔy Pyɛɛd wɔ ɛkok, kɔ
ɛkok ɛ tak ɛ́ mɛ aakus di zɛɛga ndjaa mendjaala mam.
Ɛsyee aanàkwaakwak yɛ. (Hadēs g86) 19 Mɛ waaboodjɛ
wɔ bɛsap ɛ ndjaa Ɛyoŋ ɛ di tɔ gwoo ɛ. Sa wɔ aalu
kɔ bɔs ɛ, yɛ waaluel tɔ gwoo. Sa wɔ aadjɛ ze kɔ bɔs
ɛ, ze ɛ́ waadjɛel tɔ gwoo.» 20 Bhii tak, Yezu eezɛlu
bɛdjekel bɛ náá, sa bɛ àèlɛɛ mot náá, nyɛ ɛ́ Mɛsia. 21 É
di'enek, Yezu moo zɛlɛɛ nɛ bɛdjekel bɛ náá: «Ye goka
ɛ́ náá, mɛ tó pɛ Yeluzalɛm, étɛp mɛ neekɛzuk ɛbuɛpe
é mɛmbɔ mɛ bɛpaa eYuda, bɛ nɛ eboo bɛghaa-Zɛɛb,
zɛnɔɔ bɛghaŋ ɛ mɛkana mɛ etsi. Bɛ waagó mɛ, bhii

mɛlu mɛlɛl, mɛ waagom.» 22 É di'enek, Pyɛɛd eezɛdul
nyɛ é ngwoob bɛ nɛ nɛ bɛbá, nyɛ moo djɛ nyɛ mɛbɛ:
«Zɛɛb baal wɔ, Ghɛŋ! Yenek aanàkwaakosael.» 23 É
di'enek, Yezu eezɛbhɛm nyɛ. Nyɛ nɛ Pyɛɛd náá: «Dusa!
Tɔ́a ɛtsetaɛpe nɛ nam, Satan! Wɔ é ɛbɛk é ze yam, etɛɛ
náá, esiiza bɔ tok dáa yii Zɛɛb, gua náá, yɔ esiiza é
yii bot.» 24 Bhii tak, Yezu é boozɛke nɛ bɛdjekel bɛ
náá: «Mot é ke náá, nyɛ aazyɛ bis nɛ nɛ ɔɔ, nyɛ bet
ɛsiiza etɛp nyel'ɛ, nyɛ bɛp mɛlaaba mɛ, da nyɛ é du
mɛ. 25 Etɛɛ náá, mot di ekwyɛl ɛtsik ɛ nyel'ɔ ɔ, nyɛ é
waasu nyel'ɛ. Ghuna mot aasu nyel'ɛ étɛp'am ɔ, nyɛ
waabela yɛ! 26 Duma yé mot aadi nɛ yɛ, nyɛ bela dik
djas, da nyɛ é kasu ɛ tsik'ɛ ɔ? Ye é nɛ dhiiti sa mot
aadjɛ étɛp ɛbɔm ɛ tsik'ɛ? Mam àábee! 27 Ye é deenek ɛ
Sɛɛŋɛlɛ Mɔn Mot aazyɛ tɔ duma Sɛɛg, bɛ nɛ efofop
bɛ. É di'enek é nyɛ aadjɛ mot nɛ mot efute mɛsa mɛ
tyee nyɛ nadi eke ɛ. 28 Mɛ lɛɛ bin é etɛp e tsɛɛtsɛ náá,
bɛdhiiti bot ɛ di wak ɔ, bɛ aanàkwaagwyɛ ɛsok nɛ bɛ
nɛ bee Sɛɛŋɛlɛ Mɔn Mot ezyɛ tɔ Mɛkoozi mɛ.»

17 Mɛlu mɛtɛn nɛ wat bhii tak, Yezu naanɔɔ Pyɛɛd,
Zak nɛ Zaŋ mɔn nyɛɛg ɛ Zak. Nyɛ naazɛtó nɛ nɔɔ
kɔ vyɛɛg-vyɛɛg ɛtsok é di tak bɛ nadi é bɔɔ bɛmet.
2 É di'enek, wɔ gwaa Yezu zɛswoola bhwoob é mis
mɔɔ. Bhwoob'ɛ moo tin ɛkasɛpe dáa gwyes, ekaad
bɛ moo ɛkasɛpe dáa dwoo. 3 É di tak wat, bɛdjekel
bɛ eezɛbee Moiiz nɛ Eli elɛɛ elɛŋ bɛ nɛ Yezu. 4 Wɔ
gwaa Pyɛɛd zokazɛke nɛ Yezu náá: «Ghɛŋ, ye goka é
náá, mena di wak. Wɔ kwyɛl ɔɔ, mɛ é sum epɛt elɛl:
wat yɔ, yak yɛ Moiiz, yak wat kadi é, yɛ Eli.» 5 Dáa
nyɛ nadi nyɛ dinaa elii é, wɔ gwaa eguud na kas-kas
zɛdipal bɛ. Bhii tak, gwood zokazɛgék náá: «Yenɔk
é mɔn'am mɛ dyeebakwyɛl ɔ, ye é nyɛy é mɛ natɔ.
Gwakeka nyɛ!» 6 É di bɛdjekel nagwak gwood'enek ɛ,
bwoo naazɛsa bɛ ɛlyelɛpe, wɔ gwaa bɛ zɛkwyit mɛboŋ
mɔɔ, bhwoob si. 7 Yezu naazɛtiila pɛ daa lɔɔ, nyɛ
eezɛmɛt bɛ. Nyɛy nɛ nɔɔ náá: «Wyɛlka. Nàdika nɛ
bwoo.» 8 Tin, bɛ nakaben mis ɛ, bɛ nabɛ é àákabee
dhiiti mot bhii Yezu nyɛ ɛmet. 9 Dáa bɛ nadi ewyeed
ɛtsok ɛ, Yezu naazɛke nɛ nɔɔ náá: «Sa mot àálɛɛ mot
esesɛɛ mɛbwala mɛ bi bee ɛ. Baalka yɛ kɛkum dwoo
Sɛɛŋɛlɛ Mɔn Mot aagom bhis ɛsyee ɛ.» 10 Bhii tak,
bɛdjekel naazɛdji Yezu náá: «Ɛ́tɛp yé bɛghaŋ ɛ mɛkana
mɛ etsi dyeebake náá, Eli é kwaaleezyɛ ɛsok?» 11 Nyɛ
naazɛbɔɔza nɛ nɔɔ náá: «Ye é deenek. Eli é di egoka
nɛ ɛzyɛ sok étɛp ɛzɛkoobal etɛp djas. 12 Gwakeka,
mɛ lɛɛ bin é náá, Eli eezezyɛ, bot àápagwyak nyɛ. Bɛ
kasa nyɛ ɛ, dáa elyem bɔɔ di ekwyɛl ɛ. Ye é deenek ɛ,
bɛ aatiig Sɛɛŋɛlɛ Mɔn Mot.» 13 É di'enek, bɛdjekel
naazɛgu náá, nyɛ nalii nɛ nɔɔ é dum nɛ Zaŋ Nduuel-
bot. 14 Dáa bɛ nakum é di ɛdhuu ɛ bot nadi ɔ, wɔ gwaa
mot ngɔt zokazyɛ é bhaaz ɛ Yezu, zɛkwyit mɛboŋ si
mɛko mɛ. 15 Nyɛy náá: «Ghɛŋ, geka mɔn'am ghoŋ,
nyɛ é nɛ ɛbɛ́ ɛ djem. É sok ye dyeebamɛt nyɛ é, ye
nɛ lwak nyɛ, kɛghɛɛg nyɛ tɔ du, é dhiiti ɛwala, ye
ghɛɛg nyɛ é tɔ dii. 16 Mɛ naazyɛ nɛ nɛ pɛ daa bɛdjekel
bɔ, bɛ nabɛ é àákwak ɛtsik nyɛ.» 17 É di'enek, Yezu
naazɛkim ɛlyelɛpe, nyɛy nɛ nɔɔ náá: «Biyɔ bɛmbee
ɛ bot di àádum koŋ nɛ Zɛɛb ɔ! Membu medhen mɛ
aabaadi di wat nɛ nen sama? Mɛ baamaad bin, kɛkum
yaa ɛlu? Dhaka mɛ nɛ mɔn'enɔk wak.» 18 Tin, wɔ gwaa
Yezu zɛbhɛm mbee sisim. Mbee sisim tak naazɛwyis
tɔ mɔn'enɔk. É di'enek wat, mɔn'enɔk naazɛtsak. 19 É
di'enek, bɛdjekel eezɛtiila é bhaaz ɛ Yezu nyɛy nyɛ
ɛmet, bɛ eezɛdji nyɛ náá: «Ɛ́tɛp yé bisɔ nadi àákwak
ɛsɔ mbee sisim'enek?» 20 Yezu eezɛbɔɔza nɛ nɔɔ náá:
«Ɛ́tɛp náá, ɛdum ɛ koŋ ɛ len nɛ Zɛɛb nɛ tɔɔl. Mɛ lɛɛ
bin ɛ etɛp e tsɛɛtsɛ náá: Bi é pe di nɛ ɛdum ɛ koŋ
nɛ Zɛɛb ɛbɔkɛpe dáa bhek le mutaad ɔɔ, pe bi é nɛ
ghwyil ɛke nɛ ɛtsok ɛlak náá: "Dusa wak. Tó penek,"
pe yɛ waadus. Tin, pe ye tok nɛ sa wat aadi nɛ ghwyil
dhaa bin. [21 Guka náá, ye é nɛ ghwyil mendjaala nɛ
ɛtsi ɛ edee ɛ wɔ aadis mbi yenek embee esisim.]» 22
Dwoo wat, bɛdjekel eezɛdi é di wat pɛ Ghalile. Tin,
Yezu eezɛlɛɛ bɛ náá: «Sɛɛŋɛlɛ Mɔn Mot é waakaaa
é mɛmbɔ mɛ bot. 23 Bɛ waagó nyɛ, mɛlu mɛlɛl bhii
tak, nyɛ waagom.» Tin, ghoŋ naazɛmɛt bɛdjekel dhaa
nyel. 24 É ghɛŋ Yezu nɛ bɛdjekel bɛ nakum pɛ ghaada
Kapɛlnaum ɛ, bɛnɔŋel ɛ epata e lapo Ndjaa-ebuwa
zokazyɛ pɛ kyee Pyɛɛd nadi é. Bɛ é boozɛdji nyɛ náá:
«Lyoel yen àátuud lapo Ndjaa-ebuwa?» 25 Pyɛɛd ɛ
naazɛbɔɔza náá: «Hee, nyɛ nɛ tuud.» É ghɛŋ Pyɛɛd
nani tɔ ndjaŋ ɛ, Yezu nadi é mot mɛkɛn ɛlii. Nyɛy
náá: «Wɔ gek dáa, Simɔŋ? Ɛzɛ di egoka nɛ ɛtuud lapo
nɛghu bɛdhiiti etuud pɛ dáa bɛmɛkoozi mɛ bɔs'ak? Ye
é bot ɛ dɛl "ohoo" nɛghu ye é bɛdjoŋ?» 26 Pyɛɛd é
boozɛbɔɔza nɛ Yezu náá: «Ye é bɛdjoŋ.» É di'enek,
Yezu eezɛpesal náá: «Wɔ bee ɔɔ, bot ɛ dɛl àágoka nɛ
ɛtuud lapo. 27 Ye é, etɛɛ náá, mena é zɛkɛdhusal bot
binɔk. É di tak, Tɔ́a pɛ boo soob na djato-djato. Lóoa
ngwyep tɔ dii, nɔŋa su mɛkɛn wɔ aabela ɛ, da wɔ é dii
nuub'ɛ, wɔ waabela pata aagoka nɛ ɛtuud ɛ lapo yam
nɛ yɔ ɛ. Nɔŋa yɛ, da wɔ é tuud mena yenabɛl lapo.»

18 É ɛwala ɛlenek, bɛdjekel naazɛtiila é bhaaz ɛ
Yezu, bɛ naazɛdji nyɛ náá: «Ye é ɛzɛ di boo-mot
tɔ Ɛyoŋ ɛ di tɔ gwoo ɛ?» **2** É di'enek, wɔ gwaa Yezu
zɛdjóo mɔɔ dhyeeb, zɛtel nyɛ é mis mɔɔ. **3** Nyɛy nɛ
nɔɔ náá: «Mɛ lɛɛ bin é ɛtɛp e tsɛɛtsɛ náá: Bi é di
ààswoola mɛfulu men, da bi é di dáa bɔɔ dhyeeb ɔɔ,
bi aanàkwaani tɔ Ɛyoŋ ɛ di tɔ gwoo ɛ. **4** Boo-mot tɔ
Ɛyoŋ ɛ di tɔ gwoo ɔ, ye é mot di esil nyel'ɛ, da nyɛ é di
dáa mɔn'ak ɔ. **5** Mot é be ɛnyɔɛpe mɔɔ dhyeeb dáa
mɔn'ak kɔ ɛsu ɛ din ɛ lam ɔɔ, nyɛ be é mam.» **6** «Mot
aakwyesal mɔn ngɔt tɔ sama bɔn zedum koŋ nɛ nam
tɔ mesyem ɔɔ, ye goka é náá, bɛ tiŋal nyɛ boo ɛkok é
tsuŋ. Bhii tak, da bɛ é lóo nyɛ tɔ boo dii mɛsɔn, da nyɛ
é diida kɛkum pɛ si. **7** "Haa" kpaa-ghoŋ nɛ bot ɛ di kɔ
bɔs ɔ, etɛɛ náá, mɛbɛk mɛ di ekwyesal bot tɔ mesyem
ɔ nɛ bu! Ye tok nɛ ghwyil ɛdi ààbɛ. Tin, "haa" kpaa-
ghoŋ nɛ mot aadi mɛbɛk menek ɔ. **8** Yɛ bɛ náá, ye é,
mbɔ'ɔ, nɛghu ko'ɔ é di esa náá, wɔ gheekwye-kwyɛ tɔ
mesyem ɔɔ, tsaala yɛ, da wɔ é mwas yɛ ɛtsetaɛpe nɛ
nɔ. Ye goka é náá, wɔ ni tɔ mbɛɛ tsik nɛ tsaala mbɔ,
nɛghu tsaala ko, ààbɛ náá, wɔ baal mɛmbɔ mɛmbá nɛ
mɛko mɛmbá, bhii tak, wɔ kakɛmwasaa é tɔ du na
kɔm-kɔm. **(aiōnios g166)** **9** Yɛ bɛ náá, dis ɛ lɔ, di esa náá,
wɔ kwyɛ, tɔ mesyem ɔɔ, piida yɛ, da wɔ é mwas yɛ
ɛtsetaɛpe nɛ nɔ. Ye goka é náá, wɔ ni tɔ mbɛɛ tsik
nɛ tiila dis, ààbɛ náá, wɔ baal mis mɛmbá mɔ, bhii
tak, wɔ kakɛmwasaa é, tɔ du na kɔm-kɔm.» **(Geenna g1067)**
10 «Bi é koobaka! Sa mot ààbyasal mot ngɔt tɔ
bɔn bak etɛɛ náá, efofop bɔɔ dyeebadi é, é di wat é
mɛwala djas bɛ nɛ Saag'am di pɛ tɔ gwoo ɔ. [**11** Etɛɛ
náá, Sɛɛŋɛlɛ Mɔn Mot nazyɛ é zɛtsik bot ɛ nabɛ náá,
bɛ eezediib ɔ.] **12** «Bi ke dáa? Pookogekeka náá, dhiiti
mot ngɔt nabɛ é nɛ ebhata dhet. Tin, ngɔt zokazɛdiib,
nyɛ aanàkwaalik ebhata mɛkam-mɛtɛn nɛ mɛkam-
mɛná nɛ etɛn nɛ ená kɔ ɛtsok, étɛp nyɛ neekɛsaa ngɔt
diib ɔ? **13** Mɛ lɛɛ bin é tsɛɛtsɛ náá, nyɛ bela nyɛ ɔɔ,
nyɛ waadi tɔ mɛmyaala ɛbuɛpe étɛp bhata wat'enɔk,
dhaa ebhata nadi ààdiib ɔ. **14** Ye é tyɛ wat nɛ Sɛɛg'en
di tɔ gwoo ɔ. Nyɛ ààkwyɛl náá, mot ngɔt tɔ bɔn bɛ
djas wo ze.» **15** «Yɛ bɛ náá, mɔn nyoog eesa wɔ ɛbiyo
ɔɔ, tó kɛbee nyɛ wɔy wɔ ɛmet. Da wɔ é kɛlyaal nyɛ
ɛbiyo ɛ lɛ. Nyɛ gwak wɔ ɔɔ, tin, wɔ eekwak ɛbulal ɛ
nyɛ é ze. **16** Yɛ kabɛ náá, nyɛ ààpagwak wɔ ɔɔ, djóoa
dhiiti mot ngɔt nɛghu bot ɛbá. Dáa ekwyala di elyaal
ɛ náá: "Etɛp djas koobelaa é é mis mɛ bɛtetɛp ɛbá
nɛghu bɛlɛl." **17** Tin, nyɛ byen ɛgwak bɛ ɔɔ, tó nɛ nɛ
sok bhwoob bot ɛ zɛɛga mendjaala. Nyɛ byen ɛgwak
bot ɛ zɛɛga mendjaala ɔɔ, tin, bi kaabee nyɛ é dáa
mot di ààdum koŋ nɛ Zɛɛb ɔ, dáa bɛnɔŋel ɛ epata e
lapo. **18** «Mɛ ɛpelɛɛ bin, ye é tsɛɛtsɛ náá, etɛp djas
ee bi ààpɛɛ wak kɔ bɔs ɛ, Zɛɛb é waapɛɛ yɛ tɔ gwoo.
Etɛp djas bi aamyaal wak kɔ bɔs ɛ, Zɛɛb é waamyaal
yɛ tɔ gwoo. **19** «Mɛ kabaalɛɛ bin ɛ náá, wak kɔ ɛko ɛ
bɔs, bot ɛbá é gwakel, da bɛ é waab sonok bɛ aakwyɛl
ɛwaab tɔ mendjaala mɔɔ ɔɔ, Saag'am di pɛ tɔ gwoo ɔ
waadjɛ bɛ sa bɛ waab ɛ. **20** Etɛɛ náá, bot ɛbá nɛghu
bot ɛlɛl é sɛɛga kɔ ɛsu ɛ din ɛ lam ɔɔ, mɛ aadi é tin,
pak'ɔɔ.» **21** Wɔ gwaa Pyɛɛd zokazyɛ pɛ pak Yezu nadi
é. Tin, nyɛ boozɛdji nyɛ náá: «Ghɛŋ, mɛ goka é nɛ
ɛpel mɔn nyaag'am esok edhen nyɛ sa mɛ ɛbiyo ɔɔ?
Tyee esok etɛn nɛ ebá?» **22** Yezu naazɛbɔɔza nɛ nɛ
náá: «Ààbɛ, mɛ ààpalɛɛ nɛ nɔ náá, ye di esok etɛn nɛ
ebá. Mɛ lɛɛ wɔ é, ye di esok mɛkam-mɛtɛn nɛ mɛkam-
mɛmbá, esok etɛn nɛ ebá. **23** «Étɛp tak é di náá, ɛyoŋ ɛ
di tɔ gwoo ɔ nɔŋel ɛ, nɛ dhiiti mɛkoozi nadi ekwyɛl
ɛkoobal etɛp bɛ nɛ bot ɛ mɛsa mɛ nakola epata bɛ ɔ.
24 Tin, é ghɛŋ nyɛ nakan ɛdjóo ngɔt-ngɔt ɛ, wɔ gwaa
bɛ zokazyɛ nyɛ nɛ mot-mɛsa mɛ ngɔt nakola epata
ɛbuɛpe ɔ. **25** Mot'enɔk nabɛ é, ààbɛ nɛ sa nyɛ aabulal
epata e kukuma tak nɛ yɛ. Kukuma yɛ é boodjɛ ɛlee
náá, nyɛy nɛ myɛl nɛ bɔn zɛnɔɔ esa bɛ djas bɔmsaa,
etɛp epata e tak neebulal kola nyɛ nadi nɛ yɛ ɛ. **26** Tin,
mot-mɛsa menɔk eezɛkwyit mɛboŋ si sok bhwoob
kukuma yɛ tak. Nyɛy nɛ nɛ náá: "Sila lyem, da wɔ é
gek mɛ ghoŋ. Mɛ waazɛbulal wɔ epata binek djas!" **27**
Kukuma yɛ zokazɛgek nyɛ ghoŋ, nyɛ eezɛpel nyɛ nɛ
epata ee nyɛ nakola ɛ djas. Bhii tak, nyɛ eezɛbet nyɛ,
nyɛ tó. **28** «Dáa mot-mɛsa menɔk nawyis tin ɛ, nyɛ
eezɛboma nɛ dhiiti mɔn nyɛɛg nyɛy nakola nyɛ ba bɔɔ
epata ɔ. Nyɛ eezɛvyɛk, mɛt nyɛ é tsuŋ "gbak", nyɛ
moo tin enyam nyɛ é tsuŋ ɛkɛɛ, nyɛ aagó nyɛ góak.
Nyɛy nɛ nɛ náá: "Tuuda mɛ kola yam nenak!" **29** Mɔɔ
sɔ zokazɛkwyit mɛboŋ si sok bhwoob'ɛ, nyɛ eedjaala
nɛ nɛ náá: "Sila lyem, da wɔ é gek mɛ ghoŋ. Bwooda
batsa mɛ waatuud kola yɔ!" **30** Wɔ gwaa nakuma epata
zokapɛɛ. Tin, nyɛ é zokakɛkɔɔl mɔn nyɛɛg é mbok é
bwood dwoo nyɛ aabulal epata bɛ ɛ. **31** «Dáa bɛdhiiti
bot ɛ mɛsa nabee deenek ɛ, ye naakpaa bɛ tɔ elyem.
Bɛ é boozɛtó, kɛlɛɛ kukuma yɔɔ etɛp djas dhaŋ ɛ. **32**
Tin, kukuma yɔɔ é boozɛbaadjóo mot-mɛsa menɔk,
nyɛ é booke nɛ nɛ náá: "Wɔ é mot-mɛsa mɛ di náá, wɔ
é nɛ mbee lyem! Mɛ bɛ mbembɛ é, mɛ eepel wɔ nɛ
epata bam wɔ nakola ɛ, etɛɛ náá, wɔ bɛ é, wɔ eedjaala
nɛ nam náá, mɛ bet wɔ. **33** Ye goka é náá, wɔ gek mɔɔ

sɔ'ɔ ghoŋ dáa mɛ gek wɔ ghoŋ ɛ.” 34 Tin, ye nabɛ é,
kukuma eezebiyo ɛlyelɛpe, nyɛ é boolwom náá, bɛ mɛt
mot-mɛsa menɔk. Nyɛ kɛsa mɛsa mɛ bhel kɛkum dwoo
nyɛ aaboobulal kola yenek djas ɛ.» 35 Yezu eebaazɛke
náá: «Ye é deenek ɛ Saag'am di tɔ gwoo ɔ aasa nɛ nen,
yɛ bɛ náá, mot nɛ mot ààpapel sɔ nɛ lyem wat ɔɔ.»

19 Bhii Yezu nasilal ɛlyo bot pɛ kyee dik Ghalile ɛ,
nyɛ naazɛtó pɛ kyee dik Yude, pɛ yii kyiid dii
Yuldɛn. 2 Tin, zukamwaa nɛ mot baazɛdu nyɛ, Wɔ
gwaa, nyɛ zokatsik bot ɛ mɛbé mɛ bɛ nazyɛ nɛ nɔɔ ɛ. 3
Tin, wɔ gwaa bɛdhiiti eFalizyɛ zokazyɛ, zɛlaab nyɛ nɛ
dhiiti mɛdjin. Bɔɔ nɛ Yezu náá: «Etsi bina ɛpemyaal
náá, mot pɛɛ myɛl kɔ ɛsu ɛ etɛp mbɛs é?» 4 Yezu
é boozɛbɔɔza nɛ nɔɔ náá: «Bi ààlaa sa di kwyala tɔ
mɛkana mɛ Zɛɛb é? “É ghɛŋ Zɛɛb nakus bɔs ɛ, nyɛ
nakus ɛ moma nɛ motom.” 5 Nyɛ eebaazɛbil náá:
“Étɛp tak é ye di náá, motom é waalik sɛɛg nɛ nyɛɛg,
étɛp nyɛ neekɛsɛɛga bɛ nɛ myɛl. Tin, bɔɔ bɛbá aakadi
é, bɛ moo mot ngɔt. 6 É di'enek, bɛ tokapɛ bot ɛbá, bɛ
aakadi é, bɛ moo mot ngɔt. Sa mot ààbɛk sa di náá,
Zɛɛb eesɛɛg ɛ.”» 7 EFalizyɛ é boo baadji nyɛ náá: «Étɛp
yé Moiiz nalɛɛ náá, yɛ bɛ náá, motom ɛpekwyɛl ɛsɔ
myɛl ɔɔ, nyɛ kwyal nyɛ mɛkana mɛ di lɛɛ mɛsɔ mɛ
nyɛ pɛɛ nyɛ kɔ ɛsu ɛ tak ɛ?» 8 Yezu eezɛbɔɔza nɛ nɔɔ
náá: «Moiiz namyaal náá, bi pɛɛ bɛl bin é, étɛp mɛlyel
mɛ elyem bin. Etɛɛ náá, é ɛkɛn ɛ bɔs, ye nabɛ é ààbɛ
deenek. 9 Mɛ lɛɛ bin é náá, motom é pɛɛ myɛl, da nyɛ
é baakɛba dhiiti moma sis, ààbɛ náá, myɛl tak eesa
ɛzɔ ɔɔ, tin, motom'enɔk eesa ɛzɔ.» 10 Tin, bɛdjekel
eezɛke nɛ Yezu náá: «Yɛ bɛ náá, etɛp ɛba goka é nɛ ɛdi
é deenek pak moma nɛ motom ɔɔ, ye nyɔ é náá, mot
di yɛ kɔ, ààba moma.» 11 É di'enek, Yezu eezɛke nɛ
nɔɔ náá: «Bot djas ààdyeebakwyɛl mbi mɛlyo mak.
Tin, ye é bot ɛ Zɛɛb yii nyɛy nyɛ ɛmet aadjɛ ghwyil ɔ
aapaakwak yɛ. 12 Ye é nɛ bɛtɛ nɛ etɛp di elu náá, bot
nàba ɛ. Ye é nɛ bot ɛ nabyel náá, bɛ tok nɛ ghwyil
ɛba yɔbɔ ɛ. Yɛ kabɛ bɛdhiiti bot ɔ, ye é bɛsɔ bɔɔ bot
ɛ aapaasa náá, bɛ nàkwyɛl ɛba. Bɛdhiiti aadi ààba é,
étɛp Ɛyoŋ ɛ Zɛɛb. Deenek yɛ bɛ náá, mot ɛpekwyɛl
ɛmyaal mɛlyo mak ɔɔ, nyɛ myaal.» 13 Dhiiti dwoo,
bot naazɛzyɛ Yezu nɛ bɔɔ dhyeeb étɛp nyɛ needjaala
bɛ Zɛɛb nɛ ɛkɛl ɛ bɛ mɛmbɔ. Wɔ gwaa bɛdjekel bɛ
zokazɛlu bot ɛ tak. 14 Dáa Yezu nabee deenek é, nyɛ é
boozɛke nɛ bɛdjekel náá: «Betka bɔɔ dhyeeb, bɛ zyɛ
pɛ daa lam! Nàluka bɛ etɛɛ náá, Ɛyoŋ ɛ di tɔ gwoo ɛ
goka nɛ bot ɛ di tyee bɔɔ ɔ.» 15 Tin, nyɛ é boozɛkel bɛ
mɛmbɔ. Bhii nyɛ nakasilal ɛ, nyɛ boozɛnɔɔ nyel tó.
16 Dáa bɛ nadi gba-gba é goŋ ɛ, dhiiti mot zokazyɛ
pɛ daa Yezu, mot tak nɛ Yezu náá: «Lyoel! Mɛ goka é
nɛ ɛsa yaa tɛtɛ sonok étɛp mɛ neebela tsik na kɔm-
kɔm?» (aiōnios g166) 17 Yezu eezɛbɔɔza nɛ nɛ náá: «Étɛp
yé wɔ di edji mɛ mɛdjin dum nɛ tɛtɛ etɛp? Ye é Zɛɛb
nyɛ ɛmet ɛ di tɛtɛ mot. Wɔ kwyɛl ɛni tɔ tsik na kɔm-
kɔm ɔ, wɔ goka é wɔ looba nɛ sa mɛtiŋ di elɛɛ ɛ.»
18 Mot'enɔk eezɛdji Yezu náá: «Yaa mɛtiŋ?» Yezu é
boozɛlɛɛ nyɛ náá: «Sa wɔ ààgó mot. Sa wɔ ààsa mɛzɔ.
Sa wɔ ààdjii sa mot. Sa wɔ ààlɛɛ elɛŋ e etsal dum
nɛ mot. 19 Duwala soog nɛ nyoog. Kwyɛla sɔ'ɔ mot
dáa wɔ di ekwyɛl nyel'ɔ wɔ ɛmet ɛ.» 20 Ngbaaz'enɔk
eezɛbɔɔza nɛ nɛ náá: «Mɛtiŋ menek djas mɛ nɛ duwal
yɛ. Mɛ kabaasa yé?» 21 É di'enek, Yezu eezɛbɔɔza nɛ
nɛ náá: «Wɔ kwyɛl ɛdi tɔ epiki ɔɔ, tó kɛbɔmsa esa bɔ
djas, da wɔ é nɔɔ epata tak, djɛ bɛdjel ɛ bot. Tin, wɔ
waabela mɛvu tɔ gwoo. Bhii tak, da wɔ é zyɛ, zɛdu
mɛ.» 22 Dáa ngbaaz'enɔk nagwak deenek ɛ, «kiyooo»
nyɛ eeliigel, sik yɛ, etɛɛ náá, ye naatek nyɛ nyel, étɛp
ekum ee nyɛ nadi nɛ yɛ ɛbuɛpe ɛ. 23 Bhii tak, Yezu
eezɛke nɛ bɛdjekel bɛ náá: «Mɛ lɛɛ bin é etɛp ee tsɛɛtsɛ
náá: Ɛkɔɔla náá, bot ɛ di nɛ mɛvu ɔ ni tɔ Ɛyoŋ ɛ di
tɔ gwoo ɛ! 24 Mɛ baalɛɛ bin ɛ náá, ɛkɔɔla náá, boo
yaaga kyee bɔs bɛsyɛ di ààbɛ nɛ mɛdii ɛ dhaa tɔ ba
mɔɔ ɛlen ɛ dhɔɔ. Yɛ kabɛ bɛkum ɛ bot ɔ, ɛni ɛ lɔɔ tɔ
Ɛyoŋ ɛ Zɛɛb eebaadhaa-dhaŋak ɛni ɛ yaaga tɔ ɛlen
ɛ dhɔɔ nɛ mɛlyel.» 25 Dáa bɛdjekel nagwak mɛkpa
menek ɛ, bɛ naadyeebadjoka. Bhii tak, bɛ é boozɛdji
Yezu náá: «Yɛ bɛ deenek ɔɔ, ɛzɛ aabela tsik?» 26 Yezu
zokabɔɔza nɛ nɔɔ náá: «Ye é ɛpipɛpe é mis mɛ bot.
Tin, mot ɛ dum koŋ nɛ Zɛɛb ɔɔ, yɛ waasael.» 27 Wɔ
gwaa, Pyɛɛd zɛke nɛ nɛ náá: «Gwaka! Bis eezekat mɛze
mes nɛ etɛp bis djas étɛp ɛdu ɛ wɔ. Yisɔ efute aakadi
tin yé?» 28 Tin, Yezu eezɛbɔɔza nɛ nɔɔ: «Mɛ lɛɛ bin é
etɛp e tsɛɛtsɛ náá, é ghɛŋ Sɛɛŋɛlɛ Mɔn Mot aadi kɔ
bóó mɛkoozi mɛ nɛ duma tɔ Ɛyoŋ ɛ na bes ɛ, biyɔ, bot
kam nɛ bɛbá namyaal ɛdu ɛ mɛ ɔ, bi aadi é, kɔ mɛbhóó
mɛ mɛkoozi kam nɛ ebá, étɛp ɛpɛɛ ɛ membyak kam
nɛ ebá ɛ Yisalaɛl. 29 Bot ɛ di ebet mendjaa mɔɔ, bɔn
nyɛɛg bɔɔ, nɛ bɛkel bɔɔ, zɛnɔɔ bɛsɛɛg bɔɔ nɛ bɛnyɛɛg
bɔɔ, bɔn bɔɔ, zɛnɔɔ epyeeb bɔɔ étɛp'am ɔ, bɛ waabela
bɛdhet nɛ bɛdhet kala kɔ yii. Bɛ waabela tsik na kɔm-
kɔm. (aiōnios g166) 30 Tin, ye kabela é náá, bɛtɛ nɛ bot ɛ
di mos é lɔɔg ɛsok ɔ, bɛ aakaswaala é bot ɛ ɛbhis. Bot ɛ
di mos pɛ lɔɔg ɛbhis ɔ, bɛ aaswaala é bot ɛ lɔɔg ɛsok.»

20 «Beeka dhiiti sa di enɔŋel nɛ Ɛyoŋ ɛ di tɔ gwoo
ɛ: Dhiiti kukuma naazɛwyis tɔ ghooghom mɛlem
kɛsaa bot étɛp bɛ neekɛsa mɛsa tɔ pyeeb vin'ɛ. 2 Bɛ
nɛ bɛ nɔɔ zokagwakel náá, efute bɔɔ aadi é, dáa bot
di ezyɛ nɛ ɛfutaa sok ɛ, nɛghu falanga wat tɔ ɛlu ɛ
wat. Tin, nyɛ eezɛlwom bɛ, bɛ kɛsa mɛsa tɔ pyeeb'ɛ.»
3 «Nyɛ eebaazɛwyis é ɛwala etɛn nɛ ená yii mɛlem,
wɔ gwaa nyɛ baazɛboma nɛ bɛdhiiti bot metetel kɔ
ɛbɛsɛɛ dɛl, bɔɔ tin, ààbɛ nɛ mɛsa. 4 Nyɛ é boozɛke
nɛ nɔɔ náá: "Biyɔ pe, tóka, kɛsaka mɛsa tɔ pyeeb
vin'am, mɛ aadjɛ bin efute dáa ye di egoka ɛ." 5 Tin,
bot binɔk é boozɛnɔɔ mɛnyel, tó.» «Bhii tak, kukuma
yenɔk naabaazyɛ kuku mwos dwoo dɔɔ nɛ é ɛwala
elɛl yii bikoko. Nyɛ nabaazolii é dáa nyɛ nazolii nɛ
bot ɛsok ɛ. 6 Nyɛ eebaazɛwyis bikoko, dwoo eezesila.
Tin, nyɛ é boo baazɛboma nɛ yak ɛdhuu ɛ bot. Nyɛ
eezɛdji bɛ náá: "Étɛp yé bi di wak, kana mɛlem, kɛyaka
nɛ yak ɛwala, ààsa sonok?" 7 Bot binɔk zokazɛbɔɔza
nɛ nɛ: "Ye é, etɛɛ náá, bis tok nɛ mɛsa mɛ ɛsa." Bhii
tak, nyɛ é booke nɛ nɔɔ náá: "Dɔɔ nɛ biyɔ pe, tóka,
kɛsaka mɛsa tɔ pyeeb vin'am."» 8 «Dáa dwoo nakabɛ,
ye moo bikoko ɛ, kukuma é booke nɛ mot nadi kɔ
elo e bot ɛ mɛsa mɛ djas ɔ náá: "Djóoa bot ɛ mɛsa,
da wɔ é djɛ mot nɛ mot efute bɛ. Wɔ kan é nɛ bot ɛ
nadjóoaa ɛbhis ɔ, da wɔ é kɛsilal nɛ bot é nakanaa
ɛdjóoaa sok ɔ."» 9 «Tin, bot ɛ nakan mɛsa bikoko
ɔ, zokazyɛ, zɛbela yɔbɔ efute e pata wat. 10 Dáa bot
ɛsok nakazyɛ yɔbɔ é, bɛ nagek tɔ elyem bɔɔ ɛ náá,
bɛ waabela efute dhaa bot ɛ nakan bikoko ɔ. Tin, bɛ
nazokabaadjɛ bɛ é efute e pata wat. 11 Beea bɛ nabee
deenek ɛ, bɛ é boozɛni é byak kukuma pyeeb. 12 Bɔɔ
náá: "Bot ɛ kan mɛsa nenak bikoko ɔ, bɛ zosa é mɛsa é
di ɛwala wat. Tin, wɔ kadjɛ bɛ efute é tyee wat nɛ dáa
wɔ djɛ bisɔ ɛ? Bot ɛ kan mɛsa tɔ mɛlem ɔ, si kas-kas
gwyes nɛ etuŋ, zɛnɔɔ mɛnyel na 'wɔyɔŋ' ghwyil djas
eezesi."» 13 «Tin, kukuma é boobɔɔza nɛ ngɔt pak'ɔɔ
náá: "Mɔn nyaag'am, ye tok nɛ ɛbiyo mɛ sa ɛ. Tin,
mena bɛ ààgwakel náá, wɔ sa mɛsa ɛ étɛp wɔ neebela
etuud e pata wat, di egoka náá, ye djɛaa nɛ mot sa
mɛsa mɛ dwoo wat ɔ, etsal é? 14 Nɔŋa pata yɔ, da wɔ é
tó yɔ, etɛɛ náá, mɛ neebaadjɛ nwyak mot kalik'aak dáa
mɛ djɛ wɔy ɛ. 15 Mɛ tok nɛ ghwyil ɛbe esa bam dáa
lyem'am di ekwyɛl ɛ? Étɛp yé wɔ di ebyen náá, mɛ sa
enɛm esa?"» 16 É di'enek, Yezu é bookabaazɛpesal náá:
«Yɛ aadi é deenek, bɛtɛ nɛ bot é di bot ɛ mɛsik'aak, bɛ
kaaswaalaaa é, bot ɛ ɛsok. Bot ɛ ɛsok'aak aaswaalaa é
bot ɛ mɛsik.» 17 Dáa Yezu nadi etó pɛ Yeluzalɛm ɛ, nyɛ
naazɛnɔɔ bɛdjekel kam nɛ bɛbá bɔɔ bɛ ɛmet. Tin, dáa
bɛ nadi ekɛ ze ɛ ze ɛ, nyɛ é boozɛlɛɛ bɛdjekel náá: 18
«Gwakeka, mena tóka wak é, pɛ Yeluzalɛm pɛ Sɛɛŋɛlɛ
Mɔn Mot aakɛkaaa é mɛmbɔ mɛ eboo bɛghaa-Zɛɛb nɛ
bɛghaŋ ɛ mɛkana mɛ etsi ɛ, étɛp bɛ needjɛ nyɛ epɛɛ
e ɛsyee. 19 Bhii tak, bɛ waaka nyɛ é mɛmbɔ mɛ bot
ɛ di ààbɛ bot ɛ mbyak eYuda ɔ, étɛp bɛ needim nyɛ
nɛ ɛduk nyɛ. Bɛ waanyuu nyɛ nɛ eghwyɛs bhii tak,
da nyɛ é kɛbemaa kɔ mɛlaaba. Tin, é mɛlu mɛlɛl bhii
ɛsyee ɛ lɛ, nyɛ waagom.» 20 Wɔ gwaa, mwaa Zɛbɛdɛ
zokazyɛ nɛ bɔn bɛ bɛbá zɛbee Yezu. Dáa bɛ nakum é
di Yezu nadi é, nyɛ eezɛkwyit mɛboŋ sok bhwoob'ɛ
étɛp nyɛ neewaab sonok pɛ daa lɛ. 21 Yezu é booke nɛ
nɛ náá: «Wɔ saa yé?» Moma tak é boozɛbɔɔza nɛ Yezu
náá: «Beea bɔn bam bɛbá bak. Mɛ kwyɛl é, wɔ kɛk
mɛ náá, bɛ bela duma di náá, ngɔt di pɛ mbɔ eghɛŋ
bɔ, nwyak ngɔt pɛ mbɔ ɛmyɛl ɛ lɔ, é sok waadi tɔ
mɛkoozi mɔ ɛ.» 22 Tin, Yezu é boozɛbɔɔza náá: «Bi
ààgu sa bi di ewaab ɛ. Bi é nɛ ghwyil ɛbɛp kɔm mezuk
mɛ mam aabɛp ɛ?» Bɛ eezɛbɔɔza náá: «Hɛɛɛ! Bis é nɛ
ghwyil ɛbɛp.» 23 Yezu eezɛke nɛ bɔn bɛ bɛbá náá: «Ye
é tsɛɛtsɛ! Bi é waabɛp kɔm mezuk mam. Yɛ kabɛ dum
nɛ tɛp ɛdi pɛ mbɔ eghɛŋ bam nɛghu pɛ mbɔ ɛmyɛl ɛ
lam ɔ, mam tok nɛ ghwyil ɛdjɛ bin edi é tak. Etɛɛ náá,
Saag'am ɛ di egu bot ɛ nyɛ aadjɛ edi binek ɔ.» 24 Dáa
bak bɛdjekel kam nalik ɛ nagwak deenek ɛ, ye nabɛ é,
ye naakpaa bɛ elyem nɛ sa Zak bɛ nɛ Zaŋ nasa ɛ. 25
Bhii tak, Yezu é bookazɛdjóo bɔɔ djas, nyɛ é boozɛke
nɛ nɔɔ náá: «Bi kabɛ edjak náá, mɛsa mɛ ekukuma e
bot ɛ bɔs é ɛnyal bot é di ezuk ɔ. Mɛsa mɛ bot ɛ di
djóoaa eboo bot ɛ bɔs ɛ, ye é ɛnyal bot ɛ di eduwal bɛ
ɔ. 26 Ghuna, yɛ ààgoka nɛ ɛsɛɛ deenek pak'en. Ye goka
é náá, ngɔt pak'en é kwyɛl ɛdi kɔ elo bɛsɔ ɔɔ, nyɛ di
mot-mɛsa mɛ bɛsɔ. 27 É di'enek, mot aakwyɛl ɛdi pɛ
sok bɛsɔ ɔ, di kwom bɛsɔ djas. 28 Étɛp tak é di náá,
ɛzyɛ é Sɛɛŋɛlɛ Mɔn Mot nabɛ é ààbɛ, etɛɛ náá, nyɛ
eezɛliig bot, bot ɛ mɛsa mɛ. Nyɛ nazyɛ ɛ, étɛp ɛzɛdi
mot-mɛsa mɛ bot, nɛ ɛzɛdjɛ bot tsik'ɛ nyɛ ɛmet tyee
etuud étɛp ɛpɛk bɛtɛ nɛ bot.» 29 Bhii bɛ nawyis kɔ dɛl
ɛ Yeliko ɛ, zukamwaa nɛ mot naazɛdu Yezu. 30 Tin,
wɔ gwaa bot ɛ edhim bɛbá nadidi é ngwoob gba ɔ,
zokagwak menduk náá, Yezu ɛpedhaa tin. Wɔ gwaa bɛ
zɛbo etsim náá: «Ghɛŋ, Mɔn Dhavid! Geka bis ghoŋ!»
31 Ɛdhuu ɛ bot ɛ nadi edu Yezu ɔ, moo tin ebhɛm
bɛ étɛp bɛ needi gwyem. Wɔ gwaa bɛ zokabaaben
ebhyeed bɔɔ ɛlyelɛpe náá: «Ghɛŋ, Mɔn Dhavid! Geka
bis ghoŋ!» 32 É sok'enek, Yezu eezɛtyaa. Wɔ gwaa nyɛ

zokadjóo bɛ. Nyɛ eezɛdji bɔɔ bɛbá náá: «Bi kwyɛl náá,
mɛ sa bin yé?» 33 Bot binɔk ɛ́ boopesal náá: «Ghɛŋ, bis
kwyɛl ɛ́ náá, bis nyaasok.» 34 Tin, Yezu zokazɛgek bɛ
ghoŋ. Bhii tak, nyɛ eezɛkɛl bɛ mɛmbɔ kɔ mis. É di tak
wat, mis mɔɔ eezebɛŋel, tin, bɛ eezɛdu nyɛ.

21 Dáa bɛ nadi, bɛ moo ekunaa nɛ Yeluzalɛm ɛ,
bɛ moo é ngwoob dɛl ɛ bɛ di djóo Bhɛtfaze, pɛ
ɛtsok ɛ pyeeb oliv ɛ, Yezu eezɛlwom bɛdjekel bɛ bɛbá:
2 Nyɛy nɛ nɔɔ náá: «Tɔ́ka kɔ dɛl ɛ di pɛ sok'enek.
Tuula bi aatuula kɔ dɛl ɛ tak ɛ, bi ɛ́ waabela dhiiti
mbi myɛl tit di edjóoaa an ɛ nɛ mɔɔ swooz tak kɔla é
di wat. Tiika bɛ, da bi ɛ́ zyɛ mɛ nɛ nɔɔ wak. 3 Mot
ɛ́ dji bin náá: "Bi tɔ́ nɛ nɔɔ wo ɔɔ?" Lɛɛka nyɛ náá:
"Ye ɛ́ Ghɛŋ ɛ́ di nɛ gwyes nɛ nɔɔ ɔ." Tin, bɛ waaleedjɛ
bin bak.» 4 Esesɛɛ binek goka nɛ ɛsael, etɛɛ náá, etɛp
ee di kwyala tɔ mɛkana mɛ ngoolel-mɛkpa ɛ Zɛɛb ɛ
neebela ɛsuk: 5 «Lɛɛka nɛ ɛsyes ɛ ghaada Siɔŋ náá:
"Beea, mɛkoozi mɔ ɛpezyɛ pɛ daa lɔ. Nyɛ zyɛ ɛ́ nɛ
enɛm esa, nyɛ ɛ́ ndiindil kɔ mɔɔ swooz an. Nyɛ zyɛ ɛ́
ààbɛ nɛ ɛbet, nyɛ ɛ́ ndiindil kɔ mɔɔ swooz an."» 6
Bhii tak, bɛdjekel eezɛtɔ́. Dáa bɛ nakakum é di tak
ɛ, bɛ ɛ́ boozɛsa tyee Yezu nalɛɛ bɛ ɛ. 7 Wɔ gwaa bɛ
zɛsik nɛ myɛl an, nɛ swooz an tak Yezu nawaab ɛ. Bɛ
moo tin ezɛkɛl bɛ endjookuwa bɔɔ kɔ ekoŋ. Bhii tak,
Yezu eezɛkalal kɔ tak, disi. 8 É di tak wat, bot ɛbuɛpe
naabaazɛdja yɔbɔ endjookuwa gba-gba, bɛdhiiti nadi
etsaal yɔbɔ ɛ́ ebhuuz e le, ɛ́tɛp ɛdja é gba. 9 Ngoŋ bot
ɛ́ nadi ekɛ pɛ sok ɔ, nɛ bot ɛ nakabɛ pɛ bhis ɔ, moo
tin ekyeeb: «Hozanna nɛ Mɔn Dhavid! Duu nɛ Zɛɛb!
Zɛɛb goka ɛ́ nɛ ɛsɛɛ mot di ezyɛ nɛ din ɛ Ghɛŋ ɔ mbɛɛ
mɛtel! Hozanna nɛ Zɛɛb pɛ tɔ gwoo!» 10 Dáa Yezu
nakani tɔ Yeluzalɛm ɛ, bot djas kɔ dɛl nabɛ ɛ́, bɛ moo
«nyaa-nyaa», bɛ ɛ́ boozɛdji: «Yenɔk ɛ́ nwyaa mot?» 11
Mɛdhuu mɛ bot nadi ebɔɔza náá: «Ye ɛ́ ngoolel-mɛkpa
ɛ Zɛɛb, Yezu mɔn dɛl ɛ Nazalɛt pɛ kyee dik Ghalile.»
12 Bhii tak, Yezu naazɛni tɔ kok Ndjaa-ebuwa. Deenek,
nyɛ moo tin esɔ bot ɛ nadi ebɔmsa esesɛɛ bɔɔ ɔ. Nyɛ
baadi esɔ dɔɔ nɛ bot ɛ́ nadi ebɔm-bɔmak nadi tin ɔ,
nyɛ naawaaz emesa ee bɛ nadi eswoola epata kɔ tak
ɛ, nɛ mɛbhóó mɛ bot ɛ́ nadi ebɔmsa mɛghum ɔ. 13
Bhii tak, Yezu eezɛbaakaada bɛ náá: Ye tok kwyala
tɔ mɛkpa ɛ Zɛɛb náá: «Ndjaŋ'am aadjóoaa ɛ́, "ndjaa
mendjaala" Mɛ bee ɛ́ ɛkɛɛ, biyɔ, bi eezeliig yɛ, ye moo
ɛ́ zɛɛga bot ɛ ɛzɛm.» 14 É di tak wat, bot ɛ nadi nɛ
edhim ɔ, nɛ bot ɛ nadi nɛ edjam ɔ, naazyɛ pɛ daa
Yezu tɔ kok Ndjaa-ebuwa, nyɛy zokatsik bɛ. 15 Tin,
bɛghaŋ ɛ mɛkana mɛ etsi nɛ eboo bɛghaa-Zɛɛb nabɛ
ɛ́ ebee esesɛɛ binek djas Yezu nasa ɛ. Bɛ naabee pe
dáa bɔɔ dhyeeb nadi eduwal nyɛ nɛ etsim tɔ Ndjaa-
ebuwa ɛ. Bɛ nadi kyeeb ɛ́ náá: «Duu nɛ Mɔn Dhavid!»
Bɛ ɛ́ boozɛkpaa elyem. 16 Bot binɔk ɛ́ boozɛdji Yezu
náá: «Wɔ ɛpegwak dáa bɔɔ dhyeeb di eke'enek é?»
Yezu eezɛbɔɔza nɛ nɔɔ: «Iyoo! Mɛ ɛpegwak. Bi nabɛ
ɛ́ ààlaa tɔ mɛkana mɛ Zɛɛb é di nakwyalaa náá: "Tɔ
enuub e bɔɔ dhyeeb nɛ bɔɔ etɔlɔɔ, wɔ eelyaal dáa bis
di egoka nɛ ɛduwal wɔ ɛ?"» 17 Bhii tak, nyɛ zɛwyis, tɔ́
pɛ dɛl ɛ Bhetani pɛ bɛ nakɛdjaasi ɛ. 18 Yak mɛlem,
é ghɛŋ bɛ nadi esik pɛ boo dɛl ɛ, wɔ gwaa za zɛmɛt
Yezu. 19 Nyɛ eezɛbee le fiigh é ngwoob gba. Tin, Yezu
eezɛtiila si le tak ɛ́tɛp nyɛ neebɔ́k. Dáa nyɛ nakakum
si le ɛ, nyɛ kabela eka nɛ eka, ààbɛ nɛ bhum. É di'enek,
Yezu ɛ́ booke nɛ le tak náá: «Kana dwoo pan mos'ak,
wɔ aanàkwaakabaawum!» É di tak wat, wɔ gwaa le
syee. (aiōn g165) 20 Dáa bɛdjekel nabee deenek ɛ, ye
nabɛ ɛ́, bɛ naadyeebadjoka, bɛ ɛ́ boozɛdji Yezu náá:
«Ɛ́tɛp yé le fiigh zosyee é di wat deenek?» 21 Yezu
eezɛbɔɔza nɛ bɛdjekel bɛ náá: «Mɛ lɛɛ bin ɛ́ etɛp e
tsɛɛtsɛ náá: bi ɛ́ di edum koŋ nɛ Zɛɛb ɔɔ, bi ɛ́ di ààsa
mɛso ɔɔ, bi ɛ́ nɛ ghwyil ɛsa esa mɛbwala dhaa yii mɛ
sa nɛ le fiigh'ak ɛ. Bi ɛ́ nɛ ghwyil ɛke nɛ ɛtsok ɛlak
náá: "Ghɛɛa nyel tin, dusa, kɛghaaga tɔ boo dii," yɛ
ɛpesɛ́ɛ. 22 Bi ɛ́ dum koŋ nɛ Zɛɛb ɔɔ, esesɛɛ djas bi
aawaab tɔ mendjaala ɛ, Zɛɛb ɛ́ waadjɛ bin yɛ ɛ.» 23
Bhii tak, Yezu eezɛni tɔ kok Ndjaa-ebuwa, nyɛ moo tin
elyo bot mɛkpa ɛ Zɛɛb. Eboo bɛghaa-Zɛɛb, nɛ bɛpaa ɛ
eYuda zokazyɛ pɛ daa lɛ zɛdji nyɛ náá: «Kɔ eghɛŋ e zɛ
wɔ di esa esesɛɛ binek? Ɛzɛ nadjɛ wɔ eghɛŋ e tak?» 24
Yezu eezɛbɔɔza nɛ nɔɔ náá: «Bwoodka, mɛ pookodji
bin kiya wat. Bi ɛ́ bɔɔza mɛ ɔɔ, ye ɛ́ mɛ aakalɛɛ bin kɔ
eghɛŋ e zɛ mɛ di esa esesɛɛ binek. 25 Ye ɛ́ ɛzɛ nadhis
Zaŋ, nyɛ zɛduu bot Zɛɛb? Ye nabɛ ɛ́ Zɛɛb "ohoo", ye
nabɛ ɛ́ mot?» É di'enek, bɛ moo tin esɔs pak'ɔɔ. Bɔɔ
náá: «Mena aake nenak náá: "Ye ɛ́ Zɛɛb ɛ́ nadhis nyɛ"
ɔɔ, nyɛ waadji mena náá: "Ɛ́tɛp yé bi nadi ààmyaal
Zaŋ?" 26 Mena aakake nenak náá: "Ye ɛ́ bot ɛ nadhis
nyɛ" ɔɔ, ye goka ɛ́ náá, bis kaab ɛdhuu ɛ bot, etɛɛ
náá, bɛ dyeebake ɛ́ náá, Zaŋ nabɛ ɛ́ ngoolel-mɛkpa ɛ
Zɛɛb.» 27 Bɛ ɛ́ boozɛbɔɔza nɛ Yezu náá: «Bis ààgu.»
Tin, Yezu ɛ́ boozɛbulal nɛ nɔɔ náá: «Dɔɔ nɛ mam pe,
mɛ aanàkwaalɛɛ bin kɔ eghɛŋ e zɛ mɛ di esa esesɛɛ
binek.» 28 Yezu eebaazɛke nɛ nɔɔ náá: «Yak kwyɛl
ɛlɛɛ bin yé? Motom ngɔt nabɛ ɛ́ nɛ bɔn bɛbá. Nyɛ
eezɛke nɛ yii mɛgwyak náá: "Mɔn'am, dwoo ɛlak mos,

tɔ́ kɛsa mɛsa tɔ pyeeb'am e vin.” 29 Nyɛ eezɛbɔɔza nɛ
sɛɛg: “Hoo, mɛ aanàkwaatɔ́.” Ba ɛwala eezɛdhaa bhii
tak, mɔn'enɔk eezɛdjɛ lyem mɛbɛ, tin, nyɛ eezɛnɔɔ
nyel, tɔ́ pɛ pyeeb vin sɛɛg nalwom nyɛ ɛ. 30 Wɔ gwaa
sɛɛg'ɔɔ baazɛlwom mɔɔ dhyeeb. Mɔn tak eezɛmyaal:
“Iyoo, mɛ waatɔ́.” Bhii tak, nyɛ kadi ɛ́, ààtɔ́. 31 Tin, tɔ
bɔn binɔk bɛbá, ɛzɛ looba dum nɛ lwomel sɛɛg'ɔɔ?»
Bɛ eezɛbɔɔza nɛ Yezu náá: «Ye ɛ́ mɔn mɛgwyak.»
Tin, Yezu ɛ́ boozɛke nɛ nɔɔ náá: «Mɛ lɛɛ bin ɛ́ etɛp
e tsɛɛtsɛ náá, bɛnɔŋel ɛ epata e lapo nɛ boa ɛ mɛzɔ
ɛ́ waaleeni tɔ Ɛyoŋ ɛ Zɛɛb ɛsok nɛ nen. 32 Etɛɛ náá,
Zaŋ Nduuel-bot nazyɛ ɛ́ zɛlyaal bin ze epiki, bi nabɛ
ɛ́ ààmyaal nyɛ. Tin, bɛnɔŋel ɛ epata e lapo nɛ boa ɛ
mɛzɔ naamyaal nyɛ. Bela náá, dáa bi naabee yɛ ɛ,
bi nabɛ ɛ́ ààliig elyem bin, bi ààpakomyaal-myaalak
nyɛ.» 33 «Gwakeka dhiiti kana. Mot ngɔt naabɛ pyeeb
ele di edjɛ bhum bɛ di esa mɛnyok mɛ vin nɛ yɛ ɛ. Nyɛ
eezɛpeeb pyeeb tak, pu guk tɔ ɛkok é di bɛ aadi esyaal
mɛdii mɛ bhum tak ɔ, baasum ndjaa, ɛtɛp bot aadi
ebaal pyeeb ɔ. É di tak, nyɛ eezɛdjɛ bot ɛ di egu mɛsa
mɛ vin ɔ etɛp bɛ neesa mɛsa tɔ tak. Nyɛ eezɛnɔɔ nyel,
tɔ́ mɛdjoŋ. 34 Tin, mbu epyeeb e tak di ewum ɛ, yɛ
eezɛkum. Wɔ gwaa, nakuma pyeeb zokazɛlwom bot ɛ
mɛsa mɛ pɛ daa bot ɛ nyɛ nalik bɛ nɛ pyeeb ɔ, ɛtɛp bɛ
needjɛ nyɛ yɛ pak vin bɛ bela ɛ. 35 Wɔ gwaa, bot ɛ
nalik nɛ pyeeb ɔ, zokazɛmɛt bɛ. Bɛ eezɛduma ngɔt é
nyel nɛ mɛbin, bɛ eenɔɔ nwyak gó nyɛ, zɛnɔɔ nwyak
tak, bɛ eezɛwus nyɛ nɛ mɛkok, gó nyɛ. 36 Bhii tak,
nakuma pyeeb ɛ́ boozɛkyeed bot ɛbuɛpe dhaa bot ɛ
nyɛ nalwom sok ɔ, pɛ pyeeb tak, bɛ nabaazosa nɛ nɔɔ
ɛ́ deenek. 37 Bhii tak, nyɛ ɛ́ boozɛlwom mɔn'ɛ met.
Nyɛ nabɛ ɛ́ nɛ geka náá: “Bot binɔk ɛ́ waamyaal nyɛ
nɛ ɛdjɛ nyɛ duu, etɛɛ náá, yɛ ɛ́ mɔn'ɛ met.” 38 Dáa bot
ɛ nadi esa mɛsa tɔ pyeeb ɛ nabee mɔn'enɔk ɛ, bɔɔ náá:
“Yawee! Beeka mot aalik nɛ mɛvu mak djas ɔ! Dhaka,
mena góka nyɛ. Tin, mɛvu mak aakadi ɛ́, yenabɛlka.”
39 Wɔ gwaa, bɛ zɛmɛt nyɛ, mwas nyɛ bhii pyeeb vin,
bɛ eezɛgó nyɛ.» 40 Yezu ɛ́ boozɛdji bɛ náá: «É di'enek,
é sok nakuma pyeeb aakazyɛ ɛ́, nyɛ goka nɛ ɛsa bot
binɔk dáa?» 41 Yala yɔbɔ kabɛ ɛ́ náá: «Ye goka ɛ́
nakuma pyeeb gó bot ɛ nadi esa mɛsa tɔ pyeeb'ɛ ɔ
àègek bɛ ghoŋ. Bhii tak, da nyɛ ɛ́ nɔɔ pyeeb, djɛ nɛ
bot ɛ sis aazɛdjɛ nyɛ yɛ pak ɛkɛɛ ɔ.» 42 É di'enek, Yezu
ɛ́ booke nɛ nɔɔ náá: «Bi dinaa ààpaalaa mɛkpa mak tɔ
ekwyala e Zɛɛb é? “Ɛkok ɛ bɛsumel mwas ɛ́, ye moo ɛ́
ɛkok ɛ di epyet ndjaŋ ɛ. Ye ɛ́ nɛ ghwyil ɛ Ghɛŋ. Ye ɛ́
tin ɛ boo mbyok ɛtɛp'ena!”» 43 Yezu eebaazɛkɛl náá:
«Mɛ lɛɛ bin ɛ́ náá, bi ɛ́ waadɛkaa Ɛyoŋ ɛ Zɛɛb, ɛtɛp ye
needjɛaa nɛ bot ɛ mbyak aadi edjɛ bhum ɔ. [44 Mot
aaduma kɔ ɛkok ɛ tak ɔ, nyɛ waabik. Yɛ kabɛ náá, ɛkok
ɛ kakwyit kɔ mot ɔɔ, mot tak ɛpetwaalel. Nyɛ moo
eghutu-ghutu.]» 45 Gwaka bɛ nagwak kana tak ɛ, eboo
bɛghaa-Zɛɛb, nɛ eFalizyɛ nabɛ ɛ́, bɛ eegu náá, Yezu
nalii ɛ́ nɛ nɔɔ. 46 Bɛ ɛ́ boozɛkan ɛsaa mɛpek ɛtɛp bɛ
neemɛt nyɛ. Bɛ nadi ɛ́ nɛ bwoo ekaab mɛdhuu mɛ
bot ɛ nadi tin ɔ. Bot ɛ tak nake ɛ́ náá, Yezu ɛ́ ngoolel-
mɛkpa ɛ Zɛɛb.

22 Yezu eebaazɛkan ɛlii nɛ bot tɔ kana. Nyɛy náá: 2
«Beeka sa di enɔŋel nɛ Ɛyoŋ ɛ di tɔ gwoo ɛ: Dhiiti
mɛkoozi naazɛdjóo ɛbyoŋ ɛtɛp ɛba ɛ mɔn. 3 Ye ɛ́ nyɛ
kazɛlwom bot ɛ mɛsa mɛ, bɛ kɛdjóo bot ɛtɛp ɛdɛ edee
ɛbyoŋ ɛ ɛba. Tin, bot ɛ tak ààpakakwyɛl ɛzyɛ. 4 Bhii
yenek, nyɛ eebaazɛlwom bɛdhiiti bot ɛ mɛsa mɛ é yak
kɔkɔ nɛ bhaadal náá, bɛ kɛlɛɛ bot náá: “Edee moo ɛ́
ndjaaba. Mɛ eezegó engɔmbɛ nɛ etaa bam na mɛdɛl.
Esa djas moo ɛ́ koobela. Dha dɛka ɛbyoŋ.” 5 Tin, bot ɛ
nadjóoaa ɔ, ààkobis-bisak, mot nɛ mot naaghɛɛ yɛ
nyel, tɔ́ mɛze mɛ. Nwyak tɔ́ pɛ pyeeb'ɛ, nwyak tɔ́ pɛ
nyɛ di ebɔmsa esa bɛ ɛ. 6 Bak bot zokazɛmɛt bot ɛ
mɛsa mɛ kukuma yenɔk nalwom ɔ, duma bɛ é mɛnyel
nɛ mɛbin, bɛ ɛ́ boozɛgó bɛ. 7 Mɛkoozi zokazɛkpaa
lyem: nyɛ ɛ́ bookazɛlwom esodja bɛ, bɛ gó bot ɛ nagó
bot bɛ ɔ. Bhii tak, da bɛ ɛ́ dik eghaada bɔɔ. 8 Bhii
tak, nyɛ eezɛlɛɛ bot ɛ mɛsa mɛ náá: “Edee e ɛbyoŋ
ɛ ɛba moo ɛ́ koobela. Bot ɛ djóoaa bɛ zɛdɛ ɔ, ààkɔa
nɛ ɛdɛ edee e tak. 9 Wyiska, da bi ɛ́ tɔ́ kɔ eboo egba.
Djóoka mot djas bi aaboma nɛ nɔɔ ɛ, bɛ zɛdɛ edee e
ɛbyoŋ ɛ ɛba.” 10 Bot ɛ mɛsa zokazɛtɔ́ egba nɛ egba,
kɛdjóo bot djas bɛ aaboma nɛ nɔɔ ɔ, bɛmbee ɛ bot
nɛ bɛmbɛɛ bot. Tin, koo bɛ nakoobal ɛtɛp ɛbyoŋ ɛ
naalwood “kpep”. 11 «Tin, mɛkoozi eezɛni tɔ koo tak,
ɛtɛp nyɛ neekabee bot ɛ zyɛ zɛdɛ edee ɛbyoŋ ɔ. É
di'enek, nyɛ kabee kuku bot ɛ́ dhiiti mot ààbɛ nɛ kaad
di egoka nɛ ɛbɔtaa é mɛbyoŋ ɛ. 12 Nyɛ ɛ́ boodji nyɛ
náá: “Mɔɔ sɔ'am, wɔ ni wak dáa, wɔy ààbɛ nɛ kaad bot
di egoka nɛ ɛbɔt ɛtɛp ɛ ɛbyoŋ ɛ?” Tin, mot'enɔk kadi
ɛ́, ààbɔɔza kiya mɛkoozi menɔk. 13 Tinaak mɛkoozi
eezɛlwom bot ɛ mɛsa mɛ náá: “Mɛtka mot'enɔk, da
bi ɛ́ kɔl nyɛ mɛko nɛ mɛmbɔ. Bhii tak, da bi ɛ́ mwas
nyɛ pɛ kel, tɔ ghooghom. Penek aadi ɛ́ mɛgwyɛ nɛ
ɛkwaal ɛ mɛtsok.”» 14 Yezu eebaazɛbil náá: «Ye ɛ́,
etɛɛ náá, bot ɛbuɛpe ɛ́ waadjóoaa. Tin, bot aasɛ́ɛaa
ɔ ààdyeebabu.» 15 EFalizyɛ zokakɛboma ɛtɛp ɛdjek

dáa bɛ di egoka nɛ ɛsa, bɛ neekwyesal Yezu nɛ mɛdjin
étɛp nyɛ neebela ndjɛ kɔ mɛkpa mɛ ɛmet ɛ. 16 Bɛ é
boozɛkyeed bɛdhiiti bɛdjekel bɔɔ, nɛ bot ɛ zɛɛga ɛ
mɛkoozi Elood, bɛ zɛlɛɛ nɛ Yezu náá: «Lyoel, bis nɛ gu
náá, etɛp ee wɔ di elɛɛ ɛ, ye é etsɛɛtsɛ. Wɔ lyo bot
é epiki dáa mot di egoka nɛ ɛkɛ dáa Zɛɛb di ekwyɛl
ɛ. Wɔ ààbem ba nɛ sa mot di egek tɔ lyem'ɛ ɛ, etɛɛ
náá, wɔy ààdyeebagwyák sa bot di esa étɛp bɛ neetela
mɛnyel ɛ. 17 Lɛɛa bis, tɔ yɔ egeka dáa wɔ di ebee ɛ: etsi
bina lɛɛ é náá, bot tuud lapo nɛ mɛkoozi Sezaad, mena
tuudka ohoo mena nàtuudka?» 18 Dáa Yezu nadi egu
mbee mɛpek mɔɔ ɛ, nyɛ é boozɛbɔɔza nɛ nɔɔ náá: «Bot
ɛ mɛdjhaaz pɛ ɛko, bhimis pɛ si! Étɛp yé bi di ekwyɛl
ɛwa mɛ tɔ mɛbhowal? 19 Pookolyaalka mɛ falanga wat
bot di etuud lapo nɛ yɛ ɛ, étɛp mɛ neebee.» Wɔ gwaa,
bɛ zɛzyɛ nyɛ nɛ mɔɔ falanga wat. 20 Bhii tak, Yezu é
boozɛdji bɛ náá: «Kɔ ghwooz'ak, ye lulaa ɛbhwoob
ɛ zɛ? Ye é din ɛ zɛ di kwyala kɔ tak?» 21 Bot binɔk
eezɛbɔɔza nɛ Yezu náá: «Ye é yɛ Sezaad.» Tin, Yezu é
boozɛke nɛ nɔɔ náá: «Djɛka mɛkoozi Sezaad sa di náá
ye é yɛ Sezaad ɛ, da bi é djɛ Zɛɛb sa di náá, ye é yɛ
Zɛɛb ɛ.» 22 Gwaka bɛ nagwak eyala ɛ Yezu deenek ɛ,
ye nabɛ é, bɛ naadyeebadjoka ɛlyelɛpe. Bhii tak, bɛ
boozɛnɔɔ mɛnyel, tó yɔbɔ. 23 Dwoo tak wat, bɛdhiiti
eSadusɛɛ zokazyɛ pɛ daa Yezu. ESadusɛɛ é bot ɛ di
ke náá, bot aanàgom bhis ɛsyee ɔ. Bɛ eezɛdji kiya, 24
bɔɔ nɛ Yezu náá: «Lyoel, mɛkana ɛ Moiiz lɛɛ é náá:
“Mot é gwyɛ ààlik mɔn ɔɔ, ye goka é náá, dhyeeb mot
lik ɔ, ba kus myɛl étɛp nyɛ neekwyiida tel gwyɛ ɔ.”
25 Bela tin, tɔ lɔɔg'es, ye nabɛ é nɛ bɔn botom ɛtɛn
nɛ bɛbá. Mot mɛgwyak eezɛba, dáa nyɛ kagwyɛ é,
nyɛ kalik kus myɛl nadi ààbɛ nɛ mɔn ɔ nɛ dhyeeb.
26 Mot nabɔɔba nyɛ é kanɔɔ moma bhii koŋ'ɛ. Nyɛy
eebaazɛkpaa nɛ mɛsyee, gwyɛ, ààlik mɔn. Tyee wat nɛ
mot nabaazyɛ bhis yenɔk ɔ. Tin, bɔɔ djas bɛtɛn nɛ bɛbá
kadi é, ààbya nɛ moma yenɔk. 27 Bhis ɛsyee ɛ bɔɔ djas,
moma eebaazɛkpaa nɛ mɛsyee, gwyɛ. 28 Dwoo bot
aagom bhis ɛsyee ɛ, moma yenɔk aakadi mwaa zɛ pak
bɔɔ bɛtɛn nɛ bɛbá? Etɛɛ náá, bɔɔ djas nabɛ é botom
bɛ!» 29 Yezu eezɛbɔɔza nɛ nɔɔ náá: «Bi é tɔ ɛdjak, etɛɛ
náá, bi ààmɛt ɛnyɔɛpe sa di kwyala tɔ mɛkana mɛ
Zɛɛb ɛ. Bi ààgu ghwyil ɛ Zɛɛb! 30 Etɛɛ náá, é ghɛŋ bot
aagom bhis ɛsyee ɛ, botom nɛ boa aanàkwaabaabael.
Boa pe aanàni mɛba, etɛɛ náá, bot djas aadi é, dáa
efofop tɔ gwoo. 31 Dum nɛ tɛp ɛgom bhis ɛsyee, bi
dinaa ààpaalaa sa Zɛɛb lɛɛ kɔ ɛsu ɛ tak ɛ? Nyɛ naake
é: 32 “Ye é mam, Zɛɛb ɛ Abalaam, yɛ Izak, nɛ Zɛɛb ɛ
Zakɔɔb.”» Yezu eebaazɛke náá: «Zɛɛb tok Zɛɛb bot ɛ
zegwyɛ ɔ. Nyɛ é Zɛɛb bot ɛ di nɛ tsik ɔ.» 33 Ye nabɛ é,
mɛlyo mɛ tak naadyeebakwyɛsa tɔ elyem e mɛdhuu
mɛ bot ɛ nadi egwak nyɛ ɔ. 34 Dáa eFalizyɛ nagwak
náá, Yezu naadiyal eSadusɛɛ enuub ɛ, bɛ é boozɛsɛɛga.
35 Dhiiti lyoel etsi e Zɛɛb naazɛkwyɛl ɛbhoal Yezu.
Nyɛy nɛ nɛ náá: 36 «Lyoel, yaa tsi di edhaa etsi djas?»
37 Yezu kabɔɔza nɛ nɛ náá: «“Wɔ goka é, wɔ kwyɛl
Ghɛŋ Zɛɛb'ɔ, nɛ lyem'ɔ djas, nɛ sisim'ɔ djas, nɛ ɛtselal
ɛ lɔ djas.” 38 Yenek é di boo tsi. Ye é tsi di dhaa etsi
djas ɛ. 39 Gwaka tsi di ebɔɔba yii mɛkɛn ɛ: “Wɔ goka é,
wɔ kwyɛl sɔ'ɔ mot dáa wɔ di ekwyɛl nyel'ɔ ɛmet ɛ.” 40
Etsi ɛ Moiiz djas nɛ mɛlyo mɛ bɛngoolel ɛ mɛkpa ɛ
Zɛɛb pyet é kɔ etsi binek ebá.» 41 Efalizyɛ nadi é, tɔ
yɔbɔ zɛɛga. Yezu é boozɛdji bɛ náá: 42 «Tɔ yebɔ egeka,
Mɛsia é zɛ?» Bɛ é boozɛbɔɔza nɛ nɛ náá: «Nyɛ é dha ɛ
Dhavid.» 43 É di'enek, Yezu é boozɛke nɛ nɔɔ náá: «Ye
nakosa dáa náá, Dhavid nɛ ghwyil Sisim na Dɛɛ djóo
nyɛ “Ghɛŋ”? Etɛɛ náá, Dhavid naake náá: 44 “Ghɛŋ
Zɛɛb nake nɛ Ghɛŋ'am ɛ náá: Dha disi pɛ mbɔ ɛghɛŋ
bam. Mɛ waalwom bot ɛ mɛbhuka mɔ lwoma bhel
náá, bɛ zɛdhaa si mɛko mɔ.”» 45 «Yɛ bɛ náá, Dhavid
nyɛ ɛmet naadjóo nyɛ “Ghɛŋ” ɔɔ, é yaa tyɛ Mɛsia
aakabaadi dha yɛ?» 46 Bɔɔ djas moo tin «kup», ààbɛ
nɛ ɛkpa ɛlóo bhis étɛp djas Yezu nalii ɛ. Kana dwoo
ɛlenek, bot nabɛ é ààkadjheebal ɛdji nyɛ mɛdjin.

23 Wɔ gwaa, Yezu zɛlii nɛ mɛdhuu mɛ bot ɛ nadi tin
ɔ, dɔɔ nɛ bɛdjekel bɛ. 2 Nyɛy nɛ nɔɔ náá: «Mɛsa
mɛ bɛghaŋ ɛ mɛkana mɛ etsi nɛ eFalizyɛ zɛlyo bot
dum nɛ dáa etsi ɛ Moiiz di egoka nɛ ɛkɛ ɛ. 3 Bi goka é
nɛ ɛlooba nɛ nɔɔ, da bi é sa esesɛɛ bɛ aalwom bin ɛ,
djas. Yɛ kabɛ mɛfulu mɔɔ ɔ, sa mot ààsa dáa bɔɔ. Etɛɛ
náá, bɛ ààsa esesɛɛ ee bɛ di elyo bot ɛ. 4 Bɛ ɛpekaŋal
mɛkɔm mɛ na dil-dil di ɛlyelɛpe é ɛbɛp ɛ, bɛ kakɛl é kɔ
mɛbyak mɛ bot. É di'enek, bɛ kadi é, ààkwyɛl ɛkokee-
keeak nɛ djin bɛ neekogek mɛdil mɛ mɛkɔm mɛ tak.
5 Bɛ sa esesɛɛ bɔɔ djas é, étɛp bɛ neetela mɛnyel.
Deenek, yɛ kabɛ ekwyala ee mɛkpa mɛ Zɛɛb bɛ di ebɛk
é ebhata-bhwoob bɔɔ nɛ é mɛmbɔ mɔɔ ɔ, bɛ sa epɛk e
tak é ɛbɔkɛpe. Yɔbɔ ekel ee di lataa kɔ ekaad ɛ, nɛ
elɔbɔ bɔɔ nɛ dyeebadjaa dhaa tyɛ. 6 Tɔ mɛbyoŋ, bɛ
dyeebakwyɛl ɛdisi é kɔ mɛbhóó mɛ koobelaa étɛp bot
ɛ duu ɛ. Yɛ kabɛ tó ndjaa mendjaala mɛ eYuda ɔ, bɛ
dyeebakwyɛl ɛnɔŋ é mɛbhóó mɛ pɛ sok é di bɛ aatela
mɛnyel ɛ. 7 Bɛ dyeebakwyɛl é bot swos bɛ nɛ duu kɔ
mɛbɛsɛɛ é di bot di ɛbuɛpe ɔ. Bɛ kwyɛl é, bot djóo

bɛ “Lyoel”. 8 «Yɛ kabɛ biyɔ ɔ, nàkeka náá, bi djóoaa
“Lyoel”, etɛɛ náá, biyɔ djas ɛ́ bɔn sɛɛg ngɔt. Bi ɛ́ nɛ
lyoel ngɔt. 9 Sa mot ààdjóo mot kɔ bɔs'ak “Sɛɛg'es”
etɛɛ náá, biyɔ djas ɛ́ bɔn sɛɛg ngɔt, Sɛɛg'en ngɔt di pɛ
tɔ gwoo ɔ. 10 Nàkwyɛlka náá, bot djóo bin “Kukuma”
etɛɛ náá, kukuma yen ɛ́ ngɔt, Mɛsia. 11 Mot ɛ́ kwyɛl
ɛdi mot ɛsok ɛ lɔɔg ɔɔ, ye goka ɛ́ nyɛ di tyee mot-
mɛsa mɛ bɔn nyɛɛg. 12 Mot di eben nyel tɔ bɛsɔ ɔ, nyɛ
waasilaa. Mot di esil nyel tɔ bɛsɔ ɔ, nyɛ waabenaa.» 13
«Haa kpaa-ghoŋ nɛ nen, biyɔ bɛghaŋ ɛ mɛkana mɛ
etsi nɛ eFalizyɛ, bot ɛ mɛdjhaaz pɛ ɛko, bhimis pɛ
si! Bi ɛpediyal bot ɛbɛ ɛ Ɛyoŋ ɛ di tɔ gwoo ɛ. Biyɔ
bɛmet, bi aanàkwaani, tin, bi ààkwyɛl náá, bot ɛ di
ekwos ɛni ɔ, bɛ ni tɔ Ɛyoŋ ɛ tak. [14 «Haa kpaa-ghoŋ
nɛ nen, biyɔ bɛghaŋ ɛ mɛkana mɛ etsi nɛ eFalizyɛ,
bot ɛ mɛdjhaaz pɛ ɛko, bhimis pɛ si! Bi ɛpedɛk bɛkus
ɛ boa esa bɔɔ djas. É di tak wat, bi nɛ kwyɛl ɛdul ɛ
mendjaala na “kpɔkɔlɔm” étɛp ɛtela mɛnyel tɔ bot. É
tɛp tak ɛ́ di náá, bi ɛ́ waapɛ́ɛaa ɛ́ epɛ́ɛ wat di na lyel-
lyel, ààbɛ nɛ ghoŋ ɛ!] 15 «Haa kpaa-ghoŋ nɛ nen, biyɔ
bɛghaŋ ɛ mɛkana mɛ etsi nɛ eFalizyɛ, bot ɛ mɛdjhaaz
pɛ ɛko, bhimis pɛ si! Bi ɛ́ ɛpetɔ́ mɛdjoŋ é edi djas kɔ
bɔs nɛ kɔ eboo mɛdhii mɛ mɛsɔn, étɛp ɛsaa mot ngɔt
di emyaal ɛdjaala Zɛɛb eYuda ɔ. Tin mot ɛ́ kadu bin
ɔɔ, bi kaliig yii zaag mot ɛ mbi mot di egoka nɛ du na
kɔm-kɔm ɛ, dhaa-dhaŋak biyɔ bɛmet. (Geenna g1067) 16
«Haa kpaa-ghoŋ nɛ biyɔ bot ɛ edhim, biyɔ bot ɛ́ di
edjɛɛd bot ɔ. Bi dyeebalɛɛ ɛ́ náá: “Mot ɛ́ tuwal myoŋ
nɛ mɛsoŋ kɔ Ndjaa-ebuwa ɔɔ, yɛ aanàsa sonok. Nyɛ
katuwal myoŋ nɛ mɛsoŋ kɔ lɔɔd di tɔ Ndjaa-ebuwa
ɔɔ, nyɛ goka ɛ́ nɛ ɛsa sa nyɛ tuwal myoŋ nɛ mɛsoŋ
kɔ ɛsu ɛ tak ɛ.” 17 Bi ɛ́ endjemet e bot, bot ɛ edhim!
Ɛyé di dhaa mɛtaŋ tin, yɛ lɔɔd “ohoo” nɛghu Ndjaa-
ebuwa di edjɛ lɔɔd edɛɛ ɛ? 18 «Bi baalɛɛ ɛ́ náá: “Mot ɛ́
tuwal myoŋ nɛ mɛsoŋ kɔ mesa ebuwa ɔɔ, yɛ aanàsa
sonok. Nyɛ katuwal myoŋ nɛ mɛsoŋ kɔ buwa di kɔ
mesa ebuwa tak ɔɔ, nyɛ goka ɛ́ nɛ ɛsa sa nyɛ tuwal
myoŋ nɛ mɛsoŋ kɔ ɛsu ɛ tak ɛ.” 19 Biyɔ bot ɛ edhim!
Ɛyé di dhaa mɛtaŋ tin, ɛsa e buwa “ohoo” nɛghu mesa
ebuwa bɛ di eka gha kɔ tak ɛ? 20 Yɛ bɛ náá, mot
eetuwal myoŋ nɛ mɛsoŋ kɔ mesa ebuwa ɔɔ, nyɛ tuwal
yɛ ɛ́ kɔ mesa ebuwa dɔɔ nɛ kɔ esa e buwa ee di kaaa
kɔ mesa ɛ. 21 Mot ɛ́ di etuwal myoŋ nɛ mɛsoŋ mɛ kɔ
Ndjaa-ebuwa ɔɔ, nyɛ tuwal myoŋ nɛ mɛsoŋ mɛ tak ɛ́
dɔɔ nɛ kɔ din ɛ Zɛɛb mot di tɔ ndjaa tak ɔ. 22 Mot di
etuwal myoŋ nɛ mɛsoŋ, da nyɛ ɛ́ nɔɔ gwoo dáa tyaasɛs
ɔɔ, nyɛ tuwal yɛ ɛ́ kɔ bóó mɛkoozi ɛ Zɛɛb nɛ din ɛ
Zɛɛb, mot di kɔ tak ɔ. 23 «Haa kpaa-ghoŋ nɛ nen, biyɔ
bɛghaŋ ɛ mɛkana mɛ etsi nɛ eFalizyɛ, bot ɛ mɛdjhaaz
pɛ ɛko, bhimis pɛ si! Bi dyeebakwyɛl ɛ ɛtuud Zɛɛb nɛ
endiyal kam e nadjeebe nɛ eka e na mbɛɛ mɛnuub
zɛnɔɔ aghomkɔtɔ. Tin, bi kadjisa ɛ́ etɛtɛ mɛlyo mɛ di
nɛ boo mɛsuk tɔ etsi ɛ. Mɛlyo mɛ tak ɛ́: epiki, enɛm
esa, nɛ ɛkɛ dáa Zɛɛb di ekwyɛl ɛ. Yenek djas ɛ́ sa di
egoka náá, bot du mɛlu djas nɛ zii, ààbet dhiiti sonok
ɛ. 24 Biyɔ, bɛdjɛɛdel, bot ɛ edhim! Bi ɛpesyal mɛnyok
men ekaab náá, ba mɔɔ kuŋ ɛ́ zɛkɛdhaa tɔ tak, ghuna
bi ɛpemin boo tu yaaga kyee dik bɛsyɛ di ààbɛ nɛ
mɛdii ɛ! 25 «Haa kpaa-ghoŋ nɛ nen, biyɔ bɛghaŋ ɛ
mɛkana mɛ etsi nɛ eFalizyɛ, bot ɛ mɛdjhaaz pɛ ɛko,
bhimis pɛ si! Bi gwyii ɛ́ koŋ bɛɛlɛ nɛ koŋ saan, tin pɛ
tɔ mɔ tak kadi ɛ́ “tɔɔɔ” nɛ mendi mɛ embee mɛfulu
men: esa e djii nɛ embee mɛkwosak men. 26 Biyɔ
eFalizyɛ, bot ɛ edhim! Pookogwyiika sok tɔ mɔ bɛɛlɛ.
Tin, pɛ koŋ tak ɛ waadjhaazal. 27 «Haa kpaa-ghoŋ nɛ
nen, biyɔ bɛghaŋ ɛ mɛkana mɛ etsi nɛ eFalizyɛ, bot ɛ
mɛdjhaaz pɛ ɛko, bhimis pɛ si! Bi ɛ́ dáa mɛvit nasumaa
ɛnyɔɛpe da ɛ́ lɔɔbaa ɛpyaab ɛ. Enɛm e tak nyen ɛ́ pɛ
kel ɛ́ mis mɛ bot, ghuna tɔ tak, ye ɛ́ ɛbyok ɛ egwyes
ààbɛ nɛ tsik nɛ ebet esonok. 28 Ye ɛ́ dáa biyɔ, bot ɛ di
ebee bin ɔ, bɛ ke ɛ́ náá, bi ɛ́ bot ɛ epiki. Ghuna pɛ tɔ
len, ye ɛ́ “tɔɔɔ” nɛ mɛdjhaaz pɛ ɛko, bhimis pɛ si nɛ
embee esesɛɛ. 29 «Haa kpaa-ghoŋ nɛ nen, biyɔ bɛghaŋ
ɛ mɛkana mɛ etsi nɛ eFalizyɛ, bot ɛ mɛdjhaaz pɛ ɛko,
bhimis pɛ si! Bi ɛpesum embɛɛ mɛvit étɛp bɛngoolel ɛ
mɛkpa ɛ Zɛɛb. Bi ɛpekoobal nɛ ɛsɔn ɛ mɛvit mɛ bot
ɛ epiki. 30 Bi dyeebake ɛ́ náá: “Mena ɛpedi ɛ́, dika ɛ́
ghɛŋ bɛbhaab binaka ɔɔ, pe mena nabɛ ɛ́ ààgwakel nɛ
nɔɔ étɛp ɛgó ɛ bɛngoolel ɛ mɛkpa ɛ Zɛɛb.” 31 Deenek,
bi ɛpemyaal biyɔ bɛmet náá, bot ɛ nadi egó bɛngoolel
ɛ mɛkpa ɛ Zɛɛb ɔ nabɛ ɛ́ bɛbhaab bin. 32 Ɛbɛsɛɛ'enek
tsabidibila, belaka, duka ko bɛbhaab bin nalik bin yɛ
ɛ. Silalka mɛsa mɛ bɛ nakan ɛ. 33 Bɛnyɔ, mbyak mɛgel!
Bi aasa dáa étɛp bi needi ààkɛdyak tɔ du na kɔm-kɔm?
(Geenna g1067) 34 «Gwakeka mɛ ɛnyɔɛpe: mɛ waadhis
bin bɛngoolel ɛ mɛkpa ɛ Zɛɛb, bɛtsoŋ ɛ bot, nɛ embɛɛ
bɛghaŋ ɛ mɛkana mɛ etsi. Bi ɛ́ waagó bɛdhiiti, bi ɛ́
waabem bɛdhiiti tak ɛ́ mɛlaaba. Bi ɛ́ waabi bɛdhiiti nɛ
eghwyɛs tɔ mendjaa mɛ mendjaala mɛ eYuda men.
Bi ɛ́ waadu bɛ nɛ swaka eghaada nɛ eghaada étɛp bi
neegó bɛ. 35 Tinaak, guka náá, ɛbiyo djas bot di esa kɔ
bot ɛ epiki kana ɛsyee ɛ Abhɛl mot epiki, kɛyaka nɛ yɛ
Zakali mɔn Balakyi bi nagó pak Di na Dɛɛ ɛ Ghɛŋ nɛ
mesa-ebuwa ɔ, yɛ waabulelaa kɔ len. 36 Mɛ lɛɛ bin

ɛ́ etɛp e tsɛɛtsɛ náá, efute e embee esesɛɛ binek ɛ́
waabulelaa kɔ bot ɛ di é dwoo mena dika mos'aak.» 37
«Yeluzalɛm! Yeluzalɛm wɔy mot di egó bɛngoolel ɛ
mɛkpa ɛ Zɛɛb ɔ, wɔy mot di egó bot ɛ Zɛɛb di edhis ɔ,
nɛ mɛkok. É sok edhen mɛ di ekwyɛl ɛsɛɛg bot ɛ di kɔ
dɛl ɛ lɔ dáa nabwa-kuu di esɛɛg bɔn bɛ si mɛbhap mɛ
ɛ, biyɔ ààkwyɛl! 38 Deenek guka náá, ndjaŋ'en ɛ́ waalik
wum! 39 Nɛ tsɛɛtsɛ, mɛ lɛɛ bin ɛ́ náá, bi aanàkabaabee
mɛ, kana dwoo pan mos'ak, kɛyaka nɛ dwoo bi aake
náá: "Mɛnyɔ nɛ mot aazyɛ nɛ din ɛ Ghɛŋ ɔ!"»

24 Dáa Yezu nadi ewyis tɔ Ndjaa-ebuwa ɛ́, bɛdjekel
eezɛtiila pɛ daa lɛ étɛp bɛ neelyaal nyɛ zumal
Ndjaa-ebuwa. 2 Tin, Yezu moo zɛlii nɛ nɔɔ, nyɛy nɛ
nɔɔ náá: «Bi ɛpebee esa djas di tin ɛ? Mɛ lɛɛ bin ɛ́
etɛp e tsɛɛtsɛ náá, ɛkok wat aanàkwaalik yak kɔ yii.
Djas ɛ́ waawaazel.» 3 Yezu eezɛdisi kɔ ɛtsok ɛ pyeeb
oliv, bɛdjekel eezɛdu nyɛ é ngwoob. Bɔɔ nɛ nɛ náá:
«Lɛɛa bis esesɛɛ binek sael den? Lyaala bis endem
e bis aagu náá, wɔ moo ɛ́ kɔ ɛbula nɛ náá, bɔs moo
ɛ́ kɔ ɛsi ɛ.» (aiōn g165) 4 Yezu eezɛbɔɔza nɛ nɔɔ náá:
«Dika nɛ etsoŋ, sa mot ààkɔɔ bin. 5 Etɛɛ náá, bɛtɛ nɛ
bot ɛ́ waazyɛ nɛ din ɛ lam. Bɛ waalɛɛ bin náá: "Ye ɛ́
mam ɛ́ di Mɛsia!" Bɛ waasa náá, bot ɛbuɛpe kat ɛdum
koŋ nɛ Zɛɛb. 6 Bi ɛ́ waagwak bot elii etɛp e mɛɛb é
ngwoob'en nɛ menduk mɛ mɛɛb mɛ di pɛ ɛtseta ɛ. Sa
mot ààbem ba etɛɛ náá, ye goka ɛ́, esesɛɛ binek sɛ́ɛ.
Tin, guka náá, yenek tok mɛsi mɛ bɔs. 7 Dhiiti mbyak
ɛ́ waaghɛɛ, kɛlumela dɛɛb nɛ yak mbyak. Dhiiti ɛyoŋ ɛ́
waakɛghɛɛ, kɛlumela dɛɛb nɛ yak ɛyoŋ. É bɛdhiiti edi,
bɔs ɛ́ waakuu, pwom edee ɛ́ waani kɔ mɛl. 8 Mɛzel
menek djas aadi ɛ́ dáa endem e mɛkɛn ɛsuula ɛbyel ɛ
mɔn. 9 Bot ɛ́ waakɛpit bin, étɛp bi neezukaa. Tin bot ɛ́
waagó bin. Membyak djas ɛ́ waabhina bin kɔ ɛsu ɛ
lam. 10 É sok'enek, bot ɛbuɛpe ɛ́ waakat ɛdum koŋ nɛ
Zɛɛb. Bot ɛ́ waapitel pak'ɔɔ. Bɛdhiiti ɛ́ waabhina bɛsɔ
bɔɔ. 11 Bɛtɛ nɛ bɛngoolel ɛ mɛkpa ɛ Zɛɛb yii mɛkɔŋ ɛ́
waatuula, bɛ waakɔɔ bot ɛbuɛpe. 12 Dáa ye di náá,
embee esa ɛ́ waazɛdhaa tɔ elyem e bot ɛ, kwyɛl tɔ
elyem e bot ɛbuɛpe waatyaala. 13 Tin, mot aakɛ nɛ
ɛwa zii, kɛkum pɛ ɛsik ɔ, nyɛ waabela tsik. 14 Mbɛɛ
Bhaadal dum nɛ Ɛyoŋ ɛ Zɛɛb aadi ɛ́ egoolel kɔ ɛko ɛ
bɔs'ak djas, étɛp, bot djas di ààgu Zɛɛb ɔ neegwak yɛ.
Bhii tak ɛ ɛsik ɛ bɔs aakakum.» 15 «Bi aabee mot na
mbee mesyem mɛ na lyel-lyel dáa ngoolel-mɛkpa ɛ
Zɛɛb Daniel nalɛɛ ɛ, nyɛy ebe di tɔ Di na Dɛɛ. Ye goka ɛ́
bot ɛ di egu ɛlaa mɛkana ɔ tiibal ɛnyɔɛpe! 16 Étɛp tak
ɛ́ di náá, bot aadi pɛ kyee dik Yude ɔ, kan ekaab, tó pɛ
tɔ mɛtsok. 17 Mot aadi kɔ mii ndjaŋ'ɛ ɔ nàbaasul pɛ si
zɛni tɔ ndjaa étɛp ɛkɛnɔɔ sonok. 18 Mot aadi tɔ pyeeb
ɔ, nàbaasik pɛ dɛl, kɛnɔɔ ndjookuwa yɛ. 19 Haa kpaa-
ghoŋ dwoo ɛlenek nɛ boa aadi nɛ mɛbum ɔ, zɛnɔɔ boa
aadi nɛ bɔn edɛ mɛbel ɔ! 20 Djaalaka nɛ Zɛɛb étɛp, bi ɛ́
zɛkɛwyis ekaab é mbu bɛbhi, nɛghu é dwoo saba! 21
Etɛɛ náá, é ɛwala tak, mezuk ɛ́ waadhaa mezuk mɛ
mena zebee, kana bɔs nakusel ɛ, kɛyaka nɛ dwoo pan
mos'ak. Yɛ aanàkwaakabaabɛ nɛ mbi mezuk deenek.
22 Zɛɛb nyɛ ɛmet ɛpedi ààbɛk bim mɛlu mɛ tak ɔɔ, pe
ye tok nɛ mot aatsak. Ye nyɔ ɛ́, bi gu náá, Zɛɛb bɛk bim
mɛlu mɛ mezuk menek ɛ́, kɔ ɛsu ɛ bot ɛ nyɛ nazesɛ́ɛ ɔ.
23 Dhiiti mot ɛ́ lɛɛ bin náá: "Beeka Mɛsia di wak e!"
nɛghu bɛ lɛɛ náá: "Mɛsia ɛ́ poon!" ɔɔ, sa mot ààmyaal.
24 Etɛɛ náá, bɛmɛsia mɛ etsal nɛ bɛngoolel ɛ mɛkpa ɛ
Zɛɛb yii mɛkɔŋ ɛ́ waatuula ɛbuɛpe. Bɛ waasa etɛp e
mɛbwala nɛ bɛmɛvyɛkɛlɛ ɛbuɛpe étɛp bɛ neekɔɔ bot,
dɔɔ nɛ bot ɛ Zɛɛb nazesɛ́ɛ ɔ. 25 Gwakeka, mɛ dul bin
mɛlɔ ɛsok nɛ esesɛɛ binek kum tɔ len. 26 «Yɛ bɛ náá,
bɛ lɛɛ bin ɛ́ náá: "Beeka, nyɛ ɛ́ pɛ tɔ kyee dik bɛsyɛ
di ààbɛ nɛ mɛdii!" ɛ, nàtɔ́ka. Nɛghu bɛ kalɛɛ bin ɛ́
náá: "Beeka, yɛ sɔwa ɛ́ wak!" Sa mot ààmyaal, nyɛ tok
tin. 27 Dáa ngwyes di ekas tɔ gwoo, dus pɛ ɛdjem ɛ
dwoo, kɛtó pɛ ɛbil ɛ dwoo ɛ, Sɛɛŋɛlɛ Mɔn Mot aazyɛ
ɛ́ deenek. 28 Enen ee di edɛ epuud ɔ dyeebasɛɛga
ɛ́ é di muu tit di ɔ.» 29 «Ààbɔya batsa bhii ɛwala ɛ
mezuk menek aadhaŋ ɛ, bi ɛ́ waabee náá, gwyes ɛ́
waagwyiid dhɔɔ, ngɔn aanàkabaakas, ekwyikwyen ɛ́
waadus tɔ gwoo, kwyit é bɔs, esa e mɛbwala djas di
tɔ gwoo ɛ waadheegel. 30 Tin, ndem ɛ Sɛɛŋɛlɛ Mɔn
Mot ɛ́ waanyen tɔ gwoo. Membyak djas di kɔ bɔs ɛ, yɛ
aadi ɛ́, tɔ etsim nɛ mɛgwyɛ. Tin, bɛ waabee Sɛɛŋɛlɛ
Mɔn Mot esul tɔ eguud tɔ gwoo nɛ bɛtɛ nɛ mɛbwala
nɛ duma. 31 Boo tɔŋ ɛ́ waalɔɔel. Tin, nyɛ waalwom
efofop pɛ é edum e bɔs djas, bɛ neekɛsɛɛg bot djas
Zɛɛb nazesɛ́ɛ ɔ, kan yak edum e bɔs, kɛyaka nɛ yak
edum.» 32 «Nɔɔka etsoŋ nɛ kana le fiigh: dáa mɛdii
mɛ le fiigh aadi, ye moo byet tɔ elɛɛ e tak ɛ, eka moo
baakwyil é tak ɛ, bi nɛ gu náá, mbɛɛ mbu eezekunaa.
33 Ye ɛ́ tyɛ wat nɛ biyɔ, é sok bi aabee endem binek
moo nyen ɛ, guka náá, ɛbula ɛ Sɛɛŋɛlɛ Mɔn Mot moo
ɛ́, yɛ eezekɔ. Yɛ aasael ɛ́ deenek. 34 Mɛ lɛɛ bin ɛ́ etɛp e
tsɛɛtsɛ náá, bot ɛ membu mak aanàkwaagwyɛ djas
esonok bak ààsael. 35 Gwoo nɛ bɔs ɛ́ waadhaa, ye ɛ́
kabɛ mɛkpa ɛ Zɛɛb ɔ, yɛ aanàkwaadhaa.» 36 «Yɛ kabɛ
dum nɛ dwoo nɛ ɛwala ɛ esesɛɛ binek aasael ɛ, ye tok

nɛ mot ngɔt di egu, ààkobɛ-bɛak efofop tɔ gwoo, dɔɔ
nɛ Mɔn Zɛɛb pe ààgu dwoo tak. Ye ɛ́ Sɛɛg nyɛ ɛmet
ɛ di gu. 37 Ɛbula ɛ Sɛɛŋɛlɛ Mɔn Mot aadi ɛ́, dáa sa
nasɛ́ɛ ɛ́ ghɛŋ Noe ɛ. 38 Etɛɛ náá, ɛ́ ghɛŋ tak, ɛsok nɛ
boo bhyoŋ nɛ zyɛ, bot nadi ɛ́, tɔ mɛmyaala, edɛ edee,
edɛ bɛmɛnyok, eba boa, ekyeed mɛsyes mɔɔ ɛ́ mɛba,
kɛkum dwoo Noe nani tɔ mɛsuwa ɛ. 39 Bot nabɛ ɛ́
ààbis, kɛkum dwoo boo bhyoŋ nazɛsilal bɔɔ djas na
“bhɛɛɛ” ɛ. Yɛ aabaadi ɛ́, deenek dwoo Sɛɛŋɛlɛ Mɔn
Mot aabula ɛ. 40 Ɛ́ ghɛŋ tak ɛ́ di náá, bot ɛbá ɛ́ waadi
tɔ pyeeb. Ngɔt ɛ́ waanɔŋaa, nwyak ngɔt ɛ́ waalik. 41
Boa ɛbá ɛ́ waadi edum bhum tɔ bwak wat. Ngɔt ɛ́
waanɔŋaa, nwyak ngɔt ɛ́ waalik. 42 «Dika nɛ etsoŋ!
Bɛɛka mis etɛɛ náá, bi ààgu dwoo Ghɛŋ'en aaboozyɛ ɛ́.
43 Gwakeka sa mɛ di elɛɛ ɛ́, yɛ bɛ náá, nakuma ndjaŋ
ɛpedi egu ɛwala ɛ pum mot djii aazyɛ zɛdjii tɔ ndjaŋ'ɛ
ɔɔ, pe nyɛ aanàkwaadja gó, étɛp nyɛ neelu mot djii
yenɔk, nyɛ nàni tɔ ndjaŋ'ɛ. 44 Ye ɛ́ mɛ di elɛɛ bin náá,
bi bɛ ɛ́ mis, nàpeebaka, etɛɛ náá, Sɛɛŋɛlɛ Mɔn Mot
aatuula ɛ́ ɛ́ ɛwala bi aadi ààbwood nyɛ ɛ.» 45 «Ɛzɛ di
mot-mɛsa mɛ na sosoob nɛ etsoŋ? Ye ɛ́ mot-mɛsa
kukuma yɛ djɛ nyɛ mɛsa mɛ ɛbaal ɛ bɛsɔ nɛ ɛdjɛ bɛ
edee bɔɔ ɛ́ ɛwala bɛ di egoka nɛ ɛdɛ ɛ. 46 Mɛnyɔ nɛ
mot-mɛsa menɔk, yɛ bɛ náá, kukuma yɛ aabula, nyɛ ɛ́
zɛbela nyɛ, nyɛy esa mɛsa mɛ menek ɔ. 47 Mɛ lɛɛ bin ɛ́
etɛp e tsɛɛtsɛ náá: kukuma yenɔk ɛ́ waadjɛ mot-mɛsa
menɔk esa bɛ djas nyɛ baal. 48 Yɛ kabɛ náá, nyɛ ɛ́
mbee mot-mɛsa di ààbɛ sosoob nɛ etsoŋ ɔɔ, nyɛ aake ɛ́
náá: “Kukuma aanàkwaaleebula.” 49 Deenek, nyɛ aadi
ɛ́, ezuk bɛsɔ di esa mɛsa bɛ nɛ bɛ nɔɔ ɔ, nɛ ɛkɛdedɛ bɛ
mɛnyok bɛ nɛ bot ɛ zegel mɛnyel mɔɔ tɔ mɛnyok ɔ. 50
Tin, kukuma yɛ aabula ɛ ɛ́ dwoo nyɛ aadi ebwaal náá,
nyɛ aanàkwaazyɛ ɛ. 51 Kukuma yenɔk ɛ́ waasɔ mot-
mɛsa menɔk. Da nyɛ ɛ́ wa nyɛ ɛ́ di mezuk, ɛ́ di wat nɛ
bot ɛ lwalɛŋ. Bhii tak nyɛ ɛ́ wus nyɛ pɛ kel pɛ bot ɛ di
edje mɛgwyɛ nɛ ɛkwaal ɛ mɛtsok di ɛ.»

25 «Ɛni tɔ Ɛyoŋ ɛ di tɔ gwoo ɛ́ aadi ɛ́, dáa kana
mɛsyes kam nanɔɔ elama bɔɔ, wyis, étɛp bɛ
neekɛboma nɛ motom di ekwyɛl ɛba ɔ. 2 Bɛtɛn pak'ɔɔ
nadi ɛ́, endjemet e mɛsyes. Bak bɛtɛn kadi ɛ́ bɛtsoŋ
ɛ bɔɔ boa. 3 Endjemet e mɛsyes menɔk nanɔɔ yɔbɔ
elama ɛ́, àànɔɔ ba mul, nɛ gu yii di tɔ elama ɛ́ waasi. 4
Yɛ kabɛ bot ɛ nadi bɛtsoŋ ɔ, bhii bɛ nanɔɔ elama ɛ, ye
nabɛ ɛ́ bɛ naató nɛ yak bim bɛmul bɛ nakwom ɛ. 5
Tin, motom kadi ɛ́, ààleetuula. Gó naazɛsa bɔɔ mɛsyes
menɔk, wɔ gwaa, bɔɔ djas zɛkpaa nɛ gó ndjaasi. 6 «Ɛ́
di'enek, wɔ gwaa, boo tuud zokazɛgék kuku ɛgha ɛ
pum náá: “Beeka motom ɛba! Kɛbomaka nɛ nɛ.” 7 Tin
mɛsyes kam menɔk ɛ́ boozɛdjem, bɛ moo tin ekoobal
elama bɔɔ. 8 Tin, mɛsyes mɛ nadi endjemet ɔ naazɛke
nɛ bɛtsoŋ náá: “Bi ɛ́ nɛ ghwyil ɛbɛk bis ba mul mɛ
lama batsa, etɛɛ náá, elama bis ɛpedim.” 9 Mɛsyes mɛ
nadi bɛtsoŋ ɔ ɛ́ boobɔɔza nɛ nɔɔ náá: “Hooo, ààbɛ! Etɛɛ
náá, bim bis di nɛ yɛ ɛ, yɛ aanàkwaadjala menabɛlka
djas. Ye nyɔ ɛ́, bi kɛbɔm yebɔ tɔ edjando.” 10 Tin,
endjemet e bɔɔ mɛsyes menɔk eezɛtó, kɛbɔm yɔbɔ
bɛmul. Bhii koŋ'ɔɔ, motom ɛba eezɛkum, nyɛ zokanɔŋ
ɛ́ bɛtɛn ɛ nadi bɛtsoŋ ɔ. Nyɛ ɛ́ boozɛni nɛ nɔɔ tɔ ndjaa
nakoobelaa étɛp ɛba ɛ. Bhii tak, bɛ eezɛkɔɔl ɛbɛ ɛ
ndjaa nɛ ɛngoŋ. 11 Bhii ba ɛwala kadhaŋ ɛ, bɛdhiiti bɔɔ
mɛsyes menɔk eezɛbula, bɛ moo tin etsim náá: “Ghɛŋ,
Ghɛŋ diia bis ɛbɛ ɛ ndjaa!” 12 Motom ɛba eezɛbɔɔza
nɛ nɔɔ náá: “Mɛ lɛɛ bin nɛ tsɛɛtsɛ ɛ́ náá, mɛ ààgu
bin.”» 13 Bhii tak, Yezu eebaazɛke nɛ nɔɔ náá: «Bɛɛka
mis, nàdjaka egó. Dika nɛ etsoŋ etɛɛ náá, bi ààgu
dwoo nɛ ɛwala ɛ tak.» 14 «Yɛ aadi ɛ́, dáa dhiiti motom
nadi ekwyɛl ɛtó mɛdjoŋ, nyɛ ɛ́ boozɛdjóo bot ɛ mɛsa
mɛ, da ɛ́ lik bɛ nɛ esa. 15 Nyɛ ɛ́ boozɛnɔɔ mɛdhɛɛb
mɛ lɔɔd ɛtɛn, djɛ mot mɛkɛn. Mot nabɔɔba ɔ, nyɛ
kadjɛ nyɛ ɛ́ mɛdhɛɛb mɛ elɔɔd ebá. Mot nazyɛ bhii
mot bhɔɔba ɔ, nyɛ kadjɛ nyɛy ɛ́ ɛdhɛɛb lɔɔd wat. Nyɛ
zokadjɛ mot nɛ mot ɛ sa di edjala nɛ ghwyil'ɛ ɛ, bhii
tak nyɛ eezɛtó yɛ. 16 Mot-mɛsa nabela mɛdhɛɛb mɛ
lɔɔd ɛtɛn eezɛtó, yɛ kɛliig mɛmbɔ nɛ lɔɔd'enek. Wɔ
gwaa nyɛ baazɛbela mɛdhɛɛb mɛ lɔɔd ɛtɛn kɔ yii nyɛ
nadjɛaa sok ɛ. 17 Ye ɛ́ tyɛ wat nɛ mot nabela mɛdhɛɛb
mɛmbá ɔ, nyɛ nabaasa yɛ ɛ́ dáa mot ɛsok nasa ɛ. Wɔ
gwaa, nyɛ baabela mɛdhɛɛb mɛ lɔɔd membá kɔ yii nyɛ
nalikaa nɛ yɛ ɛ. 18 Mot nabela ɛdhɛɛb ɛ lɔɔd wat ɔ,
nyɛ naató kɛpu bɔs, da ɛ́ nɔɔ yɛ, syel yɛ pɛ si bɔs. 19
«Bɛtɛ nɛ mɛlu bhii tak, kukuma bot ɛ mɛsa menɔk
eezɛbula. Bhii tak nyɛ moo zɛdji bɛ dáa bɛ nadi ebe
lɔɔd nyɛ nalik bɛ nɛ yɛ ɛ bhii koŋ'ɛ. 20 Mot-mɛsa
na mɛdhɛɛb mɛtɛn ɛ́ boozɛlyaal yɛ mɛdhɛɛb mɛtɛn
mɛ nyɛ nabaabela ɛ. Nyɛy nɛ kukuma yɛ náá: “Ghɛŋ,
wɔ nadjɛ mɛ ɛ́ mɛdhɛɛb mɛ lɔɔd mɛtɛn. Beea dhiiti
mɛdhɛɛb mɛ lɔɔd mɛtɛn mɛ mɛ baabela ɛ́.” 21 Kukuma
yɛ ɛ́ booke nɛ nɛ náá: “Ɛnyɔɛpe! Wɔ ɛ́ mbɛɛ mot-mɛsa
nɛ esosoob. Wɔ eesa mbɛɛ mɛsa nɛ sa dem. Mɛ waadjɛ
wɔ yii di bu ɛ. Dha myaala ɛ́ di wat nɛ nam.” 22 Mot-
mɛsa nabela mɛdhɛɛb mɛ lɔɔd ebá ɔ, baazyɛ yɛ. Nyɛy
náá: “Ghɛŋ, wɔ nadjɛ mɛ ɛ́ mɛdhɛɛb mɛ lɔɔd ebá. Mam
eebaabela yak mɛdhɛɛb membá kɔ tak. Beea yɛ.” 23

Tin, kukuma yɛ eezɛke nɛ nɛ náá: “Ɛnyɔɛpe! Wɔ é
mbɛɛ mot-mɛsa nɛ esosoob. Wɔ eesa mbɛɛ mɛsa nɛ sa
dem. Mɛ waadjɛ wɔ yii di bu ɛ. Dha myaala é di wat nɛ
nam.” 24 «Bhii tak, mot nabela ɛdhɛɛb ɛ wat ɔ, nyɛ
eezɛzyɛ é yɛ kɔkɔ. Nyɛ nɛ kukuma náá: “Ghɛŋ, mɛ nɛ
gu náá, wɔy nɛ goo lo dhaa nyel. Wɔ dyeebakɛnɔɔ
edee é tɔ epyeeb ee wɔ di ààbɛ ɛ. Wɔ dyeebakɛbók
bhum é, tɔ pyeeb wɔ nadi ààbɛ ɛ. 25 É tɛp tak é mɛ
gwak bwoo. Mɛ é bookɛsyel lɔɔd'ɔ tɔ bɔs. Beea lɔɔd'ɔ,
nɔŋa.” 26 É di'enek, kukuma ye é boobɔɔza nɛ nɛ
náá: “Mbee mot-mɛsa, tyaabel. Wɔ ke é náá, wɔ nɛ
gu náá, mam dyeebakɛnɔɔ esa e dɛk é tɔ pyeeb mɛ
di ààmwam bhek ɛ. Mɛ kɛbók bhum é tɔ pyeeb mɛ
nadi ààbɛ ɛ. 27 Gwaka mɛ, wɔ di àànɔɔ lɔɔd'am, kɛwa
tɔ eboo mendjaa mɛ bɛ di ebaal epata e bot ɛ, étɛp
yé? Wɔy ɛpedi é, di tsoŋ mot ɔɔ, pe bula mɛ bula ɛ,
mɛ kazɛbela é dhiiti lɔɔd eezekala kɔ yii mɛ nalik ɛ.
28 Dɛkeka nyɛ ɛdhɛɛb ɛ lɔɔd'enek, da bi é djɛ mot di
nɛ mɛdhɛɛb kam ɔ. 29 Etɛɛ náá, mot aadi nɛ ba bim
sonok ɔ, bɛ waabil nyɛ dhiiti, étɛp ye neebu. Tin, mot
aakadi toto ààbɛ nɛ sonok ɔ, bɛ waadɛk nyɛ dɔɔ nɛ
eghutu-ghutu nyɛ lik nɛ yɛ ɛ. 30 Yɛ kabɛ mbee mot-
mɛsa mak ɔ, zyeegalka nyɛ pɛ kel, tɔ ghooghom, tɔ di
mɛgwyɛ nɛ di ɛkwaal ɛ mɛtsok.”» 31 «É sok Sɛɛŋɛlɛ
Mɔn Mot aazyɛ tɔ duma yɛ bɛ nɛ efofop bɛ djas ɛ,
nyɛ waazɛdisi kɔ bóó mɛkoozi mɛ. 32 Membyak djas
di kɔ bɔs é waazɛsɛɛga sok bhwoob'ɛ, bhii tak nyɛ
waawa membɛk pak bot dáa mbaalel mɛsaa di ewa
mbɛk pak ebhata nɛ etaŋ ɛ. 33 Nyɛ waanɛɛg ebhata
pɛ mbɔ eghɛŋ, etaa pɛ mbɔ ɛmyɛl. 34 Tin, mɛkoozi
waalɛɛ nɛ bot aadi pɛ mbɔ eghɛŋ ɔ náá: “Biyɔ, bot ɛ
Saag'am zesɛɛ mɛtel ɔ, dhaka pɛ kak. Dhanika tɔ Ɛyoŋ
ɛ Zɛɛb naloozekoobal bin yɛ é sok nyɛ nadi ekus bɔs
ɛ. 35 Etɛɛ náá, za naasa mɛ, bi naadjɛ mɛ edee. Mɛ
naagwak gwyes mɛdii, bi naadjɛ mɛ mɛdii. Mɛ nadi
é ndjoŋ, bi naamyaal mɛ tɔ mendjaa men dáa mɔn
nyɛɛg'en. 36 Mɛ nadi é ben toto, bi naabet mɛ. Mɛ
naabé, bi naagwom mɛ. Mɛ naani membok, bi naazyɛ
zɛbee mɛ.” 37 «Deenek bot ɛ nakɛ tɔ epiki ɔ aabɔɔza
nɛ nɛ náá: “Ghɛŋ! Yaa dwoo bis nabee wɔ nɛ za, da bis
é djɛ wɔ edee? Yaa dwoo wɔ nadi nɛ gwyes mɛdii, da
bis é djɛ wɔ mɛdii? 38 Yaa dwoo wɔ nadi ndjoŋ, da bis
é djɛ wɔ di tɔ mendjaa mes? Yaa dwoo wɔ nadi ben
toto, da bis é bet wɔ? 39 Yaa dwoo wɔ nadi ebé, da bis
é zyɛ, zɛgwyák wɔ? Yaa dwoo wɔ nadi é membok, da
bis é zyɛ zɛbee wɔ?” 40 Mɛkoozi kabɔɔza é náá: “Mɛ
lɛɛ bin é etɛp e tsɛɛtsɛ náá, esonok djas bi di esa nɛ
mot mɛsik tɔ bɔɔ nyaag'am ɛ, bi sa mbɛɛ esa binek é
nɛ nam.” 41 «Bhii tak, kukuma é waake nɛ bot aadi pɛ
mbɔ ɛmyɛl ɔ náá: “Duska mɛ é mis. Tóka ɛtsetaɛpe nɛ
nam, biyɔ, bot ɛ Zɛɛb zelek ɛbiyoɛpe ɔ. Tóka tɔ du di
ààdim ɛ. Ye nakoobelaa é, étɛp Dim mot mɛkɔŋ bɛ nɛ
efofop bɛ! (aiōnios g166) 42 Etɛɛ náá, mɛ nabɛ é nɛ za, bi
nabɛ é ààdjɛ mɛ edee. Mɛ naagwak gwyes mɛdii, bi
nabɛ é ààdjɛ mɛ mɛdii. 43 Mɛ nadi é ndjoŋ, bi nabɛ é
ààdjɛ mɛ di tɔ mendjaa men. Mɛ nadi é ben toto, bi
nabɛ é ààbet mɛ kaad. Mɛ nadi ebé, bi nabɛ é ààgwom
mɛ. Mɛ naani mbok, bi nabɛ é ààzɛgwyak mɛ.” 44 «Wɔ
gwaa, bɛ zɛbɔɔza náá: “Ghɛŋ, yaa dwoo bis nabee wɔ
nɛ za, nɛ gwyes mɛdii, nɛ nɛghu ndjoŋ? Yaa dwoo bis
nabee wɔ ben toto, wɔy ebé, nɛghu wɔy é membok, da
bis é kadi ààkyee wɔ?” 45 Kukuma é boozɛbɔɔza nɛ
nɔɔ náá: “Mɛ lɛɛ bin é etɛp e tsɛɛtsɛ náá, esok djas bi
nadi ààsa esonok binek nɛ mot mɛsik tɔ bɔn nyaag'am
ɛ, bi nadi ààsa yɛ ɛ nɛ nam.” 46 Bɛ waató, kɛbee mɛsuk
na kɔm-kɔm. Yɛ kabɛ bot ɛ epiki ɔ, bɛ waabela tsik na
kɔm-kɔm.» (aiōnios g166)

26 Bhii Yezu nasilal mɛlyo mɛ djas ɛ, nyɛ naazɛke nɛ
bɛdjekel bɛ náá: 2 «Bi nɛ gu náá, ye kalik é mɛlu
mɛmbá, etɛɛ náá, ɛbyoŋ ɛ Pak neesael. Sɛɛŋɛlɛ Mɔn
Mot é waaseebaa, étɛp nyɛ neekɛbemaa kɔ mɛlaaba.»
3 Tin, eboo bɛghaa-Zɛɛb nɛ bɛpaa ɛ eYuda naazɛsɛɛga
tɔ ndjaa mɛkoozi Kayif, mot nadi boo ghaa-Zɛɛb ɔ. 4
Wɔ gwaa, bɔɔ djas zokazɛgwakel náá, bɛ mɛt Yezu tɔ
syaab, bhii tak, da bɛ é gó nyɛ. 5 Bɛ nadi eke é náá:
«Sa mena ààmɛtka nyɛ dwoo ɛbyoŋ ɛ Pak, é kaab náá,
bot é zɛkɛkpaa elyem, da bɛ é sa ɛzɛm.» 6 Dáa Yezu
nadi pɛ Bhetani tɔ ndjaŋ ɛ Simɔŋ mot na ɛbé ɛ zezam
ɛ, 7 wɔ gwaa, dhiiti moma zɛni tɔ ndjaa tak zeza nɛ
di Yezu nadi é. Nyɛ nadi é, nɛ bɛɛb nasael nɛ ɛkok ɛ
albat ɛ «tɔɔɔ» nɛ mɛnanas di nɛ boo mɛtaŋ ɛ. Moma
tak zokazɛso mɛnanas menek kɔ lo ɛ Yezu é sok bɛ
nadi kɔ mesa ɛ. 8 Dáa bɛdjekel bɛ nabee deenek é,
ye nabɛ é, ye nakpaa bɛ elyem. Bɔɔ náá: «Yak é yaa
kwaambi puluk? 9 Ɛnyɔ é náá, bɛ bɔmsa mɛnanas mɛ
tak nɛ boo mɛtaŋ, da é nɔɔ epata e tak, djɛ nɛ bɛdjel ɛ
bot!» 10 Ye nabɛ é Yezu naagu sa bɛ nadi enyiŋela
pak'ɔɔ ɛ. Nyɛ é boozɛke nɛ nɔɔ náá: «Betka moma yak
gwyem. Étɛp yé bi di ezɛm nyɛ? Sa nyɛ sa kɔ ɛsu ɛ
lam ɛ, ye é ɛnyɔɛpe. 11 Yɛ bɛ étɛp bɛdjel ɛ bot ɔ, bi
nɛ bɛ nɔɔ é aapaazodi mɛlu djas ɛ é di wat. Yɛ kabɛ
mam ɔ, bi aanàdi sama nɛ nam mɛlu djas. 12 Moma
yak so mɛ mɛnanas é nyel'am é, étɛp nyɛ neekan

ɛkoobal nyel'am e dwoo mɛdela mam. 13 Mɛ lɛɛ bin
ɛ́ etɛp e tsɛɛtsɛ náá, é edi djas Mbɛɛ Bhaadal aadi
egoolaa kɔ bɔs ɛ, tseŋa moma yak sa ɛ waakaadaaa
mɛdhik nɛ mɛdhik. Tin, bot ɛ waataala enɛm esa nyɛ
sa kɔ ɛsu ɛ lam ɛ.» 14 Tinaak, djekel ngɔt tɔ bɛdjekel
kam nɛ bɛbá ɛ Yezu, nadi edjóoaa Yudas Iskaliɔt ɛ,
zokazɛtó pɛ daa eboo bɛghaa-Zɛɛb. 15 Nyɛ eezɛdji bɛ
náá: «Mam ɛ́ ka bin Yezu ɔɔ, bi kadjɛ mɛ yé é di tak?»
Tin, wɔ gwaa, bot ɛ tak zɛwyisal efalanga mɛkam-
mɛlɛl e epata, nɔɔ, laa, bhii tak bɛ eezɛdjɛ nyɛ. 16
Kana tin, Yudas nabɛ ɛ́, nyɛ moo saa mɛpek étɛp nyɛ
neeka bɛ Yezu. 17 É dwoo mɛkɛn mɛ ɛbyoŋ ɛ emapa
ee di ààwaaa leviid ɛ, bɛdjekel ɛ Yezu zɛdji nyɛ náá:
«Wɔ kwyɛl náá, bis kɛkoobal wɔ di mena aadɛka edee
e ɛbyoŋ ɛ Pak wo é?» 18 Tin, Yezu ɛ́ boozɛke nɛ nɔɔ
náá: «Tɔ́ka pɛ dɛl, pɛ daa dhiiti mot, da bi ɛ́ lɛɛ nyɛ
náá: "Lyoel ke ɛ́ náá: Ɛwala ɛ lam eezekum. Mam nɛ
bɛdjekel bam aadɛ ɛbyoŋ ɛ Pak'ak ɛ pɛ tɔ ndjaŋ'ɔ."»
19 Tin, bɛdjekel ɛ́ bookɛsa dáa Yezu nalɛɛ bɛ ɛ. Bɔɔ
zokazɛkoobal nɛ ɛdjaab edee ɛbyoŋ ɛ Pak. 20 Dáa dwoo
nakabɛ, ye moo bikoko ɛ, Yezu eezɛdisi kɔ mesa bɛ nɛ
bɛdjekel bɛ kam nɛ bɛbá. 21 Dáa bɛ nadi kɔ mesa edɛ
ɛ, Yezu ɛ́ boozɛke náá: «Mɛ lɛɛ bin ɛ́ etɛp e tsɛɛtsɛ
náá, ngɔt pak'en ɛ́ waaka mɛ.» 22 Bɛdjekel djas moo
tin nɛ ghoŋ tɔ elyem, bhii tak, ngɔt-ngɔt moo tin
ezɛdji nyɛ: «Ghɛŋ, ye ɛ́ mam é?» 23 Yezu eezɛbɔɔza
nɛ nɔɔ náá: «Ye ɛ́ mot duu mbɔ tɔ saan wat bis nɛ
nɛ ɔ aapaaka mɛ. 24 Ye ɛ́ tsɛɛtsɛ, Sɛɛŋɛlɛ Mɔn Mot ɛ́
waagwyɛ dáa ekwyala di elɛɛ kɔ ɛsu ɛ lɛ ɛ. Tinaak, boo
ghoŋ nɛ mot aakɛka nyɛ é mɛmbɔ mɛ mbee bot ɔ.
Ye nabɛ ààgoka náá, mot'enɔk byel!» 25 Yudas, mot
nadi ekɛka nyɛ gha ɔ ɛ́ boodji náá: «Lyoel, ye kabɛ
ɛ́ mam é?» Yezu ɛ́ boozɛbɔɔza nɛ nɛ náá: «Ye ɛ́ wɔ
ɛmet ɛ ke deenek». 26 Dáa bɛ nadi edɛ kɔ mesa ɛ,
wɔ gwaa Yezu zɛnɔɔ mapa. Nyɛ eezɛghaapɛɛ Zɛɛb,
bhii tak, nyɛ eezɛpyak mapa tak, nɔɔ, djɛ bɛdjekel
bɛ. Nyɛy náá: «Nɔɔka yɛ, da bi ɛ́ dɛ, etɛɛ náá, yak
ɛ́ nyel'am.» 27 Bhii tak, nyɛ eezɛnɔɔ bɛɛlɛ nadi nɛ
mɛnyok mɛ vin tɔ tak ɛ, nyɛ eezɛbaazɛghaapɛɛ Zɛɛb,
nyɛ eezɛke nɛ nɔɔ náá: «Nɔɔka yɛ, da bi ɛ́ dɛ biyɔ djas,
28 etɛɛ náá, yak ɛ́ ghiya yam. Yɛ ɛ́ ghiya di edjɛ bot
ze ɛni tɔ ɛbhɛŋ ɛ Zɛɛb ɛ, ghiya nasee kɔ ɛsu ɛ bot
ɛbuɛpe étɛp mesyem mɛ bot neepelel ɛ. 29 Mɛ lɛɛ
bin ɛ́ náá: kana dwoo pan mos'ak, mɛ aanàkabaadɛ
mɛnyok mɛ vin, kɛkum dwoo mɛ aakabaakɛdɛ mɛnyok
mɛ na bes menabɛlka tɔ Ɛyoŋ ɛ Saag'am ɛ.» 30 Tin,
wɔ gwaa bɛ zɛduwal Zɛɛb tɔ mɛdjeeb. Bhii tak, bɛ
eezɛnɔɔ mɛnyel, tɔ́ pɛ ɛtsok ɛ pyeeb oliv. 31 Tin, Yezu
zokake nɛ bɛdjekel bɛ náá: «É pum'ak mos, biyɔ djas
ɛ́ waadhuugal mɛ, etɛɛ náá, ekwyala lɛɛ náá: "Mɛ
waagó mbaalel ebhata. Tin, ɛsaa djas ɛ́ waawyɛɛza na
gwyiiŋ."» 32 Yezu eebaazɛbil ɛkpa náá: «Bhii ɛgom ɛ
lam, mɛ waatɔ́, kɛbwood bin pɛ Ghalile.» 33 Pyɛɛd
zokake nɛ nɛ náá: «Yɛ bɛ náá, bot djas ɛ́ waakaab wɔ
ɔɔ, mam aanàkwaakaab wɔ.» 34 Tinaak, Yezu kabɔɔza
nɛ nɛ ɛ́ náá: «Gwaka, mɛ lɛɛ bin ɛ́ etɛp e tsɛɛtsɛ náá,
é pum'ak mos, ɛsok nɛ kuu nɛ kɔk, yɛ aabela ɛ́, wɔ
eezelɛɛ nɛ bot esok elɛl náá, wɔ ààgu mɛ.» 35 Pyɛɛd
eezɛbɔɔza nɛ Yezu náá: «Mɛ tok nɛ ghwyil ɛke nɛ bot
náá, mɛ ààgu wɔ, ye nakoozobɛ ɛsyee, mɛ ɛpemyaal
náá, menabɛl bɛbá gwyɛ.» É di'enek, ye nabɛ tin ɛ́,
bɛdjekel djas moo ɛkpa wat. 36 Bhis yenek, Yezu bɛ nɛ
bɛdjekel bɛ naazɛkum pɛ di di edjóoaa Ghɛtɛsemani ɛ.
É di tak, nyɛ ɛ́ boozɛke nɛ nɔɔ náá: «Likeka wak. Mɛ
pookotiila poon, kɛdjaala Zɛɛb.» 37 Tin, nyɛ kanɔŋ
ɛ́ Pyɛɛd, nɛ bɔn Zɛbɛdɛ bɛbá, tɔ́ nɛ nɔɔ. É di'enek,
ye nabɛ ɛ́, keŋ nɛ ghoŋ moo sa nyɛ ɛbuɛpe tɔ lyem.
38 Nyɛ eezɛke nɛ nɔɔ náá: «Sisim'am ɛ́ tɔ ghoŋ saa-
saŋak náá mɛ gwyɛ. Likeka wak dika ndjem sama nɛ
nam. Nàdjaka egó, djaalaka Zɛɛb.» 39 Bhii tak, nyɛ
eezɛtiila batsa pɛ sok, zɛkwyit mɛboŋ bhwoob si na
«ghɔkɔ», nyɛ moo tin edjaala nɛ Zɛɛb náá: «Saag'am,
wɔ kwyɛl ɔɔ, wɔ ɛ́ nɛ ghwyil ɛdis bɛɛlɛ mezuk mak
sok bhwoob'am. Ye goka ɛ́ djas sael tɔ ɛkwosak ɛ lɔ,
ààkabɛ yam ɛkwosak.» 40 Bhii tak, nyɛ eezɛsik, tɔ́ pɛ
nyɛ lik bɛdjekel bɛ bɛlɛl binɔk ɛ, nyɛ kazɛbela bɛ ɛ́ é
gó. Nyɛ ɛ́ boozɛke nɛ Pyɛɛd náá: «Deenek, bi eedja gó!
Bi ààpakodi-diak mis membek sama nɛ nam é ɛwala
wat é? 41 Dika ndjem, djaalaka Zɛɛb, etɛɛ náá, bi ɛ́
zɛkɛkwyɛ tɔ mɛbhowal. Sisim ɛ́ ghiŋ, tin, epuud nɛ bu
elɛtɛ.» 42 Yak kɔkɔ, nyɛ eebaazɛsik pɛ pak nyɛ nadi
sok ɛ, nyɛ kadjaala é sok tak ɛ́ dáak: «Saag'am, yɛ
kosael náá, bɛɛlɛ mezuk mak dhaa mam ààdɛ yɛ ɔɔ, ye
goka ɛ́ náá, ɛkwosak ɛ lɔ sael.» 43 Yezu eebaazɛbula
pɛ nyɛ nalik bɛdjekel bɛ ɛ, nyɛ kabaazobela bɛ é egó,
etɛɛ náá, mis mɔɔ nadi ɛ́ ɛdilɛpe. 44 Yak sok, Yezu
eebaazɛlik bɛ, zɛbaasik, nyɛ eezɛtseta nɛ nɔɔ. Ye nabɛ
ɛ́, ɛtó ɛ lɛ tyee esok elɛl nyɛ nadi etetó kɛdjaala dáa nyɛ
nadjedjaala sok ɛ. 45 Tin, Yezu eezɛbula pɛ bɛdjekel bɛ
nadi ɛ́, nyɛy nɛ nɔɔ náá: «Bi dinaa é gó? Bi ɛpewala?
Guka náá, ɛwala Sɛɛŋɛlɛ Mɔn Mot aaseebaa é mɛmbɔ
mɛ bot ɛ mesyem ɛ eezedjala. 46 Wyɛlka, ghɛɛka
mɛnyel, mena tɔ́ka, etɛɛ náá, mot ka mɛ é mɛmbɔ
mɛ bot binɔk ɔ, moo ɛ́ ɛkunaaɛpe nɛ nena.» 47 Yezu

dinaa ààpaakosilal ɛlii deenek, Yudas, ngɔt tɔ bɛdjekel
bɛ eezɛtuula nɛ boo ɛdhuu ɛ bot nɛ epɛl nɛ ebhil e
ele é mɛmbɔ. Eboo bɛghaa-Zɛɛb, nɛ bɛpaa ɛ eYuda é
nalwom bɛ. 48 Kabela tin é, Yudas, mot naka bɛ Yezu
gha ɔ naazelyaal bɛ geka, bɛ aagwyak Yezu nɛ yɛ ɛ:
«Mot mɛ aakɛbeedal ɔ, ye é nyɛy, mɛtka nyɛ.» 49 Batsa
deenek, Yudas eezɛtuula, nyɛ eezɛtiila pɛ daa Yezu,
nyɛ eezɛke nɛ nɛ náá: «Mɛ eeswos wɔ, Lyoel!» Bhii tak,
nyɛ eezɛbeedal nyɛ. 50 É di tak, Yezu é boozɛke nɛ nɛ
náá: «Wɛn sɔ'am! Lela ɛsa sa wɔ zyɛ zɛsa ɛ.» Bhii tak,
bot ɛ nazyɛ bɛ nɛ Yudas ɔ é boozɛmɛt Yezu. 51 Tin, wɔ
gwaa, ngɔt pak bot ɛ nadi bɛ nɛ Yezu ɔ, zokawaal pɛl,
tsaal dhiiti mot-mɛsa mɛ boo ghaa-Zɛɛb ɛlɔ. 52 Yezu
eezɛke nɛ mot'enɔk náá: «Nɔŋa pɛl'ɔ, da wɔ é bulal tɔ
pɛp, etɛɛ náá, bot ɛ di egó bɛsɔ bɔɔ bot nɛ epɛl ɔ, bɛ
aabaazogwyɛ é nɛ pɛl. 53 Wɔ ààgu náá, mɛ é nɛ ghwyil
ɛdjóo Saag'am, nyɛ zɛkwyee mɛ? É di tak wat, nyɛ é nɛ
ghwyil ɛdhis mɛ ɛdhuu ɛ esodja efofop ɛbuɛpe kum-
kumak mɛdhuu kam nɛ bɛbá. 54 Mɛ sa deenek ɔɔ, etɛp
ee di tɔ ekwyala aakasael dáa? Etɛɛ náá, ekwyala lɛɛ
náá, ye goka é etɛp binek sael deenek.» 55 Bhii tak,
Yezu eezɛke nɛ ɛdhuu ɛ bot náá: «Ye goka nɛ nen é
náá, bi zyɛ nɛ epɛl nɛ ebhil e ele étɛp bi neezɛmɛt
mɛ tyee náá, mɛ é mot ɛzɛm é? Dhi mɛlu djas mɛ di
ndiindil tɔ kok Ndjaa-ebuwa é lelyo, biyɔ ààmɛt mɛ.
56 Esesɛɛ binek sael é, etɛɛ náá, etɛp ee nakwyalaa
tɔ mɛkana mɛ Zɛɛb dum nɛ nam é neebela ɛsuk.»
Tinaak, bɛdjekel djas é boo zɛghuma nɛ ekaab tó yɔɔ.
57 Bot ɛ namɛt Yezu ɔ eezɛtó nɛ nɛ pɛ daa Kayif, mot
nadi kɔ elo e bɛghaa-Zɛɛb ɔ, é di bɛghaŋ ɛ mɛkana mɛ
etsi, nɛ bɛpaa ɛ eYuda nakɛsɛɛga ɛ. 58 Pyɛɛd nadi edu
bɛ, nyɛy ɛtsetaɛpe nɛ nɔɔ, batakɛni tɔ ɛbɛsɛɛ ɛ ndjaŋ ɛ
boo ghaa-Zɛɛb. Nyɛy zokani tɔ ɛbɛsɛɛ, nɔɔ nyɛl, disi
bɛ nɛ bot ɛ di ebaal ndjaa tak ɔ, étɛp nyɛ neebee dáa
tɛp tak aakɛ sik ɛ. 59 Eboo bɛghaa-Zɛɛb, nɛ bɛdhiiti
bot ɛ boo kwan eYuda nadi esaa dhiiti esua-esua étɛp
bɛ needjɛ Yezu epɛ́ɛ e ɛsyee. 60 Ye nakoozodi náá,
bot ɛbuɛpe naazezyɛ zɛpit nyɛ nɛ etɛp esua-esua, tin,
bɛ nakadi é, ààbela sonok. É di tak, wɔ gwaa, bot ɛbá
zokazyɛ zɛpit nyɛ. 61 Bɔɔ náá: «Mot tak naake náá:
“Mɛ waabwak kok Ndjaa-ebuwa e Zɛɛb, da mɛ é sum
yɛ tɔ mɛlu mɛlɛl.”» 62 Tin, boo ghaa-Zɛɛb eezɛwyɛl,
zɛdji Yezu náá: «Tɔ mɛpita mɛ bot bak zɛpit wɔ'aak,
wɔ ààkataŋal yɔ é?» 63 Yezu nabɛ é ààbɔɔza nyɛ. Boo
ghaa-Zɛɛb baazɛdji nyɛ náá: «Tuwala myoŋ nɛ mɛsoŋ
mɔ nɛ din ɛ Zɛɛb. Lɛɛa bis tsɛɛtsɛ tyee mwaado: Lɛɛa
bis nɛghu wɔy é di Mɛsia Mɔn Zɛɛb!» 64 Tin, Yezu
eezɛbɔɔza náá: «Ye é wɔy, wɔ ɛmet é ke deenek! Mɛ
lɛɛ bin é náá, kana ɛwala mena dika'aak, bi é waabee
Sɛɛŋɛlɛ Mɔn Mot ndiindil pɛ kyee mbɔ eghɛŋ ɛ Zɛɛb
mɛbwala. Bi é waabee nyɛ ezyɛ kɔ eguud tɔ gwoo.» 65
É di'enek, wɔ gwaa, boo ghaa-Zɛɛb zɛnyaa ekaad bɛ,
nyɛ é boozɛke náá: «Nyɛ eelee Zɛɛb! Mena tokapɛ nɛ
gwyes náá, mot zɛlɛɛ mena sa nyɛ di esa ɛ! Bi eegwak
ebyas ee nyɛ byasal Zɛɛb ɛ. 66 Biyɔ kake dáa?» Bɔɔ
djas eezɛbɔɔza náá: «Nyɛ é nɛ ndjɛ, nyɛ goka é nɛ
ɛsyee.» 67 Bhii tak, bɛ eezɛsɛɛ nyɛ mɛtel é bhwoob, bɛ
moo tu nyɛ nɛ ekutupo. Bɛdhiiti bot moo tin epak
nyɛ mɛbhɛɛz. 68 Bɔɔ nɛ nɛ náá: «Naŋa! Wɔy Mɛsia,
yɛ é zɛmyak wɔ?» 69 Pyɛɛd nadi é ndiindil pɛ kel tɔ
ɛbɛsɛɛ. Dhiiti moma nadi esa mɛsa tɔ ndjaa boo ghaa-
Zɛɛb ɔ, zɛtiila pɛ daa lɛ. Nyɛ é boozɛke nɛ nɛ náá:
«Wɔy pe, wɔ nadi é, bi nɛ Yezu, mot Ghalile yenɔk.»
70 Wɔ gwaa, Pyɛɛd zɛswonal. Nyɛy náá: «Mɛ ààgu sa
wɔ di kwyɛl ɛlii'enek.» 71 Bhii tak, Pyɛɛd eezɛswoola
di tɔ peeb ɛbɛsɛɛ, tó kɛtyaa pɛ ɛniel. Tin, wɔ gwaa,
dhiiti moma mɛsa baazɛgwyak nyɛ. Moma tak eezɛlɛɛ
nɛ bot ɛ nadi tin ɔ náá: «Mot'ak nadi é, bɛ nɛ Yezu,
mot Nazalɛt.» 72 Tin, wɔ gwaa, Pyɛɛd baazɛkɛla Yezu
kɛla sis, nyɛ eetuwal myoŋ nɛ mɛsoŋ nɛ din ɛ Zɛɛb
náá: «Mɛ lɛɛ bin é tsɛɛtsɛ náá, mɛ ààgu mot'enɔk.» 73
Bhii tak, bot ɛ nadi é di'enek bɛ nɛ bɛ nɔɔ eezɛtiila
pɛ Pyɛɛd nadi é, bɛ eezɛke nɛ nɛ náá: «Ye é tsɛɛtsɛ!
Wɔ é mot'ɔɔ, etɛɛ náá, ɛlii ɛ lɔ ɛpelyaal pɛ kyee dɛl
wɔ dus ɛ.» 74 É di'enek, Pyɛɛd eezɛben gwood, kɛla.
Nyɛ é bookalal: «Zɛɛb Mɛkaake! Mam ààgu mot bi di
eke'enɔk!» Batsa deenek, kuu ɛsok eezɛkɔk. 75 Tin,
Pyɛɛd eezɛtaala sa Yezu nalɛɛ nyɛ ɛ: «Ɛsok nɛ kuu
nɛ kɔk, yɛ aabela é, wɔ eezeswonal mɛ esok elɛl». É
di'enek, Pyɛɛd eezɛwyis, tó, nyɛ moo tin edje ɛbuɛpe.

27 Tɔ ghooghom mɛlem, eboo bɛghaa-Zɛɛb, nɛ
bɛpaa ɛ eYuda zokazɛsɛɛga. Tɔ zɛɛga tak, bɛ
nagwakel é náá, bɛ neegó Yezu. 2 Bɛ eezɛmɛt nyɛ, kɔl
nyɛ mɛmbɔ, zɛnɔɔ nyɛ, tó nɛ nɛ pɛ daa Pilat mot nadi
kukuma dɛl ɔ. 3 Dáa Yudas, mot naka nyɛ gha nagwak
náá, Yezu eemɛtaa étɛp nyɛ neekɛgóaa ɛ, ye nabɛ é,
nyɛ naadyeebadjɛ lyem mɛbɛ. Tin, nyɛ é bookanɔɔ
efalanga mɛkam-mɛlɛl e epata ee eboo bɛghaa-Zɛɛb,
nɛ bɛpaa ɛ eYuda nadjɛ nyɛ ɛ, nyɛ eekɛbulal yɛ. 4 Nyɛ
é boozɛlɛɛ nɔɔ náá: «Mɛ eekwyɛ ndjɛ! Mɛ eemyaal
náá, mɛ eeka mot baa gwyes nyɛ góaa!» Bot binɔk
é boozɛbɔɔza nɛ nɛ náá: «Yenek ààkagwyák bisɔ, ye
gwyák é wɔy.» 5 Wɔ gwaa Yudas zokanɔɔ epata binek,

mwas tɔ Ndjaa-ebuwa. Bhii tak, nyɛ eezɛtó, kɛtiŋal kel
é tsuŋ yeeda. 6 Bot ɛ nadi kɔ eboo bɛghaa-Zɛɛb ɔ é
boozɛtek epata binek. Bɔɔ náá: «Etsi bina lɛɛ é náá,
mbi epata dáak àègoka nɛ ɛbaakɛkwomaa tɔ di epata
di ekwomaa tɔ Ndjaa-ebuwa ɛ. Etɛɛ náá, yenek moo é
epata e ghiya.» 7 Bhii bɛ nazegwakel ɛ, bɛ é boozɛnɔɔ
epata binek, kɛbɔm pyeeb mɛel mɛbhe mɛ dyak. Bɛ
nabɔm yɛ é étɛp ye needi, di mɛvit mɛ bɛdjoŋ. 8 Étɛp
tak ɛ, bɛ naget pyeeb tak «pyeeb ghiya», kɛkum dɔɔ nɛ
dwoo pan mos'ak. 9 Djas yenek nasael é dáa ngoolel-
mɛkpa ɛ Zɛɛb Zelemi nalɛɛ é: «Bɛ eenɔɔ bɔɔ efalanga
mɛkam-mɛlɛl epata binek, mɛtaŋ mɛ bot ɛ Yisalaɛl
nazetiŋal kɔ ɛsu ɛ lɛ ɛ. 10 Tin, bɛ é boozɛnɔɔ epata
e tak, bɔm yɛ nɛ pyeeb ɛ mɛel mɛbhe mɛ dyak, dáa
Ghɛŋ nalɛɛ mɛ ɛ.» 11 Yezu eezɛpéɛaa pɛ daa kukuma.
Pilat eezɛdji nyɛ náá: «Wɔ é mɛkoozi mɛ eYuda?» Tin,
Yezu eezɛbɔɔza náá: «Wɔy, wɔ ɛmet eelɛɛ!» 12 Bhii
tak, dáa eboo bɛghaa-Zɛɛb, nɛ bɛpaa eYuda nakadi
esu nyɛ zukamwaa nɛ etɛp ɛ, nyɛ nabɛ é àèbɔɔza nɛ
nɔɔ. 13 Pilat eezɛke nɛ nɛ náá: «Wɔ àègwak mɛpita mɛ
bɛ di epit wɔ yenek é?» 14 Tinaak, Yezu kadi é àèbɔɔza
bɛ ɛkpa wat. Kukuma naadyeebadjoka nɛ dáa Yezu
nadi gwyem, àèbɛɛ nuub ɛ. 15 Esok djas yii eYuda
nadi ebebɔl ɛbyoŋ ɛ Pak ɛ, ekukuma bɔɔ nabebɛ é
nɛ mɛfulu mɛ ɛpel ɛ mot membok ngɔt yii ɛdhuu ɛ
bot aasɛɛ ɛ, da nyɛ é wyiselaa é membok. 16 É di tak,
tɔ membok, ye nabɛ é nɛ dhiiti ngék mot membok.
Din ɛ lɛ nabɛ é Yezu Bhaalabas. 17 Pilat é boozɛdji
ɛdhuu ɛ bot ɛ nadi tin ɔ náá: «Bi kwyɛl náá, mɛ bet
bin zɛ? Yezu Bhaalabas "ooho" Yezu, mot di djóoaa
Klisto ɔ?» 18 Tin, Pilat nadi egu náá, Yezu namɛtaa é,
etɛɛ náá, bɛ nabɛ é nɛ mbee lyem nɛ nɛ. 19 Dáa Pilat
nadi kɔ bóó epɛɛ bɛ ɛ, myɛl zokadhis nyɛ bhaadal
náá: «Sa wɔ àèsa mot epiki yenɔk ɛbiyo, etɛɛ náá, mɛ
eedyeebazuk é pum'ak mos tɔ dhyam kɔ ɛsu ɛ lɛ.» 20
É di'enek, eboo bɛghaa-Zɛɛb, nɛ bɛpaa ɛ eYuda moo
tin ebesal ɛdhuu ɛ bot, bɛ lɛɛ nɛ Pilat náá, nyɛ wyisal
bɛ Bhaalabas, da bɛ é gó Yezu. 21 Wɔ gwaa, kukuma
Pilat baazɛdji bɛ náá: «Tɔ bot ɛbá bak, bi kwyɛl náá,
mɛ bet bin nwyaa?» Ɛdhuu ɛ bot binɔk kabulal é náá:
«Bhaalabas.» 22 Pilat é boozɛbaadji bɛ náá: «Mɛ sa
dáa nɛ Yezu di djóoaa Klisto ɛ?» Bɛ kabɔɔza nɛ nɛ
náá: «Bema nyɛ kɔ mɛlaaba!» 23 Pilat eebaadji bɛ náá:
«Yaa etɛp e ɛbiyo nyɛ sa?» Wɔ gwaa, bɛ baazɛtsim
ɛlyelɛpe: «Bema nyɛ kɔ mɛlaaba!» 24 Dáa Pilat nabee
náá, bot nadi enenal ɛ, nyɛ é boozɛnɔɔ mɛdii, gwyii
mɛmbɔ mɛ é mis ɛdhuu ɛ bot binɔk, nyɛ é boozɛke
nɛ nɔɔ náá: «Tɛp ɛsyee ɛ mot'ak àèkagwyák mɛ. Ye
kagwyák é biyɔ bɛ ɛmet!» 25 Ɛdhuu ɛ bot ɛ nadi tin ɔ
zokazɛbɔɔza náá: «Beta náá, esesɛɛ binek djas kwyɛ kɔ
elo bis nɛ kɔ elo e bɔn bis!» 26 Tin, Pilat é boozɛwyisal
bɛ Bhaalabas, é di'enek nyɛ eezɛlwom bɛ, bɛ bi Yezu
nɛ eghwyɛs, bhii tak, nyɛ eezɛdjɛ bɛ Yezu, étɛp bɛ
neekɛbem nyɛ kɔ mɛlaaba. 27 Esodja ɛ Pilat zokató nɛ
Yezu tɔ ɛbɛsɛɛ pɛ daa kukuma, é di'enek, bɛ eezɛwa
nyɛ kuku ɛbwak. 28 Bɛ eezɛsɔ nyɛ kaad nyɛ nabɔt ɛ,
bhii tak bɛ eezɛbet nyɛ ndjookuwa na tɔɔbelaa. 29 Tin,
bɛ eezɛnɔɔ lɛɛ le mɛgɔk, pyeed nyɛ kɔtɔ mɛkoozi nɛ
yɛ. Wɔ gwaa, bɛ sɔm nyɛ yɛ ɛ é lo, bɛ eezɛsɛk nyɛ mɔɔ
le ghwaazok é mbɔ eghɛŋ bɛ. Bhii tak, bɛ eezɛkwyit
mɛboŋ sok bhwoob'ɛ, bɛ moo tin eduk nyɛ. Bɔɔ nɛ nɛ
náá: «Bis eeswos wɔ, mɛkoozi mɛ eYuda!» 30 Bɛ moo
tin esɛɛ nyɛ mɛtel é nyel. Bɛ eezɛdɛk mɔɔ le ghwaazok
nyɛ nadi nɛ yɛ é mbɔ ɛ, bɛ eezɛmyak nyɛ nɛ yɛ é lo. 31
Bhii bɛ nasilal ɛduk nyɛ ɛlyelɛpe ɛ, bɛ é boozɛdis nyɛ
ndjookuwa bɛ nazebet nyɛ é, bɛ eebaazɛbet nyɛ ekaad
ee nyɛ nadi nɛ yɛ sok ɛ. Bhii tak bɛ eezɛtó nɛ nɛ étɛp
nyɛ neekɛbemaa kɔ mɛlaaba. 32 É ghɛŋ bɛ nadi ewyis
kɔ dɛl ɛ, wɔ gwaa, bɛ zɛboma nɛ dhiiti mot dɛl Silɛn.
Din ɛ mot tak nabɛ é Simɔŋ. Tin, esodja é boolwom
nyɛ nɛ bhel náá: Nyɛ kwyee Yezu é ɛbɛp mɛlaaba. 33
Tin, bɛ eezɛkum é di bɛ nadi edjóo: Ghologhota ɛ.
Din ɛ tak kwyɛl ɛlɛɛ: «Di Bhobho Lo». 34 É di'enek,
bɛ é boozɛdjɛ Yezu mɛnyok puuza nɛ dhiiti sonok
mɛnyan na gwyee-gwyee. Bhii nyɛ nabowal ɛ, nyɛ
é boozɛpɛɛ ɛdɛ yɛ. 35 Bhii tak, bɛ eezɛbem nyɛ kɔ
mɛlaaba. Bot ɛ nadi tin ɔ é boozɛkaa ekaad bɛ, bhii
bɛ nasa ɛgwyeeg étɛp bɛ neesɛɛ mot aanɔɔ ekaad e
tak ɔ. 36 Bhii tak, bɛ eezɛdisi tin ebaal Yezu. 37 Bɛ
nabɛ é, bɛ eekwyal kɔ lo'ɛ, kɔ ɛko ɛ mɛlaaba mɛsɔ mɛ
nyɛ nagóaa étɛp tak ɛ. Ye nakwyalaa é náá: «Nwyak
é Yezu, mɛkoozi mɛ eYuda.» 38 Bɛdhiiti bot ɛ ɛzɛm
nɛ etuub bɛbá naabemaa é yɔbɔ mɛlaaba dwoo tak
wat, ngɔt pɛ mbɔ eghɛŋ ɛ Yezu, nwyak tak pɛ mbɔ
ɛmyɛl ɛ lɛ. 39 Bot ɛ nadi edhaa tin ɔ, bɛ nadi elee
nyɛ, nɛ ɛsyaal elo. 40 Bɔɔ nɛ nɛ náá: «Wɔy mot di
ekwyɛl ɛwaaz kok Ndjaa-ebuwa, da bhii tak, wɔ é
baawyɛl yɛ bhii mɛlu mɛlɛl ɔ, tsika nyel'ɔ wɔ ɛmet. Yɛ
bɛ náá, wɔ é Mɔn Zɛɛb ɔɔ, sula kɔ mɛlaaba!» 41 Dɔɔ nɛ
eboo bɛghaa-Zɛɛb, nɛ bɛghaŋ ɛ mɛkana mɛ etsi, zɛnɔɔ
bɛpaa ɛ eYuda moo tin eduk nyɛ. Bɔɔ nɛ nɛ náá: 42
«Nyɛ ɛpetsik bot ɛ sis, nyɛ tok nɛ ghwyil ɛtsik nyel'ɛ
nyɛ ɛmet! Nɛ tsɛɛtsɛ náá, ye é nyɛy é di mɛkoozi mɛ
Yisalaɛl é? Nyɛ pookokasul kɔ mɛlaaba étɛp mena

needumka koŋ nɛ nɛ. 43 Nyɛ naadyeebadum koŋ'ɛ nɛ
Zɛɛb, nyɛy batake náá: “Mɛ ɛ́ Mɔn Zɛɛb”. Tin, yɛ bɛ
náá, Zɛɛb nɛ kwyɛl nyɛ ɔɔ, nyɛ katsik nyɛ ɛ́ di'enek
nenak!» 44 Bot ɛ ɛzɛm ɛ nadi mbema ɛ́ mengwoob ɛ
Yezu ɔ, moo tin ebaalee nyɛ pe mɛkpa mɛ wat tyee
bot ɛ ɛsok nadi elee nyɛ ɛ. 45 Dáa ye nakum kuku
mwos ɛ, wɔ gwaa, ɛgwyitok zɛgwyiidela kɔ ɛko ɛ bɔs
djas, mɛghomla menek naabɔya mɛwala mɛlɛl. 46 Tin,
ɛ́ ghɛŋ ye nadhaa mɛwala mɛlɛl bhii kuku mwos ɛ,
wɔ gwaa, Yezu zɛbo boo tsim: Eli, Eli, lema sabatani?
Ye kwyɛl ɛlɛɛ ɛ́ náá: «Zɛɛb Saag'am, Zɛɛb Saag'am!
Ɛ́tɛp yɛ́ wɔ bet mɛ mɛ ɛmet deenek?» 47 Bɛdhiiti bot
pak bot ɛ nadi tin ɔ, zokagwak dáa Yezu natsim ɛ. Bɛ
ɛ́ boozɛke nɛ bɛsɔ bɔɔ náá: «Gwakeka! Nyɛ ɛpedjóo
Eli!» 48 Tin, mot ngɔt pak'ɔɔ eezɛwyis kaab, kɛnɔɔ pes
kaad, zɛkɔl ɛ́ bil le ghwaazok, duu tɔ mɛnyok mɛ na
bwaaz-bwaaz, nyɛ eeseɛb Yezu yɛ ɛ, nyɛ needɛ. 49 Tin,
wɔ gwaa, bɛdhiiti bot zokake náá: «Bwooda, mena
pookobeeka nɛghu Eli ɛ́ waazyɛ, zɛdis nyɛ ɛ́ mɛlaaba.»
50 Bhis yenek, wɔ gwaa, Yezu baazɛbo boo tsim, bhii
tak nyɛ zɛsil eswos. 51 Ɛ́ di'enek wat, wɔ gwaa, boo
lɛmbɛ nadi tɔ Di na Dɛɛ ɛ Zɛɛb ɛ zokazɛnyɛɛ kuku tak
kan pɛ ɛko kɛkum pɛ si. Bɔs dheegel, mɛkok bel, 52
mɛvit diiel. Wɔ gwaa, bot ɛbuɛpe nagwyɛ bɔɔ edum
koŋ nɛ Zɛɛb ɔ zokagom. 53 Bɔɔ zokawyis tɔ mɛvit,
bhis ɛgom ɛ Yezu, bɔɔ zokani tɔ Yeluzalɛm dɛl ɛ na
dɛɛ, ye nabɛ ɛ́ bot ɛbuɛpe nabee bɛ. 54 Kukuma tɔ
lɔɔg esodja nɛ esodja ee nadi tin ebaal Yezu ɔ naabee
dáa bɔs nadheegel ɛ, dɔɔ nɛ edjema djas nasael tin
ɛ. Boo bwoo naazɛsa bɛ ɛlyelɛpe, bɛ ɛ́ boozɛke náá:
«Tseɛtsɛ, nyɛ nabɛ ɛ́ Mɔn Zɛɛb.» 55 Bɛtɛ nɛ boa nadi ɛ́
tin, bɔɔ ebee ɛtsetaɛpe sa nasɛ́e ɛ. Boa tak nadidi ɛ́, bɛ
nɛ Yezu, kana pɛ Ghalile. Mɛsa mɔɔ nabɛ ɛ́ ɛkwyee ɛ
Yezu. 56 Pak boa ɛ tak, ye nabɛ ɛ́: Maali, moma dɛl
Makdala, Maali nyɛɛg ɛ Zak bɛ nɛ Zozɛf, zɛnɔɔ nyɛɛg
bɔɔ Zɛbɛdɛ. 57 Dáa ye nabɛ dwoo moo bikoko ɛ, dhiiti
kuma mot dɛl Alimate zokazyɛ, din ɛ lɛ nabɛ ɛ́ Zozɛf.
Nyɛ nabaabɛ ɛ́ ngɔt tɔ bɛdjekel ɛ Yezu. 58 Wɔ gwaa,
nyɛ zokató pɛ daa kukuma Pilat, kɛwaab muu ɛ Yezu.
Tin, Pilat ɛ́ booke náá, bɛ djɛ nyɛ muu ɛ Yezu. 59 Tin,
Zozɛf ɛ́ boozɛnɔɔ bes bheeza na puu, pil muu ɛ Yezu tɔ
tak. 60 Wɔ gwaa, nyɛ zokanɔɔ muu tak, kɛwa yɛ tɔ ɛvit
ɛ nyɛ nakpak tɔ bat ɛkok ɛ. Nyɛ ɛ́ zokabiŋal boo ɛkok ɛ
bɛ nasa ɛ́tɛp bɛ neediyal ɛvit ɛ tak nɛ yɛ ɛ. Bhii tak,
nyɛ eezɛnɔɔ nyel, sik, tó pɛ ndjaŋ'ɛ. 61 Tin, kabela ɛ́,
Maali, moma dɛl Makdala nɛ nwyak Maali nadi ebee
di bɛ nawa muu ɛ Yezu ɔ. 62 Ɛlu ɛwat bhii tak, ye nabɛ
ɛ́ dwoo saba. Eboo bɛghaa-Zɛɛb nɛ eFalizyɛ zokazɛtó
kɛsɛɛga pɛ daa Pilat. 63 Bɔɔ nɛ nɛ náá: «Ghɛŋ, ye bɛ ɛ́
bis eetaala náá, na ghaa mɛkɔŋ menɔk, ɛ́ ghɛŋ nyɛ
nadi, nyɛ dinaa nɛ tsik ɛ, ye nabɛ ɛ́, nyɛ naalɛɛ náá: “Ɛ́
ghɛŋ mɛ aagwyɛ ɛ, mɛlu mɛlɛl bhii tak, mɛ waagom.”
64 Ye goka ɛ́, wɔ lwom bot náá, bɛ kɛbaal ɛvit mɛlu
mɛlɛl, etɛɛ náá, bɛdjekel bɛ ɛ́ nɛ ghwyil ɛzɛdjii muu,
tó nɛ yɛ, da bɛ ɛ́ kake náá: “Nyɛ eegom!” Tin, mɛkɔŋ
menek ɛ́ waabaagék dhaa-dhaŋak yii nabɛ sok ɛ.» 65
Pilat ɛ́ booke nɛ nɔɔ náá: «Beeka esodja ɛ́tɛp ɛkɛbaal
ɛ́. Tɔ́ka, kɛbaal ɛvit dáa bi di ekwyɛl ɛ.» 66 Bhii tak, bɛ
eezɛtó, kɛkoobal dáa bɛ aakɛbaal ɛvit ɛ. Bɛ ɛ́ boopyet
ɛkok ɛ́ ɛbɛ ɛ ɛvit ɛ tak ɛlyelɛpe. Esodja ɛ́ tak eezɛnɔɔ
mɛnyel, disi tin ɛ́ ngwoob ɛvit.

28 Dáa dwoo saba nadhaŋ ɛ, kɛŋ tɔ mɛlem mɛ dwoo
mɛkɛn mɛ yenga, wɔ gwaa, Maali moma dɛl
Makdala, nɛ nwyak dhiiti Maali zɛtó, kɛbee ɛvit. 2 Dáa
bɛ kató ɛ́, bɛ kasɛka ɛ́, bɔs moo dheegel ɛlyelɛpe. Fofop
ɛ Ghɛŋ ngɔt eedus pɛ tɔ gwoo, sul ɛ́ bɔs, nyɛ eezɛbiŋal
boo ɛkok ɛ bɛ nadiyal ɛbɛ ɛ ɛvit nɛ yɛ ɛ. Bhii tak, nyɛ
eezɛnɔɔ nyel, disi kɔ ɛkok ɛ tak. 3 Nyɛ nadi ɛ́, ɛkasɛpe
dáa ngwyes bhi, ekaad bɛ mɛpum dhaa nyel. 4 Tin,
esodja ee nazɛbaal ɛvit ɔ, moo tin syeela nɛ bɛbebwol,
bɛ moo tin «gbegbagba» epwak nɛ bwoo, saa dáa bɛ
sa. 5 Ɛ́ di'enek, wɔ gwaa fofop zokake nɛ nɔɔ náá:
«Nàdika nɛ bwoo, mɛ nɛ gu náá, bi saŋ ɛ́ Yezu, mot
nabemaa ɛ́ mɛlaaba ɔ. 6 Nyɛ tokapɛ wak. Nyɛ eezegom
dáa nyɛ nalɛɛ bin ɛ́ ghɛŋ nyɛ nadi, nyɛ dinaa nɛ nen ɛ́
di wat ɛ. Dha beeka di bɛ nakɛl muu'ɛ ɔ. 7 Lelka, tɔ́ka,
kɛlɛɛ nɛ bɛdjekel bɛ náá: “Nyɛ eezegom! Nyɛ eetó,
kɛbwood bin pɛ Ghalile. Ye ɛ́ penek ɛ bi aakɛboma nɛ
nɛ.” Bhaadal mɛ kwyɛl mɛ neelɛɛ bin ɛ, ye ɛ́ yenek.» 8
Ɛ́ di tak wat, boa binɔk eezɛwyis tɔ ɛvit, bɔɔ zɛsum
kaab. Tɔ elyem bɔɔ, ye nabɛ ɛ́ nɛ bwoo nɛ mɛmyaala
ɛlyelɛpe. Bɔɔ zokasik kɛgoola lɛŋ pɛ daa bɛdjekel ɛ
Yezu. 9 Ɛ́ di tak wat, Yezu zokazɛboma nɛ boa binɔk.
Nyɛy nɛ nɔɔ náá: «Mɛ eeswos bin!» Tin, boa binɔk
eezɛtiila pɛ dáa Yezu, bɛ eezɛmɛt nyɛ ɛ́ mɛko, bɛ moo
tin nɛ ɛduwal nyɛ. 10 Yezu ɛ́ booke nɛ nɔɔ náá: «Sa
bi ààdi nɛ bwoo. Kɛlɛɛka nɛ bɔn nyaag'am náá, bɛ
tó pɛ Ghalile. Ye ɛ́ penek ɛ bɛ aakɛbee mɛ.» 11 Boa
binɔk dinaa ɛ́ ze, bɛdhiiti bot tɔ esodja ee nanɛɛgaa
ɛ́tɛp ɛbaal ɛvit ɔ eezɛkum pɛ dɛl. Bɛ moo tin elɛɛ
eboo bɛghaa-Zɛɛb esesɛɛ ee nadhaa penek ɛ djas. 12
Bot ɛ nadi kɔ elo e bɛghaa-Zɛɛb ɔ, nɛ bɛpaa eYuda
zokasɛɛga ɛ́ kwan. Bhii bɛ nazegwakel ɛ, wɔ gwaa,
bɛ djɛ esodja binɔk bɛtɛ nɛ epata. 13 Bɛ eezɛke nɛ

nɔɔ náá: «Bi lɛɛ bot ɛ náá: “Bɛdjekel bɛ eezyɛ é pum,
zɛdjii muu mot'ɔɔ, bisɔ é egɔ́.” 14 Tin, kukuma yen ɛ
gwak ɔɔ, yɛ aanàkwaasa sonok, etɛɛ náá, bis ɛ́ waagu
dáa bis aasil nyɛ lyem ɛ. Bis ɛ́ waasa náá, bi nàbela
etɛp pɛ di mɛsa men.» 15 Esodja é tak ɛ́ boonɔɔ epata
é tak. Sika bɛ nakasik ɛ́, bɛ ɛ́ bookɛsa dáa bɛ nalɛɛ
bɛ náá, bɛ sa ɛ. Deenek, ye nabɛ ɛ́ menduk mɛ etɛp
binek naagék tɔ mɛlɔ mɛ eYuda djas, kɛkum dwoo
pan mos'ak. 16 Bɛdjekel bɛ kam nɛ ngɔt nalik ɔ, nadi
etɔ́ pɛ ze Ghalile, pɛ kɔ ɛtsok ɛ Yezu nalyo bɛ ɛ. 17
Dáa bɛ nakum ɛ, bɛ eezɛbee nyɛ. Bhii tak bɛ moo tin
eduwal nyɛ. Ye kabela tin ɛ́, bɛdhiiti nadi ɛ́, nɛ mɛso
tɔ elyem bɔɔ. 18 Yezu ɛ́ bootiila pɛ bɛ nadi ɛ́, nyɛ ɛ́
booke nɛ nɔɔ náá: «Ye nabɛ ɛ́, Zɛɛb eedjɛ mɛ eghɛŋ nɛ
mɛbwala mɛ djas pɛ tɔ gwoo nɛ kɔ bɔs. 19 Deenek,
tɔ́ka pɛ daa bot ɛ membyak djas di kɔ ɛko ɛ bɔs ɛ, da
bi ɛ́ kɛsa náá, bɔɔ djas liigel, da bɛ ɛ́ di bɛdjekel bam.
Duuka bɛ Zɛɛb nɛ din ɛ Sɛɛg, nɛ Mɔn, nɛ Sisim na Dɛɛ.
20 Lyoka bɛ, bɛ kɛlooba nɛ esesɛɛ djas mɛ nalyaal bin
ɛ. Tin, bi ɛ́ waabee náá, mena waadika lɔɔg wat mɛlu
djas, kɛkum dwoo bɔs'ak aabookɛsi ɛ.» (aiōn g165)

Malak

1 Ɛkɛn ɛ Mbɛɛ Bhaadal dum nɛ Yezu Klisto, Mɔn Zɛɛb.
2 Dáa ekwyala di elɛɛ tɔ mɛkana mɛ ngoolel-mɛkpa
ɛ Zɛɛb Ezayi náá: «Mam Zɛɛb ɛ́ waadhis ngoola-ngoola
yam pɛ sok bhwoob'ɔ ɛ́tɛp nyɛ neekoobal wɔ mɛze. **3**
Ye ɛ́ gwood mot di etuud kɔ kyee bɔs bɛsyɛ di ààbɛ nɛ
mɛdii ɛ. Nyɛ nakeke nɛ bot ɛ mbyak'ɛ ɛ́ náá: “Koobalka
mɛze ɛ Ghɛŋ! Tuuka nyɛ mɛze mɛ na looba-looba!”» **4**
Tin, Zaŋ Nduuel-bot eezɛzyɛ pɛ kyee bɔs bɛsyɛ di ààbɛ
nɛ mɛdii ɛ, nyɛy etuud náá: «Liigka elyem, da bi ɛ́
kɛduwa Zɛɛb. Tin, Zɛɛb ɛ́ waapel mesyem men.» **5** Tin,
bot ɛ kyee dik Yude djas nɛ bot ɛ ghaada Yeluzalɛm
lɔɔg wat, bɛ eezɛtɔ́ pɛ daa lɛ, kɛvaa mesyem mɔɔ é mis
mɛ bot, nɛ ɛduwa Zɛɛb tɔ dii Yuldɛn. **6** Kaad Zaŋ nadi
ebɔt ɛ nasael ɛ́, nɛ mya mɛ boo yaaga kyee bɔs bɛsyɛ
di ààbɛ nɛ mɛdii ɛ. Nyɛ nabɛ ɛ́ nɛ bhɛtɛ ket é kuu. Nyɛ
nadedɛ ɛ́ etsemaaka nɛ ego. **7** Nyɛ nadi elyo mɛdhuu
mɛ bot binɔk ɛ́ náá: «Mot di ezyɛ bhii mam ɔ, nyɛ
eedhaa mɛ nɛ mɛbwala. Mam aanàkwaakobela-belak
duu ɛmalal ɛ́tɛp ɛkotii-tiiak ekel e ekoko bɛ. **8** Mam
duu bin Zɛɛb ɛ́ pɛ tɔ dii. Yɛ kabɛ nyɛy ɔ, nyɛ aaduu
bin Zɛɛb ɛ́ tɔ Sisim na Dɛɛ.» **9** Tin, tɔ mɛlu menek,
Yezu naazɛdus pɛ Nazalɛt, pɛ kyee dik Ghalile, nyɛ
eezɛtɔ́ pɛ dii Yuldɛn, ɛ́tɛp nyɛ neekɛduwa Zɛɛb pɛ daa
Zaŋ. **10** É ghɛŋ nyɛ nadi ewyis tɔ dii ɛ́, wɔ gwaa, gwoo
zɛbɛŋɛl. Sisim na Dɛɛ eezɛsul kɔ lɛ tyee ɛghum. **11**
Gwood wat zɛgék tɔ gwoo eke náá: «Wɔ ɛ́ mɔn'am mɛ
dyeebakwyɛl ɔ. Bum lyem'am ɛ́ nɛ mɛmyaala ɛbuɛpe
kɔ ɛsu ɛ lɔ.» **12** É di tak wat, Sisim Zɛɛb eezɛtɔ́ nɛ nɛ
pɛ kyee bɔs bɛsyɛ di ààbɛ nɛ mɛdii ɛ. **13** Yezu naazɛsa
tin pɛ kyee bɔs bɛsyɛ di ààbɛ nɛ mɛdii ɛ, mɛlu mɛkam-
mɛná. Satan naawa nyɛ tɔ mɛbhowal. Nyɛ nadi ɛ́ tɔ
bɛtit ɛ dik. Efofop nadi ezɛkwyee nyɛ. **14** Ba mɛlu bhii
tak, Zaŋ naazɛmɛtaa é mbok. Tin, ye nabɛ ɛ́, Yezu
naazɛtɔ́ pɛ Ghalile egoola Mbɛɛ Bhaadal Zɛɛb. Nyɛy
náá: **15** «Ɛwala Zɛɛb nakɛk ɛ, yɛ eezekum! Ɛyoŋ ɛ
Zɛɛb moo ɛ́ ɛkunaaɛpe. Liigka elyem, myaalka Mbɛɛ
Bhaadal Zɛɛb.» **16** Yezu nadi ekɛ mbaka-mbaka nɛ boo
soob na djato-djato e Ghalile. Wɔ gwaa, nyɛ zɛbee
bɛlael ɛ mɛwyet bɛbá, Simɔŋ bɛ nɛ dhyeeb Andele
ela mɛwyet tɔ dii. **17** Yezu eezɛke nɛ nɔɔ náá: «Duka
mɛ, mɛ waasa náá, bi di bɛlael ɛ mɛwyet ɛ́tɛp ɛmɛt
ɛ bot.» **18** É di'enek wat, bɛ eezɛdhuugal mɛwyet
mɔɔ, ɛ́tɛp ɛdu Yezu. **19** Bhii Yezu nakɛ ba «ziii» ɛ́,
nyɛ eezɛboma nɛ Zak bɛ nɛ dhyeeb Zaŋ, bɔn Zɛbɛdɛ.
Bɛ nadi ɛ́, mendiindil tɔ elɛɛd bɔɔ sela é ɛboŋ, bɔɔ
ekoobal mɛwyet mɔɔ. **20** Batsa deenek, Yezu eezɛdjóo
bɛ, wɔ gwaa, bɛ zɛdhuugal sɛɛg'ɔɔ Zɛbɛdɛ nɛ bot ɛ
mɛsa mɛ tɔ elɛɛd, du nyɛ. **21** Yezu bɛ nɛ bɛdjekel bɛ
eezɛni kɔ dɛl Kapɛlnaum dwoo saba. Wɔ gwaa bɛ zɛni
tɔ ndjaa mendjaala mɛ eYuda. Nyɛ eezɛben gwood
elyo mɛkpa ɛ Zɛɛb. **22** Bot ɛ nadi egwak nyɛ ɔ nadi
edjoka kɔkɔ mbi yenek lyoa mɛkpa ɛ Zɛɛb. Etɛɛ náá,
nyɛ nalelyo ɛ́, nɛ eghɛŋ, ààkabɛ dáa bɛghaŋ ɛ mɛkana
mɛ etsi ɛ Moiiz di ezezyɛ nɛ ɛlelyaal bɛ sok ɛ. **23** É di
tak wat, tɔ bot ɛ nadi tɔ ndjaa mendjaala mɛ eYuda
ɔ, ye nabɛ ɛ́ nɛ dhiiti mot mbee sisim nadi dhedhek
nyɛ ɔ. Wɔ gwaa, nyɛ zɛkyeeb náá: **24** «Haa! Mena ɛ́ nɛ
yaa tɛp, Yezu, mot Nazalɛt? “Iyeee!” Wɔ zyɛ ɛ́ zɛtwak
bis é? Mɛ nɛ gu náá, wɔy ɛ́ Mot na Dɛɛ Zɛɛb nadhis
ɔ.» **25** Wɔ gwaa, Yezu zɛbhɛm nyɛ ɛlyelɛpe. Nyɛy náá:
«Dia gwyem, wyisa tɔ nyel mot'ak!» **26** Mbee sisim
zokazɛdheeg mot'enɔk ɛlyelɛpe. Bhii tak, nyɛ eezɛwyis
tɔ lɛ nɛ boo tsim. **27** Bot djas naadjoka ɛlyelɛpe, bhii
tak bɛ moo djinel pak'ɔɔ: «Nwyak ɛ́ nwyaa kwaambi
kɔkɔ lyoel di elyo nɛ eghɛŋ djas'aak? Nyɛ ɛ́ nɛ eghɛŋ
nɛ ghwyil ɛbatake nɛ embee esisim náá, bɛ wyis, bɔɔ
batagwak nyɛ, da ɛ́ wyis!» **28** É di tak wat, dék din ɛ lɛ
zokakɛ kɔ kyee dik Ghalile djas. **29** Wyisa Yezu nawyis
tɔ ndjaa mendjaala mɛ eYuda ɛ, bɛ eezɛtɔ́ pɛ ndjaŋ
ɛ Simɔŋ nɛ Andele, bɛ nabɛ ɛ́, bɛ nɛ Zak zɛnɔɔ Zaŋ.
30 Bɛ kabela tin ɛ́, tsi ɛ Simɔŋ yii moma «kpop» nɛ
mɛkosa ndjaasi. Kuma nyɛ nakum ɛ, bɛ eezɛlɛɛ nyɛ.
31 Yezu zɛtiila pɛ daa lɛ, bhii tak, nyɛ eezɛmalal kɔ
lɛ. Nyɛ eezɛmɛt nyɛ é mbɔ, wyɛl nyɛ. É di tak wat,
mɛkosa eezɛsi tɔ lɛ. Tin, tsi ɛ Simɔŋ eezɛwyɛl, nyɛ
moo zɛbe bɛ. **32** Bikoko, dwoo eezɛsila, wɔ gwaa, bot ɛ
dɛl zokazyɛ nɛ bot ɛ mɛbɛ́ membi nɛ membi, dɔɔ nɛ
bot ɛ embee esisim nadi edhedhek ɔ. **33** Bot ɛ mɛl djas
zokazɛmaala é ɛbɛ ɛ ndjaa nyɛ nadi ɛ́. **34** Tin, Yezu
naazɛtsik bɛtɛ nɛ membel membi nɛ membi nazyɛ
ɔ, nyɛ naabaasɔ embee esisim tɔ bɛdhiiti. Tin, nyɛ
nabɛ ɛ́ ààbet náá, embee esisim gheelii, etɛɛ náá, bɛ
nadi egwyák nyɛ. **35** Tɔ ghooghom mɛlem mɛ yak ɛlu,
Yezu eezɛkuud tó pɛ kyee bɔs bɛsyɛ di ààbɛ nɛ mɛdii
ɛ, ɛ́tɛp ɛkɛdjaala Zɛɛb. **36** Simɔŋ nɛ bot ɛ nadi bɛ nɛ
bɛ nɔɔ ɔ eezɛtɔ́ kɛsaa nyɛ. **37** Bhii bɛ nakabela nyɛ ɛ,
bɛ eezɛke nɛ nɛ náá: «Bot djas ɛpesaa wɔ.» **38** Nyɛ
eezɛbɔɔza nɛ nɔɔ náá: «Djhokaka pɛ yii mɛl etɛɛ náá,
ye goka ɛ́ mɛ kɛgoola mɛkpa ɛ Zɛɛb penek etɛɛ náá,
mɛ nazyɛ ɛ́ ɛ́tɛp tak.» **39** Bhii tak, Yezu zokakɛ kɔ kyee
dik Ghalile djas, egoola mɛkpa ɛ Zɛɛb tɔ mendjaa mɛ
mendjaala mɛ eYuda nɛ ɛsɔ embee esisim tɔ bot. **40**

Dhiiti mot nadi nɛ ɛbɛ́ ɛ zezam ɔ, zokazɛtiila pɛ daa lɛ, kwyit mɛboŋ si, zɛdjaala nɛ nɛ náá: «Mɛ nɛ gu náá, wɔ ɛ́ nɛ ghwyil ɛtsik mɛ, lyem'ɔ ɛ́ kwyɛl ɔɔ, ɛ́tɛp mɛ neebula nyel dɛɛ.» **41** Wɔ gwaa, ghoŋ zɛmɛt Yezu ɛlyelɛpe. Nyɛ eezɛsɛɛb mbɔ, mɛt nyɛ, nyɛ eezɛke nɛ nɛ náá: «Mɛ eekwyɛl! Tsaka.» **42** É di tak wat, ɛbɛ́ ɛ zezam zokasi é nyel mot'enɔk, nyɛ moo dɛɛ. **43** Bhii tak, Yezu ɛ́ boozɛswaal mot'enɔk é di tak wat. Tin, nyɛ ɛ́ boozɛdul nyɛ mɛlɔ ɛlyelɛpe. **44** Nyɛ eezɛke nɛ nɛ náá: «Gwaka mɛ ɛnyɔɛpe! Sa wɔ ààlɛɛ mot sa dhaa wak ɛ. Tɔ́ kɛlyaal nyel'ɔ pɛ daa bɛghaa-Zɛɛb, da wɔ ɛ́ kɛdjɛ ebuwa e bɛtit dáa Moiiz nake ɛ, ɛ́tɛp ɛlyaal nɛ bot náá, wɔ eetsak.» **45** Mot'enɔk eezɛtɔ́, nyɛ ààpakadi gwyem. Nyɛ moo lɛɛ nɛ bot egba nɛ egba sa dhaŋ ɛ. Kɔ ɛsu ɛ tak, ye nabɛ ɛ́, ye naalyel nɛ Yezu nyɛ tuula kɔ dɛl. Nyɛ nazokadi ɛ́ pɛ tɔ kyee bɔs bɛsyɛ di ààbɛ nɛ mɛdii ɛ. Bot nadi edus pɛ ekyee sis, zyɛ pɛ daa lɛ.

2 Ba mɛlu bhii tak, Yezu eezɛbula pɛ Kapɛlnaum. Dáa bot nagwak náá, nyɛ ɛ́ pɛ ndjaŋ ɛ, **2** wɔ gwaa zukamwaa nɛ mot zɛsɛɛga kɔ ɛbɛsɛɛ. Mɛbu mɛ bot saa-saŋak di ɛsɛɛ mɛtel. Bot kum-kumak pɛ ɛbɛ ɛ ndjaa. Tin, Yezu nabɛ ɛ́, elyo bot mɛkpa ɛ Zɛɛb. **3** Bɛdhiiti bot zokazyɛ nɛ mot ngɔt, nyɛ nabɛ ɛ́, nyɛ eezesɔɔb nɛ ɛbɛ́. Bot ɛná ɛ́ nabyaal nyɛ kɔ mwaala. **4** Dáa ɛdhuu ɛ bot nadi ɛbuɛpe, ààbɛ nɛ ze ɛkpaa ɛ́tɛp bɛ neekɛnɛɛg nyɛ si mɛko ɛ Yezu ɛ. Wɔ gwaa, bot binɔk zokazɛtuu ɛlen kɔ mii ndjaa, bɛ eezɛsil mwaala mot ɛbɛ́ ɛ tak. **5** Dáa Yezu nabee ɛdum ɛ koŋ ɛ bot ɛ nazyɛ nɛ mbel tak ɔ, nyɛ ɛ́ boozɛke nɛ mot nazesɔɔb ɔ náá: «Mɔn'am, mesyem mɔ eepelel.» **6** Bɛdhiiti bɛghaŋ ɛ mɛkana mɛ etsi ɛ Moiiz nadi mendiindil tin ɔ, nabɛ ɛ́, bɛ moo nɛ bɛtɛ nɛ esiiza tɔ elyem bɔɔ. Bɔɔ náá: **7** «Mot'ak lii deenek ɛ́tɛp yé? Nyɛ ɛpebyasal Zɛɛb, etɛɛ náá, mot tok nɛ ghwyil ɛpel mesyem mɛ sɔ mot, bhii Zɛɛb nyɛ ɛmet.» **8** É di tak wat, Yezu naagu esiiza bɔɔ. Nyɛ ɛ́ booke náá: «Ɛ́tɛp yé bi di nɛ mbi yenek egeka? **9** Ɛye di elyel nɛ nen, ɛke ɛ́ nɛ mbel náá: “Mesyem mɔ eepelel”, “ooho” nɛghu ɛke ɛ́ náá: “Wyɛla, ghɛɛa mwaala yɔ, da wɔ ɛ́ kɛ”? **10** Ye goka ɛ́ bi gu náá, Sɛɛŋɛlɛ Mɔn Mot ɛ́ nɛ ghwyil ɛpel mesyem mɛ bot ɛ bɔs.» Bhii tak, nyɛ eezɛke nɛ mot nadi sɔɔba ɔ náá: **11** «Mɛ ke ɛ́ náá: Wyɛla, nɔŋa mwaala yɔ, da wɔ ɛ́ sik pɛ ndjaŋ'ɔ!» **12** É di'enek wat, bot djas «dhuuu» nɛ mis ɛ́ nyel'ɛ, mbel eezɛwyɛl, ghɛɛ mwaala yɛ, zɛnɔɔ nyel tɔ́. Bot djas naadyeebadjoka. Bhii tak, bɛ moo duwal Zɛɛb ɛ́ ɛkeke náá: «Mena dinaa ààpaabee kɔkɔ yak sok!» **13** Yezu eebaazɛsik mbaka-mbaka nɛ boo soob na djato-djato Ghalile. Bot mɛdhuu-mɛdhuu nadi ezyɛ pɛ daa lɛ. Tin, nyɛy elelyo bɛ mɛkpa ɛ Zɛɛb. **14** Dáa nyɛ nadi edhaŋ ɛ, nyɛ ɛ́ boozɛbee Levi, mɔn Alfe, ndiindil ɛ́ di mɛsa mɛ. Nyɛ nadi ɛ́, nɔŋel epata e lapo. Yezu eezɛke nɛ nɛ náá: «Dua mɛ!» Tin, «ngbat», Levi eezɛwyɛl, nyɛ eezɛdu nyɛ. **15** Bhii tak, Yezu eezɛtɔ́, kɛdɛ edee pɛ ndjaŋ ɛ Levi. É di tak, ye nabɛ ɛ́ nɛ bɛtɛ nɛ bɛnɔŋel ɛ epata e lapo, nɛ bot ɛ mesyem, etɛɛ náá, kwaambi bot binɔk nadi edudu nyɛ ɛbuɛpe. Dɔɔ nɛ bɛdjekel ɛ Yezu pe nadi ɛ́ tin. **16** Bɛghaŋ ɛ mɛkana mɛ etsi yii eFalizyɛ, nadi ebee dáa nyɛ nadi dɛ edee ɛ́ di wat, bɛ nɛ bot ɛ mesyem nɛ bɛnɔŋel ɛ epata e lapo ɛ. Bɛ ɛ́ boozɛdji bɛdjekel bɛ náá: «É tɛp yé nyɛ di dɛ edee ɛ́ di wat bɛ nɛ bɛnɔŋel ɛ epata e lapo nɛ bot ɛ di nɛ mbee mɛfulu ɔ?» **17** Yezu naagwak dáa bɛ nadi elii ɛ, nyɛ ɛ́ boozɛke nɛ nɔɔ náá: «Bot ɛ di mɛnyel ɛnyɔɛpe ɔ, tok nɛ gwyes ngwomel bot ɛ́tɛp nyɛ neegwom bɛ. Ye ɛ́ membel ɛ di nɛ gwyes mɛ gwoma mɛ. Mɛ nabɛ ɛ́ ààzyɛ zɛsaa bot ɛ epiki. Mɛ nazyɛ ɛ́ zɛsaa bot ɛ di egu náá, bɛ ɛ́ bot ɛ mesyem ɔ.» **18** Dhiiti dwoo, bɛdjekel ɛ Zaŋ, bɛ nɛ eFalizyɛ nadi etsi edee ɛ́tɛp mendjaala. Tin, bot naazɛdji Yezu náá: «Ɛ́tɛp yé bɛdjekel ɛ Zaŋ nɛ yii eFalizyɛ di etsi edee, bɔ kadi ɛ́, ààtsi?» **19** Wɔ gwaa, Yezu zokabɔɔza nɛ nɔɔ náá: «Bi nakobee sok paa náá, bɛsɔ ɛ mwaaz tsi edee ɛ́ dwoo ɛbá, dhi bɛ di lɔɔg wat nɛ mwaaz, mot paazyɛ, zɛba moma ɔ? Mam ààbee. **20** Ɛwala ɛ tak ɛ́ waakum, ɛ́ sok yɛ aadi náá, mwaaz mot zyɛ zɛsa ɛbá ɔ aadisaa tɔ lɔɔ ɔ. É di tak ɛ́ bɛ aatsi edee. **21** «Ye tok nɛ mot aanyaa pes bes kaad ɛ́tɛp ɛkoobal bet kaad nɛ yɛ. Wɔ sa deenek ɔɔ, ɛ́ sok wɔ aagwyii kaad tak ɛ, bes kaad ɛ waanyaa bet kaad, da ɛ́ bek ɛlen ɛ tak. **22** Ye tok nɛ mot aawa bes mɛnyok tɔ bhɛɛb na mwa, etɛɛ náá, yɛ wyil ɔɔ, mɛnyok ɛ́ nɛ ghwyil ɛ́ ɛbo bhɛɛb, da mot ɛ́ su mɛnyok, su dɔɔ nɛ bhɛɛb. Ààbɛ! Yɛ ààgoka deenek etɛɛ náá, mɛnyok mɛ na bes goka ɛ́ tɔ ebes e bhɛɛb.» **23** Dhiiti dwoo saba, Yezu bɛ nɛ bɛdjekel bɛ nadi edhaa tɔ pyeeb kɔkɔ mbi bhek bhusa di edjóoaa ble ɛ. Bɔɔ kuku kyeed, bɛdjekel bɛ nadi ebɔ́k mɛzɛm mɛ tak enyuŋal. **24** EFalizyɛ zɛke nɛ nɛ náá: «Beea etɛp ee bɛ di esa dwoo saba ɛ, yɛ ààpadjɛaa bɛ ze náá, bɛ sa deenek.» **25** Yezu eezɛbɔɔza nɛ nɔɔ náá: «Bi dinaa ààpaalaa dáa Dhavid nasa ɛ́ sok bɛ nɛ bot bɛ nadi tɔ mezuk, ààbɛ nɛ sa dek ɛ? **26** Bɛ naani tɔ ndjaa Zɛɛb, tɔ́, kɛdɛ emapa ee nakaŋaa Zɛɛb yɛ ɛ. É ghɛŋ tak, ye ɛ́ Abiyataad ɛ́ nadi boo ghaa-Zɛɛb. Ye nakoozodi náá, etsi lɛɛ ɛ́ náá, mot di egoka nɛ ɛdɛ

emapa binek ɔ, ye ɛ́ ghaa-Zɛɛb. Tin, mɛkoozi Dhavid naadɛ yɛ, bhii tak, nyɛ naanɔɔ yak kyee, djɛ bot ɛ nadi egyee nɛ nɛ ɔ.» 27 Yezu zokabaazɛke nɛ nɔɔ náá: «Zɛɛb nasa dwoo saba ɛ́, étɛp bot, ààkabɛ náá, nyɛ nasa mot ɛ́ étɛp saba. 28 Étɛp tak ɛ́ Sɛɛŋɛlɛ Mɔn Mot ɛ́ di kukuma dwoo saba.»

3 Bhii tak, Yezu eebaazɛsik tɔ ndjaa mendjaala mɛ eYuda. Tɔ tak, ye nadi ɛ́, nɛ dhiiti mot ngɔt nɛ mbɔ sɔɔbela. 2 Bot moo tinaak «dhuuu» nɛ mis é nyel ɛ Yezu egwyak nɛghu nyɛ waatsik nyɛ é dwoo saba, étɛp bɛ neepit nyɛ. 3 Yezu eezɛke nɛ mot na mbɔ sɔɔbela yenɔk náá: «Wyɛla, dha! Tyaŋa tetel kuku ɛbwak.» 4 Nyɛ eezɛdji ɛdhuu ɛ bot ɛ nadi tin ɔ: «Tɔ etsi, ɛyé di egoka nɛ ɛsael dwoo saba, enɛm esa "ooho" embee esesɛɛ?» Tin, bot djas moo tinaak «mɔɔɔ», ààbɔɔza nyɛ. 5 Yezu eezɛbulal mis, gwyák bɛ nɛ ɛbuk tɔ lyem, nyel tyak nyɛ «wɔyɔŋ» nɛ mbi yenek mɛlyel mɛ elyem mɛ bot ɛ tak. Nyɛ eezɛke nɛ mot tak náá: «Sɛɛba mbɔ'ɔ.» Nyɛ eezɛsɛɛb mbɔ'ɛ, wɔ gwaa, mbɔ'ɛ tak zɛsekel bula ɛnyɔɛpe. 6 EFalizyɛ eezɛwyis tɔ ndjaa mendjaala mɛ eYuda. Tin, bɛ eezɛsɛɛga nɛ bot ɛ zɛɛga mɛkoozi Elood. Bɛ nɛ bɛ nɔɔ ɛ́ boozɛni é boob, étɛp ɛdjek dáa bɛ aasa étɛp bɛ neegó nyɛ ɛ. 7 Yezu nɛ bɛdjekel bɛ eezɛtó mbaka-mbaka nɛ boo soob na djato-djato Ghalile. Wɔ gwaa, zukamwaa nɛ mot zɛdu nyɛ. Bot ɛ tak nadudus ɛ́ pɛ kyee dik Yude nɛ pɛ Ghalile, 8 dɛl ɛ Yeluzalɛm, pɛ kyee dik Idhume, pɛ kyee dik yii kyiid dii Yuldɛn, zɛnɔɔ pɛ kyee dik Tiid nɛ Sidɔn. Bɛ nadi ezyɛ mɛdhuu-mɛdhuu etɛɛ náá, bɛ nabɛ ɛ́ egwak menduk mɛ sa nyɛ nasa ɛ. 9 Dáa nyɛ naadi etsik membel ɛbuɛpe ɛ, bɛdhiiti nasuu ɛ́, bɛ ghaaga nyɛ é nyel, étɛp bɔɔ bɛmet neemɛt nyɛ nɛ mɛmbɔ mɔɔ, bɛ neetsak. Tin, Yezu ɛ́ boolɛɛ nɛ bɛdjekel bɛ náá, bɛ nɔɔ nyɛ dhiiti elɛɛd étɛp nyɛ neeni tɔ tak, é kaab náá, bot ɛzɛkɛbila nyɛ é nyel. 11 É sok bot ɛ embee esisim nadi edhedhek ɔ, nadi ebee nyɛ ɛ, bɛ nadi ekwyit mɛboŋ si, si mɛko mɛ, é ɛtsim náá: «Wɔ ɛ́ Mɔn Zɛɛb!» 12 Yezu ɛ́ bozɛlyak bɛ ɛlyelɛpe náá, bɛ nàsa náá, bot gu mbi mot nyɛ nadi ɛ́. 13 Bhii tak, Yezu eezɛbyet kɔ ɛtsok. Nyɛ eedjóo bot ɛ nyɛ nasɛ́ɛ ɔ, wɔ gwaa bot ɛ tak zokazyɛ pɛ nyɛ nadi ɛ́. 14 Bhii tak, nyɛ eezɛtɔ tɔ sama yɔɔ bot ɛ lwoma kam nɛ bɛbá yii nyɛ aadi egyee nɛ nɔɔ ɛ, étɛp nyɛ neekyeed bɛ, bɛ kɛlyo bot mɛkpa ɛ Zɛɛb, 15 dɔɔ nɛ ɛdjɛ bɛ eghɛŋ ɛsɔ embee esisim. 16 Beeka min mɛ bɛdjekel kam nɛ bɛbá tak e: Simɔŋ, mot Yezu naget Pyɛɛd ɔ, 17 Zak nɛ mɔn nyɛɛg Zaŋ, bɔɔ djas bɔn Zɛbɛdɛ. Yezu naget bɛ din ɛ «Bhoanɛlghɛs» ye kwyɛl ɛlɛɛ ɛ́: bot ɛ di dáa ndum bhi ɔ. 18 Andele, Filip, Bhaatelemi, Matye, Toma, Zak mɔn Alfe, Tade, Simɔŋ mot di tɔ ɛdhuu ɛ eZɛlɔt ɔ, 19 zɛnɔɔ Yudas Iskaliɔt, mot naka Yezu gha ɔ. 20 Bhii tak, Yezu eezɛsik pɛ ndjaa. Wɔ gwaa zukamwaa nɛ mot zɛlwood kɔ ɛbɛsɛɛ, ààbɛ nɛ dáa bɛ nɛ bɛdjekel bɛ dɛ edee. 21 Dáa bot ɛ mɛbyel mɛ nagwak deenek ɛ, wɔ gwaa, bɛ ghɛɛ, tɔ́, kɛsaa nyɛ, bɛ neebula nɛ nɛ etɛɛ náá, tɔ elo bɔɔ, bɛ nadi egek ɛ náá: «Yezu ɛpebɛ́ myan.» 22 Bɛghaŋ ɛ mɛkana mɛ etsi nadus pɛ Yeluzalɛm ɔ, moo tin eke pak'ɔɔ náá: «Nwyak ɛ́ leega nɛ Bɛlzebul, kukuma embee esisim djas.» Bɔɔ náá: «Ye ɛ́ kukuma embee esisim ɛ di edjɛ kɔkɔ yak mbi mɛbwala mɛ nyɛ di esɔ embee esisim nɛ yɛ ɛ.» 23 É di'enek, Yezu eezɛdjóo bɛ. Nyɛ eezɛlii nɛ nɔɔ tɔ kana. Nyɛy náá: «Satan ɛ́ nɛ ghwyil ɛsɔ nyel'ɛ nyɛ ɛmet é? 24 Yɛ bɛ náá, mɛsa mɛ bot ɛ ɛyoŋ ɛ wat ɛ́ ɛwaya pak'ɔɔ ɔɔ, ɛyoŋ ɛ tak aanàkwaadi. 25 Baabela náá, bɔn bil wat ɛ di egena pak'ɔɔ ɔɔ, bil tak aanàkwaadi. 26 Ye kwyɛl ɛlɛɛ náá, Satan ɛ́ twak nyel'ɛ nyɛ ɛmet ɔɔ, mɛbɛka'enek tɔ ɛyoŋ ɛ lɛ, tin, nyɛ aanàkwaabaabɛ nɛ ghwyil, ɛsi ɛ lɛ'enek. 27 «Ye tok nɛ mot di nɛ ghwyil ɛni tɔ ndjaa mot mɛnyan, da ɛ́ nɔɔ esa bɛ, yɛ bɛ náá, nyɛ dinaa ààpaamɛt nyɛ sok, da ɛ́ kɔl nyɛ mɛmbɔ nɛ mɛko ɔɔ. Tin ɛ, nyɛ aadjala nɛ ɛnɔɔ esa e ndjaŋ'ɛ djas, da nyɛ ɛ́ wyis, tɔ́. 28 Tsɛɛtsɛ nɛ tsɛɛtsɛ, mɛ lɛɛ bin ɛ́ náá: Mesyem mɛ bot djas ɛ́ nɛ ghwyil ɛpelaa, ye nakoozodi ebyas djas bɛ byasal Zɛɛb ɛ nɛ mesyem mɔɔ djas. 29 Yɛ kabɛ náá, mot eebyasal Sisim na Dɛɛ ɔɔ, nyɛ aanàkwaapelaa, etɛɛ náá, yenek ɛ́ syem na kɔm-kɔm.» (aiōn g165, aiōnios g166) 30 Yezu nalii nɛ nɔɔ deenek ɛ́, etɛɛ náá, bɛ nadi eke náá: «Ye ɛ́ mbee sisim ɛ di tɔ lɛ.» 31 Nyɛɛg ɛ Yezu nɛ bɔn nyɛɛg eezɛkum, bɛ eezɛtyaa pɛ kel, ààni tɔ ndjaa. Bhii tak, bɛ eezɛlwom mot, nyɛ kɛdjóo Yezu. 32 Etɛɛ náá, zukamwaa nɛ mot nadi ɛ́ mendiindil nyɛy kuku ɛbwak. Wɔ gwaa, bɛ zɛlɛɛ nɛ nɛ náá: «Nyoog nɛ bɛdhyeeb bɔ, zɛnɔɔ bɛkɛl bɔ ɛ́ pɛ kel. Bɛ ɛpesaa wɔ.» 33 Tin, Yezu eezɛbɔɔza nɛ nɔɔ náá: «Nyaag'am ɛ́ zɛ? Da bɔn nyaag'am ɛ́ kabɛ bɛzɛ?» 34 Wɔ gwaa nyɛ bulal mis, gwyák ɛdhuu ɛ bot binɔk djas. Nyɛ ɛ́ booke náá: «Beeka nyaag'am nɛ bɔn nyɛɛg bam di wak e. 35 Etɛɛ náá, mot di esa ɛkwosak ɛ Zɛɛb ɔ, nyɛ ɛ́ di mɔn nyaag'am, kɛl'am nɛ nyaag'am.»

4 Bhii tak, wɔ gwaa Yezu baazɛni elyo bot mbaka-mbaka nɛ boo soob na djato-djato Ghalile. Wɔ gwaa

zukamwaa nɛ mot zɛsɛɛga tin, nyɛ ɛ́ boozɛni tɔ dhiiti
elɛɛd. Nyɛ eezɛnɔɔ nyel, disi. Elɛɛd nadi ɛ́ tɔ dii, bot
kadi ɛ́ pɛ kyiid ɛ́ ngwoob dii. 2 Nyɛ naalyo bɛ bɛtɛ nɛ
mɛlyo tɔ ekana. Tɔ dhiiti kana, nyɛ naake nɛ nɔɔ náá:
3 «Gwakeka! Dhiiti dwoo mot ngɔt naatɔ́ pɛ pyeeb'ɛ,
kɛsɔs bhek. 4 Dáa nyɛ nadi esɔs bhek ɛ, kyee bhek
wat nakwyit ɛ́, ɛ́ gba, wɔ gwaa, enen zokazyɛ, zɛdɛ
yɛ. 5 Yak kyee bhek kakwyit ɛ́, kɔ bat ɛkok. Àkobɔya
deenek, mɛbhek eezɛkwyil etɛɛ náá, di tak nadi ɛ́, nɛ
ba bim ebɔs. 6 Bhii tak, gwyes na "ghɛ-ghɛ" zɛkɛɛza
kɔ mɛbhek menek, wɔ gwaa djas zɛsyee etɛɛ náá,
ekaŋal e tak nabɛ ɛ́ ààni tɔ bɔs ɛdimɛpe. 7 Dhiiti
kyee bhek nakwyit ɛ́ tɔ engwyinini. Engwyinini binek
wyee, kala kɔ mbɛɛ mɛbhek, ààbɛ nɛ dáa mɛbhek
wyee ɛnyɔɛpe. Mɛbhek kadi ɛ́, ààwum. 8 Tin, dhiiti
kyee bhek nakwyit kɔ mbɛɛ bɔs ɔ, naakwyil ɛnyɔɛpe,
wɔ gwaa, ye kwyil mɛzɛm. É kwos wat, bhum mɛkam-
mɛlɛl, é yak kwos bhum mɛkam-mɛtɛn nɛ wat, é
dhiiti kwos bhum dhet.» 9 Bhii tak, Yezu zɛke nɛ nɔɔ
náá: «Yɛ bɛ náá, bi ɛ́ nɛ mɛlɔ mɛ ɛgwak ɔɔ, gwakeka
ɛnyɔɛpe!» 10 É sok bɛ nadi bɛ nɛ Yezu bɔɔ bɛ ɛmet ɛ,
bot ɛ nadi egyee nɛ Yezu ɔ, zɛnɔɔ bɛdjekel bɛ kam nɛ
bɛbá, naazɛdji nyɛ ɛsuk ɛ ekana binek. 11 Wɔ gwaa,
nyɛ zɛbɔɔza nɛ nɔɔ náá: «Biyɔ, bi eezedjɛaa etsoŋ ɛgu
ɛ ɛsuk ɛ Ɛyoŋ ɛ Zɛɛb. Yɛ kabɛ bɛsɔ bin ɔ, bɛ gwak yɛ ɛ
tɔ ekana. 12 Deenek, "Bɛ ɛ́ nɛ ghwyil ɛgwyák nɛ mis,
ààbee. Bɛ ɛ́ nɛ ghwyil ɛgwak nɛ mɛlɔ, ààmɛt sa ye di
ekwyɛl ɛlɛɛ ɛ, ɛ́ kaab náá, bɛ ɛ́ zɛkɛbula dum koŋ nɛ
Zɛɛb, da bɛ ɛ́ bela ɛpelak ɛ Zɛɛb!"» 13 Bhii tak, nyɛ
eebaazɛke nɛ nɔɔ náá: «Bi ààtiibal ɛsuk ɛ kana yak
ɛnyɔɛpe? "Aah" bi aagwak ɛsuk ɛ bak bɛdhiiti ekana
dáa? Gwakeka ɛsuk ɛ tak: 14 Sɔsel mɛbhek kɛsɔs ɛ́
mɛkpa ɛ Zɛɛb. 15 Bɛdhiiti bot ɛ́ dáa mɛbhek mɛ di ɛ́
ngwoob egba ɛ́ di mɛkpa ɛ Zɛɛb kwyit ɔ. Nɛ ɛgwak
ɛ bɛ zogwak ɛ, Satan eeleezyɛ, zɛnɔɔ bɛ mɛkpa mɛ
tak tɔ ebhum elyem bɔɔ. 16 Tin, ye ɛ́ nɛ kyee bot ɛ di
dáa mɛbhek kwyit kɔ bat ɛkok ɔ. Dáa bɛ gwak mɛkpa
ɛ Zɛɛb ɛ, wɔ gwaa, bɛ myaal nɛ mɛmyaala djas. 17
Tin, bɛ ààbet náá, mɛkpa mɛ tak gheeni bɛ ɛnyɔɛpe
tɔ ebhum elyem, bɛ ààwa zii ɛbuɛpe. Tin, mezuk nɛ
mɛtiiga ɛ́ tuula bɛ kɔ ɛsu ɛ mɛkpa ɛ Zɛɛb ɔɔ, ɛliig ɛ
lɔɔ Zɛɛb koŋ ààbɔya. 18 Bɛdhiiti tɔ lɔɔ gwak mɛkpa
ɛ Zɛɛb ɛ́ dáa kyee bhek nakwyit tɔ engwyinini ɛ. Ye
ɛ́ bot ɛ di egwak mɛkpa ɛ Zɛɛb ɔ, 19 tin, esiiza esa e
bɔs'ak, ɛwyeeb ɛ mɛvu, nɛ egwyes e esonok mbɛs ɛ́ di
enyal mɛkpa ɛ Zɛɛb tɔ elyem bɔɔ. Tin, ye kadi ɛ́, ààdjɛ
bhum. (aiōn g165) 20 Bɛdhiiti bot kadi ɛ́ dáa mɛbhek mɛ
kwyit kɔ mbɛɛ bɔs ɔ. Ye ɛ́ bot ɛ di egwak mɛkpa ɛ
Zɛɛb, myaal yɛ nɛ lyem wat, da bɛ ɛ́ kɛ dáa Zɛɛb di
ekwyɛl ɛ. Tin, bɛ waadjɛ bhum ɛbuɛpe, yak mɛkam-
mɛlɛl, yak tak mɛkam-mɛtɛn nɛ wat, yak dhet.» 21 Wɔ
gwaa, Yezu baazɛke nɛ nɔɔ náá: «Mot ɛ́ nɛ ghwyil zyɛ
nɛ lama, da nyɛ ɛ́ butal si bhwaa, nɛghu ɛnɔɔ yɛ, da ɛ́
wa pɛ si goŋ e? Ye nɛɛgaa ɛ́ pɛ kɔ tɛɛg, etsal é? 22 Ye
tok nɛ sa ɛsɔ aadi àànyen ɛ́ mwos dwoo. Esa e mɛsɔ
djas aadi ɛ́, nyen ɛ́ gwyɛ. 23 Bɛɛka mɛlɔ min, yɛ bɛ
náá, bi ɛ́ nɛ mɛlɔ mɛ ɛgwak ɔɔ, gwakeka ɛnyɔɛpe!» 24
Bhis yenek, Yezu baazɛke nɛ nɔɔ náá: «Dika nɛ etsoŋ
dum nɛ ɛ́tɛp djas mɛ di elɛɛ bin ɛ! Dáa bi di edum
koŋ nɛ Zɛɛb ɛ, ɛ́ di tak wat, nyɛ waabil bin ɛgu. Nyɛ
aalwoodal bhwaŋ'en ɛ dáa bi di elwoodal bhwaa bɛsɔ
bin ɛ. Tin, nyɛ waalwoodal bin yɛ ɛbuɛpe. 25 Etɛɛ náá,
ye ɛ́ mot aadi nɛ ba bim sonok ɔ, bɛ aabil nyɛ dhiiti.
Yɛ kabɛ mot di ààbɛ nɛ sonok ɔ, nyɛ aanàkwaabela
sonok. Ba bim nyɛ aadi nɛ yɛ ɛ, yɛ waadɛkaa djas.»
26 Wɔ gwaa, Yezu baazɛke náá: «Beeka sa di enɔŋel
nɛ Ɛyoŋ ɛ Zɛɛb ɛ: dhiiti mot zokakɛmwam mɛbhek
ɛ́ bɔs. 27 Bhii tak, nyɛ eezɛsik. Nyɛ nakoozodja gɔ ɛ́
pum, nɛghu nyɛ kadi ɛ́ dwooz, mɛbhek ɛpekwyil nɛ
ɛwyee tɔ pyeeb. Nyɛy ààgu dáa di esɛɛ penek ɛ. 28
Kabela tin ɛ, mbɛɛ bɔs ɛ di esa náá, mɛbhek menek
kwyil nɛ ɛwyee ɛnyɔɛpe. Kan ɛtuu ɛ bɔs, zyɛ, kum
le, bhii tak zɛdjɛ mɛzɛm mɛ na bes, batadjɛ bhum
mɛbhisa. 29 Tin, ɛ́ di yɛ aakabɛ náá, bhisa eezesɔk
ɛ, nyɛ kazyɛ ɛ́ nɛ ɛlando, zɛkan mɛsa mɛ ɛdis bhisa
tak.» 30 Wɔ gwaa, Yezu baazɛke náá: «Ɛyoŋ ɛ Zɛɛb
aakɔa nɛ yaa mbi sa? Tɔ yaa kana mena aadjala nɛ
ɛtel Ɛyoŋ ɛ Zɛɛb? 31 Ɛyoŋ ɛ Zɛɛb ɛ́ dáa bhek le di edjɛ
bhum di edjóoaa mutaad ɛ. É sok bɛ di ebɛ yɛ tɔ bɔs ɛ,
nyɛ eedhaa mɛbhek djas kɔ bɔs nɛ mɛtɔɔl. 32 Tin, yɛ
bɛ náá, nyɛ eebɛaa ɔɔ, nyɛ waakwyil, mɛwyee mɛ ɛ́
dhaa ele ee di tɔ mɔɔ bok ɛ djas. Nyɛ waakwyil boo
elɛɛ djala náá, enen lóo mɛk mɔɔ kɔ ebhuuz e tak.»
33 Deenek, ye ɛ́ tɔ kɔkɔ mbi ekana binek ɛ Yezu nadi
lelyo bot. Nyɛ nalelɛɛ bɛ, yii baadjala nɛ ɛmɛt ɛsuk ɛ
tak ɛ. 34 Nyɛ nabɛ ɛ́ ààlii nɛ bot, ààbɛ nɛ kana tɔ sa
nyɛ di ekwyɛl ɛlɛɛ ɛ. Yɛ kabɛ ɛ́ sok nyɛ nadi bɛ nɛ
bɛdjekel bɛ, bɔɔ bɛ ɛmet ɛ, nyɛ nadi elɛɛ bɛ mɛsuk
mɛ ekana binek djas. 35 Bikoko dwoo tak wat, Yezu
eezɛke nɛ bɛdjekel bɛ náá: «Djhooseɛka pɛ yii kyiid
boo soob na djato-djato.» 36 Bɛ eezɛlik ɛdhuu ɛ bot
binɔk, bɛdjekel eezɛtɔ́ sama wat nɛ Yezu tɔ boo elɛɛd.
Tin, bɛdhiiti mɛlɛɛd nadi ɛ́, ɛ́ ngwoob'ɔɔ. 37 Ààbɔya
deenek, kasɛka ɛ́ boo ghuu ɛlyelɛpe eezɛkan, ghulal

tak eeghɛɛ ɛbhyeeb ɛ mɛdii kɛɛza é elɛɛd, elɛɛd moo tin eni mɛdii, kɛsa yɛ aalwood-lwooda. 38 Yezu, pɛ ɛsik ɛ elɛɛd, nyɛ nadi é, é gɔ, lo kɔ boola. Bɛdjekel bɛ zokazɛdjem nyɛ nɛ etsim. Bɔɔ náá: «Lyoel, mena é di esikaa. Yɛ ààgwyák wɔy é?» 39 Tin, Yezu eezɛdjem. Bhii tak, nyɛ eezɛlyak ghuu. Nyɛy nɛ dii náá: «Sila ghulal'ɔ. Dia gwyem!» É di'enek, ghuu eezɛsila, bhwak moo tin «kup». 40 Bhii tak, Yezu eezɛke nɛ bɛdjekel bɛ náá: «Étɛp yé bi di nɛ kɛŋ? Bi ààdum koŋ nɛ Zɛɛb é?» 41 Ye nabɛ é, bwoo naasa bɛ ɛlyelɛpe, bɛ moo djinel pak'ɔɔ náá: «Nwyak é nwyaa kwaambi mot di náá, dɔɔ nɛ ghuu nɛ boo soob na djato-djato ɛpegwak nyɛ'aak?»

5 Yezu bɛ nɛ bɛdjekel bɛ eezɛsɛɛ pɛ yii kyiid boo soob na djato-djato Ghalile tɔ́ pɛ kyee dik Ghadasa. 2 Dáa nyɛ nadi esul tɔ elɛɛd ɛ, kasɛka é dhiiti mot edus tɔ mɛvit, ezyɛ esaa tyee nyɛ aaboma nɛ nɛ. Embee esisim nadi edhek mot tak. 3 Mot tak nadidi é tɔ mɛvit. Nyɛ nabɛ é ààbɛ nɛ mot aakwak ɛmɛt nyɛ, étɛp bɛ neekɔl nyɛ nɛ ekel e ghwooz. 4 Etɛɛ náá, sok, ye nabɛ é, nyɛ eewaaa mɛko é mbwak nɛ ɛkɔlaa nyɛ mɛmbɔ nɛ eghwooz, nyɛy zokabwak mbwak, dɔɔ nɛ bwak eghwooz. Ye tok nɛ mot aakwak ɛmɛt nyɛ. 5 Mɛlu djas, mwos nɛ pum nyɛ nadidi é tɔ mɛvit nɛ kɔ mɛtsok, é tsitsim nɛ ɛbaal ɛ nyel'ɛ nyɛ ɛmet nɛ mɛkok. 6 Ɛtsetaɛpe nyɛ nadi é, nyɛ eezɛbee Yezu, wɔ gwaa, nyɛ sum kaab, zɛghaaga si, si mɛko mɛ mɛboŋ si. 7 Nyɛ eezɛtsim ɛlyelɛpe náá: «Mɛ sa wɔ yé, Yezu, Mɔn Zɛɛb Mɛkaake? Mɛ ɛpedjaala nɛ nɔ nɛ din ɛ Zɛɛb, nàtwaka mɛ!» 8 Nyɛ nadi eke deenek é, etɛɛ náá, ye nabɛ é, Yezu naake náá: «Mbee sisim, wyisa tɔ mot'ak!» 9 Wɔ gwaa, Yezu zokazɛdji nyɛ: «Din ɛ lɔ ɛ yé?» Nyɛ eezɛbɔɔza nɛ nɛ náá: «Din ɛ lam é "Mɛkɔm-mɛkɔm" etɛɛ náá, bis nɛ bu.» 10 Tin, nyɛ eezɛdjaala nɛ Yezu ɛlyelɛpe náá: «Nàsɔ bis ɛtsetaɛpe nɛ kyee dik'ak!» 11 É di tak, ye nabɛ é nɛ boo ɛsaŋ ɛ bɛghwyee nadi egɔɔ kɔ mɛtsok menek ɛ. 12 Embee esisim eezɛdjaala nɛ Yezu, bɔɔ nɛ nɛ náá: «Kyeeda bis tɔ bɛghwyee bak. Lɛɛa náá, bis ni tɔ mɛnyel mɔɔ!» 13 Yezu zokazɛmyaal bɛ yɛ ɛ. Tin, wɔ gwaa, bɛ zɛwyis tɔ mot'enɔk, ni tɔ ɛsaŋ ɛ bɛghwyee binɔk. Bɛ nadi é, ɛbuɛpe tyee bɛghwyee bɛmil ɛbá. Bɔɔ djas zɛsul ɛtsok pɛ bɛ nadi é, nɛ ekaab. Wɔ gwaa, bɛ zeges, kɛghaaga tɔ dii. Bɔɔ djas si na «bhɛɛɛ». 14 Bot ɛ nadi ebee edjema binek djas ɔ, zokasik nɛ ekaab, kɛlɛɛ bot kɔ dɛl nɛ tɔ epyeeb. Tin, wɔ gwaa, bɛtɛ nɛ bot zokazyɛ, zɛbee sa nasael ɛ. 15 Bɛ eezɛkum pɛ kyee Yezu nadi ɛ. Tin, bɔɔ zokazɛbee mot embee esisim mɛkɔm-mɛkɔm nadi edhedhek ɔ, ndiindil nɛ ekaad é nyel. Nyɛ nabɛ é nyel ɛnyɔɛpe. Wɔ gwaa, bwoo zɛmɛt bɔɔ djas. 16 Bot ɛ nabee edjema binek djas ɔ, moo tin ebaŋa bot dáa mot na embee esisim mɛkɔm-mɛkɔm natsak ɛ, nɛ dáa bɛghwyee nakɛghaaga tɔ dii ɛ. 17 Étɛp tak, bɛ é boozɛdjaala nɛ Yezu, bɔɔ nɛ nɛ náá: «Dusa kɔ kyee dik'es. Tóa pɛ kyee sis.» 18 É ghɛŋ Yezu nadi eni tɔ boo elɛɛd ɛ, wɔ gwaa mot embee esisim nadi edhedhek ɔ zɛke nɛ nɛ náá: «Mɛ kwyɛl ɛ, mɛ di sama wat nɛ nɔ.» 19 Tin, yɛ kabɛ Yezu ɔɔ, nyɛ nabɛ àákwyɛl. Nyɛ é booke nɛ nɛ náá: «Sika pɛ ndjaŋ'ɔ, pɛ daa bot bɔ, da wɔ é lɛɛ bɛ enɛm nɛ embɛɛ Ghɛŋ sa dum nɛ tsik'ɔ ɛ, nɛ dáa nyɛ gek wɔ ghoŋ ɛ.» 20 Mot'enɔk eezɛtɔ́, nyɛ moo tin ekɛlɛɛ kɔ eghaada kam nadi pɛ kyee dik'enek ɛ, dáa Yezu natsik nyɛ ɛ. Bot djas nadi egwak nyɛ ɔ naadyeebadjoka. 21 Yezu eezɛbula pɛ yii kyiid dii tɔ elɛɛd, wɔ gwaa, zukamwaa nɛ mot baazɛsɛega é ngwoob'ɛ. Tin, nyɛ nadi é, é ngwoob boo soob na djato-djato. 22 É di'enek, ye nabɛ é nɛ dhiiti kukuma ndjaa mendjaala mɛ eYuda, din ɛ lɛ nabɛ é Yayilus. Dáa nyɛ nabee Yezu ɛ, nyɛ eezɛkwyit mɛboŋ si, si mɛko mɛ 23 é djaala nɛ nɛ, é basal náá: «Mɔn ɛsyes ɛ lam ɛpebɛ́ ɛlyelɛpe. Mendjaala mam é náá, wɔ zyɛ zɛkɛl mɛmbɔ kɔ lɛ étɛp nyɛ neetsak, da nyɛ é baadi nɛ tsik kɔ bɔs!» 24 Yezu eezɛtɔ́ bɛ nɛ nɛ, zukamwaa nɛ mot é du nyɛ, bak é tuma nyɛ é nyel nɛ ɛtiidal nyɛ. 25 Tɔ ɛdhuu ɛ bot binɔk, ye nabɛ é nɛ dhiiti moma ghiya nadi ekekɛk nyɛ é nyel boa, àábɛ nɛ ɛtsek ɔ, ɛbé ɛ tak naasa nɛ nɛ tyee membu kam nɛ ebá. 26 Ye nabela é, nyɛ naazekɛ nɛ ɛbé ɛ tak tɔ mendjaa mɛ mɛgwoma ɛbuɛpe, epata si nyɛ «pum», nyɛy àátsak. Yenek djas nakɛgheghɛɛ nyɛ ɛbé ɛ ghɛɛa. 27 Dáa moma yenɔk zɛgwak menduk ɛ Yezu ɛ, nyɛ eezɛni tɔ ɛdhuu ɛ bot binɔk, nyɛ moo du Yezu bhii koŋ, nyɛ eezɛmɛt kyee ɛghɔ ɛ kaad ɛ Yezu wat 28 etɛɛ náá, nyɛ nabɛ é, nyɛ naake tɔ lyem'ɛ náá: «Mɛ zomɛt kaad'ɛ ɔɔ, mɛ ɛpetsak!» 29 Tin, mɛta nyɛ zomɛt ɛ, é di tak wat, nyɛ eezɛbee náá, nyɛ eetsak. Ghiya eezɛkat ɛkwyil nyɛ. Nyɛ moo é nɛ nyel ɛnyɔɛpe. 30 É di'enek wat, Yezu zɛgu náá, dhiiti mɛbwala eewyis tɔ lɛ. Nyɛ eezɛliigel tɔ ɛdhuu ɛ bot binɔk, wɔ gwaa, nyɛ dji bɛ náá: «Ɛzɛ mɛt mɛ é kaad?» 31 Bɛdjekel bɛ zokabɔɔza nɛ nɛ náá: «Wɔ eebee yak kwaambi zukamwaa nɛ mot di etiidal wɔ'aak, bɛdhiiti é tuma wɔ é nyel'aak, da wɔ é baadji náá: "Ɛzɛ mɛt mɛ é kaad?"» 32 Tin, Yezu eezɛliig mis,

nyɛ moo gwyák é ngwoob'ɛ, étɛp nyɛ neebee mot sa
deenek ɔ. 33 Moma tak «gbegbagba» nɛ bwoo, étɛp
nyɛ nadi egu sa nyɛ nasa ɛ. Nyɛ eezɛkwyit mɛboŋ si,
si mɛko ɛ Yezu, nyɛ eezɛmyaal. Bhii tak, nyɛ eelɛɛ
dáa ye nasael ɛ, djas. 34 Wɔ gwaa, Yezu zɛbɔɔza nɛ
nɛ náá: «Ɛsyes ɛ lam, ɛdum ɛ koŋ ɛ lɔ nɛ Zɛɛb eetsik
wɔ. Tɔ́a ɛnyɔɛpe, wɔ eezetsak.» 35 Tinaak, Yezu dinaa
elii, bot eezɛdus pɛ ndjaŋ ɛ kukuma ndjaa mendjaala
mɛ eYuda, zɛlɛɛ Yayilus náá: «Ɛsyes ɛ lɔ eezepɛka,
nàkabaadhek lyoel.» 36 Yezu nabɛ ààbis sa bɛ nadi elii
ɛ. Nyɛ é boozɛke nɛ kukuma ndjaa mendjaala náá:
«Nàbem ba. Duma koŋ nɛ Zɛɛb!» 37 Tin, nyɛ eezɛlu
bot djas náá, bɛ nàdu nyɛ. Nyɛ nató é, bɛ nɛ Pyɛɛd,
nɛ Zak bɛ nɛ mɔn nyɛɛg Zaŋ. 38 Bɛ eezɛkum pɛ daa
kukuma ndjaa mendjaala mɛ eYuda, bela tin bhwak
metetel nɛ mɛgwyɛ, nɛ etaŋal nɛ etsim. 39 Nyɛ eezɛni
tɔ ndjaa. Bhii tak, nyɛ eezɛke nɛ nɔɔ náá: «Yak é yaa
kwaambi ɛtap nɛ mɛgwyɛ? Mɔn ààpagwyɛ. Nyɛ é, é
gɔ.» 40 Wɔ gwaa, bot gɔ nyɛ. Nyɛ eezɛwyisal bot djas
pɛ kel. Nyɛ nakalik tɔ ndjaŋ é, bɛ nɛ sɛɛg, nɛ nyɛɛg
mɔn, zɛnɔɔ bɛdjekel bɛ. Bɛ eezɛni tɔ dhɛŋ mɔn tak
nadi ɛ. 41 Nyɛ eezɛmɛt nyɛ é mbɔ, nyɛ é booke nɛ nɛ
náá: «Talita kumi!» Ye kwyɛl ɛlɛɛ é náá: «Mɔn moma!
Mɛ lɛɛ wɔ é, wyɛla!» 42 É di tak wat, mɔn moma yenɔk
eezɛwyɛl, nyɛ moo kɛ. Nyɛ nabɛ é nɛ membu tyee kam
nɛ ebá. Tin, ye nabɛ é, bot naadyeebadjoka ɛlyelɛpe.
43 Yezu eezɛlyak bɛ náá, bɛ nàlɛɛ bot. Bhii tak nyɛ é
boolwom bɛ náá, bɛ djɛ mɔn tak edee e dek.

6 Yezu eezɛdus pɛ nyɛ nadi ɛ, nyɛ eezɛtó sama wat
bɛ nɛ bɛdjekel bɛ pɛ Nazalɛt ghaada nyɛ nawyee
kɔ tak ɛ. 2 Dwoo saba, nyɛ nadi elyo bot tɔ ndjaa
mendjaala mɛ eYuda. Zukamwaa nɛ mot nadi tin ɔ
naadyeebadjoka ɛbuɛpe. Bɔɔ ekeke náá: «Yak é yaa
kwaambi ɛlyo ɛ bot? Ɛzɛ djɛ nyɛ mbi yak etsoŋ nɛ
endem e mɛbwala mɛ nyɛ di nɛ yɛ'aak? 3 Ye tok nyɛy
di salpande, mɔn Maali, mɔn nyɛɛg ɛ Zak bɛ nɛ Yozɛs,
nɛ Yudɛ, zɛnɔɔ Simɔŋ é? Bɛkɛl tok wak mena nɛ bɛ
nɔɔ?» Yenek djas naasa náá, nyɛ di tyee boo ɛbɛk dum
nɛ nɔɔ. 4 Wɔ gwaa, Yezu zɛbɔɔza nɛ nɔɔ náá: «Ngoolel-
mɛkpa ɛ Zɛɛb dyeebaduwalaa é, pɛ kyee sis, ààbɛ pɛ
kɔ dɛl ɛ nyɛ nabyel kɔ tak ɛ, nɛghu tɔ ndjaŋ'ɛ nɛ tɔ
bil'ɛ.» 5 Tin, nyɛ nabɛ é ààsa dhiiti ndem mɛbwala,
bhii nyɛ nazokɛl bɛdhiiti membel mɛmbɔ da bɛ é tsak
ɛ. 6 Nyɛ nadi edjoka dáa bot ɛ dɛl ɛ lɛ nadi ààdum koŋ
nɛ nɛ ɛ. Bhii tak, Yezu naazɛkɛ elyo bot mɛkpa ɛ Zɛɛb
kɔ mɛl mɛ nadi é ngwoob dɛl ɛ lɛ ɛ. 7 Nyɛ eezɛdjóo
bɛdjekel bɛ kam nɛ bɛbá, nyɛ eezɛkyeed bɛ bɛbá-bɛbá.
Wɔ gwaa, nyɛ zɛdjɛ bɛ eghɛŋ kɔ embee esisim. 8 Nyɛ
eezɛdjɛ bɛ tsi náá: «Sa mot àànɔɔ sonok wat, nyɛ
neetó nɛ yɛ mɛdjoŋ. Bi zotó é, nɛ sek. Sa mot àànɔɔ
mapa, àànɔɔ ɛkoo, àànɔɔ-nɔŋak meea tɔ mengwyɛ
men. 9 Bɔtka bɛmɛpapa. Sa mot àànɔɔ dhiiti kuwa
étɛp ɛkɛswoola penek.» 10 Nyɛ eebaazɛke nɛ nɔɔ náá:
«Bi é kum dhiiti di ɔɔ, dika tɔ ndjaa bi aasulal ɛ. Dika é
di'enek kɛkum dwoo bi aadus tin ɛ. 11 Bot ɛ dɛl ɛpɛɛ
náá, bi nàsulal pɛ daa lɔɔ ɔ, nɛghu bɛ kapɛɛ ɛgwak bin
ɔ, kpaaka yebɔ, da bi é kut bɛ piib di é mɛko min ɛ.
Yɛ aadi é, tyee mwana étɛp embee esesɛɛ bɔɔ.» 12
Bɛdjekel eezɛtó, kɛgoola nɛ bot djas náá, bɛ liig elyem.
13 Bɔɔ zokasɔ bɛtɛ nɛ embee esisim. Bɛtɛ nɛ membel
naatsak, bhii bɛ nadi elɔɔb bɛ mul ɛ. 14 Ghuna ye nabɛ
é, Mɛkoozi Elood naagwak menduk ɛ Yezu etɛɛ náá,
dék'ɛ nabɛ é, yɛ eezedjala mɛl djas. Bɛdhiiti bot nadi
ekeke é náá: «Zaŋ Nduuel-bot naagwyɛ, gom. Étɛp
tak é nyɛ di esa bɛtɛ nɛ yenek endem e mɛbwala.»
15 Bak náá: «Ye é ngoolel-mɛkpa ɛ Zɛɛb, Eli!» Yak
kyee bot náá: «Ye é ngoolel-mɛkpa ɛ Zɛɛb, dáa dhiiti
ngoolel-mɛkpa ɛ Zɛɛb na mwa!» 16 Dáa Elood nagwak
sa bot nadi elii-lii kɔ ɛsu ɛ Yezu ɛ, nyɛ é boozɛke náá:
«Yɛ bɛ Zaŋ ɔɔ, ye nabɛ é, mɛ naazelwom náá, nyɛ
tsakaa, nyɛy é baagom!» 17 Nɛ tsɛɛtsɛ ye nabɛ é, Elood
naalwom náá, bɛ mɛt Zaŋ kɔl nyɛ é membok kɔ ɛsu
ɛ Helodhiaad, mwaa tel, Filip, nyɛ nadɛk ɔ. 18 Etɛɛ
náá, Zaŋ naake nɛ Elood náá: «Yɛ ààgoka náá, wɔ dɛk
mwaa mɔn nyoog!» 19 Helodhiaad nadi ebhina Zaŋ
ɛlyelɛpe. Nyɛ nadi esaa dáa nyɛ aasa étɛp nyɛ neego
nyɛ. Tin, nyɛ nabɛ é, ààbela ghwyil ɛsa. 20 Elood nadi
ekaab Zaŋ, etɛɛ náá, nyɛ nadi egu náá, Zaŋ nadi é
mot edɛɛ nɛ epiki. Nyɛ nabɛ ààkwyɛl náá, nyɛ góaa.
Nyɛ nadi ekwe-kwyɛl ɛgwak mɛlyo mɛ ɛbuɛpe, ye
nakoozodi náá, mɛlyo mɛ tak naadyeebadhedheeg
nyɛ mɛsel ɛbuɛpe. 21 Tinaak, dwoo ɛbyoŋ ɛ Elood di
eduwal dwoo ɛbyel ɛ lɛ ɛ, ye nabɛ nɛ Helodhiaad é
mbɛɛ ɛwala étɛp nyɛ neesa sa lyem'ɛ nadi ekwos ɛsa ɛ.
Ye nabɛ é, Elood naadjóo bɛtɛ nɛ ekukuma di esa mɛsa
bɛ nɛ nɔɔ ɔ, nɛ ekukuma e esodja bɛ, nɛ boo bɛtsoŋ ɛ
bot ɛ kyee dik Ghalile, bɛ zɛdɛ pɛ daa lɛ. 22 Tin, ɛsyes
ɛ Helodhiaad eezɛtuula kuku ɛbwak, tɔ koo ndjaa é di
bot nadi edɛ ɔ. Bhii tak, nyɛ moo bɔl é mis ɛ Elood. Ye
nabɛ é, Elood nɛ bɛdjoŋ bɛ naadyeebamyaala nɛ ko
zɛŋ tak ɛbuɛpe. Tinaak, Mɛkoozi Elood é boozɛke nɛ
ɛsyes ɛ moma tak náá: «Waaba sa lyem'ɔ kwyɛl ɛ, mɛ
waadjɛ wɔ.» 23 Nyɛ nake nɛ nɛ deenek ɛ, nɛ tsɛɛtsɛ nɛ
lyem wat: «Mɛ eetuwal myoŋ nɛ mɛsoŋ mam! Sa wɔ

waawaab ɛ, mɛ waadjɛ wɔ, ye nakoozodi pes ɛyoŋ ɛ
lam.» 24 Ɛsyes ɛlenɔk eezɛwyis, kɛdji nyɛɛg: «Mɛ waab
yé?» Wɔ gwaa, nyɛɛg zɛbɔɔza náá: «Waaba lo ɛ Zaŋ
Nduuel-bot.» 25 Ɛsyes eezɛsik kaab pɛ daa Mɛkoozi
Elood. Nyɛ eezɛke nɛ nɛ náá: «Mɛ kwyɛl é, wɔ djɛ
mɛ nenak yak lo ɛ Zaŋ Nduuel-bot kɛla kɔ pɛt kongo
na pyaaz!» 26 Wɔ gwaa, ye sa Mɛkoozi Elood nyel
«wɔyɔŋ» nɛ ghoŋ. Tin nyɛ nabɛ é ààbɛ nɛ dáa nyɛ pɛɛ,
etɛɛ náá, nyɛ naazetuwal myoŋ nɛ mɛsoŋ mɛ é mis
mɛ bɛdjoŋ. 27 Tin, nyɛ eezɛlwom sodja di ebaal nyɛ ɔ,
nyɛ tsaal lo ɛ Zaŋ Nduuel-bot, da nyɛ é zyɛ nɛ yɛ. É
di'enek, sodja é boozɛtó pɛ ndjaa membok, kɛtsaal lo ɛ
Zaŋ Nduuel-bot. 28 Wɔ gwaa, nyɛ zyɛ nɛ lo tak kɔ pɛt
kongo, nyɛ eezɛdjɛ ɛsyes ɛ moma yenɔk, ɛsyes ɛ tak
é boonɔɔ yɛ, kɛdjɛ nɛ nyɛɛg. 29 Dáa bɛdjekel ɛ Zaŋ
nagwak deenek ɛ, bɛ é boozɛnɔɔ muu'ɛ, kɛdel. 30 Bhis
ɛbula ɛ lɔɔ, bot ɛ lwoma eezɛboma pɛ daa Yezu, bɛ
moo baŋa nyɛ esesɛɛ ee bɛ nasa ɛ, nɛ mɛlyo mɛ bɛ
nadi elyo ɛ djas. 31 Tinaak, bot ɛ nadi ezyɛ, nɛ bot
ɛ nadi esik ɔ naadyeebabu, ààbɛ nɛ ɛwala di náá, bɛ
nɛ bɛdjekel bɛ dɛ edee. Yezu é boozɛke nɛ bɛdjekel
bɛ náá: «Djhooka, mena tɔ́ka pɛ kasak di etseta nɛ
bot ɛ, étɛp mena neekɛwalaka batsa.» 32 Bɛ eezɛtó
tɔ elɛɛd, bɔɔ bɛ ɛmet, pɛ bot di ààbɛ ɛ. 33 Ghuna bot
ɛbuɛpe naabee ze bɛ nadi etó ɛ. Tin, pɛ bɛ nadi etó
ɛ nadi eguaa, bhwak djas zɛsum kaab é ɛtó pɛ kyee
Yezu nɛ bɛdjekel bɛ nadi etó ɛ, bɔɔ batakɛkum é di tak
ɛsok nɛ Yezu bɛ nɛ bɛdjekel bɛ. 34 Dáa Yezu nasul tɔ
elɛɛd ɛ, nyɛ naabee ɛdhuu ɛ bot binɔk, wɔ gwaa, ghoŋ
zɛmɛt nyɛ ɛlyelɛpe, etɛɛ náá, bɛ nadi é, dáa mɛsaa mɛ
ebhata di ààbɛ nɛ mbaalel ɛ. Tin, nyɛ moo zɛlyo bɛ
kɔ ɛsu ɛ bɛtɛ nɛ esonok. 35 Dáa bɛ nabee náá, dwoo
moo é bikoko ɛ, bɛdjekel bɛ é boozɛtiila pɛ daa lɛ. Bɔɔ
nɛ nɛ náá: «Dwoo eezeleega, tɔ kakoŋ'ak, ye tok nɛ
dɛl. 36 Swaala bot bak pɛ bɔɔ mɛl nɛ pɛ tɔ epɛt ee
di é engwoob'aak, bɛ neekɛbɔm edee e dek!» 37 Tin,
wɔ gwaa Yezu zɛbɔɔza nɛ nɔɔ náá: «Djɛka bɛ edee
biyɔ bɛ ɛmet!» Bhii tak bɛ eezɛdji nyɛ náá: «Bis tok
nɛ bɛtɛ nɛ epata ee bis aabɔm emapa aadjala nɛ dek
bot bak djas ɛ» 38 Nyɛ é boobaazɛbɔɔza nɛ nɔɔ náá:
«Bi é nɛ emapa edhen? Pookokɛgwyákeka.» Bhii bɛ
kakɛgwyák ɛ, bɛ é boozɛlɛɛ nyɛ náá: «Emapa etɛn nɛ
bɛsu ɛbá.» 39 Tin, Yezu é boozɛlɛɛ bɛdjekel bɛ náá,
bɛ dil bot djas mendiindil, mɛbwak nɛ mɛbwak kɔ
ebes eka. 40 Wɔ gwaa, bot zɛdisi zɛɛga lɔɔg bot dhet,
bak mɛkam-mɛtɛn. 41 Bhii tak, Yezu eezɛnɔɔ emapa
nɛ bɛsu binek, nyɛ eezɛben mis pɛ ɛko, zɛghaapɛɛ
Zɛɛb. Nyɛ eezɛpyak mapa, nɔɔ, djɛ bɛdjekel bɛ etɛɛ
náá, bɛ needjɛ bot ɛ bɛ nanɛɛg mendiindil ɔ, dɔɔ nɛ
bɛsu ɛbá bɛ nadi nɛ yɛ ɛ. 42 Mot nɛ mot naadɛ, djil. 43
Bɛdjekel bula nɛ mɛbhebhwak mɛ emapa nɛ bɛsu é
nalik ɛ, sa yɛ aalwoodal mɛbhwaa kam nɛ ebá. 44 Tɔ
bot ɛ nadɛ emapa ee nabilel'enek ɔ, botom nadi é,
bɛmil ɛtɛn. 45 Ààkobɔya bhii tak'enek, Yezu eezɛbesal
bɛdjekel bɛ, bɛ ni tɔ elɛɛd, da bɛ é tsaal, tó pɛ yii kyiid
boo soob, pɛ kyee ghaada Bhɛtsaida. É di tak wat,
nyɛy nyɛ ɛmet eezɛswaal zukamwaa nɛ bot binɔk,
bɛ sik pɛ yɔbɔ. 46 Bhii nyɛ nasilal ɛswaal bɛ ɛ, nyɛ
eezɛbyet kɔ ɛtsok, kɛdjaala Zɛɛb. 47 Dáa ɛgwyitok
nabɛ, ye moo gwyiidela ɛ, elɛɛd nabɛ é ye moo kuku
dii. Tin, Yezu nalik ɛ nyɛ ɛmet pɛ kyiid. 48 Dáa nyɛ
nabee náá, bɛdjekel bɛ nadi ezuk é ɛduk, etɛɛ náá,
pup nadi bulal bɛ pɛ bhis ɛlyelɛpe ɛ. Tin, é pum dum
nɛ mɛlem, nyɛ é boozɛdu bɛ é kɛ kɔ dii nɛ mɛko, ye
nabɛ é, nyɛ naawaadhaa bɛ. 49 Dáa bɛ nabee nyɛ é kɛ
kɔ dii ɛ, bɛdjekel nagu é náá, ye é dim. Bɛ moo tin é
tsim. 50 Etɛɛ náá, dáa bɔɔ djas nabee nyɛ é, bɛbebwol
naamɛt bɛ. Batsa deenek, nyɛ moo lii nɛ nɔɔ. Nyɛy
náá: «Dika nɛ mɛghaaz. Ye é mam! Nàdika nɛ bwoo.»
51 Bhii tak, nyɛ eezɛni tɔ elɛɛd. Tin, pup eezɛtyaala.
Bɔ djas naadyeebadjoka ɛlyelɛpe. 52 Ye nabɛ é, bɔɔ
àànyɔ ɛmɛt ɛsuk ɛ mɛvyɛkɛlɛ mɛ nasael dum nɛ ɛbil
ɛ emapa ɛ. Etɛɛ náá, bɛ nadi é, nɛ elyem e mɛso. 53
Bhii bɛ nasɛɛ dii ɛ, bɛ eezɛsel é ɛboŋ ɛ Ghenezalɛt.
54 Dáa bɛ nawyis tɔ elɛɛd ɛ, ààkobɔya deenek, bot
eezɛgwyak Yezu. 55 Tin, bot eezɛtó kɔ mɛl djas, nɛ
é di djas kɛnɔɔ membel. Bɛ nadidi ebe-bɛp bɛ é, kɔ
emwaala, tó é di djas bot nagwak lɛŋ ɛkwyil ɛ lɛ ɔ. 56 É
di djas bɛ nadi etó é, kɔ mɛl, kɔ eghaada nɛ epɛt, bɛ
nadi ezyɛ nɛ membel é di bot djas di eseega ɔ. Bɛ nadi
edjedjaala nɛ nɛ náá, nyɛ bet bɛ, bɔɔ bɛ ɛmet zokee-
keeak ɛlɔ ɛ ndjookuwa yɛ pɛ si. Tin, bot djas namɛt
nyɛ ɔ, naatsak.

7 Dhiiti dwoo eFalizyɛ nɛ bɛghaŋ ɛ mɛkana mɛ etsi
naadus pɛ Yeluzalɛm, bɔɔ zokazɛseega bɛ nɛ Yezu, 2
ye nabɛ é, bɛ naabee bɛdhiiti bɛdjekel ɛ Yezu nadi edɛ
edee, ààgwyii mɛmbɔ dáa etsi di elyaal ɛ. 3 Etɛɛ náá,
eFalizyɛ nɛ bot ɛ mbyak eYuda djas nadi ebaal etsi e
bɛbhaab bɔɔ nalik ɛ ɛbuɛpe: bɛ ààdɛ edee, ààgwyii
mɛmbɔ ɛnyɔɛpe. 4 Zɛnɔɔ náá, bɛ dus pɛ ndjando ɔɔ,
bɛ aanàkwaadɛ edee, ààgwyia. Bɛ nadi eduwal bɛtɛ nɛ
bɛdhiiti etsi e mbyak'ɔɔ, dáa vaŋ mbi ɛgwyii ebɛɛlɛ,
nɛ ba bɔɔ mɛbhe mɛ dyak, zɛnɔɔ esaan. 5 Wɔ gwaa,

eFalizyɛ nɛ bɛghaŋ ɛ mɛkana mɛ etsi zɛdji Yezu náá: «Ɛ́tɛp yé bɛdjekel bɔ di ààsa dáa etsi e bɛbhaab binaka nalik ɛ, di elɛɛ ɛ? Bɛ dɛ ààgwyii mɛmbɔ mɔɔ!» 6 Yezu eezɛbɔɔza nɛ nɔɔ náá: «Bi ɛ́ bot ɛ mɛdjhaaz pɛ ɛko, bhimis pɛ si! Sa ngoolel-mɛkpa ɛ Zɛɛb Ezayi nalɛɛ dum nɛ nen ɛ, nabɛ ɛ́ tsɛɛtsɛ. Gwakeka sa di kwyala ɛ: "Zɛɛb ke ɛ́ náá, bot ɛ mbyak'ak duwal mɛ ɛ́ duwela mɛkɔŋ, elyem bɔɔ ɛ́ pɛ kyee sis. 7 Zɛɛga mendjaala mɔɔ, ye ɛ́ yii toto é mis mam, etɛɛ náá, mɛlyo mɛ bɛ di elyo ɛ́ mɛlyo mɛ epuud."» 8 Bhii tak, Yezu baazɛke náá: «Bi byen ɛ́ etsi e Zɛɛb, da bi ɛ́ kaduwal ɛ́, yii bot nalik bin yɛ ɛ. 9 «Bi eezedhuugal etsi e Zɛɛb ɛlyelɛpe, étɛp ɛduwal etsi e mbyak'en! 10 Bela náá, ye nabɛ ɛ́ Moiiz eeke náá: "Dila soog nɛ nyoog" nyɛ nabaake pe ɛ́ náá: "Mot di ekal sɛɛg nɛ nyɛɛg ɔ, goka ɛ́ nɛ góaa". 11 Yɛ kabɛ biyɔ ɔ, bi lɛɛ bot ɛ náá, mot ɛ́ nɛ ghwyil ɛke nɛ sɛɛg nɛ nyɛɛg náá: "Beea esa ee mɛ aadjɛ wɔ ɛ. Mɛ eekwom yɛ, mɛ needjɛ Zɛɛb ebuwa. Yenek lɛɛ ɛ́ Kɔbɔɔn." 12 Deenek, bi ààbet náá, nyɛ kwyee sɛɛg nɛ nyɛɛg. 13 Ye ɛ́ deenek ɛ bi di ehoola mɛkpa ɛ Zɛɛb étɛp ɛgoola etsi e mbyak'en. Zɛnɔɔ bɛtɛ nɛ mbi kɔkɔ esonok ee di esael ɛ.» 14 Wɔ gwaa Yezu baazɛdjóo ɛdhuu ɛ bot binɔk djas. Nyɛy nɛ nɔɔ náá: «Biyɔ djas, gwakeka mɛ. Mɛtka sa mɛ di elii'aak: 15 Ye tok nɛ sa di ni tɔ nuub mot di nɛ ghwyil ɛ pul edɛɛ e mot. Ye ɛ́ sa di ewyis tɔ lɛ ɛ di esa náá, mot nàdi dɛɛ. 16 [Gwakeka ɛnyɔɛpe, bi ɛ́ di nɛ mɛlɔ mɛ ɛgwak etɛp ɔɔ!]» 17 Dáa Yezu nadus tin ɛ, bɛ eezɛni tɔ ndjaa ɛtsetaɛpe nɛ ɛdhuu ɛ bot, bɛdjekel bɛ zokazɛdji nyɛ sa ɛsuk ɛ kana yenek nadi ekwyɛl ɛlɛɛ ɛ. 18 Nyɛ eezɛbɔɔza nɛ nɔɔ náá: «Dɔɔ nɛ biyɔ, bi tok nɛ etsoŋ ɛtiibal é? Bi ààgu náá, sa mot di ewa tɔ nuubɛ ɛ́, yɛ aanàkwaapul edɛɛ e mot e? 19 Esesɛɛ binek ààni tɔ lyem; ye ni ɛ́ tɔ mɔ'ɛ. Bhii tak, nyɛ kakɛsaaz yɛ ɛ tɔ ɛbyeed.» Tɔ mɛlyo menek Yezu nadi ekwyɛl ɛlɛɛ ɛ́ náá, edee djas goka ɛ́ nɛ ɛdɛɛl. 20 Bhii tak, nyɛ eebaazɛke náá: «Ye ɛ́ sa di wyis tɔ mot ɛ di pul edɛɛ e mot tak. 21 Etɛɛ náá, mbee egeka dus ɛ́ tɔ lyem mot. Ye ɛ́ esiiza ɛ di lwom bot náá, bɛ sa ɛpam, djii nɛ ɛgo ɛ bot, 22 ɛsa ɛ ɛzɔ, dɔɔb epata, mbee lyem, mɛkɔŋ, mɛba mbɛs, ɛwyeeb ɛ esa e baa, ebyas, ɛbet, mɛlyet. 23 Esesɛɛ binek djas, egeka tak dus ɛ́ tɔ elyem e bot. Ye ɛ́ di esa náá, edɛɛ e mot pulel é mis ɛ Zɛɛb.» 24 Yezu zɛdus tin, tɔ pɛ kyee dik eghaada Tiid. Nyɛ eezɛni tɔ dhiiti ndjaa, nyɛ nabɛ ɛ́ ààkwyɛl náá, bot gu náá, nyɛ ɛ́ tin. Ye nabɛ ɛ́ ààdjala náá, mot dáa nyɛy di sɔ. 25 Tin, ye nabɛ ɛ́ nɛ dhiiti moma, mbee sisim nadi edhek mɔn ɛsyes ɛ lɛ ɔ. Dáa nyɛ nagwak menduk ɛ Yezu ɛ, nyɛ eezɛzyɛ kaab pɛ daa lɛ, nyɛ zokazɛkwyit mɛboŋ si, sok bhwoob'ɛ. 26 Moma tak nabɛ ààbɛ moma mbyak eYuda. Nyɛ nabyel ɛ́ pɛ dɛl ɛ Fenisi pɛ kyee dik Siili. Nyɛ eezɛdjaala nɛ Yezu náá, nyɛ sɔ mbee sisim nadi tɔ nyel mɔn'ɛ ɔ. 27 Tin, Yezu eezɛbɔɔza nɛ nɛ náá: «Beta, bɔn pookodɛ, djil. Etɛɛ náá, mapa bɔn goka ɛ́ nɛ ɛdɛ ɛ, yɛ àànyɔ, ye mwasaa, djɛaa bɔn bɛbhyɛ.» 28 Wɔ gwaa moma yenɔk baazɛpesal náá: «Ghɛŋ, wɔ ɛ́ nɛ gham. Ye goka ɛ́ wɔ gu náá, bɔɔ bɛbhyɛ di si mesa ɔ, bɛ dɛ ɛ́ bɔɔ eghutu-ghutu emapa ee bɔn di kwyital é ghɛŋ bɛ di edɛ kɔ mesa ɛ.» 29 Tin, Yezu eezɛke nɛ moma yenɔk náá: «Wɔy, moma, dum nɛ yala yɔ, sika pɛ ndjaŋ'ɔ. Mbee sisim tak eezewyis tɔ nyel ɛsyes ɛ lɔ.» 30 Wɔ gwaa, nyɛ zɛsik pɛ ndjaŋ'ɛ. Tin, nyɛ eekɛbela mɔn'ɛ ndjaasi kɔ goŋ, mbee sisim eezewyis tɔ lɛ. 31 Bhii tak, Yezu eezɛdus pɛ kyee dik Tiid, zɛdhaa tɔ́ pɛ boo ghaada Sidɔn, zɛtsaal yii kyee bɔs mɛdhik mɛ eghaada kam, étɛp nyɛ neetɔ́ pɛ kyee boo soob na djato-djato Ghalile. 32 Wɔ gwaa, bɛ zɛzyɛ nyɛ nɛ mot na endiila e mɛlɔ, àànyɔ ɛgu ɛlii ɛnyɔɛpe. Bɛ eezɛdjaala nɛ nɛ náá, nyɛ kɛl nyɛ mɛmbɔ, nyɛ neetsak. 33 Tin, wɔ gwaa, Yezu zɛnɔɔ mot tak, tiila nɛ nɛ ba ɛtsetaɛpe nɛ ɛdhuu ɛ bot. Bhii tak, nyɛ eezɛwa mot tak bhin tɔ mɛlɔ. Nyɛ eezɛsɛɛ mɛtel, zɛmɛt nyɛ djem nɛ yɛ. 34 Bhii tak, nyɛ eezɛben mis pɛ ɛko, nyɛ eezɛso bhiyo. Nyɛy nɛ mot'enɔk náá: «Effata!» Ye kwyɛl ɛlɛɛ náá: «Bɛŋela!» 35 É di'enek wat, mɛlɔ mɛ mot tak eezɛbɛŋel; djem pe eezɛtiŋel. Nyɛ moo elii ɛnyɔɛpe. 36 Yezu zɛlɛɛ nɛ bot binɔk djas náá, sa mot ààlɛɛ mot ngɔt sa sael wak ɛ, yenek nadhedhɛɛg bot ɛ dhɛɛga. Lyaka nyɛ nadi é lelyak bot ɛ, nabebesal bot ɛ́ beselak. 37 Bot naadyeebadjoka dhaa nyel. Bɔɔ náá: «Esa ee nyɛ di sa djas ɛ́ ɛnyɔɛpe! Nyɛy batabɛɛ mɛlɔ mɛ bɛ na endiila e mɛlɔ, ebubu batalii!»

8 Tɔ mɛlu menek, boo ɛdhuu ɛ bot naabaazɛsɛɛga é ngwoob ɛ Yezu. Dáa bɛ nadi ààdɛ ɛ, nyɛ ɛ́ boozɛdjóo bɛdjekel bɛ, nyɛy nɛ nɔɔ náá: 2 «"Ha" kpaa-ghoŋ nɛ bot bak! Bɛ moo mena nɛ bɛ nɔɔ mos ɛ́ mɛlu mɛlɛl, bɛ tokapɛ nɛ edee e dek. 3 Mɛ swaal bɛ pɛ mendjaa mɔɔ tɔ emɔ toto ɔɔ, bɛ waazuk é ze. Etɛɛ náá, mɛl mɛ bɛdhiiti nɛ tseta.» 4 Bɛdjekel bɛ eezɛbɔɔza nɛ nɛ náá: «Mena belaka edee ee bot bak djas aadɛ djil ɛ paa, menabɛl ɛ́ dika kuku kakoŋ'aak?» 5 Yezu eezɛdji bɛ náá: «Bi ɛ́ nɛ emapa edhen?» Tin, bɛ eebaazɛbɔɔza nɛ Yezu náá: «Etɛn nɛ ebá.» 6 Tin, nyɛ ɛ́ boozɛlɛɛ nɛ

ɛdhuu ɛ bot djas, bɛ disi é bɔs. Bhii tak, nyɛ eezɛnɔɔ
emapa etɛn nɛ ebá binek, zɛghaapɛɛ Zɛɛb. Bhii tak,
nyɛ eezɛpyak yɛ ebil-ebil, zɛkanɔɔ, djɛ bɛdjekel bɛ, bɛ
neekaa bot djas. Bɔɔ sa deenek. 7 Ye nabaadi é, nɛ ba
bɔɔ bɛsu. Yezu eezɛnɔɔ yɛ, ghaapɛɛ Zɛɛb, bhii tak nyɛ
eedjɛ bɛdjekel bɛ, bɛ kaa. 8 Mot nɛ mot nabɛ é nyɛ
naadɛ, djil, bɛdjekel bula nɛ mɛbhubhwak bɛbhwaŋ
ɛtɛn nɛ ebá. 9 É di tak, bot nadi é, tyee bot bɛmil ɛná.
Bhii tak, Yezu zɛswaal bɛ, bɛ sik pɛ mɛl mɔɔ. 10 É
di'enek wat, nyɛ eezɛni tɔ elɛɛd bɛ nɛ bɛdjekel bɛ,
zɛtó pɛ kyee dik Dalmanuta. 11 Tin, eFalizyɛ eezɛkum
pɛ Yezu nadi é, bɛ moo be mɛso, bɛ nɛ bɛ nɔɔ. Bɛ
nadikwyɛl ɛlóo ɛ nyɛ pɛ ɛko, da é bwood nyɛ pɛ kiyɛ.
Bɔɔ nɛ nɛ náá, nyɛ sa bɛdhiiti ndem mɛbwala mɛ di
edus tɔ gwoo ɛ. 12 Tin, Yezu eezɛsyel nyel «wɔyɔŋ».
Nyɛ é boozɛke náá: «É tɛp yé bot ɛ mɛlu mak di esaa
endem e mɛbwala? Tsɛɛtsɛ nɛ tsɛɛtsɛ, mɛ lɛɛ bin ɛ náá:
bi aanàkwaabee!» 13 Yezu zɛdus é di'enek, ni tɔ elɛɛd,
sɛɛ dii, tó pɛ yii kyiid. 14 Ye nabɛ é, bɛdjekel eedjisa
ɛnɔɔ emapa. Tin, tɔ elɛɛd bɛ nazodi é, nɛ mapa wat ɛ
djin. 15 Yezu eezɛdul bɛ mɛlɔ. Nyɛy nɛ nɔɔ náá: «Biyɔ
bak! Bi é kobaka nɛ leviid eFalizyɛ nɛ leviid Elood.» 16
Bɛdjekel moo tin elii pak'ɔɔ náá: «Nyɛ ke deenek é,
etɛɛ náá, mena ààpazyɛka nɛ emapa!» 17 Dáa Yezu
gwak deenek ɛ, nyɛ eezɛdji bɛ náá: «Bi gwyɛ yé? Etɛɛ
náá, bi tok nɛ emapa? Bi dinaa ààpaasiiza ɛnyɔɛpe? Bi
tok nɛ etsoŋ é? 18 Bi é nɛ mis, bi ààbee? Bi é nɛ mɛlɔ,
bi ààgwak é? Bi ààtaala? 19 É sok mɛ napyak emapa
etɛn dwoo tak, da é djɛ bot bɛmil ɛtɛn, bɔɔ dɛ, djil ɛ,
bɛbhwaŋ ɛdhen nabwak nɛ bɛtɛɛ nɛ ebil emapa tɔ
tak?» Wɔ gwaa bɛ bɔɔza nɛ nɛ náá: «Kam nɛ ebá.» 20
Yezu eebaadji náá: «É dwoo mɛ nabaapyak emapa etɛn
nɛ ebá, djɛ bot bɛmil ɛná ɛ, bɛbhwaŋ ɛdhen nabwak
nɛ bɛtɛɛ nɛ ebil emapa tɔ tak?» Bɔɔ náá: «Ye nabwak é
bɛbhwaŋ ɛtɛn nɛ ebá.» 21 Bhii tak, Yezu eezɛke nɛ nɔɔ
náá: «Bhis yenek bi ààgu sa ye di kwyɛl ɛlɛɛ ɛ?» 22 Bɛ
eezɛkum pɛ Bhɛtsaida. Tin, bɛ eezɛzyɛ Yezu nɛ mot
edhim, bɔɔ náá, nyɛ mɛt nyɛ ɛtɛp nyɛ neetsik nyɛ. 23
Yezu eezɛmɛt mot edhim binɔk é mbɔ, tó nɛ nɛ ba
ɛtsetaɛpe nɛ dɛl. Nyɛ eezɛsɛɛ mɛtel, lɔɔb nyɛ yɛ é mis.
Bhii tak, nyɛ eekɛl nyɛ mɛmbɔ, nyɛ eezɛdji nyɛ náá:
«Wɔ ɛpebee sonok é?» 24 Mot edhim binɔk eezɛben
mis pɛ ɛko. Nyɛy náá: «Mɛ ɛpebee bot! Mɛ bee bɛ é,
dáa ele, bɛ ɛpekɛ!» 25 Yezu eebaazɛkɛl mɛmbɔ kɔ mis
mɛ mot tak. Bhii tak, nyɛ moo zɛbee ɛnyɔɛpe, nyɛ
eezɛtsak. Tin, nyɛ moo bee «popoopwon». 26 Bhii tak,
Yezu eezɛke nɛ nɛ, nyɛ sik pɛ ndjaa, nyɛ eezɛke nɛ nɛ
náá: «Sa wɔ ààtuula kɔ dɛl.» 27 Bhis'enek, Yezu bɛ
nɛ bɛdjekel bɛ eezɛtó pɛ kyee mɛl mɛ di é ngwoob
kyee dɛl Sezaade ɛ Filip ɛ. Ze ɛ ze dáa bɛ nadi kɛ é, nyɛ
eezɛdji bɛ náá: «Bot ke náá, mam é zɛ?» 28 Bɔɔ náá:
«Bɛdhiiti ke é náá, wɔ é Zaŋ Nduuel-bot. Bak náá: Wɔ
é Eli. Yɛ kabɛ yak pak bot ɔ, bɔɔ ke é náá, wɔ é ngɔt tɔ
bɛngoolel ɛ mɛkpa ɛ Zɛɛb.» 29 Yezu eezɛke nɛ nɔɔ
náá: «Yɛ kabɛ biyɔ ɔ, bi ke náá, mam é zɛ?» Pyɛɛd
eezɛbɔɔza: «Wɔ é Mɛsia ɛ Zɛɛb nadhis ɔ.» 30 Deenek
Yezu eezɛdul bɛ mɛlɔ ɛlyelɛpe náá, sa bɛ ààlɛɛ bot. 31
Bhis'enek nyɛ moo lyo bɛdjekel bɛ náá: «Ye goka é
Sɛɛŋɛlɛ Mɔn Mot zukaa ɛbuɛpe. Bɛpaa ɛ eYuda, nɛ
eboo bɛghaa-Zɛɛb, zɛnɔɔ bɛghaŋ ɛ mɛkana mɛ etsi é
waabhina nyɛ. Nyɛ waagóaa. Mɛlu mɛlɛl bhis ɛsyee ɛ
lɛ, nyɛ waagom.» 32 Nyɛ nalelɛɛ bɛ ɛtɛp binek djas
é «mɛpyɛmɛ», ààsyel sonok wat. Dáa Pyɛɛd nagwak
deenek ɛ, nyɛ eezɛdul nyɛ é ngwoob. Nyɛy nɛ nɛ náá:
«Nàke deenek.» 33 Bhii tak, Yezu zokazɛbulal mis,
gwyák bɛdjekel bɛ. Tin, nyɛ eezɛbiyo, zɛke nɛ Pyɛɛd
náá: «Satan, dusa é mis mam etɛɛ náá, egeka bɔ tok
egeka e Zɛɛb. Ye é yii bot ɛ epuud!» 34 Bhii tak, wɔ
gwaa, Yezu zɛdjóo ɛdhuu ɛ bot, dɔɔ nɛ bɛdjekel bɛ.
Nyɛy nɛ nɔɔ náá: «Yɛ bɛ náá, mot ɛpekwyɛl ɛdu mɛ
ɔɔ, nyɛ kat ɛkwyɛɛg ɛ nyel'ɛ, nyɛ bɛp mɛlaaba mɛ, da
nyɛ é du mɛ. 35 Etɛɛ náá, mot é di esaa ɛtsik ɛ nyel'ɛ
ɔɔ, nyɛ waasu yɛ. Yɛ kabɛ mot aamyaal ɛsu é tsik'ɛ kɔ
ɛsu ɛ lam, nɛ kɔ ɛsu ɛ Mbɛɛ Bhaadal ɔɔ, nyɛ waabela
tsik. 36 Ye é tɛtɛ ye, wɔ bela mɛvu mɛ bɔs'ak djas, da
wɔ é su tsik na kɔm-kɔm? 37 Tɛtɛ yaa mbi sa mɛtaŋ
etuud mot aadjɛ ɛtɛp wɔ neebɔm tsik? 38 Mot é gwak
sen nɛ nam, nɛghu nɛ mɛkpa mam, é mis mɛ bot ɛ
mesyem nɛ bot ɛ di ààkaab Zɛɛb é mɛlu mɛ mena dika
mos'aak ɔɔ, tin, Sɛɛŋɛlɛ Mɔn Mot é waadi nɛ sen nɛ nɛ
é ghɛŋ nyɛ aazyɛ zɛega nɛ efofop bɛ tɔ duma Sɛɛg ɛ.»

9 Wɔ gwaa Yezu baazɛke náá: «Tsɛɛtsɛ nɛ tsɛɛtsɛ,
mɛ lɛɛ bin é náá: Bɛdhiiti bot tɔ sama bi di'aak
aanàkwaagwyɛ, bɔɔ ààbee dáa Ɛyoŋ ɛ Zɛɛb aazyɛ nɛ
eghɛŋ ɛ.» 2 Bhii ye nadhaa tyee mɛlu mɛtɛn nɛ wat ɛ,
Yezu eezɛnɔɔ Pyɛɛd, nɛ Zak zɛnɔɔ Zaŋ, nyɛ zokazɛbyet
nɛ nɔɔ kɔ boo ɛtsok pɛ bɛ nadi bɔɔ bɛ ɛmet ɛ. Nyɛ
zokazɛswoola bhwoob é mis mɔɔ. 3 Ekaad bɛ moo puu
ɛkasɛpe, mbi mɛkas mɛ wat di ààbɛ nɛ mbi sonok
gekaa nɛ yɛ pɛ kɔ bɔs ɛ. 4 Batsa deenek, bɛdjekel
kasɛka é Eli bɛ nɛ Moiiz moo lɛɛ elɛŋ nɛ Yezu. 5 Wɔ
gwaa, Pyɛɛd zɛke nɛ Yezu náá: «Lyoel, ɛnyɔ náá, mena
dika wak. Djhoosumka epɛt elɛl: wat yɔ, yak yɛ Moiiz,

dhiiti wat yɛ Eli.» 6 Nyɛ nadi É, àègu sa nyɛ nadi elii É,
etɛɛ náá, bɛbebwol naadyeebamɛt bɛ nɛ bɔn nyɛɛg
ɛlyelɛpe. 7 Eguud zokazɛsul, wɔ gwaa, ye zɛkala kɔ
lɔɔ, butal bɛ. Tɔ eguud binek, wɔ gwaa dhiiti gwood
zɛgék, É ke náá: «Nwyak É mɔn'am mɛ dyeebakwyɛl ɔ.
Bi É gwak nyɛ!» 8 É di'enek wat, bɛdjekel moo tin É
gwyák É mengwoob mɔɔ, bɛ kadi É, àèkabaabee mot.
Ye nazokalik É Yezu nyɛ ɛmet. 9 Dáa bɛ nadi ewyeed
ɛtsok ɛ, Yezu eezɛke nɛ bɛdjekel bɛ náá: «Sa mot àèlɛɛ
mot sa bi bee ɛ, kana dwoo ɛlak mos, kɛyaka nɛ dwoo
Sɛɛŋɛlɛ Mɔn Mot aagom ɛ.» 10 Bɛ naamɛt mɛkpa
menek djas, bɛ moo tin esɔs pak'ɔɔ náá: «Nyɛ kwyɛl
ɛlɛɛ yé dum nɛ "ɛgom bhis ɛsyee"?» 11 Bhii tak, bɛ
eezɛdji Yezu náá: «Étɛp yé bɛghaŋ ɛ mɛkana mɛ etsi
di elɛɛ náá: ye goka É Eli pookonyɛl ɛzyɛ ɛsok?» 12
Nyɛ eezɛbɔɔza nɛ nɔɔ náá: «Tsɛɛtsɛ, ye goka É náá,
Eli pookozyɛ ɛsok étɛp nyɛ neezɛkoobal esesɛɛ djas.
"Haa", étɛp yé ekwyala ɛ Zɛɛb di baalɛɛ náá, ye goka,
Sɛɛŋɛlɛ Mɔn Mot zukaa ɛlyelɛpe, náá nyɛ waabhinaa?
13 Yɛ bɛ mam ɔɔ, betka mɛ lɛɛ bin náá: Eli eezezyɛ,
kabela É, bot eesa nyɛ dáa bɛ nakwos ɛ, dáa mɛkpa ɛ
Zɛɛb di ekwyala, dum nɛ nɛ ɛ.» 14 Dáa bɛ nakakum É
di bɛdhiiti bɛdjekel nalik ɔ bɛ kabela É, zukamwaa
nɛ mot, nɛ bɛghaŋ ɛ mɛkana mɛ etsi kuku ɛbwak É
suu mɛso. 15 Beea bot nabee Yezu ɛ, ye nabɛ É, bɛ
naadyeebadjoka, bɛ eezɛsum ekaab, bɛ neekɛ swos
nyɛ. 16 Yezu eezɛdji bɛdjekel bɛ náá: «Ye É mɛso mɛ yé
bi di esuu, bi nɛ bɛ nɔɔ?» 17 Wɔ gwaa mot ngɔt tɔ
ɛdhuu ɛ bot binɔk zɛke nɛ nɛ náá: «Lyoel, mɛ eezyɛ
nɛ mɔn'am etɛɛ náá, mbee sisim ɛpedhek nyɛ, nyɛ
àèlii. 18 Mbee sisim tak zoghɛɛ nyɛ É edi djas, ghɛɛg
nyɛ É bɔs, mɛwyil É nuub, mɔn kwaal mɛtsok, mɔn
nyel kaada dáa muu. Mɛ É booke nɛ bɛdjekel bɔ náá,
bɛ sɔ mbee sisim tak. Bɛ àèpakwak yɛ.» 19 Tin, wɔ
gwaa Yezu zɛke nɛ nɔɔ náá: «Bi É bot ɛ di àèdum koŋ
nɛ Zɛɛb ɔ! Mena kalikeka É di wat mɛlu mɛdhen? Ye
kabaalik mɛlu mɛdhen mɛ di egoka nɛ ɛmaad ɛ bin?
Dhaaka mɛ nɛ mɔn'enɔk wak.» 20 Bhii tak, bɛ eezɛzyɛ
nyɛ nɛ mɔn tak. Beea mbee sisim nabee Yezu ɛ, wɔ
gwaa, nyɛ zɛdheeg mɔn'enɔk ɛlyelɛpe «buku-buku».
Nyɛ eezɛghaaga si, nyɛ moo boola si, mɛdheed ewyis É
nuub. 21 Tin, Yezu eezɛdji sɛɛg mɔn'enɔk náá: «Mɔn'ak
moo nɛ ɛbil ɛbɛ ɛlak mos mɛlu mɛdhen?» Sɛɛg mɔn
nɛ nɛ náá: «Kana edhɔma bɛ, kɛyaka nɛ dwoo pan
mos'ak. 22 É dhiiti tyɛ, mbee sisim ɛpezyeegal nyɛ tɔ
du, yak tyɛ tɔ dii étɛp nyɛ neegwyɛ. "Yaayee!" Geka
bis ghoŋ, tsika bis, wɔ di nɛ ghwyil ɛsa ɔ!» 23 Wɔ gwaa
Yezu zɛbɔɔza nɛ nɛ náá: «Étɛp yé wɔ ke náá: "Wɔ di nɛ
ghwyil ɛsa ɔɔ." Ghuna ye É náá, mot ɛ dum koŋ nɛ
Zɛɛb ɔɔ, esa djas nyɛ aawaab ɛ, nyɛ waabela.» 24 É
di'enek wat, sɛɛg mɔn'enɔk eezɛtsim ɛlyelɛpe. Nyɛy
náá: «Mɛ eedum koŋ. Kwyeea mɛ etɛɛ náá, mɛ neewa
lyem tɔ ɛmyaal ɛnyɔɛpe!» 25 Dáa Yezu nabee ɛdhuu ɛ
bot ezyɛ ekaab pɛ kyee bɛ nadi É, nyɛ eezɛbhɛm mbee
sisim. Nyɛy nɛ nɛ náá: «Wɔy sisim di ediyal bot mɛlɔ
nɛ enuub ɔ, ye É mam ɛ di eke nɛ nɔ náá: Wyisa tɔ nyel
mɔn'ak. Sa wɔ àèbaabula tɔ lɛ!» 26 Wɔ gwaa, mbee
sisim zɛbo boo tsim, zɛdheeg mɔn'enɔk ɛlyelɛpe. É di
tak, mbee sisim tak eezɛwyis, mɔn tak moo tin dáa
muu, sa náá, bot ɛ nadi tin ɔ, ke náá: «Nyɛ eegwyɛ!»
27 Tin, Yezu eezɛmɛt nyɛ É mbɔ, zɛwyɛl nyɛ, mɔn tak
eezɛtyaa tetel. 28 É sok Yezu nazɛni tɔ ndjaa bɛ nɛ
bɛdjekel bɛ bɔɔ bɛ ɛmet ɛ, bɛdjekel eezɛdji nyɛ náá:
«Étɛp yé bis di àèkwak ɛsɔ mbee sisim tak?» 29 Yezu
eezɛbɔɔza nɛ nɔɔ náá: «Mbi esisim binek wyis É, ye É
bɛ náá, wɔ nɛ djaala Zɛɛb ɛbuɛpe ɔ.» 30 Bɛ eezɛdus
tin, wɔ gwaa, bɛ zɛtsaal kyee dik Ghalile djas. Yezu
nabɛ àèkwyɛl náá, bot gu pɛ nyɛ nadi ɛ. 31 Etɛɛ náá,
nyɛ nadi elyo bɛdjekel bɛ. Nyɛy nɛ nɔɔ náá: «Sɛɛŋɛlɛ
Mɔn Mot É waakaaa É mɛmbɔ mɛ bot ɛ mesyem. Bhii
tak, bɛ waagó nyɛ. Mɛlu mɛlɛl bhii tak, nyɛ waagom.»
32 Tin, bɛdjekel nabɛ É, àèmɛt lo etɛp ee nyɛ nadi elɛɛ
bɛ ɛ. Bɛ nadi É, nɛ bwoo ɛdji nyɛ etɛp binek djas. 33
Bɛ eezɛkum pɛ Kapɛlnaum. Dáa bɛ nadi tɔ ndjaŋ ɛ,
Yezu eezɛdji bɛdjekel bɛ náá: «Mɛso mɛ yé bi di esuu
ze ɛ ze?» 34 Bɔɔ djas «kup», àèlii, bela tin náá, ze ɛ
ze bɛ nadi esuu mɛso dum nɛ etooba. 35 Tin, Yezu
eezɛdisi, bhii tak, nyɛ eezɛdjóo bɛdjekel bɛ kam nɛ
bɛbá. Nyɛy nɛ nɔɔ náá: «Mot ɛ kwyɛl etooba ɔɔ, ye
goka É nyɛ di mot ɛbhis tɔ bɛsɔ djas. Nyɛ di mot-mɛsa
mɛ bɛsɔ djas.» 36 Bhii tak nyɛ eezɛnɔɔ dhiiti mɔɔ
dhyeeb, nɛɛg nyɛ kuku ɛbwak ɛ lɔɔ. Nyɛ eezɛbeedal
nyɛ. Bhii tak, nyɛ eezɛke nɛ nɔɔ náá: 37 «Mot aamyaal
mɔɔ dhyeeb dáak kɔ ɛsu ɛ kwyɛl nyɛ di nɛ yɛ nɛ nam
ɔɔ, ye É mam mɛ ɛmet ɛ nyɛ myaal. Mot aamyaal mɛ
ɔɔ, nyɛ àèpamyaal mam mɛ ɛmet. Nyɛ myaal É dɔɔ nɛ
mot nadhis mɛ ɔ.» 38 Zaŋ eezɛke nɛ Yezu náá: «Lyoel,
bis eebee dhiiti mot esɔ embee esisim nɛ din ɛ lɔ. Bis
eekoolyak nyɛ, etɛɛ náá, nyɛ àèkɛ lɔɔg wat mena nɛ bɛ
nɔɔ.» 39 Tin, Yezu zɛbɔɔza nɛ nɔɔ náá: «Sa mot àèlyak
nyɛ, etɛɛ náá, ye tok nɛ mot aasa endem e mɛbwala nɛ
din ɛ lam É di'enek wat, da nyɛ É byak mɛ. 40 Etɛɛ náá,
mot É di àèbhina mena ɔɔ, nyɛ É mot'ena. 41 Tsɛɛtsɛ
nɛ tsɛɛtsɛ, mɛ lɛɛ bin É náá: Nɛ mot aazodjɛ bin djɛak

nɛghu bɛɛlɛ mɛdii mɛ wat etɛɛ náá, bi ɛ́ bot ɛ Mɛsia ɔ,
nyɛ waabela boo etuud.» 42 «Mot ɛ́ di tyee boo ɛbɛk
ɛ́tɛp ɛkɔa tɔ mesyem ngɔt tɔ bɔn di dum koŋ nɛ nam
ɔ, ye goka ɛ́ náá, bɛ tsel nyɛ boo ɛkok ɛ́ tsuŋ, da bɛ ɛ́
lóo nyɛ tɔ dii mɛsɔn. 43 Yɛ bɛ náá, mbɔ'ɔ di esa náá,
wɔ kwyit mɛlu djas tɔ mesyem ɔɔ, tsaala yɛ. Ɛnyɔ náá,
mot ni tɔ tsik na kɔm-kɔm nɛ mbɔ tsaala. Ɛbiyo kabɛ ɛ́
náá, wɔ di nɛ mɛmbɔ mɛmbá, da wɔ ɛ́ su tsik, da wɔ ɛ́
tó, kɛdyak tɔ du na kɔm-kɔm. [(Geenna g1067) 44 Pɛ tɔ di
di náá, elum ààgwyɛ ɛ, ɛ́ di di náá, ngel du ààdim ɛ.]
45 Yɛ bɛ náá, ko'ɔ di esa náá, wɔ gheekwye-kwyɛ mɛlu
djas tɔ mesyem ɔɔ, ye goka ɛ́, wɔ tsaal yɛ. Ɛnyɔ náá,
mot ni tɔ tsik na kɔm-kɔm nɛ ko tsaala. Ɛbiyo kabɛ ɛ́
náá, wɔ di nɛ mɛko mɛmbá, da wɔ ɛ́ su tsik, da wɔ ɛ́ tó,
kɛdyak tɔ du na kɔm-kɔm. [(Geenna g1067) 47 Yɛ bɛ náá,
dis ɛ lɔ ɛ́ di esa náá, wɔ gheekwye-kwyɛ mɛlu djas tɔ
mesyem ɔɔ, ye goka ɛ́, wɔ dis yɛ. Ɛnyɔ náá, mot ni tɔ
Ɛyoŋ ɛ Zɛɛb nɛ dis wat. Ɛbiyo kabɛ ɛ́ náá, wɔ di nɛ mis
mɛmbá, da wɔ ɛ́ su Ɛyoŋ ɛ Zɛɛb, da wɔ ɛ́ tó, kɛdyak tɔ
du na kɔm-kɔm. (Geenna g1067) 48 Pɛ tɔ di di náá, "elum
ààgwyɛ ɛ́, ɛ́ di di náá, ngel du ààdim ɛ." 49 Tin, yɛ aadi
ɛ́, bot djas moo egwom zam du. 50 «Mɛsɔn ɛ́ mbɛɛ
sonok. Yɛ bɛ náá, mɛsɔn moo ɛ́, ààkagwom ɔɔ, "haa"
ye saaa dáa, ɛ́tɛp ye neebaagwom? Dika nɛ mɛsɔn tɔ
len, da bi ɛ́ gwakel nɛ bot djas.»

10 Yezu eezɛtó pɛ kyee dik Yude, pɛ yii kyiid dii
Yuldɛn. Wɔ gwaa, zukamwaa nɛ mot baazɛsɛɛga
tin, nyɛ moo baazɛlyo bɛ dáa nyɛ nazezyɛ nɛ ɛsesa
sok ɛ. 2 Bɛdhiiti eFalizyɛ eezɛtiila pɛ daa lɛ, ɛ́tɛp bɛ
neelóo nyɛ pɛ ɛko, bwood nyɛ pɛ kyɛ. Bɛ eezɛdji nyɛ
náá: «Etsi bina ɛpemyaal náá, mot pɛɛ myɛl ɛ́?» 3
Yezu kabɔɔza nɛ nɔɔ tɔ kiya náá: «Moiiz nakodjɛ bin
yaa tsi?» 4 Bɛ eezɛbɔɔza nɛ nɛ náá: «Moiiz nake ɛ́
náá, motom kwyal mɛkana mɛ di lyaal náá, nyɛ eepɛɛ
myɛl ɛ. Bhii tak, nyɛ ɛ́ nɛ ghwyil ɛpɛɛ myɛl.» 5 Deenek
Yezu eezɛke nɛ nɔɔ náá: «Moiiz nakwyal deenek ɛ́,
ɛ́tɛp'en etɛɛ náá, bi nɛ dyeebalyel elyem. 6 Mena bee
ɛ́ ghɛŋ Zɛɛb nakus bɔs ɔ, "Nyɛ nasaa ɛ́ motom nɛ
moma", ekwyala lɛɛ ɛ́ deenek. 7 "Ɛ́tɛp tak ɛ́ di náá,
motom ɛ́ waalik sɛɛg nɛ nyɛɛg, kɛsɛɛga nɛ myɛl. 8
Bhii tak, bɔɔ bɛbá kadi ɛ́, bɛ moo mot ngɔt." Tin, bɛ
tokapɛ bot ɛbá; bɛ moo ɛ́ mot ngɔt. 9 Tin, sa mot
ngɔt ààbo sa Zɛɛb sɛɛg ɛ.» 10 É sok bɛ nazɛni tɔ ndjaŋ
ɛ, wɔ gwaa bɛdjekel baazɛdji Yezu mɛdjin dum nɛ
tɛp tak. 11 Nyɛ ɛ́ boozɛbɔɔza nɛ nɔɔ náá: «Mot ɛ́ pɛɛ
myɛl, da nyɛ ɛ́ kɛba moma sis ɔɔ, nyɛ ɛ́ mot mɛzɔ
ɛtɛɛ náá, bɛ nɛ moma mɛgwyak dinaa mot ngɔt. 12
Tyee wat nɛ moma. Nyɛ byen ngom, da nyɛ ɛ́ myaal
ɛtó, kɛba motom sis ɔɔ, nyɛ sa ɛ́ ɛzɔ.» 13 Bot zokazyɛ
Yezu nɛ bɔɔ dhyeeb ɛ́tɛp nyɛ neekɛl bɛ mɛmbɔ. Tin,
bɛdjekel eezɛbhɛm bɛ. 14 Dáa Yezu nabee deenek ɛ,
lyem naakpaa nyɛ. Bhii tak nyɛ eezɛke nɛ bɛdjekel bɛ
náá: «Betka bɔɔ dhyeeb zyɛ pɛ daa lam! Nàluka bɛ
etɛɛ náá, Ɛyoŋ ɛ Zɛɛb ɛ́, ɛ́tɛp bot ɛ di tyee bɔɔ ɔ. 15
Tsɛɛtsɛ nɛ tsɛɛtsɛ, mɛ lɛɛ bin ɛ náá: Mot ɛ di ààmyaal
Ɛyoŋ ɛ Zɛɛb dáa mɔɔ dhyeeb ɔɔ, nyɛ aanàkwaani tɔ
tak.» 16 Bhii tak, nyɛ eezɛghɛɛ mɔn ngɔt, nyɛ moo
tin ekɛl mɛmbɔ kɔ bɔn binɔk, esɛɛ bɛ mɛtel. 17 Yezu
gba ɛ gba, nyɛy kuku kyeed, dhiiti mot zokazyɛ nɛ
kaab, zɛkwyit mɛboŋ si, si mɛko mɛ. Nyɛy nɛ nɛ náá:
«Mbɛɛ lyoel, mɛ goka nɛ ɛsa dáa ɛ́tɛp mɛ neebela tsik
na kɔm-kɔm?» (aiōnios g166) 18 Yezu eezɛbɔɔza nɛ nɛ
náá: «Ɛ́tɛp yé wɔ di edjóo mɛ mbɛɛ lyoel? Ye tok nɛ
mbɛɛ mot kɔ bɔs'ak bhii Zɛɛb nyɛy nyɛ ɛmet. 19 Wɔ
nɛ gu etsi djas: "Sa wɔ ààgó mot, sa wɔ ààsa mɛzɔ,
sa wɔ ààdjii sa mot, sa wɔ ààlɛɛ elɛŋ e etsal dum nɛ
mot, sa wɔ ààsa sa ɛbiyo nɛ mot, duwala soog nɛ
nyoog."» 20 Mot'enɔk eezɛbɔɔza nɛ nɛ náá: «Lyoel,
etsi binek djas mɛ nɛ duwal yɛ, kana edhɔma bam,
kɛkum dwoo pan mos'ak.» 21 Yezu eezɛgwyák nyɛ nɛ
lyem mɛkwyɛla. Nyɛ eezɛke nɛ nɛ náá: «Ye zokalik
wɔ ɛ́, wɔ sa sa wat: Tɔ́a, kɛbɔmsa esa bɔ djas, da wɔ
ɛ́ nɔɔ epata e tak, djɛ bɛdjel ɛ bot, tin, wɔ waabela
mɛvu tɔ gwoo, bhii tak da wɔ ɛ́ zɛdu mɛ.» 22 Dáa
mot ekum'enɔk nagwak deenek ɛ, ye nabɛ ɛ́, mɛkpa
menek naatek nyɛ nyel «wɔyɔŋ». Nyɛ eezɛsik nɛ ɛbuk
etɛɛ náá, nyɛ nadi ɛ́, nɛ ekum ɛbuɛpe. 23 Bhii tak,
Yezu eezɛliig mis tɔ ɛbwak, gwyák bɛdjekel bɛ. Nyɛy
nɛ nɔɔ náá: «Ɛkɔɔla nɛ bɛkum ɛ bot, bɛ ni tɔ Ɛyoŋ ɛ
Zɛɛb!» 24 Ye nabɛ ɛ́ mɛkpa menek naadyeebadhek
bɛdjekel bɛ ebhum elyem, bhii tak Yezu eebaazɛke
náá: «Bɔn bam, ɛni ɛ́ tɔ Ɛyoŋ ɛ Zɛɛb, tok ɛbɛɛ! 25 Ɛlyel
náá, boo yaaga bal, nyɛ ni tɔ ba mɔɔ ɛlen ɛ dhɔɔ,
baalyel dhaa-dhaŋak nɛ mot ekum, nyɛ ni tɔ Ɛyoŋ
ɛ Zɛɛb.» 26 Bɛdjekel nadjodjoka yenek djas ɛ́ djoka.
Tin, bɛ moo djinel pak'ɔɔ náá: «Yɛ bɛ deenek ɔɔ, ɛzɛ
aabela tsik na kɔm-kɔm?» 27 Yezu zɛbulal mis, gwyák
bɛ. Nyɛy nɛ nɔɔ náá: «Yɛ bɛ bot ɔ, bɛ aanàkwaakwak.
Ye ɛ́ Zɛɛb nyɛy nyɛ ɛmet ɛ́ aapaakwak, etɛɛ náá, ye
tok nɛ sa Zɛɛb aadi ààkwak.» 28 Wɔ gwaa, Pyɛɛd ke
náá: «Gwyáka! Bis eezebet esa bis djas ɛ́tɛp ɛdu ɛ wɔ.»
29 Yezu baazɛbɔɔza náá: «Tsɛɛtsɛ nɛ tsɛɛtsɛ, mɛ lɛɛ
bin ɛ́ náá: Mot ɛ́ bet sɛɛg nɛ nyɛɛg, nɛ mɔn nyɛɛg,

zɛnɔɔ bɔn bɛ, nɛ bɛkɛl, zɛnɔɔ mendjaa mɛ, nɛ epyeeb
bɛ étɛp'am, nɛ étɛp Mbɛɛ Bhaadal ɛ Zɛɛb ɔɔ, **30** kana
mos, nyɛ waabela mendjaa, bɛdhyeeb, bɛkɛl, bɛnyɛɛg,
bɔn nɛ epyeeb bɛdhet nɛ bɛdhet kɔ bɔs. É di tak wat,
nyɛ waadɛ goo kɔ ɛsu ɛ lam. Tɔ tsik aazyɛ bhis yak
ɛ, nyɛ waabela tsik na kɔm-kɔm. **(aiōn g165, aiōnios g166)**
31 Bela náá, bɛtɛ nɛ bot ɛ di mos é lɔɔg ɛsok ɔ, bɛ
aakaswaala bot ɛ ɛbhis, bot ɛ di mos pɛ lɔɔg ɛbhis ɔ,
bɛ aakaswaala é bot ɛ lɔɔg ɛsok.» **32** Bɛ nadi é é ze, bɔɔ
etó pɛ Yeluzalɛm. Yezu pɛ sok, bɛdjekel bɛ pɛ bhis nɛ
bɛdhiiti bot ɛ nadi edu nyɛ ɔ. Kɛŋ nabɛ é ye moo sa bɛ.
Wɔ gwaa Yezu baazɛsɛɛg bɛdjekel bɛ kam nɛ bɛbá, nyɛ
moo tin elɛɛ bɛ sa aasael dum nɛ nɛ ɛ. **33** Nyɛ eezɛlɛɛ
bɛ náá: «Gwakeka! Mena ɛpetɔ́ka pɛ Yeluzalɛm pɛ
Sɛɛŋɛlɛ Mɔn Mot aakaaa é mɛmbɔ mɛ eboo bɛghaa-
Zɛɛb nɛ bɛghaŋ ɛ mɛkana mɛ etsi ɛ. Bɛ waapit nyɛ,
bhii tak, bɛ waadjɛ nyɛ epɛ́ɛ e ɛsyee. Nyɛ waadjɛaa é
mɛmbɔ mɛ bot ɛ di ààbɛ bot ɛ mbyak eYuda ɔ. **34** Bot
binɔk é waaduk nyɛ, sɛɛ nyɛ mɛtel é mis, nyuu nyɛ
nɛ eghwyɛs, gó nyɛ. Mɛlu mɛlɛl bhis ɛsyee ɛ lɛ, nyɛ
waagom.» **35** Wɔ gwaa Zak bɛ nɛ mɔn nyɛɛg Zaŋ, bɔn ɛ
Zɛbɛdɛ, zokazɛtiila pɛ daa Yezu, bɔɔ nɛ nɛ náá: «Lyoel,
bis kwyɛl é náá, wɔ sa sa bis aadji wɔ nenak'aak.» **36**
Nyɛ eezɛdji bɛ: «Bi kwyɛl náá, mɛ sa bin yé?» **37** Bɛ
eezɛbɔɔza nɛ nɛ náá: «Bis kwyɛl é náá, é sok wɔ aadi
tɔ duma yɔ ɛ, wɔ djɛ bis duma ɛ djɛ bis ghwyil ɛdisi,
ngɔt pɛ mbɔ eghɛŋ bɔ, nwyak ngɔt pɛ mbɔ ɛmyɛl ɛ
lɔ ɛ.» **38** Tin, Yezu zokazɛbɔɔza nɛ nɔɔ náá: «Bi àègu
sa bi di ewaab ɛ. Bi é nɛ ghwyil ɛkwak ɛdɛ mɛdii mɛ
mbi bɛɛlɛ mam aadɛ ɛ nɛghu bi é nɛ ghwyil ɛduwa
Zɛɛb kɔkɔ mbi mam aaduwaa ɛ?» **39** Bɔɔ nɛ Yezu náá:
«Bis é waakwak ɛsa yɛ.» Bhii tak, Yezu zɛbaabɔɔza
nɛ nɔɔ náá: «Ye é tsɛɛtsɛ náá, bi é nɛ ghwyil ɛdɛ tɔ
bɛɛlɛ mezuk mɛ mɛ aadɛ ɛ. Bi é nɛ ghwyil ɛduwaa
mezuk dáa mam aaduwaa ɛ. **40** Yɛ kabɛ dum nɛ tɛp
ɛdisi pɛ mbɔ eghɛŋ bam nɛghu pɛ mbɔ ɛmyɛl ɛ lam ɔ,
ye tok mam di nɛ ghwyil ɛdjɛ bin edi e tak, etɛɛ náá,
edi binek aadjɛaa é, nɛ bot ɛ ye nazekoobela étɛp'ɔ ɔ.»
41 Dáa bɛdjekel kam nalik ɛ, nagwak deenek ɛ, ye nabɛ
é, ye naakpaa bɛ elyem dum nɛ tɛp Zak bɛ nɛ Zaŋ nalii
ɛ. **42** Tin, Yezu zokazɛdjóo bɛ. Bhii tak, nyɛ eezɛlɛɛ bɛ
náá: «Bi nɛ gu dáa bɔs'ak di ɛ: Ye é bot ɛ di ebeeaa dáa
ekukuma e membyak é di ezuk bot bɔɔ. Eboo bot ɛ bɔs
ɛpenyal bɛ nɛ mɛko mɔɔ. **43** Yɛ àègoka nɛ ɛsael deenek
pak'en. Ye goka é náá, mot di ekwyɛl ɛdi kɔ elo bɛsɔ
pak'en ɔ, mot tak paakodi mot-mɛsa mɛ bɛsɔ. **44** Mot
aakwyɛl ɛdi pɛ sok bɛsɔ ɔ, di kwom bɛsɔ djas. **45** Étɛp
tak é di náá, Sɛɛŋɛlɛ Mɔn Mot nyɛy nyɛ ɛmet nabɛ
àèzyɛ, etɛɛ náá, bot neezɛdi bot ɛ mɛsa mɛ. Nyɛ nazyɛ
é, zɛsa bot mɛsa, nɛ ɛzɛdjɛ tsik'ɛ tyee etuud étɛp bot
ɛbuɛpe.» **46** Bɛ eezɛkum pɛ dɛl ɛ Yeliko. Dáa Yezu nadi,
nyɛ moo wyis bɛ nɛ bɛdjekel bɛ tin é, zukamwaa nɛ
mot nadi edu bɛ. Yɛ nabɛ é nɛ dhiiti mot na edhim nɛ
engwyeebel, din ɛ lɛ nabɛ Balatime. Nyɛ nabɛ é mɔn ɛ
Time. Nyɛ nadidi é ndiindil é ngwoob gba. **47** Dáa nyɛ
nagwak náá, ye nabɛ é Yezu, mot Nazalɛt ɛ, wɔ gwaa,
nyɛ zɛtsim náá: «Yezu, Mɔn ɛ Dhavid, geka mɛ ghoŋ!»
48 Bɛtɛ nɛ bot ɛ nadi tin ɔ moo tin ebiyo nɛ nɛ, ebhɛm
nyɛ, étɛp nyɛ needi gwyem. Tin, nyɛ eebaazɛloogal
gwood ɛlyelɛpe: «Mɔn ɛ Dhavid, geka mɛ ghoŋ!» **49**
É sok'enek, Yezu eezɛtyaa. Nyɛy nɛ bɛdjekel bɛ náá:
«Djóoka mɛ nwyak.» Tin, bɛ eezɛdjóo mot edhim
binɔk. Bɔɔ nɛ nɛ náá: «Wyɛla, sa mɛghaaz. Nyɛ é
ɛpedjóo wɔ!» **50** Tin, «ngbat», Balatime eezɛwyɛl,
mwas boo ndjookuwa yɛ, tó pɛ Yezu nadi é. **51** Deenek
Yezu eezɛdji nyɛ náá: «Wɔ kwyɛl náá, mɛ sa wɔ yé?»
Mot edhim binɔk eezɛbɔɔza nɛ nɛ náá: «Lyoel, mɛ
kwyɛl é náá, mis mam bɛŋel!» **52** Yezu eezɛke nɛ nɛ
náá: «Tɔ́a, ɛmyaal ɛ lɔ eetsik wɔ.» É di'enek wat, mis
mɛ eezɛbɛŋel. Bhii tak, nyɛ moo du Yezu é gba.

11 Dáa bɛ nadi, bɛ moo kunaa nɛ Yeluzalɛm ɛ, ye nabɛ
é, bɛ moo é ngwoob Bhɛtfaze nɛ Bhetani, mbaka-
mbaka nɛ ɛtsok ɛ pyeeb oliv. Tin, Yezu eezɛlwom
bɛdjekel bɛ bɛbá. **2** Nyɛy nɛ nɔɔ náá: «Tɔ́ka kɔ dɛl di
pɛ sok'enek. Tuula bi aatuula kɔ dɛl ɛ, bi é waabee
mɔɔ swooz an tiŋela di náá, mot dinaa àèpaago kɔ lɛ
ɔ. Tiika nyɛ, da bi é zyɛ mɛ nɛ nɛ wak. **3** Mot é dji
bin náá: "Bi tó nɛ nɛ wo ɔɔ?" Lɛɛka nyɛ náá: "Ye é
Ghɛŋ é di nɛ gwyes nɛ nɛ. Nyɛ waabulal bin nwyak
nenak."» **4** Bhii tak, bɛ eezɛtó, bɛ kabela é, mɔɔ swooz
an tiŋela é ɛbɛ ɛ ndjaa dhiiti mot. Wɔ gwaa, bɛ zɛtii
nyɛ, zɛsik nɛ nɛ pɛ Yezu nadi é. **5** Bɛdhiiti bot ɛ nadi
tin ɔ eezɛdji bɛ étɛp yé bɛ di etii mɔɔ swooz an. **6** Wɔ
gwaa, bɛ zɛbɔɔza nɛ nɔɔ dáa Yezu nalɛɛ nɛ nɔɔ ɛ. Tin,
bɛ eezɛbet bɛ, bɛ eetii mɔɔ swooz an tak. **7** Bhii tak, bɛ
eezɛtó nɛ mɔɔ swooz an tak pɛ Yezu nadi é, wɔ gwaa
bɛ zɛkɛl nyɛ endjookuwa bɔɔ kɔ koŋ'ɛ, bhii tak Yezu
eezɛkalal kɔ lɛ, disi. **8** Wɔ gwaa bot ɛbuɛpe zɛtó nɛ
ɛdja endjookuwa bɔɔ gba ɛ gba, bɛdhiiti kadja yɔbɔ é,
ebhuuz e ele ee bɛ nadi etsaal tɔ epyeeb ɛ. **9** Ngoŋ
bot ɛ nadi pɛ sok ɔ, nɛ bot ɛ nadi pɛ bhis ɔ, moo tin
edjeeb: «Hozana! Zɛɛb sɛɛ mot zyɛ nɛ din ɛ Ghɛŋ ɔ
mɛtel! **10** Zɛɛb goka é nɛ ɛsɛɛ mɛtel mɛ kɔ Ɛyoŋ ɛ
di ezyɛ yenek, ɛyoŋ ɛ Dhavid sɛɛg'enaka! Hozanna

nɛ Zɛɛb tɔ gwoo.» 11 Yezu eezɛni tɔ Yeluzalɛm, nyɛ
eezɛtó pɛ kok Ndjaa-ebuwa. Bhii nyɛ nakazɛgwyák é
ngwoob'ɛ ɛ, nyɛ eezɛbee esesɛɛ ee nadi esɛɛ tɔ tak
ɛ djas, nyɛ eezɛnɔɔ nyel, bɛ nɛ bɛdjekel bɛ kam nɛ
bɛbá dhaa yɔbɔ, tó pɛ Bhetani, etɛɛ náá, ye nabɛ é
dwoo eezesila. 12 Yak mɛlem, é ghɛŋ bɛ nadi edus
pɛ Bhetani ɛ, wɔ gwaa za zɛmɛt Yezu. 13 Bɛ dinaa
ɛtsetaɛpe, wɔ gwaa, nyɛ zɛbee le fiigh nɛ bɛtɛ nɛ eka.
Tin, Yezu eezɛtiila si le tak nɛghu nyɛ waabela bhum,
étɛp nyɛ neebók, dɛ. Dáa nyɛ nakakum si le ɛ, nyɛ
àápakabela sonok. Nyɛ kabela é, eka nɛ eka, etɛɛ náá,
yɛ mbu nyɛ di edjɛ bhum ɛ, nabɛ é, àádjala. 14 Tin,
Yezu eezɛke nɛ le tak náá: «Kan dwoo pan mos'ak,
ye tok nɛ mot aabaadɛ bhum'ɔ!» Bɛdjekel bɛ nabɛ é
egwak etɛp binek djas. (aiōn g165) 15 Bɛ eezɛkum pɛ
Yeluzalɛm. Wɔ gwaa bɛ zɛni tɔ kok Ndjaa-ebuwa. Nyɛ
eezɛni é sɔ bot ɛ nadi ebɔmsa esa bɔɔ ɔ, nɛ bot ɛ nadi
ebɔm-bɔmak ɔ nadi tin ɔ. Nyɛ eezɛwaaz emesa bɛ
nadi eswoola epata kɔ tak ɛ, nɛ mɛbhóó mɛ bot ɛ
nadi ebɔmsa mɛghum ɔ. 16 Yezu nabɛ é àábet náá,
mot ngɔt dhaa nɛ sa wat tɔ kok Ndjaa-ebuwa. 17 Bhii
tak, nyɛ moo lyo bɛ náá: «Tɔ mɛkpa mɛ Zɛɛb, ye tok
kwyala náá: "Ndjaŋ'am aadjóoaa é, ndjaa mendjaala
mɛ eYuda, étɛp bot ɛ membyak djas é"? Yɛ kabɛ biyɔ
ɔ, bi eezesa náá, ye di zɛega bot ɛ djii.» 18 Tin, wɔ gwaa
etɛp binek djas kum tɔ mɛlɔ mɛ eboo bɛghaa-Zɛɛb
nɛ bɛghaŋ ɛ mɛkana mɛ etsi. Bɛ moo tin esaa dáa bɛ
aasa étɛp bɛ neegó nyɛ. Etɛɛ náá, bɛ nadi é, nɛ bwoo
dáa bɛ nadi ebee dáa ɛdhuu ɛ bot nadi eduwal mɛlyo
mɛ ɛ. 19 Dáa dwoo nakabɛ yɛ eesila ɛ, wɔ gwaa bɛ nɛ
bɛdjekel bɛ zokazɛwyis, tó. 20 Tɔ mɛlem kɛɛŋ dáa bɛ
nakadhaa é ze'enek ɛ, bɛ kabela é, le fiigh eezesyee
dɔɔ nɛ ekaŋal. 21 Tin, Pyɛɛd eezɛtaala sa nasael koko é
di'enek ɛ. Nyɛy nɛ Yezu náá: «Lyoel! Gwyáka le fiigh
wɔ nalek koko ɛ. Yɛ eezesyee!» 22 Yezu eezɛbɔɔza nɛ
bɛdjekel bɛ náá: «Mɛ lɛɛ bin é náá: Dumka koŋ nɛ
Zɛɛb. 23 Tsɛɛtsɛ nɛ tsɛɛtsɛ, mɛ lɛɛ bin é náá: Mot é
ke nɛ ɛtsok ɛlak: "Ghɛɛa nyel tin, dusa, kɛghaaga tɔ
dii mɛsɔn" ɔɔ, ye é bɛ náá, mot tak tok nɛ mɛso tɔ
lyem ɔɔ, nyɛ dum koŋ nɛ Zɛɛb ɔɔ, djas nyɛ aake ɛ, yɛ
waasael étɛp'ɛ. 24 Étɛp tak é mɛ di eke nɛ nen náá: É
sok bi di edjaala étɛp ɛwaab sonok ɛ, dumka koŋ náá,
bi eezebela, tinaak é bi aabela sa bi waab ɛ. 25 Tin, bi é
di tetel étɛp mendjaala ɔɔ, wɔ siiza náá, wɔ é nɛ tɛp nɛ
mɔn nyoog ɔɔ, ye goka é wɔ pel nyɛ etɛɛ náá, Sɛɛg'en
di tɔ gwoo ɔ neepel bin yebɔ ɛbiyo bi sa ɛ. [26 Yɛ bɛ
náá, bi àápapel bɔn nyɛɛg bin ɔɔ, Sɛɛg'en di tɔ gwoo
ɔ, aanàkwaapel yebɔ mesyem mɛ bi sa ɛ.]» 27 Bhii
tak, bɛ eezɛbula pɛ Yeluzalɛm, dáa Yezu nadi edjaad
tɔ kok Ndjaa-ebuwa ɛ, wɔ gwaa, bɛghaŋ ɛ mɛkana
mɛ etsi, nɛ bɛpaa ɛ eYuda, zɛnɔɔ eboo bɛghaa-Zɛɛb,
zokazyɛ pɛ daa Yezu bɛghu. 28 Bɛ nazyɛ zɛdji Yezu é
náá: «Kɔ eghɛŋ e zɛ wɔ di esa esesɛɛ binek? Ɛzɛ djɛ wɔ
eghɛŋ ɛsa deenek?» 29 Yezu eezɛbɔɔza nɛ nɔɔ náá:
«Mɛ pookodji bin kiya wat. Bi é bɔɔza mɛ ɔɔ, ye é mɛ
kalɛɛ bin kɔ eghɛŋ e zɛ mɛ di esa esesɛɛ bak. 30 Ye é
ɛzɛ nadhis Zaŋ, nyɛ zɛduu bot Zɛɛb? Ye nabɛ é Zɛɛb
"ohoo" ye nabɛ é mot? Bulalka mɛ kiya yenek.» 31
Pak'ɔɔ bɛ moo tin esɔs. Bɔɔ náá: «Mena é keka nenak
náá: "Ye é Zɛɛb" ɔɔ, nyɛ waadji mena náá: "Étɛp yé
bi nadi àámyaal Zaŋ?" 32 "Haa" mena keka nenak
náá: "Ye é mot é nalwom nyɛ ɔɔ"?» Bɛ nake deenek é,
etɛɛ náá, bɛ nadi ekaab ɛdhuu ɛ bot, bela náá, bɔɔ
djas nadi eke é náá, Zaŋ nabɛ é tɛtɛ ngoolel-mɛkpa ɛ
Zɛɛb. 33 Bɛ é boozɛbɔɔza nɛ Yezu náá: «Bis àágu.» Tin,
Yezu é boozɛbɔɔza nɛ nɔɔ náá: «Dɔɔ nɛ mam pe, mɛ
aanàkwaalɛɛ bin kɔ eghɛŋ e zɛ mɛ di esa esesɛɛ bak.»

12 Bhii tak, Yezu zɛlii nɛ nɔɔ tɔ kana náá: «Mot
ngɔt naabɛ pyeeb vin. Nyɛ zokapeeb pyeeb tak,
tin, wɔ gwaa nyɛ kpak tyee mɔɔ bwak tɔ ɛkok, edi
bɛ aadi esesyaal mɛdii mɛ bhum vin tak ɔ. Bhii tak,
nyɛ eebaazɛsum ndjaa pɛ ɛko, étɛp bot aadi ebaal
pyeeb ɔ. Bhii tak nyɛ eezɛdjóo bot ɛ di egu mɛsa mɛ
vin ɔ, da é djɛ bɛ mɛsa mɛ tak. Nyɛ eezɛnɔɔ nyel, tó
mɛdjoŋ. 2 Mbu epyeeb e tak di ewum ɛ, yɛ eezɛdjala.
Wɔ gwaa, nakuma pyeeb zokazɛlwom mot ngɔt di esa
mɛsa pɛ daa lɛ ɔ, pɛ dáa bot ɛ nyɛ nalik nɛ pyeeb ɔ,
étɛp bɛ needjɛ nyɛ yɛ pak bhum vin bɛ nabela ɛ. 3 Wɔ
gwaa, bot ɛ nalik nɛ pyeeb ɔ, zɛmɛt mot tak, duma
nyɛ é nyel nɛ mɛbin. Bhii tak swaal nyɛ mɛmbɔ toto.
4 Bhii mot sok, nakuma pyeeb eebaazɛlwom dhiiti
mot di esa mɛsa pɛ daa lɛ ɔ náá, nyɛ tó pɛ daa lɔɔ tɔ
pyeeb, bɛ eezɛnyuu nyɛ é lo, nyek nyɛ ɛbuɛpe. 5 Yak
kɔkɔ tyee esok elɛl. Nyɛ eebaazɛlwom nwyak mot, bɔɔ
duma nyɛ é nyel nɛ mɛbin, gó nyɛ. Bɛ nabaazosa nɛ
bot ɛ nazyɛ ɛbhis ɔ deenek, bɛdhiiti biaa, bak góaa. 6
Nyɛ nabɛ é nɛ ɛtsak ɛ mɔn'ɛ nyɛ nadi ekwyɛl dhaa
tyɛ ɔ nalik ɔ. Nyɛ eezɛlwom nyɛ pɛ daa lɔɔ nɛ egeka
náá: "Bɛ waadil nyɛ, etɛɛ náá, ye é mɔn'ɛ met." 7 Dáa
bot é di esa mɛsa tɔ pyeeb'ɛ nabee mɔn'enɔk ɛ, bɔɔ
náá: "Yawee! Beeka mot aalik nɛ mɛvu mak djas ɔ!
Djhookegóka nyɛ. Tin, mɛvu mak aadi é, yenabɛlka."
8 Wɔ gwaa bɛ zɛmɛt nyɛ, gó nyɛ, mwas muu'ɛ bhii

pyeeb vin.» 9 Yezu eezɛdji bɛ kiya náá: «É di'enek,
nakuma pyeeb goka nɛ ɛsa ye? Nyɛ waazyɛ, da nyɛ é
gó bot ɛ nadi esa mɛsa tɔ pyeeb ɔ. Bhii tak, da nyɛ é
nɔɔ pyeeb, djɛ nɛ bot ɛsis. 10 Bi nabɛ ààlaa mɛkpa
mak tɔ ekwyala? "Ɛkok ɛ bɛsumel mwas ɛ, moo é ɛkok
di epyet ndjaŋ ɛ. 11 Ye é nɛ ghwyil ɛ Ghɛŋ ɛ nyɛ moo
deenek. Ye tok tin mbyok é mis menaka?"» 12 Tinaak,
bɛghaŋ ɛ mɛkana mɛ etsi, nɛ bɛpaa ɛ eYuda, zɛnɔɔ
eboo bɛghaa-Zɛɛb, nadi esaa mɛpek étɛp bɛ neemɛt
nyɛ. Tin, bɛ nadi ekaab é ɛdhuu ɛ bot, etɛɛ náá, bɛ
nabɛ é, egu náá, Yezu nalɛɛ kana tak é, kɔ ɛsu ɛ lɔɔ.
É di tak wat, bɛ eezɛbet Yezu, tó yɔbɔ. 13 Bɛghaa-
Zɛɛb zɛkyeed bɛdhiiti eFalizyɛ nɛ bɛdhiiti bot ɛ zɛɛga
mɛkoozi Elood pɛ daa Yezu tyee mɛbhowal, étɛp nyɛ
neebela ndjɛ kɔ mɛkpa mɛ ɛmet. 14 Bɛ é boozɛke
nɛ nɛ náá: «Lyoel, bis nɛ gu náá, etɛp ee wɔ di elɛɛ
ɛ, ye é tsɛɛtsɛ. Wɔ ààbem ba nɛ mot, etɛɛ náá, wɔy
ààdyeebagwyák sa bot di esa ɛ. Wɔ lyo é sa Zɛɛb kwyɛl
ɛ, nɛ lyem epiki. Tɔ yɔ beea, ye goka é náá, bot tuud
epata e lapo nɛ mɛkoozi Sezaad é? Bis tuud "ohoo",
bis nàtuud?» 15 Dáa Yezu nadi egu mbee mɛfulu mɛ
mɛdjhaaz pɛ ɛko, bhimis pɛ si ɛ, nyɛ é boozɛbɔɔza nɛ
nɔɔ náá: «Étɛp yé bi di ekwyɛl ɛwa mɛ tɔ mɛbhowal?
Dhaka mɛ nɛ pata wat, étɛp mɛ neebee.» 16 Bɛ eezɛzyɛ
nyɛ nɛ pata wat. Yezu eezɛdji bɛ náá: «Kɔ syaa yak,
ye é wak ɛbhwoob ɛ zɛ? Ye é ekwyala e din ɛ zɛ ɛ
di kɔ tak?» Bot binɔk eezɛbɔɔza nɛ nɛ náá: «Ye é yɛ
mɛkoozi Sezaad.» 17 Bhii tak, nyɛ eebaazɛbɔɔza nɛ
nɔɔ náá: «Djɛka Sezaad sa di yɛ Sezaad ɛ, da bi é djɛ
Zɛɛb sa di yɛ Zɛɛb ɛ.» Gwaka bɛ nagwak deenek ɛ, bɛ
eezɛdjoka nyɛ ɛlyelɛpe. 18 ESaduseɛ, bot ɛ nadi eke
náá, bhis ɛsyee, bot aanàkwaabaagom ɔ, bɛ eezɛzyɛ
yɔbɔ pe, pɛ daa Yezu, zɛdji nyɛ náá: 19 «Lyoel, mɛkana
mɛ Moiiz lɛɛ é náá: "Yɛ bɛ náá, mɔn nyɛɛg dhiiti mot
eegwyɛ, ààlik mɔn ɔɔ, ye goka é náá, mɔn nyɛɛg lik ɔ,
ba kus myɛl, étɛp nyɛ neekwyiida mɔn nyɛɛg gwyɛ
ààlik bɔn ɔ". 20 Beea: Tin, yɛ bɛ náá, bɛ nadi é bɔn
mɔ ngɔt bɛtɛn nɛ bɛbá ɔɔ. Mɔn mɛgwyak eezɛba,
da gwyɛ, ààlik mɔn. 21 Mot nabɔɔba mɔn mɛgwyak
ɔ, kanɔɔ moma bhii koŋ'ɛ. Tin, nyɛ eebaakpaa nɛ
mɛsyee, gwyɛ, ààlik bɔn. Ye zokabaasael é tyɛ wat nɛ
mot nabaazyɛ bhis yenɔk ɔ. 22 Tin, bɔɔ djas bɛtɛn
nɛ bɛbá kadi é ààbya nɛ moma yenɔk. Bhii bɔɔ djas,
moma eebaazɛgwyɛ yɛ pe. 23 É sok bot aagom bhis
ɛsyee ɛ, moma yenɔk aakadi mwaa zɛ, tɔ bɔɔ bɛtɛn nɛ
bɛbá? Etɛɛ náá, bɔɔ djas nabɛ é botom bɛ.» 24 Yezu
eezɛbɔɔza nɛ nɔɔ náá: «Bi ààbee tin náá, bi eewo? Etɛɛ
náá, bi ààsiiza ɛnyɔɛpe sa di kwyala ɛ, baanɔɔ náá, bi
ààgu ghwyil ɛ Zɛɛb. 25 Etɛɛ náá, é ghɛŋ bot aagom
bhis ɛsyee ɛ, botom aanàkwaakabaaba boa, boa pe
ààkwaani mɛba, etɛɛ náá, bot djas aadi é, dáa efofop
tɔ gwoo. 26 Dum nɛ tɛp ɛgom bhis ɛsyee, bi naalaa tɔ
mɛkana mɛ Moiiz sa Zɛɛb nalɛɛ nyɛ dum nɛ tɛp tak tɔ
le nagel, ààdyak ɛ: "Ye é mam, Zɛɛb ɛ Abalaam, Zɛɛb ɛ
Izak, nɛ Zɛɛb ɛ Zakɔɔb." 27 Zɛɛb tok Zɛɛb bɛmyoŋ.
Nyɛ é Zɛɛb bot ɛ di nɛ tsik ɔ. Bi ɛpedjak ɛbuɛpe.»
28 Wɔ gwaa dhiiti ghaa mɛkana mɛ etsi ɛ Zɛɛb nadi
egwak dáa Yezu nadi elii nɛ bot binɔk ɛ, zokazɛtiila
pɛ daa Yezu, etɛɛ náá, nyɛ naabee náá, Yezu nabɛ é
nɛ gham. Nyɛ é boozɛdji Yezu náá: «Tɔ etsi e Zɛɛb
djas, yaa di dil dhaa bɛsɔ?» 29 Yezu é boozɛbɔɔza nɛ
nɛ náá: «Yii di dil tɔ bɛsɔ é: "Gwaka, Yisalaɛl, Ghɛŋ
Zɛɛb'enaka, ye tok nɛ dhiiti Zɛɛb bhis Ghɛŋ. 30 Da wɔ
é kwyɛl Ghɛŋ Zɛɛb'ɔ, nɛ lyem'ɔ djas, nɛ sisim'ɔ djas,
nɛ esiiza bɔ djas, nɛ ghwyil'ɔ djas." 31 Beeka yii di
du yɛ ɛ: "Kwyɛla sɔ'ɔ mot dáa wɔ di ekwyɛl nyel'ɔ
met ɛ." Ye tok nɛ dhiiti etsi di edhaa binɔk bɛbá nɛ
mɛdil.» 32 Ghaa-mɛkana mɛ etsi ɛ Zɛɛb'enɔk eezɛke
nɛ nɛ náá: «Tsɛɛtsɛ, lyoel! Wɔ é lɛɛ tsɛɛtsɛ náá, Zɛɛb é
ngɔt. Dhiiti Zɛɛb tok bhii koŋ'ɛ. 33 Etɛɛ náá, ɛkwyɛl ɛ
nyɛ nɛ lyem'ɔ djas, nɛ sisim'ɔ djas, nɛ ɛtselal ɛ lɔ djas,
nɛ ghwyil'ɔ djas, nɛ ɛbaakwyɛl ɛ sɔ'ɔ mot, dáa wɔ
kwyɛl nyel'ɔ met ɛ, yɛ eedhaa ebuwa e bɛtit, nɛ esa ee
di kaŋaa Zɛɛb ɛ.» 34 Dáa Yezu nabee dáa mot'enɔk
nabɔɔza nɛ etsoŋ djas ɛ, nyɛ é boozɛlɛɛ nɛ nɛ náá:
«Ɛyoŋ ɛ Zɛɛb ààtseta nɛ nɔ.» Bhii tak bot nadi é, bɛ
moo kyee ɛdji ɛ nyɛ ekiya. 35 Tin, Yezu ɛpelyo bot
tɔ kok Ndjaa-ebuwa, nyɛ eezɛdji bot náá: «É tɛp yé
bɛghaŋ ɛ mɛkana mɛ etsi di eke náá, Mɛsia é dha ɛ
Dhavid? 36 Ye nabɛ é, Dhavid nyɛ ɛmet nɛ ghwyil ɛ
Sisim na Dɛɛ naake náá: "Ghɛŋ Zɛɛb nake nɛ Ghɛŋ'am
ɛ náá: Dha disi pɛ mbɔ eghɛŋ bam, kɛkum dwoo mɛ
aalwom bot ɛ mɛbhuka mɔ, Bɛ zɛdhaa si mɛko mɔ ɛ."
37 Dhavid nyɛ ɛmet naadjóo nyɛ "Ghɛŋ". É yaa tyɛ nyɛ
aakabaadi dha'ɛ?» Zukamwaa nɛ mot nadi tin ɔ, nadi
egwak Yezu nɛ mɛmyaala tɔ elyem. 38 Tɔ mɛlyo mɛ,
nyɛ nakeke é náá: «Kyeeka bɛghaŋ ɛ mɛkana mɛ etsi,
bot ɛ di ekwyɛl ɛkɛ tɔ bot nɛ eboo elɔbɔ na djaa-djaa
é ɛlyaalaa mɛnyel, étɛp bɛ needuwalaa nɛ ɛswosaa
é edi ee bot di esɛɛga ɛbuɛpe ɔ. 39 Bɛ é bot ɛ di saa
mɛbhóó pɛ sok tɔ mendjaa mɛ mendjaala mɛ eYuda
nɛ mɛbhoo mɛ bɛdhil ɛ bot tɔ edi e mɛbyoŋ ɔ. 40 Bot ɛ
di edɛk bɛkus ɛ boa esa tɔ mendjaa nɛ mɛkɔŋ, ɛkwyɛl
ɛ bɛ ɛdul ɛ mendjaala "kpɔkɔlɔm". Epɛɛ bɔɔ aadi é

ɛlyelɛpe.» 41 Wɔ gwaa Yezu zɛdisi, ɛbɔɔl sok bhwoob'ɛ
étɛp nyɛ neebee dáa ɛdhuu ɛ bot ɛ di zɛduwal Zɛɛb nɛ
esa bɔɔ ɛ. Bɛtɛ nɛ bot ɛ ekum nadi ewa epata ɛbuɛpe.
42 Wɔ gwaa dhiiti djel kus moma zokazyɛ yɛ sok, zɛlóo
yɛ tɔ ɛbɔɔl, nyɛ eezɛwa yɛ ba bɔɔ efalanga ebá. 43 Dáa
Yezu nabee deenek ɛ, nyɛ é boozɛdjóo bɛdjekel bɛ.
Nyɛy nɛ nɔɔ náá: «Tsɛɛtsɛ nɛ tsɛɛtsɛ, mɛ lɛɛ bin é náá:
Djel kus moma yak eelóo tɔ ɛbɔɔl, dhaa yii bot djas
lóo tɔ ɛbɔɔl ɛlak ɛ. 44 Etɛɛ náá, bot ɛ lóo wak djas'aak,
lóo é eghutu-ghutu. Yɛ kabɛ djel kus moma yak ɔ, nyɛ
djɛ ɛkwom ɛ lɛ djas.»

13 Dáa Yezu nadi ewyis tɔ kok Ndjaa-ebuwa ɛ,
dhiiti djekel'ɛ ngɔt eezɛke nɛ nɛ náá: «Lyoel,
gwyáka kɔkɔ yak mbi zumal nɛ mbi yak mɛkok e!» 2
Yezu zɛbɔɔza nɛ nɛ náá: «Wɔ eebee mbi eboo zumal
mendjaa mak é? Tin, yɛ aanàkwaaboolik ɛkok ɛ wat
kɛla kɔ sɔ, etɛɛ náá, djas aadi é, bik, waazel, see é bɔs.»
3 Yezu eezɛdisi kɔ ɛtsok ɛ pyeeb oliv, pyeeb tak nadi
egwyakel é, nɛ kok Ndjaa-ebuwa. Pyɛɛd nɛ Zak, bɛ
nɛ Zaŋ, zɛnɔɔ Andele zokazɛdji nyɛ é ngwoob náá: 4
«Lɛɛa bis, esesɛɛ binek aasael den? Lyaala bis endem e
mɛbwala mɛ bis aagwyak náá, esesɛɛ binek moo kɔ nɛ
ɛsɛ́ɛ ɛ.» 5 Yezu eezɛke nɛ nɔɔ náá: «Dika nɛ etsoŋ, sa
mot ààkɔɔ bin. 6 Bɛtɛ nɛ bot é waazyɛ nɛ din ɛ lam.
Bɛ aake é náá: "Ye é mam é di Mɛsia!" Bot ɛ tak é
waakwyital ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb yii bot ɛbuɛpe. 7 É
sok bi aadi, bi moo gwak mɛɛb nɛ menduk mɛ mɛɛb
ɛ, sa mot ààbem ba, etɛɛ náá, ye nyɔ é náá, esesɛɛ
binek sael. Yenek djas ààlɛɛ náá, ye é ɛsi ɛ bɔs. 8 Yak
mbyak é waakɛghɛɛ, zɛlumela dɛɛb nɛ sɔ, yak ɛyoŋ
nɛ yak sɔ ɛyoŋ. Ye bɛdhiiti edi kɔ bɔs é waadheegel,
za waani kɔ mɛl. Yenek djas é ɛkɛn ɛ ɛsuula ɛbya.
9 Yɛ kabɛ biyɔ bɛ ɛmet ɔ, dika nɛ etsoŋ nɛ mɛnyel
min. Bi é waakɛpitaa pɛ daa bɛtetɛp. Bi é waabiaa
nɛ eghwyɛs tɔ mendjaa mɛ mendjaala mɛ eYuda. Bi
é waakɛpitaa pɛ daa ekukuma nɛ pɛ daa bɛmɛkoozi
kɔ ɛsu ɛ din ɛ lam, étɛp bɛ neebela gham kɔ len. 10
Tin, ye goka é náá, Mbɛɛ Bhaadal pookogoolel sok
kɔ bɔs djas nɛ tɔ membyak djas. 11 É sok bɛ aadi etó
nɛ nen, bɛ neekɛka bin ɛ, sa mot ààbem ba nɛ dáa bi
aakɛtaŋal ɛ. Liika dáa Sisim aadjɛɛd bin é di'enek wat
ɛ. Etɛɛ náá, ye tok biyɔ aakabaalii tin. Ye é Sisim na
Dɛɛ paalii é di'en. 12 Bɔn mɔ ngɔt é waagónel, bɛsɛɛg
gó bɔn bɔɔ. Bɔn ɛ waapit bɛbyael bɔɔ é ɛsaa náá, bɛ
djɛ bɛ mendjɛ étɛp bɛ neegóaa. 13 Bot djas é waabhina
bin étɛp din ɛ lam. Ye é mot aamaad lyem kɛkum
mɛsik ɔ, nyɛy é aapaabela tsik.» 14 «Bi é waabee mot
di edjóoaa "etɛp e ɛpes nɛ bwoo" ɔ. Bi é waabee nyɛ,
nyɛ eezetyaa é di nabɛ náá, nyɛ aanàkwaadi sok ɔ. Bot
ɛ di egu ɛlaa mɛkana ɔ, goka é nɛ ɛgwak náá, bot aadi
pɛ kyee dik Yude ɔ, kaab, tó pɛ kɔ mɛtsok. 15 Mot é di
kɔ mii ndjaŋ'ɛ é ɛwala ɛlenek ɔ, sa nyɛ ààsul, étɛp
ɛkɛnɔɔ dhiiti sonok tɔ ndjaa. 16 Mot aadi pɛ pyeeb
é ɛwala ɛlenek ɔ, sa nyɛ ààsik, kɛnɔɔ ndjookuwa pɛ
ndjaŋ'ɛ. 17 Ha kpaa-ghoŋ nɛ boa aadi nɛ mɛbum ɔ,
ha kpaa-ghoŋ nɛ boa aadi nɛ bɔn é mbel dwoo tak
ɔ! 18 Djaalaka Zɛɛb, etɛɛ náá, esonok binek nàkum é
mbu kwol. 19 Etɛɛ náá, mɛlu menek aadi é, mɛlu mɛ
mezuk, mezuk mɛ wat di náá, ye dinaa ààpaakosɛɛ
sok, kana dáa Zɛɛb nalookus bɔs'ak ɛ, kɛyaka nɛ dwoo
pan mos'ak. Yɛ aanàkwaadi pe nɛ dhiiti tak deenek. 20
Ghɛŋ ɛpedi ààsa náá, mɛlu mɛ tak nàdyeebabɔya ɔ, pe
ye tok nɛ mot aatsak. Ye é kɔ ɛsu ɛ bot ɛ nyɛ nazesɛ́ɛ
ɔ, mɛlu mɛ tak di ba bim deenek. 21 Tin, mot é lɛɛ
bin náá: "Mɛsia é wak" nɛghu nyɛ ke é náá: "Beeka
nyɛ di poon'enek" ɔ, sa mot ààmyaal nyɛ, 22 etɛɛ náá,
bɛmɛsia mɛ etsal nɛ bɛngoolel ɛ mɛkpa ɛ Zɛɛb yii
mɛkɔŋ é waatuula ɛbuɛpe. Bɛ waasa bɛmɛvyɛkɛlɛ nɛ
dhiiti endem mɛbwala, étɛp ɛkɔɔ bot ɛ Zɛɛb nazesɛ́ɛ
ɔ. 23 Dika nɛ etsoŋ etɛɛ náá, mɛ eezedul bin mɛlɔ.»
24 «Tin tɔ mɛlu menek, bhii mɛlu mɛ mezuk menek,
gwyes é waagwyiid, dɔɔ nɛ ngɔn pe moo ààkakas, 25
ekwyikwyen é waadus tɔ gwoo, bil, esa e mɛnyan djas
di tɔ gwoo ɛ, yɛ waapulel. 26 «É di'enek, bot é waabee
Sɛɛŋɛlɛ Mɔn Mot etuula tɔ eguud nɛ ghwyil nɛ duma
djas. 27 Tin é, nyɛ aakalwom efofop, bɛ neekɛsɛɛg bot
ɛ Zɛɛb nazesɛ́ɛ ɔ, pɛ tɔ etuma ená yii bɔs, kana pɛ yak
edum e bɔs, kɛyaka nɛ pɛ yak edum.» 28 «Nɔɔka etsoŋ
nɛ kana yak, dum nɛ le fiigh. Yɛ bɛ náá, elɛɛ bɛ moo
zɛbula ebes ɔɔ, eka moo baakwyil e tak ɔɔ, guka náá,
mbu gwyes moo kunaa. 29 Ye é tyɛ wat nɛ biyɔ pe,
é sok bi aabee endem binek moo nyen ɛ, guka náá,
ɛbula ɛ Sɛɛŋɛlɛ Mɔn Mot moo zɛkunaa. Nyɛ moo é é
ngwoob ɛbɛ ɛ ndjaa. 30 Tsɛɛtsɛ nɛ tsɛɛtsɛ, mɛ lɛɛ bin é
náá: Bot ɛ kɔkɔ membu mak aanàkwaasi, esonok ee di
elɛɛaa djas'aak, ààsael. 31 Gwoo nɛ bɔs é waadhaa, yɛ
kabɛ mɛkpa ɛ Zɛɛb ɔ, yɛ aanàkwaadhaa.» 32 «Dum nɛ
dwoo, nɛ ɛwala ɛ esesɛɛ binek aasael ɛ, ye tok nɛ mot
ngɔt di gu, efofop tɔ gwoo ààgu, dɔɔ nɛ Mɔn ààgu
dwoo tak. Ye é Sɛɛg nyɛ ɛmet ɛ di egu. 33 Dika nɛ
etsoŋ, nyanka mis. Djaalaka Zɛɛb etɛɛ náá, bi ààgu ɛlu
nɛ ɛwala esonok binek aasael ɛ. 34 Yɛ aadi é, dáa mot
di etó mɛdjoŋ, lik ndjaŋ'ɛ. Da nyɛ é lik bot ɛ mɛsa mɛ

ebaal ndjaa. Tin, nyɛ eezɛkaa mot nɛ mot yɛ mɛsa mɛ
nyɛ aasa bhii koŋ'ɛ ɛ. Bhii tak, nyɛ kalɛɛ sangili di é
ɛbɛ ɛ ndjaŋ'ɛ ɔ náá, nyɛ lik ebaal. 35 Nyanka mis, etɛɛ
náá, bi ààgu dwoo nakuma ndjaŋ aabula é, nɛghu nyɛ
aabula é, bikoko, nɛghu yɛ aadi é, kuku pum, nɛghu yɛ
aadi é é bɛkuu ɛ sok, nɛghu yɛ aadi é tɔ mɛlem. 36
Kyeeka, nyɛ é zɛkɛbela bin zaka, biyɔ egɔ́. 37 Etɛp ee
mɛ di elɛɛ bin'aak, mɛ lɛɛ yɛ ɛ, nɛ bot djas: "Bɛɛka
mis."»

14 Mɛlu mɛmbá ɛsok nɛ ɛbyoŋ ɛ Pak nɛ yii bɛ nadi
ededɛ emapa ààbɛ nɛ leviid ɛ kan, eboo bɛghaa-
Zɛɛb nɛ bɛghaŋ ɛ mɛkana mɛ etsi nadi esaa mɛpek
étɛp bɛ neemɛt Yezu tyee syaab, étɛp bɛ neegó nyɛ. 2
Bɛ nadi eke é náá: «Yɛ ààgoka nɛ ɛsɛ́ɛ é dwoo ɛ ɛbyoŋ,
ekaab náá, yɛ é zɛkɛkus ɛghuub tɔ zukamwaa nɛ mot
dwoo ɛbyoŋ.» 3 Dáa nyɛ nadi pɛ Bhetani tɔ ndjaŋ ɛ
Simɔŋ na ɛbɛ́ ɛ zezam ɛ, tin bɔɔ kɔ mesa edɛ edee, wɔ
gwaa, dhiiti moma zɛni tɔ ndjaa tak nɛ bɛɛb nasael
nɛ ɛkok ɛ albat ɛ, «tɔɔɔ» nɛ mɛnanas na boo mɛtaŋ.
Mɛnanas mɛ tak nasael é, nɛ mɛdii mɛ dhiiti le na
mbɛɛ mɛnuub di djóoaa naad ɛ. Ye nabɛ é, ààpuuzaaa
nɛ dhiiti sonok. Wɔ gwaa, moma tak zɛkɔ ɛlas ɛ tak,
so kɔ lo ɛ Yezu. 4 Bɛdhiiti bot ɛ nadi bɛ nɛ bɛ nɔɔ
ɔ, naadyeebabyen sa tak. Bhii tak, bɛ moo nyiiŋela
pak'ɔɔ: «Yak é yaa puluk mɛnanas? 5 Ye waagoka
é náá, bɛ bɔmsa mɛnanas mɛ tak nɛ epata mɛkam-
mɛtɛn nɛ wat, da é nɔɔ epata e tak, djɛ bɛdjel ɛ bot!»
Tin, bɛ moo byak moma yenɔk ɛbiyoɛpe. 6 Wɔ gwaa,
Yezu zɛke náá: «Betka moma yak gwyem. Étɛp yé bi di
ezɛm nyɛ? Sa nyɛ sa kɔ ɛsu ɛ lam ɛ, ye é ɛnyɔɛpe. 7
Etɛɛ náá, bi nɛ bɛdjel ɛ bot é waadi mɛlu djas é di wat.
É sok djas bi aakwyɛl ɛlyaal bɛ ghwyikwyee ɛ, bi é nɛ
ghwyil ɛsa. Yɛ kabɛ mam ɔ, bi aanàkwaakabaadi nɛ
nam mɛlu djas é di wat. 8 Moma yak eesa tseŋa nyɛ
sa ɛ: nyɛ eelɔɔb mɛ mul é nyel, mam dinaa ààgwyɛ,
ekoobal ndela yam. 9 Tsɛɛtsɛ nɛ tsɛɛtsɛ, mɛ lɛɛ bin é
náá: Kɔ edi djas Mbɛɛ Bhaadal aadi egoolaa kɔ bɔs
ɛ, tɛp moma yak é waakaadaaa mɛdhik nɛ mɛdhik.
Tin, bot é waataala mɛnyɔ mɛ mɛsa mɛ.» 10 Yudas
Iskaliɔt, ngɔt tɔ bɛdjekel kam nɛ bɛbá ɛ Yezu, naazɛtɔ́
pɛ daa eboo bɛghaa-Zɛɛb étɛp nyɛ neekɛka Yezu. 11
Tin, ye nabɛ é eboo bɛghaa-Zɛɛb naadyeebamyaala é
ghɛŋ bɛ nagwak lɛŋ tak ɛ. Wɔ gwaa, bɛ zɛkɛk Yudas
epata. É di'enek, Yudas kadi tin é, nyɛ moo saa mɛpek
étɛp nyɛ neeka bɛ Yezu. 12 É dwoo mɛkɛn mɛ ɛbyoŋ
ɛ emapa ààbɛ nɛ leviid, dwoo tak é bɔn ɛ ebhata e
Pak di etsakaa, bɛdjekel ɛ Yezu zɛke nɛ nɛ náá: «Wɔ
kwyɛl náá, bis kɛkoobal wɔ di mena aadɛka edee e
ɛbyoŋ ɛ Pak wo é?» 13 Tin, Yezu é boozɛkyeed dhiiti
bɛdjekel bɛ bɛbá pɛ sok. Nyɛ nɛ nɔɔ náá: «Tɔ́ka pɛ dɛl.
Bi é waaboma nɛ dhiiti mot ebɛp bhe mɛdii. Duka nyɛ.
14 É di nyɛ aadjɛl ɔ, lɛɛka nakuma ndjaa náá: "Lyoel ke
é, bis dji náá, di bi ekoobal nyɛ yɛ ɛ étɛp nyɛ neezɛdɛ
ɛbyoŋ ɛ Pak, bɛ nɛ bɛdjekel bɛ tɔ tak é wo é?" 15 Tin,
nyɛ waalyaal bin pɛ ɛko ɛ ndjaa, boo koo koobela nɛ
esa djas tɔ tak. Tin ɛ, bi aasa esesɛɛ e ɛbyoŋ ɛ Pak.»
16 Bɛdjekel eezɛtɔ́ pɛ dɛl ɛ tak. Bɛ kabela djas ɛ dáa
Yezu nalɛɛ bɛ ɛ. Bhii tak, bɛ eezɛkan ɛkoobal ɛ ɛbyoŋ ɛ
Pak. 17 Bikoko Yezu eezɛzyɛ, nyɛ katuula lɔɔg wat nɛ
bɛdjekel bɛ kam nɛ bɛbá. 18 Dáa bɛ nadi kɔ mesa edɛ
ɛ, Yezu é boozɛke náá: «Tsɛɛtsɛ nɛ tsɛɛtsɛ, mɛ lɛɛ bin é
náá, ngɔt pak'en é waaka mɛ. Ye é mot bis nɛ nɛ di
duu mbɔ tɔ saan wat ɔ.» 19 Bɛdjekel djas moo tin nɛ
ghoŋ tɔ elyem, bhii tak, bɛ é boozɛdji nyɛ ngɔt-ngɔt
náá: «Ye é mam é?» 20 Yezu eezɛbɔɔza nɛ nɔɔ náá:
«Ye é mot ngɔt pak'en, tɔ biyɔ kam nɛ bɛbá. Ye é mot
di eduu mbɔ tɔ saan wat nɛ nam ɔ. 21 Ye é tsɛɛtsɛ náá,
Sɛɛŋɛlɛ Mɔn Mot ɛ waagwyɛ, dáa ekwyala di elɛɛ kɔ
ɛsu ɛ lɛ ɛ. Tinaak, ha kpaa-ghoŋ nɛ mot aakɛka nyɛ é
mɛmbɔ mɛ bɛmbee ɛ bot ɔ. Ye nabɛ ààgoka náá, mbi
mot deenek byel-byelak!» 22 É ghɛŋ bɛ nadi edɛ ɛ, wɔ
gwaa Yezu zɛnɔɔ mapa, zɛghaapɛɛ Zɛɛb tɔ mendjaala.
Bhii tak, nyɛ eezɛpyak mapa, djɛ bɛdjekel bɛ. Nyɛy nɛ
nɔɔ náá: «Nɔɔka yɛ. Bi é dɛ etɛɛ náá, ye é nyel'am.»
23 Bhii tak, nyɛ eezɛnɔɔ bɛɛlɛ nadi nɛ vin tɔ tak ɛ,
baaghaapɛɛ Zɛɛb. Nyɛ eezɛdjɛ bɛdjekel bɛ, bɛ dɛ. Tin,
bɔɔ djas eezɛdɛ. 24 Nyɛy nɛ nɔɔ náá: «Yak é ghiya
yam, ghiya ɛbhɛŋ aasee étɛp bot ɛbuɛpe ɛ. 25 Tsɛɛtsɛ
nɛ tsɛɛtsɛ, mɛ lɛɛ bin é náá: Mɛ aanàkwaabaadɛ mɛdii
mɛ bhum vin, kana mos, kɛyaka nɛ dwoo mɛ aabaadɛ
dɛa sis tɔ Ɛyoŋ ɛ Zɛɛb ɛ.» 26 Bhii tak, bɔɔ zokazɛduwal
Zɛɛb nɛ mɛdjeeb. Wɔ gwaa, bɛ zɛtɔ́ pɛ Ɛtsok ɛ pyeeb
oliv. 27 Yezu eezɛke nɛ bɛdjekel bɛ náá: «Biyɔ djas é
waakaab mɛ mos, etɛɛ náá, tɔ mɛkana mɛ Zɛɛb, ye
kwyalaa ɛ náá: "Mɛ waamyak mbaalel etaa, ɛsaa djas
é waawyɛɛza na gwyiiŋ."» 28 Tin, Yezu baabil náá:
«Bhii mɛ aagom ɛ, mɛ waatɔ́ kɛbwood bin pɛ sok, pɛ
Ghalile.» 29 Pyɛɛd zokake nɛ nɛ náá: «Yɛ bɛ náá, bot
djas é waakaab wɔ ɔ, mam aanàkwaakaab wɔ.» 30 Wɔ
gwaa Yezu zɛbɔɔza nɛ nɛ náá: «Tsɛɛtsɛ nɛ tsɛɛtsɛ, mɛ
lɛɛ bin é náá: E pum'ak mos, ɛsok nɛ bɛkuu nɛ kɔk
esok ebá, yɛ aabela é, wɔ eezeswonal mɛ esok elɛl.» 31
Pyɛɛd eezɛben gwood, lɛɛ nɛ Yezu náá: «Mɛ tok nɛ
ghwyil ɛke nɛ bot náá, mɛ ààgu wɔ. Yɛ bɛ ɛsyee ɔɔ, mɛ

ɛpemyaal náá, menabɛl bɛbá gwyɛ.» Tin, bɛdjekel djas
nabɛ é ɛkpa ɛ wat. 32 Bhii tak, bɛ eezɛkum pɛ dhiiti
mɔɔ sum di, din ɛ di tak nabɛ é Ghetɛsemani. Dáa
bɛ nakum ɛ, Yezu é booke nɛ bɛdjekel bɛ náá: «Dika
si wak. Mɛ pookotiila poon, kɛdjaala Zɛɛb.» 33 Tin,
nyɛ kanɔŋ é Pyɛɛd, nɛ Zak, zɛnɔɔ Zaŋ, tó nɛ nɔɔ. Ye
nabɛ é, kɛŋ nɛ bwoo moo sa nyɛ. 34 Nyɛ eezɛke nɛ
nɔɔ náá: «Sisim'am é tɔ ghoŋ, kana nenak, kɛyaka nɛ
ɛwala ɛsyee. Likeka wak, nàdjaka gɔ, djaalaka Zɛɛb.»
35 Bhii tak, nyɛ eezɛtiila ba ɛtsetaɛpe pɛ sok, zɛduma
mɛboŋ si, nyɛ moo djaala nɛ Zɛɛb náá, Zɛɛb dis mezuk
menek sok bhwoob'ɛ, nyɛ kwyɛl ɔɔ. 36 Nyɛ nadi eke é
náá: «Bhaaba saag'am, mɛ nɛ gu náá, wɔ é nɛ ghwyil
ɛsa esonok djas. Disa pɛ sok bhwoob'am baka mezuk
mak. Tin, ye goka é náá, ɛkwosak ɛ lɔ sael, ààkabɛ
ɛkwosak ɛ lam.» 37 Bhii tak, nyɛ eezɛnɔɔ nyel, sik pɛ
nyɛ nalik bɛdjekel bɛ ɛ. Nyɛ kazɛbela é, bɔɔ é egɔ.
Nyɛ é boozɛke nɛ Pyɛɛd náá: «Simɔŋ, wɔ eedja gɔ!
Wɔ ààpakodi mis membek ɛwala ɛ wat é? 38 Djemka,
dika dwooz, djaalaka Zɛɛb, etɛɛ náá, bi é zɛkɛkwyɛ tɔ
mɛbhowal. Sisim é nɛ ghwyil ɛlooba, kabela é náá,
epuud nɛ sa elɛtɛ.» 39 Nyɛ eebaasik pɛ kyee nyɛ nadi
sok ɛ. Nyɛ eebaazɛdjaala dáa nyɛ nadjaala Zɛɛb sok
ɛ. 40 Yezu eebaazɛbula pɛ nyɛ nalik bɛdjekel bɛ ɛ.
Nyɛ kabaazobela bɛ é é egɔ, etɛɛ náá, mis mɔɔ nadi é,
ɛdilɛpe. É di'enek, bɛ moo «yooo», ààkabaabɔɔza nɛ
Yezu. 41 Yezu baazɛbula yak kɔkɔ tyee esok elɛl, bɔɔ é
gɔ. Nyɛ eezɛke nɛ nɔɔ náá: «Bi dinaa edja gɔ? Bi dinaa
ewala? Yɛ eedjala! Ɛwala ɛ Sɛɛŋɛlɛ Mɔn Mot moo
zɛseebaa é mɛmbɔ mɛ bot ɛ mesyem ɛ, yɛ eezedjala.
42 Wyɛlka, ghɛɛka mɛnyel. Mena tóka, etɛɛ náá, mot
aaka mɛ ɔ moo zɛkunaa nɛ nena.» 43 Ye nabela é, Yezu
dinaa elii, é di tak wat, Yudas, ngɔt tɔ bɛdjekel bɛ kam
nɛ bɛbá eezɛtuula nɛ ɛdhuu ɛ bot nɛ epɛl nɛ ebhil e
ele é mɛmbɔ. Ye nabɛ é, eboo bɛghaa-Zɛɛb, nɛ bɛghaŋ
ɛ mɛkana mɛ etsi, zɛnɔɔ bɛpaa ɛ eYuda nalwom bɛ ɔ.
44 Kabela tin é náá, Yudas, mot naka bɛ Yezu ɔ, nabɛ é,
nyɛ naalyaal bɛ geka bɛ nawaagwyak Yezu nɛ yɛ ɛ.
Nyɛ nabɛ é, nyɛ eezelɛɛ nɛ nɔɔ náá: «Bi zobee é, mot
mɛ aakɛbeedal ɔ, ye é nyɛy. Mɛtka nyɛ "gbak", da bi
é tó nɛ nɛ.» 45 Dáa Yudas nɛ bot bɛ natuula é, nyɛ
eezɛtiila pɛ daa Yezu. Nyɛ eezɛke nɛ nɛ náá: «Lyoel!»
Bhii tak, nyɛ eezɛbeedal nyɛ. 46 Bhii tak, bot ɛ nazyɛ
bɛ nɛ Yudas ɔ, bɛ eezɛmɛt nyɛ. 47 Tin, mot ngɔt tɔ
bot ɛ nadi é di tak ɔ, naazɛwaal pɛl tɔ pɛp, tsaal ɛlɔ ɛ
mot nadi esesa mɛsa pɛ daa boo ghaa-Zɛɛb ɔ. 48 Wɔ
gwaa, Yezu zɛlii nɛ nɔɔ náá: «Mɛ kabɛ é mot ɛzɛm
étɛp bi neezyɛ, zɛmɛt mɛ nɛ epɛl nɛ ebhil e ele é? 49
Mɛ tok wak mɛlu djas tɔ len elyo tɔ kok Ndjaa-ebuwa,
bi nadi ààmɛt mɛ étɛp yé? Sa bi sa'aak, ye é etɛɛ náá,
etɛp ee nakwyalaa tɔ mɛkana mɛ Zɛɛb, dum nɛ nam ɛ
neebela ɛsuk.» 50 Tin, bɛdjekel djas eezɛghuma nɛ
ekaab «gbes», lik Yezu é mɛmbɔ mɛ bot binɔk. 51
Dhiiti ngbaaz ngɔt nadi edu bɛ pɛ bhis, zuka nɛ kaad
nyɛ nabɛ nɛ yɛ é nyel ɛ, ye nabɛ é kaad ɛsoa kɔ goŋ.
Wɔ gwaa bot ɛ tak zɛsuu ɛmɛt mɔɔ ngbaaz tak, 52
nyɛ eezɛkaab, lik bɛ kaad tak é mɛmbɔ, nɔɔ nyel'ɛ, tó
ben toto «syɛɛɛ». 53 Bɛ eezɛtó nɛ Yezu pɛ kɔ ɛbɛsɛɛ
ndjaa boo ghaa-Zɛɛb, pɛ di bhoma bot ɛ nadi kɔ elo
e bɛghaa-Zɛɛb ɔ, nɛ bɛpaa ɛ eYuda, zɛnɔɔ bɛghaŋ ɛ
mɛkana mɛ etsi. 54 Pyɛɛd nadi edu-du nyɛ ɛtsetaɛpe,
batakɛni tɔ ɛbɛsɛɛ ɛ boo ghaa-Zɛɛb. Nyɛ eezɛdisi egɔɔl
du, bɛ nɛ bot ɛ nadi ebaal ndjaa tak ɔ. 55 Eboo bɛghaa-
Zɛɛb nɛ bɛdhiiti bot ɛ boo kwan eYuda nadi esaa
embee etɛp di náá, ye é nɛ ghwyil ɛdjɛ Yezu ndjɛ ɛ,
étɛp bɛ neegó nyɛ, bɛ kadi é, ààbela sonok. 56 Etɛɛ
náá, bot ɛbuɛpe nadi ezezyɛ, zɛsu etɛp e mɛkɔŋ kɔ ɛsu
ɛ lɛ. Saabɛgɔs kabɛ é náá, bɔɔ djas kadi é, ààbɛ lɛŋ wat.
57 Bɛdhiiti wyɛl, zokazyɛ, zɛsu nyɛ tɛp. Bɔɔ náá: 58 «Bis
naagwak nyɛy eke náá: "Mɛ waabo kok Ndjaa-ebuwa
bot nasum'aak. Bhii tak, mɛ kasum é, dhiiti ndjaa sis.
Zumal tak aabɔya mɛlu mɛlɛl. Yiizaag aanàkabaadi
zumal mɛmbɔ mɛ bot."» 59 Ye kabela tin é, bɛtɛ nɛ bot
é napookozyɛ sok, zɛpit nyɛ ɔ, nabɛ é ààbɛ nɛ taŋal
wat. 60 Tin, boo ghaa-Zɛɛb eezɛwyɛl kuku ɛdhuu ɛ bot
binɔk, zɛdji Yezu náá: «Tɔ mɛpita mɛ bot bak zepit
wɔ ɛ, wɔ ààkataŋal yɔ é!» 61 Yezu zokadi é gwyem,
ààlii. Boo ghaa-Zɛɛb baazɛdji nyɛ náá: «Yɛ wɔy é di
Mɛsia, Mɔn Zɛɛb sɛɛ mɛtel é?» 62 Tin, Yezu eezɛbɔɔza
náá: «Hɛɛɛ, ye é mam. Bi é waabee Sɛɛŋɛlɛ Mɔn Mot
ndiindil pɛ mbɔ ghɛŋ mɛbwala ɛ Zɛɛb, ezyɛ tɔ eguud
tɔ gwoo.» 63 Tin, wɔ gwaa, boo ghaa-Zɛɛb zɛnyaa
ekaad bɛ. Nyɛ eezɛke náá: «Dum nɛ yak, menaka é
nɛ gwyes náá, bot zɛlɛɛ mena sa nyɛ di esa ɛ? 64 Bi
eegwak dáa nyɛ di ebyasal Zɛɛb ɛ! Bi bee dáa?» Bɔɔ
djas eezɛbɔɔza náá, nyɛ é nɛ ndjɛ, nyɛ goka é nɛ ɛsyee.
65 Bɛdhiiti bot moo tin esɛɛ Yezu mɛtel é nyel. Bɛ moo
tin é zɛbutal nyɛ bhwoob, nɛ tu nyɛ nɛ ekuta. Bɔɔ
nɛ nɛ náá: «Naŋa! Ɛzɛ sa wɔ deenek!» Tin, bɛbaalel ɛ
Ndjaa-ebuwa, moo tin epak nyɛ mɛbhɛɛz. 66 É ɛwala ɛ
Pyɛɛd nadi pɛ si kɔ ɛbɛsɛɛ ɛ, dhiiti moma nadi esa
mɛsa tɔ ndjaŋ ɛ boo ghaa-Zɛɛb ɔ zɛzyɛ tin. 67 Dáa nyɛ
nabee Pyɛɛd egɔɔl du é di tak ɛ, nyɛ eezɛgwyak Pyɛɛd.
Bhii tak, nyɛ eezɛke nɛ nɛ náá: «Dɔɔ nɛ wɔy pe, wɔ

nagyegyee ɛ́, bi nɛ Yezu, mot Nazalɛt ɛ́?» 68 Wɔ gwaa
Pyɛɛd zɛkɛla. Nyɛy náá: «Mɛ ààgu sa wɔ di elii'enek.
Mɛ àànyɔ ɛgwak yɛ.» Bhii tak, Pyɛɛd eezɛswoola di, tó
pɛ peeb ɛbɛsɛɛ, tó, kɛtyaa pɛ ɛniel. [Tin, wɔ gwaa kuu
zɛkɔk.] 69 É di'enek, moma tak eebaazɛbee nyɛ, nyɛ
moo tin elɛɛ bot ɛ nadi tin ɔ, náá: «Mot tak ɛ́ ngɔt tɔ
bɛdjekel bɛ.» 70 Pyɛɛd eebaazɛkɛla nyɛ, kɛla sis. Bhii
tak, dɔɔ nɛ bot ɛ nadi bɛ nɛ bɛ nɔɔ tin ɔ, baazɛke nɛ
Pyɛɛd náá: «Ye ɛ́ tsɛɛtsɛ! Wɔ ɛ́ mot'ɔɔ etɛɛ náá, wɔ ɛ́
mot kyee dik Ghalile.» 71 É di'enek, Pyɛɛd tɔ ɛkɛla
tɛp. Wɔ gwaa, nyɛ moo tin etsaal tsuŋ ɛ́ mis ɛ Zɛɛb:
«Zɛɛb pɛ ɛko! Mɛ ààgu mot bi di eke nɛ nam'enɔk.» 72
Batsa deenek, kuu eebaakɔk tyee kɔka esok ebá. Tin,
wɔ gwaa Pyɛɛd zɛtaala sa Yezu nalɛɛ nyɛ ɛ. «Ɛsok nɛ
bɛkuu nɛ kɔk esok ebá, yɛ aakabela ɛ́, wɔ eezekɛla mɛ
esok elɛl.» Bhii tak, Pyɛɛd eezɛkɛk nɛ ɛgwyɛ yenek.

15 Tɔ mɛlem kɛɛŋ, eboo bɛghaa-Zɛɛb, nɛ bɛpaa
eYuda, zɛnɔɔ bɛghaŋ ɛ mɛkana mɛ etsi,
naazɛboma ɛtɛp ɛdjek tɛp tak. Ye nabɛ ɛ́ boo kwan
eYuda. Bhii bɛ namɛt Yezu ɛ, bɛ ɛ́ boo zɛkɔl nyɛ
mɛmbɔ. Bhii tak, bɛ eezɛtó nɛ nɛ pɛ daa Kukuma Pilat.
2 Kuma bɛ nakum nɛ Yezu ɛ, wɔ gwaa, Kukuma Pilat
zɛdji nyɛ náá: «Ye ɛ́ wɔy ɛ́ di mɛkoozi mɛ eYuda?»
Yezu zɛbɔɔza nɛ nɛ náá: «Hɛɛɛ ye ɛ́ dáa wɔy wɔ ɛmet
ke'enek.» 3 Wɔ gwaa, eboo bɛghaa-Zɛɛb zɛsu nyɛ
zukamwaa nɛ etɛp. 4 Tin, kukuma Pilat eebaazɛke
nɛ nɛ náá: «Wɔ ààkataŋal ɛ́? Gwaka etɛp djas ee di
ekeaa náá, ye ɛ́ wɔy ɛ́ di ekus ɛ.» 5 Yezu ààkobɔɔza nyɛ
yenek. Wɔ gwaa, Pilat djoka nyɛ. 6 É ghɛŋ mɛbyoŋ
mɛ ePak djas, Pilat nabebɛ ɛ́ nɛ mɛfulu mɛ ɛpel mot
membok ngɔt, da nyɛ ɛ́ wyiselaa ɛ́ membok. Ɛdhuu ɛ
bot ɛ́ naadi esɛɛ, mot Pilat aawyisal ɛ́ membok ɔ. 7 É
ghɛŋ tak, ɛ́ membok, ye nabɛ ɛ́ nɛ dhiiti mot ndiila.
Din ɛ lɛ nabɛ ɛ́ Bhaalabas. Nyɛ namɛtaa ɛ́ lɔɔg wat,
bɛ nɛ bot ɛ nabe boo dho nagó mot ɛ. 8 Tin, ɛdhuu
ɛ bot ɛ nadi tin ɔ, zokazɛbyet, tó pɛ daa mɛkoozi
ɛtɛp ɛkɛdji nyɛ náá, nyɛ sa, dáa nyɛ bela nɛ ɛsesa
sok ɛ, nyɛ bet mot membok ngɔt. 9 Dáa Kukuma
Pilat nabee deenek ɛ, nyɛ eezɛbɔɔza nɛ nɔɔ náá: «Bi
kwyɛl ɛ́ náá, mɛ wyisal mɛkoozi mɛ eYuda ɛ́?» 10 Etɛɛ
náá, Pilat nadi egu náá, Yezu nawaaa ɛ́ membok ɛ
ɛtɛp mbee lyem eboo bɛghaa-Zɛɛb. 11 É di'enek, eboo
bɛghaa-Zɛɛb nabɛ ɛ́, bɛ moo besal ɛdhuu ɛ bot bɛ lɛɛ
nɛ Pilat náá, ye goka ɛ́, nyɛ wyisal bɛ Bhaalabas. 12
Pilat eebaazɛke nɛ nɔɔ náá: «Bi kwyɛl náá, mɛ sa mot
bi di edjóo mɛkoozi mɛ eYuda ɔ, dáa?» 13 Ɛdhuu ɛ
bot eebaazɛtsim: «Bemka nyɛ ɛ́ mɛlaaba!» 14 Pilat
eezɛdji bɛ náá: «Yaa esesɛɛ ɛbiyo nyɛ sa?» Wɔ gwaa,
bɛ baazɛtsim ɛlyelɛpe: «Bemka nyɛ ɛ́ mɛlaaba!» 15
Dáa ye nabɛ náá, Pilat nadi ekwyɛl ɛdjɛ bɛ sa elyem
bɔɔ nadi ekwyɛl ɛ, nyɛ ɛ́ boowyisal bɛ Bhaalabas. Tin,
bhii nyɛ nalwom náá, Yezu nyuŋaa nɛ eghwyɛs ɛ, nyɛ
ɛ́ boodjɛ bɛ nya, ɛtɛp bɛ neekɛbem nyɛ ɛ́ mɛlaaba.
16 Esodja zokazɛtó nɛ Yezu kɔ ɛbɛsɛɛ ɛ bil ɛ kukuma
Pilat. Bhii tak, bɛ eezɛdjóo ɛdhuu ɛ esodja djas, zɛseeg
bɛ. 17 Bɛ eezɛbet Yezu ndjookuwa na tɔɔbelaa. Bɛ
eezɛpyeed nyɛ kel mɛgɔk, sɔm nyɛ yɛ ɛ ɛ́ lo dáa
kɔtɔ mɛkoozi. 18 Bɛ moo tin eswos nyɛ mɛswosel mɛ
mɛduka: «Mɛ eeswos wɔ, mɛkoozi mɛ eYuda!» 19 Bhii
tak, bɛ moo nyuu nyɛ ɛ́ lo nɛ le ghwaazok, esɛɛ nyɛ
mɛtel ɛ́ mis, ekwyit mɛboŋ nɛ ɛmalal sok bhwoob'ɛ.
20 Bhii bɛ nazeduk nyɛ deenek ɛ, bɔɔ zokazɛdis nyɛ
ndjookuwa na tɔɔbelaa bɛ nabet nyɛ ɛ, bɛ eezɛbulal
nyɛ ndjookuwa nyɛ nadi nɛ yɛ sok ɛ. Bhii tak, bɛ
eezɛwyis nɛ nɛ, ɛtɛp bɛ neekɛbem nyɛ ɛ́ mɛlaaba. 21
Wɔ gwaa, bɛ zɛdjɛ dhiiti mot nadi edus yɛ pɛ pyeeb ɔ,
nyɛ kwyee Yezu ɛ́ ɛbɛp ɛ mɛlaaba nyɛ aakɛbemaa ɛ́
tak ɛ, nɛ bhel. Din ɛ mot tak nabɛ ɛ́ Simɔŋ, mot dɛl ɛ
di djóoaa Silɛn ɛ. Nyɛ nabɛ ɛ́ sɛɛg ɛ Alɛkzandɛlɛ nɛ
Lufus. 22 Tin, bɛ eezɛtó nɛ Yezu pɛ dhiiti di bɛ nadi
edjóo Ghologhota ɛ. Din ɛ tak kwyɛl ɛlɛɛ «Di Bhoobo
Lo». 23 Tin, bɛ eezɛkwyɛl ɛdjɛ Yezu mɛnyok puuza nɛ
dhiiti ngwyɛl bɛ di djóo miid ɛ, Yezu eezɛpɛɛ ɛdɛ. 24
Bhii tak, bɛ eezɛbem nyɛ ɛ́ mɛlaaba. Bot ɛ nadi tin
ɔ, zokazɛkaa ekaad bɛ, bhii bɛ nazesa ɛgwyeeg ɛtɛp
bɛ neesɛɛ mot aanɔɔ kaad tak ɔ. 25 Bɛ nabem nyɛ ɛ́
mɛlaaba ɛ́, ɛ́ ɛwala etɛn nɛ ená yii mɛlem. 26 Ekwyala
ee nadi elɛɛ ɛsuk ɛ bɛ nabem nyɛ ɛ́ mɛlaaba ɛ, nakwyɛl
ɛlɛɛ náá: «Nyɛ ɛ́ mɛkoozi mɛ eyuda.» 27 Bɛ nabem nyɛ
ɛ́ mɛlaaba ɛ́, nɛ bot ɛ djii bɛbá: ngɔt pɛ mbɔ e ghɛŋ;
nwyak ngɔt pɛ mbɔ ɛmyɛl. [28 Deenek ɛ́ esesɛɛ djas
nadi kwyala ɛ, nabela ɛsuk: «Bɛ nabee nyɛ ɛ́ tyɛ ngɔt
nɛ bɛmbee e bot».] 29 Bot ɛ nadi edhaa tin ɔ, nadi
egɔ nyɛ, bɔɔ esesyaal elo, edji náá: «Hee! Wɔy mot
di náá, wɔ ɛ́ nɛ ghwyil ɛwaaz kok Ndjaa-ebuwa, da
wɔ ɛ́ baasum tɔ mɛlu mɛlɛl ɔ, 30 tsika nyel'ɔ wɔy wɔ
ɛmet. Sula kɔ mɛlaaba mɛ wɔ di bema kɔ tak'enek!»
31 Tyɛ wat nɛ eboo bɛghaa-Zɛɛb nɛ bɛghaŋ ɛ mɛkana
mɛ etsi moo tin ekwyii nyɛ náá: «Nyɛ ɛpetsik bot,
nyɛ tok nɛ ghwyil ɛtsik nyel'ɛ nyɛ ɛmet! 32 Mɛsia,
mɛkoozi mɛ bot ɛ mbyak Yisalaɛl, kasul kɔ mɛlaaba bɛ
bem wɔ ɛ́ tak ɛ, ɛtɛp bis neebee, bhii tak, da bis ɛ́ dum
koŋ nɛ nɔ!» Dɔɔ nɛ bot ɛ nabemaa bɛ nɛ bɛ nɔɔ ɔ,

nabaadi ɛ́, elee nyɛ. 33 Dáa ye nadhaa mɛwala mɛlɛl
bhii kuku mwos ɛ, wɔ gwaa, ɛgwyitok zɛgwyiidela kɔ
ɛko ɛ bɔs djas, ɛgwyitok ɛlenek naabɔya, kɛkum ɛwala
elɛl yii bikoko. 34 Tin, é ɛwala ɛ tak wat, wɔ gwaa Yezu
zɛbo tsim: Eloyi, Eloyi, lama sabatani? Ye kwyɛl ɛlɛɛ ɛ́
náá: «Zɛɛb saag'am, Zɛɛb Saag'am! Étɛp yé wɔ bet
mɛ mam mɛ ɛmet deenek?» 35 Dhiiti mot tɔ bot ɛ
nadi tin ɔ, zokagwak dáa Yezu nalii ɛ. Nyɛy nɛ bɛsɔ
náá: «Gwakeka! Nyɛ ɛpedjóo Eli!» 36 Mot ngɔt pak'ɔɔ
eezɛwyis kaab, kɛnɔɔ pes kaad, kɔl e le ghwaazok,
duu yɛ tɔ mɛnyok mɛ na bwaaz-bwaaz. Bhii tak, nyɛ
eezɛsɛɛb Yezu yɛ ɛ, nyɛ needɛ. Wɔ gwaa nyɛ baake nɛ
nɔɔ náá: «Betka, djhooka beeka nɛghu Eli ɛ́ waazyɛ,
zɛdis nyɛ é mɛlaaba!» 37 Tin, bhii Yezu bo boo tsim ɛ,
nyɛ naazɛsil eswos. 38 É di'enek wat, wɔ gwaa boo
lɛmbɛ na pip-pip nadi tɔ Di na Dɛɛ, di ebɛk dhɛŋ nɛ
koo tɔ Ndjaa-ebuwa ɔ, zokanyɛɛ kuku tak, kan pɛ ɛko,
kɛkum pɛ si. 39 Dáa mot di kɔ lo esodja nadi pɛ sok
bhwoob ɛ Yezu, nabee dáa Yezu nasil eswos deenek
ɛ, nyɛ eezɛke náá: «Nɛ tsɛɛtsɛ, mot'ak nabɛ é Mɔn
ɛ Zɛɛb.» 40 Ye nabaabɛ pe ɛ́, nɛ boa nadi ebee etɛp
binek ɛtsetaɛpe ɔ. Boa ɛ tak nabɛ ɛ́: Maali, moma dɛl ɛ
Makdala, nɛ Maali, nyɛɛg ɛ Zak yii mɔɔ dhyeeb bɛ nɛ
Yosɛs, zɛnɔɔ Salome. 41 Ye nabɛ ɛ́, boa nadi egyee e
lɔɔg ɛ Yezu ɔ, ye ɛ́ bɔɔ ɛ́ nadi edjedjaabal Yezu é ghɛŋ
bɛ nadi pɛ kyee dik Ghalile ɔ, zɛnɔɔ bɛdhiiti bɛtɛ nɛ
boa nató pɛ Yeluzalɛm bɛ nɛ bɛ nɔɔ lɔɔg wat étɛp bɛ
neekwyi-kwyee nyɛ nɛ mɛsa ɔ. 42 Dáa ye nabɛ náá,
dwoo moo ɛ́ bikoko ɛ, ye nagoka ɛ́ náá, mot nɛ mot kɛ
ɛkoobal yɛ esesɛɛ etɛɛ náá, mɛlem mɛ nadi du dwoo
tak ɛ, nabɛ ɛ́ mɛlem mɛ dwoo saba. 43 Tin, wɔ gwaa
dhiiti mot, din ɛ lɛ nabɛ ɛ́ Zozɛf, nyɛ nadi ɛ́ mot dɛl
Alimate. Nyɛ nadi ɛ́, ngɔt tɔ bɛdhil ɛ bot ɛ boo kwan
eYuda. Yɛ mɛfulu nabɛ ɛ́ ààdjala nɛ yii bɛsɔ. Nyɛ nabɛ
ɛ́ nɛ ɛbwaalel ɛ ɛbee ɛ Ɛyoŋ ɛ Zɛɛb. Wɔ gwaa nyɛ zɛtó,
kɛwaab muu ɛ Yezu pɛ daa Kukuma Pilat. 44 Tin, Pilat
eezɛdjoka dáa Yezu naleegwyɛ kaab deenek ɛ. Bhii
tak, nyɛ eezɛdjóo mot nadi kɔ elo e esodja bɛ ɔ, nyɛ ɛ́
boozɛdji nyɛ náá: «Yezu eeloogwyɛ mos é?» 45 Bhii
nyɛ nagwak bɔɔza mot nadi kɔ elo e esodja náá, bɛ
nalɛɛ nyɛ tsɛɛtsɛ náá, ye nabɛ ɛ́ Yezu naazegwyɛ ɛ́,
nyɛ ɛ́ boozɛdjɛ Zozɛf mot Alimate muu ɛ Yezu. 46 Bhis
Zozɛf nakabɔm bheeza na puu ɛ, nyɛ ɛ́ boozɛsil muu ɛ
Yezu é mɛlaaba. Bhii tak, nyɛ eezɛpil muu'ɛ tɔ bheeza
tak. Tin, nyɛ eezɛnɔɔ yɛ, kɛwa tɔ ɛvit ɛ bɛ nabwak tɔ
ɛkok ɛ. Bhii tak, bɛ ɛ́ boozɛdiyal ɛbɛ ɛ ɛvit ɛ tak nɛ boo
ɛkok ɛ bɛ nakpak étɛp tak ɛ. 47 Ghuna Maali, moma
dɛl ɛ Makdala, nɛ Maali, nyɛɛg ɛ Yosɛs, nadi ebee di bɛ
nawa muu ɛ Yezu ɛ.

16 Dáa dwoo saba nadhaŋ ɛ, wɔ gwaa Maali, moma
dɛl ɛ Makdala, nɛ Maali, nyɛɛg ɛ Zak, zɛnɔɔ
Salome zɛtó, kɛbɔm bɛmul ɛ na mbɛɛ mɛnuub étɛp bɛ
neekɛlɔɔb yɛ é muu ɛ Yezu. 2 Tɔ ghooghom mɛlem
dwoo mɛkɛn mɛ yenga, bɛ eezɛghɛɛ mɛnyel, zɛtó pɛ
mɛvit. 3 Bɛ moo tin elii pak'ɔɔ: «Bɛ zɛ aakobiŋal mena
ɛkok ɛ bɛ diyal ɛvit nɛ yɛ ɛ nenak é?» 4 Dáa bɛ kaben
mis, gwyák pɛ sok ɛ, bɛ kabee ɛ́, boo ɛkok ɛ bɛ nadiyal
ɛvit nɛ yɛ ɛ, yɛ eezebiŋelaa, ye moo é ngwoob ɛvit. 5
Wɔ gwaa bɛ zɛni tɔ ɛvit, bɛ kabee ɛ́, dhiiti mɔɔ ngbaaz
ndiindil pɛ mbɔ eghɛŋ nɛ kaad na puu é nyel. É di tak
wat, bwoo eezɛmɛt bɛ. 6 Mɔɔ ngbaaz tak ɛ́ boozɛke
nɛ nɔɔ náá: «Sa mot ààbem ba! Bi saŋ ɛ́ Yezu, mot
Nazalɛt, nabemaa é mɛlaaba ɔ. Nyɛ eezegom! Nyɛ
tokapɛ wak. Beeka di bɛ nakɛl nyɛ ɔ. 7 Tɔ́ka, kɛlɛɛ
nɛ bɛdjekel bɛ nɛ Pyɛɛd náá: “Nyɛ eetó, kɛbwood bin
pɛ Ghalile. Ye ɛ́ penek ɛ bi aakɛboma nɛ nɛ dáa nyɛ
nalɛɛ bin ɛ.”» 8 Bhii tak, bɛ eezɛwyis tɔ ɛvit, zɛsum
kaab é gbakeba etɛɛ náá, bɛbebwol naasa bɛ. Wyisa bɛ
nawyis tin ɛ, kaab wat, ààlɛɛ bot étɛp bwoo bɛ nadi
nɛ yɛ ɛ. 9 (note: The most reliable and earliest manuscripts do not
include Mark 16:9-20.) [Yezu eezegom tɔ mɛlem mɛ ɛlu ɛkɛn
e yenga, nyɛ nakan ɛlyaal nyel'ɛ ɛ́ nɛ Maali, moma dɛl
ɛ Makdala, moma nyɛ nasɔ embee esisim etɛn nɛ ebá
tɔ lɛ ɔ. 10 Wɔ gwaa Maali tak kɛlɛɛ etɛp e tak nɛ bot ɛ
nadi bɛ nɛ Yezu ɔ. Bɛ nadi ɛ́, tɔ ghoŋ nɛ mɛgwyɛ. 11
Tin, dáa bɛ nadi egwak dáa Maali nadi eke náá: «Yezu
ɛ́ nɛ tsik! Mɛ eebee nyɛ!» Bɔɔ djas nabɛ ɛ́ ààmyaal nyɛ.
12 Bhis yenek, bot ɛbá nadi esik, tó pɛ dɛl ɛ lɔɔ. Wɔ
gwaa, Yezu zɛboma nɛ nɔɔ é ze, nyɛ zokazɛtel nyel
mbi tela sis. 13 Bɛdjekel binɔk bɛbá zokabula, zɛlɛɛ
bɛsɔ bɔɔ. Bɔɔ ààmyaal bɛ yenek. 14 Bhii tak, wɔ gwaa
nyɛ zɛtel nyel nɛ bɛdjekel kam nɛ ngɔt nalik ɛ, é sok
bɛ nadi kɔ mesa edɛ edee ɛ. Tin, nyɛ eezɛdul bɛ mɛlɔ
náá: Bɛ ààdum koŋ nɛ Zɛɛb. Dɔɔ nɛ ɛlyel ɛ lo bɛ di nɛ
yɛ ɛ, ààmyaal sa bot ɛ nabee nyɛ, nyɛ eezegom ɔ nalɛɛ
ɛ. 15 Bhii tak nyɛ eezɛlɛɛ nɛ nɔɔ náá: «Tɔ́ka kɔ bɔs
djas, kɛgoolaka bot ɛ membyak djas Mbɛɛ Bhaadal.
16 Mot ɛ́ dum koŋ nɛ Zɛɛb, da nyɛ ɛ́ duwa Zɛɛb ɔɔ,
mot tak ɛ́ waabela tsik. Mot ɛ́ pɛɛ ɛmyaal ɔɔ, nyɛ
waabela ndjɛ tɔ epɛ́ɛ. 17 Beeka endem e mɛbwala
aalyaal náá, bak ɛ́ bot ɛ di edum koŋ nɛ nam ɔ: Nɛ din
ɛ lam, bɛ waasɔ embee esisim. Bɛ waalii elii na bes. 18
Bɛ waamɛt bɛnyɔ nɛ mɛmbɔ. Nɛghu bɛ dɛ mɛdii mɛ

dho ɔɔ, yɛ aanàkwaasa bɛ sonok. Bɛ waakɛl mɛmbɔ
mɔɔ kɔ bot ɛ mɛbɛ́, bot ɛ mɛbɛ́ tsak.» **19** Bhii Ghɛŋ
Yezu nazelii nɛ nɔɔ deenek ɛ, wɔ gwaa nyɛ zɛbyet tɔ
gwoo. Penek, nyɛ ɛ́ ndiindil pɛ mbɔ eghɛŋ ɛ Zɛɛb. **20**
Bhii tak, bɛdjekel naazɛtɔ́ mɛdhik djas, kɛgoola Mbɛɛ
Bhaadal. Ghɛŋ nadi ɛ́ nɛ nɔɔ sama wat, ekwyi-kwyee
bɛ tɔ mɛsa. Endem e mɛbwala menek ɛ́ nadi elyaal bot
nɛ tsɛɛtsɛ náá, Zɛɛb ɛ́ nadhis bɛ.]

Luk

1 Boo-mot Teofil, dáa ye nabɛ náá, bot ɛbuɛpe
naakwyɛl ɛkaada tɔ mɛkana etɛp ee nadhaa pak'ena
ɛ, **2** nɛ dáa bot ɛ nabee nɛ mis mɔɔ met tyee etɛp bak
djas nadi esael nakaadaa bis é mɛkɛn ɛ. Bot ɛ tak nabɛ
é, bɛ moo bot ɛ mɛsa ɛ Zɛɛb. **3** Bhii mɛ nazedu etɛp
tak kɛkum pɛ mɛsuk mɛ tak ɛ, mɛ é booke náá, ye
goka é náá, mam pe, mɛ kaada wɔ etɛp bak djas tɔ
ekwyala, wɔy kukuma Teofil. **4** Mɛ sa deenek é, étɛp
wɔ neegu etsɛɛtsɛ e mɛlyo mɛ wɔ nabela ɛ. **5** É ghɛŋ
Elood nadi mɛkoozi kɔ Yude ɛ, ye nabɛ é nɛ dhiiti
ghaa-Zɛɛb, din ɛ lɛ nabɛ é Zakali. Nyɛ nadi é ngɔt tɔ
sama ɛdhuu ɛ bɛghaa-Zɛɛb nadi tɔ lɔɔg ɛ Abiya ɔ.
Myɛl nabɛ é dha ɛ boo ghaa-Zɛɛb Alɔn. Din ɛ lɛ nabɛ é
Elizabɛt. **6** Bɔɔ djas bɛbá nadi é bot ɛ epiki é mis ɛ
Zɛɛb. Bɛ nadi eduwal nɛ ɛkɛ tyee etsi nɛ mɛtiŋ ɛ Ghɛŋ
di elɛɛ ɛ ɛnyɔɛpe. **7** Saabɛgɔs kabɛ é náá, bɛ nabɛ é
ààbɛ nɛ mɔn. Elizabɛt nabɛ é kwyiid moma, nyɛ nabɛ
é ààbɛ nɛ ghwyil ɛbya etɛɛ náá, bɔɔ djas nabɛ é, bɛ
moo bɛtɔa-bot. **8** Dhiiti dwoo, Zakali nadi esa mɛsa
mɛ yii ghaa-Zɛɛb tɔ Ndjaa-ebuwa, etɛɛ náá, ye nabɛ
é yɔbɔ lɔɔg ɛ nadi tɔ mɛsa é dwoo tak. **9** Bɛ eezɛsa
dhiiti ɛgwyeeg tɔ ɛzel ɛ lɔɔ, dáa eboo bɛghaa-Zɛɛb
nadi ezezyɛ nɛ ɛsa sok ɛ étɛp bɛ neesɛ́ɛ mot aani, tó
kɛdik bɛmul na mbɛɛ mɛnuub tɔ Di na Dɛɛ ɛ Ghɛŋ ɛ.
Zakali é nasɛ́ɛaa dwoo tak étɛp ɛkɛdik mɛnanas. **10**
Ɛdhuu ɛ bot djas naleelik ɛ pɛ kel edjaala é ɛwala ɛ
mɛnanas na mbɛɛ mɛnuub nadi edikaa tɔ Di na Dɛɛ
ɛ. **11** Tin, dhiiti fofop ngɔt ɛ Ghɛŋ zokazɛtuula Zakali
«zaka». Fofop tak eezɛtyaa tetel pɛ mbɔ eghɛŋ mesa
ebuwa di edikaa bɛmɛnanas ɛ. **12** Dáa Zakali nabee nyɛ
é, ye nabɛ é bwoo nɛ bɛbebwol naamɛt nyɛ ɛlyelɛpe.
13 É di'enek, fofop eezɛke nɛ nɛ náá: «Nàdi nɛ bwoo
Zakali, etɛɛ náá, Zɛɛb eegwak mendjaala mɔ! Elizabɛt
mwalɔ é waabela ɛbum. Nyɛ waabya wɔ mɔn mɔɔ
motom. Wɔ aaget mɔn tak ɛ Zaŋ. **14** Wɔ aadi é tɔ boo
mɛmyaala. Tin, bot ɛbuɛpe é waamyaala dum nɛ ɛbyel
ɛ lɛ. **15** Etɛɛ náá, nyɛ aadi é boo-mot é mis ɛ Ghɛŋ.
Nyɛ aanàdɛ mɛnyok mɛ vin, ààdɛ dɔɔ nɛ kwaambi
bɛdhiiti mɛnyok mɛ di edjɛ elangi ɛ. Sisim na Dɛɛ é
waalwood tɔ lɛ nyɛ dinaa tɔ mɔ nyɛɛg. **16** Nyɛ waasa
náá, bɔn Yisalaɛl ɛbuɛpe bula zɛdum koŋ nɛ Ghɛŋ
Zɛɛb'ɔɔ. **17** Tin, nyɛ waakɛ sok bhwoob ɛ Ghɛŋ nɛ
sisim nɛ eghɛŋ ɛ ngoolel-mɛkpa ɛ Zɛɛb Eli, étɛp nyɛ
neebulal ɛgwakel pak bɛseeg nɛ bɔn bɔɔ. Nɛ ɛbaasa
náá, bot ɛ di elyel elo ɔ swoola mɛfulu étɛp bɛ needi
bot ɛ etsoŋ nɛ epiki.» **18** Tin, Zakali eezɛke nɛ fofop
náá: «Mam aagu náá, etɛp ee wɔ di elɛɛ ɛ, ye é tsɛɛtsɛ
dáa? Etɛɛ náá, mɛ moo é tɔa-mot. Mwalam pe moo é
yɛ sil-moma.» **19** É di'enek, fofop é boozɛbɔɔza nɛ nɛ
náá: «Din ɛ lam é Ghabhiliɛl. Ye é mam é dyeebadi
sok bhwoob ɛ Zɛɛb étɛp elwomel bɛ. Nyɛ lwom mɛ ɛ,
mɛ zɛlii nɛ nɔ, mɛ zɛlɛɛ wɔ mbɛɛ bhaadal'enek. **20**
Deenek, wɔ ààpamyaal etɛp ee mɛ lɛɛ wɔ ɛ, sonok bɛ
náá, etɛp tak ɛ waasɛ́ɛ é ɛwala ɛ Zɛɛb zekoobal ɛ. Étɛp
tak é di náá, wɔ aadi é bubu. Wɔ aanàkwaabaalii, kana
dwoo mos kɛkum dwoo esesɛ́ɛ binek djas aasael ɛ.»
21 É di'enek, bot ɛ nazyɛ mendjaala ɔ nadi ebwood
Zakali, bɔɔ edjoka dáa nyɛ nadi ebɔya tɔ sum Di na
Dɛɛ ɛ Zɛɛb. **22** Tin, dáa nyɛ nakawyis ɛ, nyɛ nabɛ é,
nyɛ moo ààkabɛ nɛ tyee nyɛ kalii nɛ nɔɔ. Tin, bot
eezɛgek náá, nyɛ eebee dhiiti djema mɛbwala penek
tɔ sum Di na Dɛɛ ɛ Zɛɛb. É di'enek, nyɛ nakalii-lii
nɛ nɔɔ ɛ nɛ egeka dáa bubu, étɛp nyɛ nabɛ é, nyɛ
moo bubu. **23** Tin, dáa Zakali nasilal bim mɛlu mɛ
nyɛ nagoka nɛ ɛsa mɛsa mɛ tɔ Ndjaa-ebuwa ɛ Zɛɛb ɛ,
nyɛ eezɛsik pɛ dɛl ɛ lɛ. **24** Ba mɛlu bhii tak, Elizabɛt
myɛl eezɛbela ɛbum. Wɔ gwaa, nyɛ zokazɛsɔwa nɛ
ɛbum ɛ tak tyee bɛngɔn ɛtɛn. Nyɛ nadi ekeke é náá: **25**
«Beea sa Ghɛŋ sa dum nɛ nam ɛ, nyɛ eemyaal ɛdis ɛ
mɛ tɔ esa ee nadi edjɛ mɛ sen é mis mɛ bot ɛ.» **26**
Bhii bɛngɔn ɛtɛn nɛ wat yii ɛbum ɛ Elisabɛt, Zɛɛb
eebaazɛdhis fofop Ghabhiliɛl pɛ dɛl ɛ Nazalɛt, pɛ kyee
dik Ghalile. **27** Nyɛ nadhis fofop tak é pɛ daa mɔɔ
moma ngɔt di ààgu botom ɔ, din ɛ lɛ nabɛ é Maali.
Nyɛ nadi é, ghɔɔd motom ngɔt nɛ din ɛ Zozɛf. Zozɛf
nabɛ é dha ɛ Mɛkoozi Dhavid. **28** Fofop eezɛtuula nyɛ,
swos nyɛ, nyɛy náá: «Dia tɔ mɛmyaala, wɔ eeboma nɛ
mbɛɛ bhwoob ɛ Zɛɛb. Ghɛŋ é nɛ nɔ lɔɔg.» **29** Maali
moo tinaak «yooo», edjoka nɛ mbi yenek mɛkpa. Nyɛ
é boozɛdji ɛsuk ɛ yenek mɛswosel. **30** Fofop é bookake
nɛ nɛ náá: «Maali, nàbem ba, etɛɛ náá, wɔ eeboma
nɛ mbɛɛ bhwoob ɛ Zɛɛb. **31** Wɔ waabela ɛbum. Wɔ
waabya mɔn mɔɔ motom. Din ɛ wɔ aaget nyɛ ɛ, yɛ
aadi é Yezu. **32** Nyɛ aaboodi é boo-mot, bɛ aadjóo
nyɛ Mɔn Zɛɛb-Mɛkaake. Ghɛŋ Zɛɛb é waanɛɛg nyɛ
mɛkoozi dáa Dhavid bhaab'ɛ nadi é. **33** Deenek, nyɛ
aadi é mɛkoozi kɔ mbyak Yisalaɛl kɔm-kɔm. Ɛyoŋ ɛ lɛ
aadi é ààbɛ nɛ ɛsik.» **(aiōn g165)** **34** Maali eezɛke nɛ fofop
náá: «Yiizaag aasael dáa? Mam é di ààgu botom'aak?»
35 Fofop eezɛbɔɔza nɛ nɛ náá: «Sisim na Dɛɛ é waazyɛ
kɔ lɔ. Ghwyil ɛ Zɛɛb-Mɛkaake é waabutal wɔ. Étɛp tak
ɛ mɔn na dɛɛ wɔ waabya ɔ, nyɛ aadjóoaa é Mɔn Zɛɛb.

36 Dɔɔ nɛ Elizabɛt mɔn nyoog ɛ́ waabya ngbɛ mɔn
motom, ye nakoozobɛ náá, nyɛ ɛ́ sil-moma. Nyɛy mot
bɛ nadi ekeke náá, nyɛ ɛ́ kwyiid ɔ, ɛbum ɛ lɛ moo mos
ɛ́ nɛ bɛngɔn ɛtɛn nɛ wat. 37 Etɛɛ náá, ye tok nɛ sa Zɛɛb
aadi ààkwak.» 38 Tin, Maali zɛbɔɔza nɛ nɛ náá: «Mam
ɛ́ mot-mɛsa ɛ Ghɛŋ. Ye sael nɛ nam dáa mɛkpa mɔ di
eke náá, ye sael ɛ.» Bhii tak, fofop eezɛtó yɛ. 39 Ààbɔya
tɔ mɛlu menek deenek, Maali eezɛghɛɛ, tó kaab pɛ dɛl
ɛ mɛtsok nadi pɛ kyee dik Yude ɛ. 40 Nyɛ eezɛni tɔ
ndjaŋ ɛ Zakali, bhii tak nyɛ eezɛswos Elizabɛt. 41 Dáa
Elizabɛt nazogwak-gwakak mɛswosel ɛ Maali ɛ, é di
tak wat wɔ gwaa, mɔn zɛkuu nyɛ tɔ mɔ. Tin, wɔ gwaa
Sisim na Dɛɛ zɛlwood tɔ lɛ. 42 Nyɛ eezɛtsim ɛlyelɛpe
náá: «Zɛɛb eesɛɛ wɔ mɛtel dhaa boa djas kɔ bɔs'ak!
Deenek, esɛɛa mɛtel menek ɛ́ dɔɔ nɛ kɔ mɔn wɔ aabya
ɔ. 43 Mam ɛ́ yam nwyaa dhiiti vaŋ moma, etɛɛ náá,
nyɛɛg ɛ Ghɛŋ'am zyɛ pɛ daa lam? 44 Etɛɛ náá, ye bɛ ɛ́,
wɔ eebee náá, é sok mɛ gwak mɛswosel mɔ ɛ, ye bɛ ɛ́,
mɔn eekuu mɛ tɔ mɔ nɛ mɛmyaala. 45 Mɛnyɔ nɛ nɔ,
etɛɛ náá, wɔ eemyaal náá, Ghɛŋ ɛ́ waasa sa nyɛ lɛɛ wɔ
ɛ!» 46 É di'enek, Maali eezɛke náá: «Mɛ ɛpeduwal Ghɛŋ
nɛ lyem'am djas. 47 Sisim'am ɛ́ pɛ tɔ boo mɛmyaala kɔ
ɛsu ɛ Zɛɛb mɛtsik-bot mam. 48 Etɛɛ náá, nyɛ eeliig mis
mɛ, gwyák mot-mɛsa mɛ, mam ààkobɛ yam mot ɛtela
ɛ nyel. Nɛ tsɛɛtsɛ, kana dwoo ɛlak mos, membu nɛ
mesee, bot aakadjóo mɛ ɛ́ “moma Zɛɛb nazesɛɛ mɛtel
ɔ”. 49 Etɛɛ náá, Zɛɛb Mɛkaake eesa eboo esonok tɔ
lam. Nyɛ ɛ́ Zɛɛb na Dɛɛ. 50 Nyɛ nɛ bu enɛm esa, mɛlu
nɛ mɛwala djas dum nɛ bot ɛ di eduwal mɛtiŋ mɛ ɔ. 51
Nyɛ eesa mɛsa mɛ mɛbwala nɛ eghɛŋ bɛ. Nyɛ eetwak
bot ɛ di nɛ mɛbet tɔ elyem ɔ. 52 Nyɛ eedis bɛmɛkoozi
kɔ mɛbhóó mɛ mɛkoozi mɔɔ. Bhii tak, nyɛ eedjɛ bot ɛ
di ààbɛ nɛ ɛbet ɔ, mɛbhóó mɛ mɛkoozi. 53 Nyɛ eedjɛ
mbɛɛ edee nɛ bot ɛ nadi nɛ za ɔ. Nyɛ eeswaal bɛkum ɛ
bot mɛmbɔ mɛ toto. 54 Nyɛ nazyɛ ɛ́ zɛkwyee Yisalaɛl,
mot-mɛsa mɛ. Nyɛ ààdjisa ɛlyaal enɛm nɛ embɛɛ bɛ
55 nɛ Abalaam bɛ nɛ bɛdha bɛ, kɔm-kɔm sii nɛ kɔm,
dáa nyɛ nakɛk bɛbhaab binaka ɛ.» (aiōn g165) 56 Tin,
Maali eezɛdi pɛ daa Elizabɛt tyee bɛngɔn ɛlɛl, bhii tak,
nyɛ eezɛsik pɛ dɛl ɛ lɛ. 57 Ɛwala nabɛ náá, Elizabɛt
ɛ́ waabya ɛ, yɛ eezɛkum. Wɔ gwaa, nyɛ zɛbya mɔn
motom. 58 Bɛsɔ bot ɛ nadi nɛ mendjaa ɛkunaaɛpe
nɛ nɛ ɔ, nɛ bot ɛ mɛbyel mɛ zokazɛgwak náá, Ghɛŋ
nabɛ ɛ́, nyɛ naagek nyɛ ghoŋ. Bɛ nɛ bɛ nɔɔ moo tin
tɔ mɛmyaala bɔɔ djas. 59 Dáa mɔn nabɛ, nyɛ moo nɛ
mɛlu mɛtɛn nɛ elɛl bhis ɛbyel ɛ lɛ ɛ, wɔ gwaa, bɛ zɛtó
ɛ́tɛp ɛkɛniigal nyɛ beka. Bɛ nakwyɛl ɛget nyɛ ɛ nɛ din
ɛ sɛɛg Zakali. 60 Tin, nyɛɛg ɛ́ boopɛɛ, nyɛ ɛ́ boozɛke
náá: «Ààbɛ! Din ɛ lɛ aadi ɛ́ Zaŋ.» 61 É di'enek, wɔ gwaa
bɛ zɛke nɛ nɛ náá: «Deenek, ye tok nɛ mot ngɔt tɔ bot
bɔ nadi nɛ din ɛ Zaŋ!» 62 Tin, tɔ ɛgek ɛ dáa ebubu di
elii ɛ, bɛ eezɛdji sɛɛg mɔn, din ɛ nyɛ nakwyɛl ɛget
mɔn'ɛ ɛ. 63 Wɔ gwaa Zakali zokazɛwaab náá, bɛ zyɛ
nyɛ nɛ mɔɔ pɛt ɛbaya bɛ di ezezyɛ nɛ ɛkwyal kɔ tak ɛ.
É di tak, wɔ gwaa, nyɛ zokakwyal náá: «Nɛ tsɛɛtsɛ, din
ɛ lɛ ɛ́ Zaŋ.» Tin, bɔɔ djas naazɛdjoka ɛbuɛpe. 64 É di
tak wat, wɔ gwaa, Zakali zɛbaakan ɛlii ɛnyɔɛpe. Nyɛ
moo tin etsim ɛlyelɛpe eduwal Zɛɛb. 65 É di'enek, bot
djas nadi bɛ nɛ bɛ nɔɔ ɛ, bɛ nadi ɛ́ bɛ moo nɛ bwoo, pɛ
kɔ mɛl mɛ nadi tɔ mɛtsok mɛ kyee dik Yude ɛ. Tin, bot
nazokakekaada ɛ tɛp'enek. 66 Bot djas nadi egwak dáa
tɛp tak nasael ɛ, bɛ moo tin esiiza tɔ bhum elyem bɔɔ,
edji náá: «Mɔn tak aadi zɛ?» Ye nabɛ ɛ́ tsɛɛtsɛ náá,
ghwyil ɛ Ghɛŋ nadi ɛ́ tɔ lɛ. 67 Zakali, sɛɛg mɔn nabɛ ɛ́,
nyɛ eelwood nɛ Sisim na Dɛɛ. Wɔ gwaa, nyɛ zokani
egoola mɛkpa mɛ Zɛɛb tɔ Sisim. Nyɛ nadi ekeke ɛ́
náá: 68 «Mena goka ɛ́ nɛ ɛsɛɛ Ghɛŋ Zɛɛb bot ɛ Yisalaɛl
mɛtel. Etɛɛ náá, nyɛ eezɛkwyee bot ɛ mbyak'ɛ, nyɛ
eepɛk bɛ. 69 Nyɛ eewyisal mena ghɛŋ mot, mɛtsik-
bot, pɛ tɔ bɛdha ɛ mɛkoozi Dhavid mot-mɛsa mɛ. 70
Ye ɛ́ etɛp ee nyɛ naloozelɛɛ tɔ enuub e bɛngoolel ɛ
mɛkpa mɛ na edɛɛ ɛ. (aiōn g165) 71 Nyɛ naakɛk mena
tsik di epɛk mena é mɛmbɔ mɛ bot ɛ mɛbhuka mena
ɛ, dɔɔ nɛ si mɛko mɛ bot ɛ di esa mena ɛbiyo ɔ. 72 Nyɛ
naagék ghoŋ nɛ bɛbhaab benaka. Nyɛ nabɛ ɛ́ ààdjisa
ɛbhɛŋ ɛ lɛ na dɛɛ nyɛ nalik ɛ. 73 Nɛ tsɛɛtsɛ ye nabɛ ɛ́,
Zɛɛb eetuwal myoŋ nɛ mɛsoŋ mɛ é mis mɛ bhaab'ena
Abalaam náá, 74 nyɛ waazɛpɛk mena é mɛmbɔ mɛ bot
ɛ mɛbhuka mena. Étɛp mena neesaka mɛsa mɛ, ààbɛ
nɛ bwoo tɔ ebhum elyem bena. 75 Etɛɛ náá, mena
needika dɛɛ nɛ piki é mis mɛ, é mɛlu mɛ tsik'ena djas.
76 Deenek, wɔy mɔn'am, wɔ aadi ɛ́, ngoolel-mɛkpa ɛ
Zɛɛb-Mɛkaake. Etɛɛ náá, wɔy ɛ́ kwaakɛ sok bhwoob ɛ
Ghɛŋ étɛp wɔ neekoobal mɛze mɛ. 77 Etɛp wɔ neelɛɛ
bot bɛ náá, nyɛ ɛpezyɛ zɛtsik bɛ, da pel mesyem mɔɔ.
78 Tsɛɛtsɛ, Zɛɛb'enabɛlka nɛ bu enɛm esa, nɛ kwyɛl.
Dusa tɔ gwoo, nyɛ eewyisal kɔ lena gwyɛ tyee wat nɛ
mɛkas mɛ gwyes di edjem tɔ mɛlem ɛ. 79 Etɛɛ náá,
nyɛ neewyisal bot ɛ di tɔ ghooghom, nɛ tɔ piyo ɛsyee
ɔ, tɔ gwyɛ. Nyɛ needjɛɛd mɛko mɛ kyeed mena pɛ ze
egwyem.» 80 Dáa mɔn nadi ewyee ɛ, sisim yɛ nabaadi
ewyee ɛbuɛpe. Nyɛ nadidi ɛ́, tɔ kyee dik bɛsyɛ di ààbɛ
nɛ mɛdii ɛ, kɛkum dwoo nyɛ nazɛlyaal bot ɛ Yisalaɛl
nyel ɛ.

2 É ghɛŋ tak, wɔ gwaa, Sezaad Oghust zokazɛlwom
bot, bɛ kwyal min mɛ mɛtaŋ mɛ bot ɛ bɔs djas. **2**
Ɛkɛn ɛ elɛɛga nɛ ɛkwyal ɛ min mɛ bot nasael é é ghɛŋ
Kilinus nadi kukuma dik Siili ɛ. **3** Bot djas nadi etó
kɛkwyekwyalaa min ɛ mot nɛ mot pɛ dɛl ɛ lɛ. **4** Zozɛf
zokadus pɛ kyee dik Ghalile, pɛ ghaada Nazalɛt, nyɛ
neezɛtó pɛ kyee dik Yude, pɛ dɛl ɛ Bheteleɛm, etɛɛ
náá, nyɛ nabɛ é dha ɛ Dhavid. **5** Nyɛ é bootó pɛ elɛɛga
nɛ ekwyala e min bɛ nɛ ghɔɔd'ɛ Maali. Maali nadi é nɛ
ɛbum. **6** Dáa bɛ nakadi tin ɛ, wɔ gwaa, ɛwala ɛ nabɛ
náá, Maali é waasyas ɛ zokazɛkum. **7** Nyɛ é boozɛbya
mɔn mɛgwyak mɛ. Tin, nyɛ é boozɛbet nyɛ ɛghɔɔd, pil
nyɛ tɔ bhelangiti, bhii tak nyɛ eezɛkɛl nyɛ kɔ mɔɔ
tɛɛg bɛ nadi ekekɛl edee e ebhata ɛ, etɛɛ náá, bɛ nabɛ
é ààbela di tɔ ndjaa bɛdjoŋ. **8** É kyee dik tak wat, ye
nabɛ é nɛ bɛbaalel ɛ ebhata, bɛ nadi é tɔ bal ebaal ɛsaŋ
ɛ ebhata bɔɔ é pum. **9** Wɔ gwaa, fofop ɛ Ghɛŋ zɛtuula
bɛ. Mɛkas ɛ Ghɛŋ naazɛkaal bɛ «bwyeee». Wɔ gwaa,
bwoo zɛsa bɛ ɛbuɛpe. **10** Tinaak, fofop eezɛlɛɛ bɛ náá:
«Nàbemka ba, etɛɛ náá, mɛ zyɛ é, zɛgoola bin mbɛɛ
bhaadal, yii bot djas aamyaala nɛ yɛ ɛ. **11** É pum'ak
mos, kɔ dɛl ɛ Dhavid, mɛtsik-bot eezebyel étɛp'en. Ye
é Mɛsia, Ghɛŋ. **12** Beeka geka bi aagwyak nyɛ nɛ yɛ ɛ:
bi é waabela mɔn tɔlɔɔ wola tɔ bhelangiti, ndjaasi kɔ
mɔɔ tɛɛg bɛ di ekɛl edee e ebhata ɛ.» **13** É di'enek wat,
wɔ gwaa, bɛtɛ nɛ efofop zokadus tɔ gwoo, zɛsɛɛga nɛ
fofop nadi tinaak sok ɔ, bɛ moo tin eduwal Zɛɛb, bɔɔ
náá: **14** «Duu nɛ Zɛɛb pɛ ɛko tɔ gwoo, tin, egwyem
kɔ bɔs dum nɛ bot ɛ nyɛ di ekwyɛl ɔ!» **15** Dáa efofop
nalik bɛ, sik pɛ tɔ gwoo ɛ, bɛbaalel ɛ mɛsaa mɛ ebhata
zokazɛke pak'ɔɔ náá: «Djhootóka pɛ Bheteleɛm. Ye
goka é náá, mena beeka sa tuula penek ɛ, sa Ghɛŋ lyaal
menaka ɛ.» **16** Bɛ eezɛghɛɛ mɛnyel tó, tin, bɛ eezɛbela
Maali bɛ nɛ Zozɛf, dɔɔ nɛ mɔn tɔlɔɔ ndjaasi kɔ mɔɔ
tɛɛg bɛ nadi ekekɛl edee e ebhata ɛ. **17** Dáa bɛ nakabee
nyɛ é, wɔ gwaa, bɛ zɛlɛɛ etɛp ee fofop'enɔk nalɛɛ bɛ
dum nɛ mɔn tak ɛ. **18** É ghɛŋ bot djas nadi egwak mbi
etɛp ee bɛbaalel ɛ mɛsaa mɛ ebhata binek nadi elɛɛ
ɛ, bot djas naadyeebadjoka. **19** Yɛ kabɛ Maali ɔ, nyɛ
nazobaal etɛp binek djas é tɔ bum lyem'ɛ. Tin, nyɛ
moo esiiza ɛbuɛpe. **20** Bhii tak, bɛbaalel ɛ mɛsaa mɛ
ebhata é boozɛsik. Bɛ nadi eduwal Zɛɛb, étɛp endem
ee bɛ nazebee ɛ, nɛ yii bɛ nazegwak ɛ, nɛ etɛp ee
efofop nalɛɛ, nabatasael ɛ. **21** Bhii mɛlu mɛtɛn nɛ elɛl
mɔn nabyel ɛ, wɔ gwaa, bɛ zɛtó, kɛniigal nyɛ beka, tin,
bɛ eezɛget nyɛ din ɛ Yezu, din ɛ fofop nalɛɛ bɛ, ɛsok
nɛ nyɛɛg nɛ bela ɛbum ɛ. **22** Tin, ɛwala ɛ nabɛ náá,
Zozɛf bɛ nɛ Maali kɛsa mɛzel mɛ etsi ɛ Moiiz nadi elɛɛ
étɛp ɛbyel ɛ mɔn ɛ, yɛ eezɛdjala. Wɔ gwaa, bɛ zɛtó
nɛ mɔn pɛ kok Ndjaa-ebuwa Yeluzalɛm étɛp ɛkɛlyaal
Ghɛŋ mɔn. **23** Etɛɛ náá, tɔ etsi ɛ Ghɛŋ, ye nabɛ é, yɛ
eekwyalaa náá: «Mɔn motom, yii mɛgwyak aabyel
ɔ, nyɛ aadi é ngbɛ Ghɛŋ.» **24** Bɛ nabaadi é, edjɛ dɔɔ
nɛ dhiiti buwa yii etsi e tak wat di edji ɛ. Ye nabɛ é:
«Mɛpepak mɛmbá, nɛghu bɔɔ mɛgum mɛmbá.» **25** Pɛ
Yeluzalɛm, ye nadi é, nɛ dhiiti mot, din ɛ lɛ nabɛ é
Simɛyɔŋ. Nyɛ nadi é, mot epiki, eduwal Zɛɛb. Nyɛ nadi
ebwood mot aazɛtsik Yisalaɛl ɔ. Sisim na Dɛɛ nadi é
nɛ nɛ lɔɔg. **26** Sisim na Dɛɛ naaloolɛɛ nyɛ náá, ɛsok
nɛ nyɛ nɛ gwyɛ, nyɛ waabee Mɛsia Ghɛŋ aadhis ɔ. **27**
Wɔ gwaa, Sisim na Dɛɛ zɛdul Simeyɔŋ, nyɛ tó pɛ kok
Ndjaa-ebuwa. Bɛbyael ɛ Yezu naazyɛ nɛ mɔn'ɔɔ étɛp
ɛzɛsa nyɛ dáa mɛkpa mɛ etsi di elɛɛ ɛ. **28** Simeyɔŋ é
boobɛp mɔn tɔ mɛmbɔ mɛ. Bhii tak, nyɛ eezɛghaapɛɛ
Zɛɛb. Nyɛy náá: **29** «Nenak, Ghɛŋ, beta kwom'ɔ nyɛ
gwyɛ tɔ egwyem, tyee wɔ nalɛɛ nyɛ ɛ. **30** Etɛɛ náá,
mis mam eezebee tsik wɔ nadhis bis yɛ ɛ, **31** tsik wɔ
nazekoobal étɛp membyak djas ɛ. **32** Ye é ngel aasa
náá, membyak mesis gu wɔ ɛ. Ye é duu bot ɛ mbyak'ɔ,
Yisalaɛl.» **33** Sɛɛg nɛ nyɛɛg ɛ Yezu nabɛ é, edjoka dáa
Simeyɔŋ nadi elii dum nɛ mɔn'ɔɔ ɛ. **34** Simɛyɔŋ é
boozɛsɛɛ bɛ mɛtel, nyɛ nɛ Maali nyɛɛg náá: «Zɛɛb
dhis mɔn'ak ɛ, étɛp ɛkwyesal bot ɛbuɛpe nɛ ɛwyɛl
bot ɛbuɛpe pɛ kɔ Yisalaɛl. Nyɛ aadi é, ndem ngɔt ɛ
Zɛɛb. Bot ɛbuɛpe é waasyaala bhyeed kɔ lo'ɛ. **35** Tin,
nyɛ waalyaal popoopwon egeka ee di esyela tɔ ebhum
elyem e bot ɛbuɛpe ɛ. Yɛ kabɛ wɔy Maali ɔ, mezuk ɛ
waatuu wɔ lyem dáa pɛl, kɛtuula pɛ yii kyee.» **36** Ye
nabaabɛ é nɛ dhiiti ngoolel-mɛkpa ɛ Zɛɛb. Din ɛ lɛ
nabɛ é An. Nyɛ nabɛ é ɛsyes ɛ Fanuɛl, mot mbyak ɛ
Asɛɛd. Nyɛ nabɛ é, nyɛ eezedyeebageeb. Nyɛ nabɛ é,
nyɛ naadi membu metɛn nɛ ebá, bɛ nɛ ngom naba
nyɛ, nyɛ dinaa ààgu botom ɔ. **37** Bhis ɛsyee ɛ ngom,
nyɛ nabɛ é ààkabaató ɛba, kɛkum membu mɛkam-
mɛtɛn nɛ elɛl nɛ membu mená. Nyɛ nabɛ é ààdus tɔ
kok Ndjaa-ebuwa. Nyɛ nadidi é, esa mɛsa mɛ Zɛɛb
mwos nɛ pum, nɛ ɛtsi ɛ edee tɔ mendjaala. **38** Wɔ
gwaa, nyɛ zɛtuula dwoo tak wat, nyɛ moo tin eduwal
Zɛɛb, bhii tak nyɛ moo elii nɛ bot ɛ nadi ebwood náá,
Yeluzalɛm zɛpɛkel é ban ɔ, dum nɛ mɔn tɔlɔɔ. **39** Dáa
sɛɛg nɛ nyɛɛg ɛ Yezu nasilal ɛsa esesɛɛ djas etsi ɛ Ghɛŋ
nadi elɛɛ ɛ, bɛ eezɛsik nɛ nɛ pɛ kyee dik Ghalile pɛ dɛl
ɛ lɔɔ Nazalɛt. **40** Tin, ye nabɛ é mɔn eewyee nɛ ɛbɛɛ ɛ
mis, Zɛɛb naawa tɔ lɛ etsoŋ nɛ enɛm nɛ embɛɛ bɛ. **41**

Membu djas bɛbyael ɛ Yezu nabɛ é, etetó pɛ Yeluzalɛm
étɛp ɛkɛbɔl ɛbyoŋ ɛ Pak. 42 Dáa Yezu nabɛ nyɛ moo nɛ
membu kam nɛ ebá ɛ, bɛ é boozɛtó nɛ nɛ, dáa ye nadi
ezezyɛ nɛ ɛsesɛɛ tɔ mɛfulu mɔɔ ɛ. 43 Dáa ɛbyoŋ nasi ɛ,
bɛ eezɛsik. Ghuna mɔn'ɔɔ Yezu naalik pɛ Yeluzalɛm,
tinaak, bɛbyael ɛ Yezu àògu. 44 Bɔɔ nadi egek ɛ náá,
nyɛ é bɛ nɛ bɛdhiiti bot tɔ zukamwaa nɛ bot ɛ nadi ekɛ
lɔɔg wat bɛ nɛ bɛ nɔɔ ɔ. Tin, bɔɔ zokakɛ muu dwoo.
Wɔ gwaa, bɛ zɛkan ɛsaŋ ɛ nyɛ pak bɔn nyɛɛg bɔɔ, nɛ
bɛsɔ bɔɔ bot ɛ nadi é ɛbyoŋ bɛ nɛ bɛ nɔɔ ɔ. 45 Bɔɔ
àòbela nyɛ ɛ yenek. Bɛ é boozɛsik pɛ Yeluzalɛm esaa
nyɛ. 46 Tin, kuma ye nakum mɛlu mɛlɛl bɔɔ esaa nyɛ
ɛ, wɔ gwaa, bɛ zɛbela nyɛ tɔ kok Ndjaa-ebuwa. Nyɛ
nadi é, ndiindil, bɛlyoel eewa nyɛ kuku ɛbwak, nyɛy
egwak bɛ, nɛ ɛbaadji bɛ ekiya. 47 Bot djas nadi egwak
nyɛ ɔ, bɛ nadi edjoka ɛbuɛpe nɛ kwaambi etsoŋ nyɛ
nadi nɛ yɛ ɛ, nɛ dáa nyɛ nadi ebɔɔza ekiya bɔɔ ɛ. 48
Dáa sɛɛg nɛ nyɛɛg nabee nyɛ ɛ, wɔ gwaa bɛ zɛdjoka
ɛbuɛpe. Nyɛɛg é boozɛke nɛ nɛ náá: «Mɔn'am, étɛp
yé wɔ sa bis deenek? Bhum elyem e bis nɛ soog di é
pɛ ɛko. Bis eesaa wɔ, saa saa.» 49 Nyɛ é boozɛbɔɔza
nɛ nɔɔ náá: «Bi saa mɛ étɛp yé? Bi àògu náá, mɛ é tɔ
ndjaa saag'am, étɛp ɛsa mɛsa mɛ?» 50 Kabela náá, bɛ
nabɛ é àòmɛt ɛsuk ɛ sa nyɛ nadi elii ɛ. 51 Bhii tak, bɛ
eezɛsik nɛ nɛ pɛ Nazalɛt. Nyɛ nadi elooba nɛ nyɛɛg nɛ
sɛɛg. Tin, nyɛɛg zokabaal etɛp binek djas tɔ lyem'ɛ.
52 Yezu moo tin ewyee nɛ tyɛ, nɛ etsoŋ, nɛ enɛm nɛ
embɛɛ é mis mɛ Zɛɛb nɛ é mis mɛ bot.

3 Ye nabɛ é, é sok Sezaad Tibɛɛd nadi, nyɛ moo
nɛ membu kam nɛ etɛn kɔ bóó ekukuma dik'ɛ ɛ,
Pɔɔs Pilat nadi é kukuma Yude, Elood kadi é ekɔk kɔ
Ghalile. Yɛ kabɛ mɔn nyɛɛg Filip ɔ, nyɛ nadi é kukuma
kyee dik Ituud, nɛ Talakonitid. Lizanyas nakabɛ yɛ
ɛ kukuma kyee dik Abilɛn. 2 É ghɛŋ Anas nɛ Kayif
nadi eboo bɛghaa-Zɛɛb ɛ, ye nabɛ é Zɛɛb naalii nɛ
Zaŋ mɔn Zakali pɛ tɔ bal. 3 Zaŋ zokazyɛ kɔ mɛl mɛ
nadi pɛ kyee dik wat nɛ dii Yuldɛn ɛ. Nyɛ natutuud é
náá: «Liigka elyem, da bi é kɛduwa Zɛɛb. Tin, Zɛɛb
é waapel mesyem men.» 4 É di'enek, etɛp ee nadi
kwyala tɔ Mɛkana mɛ ngoolel-mɛkpa ɛ Zɛɛb Ezayi ɛ,
ye naabela ɛsuk. Ye nabɛ é náá: «Mot ngɔt ɛpetuud tɔ
bal: "Koobalka ze ɛ Ghɛŋ, da bi é tuu nyɛ mɛze mɛ na
looba-looba! 5 Edi e na sɛbɛtɛɛ di pak mɛtsok djas ɛ,
yɛ waabimelaa. Mɛtsok nɛ eghooda djas é waasilaa.
Memboŋ djas di é ze ɛ, yɛ waasekaa. Mɛze mɛ di, yɛ
eezepulel ɛ, yɛ waakoobelaa. 6 Tin, bot djas é waabee
tsik Zɛɛb aadjɛ ɛ."» 7 Mɛdhuu mɛ bot nadi ezyɛ pɛ daa
Zaŋ etɛɛ náá, Zaŋ neezɛduu bɛ Zɛɛb. Zaŋ zokake nɛ
nɔɔ náá: «Biyɔ mɛgel mak, ɛzɛ lyo bin náá, bi kaab
ɛbuk ɛ Zɛɛb di ekunaa yenek? 8 Lyaalka nɛ esesɛɛ bin
náá, ye é tsɛɛtsɛ náá, bi eezeswoola etsik bin, da bi é
bet ɛke biyɔ nɛ biyɔ náá: "Dhiiti sonok aanàkwaasa
mena, etɛɛ náá, Abalaam é bhaab'enaka." Betka mɛ lɛɛ
bin náá, Zɛɛb é nɛ ghwyil ɛsa náá, mɛkok mak liiza, ye
di bɛdha ɛ Abalaam. 9 Ye goka é bi é gu náá, zoŋ moo
é nɛɛga é ɛbok ɛ le, étɛp ye neetsaal ekaŋal e tak. Ele
djas aadi àòdjɛ bhum ɛ, goka é nɛ ɛtsaalaa. Bhii tak, yɛ
waakɛdikaa tɔ du.» 10 Wɔ gwaa bot moo tin edji nyɛ
náá: «Bis goka nɛ ɛsa dáa?» 11 Nyɛ é boozɛbɔɔza nɛ
nɔɔ náá: «Mot di nɛ ekuwa ebá ɔ, goka é nɛ ɛgwyena
wat, djɛ mot di àòbɛ nɛ yɛ ɔ. Bela náá, mot di nɛ edee
e dek ɔ, nyɛ kaa nɛ bot é di àòbɛ nɛ yɛ ɔ.» 12 Bɛnɔŋel ɛ
epata e lapo zokabaazyɛ yɔbɔ zɛduwa Zɛɛb. Wɔ gwaa
bɛ dji Zaŋ Nduuel-bot náá: «Lyoel, bis goka nɛ ɛsa
dáa?» 13 Nyɛ eezɛbɔɔza nɛ nɔɔ náá: «Nàwaabka bot
epata e lapo dhaa yii kukuma di elɛɛ náá, bi goka nɛ
ɛwaab ɛ.» 14 Esodja zokabaadji yɔbɔ náá: «Yɛ kabɛ
bis ɔ, bis goka nɛ ɛsa dáa?» Nyɛ eezɛbɔɔza nɛ nɔɔ
náá: «Sa mot àòbaanɔɔ sa mot nɛ bhel, sa mot àòsu
mot tɛp. Bi goka é nɛ ɛdɛ ɛ efute e mɛsa min.» 15 Bot
djas nadi ebwood nɛ ɛbwaalel djas. Bot djas nagek
é náá, Zaŋ nabɛ é Mɛsia. 16 Nyɛ eezɛke nɛ bɔɔ djas
náá: «Mam duu bin Zɛɛb é tɔ mɛdii. Yɛ kabɛ mot di
ezyɛ bhis'am ɔ, nyɛ eedhaa mɛ nɛ mɛbwala nɛ ghwyil.
Mam aanàkwaakobela-belak duu ɛmalal étɛp ɛkotii-
tiiak ekel e ekoko bɛ. Nyɛy aaduu bin Zɛɛb é tɔ ghwyil
Sisim na Dɛɛ nɛ tɔ du. 17 Tɔ mɛmbɔ mɛ, nyɛ eemɛt
zyaagal étɛp nyɛ neewa mbɛk pak mbee bhum nɛ
mbɛɛ bhum. Tin, da nyɛ é wa mbɛɛ bhum kɔ taa. Yɛ
kabɛ embee bhum ɔ, nyɛ kakɛmwas yɛ ɛ tɔ du na kɔm-
kɔm.» 18 Zaŋ naalelɛɛ bot Mbɛɛ Bhaadal nɛ bɛtɛ nɛ
dhiiti bɛmɛlyo. Nyɛ nadi elyo bɛ nɛ ɛdjɛ bɛ ghwyil. 19
Wɔ gwaa, Zaŋ zokazɛdul mɛkoozi Elood mɛlɔ kɔ ɛsu
ɛ Helodhiaad mwaa mɔn nyɛɛg nyɛ nadɛk ɔ, dɔɔ nɛ
étɛp embee esesɛɛ nyɛ nadi esa ɛ djas. 20 Tin, Elood
naabaazɛsa dhiiti mbee tɛp: nyɛ naawa Zaŋ é mbok.
21 Bhii bot djas nazeduwa Zɛɛb ɛ, Yezu pe naazɛduwa
Zɛɛb. Nyɛ nadi edjaala, wɔ gwaa gwoo zɛbɛŋel. 22
Bhii tak, Sisim na Dɛɛ eezɛsul kɔ lɛ tyee ɛghum. Wɔ
gwaa, dhiiti gwood zokazɛgék tɔ gwoo náá: «Wɔ é
mɔn'am mɛ dyeebakwyɛl ɔ. Mɛ eedyeebamyaala nɛ nɔ
ɛbuɛpe.» 23 Yezu nabɛ é, nyɛ moo nɛ membu tyee
mɛkam-mɛlɛl é sok nyɛ nakan mɛsa mɛ ɛ, nɛ dáa bot
nadi eke náá, nyɛ é mɔn Zozɛf ɛ. Zozɛf nadi é mɔn Eli.

24 Eli ɛ́ mɔn Mattat, Mattat nakadi ɛ́ mɔn Levi. Levi
nabɛ ɛ́ mɔn Mɛlki, Mɛlki nakadi ɛ́ mɔn Zanayi, Zanayi
nabɛ ɛ́ mɔn Zozɛf. 25 Zozɛf nakadi ɛ́ mɔn Mattatya,
Mattatya nabɛ ɛ́ mɔn Amɔs. Amɔs ɛ́ mɔn Nawum. Sɛɛg
ɛ Nahum nabɛ ɛ́ Esli, Esli ɛ́ mɔn Naghayi. 26 Naghayi
nabɛ ɛ́ mɔn Maat. Mot nabya Maat ɔ nabɛ ɛ́ Matatyas.
Matatyas nabɛ ɛ́ mɔn Semeyi. Mot nabya Semeyi ɔ,
nabɛ ɛ́ Yosɛk. Yosɛk nabɛ ɛ́ mɔn Yoda. 27 Yoda nakadi
ɛ́ mɔn Yoanan. Sɛɛg ɛ Yoanan nabɛ ɛ́ Lesa. Lesa nadi
ɛ́ mɔn Zolobabɛl, Zolobabɛl nakadi ɛ́ mɔn Salatyɛl,
Salatyɛl nabɛ ɛ́ mɔn Neeli. 28 Neeli nakadi ɛ́ mɔn
Mɛlki, Mɛlki nadi ɛ́ mɔn Adhi, Adhi nakadi ɛ́ mɔn
Kosam, Kosam nadi ɛ́ mɔn Elmadham. Elmadham
nakadi ɛ́ mɔn Eed. 29 Mot nabya Eed ɔ, nabɛ ɛ́ Zosue,
Zosue nabɛ ɛ́ mɔn Eliezɛɛd, Eliezɛɛd kadi ɛ́ mɔn Yolim,
Yolim nabɛ ɛ́ mɔn Matat. Matat kadi ɛ́ mɔn Levi. 30
Levi nabɛ ɛ́ mɔn Simeyɔŋ, Simeyɔŋ kadi ɛ́ mɔn Yuda.
Yuda nabɛ ɛ́ mɔn Zozɛf, Zozɛf kadi ɛ́ mɔn Yonam,
Yonam nabɛ ɛ́ mɔn Eliakim. 31 Eliakim nakadi ɛ́ mɔn
Melea, Melea nabɛ ɛ́ mɔn Mena, Mena nakadi ɛ́ mɔn
Matata. Sɛɛg ɛ Matata nabɛ ɛ́ Natan, Natan kadi ɛ́ mɔn
Dhavid. 32 Dhavid nabɛ ɛ́ mɔn Yese, Yese kadi ɛ́ mɔn
Obɛɛd. Obɛɛd nabɛ ɛ́ mɔn Bhooz, Bhooz kadi ɛ́ mɔn
Sala. Sala nabɛ ɛ́ mɔn Naasɔn. 33 Naasɔn kadi ɛ́ mɔn
Aminadaab, Aminadaab nabɛ ɛ́ mɔn Almin, Almin
kadi ɛ́ mɔn Aalni. Aalni nabɛ ɛ́ mɔn Ɛslɔn, Ɛslɔn kadi ɛ́
mɔn Pelɛɛz, Pelɛɛz nabɛ ɛ́ mɔn Yuda. 34 Yuda nabɛ
ɛ́ mɔn Zakɔɔb, Zakɔɔb nakadi ɛ́ mɔn Izak. Izak nabɛ
ɛ́ mɔn Abalaam. Sɛɛg ɛ Abalaam nabɛ ɛ́ Teela, Teela
nabɛ ɛ́ mɔn Nakɔɔd. 35 Nakɔɔd nabɛ ɛ́ mɔn Seluug,
Seluug nabɛ ɛ́ mɔn Lewu, Lewu kadi ɛ́ mɔn Pelɛɛg.
Pelɛɛg nabɛ ɛ́ mɔn Ebɛɛd, Ebɛɛb nabɛ ɛ́ mɔn Sala. 36
Sala nabɛ ɛ́ mɔn Kenan, Kenan nabɛ ɛ́ mɔn Alpaksaad,
Alpaksaad ɛ́ mɔn Sɛm, Sɛm ɛ́ mɔn Noe, Noe ɛ́ mɔn
Lemɛk. 37 Lemɛk nabɛ ɛ́ mɔn Matusalɛm, Matusalɛm
nabɛ ɛ́ mɔn Enɔk. Enɔk ɛ́ mɔn Yelɛɛd, Yelɛɛd nabɛ ɛ́
mɔn Malaleɛl. Malaleɛl nabɛ ɛ́ mɔn Kenan. 38 Tin,
Kenan nabɛ ɛ́ mɔn Enɔs, Enɔs nakadi ɛ́ mɔn Sɛt. Sɛt
kadi ɛ́ mɔn Adam, Adam ɛ́ mɔn Zɛɛb.

4 Dáa Yezu nabula pɛ dii Yuldɛn ɛ, ye nabɛ ɛ́ Sisim na
Dɛɛ moo tɔ lɛ na «tɔɔɔ», Sisim zɛdul nyɛ tɔ bal, 2
ɛ́ di Dim mot mɛkɔŋ nakɛwa nyɛ tɔ mɛbhowal ɔ. Ye
nabɛ ɛ́, nyɛ naasa mɛlu mɛkam-mɛná ààdɛ edee. Bhii
tak za zokazɛsa nyɛ. 3 Dim mot mɛkɔŋ eezɛke nɛ nɛ
náá: «Nɛghu wɔ ɛ́ Mɔn Zɛɛb ɔɔ, kea nɛ ɛkok ɛlak náá,
ye liigel, da yɛ ɛ́ di mapa.» 4 Yezu eezɛbɔɔza nɛ nɛ
náá: «Ekwyala ɛ Zɛɛb lɛɛ náá: “Tsik mot tok nɛ mapa
toto.”» 5 Bhii tak, dim mot mɛkɔŋ eezɛbyet nɛ nɛ kɔ
dwol, wɔ gwaa nyɛ lyaal nyɛ tɔ ɛwala ɛwat mɛyɔŋ
mɛ di kɔ bɔs ɛ, djas. 6 Satan nɛ nɛ náá: «Gwyáka, mɛ
waadjɛ wɔ eghɛŋ nɛ mɛkas mɛ di tɔ mɛyɔŋ mak ɛ
djas. Etɛɛ náá, ye naazedjɛaa mɛ. Mɛ ɛ́ nɛ ghwyil ɛdjɛ
nɛ mot mɛ aakwos ɛdjɛ ɔ. 7 Yɛ bɛ náá, wɔ eemyaal
ɛkwyit mɛboŋ mɔ si mɛko mam ɔ, mɛ waadjɛ wɔ
djas.» 8 Yezu eezɛbɔɔza nɛ nɛ náá: «Ekwyala lɛɛ ɛ́
náá: “Ye ɛ́ Ghɛŋ, Zɛɛb'ɔ ɛ́ wɔ di egoka nɛ ɛduwal. Wɔ
zosa ɛ mɛsa mɛ nyɛy nyɛ ɛmet.”» 9 Bhii tak, Dim mot
mɛkɔŋ eebaazɛtɔ́ nɛ nɛ pɛ Yeluzalɛm, zɛgel nyɛ kɔ ɛko
ɛ kok Ndjaa-ebuwa. Nyɛy nɛ Yezu náá: «Yɛ bɛ náá,
wɔ ɛ́ Sɛɛŋɛlɛ Mɔn Zɛɛb ɔɔ, tsela, da wɔ ɛ́ kɛduma pɛ
si. 10 Deenek, etɛɛ náá, ekwyala lɛɛ ɛ náá: “Zɛɛb ɛ́
waalɛɛ nɛ efofop bɛ náá, bɛ baal wɔ.” 11 Tin, baabela
náá: “Bɛ waabɛp wɔ kɔ mɛmbɔ mɔɔ, ɛ́ kaab náá, ko'ɔ
ɛzɛkɛbema ɛbɛk.”» 12 Tin, Yezu eezɛbɔɔza nɛ nɛ náá:
«Ekwyala baalɛɛ ɛ́ náá: “Sa wɔ ààwa Ghɛŋ, Zɛɛb'ɔ tɔ
mɛbhowal.”» 13 Bhii nyɛ nazewa Yezu tɔ mɛbhowal
dáa nyɛ nakwyɛl ɛ, Dim mot mɛkɔŋ eezɛbet nyɛ, nyɛ
tɔ́ ɛtsetaɛpe, kɛkum ɛ́ dhiiti ɛwala aanyɔ nɛ nɛ ɛ. 14
Yezu eezɛsik pɛ Ghalile, ghwyil Sisim na Dɛɛ tɔ lɛ
«tɔɔɔ». Duma yɛ zokakɛ kɔ mɛl mɛ nadi mbaka-mbaka
nɛ tin ɛ djas. 15 Tin, Yezu moo tin elyo bot mɛkpa ɛ
Zɛɛb tɔ mendjaa mɛ mendjaala mɛ eYuda. Bot ɛ nadi
egwak nyɛ ɔ, naadyeebaduduwal nyɛ. 16 Dhiiti dwoo
Yezu zɛtɔ́ pɛ Nazalɛt, ɛ́ di nyɛ nawyelaa ɔ. É dwoo
saba, nyɛ eezɛni tɔ ndjaa mendjaala mɛ eYuda dáa
nyɛ natawa nɛ ɛsesa ɛ. Nyɛ ɛ́ boowyɛl ɛ́ mis mɛ bot
ɛ́tɛp ɛlaŋ ɛ ekwyala ɛ Zɛɛb. 17 Bhii tak náá, bɛ eezɛdjɛ
nyɛ mbwoob mɛkana mɛ ngoolel-mɛkpa Ezayi, nyɛ
eezɛwyiiz mɛkana mɛ tak. Nyɛ kabela ɛ́ di nakwyalaa
náá: 18 «Sisim ɛ Ghɛŋ ɛ́ nɛ nam etɛɛ náá, nyɛ naadjɛ mɛ
ebotan, ɛ́tɛp mɛ neezɛtuud bɛdjel ɛ bot mbɛɛ bhaadal.
Nyɛ naadhis mɛ, mɛ zɛlɛɛ bot ɛ membok náá, bɛ moo
ɛ́ tiia. Mɛ zɛlɛɛ bɛ na edhim náá, bɛ moo zɛnyaa sok.
Mɛ zɛlɛɛ bot ɛ́ di nyalaa ɔ, bɛ neepɛka. 19 Mɛ zɛtuud
náá, mena moo ɛ́, ɛ́ mɛwala mɛ Ghɛŋ di zɛtsik bot bɛ
ɛ.» 20 Bhii tak, Yezu eezɛwol mɛkana, zɛdjɛ nɛ mot
nakwokwom mbwoob mɛkana mɛ tak ɔ, nyɛ eezɛnɔɔ
nyel, disi. Bot djas nadi tɔ ndjaa mendjaala mɛ eYuda
ɔ, moo tin «dhuuu», nɛ mis ɛ́ nyel'ɛ. 21 É di'enek,
nyɛ boozɛlɛɛ bɛ náá: «Mɔs ekwyala ee bi zegwak ɛ,
eedjala.» 22 Bɔɔ djas nadi etaŋal ɛ́tɛp'ɛ, bɛ nadi edjoka
mbɛɛ etɛp ee nyɛ nadi elɛɛ bɛ ɛ. Bɛ zokazɛdji náá: «Ye
tok mɔn Zozɛf'aak ɛ́?» 23 Tin, Yezu eezɛke nɛ nɔɔ náá:

«Tsɛɛtsɛ náá, bi ɛ́ waadjɛ kana yak: “Ngwomel bot,
tsika nyel'ɔ wɔy wɔ ɛ́ ɛmet.” Bi ɛ́ waabaake nɛ nam
náá: “Bis eegwak menduk mɛ mɛsa mɛ wɔ nasa pɛ
dɛl ɛ Kapɛlnaum ɛ. Baasa esa e tak wak kɔ ghaada yɔ
met!”» 24 Bhii tak nyɛ eezɛbaabil náá: «Nɛ tsɛɛtsɛ,
mɛ lɛɛ bin ɛ́ náá, ye tok nɛ dhiiti ngoolel-mɛkpa ɛ
Zɛɛb ààmyaalaa kɔ dɛl ɛ lɛ met. 25 Tsɛɛtsɛ, mɛ lɛɛ bin
ɛ náá: É ghɛŋ ɛ ngoolel-mɛkpa ɛ Zɛɛb Eli, ye nabɛ
ɛ́ nɛ bɛtɛ nɛ bɛkus ɛ boa tɔ Yisalaɛl, é sok ye nasa
membu melɛl nɛ pes, bhi àànee ɛ, é sok boo pwom
nasa kɔ dɛl djas ɛ. 26 Zɛbela náá, Zɛɛb nabɛ ɛ́ àákyeed
Eli pɛ daa kus moma dik'ena. Nyɛ nazokyeed nyɛ ɛ́
pɛ daa dhiiti kus moma, nadidi pɛ dɛl ɛ Salepta ɔ, pɛ
kyee dik Sidɔn. 27 Ye nabaabɛ pe ɛ́, nɛ bot ɛ nadi nɛ
ɛbɛ́ ɛ zezam ɔ, ɛbuɛpe tɔ Yisalaɛl é ghɛŋ ɛ ngoolel-
mɛkpa ɛ Zɛɛb Eliize. Zɛbela náá, ye nabɛ àábɛ nɛ mot
ngɔt tɔ sama yɔɔ natsak, bhis Naaman, mot kyee
dik Siili nyɛ ɛmet.» 28 Tin, wɔ gwaa ɛbuk zɛmɛt bɔɔ
djas tɔ ndjaa mendjaala mɛ eYuda, bhii bɛ nazegwak
deenek ɛ. 29 Wɔ gwaa bɛ zɛwyɛl, bhii tak bɛ eezɛwyis
tɔ́ nɛ Yezu edi sis àábɛ kɔ dɛl, pɛ kɔ nges boo ɛtsok
ɛ Nazalɛt nasumaa kɔ tak ɛ, ɛ́tɛp bɛ neekɛ zyeegal
nyɛ, nyɛ neeges tɔ toŋ. 30 Tin, Yezu zokazɛsyela tɔ
lɔɔ, nɔɔ nyel'ɛ, tɔ́ yɛ. 31 Dhiiti dwoo, Yezu naatɔ́ pɛ
Kapɛlnaum, dɛl ɛ Ghalile. Nyɛy é lelyo bot mɛkpa ɛ
Zɛɛb, dwoo saba. 32 Bot naadyeebadjodjoka dáa nyɛ
nadi elelyo ɛ, etɛɛ náá, nyɛ nalelyo ɛ́ nɛ eghɛŋ. 33 Tɔ
ndjaa mendjaala mɛ eYuda nadi ɛ́ nɛ dhiiti mot nadi
nɛ mbee sisim nadi edhedhek ɔ. Mot'enɔk moo zɛtsim
ɛlyelɛpe. 34 Nyɛy náá: «Haa! Mena ɛ́ nɛ yaa tɛp, Yezu,
mot Nazalɛt? Wɔ zyɛ, zɛtwak bis é? Mɛ nɛ gu náá:
Wɔy ɛ́ mot na dɛɛ Zɛɛb nadhis ɔ.» 35 Yezu eezɛbhɛm
nyɛ ɛlyelɛpe. Nyɛy náá: «Dia gwyem, wyisa tɔ nyel
mot'ak!» Mbee sisim zɛghɛɛg mot'enɔk si é mis mɛ
bot. Bhii tak, nyɛ eezɛwyis tɔ lɛ, àázuk nyɛ é dhiiti
di. 36 Bot djas naadjoka ɛlyelɛpe, bɛ moo tin elelii
pak'ɔɔ náá: «Yak ɛ́ yaa kɔkɔ lii nɛ nwyak mot? Nyɛ
ɛ́ nɛ eghɛŋ nɛ ghwyil ɛbatake nɛ embee esisim náá,
bɛ wyis, bɔɔ ɛ́ batawyis.» 37 Wɔ gwaa, dék din ɛ lɛ
zɛdjala kɔ kyee dik'enek djas. 38 Yezu eezɛwyis tɔ
ndjaa mendjaala mɛ eYuda, tɔ́ pɛ daa Simɔŋ. Ghuna
tsi ɛ Simɔŋ yii moma nadi ɛ́ nɛ mɛkosa ɛkpaŋɛpe.
Bɛ eezɛke nɛ Yezu náá, nyɛ sa sonok ɛ́tɛp'ɛ. 39 Nyɛ
eezɛmalal é ngwoob'ɛ, tinaak nyɛ zɛbhɛm mɛkosa,
nyɛ wyis. Wɔ gwaa, mɛkosa zɛwyis tɔ lɛ. E di tak wat,
moma yenɔk eezɛwyɛl, nyɛ moo ebe bɛ. 40 Kasɛka ɛ́, é
ɛbil ɛ dwoo ɛ, bot ɛ nadi nɛ membel membi-membi ɔ,
naazyɛ nɛ nɔɔ pɛ daa Yezu, nyɛ ɛ́ bookɛl mɛmbɔ kɔ
lɔɔ. Bhii tak náá, bɛ eezɛtsak. 41 Embee esisim nadi
ewyis tɔ bɛtɛ nɛ membel, bɔɔ é tsitsim náá: «Wɔ ɛ́
Mɔn ɛ Zɛɛb!» Yezu ɛ́ boozɛlyak bɛ náá, bɛ diyal enuub
etɛɛ náá, bɛ nadi egu náá, nyɛy ɛ́ di Mɛsia. 42 Dáa
mɛlem nalem ɛ, Yezu eezɛdus tɔ ghaada tó pɛ kyee di
àábɛ nɛ bot ɛ. Tin, zukamwaa nɛ mot moo zɛsaa nyɛ,
wɔ gwaa, bɛ zokazɛbela nyɛ. Ɛkwosak ɛ lɔɔ nabɛ ɛ́,
bɛ nɛ bɛ nɔɔ di é di wat, nyɛ nàkabaalik bɛ. 43 Nyɛ
eezɛke nɛ nɔɔ náá: «Ye goka ɛ́ náá, mɛ tó, kɛgoola
mbɛɛ bhaadal dum nɛ Ɛyoŋ ɛ Zɛɛb pɛ bɛdhiiti eghaada
esis, etɛɛ náá, mɛ nadhisaa ɛ́, ɛ́tɛp tak.» 44 Tin, nyɛ
nadi egoola mɛkpa ɛ Zɛɛb tɔ mendjaa mɛ mendjaala
mɛ eYuda kyee dik Yude.

5 Dhiiti dwoo Yezu nadi ɛ́, é ngwoob boo soob na
djato-djato Ghɛnɛɛzalɛt. Tin, bot ɛbuɛpe eezɛsaala
nyɛ é nyel pɛ kyee nyɛ nadi ɛ́, ɛ́tɛp bɛ neezɛgwak
mɛkpa ɛ Zɛɛb. 2 Nyɛ eezɛbee é ɛboŋ ɛ dii, mɛlɛɛd
mɛmbá ye zesɛɛ, bɛlael ɛ mɛwyet naasɛɛ ɛ́tɛp ɛgwyii
mɛwyet mɔɔ. 3 Nyɛ eezɛni tɔ elɛɛd wat. Yiizaag nabɛ ɛ́
yɛ ɛ́ Simɔŋ. Nyɛ ɛ́ booke nɛ nɔɔ náá, bɛ waatiila batsa
nɛ ɛboŋ. Bhii tak nyɛ eezɛnɔɔ nyel, disi. Tin, nyɛ moo
zɛlyo bot mɛkpa ɛ Zɛɛb. 4 Dáa Yezu nasilal ɛlii ɛ, nyɛ
ɛ́ booke nɛ Simɔŋ náá: «Tiila kuku dii, bhii tak, da
bi ɛ́ la mɛwyet men.» 5 Simɔŋ ɛ́ boozɛbɔɔza nɛ nɛ
náá: «Ghɛŋ, bis eegɔɔl tu pum'ak djas mos, àábela
sonok. Tin, dum nɛ mɛkpa mɔ, mɛ ɛpela mɛwyet.» 6
Dáa bɛ kala mɛwyet ɛ, wɔ gwaa bɛ zɛmɛt bɛsu ɛbuɛpe,
mɛwyet mɔɔ moo saa ye neekɛk. 7 Bɛ ɛ́ boozɛdjóo bɛsɔ
bɔɔ nadi tɔ dhiiti elɛɛd ɔ, bɛ zɛkwyee bɛ. Bɛ ɛ́ boozyɛ.
Bɔɔ bela bɛsu, bhii tak, wɔ gwaa bɛ zokazɛlwoodal
mɛlɛɛd mɛmbá mɔɔ, mɛlɛɛd ɛkɛɛ saa diida. 8 Dáa
Simɔŋ Pyɛɛd nabee deenek ɛ, wɔ gwaa nyɛ zɛkwyit
mɛboŋ si mɛko ɛ Yezu. Nyɛy nɛ nɛ náá: «Ghɛŋ, tɔ́a yɔ
ɛtsetaɛpe nɛ nam, etɛɛ náá, mɛ ɛ́ mot mesyem.» 9
Etɛɛ náá, ɛkɛɛd naadyeebasa nyɛ nɛ bot ɛ nadi tin bɛ
nɛ bɛ nɔɔ ɔ sama, dum nɛ yenek mbi bɛtɛ nɛ bɛsu
ɛ bɛ nagó ɛ. 10 Ɛkɛɛd ɛ tak baazɛmɛt dɔɔ nɛ Zak nɛ
Zaŋ bɔɔ Zɛbɛdɛ bot ɛ bɛ nɛ bɛ nɔɔ nadi ɔ. É di'enek
Yezu ɛ́ booke nɛ Simɔŋ náá: «Nàbem ba, etɛɛ náá,
kana dwoo pan mos'ak, wɔy aakadi ɛ́ lael mɛwyet
ɛ́tɛp ɛmet bot.» 11 Bhii bɛ nasel mɛlɛɛd é ɛboŋ ɛ, bɛ
eezɛdhuugal esesɛɛ bɔɔ djas, bɛ eezɛdu Yezu. 12 Yezu
nadi ɛ́, kɔ dhiiti dɛl, wɔ gwaa dhiiti mot nadi nɛ ɛbɛ́ ɛ
zezam ɔ, zɛtiila pɛ daa lɛ, kwyit mɛboŋ, bhwoob si,
zɛdjaala nɛ nɛ náá: «Ghɛŋ, lyem'ɔ ɛ́ kwyɛl ɔɔ, wɔ ɛ́
nɛ ghwyil ɛtsik mɛ, da nyel'am ɛ́ bula dɛɛ.» 13 Yezu

eezɛsɛɛb mbɔ, mɛt nyɛ. Nyɛ eezɛke nɛ nɛ náá: «Mɛ
eekwyɛl! Tsaka.» É di tak wat, zezam zokasi é nyel
mot'enɔk. 14 Tin, nyɛ ɛ́ boozɛdul nyɛ mɛlɔ ɛlyelɛpe
náá: «Sa wɔ ààlɛɛ mot sa dhaa wak ɛ. Tɔ́a kɛlyaal nyel
pɛ daa ghaa-Zɛɛb, da wɔ ɛ́ kɛdjɛ ebuwa e bɛtit dáa
Moiiz nake ɛ́. Etɛp náá, bɛ neetaŋal é di yen dum nɛ
tsik wɔ zetsak ɛ.» 15 Tin, dék'ɛ, nabaazɛkala dhaa tyɛ
kɔ mɛl djas, bot ɛbuɛpe nadi ezyɛ, zɛgwak mɛlyo mɛ
Zɛɛb nɛ zɛsaa tsik pɛ daa lɛ. 16 Yezu nabɛ ɛ́ é ɛtetɔ́ tɔ
bal é edi di ààbɛ nɛ bot ɔ, étɛp nyɛ neekɛdjaala. 17
Dhiiti dwoo Yezu nadi elyo bot mɛkpa ɛ Zɛɛb, eFalizyɛ
nɛ bɛghaŋ ɛ mɛkana mɛ etsi nadus mɛl nɛ mɛl pɛ kyee
dik Ghalile, nɛ Yude, zɛnɔɔ ghaada Yeluzalɛm ɔ nadi ɛ́
tin mendiindil é gwoob Yezu. Tin, ghwyil ɛ Ghɛŋ Zɛɛb
nadi ɛ́ tɔ Yezu étɛp nyɛ neetsik bot ɛ mɛbɛ́. 18 Wɔ
gwaa, bɛdhiiti bot zokazyɛ nɛ mot zesɔɔb nɛ ɛbɛ́ ɔ,
byaala kɔ mwaala. Bɛ nadi esaa dáa bɛ aaniigal nyɛ tɔ
ndjaa étɛp ɛkɛnɛɛg nyɛ si mɛko ɛ Yezu. 19 Dáa bɛ nadi
ààbɛ nɛ dáa bɛ sa ɛ, wɔ gwaa, bot binɔk zokazɛbyet kɔ
mii ndjaa, tuu ɛlen tɔ ɛbo, bɛ eezɛsil mbel'enɔk kɔ
mwaala yɛ, kuku ɛbwak, zeza nɛ di Yezu nadi ɔ. 20 Dáa
Yezu nabee ɛdum ɛ koŋ ɛ bot ɛ nazyɛ nɛ mbel tak
ɔ, nyɛ ɛ́ boozɛke nɛ mbel náá: «Mɔɔ sɔ'am, mesyem
mɔ eepelel.» 21 Bɛghaŋ ɛ mɛkana mɛ etsi nɛ eFalizyɛ
moo tin nɛ bɛtɛ nɛ esiiza tɔ elyem. Bɔɔ náá: «Yenɔk
ɛzɛ di ebyasal Zɛɛb deenek? Nwyak mot di nɛ ghwyil
ɛpel mesyem mɛ sɔ mot, bhis Zɛɛb nyɛ ɛmet?» 22 Dáa
Yezu naagu esiiza bɔɔ ɛ, nyɛ ɛ́ booke náá: «Étɛp ye
bi di nɛ mbi yenek egeka? 23 Ɛyé di ààdyeebalyel nɛ
nen, ɛke ɛ́ náá: “Mesyem mɔ eepelel” ooho, nɛghu ɛke
ɛ́ náá: “Wyɛla, da wɔ ɛ́ kɛ”? 24 Ye goka ɛ́, bi gu náá:
Sɛɛŋɛlɛ Mɔn Mot ɛ́ nɛ ghwyil ɛpel mesyem mɛ bot kɔ
bɔs.» Bhii tak, nyɛ eezɛke nɛ sɔɔbela mot'enɔk náá:
«Mɛ ke ɛ́ náá, wyɛla, nɔŋa mwaala yɔ, da wɔ ɛ́ sik pɛ
ndjaŋ'ɔ!» 25 É di'enek wat, bot djas «dhuuu», nɛ mis é
nyel mbel, wɔ gwaa, nyɛ zɛwyɛl, ghɛɛ mwaala nyɛ
nagheghɛɛaa nɛ yɛ ɛ, zɛnɔɔ nyel, tɔ́ pɛ ndjaŋ'ɛ, nyɛy é
duwal Zɛɛb. 26 Bot djas naadyeebadjoka, bhii tak bɛ
moo duwal Zɛɛb é ɛkeke náá: «Bis dinaa ààpaabee
kɔkɔ yak sok!» 27 Bhii tak Yezu zokazɛwyis, wɔ gwaa,
nyɛ bee dhiiti nɔŋel epata e lapo, din ɛ lɛ nabɛ ɛ́ Levi,
ndiindil é di mɛsa mɛ. Yezu eezɛke nɛ nɛ ɛ náá: «Dua
mɛ!» 28 Ngbat, Levi eezɛwyɛl, nyɛ eezɛlik esesɛɛ bɛ
djas, du nyɛ. 29 Bhii tak, Levi eezɛsa ɛbyoŋ tɔ ndjaŋ'ɛ.
Bɛtɛ nɛ bɛnɔŋel ɛ epata e lapo, nɛ bɛdhiiti bot ɛbuɛpe
nadi ɛ́, lɔɔg wat bɛ nɛ bɛ nɔɔ kɔ mesa. 30 EFalizyɛ nɛ
bɛghaŋ ɛ mɛkana mɛ etsi nadi bɛ nɛ bɛ nɔɔ ɛ nadi elii
ɛbiyoɛpe nɛ sa tak ɛlyelɛpe. Bɛ ɛ́ boozɛke nɛ bɛdjekel
bɛ náá: «Étɛp ye bi di edɛ é di wat bi nɛ bɛnɔŋel ɛ
epata e lapo nɛ bot ɛ di nɛ mbee dék ɔ?» 31 Yezu ɛ́
boozɛbɔɔza nɛ nɔɔ náá: «Bot ɛ di mɛnyel ɛnyɔɛpe ɔ,
tok nɛ gwyes ngwomel mot étɛp nyɛ neegwom bɛ. Ye
ɛ́ membel ɛ di nɛ gwyes mɛgwoma mɛ. 32 Mɛ nabɛ ɛ́
ààzyɛ, zɛsaa bot ɛ epiki. Mɛ nazyɛ ɛ́, zɛsaa bot ɛ di gu
náá, bɛ ɛ́ bot ɛ mesyem ɔ, étɛp bɛ neeswoola mɛfulu
mɔɔ.» 33 EFalizyɛ zokazɛdji Yezu náá: «Bɛdjekel ɛ Zaŋ
Nduuel-bot nɛ bɛdjekel bis nɛ tsi edee étɛp mendjaala
esok nɛ esok. Étɛp yé bɔ bɛdjekel di ààtsi edee étɛp
mendjaala?» 34 Wɔ gwaa, Yezu zokabɔɔza nɛ nɔɔ
náá: «Bi nakobee sok paa náá, bɛsɔ ɛ mwaaz tsi edee
dwoo ɛba, dhi bɛ di lɔɔg wat nɛ mwaaz, mot paazyɛ
zɛba moma ɔ? Mɛ ààbee deenek. 35 Tin, ɛwala ɛ tak ɛ́
waakum, sɔ'ɔɔ mot zyɛ zɛsa ɛba ɔ, nyɛ waadisaa tɔ
lɔɔ. É di tak ɛ́ bɛ aatsi edee.» 36 Yezu eebaazɛbɔɔza
bɛ tɔ kana náá: «Ye tok nɛ mot aanyaa kaad na bes
étɛp ɛkoobal bet kaad nɛ yɛ. Yɛ sael deenek ɔɔ, pes
bes kaad ɛ́ waanyaa bet kaad, tin, pes bes kaad tok nɛ
ghwyil ɛlataa é bet kaad. 37 Ye tok nɛ mot aawa bes
mɛnyok tɔ ebhɛɛb na mwa etɛɛ náá, yɛ wyil ɔ, mɛnyok
ɛ́ nɛ ghwyil ɛbo ebhɛɛb. Mɛnyok waasee é bɔs tin,
bhɛɛb waapulel. 38 Ɛnyɔ náá, mɛnyok mɛ bes waaa tɔ
ebhɛɛb na bes! 39 Ye tok nɛ mot aakwyɛl ɛdɛ mɛnyok
mɛ bes, bhis nyɛ eezedɛ mɛnyok mɛ na mwa ɔ. Ye
dyeebakeaa ɛ náá: “Mɛnyok mɛ na mwa nɛ nyɔ.”»

6 Dhiiti dwoo saba Yezu nadi edhaa tɔ pyeeb mɛbhek
mɛ di edjóoaa ble ɛ. Bɛdjekel bɛ nadi ebɔ́k mɛbhek
nɛ ɛdjas yɛ tɔ mɛmbɔ mɔɔ, bhii tak, bɛ eezɛdɛ bhum
tak. 2 Bɛdhiiti eFalizyɛ ɛ́ boozɛke nɛ Yezu náá: «Étɛp
yé bi di esa sa etsi di elyak dwoo saba ɛ?» 3 Yezu
eezɛbɔɔza nɛ nɔɔ náá: «Bi dinaa ààpaalaa dáa Dhavid
nasa é sok za nasa bɛ nɛ bot bɛ ɛ? 4 Bɛ naani tɔ Ndjaa
Zɛɛb, nyɛy zokanɔɔ emapa ee nakaŋaa Zɛɛb ɛ, dɛ,
nɔɔ yak pak, djɛ bot ɛ nadi egyee bɛ nɛ nɛ ɔ. Dhi
bɔɔ eezogu ɛnyɔɛpe náá, etsi lɛɛ náá, bot di egoka
nɛ ɛdɛ emapa binek ɛ́, yɛ ɛ́ bɔɔ bɛmet bɛghaa-Zɛɛb.»
5 Yezu zokabaazɛke nɛ nɔɔ náá: «Sɛɛŋɛlɛ Mɔn Mot
ɛ́ di kukuma dwoo saba.» 6 Dhiiti dwoo saba, Yezu
eezɛni tɔ ndjaa mendjaala mɛ eYuda, nyɛ moo tin
elyo bot mɛkpa ɛ Zɛɛb. Tɔ tak nadi ɛ́ nɛ dhiiti mot
ngɔt nɛ mbɔ eghɛŋ sɔɔbela. 7 EFalizyɛ nɛ bɛghaŋ ɛ
mɛkana mɛ etsi moo tinaak «dhuuu» nɛ mis é nyel
ɛ Yezu é gwyák nɛghu nyɛ waatsik nyɛ dwoo saba,
étɛp ɛbela lo mɛsɔ mɛ bɛ aapit nyɛ. 8 Tin, Yezu nadi

egu egeka e ebhum e elyem bɔɔ. Nyɛ eezɛke nɛ mot
na sɔɔbela mbɔ náá: «Wyɛla! Tyaŋa tetel tin kuku
ɛbwak.» Wɔ gwaa, mot'enɔk eezɛwyɛl, nyɛ eezɛtyaa
tetel. 9 Nyɛ eezɛdji ɛdhuu ɛ bot ɛ́ nadi tin ɔ náá:
«Tɔ etsi, ɛyɛ di egoka nɛ ɛsael dwoo saba, enɛm esa
“ohoo” embee esesɛɛ? Ɛtsik ɛ mot “ohoo”, nɛghu ɛbet
náá, nyɛ gwyɛ?» 10 Yezu eebulal mis gwyák bɛ, bhii
tak nyɛ eezɛke nɛ mot tak náá: «Sɛɛba mbɔ'ɔ.» Nyɛ
eezɛsɛɛb mbɔ'ɛ, yɛ eezɛsekel, bula ɛnyɔɛpe. 11 Wɔ
gwaa bɛghaŋ ɛ mɛkana mɛ etsi nɛ eFalizyɛ zokazɛkpaa
lyem ɛlyelɛpe, bɛ moo tinaak esɔs pak'ɔɔ, edjek tyee
bɛ aasa kɔ ɛsu ɛ Yezu ɛ. 12 É ghɛŋ tak, Yezu naazɛbyet
kɔ ɛtsok ɛtɛp ɛkɛdjaala Zɛɛb. Nyɛ naadjaala Zɛɛb tu
pum tak djas. 13 Dáa mɛlem nakalem ɛ, nyɛ eezɛdjóo
bɛdjekel bɛ. Bhii tak, nyɛ eezɛsɛ́ɛ tɔ sama yɔɔ bot kam
nɛ bɛbá, nyɛ nadjóo bɛ «bot ɛ lwoma». 14 Min mɔɔ
nabɛ ɛ́: Simɔŋ Yezu naget Pyɛɛd ɔ, zɛnɔɔ mɔn nyɛɛg
Andele, Zak nɛ Zaŋ, Filip, Bhaatelemi, 15 Matye, Toma,
Zak mɔɔ Alfe, zɛnɔɔ Simɔŋ, mot di tɔ ɛdhuu ɛ bot ɛ
nadi djóoaa eZɛlɔt ɔ, 16 zɛnɔɔ, Yuda mɔɔ Zak, bɛ nɛ
Yudas Iskaliɔt, mot aaka nyɛ ɔ. 17 Yezu eezɛwyeed
ɛtsok bɛ nɛ bɛ nɔɔ. Nyɛ eezɛtyaa é di na sɛbɛtɛɛ, é di
bɛdhiiti bɛdjekel ɛbuɛpe nadi ɔ. É di tak, ye nabaabɛ ɛ́
nɛ zukamwaa nɛ mot. Bot ɛ tak naadudus ɛ́ pɛ kyee
dik Yude nɛ Yeluzalɛm, kɔ eghaada di é ngwoob boo
dii mɛsɔn ɛ, pɛ Tiid nɛ Sidɔn. 18 Bɛ nazyɛzɛgwak
embɛɛ mɛlyo mɛ Zɛɛb, dɔɔ nɛ zɛsaa tsik. Bot ɛ embee
esisim nadi edhedhek ɔ, nabɛ ɛ́, bɛ naabela yɔbɔ tsik.
19 Bot nadi esuu ɛ́, bɛ mɛt nyɛ bɔɔ bɛ ɛmet, etɛɛ náá,
dhiiti kwaambi mɛbwala nadi ewyis tɔ lɛ, é tse-tsik
bɔɔ djas. 20 Yezu eezɛgwyák bɛdjekel bɛ, nyɛy nɛ nɔɔ
náá: «Mɛnyɔ nɛ biyɔ, bɛdjel ɛ bot etɛɛ náá, Ɛyoŋ ɛ
Zɛɛb ɛ́ yibɔ. 21 Mɛnyɔ nɛ biyɔ, bot ɛ di nɛ za nenak ɔ,
etɛɛ náá, bi ɛ́ waadɛ, djil. Mɛnyɔ nɛ biyɔ, bot ɛ di edje
nenak ɔ, etɛɛ náá, bi ɛ waagɔ.» 22 «Mɛnyɔ nɛ biyɔ, bot
ɛ di ebhina bin ɔ, bɛ sɔ bin ɔ, bɛ lee bin, nɛ ɛsaab ɛ
dék ɛ len, kɔ ɛsu ɛ Sɛɛŋɛlɛ Mɔn Mot ɔ. 23 É dwoo tak,
myaalka, da bi ɛ́ bɔl zɛŋ, etɛɛ náá, boo etuud bin ɛ́
nɛɛga pɛ tɔ gwoo. Bɛbhaab bɔɔ nasesa ɛ́ deenek nɛ
bɛngoolel ɛ mɛkpa ɛ Zɛɛb.» 24 «Haa kpaa-ghoŋ nɛ
biyɔ, bɛkuma ɛ bot etɛɛ náá, bi nazebela yebɔ enɛm nɛ
embɛɛ. 25 Kpaa-ghoŋ nɛ biyɔ, bot ɛ zedɛ, djil nenak ɔ,
etɛɛ náá, bi aadi ɛ́ nɛ za. Haa kpaa-ghoŋ nɛ biyɔ, bot ɛ
di egɔ nenak ɔ, etɛɛ náá, bi aadi ɛ́ dje.» 26 «Haa kpaa-
ghoŋ nɛ biyɔ, yɛ bɛ náá, bot djas ɛpeduwal bin ɔ. Ye ɛ́
deenek ɛ, bɛbhaab bɔɔ nadi eduwal bɛngoolel ɛ mɛkpa
ɛ Zɛɛb yii mɛkɔŋ.» 27 Yɛ bɛ biyɔ, bot ɛ di egwak mɛ ɔ,
mɛ lɛɛ bin ɛ náá: Kwyɛlka bot ɛ mɛbhuka men. Saka
enɛm esa nɛ bot ɛ́ di ebhina bin ɔ. 28 Sɛɛka bot ɛ di
ekal bin ɔ, mɛtel. Da bi ɛ́ baadjaala Zɛɛb ɛ́tɛp bot ɛ́ di
esa bin ɛbiyo ɔ. 29 Yɛ bɛ, mot ɛ́ nyuu wɔ bɛɛz é ɛmuk
ɔɔ, baadjɛ yak kyee ɛmuk. Mot ɛ́ nɔɔ wɔ ndjookuwa
ɔɔ, beta nyɛ baanɔɔ kuwa yɔ. 30 Gwyena nɛ mot nɛ
mot di ewaab wɔ sonok ɔ. Yɛ bɛ mot eenɔɔ seeyɔ ɔɔ,
sa wɔ ààkabaadu. 31 Saka nɛ bot tyee bi di ekwyɛl náá,
bɛ sa nɛ nen ɛ. 32 Yɛ bɛ náá, biyɔ zokwyɛl ɛ́ bot ɛ di
ekwyɛl bin ɔɔ, ɛ́tɛp yé bi di ebun náá, bi djɛaa bhɔɔ?
Dɔɔ nɛ bot ɛ mesyem zobaakwyɛl ɛ́, bot ɛ di ekwyɛl bɛ
ɔ. 33 Yɛ bɛ náá, biyɔ zosa enɛm esa ɛ, nɛ bot ɛ di esa
bin enɛm esa ɔɔ, ɛ́tɛp yé bi di ebun náá, bi djɛaa bhɔɔ?
Dɔɔ nɛ bot ɛ mesyem baasaa deenek. 34 Yɛ bɛ náá, bi
ekola bot esonok ɛ é bwaal náá, bɛ neebaadjɛ bin yɔbɔ
ɔɔ, ɛ́tɛp yé bi di ebun náá, bi djɛaa bhɔɔ? Dɔɔ nɛ bot
ɛ mesyem baadjɛel pak'ɔɔ ɛ fulu ɛkola, etɛɛ náá, bɛ
neebulela yɛ. 35 Yɛ bɛ biyɔ ɔ, ye goka ɛ́, bi kwyɛl bot ɛ
mɛbhuka men. Saka bɛ enɛm esa. Gwyenaka nɛ bot
esa bin, ààbwaal náá, bɛ waabaabulal bin yɛ. Deenek
Zɛɛb ɛ́ waadjɛ bin boo etuud. Bhii tak, bi ɛ́ waadjóoaa
bɔn Zɛɛb-Mɛkaake, etɛɛ náá, nyɛ ɛ́ Zɛɛb mɛnyɔ nɛ bot
ɛ lwalɛŋ, zɛɛg nɛ bɛmbee ɛ bot. 36 Gekeka bot ghoŋ,
dáa Sɛɛg'en di egek bin ghoŋ ɛ. 37 «Sa bi ààdidi é
pɛ́ɛ bot, deenek Zɛɛb aanàkwaapɛ́ɛ bin. Sa bi ààdidi é
kwyesal bot ndjɛ sɔs, deenek Zɛɛb aanàkwaakwyesal
bin ndjɛ sɔs. Pelka bot ɛbiyo ɛ bɛ di esa bin ɛ, deenek
Zɛɛb ɛ́ waapel bin. 38 Gwyenaka nɛ bot. Deenek Zɛɛb
ɛ́ waadjɛ bin ɛbuɛpe, lwoodal. Zɛɛb ɛ́ waaso tɔ boo
bhwaŋ'en bɛtɛ nɛ bhum, nyɔmelaa, dital-dital, “tɔɔɔ”
see. Hɛɛɛ! Zɛɛb bee ɛ́ dáa bi di elwoodal bhwaa bɛsɔ
bin ɛ. Ye ɛ́ deenek ɛ nyɛ aalwoodal yebɔ bhwaa.»
39 Tin, Yezu eebaazɛlii nɛ nɔɔ pɛ tɔ kana náá: «Mot
edhim tok nɛ ghwyil ɛdul sɔ mot edhim ɛ́tɛp ɛlyaal ɛ́
nyɛ ze, deenek tɛ? Bɛ ɛ́ sa deenek ɔɔ, bɔɔ djas bɛbá ɛ́
waakɛdjoola tɔ guk. 40 Ye tok nɛ djekel di nɛ ghwyil
ɛdhaa sɛɛg mot di elyaal nyɛ mɛsa ɔ. Tin, yɛ bɛ náá,
djekel di edjek mɛsa ɔɔ, nyɛ eezedjek ɛnyɔɛpe ɔ, nyɛ
aakaswaala ɛ́, nyɛ moo dáa sɛɛg mɛsa mɛ. 41 Ɛ́tɛp yé
wɔ gwyák kwyɛɛzyoŋ di tɔ dis ɛ sɔ mot, wɔ kadi ɛ́,
ààbee pɛk le di tɔ dis ɛ lɔ ɛ? 42 Wɔ naakwaake nɛ sɔ
mot náá: “Mɔɔ sɔ'am, beta, mɛ dis mɔɔ kwyɛɛzyoŋ tɔ
dis ɛ lɔ,” dhi wɔy di ààbee pɛk le di tɔ yɔ dis ɛ! Wɔy
mot mɛdjhaaz pɛ ɛko, bhimis pɛ si, pookodis sok pɛk
le tɔ dis ɛ lɔ! Bhii tak ɛ́ wɔ aanyaa sok, ɛ́tɛp wɔ needis
kwyɛɛzyoŋ di tɔ dis ɛ mɔɔ sɔ ɛ. 43 «Mbɛɛ le ààbya
mbee bhum. Tyee wat nɛ mbee le, yɛ aanàkwaabya

mbɛɛ bhum. 44 Le djas gwyakaa ɛ́, nɛ ebhum nyɛ di
edjɛ ɛ. Bhum efiigh ààbɔ́kaa kɔ le mɛgɔk. Baadi náá,
bhum di saaa mɛnyok mɛ vin nɛ ye ɛ́, yɛ ààbɔ́kaa tɔ
engwyinini. 45 Mbɛɛ mot dyeebawyisal ɛ́ embɛɛ etɛp
di edus tɔ di ɛkwom ɛ di tɔ lyemɛ ɛ, kadi ɛ́ náá, mbee
mot dyeebawyisal ɛ́ embee etɛp mɛbiyo mɛ di tɔ mbee
lyemɛ ɛ. Etɛɛ náá, mɛkpa mɛ mot dyeebawyisal tɔ
nuubɛ ɛ, ye ɛ́ mɛkpa mɛ zelwood tɔ lyemɛ ɛ.» 46 «Ɛ́tɛp
yé bi di edjɔ́o mɛ "Ghɛŋ, Ghɛŋ", da bi kadi ɛ́, ààsa dáa
mɛ ke ɛ? 47 Mɛ paalyaal bin mbi mot zyɛ pɛ daa lam ɛ́
gwak mɛkpa mam, da nyɛ ɛ́ kɛ tyee tak ɔ, di egoka nɛ
ɛdi ɛ: 48 Nyɛ ɛ́ dáa mot nadi eesum ndjaa, nyɛ ɛ́ zɛben
epap e tak, zɛpu bɔs ɛdimɛpe, tuula kɔ bat ɛkok ɔ.
Nyɛ nakawyɛl epap ɛ́ kɔ tak, tyee bhyoŋ nakatuula
ɛ, ɛbhyeeb ɛ mɛdii mɛ tak naanyuŋa ɛ́ ndjaŋ'enek,
ààbik, etɛɛ náá, ndjaa naasumel ɛ ɛnyɔɛpe. 49 Deenek,
mot maa-ɛlɔ di gwak mɛkpa mam, nyɛ kadi ɛ́, ààkɛ
tyee tak ɔ, nyɛ ɛ́ dáa mot nasum ndjaŋ'ɛ kɔ bɔs, ààpu
ɛdimɛpe, ààbɛ ghus epap. Tyee bhyoŋ nakatuula ɛ,
ndjaŋ'enek eezɛbik ɛ́ di tak wat ɛ́ "syɛɛɛ".»

7 Bhii Yezu nasilal ɛlii nɛ mɛdhuu mɛ bot ɛ nazemaala
tin ɔ, nyɛ eezɛtɔ́ pɛ Kapɛlnaum. 2 Tin, dhiiti boo
kukuma tɔ lɔɔg esodja eLɔm nadi ɛ́, nɛ dhiiti mot-
mɛsa mɛ ngɔt nyɛ nadi ekwyɛl ɛbuɛpe ɔ. Mot-mɛsa
mɛ tak nadi ebɛ́ ɛkpaŋɛpe, ɛ́ siila nɛ ɛsyee. 3 Dáa boo
kukuma esodja tak nagwak menduk ɛ Yezu ɛ, nyɛ
ɛ́ boolwom bɛdhiiti bɛpaa ɛ eYuda, bɛ zɛdjɔ́o Yezu
ɛ́tɛp nyɛ neezɛtsik nyɛ. 4 Bɛ eezɛkum pɛ dáa Yezu.
Bɛ moo tin edjaala nɛ nɛ ɛlyelɛpe. Bɔɔ náá: «Mot
tak goka ɛ́ náá, wɔ kwyee nyɛ. 5 Nyɛ nɛ kwyɛl bot
ɛ mbyak'enaka. Yɛ nyɛy ɛ́ nasum ndjaa mendjaala
mɛ eYuda yenaka.» 6 Tin, Yezu eezɛghɛɛ nyel, tɔ́ bɛ
nɛ bɛ nɔɔ. Bɛ dinaa ààpaakotseta nɛ ndjaa deenek
e, kukuma esodja eezɛlwom bɛsɔ bɛ, bɛ lɛɛ nyɛ náá:
«Ghɛŋ, nàdhek nyel'ɔ gwyes. Mam tok mbɛɛ mot ɛ́tɛp
wɔ neeni tɔ ndjaŋ'am. 7 Ɛ́tɛp tak ɛ́ mam nakuma nyel,
di ààzyɛ zɛlii nɛ nɔ. Deenek, "iyeee!" Lóoa ɛkpa wat
etɛɛ náá, mot-mɛsa mam neetsak. 8 Di mɛ di'aak, mɛ
ɛ́ nɛ ekukuma bam mɛ di gwak esesɛɛ mɛ aasa ɛ́ nɛ nɔ
ɔ. Pɛ si mɛko mam, mɛ ɛ́ nɛ esodja. Mɛ ke nɛ ngɔt náá:
"Tɔ́ak" ɔɔ, nyɛ ɛpetɔ́. Mɛ ke nɛ nwyak náá: "Bulak" ɔɔ,
nyɛ ɛpebula. Tin, mɛ ke nɛ mot-mɛsa mam: "Sa dáak"
ɔɔ, nyɛ ɛpesa.» 9 Dáa Yezu nagwak ɛbɔɔza kukuma
yenɔk ɛ, ye nabɛ ɛ́, nyɛ naadyeebakwyɛl nyɛ. Nyɛ ɛ́
boo liig mis, nyɛy nɛ ɛdhuu ɛ bot ɛ nadi egyee nɛ nɛ
nɔɔ náá: «Mɛ lɛɛ náá, mɛ dinaa ààpaabee kwaambi yak
ɛbwaalel nɛ Zɛɛb sok, ye nakoozobɛ kɔ dɛl ɛ Yisalaɛl.»
10 Bot ɛ nalwomaa ɔ, eezɛsik yɔbɔ pɛ dáa kukuma
esodja, bɛ kakɛbela mot-mɛsa nadi bɛ́ ɔ, nyɛ eezetsak.
11 Bhii tak, Yezu eezɛtɔ́ pɛ dɛl ɛ di djóoa Nayin ɛ,
bɛdjekel bɛ nɛ mɛdhuu mɛ bot ɛ nadi egyee nɛ nɛ ɔ.
12 Dáa nyɛ nadi, nyɛ moo ɛ́ ngwoob ɛniel ɛ dɛl ɛ tak ɛ,
bot ɛ dɛl nadi ezyɛ nɛ muu mot pɛ mɛvit ɛ́tɛp ɛkɛdel
nyɛ. Ye nabɛ ɛ́ ɛtsak ɛ mɔn dhiiti kus moma. Bot ɛ dɛl
ɛ tak ɛbuɛpe nadi ɛ́, ɛ́ ngwoob'ɛ. 13 Dáa Ghɛŋ nabee
kus moma yenɔk ɛ, ghoŋ naasa nyɛ ɛbuɛpe ɛ́tɛp'ɛ.
Nyɛ ɛ́ booke náá: «Nàdje!» 14 Nyɛ eezɛtiila, wɔ gwaa
nyɛ mɛt kɛs, bot ɛ nadi ebɛp kɛs ɔ, eezɛtyaa. Yezu
zɛke náá: «Mɔɔ ngbaaz, mɛ lɛɛ náá: Wyɛla!» 15 Mot
nagwyɛ ɔ eezɛgom, di ndiindil, nyɛ moo tinaak elii.
Yezu eezɛbulal nyɛ ɛ́ mɛmbɔ mɛ nyɛɛg. 16 Bot ɛ nadi
tin ɔ, naadjoka ɛbuɛpe. Bɛ ɛ́ boozɛduwal Zɛɛb ɛ́ ke
náá: «Boo ngoolel-mɛkpa ɛ Zɛɛb eetuula pak'enaka.
Deenek, Zɛɛb eezɛkwyee bot ɛ mbyak'ɛ!» 17 Bot ɛ
kyee dik Yude nɛ mɛl mɛ mengwoob nɛ mengwoob
nabɛ ɛ́, bɛ naagwak menduk mɛ sa Yezu nasa ɛ. 18
Bɛdjekel ɛ Zaŋ eezɛkaada Zaŋ ɛtɛp binek djas. Zaŋ
eezɛdjóo bɛdjekel ɛbá pak'ɔɔ. 19 Nyɛ eezɛlwom bɛ pɛ
dáa Yezu, ɛ́tɛp ɛdji Ghɛŋ náá: «Ye ɛ́ wɔy ɛ di Mɛsia
nabɛ náá, nyɛ ɛpezyɛ ɔ, "ohoo" nɛghu ye baabwoodaa
dhiiti baadi ezyɛ ɔ?» 20 Dáa bɛ nakum pɛ Yezu nadi
ɛ, bɛ eezɛke nɛ nɛ náá: «Zaŋ Nduuel-bot lwom bis ɛ́,
bis zɛdji wɔ náá: "Ye ɛ́ wɔy ɛ di Mɛsia nabɛ náá, nyɛ
ɛpezyɛ ɛ́, 'ohoo' nɛghu ye baabwoodaa dhiiti baadi
ezyɛ ɔ?"» 21 É ɛwala ɛ tak wat, Yezu zokazɛtsik bɛtɛ nɛ
membel, bot ɛ nadi nɛ edjam ɔ, nɛ bot ɛ embee esisim
nadi edhedhek ɔ, dɔɔ nɛ ɛbɛ́ ɛ mis mɛ bot ɛ edhim. 22
Bhii tak Yezu eezɛbɔɔza nɛ engoola-ngoola ɛ Zaŋ náá:
«Kɛbaaŋaka nɛ Zaŋ esesɛɛ bi bee ɛ, nɛ yii bi gwak ɛ.
Bot ɛ edhim moo nyaasok, bot ɛ di nɛ edjam ɔ moo kɛ
ɛnyɔɛpe, bot ɛ nadi nɛ ɛbɛ́ ɛ zezam ɔ, bɛ eezetsak.
Bɛ na endiila e mɛlɔ, moo gwak. Bot ɛ zegwyɛ ɔ, bɛ
eezegom. Mbɛɛ Bhaadal ɛpegoolel, kɛkum pɛ daa
bɛdjel ɛ bot. 23 Mɛnyɔ nɛ mot aadi ààdis ɛbwaalel ɛ lɛ
kɔ lam ɔ!» 24 Bhis engoola-ngoola ɛ Zaŋ nasik ɛ, Yezu
moo tin elii nɛ zukamwaa nɛ mot nadi tin ɔ kɔ ɛsu ɛ
Zaŋ. Nyɛ nalɛɛ nɛ nɔɔ náá: «Bi nakɛbee yé pɛ tɔ bal?
Mɔɔ le ghwaazok ɛ́ dheegel nɛ pup ɛ́? Ààbɛ! 25 Haa
ɛyé bi naakɛbee tɔ bal? Mot ngɔt nɛ vaŋ mbi bhet
ɛ́? Bi nɛ gu náá, bot ɛ dyeebabɔt evaŋ e ekaad ɔ, nɛ
bot ɛ di edi tɔ ekum ɔ, dyeebadi ɛ́ tɔ eboo mendjaa
mɛ bɛmɛkoozi. 26 Ha bi nakɛbee yé? Bi nakɛbee ɛ́
ngoolel-mɛkpa ɛ Zɛɛb ɛ́? Nɛ tsɛɛtsɛ mɛ lɛɛ bin náá, yii

bi nakɛbee ɛ, nyɛy eedhaa-dhaŋaak ngoolel-mɛkpa ɛ
Zɛɛb. 27 Etɛɛ náá, Zaŋ ɛ́ mot ekwyala nalɛɛ náá: “Ɛsok
nɛ wɔ nɛ tɔ́, mɛ waalwom ngoola-ngoola yam, ɛ́tɛp
nyɛ neekɛkoobal wɔ mɛze.”» 28 Yezu eebaabil náá:
«Mɛ lɛɛ bin ɛ etsɛɛtsɛ náá: Pɛ tɔ bot ɛ di kɔ bɔs'ak ɔ
djas, ye tok nɛ mot dhaa Zaŋ Nduuel-bot. Tin, ye guaa
náá, tɔ bot djas di tɔ Ɛyoŋ ɛ Zɛɛb ɔ, mot di mɔɔ dhyeeb
ɔ di boo-mot nɛ nɛ. 29 «Bot ɛ mbyak Yisalaɛl djas nɛ
bɛnɔŋel ɛ epata e lapo naagwak nyɛ, bɔɔ myaal náá,
Zɛɛb ɛ́ mot epiki. Bhii tak, bɔɔ batazɛduwa Zɛɛb pɛ daa
Zaŋ. 30 Tin, eFalizyɛ nɛ bɛlyoel ɛ etsi ɛ Zɛɛb naabyen
ɛkwosak ɛ Zɛɛb ɛ́tɛp'ɔɔ, bɛ naapɛɛ náá, Zaŋ duu bɛ
Zɛɛb.» 31 Yezu eebaazɛke náá: «Mɛ gek bot ɛ mɛlu
mak nɛ bɛzɛ? Bɛ baakɔa nɛ zɛ é? 32 Bɛ ɛ́ dáa zɛɛga bɔɔ
dhyeeb mendiindil kɔ ɛbɛsɛɛ ɛ bot djas di edi ɛ. Tin,
ngɔt katsim ɛ́, lɛɛ nɛ bɔɔ bɛsɔ bɛ náá: “Bis eebwom
bin ngɔmbi, bi ààpabɔl. Bis eedjeeb bin mɛdjeeb mɛ
ɛsyee, bi ààpadje!” 33 Etɛɛ náá, Zaŋ Nduuel-bot eezyɛ.
Nyɛ nabɛ ààdɛ mapa, ààdɛ mɛnyok, bi kake ɛ náá:
“Ye ɛ́ ɛlyeeb ɛ di esa nyɛ deenek!” 34 Sɛɛŋɛlɛ Mɔn
Mot eezyɛ. Nyɛ ɛpedɛ yɛ edee nɛ mɛnyok, bi kake ɛ
náá: “Beeka nwyak é, mɛsa mɛ ɛ́, yɛ ɛ́ ɛdɛ edee nɛ
mɛnyok. Nyɛ ɛ́ mɔɔ sɔ bɛnɔŋel ɛ epata e lapo, nɛ bot ɛ
di nɛ mbee tsik ɔ!” 35 Tin, bot djas di myaal etsoŋ e
Zɛɛb ɔ, bɛ ɛpegu náá, ye ɛ́ epiki.» 36 Dhiiti mot Falizyɛ
zokazɛdjóo Yezu, nyɛ zɛdɛ edee bɛ nɛ. Wɔ gwaa, Yezu
zɛtɔ́ pɛ daa lɛ, nyɛ eezɛnɔɔ di kɔ mesa. 37 Pɛ kɔ dɛl ɛ
tak ye nabɛ ɛ́ nɛ dhiiti moma nadi nɛ mbee dék ɔ.
Dáa nyɛ nagwak náá, Yezu nadi ɛ́, kɔ mesa pɛ daa
mot Falizyɛ ɛ, nyɛ eezɛzyɛ nɛ bɛɛb nasael nɛ ɛkok ɛ
albat ɛ «tɔɔɔ» nɛ mɛnanas. 38 Nyɛ eezɛtyaa bhii koŋ
ɛ Yezu, é dje si mɛko mɛ. Nyɛ moo tin ebel mɛko ɛ
Yezu nɛ miŋal mɛ. Tin, nyɛ moo suŋal yɛ nɛ bhoo
lo'ɛ, dɔɔ nɛ ɛboma nuub'ɛ é mɛko ɛ Yezu. Bhii tak
nyɛ eezɛso mɛnanas kɔ mɛko mɛ tak. 39 É ghɛŋ mot
Falizyɛ nadjóo Yezu náá, nyɛ zɛdɛ pɛ daa lɛ ɛ, nabee
deenek ɛ, nyɛ moo tin elii tɔ lyem'ɛ náá: «Mot tak
ɛpedi ɛ́ ngoolel-mɛkpa ɛ Zɛɛb ɔɔ, pe nyɛ eegu mbi
moma mɛt nyɛ'aak. Pe nyɛ eegu náá, nyɛ ɛ́ moma
na mbee dék!» 40 Yezu eezɛke nɛ mot Falizyɛ yenɔk
náá: «Simɔŋ, mɛ ɛ́ nɛ sa wat mɛ di kwyɛl ɛlɛɛ wɔ.»
Simɔŋ eezɛke nɛ nɛ náá: «Bela, liia lyoel.» 41 Yezu
eezɛke nɛ nɛ náá: «Mot ngɔt naakola bot ɛbá epata.
Ngɔt nakola ɛ́, epata bɛmil ɛtɛn, dhiiti tak epata bɛmil
mɛkam-mɛtɛn. 42 Dáa bɔɔ djas nadi ààbɛ nɛ ghwyil
ɛbulal epata tak ɛ, nakuma epata ɛ́ boopel kola bɔɔ
djas bɛbá. Pɛ tɔ bot ɛbá binɔk ɛzɛ aakwyɛl mot'enɔk
dhaa tyɛ?» 43 Simɔŋ eezɛbɔɔza náá: «Yɛ bɛ mam ɔ, mɛ
gek ɛ́ náá, yɛ aadi ɛ́, mot nakola epata ɛbuɛpe ɔ.» Yezu
eezɛbɔɔza nɛ nɛ náá: «Simɔŋ, wɔ ɛ́ nɛ gham.» 44 Bhii
tak nyɛ eezɛliig mis, gwyák moma tak. Nyɛy nɛ Simɔŋ
náá: «Wɔ eebee moma yak é? Mɛ eeni tɔ ndjaŋ'ɔ, wɔ
ààpadjɛ mɛ mɛdii mɛ ɛgwyii ɛ mɛko. Gwyáka! Nyɛ
eegwyii mɛ mɛko nɛ miŋal mɛ, bhii tak nyɛ eesuŋal
yɛ nɛ bhoo'ɛ. 45 Wɔ ààpaboma nuub'ɔ é mɛmuk mam.
Yɛ kabɛ nyɛy ɔ, dáa mɛ looni wak mos ɛ, nyɛ ààpakat
ɛboma nuub'ɛ é mɛko mam. 46 Wɔ ààpalɔɔb mɛ mul
kɔ lo. Yɛ kabɛ nyɛy ɔ, nyɛ eelɔɔb mɛ mɛnanas é mɛko!
47 Ɛ́tɛp tak ɛ́ mɛ di lɛɛ wɔ náá: Bɛtɛ nɛ mesyem mɛ
eepelel! Ɛ́tɛp tak ɛ́ nyɛ lyaal boo kwyɛl deenek. Mot
pelaa ba bim ɔ, zobaalyaal ɛ́ ba bim kwyɛl.» 48 Yezu ɛ́
boozɛke nɛ moma tak náá: «Mesyem mɔ, eepelel.» 49
Bot ɛ bɛ nɛ bɛ nɔɔ nadi kɔ mesa ɔ moo tin elii pak'ɔɔ
náá: «Nwyak ɛ́ nwyaa kwaambi mot di nɛ ghwyil ɛpel
mesyem mɛ bot'aak?» 50 Tin, Yezu eezɛke nɛ moma
yenɔk náá: «Ɛmyaal ɛ lɔ eetsik wɔ. Tɔ́a tɔ egwyem.»

8 Bhii tak, Yezu eezɛtɔ́ kɛgoola bot Mbɛɛ Bhaadal
Ɛyoŋ ɛ Zɛɛb pɛ tɔ eghaada nɛ kɔ bɔɔ mɛl, bɛ nɛ
bɛdjekel bɛ kam nɛ bɛbá, 2 zɛnɔɔ bɛdhiiti boa nyɛ
nawyisal embee esisim tɔ lɔɔ ɔ, nɛ bot nyɛ natsik bɛ ɔ.
Ye nabɛ ɛ́ Maali di djóoaa Maali mot dɛl ɛ Makdala ɔ,
mot esisim etɛn nɛ ebá nasɔaa tɔ lɛ ɔ, 3 Zan, mwaa
Kuuza, ngɔt tɔ lɔɔg ekukuma di sa mɛsa tɔ ndjaa
mɛkoozi Elood ɔ, Suuzan, nɛ bɛtɛ nɛ bɛdhiiti boa
nadi ekwyee Yezu nɛ bɛdjekel bɛ nɛ esa e bɔɔ met. 4
Zukamwaa nɛ mot nadus mɛl nɛ mɛl ɔ, naazɛsaala é
bhaaz ɛ Yezu. Wɔ gwaa Yezu zɛkan kana yak: 5 «Dhiiti
mot ngɔt zokazɛtɔ́, kɛmwam mɛbhek tɔ pyeeb'ɛ. Tyee
nyɛ nadi emwam ɛ, dhiiti kyee bhek eezɛkwyit é ze.
Haa kpaa-ghoŋ nɛ bhek'enek, bhii tak, enen ɛ zɛdɛ yɛ.
6 Dhiiti kyee bhek kakwyit ɛ́, kɔ bɔs di nɛ bat mɛkok
ɛ. Tyee bhek'enek nakwyit ɛ, ye ɛ́ boozɛsyee, etɛɛ
náá, é di tak, bɔs nadi ɛ́ ghas. 7 Dhiiti yak kyee bhek
kazɛkwyit ɛ́ tɔ engwyinini. Bhek tak eezɛkwyil lɔɔg
wat nɛ engwyinini. Dikel engwyinini e tak eeboozɛgó
yɛ. 8 Ghuna dhiiti kyee bhek naazɛkwyit é mbɛɛ
bɔs. Tyee yɛ nawyee ɛ, bhek nɛ bhek naadjɛ bhum
bɛdhet ɛbuɛpe.» Bhii Yezu nasilal kana yenek ɛ, nyɛ
eezɛke náá: «Gwakeka ɛnyɔɛpe, bi ɛ́ di nɛ mɛlɔ ɛ́tɛp
ɛgwak ɔɔ.» 9 Bɛdjekel ɛ Yezu zokazɛdji nyɛ ɛsuk ɛ
kana tak. 10 Wɔ gwaa nyɛ zɛbɔɔza nɛ nɔɔ náá: «Biyɔ,
bi eezedjɛaa etsoŋ e ɛgu ɛsuk ɛ Ɛyoŋ ɛ Zɛɛb. Yɛ bɛ
bɛsɔ bin ɔ, bɛ gwak yɛ ɛ tɔ ekana. Deenek, “Bɛ ɛ́ nɛ

ghwyil ɛgwyák nɛ mis, ààbee. Bɛ ɛ́ nɛ ghwyil ɛgwak
nɛ mɛlɔ, ààpiibal sa di kwyɛl ɛlɛɛ ɛ.”» 11 «Gwakeka
ɛsuk ɛ kana tak: Bhek ɛ́ mɛkpa ɛ Zɛɛb. 12 Mɛbhek
mɛ nakwyit é ngwoob gba ɛ, ye ɛ́ dáa bot ɛ di egwak
mɛkpa ɛ Zɛɛb, da Dim Mot Mɛkɔŋ ɛ́ zɛdis bɛ yɛ tɔ
ebhum e elyem ɔ, étɛp ɛkaab náá, bɛ ɛ́ zɛkɛdum koŋ
nɛ Zɛɛb, da bɛ ɛ́ tsak. 13 Mɛbhek nakwyit kɔ bɔs di nɛ
bat ɛkok ɛ́ dáa bot ɛ di egwak mɛkpa ɛ Zɛɛb ɔ, bɛ dja
yɛ ɛ nɛ mɛmyaala. Ghuna bɛ ààbet náá, ye tyaa “zik”.
Bɛ dyeebamyaal yɛ ɛ, é ba mɔɔ ɛwala batsa, kasɛka ɛ́, é
di mɛbhowal aakatuula ɔ, bɛ eekat ɛdum koŋ nɛ Zɛɛb.
14 Bhek nakwyit tɔ engwyinini ɛ, ye ɛ́ dáa mbi bot ɛ di
egwak mɛkpa ɛ Zɛɛb ɔ, bhii tak, bɛ kawak ɛ́ tete ze
kɔ ɛsu ɛ embee esiiza, nɛ ekum e bɔs'ak, nɛ mɛnyɔ
mɛ tsik bɔs'ak. Bɛ tok nɛ ghwyil ɛdjɛ tɛtɛ ebhum. 15
Bhek kwyit kɔ mbɛɛ bɔs kwyɛl ɛlyaal ɛ, bot ɛ di egwak
mɛkpa ɛ Zɛɛb, da bɛ ɛ́ wa lyem é ɛbaal ɛ yɛ, da bɛ ɛ́
kɛ mbɛɛ kyeed, bɛ aadjɛ mbɛɛ ebhum ɛ.» 16 «Mot ɛ́
nɛ ghwyil ɛtuub lama, da nyɛ ɛ́ butal yɛ nɛ mɔɔ bhe,
nɛghu ɛnɔɔ yɛ, da wa pɛ si goŋ é? Ye nɛɛgaa ɛ́, pɛ kɔ
tɛɛg etɛɛ náá, bot ɛ di ni tɔ ndjaŋ ɔ, needi tɔ gwyɛ. 17
Esa ee di tɔ sɔ ɛ djas aadi ɛ́, wyis é gwyɛ mwos dwoo.
Esa e mɛsɔ djas aadi ɛ́, nyen é gwyɛ. 18 Dika nɛ etsoŋ
dum nɛ etɛp djas bi di egwak ɛ! Etɛɛ náá, mot aadi nɛ
ba bim sonok ɔ, bɛ waabil nyɛ dhiiti. Tin, mot kwaadi
ààbɛ nɛ sonok ɔ, bɛ aadis nyɛ ba bim djas nyɛ di nɛ
yɛ ɛ.» 19 Nyɛɛg ɛ Yezu nɛ bɔn nyɛɛg zokazyɛ, zɛbela
Yezu. Bɛ eezɛtyaa pɛ kel etɛɛ náá, ze ɛdhaa étɛp bɛ
neekɛboma nɛ Yezu nadi ɛ́, ɛkɔɔlaɛpe étɛp mɛbu mɛ
bot. 20 Deenek, bɛ eezɛlɛɛ Yezu náá: «Nyoog nɛ bɔn
nyoog ɛ́ metetel pɛ kel, bɛ ɛpekwyɛl ɛboma nɛ nɔ.» 21
Wɔ gwaa Yezu zɛbɔɔza nɛ bot djas náá: «Nyaag'am
nɛ mɔn nyaag'am ɛ́ bot ɛ di egwak mɛkpa ɛ Zɛɛb, da
looba nɛ yɛ ɔ.» 22 Dhiiti dwoo, Yezu eezɛni tɔ boo
elɛɛd bɛ nɛ bɛdjekel bɛ. Bhii tak nyɛ eezɛke nɛ nɔɔ
náá: «Djhooseɛka, tɔ́ pɛ yii kyiid boo soob na djato-
djato.» Bhii tak bɛ eezɛtɔ́. 23 Dáa bɛ nadi ekɛ tɔ elɛɛd ɛ,
gɔ eezɛbe Yezu. Kasɛka ɛ́, boo ghuu ɛlyelɛpe eezɛkan
ɛpupal kɔ dii. Mɛpupal mɛ ghuu tak eeghɛɛ ɛbhyeeb ɛ
mɛdii kɛɛza é elɛɛd, elɛɛd moo tin eni mɛdii. Mɛdii mɛ
tak ɛkɛɛ sa yɛ aalwoodal-lwoodelak elɛɛd, bɛ moo tin
pak tsik nɛ ɛsyee. 24 Bɛdjekel ɛ Yezu eezɛtiila pɛ daa
lɛ, bɛ eezɛdjem nyɛ nɛ etsim: «Ghɛŋ, Ghɛŋ, mena ɛ́ di
esik'aak!» Tin, Yezu eezɛdjem. Bhii tak, nyɛ eezɛbhɛm
ghuu nɛ ɛbhyeeb. É di'enek, ghuu eezɛsila, bhwak
moo tin «kup». 25 Bhii tak, Yezu eezɛke nɛ bɛdjekel
bɛ náá: «Ɛmyaal ɛ len ɛ́ wo?» Ye nabɛ ɛ́ boo bwoo
naamɛt bɛ, bɛ naadyeebadjoka dhaa nyel. Bɛ moo tin
edjinel pak'ɔɔ náá: «Nwyak ɛ́ nwyaa kwaa mbi mot di
náá, dɔɔ nɛ ghuu nɛ mɛdii ɛpegwak nyɛ?» 26 Yezu
nɛ bɛdjekel bɛ eezɛkum pɛ kyee dik Ghadasa di di
egwyákel nɛ kyee dik Ghalile ɛ. 27 Dáa Yezu nadi esul
tɔ elɛɛd ɛ, dhiiti mot dɛl tak zokazyɛ, zɛboma nɛ nɛ.
Mot tak nabɛ ɛ́ nɛ embee esisim nadi dhedhek nyɛ ɛ.
Nyɛ nabɛ ɛ́ ààbɛ nɛ ekaad é nyel, ààkadidi tɔ ndjaa.
Nyɛ nakadidi ɛ́ tɔ mɛvit. 28 Dáa nyɛ nabee Yezu ɛ, wɔ
gwaa nyɛ zɛbo tsim. Nyɛ eezɛkwyit mɛboŋ si mɛko
mɛ. Nyɛ eezɛbo tsim, nyɛy nɛ nɛ, náá: «Mena ɛ́ nɛ
yaa tɛp, Yezu, Mɔn Zɛɛb-Mɛkaake? Mɛ ɛpedjaala nɛ
nɔ, nàtwak mɛ!» 29 Yezu eezɛke nɛ mbee sisim náá,
nyɛ wyis tɔ lɛ, etɛɛ náá, ye nabɛ ɛ́, mbee sisim tak
eezeloobe di tɔ lɛ. Nyɛ nadi ɛ́ kɔɔla mɛmbɔ nɛ mɛko
nɛ eghwooz étɛp nyɛ neemɛtaa é di wat. Mot tak
nabebwak yɛ ɛ bwakak. Da mbee sisim tak ɛ́ kazyeegal
nyɛ, kyeed nyɛ tɔ bal. 30 Yezu zokazɛdji nyɛ náá: «Din
ɛ lɔ ɛ́ ɛyé?» Nyɛ eezɛbɔɔza nɛ nɛ náá: «Yam din ɛ́
“Mɛkɔm-mɛkɔm”», etɛɛ náá, bɛtɛ nɛ embee sisim
naani tɔ lɛ. 31 Tin, embee esisim nadi edjaala nɛ Yezu
náá, nyɛ nàkyeed bɛ tɔ guk di ààbɛ nɛ ɛsik ɛ. (Abyssos
g12) 32 É di tak, ye nabɛ ɛ́ nɛ boo ɛsaŋ ɛ bɛghwyee nadi
é ɛgɔɔ kɔ mɛtsok menek ɔ. Embee esisim eezɛdjaala
nɛ Yezu, náá, nyɛ kyeed bɛ tɔ mɛnyel mɛ bɛghwyee
binɔk. Yezu zokamyaal bɛ. 33 Tin, wɔ gwaa embee
esisim zɛwyis tɔ mot'enɔk, ni tɔ ɛsaŋ ɛ bɛghwyee
binɔk. Bɔɔ djas eezɛsul nɛ ekaab pɛ bɛ nadi kɔ ɛkalel
ɛtsok ɛ. Wɔ gwaa bɛ zɛges, kɛghaaga tɔ dii, diida. Bɔɔ
djas si na «bhɛɛɛ». 34 Dáa bot ɛ nadi ebaal mɛsaa
mɛ bɛghwyee binɔk nabee edjema binek djas ɛ, bɛ ɛ́
boozɛtsema nɛ ekaab, sik, kɛlɛɛ bot kɔ eghaada nɛ
kɔ bɔɔ mɛl. 35 Bot zokawyis tɔ́ kɛbee sa nasɛ́ɛ ɛ. Bɛ
eezɛkum pɛ kyee Yezu nadi ɛ́. Tin, bɛ eezɛbee mot na
embee esisim mɛkɔm-mɛkɔm nawyis tɔ lɛ ɔ, ndiindil
é ngwoob ɛ Yezu, nyɛy nɛ ekaad é nyel. Nyɛy nyel
ɛnyɔɛpe. Wɔ gwaa, bwoo zɛmɛt bɔɔ djas. 36 Bot ɛ
nabee edjema binek djas ɔ, moo tin ebaŋa dáa mot na
embee esisim mɛkɔm-mɛkɔm natsak ɛ. 37 Tin, bot
ɛ kyee dik'enek djas zokazɛdjaala nɛ Yezu náá, nyɛ
dus kɔ kyee dik'ɔɔ, etɛɛ náá, ye naadyeebakpaa bɛ
boo ɛkɛɛd. Bhii tak, Yezu eezɛni tɔ elɛɛd, nɔɔ nyel'ɛ,
sik. 38 Mot na embee esisim nawyis tɔ lɛ ɔ booke nɛ
nɛ náá: «Mɛ kwyɛl ɛ́, mena gyeeka lɔɔg wat.» Yezu ɛ́
boozɛswaal nyɛ. Nyɛ ɛ́ booke nɛ nɛ náá: 39 «Sika pɛ
ndjaŋ'ɔ, da wɔ ɛ́ kɛlɛɛ enɛm nɛ embɛɛ Zɛɛb sa wɔ ɛ.»
Mot'enɔk eezɛtɔ́, nyɛ moo tin ekɛtuud kɔ ghaada djas

dáa Yezu natsik nyɛ é. 40 Dáa Yezu nabula pɛ yak kyiid
dii ɛ, wɔ gwaa zukamwaa nɛ mot baazɛboma nɛ nɛ,
etɛɛ náá, bɛ nadi ebwood nyɛ. 41 Dhiiti mot, din ɛ lɛ
nabɛ é Zayilus. Nyɛ nadi é, kukuma ndjaa mendjaala
mɛ eYuda. Nyɛ eezɛkwyit mɛboŋ si mɛko ɛ Yezu, é
djaala nɛ nɛ, nyɛ zyɛ pɛ ndjaŋ'ɛ, 42 etɛɛ náá, nyɛ nabɛ
é nɛ sim ɛsyes ɛ lɛ ngɔt, mɔn membu kam nɛ ebá nadi
ebé ɛkpaŋɛpe pak tsik nɛ ɛsyee. Dáa Yezu nadi etó
ɛ, zukamwaa nɛ mot nadi edu nyɛ, bak eghuŋa nyɛ
é nyel, bak tak etiidal nyɛ. 43 Ghuna tɔ ɛdhuu ɛ bot
binɔk, ye nabɛ é nɛ dhiiti moma, ghiya nadi ekekɛk
nyɛ é nyel boa, ààbɛ nɛ ɛtsek ɔ. Ɛbé ɛ tak naasa nɛ nɛ
tyee membu kam nɛ ebá. Nyɛ naasilal epata bɛ djas tɔ
mendjaa mɛ mɛgwoma ɛbuɛpe, ɛbé ààsi. Ye nabɛ ààbɛ
nɛ mot nakwak ɛgwom ɛbé ɛ tak. 44 Nyɛ eezɛdu Yezu
bhii koŋ, zyɛ, zɛmɛt kyee ɛghɔ ɛ kaad'ɛ wat. Mɛta nyɛ
nazomɛt ɛ, é di tak wat, ghiya eezɛtsek. 45 Yezu eezɛdji
náá: «Ɛzɛ mɛt mɛ?» Wɔ gwaa bot djas kɛla, Pyɛɛd
eezɛke náá: «Ghɛŋ, beea kwaambi zukamwaa nɛ mot
di etiidal wɔ ekyee djas'aak.» 46 Deenek, Yezu eezɛke
náá: «Tsɛɛtsɛ mot eekwyɛt mɛ, etɛɛ náá, mɛ eegwyak
náá, dhiiti pes mɛbwala eewyis tɔ lam.» 47 Dáa moma
tak nagu náá, nyɛ eepanaa ɛ, moma tak eezɛtiila, nyɛ
moo pwak nɛ bwoo. Bhii tak, nyɛ eezɛkwyit mɛboŋ
si, si mɛko ɛ Yezu. Nyɛ eezɛmyam é mis mɛ bot djas,
tin, nyɛ moo elɛɛ nɛ bot djas étɛp yé nyɛ namɛt kaad
ɛ Yezu ɛ, nɛ dáa nyɛ nakatsak é di tak wat ɛ. 48 Wɔ
gwaa Yezu eezɛke nɛ nɛ náá: «Ɛsyes ɛ lam, ɛdum ɛ koŋ
ɛ lɔ nɛ Zɛɛb eetsik wɔ. Tɔ́a tɔ egwyem.» 49 Tinaak,
Yezu dinaa elii, ngoola-ngoola ngɔt eezɛdus pɛ ndjaŋ
ɛ kukuma ndjaa mendjaala mɛ eYuda, zɛlɛɛ nyɛ náá:
«Ɛsyes ɛ lɔ eezepɛka. Nàkabaadhek lyoel.» 50 Yezu
nabɛ ààbis sa bɛ nadi elii ɛ. Nyɛ é boozɛke nɛ Zayilus
náá: «Nàbem ba. Duma koŋ nɛ Zɛɛb, nyɛ waatsak!» 51
Dáa nyɛ nakum pɛ ndjaŋ ɛ, nyɛ eezɛlu bot djas náá, bɛ
nàni tɔ ndjaa. Nyɛ nazomyaal é, bɛdjekel bɛ, Pyɛɛd,
Zaŋ nɛ Zak, zɛnɔɔ sɛɛg nɛ nyɛɛg mɔn. 52 Bot djas,
metetel nɛ mɛgwyɛ, nɛ etaŋal nɛ etsim. É di'enek Yezu
é booke nɛ nɔɔ náá: «Nàdjeka. Mɔn ààpagwyɛ. Nyɛ é
é gó.» 53 Wɔ gwaa bot gɔ nyɛ etɛɛ náá, bɛ nadi egu
náá, mɔn naazegwyɛ. 54 Nyɛ eezɛmɛt mɔn é mbɔ, nyɛ
eezɛben gwood. Nyɛy nɛ nɛ náá: «Mɔn'am, wyɛla!» 55
É di tak wat, mɔn'enɔk eezɛgom, nyɛ eezɛwyɛl. Bhii
tak, nyɛ é boolwom bɛ náá, bɛ djɛ mɔn tak edee e
dek. 56 Tin, ye nabɛ é, sɛɛg nɛ nyɛɛg naadyeebadjoka
ɛlyelɛpe. Yezu eezɛlyak bɛ náá, bɛ nàlɛɛ bot sa nasael
ɛ.

9 Yezu eezɛsɛɛg bɛdjekel bɛ kam nɛ bɛbá, nyɛ eezɛdjɛ
bɛ ghwyil nɛ eghɛŋ ɛsɔ embee esisim nɛ ɛtsik ɛ
bot ɛ mɛbé. 2 Bhii tak nyɛ eezɛlwom bɛ, bɛ kɛgoola
Mbɛɛ Bhaadal Ɛyoŋ ɛ Zɛɛb, nɛ ɛtsik ɛ membel. 3 Nyɛ
eezɛdjɛ bɛ etsi náá: «Sa mot àànɔɔ sonok wat, nyɛ
neetó nɛ yɛ mɛdjoŋ. Sa mot àànɔɔ sek, àànɔɔ ɛkoo,
àànɔɔ mapa, kɛyaka nɛ epata tɔ mengwyɛ men. Sa
mot ààdi nɛ ekuwa ebá. 4 Tɔ edi djas bot aamyaal náá,
bi sulal ɛ, dika tɔ ndjaa tak, kɛkum dwoo bi aadus tin
ɛ. 5 Mɛl djas bot aapɛɛ náá, bi nàsulal pɛ daa lɔɔ ɔ,
kpaaka yibɔ, da bi é kut bɛ piib mɛko men. Yɛ aadi
é, tyee mwana étɛp embee esesɛɛ bɔɔ.» 6 Bɛdjekel
eezɛtó pɛ mɛl djas, kɛlɛɛ bot Mbɛɛ Bhaadal, nɛ ɛtsik
ɛ bɛtɛ nɛ membel é edi djas. 7 Tin, Elood mot nadi
mɛkoozi kɔ kyee dik Ghalile ɔ, naagwak menduk mɛ
etɛp binek djas. Nyɛ nabɛ é ààkagu sa nyɛ gek ɛ,
etɛɛ náá, bɛdhiiti bot nadyeebake náá: «Zaŋ Nduuel-
bot nagwyɛ ɔ, naazegom.» 8 Bak náá: «Ye é ngoolel-
mɛkpa ɛ Zɛɛb, Eli, eebaatuula!» Yak kyee bot náá: «Ye
é ngoolel-mɛkpa ɛ Zɛɛb na mwa, eezegom!» 9 Elood
é boozɛke náá: «Ye nabɛ é mam ɛmet naazelwom
náá, bɛ tsak Zaŋ Nduuel-bot. Ha yenɔk é nwyaa mot?
Mot mɛ di egwak bot é lii etɛp bak ko ɛsu ɛ lɛ'aak é
zɛ?» Nyɛ nadi esaa nyɛ neebee Yezu. 10 Bot ɛ lwoma
zokazɛbula pɛ daa Yezu, bɛ moo tin é baŋa nyɛ esesɛɛ
ee bɛ nasa ɛ. Yezu é boozɛdul bɛdjekel bɛ, tó nɛ nɔɔ
é ngwoob dhiiti ghaada di edjóoaa Bhɛtsaida ɛ. 11
Ghuna bot ɛbuɛpe naagu ze bɛ nadi tó ɛ, bɛ ɛ boozɛdu
bɛ. Yezu zokazɛboma nɛ nɔɔ. Bhii tak, nyɛ moo tin
é lyo bɛ dum nɛ Ɛyoŋ ɛ Zɛɛb, nɛ ɛtsik ɛ bot ɛ nadi
kwos mɛtsika ɔ. 12 Dáa dwoo nabɛ ye moo sila ɛ,
bɛdjekel bɛ kam nɛ bɛbá é boozɛtiila pɛ daa lɛ. Bɔɔ nɛ
nɛ náá: «Swaala bot bak, bɛ tó pɛ kɔ mɛl nɛ pɛ tɔ epɛt
eedi pak nɛ wak ɛ, etɛɛ náá, penek bɛ waakɛ bela di
ndjɔk nɛ edee e dek, etɛɛ náá, menaka wak é tɔ bal.»
13 É di'enek, Yezu eezɛbɔɔza nɛ nɔɔ náá: «Djɛka bɛ
edee biyɔ bɛ ɛmet!» Bɛ eezɛbaake nɛ Yezu náá: «Bis
zokalik é, nɛ emapa etɛn, zɛnɔɔ bɛsu ɛbá. Wɔ kwyɛl
bilak é náá, bis kɛɛbɔm edee ee bot bak djas ee?» 14
É di'enek, mɛtaŋ mɛ bot naakum tyee botom bɛmil
ɛtɛn. Tin, Yezu é boozɛlɛɛ bɛdjekel bɛ náá: «Dhilka
bot djas mendiindil, zɛɛga bot mɛkam-mɛtɛɛ-tɛn e
di wat.» 15 Bɛdjekel é boozɛsa dáa Yezu nake ɛ. Bɛ
eezɛdil bɛ si. 16 Bhii tak, Yezu zɛnɔɔ emapa etɛn nɛ
bɛsu ɛbá binek, nyɛ eezɛben mis pɛ ɛko, zɛghaapɛɛ
Zɛɛb étɛp edee binek. Nyɛ eezɛpyak mapa, nɔɔ, djɛ
bɛdjekel bɛ, bɛ kaa bot djas. 17 Mot nɛ mot naadɛ,

djil. Bɛdjekel zokabula nɛ mɛbhwaa kam nɛ ebá yii
mɛbhubhwak. 18 Dhiiti dwoo, dáa Yezu nadi é djaala
nɛ Zɛɛb e dhiiti sum di ɛ, bɛdjekel nadi é, bɛ nɛ nɛ.
Nyɛ eezɛdji bɛ náá: «Mɛdhuu mɛ bot ke náá, mam é
zɛ?» 19 Bɛ eezɛbɔɔza nɛ nɛ náá: «Bak ke é náá, wɔ é
Zaŋ Nduuel-bot. Bɛdhiiti náá, wɔ é ngoolel-mɛkpa
ɛ Zɛɛb Eli. Bɛdhiiti pe ka baake ɛ náá: Wɔ é ngɔt tɔ
bɛngoolel-mɛkpa ɛ Zɛɛb ee na mwa zegom ɔ.» 20 Yezu
eezɛdji bɛ náá: «Yɛ kabɛ biyɔ ɔ, bi ke náá, mam é zɛ?»
Pyɛɛd eezɛbɔɔza nɛ nɛ náá: «Wɔ é Mɛsia Zɛɛb nadhis
ɔ.» 21 Yezu eezɛdul bɛ mɛlɔ ɛlyelɛpe, nyɛ eezɛke nɛ
nɔɔ náá, sa bɛ ààlɛɛ bot. 22 Bhii tak nyɛ eebaazɛbil
náá: «Ye goka é Sɛɛŋɛlɛ Mɔn Mot zukaa ɛbuɛpe. Bɛpaa,
nɛ eboo bɛghaa-Zɛɛb, zɛnɔɔ bɛghaŋ ɛ mɛkana mɛ etsi
é waabhina nyɛ. Nyɛ waagóaa. Mɛlu mɛlɛl bhis ɛsyee
ɛ lɛ, nyɛ waagom.» 23 Bhii tak, Yezu eezɛlii nɛ bɔɔ
djas náá: «Yɛ bɛ náá, mot ngɔt ɛpekwyɛl ɛdu ɛ mɛ
ɔ, nyɛ bet ɛkwyɛɛg ɛ nyel'ɛ, da nyɛ é bɛp mɛlaaba
mɛ mɛlu djas, da nyɛ é du mɛ. 24 Etɛɛ náá, mot di
ekwyɛl ɛtsik nyel'ɛ ɔɔ, nyɛ aanàkwaabela tsik, mot é
myaal ɛsu ɛ tsik nyel'ɛ étɛp'am ɔɔ, nyɛ waabela tsik.
25 Mot ɛbela mɛvu mɛ bɔs djas, da nyɛ é gel nyel'ɛ
ɛmet ɔɔ, nɛghu ɛpul ɛ nyel ɔɔ, ye é tɛtɛ yé nyɛ sa? 26
Mot aagwak sen étɛp'am nɛ étɛp mɛkpa mam ɔ, tin,
mam Sɛɛŋɛlɛ Mɔn Mot é waagwak sen étɛp'ɛ dwoo mɛ
aazyɛ tɔ duma yam ɛ, nɛ tɔ duma Saag'am nɛ efofop
na dɛɛ ɛ. 27 Mɛ lɛɛ bin nɛ tsɛɛtsɛ náá: Tɔ sama bot ɛ
di wak'aak, bɛdhiiti aanàkwaagwyɛ, bɔɔ ààbee Ɛyoŋ
ɛ Zɛɛb.» 28 Ye naasa tyee yenga wat bhii nyɛ naalii
deenek ɛ, Yezu zɛnɔɔ Pyɛɛd, nɛ Zaŋ, zɛnɔɔ Zak, nyɛ
eezɛbyet kɔ dhiiti ɛtsok étɛp ɛdjaala nɛ Zɛɛb. 29 Esok
Yezu nadi edjaala ɛ, bhwoob'ɛ zokaaaswoola; ekaad bɛ
moo puu, ɛkasɛpe dáa ngwyes bhi. 30 Kasɛka tin é,
bot ɛbá é bhaaz'ɛ, bɔɔ elɛɛ elɛŋ nɛ Yezu. Ye nabɛ é
Moiiz bɛ nɛ Eli. 31 Bɛ eezɛtuula kuku mɛkas ɛ Zɛɛb. Bɛ
nɛ Yezu nadi elii dum nɛ tyee nyɛ aasilal lwomel'ɛ
ɛ, nɛ dáa nyɛ aakɛgwyɛ pɛ Yeluzalɛm ɛ. 32 Tinaak,
Pyɛɛd nɛ bot ɛ lɔɔg'ɛ eezɛduma tɔ gó, «syaaz». Dáa bɛ
nakadjem ɛ, bɛ eezɛbee mɛkas ɛ Yezu nɛ bot ɛbá bɛ
nɛ bɛ nɔɔ nadi ɔ. 33 É di nabɛ náá, bot binɔk moo é
lik Yezu ɔ, Pyɛɛd eezɛke nɛ nɛ náá: «Ghɛŋ, ye goka
é náá, mena di wak. Djhoosumka epɛt elɛl: Wat yɔ,
dhiiti yii Moiiz, dhiiti kadi é yii Eli.» Tinaak, nyɛ nadi
é, ààgu sa nyɛ nadi eke ɛ. 34 É di nyɛ nadi elii deenek
ɔ, eguud eezɛsul, zɛbutal bɛ. Bɛdjekel é boozɛgwak
bwoo é ɛbee dáa eguud di ebutal bɛ ɛ. 35 Tɔ eguud
binek, gwood zokagék náá: «Nwyak é Mɔn'am mɛ
nazetɔ ɔ. Gwakeka nyɛ.» 36 Bhii gwood nazegék ɛ, ye
nakalik é, Yezu nyɛ ɛmet. Bɛdjekel é boozɛsyel tɛp tak,
é ghɛŋ tak, bɛ nabɛ é ààbaŋa bot etɛp ee bɛ nabee ɛ.
37 É yak ɛlu Yezu bɛ nɛ bɛdjekel ɛlɛl binɔk moo é sul
ɛtsok ɛlenek, wɔ gwaa zukamwaa nɛ mot zɛboma nɛ
nɛ. 38 Tɔ ɛdhuu ɛ bot binɔk, mot ngɔt moo tin etsim:
«Lyoel, mɛ ɛpedjaala nɛ nɔ, kɛla mis kɔ mɔn'am. Ye é
sim mɔn'am! 39 Etɛɛ náá, mbee sisim é mɛt nyɛ ɔ, é
di tak wat nyɛ ɛpekyeeb, bhii tak, ye é kadheeg nyɛ
ɛlyelɛpe, é di'enek mɛwyil moo tin ewyis é nuub mɔn.
Mbee sisim tak ɛpezuk nyɛ ɛlyelɛpe, ɛdus ɛ lɛ tin nɛ
lyel. 40 Ye bɛ é, mɛ eedjala nɛ bɛdjekel bɔ náá, bɛ sɔ
mbee sisim tak. Bɛ ààpakwak yɛ.» 41 Yezu eezɛke nɛ
nɔɔ náá: «Embee bot, bot di ààdum koŋ nɛ Zɛɛb ɔ!
Mɛlu mɛdhen kalik nɛ nam é ɛdi tɔ len? Baabela náá,
mɛlu mɛdhen mɛ di egoka nɛ ɛmaad bin? Dha mɛ
nɛ mɔn'ɔ wak.» 42 Dáa mɔɔ tak nazokunaa nɛ Yezu
ɛ, wɔ gwaa mbee sisim zɛghɛɛg nyɛ si. Bhii tak ye
moo zɛdheeg mɔn'enɔk ɛlyelɛpe na «buku-kuku». Tin,
Yezu eezɛbhɛm mbee sisim tak, mɔn eezɛtsak. Bhii
tak Yezu eezɛbulal nyɛ é mɛmbɔ mɛ sɛɛg. 43 Ye nabɛ é
bot naadyeebadjoka mɛbwala mɛ Zɛɛb tin. Dáa ye bɛ
náá, mot nɛ mot nabɛ é, nyɛ dinaa edjoka nɛ ɛsɔs etɛp
djas Yezu nadi esa ɛ, Yezu é boolɛɛ nɛ bɛdjekel bɛ náá:
44 «Bɛɛka mɛlɔ men ɛnyɔɛpe étɛp bi neebaal sa mɛ
aalɛɛ bin ɛ: Ye kalik é batsa Sɛɛŋɛlɛ Mɔn Mot neekaaa
é mɛmbɔ mɛ bot.» 45 É di'enek, bɛdjekel nabɛ é, ààmɛt
lo tɛp nyɛ nalɛɛ bɛ ɛ, etɛɛ náá, ɛsuk ɛ tak nadi bɛ é
syela étɛp bɛ needi ààmɛt yɛ. Bɛ nadi é nɛ bwoo ɛdji ɛ
Yezu tɛp'enek. 46 Bɛdjekel moo tin ebe mɛso pak'ɔɔ
étɛp bɛ neegu tɔ sama yɔɔ, ɛzɛ di boo-mot. 47 Yezu
eezɛgu sa nadi edhaa pak'ɔɔ ɛ, wɔ gwaa nyɛ zɛnɔɔ
mɔɔ dhyeeb, nɛɛg nyɛ é ngwoob'ɛ. 48 Nyɛy nɛ nɔɔ
náá: «Mot é myaal mɔn'ak kɔ ɛsu ɛ kwyɛl nyɛ di nɛ
yɛ nɛ nam ɔ, nyɛ myaal é mam. Tin bela náá, mot é
myaal mɛ ɔ, nyɛ myaal é, mot nadhis mɛ ɔ. Etɛɛ náá,
mot di mɔɔ dhyeeb pak biyɔ djas ɔ, ye é nyɛy ɛ di boo
mot.» 49 Zaŋ eezɛke nɛ Yezu náá: «Ghɛŋ, bis eebee
dhiiti mot esɔ embee esisim nɛ din ɛ lɔ. Bis eelyak
nyɛ, etɛɛ náá, nyɛ ààkɛ lɔɔg wat mena nɛ bɛ nɔɔ.» 50
Tin, Yezu eezɛbɔɔza nɛ nɔɔ náá: «Sa mot ààlyak nyɛ,
etɛɛ náá, mot di ààbhina bin ɔ, yenɔk é mot'en.» 51
Dáa ɛlu ɛ nabɛ náá, nyɛ neebyet tɔ gwoo ɛ, nadi yɛ
eezekunaa ɛ, Yezu é boozɛke nɛ lyemɛ wat náá: Nyɛ
ɛpetó pɛ Yeluzalɛm. 52 Nyɛ é bookyeed engoola-ngoola
mɛbhaadal pɛ sok. Engoola-ngoola eezɛtó, bɛ eezɛni
tɔ dhiiti dɛl pɛ kyee dik Samali étɛp bɛ neekoobal nyɛ

di, nɛ esesɛɛ djas. 53 Tin, bot ɛ dɛl zokabyen náá, nyɛ
nàsulal kɔ dɛl ɛ tak, etɛɛ náá, nyɛ nadi etó pɛ kyee
dik Yeluzalɛm. 54 Dáa Zak nɛ Zaŋ bɛdjekel bɛ nagwak
deenek ɛ, bɛ ɛ́ boozɛke náá: «Ghɛŋ, wɔ ɛpekwyɛl náá,
bis djóo du, dus tɔ gwoo étɛp ye neezɛdik bɛ?» 55 Yezu
eezɛliig mis, bhɛm bɛ. Bhii tak, nyɛ moo edul bɛ mɛlɔ.
56 Bɛ eezɛtɔ́ pɛ dhiiti dɛl. 57 Yezu bɛ nɛ bot ɛ nadi
egyee nɛ nɛ ɔ gba-gba kuku kyeed, wɔ gwaa dhiiti mot
zokake nɛ nɛ náá: «Mɛ ɛpekwyɛl ɛdu ɛ wɔ ɛ́ di djas wɔ
aató ɛ.» 58 Yezu zokazɛbɔɔza nɛ nɛ náá: «Bɛbhɛk ɛ́
nɛ eku, enen ɛ́ nɛ mɛk. Kabela náá, Sɛɛŋɛlɛ Mɔn Mot
tok nɛ di nyɛ di edjaasi nɛ ɛwala ɛ.» 59 Nyɛ eezɛke nɛ
nwyak dhiiti mot náá: «Dua mɛ.» Mot'enɔk eezɛbɔɔza
nɛ nɛ náá: «Ghɛŋ, pookobet mɛ, mɛ pookokɛdel sok
saag'am.» 60 Yezu eezɛbɔɔza nɛ nɛ náá: «Beta bot ɛ
zegwyɛ ɔ bɛ del myoŋ mɔɔ. Yɛ bɛ wɔy ɔ, tɔ́a, kɛlyaal
bot Ɛyoŋ ɛ Zɛɛb.» 61 Nwyak dhiiti mot eebaake yɛ náá:
«Ghɛŋ, mɛ waadu wɔ. Pookobet náá, mɛ kɛ ɛmwana
nɛ bot ɛ mɛbyel mam.» 62 Yezu eezɛbɔɔza nɛ nɛ náá:
«Mot zemɛt awata, da nyɛ baake náá, nyɛ bulal mis,
gwyák pɛ bhis ɔ, yenɔk tak ààpakɔa nɛ Ɛyoŋ ɛ Zɛɛb.»

10 Bhii tak Ghɛŋ eebaazɛsɛ́ɛ bɛdjekel mɛkam-mɛtɛn
nɛ mɛkam-mɛmbá nɛ ebá. Nyɛ eezɛlwom bɛ
bɛbá-bɛbá pɛ tɔ eghaada nɛ kɔ mɛl mɛ Yezu nabɛ náá,
nyɛ aadhaŋ ɛ. 2 Nyɛ eezɛke nɛ nɔɔ náá: «Pyeeb nɛ
bɔk. Bot ɛ mɛsa ààbu. Ye goka ɛ́ bi djaala náá, nakuma
pyeeb nyɛ dhis bɛdhiiti bot ɛ mɛsa étɛp bɛ needis
edee tɔ pyeeb. 3 Tɔ́ka! Mɛ kyeed bin tin ɛ́, dáa bɔɔ
ebhata tɔ eben. 4 Sa mot àànɔɔ ngwyɛ epata, àànɔɔ
ɛkoo, àànɔɔ-nɔŋak dɔɔ nɛ mɛpapa. Sa mot ààbe tyɛ
étɛp mɛswosel e ze. 5 Pɛ tɔ mendjaa mɛ bi aani ɛ,
keka sok náá: “Betka náá, egwyem di tɔ ndjaŋ'ak!” 6 É
di'enek, mot di nɛ egwyem ɔ di tin ɔ, egwyem bin ɛ́
waakala kɔ lɛ. Yɛ kabɛ náá, mot egwyem tok tin ɔ,
egwyem bin ɛ́ waabula pɛ daa len. 7 Sulalka tɔ ndjaa
mot egwyem ɛ́ tak. Bi ɛ́ djɛaa mɛdii nɛ edee ɔɔ, da bi ɛ́
dɛ yɛ, etɛɛ náá, mot-mɛsa goka ɛ́ nɛ ɛbela etuud e
mɛsa mɛ. Sa mot ààkɛ mendjaa nɛ mendjaa. 8 Bi ɛ́ ni
kɔ dɛl, da bɛ ɛ́ myaal bin ɔ, dɛka edee bɛ aadjɛ bin
ɛ. 9 Tsikeka bot ɛ mɛbɛ́ di kɔ dɛl ɛ tak ɔ, da bi ɛ́ lɛɛ
bot ɛ dɛl náá: “Ɛyoŋ ɛ Zɛɛb eezekunaa nɛ nen.” 10
Pɛ kɔ bɛdhiiti mɛl mɛ bi aani, da bot ɛ́ mɛl mɛ tak
ɛpɛɛ náá, bi nàsulal pɛ daa lɔɔ ɛ, tɔ́ka kɔ ɛbɛsɛɛ ɛ
dɛl, da bi ɛ́ lɛɛ nɛ nɔɔ náá: 11 “Bis ɛpekut piib mɛko
mes. Ye ɛ́ piib dɛl ɛ len zenaata bis ɛ́ mɛko ɛ. Ye goka
ɛ́ náá, bi gu náá, Ɛyoŋ ɛ Zɛɛb moo ɛ́ ɛkunaaɛpe nɛ
nen.” 12 Mɛ lɛɛ bin ɛ tsɛɛtsɛ náá: Dwoo Zɛɛb aazɛpɛ́ɛ
bot ɛ, bot ɛ dɛl ɛlak ɛ́ waapɛ́ɛaa ɛ́ ɛlyelɛpe dhaa bot
ɛ dɛl ɛ Sodɔm.» 13 «Haa kpaa-ghoŋ nɛ nɔ, ghaada
Koodazin! Haa kpaa-ghoŋ nɛ nɔ, ghaada Bhɛtsaida!
Etɛɛ náá, endem e mɛbwala mɛ nasael pɛ yebɔ ɛpedi
náá, ye nasael ɛ́ pɛ ghaada Tiid nɛ pɛ Sidɔn ɔ, pe bot
ɛ mɛl menɔk eeloobɔt kaad ɛpum, pe bɛ naazelɔɔba
mɛsii, pe bɛ naaloozeliig elyem bɔɔ. 14 Étɛp tak ɛ́ mɛ
di elɛɛ bin náá, dwoo bot aadi pɛ́ɛaa ɛ́, yebɔ mɛpɛ́ɛa
waadhaa yii Tiid nɛ Sidɔn nɛ mɛlyel. 15 Kapɛlnaum!
Yɛ kabɛ wɔy ɔ, egeka bɔ ɛ́ náá, wɔ ɛ́ nɛ ghwyil ɛbyet,
tó pɛ ɛko? Wɔ waasila pɛ si, batakɛkum dɛl ɛ myoŋ
mɛ bot.» (Hadēs g86) 16 Nyɛ eebaazɛke nɛ bɛdjekel bɛ
náá: «Mot aagwak bin ɔ, nyɛ eegwak mɛ. Mot ɛ byen
bin ɔ, nyɛ byen ɛ́ mam. Tin, mot ɛ byen mɛ ɔ, nyɛ
eebyen mot nadhis mɛ ɔ.» 17 Bɛdjekel mɛkam-mɛtɛn
nɛ mɛkam-mɛmbá nɛ ebá nalwomaa ɔ, bɛ eezɛbula nɛ
mɛmyaala djas. Bɔɔ nɛ Yezu náá: «Ghɛŋ, dɔɔ nɛ embee
esisim ɛpegwak bis esok bis di elii nɛ nɔɔ ɛ́ ghwyil
din ɛ lɔ ɛ!» 18 Yezu eezɛbɔɔza nɛ nɔɔ náá: «Mɛ di ɛ́,
ebee Satan eedus pɛ ɛko sila pɛ kɔ bɔs tyee ngwyes
bhi. 19 Gwakeka: Mɛ eedjɛ bin eghɛŋ ɛkɛ kɔ bɛnyɔ,
ebaalwɔl, dɔɔ nɛ ɛkɛ kɔ ghwyil mot mɛbhuka men.
Ye tok nɛ sa yɛ aasa bin. 20 Tin, nàmyaalaka, etɛɛ
náá: Embee esisim ɛpegwak bin. Bi goka nɛ ɛmyaala
ɛ́, yɛ bɛ náá, min men ɛ́ kwyalaa tɔ gwoo ɔ.» 21 É
ghɛŋ tak, Yezu naazɛbela boo mɛmyaala Sisim na Dɛɛ
nadjɛ nyɛ ɛ́. Nyɛ eezɛtsim: «Hee Saag'am, Ghɛŋ gwoo
nɛ bɔs. Mɛ eeghaapɛɛ wɔ, étɛp náá, wɔ eelyaal bɔɔ
dhyeeb esesɛɛ ee di esyela ɛ́ mis mɛ bɛtsoŋ ɛ bot nɛ
bot ɛ mɛtselal ɛ. Nɛ tsɛɛtsɛ, Saag'am, wɔ nɛ kwyɛl náá,
eesael deenek. 22 «Saag'am naadjɛ mɛ esonok djas.
Ye tok nɛ mot di egu Mɔn, yɛ di ààbɛ Sɛɛg ɔ. Tin,
mot aanàkwaagu náá, Sɛɛg ɛzɛ, yɛ di ààbɛ Mɔn ɔ, nɛ
bot ɛ Mɔn aakwyɛl ɛlyaal bɛ nwyak ɔ.» 23 Bhii tak
Yezu eezɛliig mis, gwyák bɛdjekel, nyɛy nɛ nɔɔ, bɔɔ
bɛmet náá: «Mɛnyɔ nɛ biyɔ, etɛɛ náá, bi ɛpebee sa bi
di ebee'enek! 24 Etɛɛ náá, mɛ lɛɛ bin ɛ́ tsɛɛtsɛ náá, bɛtɛ
nɛ bɛngoolel ɛ mɛkpa ɛ Zɛɛb nɛ bɛmɛkoozi ɛbuɛpe
nadi ɛ́, nɛ gwyes ɛbee esa ee bi di ebee'aak. Saabɛgɔs
nɛ nɔɔ ɛ́ náá, bɛ nabɛ ɛ́ ààbee. Bɛ nadi ɛ́ nɛ gwyes
ɛgwak sa bi di egwak mos'ak, saabɛgɔs nɛ nɔɔ ɛ́ náá,
bɛ nabɛ ààgwak.» 25 Dhiiti lyoel etsi e Zɛɛb naazɛwyɛl,
lii, étɛp ɛbhowal ɛ Yezu. Nyɛ eezɛdji nyɛ náá: «Lyoel,
mɛ sa dáa étɛp mɛ neebela tsik na kɔm-kɔm?» (aiōnios
g166) 26 Yezu kabɔɔza nɛ nɛ náá: «Haa, yé nakwyalel
tɔ mɛkana mɛ etsi bina? Wɔ gwak dáa tɔ tak?» 27

Mot'enɔk zɛbɔɔza náá: «“Wɔ goka ɛ́ wɔ kwyɛl Ghɛŋ,
Zɛɛb'ɔ nɛ lyem'ɔ djas, nɛ sisim'ɔ djas, nɛ ghwyil'ɔ
djas, nɛ ɛtselal ɛ lɔ djas.” Zɛnɔɔ náá: “Wɔ goka ɛ́ wɔ
kwyɛl sɔɔ mot dáa wɔ di ekwyɛl nyel'ɔ met ɛ.”» 28
Yezu ɛ́ bookake nɛ nɛ náá: «Wɔ ɛ́ bɔɔza ɛnyɔɛpe. Sa
deenek, wɔ neebela tsik na kɔm-kɔm.» 29 Ghuna ghaa
mɛkana mɛ etsi ɛ Zɛɛb nakwyɛl ɛ́, nyɛ neebela gham.
Nyɛ ɛ́ boodji Yezu náá: «Sɔ'am mot ɛzɛ?» 30 Yezu
kadjɛ nyɛ kana ɛ́ náá: «Dhiiti motom nadi edus pɛ
Yeluzalɛm, eesul pɛ Yeliko. Wɔ gwaa bot ɛ djii zɛmɛt
nyɛ, duma nyɛ ɛ́ nyel nɛ mɛbin, bɔɔ zɛdɛk nyɛ esa
bɛ djas. Bɛ eezɛkaab, lik nyɛ ekɔɔ nɛ ɛsyee. 31 Dhiiti
ghaa-Zɛɛb nadi edhaa ɛ́ ze'enek tyee zɛm-dhyee. É
ghɛŋ nyɛ nabee mot'enɔk ɛ, nyɛ eezɛgwoob, tɔ́ yɛ. 32
Tyee wat nɛ dhiiti Lɛvit eezɛkwyil ɛ́ di'enek, bee mot
mɛpyoŋ, gwoob nyɛ, tɔ́ yɛ. 33 Tin, dhiiti mot dɛl ɛ
Samali nadi etɔ́ yɛ mɛdjoŋ ɔ nazɛkum ɛ́ ngwoob mot
mɛpyoŋ menɔk. Dáa nyɛ nakabee nyɛ ɛ́, wɔ gwaa ghoŋ
zɛmɛt nyɛ ɛlyelɛpe. 34 Nyɛ eebaazɛtiila ɛ́ bhaaz'ɛ,
zɛsɔ nyɛ mɛnyok nɛ mul tɔ mɛpyoŋ, zɛdjɛl nyɛ yɛ
ɛ́. Bhii tak, nyɛ eezɛkɛl nyɛ kɔ yaaga yɛ, tɔ́ nɛ nɛ pɛ
ndjaa bɛdjoŋ. Tin, nyɛ eezɛgwom nyɛ ɛnyɔɛpe. 35
Yii myɛn, mot dɛl ɛ Samali yenɔk eezɛwyisal ghwooz
epata mɛdil ebá, zokadjɛ nakuma ndjaa bɛdjoŋ. Nyɛy
nɛ nɛ náá: “Gwoma motom'ak. Epata djas ee wɔ aadi
ebaawyisal étɛp'ɛ ɛ, mɛ waaboobulal wɔ yɛ ɛ́, dwoo
mɛ aabula ɛ.”» 36 Yezu eebaazɛdji náá: «Tɔ bɔɔ bɛlɛl,
ɛzɛ kɔa nɛ ɛdi ɛ́ mɔɔ sɔ mot bot ɛ djii namɛt ɔ?» 37
Ghaa etsi zokabɔɔza náá: «Yɛ ɛ́ mot nagek nyɛ ghoŋ
ɔ.» Yezu ɛ́ booke nɛ nɛ náá: «Tɔ́a, da wɔ ɛ́ sa deenek.»
38 Dáa Yezu nadi ɛ́ ze, bɛ nɛ bɛdjekel bɛ ɛ, wɔ gwaa bɛ
zokazɛni tɔ dhiiti dɛl. Tɔ dɛl ɛ tak ye nabɛ ɛ́ nɛ dhiiti
moma din ɛ lɛ nabɛ ɛ́ Maat. Nyɛ eezɛsulal pɛ daa lɛ. 39
Nyɛ nabɛ ɛ́ nɛ dhyeeb, din ɛ lɛ nabɛ ɛ́ Maali. Maali tak
nadi ɛ́ si mɛko ɛ Ghɛŋ Yezu ɛ́ gwak mɛlyo mɛ. 40 Ye
kabela ɛ́ náá, Maat nadi eghuula étɛp ɛdjaab ɛ edee e
bɛdjoŋ. Maat ɛ́ boozyɛ zɛke nɛ Yezu náá: «Ghɛŋ, wɔ
àábee dáa dhyeeb'am dhuugal mɛ nɛ bɛtɛ nɛ yak mɛsa
mam mɛ ɛmet'aak ɛ́? Lɛɛa nyɛ náá, nyɛ kwyee mɛ.» 41
Ghɛŋ eezɛbɔɔza nɛ nɛ náá: «Maat, Maat, wɔ ɛpebem
ba ɛ́ etɛp e gwyes, lyem'ɔ ɛpesɔs etɛp ɛbuɛpe yii toto.
42 Ye ɛ́ nɛ sonok wat di nɛ boo mɛtaŋ. Maali sɛ́ɛ sa di
nɛ boo mɛtaŋ ɛ. Yiizaag ɛ́ di náá, mot tok nɛ ghwyil ɛ
dɛk nyɛ yɛ ɛ́.»

11 Dhiiti dwoo, Yezu nadi edjaala ɛ́ dhiiti di. Dáa
nyɛ nasilal ɛ, djekelɛ ngɔt eezɛke nyɛ náá: «Ghɛŋ,
lyaala bis ɛdjaala Zɛɛb, dáa Zaŋ nalyaal bɛdjekel bɛ
ɛ.» 2 Yezu eezɛke nɛ nɔɔ náá: «Bi ɛ́ di edjaala ɔ, keka
náá: “Zɛɛb Sɛɛg'es, din ɛ lɔ di Dɛɛ ye guaa. Ɛyoŋ ɛ lɔ
zyɛ. 3 Djɛ bis ɛlu nɛ ɛlu edee di egoka nɛ nes ɛ. 4
Pela bis mesyem mes etɛɛ náá, bisɔ ɛpepel bot ɛ nasa
bis mɛbiyo ɔ. Sa wɔ àábet bis tɔ mɛbhowal.”» 5 Yezu
eezɛbaake nɛ nɔɔ náá: «Djhoopookogek tyee náá: mot
ngɔt pak'en ɛ́ nɛ sɔ, nyɛ eezɛtɔ́ pɛ daa lɛ kuku pum.
Nyɛ eezɛke nɛ nɛ náá: “Sɔ'am, djema! Kola mɛ emapa
elɛl, 6 etɛɛ náá, dhiiti sɔ'am ngɔt nadi ɛ́ mɛndjoŋ ɔ,
aloo nɛ tuula nenak pɛ daa lam. Mɛ tok nɛ edee mɛ
djɛ nyɛ.” 7 Djhoopookogekeka náá: Sɔ'ɛ eezɛbɔɔza nɛ
nɛ tɔ ndjaŋ'ɛ náá: “Beta mɛ gwyem! Ɛbɛ ɛ ndjaa moo
ɛ́ kɔɔla nɛ ɛngoŋ. Bis nɛ bɔn moo ɛ́ ‘kpop’ mendjaa me
si. Mɛ aanàkwaawyɛl, zɛdjɛ wɔ emapa ɛ́ tak!” 8 Mɛ lɛɛ
bin ɛ tsɛɛtsɛ náá, yɛ bɛ náá, nyɛ di àáwyɛl zɛdjɛ nyɛ ɛ́,
kɔ ɛsu ɛ ɛsɔ ɛ bɛ nɛ nɛ ɔ, nyɛ waabatawyɛl, zɛdjɛ nyɛ
sa nyɛ saŋ ɛ́, etɛɛ náá, sɔ ɛpenaada ɛwaab, àábɛ nɛ
sen. 9 Yɛ bɛ mam ɔ, mɛ kalɛɛ bin ɛ náá: Waabka, bi ɛ
waadjɛaa. Saaka, bi ɛ waabela. Diigka ɛ́ ɛbɛ ɛ ndjaa, bɛ
waadii bin ye ɛ́. 10 Ye ɛ́ deenek, mot aawaab ɔ, nyɛ
waadjɛaa. Mot aasaŋ ɔ, nyɛ waabela. Bɛ dii ndjaŋ ɛ́, nɛ
mot diig ɔ. 11 «Yɛ bɛ náá, dhiiti mot pak'en ɛ́ sɛɛg
mɔn ɔ, mɔn ɛ́ waab su ɔɔ, nyɛ nɛ ghwyil ɛdjɛ mɔn nyɔ
ɛ́ di tak ɛ́? 12 Yɛ kabɛ náá, mɔn waab ɛ́ ɛke ɔɔ, nyɛ ɛ́ nɛ
ghwyil ɛdjɛ nyɛ baalɔɔl ɛ́ di tak ɛ́? Yɛ aanàkwaasael.
13 Kwyii biyɔ, bɛmbee ɛ bot bi di ɛ, bi nɛ gu ɛdjɛ embɛɛ
esonok nɛ bɔn bin, gwyasa nɛ Sɛɛg'en di tɔ gwoo ɔ,
nyɛ waadjɛ Sisim na Dɛɛ nɛ mot aawaab ɔ.» 14 Dhiiti
dwoo, Yezu nadi esɔ mbee sisim nanɛɛg dhiiti mot
bubu ɛ. Wɔ gwaa mbee sisim zokawyis tɔ mot'enɔk,
bubu mot'enɔk moo tin ɛ́ lii. Tin, ɛdhuu ɛ bot ɛ nadi
tin ɔ moo tin ɛ́ djoka. 15 É di'enek, bot ɛ nadi tin
ɔ moo tin ɛ́ ke pak'ɔɔ náá: «Ye ɛ́ Bɛlzebul, kukuma
embee esisim, ɛ di edjɛ kɔkɔ yak mbi mɛbwala mɛ
nyɛ di esɔ embee esisim nɛ ye ɛ́!» 16 Bɛdhiiti nadi
ekwyɛl ɛlóo ɛ nyɛ pɛ ɛko, da ɛ́ bwood nyɛ pɛ kyɛ. Bɛ ɛ́
boolɛɛ nɛ nɛ náá: «Sa bis dhiiti ɛtseŋa mɛbwala di
elyaal náá, Zɛɛb ɛ́ nadhis wɔ ɛ!» 17 Tin, Yezu nabɛ
ɛ́, eegu egeka e elyem bɔɔ. Nyɛ ɛ́ booke nɛ nɔɔ náá:
«Ɛyoŋ ɛ di náá, mɛsa mɛ bot ɛ tak ɛwaya pak'ɔɔ ɛ,
ɛyoŋ ɛ tak aanàkwaadi. Bɔn bil wat tak ɛ waagonel
pak'ɔɔ. 18 Yɛ bɛ náá, Satan ɛ́ di etwak nyel'ɛ nyɛ met
ɔɔ, ɛyoŋ ɛ lɛ aapyet dáa? Etɛɛ náá, bi ke ɛ́ náá, mɛ
twak embee esisim ɛ nɛ ghwyil ɛ Bɛlzebul djɛ mɛ ɛ. 19
Yɛ bɛ náá, mɛ sɔ embee esisim ɛ́ nɛ ghwyil ɛ Bɛlzebul
ɔɔ, haa yebɔ bot aasɔ embee esisim nɛ yaa ghwyil?

Étɛp tak ɛ́ di náá, bot bin bɔɔ bɛmet aadi ɛ́ bɛtetɛp
bin. 20 Nɛ tsɛɛtsɛ mɛ lɛɛ bin ɛ náá: Ye ɛ́ nɛ ghwyil
ɛ Zɛɛb ɛ mɛ di esɔ embee esisim. Ye kwyɛl ɛlyaal ɛ́
náá: Ɛyoŋ ɛ Zɛɛb eezekum tɔ len. 21 «Yɛ bɛ náá, mot
ghwyil di nɛ mɛkoo mɛ dɛɛb ɛ di ebaal ndjaŋ'ɛ ɔɔ,
esa bɛ ɛ́ waabaalaa ɛnyɔɛpe. 22 Yɛ kabɛ náá, dhiiti
mot di dhaa nyɛ nɛ ghwyil eezyɛ ɔɔ, nyɛ kwak ɛbhaad
nyɛ si ɔ, bhii tak, nyɛ kadɛk nyɛ mɛkoo mɛ dɛɛb mɛ
nyɛ nadi ebe-bwaal ɛ. Tin, nyɛ kanɔɔ esa bɛ djas ɛ́
kaa. 23 «Mot ɛ di ààdi bis nɛ nɛ ɔ, nyɛ ɛ́ mot mɛbhuka
mam. Zɛnɔɔ náá, mot di ààkwyee mɛ nɛ ɛsɛɛg ɔ, waaz
ɛ waaz'aak.» 24 «É sok mbee sisim di ewyis tɔ nyel
mot ɛ, ye dyeebawyis ɛ́ tó, tɔ di di ààbɛ nɛ mɛdii ɔ,
é kɛsaa di yɛ aakɛwala ɔ. Yɛ di ààbela di ɔɔ, yɛ kake
ɛ́ náá: “Mɛ pookosik pɛ ndjaŋ'am, ndjaa mɛ nawyis
tɔ tak ɛ.” 25 Tin, sika yɛ aakasik ɛ, ye kabela ndjaa
tak ɛ́, toto, waabela, koobela. 26 É di'enek, ye kató,
kɛnɔɔ bɛdhiiti embee esisim etɛn nɛ ebá di edhaa
yɛ nɛ embee mɛsa ɔ. Tin, bɔɔ djas kazɛni ɛ́ tɔ ndjaa
bɛ bela di ɛdisi ɔ. É di'enek, tsik mot'enɔk kazɛpulel
dhaa-dhaŋak tyee nabɛ sok ɛ.» 27 Dáa Yezu nadi elii
deenek ɛ, dhiiti moma zokazɛben gwood tɔ ɛdhuu ɛ
bot, nyɛy nɛ nɛ náá: «Mɛnyɔ nɛ moma nabɛp ɛbum
ɛ lɔ ɔ! Mɛnyɔ nɛ mɛbel mɛ wɔ nadɛɛ!» 28 Tin, Yezu
eezɛbɔɔza nɛ nɛ náá: «Mɛnyɔ nɛ nen, bot ɛ di egwak
mɛkpa ɛ Zɛɛb, da bi ɛ́ kɛ dáa Zɛɛb di ekwyɛl ɛ.» 29
Dáa mɛdhuu mɛ bot nadi esaala é ngwoob ɛ Yezu ɛ,
nyɛ moo tin é ke náá: «Bot ɛ di kɔ bɔs'ak mos'aak
àànyɔ bot. Bɛ ɛpewaab dhiiti tseŋa mɛbwala mɛ Zɛɛb.
Bɛ aanàkwaakobee dhiiti wat, yɛ di ààbɛ yii nabɛ
ye ɛ́ ngoolel-mɛkpa ɛ Zɛɛb Yonas ɔ. 30 Deenek, tyee
wat Yonas nadi tseŋa é mis mɛ bot ɛ ghaada Niniv
ɛ, deenek ɛ́ Sɛɛŋɛlɛ Mɔn Mot aadi tseŋa étɛp bot ɛ
di kɔ bɔs'ak mos'ak. 31 É dwoo Zɛɛb aazɛpɛ́ɛ bot ɛ,
moma di mɛkoozi kɔ mɛl mɛ di pɛ kyɛ bɔs ɛ, waatyaa
sok bhwoob bot ɛ mɛlu mak. Tin, nyɛ waakwyesal
bɛ ndjɛ sɔs, etɛɛ náá, nyɛ naadus pɛ mɛsik mɛ bɔs,
étɛp ɛzɛgwak mɛkpa mɛ etsoŋ ɛ Salomɔŋ. Ghuna yii
di wak ɛ eedhaa-dhaŋak yɛ Salomɔŋ. 32 É dwoo Zɛɛb
aazɛpɛ́ɛ bot ɛ, bot ɛ dɛl ɛ Niniv waatyaa sok bhwoob
bot ɛ mɛlu mak. Tin, bɛ waazɛkwyesal bɛ ndjɛ sɔs, etɛɛ
náá, bot ɛ ghaada Niniv naazeliig elyem bɔɔ, bhii bɛ
nazegwak mɛlyo ɛ Yonas ɛ. Ghuna yii di wak ɛ dhaa-
dhaŋak yɛ Yonas!» 33 «Mot aanàkwaatuub lama, da
nyɛ ɛ́ butal yɛ si bhwaa. Yɛ ààsaaa deenek. Ye goka
nɛ ɛkɛlaa ɛ́, pɛ kɔ tɛɛg, etɛɛ náá, bot djas aadi eni tɔ
ndjaŋ ɔ needi tɔ gwyɛ tak. 34 Mis mɔ ɛ́ lambi nyel'ɔ.
Mis mɔ ɛ́ di enyaasok ɛnyɔɛpe ɔɔ, gua náá, nyel'ɔ djas
ɛ́ tɔ selele. Yɛ kabɛ náá, mis mɔ àànyaasok ɔɔ, nyel'ɔ
djas ɛ́ tɔ ghooghom. 35 Deenek ɛ́, mɛ di elɛɛ wɔ náá,
wɔ di tsoŋ mot étɛp ɛbaal eselele di tɔ lɔ ɛ, é kaab
náá, eselele bin ɛzɛkɛliiza ghooghom. 36 Yɛ bɛ náá,
nyel'ɔ djas ɛ́ tɔ selele, ààbɛ nɛ kyee nyel wat di tɔ
ghooghom ɔɔ, nyel'ɔ djas aadi ɛ́, tɔ gwyɛ, dáa lambi di
edjɛ wɔ gwyɛ nɛ mɛkas mɛ ɛ.» 37 Dáa Yezu nasilal ɛlii
ɛ, dhiiti Falizyɛ zokadjóo nyɛ, nyɛ zɛdɛ pɛ ndjaŋ'ɛ.
Yezu zokani tɔ ndjaa mot tak, nɔɔ nyel, disi kɔ mesa.
38 Falizyɛ yenɔk zokadjoka dáa nyɛ nabee náá, Yezu
nabɛ ààgwyii mɛmbɔ ɛsok nɛ nyɛ nɛ dɛ edee ɛ. 39 Tin,
Ghɛŋ ɛ́ booke nɛ Falizyɛ yenɔk náá: «Beeka dáa biyɔ
eFalizyɛ di ɛ: Bi dyeebagwyii ɛ́ ekoŋ e ebɛɛlɛ nɛ ekoŋ
e esaan. Yɛ kabɛ tɔ tak ɔ, bi nɛ bu ɛkwosak ɛ djii nɛ
embee elyem dhaa nyel. 40 Bi ààtselal, ye tok Zɛɛb
mot nasa pɛ kel ɔ naba ààsa tɔ tak é? 41 Djɛka bɛdjel
ɛ bot esa eedi tɔ ebɛɛlɛ ɛ, nɛ yii di tɔ esaan bin ɛ.
Deenek ɛ́ esonok djas aadi, dɛɛ étɛp'en. 42 «Haa kpaa-
ghoŋ nɛ biyɔ, eFalizyɛ etɛɛ náá, bi ɛpetuud Zɛɛb nɛ
endiyal kam e nadjeebe nɛ aghomkɔtɔ, zɛnɔɔ mɛwyee
mɛ di ebɛaa tɔ bok ɛ. Da bi ɛ́ kapeeba ɛ́ epiki nɛ kwyɛl
ɛ Zɛɛb. Ghuna, sa bɛ di egoka nɛ ɛwa lyem é tak ɛ́, yɛ ɛ́
yenek, ààpeeba bɛdhiiti kalik ɛ. 43 «Haa kpaa-ghoŋ
nɛ biyɔ, eFalizyɛ etɛɛ náá, bi kwyɛl ɛ́, mɛbhóó mɛ pɛ
sok étɛp ɛtela mɛnyel tɔ mendjaa mɛ mendjaala mɛ
eYuda, bi nɛ kwyɛl bi swosaa nɛ duu kɔ mɛbɛsɛɛ. 44
Haa kpaa-ghoŋ nɛ biyɔ, etɛɛ náá, bi ɛ́ dáa mɛvit mɛ di
ye moo ààkanyen ɛ. Mɛvit mɛ bot di kɛ kɔ tak ààgu ɛ!»
45 Mot ngɔt tɔ bɛlyoel ɛ etsi e Zɛɛb zokazɛdji nyɛ náá:
«Lyoel, dáa wɔ di elii deenek'enek, wɔ lee tin ɛ́ dɔɔ nɛ
bisɔ!» 46 Yezu eezɛbɔɔza nɛ nɔɔ náá: «Kpaa-ghoŋ dɔɔ
nɛ biyɔ, bɛlyoel ɛ etsi e Zɛɛb! Bi ɛpekɛl kɔ ekoŋ e bot
mɛkɔm mɛ na dil-dil, da bi kadi ɛ́, ààkosɛɛb-sɛɛbak
djin wat étɛp ɛkwyee bɛ é ɛbɛp dil-dil mɛkɔm mɛ tak.
47 Haa kpaa-ghoŋ nɛ nen, etɛɛ náá, bi ɛpesum mɛvit
mɛ bɛngoolel ɛ mɛkpa ɛ Zɛɛb, bɛngoolel ɛ mɛkpa ɛ
Zɛɛb bɛbhaab bin nagó ɛ! 48 Deenek, bi kwyɛl ɛlyaal ɛ
náá, bi eemyaal embee esesɛɛ bɛbhaab bin, etɛɛ náá,
bɛ naagó bɛngoolel ɛ mɛkpa ɛ Zɛɛb, ye ɛ́ biyɔ ɛ kadi
esum mɛvit mɔɔ! 49 Kɔ ɛsu ɛ tak ɛ Zɛɛb tɔ etsoŋ bɛ,
nake náá: “Mɛ waakyeed bɛ bɛngoolel ɛ mɛkpa ɛ Zɛɛb
nɛ bot ɛ lwoma, bɛ waagó bɛdhiiti, da bɛ ɛ́ wa bɛdhiiti
tɔ tsik mezuk.” 50 Kana ɛkus ɛ bɔs, bɛtɛ nɛ bɛngoolel ɛ
mɛkpa ɛ Zɛɛb naadyeebagóaa, étɛp tak ɛ́ di náá, esesɛɛ
binek djas kwyɛ kɔ elo e kɔkɔ bot ɛ di kɔ bɔs dwoo
mos'ak. 51 Kana dwoo ɛsyee ɛ Abhɛl, kɛyaka nɛ yɛ

Zakali, mot nagóaa pak mesa ebuwa, bɛ di eka ebuwa
ɔ, nɛ Di na Dɛɛ ɛ Ghɛŋ, nɛ tsɛɛtsɛ mɛ lɛɛ bin ɛ́ náá,
esesɛɛ binek djas kwyɛ kɔ elo e kɔkɔ bot ɛ di kɔ bɔs
dwoo mos'ak. 52 «Haa kpaa-ghoŋ nɛ nen, biyɔ, bɛlyoel
ɛ etsi e Zɛɛb, etɛɛ náá, bi eezediyal ze di etó nɛ bot
pɛ daa Zɛɛb ɛ. Biyɔ bɛmet bi ààpakɛ é ze tak. Tin, bi
ɛpela bot ɛ di ekwyɛl ɛdhaa é ze tak ɔ, ze.» 53 Dáa
Yezu nawyis tɔ ndjaŋ'enek ɛ, eFalizyɛ nɛ bɛghaŋ ɛ
mɛkana mɛ etsi moo tin nɛ mɛbhuk tɔ elyem. Bhii tak
bɛ moo tin edji nyɛ bɛtɛ nɛ ekiya dum nɛ bɛtɛ nɛ etɛp.
54 É di'enek, bɛ nadi elóo nyɛ pɛ ɛko, da bwood nyɛ pɛ
kyɛ étɛp bɛ neebela mɛkpa mɛ bɛ aapit nyɛ nɛ ye ɛ.

12 É ghɛŋ tak, bot eezɛsɛɛga é di tak. Mɛbu mɛ bot
sa náá, bɛdhiiti nyalel pak'ɔɔ. Tin, Yezu eezɛke
nɛ bɛdjekel bɛ náá: «Ɛsok nɛ esonok djas, ye goka é
náá, bi kyee leviid eFalizyɛ. Ye kwyɛl ɛlyaal é, mɛfulu
mɔɔ yii mɛdjhaaz pɛ ɛko bhimis pɛ si. 2 Esesɛɛ djas di
esyela ɛ, yɛ waawyis é gwyɛ, etɛp ee nadi tɔ sɔ ɛ, yɛ
waaguaa nɛ bot djas. 3 Étɛp tak é di náá, etɛp djas bi
aadi elii tɔ ghooghom ɛ, yɛ aadi egék é gwyɛ mwos
dwoo. Sa bi nanyiiŋelaa tɔ ɛlɔ pɛ tɔ dhɛŋ ɛ, yɛ aadi é
moo tuuda kɔ emii e mendjaa.» 4 «Biyɔ bɛsɔ bam, mɛ
lɛɛ bin é náá, nàkaabka bot ɛ di egó tsik epuud ɔ, bhii
tak, bɛ kadi é ààsa dhiiti sonok. 5 Mɛ paakolyaal bin sa
bot di egoka nɛ ɛkaab dhaa nyel ɛ. Bi goka nɛ kaab é
Zɛɛb, mot di náá, bhis ɛsyee, nyɛ é nɛ ghwyil ɛkɛmwas
bin tɔ du na kɔm-kɔm ɔ. Nɛ tsɛɛtsɛ, mɛ lɛɛ bin ɛ náá,
ye é nyɛy ɛ bi di egoka nɛ ɛkaab! (Geenna g1067) 6 Bot
djas nɛ gu náá, bɔɔ enen etɛn dyeebabɔmsaa é nɛ
epata ebá. Kabela náá, ye tok nɛ sa Zɛɛb aadjisa é mis
mɛ. 7 Deenek, bhoo elo bin é elaŋa, sa mot ààdi nɛ
bwoo, etɛɛ náá, é mis ɛ Zɛɛb, bi é nɛ boo mɛtaŋ, dhaa
enen!» 8 «Mɛ lɛɛ bin é náá, mot aamyam popoopwon
é mis mɛ bot djas náá, nyɛ é djekel'am ɔ, Sɛɛŋɛlɛ Mɔn
Mot pe é waamyam nyɛ é mis mɛ efofop ɛ Zɛɛb. 9 Tin,
Mot ɛ kɛla popoopwon é mis mɛ bot djas náá, nyɛ
tok djekel'am ɔɔ, mam pe, mɛ waakɛla nyɛ é mis mɛ
efofop ɛ Zɛɛb. 10 Yɛ bɛ náá, dhiiti mot eelóo mbee
ɛkpa nɛ Sɛɛŋɛlɛ Mɔn Mot ɔɔ, mot tak é nɛ ghwyil
ɛbela ɛpelak. Yɛ kabɛ náá, mot eebyasal Sisim na Dɛɛ
ɔɔ, yenɔk aanàkwaabela ɛpelak. 11 «É sok bɛ aató nɛ
nen sok bhwoob bɛtetɛp, tɔ mendjaa mɛ mendjaala
mɛ eYuda nɛ pɛ daa ekukuma nɛ bɛmɛkoozi ɛ, sa mot
ààbem ba dum nɛ dáa bi aataŋal nɛ mɛkpa mɛ bi aalóo
ɛ. 12 Etɛɛ náá, é di'enek wat Sisim na Dɛɛ waalyo bin
dáa bi di egoka nɛ ɛtaŋal ɛ.» 13 Mot ngɔt tɔ ɛdhuu ɛ
bot ɛ nadi tin ɔ zokazɛke nɛ Yezu náá: «Lyoel! Lɛɛa nɛ
mɔn nyaag'am náá, bis kaa esa ee sɛɛg'es nalik ɛ.» 14
Yezu eezɛbɔɔza nɛ nɛ náá: «Mɔɔ sɔ'am, ɛzɛ nɛɛg mɛ
tetɛp dum nɛ etɛp bin, dɔɔ nɛ étɛp ɛkaa esa ee sɛɛg'en
nalik bin nɛ yɛ ɛ?» 15 Bhii tak nyɛ eezɛke nɛ nɔɔ náá:
«Bi é kobaka nɛ dɔɔ mɛvu, etɛɛ náá, tsik mot tok étɛp
mɛvu. Ye nakoozobɛ náá, nyɛ é kum mot.» 16 Tin,
nyɛ é boozɛlɛɛ bɛ kana yak: «Dhiiti kum mot nadi é
nɛ mɛdhik mɛ nadi sa náá, nyɛ gó bhek ɛbuɛpe ɛ. 17
Nyɛ moo tin é siiza. Nyɛy náá: “Mɛ sa dáa etɛɛ náá,
mɛ tok nɛ bɛtɛ nɛ e di étɛp mɛ neekwom edee mɛ gó
tɔ pyeeb'am ɛ?” 18 Bhii tak nyɛ eezɛke náá: “Beea
dáa mɛ aasa ɛ: mɛ waawaaz etaa bam, da mɛ é lóo
bɛ na bɔk-bɔk. Tin, da mɛ é wa edee bam nɛ mɛvu
mam djas.” 19 Bhii tak mɛ ka ke nɛ nyel'am ɛ náá:
“Mɔɔ sɔam, e di deenek, wɔ moo é nɛ mɛvu ɛbuɛpe,
yii aadjala étɛp membu ɛbuɛpe ɛ. Wɔ é nɛ ghwyil ɛka
wala. Dɛa edee nɛ mɛdii. Dia tɔ mɛ myaala.” 20 Tin,
Zɛɛb zokazɛke nɛ nɛ: “Wɔy mot di ààbɛ nɛ lyem'aak! E
pum'ak mos mɛ ɛpenɔɔ tsikɔ. Deenek, esesɛɛ ee wɔ
kwom ɛ, ɛzɛ aabe yɛ?”» 21 Yezu eebaazɛke náá: «Yɛ
aadi é, deenek dum nɛ bot ɛ di saa mɛvu mɛ mɛnyel
mɔɔ ɛmet. Da é mis mɛ Zɛɛb bɛ é kadi ɛ, ààbɛ bɛkuma
ɛ bot.» 22 Yezu zɛke bhii tak nɛ bɛdjekel náá: «Étɛp tak
é mɛ di ke náá: Nàbemka ba étɛp edee bi di nɛ gwyes
tak étɛp tsiken ɛ, nɛ étɛp eduuba ekaad ee bi di egoka
nɛ ɛbɔt ɛ. 23 Etɛɛ náá, tsik eedhaa edee nɛ mɛnyok.
Nyel eedhaa ekaad nɛ boo mɛtaŋ. 24 Beeka enen ee di
djóoaa kɔlbo enek: Bɛ ààbɛ epyeeb, ààbɔ́k edee ee di
wum tɔ epyeeb ɛ. Bɛ tok nɛ edi ɛkwom edee tɔ bhwaa
nɛ kɔ etaa. Dhi tin, Zɛɛb é dee bɛ! Biyɔ, bi dhaa enen
nɛ boo mɛtaŋ. 25 Ɛzɛ pak'en di nɛ ghwyil ɛbil ba mɛlu
kɔ mɛlu mɛ tsik'ɛ nɛ esiiza bɛ? 26 «Yɛ bɛ náá, bi tok
nɛ ghwyil ɛkwak ɛsa ba sa dem ɔ, étɛp yé bi di bem ba
kɔ ɛsu ɛ yii ka likenek? 27 Pookogwyákeka dáa mɛzɛm
di wyee tɔ mɛdhik ɛ: Bɛ ààsa mɛsa. Bɛ ààlat ekaad.
Tin, ye goka é, mɛ lɛɛ bin náá, ye nakoobɛ Salomɔŋ
nɛ bɛtɛ nɛ duu, nyɛ nabɛ é ààbɛ nɛ mbɛɛ kaad nanyɔ
dhaa wat tɔ kɔkɔ mɛzɛm menek. 28 Kwyii Zɛɛb di e
bet eka e mɛdhik, da djɛmɛn ye é nɔŋaa, dikaa tɔ du,
gwyaasa nɛ biyɔ! Zɛɛb tok nɛ ghwyil ɛsa deenek dum
nɛ nen e? Dáa bi di náá, bi tok nɛ boo ɛmyaal nɛ nɛ ɛ!
29 Nà dhekeka mɛnyel min étɛp ɛsesaa edee nɛ mɛdii
mɛ bi aadɛ ɛ. 30 Ye é bot ɛ bɔs'ak ɛ di pɛɛ Zɛɛb ɔ, di
nɛ egwyes e esaala binek. Guka náá, Sɛɛg'en nɛ gu
egwyes bin. 31 Pookosaaka ɛsok Ɛyoŋ ɛ Zɛɛb. Bhii
tak, nyɛ waadjɛ bin yii ka lik ɛ.» 32 «Mɔɔ ɛsaa é Zɛɛb,

nàbem ba, etɛɛ náá, Sɛɛg'en kwyɛl ɛ́, nyɛ needjɛ bin
Ɛyoŋ ɛ lɛ. 33 Bɔmsaka ekum bin. Sa bi aabela ɛ, bi kaa-
kaŋ ɛ́ nɛ bɛdjel ɛ bot. Saka mengwyɛ mɛ epata ee di yɛ
àègwyɛ ɛ́. Kwomka ekum bin pɛ dáa Zɛɛb. Penek, bot ɛ
djii aanàkwaani, kɛdjii yɛ. Bɛsɛs aanàkwaagɔɔ yɛ. 34 Bi
sa deenek etɛɛ náá, e di mot di kwom esa bɛ ɛ, lyemɛ
di ɛ́ tak.» 35 «Dika nɛ ekaad e mɛsa min, nɛ elambi
etuuba. 36 Dika dáa bot ɛ mɛsa di bwood kukuma yɔbɔ
ɔ, etɛɛ náá, esok nyɛ aabula kɛbeeb moma ɛ, nyɛ diig
ɛbɛ ɛ ndjaŋ ɔ, bɛ neeleedii. 37 Mɛnyɔ nɛ bot ɛ mɛsa
aadi é nyan ɛ mis ɔ, é ghɛŋ kukuma yɔbɔ aatuula ɛ.
Tsɛɛtsɛ nɛ tsɛɛtsɛ, mɛ lɛɛ bin ɛ náá: kukuma nyɛ ɛmet
ɛ́ waabɔt ekaad e mɛsa mɛ, da bhii tak nyɛ ɛ́ dil bɛ
kɔ mesa, da nyɛ ɛ́ djɛ bɛ edee. 38 Nyɛ ɛ́ bula kuku
ɛgha ɛ pum ɔ, nɛghu kabɛ pum eezeliig ɔ, da nyɛ ɛ́
bela bɛ e mis membek ɔ, mɛnyɔ nɛ nɔɔ ɛbuɛpe! 39
«Gwakeka sa mɛ di lɛɛ ɛ: Yɛ bɛ náá, nakuma ndjaŋ
ɛpedi ɛ́ di é gu ɛwala ɛ pum mot djii aazyɛ, zɛdjii
tɔ ndjaŋ'ɛ ɔ, pe nyɛ aanàkwaabet nyɛ, nyɛ zɛni tɔ
ndjaŋ'ɛ. 40 Biyɔ pe nyanka mis, etɛɛ náá, Sɛɛŋɛlɛ Mɔn
Mot aatuula e ɛwala bi aadi àèbwood nyɛ ɛ́.» 41 Tin,
Pyɛɛd eezɛdji nyɛ náá: «Ghɛŋ, wɔ lɛɛ kana yak ɛ́, ɛ́tɛp
bisɔ bɛ ɛmet "ohoo" ɛ́tɛp bot djas?» 42 Wɔ gwaa Ghɛŋ
zɛbɔɔza nɛ nɛ náá: «Nwyak mot-mɛsa di sosoob nɛ
etsoŋ ee? Beea kukuma ngɔt zokazɛlɛɛ mot-mɛsa mɛ
náá, nyɛ baal ndjaŋ'ɛ. Bhii tak, da nyɛ ɛ́ djɛ bɛdhiiti
bot ɛ mɛsa yɔbɔ edee e tɛtɛ ɛwala. 43 Mɛnyɔ nɛ mot-
mɛsa menɔk, kukuma ye ɛ́ bula zɛbela nyɛ, nyɛy é
sa mɛsa mɛ tak ɔ. 44 Tsɛɛtsɛ nɛ tsɛɛtsɛ, mɛ lɛɛ bin ɛ,
náá: Kukuma ɛ waadjɛ mot-mɛsa menɔk esa bɛ djas,
nyɛ baal. 45 Mot-mɛsa menɔk ɛ ka ke náá: "Kukuma
aanàkwaaleebula." Bhii tak nyɛ moo duma botom nɛ
boa ɛ di sa mɛsa tin ɔ nɛ mɛbin e mɛnyel. Di nyɛ di dɛ
edee nɛ kuka yɛ mɛnyok. 46 Tin, kukuma yɛ aabula
ɛ́, e dwoo nɛ ɛwala mot-mɛsa menɔk aadi pel náá,
nyɛ aanàkwaazyɛ dwoo tak ɛ. Nyɛ waasɔ mot-mɛsa
menɔk, da nyɛ ɛ́ lyaal nyɛ kyet dáa bot ɛ di àèdum koŋ
nɛ Zɛɛb ɔ. 47 «Mot-mɛsa mɛ di gu sa lyem kukuma yɛ
di kwyɛl ɔ, da nyɛ ɛ́ kadi ɛ́, àèsa ɔ, nyɛ waabiaa nɛ
ghwyɛs ɛbuɛpe. 48 Yɛ kabɛ náá, mot di àègu ɛkwosak
ɛ kukuma yɛ di sa esonok binek ɔ, yɛ mɛbin aadi ɛ́,
ba bim eghwyɛs. Mot ɛ djɛaa bɛtɛ nɛ esa ɔ, pɛ dáa
mot tak yɛ aabaawaabaa ɛ́ ɛbuɛpe; pɛ dáa mot bɛ
aakwom daa lɛ ɛbuɛpe ɔ, pɛ daa lɛ, bɛ aabaazowaab ɛ
ɛbuɛpe kɛdhaa dhaŋaa bim bɛ nakwom ɛ.» 49 «Mɛ
nazyɛ, zɛtuub du kɔ bɔs. Mɛ kwyɛl ɛ́ náá, pe du tak
kaa di moo tuuba! 50 Ye goka ɛ́ náá, mɛ duwa kɔkɔ
mbi ɛduwa Zɛɛb sis. Mɛ ɛpebwood ɛduwa Zɛɛb tak nɛ
lyem pɛ ɛko, lyem'am ɛ́ pɛ ɛko kɛkum dwoo ɛduwa
Zɛɛb ɛlenek aazyɛ ɛ́. 51 «Bi gek ɛ́ náá, mɛ nazyɛ kɔ bɔs
ɛ́, ɛ́tɛp egwyem nɛ ɛgwakel tɔ bot e? Àèbɛ! Mɛ lɛɛ bin
ɛ náá: mɛ nazyɛ, zɛbɛk nɛ wa ɛghuub pak bot. 52 Kana
dwoo pan mos'ak, bot ɛtɛn di tɔ mɛbyel mɛ wat ɔ,
waabɛka. Bot ɛlɛl waapek bot ɛbá. Bot ɛbá waawaya
nɛ bak bɛlɛl. 53 Sɛɛg ɛ waabhina mɔn'ɛ; mɔn bhina
sɛɛg. Nyɛɛg bhina mɔn'ɛ mɔɔ moma; mɔn mɔɔ moma
bhina nyɛɛg. Bhɛɛbel moma bhina nakɔla; nakɔla
bhina bhɛɛbel moma.» 54 Yezu nadi baake nɛ mɛdhuu
mɛ bot náá: «Esok bi di baabee eguud é kɛghɛɛ pɛ
ɛbil ɛ dwoo ɛ, e di tak wat, bi dyeebake ɛ náá: "Bhi
ɛ waanee." Ye ɛ́ waabataswaala ɛ nee. 55 Yɛ ka bɛ,
esok bi bee pup ɛpekɛ ghɛɛ pɛ kyɛ bɔs ɛ, bi dyeebake ɛ
náá: "Gwyes ɛ waakas mos ɛbuɛpe." Yɛ aabataswaala
deenek. 56 Bot ɛ mɛdjhaaz pɛ ɛko, bhimis pɛ si, bi ɛ́ nɛ
ghwyil ɛsiiza ɛnyɔɛpe endem di kɔ bɔs ɛ, nɛ ekyee e
bɔs nɛ gwoo. Ha, ɛ́tɛp yé bi di àègu sa ɛwala mena
dik'ak, di ekwyɛl ɛlɛɛ ɛ?» 57 «Ɛ́tɛp yé biyɔ bɛ ɛmet di
àègu ɛpɛɛ náá: "Yak ɛ́ mbɛɛ sonok"? 58 Yɛ bɛ náá,
wɔ ɛpekɛ taŋal bi nɛ mot ɔ, bi nɛ mot tak ɛ́ di ɛdjaad
ze wat ɔ, ɛ́tɛp ɛtɔ́ pɛ baakɛ pɛ́ɛ bin ɔ, sa mɛghaaz bi
gwakel e di bi dinaa e ze'enek ɛsok. Deenek wɔ waalu
náá, mot bi nɛ nɛ di nɛ tɛp ɔ nàdul wɔ sok bhwoob
bɛtɛtɛp. Bhii tak bɛtɛtɛp eezɛdjɛ wɔ e mɛmbɔ mɛ
esodja, da wɔ ɛ́ mɛtaa e mbok. 59 Mɛ lɛɛ wɔ náá, wɔ
aanàkwaawyis tin, àètuud sa mot wɔ nabe ɛ, dɔɔ nɛ
bɛna-tseetsa.»

13 Eghɛŋ tak, bɛdhiiti bot zokazyɛ, zɛlɛɛ Yezu dáa
mɛkoozi Pilat nagó bot ɛ Ghalile esok bɛ nadi djɛ
Zɛɛb ebuwa e bɛtit ɛ. 2 Yezu ɛ́ boobɔɔza nɛ nɔɔ náá:
«Bi gek bilak ɛ́ náá, bot ɛ Ghalile binɔk góaa deenek ɛ́,
etɛɛ náá, bɛ nadi ɛ́ bot ɛ mesyem, dhaa bot ɛ Ghalile
djas e? Àèbɛ! 3 Betka, mɛ lɛɛ bin náá: Bi ɛ di àèliig
elyem ɔ, biyɔ djas pe ɛ waagwyɛ dáa bot binɔk. 4 Tin,
bot kam nɛ etɛn nɛ bɛlɛl vyɛɛgvyɛɛg ndjaa Silowe
nagó, esok ye nabik ɛ, bi ke bilak ɛ náá: Bɛ nadi egu
ɛsuk ɛ tɛp dhaa bot ɛ Yeluzalɛm e? Àèbɛ! 5 Betka,
mɛ lɛɛ bin náá: Bi ɛ di àèliig elyem ɔ, biyɔ djas pe ɛ
waagwyɛ dáa bot binɔk.» 6 Bhii tak Yezu eezɛlii nɛ
nɔɔ tɔ kana náá: «Mot ngɔt nadi ɛ́, nɛ le fiigh tɔ pyeeb
vin yɛ, nyɛ zokazɛsaa ɛbɔ́k ɛ bhum, nyɛ kadi ɛ́, àèbela
sonok. 7 Nyɛ eezɛke nɛ mot di baal pyeeb vin tak ɔ:
"Beea, e moo mos ɛ́, membu melɛl mɛ di zyɛ, zɛsaa
ɛbɔ́k ɛ bhum le fiigh'ak. Mɛ àèbela. Tsaala yɛ, etɛɛ

náá, yɛ àègoka nɛ ɛnɔɔ yenek boo di tin gwyes.” 8
Tin, mot di baal pyeeb vin tak e zɛbɔɔza nɛ nɛ náá:
“Ghɛŋ, pookobaabet nyɛ mbu yak. Mɛ waapu guk e
mengwoob. Bhii tak da mɛ é wa eka nɛ ezeeza, ye
needjɛ nyɛ ghwyil ɛsam. 9 Deenek ye é nɛ ghwyil
ɛwum e mbu di zyɛ yenek. Nyɛ di, àèka wum ɔ, da wɔ
é ka tsaal yɛ.”» 10 Dhiiti dwoo saba, Yezu nadi lyo bot
mɛkpa ɛ Zɛɛb tɔ ndjaa mendjaala mɛ eYuda. 11 Dhiiti
mbel moma nadi é, tɔ ndjaa tak. Kana membu kam nɛ
etɛn nɛ elɛl ye nabɛ é dhiiti mbee sisim naazenyak
nyɛ koŋ. Nyɛ nabɛ é àèbɛ nɛ ghwyil ɛsek ɛ koŋɛ.
12 Dáa Yezu nabee moma tak ɛ, nyɛ eezɛdjóo nyɛ.
Bhii tak nyɛ eezɛke nɛ nɛ náá: «Wɔ é pɛkel tɔ ɛbé ɛ
lɔ.» 13 Nyɛ eezɛkɛl mɛmbɔ kɔ lɛ, e di tak wat koŋ
eezɛsekel nyɛ. Moma tak moo tin é duwal Zɛɛb. 14
Tin, ye nabɛ é kukuma ndjaa mendjaala mɛ eYuda
naadyeebakpaa lyem dum nɛ dáa Yezu natsik mot
dwoo saba ɛ. Kukuma tak é booke nɛ ɛdhuu ɛ bot náá:
«Bot é nɛ mɛlu mɛtɛn nɛ wat bot di sa mɛsa ɛ. Dhaaka
zɛtsikaa é, e mɛlu menek, àèkabɛ dwoo saba.» 15 Ghɛŋ
zokazɛbɔɔza nɛ nɛ náá: «Bi é bot ɛ mɛdjhaaz pɛ ɛko,
bhimis pɛ si. Dwoo saba mot nɛ mot aadi etii ngɔmbɛ
nɛghu an yɛ étɛp ɛkɛdjɛ bɛ edee nɛ mɛdii, etsal é? 16
Moma yak é ngɔt tɔ bɛdha ɛ Abalaam. Tin, kabela náá,
Satan naazelookɔl nyɛ. Nyɛ moo mos é nɛ membu
kam nɛ etɛn nɛ elɛl. Yɛ àègoka náá, nyɛ tsikaa e dwoo
saba?» 17 Bɔɔza Yezu nabɔɔza deenek ɛ, ye nasa mot ɛ
nadi bhina nyɛ ɔ, boo sen. Yɛ kabɛ mɛdhuu mɛ bot
djas nadi tinaak ɔ, bɔɔ bɛ naadyeebamyaala nɛ esesɛɛ
e duu djas nasɛɛ tin ɛ. 18 Yezu eebaazɛke náá: «Ɛyoŋ ɛ
Zɛɛb ko kɔa nɛ yak mbi sa? Mɛ goka nɛ ɛgek yɛ nɛ yaa
sonok? 19 Ɛyoŋ ɛ Zɛɛb é dáa bhek na sikɛ-sikɛ di ee
djóoaa mutaad ɛ. É sok mot di nɔɔ yɛ kɛbɛ yɛ tɔ bok ɛ,
tin, bhek ɛpekwyil, wyee zyɛ boo le, enen lóo mɛk
mɔɔ kɔ elɛɛ e tak.» 20 Yezu zokabaazɛke nɛ nɔɔ náá:
«Mɛ koogek bin Ɛyoŋ ɛ Zɛɛb nɛ yak sonok? 21 Ɛyoŋ ɛ
Zɛɛb nɔŋel é nɛ met moma di wa tɔ boo ɛdham ɛ tsim
nyɛ di pul étɛp nyɛ neesa mapa nɛ yɛ. Ba ɛwala bhii
tak, tsim'enek djas aadi é, eezeghamta.» 22 Yezu nadi
é dhaa eghaada nɛ kɔ mɛl é lyo bot mɛkpa ɛ Zɛɛb,
nyɛ eetó pɛ Yeluzalɛm. 23 Dhiiti mot eezɛdji nyɛ náá:
«Ghɛŋ, Zɛɛb aazo tsik é ba bim bot ee?» Yezu zɛbɔɔza
náá: 24 «Lyelka ghwyil étɛp bi neeni tɔ ɛbɛ ɛ ndjaa na
maad-maad, etɛɛ náá, mɛ lɛɛ bin é tsɛɛtsɛ náá, bot
ɛbuɛpe ɛ waagek ɛni penek, bɛ aanàkwaakwak ɛni.
25 Esok kukuma ndjaa aawyɛl ɛ, nyɛ waakɔl ɛbɛ ɛ ndjaa
nɛ ɛngoŋ. Tin, biyɔ, bi ɛ waalik pɛ kel. Bhii tak, bi ɛ
waazuk e diig ɛbɛ ɛ ndjaa, é ke náá: “Ghɛŋ! Diia bis
ndjaa!” Nyɛ ka bɔɔza nɛ nen ɛ náá: “Mɛ àègu, pɛ bi dus
ɛ!” 26 Deenek bi aaka bɔɔza nɛ nɛ náá: “Mena naadɛka
edee nɛ mɛdii e di wat. Wɔ nadi lyo mɛkpa ɛ Zɛɛb e
egba e ghaada yis.” 27 Nyɛ aabaazoke nɛ nɔɔ náá: “Mɛ
àègu pɛ bi dus ɛ. Duska e mis mam, biyɔ djas, bot ɛ di
sa embee esa ɔ.” 28 Ye é deenek ɛ bi aadje mɛgwyɛ,
nɛ ɛkwaal ɛ mɛtsok, etɛɛ náá, bi ɛ waabee Abalaam,
Izak, Zakɔɔb, zɛnɔɔ bɛngoolel ɛ mɛkpa ɛ Zɛɛb penek tɔ
Ɛyoŋ ɛ Zɛɛb. Yɛ kabɛ biyɔ ɔ, bi aadi é mwasaa pɛ kel.
29 Bot ɛ waadus pɛ ɛdjem ɛ dwoo nɛ pɛ ɛbil ɛ dwoo,
bɛdhiiti dus pɛ kyɛ bɔs nɛ ɛko ɛ bɔs. Bɛ waazɛdisi
kɔ mesa wat tɔ Ɛyoŋ ɛ Zɛɛb. 30 Tin, guka náá, bɛtɛ
nɛ bot ɛ di mos pɛ lɔɔg ɛbhis ɔ, bɛ aaswaala bot ɛ
lɔɔg ɛsok, bot ɛ di mos e lɔɔg ɛsok ɔ bɛ aakaswaala
bot ɛbhis.» 31 Edi tak wat, bɛdhiiti eFalizyɛ eezɛzyɛ,
zɛlɛɛ nyɛ náá: «Dusa kɔ dɛl ɛ les. Tóa pɛ kyee sis, etɛɛ
náá, mɛkoozi Elood ɛpesaa nyɛ neezuk wɔ.» 32 Yezu
eezɛbɔɔza nɛ nɔɔ náá: «Tɔ́ka, kɛlɛɛ bɛbhɛk binɔk náá:
“Mɛ ɛpesɔ mɛlyeeb, mɛ ɛpetsik membel dwoo mos nɛ
djɛmɛn. Bɛɛgɛl é mɛ aasilal mɛsa mam.” 33 Ye goka é
náá, mɛ kɛmos, djɛmɛn nɛ bɛɛgɛl, etɛɛ náá, yɛ àènyɔ
náá, ngoolel-mɛkpa ɛ Zɛɛb gwyɛ ɛtsetaɛpe nɛ ghaada
Yeluzalɛm. 34 «Yeluzalɛm! Yeluzalɛm! Wɔy mot di gó
bɛngoolel ɛ mɛkpa ɛ Zɛɛb ɔ, wɔy mot di gó bot ɛ Zɛɛb
di dhis wɔ bak, nɛ mɛkok ɔ. E sok edhen mɛ di kwyɛl
ɛsɛɛg bot ɛ di kɔ dɛl ɛ lɔ dáa nabwa-kuu di sɛɛg bɔɔ bɛ
si mɛbhap mɛ ɛ, biyɔ àèkwyɛl! 35 Deenek, gua náá,
ndjaŋ'en ɛ waalik wum! Nɛ tsɛɛtsɛ, mɛ lɛɛ bin ɛ náá:
Bi aanàkabaabee mɛ, kana dwoo pan mos'ak, kɛyaka
nɛ dwoo bi aake ɛ náá: “Zɛɛb sɛɛ mɛtel mɛ kɔ mot
aazyɛ nɛ din ɛ Ghɛŋ ɔ!”»

14 Dhiiti dwoo saba Yezu zokazɛtó pɛ dáa dhiiti
kukuma eFalizyɛ ngɔt étɛp ɛkɛdɛ. Bot ɛ nadi é di
tak moo tin «dhuuu» nɛ mis é nyel ɛ Yezu. 2 Dhiiti
mot eezɛtyaa tetel sok bhwoob'ɛ, mot tak nabɛ é,
nyɛ eezebeyal nyel nɛ ɛbé. 3 É di'enek, Yezu zɛke
nɛ bɛlyoel ɛ etsi e Zɛɛb nɛ eFalizyɛ náá: «Etsi bina
nɛdjɛ mena ze étɛp ɛtsik ɛ bot dwoo saba?» 4 Bɛ moo
tin «gwyem», àèbɔɔza. Bhii tak, Yezu eezɛmɛt mot
ɛbé ɛlenɔk, nyɛ eezɛtsik nyɛ, bhii tak, nyɛ eezɛswaal
nyɛ. 5 Nyɛ eezɛke nɛ nɔɔ náá: «Yɛ bɛ náá, ngɔt pak'en
é nɛ mɔn'ɛ, nɛghu ngɔmbɛ yɛ ges ɛ tɔ guk ɔ, nyɛ
aanàkwaaleekɛ wyisal nyɛ kaab, ye nàkwyii zo di
dwoo saba?» 6 Bɛ nabɛ é, àèbɛ nɛ ɛkpa ɛbɔɔza nɛ nɛ
kiya tak. 7 Yezu eezɛbee dáa bot ɛ nadjóoaa ɔ, nadi

esaa é, ɛdisi kɔ mɛbhóó mɛ di pɛ sok ɛ. Deenek nyɛ é
boozɛlɛɛ kana yak étɛp bot djas: 8 «Mot ɛ djóo wɔ e
ɛbyoŋ ɛ ɛbá ɔ, sa wɔ ààsuu ɛdi kɔ mɛbhóó mɛ di pɛ sok
ɛ, e kaab náá: nɛghu ye nabɛ é, bɛ eedjóo dhiiti dhil
mot, dhaa wɔy ɔ. 9 E kaab náá, mot djóo biyɔ bɛbá ɔ,
ɛzɛkɛke nɛ nɔ náá: "Djɛa nyɛ di'ak." Tin, sen-ɛ-sen, wɔ
moo tin é sik, kɛsaa ɛkɛdisi kɔ boo ɛbhis. 10 E nyɔ é
náá, wɔ é djóoaa e ɛbyoŋ ɔ, wɔ goka é nɛ ɛdi é, kɔ boo
di pɛ bhis ɛ, etɛɛ náá, esok nakuma ɛbyoŋ aatuula ɛ,
nyɛ waake nɛ nɔ náá: "Sɔam, wyɛla, dha zɛdisi kɔ boo
di pɛ sok ɛ." Deenek ɛ waabela duu e mis mɛ bot ɛ bi
nɛ bɛ nɔɔ aadi kɔ mesa ɔ. 11 Mot ɛ di ekwyɛl ɛghɛɛ
nyel nɛ ɛbet ɔɔ, nyɛ waasilaa, mot ɛ di esil nyel, nyɛ é
di ààbɛ nɛ ɛbet ɔɔ, nyɛ waabenaa.» 12 Tin, Yezu eezɛke
nɛ mot nadjóo nyɛ ɔ náá: «Wɔ é di edjɛ bot edee é
mwos, nɛghu yii bikoko ɔ, sa wɔ ààdjóo bɔɔ bɛsɔ bɔ,
bɔn nyoog, bot ɛ mɛbyel mɔ, bɛkuma ɛ bot bi nɛ bɛ
nɔɔ di di e di wat ɔ, e kaab náá, bɛ ɛzɛkɛdjóo wɔ dhiiti
dwoo. Tin, e kaab bɛ ɛzɛkɛbhulal yii wɔy nanyɛl ɛdjóo
bɛ sok ɛ. 13 E nyɔ é, wɔ djóo ɛbyoŋ ɔ, wɔ goka nɛ ɛdjóo
é, bɛdjel ɛ bot, bɛna-etiyoŋ, eboka, nɛ bɛ na edhim. 14
Mɛnyɔ nɛ nɔ e di'enek, etɛɛ náá, bɛ tok nɛ ghwyil
ɛbulal wɔ yɛ ɛ. Zɛɛb é waabulal wɔ yɛ é ghɛŋ bot ɛ
epiki aagom tɔ ɛsyee ɛ.» 15 Bhis bɛ nazegwak etɛp
binek djas ɛ, mot ngɔt pak bot ɛ nadi é dɛ bɛ nɛ Yezu
kɔ mesa ɔ zokake náá: «Mɛnyɔ nɛ mot aadɛ edee tɔ
Ɛyoŋ ɛ Zɛɛb ɔ!» 16 Yezu eezɛlɛɛ nyɛ kana yak: «Dhiiti
mot naazɛdjóo ɛbyoŋ. Nyɛ eezɛdjóo bot ɛbuɛpe. 17
Esok ɛwala ɛdɛ edee nadjala ɛ, nyɛ eezɛlwom mot-
mɛsa mɛ, nyɛ kɛ ɛdjóo bot, mot-mɛsa eezɛke nɛ nɔɔ
náá: "Dha dɛka, etɛɛ náá, edee eezebee." 18 «Tin, é
ɛwala nakoobela étɛp dek ɛ, bot ɛ nadjóoaa ɔ, moo tin,
mot nɛ mot é djɛ yɛ gham ɛpeeba. Mot ɛsok eezɛke nɛ
mot-mɛsa náá: "Mɛ eebɔm pyeeb na bes. E goka, mɛ
tɔ́, kɛ ɛbee yɛ. Pela mɛ, mɔn nyɛɛg." 19 Nwyak mot
náá: "Ye nabɛ é, mɛ eebɔm engɔmbɛ kam: Edjas e tɛn,
nɛ eswooz e tɛn. Mɛ pookokɛgwyaala mɛghwyil mɔɔ.
Pela mɛ, mɔn nyɛɛg." 20 Nwyak tak zɛzyɛ yɛ. Nyɛy
náá: "Mɛ aloo nɛ beeb ghɔɔdam. Étɛp tak é di náá, mɛ
tok nɛ ghwyil ɛtɔ́." 21 Mot mɛsa menɔk eezɛsik pɛ dáa
kukuma yɛ, kɛlɛɛ nyɛ dáa bot binɔk djas lɛɛ ɛ. Nakuma
ndjaŋ eezɛkpaa lyem ɛlyelɛpe. Nyɛ é booke nɛ mot-
mɛsa mɛ náá: "Lela, Tɔ́a kɔ mɛbɛsɛɛ mɛ dɛl nɛ kɔ egba.
Tɔ́a, kɛdjóo bɛdjel ɛ bot, eboka e bot, bɛ na edjam, nɛ
bɛ na edhim. Dha mɛ nɛ nɔɔ wak." 22 Bhii tak, mot-
mɛsa eezɛlɛɛ nɛ kukuma yɛ náá: "Ghɛŋ, sa wɔ lwom
náá, mɛ sa ɛ, eezesael. Ka bela ɛ náá, e di dinaa tak tɔ
ndjaa." 23 Tin, kukuma eezɛke nɛ mot-mɛsa mɛ náá:
"Tɔ́a egba nɛ egba, nɛ kɔ bɔɔ mɛl pɛ ze epyeeb. Mot nɛ
mot wɔ aaboma nɛ nɛ ɔ, besela nyɛ, nyɛ zyɛ. Etɛɛ náá,
mɛ kwyɛl é, ndjaŋ'am lwood." 24 Nɛ tsɛɛtsɛ mɛ lɛɛ bin
ɛ náá: "Tɔ bot djas mɛ nadjóo sok ɔ, e tok nɛ mot aadɛ
edee e ɛbyoŋ ɛ lam!"» 25 Zukamwaa nɛ mot nadi ekɛ
lɔɔg wat bɛ nɛ Yezu. Yezu zokazɛliig mis. Bhii tak, nyɛ
eezɛke nɛ nɔɔ náá: 26 «Mot ɛ kwyɛl ɛdu mɛ ɔ, ye goka
é nyɛ byen sɛɛg nɛ nyɛɛg, myɛl nɛ bɔn, bɔn nyɛɛg nɛ
bɛkɛl. Nyɛ goka é nɛ ɛbyen-byenaa tsik'ɛ ɛmet. Yɛ
di ààdi deenek ɔ, nyɛ aanàkwaakwak ɛdi djekelam.
27 Mot ɛ di ààbɛp mɛlaaba mɛ, da bhii tak nyɛ é du
mɛ ɔ, yenɔk tok nɛ ghwyil ɛdi djekelam. 28 Mot ngɔt
pak'en ɛ kwyɛl ɛsum boo ndjaa na vyɛɛgvyɛɛg ɔ, ye
goka é nyɛ pookodisi, étɛp ɛval nɛghu mɛtaŋ mɛ nyɛ
goka nɛ ɛwyisal étɛp ɛsum ndjaa tak ɛ, waadjala. 29
E kaab náá, nyɛ é zɛkɛkan mɛsa, da nyɛ é sik e ze.
Tin, ekpaa-goŋ ɛ bee deenek ɔ, bɛ ɛzɛkɛgɔ nyɛ. 30 Bot
neekeke náá: "Mot tak eekan ɛsum ndjaa ɛnyɔɛpe. Nyɛ
ààpakakwak ɛsilal zumal." 31 «Ye é tyee wat nɛ dhiiti
mɛkoozi di kwyɛl ɛkɛ lumela dɛɛb, bɛ nɛ nwyak dhiiti
mɛkoozi ɔ. Ye goka é nyɛ pookodisi sok étɛp ɛdjek
nɛghu, nɛ esodja bɛmil kam, nyɛ é nɛ ghwyil ɛkwak
ɛlumela dɛɛb nɛ sɔ mot zekɛ ghɛɛ nɛ esodja bɛmil
mɛkam-mɛmbá ɔ. 32 Yɛ bɛ náá, nyɛ aanàkwaakwak
ɔ, nyɛ waakyeed engoola-ngoola nɛ mɛbhaadal pɛ
daa sɔ mɛkoozi, nyɛ dinaa ɛtsetaɛpe étɛp ɛdji nyɛ
sa nyɛ di kwyɛl ɛ, etɛɛ náá, egwyem needi pak'ɔɔ
ɛ.» 33 Deenek bhii tak Yezu eebaazɛbil ɛkpa náá: «E
tok nɛ mot ngɔt pak'en aakwak ɛdi djekelam, nyɛ di
ààbet esa bɛ djas ɔ.» 34 «Mɛsɔn é mbɛɛ sonok. Yɛ bɛ
náá, mɛsɔn moo é, ààkagwom ɔ, ye saa dáa étɛp ye
neebaabula ɛgwomɛpe? 35 Yɛ aanàka baako val sonok,
ye nàkwyii bɛ étɛp ɛkoobal ɛ bɔs nɛghu étɛp ɛmwas
kɔ ɛkwyiid. Yenek kagoka é nɛ ɛmwasaa-mwasak pɛ
kel. Gwakeka nɛghu bi é nɛ mɛlɔ mɛ ɛgwak ɔ.»

15 Bɛnɔŋel ɛ epata e lapo, bɛ nɛ bot ɛ mbee dék
naazɛsesɛɛga e bhaaz ɛ Yezu étɛp ɛzɛ gwak nyɛ.
2 EFalizyɛ bɛ nɛ bɛghaŋ ɛ mɛkana mɛ etsi ɛ Zɛɛb
nadi é so-sɔs pak'ɔɔ. Bɔɔ náá: «Ɛzaaba ɛ mot'ak é
dɔɔ nɛ embee bot. Nyɛ ɛpedɛ bɛ nɛ bɛ nɔɔ e di wat.»
3 Deenek, Yezu é boolɛɛ bɛ kana yak náá: 4 «Dhiiti
motom pak'en ɛ di nɛ ebhata dhet ɔ, ngɔt ɛ wo ɔ,
nyɛy kum ebhata ka bet dhiiti ebhata mɛkam-mɛtɛn
nɛ ená nɛ ebhata etɛn nɛ ená lik ɔ, tɔ bal, kɛsaa yii
wo ɔ saŋa, kɛbatabela nyɛ. 5 Yɛ bɛ, nyɛ eebela nyɛ

ɔ, nyɛ waamyaala, da nyɛ ɛ́ ka kɛl nyɛ ɛ́, kɔ mɛbyak
mɛ, 6 bula pɛ dɛl, djóo bɛsɔ nɛ bɔn nyɛɛg, zɛlɛɛ bɛ
náá: “Mɛ eebatabela bhata yam nawo ɔ. Dhaaka mena
myaalaka.” 7 Ye ɛ́ tyɛ wat nɛ biyɔ pe. Mɛ lɛɛ bin náá:
Yɛ waadi nɛ boo mɛmyaala tɔ gwoo ɛ́tɛp mot mesyem
ngɔt naliig elyem ɔ, dhaa bot mɛkam-mɛtɛn nɛ ená nɛ
bot ɛtɛn nɛ ená epiki, di ààbɛ nɛ gwyes ɛliig elyem
bɔɔ.» 8 «Nɛghu, yɛ bɛ náá, dhiiti moma naadi nɛ epata
kam yii ghwooz na boo mɛtaŋ, yɛ bɛ náá, wat eediib ɔ,
nyɛ waató, kɛtuub lambi, da nyɛ ɛ́ kɛwaabal ndjaŋ'ɛ,
bhii tak da nyɛ ɛ́ saa tityok-tityok nɛ lyem wat, batakɛ
bela yɛ. 9 Yɛ bɛ nyɛ eebela yɛ ɔ, nyɛ waadjóo bɛsɔ boa
nɛ bot ɛ bɛ nɛ bɛ nɔɔ di di ɛlɛt mendjaa wat ɔ náá: “Mɛ
eebatabela pata yam nadiib ɛ, dhaaka zɛmyaala nɛ
nam sama.” 10 Ye ɛ́ tyɛ wat nɛ biyɔ pe. Mɛ lɛɛ bin náá:
Efofop ɛ Zɛɛb ɛ waadi tɔ mɛmyaala ɛ́tɛp mot mesyem
ngɔt aaliig lyem ɔ.» 11 Yɛ Yezu ka baazɛke náá: «Dhiiti
motom nadi ɛ́ nɛ bɔɔ botom ɛbá. 12 Yɛ ɛ́ dhyeeb tak
kazyɛ, ke nɛ sɛɛg náá: “Saag'am, djɛ mɛ yam ɛkɛɛ lyak
di náá, mɛ waaboobela ɛ́, nɛ djheed.” E di tak ɛ́, sɛɛg'ɔɔ
nazɛkaa ekum bɛ, pak bɔɔ bɛbá. 13 Ye zɛkpaa ba mɛlu
bhii tak, ye ɛ́ dhyeeb ka zɛnɔɔ yɛ kyee náá, bɔmsa
yɛ, nɔɔ epata e tak, tó nɛ yɛ pɛ dhiiti dik ɛtsetaɛpe.
Penek, wɔ gwaa nyɛ kɛbɔya tɔ mɛdjemel, zɛsaab elyak
bɛ. 14 Bhis nyɛ nakazesaab esa bɛ djas ɛ, boo pwom
naazɛtuula pɛ dik tak. Nyɛ nakadi ɛ́, nyɛ moo tɔ edjel.
15 Nyɛ ɛ́ boozɛtó, kɛni mɛsa pɛ dáa dhiiti mot dik tak.
Mot'enɔk ɛ́ bookyeed nyɛ kɛbaal engulu tɔ pyeeb ɛ. 16
Nyɛ nadi ɛ́, nɛ gwyes ɛdɛ bhum le kalubye engulu nadi
ɛ́ dedɛ ɛ, ye naka saa ɛ́, nɛ nyɛ ààbɛ nɛ mot djɛ nyɛ
yɛ ɛ. 17 É di'enek, nyɛ moo tin “ziibilii” ɛ́ siiza ɛ́tɛp
nyel'ɛ. Nyɛy náá: “Bot ɛ di sa mɛsa pɛ daa saag'am ɔ,
djas ɛ lɔɔ ɛpedɛ edee kat, dhi mam eegwyɛ nɛ za wak.
18 Mɛ paakosik pɛ daa saag'am, kɛlɛɛ nyɛ náá: Saag'am
ee! Mɛ naasa mesyem sok bhwoob ɛ Zɛɛb, baasa nɛ nɔ.
19 Mɛ ààpakabaagoka náá, mɛ djóoaa mɔn'ɔ. Nɔɔŋa mɛ
tyee wat dáa bot ɛ mɛsa mɔ.” 20 Nyɛ eezɛsik pɛ daa
sɛɛg. «Dáa nyɛ nadi, nyɛ dinaa ba ɛtsetaɛpe nɛ ndjaŋ
ɛ, sɛɛg eezɛbee mɔn, nyɛ ɛ́ boo gek nyɛ ghoŋ. Sɛɛg
eezɛtó kaab, kɛbhoma nɛ nɛ, nyɛ eezɛbeedal nyɛ. 21
Mɔn eezɛke nɛ sɛɛg náá: “Saag'am, mɛ nasa mesyem
sok bhwoob ɛ Zɛɛb, baasa nɛ nɔ. Mɛ ààbaagoka náá,
mɛ djóoaa mɔn'ɔ.” 22 Wɔ gwaa sɛɛg zɛke nɛ bot ɛ
mɛsa mɛ náá: “Lelka ɛzyɛ mɛ nɛ kaad na nyenyɔ-nyɔ.
Betka nyɛ yɛ ɛ. Sɔmka nyɛ ghwooz e djin. Betka nyɛ
mɛpapa. 23 Kɛ mɛtka mɔɔ ngɔmbɛ mena nawyel ɔ, da
bi ɛ́ gó nyɛ, mena neesaka ɛbyoŋ, 24 etɛɛ náá, mɔn'am
nadi ɛ́, nyɛ eezegwyɛ; nyɛ eegom. Nyɛ nadi ɛ́, nyɛ
eewo; nyɛ eebatabelaa.” Mbɛɛ ɛbyoŋ ɛ́ boozɛkan. 25
«Esok tak, mɔn mɛgwyak mɛ nadi ɛ́, pɛ epyeeb. Dáa
nyɛ ka bula ɛ, nyɛ moo kunaa nɛ ndjaŋ ɛ, nyɛ ka gwak
ɛ́ dhok ɛ tap, kul nɛ ghom, nɛ mɛbɔl. 26 Nyɛ eezɛdjóo
dhiiti kwom, zɛdji nyɛ náá: “Yenek ɛ́ yaa?” 27 Ye ɛ́
kwomenɔk ka bɔɔza nɛ nɛ náá: “Boo-mot, dhyeebɔ
eebula. E di tak ɛ, soog ɛ́ boogó mɔɔ ngɔmbɛ mena
nawyelka ɔ, etɛɛ náá, mɔn eebula nyel ɛnyɔɛpe.” 28
Mɔn mɛgwyak ɛ́ boobela ɛbuk, nyɛ eezɛbyen ɛni-niaa
tɔ ndjaa. Ye ɛ́ sɛɛg kawyis kɛdjaala nɛ nɛ ɛ́tɛp nyɛ
neeni tɔ ndjaa. 29 Wɔ gwaa mɔn zɛbɔɔza nɛ sɛɛg náá:
“Gwaka, mɛ moo ɛ́ nɛ zukamwaa nɛ membu mɛ di
sa wɔ mɛsa tyee kwom ɛ. Mɛ ààbyen dhiiti lwomelɔ
wat. Wɔ bee ɔ, wɔ dinaa ààpaakodjɛ mɛ djɛak ba mɔɔ
ngɔmbɛ ɛ́tɛp mɛ neesa ɛbyoŋ, bis nɛ bɛsɔ bam. 30
Beea, e di mɔn'ɔ nwyak ka bula ɔ, nyɛy mot naasaab
elyak bɔ djas nɛ boa mɛzɔ ɔ, ɛ́tɛp'ɛ, wɔ eebatalwom
náá, bɛ gó nyɛ mɔɔ ngɔmbɛ mena nawyel ɔ.” 31 Ye ɛ́
sɛɛg ka lɛɛ nyɛ náá: “Mɔn'am ee! Menabɛl ɛ́ di mɛlu
djas. Mɛ bee ɛ́ náá, esa ee mɛ di nɛ yɛ djas ɛ, ye ɛ́ yɔ.
32 Mena goka ɛ́ nɛ ɛsa tɛtɛ ɛbyoŋ, da mena ɛ́ myaala,
etɛɛ náá, dhyeebɔ nwyak nadi ɛ́, nyɛ eezegwyɛ; nyɛ
eegom. Nyɛ nadi ɛ́, nyɛ eewo ze; mos nyɛ eebelaa.”»

16 Yezu eezɛke nɛ bɛdjekel bɛ náá: «Dhiiti kum mot
nadi ɛ́, nɛ ndɔmbɛ. Bot eezɛlɛɛ kum mot'enɔk
náá, ndɔmbɛ yɛ ɛpesaab nyɛ esa. 2 Kukuma yɛ
eezɛdjóo nyɛ, bhii tak nyɛ eezɛke nɛ nɛ náá: “Mɛ
ɛpedyeebagwak embee menduk dum nɛ din ɛ lɔ.
Pokobaŋa mɛ dáa wɔ di baal esa bam ɛ, etɛɛ náá, wɔ
aanàkabaadi ndɔmbɛ yam.” 3 Ndɔmbɛ eezɛke tɔ lyemɛ
met náá: “Mɛ sa dáa, dáa di náá, kukuma yam moo
zɛɛdɛk ɛbaalel ɛ esa bɛ e mɛmbɔ mam'aak. Mam ɛ́ di
ààbɛ nɛ ghwyil mɛsa mɛ epyeeb bak. Ebeeak nɛ sa
mam sen. 4 Mɛ nɛ gu dáa mɛ aasa ɛ́tɛp bot neemyaal
mɛ tɔ mendjaa mɔɔ bhis kukuma yam aadis mɛ e
mɛsa ɛ.” 5 Tin, nyɛy zokazɛdjóo mot nɛ mot nadi kola
kukuma yɛ sonok ɔ. Nyɛ eezɛke nɛ mot ɛsok náá: “Wɔ
ɔ nɛ kola kukuma yam edhen?” 6 Nyɛ eezɛbɔɔza náá:
“Etondo bɛmul mɛ bhum oliv dhet.” Ndɔmbɛ zɛke nɛ
mot'enɔk náá: “Lela ɛdisi, ba mɛkana mɔ, kwyala tɔ
tak mɛkam-mɛtɛn.” 7 Bhis yenɔk nyɛ eebaake nɛ nyaa
tak náá: “Ha wɔy, wɔ ɛ́ nɛ kola kukuma yam edhen?”
Mot tak eezɛbɔɔza náá: “Eghuudɛ mɛbhisa dhet”.
Ndɔmbɛ zɛke nɛ mot'enɔk náá: “Lela ɛdisi, ba mɛkana
mɔ. Kwyala mɛkam-mɛtɛn nɛ mɛkam-mɛlɛl.” 8 Tin,

kukuma zokazɛduwal mbee ndɔmbɛ yenɔk dum nɛ
mɛsa mɛ etsoŋ nyɛ sa nɛ bot étɛp nyɛ needi ààbyenaa
bhis nyɛ aasɔaa é mɛsa ɛ. Etɛɛ náá, bot ɛ bɔs'ak nɛ gu
ɛkwyeel pak'ɔɔ dhaa dhaŋaa bot ɛ di kɛ tɔ gwyɛ ɔ.»
(aiōn g165) 9 Yezu eebaazɛbil náá: «Deenek mam lɛɛ bin
ɛ náá: Beyaka ɛsɔ nɛ mɛvu mɛ di kɔɔ bot kɔ bɔs'ak ɛ.
Etɛɛ náá, e di mɛvu menek aadi náá, ye tokapɛ ɔ, Zɛɛb
ɛ waamyaal náá, bi di tɔ ndjaŋ'ɛ di na kɔm-kɔm. (aiōnios
g166) 10 Mot di sosoob tɔ esa ee dem ɔ, mot tak ɛ waadi
pe sosoob tɔ eboo esa. Mot aadi ààdi sosoob tɔ esa ee
dem ɔ, nyɛ aanàkwaadi sosoob tɔ eboo esonok. 11 Yɛ
bɛ náá, bi nabɛ ààgu ɛdi sosoob ɔ nɛ dáa bi nadi é be
mɛvu mɛ mɛkɔŋ di kɔ bɔs'ak ɔ, ɛzɛ aadi nɛ ɛbwaalel nɛ
nen, da bɛ é djɛ bin tɛtɛ mɛvu? 12 Yɛ bɛ náá, bi nabɛ
ààgu ɛdi sosoob dum nɛ esa e bɔɔ bɛsɔ bin ɔ, ɛzɛ aadjɛ
bin embɛɛ esa ee nazekoobela bin ye é? 13 «E tok nɛ
mot-mɛsa ngɔt aasa mɛsa mɛ ekukuma ebá. Deenek
nyɛ waabhina ngɔt da nyɛ é kwyɛl nwyak; nɛghu nyɛ
waakɛ kwyɛl ɛsa mɛsa mɛ ngɔt, da nyɛ é byen yii
nwyak mot. Bi tok nɛ ghwyil ɛsa e di wat mɛsa mɛ
Zɛɛb nɛ mɛsa mɛ epata.» 14 EFalizyɛ naagwak etɛp ee
Yezu nadi lii ɛ djas. Bɛ é boozɛni egɔ nyɛ etɛɛ náá,
elyem bɔɔ naadyeebakwyɛl epata dhaa nyel. 15 Yezu
eezɛbɔɔza nɛ nɔɔ náá: «Bi é bot ɛ di tela mɛnyel e
mis mɛ bot náá, bi é bot ɛ epiki. Guka náá, Zɛɛb nɛ gu
ebhum elyem bin. Etɛɛ náá, esa ee bot di bee náá, ye é
eboo esonok ɛ, Zɛɛb bee ɛ náá, ye é etɛp e gwyes e mis
mɛ. 16 «Ɛwala ɛ etsi ɛ Moiiz nɛ ekwyala e bɛngoolel
ɛ mɛkpa ɛ Zɛɛb nabɔya, kɛsik é ghɛŋ ɛ Zaŋ nduuel-
bot. Kana membu mɛ tak, Mbɛɛ Bhaadal Ɛyoŋ ɛ Zɛɛb
ɛpelɛɛel, mot nɛ mot goka é nyɛ sa yɛ mɛghaaz étɛp
ɛbela di tɔ tak. 17 Ye nakoozobɛ náá, gwoo nɛ bɔs é nɛ
ghwyil ɛsi yɔbɔ, ààbɛ nɛ tɛp. Yɛ kabɛ mɛkpa mɛ etsi ɔ,
yɛ aanàkwaakodisaa-disak ba mɔɔ ɛkyɛ wat tɔ tak. 18
«Motom djas aabyen myɛl, da nyɛ é kɛba dhiiti moma
sis ɔ, motom tak sa é ɛzɔ. Tin, motom aaba moma
nazepɛɛaa e ɛbá ɔ, sa pe é, ɛzɔ.» 19 «Ye nabɛ é nɛ dhiiti
mot ekum. Mot ekum tak nabe-bɔt é mbɛɛ ekaad
bɛna-eboo-mɛtaŋ. Nyɛ nadidi ɛ tɔ mbɛɛ wolo ndjaa nɛ
tɔ mɛvu. Nyɛ de-dɛ é mbɛɛ edee bɛkuma ɛ bot nɛ boo
mɛtaŋ dáa bot ɛ di tɔ mɛbyoŋ ɛ mɛlu djas. 20 Sok ɛniel
ɛ ndjaŋ'ɛ, ye nabɛ é nɛ dhiiti djel mot nadi é dje-dja
si tin ɔ. Din ɛ mot tak nabɛ é Lazaad. Nyɛ nabɛ é nɛ
mɛpyoŋ "kpeeeŋ" e nyel djas. 21 Djel mot'enɔk nabɛ é
nɛ gwyes ɛ dedɛ bɔɔ eghutu-ghutu edee nadi é kwyit
e mesa mot ekum enɔk. Tin, bela náá, bɛbhyɛ nadi
ezyɛ, zɛwyiiz mɛpyoŋ mɛ. 22 Tin, djel mot eezɛkpaa
nɛ mɛsyee, gwyɛ. Efofop zokazɛnɔɔ nyɛ, kɛnɛɛg nyɛ
é bhaaz ɛ Abalaam. Mot ekum zokabaazɛgwyɛ yɛ,
nyɛ zokadelaa. 23 Nyɛ nadi ezuk ɛbuɛpe kɔ dɛl ɛ bot
ɛ nazegwyɛ ɔ. Nyɛ é boo zɛben mis, nyɛ kabee nɛ
ɛtseta é, Abalaam zɛnɔɔ Lazaad e bhaaz'ɛ. (Hadēs g86) 24
Bhii tak nyɛ eezɛbootsim: "Tata Abalaam! Geka mɛ
ghoŋ. Lwoma Lazaad nyɛ duu djin tɔ mɛdii, bhii tak
da nyɛ é zɛtɔlal mɛ ɛtó ɛ tak kɔ djem. Etɛɛ náá, mɛ
ɛpezuk ɛbuɛpe nɛ mɛgoo mɛ du'ak." 25 Tin, Abalaam
eezɛbɔɔza nɛ nɛ náá: "Mɔn'am, taala náá, wɔ naabela
bɛtɛ nɛ ekum esok wɔ nabɛ, wɔ dinaa nɛ tsik ɛ. Yɛ
kabɛ Lazaad ɔ, nyɛ nabɛ é mot mezuk. E di nyɛ di
wak'ak, nyɛ ɛpebela yɛ mɛnyɔ. Yɛ kabɛ wɔy ɔ, wɔ moo
é tɔ mezuk. 26 Baabela náá, ye é nɛ boo guk na diidim
pak'enaka. Deenek bot aakwyɛl ɛtsel, étɛp ɛzyɛ penek
ɔ, nyɛ aanàkwak ɛtsaal dwoob. Baabela náá, bot aadi
ee kwyɛl ɛdhaa, tó pɛ yii kyee ɔ, aanàkwaakwak pe."
27 Mot ekum zokazɛke náá: "Tata, mɛ waab nɛ nɔ náá,
wɔ kyeed Lazaad tɔ ndjaa saag'am, 28 penek, mɛ é nɛ
bɛdhyeeb ɛtɛn. Nyɛ kɛ ɛdul bɛ mɛlɔ e kaab náá, bɛ
ɛzɛkɛzyɛ pɛ yak di mezuk." 29 Abalaam eezɛbɔɔza nɛ
nɛ náá: "Bɔɔ penek, bɛ é nɛ etsi ɛ Moiiz nɛ bɛngoolel
ɛ mɛkpa ɛ Zɛɛb étɛp ɛdul ɛ bɛ mɛlɔ. Bɛ gwak mɛlyo
mɔɔ." 30 Mot ekum zɛke náá: "Tata Abalaam, yenek
djas aanàkwaadjala! E nyɔ é náá, mot dus tɔ bot ɛ
nazegwyɛ ɔ, da nyɛ é kɛlii nɛ nɔ ɔɔ, tin é bɛ aaswoola
mɛfulu mɔɔ nɛ tsɛɛtsɛ." 31 Deenek Abalaam eebaazɛke
nɛ nɛ náá: "Bɛ é di ààkwyɛl ɛgwak Moiiz nɛ bɛngoolel
ɛ mɛkpa ɛ Zɛɛb ɔ, bɛ aanàkwaakomyaal mot ye nàkoo
zo di mot dus tɔ bot ɛ nazegwyɛ ɔ."»

17 Yezu eezɛke nɛ bɛdjekel bɛ náá: «Ye é tsɛɛtsɛ
náá, yɛ waadi nɛ mɛbɛk mɛ di náá, mot
aanàkwaagwoob ɛ, mɛbɛk mɛ tak ɛ waasa náá, bot sa
mesyem. Tin, saabɛgɔs é náá, ha kpaa-ghoŋ nɛ mot
aaka mɛbɛk menek ɔ. 2 Nɛ mbi mot deenek ye goka é
náá, bɛ tsel nyɛ boo ɛkok e tsuŋ, da bɛ é lóo nyɛ tɔ
boo dii mɛsɔn. Yɛ àànyɔ náá, nyɛ kwyesal ngɔt tɔ bɔɔ
di dum koŋ nɛ nam ɔ tɔ mesyem. 3 Nyanka mis. «Mɔn
nyoog ɛ syem nɛ nɔ ɔɔ, djóoa nyɛ, da wɔ é dul nyɛ
mɛlɔ nɛ lyem wat. Tin, nyɛ liig lyem ɔɔ, pela nyɛ. 4
Nyɛ sa wɔ é embee esa dwoo wat esok etɛn nɛ ebá,
nyɛ bubula esok djas, étɛp ɛzɛke nɛ nɔ náá: "Pela mɛ!
Mɛ eegu ɛbiyo ɛ lam" ɔɔ, da wɔ é pel nyɛ.» 5 Bot ɛ
lwoma eezɛke nɛ Ghɛŋ náá: «Bila bis ɛdum ɛ koŋ nɛ
Zɛɛb.» 6 Deenek, Ghɛŋ eezɛbɔɔza nɛ nɔɔ náá: «Bi é
pe di é di, é dum ɛ koŋ nɛ nam ɛbuɛpe dáa mɔɔ ndu

le mutaad ɔ, pe bi ɛ waake nɛ ɛtsok ɛlak náá: “Disa
ekaŋal bɔ wak. Tóa, kɛbɛ nyel'ɔ tɔ dii mɛsɔn”, nyɛ
waasa sa ɛkwosak ɛ lɔ kwyɛl ɛ.» 7 «Djhooka, pookogek
dáa: Wɔ di nɛ mot-mɛsa mɛ di bɛ wɔ epyeeb nɛghu
ɛbaal ɛ wɔ ɛsaa ɛ etaŋ ɔ, esok wɔ di é bee mot tak é
bula pɛ ndjaa bhis mɛsa ɛ, wɔ nɛ ke nɛ nɛ náá: “Lela
ɛzyɛ zɛdi kɔ mesa wɔ needɛ ee”? Ààbɛ! 8 Mɛ bee é
náá, nyɛ waake nɛ nɛ náá: “Djaaba mɛ edee, bhii tak
da wɔ é kɛgwyia, da wɔ é swoola ekaad. Bhii tak da wɔ
é zɛlaa mɛ edee, mɛ needɛ. Bhis mam aasilal ɛdɛ edee
nɛ mɛdii ɛ, wɔy é nɛ ghwyil ɛka dɛ yɔ.” 9 Nyɛ tok nɛ
tɛp ɛghaapɛɛ mot-mɛsa mɛ etɛɛ náá, nyɛ eesa mɛsa
mɛ kukuma yɛ lwom nyɛ é. Ye tok deenek ee? 10 Ye é
tyee wat nɛ biyɔ pe. Esok bi aadi náá, bi eezesa mɛsa
mɛ bi lwomaa náá, bi sa ɛ, keka náá: “Bis tok vaŋ bot ɛ
mɛsa. Bis zo sa é, yii lwoma náá, bis sa ɛ.”» 11 Dáa Yezu
nadi etó pɛ Yeluzalɛm ɛ, nyɛ nadhaŋ ɛ mbaka-mbaka
é kpal pak kyee dɛl ɛ Samali nɛ Ghalile. 12 Dáa nyɛ
natuula kɔ ɛbɛsɛɛ ɛ dɛl ɛ, wɔ gwaa bot ɛ ɛbé ɛ zezam
kam zokazɛboma nɛ nɛ. Bɛ eezɛtyaa tetel ba ɛtsetaɛpe
nɛ nɛ. 13 Bɛ moo tin é tsim náá: «Hyee Yezu, Ghɛŋ!
Geka bis ghoŋ!» 14 Dáa Yezu nabee bɛ ɛ, nyɛ é booke
nɛ nɔɔ náá: «Tɔ́ka kɛlyaal mɛnyel men pɛ daa bɛghaa-
Zɛɛb.» Dáa bɛ nadi bɛ dinaa etó-tɔ́ak ɛ, bɛ naazɛtsak.
15 Mot ngɔt pak'ɔɔ zokabula pɛ bhis, é ɛduwal ɛ Zɛɛb
nɛ etsim. 16 Nyɛ eezɛduma sok bhwoob ɛ Yezu mɛboŋ
si, nyɛ eezɛghaapɛɛ Yezu. Ye kabela é náá, mot tak
nabɛ é mot dɛl Samali. 17 Yezu eezɛke náá: «Bɔɔ bot
kam djas eetsak, etsal é? Haa bak bot bɛtɛn nɛ bɛná
moo wo? 18 Ye tok nɛ mot ngɔt pak'ɔɔ taala ɛbula
ɛtɛp ɛzɛghaapɛɛ Zɛɛb, yɛ di ààbɛ ndjoŋ'ak nyɛ ɛmet
ɔɔ?» 19 Bhii tak Yezu eezɛke nɛ nɛ náá: «Wyɛla, da wɔ
é nɔɔ nyel'ɔ tɔ́. Ɛmyaal ɛ lɔ eetsik wɔ!» 20 EFalizyɛ
zokazɛdji Yezu náá: «Ɛyoŋ ɛ Zɛɛb aazyɛ den?» Yezu
eezɛbɔɔza nɛ nɔɔ náá: «Ɛyoŋ ɛ Zɛɛb aanàkwaazyɛ, mis
mɛ bot djas é bee. 21 Bot ɛ waake nɛ nen náá: “Beeka,
ye é wak,” nɛghu “Beeka yɛ di poon'enek!” E nyɔ é, bi
gu náá, Ɛyoŋ ɛ Zɛɛb é e di bi di'enek.» 22 Bhii tak nyɛ
eezɛke nɛ bɛdjekel náá: «Ɛwala ɛpezyɛ, ɛwala bi aadi
nɛ gwyes ɛbee Sɛɛŋɛlɛ Mɔn Mot, ye nàkoo zo bɛ beeaa
ba dwoo wat ɛ. E ɛwala tak bi aanàkwaabee nyɛ. 23
Bɛ waalɛɛ bin náá: “Nyɛ é wak,” nɛghu náá, “Nyɛ é
poon.” Deenek, sa mot ààtó. Sa mot ààdu nɛ kaab. 24
Dáa ngwyes bhi di kas tɔ gwoo ɛ, djɛ gwyɛ tɔ gwoo
djas ɛ, yɛ aadi é deenek e dwoo Sɛɛŋɛlɛ Mɔn Mot. 25
Ɛsok nɛ etɛp binek nɛ sɛɛ, ye goka é náá, Sɛɛŋɛlɛ Mɔn
Mot pookozuk ɛbuɛpe, da bot é di kɔ bɔs'ak mos'aak ɛ
pookoswonal nyɛ. 26 Dáa ye nasael é ghɛŋ ɛ Noe ɛ,
yɛ aabaazosael deenek e dwoo Sɛɛŋɛlɛ Mɔn Mot. 27
Eghɛŋ tak bot nadi edɛ edee nɛ dɛ mɛnyok. Bɛ nadi
eba mɛba nɛ ɛkɛdjɛ bɔɔ bɔɔ é mɛba, kɛyaka nɛ dwoo
Noe nani tɔ boo elɛɛd ɛ. Bhii tak, boo bhyoŋ nazyɛ,
wɔ gwaa ye zɛdesal bɔɔ djas, bɔɔ djas gwyɛ. 28 Yɛ
aadi é, tyee é ghɛŋ ɛ Lɔt. Eghɛŋ tak, bot nadi edɛ
edee nɛ dɛ mɛnyok. Bɛ nadi ebɔmsa esa bɔɔ nɛ bɔm
yii bɛsɔ bɔɔ. Bɛ nadi ebɛ epyeeb nɛ ɛsum ɛ mendjaa.
29 Tin, dwoo Lɔt nadus kɔ dɛl ɛ Sodɔm ɛ, ye nabɛ é
Zɛɛb naakwyital bhi ma du, nɛ pup na góo-góo kɔ
dɛl, bot djas zokagwyɛ. 30 Yɛ aabaazosael ɛ deenek é
dwoo Sɛɛŋɛlɛ Mɔn Mot aalyaal nyel e mis mɛ bot ɛ.
31 «E dwoo tak, mot aadi e di di pɛ ko tɔ ndjaŋ'ɛ, da
nyɛ é ka lik ɛsa bɛ pɛ si tɔ ndjaŋ ɔ, nyɛ tok nɛ ghwyil
ɛbaasul étɛp ɛzɛnɔɔ esa ee nyɛ lik pɛ si ɛ. Tyee wat nɛ
mot aadi tɔ pyeeb ɔ: Nyɛ aanàkwaabaabela ghwyil
ɛsik pɛ ndjaŋ'ɛ. 32 Taalaka sa nasɛɛ nɛ mwaa Lɔt ɛ! 33
Mot aasuu ɛkwyɛɛg ɛ tsik'ɛ ɔ, nyɛ waasu tsik'ɛ. Mot
aakwyɛl ɛsu tsik'ɛ ɔ, waabaal tsik'ɛ. 34 Mɛ lɛɛ bin é
tsɛɛtsɛ náá, e pum tak, bot ɛbá waadjaasi goŋ wat.
Ngɔt ɛ waanɔŋaa; nwyak ngɔt likaa. 35 Boa ɛbá aadi é,
é dum tɔ bwak wat. Ngɔt ɛ waanɔŋaa; nwyak ngɔt
likaa. [36 Bot ɛbá ɛ waadi tɔ pyeeb. Ngɔt ɛ waanɔŋaa;
nwyak ngɔt likaa.]» 37 Bɛdjekel bɛ zokazɛdji nyɛ náá:
«Ghɛŋ, etɛp binek djas aasael pɛ yaa sum di?» Wɔ
gwaa nyɛ zɛbɔɔza nɛ nɔɔ náá: «Esok bi aadi é bee
mɛbɛk é kii tɔ gwoo ɛ, keka náá, muu tit é tin.»

18 Bhii tak Yezu eebaazɛlii nɛ nɔɔ tɔ kana yak étɛp
nyɛ neelyo bɛ náá, bɛ goka é náá, bɛ gheedjaala
mɛlu djas, ààbula bhis. 2 Nyɛ eezɛke náá: «Pɛ kɔ dhiiti
ghaada wat, ye nabɛ é nɛ dhiiti tetɛp ngɔt nadi náá,
etɛp e Zɛɛb, ààgwyak nyɛy ɔ. Nyɛ nabɛ é ààkobem ba
nɛ mot. 3 Kɔ dɛl ɛ tak, ye nabɛ é nɛ dhiiti kus moma
nadi é pyap ɛzyɛ pɛ dáa tetɛp tak é zɛkeke nɛ nɛ náá:
“Péɛa mɛ tɛp bis di nɛ yɛ bis nɛ bot bak'aak,” etɛɛ
náá, nyɛ nadi é gu náá, nyɛ é nɛ gham. 4 E mɛkɛn,
tetɛp nadi byen. Deenek nyɛ eezɛke tɔ lyemɛ náá: “Yɛ
ko bɛ náá, mɛ ààkaab Zɛɛb ɔ, baadi náá, mam ààbis
bot ɔ, 5 dáa ye di náá, kus moma yak ɛpemyel mɛ ɛ, ye
goka é mɛ pɛ́ɛ tɛp'ɛ étɛp nyɛ neekat ɛpyap wak.”» 6
Bhii tak Ghɛŋ eezɛbaabil náá: «Gwakeka dáa mbee
tetɛp tak nalii é. 7 Tin, Zɛɛb tok nɛ ghwyil ɛkwyee
bot ɛ nyɛ nazesɛɛ ɔ, bot ɛ tak ɛ di ewaab esonok pɛ
daa lɛ mwos nɛ pum ɔ. Nyɛ aanàkwaakwyee bɛ? 8
Mɛ lɛɛ bin ɛ tsɛɛtsɛ náá: Nyɛ waalel ɛkwyee bin kaab
dum nɛ ghamen. Tin, esok Sɛɛŋɛlɛ Mɔn Mot aazyɛ é,

nyɛ waazɛbela bot ɛ di dum koŋ nɛ Zɛɛb ɔ kɔ bɔs'ak
ee?» 9 Yezu eebaazɛlɛɛ kana kɔ ɛsu ɛ bot ɛ di bun náá,
bɛ ɛ́ bot ɛ epiki, da bɛ ɛ́ kadyamal ɛ́ bɔn nyɛɛg bɔɔ ɔ.
Nyɛ eezɛke nɛ nɔɔ náá: 10 «Bot ɛbá naazɛbyet pɛ kok
Ndjaa-ebuwa kɛdjaala; ngɔt nadi ɛ́ Falizyɛ, dhiiti kadi
ɛ́ nɔŋel epata e lapo. 11 Falizyɛ eezɛtyaa e yɛ di, nyɛ
moo djaala náá: “Hee, Zɛɛb! Mɛ eeduwal wɔ, etɛɛ náá,
mɛ tok dáa bɛdhiiti bot: bɛ ɛ́ bot ɛ djii, embee bot, bot
ɛ mɛzɔ. Mɛ ɛpeduwal wɔ, etɛɛ náá, mɛ tok dáa nɔŋel
epata e lapo di'ak. 12 Mam tsi edee ɛ́, esok ebá tɔ
yenga wat. Mɛ nɛ djɛ wɔ endiyal kam bam.” 13 Nɔŋel
epata e lapo natyaa ye ɛ́ ba ɛtsetaɛpe. Nyɛy ààben
mis pɛ ɛko. Nyɛ eekɛl mɛmbɔ kɔ lo. Nyɛy náá: “Iyeee,
Zɛɛb, wɔy ààkogek mɛ ghoŋ e? Mam mot mesyem.”»
14 Yezu ɛ́ boozɛke náá: «Nɔŋel epata e lapo naka sik
ɛ́, Zɛɛb eezɛpel mesyem mɛ, ààbɛ Falizyɛ. Ɛ́tɛp tak ɛ́
di náá, mot ɛ ghɛɛ nyel ɔ, Zɛɛb ɛ waasiil nyɛ. Mot ɛ
siila ɔ, Zɛɛb ɛ́ bin nyɛ.» 15 Bot naazyɛ nɛ bɔɔ tɔlɔɔ
bɔɔ pɛ dáa Yezu ɛ́tɛp nyɛ neekɛl mɛmbɔ kɔ lɔɔ. Tyee
bɛdjekel nakabee deenek ɛ, bɛ naazɛbhɛm bɛ. 16 Tin,
Yezu eezɛke náá, bɔɔ tɔlɔɔ tiila pɛ nyɛ nadi ɛ́: «Betka
bɔɔ dhyeeb bɛ zyɛ pɛ daa lam. Sa bi ààlu bɛ, etɛɛ náá,
Ɛyoŋ ɛ Zɛɛb ɛ́ yii bot ɛ di dáa bɔɔ dhyeeb ɔ. 17 Tsɛɛtsɛ
nɛ tsɛɛtsɛ, mɛ lɛɛ bin ɛ náá: Mot ɛ di ààmyaal Ɛyoŋ ɛ
Zɛɛb dáa mɔɔ dhyeeb ɔ, nyɛ aanàkwaani tɔ tak.» 18
Dhiiti kukuma eYuda ngɔt zokazɛdji Yezu náá: «Mbɛɛ
lyoel, mɛ goka nɛ ɛsa dáa ɛ́tɛp mɛ neebela tsik na
kɔm-kɔm?» (aiōnios g166) 19 Yezu eezɛbɔɔza nɛ nɛ náá:
«Ɛ́tɛp yé wɔ di djóo mɛ mbɛɛ lyoel? Ye tok nɛ mbɛɛ
mot kɔ bɔs'ak bhis Zɛɛb nyɛy nyɛ ɛmet. 20 Wɔ nɛ gu
etsi djas: “Sa wɔ ààsa mɛzɔ. Sa wɔ ààgó mot. Sa wɔ
ààdjii sa mot. Sa wɔ ààlɛɛ elɛŋ e etsal dum nɛ sɔ mot.
Duwala soog nɛ nyoog.”» 21 Mot'enɔk eezɛbɔɔza nɛ
nɛ náá: «Etsi binek djas mɛ nɛ duwal yɛ, kana edhɔma
bam, kɛkum dwoo pan mos'ak.» 22 Bhis Yezu nagwak
nyɛ ɛ́, nyɛ eezɛke nɛ nɛ náá: «E zokalik ɛ́ wɔ sa sa
wat: kɛbɔmsa esa bɔ djas, da wɔ ɛ́ nɔɔ epata e tak, djɛ
bɛdjel ɛ bot. Tin, wɔ waabela mɛvu tɔ gwoo, bhii tak
da wɔ ɛ́ zɛdu mɛ.» 23 Dáa mot mɛvu menɔk nagwak
deenek ɛ, ye nabɛ ɛ́ mɛkpa menek naatek nyɛ nyel
na wɔyɔŋ, etɛɛ náá, nyɛ nadi ɛ́, nɛ mɛvu ɛbuɛpe. 24
Dáa Yezu nabee náá, lyem mot mɛvu menɔk nabɛ ɛ́,
ye naakpaŋ ɛ, nyɛ ɛ́ boozɛke náá: «E kɔɔla nɛ bot ɛ
di nɛ ɛkum ɔ, bɛ ni tɔ Ɛyoŋ ɛ Zɛɛb! 25 Ɛlyel náá, boo
yaaga kyee bɔs bɛsyɛ di ààbɛ nɛ mɛdii ɛ dhaa tɔ ba
mɔɔ ɛlen ɛ dhɔɔ, baadhaa-dhaŋa mɛlyel nɛ mot mɛvu
ɛ́tɛp nyɛ neeni tɔ Ɛyoŋ ɛ Zɛɛb.» 26 Bot ɛ nadi gwak
nyɛ moo tin ɛ́ ke pak'ɔɔ náá: «Yɛ bɛ deenek ɔ, ɛzɛ
aabela tsik?» 27 Yezu eezɛbɔɔza nɛ nɔɔ náá: «Sa di náá,
bot aanàkwak ɛ, Zɛɛb aanàkwaakat yɛ.» 28 Wɔ gwaa
Pyɛɛd ke náá: «Gwyáka, bis eezebet djas ɛ́tɛp ɛdu ɛ
wɔ.» 29 Yezu ɛ́ boolɛɛ bɛ náá: «Tsɛɛtsɛ nɛ tsɛɛtsɛ, mɛ
lɛɛ bin ɛ náá: Mot ɛ bet ndjaŋ'ɛ, nɛghu myɛl, nɛghu
bɔn nyɛɛg, nɛghu sɛɛg, nɛ nyɛɛg, nyɛ baabet bɔɔ bɛ
ɛ́tɛp ɛ Ɛyoŋ ɛ Zɛɛb ɔ, 30 nyɛ waabela bɛtɛ nɛ bot
binɔk ɛ́ mɛwala mak. Dɔɔ nɛ tɔ tsik aazyɛ bhis'aak,
nyɛ waabela tsik na kɔm-kɔm.» (aiōn g165, aiōnios g166)
31 Dhiiti dwoo, Yezu zokanɔɔ bɛdjekel kam nɛ bɛbá,
e bhaaz'ɛ. Nyɛy nɛ nɔɔ náá: «Gwakeka! Mena moo
tó pɛ Yeluzalɛm. Penek ɛ yɛ aadjala djas bɛngoolel ɛ
mɛkpa ɛ Zɛɛb nazekwyal dum nɛ Sɛɛŋɛlɛ Mɔn Mot
ɛ. 32 Nyɛ waaseebaa ɛ́ mɛmbɔ mɛ bot ɛ di ààbɛ bot
ɛ́ mbyak eYuda ɔ. Bot binɔk aadek nyɛ, lee nyɛ, nɛ
ɛsɛɛ ɛ́ nyɛ mɛtel. 33 Bɛ waanyuu nyɛ nɛ eghwyɛs. Bhii
tak, bɛ waagó nyɛ. Mɛlu mɛlɛl bhii tak, nyɛ waagom.»
34 Ghuna bɛdjekel kadi ɛ́, ààgu sa wat tɔ ɛtɛp ee nyɛ
nadi ɛ́ ke ɛ. Ye nadi nɛ nɔɔ syela. Bɛ nadi ɛ́, ààgu sa
Yezu nalii ɛ. 35 Dáa Yezu nabɛ náá, bɛ moo kunaa nɛ
Yeliko ɛ, ghuna dhiiti mot na edhim nadi ɛ́, ndiindil
e ngwoob gba. Nyɛ nadi ɛ́, mot engwyeebel. 36 Nyɛ
eezɛgwak ɛtap ɛ zukamwaa nɛ mot eezyɛ pɛ kyee nyɛ
nadi ɛ́, wɔ gwaa nyɛ zɛdji sa nadi dhaŋ ɛ. 37 Bɛ zɛlɛɛ
nyɛ náá: «Ye ɛ́ Yezu, mot Nazalɛt, ɛ di dhaa tin.» 38
Wɔ gwaa nyɛ zɛtsim náá: «Yezu, Mɔɔ Dhavid, geka mɛ
ghoŋ!» 39 Bɛtɛɛ nɛ bot ɛ nadi kɛpɛ sok ɔ moo tin ɛ́
bhɛm nyɛ, nɛ ɛ́ lyak nyɛ, ɛ́tɛp nyɛ needi gwyem. Tin,
nyɛ eebaazɛloogal gwood ɛlyelɛpe: «Mɔɔ Dhavid, geka
mɛ ghoŋ!» 40 Yezu eezɛtyaa. Bhii tak, nyɛ eezɛlwom
náá, bɛ zyɛ nɛ nɛ daa lɛ. Dáa mot edhim binɔk natiila
pɛ Yezu nadi ɛ́, Yezu eezɛdji nyɛ náá: 41 «Wɔ kwyɛl
náá, mɛ sa wɔ yé?» Mot edhim binɔk eezɛbɔɔza nɛ nɛ
náá: «Ghɛŋ, mɛ kwyɛl ɛ náá, mis mam baabɛŋel!» 42
Yezu zɛke nɛ nɛ náá: «Beea, ɛmyaal ɛ lɔ eetsik wɔ.» 43
Ɛ́ di'enek wat, mis mɛ eezɛbɛŋel. Bhii tak, nyɛ moo du
Yezu ɛ́ duwal Zɛɛb. Dáa ɛdhuu ɛ bot ɛ nadi tinaak ɔ
djas nabee deenek ɛ, bɔɔ djas naduwal Zɛɛb.

19 Bhis nyɛ natuula kɔ dɛl ɛ Yeliko, Yezu eezɛkpaa
tó pɛ yii kyee dɛl. 2 Kɔ dɛl ɛ tak, ye nabɛ ɛ́ nɛ
dhiiti mot, din ɛ lɛ nabɛ ɛ́ Zasye. Nyɛ nadi ɛ́, kukuma
bɛnɔŋel ɛ epata ee elapo, nyɛ nadi ɛ́, mot ekum. 3 Nyɛ
nadi esuu ɛbee Yezu, saabɛgɔs kabɛ ɛ́ náá, nyɛ nadi ɛ́
ɛwulalɛpe. Nyɛ nabɛ ɛ́ ààbɛ nɛ tyee nyɛ bee Yezu, etɛɛ
náá, bot nadi ɛ́ ɛbuɛpe. 4 Tin, nyɛ ɛ́ boozɛwyis kaab

tɔ pɛ sok kɛgo kɔ mɔɔ le sikomood, etɛɛ náá, Yezu
ɛ dhaa tin ɔɔ, nyɛ neebee nyɛ. 5 Dáa Yezu nakum
é di'enek ɛ, nyɛ zɛben mis pɛ ɛko, nyɛ é boolɛɛ nɛ
Zasye náá: «Lela ɛsul Zasye, etɛɛ náá, ye goka é náá,
mos, mɛ sulal tɔ ndjaŋ'ɔ.» 6 Tin, wɔ gwaa Zasye zɛsul
kɔ le kaab ɛ kaab. Bhii tak, nyɛ eekɛdisi bɛ nɛ Yezu
tɔ ndjaŋ'ɛ nɛ mɛmyaala ɛbuɛpe tɔ lyem. 7 Dáa bot
nabee deenek ɛ, bot naadyeebalii ɛbiyoɛpe kɔ ɛsu ɛ
Yezu étɛp tak. Bɛ nadi ekeke ɛ náá: «Mot tak eetɔ́,
kɛdi tɔ ndjaa mot na mbee dék!» 8 Zasye eezɛwyɛl
sok bhwoob ɛ Yezu, nyɛ eezɛke, nɛ nɛ náá: «Ghɛŋ,
gwaka. Mɛ waakaa mɛvu mam ekyee ebá. Kyee wat
mɛ waadjɛ bɛdjel ɛ bot, yɛ bɛ náá, mɛ naanɔɔ epata e
mot, dhaa yii mɛ nawaagoka nɛ ɛnɔŋ ɛ, mɛ waabulal
nyɛ mɛtaŋ mɛ mɛnɔŋ é esok ená.» 9 Tin, Yezu eezɛke
nɛ nɛ náá: «Dwoo pan mos'ak, tsik eeni tɔ ndjaŋ'ak,
etɛɛ náá, wɔy pe é dha ɛ Abalaam. 10 Etɛɛ náá, Sɛɛŋɛlɛ
Mɔn Mot nazyɛ é, zɛsaa nɛ tsik bot djas nazewo ze ɔ.»
11 Yezu eebaazɛlɛɛ dhiiti kana dum nɛ bot ɛ nadi é
gwak nyɛ ɔ. Nyɛ nadi é, nyɛ eezekunaa nɛ Yeluzalɛm.
Bot nadi é gek é náá, Ɛyoŋ ɛ Zɛɛb eezekɔ nɛ ɛtuula. 12
Tin, Yezu eezɛke nɛ nɔɔ náá: «Mot ngɔt nabyel du
wat nɛ bɛkuma ɛ bot ɔ zokazɛtó mɛdjoŋ pɛ dhiiti
dɛl ɛtsetaɛpe nɛ dɛl ɛ lɛ étɛp nyɛ neekɛ djɛaa boo
mɛkoozi. Bhii tak nyɛ zɛbula pɛ dɛl ɛ lɛ. 13 Ɛsok nɛ
nyɛ nɛ tó, nyɛ eezɛdjóo bot ɛ mɛsa mɛ kam, lik bɛ mot
nɛ mot ɛdhɛɛb ɛ lɔɔd wat nadi nɛ boo mɛtaŋ ɛ. Bhii
tak nyɛ eezɛke nɛ nɔɔ náá: "Likeka é liig mɛmbɔ nɛ
epata bak, kɛkum dwoo mɛ aaboo bul ɛ." 14 Tin, kaa
bela náá, bot ɛ dɛl ɛ lɛ nadi bhina nyɛ. Wɔ gwaa bɛ
zɛlwom bot nyɛy ààgu, étɛp bot ɛ tak neekɛ lɛɛ náá:
"Bis ààpakwyɛl náá, mot'enɔk di mɛkoozi mis." 15
Saabɛgɔs nɛ nɔɔ, ye naka swaala náá, bɛ naabatadjɛ
nyɛ boo mɛkoozi. Bhii tak nyɛ eezɛsik pɛ dɛl ɛ lɛ. Dáa
nyɛ nakakum ɛ, wɔ gwaa nyɛ zɛdjóo bot ɛ mɛsa mɛ
nyɛ nadjɛ bɛ epata ɔ, étɛp nyɛ needji bɛ bim epata ee
nakala kɔ yii nyɛ nalik bɛ nɛ yɛ étɛp ɛliig ɛ mɛmbɔ
ɛ. 16 Mot ɛsok eezɛzyɛ, nyɛy nɛ nɛ náá: "Kukuma,
mɛ eebela mɛdhɛɛb mɛ lɔɔd kam kɔ yii wɔ nalik mɛ
nɛ ye é." 17 Mɛkoozi eezɛbɔɔza nɛ nɛ náá: "Ɛnyɔɛpe!
Wɔ é mbɛɛ mot-mɛsa. Dáa ye di náá, wɔ kɛ tɔ ɛtsoŋ
dum nɛ bɔɔ esonok ɛ, mɛ eedil wɔ kɔ bóó mɛkoozi
mɛ lɛt eghaada kam." 18 Mot nadi du bhis koŋ mot
ɛsok ɔ eezɛzyɛ yɛ. Nyɛ eezɛke nɛ kukuma yɛ náá:
"Kukuma, mɛ eebela mɛdhɛɛb mɛ lɔɔd mɛtɛn kɔ yii
wɔ nalik mɛ nɛ yɛ ɛ." 19 Mɛkoozi eezɛbɔɔza nɛ nɛ náá:
"Ɛnyɔɛpe wɔy, mɛ eedil wɔ kɔ bóó mɛkoozi mɛ lɛt
eghaada etɛn." 20 Nwyak dhiiti mot-mɛsa eezɛzyɛ.
Nyɛ eezɛke nɛ kukuma yɛ náá: "Kukuma, beea ɛdhɛɛb
ɛ lɔɔd wɔ nalik mɛ nɛ yɛ ɛ. Mɛ ààpabe. Mɛ kwom ye é
syela tɔ pes kaad. 21 Etɛɛ náá, mɛ di é, nɛ bwoo nɛ
nɔ. Wɔy é mot ngɔt di náá, wɔ é nɛ biyo dhaa tyɛ.
Wɔ nɛ dyeebanɔɔ dɔɔ nɛ sa di náá, wɔ ààpakwom ɛ.
Wɔ nɛ tó tɔ epyeeb e baa, kɛnɔɔ edee bɔɔ, ààbɛ náá,
wɔy é nabɛ yɛ." 22 É di'enek, kukuma yɛ boobɔɔza
nɛ nɛ náá: "Mbee mot-mɛsa, beta náá, mɛ pɛɛ wɔ nɛ
mɛkpa mɔ ɛmet. Wɔ nadi egu náá, mam dyeebabɔ́k
esa ee dɛk é tɔ epyeeb mɛ di ààbɛ ɛ. 23 Ha wɔ di àànɔɔ
epata bam, kɛwa tɔ eboo mendjaa mɛ di ebaal epata
ee bot ɛ, étɛp yé? Pe bula mɛ bula ɛ, mɛ eezɛbelaa, mɛ
zɛbela bɛdhiiti epata eezekala kɔ yii mɛ nalik ɛ." 24
Bhii tak nyɛ eezɛke nɛ bot ɛ nadi tin ɔ náá: "Dɛkeka
nyɛ ɛdhɛɛb ɛ lɔɔd ee nyɛ di nɛ yɛ enek, da bi é djɛ
mot bela kam kɔ yii mɛ nadjɛ nyɛ é." 25 Bot ɛ tak
eezɛbɔɔza nɛ kukuma tak náá: "Kukuma, nyɛy moo é
nɛ mɛdhɛɛb mɛ lɔɔd kam!" 26 Kukuma eebaazɛbɔɔza
náá: "Mɛ lɛɛ bin ɛ náá, ye é pɛ dáa bot djas aadi nɛ
batsa ɔ bɛ aabil étɛp ye neebu. Tin, mot aakadi toto
ààbɛ nɛ sonok ɔ, bɛ waadɛk nyɛ dɔɔ nɛ eghutu-ghutu
nyɛ lik nɛ yɛ ɛ. 27 Yɛ kabɛ bot ɛ di bhina mɛ ɔ, bot ɛ
nadi ààkwyɛl náá, mɛ di mɛkoozi ɔ, dhaaka nɛ nɔɔ
wak, da bi é tsak bɛ e mis mam."» 28 Bhis bɛ nalii
deenek ɛ, Yezu eezɛbyet tó pɛ Yeluzalɛm. Nyɛy pɛ sok
lɔɔg mɛdhuu mɛ bot. 29 Dáa bɛ nadi, bɛ moo é kunaa
nɛ mɛl mɛ Bhɛtfaze nɛ Bhetani ɛ, e ngwoob Ɛtsok ɛ
pyeeb oliv. Tin, Yezu eezɛlwom bɛdjekel bɛ bɛbá. 30
Nyɛy nɛ nɔɔ náá: «Tɔ́ka kɔ dɛl ɛ di pɛ sok enek. Tuula
bi aatuula kɔ dɛl ɛ, bi é waabee mɔɔ swooz an tiŋela,
nyɛ nabɛ é, nyɛ di náá, mot dinaa ààpaago kɔ lɛ ɔ.
Tiika nyɛ, da bi é zyɛ mɛ nɛ nɛ wak. 31 Mot é dji bin
náá: "Bi tii nyɛ étɛp yé ɔ?" Lɛɛka nyɛ náá: "Ye é Ghɛŋ
é di nɛ gwyes tak."» 32 Bhii tak, bot ɛ nalwomaa ɔ
eezɛtó, bɛ kakɛbela esonok djas é dáa Yezu nazolɛɛ
bɛ ɛ. 33 Dáa bɛ nakadi etii mɔɔ swooz an tak ɛ, bɛ
nakuma tak eezɛdji bɛ náá: «Bi tii mɔɔ swooz an étɛp
yé?» 34 Wɔ gwaa bɛ zɛbɔɔza nɛ nɔɔ náá: «Ye é ghɛŋ
é di nɛ gwyes tak.» 35 Bɛ eezɛtii mɔɔ swooz an tak.
Tin, bɛ eezɛtó nɛ nɛ pɛ daa Yezu. Bhii tak bɛ eezɛdja
endjookuwa bɔɔ kɔ koŋ mɔɔ swooz an tak. Tin, bɛ
eezɛgel Yezu kɔ lɛ. 36 Dáa bɛ nadi bɔɔ ekɛ, bɛ moo tin
edja endjookuwa bɔɔ gba ɛ gba. 37 Dáa bɛ nadi, bɛ
moo kunaa nɛ Yeluzalɛm ɛ, bɛ nadhaŋ é pɛ ze di esul
Ɛtsok ɛ pyeeb oliv ɛ, mɛdhuu mɛ bɛdjekel moo tin
eduwal Zɛɛb ɛlyelɛpe dum nɛ endem e mɛbwala mɛ bɛ

nadi ebee ɛ. 38 Bɛ nakeke ɛ́ náá: «Zɛɛb sɛɛ Mɛkoozi mɛ
di ezyɛ nɛ din ɛ Ghɛŋ ɔ mɛtel. Egwyem tɔ gwoo dɔɔ nɛ
duma nɛ Zɛɛb!» 39 Bɛdhiiti eFalizyɛ nadi tɔ mɛdhuu
mɛ bot binɔk ɔ zokake nɛ Yezu náá: «Lyoel, lyaka
bɛdjekel bɔ náá, bɛ di gwyem.» 40 Yezu eezɛbɔɔza nɛ
nɔɔ náá: «Beeka, mɛ lɛɛ bin náá, bɔɔ bɛ diyal enuub
bɔɔ di gwyem ɔ, mɛkok ɛ waatsim e diɔɔ.» 41 Dáa Yezu
nakum e bhaaz ghaada ɛ, beea nyɛ nabee Yeluzalɛm ɛ,
Yezu zokadje kɔ ɛsu ɛ dɛl ɛ tak. 42 Nyɛy náá: «Yɛ pe bɛ
ɛ́ di náá, dɔɔ nɛ wɔy pe ɛpegu dwoo ɛlak mos dáa ye
di egoka nɛ ɛsaa ɛ́tɛp ɛbela egwyem ɔ. Saabɛgɔs nɛ
ye kasa ɛ́tɛp náá, nenak e moo ɛ́ syela e mis mɔɔ. 43
Etɛɛ náá, mɛlu mɛ bot ɛ di bhina wɔ ɔ, aasum boo
peeb ɛ́tɛp ɛzɛlumela nɛ nɔ ɛpezyɛ. Bɛ waakaal wɔ
kuku ɛbwak. Bhii tak, bɛ ɛ́ kɛmaadɔ tɔ dhiiti tuma. 44
Bɛ waasii wɔ, bi nɛ bot bɔ. Bɛ aanàkwaalik wɔ ɛkok
ɛwat kɛla kɔ sɔ, etɛɛ náá, wɔ nabɛ ɛ́ ààsiiza ɛwala Zɛɛb
nazɛkwyee wɔ ɛ.» 45 Wɔ gwaa Yezu zɛni tɔ kok Ndjaa-
ebuwa, nyɛ eezɛni ɛ́ sɔ bot ɛ nadi bɔmsa esa bɔɔ tɔ
tak ɔ. 46 Nyɛy nɛ bot ɛ tak náá: «Pɛ tɔ ekwyala Zɛɛb
lɛɛ ɛ náá: "Ndjaŋ'am aadjóoaa ɛ́ ndjaa mendjaala mɛ
eYuda." Yɛ kabɛ biyɔ ɔ, bi zeliig yɛ, ye di zɛɛga bot ɛ
djii.» 47 Mɛlu djas Yezu nadi lelyo bot tɔ kok Ndjaa-
ebuwa. Tin, eboo bɛghaa-Zɛɛb, nɛ bɛghaŋ ɛ mɛkana
mɛ etsi, zɛnɔɔ bɛdhil ɛ bot ɛ dɛl nadi esaa dáa bɛ sa
ɛ́tɛp bɛ neegó Yezu. 48 Deenek bɛ nabɛ ɛ́ ààgu dáa
bɛ nawaa di ye goka nɛ ɛsa ɛ. Etɛɛ náá, bot djas nadi
kwyɛl ɛgwak mɛlyo mɛ ɛbuɛpe.

20 Dhiiti dwoo, Yezu nadi djɛ bot mɛlyo tɔ kok
Ndjaa-ebuwa. Nyɛ nadi lɛɛ bɛ Mbɛɛ Bhaadal ɛ
Zɛɛb. Eboo bɛghaa-Zɛɛb, nɛ bɛghaŋ ɛ mɛkana mɛ etsi,
zɛnɔɔ bɛpaa ɛ eYuda, zokazɛtuula ɛ́ di'enek. 2 Bɛ
eezɛdji Yezu náá: «Kɔ ɛghɛŋ zɛ wɔ di esa ɛtɛp binek?
Ɛzɛ djɛ wɔ ghwyil ɛsa deenek?» 3 Yezu eezɛbɔɔza nɛ
nɔɔ náá: «Mɛ pookodji bin kiya wat. Bi ɛ bɔɔza mɛ ɔ,
ye ɛ́ mɛ ka lɛɛ bin ɛ́tɛp yé mɛ di nɛ ghwyil ɛsa esesɛɛ
bak. 4 Ɛzɛ nadhis Zaŋ, nyɛ zɛduu bot Zɛɛb? Ye nabɛ
ɛ́ Zɛɛb ohoo ye nabɛ ɛ́ mot?» 5 É di'enek, bɛ moo
tin ɛ́, ɛ́ sɔs pak'ɔɔ. Bɔɔ náá: «Mena ɛ ke nenak náá:
"Ye ɛ́ Zɛɛb" ɔ, nyɛ ɛ́ waadji mena náá: "Ɛ́tɛp yé bi
nadi ààmyaal Zaŋ?" 6 Mena ɛ ka keka náá: "Ye ɛ́ bot ɛ
nadhis nyɔ" ɔ, mɛdhuu mɛ bot bak djas ɛ́ waasaa ɛgó
mena nɛ mɛkok. Etɛɛ náá, bɔɔ djas nɛ myaal náá, Zaŋ
nabɛ ɛ́ ngoolel-mɛkpa ɛ Zɛɛb.» 7 Bɛ ɛ́ boozɛbɔɔza nɛ
Yezu náá: «Bisɔ ààgu mot nalwom nyɛ náá, nyɛ zɛduu
bot Zɛɛb ɔ.» 8 Tin, Yezu ɛ́ boozɛbɔɔza nɛ nɔɔ náá: «Dɔɔ
nɛ mam pe mam aanàkwaalɛɛ bin kɔ ɛghɛŋ e zɛ mɛ di
esa esesɛɛ bak ɔ.» 9 Bhii tak, Yezu zɛlii nɛ ɛdhuu ɛ bot
binɔk tɔ kana náá: «Dhiiti mot ngɔt naabɛ pyeeb ɛkel
e di djɛ bhum vin ɛ. Bhii tak, nyɛ eezɛkola yɛ nɛ bot ɛ
di gu mɛsa mɛ vin ɔ ɛ́tɛp bɛ neesa mɛsa tɔ tak. Nyɛ
eezɛnɔɔ nyel, tɔ́ mɛdjoŋ, kɛbɔya pɛ dhiiti dɛl. 10 Tin,
yɛ wum ɔ, da nyɛ ɛ́ lwom dhiiti mot-mɛsa mɛ ɛ́tɛp bɛ
djɛ nyɛ yɛ bim tɔ yii bɛ aabela ɛ. Mbu epyeeb e tak di
wum ɛ, eezɛkum. Wɔ gwaa nakuma pyeeb zokazɛlwom
mot ngɔt di sa mɛsa daa lɛ ɔ pɛ dáa bot ɛ nyɛ nalik nɛ
pyeebɛ ɔ, ɛ́tɛp bɛ needjɛ nyɛ yɛ pak vin bɛ bela ɛ. É
di'enek, wɔ gwaa bot ɛ nalik nɛ pyeeb ɔ mɛt mot tak,
duma nyɛ e nyel nɛ mɛbin, bhii tak swaal nyɛ mɛmbɔ
toto. 11 Bhis mot sok, nakuma pyeeb baazɛlwom dhiiti
mot di esa mɛsa pɛ daa lɛ ɔ, nyɛ eezɛtɔ́ pɛ daa lɔɔ
tɔ pyeeb, bɛ eezɛnyuu nyɛ, zɛnyek nyɛ ɛbiyoɛpe. 12
Yak kɔkɔ tyee esok elɛl, nakuma pyeeb eebaazɛlwom
nwyak mot, bɔɔ duma nyɛ e nyel nɛ mɛbin, wus nyɛ
pɛ kel. 13 Nakuma pyeeb eezɛdji náá: "Mɛ sa dáa? Mɛ
aaka kyeed ɛ́, sim mɔn'am ngɔt mɛ dyeebakwyɛl ɔ.
Tin, mɛ bee ɛ náá, bɛ waakaab nyɛ." 14 Dáa bot ɛ di sa
mɛsa tɔ pyeebɛ nabee mɔn'enɔk ɛ, bɔɔ náá: "Yawee!
Beeka mot aalik nɛ mɛvu mak djas ɔ! Dhaaka, mena
góka nyɛ. Tin, mɛvu mak aadi ɛ́, yenabɛlka." 15 Wɔ
gwaa bɛ zɛmɛt nyɛ, mwas nyɛ bhis pyeeb vin, gó nyɛ.»
Tin, Yezu eezɛdji bɛ náá: «É di'enek, nakuma pyeeb
goka nɛ ɛsa yé? Nyɛ eebil náá: 16 Nyɛ waazyɛ, da nyɛ ɛ́
gó bot ɛ nadi sa mɛsa tɔ pyeebɛ ɔ. Bhii tak da nyɛ ɛ́
nɔɔ pyeeb, djɛ nɛ bot ɛsis.» Bhis bot nagwak deenek ɛ,
bɛ ɛ́ boozɛke náá: «Ààbɛ! Yenek aanàkwaasael.» 17
Bhii tak Yezu eezɛliig mis, gwyák bɛ. Nyɛy nɛ nɔɔ náá:
«Mɛkpa mɛ di kwyala tɔ mɛkana'aak kwyɛl ɛlɛɛ yé
"Ɛkok ee bɛzumel mwas ɛ, moo ɛ́ ɛkok di epyet ndjaŋ
ɛ"? 18 Mot aaduma kɔ ɛkok ɛ tak ɔ, nyɛ waabik ekyes
ekyes. Yɛ kabɛ náá, ɛkok ɛ ka kwyit kɔ mot ɔ, yenɔk
mot aatwaalel ɛ́ twaalela.» 19 Tin, bɛghaŋ ɛ mɛkana
mɛ etsi, nɛ eboo bɛghaa-Zɛɛb nadi esaa mɛpek ɛ́tɛp
bɛ neemɛt Yezu e di tak wat. Etɛɛ náá, bɛ nabɛ ɛ́, ɛ́
gu náá, Yezu nalɛɛ kana tak ɛ́, kɔ ɛsu ɛ lɔɔ. Tin, bɛ
nadi kaab ɛ́ ɛdhuu ɛ bot ɛ nadi tin ɔ. 20 Bɛ moo tin
ebɔŋal Yezu. É di'enek, wɔ gwaa, bɛ zɛdhis bɛdhiiti
bot ɛ nadi sa mɛpek náá, bɛ ɛ́ bɛdhil ɛ bot ɔ. Bot ɛ tak
nazyɛ ɛ́ ɛ́tɛp ɛzɛ lóo Yezu pɛ ɛko, da ɛ́ bwood nyɛ pɛ
kyɛ nɛ dhiiti vaŋ kiya, ɛ́tɛp bɛ neebela lo mɛsɔ mɛ di
kwyesal nyɛ ndjɛ sɔs e mis mɛ kukuma dɛl ɔ. 21 Bɛ ɛ́
boozɛke nɛ nɛ náá: «Lyoel, bis nɛ gu náá, ɛtɛp ee wɔ
di lɛɛ ɛ, ye ɛ́ tsɛɛtsɛ. Wɔy ààpɛ́ɛ tɛp mot djhak. Wɔy
lyo ɛ, sa Zɛɛb kwyɛl ɛ, nɛ lyem epiki. 22 Tinaak, lɛɛa

bis, etsi lɛɛ ɛ́ náá, epata e lapo tuudaa ɛ́ nɛ Sezaad
ee?» 23 Tin, Yezu eezɛgu mɛpek mɔɔ. Bhii tak nyɛ
ɛ́ booke nɛ nɔɔ náá: 24 «Dhaaka mɛ nɛ falanga wat,
ɛ́tɛp mɛ neebee. Bɛ eezɛzyɛ nyɛ nɛ falanga wat. Yezu
eezɛdji bɛ náá: bhwoob di sɔna kɔ falanga yak ɛ wak
bhwoob zɛ? Ye ɛ́ ekwyala din ɛ ɛzɛ di kɔ tak?» Bot
binɔk eezɛbɔɔza nɛ nɛ náá: «Ye ɛ́ bhwoob nɛ din ɛ
Sezaad.» 25 Bhii tak, Yezu eebaazɛbɔɔza nɛ nɔɔ náá:
«Djɛka Sezaad sa di yɛ Sezaad ɛ; da bi ɛ́ djɛ Zɛɛb sa di
yɛ Zɛɛb ɛ.» 26 Kɔkɔ ɛyala ɛ Yezu nayala ɛ, nabɛ ɛ́, ye
naalyel nɛ nɔɔ náá, bɛ bela mɛsɔ̌ mɛ nyɛ aabela ndjɛ e
tak ɛ. Etɛɛ náá, gwaka bɛ nagwak deenek ɛ, ye nabɛ ɛ́
bɛ nadiaa djoka nyɛ ɛlyelɛpe, tin, bɛ eezɛdi gwyem.
27 Bɛdhiiti bot tɔ lɔɔg eSadusee zokazyɛ pɛ dáa Yezu
zɛdji nyɛ dhiiti kiya. ESadusee, bot ɛ nadi eke náá,
bhis ɛsyee, mot aanàkwaabaagom ɔ, 28 bɔɔ nɛ Yezu
náá: «Lyoel, mɛkana mɛ Moiiz lɛɛ náá: "Yɛ bɛ náá,
mɔn nyɛɛg dhiiti mot ɛ gwyɛ, ààlik mɔn ɔ, ye goka ɛ́
náá, mɔn nyɛɛg lik ɔ, ba kus myɛl ɛ́tɛp nyɛ neekwyiida
mɔn nyɛɛg gwyɛ ààlik bɔn ɔ." 29 Ghuna tɔ mɔ bot
binɔk, bɛ nabɛ ɛ́ bɛtɛn nɛ bɛbá. Mɔn mɛgwyak zɛba,
nyɛ eezɛkpaa nɛ mɛsyee, gwyɛ, nyɛ ààpakalik mɔn. 30
Mot nabɔɔba mɔn mɛgwyak ɔ, nyɛ eeba kus. 31 Tin,
nyɛ eebaakpaa nɛ mɛsyee, gwyɛ, ààlik bɔn. Bhii tak,
nwyak tak eebaazɛnɔɔ moma tak, ye zokabaasael ɛ́
tyee wat nɛ bot ɛ naba moma tak sok ɔ, zɛnɔɔ zwaabel
lɔɔg. É di'enek, bɔɔ djas bɛtɛn nɛ bɛbá kadi ɛ́, ààbya
nɛ moma yenɔk. 32 Bhis bɔɔ djas, moma eezɛbaagwyɛ
yɛ pe. 33 Esok bot aagom bhis ɛsyee ɛ, moma yenɔk
aakadi mwaa zɛ tɔ bɔɔ bɛtɛn nɛ bɛbá? Etɛɛ náá, bɔɔ
djas nabɛ ɛ́ botom bɛ.» 34 Yezu eezɛbɔɔza nɛ nɔɔ náá:
«Mɛba ɛ́, ɛ́tɛp botom nɛ boa di kɔ bɔs'ak mos'aak. (aiōn
g165) 35 Tin, guka náá: Botom nɛ boa aabela mbyok
ɛgom bhis ɛsyee, da bɛ ɛ́ kɛdi pɛ kyee dik na bes ɔ,
bɛ aakadi ɛ́, botom nɛ boa di ààbael ɔ. (aiōn g165) 36
Bɛ aanàkwaakabaagwyɛ, bɛ aakadi ɛ́ dáa efofop. Bɛ ɛ́
bɔɔ Zɛɛb, etɛɛ náá, bɛ eezedhaa ɛsyee, kɛbela tsik.
37 Moiiz naalɛɛ popoopwon náá: Bot ɛ nazegwyɛ ɔ
waagom. Nyɛ nalɛɛ deenek ɛ́ tɔ ekwyala ee di kaada
tɛp ɛkpak nadi ɛ́ gel ààdyak ɛ. Nyɛ nadjóo Ghɛŋ ɛ́:
"Zɛɛb ɛ Abalaam, yɛ Izak, nɛ yɛ Zakɔɔb."» 38 Yezu
naabil náá: «Zɛɛb tok Zɛɛb bot ɛ zegwyɛ ɔ. Nyɛ ɛ́ Zɛɛb
bot ɛ di nɛ tsik ɔ, etɛɛ náá, ye ɛ́, ɛ́tɛp'ɛ ɛ, bot djas di nɛ
tsik.» 39 Wɔ gwaa bɛdhiiti bɛghaa mɛkana mɛ etsi
nadi tin ɔ zokake nɛ Yezu náá: «Lyoel, wɔ eedyeebalii
ɛnyɔɛpe.» 40 Deenek, bɛ nabɛ ɛ́ ààbɛ nɛ ghwyil ɛdji
nyɛ bɛdhiiti mɛkiya. 41 Tin, Yezu eezɛke nɛ nɔɔ náá:
«Dum nɛ yé bot di ke náá, Mɛsia ɛ́ dha ɛ Dhavid? 42
Etɛɛ náá, ye ɛ́ Dhavid nyɛ ɛmet ɛ nalɛɛ tɔ Mɛkana mɛ
Mɛdjeeb náá: "Ghɛŋ Zɛɛb nake nɛ Ghɛŋ'am ɛ náá: Dha
disi pɛ mbɔ ɛghɛŋ bam. 43 Mɛ waanɛɛg bot ɛ mɛbhuka
mɔ bɛ di esa ee mɛbɔ mɔ aanyal ɛ." 44 Yɛ bɛ náá,
Dhavid nyɛ ɛmet naadjóo nyɛ "Ghɛŋ" ɔ, ha e yaa tyɛ
Mɛsia aakabaadi dha ɛ Dhavid?» 45 Dáa zukamwaa
nɛ mot nadi tin ɛ nadi ɛ́ gwak nyɛ ɛ́, Yezu eezɛke nɛ
bɛdjekel bɛ náá: 46 «Kyeeka bɛghaŋ ɛ mɛkana mɛ etsi,
bot ɛ di kwyɛl ɛ kɛ tɔ bot nɛ ewolo ekaad naboo mɛtaŋ
ɛ́ ɛlyaala mɛnyel ɛ́tɛp bɛ needuwalaa nɛ swosaa ɛ́ edi
ee bot di sɛɛga ɛbuɛpe ɔ. Bɛ dyeebakwyɛl ɛdi ɛ́ kɔ
mɛbhóó mɛ di pɛ ɛsok ɛ tɔ mendjaa mɛ mendjaala
mɛ eYuda nɛ tɔ e di e mɛbyoŋ. 47 Bɔɔ dyeebadi ɛ́ dɛk
bɛkus ɛ boa esa tɔ mendjaa mɔɔ. Tɔ mɛkɔŋ mɔɔ, bɛ nɛ
kwyɛl ɛdul ɛ mendjaala na kpɔkɔlɔm. Epɛɛ bɔɔ aadi ɛ́,
ɛlyelɛpe.»

21 Yezu zokazɛben lo, nyɛ moo tin ɛ́ bee dáa bɛkum
ɛ bot nadi ezɛduwal Zɛɛb nɛ epata tɔ ɛbɔɔl ɛ,
nanɛɛga kɔ ɛbɛsɛɛ ɛ kok Ndjaa-ebuwa ɛ́tɛp tak ɛ. 2
Nyɛ eezɛbee dhiiti djel kus moma eezyɛ, zɛlóo yɛ tɔ
ɛbɔɔl. Tin, nyɛ eezɛwa yɛ bɔɔ efalanga ebá, ààkokoka-
koka nɛ pata mot bɔm sonok wat ɛ. 3 Dáa Yezu nabee
deenek ɛ, nyɛ ɛ́ booke náá: «Tsɛɛtsɛ nɛ tsɛɛtsɛ, mɛ
lɛɛ bin ɛ náá: Djel kus moma yak eelóo tɔ ɛbɔɔl dhaa
yii bot djas lóo tɔ ɛbɔɔl ɛlak ɛ. 4 Etɛɛ náá, bot ɛ djɛ
wak djas'aak, djɛ ɛ́ eghutu-ghutu. Yɛ kabɛ djel kus
moma ɔɔ, nyɛ djɛ ɛkwom ɛ lɛ djas.» 5 Bɛdhiiti bot
nadi esɔs dum nɛ zumal kok Ndjaa-ebuwa, dáa ye
nasumel nɛ mbɛɛ mɛkok ɛ, zɛnɔɔ esa e bot nakadjɛ
Zɛɛb ɛ. Tin, Yezu eezɛke náá: 6 «Dwoo ɛpezyɛ, dwoo
yɛ aabɛ náá, yɛ ààka baalik ɛ́ di'ak ɛkok ɛwat kɛla kɔ
sɔ ɛkok tɔ ndjaa bi di bee'enek; etɛɛ náá, djas aadi
ɛ́, bik, waazel, see e bɔs.» 7 Bɛdjekel bɛ eezɛdji Yezu
náá: «Lyoel! Lɛɛa bis, esesɛɛ binek ɛ aasael den. Lyaala
bis endem e bis aagwyak náá, esesɛɛ binek moo kɔ
nɛ ɛsɛɛ ɛ.» 8 Nyɛ eezɛbɔɔza náá: «Tselalka, nàbetka
náá, bɛ kɔɔ bin etɛɛ náá, bot ɛbuɛpe waazezyɛ nɛ
din ɛ lam. Mot nɛ mot ɛ waalɛɛ náá: "Ye ɛ́ mam ɛ di
Mɛsia." Bɛ aake náá: "Ɛlu ɛ tak eezedjala." Sa bi ààdu
bɛ. 9 Esok bi aadi bi moo gwak lɛŋ mɛɛb, nɛ ɛbyen nɛ
lek ekukuma ɛ napwakeka, ye goka ɛ́ yenek ko sɛɛ
ɛsok, guka náá, yenek aanàkwaaleedi ɛsi ɛ bɔs.» 10
Yezu baazɛke náá: «Mbyak ngɔt ɛ waalumela dɛɛb nɛ
dhiiti dhaad mbyak. Ɛyoŋ ɛwat ɛ waalumela dɛɛb nɛ
dhiiti ɛyoŋ. 11 Bɔs ɛ waaboo dheegel ɛlyelɛpe. Edi-

nɛ-edi, pwom nɛ gum, bot djas ɛ waagwak bwoo e
di baabee edjema nɛ epela tɔ gwoo ɔ. 12 «Ɛsok nɛ
esesɛɛ binek nɛ sael, bi ɛ waakɛ mɛtaa, bi ɛ waakɛ
waaa tɔ tsik mezuk, bi ɛ waakɛkaaa étɛp bɛ neekɛ pɛɛ
bin tɔ mendjaa mɛ mendjaala mɛ eYuda, bi ɛ waakɛ
mɛtaa e membok, bi ɛ waakɛ pɛɛaa dáa bɛmɛkoozi nɛ
ekukuma kɔ ɛsu ɛ lam. 13 Yenek djas aasael étɛp bi
neebela ze ɛkɛlɛɛ bot sa bi di gu dum nɛ nam ɛ. 14
Tin, guka náá, bi di nɛ lyem wat, sa mot aabem ba
nɛ dáa bi aakɛtaŋal ɛ. 15 Mam mɛ ɛmet, mɛ waadjɛ
bin mɛkpa nɛ etsoŋ. Tin, bot ɛ bi aadi nɛ tɛp nɛ nɔɔ
aanàkwaakwak ɛkwyesal ɛ bin, nɛ dupal mɛkpa min.
16 Bot aaka bin ɔ yɛ aadi ɛ́, bɛsɛɛg bin, nɛ bɛnyɛɛg bin,
zɛnɔɔ bɔn nyɛɛg bin, nɛ bɛsɔ bin dɔɔ nɛ bot ɛ mɛbyel
min. Bɛtɛɛ nɛ bot pak'en ɛ waadiyalaa e membok mɛ
na kɔm-kɔm. 17 «Bot djas ɛ waabhina bin kɔ ɛsu ɛ lam.
18 Tin, yɛ aanàkwaadi nɛ ko bhoo wat e elo bin aako
diib. 19 Go pyetka pɛ yebɔ kyee ɛlyelɛpe, etɛɛ náá,
deenek ɛ́ bi aatsik mɛnyel min.» 20 «Esok bi aabee
náá, mɛdhuu mɛ esodja eezɛkaal Yeluzalɛm. Tin, bi
ɛ́ nɛ ghwyil ɛka gu náá: Ye ka lik ɛ́ batsa Yeluzalɛm
neewaazel! 21 É di'enek, bot aadi pɛ kyee dik Yude
ɔ, goka ɛ́, nɛ kaab tó tɔ mɛtsok. Bot aadi kɔ ghaada
Yeluzalɛm ɔ, goka ɛ́ nɛ ɛdus tin, tó ɛtsetaɛpe. Bot aadi
pɛ tɔ epɛt e ɛwala ɛlenek ɔ, ààgoka nɛ sik, tó pɛ tɔ
ghaada. 22 Etɛɛ náá, yɛ aadi ɛ́, dwoo Zɛɛb aazɛpɛɛ bot
ɛ, ye ɛ́ dwoo ekwyala djas aabela mɛsuk mɛ tak. 23 Ha
kpaa-ghoŋ dwoo tak nɛ boa aadi nɛ mɛbum ɔ, nɛ bot
aadi nɛ bɔn e mɛbel ɔ. Etɛɛ náá, boo mezuk ɛ waadi
dwoo tak kɔ bɔs. Bot ɛbuɛpe waagu ɛbuk ɛ Zɛɛb kɔ
ghaada tak. 24 Bot ɛ tak ɛ waagóaa nɛ epɛl. Bɛdhiiti ɛ
naamɛtaa, tóaa nɛ nɔɔ tyee ekwom kɔ mɛl djas. Tin,
Yeluzalɛm ɛ waazɛnyalaa nɛ bot ɛ di ààbɛ bot ɛ mbyak
eYuda ɔ. Bɛ waasa deenek, kɛkum dwoo Zɛɛb nadjɛ
bɛ ɛ́ aaboo si ɛ.» 25 «Bot ɛ waabee edjema nɛ epela
tɔ gwyes, tɔ ngɔn, tɔ ekwyikwyen. Pɛ si, membyak
djas ɛ waadi nɛ boo ba nɛ kɛŋ, di bɛ aagwak ghuu
nɛ ɛbee boo mɛbhyeeb tɔ boo dii mɛsɔn ɔ. 26 Dwoo
nɛ ngɔn nɛ ekwyikwyen ɛ waadheegel nɛ ghwyil ɛ
Zɛɛb. Bhii tak, bɛtɛ nɛ bot ɛ waagwyɛ nɛ bwoo esiiza
e etɛp aaboo tuula kɔ bɔs djas ɛ. 27 É di'enek, bɛ
waabee Sɛɛŋɛlɛ Mɔn Mot é zyɛ tɔ eguud. Nyɛ waazyɛ
nɛ ghwyil nɛ mɛkas mɛ djas. 28 Dwoo etɛp binek ɛ
aakan ɛ, tyaaka, pyetka pɛ yebɔ kyee, etɛɛ náá, Zɛɛb
moo zɛpɛk bin e ekwom.» 29 Bhii tak Yezu eezɛlɛɛ bɛ
kana yak: «Pokobeeka mbek le fiigh nɛ bɛdhiiti ele
djas. 30 É sok bi di bee náá, eka e bes moo kan ɛkwyil
e tak ɛ, guka náá, mbu ele di wum ɛ moo eezekunaa.
31 Tyɛ wat nɛ biyɔ pe, esok bi aabee endem binek moo
nyen ɛ, guka náá, Ɛyoŋ ɛ Zɛɛb moo ɛ́ ye zekunaa. 32
Tsɛɛtsɛ nɛ tsɛɛtsɛ, mɛ lɛɛ bin ɛ náá: Bot ɛ kɔkɔ membu
mak aanàkwaasi, esonok ee mɛ di elɛɛ djas ɛ, ààsael.»
33 Yezu naake náá: «Gwoo nɛ bɔs ɛ waasi, ghuna yam
mɛkpa aanàkwaasi.» 34 «Bi ɛ́ gheedi nɛ etsoŋ, sa bi
ààpul ebhum e elyem bin gwyes, nɛ dek mɛnyok e
mɛbyoŋ, dɔɔ nɛ étɛp ɛwyiib esa e bɔs'ak. Deenek,
dwoo Zɛɛb aazyɛ zɛpɛɛ bot ɛ, yɛ aatuula bin ɛ́ zaka. 35
Yɛ aazyɛ dáa ɛwyet. Yɛ deenek ɛ́ yɛ aatuula bot ɛ bɔs
djas zaka. 36 Nyanka mis. Gheedjaalaka Zɛɛb mɛlu
djas. Deenek ɛ́ bi aabela ghwyil ɛmaad ɛ lyem dum nɛ
etɛp ee di zyɛ yenek. Da bi ɛ́ tyaa tetel sok bhwoob
Sɛɛŋɛlɛ Mɔn Mot.» 37 É mwos Yezu nadi elelyo bot pɛ
tɔ kok Ndjaa-ebuwa, é pum nyɛ katetó, kɛdja si ɛ kɔ
ɛtsok ɛ pyeeb oliv. 38 Tin, tɔ bɛmɛlem djas bot ɛ dɛl ka
zyɛ tɔ kok Ndjaa-ebuwa, zɛgwak nyɛ é lelyo mɛlyo mɛ
Zɛɛb.

22 Ɛbyoŋ ɛ emapa di ààbɛ nɛ leviid, di djóoaa Pak
ɛ, nabɛ ɛ́ eezekunaa. 2 Eboo bɛghaa-Zɛɛb nɛ
bɛghaŋ ɛ mɛkana mɛ etsi nadi esaa mɛpek étɛp bɛ
neemɛt Yezu etɛɛ náá, bɛ neegó nyɛ. Tin, bɛ nadi
ekaab zukamwaa nɛ mot nadi tin ɔ. 3 Tin, Satan eezɛni
tɔ bum lyem ɛ Yudas Iskaliɔt nadi ngɔt tɔ bɛdjekel ɛ
Yezu ɔ. 4 Yudas nazɛtó pɛ dáa eboo bɛghaa-Zɛɛb nɛ
bot ɛ di kɔ elo e bɛbaalel ɛ kok Ndjaa-ebuwa ɔ, étɛp
nyɛ neekɛka bɛ Yezu. 5 Tin, bot ɛ di kɔ elo e bɛghaa-
Zɛɛb ɔ naadyeebamyaala. Wɔ gwaa bɛ zɛkɛk Yudas
epata. 6 Yudas eezɛmyaal, nyɛ moo tin ɛ́ saa mɛpek
mɛ nyɛ kabɛ Yezu gha tɔ syaab e kaab náá, mɛdhuu
mɛ bot ɛzɛgu. 7 E dwoo ɛbyoŋ ɛ emapa di ààbɛ nɛ
leviid ɛ, dwoo bɔɔ ebhata e Pak di tsakaa ɛ, eezɛkum.
8 Yezu eezɛkyeed Pyɛɛd bɛ nɛ Zaŋ pɛ sok. Nyɛy nɛ nɔɔ
náá: «Tɔ́ka, kɛkoobalka mena edee e ɛbyoŋ ɛ Pak.» 9
Tin, bɛ eezɛdji Yezu náá: «Wɔ kwyɛl náá, bis kɛkoobal
wɔ di mena aadɛka edee e ɛbyoŋ ɛ Pak wo?» 10 Yezu
eezɛbɔɔza nɛ nɔɔ náá: «Gwakeka, esok bi aakum kɔ
dɛl ɛ, bi ɛ waaboma nɛ dhiiti mot nɛ bhe mɛdii kɔ lo.
Duka nyɛ. 11 E di nyɛ aadjɛl ɔ, lɛɛka nakuma ndjaa
náá: “Lyoel ke ɛ́, bis dji wɔ náá, ndjaa nyɛ aadɛ ɛbyoŋ
ɛ Pak tɔ tak bɛ nɛ bɛdjekel bɛ ɛ, wo ee?” 12 Tin, nyɛ
waalyaal bin pɛ ɛko ɛ ndjaa boo dhɛŋ koobela nɛ esa
djas tɔ tak. Tin ɛ́ bi aasa esesɛɛ e ɛbyoŋ ɛ Pak.» 13
Bɛdjekel eezɛtó pɛ dɛl ɛ tak. Bɛ ka bela djas ɛ dáa Yezu
nalɛɛ bɛ ɛ. Bhii tak, bɛ eezɛni é ɛkoobal ɛbyoŋ ɛ Pak.

14 Dáa ɛwala tak nakadjala ɛ, Yezu eezɛdi kɔ mesa bɛ
nɛ bot ɛ lwoma. 15 Nyɛ eezɛke nɛ nɔɔ náá: «Mɛ bɛ é
mɛ eedyeebakwyɛl náá, mena dɛka ɛbyoŋ ɛ Pak'ak
é di wat, ɛsok nɛ náá, mɛ zuk! 16 Etɛɛ náá, ye goka
é mɛ lɛɛ bin náá, mɛ aanàkabaadɛ ɛbyoŋ ɛlak, kana
mos, kɛyaka nɛ dwoo ɛsuk ɛ tak aabela lo tɔ Ɛyoŋ
ɛ Zɛɛb ɛ. Tin, mɛ waabaadɛ.» 17 Nyɛ eezɛnɔɔ bɛɛlɛ
nadi nɛ vin tɔ tak ɛ. Bhii tak, nyɛ eezɛghaapɛɛ Zɛɛb,
nyɛ eezɛke nɛ nɔɔ náá: «Nɔɔka bɛɛlɛ vin'ak. Kaaka yɛ
pak'en, da bi é dɛ, 18 etɛɛ náá, egoka é, mɛ lɛɛ bin, náá,
kana mos, kɛyaka nɛ dwoo Ɛyoŋ ɛ Zɛɛb aazyɛ ɛ, mɛ
aanàkabaadɛ mɛnyok mɛ vin.» 19 Bhii tak nyɛ eezɛnɔɔ
mapa, baazɛghaapɛɛ Zɛɛb tɔ mendjaala, bhii tak, nyɛ
eezɛpyak yɛ, nɔɔ yɛ, djɛ bɛdjekel bɛ. Nyɛy nɛ nɔɔ náá:
«Yak é nyel'am zekaaa kɔ ɛsu ɛ len ɛ, gheesesaka
deenek étɛp bi neetetaala mɛ.» 20 Nyɛ eebaazɛdjɛ bɛ
bɛɛlɛ tak wat bhis dek. Nyɛy nɛ nɔɔ náá: «Bɛɛlɛ yak ɛ
bɛɛlɛ ɛbhɛŋ ɛ na bes nɛ Zɛɛb, ɛbhɛŋ ɛ kwyalel nɛ ghiya
yam see kɔ ɛsu ɛ len ɛ. 21 Tin, guka náá, mot aaka mɛ
ɛ wak, bis nɛ nɛ é kɔ mesa yak! 22 Ye é tsɛɛtsɛ náá,
Sɛɛŋɛlɛ Mɔn Mot ɛ waagwyɛ, dáa Zɛɛb nazekoobalɛ
ɛ. Tinaak, ha kpaa-ghoŋ nɛ mot aakɛka nyɛ ɔ!» 23
Tin, bɛdjekel moo tin é djinel pak'ɔɔ náá, nwyak mot
pak'ɔɔ aakɛka Yezu. 24 Bɛdjekel ɛ Yezu moo tin é be
mɛso pak'ɔɔ, etɛɛ náá, bɛ nadi kwyɛl ɛgu náá, ɛzɛ
di dhil mot pak'ɔɔ. 25 Yezu eezɛbɔɔza nɛ nɔɔ náá:
«Bɛmɛkoozi mɛ bɔs'ak di ààkwyɛl Zɛɛb ɔ djas ɛpekɛ
tyee wakoko kɔ lɔɔ. Bot ɛ di nyal bɛ ɔ djóoaa é, bot ɛ
enɛm esa. 26 Tin, yebɔ yɛ ààgoka nɛ ɛdi é deenek. Etɛɛ
náá, pɛ yibɔ, mot di boo-mot ɔ, goka nɛ di tɔ bɛsɔ é,
dáa mɔɔ dhyeeb. Deenek, mot ɛ kwyɛl ɛdi dhil mot ɔ,
goka é nɛ di mot-mɛsa mɛ bɔɔ bɛsɔ. 27 Etɛɛ náá, ɛzɛ di
boo-mot? Ye é mot di kɔ mesa ɔ, ohoo mot di be bɛsɔ
ɔ? Ye é mot di kɔ mesa ɔ, etsal e? Beeka mam é tɔ len
tyee mot di sa bin mɛsa ɔ! 28 Bi é bot ɛ nadi mɛlu djas
e ngwoobam tɔ mbee mɛbhowal ɔ. 29 Tyɛ wat nɛ dáa
Saag'am nadjɛ mɛ Ɛyoŋ ɛ lɛ ɛ, tyɛ tak wat mɛ ɛpedjɛ
bin Ɛyoŋ ɛ tak. 30 Bi ɛ waadɛ edee nɛ mɛdii kɔ mesa
yam, tɔ Ɛyoŋ ɛ lam. Bi ɛ waadi kɔ mɛbhóó mɛ mɛkoozi
mam étɛp bi neepɛ́ɛ membyak kam nɛ ebá Yisalaɛl.»
31 Yezu eezɛke náá: «Simɔŋ, Simɔŋ, gwaka! Satan bɛ é,
nyɛ eebela ze étɛp ɛsyaal ɛ wɔ dáa bhum di syaalaa tɔ
zyaagal étɛp ɛdis ezeeza ɛ. 32 Tin, ye bɛ é, mɛ eedjaala
étɛp'ɔ, e kaab náá, ɛdum ɛ wɔ di dum koŋ nɛ Zɛɛb
ɛzɛkɛwyii. Tin, bula wɔ aabula daa lam ɛ, djɛaa bɔn
nyoog ghwyil.» 33 Pyɛɛd eezɛke nɛ Yezu náá: «Ghɛŋ, e
di mɛ di'ak, mɛ eezemyaal ɛtó membok, nɛghu ɛsyee
menabɛl.» 34 Wɔ gwaa Yezu zɛbɔɔza nɛ nɛ náá: «Beta
mɛ lɛɛ wɔ, Pyɛɛd, sa di tsɛɛtsɛ ɛ: E pum'ak mos, ɛsok
nɛ bɛkuu nɛ kɔk esok ebá, yɛ aabela wóó zeswonal mɛ
esok elɛl.» 35 Bhii tak Yezu eezɛke nɛ nɔɔ náá: «Esok
mɛ nalwom bin bi kɛ ɛsa mɛsa, toto ààbɛ nɛ ekpa,
àànɔɔ ngwyɛ epata, àànɔɔ ekoko, ye nabɛ é sa wat
nasu bin e?» Bɔɔ náá: «Ààbɛ. Bis nabɛ é ààsu sa wat.»
36 Deenek nyɛ eezɛke nɛ nɔɔ náá: «Nenak e tokapɛ
deenek, ye moo é náá, ye goka é náá, mot di nɛ ngwyɛ
epata bɛ ɔ, nɔɔ yɛ. Tyɛ wat nɛ mot di nɛ kpa ɔ, nɔɔ
kpaɛ, dɔɔ nɛ mot di ààbɛ nɛ pɛl ɔ, goka é nɛ ɛbɔmsa
ndjookuwa yɛ étɛp ɛkɛbɔm pɛl. 37 Etɛɛ náá, nɛ tsɛɛtsɛ
betka mɛ lɛɛ bin náá, ye goka é náá, etɛp ee ekwyala
nalɛɛ kɔ ɛsu ɛ lam náá: "Nyɛ nalaŋaa tɔ lɔɔg bot ɛ
na mbee mɛsa." Nɛ tsɛɛtsɛ etɛp ee naliiel kɔ ɛsu ɛ
lam ɛ, goka é yɛ sɛɛ.» 38 Bhii tak bɛdjekel eezɛke nɛ
nɛ náá: «Ghɛŋ, beea! Bis é nɛ epɛl ebá.» Yezu eezɛke
nɛ nɔɔ náá: «Yenek, eedjala.» 39 Yezu eezɛwyis. Nyɛ
eezɛtó pɛ kɔ Ɛtsok ɛ pyeeb oliv, dáa nyɛ nabela nɛ
ɛsesa sok ɛ. Bɛdjekel bɛ zokadu nyɛ. 40 Bhis bɛ nakum
e di tak ɛ, Yezu ɛ boo ke nɛ bɛdjekel bɛ náá: «Djaalaka
Zɛɛb étɛp bi ɛzɛkɛkwyɛ e mɛbhowal.» 41 Bhii tak nyɛ
eezɛtiila ba zii tyee wusa pwak, nyɛ eezɛkwyit mɛboŋ
si, nyɛ moo djaala. 42 Nyɛ nadi é keke tɔ mendjaala
mɛ náá: «Saag'am, wɔ kwyɛl ɔ, wɔ é nɛ ghwyil ɛdis
bɛɛlɛ mezuk mak sok bhwoob'am. Ye nàkoo zo di,
ye goka é náá, ɛkwosak ɛ lɔ sael, ààkabɛ yam.» [43
Tin, wɔ gwaa fofop ngɔt zokadus tɔ gwoo, zɛdjɛ nyɛ
mɛghaaz mɛ ɛmaad. 44 Yezu tɔ bɛbebwol nɛ bwoo,
nyɛ eebaazɛnenal nyel tɔ mendjaala. Ediidyok moo
tin é pak nyɛ e nyel, é see e bɔs dáa mɛtɔ mɛ ghiya.]
45 Bhis nyɛ nazedjaala ɛ, nyɛ eezɛwyɛl, sik pɛ kyee
bɛdjekel bɛ nadi é. Nyɛ ka kɛbela bɛ bɔɔ djas mendjaa
mɛ si é egó nɛ kwyɛsa ghoŋ nazekwyɛsa bɛ tɔ elyem
ɛ. 46 Nyɛ eezɛke nɛ nɔɔ náá: «Étɛp yé bi di edja gó?
Wyɛlka, da bi é djaala étɛp ɛkaab náá, bi ɛzɛkɛkwyee e
mɛbhowal.» 47 Ye nabelaa é Yezu dinaa elii, tin, Yudas,
ngɔt tɔ bɛdjekel bɛ, eezɛtuula nɛ ɛdhuu ɛ bot. Bhii
tak, Yudas eezɛtiila pɛ dáa Yezu étɛp nyɛ neebeedal
nyɛ. 48 Tinaak Yezu zokaaake nɛ nɛ náá: «Yudas, ye é
nɛ mɛbeedela menek ɛ wɔ dika Sɛɛŋɛlɛ Mɔn Mot e?»
49 Dáa bot ɛ nadi gyee nɛ Yezu ɔ nabee sa nadi kwyɛl
ɛsael é di'enek ɛ, bɛ é boozɛdji nyɛ náá: «Ghɛŋ, wɔ
ɛpekwyɛl náá, bis lum bɛ nɛ epɛl e?» 50 Ngɔt pak'ɔɔ
zokakwyal mot-mɛsa mɛ boo ghaa-Zɛɛb, zɛtsaal nyɛ
ɛlɔ pɛ kyee mbɔ e ghɛŋ. 51 Tin, Yezu é booke nɛ nɔɔ
náá: «Betka, eedjala.» Bhii tak Yezu eezɛmɛt ɛlɔ mot

tak, pyoŋ tak eezɛgel. 52 Bhii tak, Yezu eezɛke nɛ eboo
bɛghaa-Zɛɛb, nɛ bɛbaalel ɛ kok Ndjaa-ebuwa zɛnɔɔ
bɛpaa ɛ eYuda zyɛ, zɛmɛt nyɛ ɔ. Nyɛ náá: «Bi zyɛ nɛ
epɛl nɛ eghwyɛs é, e kɛ é náá, bi zɛmɛt é mot djii? 53
Bi ɛ bee ɔ, mɛlu djas, mɛ nadi é, nɛ nen tɔ kok Ndjaa-
ebuwa. Bi nabɛ é ààsaa náá, bi mɛt mɛ. Ghuna yak
ɛwala é yibɔ, yii ghwyil ɛ ɛgwyitok.» 54 Dáa bɛ namɛt
Yezu ɛ, bɛ eezɛtó nɛ nɛ pɛ ndjaŋ ɛ boo ghaa-Zɛɛb. Kaa
bela tin, Pyɛɛd é du bɛ pɛ bhis koŋ, ba ɛtsetaɛpe nɛ
nɔɔ. 55 Ye nabɛ é bɛ naapaada du kuku ɛbɛsɛɛ peeb.
Tin, Pyɛɛd zokazɛdisi é gɔɔl du bɛ nɛ bot ɛ nadi tin
ɔ. 56 Dhiiti moma nadi é sa mɛsa tɔ ndjaa boo ghaa-
Zɛɛb ɔ zokazɛbee nyɛ ndiindil egɔɔl du. Moma tak
zɛgwyák nyɛ «kpɛɛɛ», nyɛy nɛ nɛ náá: «Mot tak pe
nadi é, bɛ nɛ Yezu!» 57 Wɔ gwaa; Pyɛɛd zɛswonal, nyɛ
náá: «Mam àágu nyɛ.» 58 Ba mɔɔ ɛwala bhii tak, dhiiti
mot-mɛsa eebaazɛgwyak nyɛ. Mot tak nɛ Pyɛɛd náá:
«Dɔɔ nɛ wɔy pe, wɔ é mot'ɔɔ.» Tin, Pyɛɛd eezɛbɔɔza
nɛ mot tak náá: «Àábɛ. Ye tok mam.» 59 Tyee ba ɛwala
wat bhii tak, dhiiti baazɛke nɛ ghwyil djas náá: «Ye é
tsɛɛtsɛ náá, mot tak nadi é, bɛ nɛ nɛ, etɛɛ náá, nyɛ é
mot kyee dik Ghalile.» 60 Tin, Pyɛɛd eezɛbaabɔɔza náá:
«Mɛ àágu sa wɔ di kwyɛl ɛlii enek.» É di'enek, Pyɛɛd
dinaa é lii deenek, kuu eezɛkɔk. 61 Ghɛŋ zokaliig mis,
gwyák Pyɛɛd bhii tak mis mɔɔ eezɛboma. É di'enek,
Pyɛɛd eezɛtaala sa Ghɛŋ nalɛɛ nyɛ é: «Ɛsok nɛ kuu nɛ
kɔk mos, yɛ aabela ɛ wɔ eezeswonal mɛ esok elɛl.» 62
Tin, Pyɛɛd eezɛwyis, tó, nyɛ moo tin é djii ɛbuɛpe. 63
Bot ɛ nadi baal Yezu ɔ moo tin é duk nyɛ. Bhii tak bɛ
eezɛnyuu nyɛ nɛ eghwyɛs. 64 Bɛ eezɛbutalɛ kaad kɔ
mis. Bhii tak, bɛ moo dji nyɛ náá: «Naŋa! Ɛzɛ nyuu
wɔ?» 65 Tin, bɛ naalee nyɛ ɛbuɛpe. 66 Tɔ mɛlem kɛɛŋ,
bɛpaa ɛ eYuda, bɛ nɛ eboo bɛghaa-Zɛɛb, zɛnɔɔ bɛghaŋ
ɛ mɛkana mɛ etsi eezɛsɛɛga. Bɛ eezɛtel Yezu kuku boo
kwan ekukuma eYuda, e di etɛp dii pɛ́ɛaa wɔ. 67 Tin,
bɛ eezɛdji nyɛ náá: «Yɛ bɛ náá, wɔ é Mɛsia ɔ, lɛɛa bis!»
Yezu eezɛbɔɔza nɛ nɔɔ náá: «Mɛ lɛɛ bin náá, mɛ é
Mɛsia ɔ, bi aanàkwaamyaal mɛ. 68 Mɛ ko dji bin kiya ɔ,
bi aanàkwaabɔɔza mɛ. Bi nakoodi àámyaal, mɛ ɛpelɛɛ
bin náá, 69 kan e dwoo ɛlak mos, Sɛɛŋɛlɛ Mɔn Mot
aadi é ndiindil, tɔ di dék ɛ Zɛɛb na ghaa Ghwyil.» 70 E
tyɛ enek, bɔɔ djas zɛdji Yezu náá: «Wɔ é Mɔn Zɛɛb
e?» Yezu zɛbɔɔza nɛ nɔɔ náá: «Ye é dáa bi zo ke enek.
Ye é mam.» 71 Bɛ kaa tsim ɛ náá: «Mena tokapɛ nɛ
gwyes nɛ mot aapit nyɛ ɔ. Nɛ tsɛɛtsɛ menabɛl bɛ ɛmet
eegwak mɛkpa mɛ nuubɛ.»

23 Bot ɛ sɛɛga djas eezɛwyɛl, bhii tak beezɛtó nɛ nɛ
pɛ dáa kukuma Pilat. 2 Tin, bɛ moo tinaak é su
nyɛ etɛp. Bɔɔ náá: «Bis bela mot tak é, é besal bot ɛ
mbyak es bɛ kus ɛghuub. Nyɛ ɛpelu bot náá, bɛ nàdjɛ
epata e lapo nɛ Sezaad. Nyɛ ke é náá, ye é nyɛy ɛ di
Mɛsia, e kwyɛl ɛlɛɛ é: "mɛkoozi".» 3 Kukuma Pilat
eezɛdji nyɛ náá: «Wɔy é di mɛkoozi mɛ eYuda?» Yezu
eezɛbɔɔza nɛ nɛ náá: «Ye é dáa wɔy wɔ ɛmet ke enek.»
4 Bhii tak Mɛkoozi Pilat eeke nɛ eboo bɛghaa-Zɛɛb, nɛ
ɛdhuu ɛ bot nadi tin ɔ náá: «Mam àápabee tɛp mɛ
di egoka nɛ ɛkwyesal mot tak ndjɛ sɔs nɛ ye é.» 5
Tin, bɛ eebaazɛben gwood, tsim ɛlyelɛpe náá: «Nyɛ
ɛpebesal bot, bɛ kus ɛghuub nɛ kɔkɔ mbi mɛlyo mɛ.
Nyɛ nakan nɛ ye é, pɛ kyee dik Ghalile. Nyɛ eezɛtuula
nɛ yɛ kɔ Yude. Ye é nyɛ moo nɛ yɛ mos wak'ak.» 6 Dáa
mɛkoozi Pilat nagwak mɛkpa menek ɛ, nyɛ é boodji
náá: «Mot tak é mot Ghalile?» 7 Tin, bɛ eezɛlɛɛ nyɛ
náá, Yezu nadus é pɛ kyee dik Elood, nadi kɔk kɔ tak ɛ.
Deenek nyɛ eezɛkyeed nyɛ pɛ dáa Elood. Zɛ bela náá,
ye nabɛ é mɛkoozi Elood naazyɛ, zɛkwyɛɛg ba mɛlu
tin tɔ Yeluzalɛm. 8 Mɛkoozi Elood naadyeebamyaala
ɛbuɛpe dáa nyɛ nabee Yezu ɛ. Etɛɛ náá, ye nabɛ é,
nyɛ naadyeebagwak menduk ɛ Yezu. Nyɛ nadi esaa
ɛboma nɛ nɛ. Nyɛ nadi suu é náá, Yezu sa dhiiti ndem
mɛbwala e mis mɛ, nyɛ neebee. 9 Tin, nyɛ eezɛdji
Yezu bɛtɛ nɛ mɛdjin, Yezu kadi é, «gwyem» àábɔɔza.
10 Eboo bɛghaa-Zɛɛb nɛ bɛghaŋ ɛ mɛkana mɛ etsi nadi
é, tin, bɛ nadi é su etɛp e mɛpita ɛbuɛpe kɔ lo ɛ Yezu.
11 Mɛkoozi Elood bɛ nɛ esodja bɛ zokaduk nyɛ, gɔ nyɛ.
Bɛ nabee nyɛ é tyee ba vaŋ put mot deenek. Bhii tak
bɛ eezɛbet nyɛ mbɛɛ wolo kaad, bhii tak bɛ eezɛswaal
nyɛ pɛ dáa kukuma Pilat. 12 Mɛkoozi Elood bɛ nɛ
kukuma Pilat nabɛ sok é, àágwakel. Dwoo ɛ tak é bɛ
nakan ɛgwakel pak'ɔɔ. 13 Kukuma Pilat eezɛboma e
boob bɛ nɛ eboo bɛghaa-Zɛɛb, nɛ ekukuma eYuda,
zɛnɔɔ bɛdhiiti bot ɛ dɛl, 14 nyɛ eezɛke nɛ nɔɔ náá: «Bi
zyɛ mɛ nɛ mot tak é, etɛɛ náá, nyɛ ɛpebesal bot bɛ kus
ɛghuub. Deenek ye bɛ é mɛ eedji yɛ taŋal e mis min
wak, ka bela náá, mam àápabee embee etɛp ee bi zɛpit
nyɛ étɛp tak ɛ. 15 Mɛkoozi Elood nabɛ é àábela nyɛ nɛ
ndjɛ sɔs étɛp tak é nyɛ naswaal nyɛ wak. Deenek mot
tak àápasa dhiiti tɛp mena di egoka nɛ ɛgó ɛ nyɛ kɔ
ɛsu ɛ tak ɛ. 16 Étɛp tak é di náá, mɛ waalwom náá, bɛ
nyuu nyɛ nɛ mɛka. Bhii tak da mɛ é bet nyɛ.» [17
Ghɛŋ mɛbyoŋ mɛ ePak djas, mɛkoozi Pilat nabɛ é nɛ
ɛzel ɛ wyisal mot membok ngɔt.] 18 Wɔ gwaa bɔɔ djas
zokazɛtsim náá: «Góa nyɛ, da wɔ é bet bis Bhaalabas.»

19 Zɛ bela náá, Bhaalabas naamɛtaa é, étɛp nyɛ nagó
mot esok bot ɛ mbyak'ɛ nabe boo dho nɛ eLɔm ɛ.
20 Dáa Pilat nakwyɛl ɛbet ɛ Yezu ɛ, nyɛ eebaazɛdji
ɛdhuu ɛ bot. 21 Deenek bot djas zɛtsim ɛlyelɛpe náá:
«Bema nyɛ e mɛlaaba! Bema nyɛ e mɛlaaba!» 22 Pilat
zokazɛbaadji bɛ tyee djia esok elɛl, nyɛ náá: «Mot
tak sa yaa ɛbiyo ee? Mɛ ààpabee ghamen bi di é ke
náá, nyɛ góaa ɛ. Étɛp tak é mɛ ke náá, bɛ nyuu nyɛ nɛ
eghwyɛs, da bɛ é bet nyɛ.» 23 Ghuna bot nadi ebesal
nɛ etsim ɛlyelɛpe náá, nyɛ bemaa e mɛlaaba. Etsim
bɔɔ naadhaa Pilat. 24 Deenek Pilat zokazɛtsaal tɛp
dhen náá, ye kaa sael dáa ɛdhuu ɛ bot kwyɛl ɛ. 25 Tin,
kukuma Pilat eezɛwyisal mot bɔɔ nadi kwyɛl náá, nyɛ
wyisal ɔ. Mot tak namɛtaa é, etɛɛ náá, nyɛ naabe boo
dho, mot zokagwyɛ e dho tak. 26 Dáa bɛ nadi tó nɛ
Yezu ɛ, wɔ gwaa bɛ zɛboma nɛ Simɔŋ mot dɛl ɛ Silɛn.
Nyɛ nadi é dus ye ɛ pɛ pyeeb. Esodja zokamɛt nyɛ,
zɛdjɛ nyɛ mɛlaaba nyɛ kwyee Yezu e ɛbɛp ɛ yɛ pɛ bhis
koŋ ɛ Yezu. 27 Zukamwaa nɛ mot mɛdhuu-mɛdhuu
nadi edu bɛ, zɛnɔɔ boa é dje mɛgwyɛ nɛ etaŋal kɔ
ɛsu ɛ lɛ. 28 Tin, Yezu zokazɛliig mis, gwyák bɛ. Nyɛy
nɛ nɔɔ náá: «Boa ɛ Yeluzalɛm, nàdjeka kɔ ɛsu ɛ lam!
Bi goka nɛ ɛdje ɛ étɛp'en nɛ étɛp bɔɔ bin! 29 Dáa di
náá, ɛwala mot aake náá: “Mɛnyɔ nɛ boa di náá, bɛ
aanàkwaabya ɔ, nɛ bɛkwyiid ɛ boa, zɛnɔɔ boa di ààgu
dáa mɔn di djɛaa ɛbel ɛ!” moo é, yɛ eezekunaa, nɛ
tsɛɛtsɛ. 30 É di'enek, bot ɛ waake nɛ mɛtsok náá: “Dha
dumaka kɔ les!” Nɛ eghooda náá: “Dha syelka bis!”
31 Etɛɛ náá, kwyii le bes saaa deenek, gwyaaza nɛ
syeela le? Bɛ aakasa dáa nɛ yɛ?» 32 Esodja baazɛtó nɛ
botom ɛbá, bɛmbee ɛ bot, bɛ neegó bɛ, bɛ nɛ Yezu
lɔɔg wat. 33 Eghɛŋ bɛ nakum e di bɛ di djóo «Bhobho
Lo» ɛ, esodja zokazɛbem Yezu e mɛlaaba, nɛ bɛmbee ɛ
bot ɛbá, nwyak pɛ mbɔ e ghɛŋ, dhiiti pɛ mbɔ ɛmyɛl.
34 Yezu é boozɛke náá: «Pela bɛ, Saag'am, etɛɛ náá,
bɛ ààgu sa bɛ di sa ɛ.» Bɛ eezɛkaa ekaad bɛ, bhis bɛ
nazesa ɛgwyeeg ɛ. 35 Mɛdhuu mɛ bot nadi é, tin é bee.
Ekukuma e eYuda moo é gɔ nɛ duk é nyɛ. Bɔɔ náá:
«Nyɛ naatsik bot ɛsis. Nyɛ kaa tsik nyel'ɛ ɛmet, yɛ bɛ
náá, nyɛ é Mɛsia Zɛɛb natɔ ɔ!» 36 Dɔɔ nɛ esodja pe
nadi egɔ nɛ ɛduk ɛ nyɛ. Bɛ zokazɛtiila, wɔ gwaa bɛ djɛ
nyɛ mɛnyok mɛ na bwaaz-bwaaz. 37 Bɔɔ nɛ nɛ náá:
«Yɛ bɛ náá, wɔ é mɛkoozi mɛ eYuda ɔ, tsika nyel'ɔ
wɔy wɔ ɛmet!» 38 Pɛ ɛko ɛ mɛlaaba ɛ Yezu, ye nabɛ é,
bɛ naabɛk mɔɔ pes le kwyala kɔ tak náá: «Mɛkoozi mɛ
eYuda é nwyak.» 39 Tɔ bɛmbee ɛ bot ɛbá nabemaa e
mɛlaaba ɔ, ngɔt naabyasal Yezu. Nyɛy nɛ nɛ ɛ náá:
«Wɔ paalɛɛ náá, wɔ é Mɛsia. Deenek, tsika nyel'ɔ tɔ
ɛsyee, da wɔ é baatsik bisɔ.» 40 Tinaak dhiiti mbee mot
naadjɛ sɔ mɛbɛ. Nyɛy náá: «Wɔ ààkaab Zɛɛb e, é di wɔ
di ezuk dáa nyɛy'aak? 41 Yenabɛl mezuk e goka, etɛɛ
náá, mena gwyɛ é, étɛp embee esesɛɛ bena. Ghuna
mot tak nabɛ é ààsa ɛbiyo.» 42 Bhii tak, nyɛ eebaazeke
náá: «Yezu, sa wɔ ààdjisa mɛ, dwoo wɔ aaboozyɛ dáa
mɛkoozi tɔ Ɛyoŋ ɛ lɔ ɛ.» 43 Yezu eezɛbɔɔza nɛ nɛ náá:
«Tsɛɛtsɛ nɛ tsɛɛtsɛ, mɛ lɛɛ bin ɛ náá: Mos wɔ aadi
é nɛ nam tɔ dɛl ɛ mɛmyaala.» 44 Dáa dwoo nadi e
moo kuku mwos ɛ, wɔ gwaa ɛgwyitok zɛgwyiidela kɔ
dik djas, kɛkum dwoo e leega. 45 Ka sɛka é, boo kaad
na pip-pip di é bɛk Dhɛŋ na Dɛɛ nɛ boo koo, tɔ kok
Ndjaa-ebuwa ɔ eezɛnyɛɛ kuku tak. 46 Yezu zokazɛtsim
ɛlyelɛpe, nyɛ náá: «Saag'am, mɛ eenɔɔ sisimam, wa
tɔ mɛmbɔ mɔ.» Bhis nyɛ nalii mɛkpa menek ɛ, nyɛ
eezɛsil eswos. 47 Dáa kukuma lɔɔg esodja nabee etɛp
binek ɛ, nyɛ naaduwal Zɛɛb. Nyɛy náá: «Mɛ bee é náá,
mot tak nabɛ é ààgu tɛp.» 48 Mɛdhuu mɛ bot ɛ nazyɛ,
zɛbee etɛp ee nadi sɛɛ e di tak ɔ, naabee esesɛɛ binek
djas. Bhii tak bɛ eezɛsik, mɛmbɔ kɔ elo, nɛ ghoŋ tɔ
elyem bɔɔ. 49 Bɛsɔ ɛ Yezu djas nɛ boa nadus bɛ nɛ bɛ
nɔɔ pɛ kyee dik Ghalile ɔ, nadi é, ba ɛtsetaɛpe é bee
esa ee nadi sɛɛ ɛ djas. 50 Ye nabɛ é nɛ dhiiti mot, din ɛ
lɛ Zozɛf. Nyɛ nadi é, mot dɛl ɛ Alimate dhiiti ghaada
eYuda. Nyɛ nabɛ é tɛtɛ mot, epiki. Nyɛ nadi ebwood
náá, Ɛyoŋ ɛ Zɛɛb zyɛ, ye nàkwyii zo di náá, nyɛ nabɛ é
mot ngɔt tɔ bot boob ekukuma e eYuda. Nyɛ nabɛ é
ààmyaal egeka bɔɔ, nɛ ɛsesel bɔɔ. 52 Nyɛ é boozɛtó
pɛ dáa Pilat kɛwaab muu ɛ Yezu. 53 Bhii tak, Zozɛf
zokasil muu ɛ Yezu e mɛlaaba, zɛwol nyɛ tɔ bheeza
na puu, zɛnɛɛg nyɛ tɔ ɛvit ɛ bes, yii nakpakaa tɔ gho
ɛkok ɛ. 54 Ye nabɛ é dwoo ɛkoobal esonok étɛp dwoo
saba. Tin, nabɛ é saba moo aakan. 55 Boa nadus bɛ nɛ
Yezu pɛ kyee dik Ghalile ɔ eezɛtó lɔɔg wat bɛ nɛ Zozɛf.
Bɔɔ zokabee ɛvit ɛ Yezu nɛ dáa bɛ nanɛɛg muuɛ tɔ tak
ɛ. 56 Bhii tak bɛ eezɛsik pɛ ghaada kɛkoobal bɛmul, nɛ
bɛmɛnanas étɛp ɛkɛ lɔɔb muu ɛ Yezu. Dwoo saba bɛ
eezɛwala dáa etsi di é lɛɛ.

24 Kɛɛŋ tɔ mɛlem mɛ yenga boa zɛtó pɛ ɛvit. Bɛ
nató ɛ nɛ bɛmul nɛ bɛmɛnanas bɛ nasa ɛ. 2 Bɛ ka
bee tin é, ɛkok ɛ nadiila ɛvit nɛ yɛ ɛ moo é mbiŋela
ɛtsetaɛpe nɛ ɛvit. 3 Dáa bɛ ka ni tɔ ɛvit ɛ, bɛ nabɛ é
ààkabela muu ɛ Ghɛŋ Yezu. 4 Esiiza bɔɔ nadi é ye
moo mbɛs. É di'enek, botom bɛbá eezɛtuula bɛ, nɛ
ekaad e na kas-kas. 5 Boa é boosil mis pɛ si nɛ bwoo.

Bɔtom binɔk eezɛke nɛ nɔɔ náá: «Étɛp yé bi di saa
tɔ myoŋ mot di náá, nyɛ é nɛ tsik ɔ? 6 Nyɛ tokapɛ
wak; nyɛ eezegom. Siizaka sa nyɛ nalɛɛ bin esok bi nɛ
nɔɔ nadi pɛ Ghalile ɛ: 7 “Ye goka é náá, bot ɛ mesyem
mɛt Sɛɛŋɛlɛ Mɔn Mot, bem nyɛ e mɛlaaba. Bhis mɛlu
mɛlɛl, ye goka é náá, nyɛ gom.”» 8 Tin, bɛ eetaala sa
Yezu nalii nɛ nɔɔ ɛ. 9 Bhii tak bɛ eezɛdus pɛ mɛvit, sik
pɛ dɛl, kɛbaŋa bɛdjekel kam nɛ ngɔt nalik ɔ zɛnɔɔ bak
bɛdhiiti bɛdjekel. 10 Bot ɛ tak nabɛ é Maali moma dɛl
ɛ Makdala, Zan zɛnɔɔ Maali, nyɛɛg ɛ Zak. Bɛdhiiti boa
nadi bɛ nɛ bɛ nɔɔ ɔ, nabaazo zɛlɛɛ bot ɛ lwoma etɛp
binek ɛ tyɛ wat nɛ bot ɛ nazɛlɛɛ sok ɔ. 11 Deenek, bɛ
nabɛ é ààdyeebamyaal tɛp tak, bɔɔ nadi gek é náá,
etɛp ee boa binɔk nadi lɛɛ bɛ ɛ, nabɛ é etsal. 12 Tin,
Pyɛɛd zokazɛwyɛl «piya», sum kaab, tó pɛ ɛvit. Kuma
nyɛ nakum e di tak ɛ, nyɛ eezɛmalal, gwyák tɔ ɛvit,
ààbee muu. Nyɛ nazobee ɛ ekaad e na puu bɛ napil
nyɛ tɔ tak ɛ. Bhii tak nyɛ eezɛnɔɔ nyel, sik pɛ ndjaa
é djoka kɔkɔ mbi sa nyɛ bee ɛ. 13 E dwoo tak wat,
bɛdjekel nadi etó pɛ dɛl ɛ Emayus, dɛl ɛ tak na tseta
nɛ Yeluzalɛm tyee ba mɛwala mɛmbá goŋ mɛko. 14
Bot ɛ tak nadi sɔs etɛp djas ee nadhaŋ ɛ. 15 Dáa bɛ
nadi kuku kyeed é ɛtaŋal nɛ ɛsɔs ɛ, wɔ gwaa, Yezu nyɛ
ɛmet zokazɛtiila pɛ yɔɔ, nyɛ eezɛni e lɔɔg'ɔɔ. Bɛ moo
tin é kɛsama wat. 16 Bɛ nadi bee nyɛ. Tin, ye nabɛ é nɛ
sa wat nadipal bɛ mis étɛp bɛ needi ààgwyak nyɛ é. 17
É di'enek, Yezu eezɛdji bɛ náá: «Ɛyé bi di sɔs biyɔ, é
kɛgba-a-gba?» É di'enek, bɛ eezɛtyaa, mɛnyel e teka
nɛ eghoŋ tɔ elyem. 18 Ngɔt pak'ɔɔ, mot nadi djóoaa
Keleopat ɔ zokazɛke nɛ nɛ náá: «Pɛ kɔ dɛl ɛ Yeluzalɛm
djas, mot di ààgu etɛp ee sɛɛ penek tɔ tsil mɛlu mak
é wɔy wɔ ɛmet!» 19 Yezu eezɛdji bɛ náá: «Ha yé sɛɛ
penek?» Bɛ eezɛbɔɔza nɛ nɛ náá: «Sa nasɛɛ dum nɛ
Yezu mot dɛl ɛ Nazalɛt ɛ! Nyɛ nabɛ é ngoolel-mɛkpa ɛ
Zɛɛb ngɔt nɛ mɛbwala ɛbuɛpe. Nyɛ naalyaal yɛ tɔ kɔkɔ
mɛsa mɛ, nɛ etɛp ee nyɛ nadi lelii é mis ɛ Zɛɛb nɛ e
mis mɛ bot djas ɛ. 20 Bot ɛ di kɔ elo eboo bɛghaa-Zɛɛb
bina ɔ, nɛ ekukuma bina naaka nyɛ étɛp bɛ neepée
Yezu epée e ɛsyee, da bhii tak, nyɛ é kɛ ɛbemaa ɛ, é
mɛlaaba. 21 Bis nadi é, nɛ ɛbwaalel náá, nyɛ nabɛ é
mot nawaazɛpɛk Yisalaɛl e bhel ɔ. Saabɛgɔs é náá, ye
moo mos é mɛlu mɛlɛl etɛp binek djas nazesɛɛ. 22
Bɛdhiiti boa tɔ ɛdhuu ɛlis eediaadjoka bis. Ye é tsɛɛtsɛ
náá, ye bɛ é bɛ eetó pɛ ɛvit tɔ ghooghom mɛlem. 23
Deenek, bɛ bɛ ààbee muuɛ. Bhii tak bɛ eezɛlɛɛ bis náá,
ye bɛ é, Zɛɛb eebɛɛ bɛ mis mɛ bee efofop. Efofop e tak
lɛɛ bɛ náá, Yezu é nɛ tsik! 24 Bɛdhiiti pak'es zokató
pɛ ɛvit, bɛ ka bela esonok é dáa boa binɔk nazolɛɛ.
Tin, Yezu nɛ Yezu nyɛ ɛmet é di náá, bɛ nabɛ é ààbela
nyɛ.» 25 Bhis yenek Yezu eebɔɔza nɛ nɔɔ náá: «Bi tok
nɛ etsoŋ, etɛɛ náá, ɛlyel ɛ bin nɛ ɛmyaal etɛp djas
ee bɛngoolel ɛ mɛkpa ɛ Zɛɛb nakwyal ɛ! 26 Ye nabɛ
é ààgoka náá, Mɛsia zuk. Bhii tak é nyɛ aaka ni tɔ
duma yɛ?» 27 Bhii tak nyɛ moo tin é lɛɛ bɛ etɛp ee
nalɛɛel dum nɛ nɛ tɔ ekwyala ɛ djas. Nyɛ nakan é, tɔ
etsi ɛ Moiiz, zɛnɔɔ yii ekwyala mɛ bɛdhiiti bɛngoolel ɛ
mɛkpa ɛ Zɛɛb. 28 Dáa bɛ nabɛ, bɛ moo kunaa nɛ dɛl ɛ
bɛ nadi é tó ɛ, Yezu eezɛsa tyee náá, nyɛ nadi dhaa
yɛ. 29 Tin, bɛ eezɛbee nyɛ. Bɔɔ nɛ nɛ náá: «Pokosulal
menabɛlka wak, etɛɛ náá, dwoo eezesila. Ɛgwyitok
moo aagwyiidela.» Tin, nyɛ eezɛmyaal ɛsulal e di wat
bɛ nɛ bɛ nɔɔ. 30 Deenek, bɛ eezɛdisi e mesa bɛ nɛ bɛ
nɔɔ, bhii tak nyɛ eezɛnɔɔ tsim mapa, nyɛ eezɛghaapɛɛ
Zɛɛb, nyɛ eezɛpyak, nɔɔ yɛ djɛ bɛ. 31 É di'enek, mis
mɔɔ eezɛbɛŋel, bhii tak bɛ eezɛgwyak nyɛ. Tin, wɔ
gwaa nyɛ zɛdiib bɛ e mis. 32 Bɛ moo tin é sɔs pak'ɔɔ
náá: «Elyem bɛ mena ààdi dak esok nyɛ di é lii nɛ nena
gba-gba ɛ, esok nyɛ di kaada mena sa ekwyala nadi é
lɛɛ ɛ?» 33 É di'enek wat, wɔ gwaa bɛ zɛwyɛl «ngbat».
Bɛ eezɛsik pɛ Yeluzalɛm, bɛ eezɛbela bɛdjekel kam
nɛ ngɔt e di wat bɛ nɛ bɛdhiiti bot ɛ lɔɔg'ɔɔ. 34 Bɔɔ
é keke náá: «Ye é tsɛɛtsɛ náá: Ghɛŋ eegom tɔ ɛsyee!
Simɔŋ bɛ é, nyɛ eebee nyɛ!» 35 Tin, bɔɔ bɛ ɛmet eezɛni
é baŋa bɛ dáa ye nadhaa nɛ nɔɔ pɛ bɛ nadus ɛ, nɛ
dáa bɛ nakagwyák Yezu esok nyɛ napyak mapa ɛ. 36
Dwoo tak wat, bikoko, dáa bɛdjekel nadi bɛ dinaa é sɔs
pak'ɔɔ ɛ, Yezu nyɛ ɛmet eezɛtuula tɔ lɔɔ. Nyɛy nɛ nɔɔ
náá: «Zɛɛb djɛ bin egwyem!» 37 Bɛdjekel djas moo
pwak, bɛ moo é nɛ bwoo. Nɛ tsɛɛtsɛ, bɛ nagu ɛ náá,
bɛ eebee dim, ghuna ye é Yezu. 38 Yezu ka ke nɛ nɔɔ
ɛ náá: «Étɛp yé bi di pwak? Étɛp yé bi di nɛ mɛso?
39 Gwyákeka meez mam, nɛ mɛko mam. Nɛ tsɛɛtsɛ
ye é mam. Bwooka mɛ, da bi é gwyák mɛ. Dim tok
nɛ epuud nɛ egwyes dáa mam, dáa bi di bee'aak.» 40
Nyɛ eezɛke nɛ nɔɔ deenek. Bhii tak, nyɛ eezɛlyaal bɛ
mɛmbɔ nɛ mɛko mɛ. 41 Dáa bɛ nadi bɛ dinaa àànyɔ
ɛmyaal náá, Yezu eegom ɛ, tin, Yezu eezɛdji bɛ náá:
«Bi é nɛ edee e dek wak ee?» 42 Tin, bɛ eezɛdjɛ nyɛ
pes su ndika. 43 Wɔ gwaa Yezu zɛnɔɔ yɛ náá, dɛ e
mis mɔɔ. 44 Bhii tak nyɛ eezɛke nɛ nɔɔ náá: «É sok
mɛ nadi menabɛlka dinaa é di wat ɛ, mɛ nabɛ é, mɛ
naalɛɛ bin náá: “Etɛp ee di kwyala kɔ ɛsu ɛ lam tɔ etsi
ɛ Moiiz, nɛ tɔ Mɛkana mɛ bɛngoolel ɛ mɛkpa ɛ Zɛɛb
nɛ tɔ bɛmɛkana mɛ Mɛdjeeb ɛ waasael djas.”» 45 Yezu

ɛ́ boozɛdjɛ bɛ etsoŋ étɛp bɛ neegwak sa nakwyalaa ɛ.
46 Nyɛy nɛ nɔɔ náá: «Beeka sa ze kwyalel ɛ́: Ye goka ɛ́
Mɛsia zuk, da nyɛ ɛ́ gom bhis mɛlu mɛlɛl. 47 Ye goka ɛ́
náá, bi tuud bot nɛ din ɛ lɛ pɛ dáa bot ɛ di ààbɛ bot ɛ
mbyak eYuda ɔ djas, kan pɛ Yeluzalɛm náá, bot liig
elyem. Tin, Zɛɛb ɛ waapel mesyem mɔɔ. 48 Biyɔ ɛ
kwaa di bɛtyaasɛs esee ee bi zebee ɛ djas. 49 Bhii tak,
mam ɛmet ɛ waadhis sa Saag'am nakɛk ɛ. Yɛ kabɛ
biyɔ bɛ ɛmet ɔ, dika tɔ ghaada, étɛp ɛbwood náá, Zɛɛb
djɛ bin ghwyil aadus tɔ gwoo ɛ.» 50 Bhii tak, Yezu
ɛ zɛwyis, bɛ nɛ bɛdjekel bɛ, kɔ ghaada, nyɛ eezɛtɔ́ e
ngwoob dɛl ɛ Bhetani. É di'enek, nyɛ ɛ́ boo bin mɛmbɔ
pɛ ɛko, zɛsɛɛ bɛ mɛtel. 51 Esok nyɛ nadi é sɛɛ bɛ mɛtel
ɛ, nyɛ eezɛbɛka nɛ nɔɔ, byet tɔ gwoo. 52 É di'enek,
bɛdjekel ɛ́ booduwal nyɛ, bula, zyɛ pɛ Yeluzalɛm tɔ
boo mɛmyaala. 53 Bɛ naaka didi ɛ́ tɔ kok Ndjaa-ebuwa
mɛlu djas, étɛp ɛduwal ɛ Zɛɛb.

Zaŋ

1 «Təəə» e mɛkɛn mɛ esonok djas, Mɛkpa nabɛ ɛ ɛ
moo tak. Ye nabɛ ɛ bɛ nɛ Zɛɛb, Ye nabɛ ɛ Zɛɛb. **2** Ye
ɛ́ tsɛɛtsɛ náá, e mɛkɛn «təəə», Mɛkpa nadi ɛ́, ɛ́ di wat
bɛ nɛ Zɛɛb. **3** Esonok djas di kɔ bɔs ɛ, nakusel ɛ nɛ
Mɛkpa. Ye tok nɛ sa wat kɔ bɔs'ak Mɛkpa nadi ààkus.
4 Tsik nadus ɛ pɛ tɔ lɛ. Deenek, tsik tak naasa náá, bot
djas nyen popoopwon tɔ gwyɛ. **5** Gwyes ɛpekas, djɛ
boo gwyɛ e di mɛghomla nadi ɛ́. Tin, mɛghomla kadi
ɛ́ ààkwak ɛsaab yɛ. **6** Ye nabɛ ɛ nɛ dhiiti mot Zɛɛb
nadhis ɔ. Din ɛ mot tak nabɛ ɛ Zaŋ. **7** Nyɛ nazyɛ ɛ́
tyee tyaasɛs ɛtɛp ɛzɛlyo bot dum nɛ gwyɛ. Ɛtɛɛ náá,
bot djas needum koŋ nɛ Zɛɛb kɔ ɛsu ɛ lɛ. **8** Zaŋ nyɛy
nyɛ ɛmet nabɛ ààbɛ gwyɛ tak. Deenek, nyɛ nazyɛ
ɛ́ tyee tyaasɛs ɛtɛp ɛzɛlyo bot dum nɛ gwyɛ tak. **9**
Mɛkpa mɛ tak nabɛ ɛ sim gwyɛ na tsɛɛtsɛ. Ye nabɛ ɛ
tɛtɛ gwyɛ di djɛ bot djas eselele ɛ. Ye nazyɛ kɔ bɔs
ɛ, ye neezɛdjɛ bot gwyɛ. **10** Deenek, Mɛkpa naazyɛ
pɛ kɔ bɔs, ye ɛ́ nyɛy ɛ nakus bɔs. Tin, bot ɛ bɔs'ak
ààpakamyaal nyɛ. **11** Mɛkpa naazyɛ tɔ bot ɛ mbyak'ɛ.
Ye ka bela náá, bot ɛ mbyak'ɛ naabyen ɛmyaal ɛ nyɛ.
12 É di'enek, bot djas aamyaal nyɛ ɔ, bot aadum koŋ
nɛ nɛ ɔ, Mɛkpa aadjɛ bɛ ghwyil ɛdi ɛ bɔɔ Zɛɛb. **13**
Deenek, bot ɛ tak waabyel. Bɛ aanàkwaabyel byela
ghiya. Ààbɛ byela di dus tɔ gwyes epuud ɛ. Ààkobaabɛ
bɛa byela nɛ ɛkwosak ɛ mot. Ye ɛ́ ɛbyel ɛ byelaa nɛ
ɛkwosak ɛ Zɛɛb ɛ. **14** Mɛkpa nadi e moo mot. Mot tak
naazɛbe di tɔ lena. Mena naabeeka mɛkas mɛ, ye ɛ́
mɛkas mɛ sɛɛŋɛlɛ sim Mɔn di bela nɛ Sɛɛg ɛ. Lwoodela
nɛ enɛm nɛ embɛɛ ɛ Zɛɛb nɛ etsɛɛtsɛ. **15** Zaŋ naakan
ɛdi ɛ́ tyee tyaasɛs ɛtɛp ɛlyo bot dum nɛ nɛ. Nyɛ nadi
e tuud náá: «Ye ɛ́ kɔ ɛsu ɛ lɛ ɛ mɛ nadi keke náá:
“Mot di zyɛ bhis mam ɔ, nyɛ eedhaa mɛ. Ɛtɛɛ náá,
ɛsok nɛ mam nɛ byel, nyɛ nadi ɛ́ tak.”» **16** Nɛ tsɛɛtsɛ
náá, mena naabelaka bɛtɛ nɛ ekum bɛ. Nyɛ naakɛl
kɔ lena enɛm nɛ embɛɛ bɛ yak kɔ yii. **17** Ye ɛ́ tsɛɛtsɛ
náá, Zɛɛb naadjɛ mena etsi nɛ Moiiz. Deenek, Zɛɛb ka
baadhis mena enɛm nɛ embɛɛ nɛ etsɛɛtsɛ nɛ Yezu
Klisto. **18** Ye tok nɛ mot ngɔt nabee Zɛɛb sok. Sɛɛŋɛlɛ
sim mɔn'ɛ ɛmet, nyɛy mot di Zɛɛb ɔ, nyɛ diɛ e di wat
bɛ nɛ Sɛɛg. Ye ɛ́ Mɔn ɛ di lyaal bot Sɛɛg. **19** EYuda e
ghaada Yeluzalɛm naalwom bɛdhiiti bɛghaa-Zɛɛb nɛ
bɛdhiiti bot ɛ di sa mɛsa tɔ kok Ndjaa-ebuwa. Bot ɛ
tak ɛ nakɛ ɛ dji Zaŋ Nduuel-bot náá: «Wɔy ɛ yɔ zɛ
ee?» **20** Nyɛ naazɛlɛɛ bɛ nɛ etsɛɛtsɛ náá: «Ààbɛ, mam
tok Mɛsia.» **21** Bhii tak, bɛ eezɛdji nyɛ náá: «Bha wɔy ɛ́
zɛ? Wɔ ɛ́ ngoolel-mɛkpa ɛ Zɛɛb Eli?» Nyɛ eezɛbɔɔza nɛ
nɔɔ náá: «Ààbɛ! Mɛ ɛ tok Eli.» Bɛ eebaazɛdji nyɛ náá:
«Ye ɛ́ wɔy ɛ di ngoolel-mɛkpa ɛ Zɛɛb di bwoodaa ɛ?»
Nyɛ eebaazɛbɔɔza nɛ nɔɔ náá: «Ààbɛ.» **22** É di'enek, bɛ
eezɛdji nyɛ náá: «Ah wɔy ɛ́ zɛ? Ɛtɛɛ náá, bis ɛ sikɔ ɔ,
bis neekɛlɛɛ bot ɛ dhis bis ɔ. Wɔy nakuma nyel ke
náá, wɔ ɛ́ zɛ?» **23** Nyɛ eezɛbɔɔza náá: «Mɛ ɛ́ gwood
mot di tuud pɛ kyee bɔs bɛsyɛ di ààbɛ nɛ mɛdii ɛ náá:
“Koobalka mɛze ɛ Ghɛŋ, ye di looba-looba!”» Dáa ye
di kwyala tɔ mɛkana mɛ ngoolel-mɛkpa ɛ Zɛɛb Ezayi
ɛ. **24** Tin, bot ɛ nalwomaa pɛ daa Zaŋ ɔ, nabɛ ɛ bot ɛ
ɛdhuu ɛ eFalizyɛ. **25** Deenek, bɛ eebaazɛdji nyɛ náá:
«Ɛtɛp yé wɔ di duu bot Zɛɛb, yɛ bɛ náá, wɔy tok Mɛsia,
ààbɛ Eli, ààbaabɛ dhiiti ngoolel-mɛkpa ɛ Zɛɛb ɔ?» **26**
Zaŋ eezɛbɔɔza nɛ nɔɔ náá: «Mam duu bin Zɛɛb ɛ, pɛ tɔ
mɛdii. Tin, tɔ ɛdhuu ɛ len, ye ɛ́ nɛ mot ngɔt bi di ààgu
ɔ. **27** Mot di zyɛ bhis'am ɔ, nyɛ eedhaa mɛ nɛ mɛbwala.
Mam aanàkwaakobela-belak duu ɛmalal ɛ́tɛp ɛkotii-
tiiak ekel e ekoko bɛ.» **28** Ɛtɛp bak djas sɛɛ tin ɛ, pɛ
ghaada Bhetani, pɛ yii kiid dii Yuldɛn. Ye ɛ́ pɛ kyee
Zaŋ Nduuel-bot nadi duu bot Zɛɛb ɛ. **29** Tɔ yak mɛlem,
Zaŋ ka bee ɛ Yezu ɛ́ zyɛ pɛ daa lɛ. Tin, Zaŋ eezɛke náá:
«Beeka mɔɔ bhata Zɛɛb e. Ye ɛ́ nyɛy ɛ di dis mesyem
mɛ bot ɛ bɔs djas. **30** Ye ɛ́ dum nɛ nɛ mɛ nalɛɛ náá:
“Mot di zyɛ bhis koŋamɔ ɔ, nyɛ eedhaa mɛ. Ɛtɛɛ náá,
ɛsok nɛ mam nɛ zyɛ, nyɛ nadi ɛ́ tak.” **31** Mam nabɛ
ààdi ɛ́ gu náá, nyɛ Mɛsia. Tin, mam nazyɛ, zɛduu bot
Zɛɛb tɔ mɛdii ɛ́. Ɛtɛp mɛ neelyaal bot ɛ Yisalaɛl nya.»
32 Zaŋ boo zɛkaada sa nyɛ nabee ɛ. Nyɛy náá: «Mɛ
eebee Sisim Zɛɛb ɛ́ dus tɔ gwoo sul pɛ si dáa ɛghum,
bhii tak Sisim tak eezɛtyaa kɔ lɛ. **33** Kɛkum dwoo ɛlak
mos, mam nabɛ ààdi gu náá, nyɛ ɛ́ Mɛsia. É di'enek, ye
ɛ́ mot ɛ nadhis mɛ náá, mɛ zɛduu bot Zɛɛb tɔ mɛdii ɔ
nalii nɛ nam. Nyɛ nake nɛ nam ɛ náá: “wɔ waabee
Sisim ɛ́ dus tɔ gwoo sul zɛdi kɔ mot. Bhii tak Sisim
tak ɛ zɛtyaa kɔ lɛ. Ye ɛ́ nyɛy ɛ́ aapaduu bot Zɛɛb nɛ
Sisim na Dɛɛ.” **34** Mam eebee yɛ nɛ mis mam met.
Ɛtɛp tak ɛ mɛ di baŋa bin ye ɛ́. Ye ɛ́ mot tak, nyɛ ɛ́
Mɔn Zɛɛb.» **35** Yak ɛlu bhii tak, Zaŋ dinaa ɛ́ di'enek
wat, bɛ nɛ bɛdjekel bɛ bɛbá. **36** Dáa nyɛ nabee Yezu ɛ́
dhaŋ ɛ, nyɛ eezɛke nɛ bɛdjekel bɛ náá: «Beeka mot di
mɔɔ bhata ɛ Zɛɛb ɔ!» **37** Bɛdjekel bɛ bɛbá eezɛgwak
deenek, wɔ gwaa bɛ zɛdu Yezu. **38** Wɔ gwaa Yezu
zɛliig mis, gwyák pɛ bhis, dáa nyɛ nabee náá bɛdjekel
binɔk nadi du nyɛ ɛ́, nyɛ ɛ́ booke nɛ nɔɔ náá: «Bi saa
yé?» Bɛ eezɛbɔɔza nɛ nɛ náá: «Labhi! Wɔ dyeebadi
paa?» Labhi kwyɛl ɛlɛɛ ɛ: Lyoel. **39** Yezu eezɛbɔɔza

nɛ nɔɔ náá: «Dhaaka etɛp bi neezɛbee.» Bhii tak bɛ
eezɛdu nyɛ, bɛ eezɛtó, kɛbee sum di Yezu nadidi ɔ.
Tin, bot binɔk zokaadi bɛ nɛ Yezu e di wat dwoo tak.
Ye nabɛ é dwoo eezeleega moo tyee ɛwala ená. **40**
Andele, dhyeeb ɛ Simɔŋ Pyɛɛd, nabɛ ɛ mot ngɔt pak
bɛdjekel ɛbá binɔk nagwak lii ɛ Zaŋ, da bhii tak bɛ é
du Yezu ɛ. **41** Andele nakɛleeboma é nɛ tel Simɔŋ. Nyɛ
é boolɛɛ nyɛ náá: «Bis eebela Mɛsia!» Nyɛ nadi eke
deenek ɛ etɛɛ náá, din ɛ Mɛsia kwyɛl ɛlɛɛ: Klisto. **42**
Bhii tak nyɛ eezɛdul nyɛ pɛ dáa Yezu. Dáa Yezu nabee
nyɛ, nyɛ é booke nɛ nɛ náá: «Wɔ ɛ Simɔŋ, mɔɔ Zaŋ.
Wɔ aakadjóoaa ɛ Kefas.» E kwyɛl ɛlɛɛ é: Pyɛɛd. **43**
E yak dhiiti dwoo, Yezu nadi kwyɛl ɛtó pɛ kyee dik
Ghalile. Tin, nyɛ eezɛboma nɛ dhiiti mot di djóoaa
Filip ɛ. Nyɛy nɛ nɛ náá: «Dua mɛ!» **44** Filip nadi é,
mot Bhɛtsaida, ghaada ɛ Andele bɛ nɛ Pyɛɛd. **45** Filip
eezɛkaada etɛp binek nɛ mɔɔ sɔ Natanaɛl. Nyɛy nɛ
nɛ náá: «Bis eebela mot Moiiz nakwyal dum nɛ nɛ tɔ
mɛkana mɛ etsi ɔ. Ye é mot bɛngoolel ɛ mɛkpa ɛ Zɛɛb
nabaalii kɔ ɛsu ɛ lɛ ɔ. Yezu mot dɛl ɛ Nazalɛt, mɔɔ
Zozɛf.» **46** Natanaɛl eezɛke nɛ nɛ náá: «Tɛtɛ sonok
ɛ nɛ ghwyil ɛ tuula pɛ Nazalɛt e?» Filip é booboɔza
nɛ nɛ náá: «Dha, wɔ neezɛbee.» **47** Dáa Yezu nakabee
Natanaɛl é zyɛ pɛ daa lɛ ɛ, nyɛ é booke nɛ nɛ náá:
«Nɛ tsɛɛtsɛ beeka mot dɛl Yisalaɛl di ààgu mɛkɔŋ ɔ.»
48 Natanaɛl eezɛdji náá: «Wɔ gu mɛ dáa?» Tin, Yezu
eezɛbɔɔza nɛ nɛ náá: «Ɛsok nɛ náá, Filip djóo wɔ, e bɛ
é, mɛ zebee wɔ. Wɔ di é, pɛ si le di djɛ bhum fiigh
ɛ.» **49** Natanaɛl eezɛbɔɔza, nyɛy nɛ nɛ náá: «Labhi!
Wɔ é Mɔn Zɛɛb! Wɔ é mɛkoozi mɛ Yisalaɛl!» **50** Yezu
eebaazɛbɔɔza nɛ nɛ náá: «Wɔ dum koŋ nɛ nam é, etɛɛ
náá, mɛ eelɛɛ wɔ náá: "Mɛ bɛ é, mɛ eebee wɔ é ghɛŋ
wɔ di si le fiigh ɛ." Wɔ waabee esonok dhaa yii wɔ di
ebee'aak.» **51** Yezu eebaazɛlɛɛ nyɛ náá: «Tsɛɛtsɛ nɛ
tsɛɛtsɛ mɛ lɛɛ bin etɛp e tsɛɛtsɛ náá: bi ɛ waabee gwoo
diia, efofop e Zɛɛb é byet nɛ sul kɔ Sɛɛŋɛlɛ Mɔn Mot.»

2 Mɛlu mɛlɛl bhii tak, ye nabɛ ɛ nɛ ɛbá pɛ dɛl ɛ Kanan,
pɛ kyee dik Ghalile. Nyɛɛg ɛ Yezu nadi é tin. **2** Ye
nabɛ ɛ Yezu bɛ nɛ bɛdjekel bɛ naadjóoaa pɛ ɛbá ɛ tak.
3 Dáa mɛnyok nabɛ náá, ye naawyii ɛ, nyɛɛg ɛ Yezu é
booke nɛ Yezu náá: «Bɛ tokapɛ nɛ mɛnyok.» **4** Tin,
Yezu é boozɛbɔɔza nɛ nyɛɛg náá: «Wɛɛ moma, yenabɛl
mɛsɔ ɛ ye e tɛp'ak? Ɛwala ɛ lam dinaa àápaakum.» **5**
Deenek nyɛɛg eezɛke nɛ bot ɛ mɛsa náá: «Saka sa djas
nyɛ aalɛɛ bin náá, bi sa ɛ.» **6** Ghuna e di'enek, ye nabɛ
ɛ nɛ mɛbhe mɛ mɛkok etɛn nɛ wat. Mɛbhe mɛ tak nadi
tin ɛ ɛtɛɛ náá, eYuda neesa mɛzel mɛ ɛdis edhuuda
nɛ yɛ dáa etsi ɛ Moiiz nalɛɛ bɛ ɛ. Mɛbhe mɛ tak ɛ nɛ
ghwyil ɛnɔɔ bhɛɛb mɛdii mɛkam-mɛtɛn nɛ ɛlɛl nɛghu
dhet nɛ mɛkam-mɛmbá etɛɛ náá, ye neelwood. **7** Tin,
Yezu eezɛke nɛ nɔɔ náá: «Lwoodalka mɛbhe menek nɛ
mɛdii.» Wɔ gwaa bɛ zɛlwoodal, kum pɛ ka. **8** Bhii tak
Yezu eezɛke nɛ nɔɔ náá: «Daaka yɛ batsa, da bi ɛkɛdjɛ
mot di lii etɛp e ɛbyoŋ ɔ, étɛp nyɛ neebowal.» Bɛ
eezɛtó nɛ yɛ daa mot tak. **9** Dáa mot tak nabowal mɛdii
mɛ zeliigel moo mɛnyok ɛ, nyɛ nadi é àágu pɛ mɛnyok
mɛ tak nadus ɛ. Etɛɛ náá, ye nazobɛ ɛ bot ɛ mɛsa mɛ
nalwoodal mɛbhe ɔ bɔɔ bɛ ɛmet ɛ nadi gu pɛ kyee ye
nadus ɛ. Mot'enɔk é boodjóo motom nadi é ba ɔ. **10**
Nyɛ é booke nɛ nɛ náá: «E mɛbyoŋ, bot djas dyeebadjɛ
sok ɛ, tɛtɛ mɛnyok na nyeenyɔnyɔ. Da bhii tak, yii di
ààdyeebanyɔ ɛ, ka djɛaa ɛ bhis bot ɛ di, bɛ moo tɔ
elangi ɔ. Ghuna wɔ bɛ ɛ wɔ eekwom mbɛɛ mɛnyok
étɛp ye needɛaa nenak ɛbhis.» **11** Yenek nabɛ ɛ ndem
mɛbwala yii ɛsok Yezu nasa pɛ dɛl ɛ Kanan pɛ kyee dik
Ghalile. Deenek ɛ Yezu nalyaal duma nyɛ nadi nɛ ye é.
É di'enek, ye nabɛ ɛ, bɛdjekel bɛ nadum koŋɔ ɔ nɛ nɛ.
12 Bhis yenek, nyɛ eezɛtó pɛ ghaada Kapɛlnaum bɛ nɛ
nyɛɛg, nɛ mɔn nyɛɛg zɛnɔɔ bɛdjekel bɛ. Bɛ naadhaa ba
bim mɛlu penek. **13** Ɛbyoŋ ɛ Pak eYuda nabɛ é ye moo
kunaa, Yezu eezɛtó pɛ Yeluzalɛm. **14** Nyɛ kazɛbela
tɔ kok Ndjaa-ebuwa ɛ, bot ɛ nadi bɔmsa engɔmbɛ,
etaa, nɛ mɛghum, dɔɔ nɛ bot ɛ nadi swoola epata ɔ
mendiindil kɔ emesa bɔɔ. **15** Tin, Yezu eezɛlóo ghwyɛs
nɛ ekel, nyɛ é boo zɛsɔ bɔɔ djas tɔ kok Ndjaa-ebuwa,
dɔɔ nɛ etaa nɛ engɔmbɛ bɔɔ. Nyɛ eezɛmwas epata
nɛ ɛwaaz emesa e bot ɛ nadi swoola epata ɔ. **16** Nyɛ
eezɛke nɛ bot ɛ nadi bɔmsa mɛghum ɔ náá: «Diska esa
bak wak! Nà liigka ndjaa Saag'am náá, ye didi zɛega
bot ɛ di bɔmsa esa ɔ.» **17** Tin, bɛdjekel bɛ eetaala náá,
ekwyala lɛɛ náá: «Mɛkwyɛla mɛ mɛ di nɛ yɛ dum nɛ
ndjaŋ'ɔ ɛ, ɛpegoo mɛ tɔ lyem dáa du.» **18** E kukuma
eYuda eezɛke nɛ nɛ náá: «Yaa kɔkɔ ndem mɛbwala
wɔ aatel bis, étɛp bis neemyaal náá, wɔ ɛ nɛ ghwyil
ɛsa dáa wɔ di esa'aak?» **19** Tin, Yezu eezɛbɔɔza náá:
«Bwakeka Ndjaa-ebuwa yak, bhii tak, tɔ mɛlu mɛlɛl,
mɛ waabaawyɛl yɛ.» **20** Tin, eYuda eezɛswonal, bɔɔ nɛ
nɛ náá: «Daawee? Sonok étɛp ɛsum ɛ Ndjaa-ebuwa
yak, ye nabɛ é, ye naabɔya membu mɛkam-mɛná nɛ
etɛn nɛ wat. Wɔy lɛɛ náá, wɔ ɛ nɛ ghwyil ɛsum yɛ
tɔ mɛlu mɛlɛl!» **21** Ghuna Ndjaa-ebuwa Yezu nadi lii
ɛ, nabɛ é nyel'ɛ met. **22** Bhis ɛgom Yezu, bɛdjekel bɛ
naazɛtaala sa nyɛ nake ɛ. É di'enek, bɛ naazɛmyaal e

etɛp ee nadi kwyala tɔ mɛkana mɛ Zɛɛb ɛ, nɛ etɛp ee
Yezu nadi lɛɛ bɛ ɛ. 23 E sok Yezu nadi, nyɛ dinaa pɛ
Yeluzalɛm ɛ, e ɛbyoŋ ɛ Pak, bot ɛbuɛpe naadyeebadum
koŋ nɛ din ɛ lɛ. Etɛɛ náá, bɛ nadi bebee endem e
mɛbwala mɛ nyɛ nadi sesa ɛ. 24 Tin, Yezu nabɛ ààbɛ
nɛ ɛbwaalel nɛ nɔɔ. Etɛɛ náá, nyɛ nadi gu bɔɔ djas. 25
Bela náá, nyɛ nabɛ ààbɛ nɛ gwyes náá, mot zɛlɛɛ nyɛ
sa bot binɔk di ɛ, etɛɛ náá, nyɛ nadi gu sa nadi tɔ lyem
mot nɛ mot ɛ.

3 Tɔ sama eFalizyɛ, ye nabɛ ɛ́ nɛ dhiiti mot, din ɛ lɛ
nabɛ ɛ́ Nikodhɛm. Nyɛ nadi ɛ́, ngɔt pɛ tɔ ekukuma
eYuda. 2 Wɔ gwaa nyɛ zokazɛzyɛ pɛ daa Yezu e pum.
Nyɛ eezɛke nɛ nɛ náá: «Labhi, bis nɛ gu náá, Zɛɛb ɛ
nadhis wɔ pɛ daa les etɛp wɔ neezɛlyo bis. Etɛɛ náá,
mot tok nɛ ghwyil ɛsa endem e mɛbwala mɛ wɔ di sa
yenek, yɛ di ààbɛ náá, Zɛɛb ɛ nɛ nɛ sama ɔ.» 3 Yezu
eezɛbɔɔza nɛ nɛ náá: «Tsɛɛtsɛ nɛ tsɛɛtsɛ, mɛ lɛɛ wɔ
ɛ náá: Mot ɛ di ààbyel byela na bes ɔ aanàkwaabee
Ɛyoŋ ɛ Zɛɛb.» 4 Nikodhɛm eezɛke nɛ nɛ náá: «Mot
waabaabyel-byelak na bes dáa, mot moo yɛ paa-mot?
Nyɛ ɛ́ nɛ ghwyil ɛ́ baani tɔ mɔ nyɛɛg, da nyɛ ɛ́ baabyel
byela sis e?» 5 Yezu eezɛbɔɔza náá: «Tsɛɛtsɛ nɛ tsɛɛtsɛ,
mɛ lɛɛ wɔ ɛ náá: mot ɛ di ààbyel nɛ mɛdii nɛ Sisim na
Dɛɛ byela sis ɔ, nyɛ aanàkwaabee Ɛyoŋ ɛ Zɛɛb. 6 Mot ɛ
byel, byela tɔ epuud ɔ, nyɛ ɛ́ mot epuud. Mot ɛ byel,
byela tɔ Sisim na Dɛɛ ɔ, nyɛ ɛ́ mot sisim. 7 Nà djoka,
etɛɛ náá, mɛ eeke nɛ nɔ náá, "Bi goka nɛ ɛbyel ɛ, byela
na bes." 8 Pup kɛɛ ze nyɛ di kwyɛl ɛ. Tin, wɔy ɛpegwak
ghuula tak. Deenek, kabela ɛ náá, wɔ ààgu pɛ ye dus
ɛ, nɛ pɛ ye di tɔ́ ɛ. Ye dyeebadi ɛ, tyee wat nɛ bot ɛ
zebyel tɔ Sisim ɛ Zɛɛb.» 9 Nikodhɛm eezɛke nɛ nɛ náá:
«Yenek aasael dáa?» 10 Yezu eezɛbɔɔza nɛ nɛ náá:
«Wɔy ɛ́ boo lyoel kɔ Yisalaɛl. Wɔ ààgu etɛp binek e?
11 Tsɛɛtsɛ nɛ tsɛɛtsɛ, mɛ lɛɛ wɔ ɛ náá, bis dyeebalɛɛ ɛ
etɛp ee bis di gu ɛ. Bis baŋa bot ɛ etɛp ee bis nabee nɛ
mis mis ɛ. Tin, biyɔ, bi ààmyaal etɛp ee bis di lɛɛ bin
ɛ. 12 Bi ɛ di ààmyaal mɛ, esok mɛ di lyo bin etɛp e bɔs
ɛ. Ha bi aamyaal dáa, yɛ bɛ náá, mɛ moo lɛɛ bin etɛp
ee di tɔ gwoo ɛ? 13 Ye tok nɛ mot aabyet ni tɔ gwoo yɛ
di ààbɛ mot nadus tɔ gwoo ɔ. Mot tak ɛ, Sɛɛŋɛlɛ Mɔn
Mot. 14 Deenek ɛ di náá, dáa Moiiz nadi nyɛ dinaa tɔ
kyee bɔs bɛsyɛ di ààbɛ nɛ mɛdii ɛ, nyɛ naatsel nyɔ e
le. Tin, nyɛ eezɛben yɛ pɛ ɛko. Tyɛ wat, ye goka ɛ́ náá,
Sɛɛŋɛlɛ Mɔn Mot tselaa e le. 15 Etɛɛ náá, deenek ɛ,
mot kwaadum koŋ nɛ nɛ ɔ, nyɛ aabela tsik na kɔm-
kɔm. (aiōnios g166) 16 «Zɛɛb naadyeebakwyɛl bot kɔ
bɔs. Ye ɛ́ nyɛ nadhis sɛŋɛlɛ mɔn'ɛ met. Etɛɛ náá, mot
kwaadum koŋ nɛ nɛ ɔ needi ààgwyɛ. Nyɛ goka nyɛ
bela tsik na kɔm-kɔm. (aiōnios g166) 17 Etɛɛ náá, Zɛɛb
nabɛ ààdhis Mɔn'ɛ kɔ bɔs étɛp ɛpɛ́ɛ ɛ bot. Nyɛ nadhis
Mɔn'ɛ étɛp bot ɛ bɔs neebela tsik kɔ ɛsu ɛ lɛ. 18 Mot
aadum koŋ nɛ nɛ ɔ, yenɔk mot aanàkwaakwyeselaa
ndjɛ sɔs. Tin, mot aadi ààdum koŋ nɛ nɛ ɔ, yenɔk
eezelookwyeselaa ndjɛ sɔs. Nyɛ aapɛɛaa, etɛɛ náá, nyɛ
nabɛ ɛ́, nyɛ eepɛɛ ɛdum ɛ koŋ nɛ Mɔn Zɛɛb. 19 «Beeka
dáa Zɛɛb aapɛ́ɛ bot ɛ. Mɛkas naazyɛ kɔ bɔs. Tin, bot ɛ
bɔs kakwyɛl yɔbɔ ɛbuɛpe ɛ ghooghom dhaa mɛkas.
Etɛɛ náá, bɛ nadi ɛ́ bot ɛ embee mɛsa. 20 Bot djas di sa
embee mɛsa ɔ, bɛ ààkwyɛl mɛkas. Deenek, mot tak
ààkwyɛl ɛtɔ́ pɛ gwyɛ di ɛ. Etɛɛ náá nyɛ ɛpekaab náá,
embee etɛp bɛ ɛzɛkɛnyen na "ngbɛlɛlɛ" emis mɛ bot.
21 Tin, mot di ekɛ dáa etsɛɛtsɛ di lɛɛ ɛ, nyɛ ɛpetiila
tɔ ngel gwyɛ. Etɛɛ náá, mɛsa mɛ nyɛ di sa sama nɛ
Zɛɛb ɛ neenyen popoopwon emis mɛ bot djas.» 22 Bhii
tak, Yezu eezɛtɔ́ pɛ kyee dik Yude bɛ nɛ bɛdjekel bɛ.
Bɛ eezɛbe di penek. Tin, nyɛ nadi eduu bot Zɛɛb. 23
É ghɛŋ tak, pɛ dɛl ɛ Enɔn e ngwoob dɛl Salim, Zaŋ
nabaadi pe ɛ, eduu bot Zɛɛb penek etɛɛ náá, pɛ kyee
dik tak nabɛ ɛ́ nɛ mɛdhii ɛbuɛpe. Tin, bot ɛbuɛpe nadi
ezyɛ, zɛduwa Zɛɛb. 24 Etɛp binek djas nasɛɛ, Zaŋ dinaa
ààkɔɔla e mbok. 25 Tin, bɛdhiiti bɛdjekel ɛ Zaŋ nadi ɛ́
be mɛso bɛ nɛ dhiiti mot dhaad mbyak eYuda. Mot
tak nadi lii ɛ dum nɛ dáa mot di egoka nɛ ɛsa étɛp nyɛ
needis edhuud da bula dɛɛ e mis ɛ Zɛɛb. 26 Wɔ gwaa
bɛ zokazyɛ pɛ daa Zaŋ, bɛ eezɛke nɛ nɛ náá: «Labhi, ɛ́
sok mena nadika pɛ yii kyiid dii yuldɛn ɛ, ye nabɛ ɛ́,
wɔ naalii nɛ nɛ nes kɔ ɛsu ɛ mot ngɔt. Beea! Mot tak
ɛpeduu bot Zɛɛb, deenek bot djas ka tɔ́ ɛ penek pɛ daa
lɛ.» 27 Zaŋ eezɛbɔɔza nɛ nɔɔ náá: «Dhiiti mot tok nɛ
ghwyil ɛbela duu sis, bhis yii Zɛɛb zedjɛ nyɛ ɛ́. 28 Biyɔ
bɛ ɛmet nadi ɛ́ tak, esok mɛ nalɛɛ náá: "Mɛ tok Mɛsia
ɛ. Mam ɛ mot Zɛɛb nanyɛl ɛdhis ɛsok nɛ nɛ ɔ." 29 Mot
di nakuma moma ba ɔ, yɛ ngom. Tin, mɔɔ sɔ motom
ba moma ɔ di ɛ́ di'enek ɛ́ gwak gwoodɛ ɔ. Nyɛ ɛ́ tɔ
mɛmyaala ɛbuɛpe dáa nyɛ gwak gwood motom ba
ɔ. Tyɛ wat mɛmyaala menek ɛ mɛ mɛmyaala mam.
Mɛmyaala mɛ tak eebela ɛsuk. 30 Ye goka ɛ́ náá, duma
ɛ Yezu byet ɛbyet nɛ ɛbyet, da yam ɛ sila. 31 «Mot
dus pɛ ɛko ɔ, nyɛ eedhaa bot djas. Mot di kɔ bɔs ɛ
mot bɔs, nyɛ lii ɛ, etɛp e bɔs. Deenek ɛ, di náá, mot
dus pɛ ɛko ɔ, nyɛ eedha bot djas. 32 Nyɛ nɛ dyeebalɛɛ
bot esesɛɛ ee nyɛ di bee ɛ, yii nyɛ di gwak ɛ. Tin, bot
ààkwyɛl ɛmyaal etɛp ee nyɛ di lii nɛ nɔɔ ɛ. 33 Mot
di myaal etɛp ee nyɛ di lɛɛ ɛ, baamyaal ɛ náá, yɛ nɛ

tsɛɛtsɛ náá, Zɛɛb lɛɛ ɛ etsɛɛtsɛ. 34 Etɛɛ náá, mot Zɛɛb
lwom ɔ, dyeebalii ɛ etɛp e Zɛɛb. Etɛɛ náá, Zɛɛb naadjɛ
nyɛ ghwyil Sisim na Dɛɛ djas. 35 «Sɛɛg nɛ kwyɛl Mɔn.
Étɛp tak ɛ nyɛ nadjɛ nyɛ eghɛŋ nɛ ghwyil kɔ esonok
djas. 36 Mot ɛ dum koŋ nɛ Mɔn ɔ, yenɔk ɛ waabela tsik
na kɔm-kɔm. Tin, mot di ààdum koŋ Mɔn ɔ, yenɔk
aanàkwaabela tsik na kɔm-kɔm. Deenek, ɛbuk ɛ Zɛɛb ɛ
pɛ kɔ lɛ.» (aiōnios g166)

4 Bot ɛbuɛpe nadi esaa náá, Yezu duu bɛ Zɛɛb. Tin,
Yezu nyɛ ɛmet nabɛ ààdi duu bot ɛ tak Zɛɛb. Ye
nabɛ é bɛdjekel bɛ é nadi duu bot Zɛɛb. Eghɛŋ sama
bot ɛ eFalizyɛ nagwak náá, Yezu nadi duu bot ɛbuɛpe
dhaa Zaŋ ɛ, wɔ gwaa bɛ zɛsa mbee lyem. 3 Eghɛŋ Yezu
nagwak bot é lii deenek ɛ, nyɛ naazɛdus pɛ kyee dik
Yude, nyɛ é zokazɛsik pɛ kyee dik Ghalile. 4 É di'enek,
ye nazogoka ɛ nyɛ dhaa pɛ ze kyee dik Samali. 5 Nyɛ
eezɛkum e ngwoob dhiiti ghaada nadi djóoaa Siikaad
pɛ kyee dik tak ɛ. Ghaada tak nabɛ é e ngwoob pyeeb
ɛ Zakɔɔb nadjɛ mɔn Zozɛf ɛ. 6 E di tak, ye nabɛ é
nɛ guk mɛdii ɛ Zakɔɔb. Dáa nabela náá, Yezu nabɛ
é nyɛ eezewak nɛ kyeed ɛ. É di'enek, nyɛ eezɛnɔɔ
nyel disi e ngwoob guk mɛdii. Ye nabɛ é dwoo moo
tyee kuku gwoo. 7 Bɛdjekel eezɛtó pɛ dɛl kɛsaa edee.
Bhii tak, dhiiti moma Samali eezɛzyɛ zɛdaa mɛdii. Wɔ
gwaa Yezu zokazɛwaab mɛdii nɛ nɛ. Nyɛy náá: «Djɛ
mɛ mɛdii mɛ dek.» 9 Moma tak eezɛbɔɔza nɛ nɛ náá,
«Wɔy ɛ mot dhaad mbyak eYuda. Ekan dáa, étɛp wɔ
neewaab mɛdii nɛ mam moma dhaad mbyak Samali?»
Tinaak, nyɛ nake deenek ɛ etɛɛ náá, bot ɛ mbyak
eYuda ààgwakel nɛ bot ɛ mbyak Samali. 10 É di'enek,
Yezu é boozɛbɔɔza nɛ nɛ náá: «Wɔ ɛpedi é di gu sa
Zɛɛb aadjɛ wɔ ɛ. Wɔ ɛ pe baadi gu mot di ke nɛ nɔ
náá: "Djɛ mɛ mɛdii, mɛ dek" ɔ. Pe wɔy ɛ waab mɛdii
nɛ nɛ. É di'enek, nyɛ waadjɛ wɔ mɛdii mɛ di djɛ tsik
ɛ.» 11 Moma yenɔk eezɛke: «Ghɛŋ! Wɔ tok nɛ sanoŋ ee
wɔ aadaa mɛdii nɛ yɛ. Guk nɛ dim. Ha wɔ aabela mɛdii
mɛ di djɛ tsik wo? 12 «Wɔ kwyɛl ɛlɛɛ náá, wɔ é boo-
mot, dhaa bhaabes Zakɔɔb mot nadjɛ bis guk mɛdii
mɛ tak ɔ? Tin, ye nabɛ é, nyɛ eedɛ mɛdii mɛ tak nyɛy
nyɛ ɛmet, zɛnɔɔ bɔɔ bɛ, nɛ mɛsaa mɛ bɛtit ɛ nyɛ nadi
wyel ɛ?» 13 Tin, Yezu eezɛbɔɔza nɛ nɛ náá: «Bot djas
aadɛ mɛdii mak ɔ, bɛ waabaabela gwyes ɛdɛ mɛdii.
14 Tin, mot aadɛ mɛdii mɛ mɛ aadjɛ nyɛ ɔ, mot tak
aanàkwaabaagwak gwyes mɛdii. Etɛɛ náá, mɛdii mɛ
mam aadjɛ nyɛ é waaliigel tɔ lɛ sɔɔgɔ mɛdii na kɔm-
kɔm ee di ààgel ɛ.» (aiōn g165, aiōnios g166) 15 Moma yenɔk
eezɛke nɛ nɛ náá: «Ghɛŋ, djɛ mɛ mɛdii mɛ tak. Djɛ
mɛ étɛp mɛ needi ààbaagwak gwyes mɛdii, mɛ needi
ààbaazezyɛ zɛdaa mɛdii wak.» 16 Yezu eeke nɛ moma
tak náá: «Tɔ́a, kɛdjóo ngom'ɔ, da bi ɛ bula wak.» 17
Tin, moma yenɔk eezɛbɔɔza náá: «Mɛ tok nɛ ngom.» É
di'enek, Yezu é bookazɛke nɛ nɛ náá: «Wɔ ɛ nɛ gham
nɛ ɛke ɛ náá, wɔ tok nɛ ngom. 18 Etɛɛ náá, wɔ naaba
botom ɛtɛn. Motom wɔ di nɛ nɛ yenɔk tok ngomɔ. É
di'enek, wɔ bɛɛ wɔ eelɛɛ sa di náá, ye é tsɛɛtsɛ ɛ.» 19
Moma yenɔk eezɛke nɛ Yezu náá: «Ghɛŋ, mɛ bee ɛkɛ ɛ
náá, wɔ ɛ ngoolel-mɛkpa ɛ Zɛɛb. 20 Bɛbhaab bis, bot ɛ
Samali naduwal Zɛɛb ɛ kɔ ɛtsok ɛ ɛlak. Yɛ kabɛ biyɔ
eYuda ɔ, bi ke ɛ náá: "Di di egoka nɛ ɛdjaalaa Zɛɛb ɛ
pɛ Yeluzalɛm."» 21 Yezu eezɛbɔɔza nɛ nɛ náá: «Wɛɛ
moma, myaala sa mɛ di elɛɛ'aak. Ɛwala ɛpezyɛ, ɛwala
di náá, bot aanàbaakɛduwal Zɛɛb Sɛɛg pɛ kɔ ɛtsok
ɛ ɛlak nɛghu pɛ Yeluzalɛm. 22 Biyɔ bot ɛ Samali, bi
dyeebaduwal ɛ Zɛɛb bi di ààgu ɛ. Yɛ kabɛ bisɔ eYuda
ɔ, bis duwal ɛ Zɛɛb bis di gu ɛ. Etɛɛ náá, tsik ɛ étɛp
bisɔ eYuda. 23 Tin, guka náá, ɛwala ɛpezyɛ, ɛwala ɛ
tak eezekum, ɛwala bɛtɛtɛ bɛduwalel aaduwal Sɛɛg
pɛ tɔ sisim nɛ tɔ etsɛɛtsɛ ɛ. Etɛɛ náá, binɔk ɛ bɛtɛtɛ
bɛduwalel ɛ Zɛɛb di kwyɛl ɔ. 24 Etɛɛ náá, Zɛɛb ɛ sisim.
Étɛp tak ɛ di ɛnyɔ náá, bot ɛ di duwal nyɛ ɔ, duwal
nyɛ pɛ tɔ sisim nɛ tɔ etsɛɛtsɛ.» 25 Moma eebaazɛke nɛ
Yezu náá: «Mɛ nɛ gu náá, Mɛsia di djóoaa "Klisto" ɔ
waazyɛ. E sok nyɛ aazyɛ é, nyɛ waazɛlɛɛ bis esa binek
djas». 26 Tin, Yezu eezɛke nɛ nɛ náá: «Mam, mot di
elii nɛ nɔ'aak, ye é mam ɛ di Mɛsia.» 27 É di'enek,
bɛdjekel bɛ eezɛtuula. Bɛ moo tin é djoka etɛɛ náá,
bɛ naazɛbela Yezu é lii nɛ moma tak. Tin, mot ngɔt
pak'ɔɔ nabɛ ààdji náá: «Wɔ saa ye?» Nɛghu: «Kɔ ɛsu ɛ
ye wɔ di é lii bi nɛ moma yak?» 28 Bhii tak, moma tak
zɛlik bhe ɛdaa mɛdii mɛ, nyɛ eezɛnɔɔ nyel'ɛ sik pɛ
ghaada. Nyɛ moo tin é ke nɛ bot náá: 29 «Dha beeka
dhiiti mot eelɛɛ mɛ etɛp ee mɛ nadi esa djas ɛ. Mɛ
bee ɛ náá, mot tak ɛ di Mɛsia!» 30 Bot ɛ ghaada tak
eezɛghɛɛ, tó kɛbee Yezu pɛ nyɛ nadi é. 31 É di'enek,
bɛdjekel bɛ eezɛbesal nyɛ náá, nyɛ dɛ edee. Bɔɔ náá:
«Labhi, dɛa edee!» 32 Tin, nyɛ eezɛke nɛ nɔɔ náá:
«Mɛ ɛpedɛ mbi edee ee di náá, bi ààgu ɛ.» 33 Tin,
bɛdjekel moo tin é djinel pak'ɔɔ náá: «Dhiiti mot bɛ é
nyɛ eezyɛ nyɛ nɛ edee bhis koŋ'ena?» 34 É di'enek,
Yezu eezɛbɔɔza nɛ nɔɔ náá: «Edee bam ɛ ɛsa ɛ mɛsa
mɛ Zɛɛb. Nyɛ é nadhis mɛ náá, mɛ sa mɛsa mɛ kɛkum
ɛsik ɛ tak. 35 Biyɔ bɛ ɛmet bi nɛ dyeebakan kana yak:
"Ye ka lik ɛ bɛngɔn ɛná, étɛp ɛkɛ dis edee ee ze kwak

tɔ epyeeb ɛ.” Mam ka lɛɛ bin ɛ náá: benka mis min,
da bi ɛ gwyák mɛbhek min, yɛ eezesɔk, etɛɛ náá, ye
neekɛdisaa tɔ epyeeb. 36 Mot di sa mɛsa mɛ ɛdis edee
tɔ pyeeb ɔ, nɛ bela yɛ etuud djala nɛ mɛsa mɛ nyɛ sa
ɛ. Nyɛ ɛpesɛɛg mɛbhek. Mɛbhek mɛ tak ɛ, bot djas
aabela tsik na kɔm-kɔm ɔ. Deenek etɛɛ náá, mot di bɛ
bhek ɔ nɛ mot di dis edee tɔ pyeeb ɔ neemyaala bɔɔ
djas. (aiōnios g166) 37 É di'enek, kana di ke náá: “Dhiiti
mot ɛpebɛ bhek; nwyak tak ɛzɛ bók bhum tak ɛ.” Ye
é tsɛɛtsɛ. 38 Etɛɛ náá, mɛ eelwom bin, bi tó kɛ ɛdis
mɛbhek, tɔ e di di náá, bi nabɛ ààbɛ mɛbhek mɛ tak ɛ.
Bɛdhiiti bot ɛ nazesa mɛsa. Biyɔ ka bɛ é bot ɛ zyɛ zɛdɛ
edee mɛsa mɛ mezuk mɔɔ ɛ.» 39 Bɛtɛɛ nɛ bot ɛ Samali
yii dɛl ɛlenek naadyeebadum koŋ nɛ Yezu ɛbuɛpe. Bɛ
namyaal nyɛ é kɔ ɛsu etɛp moma yenɔk nalɛɛ bɛ ɛ.
Eghɛŋ nyɛ nadi eke náá: «Dha beeka dhiiti motom
eelɛɛ mɛ etɛp ee mɛ di sa djas ɛ.» 40 Bhii tak, dáa bot
ɛ Samali nazɛbela Yezu tin ɛ, bɛ eezɛke nɛ nɛ náá:
«Nàkabaadhaa. Zoka di wak.» Tin, Nyɛ eezɛdja mɛlu
mɛmbá bɛ nɛ bɛ nɔɔ. 41 Tin, bɛtɛ nɛ bot naazɛdum
koŋ nɛ Zɛɛb ɛbuɛpe, kɔ ɛsu ɛ mɛkpa mɛ. 42 Tin, bɛ é
boozɛke nɛ moma yenɔk náá: «E di mena kadi wak
nenak'aak, bis ààpadum koŋ nɛ nɛ etɛɛ náá, wɔ nalɛɛ
bis. Bis ka myaal ɛ, etɛɛ náá, bis eegwak bisɔ bɛ ɛmet.
Bis eegu náá, ye é tsɛɛtsɛ náá, nyɛ é mɛtsik-bot, kɔ
bɔs.» 43 Bhis mɛlu mɛmbá menek, Yezu eezɛdus kɔ
dɛl ɛ tak, nyɛ eezɛsik pɛ kyee dik Ghalile. 44 Nyɛ nadi
esa deenek é, etɛɛ náá, nyɛy nyɛ ɛmet naalɛɛ náá:
«Ngoolel-mɛkpa ɛ Zɛɛb ààduwalaa kɔ dɛl ɛ nyɛ nabyel
ɛ.» 45 Dáa nyɛ nakum pɛ Ghalile, bot ɛ kyee dik tak
naabe nyɛ ɛnyɔɛpe. Bɛ naabee sa nyɛ nasa tɔ ɛbyoŋ
pɛ Yeluzalɛm ɛ. Etɛp tak ɛ, bɛ nadi myaala nɛ Yezu
ɛbuɛpe. 46 Bhii tak Nyɛ eezɛsik pɛ ghaada Kana pɛ
kyee dik Ghalile. Kana ɛ ghaada nyɛ naliig mɛdii moo
mɛnyok ɛ. Pɛ ghaada Kapɛlnaum, ye nabɛ é nɛ dhiiti
boo kukuma esodja ɛ mɛkoozi. Mɔn'ɛ nadi bé. 47 Nyɛ
nagwak náá, ye nabɛ é Yezu eezedus pɛ kyee dik Yude
tó pɛ Ghalile. Nyɛ eezɛtó pɛ daa lɛ. Nyɛ eezɛdjaala nɛ
nɛ náá: «Geka mɛ ghoŋ! Dha! Mɔn'am ɛpebé ɛkpaŋɛpe.
Nyɛ moo é pak ɛsyee nɛ tsik. Dha tsik nyɛ.» 48 Yezu
eezɛbɔɔza nɛ nɛ náá: «Bi ɛ di ààbee endem e mɛbwala
nɛ mɛvyɛkɛlɛ ɔ, bi aanàkwaadum koŋ nɛ nam.» 49
Kukuma tak eezɛke nɛ Yezu náá: «Ghɛŋ, lela ɛzyɛ pɛ
daa lam étɛp mɔn'am ɛzɛkɛgwyɛ.» 50 Yezu eezɛke nɛ
nɛ náá: «Sika pɛ ndjaŋ'ɔ. Mɔn'ɔ eetsak.» Tin, mot'enɔk
eezɛmyaal sa Yezu nalɛɛ nyɛ é. Nyɛ eezɛtó. 51 Dáa nyɛ
nadi, nyɛ dinaa e ze ɛ, wɔ gwaa bot ɛ mɛsa mɛ zɛboma
nɛ nɛ, bɛ eezɛlɛɛ nyɛ náá: «Mɔn'ɔ ɛ nyel ɛnyɔɛpe nɛ
tsik.» 52 Tin, nyɛ eezɛdji bot ɛ mɛsa mɛ náá: «Nyɛ
tsak e yaa ɛwala?» Bɛ eezɛbɔɔza náá: «Koko e ɛwala
ɛsok bhis ɛwala ɛ dwoo di tyaa tɔ gwoo ɛ, mɛkosa nasi
nyɛ.» 53 Tin, kukuma tak eezɛgwyak náá, ye nabɛ é e
ɛwala Yezu nake nɛ nɛ náá: «Mɔn'ɔ ɛ nɛ tsik» ɛ. Tin,
nyɛ eezɛdum koŋ nɛ Zɛɛb, bɛ nɛ bot ɛ mɛbyel mɛ djas.
54 Yenek nabɛ é ndem mɛbwala yii esok ebá Yezu nasa
bhis nyɛ nadus pɛ Yude tó pɛ kyee dik Ghalile ɛ.

5 Bhii tak, ye nabɛ é nɛ dhiiti ɛbyoŋ ɛ eYuda. Tin,
Yezu é boobyet tó pɛ Yeluzalɛm. 2 Pɛ Yeluzalɛm,
e ngwoob ɛbɛɛ nadi djóoaa «ɛniel bhata» ɛ, ye nabɛ
é nɛ dhiiti boo tok ɛgwyia nadi djóoaa tɔ lii ebhele,
Betɛsdha ɛ. E di tak, ye nabɛ é nɛ bɔɔ mɛbhaaz mɛtɛn.
3 Tɔ mɛbhaaz mɛ tak, ye nabɛ é nɛ bɛtɛ nɛ membel
mendjaamesi. Bot ɛ mɛbé mɛ tak nabɛ é, bot ɛ edhim,
bɛ na edjam, bot ɛ mɛnyel nazesɔɔb bɛ ɔ. 5 É di'enek,
ye nabɛ é nɛ dhiiti mot nazebɔya nɛ ɛbé ɛ nyel
nazesɔab ɔ membu mɛkam-mɛlɛl nɛ membu mɛtɛn nɛ
elɛl. 6 Dáa Yezu nabee nyɛ ndjaasi ɛ, nɛ dáa nyɛ nagu
náá, nyɛ eeloozebɔya nɛ ɛbé ɛ tak ɛ. Nyɛ é boozɛdji
nyɛ náá: «Wɔ ɛpekwyɛl ɛtsak e?» 7 Tin, mot ɛbé ɛlɛnɔk
eezɛbɔɔza nɛ nɛ náá: «Ghɛŋ, mɛ tok nɛ mot ghɛɛg mɛ
tɔ boo tok ɛgwyia bhis mɛdii aadheegel ɛ. E sok djas
mɛ di saa náá, mɛ tó kɛghaaga ɛ, ye dyeebabela ɛ mot
sis eezeghaaga ɛsok nɛ nam.» 8 É di'enek, Yezu eezɛke
nɛ nɛ náá: «Wyɛla, nɔŋa mwaala yɔ, da wɔ ɛ kɛ.» 9 É
di'enek, mot yenɔk eezɛtsak. Nyɛ eezɛghɛɛ mwaala
yɛ, nyɛ moo kɛ. Tin, etɛp binek nasɛɛ ɛ dwoo saba. 10
Bhii tak, ekukuma eYuda eezɛke nɛ mot natsikaa ɔ
náá: «Wɔ aagoka nɛ ɛghɛɛ mwaala yɔ mos. Etɛɛ náá,
mos ɛ dwoo saba.» 11 Nyɛ eezɛbɔɔza nɛ nɔɔ náá: «Mot
tsik mɛ ɔ lɛɛ nɛ nam ɛ náá: “Ghɛɛa mwaala yɔ, da wɔ ɛ
kɛ!”» 12 Bɛ eezɛdji nyɛ náá: «Yenɔk ɛ nyɔaa mot lɛɛ
wɔ náá: “Ghɛɛa mwaala yɔ, da wɔ ɛ kɛ”?» 13 Tin, mot
natsikaa ɔ nabɛ ààgwyak mot natsik nyɛ é. Etɛɛ náá,
ye nabɛ é, Yezu naazesyela tɔ ɛdhuu nadi é di'enek
ɔ. 14 Ba mɛwala bhii tak, Yezu eezɛboma nɛ nɛ tɔ
kok Ndjaa-ebuwa. Nyɛ eezɛke nɛ nɛ náá: «Beea! Wɔ
eezetsak. Sa wɔ ààbaasa mesyem e kaab náá, dhiiti
mbee sonok ɛzɛkɛbaabela wɔ.» 15 Tin, mot yenɔk
eezɛtó, wɔ gwaa nyɛ kɛlɛɛ nɛ eYuda náá, ye é Yezu ɛ
natsik nyɛ. 16 Etɛp tak ɛ, eYuda nadi esaa dáa bɛ sa
etɛp bɛ neetiig Yezu. Bɛ nakwyɛl ɛsa deenek ɛ etɛɛ
náá, Yezu natsik mot yenɔk ɛ dwoo saba. 17 Deenek,
Yezu eezɛbɔɔza nɛ nɔɔ náá: «Mɛlu djas, Saag'am ɛpesa
mɛsa, dɔɔ nɛ mam pe, mɛ ɛpesa mɛsa.» 18 Kɔ ɛsu ɛ

etɛp binek, ekukuma eYuda nadi esaa dáa sa étɛp bɛ
neegó nyɛ. Bɛ nadi sa deenek ɛ etɛɛ náá, Yezu nabɛ é
ààdi nɛ duu nɛ dwoo saba. Nyɛ baadi ke ɛ náá, Zɛɛb ɛ
Sɛɛgɛ met. Nyɛ nabaakeke ɛ náá, nyɛ tyɛ wat nɛ Zɛɛb.
19 Yezu eezɛlii nɛ nɔɔ náá: «Tsɛɛtsɛ nɛ tsɛɛtsɛ mɛ lɛɛ
bin ɛ etɛp e tsɛɛtsɛ náá: Mɔn tok nɛ ghwyil ɛsa dhiiti
sonok nɛ ɛkwosak ɛ lɛ. Nyɛ dyeebabee ɛ mɛsa mɛ Sɛɛg
di zyɛ nɛ sa sok ɛ. Tin, nyɛ zokasaa deenek. Sa Sɛɛg
di sa ɛ, Mɔn pe nɛ sa yɛ. 20 Bela náá, Sɛɛg nɛ kwyɛl
Mɔn. Tin, nyɛ é boo di eelyaal nyɛ esesɛɛ djas nyɛ di
sa ɛ. Tin, nyɛ waalyaal nyɛ eboo esonok dhaa yii bi di
bee'aak, etɛɛ náá, bi needjoka ɛbuɛpe. 21 Etɛɛ náá,
Sɛɛg nɛ gomal bot tɔ ɛsyee, da djɛ bɛ tsik na kɔm-
kɔm. Deenek ɛ di náá, Mɔn'ɛ pe nɛ djɛ tsik nɛ mot
nyɛ aakwyɛl ɔ. 22 Sɛɛg ààpɛɛ bot, etɛp nyɛ naadjɛ
Mɔn eghɛŋ e ɛpɛɛ ɛ bot. 23 Ye nagoka ɛ deenek, bot
djas needuwal Mɔn, dáa Mɔn di duwal Sɛɛg ɛ. Etɛɛ
náá, Saag'am ɛ nadhis mam mɔn'ɛ. Mot di ààduwal
mɔn'ɛ ɔ, nyɛ ààduwal Sɛɛg. 24 «Tsɛɛtsɛ nɛ tsɛɛtsɛ mɛ
lɛɛ bin etɛp e tsɛɛtsɛ náá: Mot di gwak mɛlyo mam,
da nyɛ é dum koŋ nɛ mot nadhis mɛ ɔ, nyɛ waabela
tsik na kɔm-kɔm. Tin, yenɔk aanàkwaapɛɛaa, deenek,
nyɛ eezedus tɔ ɛsyee, ni pɛ tɔ tsik. (aiōnios g166) 25
Tsɛɛtsɛ nɛ tsɛɛtsɛ, mɛ lɛɛ bin ɛ náá, ɛwala ɛpezyɛ,
ɛwala ɛ tak eezekum: ɛwala bot ɛ nazegwyɛ ɔ aagwak
gwood ɛ Mɔn Zɛɛb. Tin, bot djas aagwak gwood tak
ɔ bɛ waabela tsik. 26 Yɛ waasɛɛ etɛɛ náá, tyee wat
nɛ dáa Sɛɛg di nɛ tsik ɛ, deenek, Zɛɛb eedjɛ mam
mɔn pe ghwyil ɛ djɛ tsik. 27 Deenek, Zɛɛb naadjɛ nyɛ
eghɛŋ ɛpɛɛ ɛ bot, etɛɛ náá, nyɛ é Sɛɛŋɛlɛ Mɔn Mot.
28 Sa mot ààdjoka. Etɛɛ náá, ɛwala bot ɛ nazegwyɛ
ɔ ɛpezyɛ, ɛwala di náá, bɛ aagwak gwood ɛ. 29 Bhii
tak bɛ waawyis tɔ mɛvit mɔɔ. Bot ɛ nasa enɛm esa ɔ,
bɛ waagom tɔ ɛsyee etɛp ɛdi tɔ tsik. Tin, bot nɛ sa
embee mɛsa ɔ waagom etɛp bɛ neezɛkwyeselaa ndjɛ
sɔs. 30 «Mam tok nɛ ghwyil ɛsa esonok dáa lyem'am
di kwos ɛ. Mɛ pɛɛ ɛ, dáa Saag'am di lɛɛ náá, mɛ pɛɛ ɛ.
É di'enek, epɛɛ ɛ mɛ aapɛɛ bot ɛ, yɛ waadiɛ, tɔ epiki,
etɛɛ náá, mam ààsaa ɛkwosak ɛ lam. Mɛ saa ɛ ɛkwosak
ɛ mot nalwom mɛ ɔ. 31 «Mɛ lɛɛ bin sa mɛ di gu kɔ ɛsu
ɛ lam ɔ, bot aanàkwaamyaal sa mɛ aalɛɛ ɛ. 32 Ye é
dhiiti mot ɛ di lɛɛ bot etɛp ee mɛ di sa ɛ. Tin, mɛ nɛ
gu náá, etɛp ee nyɛ di lɛɛ bot kɔ ɛsu ɛ lam ɛ tsɛɛtsɛ. 33
Ye nabɛ é, bi naalwom bɛngoolel ɛ mɛkpa men pɛ daa
Zaŋ. Tin nyɛ naalɛɛ bin etɛp ee etsɛɛtsɛ dum nɛ nam.
34 Yɛ bɛ mam ɔ, mɛ tok nɛ gwyes náá, mot lɛɛ bot sa
mɛ di é, nɛ esa ee mɛ di sa ɛ. Tin, mɛ lii etɛp bak ɛ,
étɛp bi neetsak. 35 Zaŋ nabɛ é dáa lambi di tuubel, da
ye é wa bot djas tɔ eselele gwyɛ ɛ. Deenek bi nabɛ
é bi eemyaala ba ɛwala wat tɔ eselele gwyɛ yɛ. 36
«Guka náá, mam ɛ nɛ boo lɛŋ e ɛkaada dhaa Zaŋ. Etɛɛ
náá, mɛsa mɛ Saag'am djɛ mɛ náá mɛ sa ɛ, ye é mɛsa
mɛ tak ɛ di lyaal bot, mot mɛ di ɛ. Ye é di lyaal bot
náá, Saag'am ɛ nadhis mɛ. 37 Deenek, Saag'am, mot
nalwom mɛ ɔ, nyɛy nyɛ ɛmet di kɛm nɛ ɛlyaal ɛ bot
kɔkɔ mbi mot mɛ di ɛ. Bi dinaa ààpaakogwak-gwakak
gwood'ɛ. Bi dinaa ààpaakobee-beeak bhwoob'ɛ. 38 Bi
ààgwak mɛkpa mɛ, étɛp tak ɛ bi di ààdum koŋ nɛ mot
nyɛ nadhis ɔ. 39 «Bi ɛpewa lyem tɔ ɛdjek ɛ mɛkana mɛ
Zɛɛb. Bi bwaal ɛ náá, tɔ ɛwa ɛ zii e mɛdjek mɛ bi di
djek ɛ, bi ɛ waabela tsik na kɔm-kɔm. Tin, guka náá,
ekwyala binek ɛ di lii nɛ ɛlɛɛ nɛ bot, mot mɛ di ɛ, nɛ
mɛsa mam. (aiōnios g166) 40 Sonok náá, etɛp binek djas
nabɛ é tsɛɛtsɛ. Bi kadi ɛ, ààkwyɛl ɛzyɛ pɛ daa lam, etɛp
bi neebela tsik! 41 «Mam aanàsaa náá, bot djɛ mɛ duu.
42 Tin, mɛ nɛ gu náá, kwyɛl Zɛɛb tok tɔ elyem bin.
43 Saag'am ɛ nalwom mɛ, etɛp mɛ zɛsa mɛsa mɛ nɛ
eghɛŋ bɛ. Bi kadi ɛ, ààmyaal mɛ. Tin, dhiiti mot ɛ zyɛ
nɛ ghwyil ɛ met ɔ, bi ɛ waamyaal nyɛ. 44 Biyɔ di náá,
mot nɛ mot saŋ é yɛ duu nyɛ ɛmet yenek. Bi ààsaa
duu di dus pɛ daa Zɛɛb nyɛy nyɛ ɛmet ɛ. Bi aakwak
ɛdum koŋ nɛ nam dáa? 45 «Sa mot ààgek náá, mam ɛ
waakɛpit bin pɛ dáa Saag'am. Mot aakɛpit bin ɔ, yɛ
aadi é Moiiz, mot bi nawa ɛbwaalel ɛlen kɔ lɛ ɔ. 46 É
di'enek, guka náá, bi ɛpedi é, di myaal Moiiz ɔ, pe bi
myaal mɛ etɛɛ náá, Moiiz nakwyal ɛ kɔ ɛsu ɛ lam. 47
Tin, bi ɛ di ààmyaal sa Moiiz nakwyal ɔ, ha bi aamyaal
mɛlyo mam dáa?»

6 Bhii tak, Yezu eezɛtɔ́ pɛ yii kyeed boo soob na djato-
djato kyee dik Ghalile. Boo soob tak baadjóoaa ɛ
Tibeliaad. 2 Wɔ gwaa zukamwaa nɛ mot zɛdu nyɛ, etɛɛ
náá, bɛ nadi ebee endem e mɛbwala mɛ nyɛ nadi é sa
nɛ ɛtsik ɛ membel ɛ. 3 Tin, Yezu eezɛbyet kɔ ɛtsok.
Bhii tak nyɛ eezɛnɔɔ nyel disi bɛ nɛ bɛdjekel bɛ. 4
Eghɛŋ tak, ye nabɛ é dwoo Pak, ɛbyoŋ ɛ eYuda. 5 Dáa
Yezu naben mis bee náá, bot mɛdhuu mɛdhuu nadi
zyɛ pɛ pak nyɛ nadi é. Nyɛ é boozɛke nɛ Filip náá:
«Mena kɛbɔm emapa etɛp bot bak needɛ ɛ paa?» 6
Nyɛ nake nɛ Filip deenek é, etɛp nyɛ neebee dáa nyɛ
aasa ɛ. Etɛɛ náá, nyɛy nyɛ ɛmet nadi gu dáa nyɛ aasa
étɛp bɛ needɛ ɛ. 7 Filip eezɛbɔɔza náá: «Nɛ edeniye
bɛdhet ɛbá bis tok nɛ ghwyil ɛbɔm emapa aadjala nɛ
dek bot bak djas ɛ.» 8 Mot ngɔt tɔ bɛdjekel bɛ, yɛ din ɛ

nabɛɛ Andele. Nyɛ nadi ɛ́ dhyeeb ɛ Simɔŋ Pyɛɛd, nyɛy
zokazɛke nɛ Yezu náá: 9 «Tɔ sama bot ɛ di wak'ak, ye
ɛ́ nɛ mɔɔ ngbaaz ngɔt di nɛ emapa etɛn, zɛnɔɔ bɔɔ
bɛsu ɛ ɛbá. Yenek aakosa yé nɛ zukamwaa nɛ mot ɛ
di wak'ak?» 10 Tin, Yezu eezɛke náá: «Dhilka bɛ si
mendiindil.» E di tak, ye nabɛɛ, nɛ mɛso-mɛgwyii,
ɛbuɛpe ee bot aadi kɔ tak ɛ. Tin, bɛ eezɛnɔɔ mɛnyel,
disi. Bot ɛ nadi tin ɔ nabɛɛ tyee botom bɛmil ɛtɛn. 11
Bhii tak, wɔ gwaa Yezu zɛnɔɔ mapa, ghaapɛɛ Zɛɛb.
Nyɛ eezɛnɔɔ djɛ bɛ, bɛ kaa bot binɔk ye ɛ́. Bhii tak
nyɛ eebaazɛnɔɔ bɛsu, nyɛ eebaadjɛ bɛ, bɛ kaa bot
binɔk ye ɛ́. Bot djas naadɛ dáa elyem bɔɔ kwyɛl ɛ. 12
Dáa bot nadɛ djil ɛ, nyɛ ɛ́ booke nɛ bɛdjekel bɛ náá:
«Bulaka nɛ epes ee lik ɛ, e kaab náá, ye ɛ́ zɛkɛpulel.»
13 Tin, bɛdjekel eezɛni é tek ebhil e tak. Wɔ gwaa bɛ
zokazɛlwoodal mɛbhwaa kam nɛ ebá nɛ mɛbhubhwak
mɛ emapa etɛn nɛ bɛsu ɛbá bot nakat ɛdɛ ɛ. 14 Dáa bot
nabee endem e mɛbwala mɛ Yezu nasa ɛ. Wɔ gwaa
bɛ zɛke náá: «Nɛ tsɛɛtsɛ, nwyak ɛ ngoolel-mɛkpa ɛ
Zɛɛb nakɛkaa náá, nyɛ waazyɛ kɔ bɔs'ak ɔ.» 15 Tin,
Yezu naazɛgu náá, bɛ nadi suu ɛzɛmɛt nyɛ nɛ ghwyil,
ɛtɛp ɛdil ɛ nyɛ kɔ boo mɛkoozi nɛ bhel ɛ. Nyɛ ɛ́ boo
zɛkaab byet kɔ ɛtsok, nyɛy nyɛ ɛmet. 16 Dáa dwoo
nabɛ é moo sila ɛ, bɛdjekel bɛ eezɛwyeed tó pɛ ɛboŋ ɛ
boo soob na djato-djato. 17 Bhii tak bɛ eezɛni tɔ boo
elɛɛd. Tin, bɛ moo tsaal dii tó pɛ yii kyiid pɛ kyee
Kapɛlnaum. Ye nabɛɛ, ɛgwyitok eezegwyiidela. Yezu
nadi ɛ́, nyɛ dinaa ààzɛbela bɛ. 18 Tin, boo ghuu moo
tin é pupal, bhuungee moo tin é ghɛɛ mɛdii ɛlyelɛpe.
19 Bhis bɛ naduk tyee enɛŋ ɛtɛn ɛ, bɛ ka bee ɛ Yezu
é kɛkɔ dii. Nyɛy é zyɛ pɛ kyee bɛ nadi tɔ elɛɛd ɛ. Ye
nabɛɛ bwoo nɛ bɛbebwol naamɛt bɔɔ djas. 20 Tin, Yezu
ɛ́ boozɛke nɛ nɔɔ náá: «Ye ɛ́ mam, nàbemka ba!» 21 Bɛ
nadi kwyɛl ɛniigal nyɛ tɔ boo elɛɛd tak. Edi tak wat,
elɛɛd eezɛkum e ɛboŋ ɛ bɛ nadi kwyɛl ɛsɛɛ ɛ. 22 Ɛdhuu
ɛ bot ɛ nalik pɛ yii kyiid boo soob na djato-djato ɔ.
Yak dwoo bhii tak, bɛ eezɛbee náá, ye nazokalik e
ɛboŋ ɛ elɛɛd wat. Bɛ nadi gu náá, Yezu nabɛɛ ààtó tɔ
elɛɛd wat bɛ nɛ bɛdjekel bɛ. Bɛ natɔ́ ɛ bɔɔ bɛ ɛmet.
23 Bɛdhiiti elɛɛd nadi dus pɛ ghaada Tibeliaad. Yɛ
eezɛkum pɛ pak bɛ nadi dɛ emapa bhis mendjaala
mɛ Ghɛŋ naghaapɛɛ Zɛɛb ɛ. 24 Eghɛŋ mɛdhuu mɛ bot
binɔk nabee náá, Yezu nɛ bɛdjekel bɛ nabɛɛ ààbɛ tin
ɛ. Bɛ ɛ́ boozɛni tɔ mɛlɛɛd kɛsaa Yezu bɔɔ bɛ ɛmet pɛ
kyee dik Kapɛlnaum. 25 Bɛ naazɛboma nɛ Yezu pɛ nyɛ
nadi pɛ yii kyiid boo soob na djato-djato ɛ. Bɛ eezɛdji
nyɛ náá: «Labhi, wɔ ka leezyɛ kak é yaa ɛwala?» 26
Tin, Yezu eezɛbɔɔza náá: «Tsɛɛtsɛ nɛ tsɛɛtsɛ mɛ lɛɛ
bin ɛtɛp e tsɛɛtsɛ náá: Bi ààsaa mɛ ɛtɛɛ náá, bi naabee
endem e mɛbwala mam. Bi saa mɛ ɛ, ɛtɛɛ náá, ye
nabɛɛ bi naadɛ emapa, bi naadjil ɛnyɔɛpe. 27 Nà saka
mɛsa ɛ́tɛp ɛsaŋ ɛ edee ee di náá, yɛ waapulel ɛ. Saka
mɛsa ɛ́tɛp ɛbela edee di bɔya ɛ. Edee di djɛ tsik na
kɔm-kɔm ɛ, edee ee Sɛɛŋɛlɛ Mɔn Mot aadjɛ bin ɛ. Ɛtɛɛ
náá, Zɛɛb Sɛɛg nyɛy nyɛ ɛmet naadjɛ nyɛ ze ɛsa mɛsa
mɛ nyɛ di sa yenek.» (aiōnios g166) 28 Bɛ eezɛke nɛ Yezu
náá: «Bis goka nɛ ɛsa dáa ɛ́tɛp bis neesa ɛtɛp Zɛɛb
di kwyɛl ɛ?» 29 Tin, Yezu eezɛbɔɔza náá: «Sa Zɛɛb di
kwyɛl ɛ, ye ɛ́ náá, bi dum koŋ nɛ mot nyɛ nadhis ɔ.»
30 Bot binɔk eezɛke nɛ Yezu náá: «Lyaala bis dhiiti
ndem mɛbwala. Tin, bis ɛ waadum koŋ nɛ nɔ. Yaa
embɛɛ mɛsa mɛ yé wɔ di sa? 31 Bɛbhaab binaka naadɛ
emapa ee nadus tɔ gwoo ɛ. Bɔɔ tɔ kyee bɔs bɛsyɛ di
ààbɛ nɛ mɛdii ɛ dáa nakwyalel náá: "Zɛɛb naadjɛ bɛ
emapa ee nadus tɔ gwoo ɛ."» 32 Yezu eezɛbɔɔza náá:
«Tsɛɛtsɛ nɛ tsɛɛtsɛ mɛ lɛɛ bin ɛtɛp e tsɛɛtsɛ náá: Ye
tok Moiiz nadjɛ bin mapa nadus pɛ tɔ gwoo ɛ. Ye ɛ́
Saag'am ɛ di djɛ bin tɛtɛ mapa di dus pɛ tɔ gwoo ɛ. 33
Ɛtɛɛ náá, mapa Zɛɛb di djɛ bot ɛ, ye ɛ́ mapa di dus
pɛ ɛko ɛ. Ye ɛ́ di djɛ tsik nɛ bot ɛ bɔs djas.» 34 Tin,
bɛ ɛ́ boozɛke nɛ nɛ náá: «Ghɛŋ, gheedjedjɛ bis mapa
tak mɛlu djas!» 35 Yezu eezɛbaake nɛ nɔɔ náá: «Ye ɛ́
mam ɛ di mapa di djɛ tsik ɛ. Mot aazyɛ pɛ daa lam ɔ,
nyɛ aanàkwaabaagwak za. Deenek, mot aadum koŋ
nɛ nam ɔ, nyɛ aanàkwaabaagwak gwyes mɛdii. 36
Tin, mɛ lɛɛ bin ɛ náá, bi eebee mɛ, saabɛgɔs kabɛ ɛ́
náá, bi ààdum koŋ nɛ nam. 37 Bot djas ee Saag'am di
djɛ mɛ ɔ, bɛ waazyɛ pɛ daa lam. Deenek, mam, mɛ
àànakwaasɔ mot aazyɛ pɛ daa lam ɔ. 38 Nɛ tsɛɛtsɛ, mɛ
nabɛɛ ààdus pɛ tɔ gwoo, sul kɔ bɔs ɛ́tɛp ɛsa ɛkwosak
ɛ lam. Tsɛɛtsɛ, mɛ nadus pɛ ɛko sul kɔ bɔs ɛ, ɛ́tɛp
ɛsa ɛkwosak ɛ Saag'am mot nadhis mɛ ɔ. 39 Tinaak,
ɛkwosak ɛ mot nadhis mɛ ɔ náá: sa mɛ ààdiibal mot
ngɔt, pak bot ɛ nyɛ nadjɛ mɛ ɔ. Ɛkwosak ɛ lɛ ɛ náá,
mɛ gomal bot bhis ɛsyee e dwoo mɛsik. 40 Ɛtɛɛ náá,
ɛkwosak ɛ Saag'am ɛ náá, mot nɛ mot aabee Mɔn ɔ, da
bhii tak nyɛ ɛ́ dum koŋ nɛ nɛ ɔ. Mot tak ɛ waabela
tsik na kɔm-kɔm. Tin, mɛ waagomal nyɛ bhis ɛsyee
ɛ lɛ e dwoo mɛsik.» (aiōnios g166) 41 Tin, eYuda moo
enyiiŋla pak'ɔɔ dum nɛ nɛ. Ɛtɛɛ náá, nyɛ naake náá:
«Mapa nadus pɛ ɛko, sul kɔ bɔs ɛ, ye ɛ́ mam.» 42 Tin,
bɛ eebaazɛbil náá: «Mot'ak tok Yezu mɔn Zozɛf mot
mena di eguka sɛɛg nɛ nyɛɛg ɔ? Kɔ ɛsu ɛ ye nyɛ di
ke nenak náá: mɛ nadus ɛ pɛ ɛko, sul kɔ bɔs?» 43

Yezu eezɛbɔɔza nɛ nɔɔ náá: «Nà nyiiŋlaka pak'en! 44
Etɛɛ náá, mot tok nɛ ghwyil ɛzyɛ pɛ daa lam. Mot zyɛ
pɛ daa lam ɛ, yɛ bɛ náá, mot nalwom mɛ ɔ, eedhis
nyɛ pɛ daa lam ɔ. Mɛ waagomal nyɛ bis ɛsyee ɛ lɛ e
dwoo mɛsik. 45 Tɔ mɛkana mɛ bɛngoolel ɛ mɛkpa ɛ
Zɛɛb, ekwyala lɛɛ náá: "Zɛɛb ɛ waalyo bot ɛ bɔs djas."
Tinaak bot aagwak Sɛɛg, da bɛ é myaal mɛlyo mɛ ɔ,
bɛ é waazyɛ pɛ daa lam. 46 Ye kwyɛl ɛlɛɛ náá, ye tok
nɛ dhiiti mot zebee Sɛɛg. Mot zebee Sɛɛg ɔ, ye é mot
nadus pɛ daa Zɛɛb ɔ. Ye é, nyɛ é zebee Sɛɛg. 47 «Mɛ
lɛɛ bin etɛp e tsɛɛtsɛ náá: mot ɛ dum koŋ nɛ nam
ɔ, nyɛ waabela tsik na kɔm-kɔm. (aiōnios g166) 48 Ye é
mam ɛ di mapa tsik. 49 Bɛ sɛɛg bin naadɛ mapa nadus
tɔ gwoo ɛ bɔɔ tɔ bal. Saabɛgɔs é náá, bɛ naagwyɛ.
50 Tin, mot aadɛ mapa dus pɛ tɔ gwoo sul kɔ bɔs ɔ,
mot tak aanàkwaagwyɛ. 51 Ye é mam ɛ di mapa di djɛ
tsik nɛ bot ɛ. Mapa tak nadus pɛ tɔ gwoo, sul kɔ bɔs.
Mot ɛ dɛ mapa tak ɔ, nyɛ ɛpebela tsik na kɔm-kɔm.
Tinaak, mapa mɛ aadjɛ ɛ, ye é epuud e nyel'am. Mɛ
waadjɛ epuud e nyel'am étɛp ɛtsik ɛ bot ɛ bɔs.» (aiōn
g165) 52 Dáa bɛ nagwak deenek ɛ, eYuda eezɛbe mɛso
pak'ɔɔ ɛlyelɛpe. Bɛ nadi keke ɛ náá: «Mot tak aasa
dáa, étɛp nyɛ needjɛ mena nyel'ɛ, mena needɛka?» 53
Yezu eezɛbɔɔza náá: «Gwakeka ɛnyɔɛpe sa mɛ di lɛɛ
bin'aak. Bi ɛ di ààdɛ epuud e nyel nɛ ghiya ɛ Sɛɛŋɛlɛ
Mɔn Mot ɔ, bi tok nɛ tsik tɔ len. 54 Mot aadɛ epuud e
nyel nɛ ghiya yam ɔ, mot tak ɛ waabela tsik na kɔm-
kɔm. Tin, mɛ waagomal nyɛ bhis ɛsyee ɛ lɛ e dwoo
mɛsik. (aiōnios g166) 55 Etɛɛ náá, mɛ lɛɛ bin ɛ náá, ye é
tsɛɛtsɛ náá, epuud e nyel ɛ mbɛɛ edee, da ghiya yam
kadi ɛ, mbɛɛ mɛnyok. 56 Mot ɛ dɛ epuud e nyel'am, nɛ
ghiya yam ɔ, bis nɛ yenɔk aakadi é, mot ngɔt. Nyɛy tɔ
lam, mam tɔ lɛ. 57 Mɛ ɛ nɛ tsik ɛ kɔ ɛsu ɛ Saag'am mot
nadhis mɛ ɔ. Nyɛ é di nɛ tsik. Tyɛ wat, mot aadɛ mɛ ɔ,
aadi nɛ tsik kɔ ɛsu ɛ lam. 58 Beeka mapa dus pɛ ɛko,
sul kɔ bɔs ɛ. Nyɛ tok dáa mapa nakwyit tɔ gwoo bɛsɛɛg
bin nadɛ ɛ. Etɛɛ náá, bhis bɛ nadɛ ye é, bɛ naagwyɛ.
Yɛ kabɛ yak mapa yam ɔ, mot ɛ dɛ yɛ ɔ, nyɛ ɛpebela
tsik na kɔm-kɔm.» (aiōn g165) 59 Etɛp binek djas naliiel
ɛ, tɔ mɛlyo mɛ Yezu nalyo bot tɔ ndjaa mendjaala
mɛ eYuda pɛ Kapɛlnaum ɛ. 60 Bhis bɛtɛ nɛ bɛdjekel
nazegwak etɛp ee Yezu nadi lii ɛ, wɔ gwaa bɛ zɛke
náá: «Mɛlyo mɛ nɛ lyel. Nyɔaa mot aakwaagwak yɛ?»
61 Dáa Yezu nyɛ ɛmet nagu náá, bɛdjekel bɛ nadi lii
ɛbiyoɛpe dum nɛ mɛlyo mɛ nyɛ nalyo ɛ. Nyɛ é boodji
bɛ náá: «Ha etɛp ye, mɛlyo mam di kpaa bin tɔ lyem?
62 Bha bi ɛ bee Sɛɛŋɛlɛ Mɔn Mot é byet tɔ gwoo pɛ
kyee nyɛ nadi sok ɛ, bi aasa dáa? 63 Ye é Sisim Zɛɛb ɛ
di djɛ tsik. Epuud e mot ààval dhiiti sonok. Etɛp ee mɛ
di lɛɛ bin ɛ, ye é etɛp e Sisim. Ye é etɛp di djɛ bot tsik
ɛ. 64 Tin, pak'en, ye é nɛ bɛdhiiti bot ɛ di ààdum koŋ
nɛ nam ɔ.» Yezu nake deenek ɛ etɛɛ náá, nyɛ nadi
gu bot aaboodi ààdum koŋ nɛ nɛ ɔ. Nyɛ nabaadigu
mot aakɛka nyɛ gha ɔ. 65 Nyɛ eebaazɛbil ɛkpa náá:
«Etɛp tak ɛ mɛ di lɛɛ bin náá: "Mot tok nɛ ghwyil
ɛzyɛ pɛ daa lam, Saag'am ààmyaal náá, nyɛ zyɛ."»
66 Kana dwoo tak, bɛtɛ nɛ bɛdjekel zokazɛdus yɔ bɔ.
Bɛ eezɛkat ɛgyee nɛ Yezu lɔɔg. 67 Tin, Yezu é booke
nɛ bɛdjekel bɛ kam nɛ bɛbá náá: «Biyɔ, bi ààkwyɛl
ɛkaab ɛ mɛ?» 68 É di'enek, Simɔŋ Pyɛɛd eezɛbɔɔza
náá: «Ghɛŋ, bis aató paa? Wɔy ɛ di nɛ mɛkpa mɛ di djɛ
tsik na kɔm-kɔm ɛ. (aiōnios g166) 69 Bisɔ, bis eedum koŋ
nɛ nɔ. Tin, bis nɛ gu náá, wɔy ɛ di Mot na Dɛɛ Zɛɛb
nadhis ɔ.» 70 É di'enek, wɔ gwaa Yezu zɛbɔɔza nɛ nɔɔ
náá: «Ye é mam ɛ nasɛɛ bin, biyɔ bot ɛ lɔɔg kam nɛ
bɛbá. Deenek, mot ngɔt tɔ sama yen ɛ nɛ ɛlyeeb.» 71
Nyɛ nalii deenek ɛ nɛ Yudas, mɔɔ Simɔŋ Iskaliɔt. Etɛɛ
náá, nyɛy ɛ kwaakɛka nyɛ gha. Ye nakozodi náá, nyɛ
nadi é ngɔt tɔ sama bɛdjekel kam nɛ bɛbá.

7 Bhii tak, Yezu eezɛdjaad tɔ kyee dik Ghalile. Nyɛ
nabɛɛ ààkwyɛl ɛgyee pɛ kyee dik Yude. Etɛɛ náá,
bot ɛ eYuda nadi kwyɛl ɛgó ɛ nyɛ. 2 Ghuna mɛlu
mɛ ɛbyoŋ ɛ eYuda nadi djóoaa ɛbyoŋ ɛ epɛt ɛ, nabɛɛ
yɛ eezekunaa. 3 Tin, bɔn nyɛɛg ɛ Yezu eezɛke nɛ nɛ
náá: «Dusa wak, da wɔ ɛ tó pɛ kyee dik Yude etɛɛ
náá, bɛdjekel bɔ neebee mɛsa mɛ wɔ di sa ɛ. 4 Mot ɛ
kwyɛl ɛgunel ɔ, nyɛ aanàkwaasa mɛsa mɛ sɔ. Dáa di
náá, wɔ ɛpesa eboo étɛp ɛ, wɔ goka é wɔ lyaal nyel e
mis mɛ bot ɛ bɔs.» 5 Bɛ nadi lii deenek ɛ etɛɛ náá,
dɔɔ nɛ bɔn nyɛɛg nabɛɛ ààdi dum koŋ nɛ nɛ. 6 Yezu
eebɔɔza nɛ nɔɔ náá: «Yam ɛwala dinaa ààpaadjala,
yebɔ ɛ dinaa, mɛlu djas ɛ, mbɛɛ mɛwala etɛp'en. 7
Biyɔ, bot ɛ bɔs'ak tok nɛ ghwyil ɛbhina bin. Yɛ kabɛ
mam ɔ, bot ɛpebhinaa mɛ. Etɛɛ náá, mɛ ɛpelɛɛ bot
náá, mɛsa mɛ bɛ di sa ɛ, yɛ àànyɔ. 8 Biyɔ, bi ɛ nɛ
ghwyil ɛtó kɛbɔl ɛbyoŋ. Yɛ kabɛ mam ɔ, e ɛwala ɛlak,
mam aanàkwaató. Etɛɛ náá, tɛtɛ ɛwala mɛ di egoka
nɛ ɛtó ɛ dinaa ààpaakum.» 9 Bhis nyɛ nazelii nɛ nɔɔ
deenek ɛ, nyɛ eezɛlik yɛ pɛ Ghalile. 10 Tin, dáa nabela
náá, bɔn nyɛɛg nabɛɛ, bɛ eezetó pɛ ɛbyoŋ ɛ. Wɔ gwaa
Yezu zɛtó yɛ pe pɛ ɛbyoŋ ɛ tak tyee syaab, bot ààgu. 11
Tin, tɔ ɛbyoŋ, eYuda moo tin é saa nyɛ. Bɔɔ náá: «Nyɛ
é wo?» 12 Tɔ mɛdhuu mɛ bot ɛ nadi tin ɔ, ye nabɛɛ nɛ

bot ɛ nadi lii kɔ ɛsu ɛ lɛ ɔ. Bak bot náá: «Nyɛ ɛ́ mbɛɛ
mot.» Bɛdhiiti náá: «Nyɛ ɛ́ ɛpeful bot elo nɛ mɛlyo
mɛ.» 13 Ye tok nɛ mot nadi lii kɔ ɛsu ɛ lɛ emis mɛ bot.
Etɛɛ náá, bɛ nadi kaab ekukuma eYuda. 14 Dáa ɛbyoŋ
nabɛ e moo kuku tak ɛ, Yezu eezɛtɔ́ tɔ kok Ndjaa-
ebuwa. É di'enek, nyɛ moo tin é lyo bot. 15 Tin, eYuda
moo é djoka. Bɔɔ náá: «Nyɛ gu ekwyala e Zɛɛb dáa,
nyɛy ààbɛ náá, nyɛ nakɛ djek mɛdjek?» 16 Tin, Yezu
eezɛbɔɔza nɛ nɔɔ náá: «E tok mam nakus mɛlyo mɛ
mɛ di elyo'aak. Ye ɛ́ mot nadhis mɛ ɔ di nakuma tak.
17 Mot di nɛ lyem ɛsa mɛsa mɛ Zɛɛb ɛ waagu nɛghu
náá, mɛlyo mam ɛ yii Zɛɛb ɔ. Nyɛ waabaagu nɛghu
mɛlyo mɛ tak dus ɛ pɛ daa lam. 18 Mot di elii dum
nɛ nyel'ɛ ɛmet ɔɔ, nyɛ saŋ ɛ́ duu étɛp nyel'ɛ ɛmet.
Tin, mot di esaa duu mot nadhis nyɛ ɔ, yenɔk lɛɛ
etɛp e tsɛɛtsɛ. Yenɔk mot tok nɛ etsal tɔ lɛ. 19 Moiiz
nabɛɛ ààdjɛ bin etsi? Tin, e tok nɛ mot ngɔt pak'en
di kɛdaa etsi e tak di lɛɛ ɛ. Étɛp ye bi di kwyɛl ɛgó
ɛ mɛ?» 20 Mɛdhuu mɛ bot ɛ nadi tin ɔ zokazɛbɔɔza
náá: «Wɔ ɛ nɛ ɛlyeeb tɔ lɔ! Ɛzɛ di saŋ ɛgó ɛ wɔ?» 21
É di'enek, Yezu eezɛke nɛ nɔɔ náá: «Mɛ eesa ndem
mɛbwala mɛ ngɔt wak, bi nabɛɛ biyɔ djas naadjoka. 22
Moiiz naadjɛ bin ze ɛniigal bɔɔ bin beka. Nɛ tsɛɛtsɛ,
ye tok náá, Moiiz ɛ nakus beka tak. Ye nadus ɛ pɛ daa
bɛbhaab bin. Dɔɔ nɛ dwoo saba bi ɛpemyaal ɛniigal
bɔɔ bin beka. 23 Bi sa deenek ɛ, etɛɛ náá, etsi e Moiiz
ɛzɛkɛkataa ɛduwalaa. Dwoo saba bi ɛpeniigal bɔɔ bin
beka. Ha etɛp ye bi di biyo nɛ nam etɛɛ náá, mɛ eetsik
mot e dwoo saba? 24 Nà mwaa pɛ́ɛka etɛp dáa biyɔ
di bee nɛ mis ɛ. Pɛ́ɛka dáa di egoka tɔ epiki ɛ.» 25
Bɛdhiiti bot pak bot ɛ ghaada ɛ Yeluzalɛm moo tin é
ke náá: «Mot tak tok mot ekukuma bis di saŋ ɛgó ɛ
nyɛ ɔ? 26 Beeka nyɛ ɛpelii e mis mɛ bot djas, ààbɛ
nɛ mot lyak nyɛ. E kwyɛl ɛlɛɛ ɛ náá, ekukuma bina
eemyaal náá, ye ɛ́ tsɛɛtsɛ náá, nyɛ ɛ́ Mɛsia? 27 Zo bela
náá, nwyak mot tak bis nɛ gu pɛ nyɛ dus ɛ. Yɛ kabɛ
Mɛsia ɔ, mot aanàkwaagu pɛ pak nyɛ waadus ɛ.» 28 É
di'enek, dáa Yezu nadi é lyo bot tɔ kok Ndjaa-ebuwa
ɛ, nyɛ naazɛbɛn gwood, ke náá: «Nɛ tsɛɛtsɛ bi nɛ gu
mɛ, bi nɛ baagu pɛ kyee mɛ nadus ɛ. Deenek guka
náá, mɛ nabɛ ààzyɛ nɛ ɛkwosak ɛ lam met. Tin, mot
nadhis mɛ ɔ, ye goka ɛ́ náá bi myaal nyɛ. Etɛɛ náá,
nyɛ ɛ́ mot etsɛɛtsɛ. Saabɛgɔs kabɛ ɛ́, bi àágu nyɛ. 29
Mɛ nɛ gu nyɛ, etɛɛ náá, mɛ nadus ɛ pɛ daa lɛ. Nyɛ
ɛ́ nadhis mɛ.» 30 Tin, bot moo saa mɛpek mɛ ɛmɛt
ɛ Yezu. E sok yenek, e tok nɛ mot nàwaamɛt nyɛ.
Etɛɛ náá, ɛwala ɛ nakoobelaa étɛp ɛmɛt ɛ nyɛ nabɛɛ,
e dinaa ààkum. 31 Bot ɛbuɛpe tɔ mɛdhuu mɛ bot ɛ
nadi tin ɔ, naadyeebadum koŋ nɛ nɛ. Bɔɔ náá: «E ghɛŋ
Mɛsia aazyɛ ɛ́, nyɛ waasa eboo endem mɛbwala dhaa
mot tak e?» 32 Wɔ gwaa eFalizyɛ zokagwak dáa bot
nadi é lii deenek pak'ɔɔ, dum nɛ Yezu ɛ. Tin, eboo
bɛghaa-Zɛɛb nɛ eFalizyɛ eezɛkyeed esodja di baal kok
Ndjaa-ebuwa ɛ, bɛ zɛmɛt nyɛ. 33 Tin, Yezu eezɛke nɛ
nɔɔ náá: «Mɛ dinaa wak menabɛlka ba bim bɔɔ mɛlu,
bhii tak, da mɛ ɛ sik pɛ daa mot nadhis mɛ ɔ. 34 Bi ɛ
waasaa mɛ, ka bela náá, bi aanàkwaabela mɛ. Etɛɛ
náá, bi tok nɛ ghwyil ɛzyɛ pɛ pak mɛ aadi ɛ́.» 35 É
di'enek, eYuda moo tin é djinel pak'ɔɔ náá: «Nyɛ aatɔ́
paa? Pɛ di di náá, mena aanàkwaabela nyɛ ɛ́? Nyɛ aatɔ́
ɛ pɛ daa eYuda ee di, e di wat nɛ bot ɛ mbyak eGhɛlɛk
e? Étɛp ɛ baakɛlyo bot ɛ yiizaag dhaad mbyak e? 36
Ɛsuk ɛ mɛkpa nyɛ di ke náá: “Bi ɛ waasaa mɛ, ka bela
náá, bi aanàkwaabela mɛ.” Nyɛ naabaake náá: “Bi tok
nɛ ghwyil ɛtó pɛ kyee mɛ di tó ɛ.” Ye kwyɛl ɛlɛɛ ye?»
37 Dwoo mɛsik mɛ ɛbyoŋ, dwoo nabɛ nɛ boo mɛtaŋ ɛ,
Yezu tetel, wɔ gwaa nyɛ zokabaazɛben gwood, e ke
náá: «Mot ɛ di nɛ gwyes mɛdii ɔ, nyɛ zyɛ pɛ daa lam,
nyɛ neezɛdɛ mɛdii. 38 Mot ɛ dum koŋ nɛ nam ɔ, “etok
mɛdii mɛ di djɛ tsik ɛ waawo tɔ lɛ”, dáa ekwyala di lɛɛ
ɛ.» 39 Yezu nadi eke deenek ɛ, étɛp Sisim ɛ Zɛɛb. Bot ɛ
di dum koŋ nɛ Yezu ɔ waabela Sisim tak. Tin, ye nabɛɛ
Sisim na Dɛɛ dinaa ààzyɛ. Etɛɛ náá, Yezu nabɛɛ, nyɛ
dinaa ààpaasik tɔ gwoo étɛp ɛbela duu ɛ Zɛɛb Sɛɛg.
40 Dáa mɛdhuu mɛ bot nadi gwak etɛp binek ɛ, bɛ ɛ́
boozɛke náá: «Ye ɛ́ tsɛɛtsɛ náá, mot tak ɛ ngoolel-
mɛkpa ɛ Zɛɛb!» 41 Bak bot náá: «Ye ɛ́ Mɛsia.» Bɛdhiiti
kake ɛ tyee sis náá: «Mɛsia tok nɛ ghwyil ɛdus pɛ kyee
dik Ghalile! 42 Tinaak, mena dyeebalaaka tɔ ekwyala
e mɛkana mɛ Zɛɛb náá: “Mɛsia dus ɛ tɔ bɔɔ bɛdha ɛ
mɛkoozi Dhavid. Mɛsia aadus ɛ pɛ Bheteleɛm, dɛl ɛ
Dhavid.”» 43 Tin, kɔ ɛsu ɛ lɛ, ye nabɛɛ zyaala naani
tɔ bot ɛbuɛpe. 44 Bɛdhiiti bot, pak bot ɛ nadhisaa
ɛ, nadi kwyɛl ɛ náá, bɛ mɛt nyɛ. Tin, ye tok nɛ mot
namɛt nyɛ. 45 É di'enek, bot ɛ di baal kok Ndjaa-ebuwa
ɔ eezɛnɔɔ mɛnyel sik pɛ daa eboo bɛghaa-Zɛɛb nɛ
eFalizyɛ nadi ɛ́. Dáa bɛ nakakum ɛ, ekukuma eezɛdji
bɛbaalel náá: «Bi di ààzyɛ nɛ nɛ étɛp ye?» 46 Bɛbaalel
binɔk eezɛbɔɔza náá: «Bis dinaa ààpaabee mot di elii
dáa mot yenɔk!» 47 EFalizyɛ eezɛbɔɔza nɛ bot binɔk
náá: «Bis bee ɛ náá, biyɔ pe, bi eezemyaal mɛkɔŋ mɛ!
48 Ye ɛ́ nɛ dhiiti kukuma, nɛghu dhiiti Falizyɛ, di dum
koŋ nɛ nɛ? 49 Etɛɛ náá, mɛdhuu mɛ bot ɛ di ààduwal
etsi ɛ Moiiz ɔ, ye ɛ́ bot ɛ zelekaa ɛbiyoɛpe ɔ!» 50 Tin,

din ɛ ngɔt tɔ lɔɔg'ɔ nabɛɛ Nikodhɛm. Ye ɛ́ Nikodhɛm
tak ɛ nazyɛ sok wat tɔ ghooghom zɛmɔ nɛ Yezu. Nyɛ
nadi ɛ́ ngɔt tɔ sama eFalizyɛ. Nyɛ eezɛke nɛ bɛsɔ náá:
51 «Etsi bina lɛɛ náá, mot ɛ nɛ ghwyil ɛmɛtaa, bot
dinaa ààgwak taŋalɛ, bi dinaa ààgu mbee mɛsa mɛ
mot tak sa ɛ?» 52 Tin, bot ɛ sama yɛ eezɛke nɛ nɛ náá:
«Wɔy pe, wɔ ɛ mot Ghalile? Laŋa ekwyala ɛnyɔɛpe.
Wɔ aabee náá, ekwyala lɛɛ náá: Ngoolel-mɛkpa ɛ Zɛɛb
tok nɛ ghwyil ɛtuula dus pɛ Ghalile.» [53 Bhii tak,
mot nɛ mot eezɛsik pɛ ndjaŋ'ɛ.

8 Yezu eezɛtɔ́ pɛ ɛtsok pyeeb oliv. 2 Kɛɛŋ tɔ mɛlem,
nyɛ eebaazɛsik pɛ kok Ndjaa-ebuwa. Tin, bot ɛbuɛpe
eezɛzyɛ pɛ daa lɛ. Nyɛ eezɛnɔɔ nyel disi, nyɛ moo tin
ɛ́ lyo bot. 3 É di'enek, bɛghaŋ ɛ mɛkana mɛ etsi, nɛ
eFalizyɛ eezɛzyɛ nyɛ nɛ dhiiti moma ngɔt nabelaa ɛ́
sa ɛzɔ ɔ. Bɛ eezɛnɛɛg nyɛ kuku ɛbwak, 4 bɛ eezɛke
nɛ Yezu náá: «Lyoel, bis mɛt moma yak ɛ, nyɛy ɛ́ sa
ɛzɔ. 5 Tɔ etsi ɛ Moiiz ye lɛɛ náá, ye goka ɛ́ náá, moma
yak góaa nɛ mɛkok. Yɛ kabɛ wɔy ɔ, wɔ ke náá, bɛ sa
moma yak dáa?» 6 Bɛ nadi eke deenek ɛ, étɛp elóo ɛ
nyɛ pɛ ɛko, da bwood nyɛ pɛ kyɛ. Etɛɛ náá, bhii tak bɛ
neekɛpit nyɛ. É di'enek, Yezu eezɛsil mis si, nyɛ moo ɛ́
kwyal e bɔs nɛ djin. 7 Dáa bɛghaŋ ɛ mɛkana mɛ etsi,
nɛ eFalizyɛ nadi belal nyɛ nɛ mɛdjin ɛ, nyɛ ɛ́ boo bin
lo, gwyák bɛ. Bhii tak, nyɛ eezɛke nɛ nɔɔ náá: «Pak
biyɔ djas di tin yenek, mot di náá, nyɛ dinaa ààpaasa
mesyem ɔ, kan ɛ wus moma yak ɛkok ɛsok!» 8 Bhii
tak nyɛ eebaazɛmalal, tin nyɛ eebaakan ɛkwyal e bɔs.
9 Dáa bɛ nagwak deenek ɛ, tin, «kili», mot nɛ mot
naazɛliig mis sik: kan nɛ bɛpaa, zɛnɔɔ mengbaaz nɛ
bɔɔ dhyeeb. Bhii tak, Yezu nazokalik ɛ bɔɔ bɛbá, bɛ nɛ
moma nadi tetel sok bhwoob'ɛ ɔ. 10 Dáa Yezu nakaben
lo bhii tak, nyɛ eezɛke nɛ moma tak náá: «Wɛɛ moma,
bot ɛ zɛpit wɔ moo wo e? Ye tok nɛ mot baadi e djɛ wɔ
ndjɛ?» 11 Moma tak eezɛbɔɔza náá: «Ǎàbɛ, Ghɛŋ! Mot
ààpakwyesal mɛ ndjɛ sɔs.» Deenek Yezu ɛ́ boozɛke
nɛ nɛ náá: «Dɔɔ nɛ mam pe, mɛ ààpatil wɔ ebhete.
Tɔ́a yɔ, sa wɔ ààbaasa mesyem.»] 12 Bhii tak, Yezu
eebaazɛlii nɛ mɛdhuu mɛ bot ɛ nadi tin ɔ náá: «Ye ɛ́
mam ɛ di gwyɛ ngel di kas kɔ bot ɛ bɔs djas. Mot aadu
mɛ ɔ, nyɛ aanàkwaabaakɛ tɔ ghooghom. Nyɛ waabela
gwyɛ ngel di djɛ tsik ɛ.» 13 EFalizyɛ eezɛdji nyɛ náá:
«Wɔ lɛɛ etɛp e nyel'ɔ wɔy wɔ ɛmet ɔ, ye kwyɛl ɛlɛɛ ɛ
náá, etɛp wɔ di lɛɛ ɛ, tok nɛ ghwyil ɛmyaalaa.» 14 Tin,
Yezu eezɛbɔɔza nɛ nɔɔ náá: «Yɛ kobɛ náá, mɛ ɛpelɛɛ
etɛp e nyel'am mam ɛmet ɔ, etɛp mɛ di lɛɛ ɛ, ye ɛ́
tsɛɛtsɛ. Etɛɛ náá, mɛ nɛ gu pɛ pak mɛ dus ɛ, nɛ pɛ pak
mɛ di tó ɛ. Deenek, biyɔ, bi ààgu pɛ pak mɛ nadus
ɛ, nɛ pɛ pak mɛ di tó ɛ. 15 Bi pɛ́ɛ mɛ ɛ nɛ etsoŋ ee
bi di pɛ́ɛ bot ɛ bɔs ɛ. Mam ààpɛ́ɛ bot. 16 Guka náá,
mam ɛ pɛ́ɛ bot ɔ, epɛ́ɛ bam aadi ɛ́, tɛtɛ mɛpɛ́ɛa. Etɛɛ
náá, tɔ epɛ́ɛ bam, mɛ tok mam mɛ ɛmet. Mɛ pɛ́ɛ bot ɛ,
bis nɛ Saag'am, mot nadhis mɛ ɔ. 17 Tɔ etsi bin, ye ɛ́
kwyala náá, bot ɛbá ɛ di kaada tɛp tyee wat ɔ, tɛp tak
ɛ tsɛɛtsɛ. 18 Ye ɛ́ mam nakuma nyel ɛ di lɛɛ bin etɛp
bam. Dɔɔ nɛ Saag'am, mot nadhis mɛ ɔ, ɛpebaalyaal
etɛp bam.» 19 Tin, wɔ gwaa eFalizyɛ zɛdji nyɛ náá:
«Soog ɛ wo?» Yezu eezɛbɔɔza náá: «Bi ààgu mɛ. Bi
ààbaagu pe Saag'am. Bi ɛpedi ɛ́ di, é gu mɛ ɔ, pe bi nɛ
gu pe Saag'am.» 20 Yezu nadi ɛ́ djɛ bot mɛlyo deenek
ɛ, nyɛy tɔ kok Ndjaa-ebuwa. Nyɛ nadi ɛ́ e ngwoob
ɛbɔɔl ɛ bot nawewa epata ee bɛ nadii zyɛ, zɛpɛk Zɛɛb
nɛ ye ɛ́. Tin, Yezu nabɛ ààmɛtaa etɛɛ náá, ɛwala nabɛ
náá, nyɛ naamɛtaa ɛ, nabɛɛ ye dinaa ààkum. 21 Yezu
eebaazɛke nɛ nɔɔ náá: «Mɛ waató, bi ɛ waasaa mɛ.
Tin, bi ɛ waagwyɛ tɔ esyem bin. Bi aanàkum pɛ pak
mɛ aató ɛ.» 22 Tin, eYuda eezɛdjinel pak'ɔɔ náá: «Nyɛ
aató bilak ɛ, kɛyeeda, etɛɛ náá, nyɛ ke ɛ náá: “Bi tok
nɛ ghwyil ɛtó pɛ pak mam aató ɛ”.» 23 É di'enek, Yezu
eezɛbɔɔza nɛ nɔɔ náá: «Biyɔ, bi ɛ bot ɛ si; mam ɛ mot
pɛ ɛko. Bi ɛ bot ɛ bɔs'ak, mam tok mot bɔs'ak. 24 Etɛp
tak ɛ mɛ ke nɛ nen náá, bi aagwyɛ tɔ mesyem min.
Tsɛɛtsɛ bi aagwyɛ tɔ mesyem min, bi ɛ di ààmyaal
náá: “Ye ɛ́ mam ɛ di mot mɛ di lɛɛ náá, ye ɛ́ mam ɔ.”»
25 EFalizyɛ zokabaazɛdji Yezu náá: «Wɔy ɛ́ yɔ zɛ?»
Yezu eezɛbɔɔza náá: «Mɛ ɛ mot mɛ nanyɛl ɛlɛɛ bin
e mɛkɛn mɛ mɛlyo mam ɛ. 26 Mɛ bɛ ɛ́ mɛ eekoolii
bɛtɛ nɛ etɛp kɔ ɛsu ɛ lin, nɛ yii ɛpɛ́ɛ bin. Deenek, mot
nalwom mɛ ɔ lɛɛ etɛp ee tsɛɛtsɛ, etɛp ee mɛ nadjek
dáa lɛ ɛ, mɛ ɛpegoola yɛ nɛ bot kɔ bɔs.» 27 Eghɛŋ nyɛ
nadi lii deenek ɛ, bot nabɛɛ ààsiiza náá, nyɛ nadi lii ɛ,
dum nɛ Sɛɛg. 28 É di'enek, Yezu eezɛke nɛ nɔɔ náá:
«Esok bi aakan ɛben Sɛɛŋɛlɛ Mɔn Mot ɛ, é di'enek bi
ɛ waagwyak náá, etɛp mɛ nalɛɛ ɛ́ ye ɛ́ tsɛɛtsɛ. Bi ɛ
waagu náá, mam ɛ di mot mɛ di lɛɛ náá, “ye ɛ́ mam”
ɔ. Bi ɛ waagu náá, mam ààsa esonok nɛ ɛkwosak ɛ
lyem'am. Mɛ lɛɛ ɛ etɛp ee Saag'am nalyo mɛ ɛ. 29 Mot
nalwom mɛ ɔ, nyɛ ɛ́ lɔɔg wat bis nɛ nɛ. Nyɛ ààpabet
mɛ mam ɛmet, etɛɛ náá, mɛ dyeebasa ɛ́, esa ee lyem'ɛ
di ekwyɛl ɛ.» 30 Dáa Yezu nadi lii deenek ɛ, bot ɛbuɛpe
naadum koŋ nɛ nɛ. 31 Tin, Yezu eezɛke nɛ eYuda
nadum koŋ nɛ nɛ ɔ náá: «Bi ɛ kɛ tɔ esosoob dáa mɛkpa
mam di kwyɛl ɔ, bi ɛ bɛdjekel bam nɛ tsɛɛtsɛ. 32 Etɛp

tak ɛ di náá, bi ɛ waagu etsɛɛtsɛ, bhii tak, etsɛɛtsɛ
waapɛk bin tɔ ekwom.» 33 Bɛ eezɛbɔɔza náá: «Bis ɛ
bɔɔ bɛdha ɛ Abalaam, bis dinaa ààpaakodi ekwom e
mot dhiiti dwoo. Etɛp ye wɔ di ke náá: "Bi ɛ waapɛkaa
tɔ ekwom"?» 34 Tin, Yezu eezɛbɔɔza nɛ nɔɔ náá, «Nɛ
tsɛɛtsɛ mɛ lɛɛ bin ɛ náá: bot djas di sa mesyem ɔ,
bɛ ɛ́ ekwom e mesyem. 35 Deenek, ye ɛ́ tsɛɛtsɛ náá,
mɔn ɛ di mot mɛbyel na kɔm-kɔm, ààkabɛ kwom.
Mot di kwom ɔ, tok nɛ ghwyil ɛ liiza mot mɛbyel na
tsɛɛtsɛ. (aiōn g165) 36 Ɛ́ di'enek, yɛ bɛ náá, mɔn eepɛk
wɔ tɔ ekwom ɔ, wɔ moo ɛ́ pɛka nɛ tsɛɛtsɛ. 37 Mɛ nɛ
gu náá, bi ɛ bɔɔ bɛdha ɛ Abalaam. Ha etɛp ye bi di
saŋ ɛgó ɛ mɛ? Ye ɛ́ etɛɛ náá, bi ààmyaal etɛp ee mɛ di
lɛɛ bin ɛ. 38 Mam lɛɛ bin ɛ etɛp ee mɛ nabee pɛ daa
Saag'am ɛ. Yɛ kabɛ biyɔ ɔ, bi sa ɛ etɛp sɛɛg'en nalyaal
bin ɛ.» 39 Wɔ gwaa bɛ baazɛbɔɔza nɛ Yezu: «Yisɔ
sɛɛg ɛ Abalaam.» Deenek, Yezu eezɛke nɛ nɔɔ náá:
«Bi ɛpedi ɛ́ bɔɔ ɛ Abalaam e tsɛɛtsɛ ɔ, pe bi sa étɛp ɛ
dáa nyɛy. 40 Mɛ eelɛɛ bin etsɛɛtsɛ ee Zɛɛb nalyaal mɛ
ɛ. Tin, bi kakwyɛl ɛ ɛgó ɛ mɛ. Abalaam nabɛɛ ààsa
deenek. 41 Biyɔ, bi sa ɛ mɛsa mɛ wat bi nɛ sɛɛg'en.»
Bɛ eezɛbaayala nɛ Yezu náá: «Bis tok bɔɔ mbel, bis ɛ
bɔɔ du etɛɛ náá, Sɛɛg'es ɛ Zɛɛb nyɛ ɛmet.» 42 Yezu
eebaazɛbɔɔza nɛ nɔɔ náá: «Zɛɛb ɛpedi Sɛɛg'en ɔ, pe
bi ɛpekwyɛl mɛ. Etɛɛ náá, Zɛɛb ɛ nadhis mɛ. Mɛ di
wak ɛ e di ɛ Zɛɛb. Mɛ nabɛɛ ààzyɛ kɔ ɛkwosak ɛ lam.
Ye ɛ́ Zɛɛb ɛ nadhis mɛ. 43 Etɛp ye bi di ààgwak etɛp
ee mɛ di lɛɛ bin ɛ? Ye ɛ́, etɛɛ náá, bi tok nɛ ghwyil
ɛgwak etɛp bam. 44 Deenek sɛɛg'en ɛ Dim mot mɛkɔŋ.
Tin, bi dyeebasa ɛ, mɛsa mɛ sɛɛg'en di kwyɛl ɛ. Nyɛ
nadi ɛ́, mot ɛgó ɛ bot, kana bɔs nanyɛlaa ɛ. Nyɛ dinaa
ààpaakokɛ tɔ etsɛɛtsɛ etɛɛ náá, etsɛɛtsɛ tok tɔ lɛ. E sok
nyɛ di, nyɛ moo lɛɛ elɛŋ etsal ɛ, nyɛ lɛɛ ye ɛ́ nɛ lyem
wat. Etɛɛ náá, nyɛ ɛ́ mot etsal, nyɛ ɛ́ sɛɛg mɛkɔŋ. 45
Tin, yɛ kabɛ mam ɔ, mɛ dyeebalɛɛ etɛp ee di tsɛɛtsɛ ɛ.
Étɛp tak ɛ bi di ààmyaal mɛ. 46 Tɔ lɔɔg'en, ɛzɛ aaben
djin náá, mɛ eesa mesyem? Ha yɛ kabɛ náá, mɛ eelɛɛ
etɛp ee di náá, ye ɛ́ etsɛɛtsɛ ɔ, étɛp ye bi di ààmyaal
mɛ? 47 Mot di mot Zɛɛb ɔ nɛ gwak mɛkpa ɛ Zɛɛb. Tin,
dáa bi di ààgwak mɛkpa mam ɛ, ye lyaal ɛ náá, bi tok
bot ɛ nadus pɛ dáa Zɛɛb ɔ.» 48 Tinaak eYuda zokazɛke
nɛ Yezu náá: «Bis ɛ nɛ gham nɛ ɛke ɛ náá, wɔ ɛ mot
Samali, wɔ ɛ nɛ ɛlyeeb tɔ lɔ.» 49 Yezu eezɛbɔɔza nɛ
nɔɔ náá: «Ààbɛ! Mɛ tok nɛ ɛlyeeb. Mɛ kwyɛl ɛ ɛdjɛ
duu nɛ ɛdil ɛ Saag'am. Ka bela náá, biyɔ, bi ààkwyɛl
ɛdil mɛ nɛ ɛdjɛ mɛ duu. 50 Mam ààsaa duu kɔ ɛsu ɛ
lam met. Etɛɛ náá, ye ɛ́ nɛ mot ngɔt di saa duu'am.
Nyɛ ɛ́ di pɛ́ɛ bot tɔ epiki. 51 Tsɛɛtsɛ mɛ lɛɛ bin etɛp e
tsɛɛtsɛ ɛ́ náá: mot di ekɛ dáa mɛkpa mam di elɛɛ ɔ,
nyɛ aanàkwaagwyɛ.» (aiōn g165) 52 EYuda eebaazɛke
nɛ nɛ náá: «Tin, bis eemyaal tsɛɛtsɛ náá, ye ɛ́ mbee
sisim ɛ́ di dhek wɔ! Etɛɛ náá, Abalaam naazegwyɛ.
Bɛngoolel ɛ mɛkpa ɛ Zɛɛb naabaazegwyɛ yɔbɔ pe.
Bɔɔ djas naazegwyɛ, wɔ kabaake ɛ́ náá: "Mot di ekɛ
dáa mɛkpa mam di elɛɛ ɔ, nyɛ aanàkwaagwyɛ." (aiōn
g165) 53 Abalaam, sɛɛg'es, naazegwyɛ. Wɔ kwyɛl ɛlɛɛ
náá, wɔ ɛ́ boo-mot nɛ nɛ? Bɛngoolel ɛ mɛkpa ɛ Zɛɛb
naabaazegwyɛ yɔbɔ. Wɔ gek náá, wɔ ɛ́ zɛ?» 54 Tin,
Yezu eezɛbɔɔza nɛ nɔɔ náá: «Yɛ bɛ náá, mɛ duwal
nyel'am mam ɛmet ɔ, yenek duu tak ààval sonok wat.
Mot di djɛ mɛ duu ɔ, ye ɛ́ Saag'am. Bi dyeebake kɔ
ɛsu ɛ lɛ náá: "Nyɛ ɛ́ Zɛɛbes". 55 Ghuna bi ààgu nyɛ.
Tin, bela náá, mam nɛ gu nyɛ. Mɛ ɛ́ pe ke náá: "Mɛ
ààgu nyɛ" ɔɔ, pe mɛ ɛ́ mot etsal dáa biyɔ. Tin, ye
tok deenek, etɛɛ náá, mam nɛ gu nyɛ, etɛp tak ɛ mɛ
di ekɛ dáa mɛkpa mɛ di lyo ɛ. 56 Abalaam sɛɛg'en
naamyaala, etɛɛ náá, nyɛ nadi bwood dwoo ɛzyɛ ɛ
lam. Nyɛ naabee, bhii tak, lyemɛ naadyeebamyaala
ɛbuɛpe.» 57 Tin, eYuda eebaazɛke nɛ Yezu náá: «Wɔ
dinaa ààpaakokum-kumak membu mɛkam-mɛtɛn. Wɔ
lɛɛ ɛ náá, wɔ naabee Abalaam e?» 58 Yezu eezɛbɔɔza
nɛ nɔɔ náá: «"Iyoo" mɛ lɛɛ bin etɛp e tsɛɛtsɛ náá,
ɛsok nɛ Abalaam nɛ byel, mɛ ɛ tak.» 59 Ɛ́ di'enek, bɛ ɛ́
boozɛtek mɛkok etɛp ɛwus ɛ Yezu. Nyɛ eezɛsɔwa, bhii
tak nyɛ eezɛwyis tɔ kok Ndjaa-ebuwa tyee syaab.

9 Dáa nyɛ nadi tɔ́ gba-gba ɛ, Yezu eezɛbee mot ngɔt
nadi nɛ ɛbɛ́ ɛ edhim kana dwoo mɛbyel mɛ ɔ. 2 Wɔ
gwaa bɛdjekel bɛ zokazɛdji nyɛ náá: «Labhi, ha étɛp
ye mot tak nabyel nɛ ɛbɛ́ ɛ edhim? Ye ɛ́ étɛp mesyem
mɛ met ohoo etɛɛ náá, sɛɛg nɛ nyɛɛg naasyem?» 3
Yezu eezɛbɔɔza náá: «E tok tɛp mesyem mɛ sɛɛg nɛ
nyɛɛg, nɛghu yii bot bɛ. Nyɛ bɛ́ edhim ɛ, etɛɛ náá,
mɛsa mɛ mɛbwala mɛ Zɛɛb neewyis kel kɔ ɛsu ɛ lɛ.
4 E sok di náá, ye dinaa e mwos dwoo ɛ, ye goka ɛ́
mena saka mɛsa mɛ mot nadhis mɛ ɔ. Pum moo ɛ́
ɛkunaaɛpe, esok yɛ aadi náá, mot aanàkwaabaakwak
ɛsa mɛsa ɛ. 5 E sok mɛ di, mɛ dinaa kɔ bɔs'ak ɛ, mɛ ɛ
mot di djɛ gwyɛ kɔ bɔs ɔ.» 6 Bhis nyɛ nazelii deenek
ɛ, Yezu eezɛsɛɛ mɛtel e bɔs. Bhii tak nyɛ eezɛpul
bɔs nɛ yɛ, nɔɔ bhɔtɔ tak, zɛlɔɔb emis mɛ mot edhim
yenɔk. 7 Bhii tak, Yezu eezɛke nɛ nɛ náá: «Tɔ́a kɛgwyii
mis pɛ tok mɛdii Silowe.» Ɛkpa ɛ Silowe kwyɛl ɛlɛɛ ɛ
«Mot lwoma». Tin, mot edhim yenɔk eezɛnɔɔ nyel,
tɔ́, kɛgwyii mis. Dáa nyɛ nasilal ɛ, nyɛ eezɛsik. Dáa

nyɛ nabula ɛ, ye nabɛɛ, nyɛ moo tin é bee ɛnyɔɛpe. 8
Bot ɛ bɛ nɛ bɛ nɔɔ nadidi é lɛt mendjaa wat sok ɔ,
nɛ bot ɛ nadi ebee dáa nyɛ nadi sok é bɔɔ esa nɛ bot
ɛ. Bot ɛ tak zɛni é zɛdjinel pak'ɔɔ náá: «Ye tok mot
nadidi ndiindil é ngwoob gba ebɔɔ esa nɛ bot'aak
e?» 9 Tin, bak bot náá: «Hɛɛɛ ye é nyɛy.» Yak kyee
bot náá: «Ààbɛ! Ye tok nyɛy. Bɛ nɔŋel é nɔŋela.» Tin,
mot'enɔk eezɛke nɛ nɔɔ náá: «Ye é mam.» 10 Tin,
bɛ eezɛdji nyɛ náá: «Ha mis mɔ ka bɛŋel dáa?» 11
Mot'enɔk eezɛbɔɔza nɛ nɔɔ náá: «Mot di djóoaa Yezu
nɔk é sɛɛ mɛtel é bɔs. Bhii tak nyɛ eezɛnɔɔ bhɔtɔ tak,
lɔɔb mɛ yɛ é mis. Bhii tak, nyɛ eezɛke nɛ nam náá:
“Tóa, kɛgwyii mis pɛ tɔ tok mɛdii Silowe.” É di'enek,
mɛ eezɛtó kɛgwyii mis. Tin, mɛ moo bee ɛnyɔɛpe!» 12
Bɛ eebaazɛdji nyɛ náá: «Mot tak moo wo?» Tin, nyɛ
eezɛbɔɔza náá: «Mam ààgu.» 13 Tin, bɛ eezɛzyɛ nɛ mot
nadi sok nɛ ɛbé ɛ edhim ɔ, pɛ daa eFalizyɛ. 14 Yezu
nasa bhɔtɔ, tsik nyɛ nɛ ye é dwoo saba. 15 Etɛp tak é
eFalizyɛ pɛ yɔbɔ kyee nabaadji nyɛ dum nɛ sa nasɛɛ
etɛp mis mɛ neebɛŋel ɛ. Deenek, nyɛ é boozɛbɔɔza
nɛ nɔɔ náá: «Nyɛ eelɔɔb mɛ ebhɔtɔ é mis. Bhii tak,
mɛ eetɔ́, kɛgwyii mis. Tin, mɛ moo nenak é, é bee
ɛnyɔɛpe.» 16 Bɛdhiiti bot pak eFalizyɛ moo tin é ke
pak'ɔɔ náá: «Mot sa kwaambi etɛp dáak ɔ tok lwomaa
ɛ Zɛɛb. Etɛɛ náá, nyɛ ààduwal etsi Zɛɛb dum nɛ dwoo
saba.» Yak kyee bot pak'ɔɔ náá: «Mot mesyem tok nɛ
ghwyil ɛsa endem e mɛbwala mak.» Tin, eFalizyɛ moo
tin é, bɛ eezesyaala pak'ɔɔ dum nɛ tɛp tak. 17 Wɔ gwaa
eFalizyɛ tak baazɛdji mot edhim natsak ɔ náá: «Mba
wɔy wɔ ɛmet, wɔ ke dáa dum nɛ mot bɛ é mis mɔ ɔ?»
É di'enek, nyɛ eezɛbɔɔza náá: «Nyɛ é ngoolel-mɛkpa ɛ
Zɛɛb.» 18 Bela tin náá, ekukuma eYuda nabɛɛ ààkwyɛl
ɛmyaal náá, nyɛ nadi sok é, nɛ edhim, mos nyɛ moo
nyaa-sok. Etɛp tak é bɛ nabaadal sɛɛg nɛ nyɛɛg mot
tak náá, bɛ zyɛ. 19 Etɛɛ náá, bɛ neezɛdji bɛ. Tin, bɛ
eezɛdji bɛ náá: «Ye é tsɛɛtsɛ náá, nwyak é mɔn'en e?
Ye é tsɛɛtsɛ náá, nyɛ nadi sok é, nyɛ byel ɛ nɛ ɛbɛɛ
edhim e? Ye sa dáa, etɛɛ náá, nenak, mis mɛ nyaa-
sok?» 20 Sɛɛg nɛ nyɛɛg eezɛbɔɔza náá: «Bis eegwyak
náá, ye é mɔn'es. Nyɛ nabyel é nɛ ɛbé ɛ edhim. 21
Nenak nyɛ moo bee ɛnyɔɛpe. Tin, dáa nyɛ tsak ɛ, mot
tsik nyɛ ɔ di náá, bis ààgu yisɔ. Djika nyɛy nyɛ ɛmet.
Etɛɛ náá, nyɛ moo é nɛ membu di náá, nyɛ é nɛ ghwyil
ɛlɛɛ bin nyɛ ɛmet dáa e sael ɛ!» 22 Sɛɛg nɛ nyɛɛg nalii
deenek é, etɛɛ náá, bɛ nadi kaab ekukuma eYuda. Etɛɛ
náá, bɛ nadi egu náá, mot aake náá, Yezu é Mɛsia ɔ,
mot tak ɛ waasɔaa tɔ ndjaa mendjaala mɛ eYuda. 23
Ye é, étɛp tak ɛ sɛɛg nɛ nyɛɛg nake náá: «Nyɛ moo é
nɛ membu di náá, nyɛ é nɛ ghwyil ɛlɛɛ bin nyɛ ɛmet
dáa e sael. Djika nyɛ, nyɛy nyɛ ɛmet!» 24 Wɔ gwaa
eFalizyɛ zokabaadjóo mot edhim natsak ɔ, djóoa sis. Bɛ
eebaazɛke nɛ nɛ náá: «Lɛɛa bis nɛ tsɛɛtsɛ emis ɛ Zɛɛb,
etɛɛ náá, bis nɛ gu náá, mot yenɔk ɛ mot mesyem.» 25
Nyɛ eezɛbɔɔza nɛ nɔɔ náá: «Mam ààgu yam, nɛghu
nyɛ é mot mesyem ɔ. Mam gu ɛ sa wat náá: Mɛ nadi é
nɛ edhim. Nenak, mɛ moo bee ɛnyɔɛpe.» 26 EFalizyɛ
eezɛdji nyɛ náá: «Nyɛ sa wɔ ye? Nyɛ tsik mis mɔ dáa?»
27 Mot yenɔk eebaazɛbɔɔza nɛ nɔɔ náá: «Mɛ eezelɛɛ
bin, bi ààkwyɛl ɛgwak. Etɛp ye bi di kwyɛl náá, mɛ
baabasal bin yɛ esok ebá? Mɛ bee ɛ náá, bi ɛpekwyɛl
náá, bi di bɛdjekel bɛ!» 28 Tin, bɛ eezɛlee nyɛ, bɛ
eezɛke nɛ nɛ náá: «Ye é wɔy ɛ di djekel mot tak, etɛɛ
náá, bisɔ ɛ bɛdjekel ɛ Moiiz. 29 Bisɔ nɛ gu náá, Zɛɛb
naalii nɛ Moiiz. Yɛ kabɛ nyɛy ɔ, bis ààgu nyɛ, ààbaagu
pe pɛ kyee nyɛ nadus ɛ!» 30 Mot edhim natsikaa ɔ,
zokabaake nɛ nɔɔ náá: «Beeka, sa mɛ di djoka ye é
yenek: Bi ààbaagu pɛ kyee nyɛ nadus ɛ, dhi biyɔ é bee
náá, nyɛ é tsik mɛ. Ye é mɛ di bee ɛnyɔɛpe'aak. 31 Bela
náá, mena nɛ guka náá, Zɛɛb ààgwak bot ɛ mesyem.
Nyɛ dyeebagwak ɛ bot ɛ di duwal nyɛ nɛ ɛsa ɛkwosak
ɛ lɛ ɔ. 32 Kana bɔs nalookusel, mena dinaa ààpaagwak
sok náá, dhiiti mot ɛpetsik mis mɛ mot nabyel nɛ
ɛbé ɛ edhim ɔ. (aiōn g165) 33 Mot'ak ɛpedi é ààdus pɛ
daa Zɛɛb ɔɔ, pe nyɛ aanàkwaasa etɛp e mɛbwala mɛ
nyɛ di esa'aak.» 34 EFalizyɛ eezɛke nɛ mot yenɔk náá:
«Kana dwoo mɛbyel mɔ, kɛyaka nɛ dwoo pan mos'ak,
wɔ ɛ “tɔp” tɔ mesyem. Da mbi mot dáa wɔy ɛ zɛlyo
bis e?» Bhis nyɛ nake deenek ɛ, wɔ gwaa bɛ zɛsɔ nyɛ
tɔ ndjaa mendjaala mɛ eYuda. 35 Dáa Yezu nagwak
náá, eFalizyɛ naasɔ mot yenɔk tɔ ndjaa mendjaala mɛ
eYuda ɛ, nyɛ é boo zɛboma nɛ nɛ. Nyɛ eezɛdji nyɛ náá:
«Wɔ nɛ ɛdum koŋ nɛ Sɛɛŋɛlɛ Mɔn Mot e?» 36 Tin, mot
yenɔk eezɛbɔɔza nɛ Yezu náá: «Lɛɛa mɛ, Ghɛŋ, ye é
ɛzɛ, étɛp mɛ needum koŋ nɛ nɛ.» 37 Yezu eezɛbɔɔza
nɛ nɛ náá, «Wɔ ɛpebee nyɛ, etɛɛ náá, nyɛy ɛ di sok
bhwoob'ɔ, nyɛ é di lii nɛ nɔ nenak'aak.» 38 Tin, mot
yenɔk eezɛbɔɔza náá: «Ghɛŋ, mɛ eedum koŋ nɛ nɔ!»
Bhii tak, nyɛ eezɛkwyit mɛboŋ si sok bhwoob ɛ Yezu,
étɛp ɛduwal nyɛ. 39 Yezu eezɛbil ɛkpa náá: «Mɛ nazyɛ
kɔ bɔs'ak ɛ, etɛɛ náá, bot neezɛpéɛaa. Etɛɛ náá, mis mɛ
bot ɛ edhim neebɛŋel. Etɛɛ náá, bot ɛ nadi nyaa sok ɔ,
neebela edhim.» 40 Bɛdhiiti eFalizyɛ nadi e bhaaz'ɛ ɔ,
naagwak dáa nyɛ nalii deenek ɛ. Wɔ gwaa bɛ zɛdji
nyɛ náá: «Bot ɛ edhim tak ɛ dɔɔ nɛ bisɔ e?» 41 Yezu

eezɛbɔɔza nɛ nɔɔ náá: «Bi ɛpedi ɛ́ bot ɛ edhim ɔ, pe bi
ààpasa mesyem. Dáa bi di ke náá: “Bis ɛpebee” ɛ, ɛ́tɛp
tak ɛ bi di tɔ ndjɛ sɔs dáa bot ɛ mesyem.»

10 Yezu eezɛke náá: «Mɛ lɛɛ bin ɛ ɛ́tɛp e tsɛɛtsɛ náá:
Mot ɛ di ààni tɔ beeba ebhata pɛ ɛniel ɔ, nyɛ tsel
peeb tselak e dhiiti di ɔ, yenɔk mot ɛ mot djii. Nyɛ
ɛ́ mot ebhooba. 2 Deenek, mot di ni pɛ ɛbɛ ɛ beeba
ebhata ɔ, nyɛy ɛ di mbaalel ebhata. 3 É di'enek, mot di
baal beeba ebhata ɛ waadi nyɛ ɛbɛ ɛ beeba. Tin, ebhata
ɛ waagwak gwoodɛ, bhii tak nyɛ ka djóo bɛ, ngɔɔngɔt
nɛ min mɔɔ. Bhii tak nyɛ ɛ́ wyisal bɛ pɛ kel. 4 Bhis nyɛ
aazewyisal bɔɔ djas pɛ kel ɛ, nyɛ kakɛ ɛ́ pɛ sok. Ebhata
é du nyɛ pɛ bhis, ɛtɛɛ náá, bɛ nɛ gu gwoodɛ. 5 Tin,
ebhata tok nɛ ghwyil ɛdu ndjoŋ mot. Deenek, yɛ bɛ
náá, bɛ ààgu mot tak ɔ, bɛ waakaab nyɛ, tó ɛtsɛtaɛpe,
ɛtɛɛ náá, bɛ ààgu gwoodɛ.» 6 E sok Yezu zɛlɛɛ bɛ kana
ɛ, bot ɛ nadi gwak nyɛ ɔ, nabɛɛ àànyɔ ɛmɛt ɛsuk ɛ
kana tak. 7 Yezu eebaazɛke náá: «Mɛ lɛɛ bin ɛ ɛ́tɛp e
tsɛɛtsɛ náá: Ye ɛ́ mam ɛ di ɛbɛ ɛ ɛniel beeba ebhata. 8
Bot djas nazyɛ ɛsok nɛ nam ɔ, nabɛɛ bot ɛ djii, bot ɛ
ɛzɛm. Deenek, ebhata nabɛɛ ààgwak bɛ. 9 Ye ɛ́ mam ɛ
di ɛbɛ ɛ ndjaa. Mot aadhaa pɛ daa lam ɛtɛp nyɛ neeni
ɔ, nyɛ waabela tsik. Nyɛ ɛ́ nɛ ghwyil ɛni nɛ ɛwyis dáa
nyɛ kwyɛl ɛ. Nyɛ waabela edee e dek. 10 Ɛtɛɛ náá, mot
djii zyɛ ɛ́ ɛ́tɛp ɛzɛ djii, nɛ zɛgó, nɛ saab. Mam nazyɛ
ɛtɛɛ náá, bot neebela tsik, bɛ neebela esa djas di egoka
nɛ nɔɔ ɛ́tɛp bɛ needi tɔ mbɛɛ tsik ɛ. 11 «Ye ɛ́ mam ɛ di
mbɛɛ mbaalel ebhata. Mbɛɛ mbaalel ka nyel'ɛ gha
kɔ esu ɛ ebhata bɛ. 12 Mot nɔŋaa e mɛsa mɛ ɛbaal ɛ
ebhata, ɛ́tɛp nyɛ neetuudaa nɛ epata ɔ. Ye tok nyɛy
di mbaalel ebhata. Ɛtɛɛ náá, ebhata tok yɛ. Nyɛ bee
ben ɛ́ zyɛ ɔ, nyɛ ɛ́ nɛ ghwyil ɛdhuugal ɛsaa ɛ ebhata
da nyɛ kpaa nɛ ekaab. É di'enek, ben ɛ waaghaaga
ɛsaa ebhata binɔk e nyel, nɔɔ bɛ, dɛ bɛ nɛ ɛtwak ɛ
bɛ. 13 Beeka, ye sɛɛ deenek ɛ, ɛtɛɛ náá, mot tak sa
mɛsa ɛ, ɛtɛp nyɛ neetuudaa. Nyɛ ààbem ba nɛ tɛp
ebhata. 14 «Ye ɛ́ mam ɛ di mbɛɛ mbaalel ebhata. Ɛtɛɛ
náá, mɛ nɛ gu ebhata bam; ebhata bam pe nɛ gu ɛ mɛ.
15 Tyee wat nɛ dáa Saag'am di gu mɛ ɛ; mam pe nɛ
gu Saag'am. Deenek ɛ mɛ di gwyena tsik'am kɔ ɛsu
ɛ ebhata bam. 16 Mɛ ɛ nɛ bɛdhiiti ebhata di náá, bɛ
dinaa ààpaani tɔ beeba ɛ. Ye goka ɛ́ náá, mɛ kɛ ɛnɔɔ
bɛ, ɛtɛp ɛdjɛɛd ɛ bɛ. Bɛ ɛ́ waagwak gwoodam. Bhii
tak bɛ waazyɛ bɔɔ bɛ ɛmet zɛsɛɛga nɛ bɔɔ bɛ sɔ bɔɔ,
si mɛko mɛ mbaalel ngɔt. 17 «Saag'am dyeebakwyɛl
mɛ ɛ ɛtɛɛ náá, mɛ waagel nyel'am, bhii tak da mɛ ɛ
baabulal yɛ. 18 Mot tok nɛ ghwyil ɛnɔɔ tsik'am. Ye ɛ́
mam mɛ ɛmet ɛ di gwyena yɛ nɛ ɛkwosak ɛ lyem'am.
Mɛ ɛ nɛ ghwyil ɛdjɛ yɛ. Mɛ ɛ nɛ ghwyil ɛ ɛbaanɔɔ. Ye
ɛ́ nɛ eghɛŋ ɛ saag'am ɛ mɛ nasa deenek.» 19 Mɛkpa
menek naabaazɛwa mɛbɛka ɛlyelɛpe pak eYuda. 20
Kyee wat eYuda náá: «Mot tak ɛ nɛ ɛlyeeb tɔ lɛ! Nyɛ ɛ́
mot mɛlyet! Ɛ́tɛp ye bi di gwak ɛtɛp bɛ?» 21 Yak kyee
náá: «Mot di nɛ ɛlyeeb tɔ lɛ ɔ, tok nɛ ghwyil ɛlii dáa
nyɛ di lii'aak. Ɛlyeeb ɛ nɛ ghwyil ɛtsik mot edhim nyɛ
nyaa sok e?» 22 Ye nabɛɛ, e mbu kwol, pɛ Yeluzalɛm
bɛ nadi ebɔl ɛbyoŋ ɛ bɛ nadi taala dwoo Ndjaa-ebuwa
nadiiaa ɛ. 23 Yezu nadi duula si bhaaz mɛ kok Ndjaa-
ebuwa nagetaa din ɛ «bhaaz ɛ Salomɔŋ» ɛ. 24 Tin,
wɔ gwaa eYuda zɛsɛɛga e ngwoobɛ, bɛ ɛ́ boozɛdji nyɛ
náá: «Wɔ kwyɛl ɛ náá, bis di ebhwood kɛkum yaa
ɛwala? Nɛghu wɔ ɛ Mɛsia ɔ, lɛɛa bis ɛnyɔɛpe, ɛtɛp bis
neegwak.» 25 Yezu eezɛbɔɔza nɛ nɔɔ náá: «Mɛ nabɛɛ,
mɛ eezelɛɛ bin, bi ààkwyɛl ɛdum ɛ koŋ nɛ nam. Sonok
esa e mɛbwala mɛ mɛ di sa nɛ din ɛ Saag'am ɛ ye
ɛpetaŋal mɛ. 26 Tin, bi di ààdum koŋ nɛ nam ɛ ɛtɛɛ
náá, bi tok tɔ ɛsaa ɛ ebhata bam. 27 Ɛsaa ɛ ebhta bam
nɛ gwak gwoodam; mɛ nɛ gu bɛ. Ɛtɛp tak ɛ bɛ di du
mɛ. 28 Mɛ ɛpedjɛ bɛ tsik na kɔm-kɔm, bɛ aanàkwaadiib
dhiiti dwoo. Mot tok nɛ ghwyil dɛk mɛ ba. (aiōn g165,
aiōnios g166) 29 Sa Saag'am nadjɛ mɛ ɛ, eedhaa esonok
djas. Ɛtɛp tak ɛ di náá, dhiiti mot tok nɛ ghwyil ɛdɛk
sa tak tɔ mbɔ Saag'am. 30 Mam nɛ Saag'am, bis ɛ mot
ngɔt.» 31 Tin, wɔ gwaa eYuda baazɛtek mɛkok ɛ́tɛp bɛ
neegó nyɛ nɛ yɛ. 32 É di'enek, Yezu eezɛke nɛ nɔɔ náá:
«Mɛ eedyeebazelyaal bin embɛɛ mɛsa mɛ Saag'am. Tɔ
mɛsa menek djas, kɔ esu ɛ yaa mɛsa mɛ mɛ sa ɛtɛp mɛ
goka nɛ ɛgóaa nɛ mɛkok?» 33 Tin, eYuda eezɛbɔɔza nɛ
nɛ náá: «Bis ààsaŋ ɛgó ɛ wɔ nɛ mɛkok ɛtɛp mbɛɛ mɛsa.
Bis aasaŋ ɛgo ɛ wɔ ɛtɛɛ náá, wɔ ɛpebyasal Zɛɛb! Dhi
wɔy di mot, wɔ kwyɛl ɛlyaal bot ɛ náá, wɔ ɛ Zɛɛb!»
34 É di'enek, Yezu ɛ́ boozɛbɔɔza nɛ nɔɔ náá: «Tɔ ɛtsi
bin, ekwyala ke ɛ náá: “Mɛ ke ɛ náá, bi ɛ bɛzɛɛb.” 35
Mena nɛ guka náá, mena tokeka nɛ ghwyil ɛdis sa
zeekwyalaa ɛ. Deenek, Zɛɛb djóo bot ɛ di gwak mɛkpa
mɛ nɛ bot ɛ di myaal yɛ ɔ, “bɛzɛɛb”. 36 Yɛ kabɛ mam
ɔ, Saag'am naazetó mɛ, bhii tak Nyɛ eezɛlwom mɛ kɔ
bɔs. Ɛtɛp ye bi di ke náá, mɛ eelee Zɛɛb, ɛtɛɛ náá, mɛ
eelɛɛ náá: “Mɛ ɛ Mɔn Zɛɛb” e? 37 Yɛ bɛ náá, mɛsa mɛ
mɛ di sa ɛ, tok mɛsa mɛ Saag'am ɔ. Ye ɛ́ deenek ɛ bi
aadi ààdum koŋ nɛ nam. 38 Yɛ kozobɛ náá, bi ààdum
koŋ nɛ nam ɔ. Dumka koŋ dum nɛ endem e mɛbwala
mɛ mɛ di sa ɛ. Ɛ́tɛp bi neegu gua wat náá: Saag'am ɛ

tɔ lam; deenek mam ɛ tɔ lɛ.» 39 Tin, bɛ nabaadiɛ, é
saa dáa bɛ mɛt nyɛ. Nyɛ naadus bɛ e mɛmbɔ. 40 Bhii
tak Yezu eebaazɛtó pɛ yii kyiid dii Yuldɛn, e di Zaŋ
Nduuel-bot nadi é duu bot Zɛɛb sok ɔ. Nyɛ eekɛdi ba
mɛlu penek. 41 Tin, wɔ gwaa mɛdhuu mɛ bot zokazyɛ
pɛ nyɛ nadi É. Bot ɛ tak eezɛke nɛ nɛ náá: «Zaŋ nabɛɛ
ààsa dhiiti ndem mɛbwala mɛ wat. Beeka náá, etɛp
djas nyɛ di lɛɛ dum nɛ mot tak ɛ djas ɛ tsɛɛtsɛ.» 42 É
di'enek, bot ɛbuɛpe naazɛdum koŋ nɛ Yezu.

11 Dhiiti mot ngɔt din ɛ lɛ nabɛɛ Lazaad, zokazɛbɛ.
Nyɛ nadidi ɛ kɔ ghaada di djóoaa Bhetani ɛ, dɛl ɛ
Maali bɛ nɛ mɔn nyɛɛg Maat. 2 Maali ɛ moma naso
ɛlas mɛnanas kɔ mɛko ɛ Ghɛŋ Yezu ɔ, da bhii tak
nyɛ É zɛsuŋal nɛ bhooɛ ɔ. Ye É dhem, Lazaad ɛ nadi
bɛ. 3 Boa binɔk bɛbá ɛ, zokazɛlwom mot, nyɛ lɛɛ nɛ
Yezu náá: «Ghɛŋ, sɔɔ wɔ di kwyɛl ɔ ɛpebɛ.» 4 Dáa
Yezu nagwak bhaadal tak ɛ, nyɛ É booke náá: «Lazaad
ɛpebɛ. Ɛbɛ́ ɛ tak tok etɛp nyɛ neegwyɛ. Deenek ɛ,
etɛɛ náá, dék ɛ Zɛɛb neenyen emis mɛ bot. Deenek
ɛ etɛɛ náá, Mɔn Zɛɛb neebaabela dék é mis mɛ bot,
dum nɛ tɛp tak.» 5 Bela tin náá, Yezu naadyeebakwyɛl
Maali, nɛ Maat zɛnɔɔ dhemɔɔ Lazaad. 6 Ghuna dáa nyɛ
nagwak bhaadal náá Lazaad ɛpebé ɛ, nyɛ naabaadjaasi
mɛlu mɛmbá bhii tak kɔ dɛl ɛ nyɛ nadi É, nyɛy ààtó.
7 Bhii tak nyɛ eezɛke nɛ bɛdjekel bɛ náá: «Djhooka
sikeka pɛ kyee dik Yude.» 8 Tin, bɛdjekel eezɛke nɛ
nɛ náá: «Labhi, bɛ aalóo nɛ saŋ ɛgó ɛ wɔ nɛ mɛkok
penek koko-ɛ-koko. Mos wɔ baakwyɛl ɛ, ɛtó penek
e?» 9 É di'enek, Yezu eezɛbɔɔza nɛ nɔɔ náá: «Mwos
wat ɛ mɛwala kam nɛ ebá. Mot ɛ kɛ tɔ gwyɛ mwos ɔ,
nyɛ aanàkwaabema ɛbɛk. Etɛɛ náá, nyɛ ɛpebee gwyɛ
ɛnyɔɛpe. 10 Tin, mot ɛ kɛɛpum ɔ, nyɛ waabema ɛbɛk.
Etɛɛ náá, nyɛ tok nɛ sa aasa náá, nyɛ bee ze ɛnyɔɛpe.»
11 Bhis Yezu nake deenek ɛ, nyɛ É boo baakɛl náá: «Mɔɔ
sɔ yena Lazaad eedhaa gó. Mɛ ɛpetó, kɛdjem nyɛ.» 12
Bɛdjekel eezɛbɔɔza náá: «Ghɛŋ, yɛ bɛ náá, nyɛ eedja gó
ɔ, nyɛ waatsak.» 13 Yezu nadi lii deenek ɛ, étɛp ɛsyee ɛ
Lazaad. Bɛdjekel bɛ nagu ɛ náá, nyɛ nadi lii ɛ, dum nɛ
tɛtɛ gɔ. 14 Tin, Yezu É boozɛlɛɛ bɛ mɛpyɛmɛ ààsyeeba
náá: «Lazaad eegwyɛ. 15 Mɛ ɛpemyaala etɛɛ náá, mɛ
bɛɛ ààdi penek. Yɛ waasa náá, bi dum koŋ nɛ nam.
Tin, djhokaka pɛ kyee nyɛ di ɛ.» 16 Tin, Toma nagetaa
din ɛ «Ɛwas» ɔ, eezɛke nɛ bak bɛdhiiti bɛdjekel náá:
«Djhootɔ́ka, yɛ bɛ ɛsyee ɔ, bɛ gó menabɛlka djas.»
17 Dáa Yezu nakum ɛ, Nyɛ eegwak náá, Lazaad moo
nɛ ɛdiyo mos ɛ mɛlu mɛná. 18 Tinaak, nɛŋ pak dɛl
Bhetani nɛ Yeluzalɛm nabɛɛ tyee ekilomɛtɛlɛ elɛl. 19 É
di'enek, bɛtɛ nɛ eYuda nabɛɛ, bɛ eezyɛ pɛ daa Maali nɛ
Maat étɛp ɛzɛdjɛ bɛ ghwyil kɔ ɛsyee ɛ dhem'ɔɔ. 20 Dáa
Maat nagwak náá, Yezu eetuula ɛ, wɔ gwaa nyɛ zɛtó,
kɛboma nɛ nɛ. Tin, Maali eezɛlik yɛ ndiidil pɛ ndjaa.
21 Maat eezɛke nɛ Yezu náá: «Ghɛŋ, wɔ ɛpedi wak ɔ,
pe dhem'am ààpagwyɛ. 22 Deenek, mɛ nɛ gu náá, dɔɔ
nɛ nenak, esonok djas waawaab nɛ Zɛɛb ɛ, nyɛ waadjɛ
wɔ.» 23 Tin, Yezu zɛbɔɔza náá: «Dhemɔ ɛ waagom tɔ
ɛsyee.» 24 Maat eezɛbɔɔza náá: «Mɛ nɛ gu náá, nyɛ
waagom tɔ ɛsyee e dwoo mɛsik, esok bot djas aazɛgom
tɔ ɛsyee ɛ.» 25 Yezu zokabaazɛbɔɔza náá: «Ye É mam
ɛ di ɛgomel ɛ bot ɛ nagwyɛ ɔ. Mam ɛ di tsik. Mot ɛ
dum koŋ nɛ nam ɔ, nyɛ waabela tsik, ye nàkozodi náá,
nyɛ naazegwyɛ. 26 Tin, mot di nɛ tsik, e dum koŋ nɛ
nam ɔ, nyɛ aanàkwaagwyɛ. Wɔ eemyaal e?» (aiōn g165)
27 Maat eezɛmyaal náá: «Iyoo Ghɛŋ. Mɛ nɛ gu náá,
wɔ ɛ Mɛsia, Mɔn Zɛɛb. Wɔ ɛ di mot Zɛɛb nakɛk náá,
nyɛ ɛpezyɛ kɔ bɔs ɔ.» 28 Bhis mɛkpa menek, Maat
eezɛsik pɛ ndjaa kɛdjóo mɔn nyɛɛg Maali. Tin, nyɛ
eezɛnyeŋal nyɛ tɔ ɛlɔ náá: «Lyoel eetuula, nyɛ ke ɛ
náá, wɔ kɛboma nɛ nɛ.» 29 Dáa Maali nagwak deenek
ɛ, nyɛ eezɛwyɛl «ngbat», nɔɔ nyel, tó pɛ pak Yezu nadi
É. 30 Ghuna Yezu nabɛɛ, nyɛ dinaa ààkotuula-tuula
kɔ dɛl ɛ tak. Nyɛ nabɛɛ nyɛ dinaa e di bɛ nɛ Maat
naboma ɔ. 31 EYuda naazɛmɔ nɛ Maali tɔ ndjaa étɛp
ɛdjɛ nyɛ ghwyil kɔ ɛsyee. Dáa bɛ nabee nyɛ nawyɛl
deenek «ngbat», wyis pɛ kel ɛ, bɛ eezɛdu nyɛ. Etɛɛ
náá, bɛ nagek ɛ náá, nyɛ nató ɛ pɛ ɛvit kɛdje. 32 Bhii
tak, Maali zɛkum pɛ Yezu nadi É. Dáa nyɛ nabee nyɛ
É, nyɛ eezɛghaaga si mɛko mɛ. Nyɛy nɛ Yezu náá:
«Ghɛŋ, wɔ ɛpedi wak ɔ, pe dhemam ààpagwyɛ.» 33
Yezu nabee nyɛ, bɛ nɛ bot ɛ nadu nyɛ edje. Tin, ye
naazɛsa nyɛ ghoŋ dhaa nyel. 34 É di'enek, nyɛ eezɛdji
bɛ náá: «Bi kɛnɛɛg muu ɛ paa?» Bɛ eezɛbɔɔza nɛ nɛ
náá: «Ghɛŋ, dha, wɔ neezɛbee.» 35 Tin, Yezu eezɛdje.
36 Deenek, eYuda eezɛke náá: «Beeka dáa nyɛ nadi
kwyɛl nyɛ ɛ!» 37 Tin, bɛdhiiti bot pak eYuda binɔk
moo tin é ke náá: «Nyɛy mot di ebɛɛ bot ɛ edhim mis
ɔ, nyɛ bɛ É ààkwak ɛlu náá, Lazaad nàgwyɛ?» 38 Yɛ
eezɛbaasa Yezu boo ghoŋ tɔ lyem, bhii tak nyɛ eezɛtó
pɛ ɛvit. Ye nabɛɛ tɔ gho ɛkok kpaka. Ɛvit ɛ tak nadidi
aalaa ɛ nɛ boo ɛkok na bɔk-bɔk. 39 Tin, Yezu eezɛke
nɛ nɔɔ náá: «Diska ɛkok!» Wɔ gwaa Maat, kɛl mot
nagwyɛ ɔ, zɛpesal náá: «Ghɛŋ, nyɛ moo mos ɛ nɛ mɛlu
mɛná bhis nyɛ nazedelaa ɛ. Nyɛ É nɛ ghwyil ɛka nuub
ɛlyelɛpe.» 40 Yezu eezɛbɔɔza nɛ nɛ náá: «Mɛ bɛ É ààlɛɛ
wɔ náá, wɔ dum koŋ nɛ nam ɔ, wɔ waabee duma ɛ

Zɛɛb e?» 41 Bhii tak, bɛ eezɛdis ɛkok nadi é ɛbɛ ɛ ɛvit
ɛ. É di'enek, Yezu eezɛben mis pɛ ɛko, wɔ gwaa nyɛ ke
náá: «Saag'am, ghaapɛɛ etɛɛ náá, wɔ eegwak mɛ. 42
Mɛ nɛ gu náá, wɔ eeloozyɛ nɛ ɛgwak ɛ mɛ, Tinaak,
mɛ lii deenek ɛ, etɛɛ náá, mɛdhuu mɛ bot ɛ di wak'ak
neemyaal náá, wɔy ɛ nadhis mɛ.» 43 Dáa nyɛ nazɛke
deenek ɛ, wɔ gwaa Yezu zɛbam ɛlyelɛpe náá: «Lazaad,
wyisa!» 44 Tin, mot nagwyɛ ɔ eezɛwyis tɔ ɛvit. Nyɛ
eezɛwyis nɛ mɛmbɔ nɛ mɛko ewola nɛ epes ekaad nyɛ
napilaa tɔ tak ɛ. Dɔɔ nɛ bhoob dipela nɛ epes ekaad e
tak. Bhii tak, Yezu eezɛke nɛ nɔɔ náá: «Tiika nyɛ epes
ekaad binek e nyel nyɛ neekɛ ɛnyɔɛpe. Da bi ɛ bet
nyɛ, nyɛ tó.» 45 EYuda ɛbuɛpe tɔ sama bot ɛ nazyɛ,
zɛmɔ nɛ Maali tɔ ɛsyee ɔ nabee edjema mɛbwala mɛ
Yezu nasa ɛ. Wɔ gwaa bɛ zokazɛdum koŋ nɛ nɛ. 46
Tinaak, bɛdhiiti bot tɔ sama eYuda tak eezɛtó, pɛ daa
eFalizyɛ. Bɛ eekɛlɛɛ bɛ etɛp djas ee nasael ɛ. 47 Tin, wɔ
gwaa eboo bɛghaa-Zɛɛb nɛ eFalizyɛ zokazɛsɛɛga tɔ
boo kwan eYuda. Bɔɔ náá: «Mena saka dáa? Mot tak
dinaa, esa bɛtɛ nɛ eboo endem e mɛbwala yenek! 48
Mena betka nyɛ, nyɛ gheesa endem e mɛbwala menek
ɔ, bot djas ɛ waadum koŋ nɛ nɛ. Tin, ekukuma eLɔm
waazɛwaaz Ndjaa-ebuwa lena nɛ dhaad mbyak yena.»
49 Mot ngɔt pak'ɔɔ, din ɛ lɛ nabɛɛ Kayif. Nyɛ nabɛɛ
boo ghaa-Zɛɛb e mbu tak. Nyɛ eezɛke nɛ nɔɔ náá: «Bi
ààtiibal ɛnyɔɛpe! 50 Bi ààgu sa di nyɔ nɛ nena ɛ? Ye
goka é mot ngɔt gwyɛ étɛp bot ɛ mbyak yena. Deenek
ɛ di náá, bot ɛ mbyak yena djas aanàkwaawyɛɛza.»
51 Ghuna nyɛ nabɛɛ ààdi é ke deenek nɛ ɛtselal ɛ lɛ
ɛmet. Ye nabela ɛ náá, nyɛy ɛ nadi boo ghaa-Zɛɛb e
mbu tak. Nyɛ nadi lɛɛ etɛp binek nɛ ghwyil ɛ Zɛɛb
náá, Yezu ɛ waagwyɛ kɔ ɛsu ɛ bot ɛ mbyak eYuda.
52 Tin suk ɛsyee ɛ Yezu tak nabɛɛ ààbɛ étɛp eYuda
bɔɔ bɛ met. Ye nabɛɛ dɔɔ nɛ étɛp ɛseeg e nyel wat
bɔɔ Zɛɛb djas zewyɛɛza «lapa-lapa» kɔ bɔs ɔ. 53 Kana
dwoo tak, ekukuma eYuda naamyam ɛgó ɛ Yezu. 54
Etɛp tak ɛ Yezu nakat ɛduula emis eYuda. Tin, nyɛ
eezɛtó pɛ dhiiti dɛl e ngwoob bal. Din ɛ dɛl ɛ tak
nabɛɛ Efalayim. Penek ɛ nyɛ nakɛkweeg ba mɛlu bɛ
nɛ bɛdjekel bɛ. 55 Ye nabɛɛ, ɛbyoŋ ɛ eYuda di djóoaa
«Pak» eezekunaa. Bot ɛbuɛpe nadi dus pɛ mɛl mɔɔ,
tɔ pɛ ghaada Yeluzalɛm. Bɛ nató ɛ étɛp bɛ neekɛdis
edhuud ɛsok nɛ dwoo ɛbyoŋ kum. Bɛ neezɛsa edjema
etsi nadi lɛɛ étɛp mot needi dɛɛ ɛ. 56 É di'enek, bɛ
moo tin é saa Yezu, ààbee nyɛ. Bɛ moo tin tɔ kok
Ndjaa-ebuwa é djinela pak'ɔɔ náá: «Bi ke ɛ náá, nyɛ é
nɛ ghwyil ɛzyɛ ɛ ɛbyoŋ ɛlak mos e?» 57 Ka bela náá,
eboo bɛghaa-Zɛɛb nɛ eFalizyɛ naazedjɛ ɛlee náá, mot
ɛ bee Yezu ɔ, da nyɛ é zɛlɛɛ bɛ. Etɛɛ náá, bɛ nadi saŋ
ɛmɛt ɛ nyɛ.

12 Mɛlu mɛtɛn nɛ wat ɛsok nɛ dwoo ɛbyoŋ ɛ Pak
kum, Yezu eezɛtó pɛ Bhetani, dɛl ɛ Lazaad mot
nagwyɛ da nyɛ é gomal nyɛ ɔ. 2 Tin, bɛ eezɛdjaab
edee etɛɛ Yezu. Maat ɛ nadi sa mɛsa mɛ ɛkɛka edee.
Tɔ bot ɛ nadi kɔ mesa nɛ Yezu ɔ, ye nabɛɛ nɛ Lazaad.
3 Wɔ gwaa Maali zokanɔɔ pes litɛlɛ mɛnanas na boo
mɛtaŋ nadi djóoaa naad ɛ. Nyɛ eezɛkɔ ɛlas ɛ tak, so
kɔ mɛko ɛ Yezu. Bhii tak nyɛ moo suŋal yɛ nɛ bhoo
lo'ɛ. Tin, mɛnuub mɛ mɛnanas menek zokadjala ndjaa
djas. 4 Mot ngɔt tɔ bɛdjekel ɛ Yezu, Yudas Iskaliɔt,
mot aakɛka Yezu ɔ, eezɛke náá: 5 «Étɛp ye mena di
ààbɔmsa mɛnanas mɛ tak ɛ nɛ boo mɛtaŋ? Da nɔɔ
epata mɛkam-mɛtɛn nɛ wat tak, djɛ nɛ bɛdjel ɛ bot.» 6
Nyɛ nabɛɛ ààke deenek, etɛɛ náá, nyɛ nadi gek bɛdjel
ɛ bot ghoŋ. Nyɛ nadi eke deenek ɛ, etɛɛ náá, nyɛ nadi
é mot djii. Nyɛy ɛ nadi mɛt kola epata. Nyɛ nadi djii
epata ee bot nadi wa tɔ tak ɛ. 7 Tin, Yezu é boobɔɔza
nɛ nɔɔ náá: «Betka moma yak gwyem, etɛɛ náá, nyɛ
nakwom mɛnanas menek ɛ étɛp dwoo mɛdela mam.
8 Etɛɛ náá, bi nɛ bɛdjel ɛ bot ɛ waadi e di wat mɛlu
djas. Yɛ kabɛ mam ɔ, bi aanàkwaabaadi nɛ nam mɛlu
djas.» 9 Bɛtɛɛ nɛ mɛdhuu mɛ eYuda zokazɛgwak náá,
Yezu nadi é pɛ Bhetani. Bɛ naazɛtó, bɛ nabɛɛ ààtó
étɛp ɛkɛboma nɛ Yezu nyɛy nyɛ ɛmet. Bɛ nabaató ɛ,
étɛp ɛkɛbee Lazaad, mot Yezu nagomal ɔ. 10 Tin, eboo
bɛghaa-Zɛɛb zokabaagwakel náá, ye goka é bɛ gó dɔɔ
nɛ Lazaad. 11 Etɛɛ náá, ye é kɔ ɛsu ɛ lɛ ɛ eYuda ɛbuɛpe
nadi dus tɔ ɛdhuu ɛ lɔɔ étɛp ɛdum ɛ koŋ nɛ Yezu. 12
Tɔ yii mɛlem, zukamwaa nɛ mot nazyɛ étɛp ɛbyoŋ ɛ
Pak ɔ zokagwak náá, Yezu nadi zyɛ pɛ Yeluzalɛm. 13
Wɔ gwaa bɔɔ djas zokawyis nɛ mɛmbɔ mɛ mɛbhi e
mɛmbɔ. Bɛ eezɛdus kɔ ghaada, étɛp ɛkɛboma nɛ Yezu.
Bɛ nadi tsim náá: «Duu nɛ Zɛɛb! Zɛɛb goka é nɛ ɛsɛɛ
mot di zyɛ nɛ din ɛ Ghɛŋ ɔ mɛtel. Zɛɛb sɛɛ mbɛɛ mɛtel
pɛ kɔ Mɛkoozi mɛ Yisalaɛl!» 14 Tin, Yezu eezɛbela mɔɔ
swooz an. Nyɛ eezɛdisi kɔ lɛ dáa ekwyala e mɛkana
mɛ Zɛɛb di elɛɛ ɛ: 15 «Nàbem ba, wɔy, ɛsyees ɛ ghaada
Siɔŋ! Beea, mɛkoozi mɔ ɛpezyɛ, ndiindil kɔ mɔɔ swooz
an.» 16 É di'enek, bɛdjekel bɛ nabɛ é àànyɔ ɛtiibal
etɛp binek. É sok Zɛɛb aaniigal Yezu tɔ dék ɛ, tin bɛ
waazɛtaala náá, ekwyala naazelɛɛ etɛp binek kɔ ɛsu ɛ
lɛ. Tin, bɛ naasa esa ee nagoka nɛ ɛsael dum nɛ nɛ ɛ. 17
Bot ɛ nadi lɔɔg wat bɛ nɛ Yezu esok nyɛ nadjóo Lazaad

wyis tɔ ɛvit, da nyɛ ɛ́ gomal nyɛ ɔ. Bot ɛ tak moo tin ɛ́
lɛɛ bot esesɛɛ djas nadhaŋ ɛ. 18 Etɛp tak ɛ mɛdhuu
mɛ bot nazyɛ, zɛboma nɛ nɛ. Bot naagwak náá, nyɛ
naasa ndem e mɛbwala menek. 19 Tin, eFalizyɛ moo
sɔs pak'ɔɔ náá: «Bot eebee náá, bot tokapɛ nɛ ghwyil
ɛbaasa dhiiti sonok e. Etɛɛ náá, bot djas moo ɛ́ bhis
koŋɛ!» 20 Bɛdhiiti bot ɛ mbyak eGhɛlɛk, nadi ɛ́ tɔ sama
bot ɛ nazyɛ pɛ Yeluzalɛm zɛduwal Zɛɛb tɔ ɛbyoŋ ɔ. 21
Tin, bɛ eezɛtiila pɛ daa Filip mot dɛl Bhɛtsaida pɛ kyee
dik Ghalile. Bɔɔ nɛ nɛ náá: «Ghɛŋ, bis ɛpekwyɛl ɛbee
Yezu.» 22 Tin, Filip eekɛlɛɛ Andele, bhii tak bɔɔ djas
bɛbá eezɛtɔ́, kɛlɛɛ Yezu. 23 É di'enek, Yezu zɛbɔɔza
nɛ nɔɔ náá: «Ɛwala ɛ Zɛɛb aadjɛ Sɛɛŋɛlɛ Mɔn Mot
duu ɛ, eezedjala. 24 Mɛ lɛɛ bin ɛ ɛtɛp e tsɛɛtsɛ, ndu
bhisa dyeebadi wat ɛ, ye dinaa ààbɛaa. Yɛ bɛ náá yɛ
eewaaa tɔ bɔs tyee mot di delaa ɛ, yɛ waawyis, da djɛ
bhum ɛbuɛpe. 25 Mot di kwyɛl tsik'ɛ ɔ, nyɛ waasu yɛ.
Tin, mot ɛ kwyɛl Zɛɛb dhaa dáa nyɛ di kwyɛl tsik'ɛ
kɔ bɔs'ak ɔ, mot yenɔk ɛ waabaal tsik'ɛ. Nyɛ waadi
e di wat bɛ nɛ Zɛɛb kɔm-kɔm. (aiōnios g166) 26 Mot ɛ
di kwyɛl ɛsa mɛsa mam ɔ, ye goka ɛ́ náá, mot tak du
mɛ. Deenek ɛ di náá, mot-mɛsa mam aadi ɛ́, e di mɛ
di ɔ. Deenek ɛ Saag'am aadjɛ duu nɛ mot di sa mɛsa
mam ɔ.» 27 «É di mena kadi wak nenak'aak, lo'am
moo ɛ́ zɛm-zɛm nɛ bɛtɛ nɛ esiiza ɛbuɛpe. Ye goka ɛ́ mɛ
ke dáa? Mɛ ke náá: “Saag'am, pɛka mɛ e sa di kwyɛl
ɛzyɛ mɛ e nyel e ɛwala ɛlak nenak”? Tin, ye ɛ́, ɛ́tɛp sa
di kwyɛl ɛ sael mɛ e nyel e ɛwala ɛ ɛlak ɛ mɛ nazyɛ.
28 Saag'am, djɛa din ɛ lɔ duu!» É di'enek, wɔ gwaa
gwood wat zɛbam tɔ gwoo náá: «Mɛ naaloozedjɛ yɛ
duu. Mɛ ɛpebaadjɛ yɛ duu djɛa sis.» 29 Ɛdhuu ɛ bot ɛ
nadi tin, nakwak gwood tak ɔ, moo tin ɛ́ ke náá: «Ye ɛ́
ndum bhi!» Bak bot náá: «Ye ɛ́ dhiiti fofop ngɔt ɛlii nɛ
Yezu!» 30 É di'enek, Yezu eezɛke nɛ nɔɔ náá: «Gwood
yenek ààpagék ɛ́tɛp'am. Gwood tak gék ɛ ɛ́tɛp'en. 31
Mena mooka ɛ́ ɛ́ ɛwala bot ɛ bɔs'ak aapɛ́ɛaa ɛ. Deenek,
mɛkoozi mɛ bot ɛ bɔs'ak moo zɛsɔaa. 32 Tin, esok
mam aadus kɔ bɔs, benaa ɛ, mɛ waadul bot ɛ bɔs djas
pɛ daa lam.» 33 Tɔ mɛkpa menek, Yezu nadi lɛɛ ɛ kɔkɔ
ɛsyee nabɛ náá, nyɛ waagwyɛ ɛ́. 34 Tin, mɛdhuu mɛ
bot binɔk eezɛke nɛ nɛ náá: «Bis djek tɔ mɛkana mɛ
ɛtsi bis ɛ náá, Mɛsia aadi ɛ́ nɛ tsik na kɔm-kɔm. Ha
ɛ́tɛp ye wɔ ke náá, “Sɛɛŋɛlɛ Mɔn Mot aadus kɔ bɔs,
da nyɛ ɛ́ benaa pɛ ɛko”? Yenɔk “Sɛɛŋɛlɛ Mɔn Mot” ɛ́
zɛ?» (aiōn g165) 35 Yezu eezɛbɔɔza nɛ nɔɔ náá: «Gwyɛ
ngel dinaa pak'en, ɛ́tɛp ba mɔɔ ɛwala batsa. Kɛka e di
bi dinaa tɔ gwyɛ ngel yenek, e kaab náá, ɛgwyitok
ɛzɛkɛbela bin zaka. Etɛɛ náá, mot di kɛ tɔ ɛgwyitok ɔ,
ààgu ze nyɛ di tɔ́ ɛ. 36 Dumka koŋ nɛ gwyɛ ngel esok
bi dinaa bi nɛ bɛ nɔɔ e di wat yenek. Etɛɛ náá, bi needi
bɔɔ gwyɛ ngel.» Bhis nyɛ nalii nɛ nɔɔ deenek ɛ, Yezu
eezɛnɔɔ nyel, tɔ́, kɛsɔwa ɛtsetaɛpe nɛ nɔɔ. 37 Bela náá,
ye ɛ́ tsɛɛtsɛ náá, nyɛ naasa bɛtɛ nɛ endem e mɛbwala
emis mɔɔ, bɛ nabɛɛ ààdum koŋ nɛ nɛ. 38 Deenek ɛ,
ɛtɛp e ngoolel-mɛkpa ɛ Zɛɛb Ezayi nalɛɛ ɛ, neebela
ɛsuk. Nyɛ nake ɛ náá: «Ghɛŋ, ɛzɛ myaal bhaadal yena?
Ghɛŋ lyaal zɛ ghwyilɛ?» 39 Ngoolel-mɛkpa ɛ Zɛɛb
Ezayi naalɛɛ ɛ ɛtɛp ee bot bak aadi ààdum koŋ nɛ Zɛɛb
ɛ: 40 «Zɛɛb naadjɛ bɛ mis mɛ edhim. Nyɛ naadiyal
ɛtsoŋ bɔɔ, ɛtɛɛ náá, mis mɔɔ needi àànyaa sok. Náá,
ɛtsoŋ bɔɔ aanàkwaadjɛ ghwyil ɛmɛt ɛtɛp djas mɛ nasa
nɛ nɔɔ ɛ. Bɛ ɛ́ nɛ ghwyil ɛliig mis gwyák Zɛɛb bula pɛ
daa lam ɛ́tɛp mɛ neetsik bɛ.» 41 Ngoolel-mɛkpa ɛ Zɛɛb
Ezayi nake deenek ɛ, etɛɛ náá, nyɛ nabɛɛ, nyɛ eebee
dék ɛ Yezu. Ɛ́tɛp tak ɛ nyɛ nadi ɛ́ lii kɔ ɛsu ɛ Mɛsia.
42 Ghuna tɔ sama ekukuma eYuda, bɛtɛ nɛ bɛdhiiti
nadi edum koŋ nɛ Yezu. Tin, dáa bɛ nadi ɛ́ kaab náá,
eFalizyɛ ɛ́ zɛkɛsɔ bɛ tɔ mendjaa mɛ mendjaala mɛ
eYuda ɛ. Bɛ nabɛɛ ààdi lyaal ɛmyaal ɛ lɔɔ popoopwon.
43 Deenek etɛɛ náá, bɛ naadyeebadje náá, bot duwal
bɛ ɛbuɛpe, dhaa dhaŋa duu Zɛɛb di djɛ bot ɛ. 44 Yezu
eezɛben gwood, ɛ́ ke náá: «Mot ɛ dum koŋ nɛ nam ɔ,
nyɛ ààpadum koŋ nɛ nam, mam mɛ ɛmet. Nyɛ baadum
koŋ ɛ nɛ mot lwom mɛ ɔ. 45 Mot ɛ bee mɛ ɔ, nyɛ eebee
mot lwom mɛ ɔ. 46 Mam zyɛ kɔ bɔs ɛ dáa gwyɛ ngel.
Deenek etɛɛ náá, mot aadum koŋ nɛ nam ɔ needi ààdi
tɔ ghooghom. 47 «Mot di gwak mɛlyo mam. Da nyɛ ɛ́
di, ààkɛ dáa mɛkpa mɛ tak di kwos ɛ, ye tok mam di
kwyesal nyɛ ndjɛ sɔs. Etɛɛ náá, mɛ nazyɛ, zɛtsik bot ɛ
bɔs. Mɛ nabɛɛ ààzyɛ, zɛpɛ́ɛ bot ɛ bɔs'ak. 48 Mot ɛ byen
ɛmyaal ɛ mɛ ɔ, nyɛ ɛ́ pɛɛ ɛmyaal mɛkpa mam ɔ, nyɛ
eebela lo mɛsɔ mɛ nyɛ aapɛ́ɛaa dum nɛ tak ɛ. Ye ɛ́
mɛlyo mɛ mɛ di lyo ɛ, paakwyesal nyɛ ndjɛ sɔs e dwoo
Zɛɛb aapɛ́ɛ bot ɛ bɔs ɛ. 49 É di'enek, mɛ aanàkwaalii
kɔ ɛkwosak ɛ lam. Etɛɛ náá, Saag'am mot nadhis mɛ ɔ,
nabɛɛ, nyɛ eedjɛ mɛ ɛlee dum nɛ mɛkpa mɛ mɛ di
egoka nɛ lɛɛ ɛ, nɛ ɛtɛp mɛ goka nɛ ɛlyo ɛ. 50 Deenek ɛ
mɛ di nɛ gu náá, mɛtiŋ mɛ nyɛ di djɛ bot ɛ, djɛ ɛ tsik
na kɔm-kɔm. Ɛtɛp tak ɛ di náá, ɛtɛp ee mɛ di lɛɛ bin ɛ,
mɛ dyeebalɛɛ dáa Saag'am nalwom mɛ lɛɛ ɛ.» (aiōnios
g166)

13 Ye nabɛɛ e ges ɛbyoŋ ɛ Pak. Yezu nadi gu náá,
ɛwala ɛ lɛ nabɛɛ, eezekum. Ɛwala nyɛ aadus kɔ

bɔs, tɔ́ pɛ daa Sɛɛg tɔ gwoo ɛ. Nyɛ naadyeebakwyɛl
bɔɔ bɛsɔ bɛ di kɔ bɔs ɛ. Nyɛ naakwyɛl bɛ kɛkum mɛsik.
2 Yezu bɛ nɛ bɛdjekel bɛ nadi dɛ edee bikoko. Ye nabɛɛ,
Dim mot mɛkɔŋ eezewa tɔ lyem ɛ Yudas Iskaliɔt, mɔɔ
Simɔŋ, gwyes ɛkɛ seeb ɛ Yezu. 3 Tin, Yezu nadi gu
náá, Zɛɛb ɛ nadhis nyɛ. Nyɛ nawaabaazosik ɛ pɛ daa
lɛ. Yezu nɛ gu deenek ɛnyɔɛpe. Nyɛ nɛ baagu náá,
Sɛɛg naadjɛ nyɛ eghɛŋ kɔ esa e bɔs djas. 4 Bɔɔ é dɛ
kɔ mesa, wɔ gwaa Yezu zɛwyɛl «ngbat». Nyɛ eezɛdis
kuwa é nyel. Bhii tak nyɛ eezɛnɔɔ pes kaad pil e kuu
dáa dhut. 5 Bhii tak nyɛ eezɛsɔ mɛdii tɔ kongo (silba).
Tin, nyɛ eezɛni, e ɛgwyii ɛ bɛdjekel bɛ mɛko. Nyɛ
eezɛnɔɔ pes kaad nyɛ napil e kuu dáa dhut ɛ, nyɛ moo
tin é suŋal bɛ mɛko nɛ yɛ. 6 Dáa nyɛ nakum pɛ dáa
Simɔŋ di baadjóoaa Pyɛɛd ɛ, wɔ gwaa nyɛ zɛke nɛ nɛ
náá: «Ghɛŋ, wɔ kwyɛl ɛ, wɔ neegwyii mɛ mɛko?» 7
Yezu eezɛbɔɔza nɛ nɛ náá: «Sa mɛ di sa nenak'aak, wɔ
aanàkwaalee nyɔ ɛmɛt ɛsuk ɛ tak. Wɔ aaboomɛt ɛsuk
ɛ tak ɛ ɛbhis.» 8 Tin, Pyɛɛd eezɛbɔɔza náá: «Ààbɛ,
wɔy tok nɛ ghwyil ɛgwyii mɛ mɛko!» É di'enek, Yezu
eezɛbɔɔza nɛ nɛ náá: «Mɛ di ààgwyii wɔ mɛko ɔ, wɔ
tok mot'am.» (aiōn g165) 9 Tin, Simɔŋ Pyɛɛd eezɛke nɛ
nɛ náá: «Yɛ bɛ deenek ɔ, Ghɛŋ, nàgwyii mɛ mɛko nɛ
mɛko. Zo ka gwyii mɛ dɔɔ nɛ mɛmbɔ nɛ lo!» 10 Yezu
eebaazɛbɔɔza náá: «Mot di náá, nyɛ eezegwyia ɔ, nyɛ
tokapɛ nɛ gwyes ɛgwyia, bhis nyɛ gwyiiaa mɛko ɛ.
Biyɔ, mɛnyel min djas moo é dɛɛ. Tin, ye é nɛ mot
ngɔt tɔ len di ààbɛ dɛɛ.» 11 Yezu nadi gu, mot waakɛka
nyɛ ɔ. Étɛp tak ɛ nyɛ nake náá: «Etok biyɔ djas di dɛɛ.»
12 Bhis nyɛ nazesilal ɛ gwyii ɛ bɛ mɛko ɛ, Yezu eezɛnɔɔ
kuwa yɛ sɔm e nyel. Nyɛ eebula zɛdisi e ngwoob mesa.
Tin, nyɛ eezɛbaake nɛ nɔɔ náá: «Bi eemɛt ɛsuk ɛ sa mɛ
sa bin ɛ? 13 Bi dyeebadjóo mɛ “Lyoel” nɛ “Ghɛŋ”. Bi ɛ
nɛ gham etɛɛ náá, mɛ ɛ yɛ. 14 Yɛ bɛ náá, mam Ghɛŋ,
Lyoel'en, mɛ eegwyii bin mɛko ɔ, ye goka é náá, bi
gwyii mɛko mɛ bɛsɔ bin pak'en. 15 Mɛ lyaal bin tin ɛ,
dáa bi di egoka nɛ ɛbe bɔn nyɛɛg bin pak'en ɛ. 16 Mɛ
eelɛɛ bin étɛp e tsɛɛtsɛ náá, etok nɛ mot-mɛsa ngɔt
di dhaa kukuma yɛ. Zɛbaanɔɔ náá, etok nɛ ngoola-
ngoola di dhaa mot nalwom nyɛ ɔ. 17 Tin nenak yak,
bi eezegu deenek, bi aadi tɔ mɛmyaala ɛ bi ɛ di sa dáa
mɛ lyaal bin ɛ. 18 «Mɛ ààlii deenek nɛ biyɔ djas. Mɛ
lii ɛ nɛ bot ɛ mɛ zesɛ́ɛ ɔ. Tin, ye goka é náá, mɛkpa
mɛ Zɛɛb di lɛɛ náá: “Mot bis nɛ nɛ nadi pyaala epes e
tsim ɔ, nyɛ eeliig mɛ ɛkoŋ ɛ wak” neebela ɛsuk. 19
Ɛsok nɛ etɛp bak nɛ sael, mɛ eezepoonyɛl ɛlɛɛ bin.
Etɛɛ náá, esok esesɛɛ tak aazɛsael ɛ, bi neemyaal náá:
“Mɛ ɛ mɛsia.” 20 Mɛ lɛɛ bin étɛp e tsɛɛtsɛ náá, mot
aamyaal mot mam dhis ɔ, myaal ɛ dɔɔ nɛ nam. Tin,
mot aamyaal mɛ ɔ, myaal ɛ mot dhis mɛ ɔ.» 21 Bhis
Yezu nazelii deenek ɛ, ye nabɛɛ, ghoŋ naazemɛt nyɛ
ɛbuɛpe. Nyɛ é booke náá: «Mɛ lɛɛ bin etɛp e tsɛɛtsɛ
náá, mot ngɔt pak'en ɛ waakɛka mɛ gha.» 22 Bɛdjekel
moo tin «ziibilii» é gwyakel pak'ɔɔ, ààgu mot nyɛ
nadi eke deenek kɔ ɛsu ɛ lɛ ɔ. 23 Ngɔt tɔ bɛdjekel,
mot Yezu nadi é kwyɛl ɛbuɛpe ɔ, nadisi ɛ, e ngwoob ɛ
Yezu. 24 Simɔŋ Pyɛɛd eezɛtut nyɛ dis, étɛp nyɛ needji
Yezu mot nyɛ nadi é lii deenek kɔ ɛsu ɛ lɛ ɔ. 25 Tin,
djekel yenɔk é zɛsil lo, kɛl kɔ bet ɛ Yezu. Bhii tak nyɛ
eezɛdji nyɛ náá: «Ghɛŋ, mot tak é zɛ?» 26 É di'enek,
Yezu eezɛbɔɔza nɛ nɛ náá: «Mɛ ɛpeduu pes mapa tɔ
saan. Mot mɛ aadjɛ nyɛ pes mapa tak ɔ, mot tak ɛ
nɔk.» Bhii tak Yezu eezɛnɔɔ pes mapa, duu tɔ saan,
nyɛ eezɛnɔɔ yɛ, djɛ Yudas Iskaliɔt, mɔɔ Simɔŋ. 27 Dáa
Yudas nanɔɔ pes mapa tak, dɛ ɛ, e di tak wat, Satan
eezɛni tɔ lɛ. Yezu eezɛke nɛ nɛ náá: «Sa wɔ di kwyɛl
ɛsa ɛ, lela ɛsa yɛ!» 28 Tɔ sama bot nadi kɔ mɛsa ɛ,
mot ngɔt pak'ɔɔ nabɛɛ ààmɛt ɛsuk ɛ etɛp é nyɛ nadi
lii deenek ɛ. 29 Dáa nabela náá, Yudas ɛ nadi é mɛt
kola epata ɛ. Bɛsɔ nagu ɛ náá, Yezu naalwom nyɛ, nyɛ
kɛɛbɔm dhiiti esa ee bɛ nadi nɛ gwyes tak etɛp ɛbyoŋ
ɛ. Nɛghu bɛ kɛɛdjɛ dhiiti esonoŋ nɛ bɛdjel ɛ bot. 30
Tin, Yudas eezɛnɔɔ pes mapa yenek zɛwyɛl «ngbat»,
nyɛ eezɛwyis tɔ́. Ye nabɛɛ ɛgwyitok eezegwyiidela. 31
Bhis Yudas nakawyis ɛ, Yezu eezɛke náá: «É di mena
kadi wak nenak'aak, dék ɛ Sɛɛŋɛlɛ Mɔn Mot eezenyen.
Tin, dɔɔ nɛ dék ɛ Zɛɛb eenyen tɔ lɛ. 32 [Yɛ bɛ náá,
Sɛɛŋɛlɛ Mɔn Mot eedual Zɛɛb ɔ,] ye ka lik ɛ batsa,
Zɛɛb nyɛ ɛmet ɛ waalyaal e mis mɛ bot duu Sɛɛŋɛlɛ
Mɔn Mot di nɛ ye é. 33 Bɔɔ bam, mɛ ka lik nɛ nen mos
ɛ ba bɔɔ mɛlu batsa. Bi ɛ waasaa mɛ. Dáa mɛ nalɛɛ
nɛ eYuda ɛ, ye é mɛ baadi elɛɛ nɛ nen'aak. Bi tok nɛ
ghwyil ɛzyɛ pɛ pak mɛ di tɔ́ ɛ. 34 «Ye é mɛ di djɛ bin
ɛtiŋ ɛ na bes náá: Kwyɛlaka pak'en. Ye goka bi kwyɛla
pak'en dáa mɛ nakwyɛl bin ɛ. 35 Bi ɛ kwyɛla pak'en ɔ.
Deenek ɛ, bot aagu náá, bi ɛ bɛdjekel bam.» 36 Simɔŋ
Pyɛɛd zokazɛdji Yezu náá: «Ghɛŋ, wɔ tɔ́ paa?» Yezu
eezɛbɔɔza nɛ nɛ náá: «Nenak yak, wɔ tok nɛ ghwyil
ɛdu mɛ pɛ pak mɛ di tɔ́ ɛ. Deenek, wɔ waaboodu
mɛ.» 37 Tin, Pyɛɛd eezɛke nɛ nɛ náá: «Ghɛŋ, étɛp yé
mɛ di ààgoka nɛ ɛdu ɛ wɔ nenak? É di mɛ di'ak, mɛ
eezemyam ɛdjɛ tsik'am é di yɔ!» 38 Yezu eezɛdji nɛ
náá: «Wɔ eezemyam ɛdjɛ tsikɔ kɔ ɛsu ɛ lam e? Tin,

beta mɛ lɛɛ wɔ tsɛɛtsɛ náá, ɛsok nɛ bɛkuu nɛ kɔk, yɛ aaka bela, wɔ eezeswonal mɛ tyee esok elɛl.»

14 Yezu eezɛke nɛ nɔɔ náá: «Sa mot ààbem ba. Dumka koŋ nɛ Zɛɛb, da bi ɛ baadum koŋ nɛ nam. 2 Mɛdhɛŋ nɛ bu tɔ ndjaa Saag'am. Ye ɛ́ pe diɛ, ààbɛ tak ɔ, pe mɛ eelɛɛ bin. Étɛp tak ɛ mɛ di tɔ́ étɛp ɛkɛkoobal bin di ee bi aakɛdi ɛ. 3 Bhis ɛtɔ́ ɛ lam kɛkoobal bin e di ɛ, mɛ aakazyɛ zɛsaa bin étɛp bi needi e ngwoobam. Bi needi e di mam aadi ɔ. 4 Bi nɛ gu ze di dul bot pɛ pak mɛ di ɛ.» 5 Tin, Toma eezɛke nɛ nɛ náá: «Ghɛŋ, bis ààgu pɛ pak wɔ di tɔ́ ɛ. Bis aagu ze dáa?» 6 Yezu eezɛbɔɔza nɛ nɛ náá: «Ye ɛ́ mam ɛ di ze. Mɛ ɛ etsɛɛtsɛ, nɛ tsik. Mot tok nɛ ghwyil ɛtɔ́ pɛ dáa Saag'am, nyɛ di ààdhaa pɛ daa lam ɔ. 7 Dáa ye di náá, bi nɛ gu mɛ ɛ, bi nɛ baagu pe Saag'am. Deenek, di mena kadi nenak'aak, bi nɛ gu nyɛ etɛɛ náá, bi eebee nyɛ.» 8 Tin, Filip eezɛke nɛ nɛ náá: «Ghɛŋ! Lyaala bis Soog. Tin, elyem ɛ waasila bis.» 9 É di'enek, Yezu eezɛbɔɔza náá: «Mena eezebɔya mɛlu ɛbuɛpe e di wat, wɔ dinaa ààpaagu mɛ, Filip? Mot zebee mɛ ɔ, nyɛ eezebee Saag'am. Étɛp ye wɔ di baake náá: “Lyaala bis Soog”? 10 Wɔ ààmyaal náá, mɛ ɛ́ pɛ tɔ Saag'am, dáa Saag'am baadi tɔ lam ɛ? Etɛp ee mɛ di elɛɛ nɛ biyɔ djas'aak, yɛ ààdus pɛ daa lam. Ye ɛ́ Saag'am, mot di tɔ lam ɔ, di sa náá, esesɛɛ binek djas sael. 11 Myaalka mɛ esok mɛ di ke náá, mɛ ɛ́ tɔ Saag'am, Saag'am ɛ́ pɛ tɔ lam pe. Yɛ bɛ náá, bi ààmyaal ɔɔ, zomyaalka, etɛɛ náá, bi ɛpebee endem e mɛbwala mam. 12 «Mɛ lɛɛ bin ɛ, ye ɛ́ tsɛɛtsɛ náá, mot ɛ dum koŋɛ nɛ nam ɔ, nyɛ waasa endem e mɛbwala. Nyɛ waasa eboo endem e mɛbwala etɛɛ náá, mɛ ɛpetɔ́ pɛ daa Saag'am. 13 Tin, mɛ waasa esa ee djas bi aawaab nɛ din ɛ lam ɛ. Étɛp náá, Mɔn neelyaal bot duu ɛ Sɛɛg. 14 Bi ɛ waab sonok nɛ din ɛ lam ɔ, mɛ waasa sa tak.» 15 «Yɛ bɛ náá, bi nɛ kwyɛl mɛ ɔ, kɛka dáa mɛtiŋ mam di lyaal ɛ. 16 Mɛ waawaab nɛ Saag'am nyɛ dhis bin dhiiti mot étɛp nyɛ neezɛkɛm bin. Etɛɛ náá, nyɛ needi sama wat nɛ nen kɔm-kɔm. (aiōn g165) 17 Mot tak ɛ Sisim etsɛɛtsɛ. Tinaak, bot ɛ bɔs'ak aanàkwaabela Sisim tak. Etɛɛ náá, bɛ tok nɛ ghwyil ɛbee nyɛ, bɛ tok nɛ ghwyil ɛgwyak nyɛ. Yɛ kabɛ biyɔ ɔ, bi ɛ́ waagwyak nyɛ etɛɛ náá, nyɛ ɛ́ nɛ nen sama. Nyɛ ɛ́ tɔ len. 18 «Mam aanàkwaalik bin biyɔ bɛ ɛmet tyee bɔɔ nyel. Mɛ waabula pɛ daa len. 19 Ye ka lik ɛ batsa etɛɛ náá, bot ɛ bɔs'ak needi ààbaabee mɛ. Yɛ kabɛ biyɔ ɔ, bi ɛ waabebee mɛ. Etɛɛ náá, mɛ ɛ nɛ tsik, dɔɔ nɛ biyɔ pe, bi ɛ waadi nɛ tsik. 20 Dwoo tak bi ɛ waasiiza ɛnyɔɛpe náá, bis nɛ Saag'am ɛ mot ngɔt. Dáa biyɔ baadi mot ngɔt nɛ nam ɛ, mam ɛ mot ngɔt nɛ nen. 21 «Mot di emɛt mɛtiŋ mam, da nyɛ ɛ́ kɛ dáa ɛkwosak ɛ tak di elɛɛ ɛ, mot di ekwyɛl mam ɛ nɔk. Saag'am aakwyɛl nyɛ. Mam pe, mɛ waakwyɛl nyɛ. Mɛ waalyaal nyɛ nyel'am.» 22 Yudas, ààkabɛ Yudas Iskaliɔt, zokazɛke nɛ nɛ náá: «Ghɛŋ, étɛp ye wɔ aalyaal bisɔ nyel'ɔ, da wɔ ɛ kaadi, ààlyaal bot ɛ bɔs di ààmyaal wɔ ɛ?» 23 Tin, Yezu eezɛbɔɔza nɛ nɛ náá: «Mot di kwyɛl mɛ ɔ, nyɛ waakɛ dáa mɛ di lɛɛ ɛ. Tin, Saag'am ɛ waakwyɛl nyɛ. Bis nɛ Saag'am ɛ waazyɛ pɛ daa lɛ, bis aadi nɛ nɛ ɛ sama. 24 Mot di ààkwyɛl mɛ ɔ, nyɛ ààkɛ dáa mɛkpa mam di lɛɛ ɛ. Bela náá, etɛp ee mɛ di lii nɛ nen ɛ ààdus pɛ daa lam. Ye dus ɛ pɛ dáa Saag'am, mot nadhis mɛ ɔ. 25 Mɛ bɛ ɛ́, mɛ eelɛɛ bin etɛp binek, esok mena dika e di wat ɛ. 26 Mot-Mɛghɛm aazyɛ. Ye ɛ́ nyɛ ɛ́ di Sisim na Dɛɛ ee Saag'am aadhis nɛ din ɛ lam ɛ, étɛp nyɛ neelyaal bin esonok djas. Nyɛ waasa náá, bi siiza etɛp djas mɛ nadi lelɛɛ bin ɛ. 27 «Mɛ lik bin ɛ, egwyem. Ye ɛ́ egwyem bam ɛ mɛ di edjɛ bin. Mam ààpadjɛ bin yɛ dáa bot ɛ bɔs'ak di djɛ ɛ. Sa mot ààbem ba. Sa mot ààdi nɛ bwoo. 28 Bi eegwak dáa mɛ ke náá: “Mɛ ɛpetɔ́, mɛ waabula pak'en”. Bi ɛ kwyɛl mɛ ɔ, bi ɛ waadi tɔ mɛmyaala étɛp mɛ ke náá, mɛ ɛpetɔ́ pɛ daa Saag'am ɛ. Etɛɛ náá, Saag'am eedhaa mɛ boo dhaŋa. 29 Mɛ eezelɛɛ bin ye ɛ́ nenak, ɛsok nɛ esesɛɛ bak djas nɛ sael. E sok esonok binek djas aazyɛ, bi ɛ waadum koŋ nɛ nam. 30 Mɛ aanàkwaabaalii ɛbuɛpe nɛ nen etɛɛ náá, mbee mɛkoozi mɛ bɔs'ak moo aazyɛ. Nyɛ tok nɛ ghwyil ɛsa mɛ dhiiti sonok. 31 Tin, ye goka ɛ́ náá, bot ɛ bɔs'ak gu náá, mɛ nɛ kwyɛl Saag'am. Deenek, mɛ sa mɛsa mam ɛ, dáa Saag'am nalwom mɛ náá, mɛ sa ɛ. Wyɛlka. Djhooduska wak.»

15 «Ye ɛ́ mam ɛ di tɛtɛ le vin. Saag'am ɛ nakuma pyeeb tak. 2 Nyɛ waatsaal elɛɛ djas di dus e kuuam di ààdjɛ bhum ɛ. Tinaak, elɛɛ di djɛ bhum ɛ, nyɛ ka koobal ye ɛ́ koobela, etɛɛ náá, ye needjɛ bɛtɛ nɛ bhum. 3 Bi moo mos ɛ bot ɛ na dɛɛ dáa le zekoobela ɛ dum nɛ mɛlyo mɛ mɛ djɛ bin ɛ. 4 Dika mot ngɔt nɛ nam, dáa mɛ di mot ngɔt bis nɛ Saag'am ɛ. Lɛɛ le tok nɛ ghwyil ɛbya bhum, ye ɛ́ di àànaata e kuu le ɔ. Tyee wat nɛ nen, bi tok nɛ ghwyil ɛbya bhum, bi ɛ di, ààdi nɛ nam sama wat ɔ. 5 «Ye ɛ́ mam ɛ di le vin, biyɔ ɛ elɛɛ. Mot ɛ di tɔ lam ɔ, mot ɛdi nɛ nam sama wat ɔ. Nyɛ waabya bɛtɛ nɛ bhum, etɛɛ náá, ye tok nɛ sa bi aasa, mam ààbɛ tak. 6 Mot ɛ di ààdi

tɔ lam ɔ, nyɛ waamwasaa pɛ kel dáa esɔsela elɛɛ e le. Dáa yɛ aadɛ náá, bɛ eezesɔs ɛ, nyɛ waatekaa da sɛɛga nɛ bɛdhiiti esɔsela elɛɛ e le da bɛ kɛdikaa tɔ du. 7 Bi ɛ be di tɔ lam ɔ, da mɛkpa mam ɛ di tɔ len ɔ. Waabka esesɛɛ djas bi aadi nɛ gwyes tak ɛ, deenek bi ɛ waabela yɛ. 8 Eghɛŋ bi aadjɛ bɛtɛ nɛ bhum ɛ, yɛ waalyaal nɛ bot náá, bi ɛ bɛdjekel bam. Deenek ɛ, bi ɛ waadjɛ Saag'am boo duu. 9 Mɛ nɛ kwyɛl bin dáa Saag'am di kwyɛl mɛ ɛ. Dika tɔ kwyɛlam. 10 Bi ɛ duwal mɛtiŋ mam ɔ. Bi ɛ waadi tɔ kwyɛlam, dáa mam naduwal mɛtiŋ mɛ Saag'am ɛ, mɛ é boodi tɔ kwyɛlɛ ɛ. 11 «Mɛ lɛɛ bin etɛp binek ɛ, etɛɛ náá, mɛmyaala mam needi mɛmyaala men. Da mɛmyaala men ɛ di yii tsɛɛtsɛ nɛ lyem wat. 12 Beeka yam ɛtiŋ e: Gheekwyi-kwyɛlaka pak'en. Kwyɛlaka pak'en dáa mɛ é boozyɛ nɛ ɛkwyɛl bin ɛ. 13 Mɛkwyɛla mɛ na bɔk-bɔk mot di egoka nɛ ɛlyaal ɛ, ye é ɛdjɛ nyel'ɛ met étɛp bɛsɔ. 14 Bi ɛ di sa etɛp ee mɛ di kwyɛl náá bi sa ɛ, deenek ɛ bi ɛ waadi bɛsɔ bam. 15 Tin, mɛ aanàkwaabaadjóo bin bot ɛ mɛsa, etɛɛ náá, mot-mɛsa ààgu sa kukuma yɛ di sa ɛ. Mɛ djóo bin ɛ bɛsɔ bam, etɛɛ náá, mɛ eezelyo bin esa ee Saag'am nalyo mɛ ɛ djas. 16 Ye tok biyɔ natɔ́ mɛ. Ye é mam ɛ natɔ́ bin. Mɛ eedjɛ bin lwomel bi tɔ́, bi kɛɛdjɛ bhum. Bi kɛɛdjɛ bhum aadi bɛtɛ nɛ mɛlu ɛ. Deenek ɛ Saag'am ɛ waadjɛ bin esonok djas bi aawaab pɛ daa lɛ nɛ din ɛ lam ɛ. 17 Mɛ djɛ bin mɛtiŋ menek ɛ, etɛɛ náá, bi gheekwyi-kwyɛla pak'en.» 18 «Yɛ bɛ náá, bot ɛ bɔs'ak ɛpebhina bin ɔɔ, guka náá, bɛ naaloozebhina mɛ ɛsok nɛ biyɔ. 19 Bi ɛpedi bot ɛ bɔs'ak ɔ, pe bot ɛ bɔs'ak ɛpekwyɛl bin, dáa bot bɔɔ. Tin, ye nabɛɛ, mam eesɛ́ɛ bin, mɛ eebɛk bin nɛ bot ɛ bɔs'ak. Deenek bi tokapɛ bot ɛ bɔs'ak. Etɛp tak ɛ, bot ɛ bɔs'ak di bhina bin. 20 Gheetaalaka sa mɛ nalɛɛ bin ɛ: “Mot-mɛsa tok nɛ ghwyil ɛdhaa kukuma yɛ.” Etɛɛ náá, yɛ bɛ náá, bot naatiigal mɛ ɔɔ, guka náá, bɛ waatiigal bin pe. Yɛ bɛ náá, bɛ naawa elyem tɔ mɛlyo mam ɔ, bɛ waabaawa elyem tɔ mɛlyo min pe. 21 Tinaak, bɛ aasa bin etɛp binek djas ɛ étɛp'am, etɛɛ náá, bɛ aagu mot nadhis mɛ ɔ. 22 Mɛ ɛpedi ààzyɛ, étɛp ɛzɛlii nɛ nɔɔ etɛp bak ɔ, pe bɛ tok kwyɛ ndjɛ sɔs. Tin, dáa bɛ di náá, bɛ naazegwak mɛ ɛ, e tokapɛ nɛ mot aapel mesyem mɔɔ. 23 «Mot di bhina mɛ ɔ, nyɛ eebaabhina dɔɔ nɛ Saag'am. 24 Ye é pe diɛ náá, mɛ nabɛɛ ààsa endem e mɛbwala di náá, dhiiti mot dinaa ààpaakosa sok é mis mɔɔ ɛ, e di'enek, pe bɛ tok nɛ mesyem. Tin, e dwoo pan mos'ak, bɛ eezebee endem e mɛbwala mɛ mɛ nasa ɛ, bhii tak bɛ é kadi ebhina bis nɛ Saag'am. 25 Tin, etɛp binek sael ɛ etɛɛ náá, esa ee di kwyala tɔ mɛkana mɛ etsi ɛ, neebela ɛsuk ɛ tak. Ye é kwyala náá: “Bɛ eebhina mɛ, ààbɛ nɛ lo tɛp.” 26 «Mot-mɛghɛm ɛ ɛpezyɛ. Ye é Sisim etsɛɛtsɛ Saag'am aadhis ɛ. Sisim tak aadus ɛ pɛ daa Saag'am, mɛ waadis bin ye é. Nyɛ waalyaal bin etsɛɛtsɛ dum nɛ mbi mot mɛ di ɛ. 27 Tin, dɔɔ nɛ biyɔ pe, bi ɛ waalɛɛ bot esa ee bi di gu kɔ ɛsu ɛ lam ɛ. Etɛɛ náá, mena é booloɔd nɛ ɛgyee sama wat, kana mɛkɛn mɛ mɛsa mam.»

16 «Mɛ lɛɛ bin etɛp bak djas ɛ, etɛɛ náá, bi needi ààkat ɛdum ɛ koŋen nɛ nam. 2 Bi ɛ waasɔaa tɔ mendjaa mɛ mendjaala mɛ eYuda. Deenek, ɛwala waazyɛ. Ɛwala di náá bot aadi gó bin ɛ, bɛ waake náá, yɛ deenek ɛ bɛ di sa mɛsa mɛ Zɛɛb. 3 Bɛ aasa deenek ɛ, etɛɛ náá, bɛ nabɛɛ ààgu Saag'am, ààgu dɔɔ nɛ nam. 4 Tin, mɛ lɛɛ bin etɛp binek ɛ, etɛɛ náá, esok ɛwala ɛ tak aakum ɛ, bi neegheesisiiza náá, ye nabɛɛ mɛ eezeloolɛɛ bin.» «Mɛ nadi ààlee lɛɛ bin ye ɛsok ɛ, etɛɛ náá, mena nadika ɛ mena dinaa e di wat. 5 Nenak, mɛ moo tɔ́ pɛ daa mot nadhis mɛ ɔ. Tin, ye tok nɛ mot pak'en aabaadji mɛ náá: “Wɔ tɔ́ paa”? 6 Deenek, elyem bin eelwood nɛ ghoŋ, kɔ ɛsu ɛ etɛp mɛ di lɛɛ bin'aak. 7 Ghuna mɛ lɛɛ bin ɛ tsɛɛtsɛ náá, kɔ ɛsu ɛ len, ɛnyɔ ɛ náá, mɛ tɔ́. Etɛɛ náá, mɛ ɛ di ààtɔ́ ɔ, Mot-Mɛghɛmen di egoka nɛ ɛzyɛ ɔ, nyɛ aanàkwaabaazyɛ pɛ daa len. Tin, mɛ tɔ́ ɔ, mɛ ɛpedhis bin nwyak. 8 Tin, esok nyɛ aazyɛ é, nyɛ waalyaal bot ɛ di kɔ bɔs'ak ɔ, ɛdjak ɛ lɔɔ kɔ ɛsu ɛ mesyem mɔɔ. Nyɛ waalyaal bot ɛ di kɔ bɔs'ak ɔ, ɛdjak ɛ lɔɔ kɔ ɛsu ɛ epiki e Zɛɛb, zɛnɔɔ dáa Zɛɛb aapɛ́ɛ bɛ ɛ. 9 Mesyem mɛ bot ɛ bɔs ɛ náá, bot ɛpebyen ɛdum koŋ nɛ nam. 10 Yɛ bɛ dum nɛ epiki ɛ Zɛɛb ɔ, bot ɛ tɔ ɛdjak, etɛɛ náá, mɛ ɛpetɔ́ pɛ daa Saag'am. Tin, bi aanàkabaabee mɛ. 11 Yɛ kabɛ dum nɛ daa Zɛɛb aapɛ́ɛ ɔ, bot ɛ tɔ ɛdjak, etɛɛ náá, Zɛɛb eezepɛ́ɛ mɛkoozi mɛ bot ɛ bɔs'ak. 12 «Mɛ dinaa nɛ bɛtɛ nɛ etɛp ee mɛ aalɛɛ bin, saabɛgɔs é náá, bi tok nɛ ghwyil ɛtiibal yɛ nenak. 13 E sok Sisim etsɛɛtsɛ aazyɛ é, nyɛ waadjɛɛd bin tɔ etsɛɛtsɛ djas. Nyɛ aanàkwaalii nɛ nen kɔ ɛsu ɛ lɛ ɛmet. Nyɛ aalɛɛ bin ɛ etɛp ee nyɛ nagwak ɛ. Nyɛ waalɛɛ bin etɛp ee di zyɛ pɛ sok ɛ. 14 Nyɛ waaduwal mɛ etɛɛ náá, nyɛ waabela etɛp ee mɛ di nɛ ye é djas. Bhii tak, nyɛ ka zyɛ, zɛbaŋa bin ye é. 15 Etɛp e Saag'am djas ɛ etɛp bam. Kɔ ɛsu ɛ tak ɛ, mɛ di ke náá, Sisim na tsɛɛtsɛ waanɔɔ mɛkpa mam da nyɛ é eezɛgoola bin ye é.» 16 «Ye ka lik ɛ ba ɛwala, bi aanàbaabee mɛ. Tin, ba ɛwala batsa bhii tak, bi ɛ waabaabee mɛ.» 17 Bɛdhiiti bot tɔ sama bɛdjekel, bɛ zokazɛdjinel pak'ɔɔ

náá: «Nyɛ dyeebakwyɛl ɛlɛɛ yé, esok nyɛ di ke náá:
“Ye ka lik ɛ ba ɛwala, bi aanàbaabee mɛ. Bhis ba ɛwala,
bi ɛ waabaabee mɛ”. Dɔɔ nɛ esok nyɛ di ke náá: “Mɛ
ɛpetɔ́ pɛ daa Saag'am”? 18 “Ba ɛwala batsa” nyɛ di lɛɛ
wak ɛ, ye kwyɛl ɛlyaal yé? Mena ààmɛtka ɛsuk ɛ sa
nyɛ di lɛɛ mena ɛ.» 19 Tinaak, Yezu eezɛgu náá, bɛ
naadi kwyɛl ɛdji nyɛ bɛdhiiti etɛp. Wɔ gwak nyɛ zɛke
nɛ nɔɔ náá: «Mɛ eelɛɛ bin náá: “Ye ka lik ɛ ba bim
ɛwala, bi aanàbaabee mɛ.” Ye é dum nɛ tak ɛ bi di
djinel pak'en e? 20 Mɛ lɛɛ bin ɛ etɛp e tsɛɛtsɛ náá, bi ɛ
waadje mɛgwyɛ, bi waadi tó mezuk. É di'enek, bot ɛ
bɔs'ak aadi é, tɔ mɛmyaala ɛbuɛpe. Bi aadi é, tɔ ghoŋ.
Tin, ghoŋen ɛ waaliiza mɛmyaala. 21 «Esok moma di
kɛbya ɛ, nyɛ bya tɔ mezuk nɛ mɛkpa. Etɛɛ náá, ɛwala ɛ
mezuk mɛ dyeebadi é, eezedjala. Tin, ye é kabɛ náá,
mɔn eebyel ɔ, nyɛ eedjisa mezuk menek. Nyɛ moo tɔ
mɛmyaala etɛɛ náá, dhiiti mot na bes eezyɛ kɔ bɔs'ak.
22 Tyee wat nɛ nen, é di mena mooka nenak'aak, bi é
tɔ ghoŋ nɛ mezuk. Tin, mɛ waabaaboma nɛ nen. Tin,
elyem bin aadi é, tɔ mɛmyaala. É di'enek, e tokapɛ nɛ
mot aadis mɛmyaala menek tɔ elyem bin. 23 «Esok
yɛ aadɛ náá, ɛlu ɛ tak eekum ɛ, bi aanàkwaabaadji
mam kiya dum nɛ dhiiti tɛp. Mɛ lɛɛ bin etɛp e tsɛɛtsɛ
náá: Saag'am ɛ waadjɛ bin esesɛɛ djas bi aawaab
nɛ din ɛ lam ɛ. 24 Kɛ yaka nɛ dwoo pan mos'ak, bi
dinaa ààpaawaab sonok nɛ din ɛ lam. Tin, waabka,
bi ɛ waadjɛaa. Deenek mɛmyaala min ɛ waadi tɛtɛ
mɛmyaala nɛ lyem wat.» 25 «Mɛ lɛɛ bin etɛp bak djas
ɛ, tɔ ekana. Ɛwala mɛ aadi ààka baalii nɛ nen tɔ ekana
ɛpezyɛ. Tin e di mɛ aazɛlɛɛ bin etɛp mɛpyɛmɛ dum nɛ
Saag'am. 26 Dwoo tak, bi ɛ waab esonok nɛ Saag'am
nɛ din ɛ lam. Tin, mɛ ààpalɛɛ bin náá, mɛ waadjaala
nɛ Saag'am kɔ ɛsu ɛ len. 27 Mɛ aanàdjaala nɛ Saag'am
étɛp'en, etɛɛ náá, nyɛ ɛmet nɛ kwyɛl bin. Nyɛ kwyɛl
bin ɛ, etɛɛ náá, bi nɛ kwyɛl mɛ. Ye é, etɛɛ náá, bi nɛ
myaal náá, mɛ nadus ɛ pɛ daa Zɛɛb. 28 Mɛ nadus ɛ pɛ
daa Saag'am, bhii tak mɛ eezɛzyɛ kɔ bɔs'ak. Nenak,
mɛ moo zɛdus kɔ bɔs'ak, étɛp ɛsik pɛ daa Saag'am.»
29 Tin, wɔ gwaa bɛdjekel bɛ zɛke nɛ nɛ náá: «Beea!
Nenak wɔ moo lii mɛpyɛmɛ, ààbɛ tɔ ekana. 30 Deenek,
ye di mena kadi wak nenak'aak, bis nɛ gu náá, wɔ
nɛ gu djas. Tin, wɔ tok nɛ gwyes ɛbwood náá, bis
dji wɔ dhiiti tɛp. Étɛp tak ɛ bis di myaal náá, wɔ
nadus é pɛ daa Zɛɛb.» 31 Tin, Yezu eezɛbɔɔza nɛ nɔɔ
náá: «É di'enek, bi moo myaal e? 32 Deenek, beeka
ɛwala ɛpezyɛ, ɛwala ɛ tak eezezyɛ. Ewala ɛ biyɔ djas
aawyɛɛza na “gwyeeŋ” ɛ, mot nɛ mot ɛ waasik pɛ
daa lɛ. Bi ɛ waalik mɛ mam mɛ ɛmet ɛ. “Ààbɛ”, e tok
tsɛɛtsɛ náá, mɛ ààlik ɛ mam mɛ ɛmet etɛɛ náá, bis nɛ
Saag'am é aapaadi. 33 Mɛ lɛɛ bin etɛp bak djas ɛ, étɛp
bi needi tɔ egwyem. Tin, bi ɛ di tɔ ɛgwakel nɛ nam
pak'en ɔ, bi ɛ waazukaa nɛ ɛtiigaa kɔ bɔs'ak. Tin, saka
mɛghaaz, etɛɛ náá, mɛ naazekwak etɛp e bɔs'ak djas.»

17 Bhis nyɛ zelii deenek ɛ, Yezu eezɛben mis pɛ ɛko,
nyɛ eezɛke náá: «Saag'am, ɛwala ɛ tak eezedjala.
Djɛa Mɔn'ɔ duu etɛɛ náá, Mɔn'ɔ needjɛ wɔ duu. 2 Wɔy
naadjɛ nyɛ eghɛŋ kɔ bot ɛ bɔs djas étɛp nyɛ needjɛ
bot ɛ wɔ nadjɛ nyɛ ɔ, tsik na kɔm-kɔm. (aiōnios g166) 3
Tsik na kɔm-kɔm ɛ náá, bot gu wɔ, wɔy Zɛɛb etsɛɛtsɛ,
Zɛɛb ngɔt, dɔɔ nɛ ɛgu ɛ Yezu Klisto, mot wɔ nadhis ɔ.
(aiōnios g166) 4 Mɛ eelyaal duma yɔ kɔ bɔs. Mɛ eesa mɛsa
mɛ wɔ nalwom mɛ náá, mɛ zɛsa ɛ. 5 Nenak, Saag'am,
djɛ mɛ sok bhwoob'ɔ duma mɛ nadi nɛ yɛ esok mɛ
nadi e ngwoobɔ ɛ, ɛsok nɛ bɔs nɛ kusel. 6 «Mɛ eelyaal
wɔ nɛ bot ɛ wɔ nasɛɛ tɔ sama bot bɔs, da wɔ é djɛ
mɛ bak ɔ. Bɛ nabɛɛ bot bɔ, wɔ naadjɛ mɛ bak. Tin, ye
nabɛɛ bot ɛ tak eegwak mɛkpa mɔ. 7 Nenak bɛ eezegu
náá, esonok djas wɔ nadjɛ mɛ ɛ nadus ɛ pɛ daa lɔ. 8
Etɛɛ náá, mɛ eezelɛɛ mɛkpa mɛ wɔ nadjɛ mɛ ɛ. Tin, bɛ
naamyaal yɛ, bɛ eegu náá, tsɛɛtsɛ mɛ nadus ɛ pɛ daa
lɔ. Tin, bɛ eemyaal náá, wɔy ɛ nadhis mɛ. 9 «Mɛ djaala
nɛ nɔ ɛ, kɔ ɛsu ɛ lɔɔ. Mɛ ààdjaala nɛ nɔ kɔ ɛsu ɛ bot ɛ
bɔs'ak. Ye é, étɛp bot ɛ wɔ nadjɛ mɛ ɛ, etɛɛ náá, bɛ é
bɔ. 10 Tin, bot djas mɛ di nɛ nɔ ɔɔ, bɛ é bɔ. Deenek
bot bɔ djas ɛ bot bam. Tin, bɛ naadjɛ mɛ duu. 11 «Mɛ
tokapɛ kɔ bɔs. Tin, yɛ kabɛ bɔɔ ɔ, bɛ é kɔ bɔs. Yɛ bɛ
mam ɔ, mɛ ɛpetɔ́ pɛ daa lɔ. Saag'am na Dɛɛ, baala bɛ
tɔ ghwyil din ɛ lɔ, ghwyil mɛbwala mɛ wɔ nadjɛ mɛ
ɛ, etɛɛ náá, bɛ needi mot ngɔt dáa wɔy nɛ mam di
mot ngɔt ɛ. 12 E sok bis nɛ bɛ nɔɔ nadi, bis dinaa e di
wat ɛ, mɛ nadi baal bɛ nɛ ghwyil mɛbwala mɛ din ɛ
lɔ. Ghwyil mɛbwala mɛ wɔ nadjɛ mɛ ɛ. Mɛ nabebaal
bɛ é nɛ yɛ. Ye tok nɛ mot ngɔt diib tɔ lɔɔ, bhis mot
nabɛ náá, nyɛ waadiib, etɛɛ náá, ekwyala e mɛkana
mɛ Zɛɛb, neebela ɛsuk ɛ. 13 «Deenek, nenak mɛ moo
zyɛ pɛ daa lɔ. Mɛ lii etɛp bak ɛ esok mɛ di, mɛ dinaa
kɔ bɔs ɛ. Etɛɛ náá, bɔɔ bɛ ɛmet needi nɛ mɛmyaala
mam, da bɛ é di nɛ mɛmyaala yii tsɛɛtsɛ nɛ lyem wat.
14 Mɛ naadjɛ bɛ mɛkpa mɔ. Tin, bot ɛ bɔs ɛpebhina bɛ.
Etɛɛ náá, bɛdjekel bam tok bot ɛ bɔs'ak, dáa mam di
ààdi mot bɔs'ak ɛ. 15 Mɛ ààpawaab náá, wɔ dis bɛ kɔ
bɔs'ak. Tin, mɛ kwyɛl ɛ, wɔ baal bɛ nɛ Mbee mot. 16
Bɛ tok bot ɛ bɔs'ak, dáa mam pe di ààdi mot bɔs'ak ɛ.

17 Lyaala bɛ etsɛɛtsɛ, bɛ needi bot bɔ nɛ lyem wat.
Mɛkpa mɔ ɛ di etsɛɛtsɛ. 18 Mɛ eelwom bɛ pɛ kɔ bɔs,
dáa wɔy nalwom mɛ kɔ bɔs ɛ. 19 Mɛ eedjɛ wɔ tsik'am
djas kɔ ɛsu ɛ lɔɔ. Etɛɛ náá, bɔɔ pe bɛ needi bot bɔ na
dɛɛ nɛ tsɛɛtsɛ. 20 «Mendjaala mam tok étɛp bɔɔ bɛ
ɛmet. Mɛ djaala ɛ dɔɔ nɛ étɛp bot ɛ aadi gwak mɛlyo
mɔ ɔ, da bɛ é dum koŋ nɛ nam ɔ. 21 Mendjaala mam ɛ
náá, bɔɔ djas di mot ngɔt. Saag'am, bɛ di mot ngɔt nɛ
nena dáa wɔ di pɛ tɔ lam, mam tɔ lɔ ɛ. Bɛ di mot ngɔt
etɛɛ náá, bot ɛ bɔs neemyaal náá, ye é wɔy ɛ nadhis
mɛ. 22 «Mɛ eedjɛ bɛ duu wɔ nadjɛ mɛ ɛ, etɛɛ náá, bɛ
needi mot ngɔt dáa mena di mot ngɔt ɛ. 23 Mɛ eebe di
tɔ lɔɔ, wɔy tɔ lam. Deenek ɛ bɛ aakwak ɛdi ɛnyɔɛpe
mot ngɔt. Ye é deenek ɛ, bot ɛ bɔs'ak aagu náá, wɔy ɛ
nadhis mɛ. Wɔ nɛ kwyɛl bɛ dáa wɔ di kwyɛl mɛ ɛ. 24
«Saag'am, wɔ naadjɛ mɛ bak. Ɛkwosak ɛ lam ɛ náá, bɛ
di bis nɛ nɔɔ e di mɛ aadi é, etɛp bɛ neebee duu'am.
Ye é duu wɔ nadjɛ mɛ ɛ. Etɛɛ náá, wɔ nakwyɛl mɛ ɛ
ɛsok nɛ bɔs nɛ kusel. 25 Saag'am, wɔ mot epiki. Bot ɛ
bɔs'ak nabɛɛ àègu wɔ, ye é kabɛ mam ɔ, mam naagu
wɔ. Deenek, bɛdjekel bam bak eegu náá, ye é wɔy
ɛ nadhis mɛ. 26 Mɛ naazelyaal bɛ din ɛ lɔ. Tin, mɛ
waabaalyaal bɛ yɛ, etɛɛ náá, bɛ neekwyɛla pak'ɔɔ dáa
wɔ di kwyɛl mɛ ɛ. Deenek, da mam ɛ di tɔ elyem bɔɔ.»

18 Bhis nyɛ nazelii deenek ɛ, Yezu bɛ nɛ bɛdjekel
bɛ eezɛtɔ pe yii kyiid dii Sedelɔn. E di tak ye
naabɛɛ nɛ dhiiti bok. Wɔ gwaa nyɛ zɛni tɔ tak, bɛ nɛ
bɛdjekel bɛ. 2 Tin, Yudas, mot naka nyɛ ɔ, nadi egu di
tak etɛɛ náá, Yezu bɛ nɛ bɛdjekel bɛ nadi ezezyɛ sok
zɛsɛɛga é di tak. 3 Deenek, Yudas zokazɛtɔ pɛ bok tak,
bɛ nɛ ɛdhuu ɛ esodja. Tɔ sama esodja tak, ye nabɛ é
nɛ bɛbaalel ɛ kok Ndjaa-ebuwa, ee eboo bɛghaa-Zɛɛb
nalwom ɔ, zɛnɔɔ bot ɛdhuu ɛ eFalizyɛ. Bot binɔk djas
nadi é nɛ mɛkɔɔ, nɛ etwol nɛ elambi e mɛmbɔ. 4 Tin,
dáa Yezu nadi gu sa nadi kwyɛl ɛsɛɛ dum nɛ nɛ ɛ, wɔ
gwaa nyɛ zɛtiila pɛ kyee bɛ nadi é. Tin, nyɛ eezɛdji bɛ
náá: «Bi saa zɛ?» 5 É di'enek, wɔ gwaa bɛ zɛbɔɔza nɛ
nɛ náá: «Yezu mot Nazalɛt.» Tin, Yezu eezɛke nɛ nɔɔ
náá: «Ye é mam.» Yudas mot naka bɛ nwyak ɔ nadi é
tin, bɛ nɛ bɛ nɔɔ. 6 Dáa Yezu nake nɛ nɔɔ náá: «Ye é
mam» ɛ, wɔ gwaa bɛ bula pɛ bhis, zɛghaaga si. 7 Wɔ
gwaa Yezu baadji bɛ yak sok náá: «Bi saa zɛ e?» Bɛ
eebaazɛbɔɔza náá: «Yezu mot Nazalɛt.» 8 Tin, Yezu
eezɛke nɛ nɔɔ náá: «Ye bɛ é mɛ eezelɛɛ bin náá, ye é
mam. Yɛ bɛ náá, bi saŋ ɛ mam ɔ, betka bot ɛsis bɛ
tɔ́ yɔbɔ.» 9 Nyɛ nake deenek ɛ, etɛɛ náá, etɛp ee nyɛ
nalɛɛ náá: «Saag'am, mɛ àèpadiibal mot ngɔt tɔ bot ɛ
wɔ nadjɛ mɛ ɔ» neebela mɛsuk. 10 Simɔŋ Pyɛɛd nabɛɛ
nɛ pɛl. Tin, nyɛ eezɛwaal yɛ tɔ pɛp, nyɛ eezɛkwyal
mot-mɛsa mɛ boo ghaa-Zɛɛb. Wɔ gwaa nyɛ zɛtsaal
nyɛ ɛlɔ pɛ kyee mbɔ e ghɛŋ. Din ɛ mot-mɛsa mɛ tak
nabɛɛ Malkus. 11 É di'enek, Yezu eezɛke nɛ Pyɛɛd náá:
«Bulela pɛlɔ tɔ pɛp! Wɔ ke ɛ náá, mɛ aanàkwaadɛ bɛɛlɛ
mezuk mɛ Saag'am zedjɛ mɛ ɛ?» 12 Deenek, ɛdhuu
ɛ esodja nɛ mot nadi kɔ elo bɔɔ ɔ, zɛnɔɔ bɛbaalel ɛ
e kukuma eYuda, zokazɛmɛt Yezu. Bɛ eezɛkɔl nyɛ
mɛmbɔ nɛ ekel. 13 Bhii tak bɛ eezɛtɔ́ nɛ nɛ sok pɛ daa
Han. Anas nabɛɛ sɛɛg ɛ mwaa Kayif, mot nadi boo
ghaa-Zɛɛb e mbu tak ɔ. 14 Ghuna, Kayif nadjɛ mɛlyo
menek nɛ ekukuma eYuda, náá: «E nyɔ náá, mot ngɔt
gwyɛ kɔ ɛsu ɛ bot djas.» 15 Simɔŋ Pyɛɛd bɛ nɛ dhiiti
djekel nadi du Yezu pɛ bhis. Tin, dhiiti djekel'enɔk
nadi gunel nɛ boo ghaa-Zɛɛb. Deenek, ye naasa náá,
nyɛ ni tɔ kok ndjaŋ ɛ boo ghaa-Zɛɛb lɔɔg wat bɛ nɛ
Yezu. 16 Tin, Pyɛɛd zokazɛlik pɛ kel, e ngwoob ɛniel.
Tin, wɔ gwaa dhiiti djekel nadi gunel nɛ boo ghaa-
Zɛɛb ɔ zɛwyis, tɔ́, kɛlii nɛ moma mɛsa nadi baal ɛniel
ɔ. Bhii tak, bɛ eezɛniigal nyɛ. 17 Moma nadi baal ɛniel
tak eezɛke nɛ Pyɛɛd náá: «Dɔɔ nɛ wɔy pe, wɔ nadi
é ngɔt tɔ sama bɛdjekel ɛ mot yenɔk e?» Wɔ gwaa
Pyɛɛd zɛswonal. Nyɛy náá: «Àèbɛ! Mɛ àègunel nɛ nɛ.»
18 Dáa ɛgwyiyo nadi pupal ɛbuɛpe ɛ. Wɔ gwaa bot ɛ
mɛsa nɛ bɛbaalel ɛ kok Ndjaa-ebuwa zokazɛpaada du.
Bɛ moo tin é gɔɔl bɔɔ djas. Dɔɔ nɛ Pyɛɛd pe nadi é tin,
bɛ nɛ bɛ nɔɔ é gɔɔl du. 19 Tin, boo ghaa-Zɛɛb eezɛdji
Yezu mɛdjin dum nɛ bɛdjekel bɛ nɛ dum nɛ mɛlyo mɛ
nyɛ di lyo ɛ. 20 É di'enek, Yezu eezɛbɔɔza nɛ nɛ náá:
«Mam nalelyo ɛ, popoopwon emis mɛ bot djas, àèbɛ
tɔ syaab. Mɛ nalelyo ɛ, tɔ mendjaa mɛ mendjaala mɛ
eYuda nɛ tɔ kok Ndjaa-ebuwa, e di e eYuda djas nadidi
é sesɛɛga ɔ. Ye tok nɛ tɛp mɛ nalii tɔ syaab. 21 Etɛp yé
wɔ di dji mɛ yenek mɛdjin? Djia bot ɛ nadi gwak mɛ ɔ
etɛp ee mɛ nadi lelɛɛ bɛ ɛ. Bɔɔ, bɛ nɛ gu ɛnyɔɛpe sa
mɛ nadi é lɛɛ bɛ ɛ.» 22 Dáa Yezu nabɔɔza deenek ɛ, wɔ
gwaa mot ngɔt tɔ bɛbaalel ɛ kok Ndjaa-ebuwa nadi tin
ɔ zokazɛnyuu nyɛ bɛɛz. Nyɛy nɛ Yezu náá: «Bɛ lii nɛ
boo ghaa-Zɛɛb ɛ deenek e?» 23 Yezu eezɛbɔɔza nɛ nɛ
náá: «Yɛ bɛ náá, mɛ eelii ɛbiyoɛpe ɔ, lyaala mɛ tɛp
ɛbiyo ɛ tak. Yɛ kabɛ náá, mɛ eelii etsɛɛtsɛ ɔ, ha wɔ ka
myak mɛ etɛp yé?» 24 Tin, Anas eezɛkyeed Yezu pɛ
dáa Kayif boo ghaa-Zɛɛb, mɛmbɔ ekɔla. 25 E ɛwala
ɛlenek djas Simɔŋ Pyɛɛd nadi é tin tɔ ɛbɛsɛɛ ɛ kok
ndjaŋ ɛ boo ghaa-Zɛɛb é gɔɔl du. Wɔ gwaa bɛ zɛdji nyɛ

náá: «Dɔɔ nɛ wɔy pe, wɔ tok ngɔt tɔ bɛdjekel ɛ mot tak e?» É di'enek, Pyɛɛd zɛswonal, nyɛy náá: «Ààbɛ! Mam àègyee bis nɛ nɛ.» 26 Tin, mot ngɔt tɔ sama bot ɛ mɛsa ɛ boo ghaa-Zɛɛb, mot nadi byel nɛ mot Pyɛɛd natsaal ɛlɔ ɛ. Nyɛ eezɛke nɛ Pyɛɛd náá: «Wɔ ke é náá, mɛ bɛ é ààbee wɔ mbembɛ tɔ bok é?» 27 Tin, Pyɛɛd eebaazɛswonal nyɛ swonela sis. Deenek, e di tak wat kuu eezɛkɔk. 28 Tin, bɛ eezɛdus nɛ Yezu pɛ daa Kayif, tó nɛ nɛ pɛ ndjaŋ ɛ dhiiti kukuma eLɔm. Ye nabɛɛ tɔ mɛlem kɛɛŋ. Tin, ekukuma eYuda nabɛɛ ààni yɔbɔ pɛ daa kukuma eLɔm. Bɛ nasa deenek ɛ étɛp bɛ nadi kaab náá, bɛ ɛzɛkɛpul etsi bɔɔ. Étɛp bɛ needɛ edee e ɛbyoŋ ɛ Pak. 29 Étɛp tak ɛ, Pilat nazɛboma nɛ nɔɔ pɛ kel. Tin, nyɛ é boozɛdji bɛ náá: «Lo mɛsɔ̌ mɛ bi zɛpit mot tak ɛ yé?» 30 Tin, bɛ eezɛbɔɔza nɛ nɛ náá: «Nyɛ é pe di ɛ, ààdi mbee mot ɔ, pe bis ààpazyɛ nɛ nɛ pɛ daa lɔ.» 31 Tin, wɔ gwaa Pilat zɛbɔɔza nɛ nɔɔ náá: «Yɛ bɛ deenek ɔ, nɔɔka nyɛ, da bi ɛ kɛpɛ́ɛ nyɛ dáa etsi bin di lɛɛ ɛ.» É di'enek, eYuda eezɛbɔɔza náá: «Bisɔ eYuda, bis tok nɛ eghɛŋ ɛdjɛ mot epɛ́ɛ e ɛsyee.» 32 Ye nasɛɛ deenek ɛ etɛɛ náá, mɛkpa mɛ Yezu nalɛɛ dum nɛ kɔkɔ mbi ɛsyee ɛ nyɛ aagwyɛ é, neebela ɛsuk. 33 Tin, Pilat eezɛni tɔ ndjaŋ ɛ, bhii tak, nyɛ eezɛdjóo Yezu. Nyɛ eezɛdji nyɛ náá: «Wɔ ɛ mɛkoozi mɛ eYuda?» 34 Deenek, Yezu eezɛbɔɔza nɛ nɛ náá: «Ye é esiiza bɔ met ɛ di ke náá, wɔ dji mɛ deenek ohoo? Wɔ dji deenek ɛ, etɛɛ náá, bot ɛ sis ɛlɛɛ wɔ deenek kɔ ɛsu ɛ lam?» 35 Tin, Pilat eezɛbɔɔza náá: «Wɔ bee mɛ mot dhaad mbyak eYuda? Bot ɛ dhaad mbyak ɔ nɛ eboo bɛghaa-Zɛɛb ɛ zɛpit wɔ pɛ daa lam. Wɔ sa yé?» 36 É di'enek, Yezu eezɛbɔɔza nɛ nɛ náá: «Ɛyoŋ ɛ lam tok yii bɔs'ak. Ɛyɔŋ ɛ lam ɛpedi é di yii bɔs'ak ɔ, pe bot ɛ di baal mɛ ɔ eelumla dɛɛb nɛ nen. E kaab náá, eYuda ɛzɛkɛmɛt mɛ, kɛka mɛ e mɛmbɔ mɛ ekukuma bɔɔ. Ààbɛ! Ye tok deenek, ɛyoŋ ɛ lam tok ɛyoŋ ɛ bɔs'ak.» 37 Tin, Pilat eebaazɛdji nyɛ náá: «Deenek, ye kwyɛl ɛlɛɛ náá, wɔ é mɛkoozi?» É di'enek, Yezu eebaazɛbɔɔza náá: «Wɔy wɔ ɛmet eeke náá, mɛ ɛ mɛkoozi. Mɛ eezebyel, tin, mɛ nazyɛ kɔ bɔs ɛ etɛp mɛ neezɛbaŋa bot sa etsɛɛtsɛ di ɛ. Mot di myaal etsɛɛtsɛ ɔ, nɛ gwak etɛp ee mɛ di lii ɛ.» 38 É di'enek Pilat eezɛdji náá: «Etsɛɛtsɛ kwyɛl ɛlɛɛ yé?» Bhis nyɛ nadji nyɛ deenek ɛ, Pilat eebaazɛsik, kɛboma nɛ eYuda pɛ kel. Nyɛ eezɛke nɛ nɔɔ náá: «Mam ààbee lo mɛsɔ̌ mɛ mɛ di egoka nɛ ɛpɛ́ɛ mot tak epɛ́ɛ e ɛsyee dum nɛ tak ɛ.» 39 Tin, dáa bi di náá: «Bi nɛ gu dáa mena di zyɛka nɛ ɛsesa sok. E mɛbyoŋ mɛ ePak djas ɛ, mɛ nɛ dyeebapel bin mot membok ngɔt. Bi kwyɛl ɛ náá, mɛ pel mɛkoozi mɛ eYuda?» 40 Bɛ eezɛbɔɔza nɛ Pilat nɛ etsim náá: «Oo! Ààbɛ nyɛy! Bis kwyɛl ɛ náá, wɔ wyisal Bhaalabas!» Ghuna Bhaalabas nabɛɛ mot ɛzɛm nɛ ebhooba.

19 Deenek, Pilat eezɛlwom náá, bɛ nɔɔ Yezu. Da bɛ é nyuu nyɛ nɛ eghwyɛs. 2 Tin, wɔ gwaa esodja zokazɛsa kɔtɔ nɛ kel mɛgɔk, sɔm Yezu ye é e lo. Bɛ eezɛbet nyɛ ndjookuwa na tɔɔbelaa. 3 Bɛ moo tin é tiila sok bhwoob'ɛ. Bɛ ka tin ɛ, é swos nyɛ mɛswosel mɛ mɛduka náá: «Mɛ eeswos wɔ, mɛkoozi mɛ eYuda!» Nɛ ɛpak nyɛ mɛbhɛɛz. 4 Tin, Pilat eebaazɛwyis pɛ kel wyisa sis. Nyɛ eezɛke nɛ edhuu ɛ bot náá: «Gwakeka, mɛ ɛpezyɛ nɛ nɛ wak étɛp bi neegu náá, mɛ ààpabela lo mɛsɔ mɛ di egoka nɛ ɛdjɛ mot tak epɛ́ɛ e ɛsyee dum nɛ tak ɛ.» 5 Tin, Yezu eezɛwyis, nyɛ eebɔt kɔtɔ mɛgɔk nɛ ndjookuwa na tɔɔbelaa e nyel. Tin, Pilat eezɛke náá: «Beeka mot tak e!» 6 Tin, eboo bɛghaa-Zɛɛb nɛ bɛbaalel ɛ kok Ndjaa-ebuwa nabee nyɛ é. Wɔ gwaa bɛ zɛtsim náá: «Bemka nyɛ e mɛlaaba! Bemka nyɛ e mɛlaaba!» É di'enek, Pilat eezɛke nɛ nɔɔ náá: «Kɛ bemka nyɛ e mɛlaaba, biyɔ bɛ ɛmet. Etɛɛ náá, tɔ yam beea, mam ààbee lo mɛsɔ mɛ di egoka nɛ ɛdjɛ mot tak epɛ́ɛ e ɛsyee dum nɛ tak ɛ.» 7 É di'enek, eYuda eezɛke nɛ nɛ náá: «Bis ɛ nɛ etsi, dum nɛ etsi tak, nyɛ goka é nɛ ɛsyee. Etɛɛ náá, nyɛ ke ɛ náá, nyɛ ɛ Mɔn Zɛɛb.» 8 Dáa Pilat nagwak elii bot binɔk ɛ, bwoo nabaazɛsa nyɛ ɛbuɛpe. 9 Nyɛ eezɛsik tɔ ndjaa, bhii tak, nyɛ eezɛdji Yezu náá: «Wɔ dus paa?» Tin, Yezu nabɛɛ, ààbɔɔza nɛ nɛ. 10 Pilat eezɛke nɛ nɛ náá: «Wɔ ààkwyɛl ɛbɔɔza e mɛdjin mam e? Wɔ àègu náá, mɛ ɛ nɛ ghwyil ɛbet wɔ, dɔɔ nɛ ghwyil ɛlwom náá, bɛ bem wɔ e mɛlaaba?» 11 Yezu eezɛbɔɔza nɛ nɛ náá: «Wɔ tok nɛ dhiiti ghwyil wat kɔ lam, bhis yii Zɛɛb nadjɛ wɔ ɛ. Étɛp tak ɛ di náá, mot zɛseeb mɛ e mɛmbɔ mɔ ɛ, nyɛ é nɛ boo ndjɛ dhaa dhaŋa yɔ.» 12 É di'enek, Pilat nabɛɛ, nyɛ moo saa mɛpek etɛɛ nyɛ bet Yezu. Tin, eYuda eebaazɛni é tsim náá: «Wɔ ɛbet mot yenɔk ɔ, wɔ tok sɔ ɛ Sezaad boo mɛkoozi. Etɛɛ náá, mot ɛ ke wak náá, nyɛ mɛkoozi ɔ, yenɔk ɛ mot mɛbhuka mɛ Sezaad!» 13 Dáa Pilat nagwak mɛkpa menek ɛ, nyɛ é boozɛwyisal Yezu pɛ kel. Bhii tak nyɛ eezɛdisi kɔ boo bɛtetɛp e di bɛ nadi é djóo tɔ lii ebhele: «Ghabata» ɛ. Yɛ ɛ di ɛbɛsɛɛ di náá, mɛkok ɛ djaa si é bɔs ɔ. 14 Ye nabɛɛ e ges dwoo saba ɛbyoŋ ɛ Pak, ye moo tɔ tyee ɛwala kuku mwos. Tin, Pilat eezɛke nɛ eYuda náá: «Beeka mɛkoozi min e!» 15 É di'enek bɔɔ djas eezɛtsim ɛlyelɛpe náá: «Góa nyɛ!

Góa nyɛ! Bema nyɛ e mɛlaaba!» Pilat eezɛdji bɛ náá: «Bi kwyɛl ɛ náá, mɛ bem mɛkoozi min e mɛlaaba?» Eboo bɛghaa-Zɛɛb eezɛbɔɔza náá: «Bis tok nɛ dhiiti mɛkoozi bhis mɛkoozi Sezaad!» **16** Tin, Pilat eezɛka bɛ Yezu étɛp bɛ neekɛbem nyɛ e mɛlaaba. Bɛ eezɛtó nɛ Yezu. **17** Tin, Yezu nyɛ ɛmet eezɛbɛp mɛlaaba mɛ étɛp ɛwyis kɔ dɛl. Da nyɛ ɛ tó pɛ dhiiti di bɛ nadi djóo tɔ lii ebhele «Ghologhota» ɛ. Ye kwyɛl ɛlɛɛ ɛ: «Di Bhobho Lo». **18** E di tak ɛ esodja nabem Yezu e mɛlaaba. E ɛwala ɛ tak wat, bɛ zokabaabem bɛdhiiti bot ɛbá e mɛlaaba, nwyak pɛ yak kyee, nwyaa ngɔt pɛ yii kyee. Yezu nadi é, kuku tak. **19** Tin, Pilat zokalwom náá, bɛ nɔɔ mɔɔ pɛt ɛbaya, da bɛ é tsel kɔ mɛlaaba mɛ tak. Kɔ mɔɔ pɛt ɛbaya ɛ tak bɛ nakwyal ɛ náá: «Yezu, mot Nazalɛt, mɛkoozi mɛ eYuda.» **20** Bɛtɛɛ nɛ eYuda naalaa ekwyala e tak etɛɛ náá, di bɛ nabem Yezu e mɛlaaba ɔ, nabɛɛ, e ngwoob dɛl. Deenek, ekwyala e tak nabɛɛ tɔ lii ebhele, nɛ tɔ lii eLɔm, dɔɔ nɛ tɔ lii eGhɛlɛk. **21** Tin, wɔ gwaa eboo bɛghaa-Zɛɛb zokazɛke nɛ Pilat náá: «Ye bɛ ààgoka náá, wɔ kwyal náá: "Mɛkoozi mɛ eYuda." Tin, wɔ goka nɛ ɛkwyal ɛ náá: "Mot tak ke é náá: Mɛ ɛ mɛkoozi mɛ eYuda."» **22** Pilat eezɛbɔɔza nɛ nɔɔ náá: «Sa mɛ zeekwyal ɛ, ye lik ɛ kwyala.» **23** Dáa esodja nasilal ɛbem Yezu e mɛlaaba ɛ, bɛ eezɛnɔɔ ekaad bɛ, wɔ gwaa bɛ zɛkaa yɛ ekyee ená, mot nɛ mot nɛ yɛ kyee. Bɛ zokabaazɛnɔɔ lɔbɔ yɛ nadi lata nɛ kel wat kana pɛ si kɛkum pɛ ɛko ɛ. **24** Tin, esodja moo tin é ke pak'ɔɔ náá: «Sa mena àànyaaka lɔbɔ yak. Deenek djhooka sa ka ɛgwyeeg étɛp mena neeguka mot aanɔɔ yɛ ɔ.» Ye é deenek ɛ, mɛkpa mɛ Zɛɛb di lɛɛ náá: «Bɛ naakaa ekaad bam. Bɛ naasa ɛgwyeeg étɛp ɛnɔɔ kaadam» naabela ɛsuk. Beeka dáa esodja nasa enek. **25** Nyɛɛg ɛ Yezu nabɛɛ tin titel, e ngwoob mɛlaaba, bɛ é mɔn nyɛɛg, zɛnɔɔ Maali mwaa Keleopas, dɔɔ nɛ Maali, moma dɛl ɛ Makdala. **26** Yezu eezɛbee nyɛɛg, tin, djekel nyɛ nadyeebakwyɛl ɔ e ngwoobɛ. Nyɛ é boozɛke nɛ nyɛɛg náá: «Nyaag'am, beea mɔn'ɔ.» **27** Bhii tak nyɛ eezɛke nɛ djekel tak náá: «Beea nyoog e». Tin, kana ɛwala ɛlenek, djekel yenɔk eezɛnɔɔ nyɛ, tó, kɛdi e di wat bɛ nɛ nɛ. **28** Bhis etɛp binek, dáa Yezu nadi é gu náá, etɛp djas nabɛɛ, ye naazesael ɛ. Nyɛ eezɛke, etɛɛ náá, esesɛɛ ee nadi ekwyala ɛ djas neebela mɛsuk. Ye na bɛ é yɛ eekwyalaa náá: «Mɛ ɛ nɛ gwyes mɛdii.» **29** E di tak, ye nabɛɛ nɛ bhe nɛ mɛnyok mɛ na bwaaz-bwaaz tɔ tak «tɔɔɔ». Tin, wɔ gwaa esodja zokaduu pes mɛnyuku tɔ mɛnyok mɛ tak, bɛ eezɛkɔl e lɛɛ mɔɔ le. Bhii tak bɛ eezɛseɛb yɛ pɛ pak nuub ɛ Yezu. **30** Yezu eezɛdɛ mɛnyok mɛ na bwaaz-bwaaz menek, bhii tak nyɛ zɛke náá: «Djas eedjala!» É di'enek, nyɛ eezɛsil lo si. Bhii tak, nyɛ eezɛsil eswos. **31** Ye nabɛɛ, e ges dwoo saba. Ekukuma eYuda nabɛ ààkwyɛl náá, emuu di kɔ mɛlaaba e dwoo saba. Bela náá, ye nabɛɛ boo saba. Tin, bɛ é boozɛke nɛ Pilat náá, nyɛ lwom bot, bɛ kɛɛbwak mɛko mɛ bot ɛ nadi e mɛlaaba ɔ, da bɛ é dis emuu bɔɔ. **32** Tin, esodja naazɛzyɛ zɛbwak bɛ mɛko mɛ bot ɛbá nabemaa e mɛlaaba lɔɔg wat nɛ Yezu ɔ. **33** Dáa bɛ nakazyɛ étɛp ɛzɛbwak yɛ Yezu ɛ, bɛ ka bee ɛ, nyɛ eezegwyɛ. Étɛp tak ɛ bɛ nadi ààbwak nyɛ mɛko. **34** Tin, wɔ gwaa sodja ngɔt zokazɛlum nyɛ nɛ ɛkɔɔ e bhaaz. Wɔ gwaa, ghiya nɛ mɛdii zokazɛwyis e sum di tak. **35** Mot nabee nɛ mis mɛ dáa étɛp bak djas nadi sɛɛ ɛ di kaada etɛp bak. Etɛp ee nyɛ di lɛɛ wak ɛ, ye é etɛp etsɛɛtsɛ. Nyɛ nɛ gu náá, nyɛ lɛɛ ɛ etɛp etsɛɛtsɛ. Nyɛ lɛɛ bin ɛ, etɛɛ náá, biyɔ pe, bi neemyaal. **36** Etɛp bak djas nasael ɛ, etɛɛ náá, sa nakwyalaa tɔ mɛkana mɛ Zɛɛb náá: «Nyɛ aanàkwaabwakaa gwyes wat ɛ» neebela ɛsuk. **37** E dhiiti di, mɛkana mɛ Zɛɛb baalɛɛ ɛ náá: «Bɛ waabee mot bɛ lum nyɛ e bhaaz ɔ.» **38** Bhii tak, Zozɛf mot dɛl Alimate eezɛwaab nɛ Pilat náá, nyɛ djɛ nyɛ ze étɛp ɛnɔɔ muu ɛ Yezu nyɛ neekɛdel. Zozɛf nabɛɛ djekel ɛ Yezu tɔ syaab, etɛɛ náá, nyɛ nadi kaab ekukuma eYuda. Pilat zokamyaal, bhii tak, nyɛ eezɛtó, kɛnɔɔ muu ɛ Yezu. **39** Nikodhɛm, mot nató kɛboma nɛ Yezu dhiiti dwoo e pum ɔ, zokazyɛ. Nyɛ nazyɛ ɛ nɛ epuuza bɛmɛnanas ekilo mɛkam-mɛlɛl yii nasael nɛ miid nɛ aloe ɛ. **40** Tin, bɔɔ bɛbá eezɛnɔɔ muu ɛ Yezu. Wɔ gwaa bɛ zɛpil yɛ tɔ epes bheeza, nɛ ɛsoso mɛnanas menek e tak. EYuda dyeebazezyɛ nɛ ɛsesa deenek, esok bɛ di ɛkɛdel mot ɛ. **41** E ngwoob di bɛ nawa Yezu e mɛlaaba ɛ, ye nabɛɛ nɛ bok wat tin. Tɔ bok tak, ye nabɛɛ nɛ ɛvit ɛ na bes nadi náá, bɛ dinaa ààpaawa mot tɔ tak sok ɛ. **42** Dáa nadi náá, ye nabɛɛ e ges dwoo saba eYuda ɛ, nɛ dáa ye nabela náá, ɛvit nadi é ɛkunaaɛpe ɛ. Etɛɛ tak ɛ, bɛ zokanɛɛg muu ɛ Yezu tɔ tak.

20 Kɛɛŋ tɔ ghooghom mɛlem mɛ dwoo yenga, Maali moma dɛl Makdala eezɛtó pɛ ɛvit. Nyɛ kabee ɛ, ɛvit moo mbek, boo ɛkok ɛ nadi eyalaa ɛvit nɛ yɛ ɔ, moo mbiŋela e ngwoob ɛ ɛvit. **2** Nyɛ eezɛsum kaab, tó, kɛlɛɛ Simɔŋ Pyɛɛd nɛ dhiiti djekel ɛ Yezu nadi kwyɛl ɛbuɛpe ɔ. Tin, nyɛ eezɛlɛɛ bɛ náá: «Bɛ eedis muu ɛ Ghɛŋ tɔ ɛvit ɛ lɛ. Bis ààgu pɛ kyee bɛ kɛnɛɛg nyɛ é.» **3** Tin, Pyɛɛd bɛ nɛ dhiiti djekel eezɛnɔɔ mɛnyel tó pɛ ɛvit ɛ tak. **4** Bɔɔ djas bɛbá eezɛsum kaab. Dáa bɛ nadi kaab ɛ, dhiiti djekel yenɔk naadhaa Pyɛɛd nɛ kaab,

nyɛ eezɛkum pɛ ɛvit ɛsok. 5 Tin, nyɛ eezɛmalal gwyák tɔ ɛvit, nyɛ kabee ɛ bɔɔ epes e kaad bɛ nadjɛl Yezu nyel nɛ ye é, nɛɛga si. Nyɛ kadi ɛ, ààni tó ɛvit. 6 Simɔŋ Pyɛɛd mot nadi du nyɛ pɛ bhis'ɔ eebaazɛkum yɛ. Wɔ gwaa nyɛ zɛni tɔ ɛvit, nyɛ kabee ɛ bɔɔ epes e kaad bɛ nadjɛl nyɛ nyel nɛ ye é, nɛɛga si. 7 Dɔɔ nɛ bhɛɛ bɛ nabutal lo ɛ Yezu nɛ ye é. Bhɛɛ tak nabɛɛ ààdi e di wat nɛ bɔɔ epes e kaad bɛ nadjɛl nyɛ nyel nɛ ye é. Bhɛɛ nadi é, pila e dhiiti di. 8 Tin, djekel naleedum ɛsok ɔ, zokazɛni tɔ ɛvit. Dáa nyɛ nabee deenek ɛ, nyɛ eezɛdum koŋ nɛ Yezu. 9 Tin, kɛkum ɛwala ɛlenek, bɛdjekel ɛ tak nabɛɛ bɛ dinaa ààmɛt ɛsuk ɛ ekwyala e Zɛɛb di ke náá, Yezu nawaadiɛ gom tɔ ɛsyee ɛ. 10 Bhii tak, bɛdjekel binɔk bɛbá eezɛsik, tó pɛ ndjaŋ ɔɔ. 11 Maali nadi é tetel pɛ kel e ngwoob ɛvit, nyɛy é dje. Dáa nyɛ nadi é dje ɛ, wɔ gwaa nyɛ malal gwyák tɔ ɛvit. 12 Nyɛ kabee ɛ, efofop ebá nɛ ekaad e na puu e mɛnyel, bɔɔ mendiindil e di bɛ nanɛɛg muu ɛ Yezu ɔ. Ngɔt pɛ kyee bɛ nanɛɛg lo ɛ Yezu ɛ, nwyak ngɔt pɛ kyee mɛko. 13 É di'enek, efofop eezɛdji nyɛ náá: «Wɔ dje yé?» Nyɛ eezɛbɔɔza nɛ nɔɔ náá: «Bɛ eedis Ghɛŋ'am. Mɛ ààgu pɛ bɛ kɛnɛɛg nyɛ é.» 14 Dáa nyɛ nalii deenek ɛ, nyɛ eezɛliig mis, nyɛ eebee Yezu tinaak tetel. Tin, Maali nabɛɛ ààgu náá, ye nabɛɛ Yezu. 15 Wɔ gwaa Yezu zɛdji náá: «Wɛɛ moma, wɔ dje yé? Wɔ saa zɛ?» Nyɛ nagu ɛ náá, ye nabɛɛ mot-mɛsa mɛ bok. Étɛp tak ɛ nyɛ nabɔɔza nɛ nɛ náá: «Yɛ bɛ náá, wɔy ɛ dis nyɛ ɔ, lɛɛa mɛ pɛ wɔ kɛnɛɛg nyɛ é, mɛ neetó, kɛnɔɔ nyɛ.» 16 Tin, Yezu eezɛke nɛ nɛ: «Maali!» Nyɛ eezɛliigel, gwyák pɛ Yezu nadi é. Bhii tak, nyɛ eezɛlii nɛ nɛ tɔ dhaad lii ebhele náá: «Rabhuni!» Ye kwyɛl ɛlɛɛ ɛ: «Lyoel». 17 Yezu eezɛke nɛ nɛ náá: «Nà mɛt mɛ etɛɛ náá, mɛ dinaa paa byet pɛ daa Saag'am. Deenek, Tɔ́a, kɛlɛɛ nɛ bɔn nyɛɛg bam náá, mɛ ɛpebyet pɛ daa Saag'am, baadi pe Sɛɛg'en ɔ; pɛ daa Zɛɛbam, baadi pe Zɛɛben ɔ.» 18 É di'enek, Maali moma dɛl Makdala eezɛsik, tó pɛ bɛdjekel nadi é. Nyɛ eekɛlɛɛ bɛ náá: «Mɛ eebee Ghɛŋ!» Bhii tak, nyɛ moo elɛɛ bɛ etɛp ee nyɛ nalɛɛ nyɛ é. 19 Ye nazobɛ ɛ dwoo yenga tak wat bikoko, bɛdjekel nadi é bɔɔ djas e di wat tɔ dhiiti ndjaa. Ye nabɛɛ, bɛ eekɔɔl ɛbɛ ɛ ndjaa ghiŋ, etɛɛ náá, bɛ di kaab ekukuma eYuda. Yezu zɛzyɛ, nyɛ eezɛtyaa tetel kuku ɛbwak ɛ lɔɔ. Nyɛy nɛ nɔɔ náá: «Egwyem di nɛ nen!» 20 Tin, dáa nyɛ nasilal ɛke nɛ nɔɔ deenek ɛ, nyɛ moo tin é lyaal bɛ ebam e mɛmbɔ mɛ nɛ yii bhaaz'ɛ. É di'enek, elyem bɛdjekel nalwood nɛ mɛmyaala dáa bɛ nabee Ghɛŋ ɛ. 21 Yezu eebaazɛke nɛ nɔɔ náá: «Egwyem di nɛ nen! Dáa Saag'am nalwom mɛ ɛ, mam pe mɛ eelwom bin.» 22 Bhis mɛkpa menek, Yezu eezɛwuubal kɔ lɔɔ, nyɛy nɛ nɔɔ náá: «Nɔɔka Sisim na Dɛɛ! 23 Bot ɛ bi aapel mesyem mɔɔ ɛ, mesyem mɔɔ waapelel. Bot ɛ bi aapɛɛ ɛpel ɛ mesyem mɔɔ ɛ, mesyem mɔɔ aanàkwaapelel.» 24 Ghuna ngɔt tɔ bɛdjekel kam nɛ bɛbá, Toma mot nagetaa din ɛ «Ɛwas» ɔ, nabɛ ààdi tak é ghɛŋ Yezu nazyɛ é. 25 Tin, bɛdhiiti bɛdjekel zokazɛlɛɛ nyɛ náá: «Bis eebee Ghɛŋ!» Wɔ gwaa Toma zɛbɔɔza nɛ nɔɔ náá: «Mɛ ɛ di ààbee ebam mɛpyoŋ mɛ epɔndi tɔ mɛmbɔ mɛ ɔ. Mɛ di ààwa djin tɔ ebam mɛpyoŋ mɛ tak ɔ. Mɛ di ààwa mbɔ tɔ bam bɛ natuu nyɛ ɛkɔɔ é ebhaaz ɔ. Yɛ di ààbɛ deenek ɔɔ, mɛ tok nɛ ghwyil ɛmyaal.» 26 Yenga wat bhii tak, bɛdjekel nabaadiɛ zɛɛga e di wat tɔ ndjaa. Toma nadi é tin, bɛ nɛ bɛ nɔɔ. Mɛbɛ mɛ ndjaa nadi ekɔɔla ghiŋ. Tin, Yezu eezɛzyɛ, nyɛ eezɛtyaa tetel kuku ɛbwak ɛ lɔɔ. Nyɛy nɛ nɔɔ náá: «Egwyem di nɛ nen!» 27 Bhii tak, nyɛ eezɛke nɛ Toma náá: «Wa djinɔ wak, da wɔ ɛ bee mɛmbɔ mam. Sɛɛba mbɔ ɔ, da wɔ ɛ zɛwa tɔ ebhaaz bam. Kata ɛswonal, da wɔ ɛ dum koŋ nɛ Zɛɛb!» 28 Tin, Toma eezɛbɔɔza náá: «Ghɛŋ'am, Zɛɛbam.» 29 É di'enek, Yezu eezɛke nɛ nɛ náá: «Wɔ dum koŋɔ nɛ nam ɛ, etɛɛ náá, wɔ eebee mɛ? Ɛnyɔ nɛ bot ɛ di dum koŋɔɔ nɛ nam, bɔɔ ààbee mɛ!» 30 Yezu naasa dhiiti bɛtɛ nɛ endem e mɛbwala e mis mɛ bɛdjekel bɛ. Endem e mɛbwala ngɔt di náá, etok kwyala, tɔ mɛkana mak ɛ. 31 Yak tak nakwyalaa ɛ, étɛp bi neemyaal náá, Yezu ɛ Mɛsia Mɔn Zɛɛb. Tin, bi ɛ dum koŋ nɛ nɛ deenek ɔ, bi ɛ waabela tsik na kɔm-kɔm nɛ din ɛ lɛ.

21 Bhis ba mɛlu, Yezu baazɛtel nyel tela sis nɛ bɛdjekel bɛ e ɛboŋ ɛ dii Tibeliaad. Beeka dáa ye nadhaŋ ɛ. 2 Simɔŋ Pyɛɛd, nɛ Toma nadi djóoaa «Ɛwas» ɔ, zɛnɔɔ Natanaɛl mot ghaada Kana, pɛ kyee dik Ghalile. Baazɛnɔɔ bɔn ɛ Zɛbɛdɛ bɛbá, nɛ bɛdhiiti bɛdjekel bɛbá, bɛ nadi é sama wat. 3 Simɔŋ Pyɛɛd eezɛke nɛ nɔɔ náá: «Mɛ ɛpetó kɛlóo ngwyep.» Bɛ eezɛbɔɔza nɛ nɛ náá, «Djhookaka.» Tin, bɛ eezɛwyis, zɛni tɔ boo elɛɛd. Deenek, e pum yenek djas bɛ nabɛɛ ààkobela sonok. 4 E mɛlem kɛɛŋ, Yezu eezɛtyaa e ngwoob dii tak. Tin, bɛdjekel naabee nyɛ, ààgu náá, ye é Yezu. 5 Nyɛ eezɛke nɛ nɔɔ náá: «Ehe biyɔ mengbaaz, bi tok nɛ ba bɛsu?» Bɛ eezɛbɔɔza nɛ nɛ náá: «Ohoo, bis tok nɛ yɛ hoo.» 6 Nyɛ eezɛke nɛ nɔɔ náá: «Laka ɛwyet pɛ kyee mbɔ eghɛŋ e boo elɛɛd bin, bi ɛ waabela.» Tin, bɛ eezɛlaa é yenek, wɔ gwaa bɛ zɛbela bɛtɛ nɛ

bɛsu. Mɛbu mɛ tak ààdjala nɛ dáa bɛ aakwak ɛghɛɛ yɛ.
7 Djekel Yezu nadi é kwyɛl ɛbuɛpe ɔ, zokake nɛ Pyɛɛd
náá: «Ye é Ghɛŋ!» Dáa Simɔŋ Pyɛɛd nagwak mɛkpa
mɛ náá: «Ye é Ghɛŋ!» Nyɛ eezɛkɔl ndjookuwa yɛ e
kuu, etɛɛ náá, ye nabɛ é, nyɛ naadis ndjookuwa étɛp
ɛla ɛwyet. Bhii tak nyɛ eezɛghaaga tɔ dii. 8 Bɛdhiiti
bɛdjekel eezɛbula tɔ boo elɛɛd bɔɔ é dul ɛwyet «tɔɔɔ»
nɛ bɛsu tɔ tak. Bɛ nabɛɛ ààdyeebatseta nɛ ɛboŋ bɛ
nadi é tyee emɛtɛlɛ bɛdhet ebá nɛ ɛboŋ. 9 Dáa bɛ
nazesɛɛ nɛ elɛɛd e bɔs ɛ, bɛ ka sɛka ɛ du nɛ su kɔ tak,
zɛnɔɔ mapa. 10 Yezu eezɛke nɛ nɔɔ náá: «Dhaaka nɛ
bɛdhiiti bɛsu ɛ bi gó ɛ.» 11 Tin, Simɔŋ Pyɛɛd eezɛgo tɔ
elɛɛd. Nyɛ eezɛdul ɛwyet ɛ nazelwood nɛ bɛsu ɛ, pɛ
kyiid. Deenek, tɔ ɛwyet, ye nabɛɛ nɛ eboo bɛsu dhet nɛ
mɛkam-mɛtɛn nɛ elɛl. Tin, nɛ eboo bɛsu binek, ɛwyet
nabɛɛ àànyɛɛ. 12 Bhii tak, Yezu eezɛke nɛ bɛdjekel
náá: «Dha dɛka!» Tin, tɔ bɛdjekel, ye nabɛ ààbɛ nɛ
mot ngɔt nabɛɛ nuubɛ, dji náá: «Wɔ é zɛ?» Etɛɛ náá,
bɔɔ djas nadi gu náá, ye nabɛɛ Ghɛŋ. 13 Yezu eezɛtiila.
Wɔ gwaa nyɛ zɛnɔɔ mapa, kaa bɛ ye é. Bhii tak nyɛ
eebaazɛnɔɔ su, kaa bɛ ye é. 14 Yenek tak nabɛɛ tyee
esok elɛl ee nyɛ nalyaal bɛdjekel bɛ nyel, bhis Zɛɛb
nagomal tɔ esyee nyɛ é. 15 Bhis bɛ nasilal ɛdɛ edee ɛ,
Yezu eezɛke nɛ Simɔŋ Pyɛɛd náá: «Simɔŋ mɔɔ Zaŋ, wɔ
nɛ kwyɛl mɛ dhaa bak bot e?» Simɔŋ eezɛbɔɔza náá:
«Hɛɛɛ, Ghɛŋ, wɔy wɔ ɛmet nɛ gu náá, mɛ nɛ kwyɛl
wɔ.» Tin, Yezu eezɛlɛɛ nɛ nɛ náá: «Wyeela bɔɔ ebhata
bam.» 16 Nyɛ eebaazɛdji djia sis tyee esok ebá: «Simɔŋ,
mɔɔ Zaŋ, wɔ nɛ kwyɛl mɛ?» Tin, Pyɛɛd eezɛbɔɔza nɛ
nɛ náá: «Hɛɛɛ, Ghɛŋ, wɔ nɛ gu djas. Wɔ nɛ gu náá, mɛ
nɛ kwyɛl wɔ!» Yezu eebaazɛbɔɔza nɛ nɛ náá: «Baala
etaabam.» 17 Nyɛ eebaazɛdji djia sis tyee esok elɛl
náá: «Simɔŋ, mɔɔ Zaŋ, wɔ nɛ kwyɛl mɛ?» Tin, lyem
nabɛɛ, ye kpaa Simɔŋ nɛ dáa nyɛ nabaadji mɛdjin mɛ
tak djia sis náá: «Simɔŋ, mɔɔ Zaŋ, wɔ nɛ kwyɛl mɛ?»
Tin, Pyɛɛd eezɛbɔɔza nɛ nɛ náá: «Ghɛŋ, wɔ nɛ gu djas,
wɔ nɛ gu náá, mɛ nɛ kwyɛl wɔ!» Yezu eebaazɛbɔɔza
nɛ nɛ náá: «Wyeela etaabam. 18 Mɛ lɛɛ wɔ yɛ tsɛɛtsɛ:
Eghɛŋ wɔ nadi, wɔ dinaa ngbaaz ɛ, wɔ nakokɔl bhɛtɛ
yɔ e kuu ɛ wɔy wɔ ɛmet. Wɔ natetó ɛ pɛ lyemɔ nadi
kwos ɛtó ɛ. Tin, eghɛŋ yɛ ààkabɛ náá, wɔ eezegeeb ɛ,
wɔ aazokaseseeb ɛ mɛmbɔ, da mot sis ɛ kɔl wɔ bhɛtɛ.
Da nyɛ é tó nɛ nɔ pɛ lyemɔ aadi ààkwos ɛtó ɛ.» 19 Nɛ
mɛkpa menek, Yezu nadi é lyaal ɛ dáa ɛsyee ɛ Pyɛɛd
aadi é, dáa ɛsyee ɛ lɛ aadjɛ Zɛɛb duu ɛ. Bhii tak, Yezu
eezɛke nɛ nɛ náá: «Dua mɛ!» 20 Pyɛɛd eezɛliig mis, nyɛ
eezɛbee djekel ɛ Yezu nadi é kwyɛl ɛbuɛpe ɔ. Djekel
tak ɛ mot namalal pɛ daa Yezu esok bɛ nadi é ɛdɛ edee
ɛ. Da nyɛ zɛdji Yezu náá: «Ghɛŋ, ɛzɛ aakɛka wɔ gha?»
21 Tin, beea Pyɛɛd nabee nyɛ é, nyɛ eezɛdji Yezu náá:
«Ha nyɛy, Ghɛŋ, ɛyé aasa nyɛy?» 22 Yezu eezɛbɔɔza
náá: «Mɛ kwyɛl náá, nyɛ di nɛ tsik kɛyaka nɛ dwoo mɛ
waabula ɔ, ye gwyák wɔ wo? Wɔy, dua mɛ!» 23 Tin,
lɛŋ tak eezɛkɛ pak bot ɛ nadi dum koŋ nɛ Zɛɛb ɔ náá,
djekel yenɔk aanàkwaagwyɛ. Ghuna Yezu nabɛɛ ààke
nɛ Pyɛɛd náá: «Nyɛ aanàkwaagwyɛ.» Nyɛy nake ɛ náá:
«Mɛ kwyɛl náá, nyɛ di nɛ tsik, kɛyaka nɛ dwoo mɛ
waabula ɛ, ye gwyák wɔ wo?» 24 Ye é djekel tak nyɛ
ɛmet ɛ di kaada etɛp ee nyɛ bee ɛ. Nyɛ é boo wa yɛ tɔ
ekwyala. Deenek, mena nɛ guka náá, etɛp ee nyɛ di
lɛɛ ɛ, ye é tsɛɛtsɛ. 25 Yezu naabaasa bɛdhiiti bɛtɛ nɛ
esonok. Ye é pe bɛ ɛ, bɛ kwyal djas tɔ bɛmɛkana ɔ. Mɛ
bee é náá, pe bɔs djas aanàkwaakodjala-djalak étɛp
ɛnɛɛg ɛ bɛmɛkana mɛ tak.

Mɛsa

1 Wɛn sɔ'am Teofil, tɔ mɛkana mam yii ɛsok, mɛ naakaada etɛp ee Yezu nasa ɛ, nɛ mɛlyo mɛ nyɛ nalyo djas e mɛkɛn «tɔɔɔ» ɛ, **2** zɛkum dwoo Zɛɛb naben nyɛ tɔ́ tɔ gwoo ɛ. Ɛsok nɛ nyɛ nabyet tɔ́ tɔ gwoo, ye nabɛɛ nyɛ eelik bot ɛ lwoma mɛlyo nɛ ghwyil Sisim na Dɛɛ. **3** Etɛɛ náá, bhis ɛsyee ɛ lɛ, nyɛ nadidi ɛ é lelyaal bɛ nyel, étɛp bɛ neemyaal náá, nɛ tsɛɛtsɛ nyɛ é nɛ tsik. Mɛlu mɛkam-mɛná, nyɛ nadi é lelyaal bɛ nyel, nyɛ nadi é lii nɛ nɔɔ kɔ ɛsu ɛ Ɛyoŋ ɛ Zɛɛb. **4** Dhiiti dwoo nyɛ nadi é dɛ edee lɔɔg wat bɛ nɛ bɛ nɔɔ, nyɛ eezɛke nɛ nɔɔ náá: «Sa mot ààtseta nɛ ghaada Yeluzalɛm. Bwoodka sa Saag'am nakɛk ɛ, sa mɛ nalɛɛ bin ɛ. **5** Etɛɛ náá, Zaŋ Nduuel-bot naduu bot Zɛɛb é tɔ mɛdii, gɔs ɛ náá, tɔ kil mɛlu mɛ di zyɛ yenek, biyɔ aaduwa Zɛɛb ɛ tɔ Sisim na Dɛɛ.» **6** Deenek, bot ɛ nasɛɛga e di wat bɛ nɛ Yezu ɔ ɛ boozɛdji nyɛ náá: «Ghɛŋ, ye ɛ́ é ɛwala ɛlak ɛ́ wɔ aagomal ɛyoŋ ɛ Yisalaɛl ee?» **7** Yezu eezɛbɔɔza náá: «Dum nɛ tɛp ɛwala nɛ dwoo ɛlenek àègwyák biyɔ, etɛɛ náá, Saag'am ɛ nazekoobal yenek nɛ ghwyil ɛ. **8** Yɛ kabɛ biyɔ, bi ɛ́ waabela boo ghwyil esok Sisim na Dɛɛ aasul kɔ lin ɛ bi aadi ɛ́ bɛtyaasɛs bam pɛ Yeluzalɛm, pɛ kyee dik Yude nɛ Samali kɛkum pɛ mɛsik mɛ bɔs.» **9** Bhis Yezu nake deenek ɛ, nyɛ eezɛbyet tɔ́ tɔ gwoo, bɔɔ djas é bee, wɔ gwaa eguud zokazɛdipal nyɛ é mis mɔɔ. **10** Dáa bɛ nadi gwyák tɔ́ gwoo esok Yezu nadi é byet ɛ, e di tak bot ɛbá nɛ ekaad ee na puu eezɛtuula bɛ, **11** bɛ eezɛke nɛ nɔɔ náá: «Bot ɛ Ghalile, étɛp yé bi di gwyɛ é gwyák tɔ gwoo? Yezu yenɔk mot Zɛɛb zedis nyɛ pak'en bin nyɛ tɔ́ tɔ gwoo ɔ, nyɛ aabaazobula ɛ dhatyee bi bee nyɛ é byet enek.» **12** Bot ɛ lwoma eezɛsik pɛ Yeluzalɛm, dusa pɛ ɛtsok ɛ pyeeb Oliv. Ɛtsok ɛ tak natseta nɛ ghaada ɛ́ tyee pes ɛwala ɛwat é kyeed mɛko. **13** Dáa bɛ nakum pɛ Yeluzalɛm ɛ, bɛ eezɛni tɔ dhiiti dhɛŋ nadi pɛ ɛko ɛ́, ye nabɛɛ e di bɛ nadi zyezyɛ nɛ ɛsɛɛga sok ɛ. Ye nabɛɛ Pyɛɛd, Zaŋ, Zak, Andele, Filip nɛ Toma, zɛnɔɔ Bhaatelemi, nɛ Matye, Zak mɔɔ Alfe, Simɔŋ mot di tɔ ɛdhuu ɛ bot ɛ nadi djóoaa eZɛlɔt ɔ, zɛnɔɔ Yudas, mɔɔ Zak. **14** Bɔɔ djas, bɛ nabɛ ɛ nɛ mɛfulu mɛ ɛsesɛɛga é zɛɛga mendjaala bɛ nɛ boa, nɛ Maali nyɛɛg ɛ Yezu, zɛnɔɔ bɔn nyɛɛg ɛ Yezu esok nɛ esok. **15** Dwoo wat wɔ gwaa bot ɛ nadi dum koŋ nɛ Zɛɛb ɔ zokazɛsɛɛga e di wat, mɛtaŋ mɛ bot ɛ tak nabɛ tyee bot dhet nɛ mɛkam-mɛmbá. Wɔ gwaa Pyɛɛd zɛtiaa tetel kuku ɛbwak ɛ lɔɔ, nyɛ eezɛke náá: **16** «Bɔn ɛ nyɛɛg bam, ye bɛ ɛ́ yɛ eegoka náá, sa Sisim na Dɛɛ naloolɛɛ tɔ ekwyala e Zɛɛb ɛ sɛɛ. Pɛ tɔ nuub ɛ Dhavid, nyɛ naaloolii dum nɛ Yudas náá. Ye ɛ́ Yudas ɛ nadul bot ɛ nazɛmɛt Yezu ɔ. **17** Nyɛ nadi ɛ́ ngɔt tɔ lɔɔg'es bot ɛ lwoma, nyɛ nabɛ ɛ nyɛ eebela yɛ kyee ɛkɛɛ tɔ lwomel bis nalwomaa ɛ. **18** Deenek, nɛ epata ee bɛ nadjɛ nyɛ étɛp nyɛ nazekɛ seeb Yezu ɛ, nyɛ naabɔm pyeeb. Nyɛ nabɛɛ nyɛ eeduma si nɛ ɛghet é bɔs, mɔ tii nyɛ, mendja djas pɛ kel. **19** Bot ɛ Yeluzalɛm djas naagwak tɛp tak, e di tak ɛ bɛ naget pyeeb tak tɔ lii'ɔɔ ɛ "Akɛldama". Ye kwyɛl ɛlɛɛ ɛ́ "pyeeb ghiya".» **20** «Tinaak, beeka sa di kwyala tɔ mɛkana mɛ mɛdjeeb ɛ: "Ndjaŋ'ɛ goka nɛ ɛlik ɛ́ wum; sa dhiiti mot ààlik tɔ tak." Ye nabaakwyalel ɛ́ náá: "Da dhiiti mot ɛ zɛdjila nyɛ tɔ mɛsa mɛ." **21** «É goka nɛ ɛnɔŋaa ɛ, mot ngɔt tɔ sama bot ɛ nadi é gyee mena nɛ bɛ nɔɔ esok mena nadi é kɛka mɛlu djas mena nɛ Ghɛŋ Yezu ɛ: **22** kɛkan dwoo Zaŋ naduu nyɛ Zɛɛb ɛ, kɛyaka nɛ dwoo Zɛɛb nadis nyɛ pak'enaka ɛ́. Mot tak aakadi ɛ́ tiaa-sɛs mena bɛ nɔɔ, étɛp kɛbaŋa nɛ bot náá, Yezu naazegom bhis ɛsyee ɛ lɛ.» **23** Tin, bɛ eezɛlyaal bɛ bot ɛbá: Ye nabɛɛ Zozɛf. Dhiiti din ɛ lɛ nabɛɛ Bhaalsabhas, nyɛ nabaadi é djóoaa ɛ́ Justus. Zɛ nɔɔ Mathias. **24** Bhii tak bot ɛ nadi dum koŋ nɛ Zɛɛb ɔ zokazɛsɛɛga, bɛ moo tin é djaala náá: «Ghɛŋ, wɔy mot di é gu ebhum elyem e bot ɔ. Lyaala bis mot wɔ tɔ́ tɔ sama bot ɛbá bak ɔ, **25** étɛp nyɛ needi ngɔt tɔ sama bot ɛ lwoma, e di mɛsa ɛ Yudas mot lik bhis tɔ́ e di di egoka nɛ nɛ ɔ.» **26** Tin, wɔ gwaa bɛ zɛsa dhiiti ɛgwyeeg, ɛgwyeeg ɛ tak ka sɛɛ ɛ́ Mathias. Mathias ɛ boozɛni tɔ sama bot ɛ lwoma kam nɛ ngɔt.

2 Dáa dwoo Pɔtekɔt nakakum ɛ́, bot ɛ nadi é dum koŋ nɛ Zɛɛb ɔ nadi ɛ́ é zɛɛga sum wat. **2** Ka sɛɛka tɔ gwoo ɛ, dhiiti mɛwuŋal dáa ghuu na lyelyel eezɛlwoodal ndjaa djas bɛ nadi tɔ tak ɛ. **3** Tin, bɛ eezɛbee esonok eezɛtyaa kɔ elo bɔɔ tyee mengel me du. Bhii tak wɔ gwaa ngel tak zokazɛbɛka bɔɔ epes-epes, kyee waa-wat eekɛtyaa kɔ lo mot ngɔɔngɔt. **4** Bɔɔ djas naalwood nɛ Sisim na Dɛɛ. Bhii tak bɛ moo tin é lii membyak mesis. Dáa Sisim ɛ nadi é djɛ bɛ ghwyil ɛlii ɛ. **5** Tin, é ghɛŋ tak, bot ɛ mbyak eYuda nambɛɛ elyem di kɔ mɛl djas di kɔ bɔs ɔ nadi ɛ́ tin kɔ ghaada Yeluzalɛm. **6** Dáa bɛ nagwak ɛtap ɛlenek ɛ, bɔɔ djas zokasum ekaab zɛsɛɛga e di wat. Bɛ moo tin é djoka ɛbuɛpe etɛɛ náá, mot nɛ mot nadi gwak bot ɛ nadi dum koŋ nɛ Zɛɛb ɔ é lii tɔ membyak mɔɔ met. **7** Bɛ naadyeebadjoka ɛbuɛpe,

bɔɔ náá: «Bot ɛ di lii'aak tok bot ɛ dɛl ɛ Ghalile? 8 Ye
sa dáa náá, mot nɛ mot pak'ena gwak sa bɛ di é lii ɛ tɔ
dhaad mbyak'ɛ? 9 Pak'ena wak ye ɛ́ nɛ bot ɛ dus pɛ dɛl
ɛ Paltɛs, dɛl ɛ Medɛs, zɛnɔɔ dɛl ɛ Elam. Bɛdhiiti bot dus
ɛ pɛ Meezopotami pɛ kyee dik Yude, pɛ dɛl ɛ Kapadɔs,
nɛ Pɔŋ pɛ kyee dik Azia, 10 pɛ Filji, nɛ pɛ Panfili zɛnɔɔ
pɛ Eziptɛ nɛ é ngwoob ghaada Sylɛn pɛ Libi. Ye nabɛ ɛ
nɛ bot ɛ nadus pɛ dɛl ɛ Lɔm ɔ. 11 Bɛdhiiti nabɛɛ bot ɛ
mbyak eYuda, bak bɛdhiiti nabɛɛ bot ɛ nazemyaal
ɛdjaala Zɛɛb eYuda ɔ, bɛdhiiti tak nabɛ ɛ bot ɛ ghola
Klɛt, nɛ bot ɛ dik Alaabi. Bisɔ djas é pe gwak pɛ tɔ
membyak mis dáa bɛ di lɛɛ embɛɛ nɛ eboo esesɛɛ Zɛɛb
di sa ɛ!» 12 Bɔɔ djas naadiaadjoka dhaa tyɛ, bɛ moo
tin «yoo» ààbɛ nɛ dáa bɛ sa, bɛ moo tin é djinel pak'ɔɔ
náá: «Yak tak kwyɛl ɛlɛɛ yé?» 13 Tin, bɛdhiiti bot nadi
é gɔ bɛ, bɔɔ náá: «Elangi e mɛnyok ɛ di sa bɛ!» 14 Tin
Pyɛɛd eezɛtyaa tetel bɛ nɛ bak bɛdjekel kam nɛ ngɔt,
nyɛ moo tin é tuud nɛ mɛdhuu mɛ bot ɛlyelɛpe náá:
«Bɔn ɛ nyɛɛg bam eYuda, zɛnɔɔ biyɔ bot ɛ di dwoo'lak
mos kɔ Yeluzalɛm ɔ, egoka bi mɛt ɛsuk ɛ sa di é sɛɛ ɛ.
Gwakeka ɛnyɔɛpe sa mɛ di kwyɛl ɛlɛɛ bin ɛ. 15 Bot
bak tok tɔ elangi e mɛnyok dáa bi di gek tɔ elyem
bin ɛ, etɛɛ náá, mena dinaaka ɛ́ é ɛwala etɛn nɛ ená
yii mɛlem. 16 É di'enek guka náá sa ngoolel-mɛkpa ɛ
Zɛɛb Joɛl nalɛɛ ɛ moo zɛsael. Nyɛ nabɛɛ nyɛ eeke náá:
17 “Zɛɛb naake náá: Tɔ mɛlu mɛ ɛsik, mɛ waadjɛ bot
djas Sisim yam. Bɔn bin, bɔn botom nɛ bɔn boa bɛ
aadi ɛ́ é ngoolel-mɛkpa ɛ Zɛɛb, mengbaaz ɛ waakan
ɛbee etɛp tyee tɔ mɛdhyam tin bɛtɔa-bot ɛ waadjem
mɛdhyam. 18 Tsɛɛtsɛ nɛ tsɛɛtsɛ tɔ mɛlu menek, mɛ
waadjɛ Sisim yam nɛ bot ɛ mɛsa mam yii botom nɛ
yii boa, bɛ waalii dáa bɛngoolel ɛ mɛkpa ɛ Zɛɛb. 19
Mɛ waasa esa e mɛbwala pɛ ɛko tɔ gwoo, nɛ endem
pɛ si kɔ bɔs: ghiya, du, eguud nɛ eguluk. 20 Gwyes
ɛ waaghomela, ngɔn ɛ waate zooŋ dáa ghiya, ɛsok
nɛ, dwoo ɛ Ghɛŋ zyɛ, boo dwoo duma. 21 Tin mot
nɛ mot aadjaala nɛ din ɛ Ghɛŋ ɔ waatsak.” 22 «Bot
ɛ dhaad mbyak Yisalaɛl, gwakeka sa mɛ di elii'aak:
Zɛɛb naalyaal bin eghɛŋ dum nɛ mbi mot Yezu mot
Nazalɛt, etɛɛ náá, nyɛ naalyaal ghwyil nɛ eghɛŋ bɛ tɔ
eboo endem nɛ esesɛɛ é mɛbwala membi nɛ membi,
nyɛ nasa ɛ, biyɔ bɛ ɛmet ne gu yɛ. 23 Bi nabɛɛ bii
seeb mot tak é mɛmbɔ mɛ bot ɛ di ààgu Zɛɛb ɔ. Bɛ
naagó nyɛ mbema é mɛlaaba, etɛp binek djas nasɛɛ
dáa Zɛɛb naloozekɛk nɛ ɛlɛɛ ɛ. 24 Tin Zɛɛb nagomal
nyɛ bhis ɛsyee, nyɛ naapɛk nyɛ tɔ mezuk mɛ ɛsyee,
etɛɛ náá, ye nabɛ ààdjala náá, ɛsyee di nɛ eghɛŋ kɔ lɛ.
25 Beeka dáa mɛkoozi Dhavid naake kɔ ɛsu ɛ lɛ: “Mɛ
nadi é bebee Ghɛŋ sok bhwoob'am, nyɛ é ngwoobam
é kaab náá, mɛ zɛkɛpwak nɛ bwoo. 26 É tɛp tak di náá,
lyem'am ɛ́ tɔ boo duu, mɛkpa mɛnuubam eelwood nɛ
boo mɛmyaala, nyel'am ɛ tɔ boo ɛbwaalel. 27 Etɛɛ náá,
Ghɛŋ, wɔ tok nɛ ghwyil ɛlik mɛ kɔ dɛl ɛ bot ɛ zegwyɛ
ɔ, wɔ tok nɛ ghwyil ɛbet náá, mam mot edɛɛ ɛ Zɛɛb
mɛ syep tɔ ɛvit. (Hadēs g86) 28 Wɔ eelyaal mɛ ze di dul
bot pɛ tsik ɛ, wɔ ɛ́ pe djɛ mɛ mɛmyaala é mis mɔ.”»
29 «Bɔn ɛ nyɛɛg bam, betka mɛ lɛɛ bin popoopwon
dum nɛ bhaab'ena Dhavid, nyɛ naagwyɛ, bhii tak nyɛ
naadelaa. Ɛvit ɛ lɛ ɛ tak dɔɔ nɛ dwoo pan mos'ak, wak
ɛkunaaɛpe. 30 Dáa nyɛ nadi náá nyɛ ngoolel-mɛkpa ɛ
Zɛɛb ɛ, nɛ dáa Zɛɛb nakɛk nɛ tuwal myoŋ nɛ mɛsoŋ
mɛ náá, ngɔt tɔ bɛdha bɛ ɛ́ waadjila kɔ boo mɛkoozi
mɛ ɛ. 31 Dhavid nabɛɛ, nyɛ eegu sa nawaasael ɛ. Tin,
ye nabɛɛ nyɛ eelɛɛ bot dum nɛ ɛgom ɛ Mɛsia bis ɛsyee,
étɛp tak ɛ́ nyɛ nake náá: “Nyɛ nabɛ ààdhuugela tɔ
dɛl ɛ bot ɛ nazegwyɛ ɔ, tin, muuɛ nabɛɛ, ààsyep tɔ
ɛvit.” (Hadēs g86) 32 Zɛɛb eegomal Yezu mɛ di lii kɔ ɛsu ɛ
lɛ'aak bis ɛsyee. Bisɔ djas ɛ bɛtyaasɛs étɛp tak. 33 Nyɛ
naadjɛa boo duu pɛ mbɔ eghɛŋ ɛ Ghɛŋ, nyɛ naabela
Sisim na Dɛɛ Zɛɛb nakɛk ɛ. Bhii tak nyɛ eelwoodal bis
nɛ yɛ: yenek ɛ etɛp ee bi di bee nɛ ɛgwak, mos enek.
34 Bela náá, Dhavid nyɛ ɛmet nabɛ aabyet tɔ gwoo, tin,
ye nabɛɛ nyɛ eeke náá: “Ghɛŋ Zɛɛb naake nɛ Ghɛŋ'am
náá: Dha disi pɛ mbɔ eghɛŋ bam. 35 Mɛ waalwom bot
ɛ mɛbhuka mɔ lwoma bhel náá, bɛ zɛɛ dhaa si mɛko
mɔ.”» 36 «É goka ɛ́ náá, bot ɛ mbyak Yisalaɛl djas gu
ɛnyɔɛpe náá: Yezu bi nabem nyɛ é mɛlaaba ɔ, ye ɛ́
nyɛy ɛ, Zɛɛb sa nɛ nɛ mos Ghɛŋ nɛ Mɛsia!» 37 Bot ɛ
nadi e di tak ɔ naadyeebadjoka mbi yenek kɔkɔ mɛkpa.
Bɛ boozɛdji Pyɛɛd bɛ nɛ bɛdhiiti bot ɛ lwoma náá:
«Mɔn nyɛɛg, bis goka nɛ ɛsa dáa?» 38 Pyɛɛd zɛbɔɔza
nɛ nɔɔ náá: «Mot nɛ mot tɔ len, liigka elyem, da bi ɛ
duwa Zɛɛb nɛ din ɛ Yezu Klisto etɛɛ náá, mesyem min
neepelaa. Bhii tak bi ɛ waabela ekɛk ɛ Zɛɛb, Sisim na
Dɛɛ. 39 Tin, Zɛɛb nakɛk etɛp bak ɛ́ kɔ ɛsu ɛ len, nɛ bɔɔ
bin, zɛnɔɔ bot ɛ dii kɔ mɛl mɛ dii ɛtsetaɛpe ɛ, bot djas
Ghɛŋ Zɛɛb'ena aadjóo ɔ.» 40 Pyɛɛd naalii nɛ nɔɔ bɛtɛ
nɛ etɛp, étɛp bɛ neemyaal nɛ étɛp ɛdjɛ bɛ ghwyil. Nyɛ
nadi é ke nɛ nɔɔ ɛ náá: «Myaalka tsik étɛp bi ɛmet
needi ààkyee é laab bot ɛ di mos'aak, bɛ eezewo ze!»
41 Ye nabɛɛ, bot ɛbuɛpe tɔ sama yɔɔ naamyaal mɛlyo
ɛ Pyɛɛd, wɔ gwaa bɛ zokaduwa Zɛɛb. Dwoo tak, bot
ɛkɛsa yɛ aasa bɛmil ɛlɛl naabaazɛbilel kɔ sama bot ɛ
nazedum koŋ nɛ Zɛɛb sok ɔ. 42 Bɔɔ djas naadiaawazii

tɔ ɛgwak ɛ mɛlyo mɛ bot ɛ lwoma nadi lyo bɛ ɛ. Bɛ nadi ɛ́ tɔ boo mɛgwakel pak'ɔɔ, bɛ nadi ɛ́ dɛ edee ɛ́ e di wat, nɛ ɛdjaala Zɛɛb. 43 Mot nɛ mot nabɛ ɛ́ kaab Zɛɛb ɛlyelɛpe. Tin dum nɛ bot ɛ lwoma, Zɛɛb nadi sa bɛtɛ nɛ endem e mɛbwala. 44 Bot ɛ nadi ɛ́ dum koŋ nɛ Zɛɛb ɔ nadi ɛ́ lyem wat tɔ mɛgwakel. Bɛ nadi ɛ́ kekaa pak'ɔɔ esa djas bɛ nadi nɛ ye ɛ́. 45 Bɛ nadi bebɔmsa esa nɛ ekum bɔɔ. Bhii tak, epata ee bɛ aabela ɛ, bɛ ka kaa ye ɛ́ pak'ɔɔ, ɛ́ ɛbee ɛkwosak ɛ mot nɛ mot. 46 Mɛlu djas, nɛ bɛ nadi esɛɛga tɔ kok Ndjaa-ebuwa e Zɛɛb ɛ. Bɛ nadi ɛ́ dedɛ edee bɔɔ ɛ e di wat tɔ mendjaa mɔɔ, tin bɛ nadi ɛ́ dɛ ɛ́ nɛ boo mɛmyaala tɔ elyem, ààbɛ nɛ lyem ɛbet. 47 Bɛ nadi ɛ́ duwal Zɛɛb tɔ mɛdjeeb, tin, bot nadi kwyɛl bɛ ɛbuɛpe. Tin mɛlu djas, Ghɛŋ nadi bil tɔ ɛdhuu ɛ lɔɔ, bot ɛ nyɛ nadi ɛ́ tsikɔ ɔ.

3 Dhiiti dwoo, Pyɛɛd bɛ nɛ Zaŋ zokazɛbyet pɛ kok Ndjaa-ebuwa ɛ́tɛp ɛkɛdjaala, ye nabɛɛ ɛ́ ɛwala elɛl yii bikoko. 2 É ngwoob ɛniel ɛ di djóoaa «ɛbɛ ɛ ndjaa na nyɔɔnyɔ ɛ», e di tak ye nabɛɛ nɛ dhiiti mot boka kana edhɔma bɛ. Mɛlu djas bot nadi eghɛɛ nyɛ, zɛmak nyɛ tin, ɛ́tɛp nyɛ neezɛwaab epata pɛ dáa bot ɛ nadi ɛ́ zyɛ pɛ kok Ndjaa-ebuwa. 3 Dáa nyɛ nabee Pyɛɛd bɛ nɛ Zaŋ ɛ́ kwyɛl ɛni tɔ kok Ndjaa-ebuwa ɛ, nyɛ eezɛwaab bɛ epata. 4 É di'enek, Pyɛɛd bɛ nɛ Zaŋ zɛgwyák nyɛ «kpɛɛɛ», bhii tak Pyɛɛd eezɛke nɛ nɛ náá: «Gwyáka bis.» 5 Tin mot'enɔk eezɛgwyák bɛ «kpɛɛɛ», etɛɛ náá, tɔ lyemɛ, nyɛ nadi ɛ́ gek ɛ náá, bɛ waadjɛ nyɛ sonok. 6 É di'enek, Pyɛɛd ɛ booke nɛ nɛ náá: «Mɛ tok nɛ epata, àákobɛ nɛ lɔaad, sa mɛ di nɛ ye ɛ́, mɛ pe djɛ wɔ: nɛ din ɛ Yezu Klisto mot Nazalɛt, wyɛla da wɔ ɛ́ kɛ!» 7 Bhii tak nyɛ eezɛmet nyɛ pɛ mbɔ e ghɛŋ, nyɛ eezɛkyee nyɛ ɛ́ ɛwyɛl. E di tak wat, mɛko nɛ mɛtii mɛ mɛko mɛ mot'enɔk eezɛlyel. 8 Vasaka, e di tak wat, nyɛ eezɛtyaa tetel, nyɛ moo tin ɛ́ kɛɛnek, bhii tak nyɛ eezɛni lɔɔg wat bɛ nɛ bot ɛ lwoma pɛ tɔ kok Ndjaa-ebuwa, nyɛy ɛ́ kɛnɛ mɛko mɛ, ɛ́ tsel nɛ ɛduwal ɛ Zɛɛb. 9 Bot djas nadi tin ɔ naabee nyɛ ɛ́ kɛnɛ ɛduwal ɛ Zɛɛb tɔ mɛdjeeb. 10 Dáa bɛ nagwyák náá, ye nabɛɛ mot nadyeebadidi ndiindel ɛ́ «ɛbɛ ɛ ndjaa na nyɔɔnyɔ» yii kok Ndjaa-ebuwa ɛ́tɛp ɛwaab epata ɔ, tin bɔɔ djas naabela bɛbebwol nɛ ɛdjoka ɛbuɛpe dum nɛ sa nasɛɛ nɛ boka mot'enɔk ɛ. 11 Dáa mot'enɔk nanaata Pyɛɛd nɛ Zaŋ ɛ, bot djas tɔ ɛdjoka bɛ nadi ɛ́ djoka ɛ. Wɔ gwaa bɛ zokazyɛ kaab pɛ pak bɛ nadi ɛ, ye nabɛɛ di mɛbhaaz mɛ nadi ɛ́ djóoaa «mɛbhaaz ɛ Salomɔŋ» ɛ. 12 Dáa Pyɛɛd nabee deenek ɛ, nyɛ ɛ́ booke nɛ ɛdu ɛ́ bot binɔk náá: «Bɔn ɛ nyɛɛg bam bot ɛ Yisalaɛl, ɛ́tɛp yé bi di djoka tsik mot tak tsak ɛ deenek? É tɛp yé bi di gwyák tyee náá, bis tsik mot tak ɛ́ nɛ ghwyiles met nɛghu etɛɛ náá, bis ɛpesa zii ɛ́tɛp ɛdu ɛ Zɛɛb? Ye tok deenek! 13 Ye ɛ́ Zɛɛb ɛ Abalaam, Zɛɛb ɛ Izak nɛ Zakɔɔb, Zɛɛb bɛbhaab binaka eelyaal duu mot-mɛsa mɛ, Yezu. Biyɔ bɛ ɛmet bi naseeb nyɛ ɛ́ mɛmbɔ mɛ ekukuma, nɛ swonal nyɛ ɛ́ mis mɛ Pilat, ka bela náá, Pilat naakwyɛl ɛbet nyɛ. 14 Biyɔ bi naabyen mot na dɛɛ, na epiki, biyɔ nakwyɛl ɛ náá, Pilat bet mot di ɛ́ gó bot ɔ. 15 Deenek, bi naagó mot di nakuma tsik ɔ. Tin, bhis etɛp binek djas, Zɛɛb naagomal nyɛ tɔ ɛsyee, bis ɛ́ bɛtyaases ɛ́tɛp tak. 16 Ye ɛ́ kɔ ɛsu ɛ mɛbwala mɛ din ɛ Yezu, dum nɛ ɛdum ɛ koŋ nɛ nɛ ɛ bulal ghwyil mot bi di bee nɛ ɛgu'aak. Ye ɛ́ ɛdum ɛ koŋ nɛ Yezu ɛ sa náá, nyɛ bela tsik nyel djas bi di ɛ́ bee'enek. 17 «Bela náá, bɔn nyɛɛg bam, mɛ nɛ gu ɛnyɔɛpe náá, biyɔ nɛ ekukuma bin nasa deenek ɛ́, etɛɛ náá, bi ɛ tɔ boo ɛdjak dum nɛ Yezu. 18 Ye ɛ́ deenek ɛ Zɛɛb kwyɛl ɛlyaal ɛsuk ɛ etɛp ee nyɛ naloolɛɛ tɔ enuub e bɛngoolel ɛ mɛkpa ɛ Zɛɛb djas ɛ. Nyɛ nabɛɛ nyɛ eelɛɛ náá, Mɛsia mɛ ɛ́ waazuk. 19 Swoolaka mɛfulu min, da bi ɛ dum koŋ nɛ Zɛɛb etɛɛ náá, nyɛ needis mesyem min. 20 Deenek bhii tak, Ghɛŋ ɛ waazɛdjɛ bin ɛwala ɛ bi aawala ɛ. Tin, bi ɛ waabee Mɛsia nyɛ naloozetɔ́ kɔ ɛsu ɛ len ɛ: Yezu. 21 Nenak yak, ɛ́ gokaa náá, Yezu pookodi pɛ ɛko kɛkum mɛlu mɛ yɛ aadi náá, esonok djas ɛ waabula bes dáa Zɛɛb naloozelɛɛ tɔ enuub e bɛngoolel ɛ mɛkpa mɛ ɛ. (aiōn g165) 22 Ye nabɛɛ Moiiz naake náá: "Ghɛŋ Zɛɛben waadhis bin ngoolel-mɛkpa ɛ Zɛɛb dáa mam. Nyɛ aadi ɛ́ mot dhaad mbyak en, da bi ɛ́ gwak etɛp ee nyɛ aalɛɛ bin ɛ djas. 23 Mot djas aadi àágwak etɛp ee ngoolel-mɛkpa ɛ Zɛɛb tak ɔ, nyɛ waasɔaa tɔ sama bot ɛ mbyak, bhii tak nyɛ waagóaa." 24 «Tɔ bɛngoolel ɛ mɛkpa ɛ Zɛɛb djas, kana Samyɛl, kɛyaka nɛ bot ɛ nakazyɛ bhis koŋɛ ɔ, ye nabɛɛ bɛ naalii nɛ nen dum nɛ mɛlu mak. 25 Etɛp ee Zɛɛb nakɛk bin tɔ nuub bɛngoolel ɛ mɛkpa ɛ Zɛɛb ɛ nabɛɛ yibɔ. Bi ɛ́ nɛ yebɔ di tɔ ɛbhɛŋ ɛ Zɛɛb nakwyala bɛ nɛ bɛbhaab bin. Nyɛ naake nɛ Abalaam náá: "Mɛ waasɛɛ mɛbyel djas kɔ bɔs djas mɛtel kɔ lo ɛ bɛdha bɔ." 26 É tɛp tak ɛ di náá, Zɛɛb napoo lee ɛdhis mot-mɛsa mɛ sok ɛ kɔ ɛsu ɛ len, nyɛ napoo lee dhis nyɛ ɛ́tɛp nyɛ neezɛsɛɛ bin mɛtel, nɛ ɛsa náá, mot neeliig koŋ nɛ embee mɛfulu mɛ.»

4 Bela tin náá, Pyɛɛd nɛ Zaŋ nadi ɛ́ lii nɛ zukamwaa nɛ mot nadi tin ɔ. Wɔ gwaa bɛghaa-Zɛɛb, ekukuma

bɛbaalel ɛ kok Ndjaa-ebuwa, zɛnɔɔ bot ɛ ɛdhuu
ɛ eSadusee zokazyɛ pɛ kyee bɛ nadi é. 2 Elyem
naadyeebakpaa bɛ etɛɛ náá, bɛ nàbɛ ààkwyɛl náá,
Pyɛɛd nɛ Zaŋ Bot ɛ Lwoma bɛbá gheelelyo bot tɔ
mɛlyo mɔɔ náá, Yezu Klisto mot nagwyɛ ɔ eezegom.
Bɛ nadi sa deenek ɛ etɛɛ náá, bɛ nadi eke ɛ náá, bot ɛ
zegwyɛ ɔ nɛ ghwyil ɛgom bhis ɛsyee. 3 Tin bɛ boo
zɛmet Pyɛɛd nɛ Zaŋ zɛwa bɛ embok. Wɔ gwaa bɛ
zokazɛdjɛk bɛ tin kɛkum mɛlem etɛɛ náá, bɛ namet bɛ
é bikoko. 4 Bela náá, bɛtɛ nɛ bot ɛ nagwak mɛkpa mɛ
bot ɛ lwoma ɔ, ye nabɛɛ bɛ eedum koŋ nɛ nɛ. Mɛtaŋ
mɛ bot ɛ tak nabilel, kum tyee bot bɛmil ɛtɛn. 5 Yii
myɛn tak, ekukuma eYuda, bɛpaa, zɛnɔɔ bɛghaŋ ɛ
mɛkana mɛ etsi, zokazɛsɛɛga pɛ dɛl ɛ Yeluzalɛm. 6
Bot ɛ nadi tɔ zɛɛga tak ɔ nabɛ ɛ Andele, Anas boo
ghaa-Zɛɛb, Kayif, Zaŋ, Alɛkzandɛlɛ zɛnɔɔ bot ɛ mɛbyel
ɛ boo ghaa-Zɛɛb djas. 7 Bɛ eezɛtel bɛ metetel sok
bhwoob'ɔ, tin, bɛ eezɛdji bɛ náá: «Bi sa esesɛɛ bak nɛ
yaa mɛbwala, nɛ din ɛ zɛ?» 8 Tin, Pyɛɛd eezelwood
nɛ Sisim na Dɛɛ, nyɛ booke nɛ nɔɔ náá: «Ekukuma
e dhaad mbyak nɛ bɛpaa eYuda: 9 Bɛ dji bis mɛdjin
mak mos ɛ, étɛp enɛm esa ee bis sa nɛ boka mot ɛ. Bɛ
dji bis ɛ náá, mot'ak tsak dáa? 10 Ɛnyɔɛpe, ye goka é
bi gu náá, biyɔ djas, dɔɔ nɛ bot ɛ Yisalaɛl, yɛ bɛ náá,
mot'ak eetyaa tetel nɛ nyel ɛnyɔɛpe é mis men ɔ, ye
é nɛ ghwyil din ɛ Yezu Klisto mot Nazalɛt, mot bi
nabem é mɛlaaba, da Zɛɛb ɛ gomal nyɛ bhis ɛsyee ɔ.
11 Yezu mot Ekwyala e Zɛɛb di lɛɛ tsɛɛtsɛ náá: "Ɛkok
ee bɛzumel mwas ɛ, moo é ɛkok di epyet ndjaŋ ɛ."» 12
«Tsik belaa é, tɔ din ɛ Yezu Klisto nyɛ ɛmet. Dhiiti
mot Zɛɛb nadhis kɔ bɔs'ak náá, nyɛ neetsik mena ɔ,
tok.» 13 Dáa bɛ nabee eghɛŋ ɛ Pyɛɛd nɛ Zaŋ ɛ, bot ɛ
zɛɛga boo kwan eYuda naadjoka. Bɛ naadjoka etɛɛ
náá, ye bɛ é bɛ eesiiza náá, bɛ nabɛɛ mbi vaŋ bot ɛ
nadi ààtɔ́ mɛdjek ɔ. Bɛ nadi gu náá, bɛ nadi gyee sama
wat nɛ Yezu. 14 Tin, bɛ nadi é bee mot natsak ɛ tetel
é ngwoob ɔ, bɛ nàbɛ ààkabɛ nɛ ɛkpa ɛ ɛyala. 15 Bɛ
eezɛke nɛ nɔɔ náá, bɛ wyis tɔ ndjaa epɛɛ. Bɛ moo tin é
sɔs pak'ɔɔ. 16 Bɛ nadi keke ɛ náá: «Mena aasaka nɛ
bot bak dáa? Etɛɛ náá, bot dɛl ɛ Yeluzalɛm djas nɛ
gu pupwoopwon náá, ndem mɛbwala mak sael ɛ nɛ
nɔɔ, mena tok nɛ ghwyil ɛswonal. 17 Tin, yɛ àágoka
náá, menduk mɛ tɛp'ak gek tɔ mɛlɔ mɛ bot bak djas.
Mena ɛ waalyak bɛ nɛ mɛbhɛma náá, bɛ nàbaalii nɛ
bot kɔ ɛsu ɛ din ɛ Yezu.» 18 Bɛ eezɛdjóo bɛ, bhii tak
bɛ eezɛlyak bɛ ɛlyelɛpe náá, bɛ nàbaalii nɛghu ɛlyo ɛ
bot nɛ din ɛ Yezu. 19 Tin, Pyɛɛd nɛ Zaŋ eezɛbɔɔza nɛ
nɔɔ náá: «Pɛɛka biyɔ bɛ ɛmet nɛghu ye é ɛnyɔɛpe é
mis mɛ Zɛɛb náá, bɛ looba nɛ nen nɛghu bɛ looba nɛ
Zɛɛb. 20 Yɛka bɛ bisɔ ɔ, bis tok nɛ ghwyil ɛ byen ɛlii
dum nɛ sa bis nabee nɛ mis nɛ ɛgwak nɛ mɛlɔ ɛ.» 21
Bot ɛ boo kwan eebaazɛbhɛm bɛ, bhii tak bɛ eezɛbet
bɛ. Bɛ nàbaabɛ nɛ tyɛ bɛ aazuk bɛ, etɛɛ náá, ɛdhuu ɛ
bot djas nadi duwal Zɛɛb kɔ ɛsu ɛ etɛp ee nasael ɛ. 22
Mot natsak nɛ mɛbwala ɛ Zɛɛb ɔ nabɛ ɛ nɛ membu
mɛkam-mɛná kɛdhaa. 23 Dáa bɛ nabet bɛ é, Pyɛɛd bɛ
nɛ Zaŋ eezɛtó pɛ pak ɛdhuu ɛ bɛsɔ bɔɔ nadi ɛ. Bɛ moo
tin é baŋa bɛ etɛp djas eboo bɛghaa-Zɛɛb nɛ bɛpaa
eYuda nalɛɛ ɛ. 24 Bhis bɛ nazegwak etɛp binek djas
ɛ, bɔɔ djas eezɛgwakel, tin, bɛ eezɛdjaala Zɛɛb náá:
«Zɛɛb Mɛkaake, ye é wɔy ɛ nakus gwoo nɛ bɔs, nɛ boo
dii mɛsɔn zɛnɔɔ esonok djas di tɔ tak ɛ. 25 Ye é wɔy ɛ
di náá, nɛ ghwyil Sisim na Dɛɛ wɔ naasa náá, Dhavid
bhaabes mot-mɛsa mɔ naake náá: "Bhwak ɛ pe kuu,
ye é étɛp ye? Bot ɛ membyak ɛpedi bhoob yii toto. 26
Bɛmɛkoozi mɛ bɔs eezekomsa étɛp ɛkɛ lumla dɛɛb,
eboo ekukuma eezesɛɛga. Bɛ sɛɛga ɛ bɛ neekɛ lumla
dɛɛb nɛ Ghɛŋ nɛ mɛkoozi mɛ nyɛ nadjɛ ebotan ɔ." 27
Ye é tsɛɛtsɛ náá, Elood nɛ Pɔɔs Pilat eezesɛɛga kɔ dɛl ɛ
ɛlak bɛ nɛ ekukuma e membyak mesis, zɛnɔɔ bot ɛ
Yisalaɛl bɛ neegena nɛ mot-mɛsa mɔ na Dɛɛ Yezu, mot
wɔ nazedjɛ ebotan ɔ. 28 Tin, bee sa esonok djas wɔ
naloogek nɛ ɛkwosak ɛ lɔ ɛ. 29 É di'enek, Ghɛŋ, bɛɛa
mis kɔ mɛbhɛma mɔɔ, tin da wɔ é djɛ bot ɛ mɛsa mɔ
ze ɛgoola mɛkpa mɔ, nɛ boo ɛbwaalel. 30 Sɛɛba mbɔ ɔ,
etɛɛ náá, bot neetsak, endem e mɛbwala neesɛɛ nɛ
din ɛ mot-mɛsa mɔ na Dɛɛ Yezu.» 31 Dáa bɛ nasilal
ɛdjaala ɛ, di bɛ nasɛɛga ɔ zokazɛkuu, wɔ gwaa Sisim
na Dɛɛ zokalwood tɔ lɔɔ. Bhii tak bɛ eezɛni é goola
mɛkpa mɛ Zɛɛb nɛ ɛbwaalel djas. 32 Ɛdhuu ɛ bot djas
nadi dum koŋ nɛ Zɛɛb ɔ, nadi é tɔ ɛgwakel ɛnyɔɛpe,
tɔ elyem nɛ esisim. É tok nɛ mot ngɔt pak'ɔɔ nadi
é ke náá, esa bɛ ɛ yii nyɛy nyɛ ɛmet. Esa ee bɛ nadi
nɛ ye é nabɛ ɛ yii bɔɔ djas. 33 Ye é nɛ boo mɛbwala ɛ
bot ɛ lwoma nadi é lɛɛ bot dáa Ghɛŋ Yezu nagom,
tin, Zɛɛb nadjɛ bɔɔ djas bɛtɛ nɛ enɛm nɛ embɛɛ bɛ. 34
Ye tok nɛ mot ngɔt pak'ɔɔ, nasu sa mot di egoka nɛ
ɛdi nɛ yɛ étɛp tsik'ɛ ɛ. Deenek, bot ɛ nadi nɛ epyeeb
nɛghu mendjaŋ ɔ nadi bɔmsa yɛ, 35 bhii tak da bɛ é
zyɛ nɛ epata ee bɛ bela ɛ, zɛdjɛ bot ɛ lwoma. Bhii tak,
bɛ ka kaa epata e tak ɛ nɛ mot nɛ mot é ɛbee ɛkwosak
ɛ mot di nɛ ye é. 36 Djhoogek nyɛ nɛ Zozɛf mot di
Lɛvit ɔ mot ghola Siipɛlɛ, mot bot ɛ lwoma naget din
ɛ Bhaalnabhas ɔ. Din ɛ tak kwyɛl ɛlɛɛ ɛ: «Mot di djɛ

ghwyil nɛ mɛghaaz ɔ». 37 Nyɛ naabɔmsa pyeebɛ, bhii
tak nyɛ eezɛnɔɔ epata, zɛdjɛ bot ɛ lwoma.

5 Tin, dhiiti motom din ɛ lɛ nabɛ ɛ Ananias, din
ɛ myɛl nabɛɛ Safiida, naazɛgwakel étɛp ɛbɔmsa
bɛɛdok nadi yɔ bɔ ɛ. 2 Nyɛ eezɛnɔɔ kyee pata wat
syel, yak kyee nyɛ boo kɛdjɛ bot ɛ lwoma. Myɛl nadi é
gu. 3 Tin, Pyɛɛd eezɛkɛ nɛ nɛ náá: «Ananias étɛp ye
Satan zeni wɔ tɔ lyem deenek? Wóó kɔɔ Sisim na Dɛɛ,
wóó syel kyee pata wat ee wɔ bɔmsa bɛɛdokɔ étɛp'ɔ
met. 4 Ɛsok nɛ wɔ nɛ bɔmsa yɛ, ye nadi ɛ́ yɔ. Bhii wɔ
kazebɔmsa yɛ ɛ, epata bɛ ɛ́ yɔ, etsal e? Ha étɛp ye
wɔ sa mbi yenek esesɛɛ? Wɔ ààpakɔɔ bot, wɔ kɔɔ ɛ́
Zɛɛb.» 5 Gwaka nyɛ nagwak mɛkpa menek ɛ, Ananias
eezɛduma si é bɔs, nyɛ eezɛgwyɛ. Tin bwoo naazɛmɛt
bot djas nagwak menduk mɛ tɛp tak ɔ ɛbuɛpe. 6
Mengbaaz ɛ boo zɛpil muuɛ tɔ bheeza, bhii tak bɛ
eezɛtɔ́ nɛ muuɛ kɛdel. 7 Ba mɛwala mɛlɛl nadhaa bhii
tak, mwaa Ananias zɛkum, ààgu sa sɛɛ sok ɛ. 8 Pyɛɛd
eezɛdji nyɛ náá: «Lɛɛa mɛ, ye bɛ ɛ́ bii bɔmsa bɛɛdoken
nɛ mɛtaŋ mak ɔ?» Nyɛ eezɛbɔɔza: «Hɛɛɛ yɛ nɛ mɛtaŋ
menek ɛ bis bɔmsa yɛ.» 9 É di'enek, Pyɛɛd ɛ boo ke
náá: «Bi sa dáa étɛp bi neegwakel étɛp ɛbowal Sisim
ɛ Ghɛŋ? Gwyáka, bot ɛ kɛdel ngomɔ ɔ moo ɛ́ é ɛbɛ
ɛ ndjaa, bɛ waabaabɛp muuɔ tó nɛ yɛ.» 10 E di tak
wat, nyɛ zɛghaaga si, si mɛko mɛ bot ɛ lwoma, nyɛ
eezɛgwyɛ. Mengbaaz mɛ nadus ndela ɔ eezɛkum, bɛ
ka bela nyɛ ɛ́ muu. Tin, bɛ eezɛghɛɛ nyɛ, bɛ eezɛtɔ́
kɛdel nyɛ é ngwoob di bɛ nadel ngom ɔ. 11 Bot ɛ zɛɛga
mendjaala djas nɛ bot ɛ nagwak menduk mɛ tak ɔ,
naabela boo bwoo. 12 Bɛtɛɛ nɛ endem e mɛbwala nadi
sɛɛ tɔ mɛdhuu mɛ bot dum nɛ bot ɛ lwoma. Bot djas
nadi dum koŋ nɛ Ghɛŋ ɔ zokasɛɛga pɛ tɔ bhaaz ɛ
Salomɔŋ di tɔ ɛbɛsɛɛ Ndjaa-ebuwa ɛ. 13 Bot ɛbuɛpe
nàbɛ ààkadjheebal ɛkɛ é lɔɔg'ɔ, ye nakoozodi náá, bot
nadi kwyɛl bɛ ɛbuɛpe. 14 Botom nɛ boa aluu naaluu
nadi dum koŋ nɛ Ghɛŋ ɔ naazɛni tɔ lɔɔg'ɔ ɛbuɛpe. 15
Tin bot zokakɛghɛɛ membel zɛnɛnɛɛg bɛ é ngwoob
egba, kɔ emwaala nɛ kɔ bhum. Bɛ nasa deenek ɛ ɛtɛɛ
náá, esok Pyɛɛd aadhaŋ ɛ, sisim yɛ neegheebutal
bɛ. 16 Bɛdhiiti mɛdhuu mɛ bot naazɛdus pɛ mɛl mɛ
nadi é mengwoob mɛ Yeluzalɛm ɛ. Bɔɔ zokazyɛ nɛ
membel nɛ bot ɛ embee esisim nadi dhedhek ɔ. Bɔɔ
djas zokatsak. 17 Dáa bɛ nabee edjema binek ɛ, boo
ghaa-Zɛɛb nɛ bot ɛ lɔɔg'ɛ, bot ɛ tak nabɛ ɛ bot ɛ zɛɛga
eSadusɛɛ, wɔ gwaa bɛ zokazɛkpaa elyem ɛbuɛpe dum
nɛ bot ɛ lwoma binɔk. Bɛ boozɛke náá: «Egoka ɛ,
mena lyak ka tɛp'ak.» 18 Bɛ eezɛmɛt bot ɛ lwoma,
bhii tak bɛ eezɛkɔɔl bɛ é membok. 19 Tin, é pum, wɔ
gwaa fofop ɛ Ghɛŋ zokazɛdii ɛbɛ ɛ ndjaa membok,
bhii tak nyɛ eezɛwyisal bot ɛ lwoma, nyɛ eezɛke nɛ
nɔɔ náá: 20 «Tɔ́ka pɛ tɔ kok Ndjaa-ebuwa, lɛɛka bot
etɛp djas di dum nɛ tsik na bes ɛ.» 21 Bot ɛ lwoma
eezɛgwak fofop tak. Tɔ ghooghom mɛlem bɛ eezɛtɔ́ pɛ
kok Ndjaa-ebuwa, tin, bɛ zɛni é lyo bot mɛlyo mɔɔ.
Boo ghaa-Zɛɛb, nɛ bot ɛ lɔɔg'ɛ ɛ boo zɛsɛɛg bɛpaa ɛ
dhaad mbyak eYuda étɛp bɛ neeboma é boo kwan. É
di'enek, bɛ zɛlwom bɛbaalel bɛ kɛ ɛnɔɔ bot ɛ lwoma
pɛ ndjaa membok. 22 Tin dáa bɛbaalel tak nakakum ɛ,
bɛ ààpakabela bɛ tɔ dhɛŋ tak. É di'enek, bɛ eezɛsik
pɛ boo kwan, bee kɛlɛɛ bɛ náá: 23 «Bis bela ɛ ndjaa
membok ndiila ɛnyɔɛpe, bɛbaalel tin, é e di bɔɔ, é
mɛbɛ ɛ ndjaa. Tin, kadi ɛ, bis ààpabee mot tin tɔ
tak.» 24 Dáa bɛ nagwak deenek ɛ, kukuma bɛbaalel
ɛ kok ndjaa-ebuwa nɛ eboo bɛghaa-Zɛɛb ɔ naadhaa
bɛ ghwyil, bɛ moo tin é sɔs dum nɛ sa sɛɛ nɛ bot
ɛ lwoma ɛ. 25 É di'enek, dhiiti mot eezɛtuula, nyɛ
eezɛlɛɛ bɛ náá: «Gwakeka! Bot ɛ bi nakɔɔl é membok
ɛ pɛ tɔ kok Ndjaa-ebuwa é lyo bot mɛlyo mɔɔ.» 26
Bhii tak, kukuma bɛbaalel eezɛtɔ́ bɛ nɛ bot, étɛp bɛ
neekɛnɔɔ bot ɛ lwoma bula nɛ nɔɔ. Tin bɛ nalii nɛ nɔɔ
mɛdjɛmɛdjɛ ààbɛ nɛ bel é kaab naabot dɛl ɛzɛkɛwus
bɛ nɛ mɛkok. 27 Bhis bɛ naka bula nɛ nɔɔ ɛ, bɛ eezɛpɛɛ
bɛ sok bhwoob boo kwan eYuda. Tin, boo ghaa-Zɛɛb
moo tin é til bɛ nɛ ɛdjɛ bɛ tɛp. 28 Nyɛ eezɛke nɛ nɔɔ
náá: «Bis di ɛ bis eezelu bin ɛlyelɛpe náá, bi nàbaalyo
bot dum nɛ din ɛ mot'enɔk. Ghuna bhis batasa náá
mɛlyo men kɛdjala kɔ ghaada Yeluzalɛm djas. Bi kwyɛl
ɛ ɛsaa náá, embee ebaka ɛsyee ɛ mot tak kwyɛ kɔ elo
bis?» 29 Pyɛɛd bɛ nɛ bɛdhiiti bot ɛ lwoma ɛ zɛbɔɔza
náá: «Egokaa nɛ ɛgwakaa zɛ, bot ohoo Zɛɛb? 30 Zɛɛb
bɛbhaab binaka eegomal Yezu bi nagó nyɛ bema kɔ
mɛlaaba ɔ. 31 Zɛɛb eetel nyɛ tetel pɛ mbɔ ghɛŋ bɛ,
nyɛ eedjɛ nyɛ dék étɛp mɛkoozi nɛ Tsika-bot. Nyɛ
nasa deenek ɛ, étɛp ɛdjɛ bot ɛ mbyak Yisalaɛl ɛpɛɛd
étɛp bɛ neeswoola mɛfulu mɔɔ, bɛ neebela ɛpelak ɛ
mesyem mɔɔ. 32 Bis ɛ́ bɛtyaasɛs etɛp binek djas. Bisɔ
nɛ Sisim na Dɛɛ Zɛɛb nadjɛ bot ɛ di gwak nyɛ ɔ.» 33 Wɔ
gwaa ɛbuk baazɛsa bot ɛ boo kwan eYuda ɛbuɛpe bhis
bɛ nazegwak mɛkpa menek ɛ. Tin, gwyes ɛgó ɛ bot ɛ
lwoma nasa bɛ. 34 Bela náá, tɔ ɛdhuu ɛ lɔɔ ye nabɛɛ
nɛ dhiiti Falizyɛ din ɛ lɛ nabɛɛ Ghamalyɛl, nyɛ nadi
ɛ́ ghaa mɛkana mɛ etsi ɛ Moiiz, bot nadi duwal nyɛ
ɛbuɛpe. Wɔ gwaa nyɛ zɛwyɛl tyaa tetel kuku ɛbwak ɛ

zɛɛga bot ɛ boo kwan, nyɛ eezɛke náá bɛ wyisal bot ɛ
lwoma pɛ kel ba mɔɔ pes ɛwala. 35 Bhii tak nyɛ eezɛke
nɛ bot ɛ kwan náá: «Bot ɛ Yisalaɛl, bi ɛ́ kobaka nɛ sa bi
aasa nɛ bot bak ɛ. 36 Ye dinaa ààpaakobɔya, wak koko
ɛ koko ye nabɛ ɛ Tedas natuula náá, nyɛy ɛ yɛ kuma
mot. Ye nabɛɛ botom tyee mɛtaŋ bɛdhet ɛ nànaadu
nyɛ. Bela naanyɛ naagóaa, bhii tak, bot ɛ nadu nyɛ
ɔ naawyɛɛza bɔɔ djas, tin zɛɛga tak naazɛgwyɛ. 37
Bhis nyɛy, esok ɛlɛɛga ɛ mɛtaŋ mɛ bot, Yudas mot
Ghalile naazɛsɛɛg zukaa mwaa nɛ mot naadu nyɛ. Tin,
nyɛ naabaagóaa yɛ pe, é di'enek bot djas nadu nyɛ ɔ
naazɛwyɛɛza gwyiiŋ. 38 Nenak mɛ ka lɛɛ bin ɛ náá,
sa mot ààka baabis bɛ. Betka bɛ, bɛ tɔ́, etɛɛ náá, yɛ
bɛ náá, ɛsuk ɛ egwyes bɔɔ nɛghu mɛsa mɔɔ dus ɛ nɛ
bɔɔ bɛ ɛmet ɔ, yɛ waasi. 39 Nɛghu Zɛɛb ɛ di ɛsuk ɛ
tak nɛ tsɛɛtsɛ ɔ, bi tok nɛ ghwyil ɛ lyak yɛ. Nà gheeg
ka mɛnyel étɛp ɛbowal ɛ Zɛɛb.» Tin, bot boo kwan
eezɛmyaal etɛp ee Ghamalyɛl nalɛɛ ɛ. 40 Tin, bɛ boo
zɛbaazɛdjóo bot ɛ lwoma, bɛ eezɛnyuu bɛ nɛ eghwyɛs.
Bhii tak bɛ eezɛlyak bɛ náá bɛ nàbaalyo bot dum nɛ
din ɛ Yezu, tin bɛ eezɛbet bɛ. 41 Bot ɛ lwoma eezɛdus
e di kwan ɛ́ yenek, nɛ mɛmyaala etɛɛ náá, Zɛɛb eebee
náá, bɛ ɛ́ bot di egoka nɛ zukaa kɔ ɛsu ɛ din ɛ Yezu
ɛ. 42 Tin mɛlu djas tɔ kok Ndjaa-ebuwa nɛ mendjaa
nɛ mendjaa, bot ɛ lwoma nadi tɔ́ nɛ ɛ goola Mbɛɛ
bhaadal ɛ Yezu Mɛsia.

6 Eghɛŋ tak, bela náá, mɛtaŋ mɛ bɛdjekel nabɛɛ yɛ
eebaazebilel ɛbuɛpe. Eyuda ee di lii, lii eGhɛlɛk ɔ
nabɛɛ be taŋal dum nɛ bot ɛ nadi elii ebhele ɔ. Bɛ
nadi eke ɛ náá, yɔ bɔ bɛkus ɛ boa nàbɛ ààdi kwyɛɛgaa
mɛlu djas é ghɛŋ bɛ nadi kekaa edee ɛ. 2 Bot ɛ lwoma
kam nɛ bɛbá boo zɛsɛɛg bɛdjekel djas, bɛ ɛ́ boozɛke
nɛ nɔɔ náá: «Yɛ ààgoka náá, bis bet ɛgoola mɛkpa
mɛ Zɛɛb, étɛp ɛkɛ kaa edee. 3 Deenek, bɔn nyɛɛg,
sɛɛka pak'en bot ɛtɛn nɛ bɛbá di sosoob nɛ epiki ɛ,
bot ɛ di, "tɔɔɔ" ne Sisim na Dɛɛ nɛ etsoŋ ɔ. Da mena
ɛ djɛ bɛ mɛsa mɛ tak. 4 Tinaak, bis ɔ aakadi ɛ́ é sa
mɛsa mɛ mendjaala nɛ ɛgoola Mbɛɛ Bhaadal.» 5 Bot
ɛ zɛɛga djas naamyaal egeka e tak. É di'enek, bɛ ɛ́
boo zɛsɛɛ Etiɛn mot nadi nɛ boo ɛdum koŋ ɛbuɛpe nɛ
Zɛɛb zɛnɔɔ Sisim na Dɛɛ ɔ. Ye nabɛ nɛ Filip, Polokɔɔd
nɛ Nikanɔɔd, Timɔn, Palmenas, nɛ Nikolas mot dɛl ɛ
Antiɔs, mot namyaal ɛdjaala Zɛɛb eYuda ɔ. 6 Bhii tak
bɛ eezɛlyaal bɛ nɛ bot ɛ lwoma, tin bɛ eezɛdjaala Zɛɛb
nɛ ɛkɛl ɛ bɛ mɛbɔ. 7 Tin, mɛkpa mɛ Zɛɛb nadi goolel
ɛbuɛpe. Mɛtaŋ mɛ bɛdjekel nadi bilel, ɛbilel nɛ ɛbilel
pɛ Yeluzalɛm. Deenek, bɛtɛ nɛ bɛghaa-Zɛɛb nadi dum
ekoŋ nɛ Yezu. 8 Etiɛn tɔɔ nɛ ghwyil enɛm nɛ embɛɛ
é Zɛɛb, nɛ mɛbwala, nyɛ naadi esa bɛtɛ nɛ endem e
mɛbwala ɛbuɛpe tɔ bot ɛ mbyak. 9 Tin bɛdhiiti bot ɛ
ndjaa mendjaala mɛ eYuda zokazɛbyen lek'ɛ. Bot ɛ tak
nabɛ ɛ́ kyee wat bot mɔɔ ndjaa mendjaala nadi djóoaa
«ekwom pɛka» ye nabɛɛ eYuda e kyee dik Silɛn nɛ
Alɛkzandili, yak kyee eYuda kyee dik Silisi nɛ pɛ pes
dik kyee Azia. Bɛ moo tin é suu mɛso nɛ Etiɛn. 10 Tin
bɛ nàbaakwak nyɛ, etɛɛ náá, nyɛ naleliiɛ nɛ etsoŋ ee
Sisim na Dɛɛ nadi é djɛ nyɛ ɛ́. 11 Tin, wɔ gwaa bɛ zɛdjɛ
bot epata étɛp bɛ neeke náá: «Bis eegwak nyɛ é lóo
mɛkpa mɛ mɛlee dum nɛ Moiiz nɛ Zɛɛb!» 12 Tin bɛ
eezɛni é besal mɛdhuu mɛ bot, bɛpaa nɛ bɛghaŋ ɛ
mɛkana mɛ etsi. É di'enek bɛ eezɛmɛt Etiɛn, bhii tak
bɛ eezɛtó nɛ nɛ pɛ zɛɛga boo kwan eYuda. 13 Wɔ gwaa
bɛ zokabaazyɛ nɛ etiaa-sɛs e etsal binɔk. Bɛ eezɛke
náá: «Mot'ak ààkat ɛnyek ɛ kok Ndjaa-ebuwa na dɛɛ
yena, dɔɔ nɛ etsi ɛ Moiiz! 14 Bis eegwak nyɛ é ke náá,
Yezu mot Nazalɛt tak ɛ waabwak kok Ndjaa-ebuwa, da
nyɛ ɛ́ swoola etsi ɛ Moiiz nalik mena ye ɛ́.» 15 Bot djas
nadi mendiindil tɔ ndjaa e di kwan ɔ moo tin dhuu nɛ
mis é nyel ɛ Etiɛn, tin bɛ eezɛbee náá, bhwoob'ɛ nabɛ
ɛ moo tyɛ wat nɛ yii fofop.

7 Boo ghaa-Zɛɛb eezɛdji nyɛ náá: «Etɛp ee bɛ di lii
kɔ ɛsu ɛ lɔ'aak ɛ́ tsɛɛtsɛ?» 2 Etiɛn eezɛbɔɔza náá:
«Bɔn ɛ nyɛɛg bam nɛ bɛsɛɛg bam, gwakeka mɛ! Zɛɛb
duu naatel bhaab'enaka Abalaam nyel esok nyɛ nadi
pɛ kyee dik Meezopotami ɛ, ɛsok nɛ nyɛ kɛ ɛ́ di pɛ
dɛl ɛ Alan. 3 É di'enek, nyɛ naake nɛ nɛ náá: "Dusa
kyee dik'ɔ, beta bot ɛ mɛbyel mɔ, da wɔ ɛ́ tɔ pɛ kyee
dik mɛ aalyaal wɔ ɛ." 4 Tin Abalaam ɛ boozɛdus kɔ
kyee dik eKaldeɛ, nyɛ eezɛtó kɛdi pɛ kyee dɛl ɛ Alan.
Tinaak, bhis ɛsyee ɛ sɛɛg, Zɛɛb eezɛdis nyɛ kɔ kyee
dɛl ɛ Alan tɔ́ nɛ nɛ pɛ bi kadi mos'aak. 5 Bela náá,
Zɛɛb nàbɛ ààdjɛ nyɛ pes bɔs, ààkobɛ mɔɔ pes ɛbɔ ɛ
bɛɛdok wat. Tin bela náá, Zɛɛb naazekɛk náá, nyɛ
waadjɛ nyɛ kyee dik, bɛdha bɛ ɛ́ waalik nɛ yɛ bhis
koŋɛ. Bela náá, é ghɛŋ tak nabɛɛ Abalaam di náá,
ààkobɛ bɛa nɛ mɔn. 6 Beeka etɛp ee Zɛɛb nalɛɛ ɛ:
"Bɛdha bɔ aadi ɛ́ kɔ mɛdhik mɛ mɛdjoŋ, e di bɛ aadi
ekwom ɔ, e di bɛ aatiiga membu bɛdhet-ɛná ɛ. 7 Tin,
mɛ waapɛ́ɛ mɛdhik mɛ bɛ aadi é ekwom é tak ɛ. Bhii
tak, bɛ waadus e di'enek, bɛ waakɛ sɛɛga é mendjaala
é di'ak." 8 Deenek, Zɛɛb naagwakel nɛ Abalaam étɛp
ɛkwyal ɛbhɛŋ, ndem tak ɛ beka. Ye ɛ́ kɔ lo mɛsɔ mɛ

tak ɛ Abalaam naniigal Izak mɔn'ɛ beka é ɛlu ɛ etɛn
nɛ elɛl bhis mɛbyel mɛ, tyɛ wat nɛ dáa Izak naniigal
Zakɔɔb mɔn'ɛ beka ɛ, Zakɔɔb zokaniigal bɔɔ bɛ bot ɛ
di bɛsɛɛg ɛ bɛbhaab membyak kam nɛ ebá Yisalaɛl ɔ
beka. 9 «Bɛbhaab ɛ tak nadi é nɛ mɛbhuka nɛ Zozɛf.
Tin, bɛ é boo zɛbɔmsa nyɛ étɛp nyɛ needi kwom pɛ
Eziptɛ. Tin pe, Zɛɛb nabɛɛ nɛ nɛ lɔɔg. 10 Nyɛ nadi pɛk
nyɛ tɔ mezuk mɛ djas, nyɛ naadjɛ Jozɛf etsoŋ, nyɛ
naasa náá, nyɛ djɛ djɔŋ é mis mɛ Falaɔn, mɛkoozi
mɛ Eziptɛ. Nyɛ naazɛdjɛ Zozɛf boo ekukuma kɔ kyee
dik Eziptɛ, nɛ tɔ ndjaa mɛkoozi mɛ djas. 11 Wɔ gwaa
pwom zɛni kɔ kyee dik Eziptɛ djas nɛ Kanan: ye nabɛɛ
boo mezuk. Tin bɛbhaab binaka nabaabɛ nɛ edee e
dek. 12 Dáa Zakɔɔb nagwak náá, edee nabɛ ɛ pɛ Eziptɛ
ɛ, nyɛ boolwom bɛbhaab bina é kɔkɔ ɛsok. 13 Dáa bɛ
nabaatɔ́ Tɔ́a tyee Tɔ́a esok ebá ɛ, Zozɛf ɛ boo tel bɔn
nyɛɛg nyel. É di'enek ɛ mɛkoozi mɛ dik Eziptɛ nazɛgu
bot ɛ mɛbyel Zozɛf. 14 Tin, Zozɛf eezɛlwom bot bɛ
kɛ ɛnɔɔ Zakɔɔb sɛɛg, zɛnɔɔ bot ɛ mɛbyel mɛ djas. Ye
na bɛ bot mɛkam-mɛtɛn nɛ ebá nɛ bot ɛtɛn. 15 Tin,
Zakɔɔb ɛ boozɛtɔ́ pɛ Eziptɛ pɛ paa nyɛ nakɛ gwyɛ é,
zɛnɔɔ bɛdhiiti bɛbhaab bena. 16 Bɛ naanɔɔ myoŋ mɛ
bot bɔɔ, tɔ́ nɛ yɛ pɛ dɛl ɛ Sisɛm. Bɛ boo kɛdel bɛ tɔ ɛvit
ɛ Abalaam nabɔm nɛ epata é mɛmbɔ mɛ bɔɔ Amɔɔd
pɛ Sisɛm ɛ. 17 «Dáa ye nabɛ náá, ɛwala ɛ Zɛɛb nadi
kwyɛl ɛsa sa nyɛ nakɛk Abalaam ɛ, ye nabɛ é Zɛɛb
eebil mɛtaŋ mɛ bot, bot bina moo ɛbuɛpe kɔ Eziptɛ. 18
Tin, dhiiti mɛkoozi mɛsis nàdi àègu Zozɛf ɔ eezɛnɔɔ
boo mɛkoozi kɔ Eziptɛ. 19 Mɛkoozi mɛ tak naakɔɔ bot
ɛ mbyak ená. Nyɛ naazuk bɛbhaab bina é ɛlwom bɛ nɛ
bhel náá, bɛ bet bɔɔ etɔlɔɔ étɛp bɛ neegwyɛ. 20 Eghɛŋ
tak ɛ Moiiz nabyel, nyɛ nadi é nɛm mɔɔ motom Zɛɛb
nakwyɛl ɔ. Nyɛ naabaalaa bɛngɔn ɛlɛl tɔ ndjaa sɛɛg. 21
E sok nyɛ naalikaa ɛ, ye nabɛ ɛ ɛsyes ɛ mɛkoozi mɛ dik
Eziptɛ naatek nyɛ, nyɛ é boo zɛwyel nyɛ dáa mɔn'ɛ
met. 22 Tin, Moiiz nadjek ɛgu nɛ etsoŋ e bɔs bot ɛ
Eziptɛ, ye naasa náá, nyɛ di mot mbyok dum nɛ elii
bɛ nɛ esesɛɛ bɛ. 23 Dáa nyɛ nadi nyɛ moo nɛ membu
mɛkam-mɛná ɛ, Moiiz ɛ boozɛke náá, é gokaa ɛ náá,
pookotɔ́ kɛbee bɔn nyɛɛg bot dhaad mbyak Yisalaɛl.
24 Tin wɔ gwaa nyɛ zɛbee dhiiti mot kyee dik Eziptɛ
é zuk ngɔt tɔ lɔɔ. Nyɛ é zɛkɛm mot nadi zukaa wɔ,
é ghɛm tak, nyɛ eezɛgó mot dɛl ɛ Eziptɛ tak. 25 Nyɛ
nadi é gek náá, bɔn nyɛɛg bot ɛ Yisalaɛl nadi gu náá,
ye nabɛ ɛ dum nɛ nɛ ɛ, Zɛɛb naawaaa pɛk bɛ ekwom.
Tin, kaa bela ɛ náá, bɛ nàbaagu. 26 Yii myɛn tak, nyɛ
eezɛbaatɔ́ pɛ dáa lɔɔ, nyɛ ka bela ɛ bot ɛ Yisalaɛl bɛbá
é duu pak'ɔɔ, nyɛ é boo zɛsuu ɛbee bɛ, nyɛ neebulal
ɛgwakel pak ɔ. Nyɛy náá: "Bɛwɛn, bi ɛ bɔn nyɛɛg, étɛp
ye bi di genel pak'en?" 27 Tin, mot nadi zuk mɔɔ sɔ
eezɛlɔɔ Moiiz mbee mɛkpa, nyɛy náá: "Ɛzɛ djɛ wɔ boo
ekukuma wɔ ne di tetɛp kɔ les? 28 Wɔ kwyɛl ɛ wɔ
neegó mɛ dáa wɔ nagó mot Eziptɛ koko ɛ?" 29 Dáa
Moiiz nagwak mɛkpa menek ɛ, nyɛ boo zɛkaab kɛdi
pɛ kyee dik Madian. Penek ɛ nyɛ naabya bɔɔ ba. 30
«Membu mɛkam-mɛná bhii tak, pɛ tɔ kyee bɔs bɛsyɛ
di ààbɛ nɛ mɛdii ɛ é ngwoob ɛtsok ɛ Sinayi, fofop
ngɔt zokatuula Moiiz pɛ tɔ ngel du tɔ ɛkpak. 31 Nyɛ
naadjoka é ɛbee mbi yenek mɛvyɛkɛlɛ mɛ nyɛ natelaa
ɛ. Tin, esok nyɛ nadi sa étɛp nyɛ neebee ɛnyɔɛpe é
ngwoob ɛ, wɔ gwaa nyɛ zokazɛgwak gwood ɛ ghɛŋ é ke
náá: 32 "Ye é mam Zɛɛb bɛbhaab bɔ, Zɛɛb ɛ Abalaam,
Zɛɛb ɛ Izak nɛ Zakɔɔb." Gbegbaagba nɛ bwoo, nyɛ
nàbɛ ààkadjheebal ɛgwyák pɛ yiizaag. 33 Tin, Ghɛŋ
eezɛke nɛ nɛ náá: "Disa mɛpapa mɔ, etɛɛ náá, di wɔ
di'aak é di na Dɛɛ. 34 Mee bee dáa bɛ di zuk bot ɛ
mbyak'am pɛ kyee dik Eziptɛ ɛ, mɛ eegwak etsim bɔɔ,
é di'enek ɛ mɛ zyɛ zɛpɛk bɛ. Deenek, Tɔ́a, mɛ kwyɛl ɛ
mɛ lwom wɔ pɛ dik Eziptɛ." 35 «Ye é Moiiz tak ɛ bot ɛ
Yisalaɛl nabyen, é lóo mɛkpa náá: "Ɛzɛ djɛ wɔ boo
ekukuma, nɛ wɔ di tetɛp kɔ les?" Zɛɛb eedhis nyɛ tyee
kukuma nɛ pɛkel-bot, Zɛɛb dum nɛ fofop nalyaal nyɛ
nyel tɔ gel ɛkpak. 36 Ye é Moiiz ɛ nawyisal bɔɔ Yisalaɛl
kɔ dik Eziptɛ, nɛ endem e mɛbwala mɛ nyɛ nadi sa kɔ
dik tak ɛ, pɛ boo Dii Mɛsɔn na Tɔɔbelaa, nɛ tɔ kyee
bɔs bɛsyɛ di ààbɛ nɛ mɛdii ɛ tɔ membu mɛkam-mɛná.
37 Ye é Moiiz tak ɛ nabaake nɛ bɔɔ Yisalaɛl náá, "Zɛɛb
ɛ waadhis bin ngoolel-mɛkpa mɛ dáa mam, nyɛ aadi
é mot dhaad mbyak en." 38 Baabela náá, é sok bɔn
Yisalaɛl nadi eseega tɔ kyee bɔs bɛsyɛ di ààbɛ nɛ mɛdii
ɛ, ye é nyɛy é nadi tyaa pak bɛbhaab binaka nɛ fofop
nadi elii nɛ nɛ pɛ kɔ ɛtsok ɛ Sinayi ɛ. Nyɛ naabela
mɛkpa mɛ tsik ɛ Zɛɛb, étɛp nyɛ neezɛgoola mena ye ɛ.
39 Tin, ye ka bela náá bɛbhaab bina nàbaagwak nyɛ. Bɛ
naabyen nyɛ, dáa bɛ ka kwyɛl ɛ ɛsik pɛ Eziptɛ ɛ. 40 Bɛ
naalɛɛ nɛ Alɔn náá: "Sa bis bɛzɛɛb di kɛsok bhwoob'es
ɛ, etɛɛ náá, bis àègu sa sɛɛ nɛ Moiiz mot wyisal bis tɔ
Eziptɛ ɔ." 41 Tin, wɔ gwaa bɛ zɛlul mɔɔ ngom ngɔmbɛ
e di zɛɛb, bhii tak bɛ eezɛgó zɛɛb tak buwa. Tin, bɛ
eezɛbɔl ɛbyoŋ nɛ mɛmyaala ɛbuɛpe dum nɛ sa bɛ
nalul bɔɔ bɛ ɛmet é. 42 É di'enek, Zɛɛb eezɛliig bɛ koŋ,
nyɛ eezɛbet bɛ bɛ duwal ekwyikwyen tɔ gwoo. Etɛp
tak sael ɛ dáa di kwyala tɔ mɛkana mɛ bɛngoolel ɛ
mɛkpa ɛ Zɛɛb náá: "Bot ɛ dhaad mbyak eYuda, ye é

mam ɛ bi nadjɛ ebuwa é bɛtit nɛ bɛdhiiti mbi ebuwa, é membu mɛkam-mɛná mena nadika tɔ kyee bɔs bɛsyɛ di ààbɛ nɛ mɛdii ɛ. 43 Ààbɛ! Gunaa, bi naabɛp pɛt ɛ zɛɛb Molok, nɛ ekpaka-kpaka kwyikwyen zɛɛben Lefan! Bɛzɛɛb binɔk, bi nakpak bɛ étɛp bi needuwal bɛ. É tɛp tak ɛ di náá, Mɛ waakyeed bin dhaa ghaada Bhabhilɔn." 44 «Pɛ tɔ bal, bɛbhaab binaka nadi é nɛ pɛt na Dɛɛ ɛ Zɛɛb bɛ nawa ɛbup ɛ mɛkana di lii etɛp ee ɛbhɛŋ ɛ. Ye nasael ɛ dáa Zɛɛb nɛ lɛɛ Moiiz ɛ, etɛɛ náá, nyɛ naake nɛ Moiiz náá, nyɛ zoo sum ɛ ɛzel wat nɛ yii nyɛ nabee ɛ. 45 Deenek ɛ pɛt na Dɛɛ ɛ Zɛɛb tak nalik nɛ bɛbhaab bina nɛ bot naka du yɔbɔ bhis ɔ. Ye nabɛ ɛ Zozuwe dulel lɔɔg'ɔ bɛ nɛ bot bɛ naadɛk mɛdhik mɛ bot ɛ membyak me Zɛɛb nadi é sɔ bɛkum ɛ tak kɔ ɛsu ɛ lɔ. Pɛt na Dɛɛ ɛ Zɛɛb tak nadi kɛkum esok Dhavid nadi mɛkoozi ɛ. 46 Tin, Dhavid naabela mbɛɛ bhwoob emis ɛ Zɛɛb. Nyɛ é boo zɛwaab náá, Zɛɛb gek nyɛ goŋ étɛp nyɛ neesum ndjaa Zɛɛb bɛdha ɛ Zakɔɔb. 47 Tin, Salomɔŋ naka sum nyɛ ndjaa. 48 Bela náá, Zɛɛb Mɛkaake ààdi tɔ mendjaa me Zumal bot. Dáa ngoolel-mɛkpa ɛ Zɛɛb nalɛɛ náá: 49 "Ɛko ɛ, boo mɛkoozi mɛ, Ghɛŋ lɛɛ ɛ deenek, bɔs ɛ, di mɛbɔ mɛ di nyal ɔ. Ye é yaa kwaambi ndjaa biyɔ aakosum mɛ ye é? É yaa di mɛ aakwak ɛ di? 50 Ye tok mam nasa yɛ nɛ mɛbɔ mam met e?" 51 «Biyɔ bot ɛ maa-ɛlɔ, bot ɛ di náá, elyem nɛ mɛlɔ men eezɛdiyalel dum nɛ ndjóoel ɛ Zɛɛb di djóo bin ɛ. Bi ɛ nɛ maa-ɛlɔ dum nɛ Sisim na Dɛɛ! Bi ɛ dáa bɛbhaab bin! 52 Baa bɛngoolel ɛ mɛkpa mɛ Zɛɛb bɛbhaab bin nadi ààtiigal? Bɛ naagó bot ɛ nazyɛ nɛ bhaadal náá, Mot Epiki ngɔt ɛpezyɛ ɛ. Ye é nyɛy ɛ bi naka nyɛ, nɛ ɛgó ɛ nyɛ. 53 Biyɔ bot ɛ efofop nadjɛ etsi ɛ Zɛɛb ɔ, bi nàbaaduwal yɛ!» 54 Dáa bot ɛ boo kwan eYuda nagwak deenek ɛ, bɛ naazɛkpaa lyem, nɛ ɛkwaal ɛ mɛtsok kɔ lo ɛ Etiɛn. 55 Tin, nyɛy «tɔɔɔ» nɛ Sisim na Dɛɛ tɔ lɛ, nyɛ eezɛben mis pɛ ɛko, gwyák tɔ gwoo. É di'enek nyɛ eezɛbee mɛkas ɛ Zɛɛb, zɛnɔɔ Yezu Klisto tetel pɛ mbɔ eghɛŋ ɛ Zɛɛb. 56 Tin, Etiɛn eeke náá: «Mɛ ɛpebee gwoo mbek, Sɛɛŋɛlɛ Mɔn Mot tetel pɛ mbɔ eghɛŋ ɛ Zɛɛb.» 57 Bɛ eezɛtsim ɛlyelɛpe, bhii tak bɛ eezɛdiyal mɛlɔ, bɔ djas eewyis kaab, zɛduma nyɛ é nyel. 58 Bɛ eezɛtó nɛ nɛ pɛ bhis dɛl, tin, bɛ moo zɛbyaal nyɛ nɛ mɛkok étɛp bɛ neegó nyɛ. Wɔ gwaa bɛtyaases zokadjɛ ekaad bɔɔ nɛ dhiiti mɔɔ ngbaaz din ɛ lɛ nabɛ é Sɔl, nyɛ baal bɛ yɛ. 59 E sok bɛ nadi é wus nyɛ nɛ mɛkok ɛ, Etiɛn nadi ye é é djaala náá: «Ghɛŋ Yezu, nɔŋa sisim yam!» 60 Bhii tak, nyɛ eezɛkwyɛ mɛboŋ si, nyɛ eezɛtsim ɛlyelɛpe náá: «Ghɛŋ, nàkɛla syem'ak kɔ lɔɔ!» Bhis nyɛ nake deenek ɛ, nyɛ eezɛsil eswos.

8 Sɔl naamyaal ɛsyee ɛ Etiɛn. É dwoo tak wat ɛ mezuk mɛ bot ɛ zɛɛga mendjaala Yeluzalɛm nakan. Bot djas nadi dum koŋ nɛ Zɛɛb ɔ naazɛwyɛɛza tó pɛ kyee dik Yude, nɛ pɛ Samali. Tin bot ɛ lwoma ɛ nazokalik. 2 Bɛsosoob é boonɔɔ muu ɛ Etiɛn kɛdel, wɔ gwaa bɛ zɛdje nyɛ ɛbuɛpe. 3 Sɔl nadi sa mɛghaaz étɛp ɛkɛ waaz ezɛɛga mendjaala. Bhii tak, nyɛ nadi tó mendjaa nɛ mendja kɛmɛt botom nɛ boa nadi dum koŋ nɛ Zɛɛb ɔ, é kokɔɔl bɛ é mbok. 4 Bot ɛ nawyɛɛza ɔ djas, nadi kɛmɛl ɛ mɛl kɛgoola Mbɛɛ Bhaadal. 5 Filip eezɛtó pɛ boo dɛl ɛ Samali, tin, nyɛ eezɛni é lyo bot ɛ dɛl dum nɛ Mɛsia. 6 Bot ɛ dɛl djas nadi gwak etɛp ee Filip nalɛɛ bɛ é nɛ lyem wat, tɔ mɛdjek nɛ ɛ bee ɛ endem e mɛbwala nyɛ di sa ɛ. 7 Deenek, embee esisim nadi wyis tɔ membel é ɛbo ɛ boo etsim. Tin, dɔɔ nɛ bɛtɛ nɛ bot ɛ nazesɔɔb ɔ nɛ bot edjam nadi tsak. 8 Deenek, bot naadyeebamyaala ɛbuɛpe kɔ dɛl ɛ tak. 9 Dhiiti mot din ɛ lɛ nabɛ Simɔŋ, nyɛ naaloobe di sok kɔ dɛl ɛ tak. Nyɛ nasa mɛvyɛkɛlɛ bot ɛ del Samali nadi djodjoka ɛ. Nyɛ nadi kwyɛl ɛlyaal ɛ naanye é yɛ ngek mot. 10 Tin, mengbaaz djas nɛ eboo bot, nadi duwal nyɛ ɛbuɛpe. Bɛ nadi eke ɛ náá: «Mot'ak ɛ nɛ mɛbwala ɛ Zɛɛb, yii di djóoaa "boo mɛbwala ɛ".» 11 Bɛ nadi gwak nyɛ ɛbuɛpe, etɛɛ náá, nyɛ eeloozyɛ nɛ sa náá, bot gheedjoka mɛsa mɛ mɛvyɛkɛlɛ mɛ. 12 Tin, dáa bɛ namyaal Mbɛɛ Bhaadal Filip nadi lɛɛ bɛ dum nɛ ɛyoŋ ɛ Zɛɛb nɛ dum nɛ Yezu Klisto ɛ. Tin, bɛ naazɛduwa Zɛɛb botom nɛ boa. 13 Dɔɔ nɛ Simɔŋ nyɛy ɛmet naadum koŋ nɛ Zɛɛb. Nyɛy pe zokaduwa Zɛɛb, nyɛ nadi é ngwoob ɛ Filip, nyɛ nabɛɛ é djodjoka ɛbuɛpe esok nyɛ nadi é bee endem e mɛbwala mɛ nadi é sael ɛ. 14 Dáa bot ɛ lwoma nakum pɛ Yeluzalɛm ɛ, bɛ eezɛgwak náá, bot ɛ Samali naazemyaal mɛkpa mɛ Zɛɛb, é di'enek bɛ é boozɛkyeed bɛ Pyɛɛd bɛ nɛ Zaŋ. 15 Dáa bɛ nakakum pɛ Samali ɛ, wɔ gwaa bɛ zɛdjaala bot ɛ nazedum koŋ Zɛɛb ɔ Zɛɛb, étɛp bɛ neebela Sisim na Dɛɛ. 16 Bɛ nadjaala deenek ɛ etɛɛ náá, Sisim na Dɛɛ nabɛ ɛ, nyɛ dinaa ko sul-sulak kɔ mot ngɔt. Bɛ zo duwa Zɛɛb ɛ tɔ mɛdii nɛ din ɛ Ghɛŋ Yezu. 17 Tin, Pyɛɛd bɛ Zaŋ eezɛkɛl bɛ mɛmbɔ, bɛ eezɛbela Sisim na Dɛɛ. 18 Dáa Simɔŋ nabee náá, bot ɛ di dum koŋ nɛ Zɛɛb ɔ naadjɛaa Sisim na Dɛɛ esok bot ɛ lwoma nakɛl bɛ mɛmbɔ ɛ, nyɛ eezɛdjɛ Pyɛɛd nɛ Zaŋ epata. 19 Nyɛy náá: «Djɛka dɔɔ nɛ mam pe mɛbwala mɛ tak, etɛɛ náá,

bot ɛ mɛ aagheekɛl mɛmbɔ kɔ lɔɔ ɔ neebela Sisim na
Dɛɛ.» 20 Tin, Pyɛɛd eezɛbɔɔza nɛ nɛ náá: «Beta náá,
wɔy nɛ epata bɔ bi pulel, etɛɛ náá, wɔ gek ɛ náá, ɛkɛɛ ɛ
Zɛɛb bɔmaa ɛ nɛ epata! 21 Wɔ tok nɛ ɛkɛɛ waako bela
belaa di tɔ tɛp'ak, etɛɛ náá lyemɔ tok piki é mis mɛ
Zɛɛb. 22 Deenek swoola embee esiiza bɔ, da wɔ é djaala
Ghɛŋ, nɛghu nyɛ é nɛ ghwyil ɛpel wɔ étɛp mbi esiiza
bɔ binek. 23 Etɛɛ náá, mɛ eebee náá, lyemɔ ɛ "tɔɔɔ" nɛ
embee esesɛɛ, e di'enek, wɔ moo é kwom mesyem.»
24 Tin, Simɔŋ eezɛke nɛ Pyɛɛd bɛ Zaŋ náá: «Biyɔ bɛ
ɛmet djaalaka Ghɛŋ étɛp'am, etɛɛ náá, sa bi ke ɛ needi
ààsael nɛ nam.» 25 Bhis bɛ nazebaŋa bot etɛp binek
dum nɛ Yezu, é ɛlyo ɛ bot nɛ mɛkpa ɛ Ghɛŋ ɛ, tin bot ɛ
lwoma binɔk bɛbá eezɛsik pɛ Yeluzalɛm. Ze ɛ ze bɛ
nadi goola Mbɛɛ Bhaadal pɛ kɔ bɛtɛ nɛ mɛl mɛ Samali.
26 Dhiiti fofop ɛ Ghɛŋ eezɛke nɛ Filip náá: «Wyɛla da
wɔ é tó pɛ kyɛ bɔs, pɛ ze di dus pɛ Yeluzalɛm é tó pɛ
dɛl ɛ Ghaaza ɛ, ze di dhaa tɔ bal.» 27 E di tak wat, Filip
eezɛghɛɛ nyel tó. Tin, é ze, dhiiti mot eezɛtuula, mot
tak nabɛ mot di ààbɛ nɛ ghwyil ɛbá ɔ, yii dik Etsopi.
Nyɛ nabɛ ɛ boo kukuma, mɛsa mɛ nabɛɛ, ɛbaal epata
nɛ esa djas ɛ Kandase, moma di mɛkoozi mɛ Etsopi
ɔ. Nyɛ nazyɛ pɛ Yeluzalɛm ɛ zɛduwal Zɛɛb. 28 Tin,
nyɛ nadi sik pɛ dɛl ɛ lɛ. Nyɛ nadi é ndiindel kɔ mbem
mɛ yaaga di dul ɛ, nyɛ nadi laa mɛkana mɛ ngoolel-
mɛkpa ɛ Zɛɛb Ezayi. 29 Tin, Sisim na Dɛɛ eezɛke nɛ
Filip náá: «Tɔ́a pɛ paa mbem diak.» 30 Tin, Filip eezɛtó
kaab pɛ mot tak nadi ɛ, nyɛ ka gwak ɛ mot'enɔk é laa
mɛkana mɛ ngoolel-mɛkpa ɛ Zɛɛb Ezayi. Filip eezɛdji
nyɛ náá: «Wɔ nɛ gu sa mɛkpa mɛ wɔ di laŋ'enek di
kwyɛl ɛlɛɛ?» 31 Mot'enɔk eezɛbɔɔza náá: «Mɛ aagu yɛ
dáa, mot ɛ di ààlyaal mɛ ɔ?» Tin, neezɛdjóo Filip nyɛ
zɛdisi é ngwoobɛ kɔ mbem. 32 Pes di Ekwyala e Zɛɛb
nyɛ nadi elaŋ ɛ na bɛ é yak: «Nyɛ nadi é dáa mɔɔ taa
di tɔ́aa nɛ nɛ kɛtsakaa ɛ, dáa mɔɔ bhata di ààtsim sok
bhwoob bot ɛ di tsik nyɛ mya ɔ. Nyɛy nuub mɛdiba. 33
Nyɛ naadhuselaa, ààbɛ nɛ mot kɛm nyɛ. Ɛzɛ aakwak
ɛlii nɛ bɛdha bɛ? Etɛɛ náá, bɛ naatsaal mɛlu mɛ tsik'ɛ
kɔ bɔs.» 34 Tin, kukuma yenɔk ɛ boozɛke nɛ Filip náá:
«Mɛ pe djaala nɛ nɔ, lɛɛa mɛ, kɔ ɛsu ɛzɛ ngoolel-
mɛkpa ɛ Zɛɛb di lii deenek? Nyɛ lii ɛ kɔ ɛsu ɛ lɛ met
hooo kɔ ɛsu ɛ mot sis?» 35 É di'enek, Filip eekan ɛlii
nɛ nɛ dum nɛ pes mɛkpa mɛ Ekwyala e Zɛɛb nyɛ laŋ
ɛ, nyɛ moo tin é lɛɛ nyɛ Mbɛɛ Bhaadal ɛ Yezu. 36 Bɛ
eezɛgoola tó, ze bɛ nadi é tó yɔbɔ ɛ, wɔ gwaa bɛkum
é dhiiti di nadi nɛ dii ɛ. Kukuma yenɔk eezɛke náá:
«Beea mɛdii, ɛyé di lu náá, mɛ duwa Zɛɛb?» [37 Filip
eezɛke nɛ nɛ náá: «Wɔ myaal nɛ lyemɔ djas ɔ, wɔ é
nɛ ghwyil ɛ duwa Zɛɛb.» Tin, mot'enɔk eezɛbɔɔza
náá: «Mee myaal náá, Yezu ɛ Mɔn Zɛɛb.»] 38 Tin, nyɛ
eezɛke náá, yaaga tyaa, bhii tak, bɛ nɛ Filip eezɛsul tɔ
dii, wɔ gwaa nyɛ zɛduu nyɛ Zɛɛb. 39 Dáa bɛ naka sɛɛ tɔ
dii é, Sisim ɛ Ghɛŋ eezɛdis Filip é mis mɛ kukuma tak,
nyɛ moo tin, ààkabee Filip. É di'enek nyɛ eezɛkpaa tó
yɛ pɛ paa nyɛ nadi é tó ɛ, nɛ boo mɛmyaala. 40 Filip ka
kɛtuula ye é pɛ dɛl ɛ di djóoaa Azɔt ɔ, nyɛ moo tin é
tó kɛgoola Mbɛɛ Bhaadal, mɛl nɛ mɛl djas. Nyɛ nadi
dhaŋ ɛ kɛkum pɛ ghaada Seezale.

9 Eghɛŋ tak, mɛsa ɛ Sɔl nabɛ ɛ ɛtiig nɛ ɛwun ɛ ɛgó ɛ
bɛdjekel ɛ Ghɛŋ. Wɔ gwaa nyɛ zɛtó kɛbee boo ghaa-
Zɛɛb, 2 bhii tak nyɛ eezɛwaab mɛkana mɛ di edjɛ nyɛ
ze, nyɛ neekɛbee mendjaa mɛ mendjaala mɛ eYuda di
pɛ ghaada Dhamas ɛ. Nyɛ nasa deenek ɛ nɛghu nyɛ
waabela boa nɛ botom ɛ di du Ze ɛ Ghɛŋ étɛp nyɛ
neemɛt bɛ, da nyɛ é sik nɛ nɔɔ pɛ Yeluzalɛm. 3 Dáa
nyɛ nadi nyɛ dinaa é ze é ɛtó ɛ, nyɛ nadi é nyɛ moo
kunaa nɛ ghaada ɛ, kasɛka ɛ, dhiiti ngel eezɛdus tɔ
gwoo, yee zɛkaal nyɛ. 4 Wɔ gwaa nyɛ zɛduma si, bhii
tak nyɛ eezɛgwak gwood wat é ke nɛ nɛ náá: «Sɔl,
Sɔl, étɛp ye wɔ di tiig mɛ?» 5 Nyɛ eezɛdji náá: «Wɔy
é zɛ, Ghɛŋ?» Tin gwood yenek eezɛbɔɔza náá: «Ye é
mam Yezu wɔ di tiig ɔ. 6 Deenek, wyɛla, da wɔ é ni tɔ
ghaada, tin bɛ waalɛɛ wɔ sa wɔ di egoka nɛ ɛsa ɛ.»
7 Bot ɛ nadi kɛsama wat nɛ Sɔl ɔ zokazɛtyaa, ààlóo
ɛkpa ɛ wat. Bɛ nadi gwak gwood, tin ààbee mot. 8
Tin Sɔl eewyɛl, nyɛ eezɛbɛɛ mis, ka bela ɛ náá, nyɛ
ààkabee. Bɛ eezɛmɛt nyɛ é mbɔ tó nɛ nɛ pɛ Dhamas. 9
Mɛlu mɛlɛl naadhaa nyɛ, nyɛ ààkabee, tin nyɛ nadi é
ààdɛ edee nɛ mɛdii. 10 Pɛ kɔ ghaada Dhamas, ye nabɛ
ɛ nɛ dhiiti djekel ngɔt din ɛ lɛ nabɛɛ Ananias. Ghɛŋ
zokazɛtuula nyɛ tɔ sisim, nyɛy nɛ nɛ náá: «Ananias!»
Nyɛ eezɛbɔɔza náá: «Beea mɛ Ghɛŋ.» 11 Ghɛŋ eezɛke
nɛ nɛ náá: «Tɔ́a nenak yak pɛ gba di djóoaa "piki ɛ".
Pɛ tɔ ndjaŋ ɛ Yudas, djia dhiiti mot dɛl ɛ Talase, din
ɛ lɛ ɛ Sɔl. E di mena di nenak'aak nyɛ é pe djaala
Zɛɛb. 12 Tin, tɔ dyam'ɛ nyɛ eebee dhiiti mot ngɔt
din ɛ lɛ ɛ Ananias é ni tɔ ndjaa étɛp ɛkɛl nyɛ mɛmbɔ,
mis mɛ neebɛŋel-bɛŋela sis.» 13 Ananias eezɛbɔɔza
náá: «Ghɛŋ, bot ɛbuɛpe eedyeebalii nɛ nam kɔ ɛsu ɛ
mot'ak, dum nɛ bɛtɛ nɛ embee etɛp é nyɛ di sa, nɛ Bot
bɔ na Dɛɛ pɛ Yeluzalɛm ɛ. 14 Deenek, nyɛ zyɛ wak é nɛ
eghɛŋ boo ghaa-Zɛɛb nadjɛ nyɛ é étɛp ɛmɛt bot djas
di edjaala nɛ din ɛ lɔ ɛ.» 15 Tin, Ghɛŋ ɛ booke nɛ nɛ

náá: «Tɔ́a, etɛɛ náá, mɛ eetɔ́ mot tak étɛp nyɛ neetɔ́
kɛgoola din ɛ lam pɛ daa bot ɛ membyak mesis nɛ
bɛmɛkoozi mɔɔ, zɛnɔɔ bot ɛ mbyak Yisalaɛl. 16 Mam
mɛ ɛmet mɛ waalyaal nyɛ mezuk djas nyɛ aazuk kɔ
ɛsu ɛ din ɛ lam ɛ.» 17 Tin, Ananias eezɛtɔ́. Nyɛ eezɛni
tɔ ndjaa tak, bhii tak nyɛ eezɛkɛl Sɔl mɛmbɔ, nyɛ
eezɛke nɛ nɛ náá: «Sɔl, mɔɔ nyaag'am, Ghɛŋ Yezu mot
tel wɔ nyel é gba pɛ ze wɔ di zyɛ é, lwom mɛ, étɛp wɔ
neebaazɛbee beea sis da wɔ lwoodel nɛ Sisim na Dɛɛ.»
18 E di tak wat, dhiiti mbi esonok tyee epapa eezɛkwyit
é mis mɛ Sɔl, tin, nyɛ moo tin ɛ é baazɛnyaasok. Nyɛ
eezɛwyɛl é yenek, nyɛ eezɛduwa Zɛɛb. 19 Bhii tak nyɛ
eezɛdɛ edee, nyɛ eezɛbela ghwyil. Sɔl zokazɛkpaa ba
mɛlu e di wat bɛ nɛ bɛdjekel ɛ nadi pɛ Dhamas ɔ. 20
Ààkobɔya deenek, nyɛ moo tin é goola mɛkpa ɛ Zɛɛb
pɛ tɔ mendjaa mɛ mendjaala mɛ eYuda náá, Yezu ɛ
Mɔn Zɛɛb. 21 Bot ɛ nadi gwak nyɛ ɔ djas nadi djoka,
tin, bɛ é boo di é dji náá: «Ye tok mot'ak nadi tiig
ɛlyelɛpe bot ɛ nadi tuwal din ɛ Yezu ɔ pɛ Yeluzalɛm
e? Wɔ ke ɛ náá, nyɛ aazyɛ wak ɛ étɛp ɛzɛmet bɛ nyɛ
neesik nɛ nɔɔ pɛ dáa boo bɛghaa-Zɛɛb.» 22 Tin, mɛlu
djas, ɛgu ɛ Sɔl nadi é ghɛɛ nɛ ghɛɛ tɔ mbi mɛlyo mɛ
nyɛ nadi lyo ɛ. Eyuda ee nadidi pɛ Dhamas ɔ, nabɛ
ààkabaabɛ nɛ ɛkpa ɛ bulal nyɛ esok nɛ nadi é pɛs
mɛsuk mɛ di lyaal náá, Yezu ɛ Mɛsia ɛ. 23 Ba mɛlu bhii
tak, wɔ gwaa eYuda djas zokagwakel étɛp bɛ neegɔ́
Sɔl. 24 Tin, Sɔl eezɛgu boob'ɔ. Bɛ nadi ebaal ɛbɛ ɛ ɛniel
ɛ ghaada mwos nɛ pum, étɛp bɛ neegɔ́ nyɛ. 25 Tin, é
pum, wɔ gwaa bɛdjekel bɛ zokanɔɔ nyɛ, tɔ́ nɛ nɛ, étɛp
ɛkwyɛɛg nyɛ pɛ yii kyee peeb ghaada tɔ djhan. 26 Dáa
nyɛ na kum pɛ Yeluzalɛm ɛ, wɔ gwaa Sɔl zokazɛgek
ɛsɛɛga bɛ nɛ bɛdjekel. Bɔɔ djas nadi é nɛ bwoo, etɛɛ
náá, bɛ nàbaadi myaal ɛnyɔɛpe náá, nyɛ nadi é djekel
nɛ tsɛɛtsɛ. 27 Tin, Bhaalnabhas ɛ boozɛnɔɔ nyɛ, tɔ́
nɛ nɛ pɛ dáa bot ɛ lwoma. Nyɛ eezɛbaŋa bɛ dáa Sɔl
naboma nɛ Ghɛŋ é ze ɛ, nɛ dáa Ghɛŋ nalii nɛ nɛ ɛ. Nyɛ
eebaazɛlɛɛ bɛ mbi mɛghaaz mɛ Sɔl nadi lyo bot nɛ
din ɛ Yezu pɛ Dhamas ɛ. 28 Kana ɛwala ɛlenek, Sɔl ɛ
boo zɛdi bɛ nɛ bɛ nɔɔ. Nyɛ nadi ekɛpɛ tɔ Yeluzalɛm
djas, é goola Mbɛɛ Bhaadal nɛ ɛbwaalel djas nɛ din ɛ
Ghɛŋ. 29 Nyɛ nadi é lii nɛ eYuda e di lii, lii Ghɛlɛk
ɔ, nyɛ nadi suu mɛso bɛ nɛ bɛ nɔɔ, ghuna bɔɔ nadi
esaa ɛgɔ́ ɛ nyɛ. 30 Dáa bɔn nyɛɛg nagwak náá, bɛ nadi
kwyɛl ɛgɔ́ nyɛ é, bɛ eezɛtɔ́ nɛ Sɔl pɛ ghaada Seezale,
étɛp bɛ neekɛkyeed nyɛ pɛ ghaada Talase. 31 Zɛɛga
bot ɛ mendjaala nadi é tɔ egwyem kɔ kyee dik Yude,
Ghalile nɛ Samali djas. Bɛ nadi é bɛ eezelyel tɔ ɛdum ɛ
koŋ nɛ Zɛɛb, bɛ nadi é tɔ tsik ɛgwak ɛ Ghɛŋ. Zɛɛga
bot ɛ mendjaala nadi é bɔk ɛbɔk nɛ ɛbɔk, etɛɛ náá,
Sisim na Dɛɛ nadi kwyee bɛ. 32 Pyɛɛd mot nadi kɔ
kyee dik tak djas ɔ zokazɛtɔ́ dhiiti dwoo pɛ dáa bot ɛ
di dum koŋ nɛ Zɛɛb ɔ, nadidi pɛ dɛl ɛ Lidha ɛ. 33 Wɔ
gwaa nyɛ zɛbela dhiiti motom din é ɛ lɛ nabɛɛ Enee.
Nyɛ nabɛ ɛ nyɛ eesa membu mɛtɛn nɛ elɛl ndjaasi,
etɛɛ náá, ye nabɛ ɛ nyɛ eezesɔɔb. 34 Pyɛɛd eezɛke nɛ
nɛ náá: «Enee, Yezu Klisto eetsik wɔ! Wyɛla da wɔ
é koobal goŋɔ.» Ka sɛka ɛ, Enee eezɛwyɛl. 35 Bot ɛ
ghaada Lidha djas nɛ bot ɛ kyee bɔs bɛsyɛ di ààbɛ nɛ
mɛdii ɛ Saalɔn naabee nyɛ, wɔ gwaa bɛ zokaliig elyem
du Ghɛŋ. 36 Pɛ kɔ dɛl ɛ Jafa ye na bɛ é nɛ dhiiti moma
nadi dum koŋ nɛ Zɛɛb ɔ, din ɛ lɛ nabɛɛ «Tabita» din
ɛ tak kwyɛl ɛlɛɛ ɛ «Dɔlkas», ɛsuk ɛ tak lɛɛ «kwyee».
Mɛlu djas mɛsa mɛ nabɛɛ, ɛsa enɛm é sa, nɛ ɛkwyee ɛ
bɛdjel ɛ bot. 37 Eghɛŋ tak wɔ gwaa nyɛ zɛbɛ, bhii tak,
nyɛ eezɛgwyɛ. Bhis bɛ nagwyii muu ɛ, wɔ gwaa bɛ
kɛnɛɛg yɛ tɔ dɛŋ, pɛ ɛko tɔ ndjaa. 38 Bɛdjekel ɛ nadi
pɛ Jafa ɔ naagwak náá, Pyɛɛd nadi é pɛ Lidha, ye nadi
é ɛkunaaɛpe nɛ Jafa. Bɛ eezɛkyeed bot ɛbá nɛ bhaadal
yak: «Bis eedjaala nɛ nɔ, lela ɛzyɛ kaab pɛ yesɔ.» 39 E
di tak wat Pyɛɛd eezɛghɛɛ nyel tɔ́ bɛ nɛ bɛ nɔɔ. Dáa bɛ
nakum ɛ, bɛ eezɛdul nyɛ tɔ dɛŋ, pɛ ɛko tɔ ndjaa. Bɛ
kus ɛ boa djas eezɛtiila pɛ dáa lɛ nɛ mɛgwyɛ, bɛ moo
tin é liial nyɛ ekuwa nɛ endjookuwa ee Tabita nalat
esok nyɛ nadi nyɛ dinaa nɛ tsik ɛ. 40 Pyɛɛd eezɛwyisal
bot djas pɛ kel, e di'enek, nyɛ eezɛkwyit mɛboŋ si
é djaala. Bhii tak, nyɛ eezɛliigel pɛ muu nadi ɛ, nyɛ
eezɛke náá: «Tabita wyɛla!» Nyɛ eezɛbɛɛ mis, tin, dáa
nyɛ na bee Pyɛɛd ɛ nyɛ eezɛnɔɔ nyel disi. 41 Pyɛɛd
eezɛmɛt nyɛ é mbɔ étɛp ɛkyee nyɛ, nyɛ neewyɛl. Bhii
tak, nyɛ eezɛdjóo bot ɛ di dum koŋ nɛ Zɛɛb ɔ nɛ bɛkus
ɛ boa, nyɛ eezɛtel bɛ nyaa nyɛy nɛ tsik. 42 Wɔ gwaa
bot ɛ ghaada Jafa djas zokagwak menduk mɛ tak, tin,
bot ɛbuɛpe naazɛdum koŋ nɛ Ghɛŋ. 43 Pyɛɛd zokadi
kɔ Jafa bɛtɛ nɛ mɛlu pɛ dáa dhiiti mot nadi sa mɛsa
mɛ ekwood é bɛtit ɔ. Din ɛ mot tak nabɛ ɛ Simɔŋ.

10 Pɛ ghaada Seezale, ye nabɛ ɛ nɛ dhiiti mot din ɛ lɛ
nabɛ ɛ Kɔɔdnɛy, nyɛ nadi é kukuma tɔ lɔɔg esodja
bot ɛ Lɔm di djóoaa: «Mwaka esodja Itali». 2 Mot tak
nabɛ ɛ sosoob dɔɔ nɛ bot ɛ mɛbyel mɛ djas. Nyɛ nadi
zezyɛ zɛɛga mendjaala bot nadi duwal Zɛɛb é tak ɛ.
Nyɛ nadi kwyi-kwyee bɛdjel ɛ bot yii bot ɛ mbyak
eYuda nɛ lyem wat, nyɛ naadjedjaala Zɛɛb é mɛwala
djas. 3 Bhis kuku dwoo é ɛwala ɛ elɛl, wɔ gwaa nyɛ

zokazɛbee tɔ sisim. Nyɛ naabee popoopwon fofop ɛ
Zɛɛb ngɔt é zɛni pɛ dáa lɛ, nyɛy nɛ nɛ náá: «Kɔɔdnɛy!»
4 Nyɛ eezɛgwyák fofop nɛ lyem bwoo, bhii tak nyɛ
eeke nɛ nɛ náá: «Ɛyé Ghɛŋ?» Fofop eezɛbɔɔza nɛ ɛ
náá: «Zɛɛb eegwak mendjaala mɔ, nɛ ghwyiikwyee wɔ
di kwyee bɛdjel ɛ bot ɛ, nyɛ ààpadjisa wɔ. 5 Tinaak,
kyeeda bot pɛ Jafa bɛ neekɛ djóo dhiiti mot nɛ din ɛ
Simɔŋ, mot nagetaa Pyɛɛd ɔ. 6 Nyɛ di ɛ pɛ dáa dhiiti
mot di sa mɛsa mɛ ekwood bɛtit ɛ, din ɛ lɛ Simɔŋ,
ndjaŋ'ɛ é ɛboŋ ɛ boo dii mɛsɔn.» 7 Dáa fofop nadi é lii
nɛ nɛ ɛ natɔ́ ɛ, Kɔɔdnɛy eezɛdjóo bot ɛ mɛsa mɛ bɛbá,
nɛ ngɔt pak esodja eedii sa mɛsa pɛ daa lɛ ɔ, mot nadi
sosoob ɔ. 8 Nyɛ eezɛbaŋa bɛ etɛp ee nadhaŋ ɛ djas,
bhii tak nyɛ eezɛlwom bɛ pɛ Jafa. 9 Djɛmɛn tak, bɔɔ é
ze, bɛ moo kunaa nɛ Jafa. Pyɛɛd eezɛbyet kɔ ɛko ɛ
ndjaa, kuku mwos kɛdjaala Zɛɛb. 10 Tin, za eezɛsa nyɛ.
Dáa bɛ nadi é djaab nyɛ edee ɛ, nyɛ eezɛdjem dyam.
11 Nyɛ eezɛbee gwoo é bɛŋel, dhiiti sonok é sul: siaa
tak dáa boo poba mɛta é mɛghɔ mɛ tak ená, esul é
bɔs. 12 Tɔ tak ye nabɛɛ nɛ bɛtit é di kɛkɔ mɛko mɛná
ɔ, bɛtit ɛ di nɛ epapa ɔ, nɛ membi me enen djas. 13
Dhiiti gwood é zɛke nɛ nɛ náá: «Wyɛla, Pyɛɛd, góa da
wɔ é dɛ!» 14 Tin, Pyɛɛd eezɛbɔɔza náá: «Ohoo ààbɛ!
Ghɛŋ, etɛɛ náá, mɛ dinaa ààpaakodɛ sok esa e tsi nɛ
esee mendi.» 15 Gwood'enek eebaazɛgek, é ke náá:
«Nàbeea sa mendi sa Zɛɛb ke náá ye ɛ́ dɛɛ ɛ.» 16 Ye sɛɛ
deenek tyee esok elɛl, bhii tak, siaa tak eezɛbyet tɔ
gwoo. 17 Tin, Pyɛɛd moo zɛdji sa dyam tak nadi kwyɛl
ɛlɛɛ ɛ. Ghuna, é ɛwala ɛ tak ɛ, bot ɛ Kɔɔdnɛy nalwom ɔ
nadi dji bot étɛp ɛ gu ndjaa Simɔŋ nadi tɔ tak ɛ. Ye ka
bela ɛ bɛ moo é ɛniel ɛ peeb. 18 Bɛ eezɛdjóo, bhii tak
bɛ eezɛdji náá: «Simɔŋ, mot nagetaa Pyɛɛd ɔ diɛ wak
ee?» 19 Ye na bela Pyɛɛd dinaa kuku esiiza dum nɛ
dyam nyɛ nadjem ɛ. É di'enek Sisim na Dɛɛ eezɛke nɛ
nɛ náá: «Gwaka, bot ɛlɛl ɛpesaa wɔ. 20 Wyɛla, sula da
wɔ é tó bi nɛ bɛ nɔɔ sama ààbis sonok, etɛɛ náá, mam
ɛ lwom bɛ.» 21 Pyɛɛd eezɛsul pɛ bot ɛ tak nadi ɛ, nyɛ
eezɛke nɛ nɔɔ náá: «Mot bi di saŋ ɔ ye é mam. Bi zyɛ
étɛp ye?» 22 Bɛ eezɛbɔɔza náá: «Ye é Kɔɔdnɛy, kukuma
tɔ lɔɔg esodja eLɔm ɛ lwom bis. Nyɛ é mot epiki, nyɛ
nɛ duwal Zɛɛb zɛbela náá, eYuda djas nɛ kwyɛl nyɛ.
Fofop ɛ Zɛɛb ngɔt lwom nyɛ é, nyɛ lɛɛ wɔ náá, "wɔ tó
pɛ dáa lɛ étɛp wɔ neekɛ lɛɛ nyɛ lɛŋ wɔ di nɛ ye é."» 23
Tin, Pyɛɛd eezɛniigal bɛ tɔ ndjaa, bhii tak nyɛ eezɛdjɛ
bɛ ɛ di é mendjɛk. Tɔ mɛlem, bɛ eezɛtó bɛ bɛ nɔɔ,
bɛdhiiti bot ɛ Jafa zokakɛkyeed bɛ. 24 Bhis ɛlu ɛ tak, bɛ
eezɛkum pɛ Seezale. Kɔɔdnɛy nadi bwood nyɛ bɛ nɛ
bot ɛ mɛbyel mɛ djas, nɛ bɛsɔ bɛ nyɛ nadjóo ɔ. 25 Dáa
Pyɛɛd nadi nyɛ moo kwyɛl ɛ ni ɛ, Kɔɔdnɛy eezɛboma
nɛ nɛ. Tin, nyɛ eezɛmalal si, étɛp nyɛ neeswos nyɛ nɛ
duu. 26 Tin, Pyɛɛd eezɛwyɛl nyɛ, bhii tak, nyɛ eezɛke
nɛ nɛ náá: «Wyɛla, etɛɛ náá, mam pe mɛ ɛ mot dáa
wɔy.» 27 Tin, bɔɔ kuku elɛŋ bɛ nɛ Kɔɔdnɛy, nyɛ eezɛni
pɛ tɔ ndjaa, e di zukamwaa nɛ mot nazesɛega ɔ. 28 É
di'enek, nyɛ eezɛke nɛ nɔɔ náá: «Bi nɛ gu náá, mot
dhaad mbyak eYuda ààgoka nɛ ɛbeya ɛsɔ, nɛghu, ɛtɔ́
tɔ mendjaa mɛ bot ɛ membyak mesis. Deenek, Zɛɛb
eelyo mɛ náá, yɛ ààgoka náá, mɛ bee mot dáa mot
mendi, nɛghu dáa mot di ààgoka nɛ Tóa pɛ dáa lɛ ɔ.
29 É tɛp tak ɛ di náá, dáa bi djóo mɛ ɛ, mɛ é boozyɛ
ààbyen. Mɛ kwyɛl ɛ mɛ gu tɛp bi djóo mɛ kɔ ɛsu ɛ
tak ɛ.» 30 Kɔɔdnɛy eezɛbɔɔza náá: «E moo mos ɛ nɛ
mɛlu mɛlɛl, é ɛwala ɛ ɛlak wat, é mɛwala mɛlɛl bii
kuku dwoo, mɛ nadi é djaala Zɛɛb pɛ ndjaŋ'am. Ka
sɛka e di tak wat ɛ, dhiiti mot nɛ ekaad é na kas-kas
eezɛtuula sok bhwoob'am. 31 Tin, nyɛ eezɛke nɛ nam
náá: "Kɔɔdnɛy, Zɛɛb eegwak mendjaala mɔ, nyɛ eesiiza
ghwyiikwyee yɔ dum nɛ bɛdjel ɛ bot. 32 Kyeeda bot pɛ
Jafa, étɛp bɛ neekɛdjóo Simɔŋ Pyɛɛd. Nyɛ di ɛ pɛ dáa
dhiiti mot din ɛ lɛ Simɔŋ, nyɛ sa ɛ mɛsa mɛ ekwood
bɛtit, ndjaŋ'ɛ é ɛboŋ ɛ boo dii mɛsɔn." 33 E di tak wat
ɛ mɛ lwom bot bɛ kɛ ɛsaa wɔ, tin, wóó myaal ɛzyɛ.
Nenak, bisɔ djas bis ɛ wak é mis mɛ Zɛɛb, étɛp bis
neegwak etɛp ee Ghɛŋ lwom wɔ, wɔ zyɛ zɛlɛɛ bis ɛ.»
34 Pyɛɛd eezɛkan ɛlii nyɛy náá: «Nenak mɛ eezegu
nɛ tsɛɛtsɛ náá, Zɛɛb kwyɛɛg bot djas ɛ́ tyɛ wat. 35
Deenek, nyɛ kwyɛl ɛ bot djas, ye nakozo zo bɛ bot ɛ
membyak me sis, zuka nɛ tak ɛ náá, mot di é duwal
nyɛ, nɛ ɛkɛ tɔ epiki. 36 Tin, Zɛɛb naakyeed bhaadal
lɛ pɛ dáa bot ɛ mbyak Yisalaɛl. Mbɛɛ Bhaadal tak ɛ
egwyem nɛ Yezu Klisto mot di Ghɛŋ bot djas ɔ. 37 Bi
nɛ gu sa napoo dhaa sok pɛ Ghalile ɛ, bhii tak pɛ kɔ
Yude djas, Zaŋ natuud náá, "duwaka Zɛɛb". 38 Bi nɛ
gu dáa nyɛ naasɛ́ɛ Yezu mot Nazalɛt nɛ ghwyil Sisim
na Dɛɛ ɛ. Bi nɛ baagu dáa Yezu nadi kɛkɔ bɔs é ɛsa
enɛm esa, nɛ ɛtsik ɛ bot djas ɛ nadi si bhel ɛ dim mot
mɛkɔŋ ɔ. Etɛɛ náá, Zɛɛb nadi gyee nɛ nɛ lɔɔg wat.
39 Tin, bis ɛ bɛtyaasɛs etɛp ee nyɛ nasa pɛ kyee dik
eYuda nɛ pɛ Yeluzalɛm ɛ. Bɛ nagó bema kɔ mɛlaaba.
40 Deenek, Zɛɛb eebulal nyɛ tsik é ɛlu ɛ elɛl bhis ɛsyee.
Nyee djɛ nyɛ ghwyil ɛlyaal nyel, 41 ààkabɛ nɛ bot djas,
nyɛ nazo lyaal ɛ́ nɛ bisɔ bot ɛ Zɛɛb naloozesɛɛ bis, bis
di bɛtyaasɛs ɔ. Bis naadɛ edee nɛ mɛdii e di wat, bhis
Zɛɛb nagomal nyɛ bhis ɛsyee ɛ. 42 Nyɛ lwom bis ɛ, bis

goola Mbɛɛ Bhaadal pɛ dáa bot ɛ membyak, nɛ ɛlyaal
náá, ye ɛ́ nyɛy ɛ di mot Zɛɛb nasɛɛ ɛ́tɛp nyɛ neepɛ́ɛ,
bot ɛ di nɛ tsik nɛ bot ɛ nazegwyɛ ɔ. 43 Bɛngoolel ɛ
mɛkpa ɛ Zɛɛb djas naalii kɔ ɛsu ɛ lɛ, bɔɔ náá, mot
aadum koŋ nɛ nɛ ɔ waabela ɛpelak ɛ mesyem mɛ, nɛ
ghwyil din ɛ lɛ.» 44 Bela tin Pyɛɛd dinaa ɛ́ lii, Sisim na
Dɛɛ eezɛsul kɔ bot ɛ nadi gwak ɛtɛp ee nyɛ nadi lii ɛ
djas. 45 Bot ɛ di dum koŋ nɛ Zɛɛb ɔ yii dhaad mbyak
eYuda nazyɛ bɛ nɛ Pyɛɛd ɔ, naadiaadjoka ɛbuɛpe. Etɛɛ
náá, bɛ nabee náá, Sisim na Dɛɛ Zɛɛb nadjɛ ɛ naasul
dɔɔ nɛ kɔ bot ɛ di ààbɛ bot ɛ mbyak eYuda ɔ. 46 Etɛɛ
náá, bɛ nadi gwak bɛ ɛ́ lii membyak mesis, nɛ ɛduwal
ɛ mɛnyɔ ɛ Zɛɛb. Tin, Pyɛɛd ɛ boozɛke náá: 47 «Mena
ɛ nɛ ghwyil lu bot bak nenak náá, bɛ naduwa Zɛɛb
tɔ mɛdii, dáa bɛ di náá, bee bela Sisim na Dɛɛ dáa
menabɛlka ɛ?» 48 Tin, wɔ gwaa nyɛ zɛlwom náá, bɛ
duu bɛ Zɛɛb nɛ din ɛ Yezu Klisto. Bhii tak bɛ eezɛke nɛ
nɛ náá, nyɛ kwyɛɛg ba mɛlu bɛ nɛ bɛ nɔɔ.

11 Bot ɛ lwoma nɛ bɔn nyɛɛg bɔɔ nadi pɛ Yude ɔ
naazɛgwak náá, bot ɛ di ààbɛ bot ɛ mbyak eYuda
ɔ naamyaal pe mɛkpa mɛ Zɛɛb. 2 Dáa Pyɛɛd nasik pɛ
Yeluzalɛm ɛ, eYuda ee nadi dum koŋ nɛ Zɛɛb ɔ moo
tin ɛ́ byak nyɛ. 3 Bɔɔ náá: «Wɔ eeni tɔ ndjaa ezibo, wɔ
eekɛdɛ edee bi nɛ bɛ nɔɔ!» 4 Tin, Pyɛɛd ɛ boo zɛbaŋa
bɛ mɛdjɛmɛdjɛ ɛtɛp ee nadhaŋ ɛ djas. Nyɛ nalɛɛ ɛ́ náá:
5 «Mɛ di ɛ pɛ tɔ ghaada Jafa, mɛ nadi ɛ́ djaala, e di tak
mɛ eezɛdjem dhyam. Mɛ bee ɛ dhiiti sonok ɛ́ sul pɛ
kyee mɛ nadi ɛ. Ye nabɛ sonok ɛ́ nɔŋel nɛ boo poba,
mɛta ɛ́ mɛghɔ mɛ tak ená, ɛ́ dus tɔ gwoo sul ɛ́ bɔs ɛ́
bhaasam. 6 Mɛ eezɛgwyák tɔ tak "piii", mɛ kabee ɛ,
bɛtit di kɛ nɛ mɛko mɛná ɔ, bɛtit ɛ dik, nɛ bɛtit ɛ di nɛ
epapa ɔ, zɛnɔɔ enen. 7 Wɔ gwaa mɛ zɛgwak gwood
wat ɛ́ ke nɛ nam náá: "Wyɛla, Pyɛɛd, góa da wɔ ɛ́ dɛ!"
8 Tin, mɛ eezɛbɔɔza náá: "Ohoo ààbɛ! Ghɛŋ, etɛɛ náá,
mɛ dinaa ààpaakodɛ sok sa etsi eYuda di lu ɛ, dɔɔ nɛ
esee mendi dinaa ààpaakɛ tɔ nuub'am." 9 Tinaak,
gwood'enek eebaazɛgek, ɛ́ ke tɔ gwoo náá: "Nàbeea
sa mendi sa Zɛɛb ke náá, ye tok nɛ mendi ɛ." 10 Ye
sɛɛ deenek tyee esok elɛl, bhii tak siaa tak eezɛbyet
tɔ gwoo. 11 Tin, ɛ́ ɛwala tak wat, wɔ gwaa bot ɛlɛl
zokazɛkum pɛ ndjaa mɛ nadi ɛ. Bɛ nadus ɛ pɛ ghaada
Seezale, bɛ nadi esaa pɛ mɛ nadi e di ɛ. 12 Sisim na
Dɛɛ eezɛke nɛ nam náá, mɛ tɔ́ bis nɛ nɔɔ ààbem ba.
Deenek, bɔn nyɛɛg bam bɛtɛn nɛ wat mɛ zyɛ nɛ nɔɔ
wak'ak ɛ kɛkyeed mɛ pɛ Seezale. Bisɔ djas bis bɛ ɛ́ bis
eeni tɔ ndjaŋ ɛ Kɔɔdnɛy. 13 Kɔɔdnɛy eezɛkaada bis
dáa nyɛ nabee fofop eetyaa tetel tɔ ndjaŋ'ɛ, ɛ́ lɛɛ nɛ
nɛ náá: "Kyeeda bot pɛ Jafa, ɛ́tɛp bɛ kɛ ɛdjóo Simɔŋ
Pyɛɛd. 14 Mot tak ɛ waalɛɛ wɔ mɛpka mɛ di náá, wɔy
nɛ bot ɛ mɛbyel mɔ djas ɛ waabela tsik nɛ ye ɛ́." 15
Tin, dáa mɛ nadi mɛ moo kan ɛlii ɛ, wɔ gwaa Sisim na
Dɛɛ zɛsul kɔ lɔɔ, dáa ye nasul kɔɔ les ɛ́ mɛkɛn ɛ. 16
Tin, mɛ eezɛtaala sa Ghɛŋ nalɛɛ ɛ́: "Zaŋ naduu bot
Zɛɛb ɛ tɔ mɛdii, yɛ kabɛ biyɔ ɔ, bi aaduwaa Zɛɛb ɛ tɔ
Sisim na Dɛɛ." 17 Deenek ɛ Zɛɛb nadjɛ bɛ mbi ɛkɛɛ ɛ
tak wat nyɛ nadjɛka mena, ɛ́ ghɛŋ mena namyaalka
Ghɛŋ Yezu Klisto ɛ. Mam nadi zɛ, ɛ́tɛp mɛ neebe mɛso
nɛ Zɛɛb?» 18 Bhis bɛ nagwak ɛtɛp binek djas ɛ, elyem
bɔɔ djas eezɛsila, bɛ moo tin ɛ́ duwal Zɛɛb ɛ́ ɛke náá:
«Ye ɛ́ tsɛɛtsɛ náá, Zɛɛb eebaadjɛ pe bot ɛ dii ààbɛ bot
ɛ mbyak eYuda ɔ, ghwyil ɛ swoola mɛfulu mɔɔ, nɛ
yii ɛbela tɛtɛ tsik.» 19 Tsik mezuk nasɛɛ ɛ́ ghɛŋ Etiɛn
nagóaa ɛ naasa náá, bot ɛ nadi dum koŋ nɛ Zɛɛb ɔ
wyɛɛza. Bɛ naató batakɛkum pɛ kyee dik Fenisi, pɛ
ghola Siipɛlɛ, nɛ pɛ boo ghaada Antiɔs. Bela náá, bɛ
nazo gegoola mɛkpa mɛ Zɛɛb ɛ pɛ dáa bot ɛ mbyak
eYuda. 20 Bela tin náá, bɛdhiiti bot ɛ nadi ɛ́ dum koŋ
nɛ Zɛɛb ɔ yii Siipɛlɛ nɛ Silɛn ɔ naató pɛ Antiɔs. Bɛ
naalii nɛ bot ɛ di ààbɛ bot ɛ mbyak eYuda ɔ, ɛ́ goola bɛ
Mbɛɛ Bhaadal ɛ Ghɛŋ Yezu. 21 Ghwyil ɛ Ghɛŋ nadi ɛ́ nɛ
nɔɔ lɔɔg wat, ɛ́ sa náá, zukamwaa nɛ mot naaswoola
mɛfulu mɔɔ nɛ ɛdum nɛ Ghɛŋ. 22 Ye nabɛ ɛ bot ɛ zɛɛga
mendjaala Yeluzalɛm naagwak menduk me tak. Bɛ ɛ́
boozɛlwom Bhaalnabhas pɛ Antiɔs. 23 Dáa nyɛ nakum
ɛ, tin, nyɛ eezɛbee dáa Zɛɛb nazesɛɛ bot ɛ di ɛ́ dum
koŋ nɛ Zɛɛb ɔ mɛtel ɛ, nyɛ eezɛmyaala. Bhii tak, nyɛ
eezɛdjɛ bɛ mɛghaaz mɛ ɛwa lyem ɛ́tɛp bɛ neewa zii
ɛdu ɛ Ghɛŋ tɔ esosoob. 24 Bhalnabas nadi ɛ́ mbɛɛ mot.
Sisim na Dɛɛ nɛ ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb «tɔɔɔ» tɔ lɛ. Tin,
wɔ gwaa zukamwaa nɛ mot zokamyaal ɛdu ɛ Ghɛŋ. 25
Bhii tak Bhalnabas eezɛtɔ́ pɛ dɛl ɛ Talase kɛsaa Sɔl. 26
Bhis nyɛ nakabela nyɛ ɛ́, nyɛ ɛ́ bootɔ́ nɛ nɛ pɛ Antiɔs.
Tin, bɔɔ bɛbá naazɛdhaa tu mbu tɔ zɛɛga mendjaala
mɛ tak, e di'enek, bɛ naalyo bot ɛbuɛpe dum nɛ ɛdum
ɛ koŋ nɛ Zɛɛb. Ye ɛ́ kɔ ghaada Antiɔs ɛ bot ɛ lwoma
nakan ɛdjóoaa sok «eKeletyɛ». 27 Eghɛŋ tak, ye nabɛ
ɛ, bɛngoolel ɛ mɛkpa ɛ Zɛɛb naazɛdus pɛ Yeluzalɛm tɔ́
pɛ Antiɔs. 28 Dhiiti pak'ɔɔ, din ɛ lɛ nabɛ ɛ Aghabis,
Sisim na Dɛɛ ɛ́ pem nyɛ, nyɛ eezɛni ɛ́ lɛɛ náá, boo za
moo aatuula kɔ bɔs djas. Bela náá, mbi za tak naasɛɛ
esok Kolood nadi mɛkoozi mɛ Lɔm ɛ. 29 Tin, bɛdjekel
eezɛgwakel náá, mot nɛ mot ɛ waadjɛ yɛ ba bim nyɛ
aabela ɛ, ɛ́tɛp ɛkyee bɔn nyɛɛg bɔɔ nadi pɛ Yude ɔ. 30

Bɛ nasaa ɛ deenek, wɔ gwaa bɛ zokakyeed esa binek pɛ dáa bɛpaa ɛ eYuda, é mɛmbɔ ɛ Bhaalnabhas bɛ nɛ Sɔl.

12 Eghɛŋ tak, mɛkoozi Elood Aghilipa moo tin é tiigal bɛdhiiti bot ɛ zɛɛga mendjaala. 2 Nyɛy zokalwom bɛ gó Zak mɔn nyɛɛg ɛ Zaŋ nɛ pɛl. 3 Deenek, dáa nyɛ nabee náá, eYuda naakwyɛl ye é, nyɛ eezɛlwom bɛ mɛt Pyɛɛd é ghɛŋ ɛbyoŋ ɛ emapa ee di ààwaaa leviid ɛ. 4 Elood eezɛlwom náá, bɛ mɛt nyɛ, da bɛ kɔɔl nyɛ é membok. Tin, nyɛ é boodjɛ mɛsa mɛ ɛbaal ɛ nyɛ nɛ mɛdhuu mɛná esodja, é ɛdhuu ɛ wat, ye nabɛ ɛ nɛ esodja ená. Nyɛ nadi é gek ɛ náá, nyɛ neepɛ́ nyɛ emis mɛ bot bhis ɛbyoŋ ɛ Pak. 5 Tin, Pyɛɛd nadi é kɔɔla tɔ ndjaa membok, deenek bot ɛ zɛɛga mendjaala nadi wa zii tɔ ɛdjaala ɛ Zɛɛb kɔ ɛsu ɛ lɛ ɛlyelɛpe. 6 Bela náá, dáa Elood nadi kwyɛl ɛpɛɛ nyɛ é mis mɛ bot ɛ, é pum Pyɛɛd nadi egɔ pak esodja ebá. Nyɛ nabɛɛ kɔla nɛ ekel e ghwooz ebá. Bɛbaalel ɛ ndjaa membok nadi é́ tin é sum e di bɔɔ, é ɛbɛɛ ndjaa membok. 7 Kasɛka ɛ dhiiti fofop ɛ Ghɛŋ ngɔt eezɛtuula tin, tɔ dɛŋ moo tin «buweee» nɛ mɛkas. Tin, fofop eezɛkwyɛt nyɛ é bhaaz, nyɛ eezɛdjem nyɛ, nyɛy nɛ nɛ náá: «Lela ɛ djem, wyɛla!» Tin, wɔ gwaa ekel eghwooz nyɛ nakɔlaa nɛ yɛ é mɛmbɔ ɛ zokakwyit. 8 Tin, fofop eezɛke nɛ nɛ náá: «Bɔta bhɛtɛ yɔ, da wɔ é́ kɔl ekel e mɛpapa mɔ.» Pyɛɛd eezɛgwak nyɛ, bhii tak fofop eebaazɛbil náá: «Bɔta ndjookuwa yɔ da wɔ é du mɛ.» 9 Wɔ gwaa Pyɛɛd zɛwyis tɔ membok, nyɛ moo tin é du fofop. Nyɛ nàbɛ ààgek náá, etɛp ee fofop nadi sa ɛ nabɛɛ etɛp é tsɛɛtsɛ. Nyɛ nagu ɛ náá, nyɛ tɔ dyam. 10 Bɛ eezɛdhaa sum di bɛbaalel yii mɛkɛn, bhii tak yii bhɔɔba, bɛ eezɛkum pɛ ɛbɛɛ membok nasael nɛ ghwooz ɛ. Ɛbɛ́ ɛ tak tuula ɛ kɔ ɛbɛsɛɛ ɛ dɛl. Ɛbɛ ɛ tak zokazɛdiiel nyɛ ɛmet é mis mɔɔ. Bɛ eezɛwyis, tin, bɛ eezɛtiila é gba, e di tak wat kasɛka ɛ fofop eezɛdiib nyɛ é mis. 11 Tin, Pyɛɛd eezɛsiiza sa nasɛɛ ɛ ɛnyɔɛpe, nyɛ é́ boozɛke náá: «Wak nenak mɛ moo bee náá, ye é tsɛɛtsɛ. Ghɛŋ eedhis fofopɛ, nyɛ eepɛk mɛ é ghwyil ɛ Elood, nɛ mezuk mɛ bot ɛ mbyak eYuda di kwyɛl náá, mɛ bee ɛ.» 12 Dáa nyɛ nazegwyak di nyɛ nadi ɛ, nyɛ é́ boozɛtó pɛ ndjaŋ ɛ Maali, nyɛɛg ɛ Zaŋ mot tak nagetaa ɛ «Malak» ɔ. Tin, bɛtɛ nɛ bot naasɛɛga étɛp ɛdjaala Zɛɛb. 13 Pyɛɛd eezɛdiig é ɛbɛ ɛ ndjaa, tin, moma mɛsa ngɔt eezɛzyɛ, étɛp nyɛ neezɛdii ndjaa. Din ɛ moma tak nabɛ ɛ Lood. 14 Nyɛ eezɛgwyak gwood ɛ Pyɛɛd, nyɛ moo tin tɔ mɛmyaala. Ye waagoka náá, nyɛ kaa dii ndjaa, nyɛy ka sik ɛ kaab kɛlɛɛ bot tɔ ndjaa náá, Pyɛɛd ɛ pɛ kel. 15 Bɛ eezɛbɔɔza nɛ nɛ náá: «Wɔɔ pe lyet!» Tin, nyɛ eezɛbasal náá, ye é́ tsɛɛtsɛ. É di'enek bɛ eezɛke náá: «Ye ɛ fofop'ɛ.» 16 Tinaak, Pyɛɛd kuku ɛdiig ɛ yenek, dáa bɛ nakazɛdii ndjaŋ ɛ, bɛ eezɛbee nyɛ, bɛ naadiaadjoka ɛbuɛpe. 17 Nyɛ eezɛlyak bɛ nɛ mbɔ náá, bɛ di gwyem. Bhii tak, nyɛ eezɛni é lɛɛ bɛ dáa Ghɛŋ nawyisal nyɛ é membok ɛ. Nyee baazɛke náá: «Lɛɛka Zak nɛ bɛdhiiti bɔn nyɛɛg bina sa dhaŋ ɛ.» Bhii tak nyɛ eezɛwyis tó pɛ kyee sis. 18 Dáa mɛlem nakalem ɛ, esodja moo tin zɛɛzɛm pak'ɔɔ. Bɛ nadi é djinel pɛ pak Pyɛɛd nató ɛ. 19 Elood eezɛlwom bot náá, bɛ kɛnɔɔ nyɛ, tin, bɛ ààpakabela nyɛ. Bɛ eezɛdji bɛbaalel ɛ ndjaa membok, tin, nyɛ boodjɛ bɛ ɛlee náá, bɛ gó bɛ. Bhii tak, Elood eezɛtó pɛ kyee dik Yude, pɛ Seezale penek nyɛ naasa ba bim mɛlu. 20 Elood naadyeebakpaa lyem nɛ bot Tiid nɛ Sidɔn. Tin, bot ɛ tak ɛ boo zɛgwakel náá, bɛ tó pɛ dáa lɛ. Ye nabɛ ɛ bee gwakel nɛ Balastus. Nyɛ nadi é kukuma di é sa mɛsa tɔ ndjaŋ mɛkoozi ɔ. Tin, bɛ eezɛtó kɛlɛɛ nɛ Elood náá, ɛgwakel bula bɛ nɛ bot ɛ eghaada e tak etɛɛ náá, edee ee bot binɔk nadi dedɛ ɛ nadudus ɛ pɛ mɛl ɛ Elood. 21 Dáa ye nakum dwoo tak ɛ, Elood eezɛbɔt kaad mɛkoozi mɛ, nyɛ eezɛdisi kɔ boo mɛkoozi mɛ. Tin, nyɛ eezɛni é lii nɛ nɔɔ é mis mɛ mɛdhuu mɛ bot. 22 Mɛdhuu mɛ bot binɔk eezɛtsim náá, «Yɛ zɛɛb ɛ di lii, ààkabɛ mot!» 23 Tin, e di tak wat, wɔ gwaa fofop ngɔt ɛ Ghɛŋ zokazɛdjɛ Elood baka, etɛɛ náá, nyɛ naakwyɛl ɛnɔɔ duu di ye é Zɛɛb ɛ. Elum zokazɛdɛ nyɛ nyel, nyɛy batagwyɛ. 24 Ghuna, mɛkpa ɛ Zɛɛb nadi é goola, ɛgoolel nɛ ɛgoolel. 25 Yɛ kabɛ Bhaalnabhas bɛ nɛ Sɔl ɔ, bhis bɛ nasilal lwomelɔ pɛ Yeluzalɛm ɛ, bɛ eezɛsik, tin, bɛ ka tó ɛ nɛ Zaŋ mot nagetaa din ɛ Malak ɔ.

13 Pɛ tɔ zɛɛga mendjaala Antiɔs ye nabɛ é nɛ bɛngoolel ɛ mɛkpa ɛ Zɛɛb, nɛ bɛlyoel, ye nabɛ é́: Bhaalnabhas, Simɛyɔŋ mot nagetaa nɛ din ɛ na «dhɔɔ mot» ɔ, Lusius mot dɛl ɛ Silɛn, Manaɛn sɔ ɛ Elood kana edhɔma, zɛnɔɔ Sɔl. Eghɛŋ tak, Elood ɛ nadi kɔk kɔ Ghalile. 2 Dhiiti dwoo, é ghɛŋ bɛ nadi tɔ mendjaala nɛ tɔ ɛtsi edee étɛp mendjaala ɛ, Sisim na Dɛɛ eezɛke nɛ nɔɔ náá: «Sɛ́ɛka mɛ Bhaalnabhas bɛ nɛ Sɔl, étɛp bɛ neekɛsa mɛsa mɛ mɛ nadjóo bɛ étɛp tak ɛ.» 3 É di'enek, bhis bɛ nazedjaala nɛ ɛtsi edee étɛp mendjaala ɛ, bɛ eezɛkɛl bɛ mɛmbɔ, bhii tak bɛ eezɛbet bɛ, bɛ tó. 4 Dáa Sisim na Dɛɛ nalwom bɛ ɛ, bɛ eezɛtó pɛ ɛboŋ Seleesi, pɛ bɛ nazɛni tɔ boo elɛɛd étɛp bɛ neetó pɛ ghola Siipɛlɛ. 5 Dáa bɛ na kum pɛ dɛl ɛ Salamin ɛ, bɛ eezɛni é goola mɛkpa ɛ Zɛɛb tɔ

mendjaa mɛ mendjaala mɛ eYuda. Bɛ nadi ɛ́ bɛ nɛ Zaŋ
Malak ɛ́tɛp nyɛ neegheekwyi-kwyee bɛ. 6 Bɛ naazɛkɛ
kɔ pes ghola tak djas kɛkum pɛ dɛl ɛ Pafɔs. Penek bɛ
eezɛboma nɛ dhiiti mot mɛsimba mɛ ɛlyeeb, din ɛ lɛ ɛ
Baad-Yezu, mot dhaad mbyak eYuda nadi eke náá,
nyɛ ɛ́ ngoolel-mɛkpa ɛ Zɛɛb ɔ. 7 Nyɛ nadidi ɛ́ pɛ dáa
kukuma dɛl, din ɛ lɛ ɛ Seedgyus Polus, nyɛ nadi ɛ́ mot
ɛtselal. Wɔ gwaa mot tak zɛdjóo Bhaalnabhas bɛ nɛ
Sɔl, etɛɛ náá, nyɛ nadi kwyɛl ɛgwak mɛkpa ɛ Zɛɛb.
8 Tin, tɔ dhaad mbyak eghɛlɛk, Elimas kwyɛl ɛ lɛ ɛ:
«Mot mɛsimba mɛ ɛlyeeb». Nyɛ eezɛni ɛ́ suu mɛso nɛ
nɔɔ, nyɛ moo tin ɛ́ saa náá, kukuma nàdum koŋ nɛ
Zɛɛb. 9 Tin, Sɔl mot nabaadi ɛ́ djóoaa Pɔl ɔ, moo tin
«tɔɔɔ» nɛ Sisim na Dɛɛ, nyɛ eezɛgwyák nyɛ «kpɛɛɛ».
10 Bhii tak, nyɛ eezɛke náá: «Mot mɛkɔŋ nɛ embee
esa, mɔɔ dim mot mɛkɔŋ, mot byen embɛɛ esesɛɛ!
Wɔ aanàkwaaboo kat ɛlet ɛ mɛze ɛ Ghɛŋ e! 11 Nenak,
gwaka: Ghɛŋ ɛ waadjɛ wɔ baka, wɔ waabɛ edhim, wɔ
aanàkabaabee mɛkas mɛ gwyes ɛ́ ba bim mɛlu.» E
di tak wat, mis ɛ Elimas eezɛdipel, nyɛ moo tin tɔ
ghooghom: Nyee moo tin bako-bako ɛ́ liigel ɛ́ gwyák ɛ́
mengwoob djas, nyɛ nadi esaa mot, ɛ́tɛp nyɛ neemɛt
nyɛ ɛ́ mbɔ, ɛ́tɛp ɛ lyaal ɛ nyɛ ze. 12 Dáa kukuma nabee
sa nadhaŋ ɛ, nyɛ eezɛdum koŋ nɛ Zɛɛb, etɛɛ náá, ye
nabɛɛ mɛlyo naadyeebakwyɛsa nyɛ tɔ lyem ɛbuɛpe.
13 Pɔl bɛ nɛ bot ɛ sama yɛ eezɛni tɔ boo elɛɛd pɛ
Pafɔs, bhii tak bɛ eezɛtó pɛ Panfili kɔ ghaada Pɛɛdje. É
di'enek, Zaŋ Malak ɛ boo zɛlik bɛ, sik pɛ Yeluzalɛm.
14 Bɛ eezɛdus Pɛɛdje, goola tó pɛ Pisidi kɔ ghaada
Antiɔs. Dwoo saba, bɛ naazɛni tɔ ndjaa mendjaala
mɛ eYuda, bɛ eezɛnɔɔ mɛnyel disi. 15 Bhis bɛ laa tɔ
mɛkana mɛ etsi nɛ yii bɛngoolel ɛ mɛkpa ɛ Zɛɛb ɛ,
ekukuma e ndjaa mendjaala mɛ eYuda ɛ́ boolwom bot
bɛ, bɛ lɛɛ nɛ nɔɔ náá: «Bɔn ɛ nyɛɛg, bi ɛ di nɛ ɛtɛp
ɛlii nɛ bot ɛ zɛɛga ɛ́tɛp ye needjɛ bɛ mɛghaaz nɛ zii
ɔ, bi ɛ nɛ ghwyil ɛ lii nenak.» 16 Tin, wɔ gwaa Pɔl
zɛwyɛl, nyɛ eezɛsa dhiiti tseŋa nɛ mbɔ bɛ di gwyem,
nyɛ eezɛke náá: «Biyɔ bot ɛ Yisalaɛl, nɛ biyɔ bot ɛ
zyɛ ɛ́ mendjaala mena zɛdjaalaka Zɛɛb'ak gwakeka
mɛ! 17 Zɛɛb bot ɛ mbyak Yisalaɛl naató bɛbhaab bena.
Nyɛ naasa náá, mɛtaŋ mɛ bot byet esok bɛ nadi ɛ́
mɛdjoŋ pɛ Ezipte ɛ. Bhii tak, nyɛ naazɛwyisal bɛ kɔ
kyee dik tak nɛ ghwyil mɛbwala. 18 Nyɛ naadiaamaad
ebus bɔɔ membu mɛkam-mɛná bɔɔ tɔ bal. 19 Bhii tak,
nyɛ eezɛsilal bot ɛ membyak mɛtɛn nɛ ebá pɛ kyee
dik Kana "bɛɛɛ". Nyɛ eezɛnɔɔ mɛdhik mɛ tak djɛ nɛ
bot ɛ mbyak'ɛ bɛ di bɛkum ɛ tak. 20 Deenek ye naasa
tyee membu bɛdhet-ɛná nɛ membu mɛkam-mɛtɛn.
«Bhii tak nyɛ eezɛdjɛ bɛbhaab bina bɛtetɛp kɛkum ɛ́
ghɛŋ membu ɛ ngoolel-mɛkpa ɛ Zɛɛb Samyɛl. 21 Bhii
tak, bɛ eezɛwaab náá, Zɛɛb djɛ bɛ mɛkoozi. Tin, nyɛ ɛ́
boozɛdjɛ bɛ Sɔl mɔɔ Kis mot dhaad mbyak'ɛ Bɛɛzamɛ.
Sɔl tak naadi kukuma yɔɔ membu mɛkam-mɛná. 22
Bhis nyɛ naka zɛbyen Sɔl ɛ, Zɛɛb ɛ́ boozɛdjɛ bɛ Dhavid,
nyɛ di mɛkoozi mɔɔ. Nyɛ nabɛɛ nyɛ eeke kɔ ɛsu ɛ
lɛ náá: "Mee bela Dhavid mɔɔ Yese, mot tak ɛ mot
lyem'am kwyɛl ɔ. Nyɛ waasa esa ee lyem'am di kwyɛl
ɛ djas." 23 Ngɔt tɔ bɛdha ɛ Dhavid nabɛ Yezu, mot
Zɛɛb nanɛɛg nyɛ dáa mɛtsik-bot ɛ́tɛp dhaad mbyak
Yisalaɛl, dáa nyɛ nakɛk ɛ. 24 Ɛsok nɛ Yezu nɛ zyɛ, ye
nabɛɛ Zaŋ naagoola mɛkpa ɛ Zɛɛb nɛ membyak djas
yii Yisalaɛl, etɛɛ náá, bɛ neeliig elyem bɔɔ da bɛ duwa
Zɛɛb. 25 Ghɛŋ Zaŋ nadi nyɛ moo pɛ ɛsik ɛ mɛsa mɛ
ɛ, ye nabɛ ɛ nyɛ naake náá: "Bi gek náá, mam ɛ́ zɛ?
Mam tok mot bi di bwood ɔ. Tin, gwakeka: Nyɛ ɛpezyɛ
bhis koŋam, bela tin náá, mɛ tok nɛ ghwyil ɛ bela duu
ɛtii-tiiak ekel ɛ́ ekoko ɛ́ mɛko mɛ." 26 «Mɔn nyɛɛg,
biyɔ bɛdha ɛ Abalaam, nɛ biyɔ bot ɛ zyɛ wak ɛ́tɛp ɛ
zɛdjaala Zɛɛb ɔ: Ye ɛ́ kɔ ɛsu ɛlenaka ɛ bhaadal ɛ́tɛp tsik
enek nadi esaa. 27 Nɛ tsɛɛtsɛ, bot ɛ dɛl ɛ Yeluzalɛm nɛ
ekukuma bɔɔ nabaa gu mbi mot Yezu nadi ɛ. Bela náá,
bɛ àànyɔ ɛgwak mɛkpa ɛ Zɛɛb di laŋaa dwoo esaba
djas ɛ. Tin, bɛ naadjɛ Yezu epɛ́ɛ ɛ́ ɛsyee, etɛɛ náá,
mɛkpa menek neebela mɛsuk. 28 Baabela náá, bɛ nàbɛ
ààbela mɛsɔ mɛ nyɛ pɛɛaa epɛ́ɛ ɛ́ ɛsyee tɛp tak ɛ, bɛ
naake nɛ Pilat náá, nyɛ gó nyɛ. 29 Bhis bɛ nazesa etɛp
djas ekwyala ɛ Zɛɛb nalɛɛ kɔ ɛsu ɛ lɛ ɛ, bɛ eezɛsil nyɛ
kɔ mɛlaaba, bhii tak, bee kɛnɛɛg nyɛ tɔ ɛvit. 30 Wɔ
gwaa Zɛɛb zɛgomal nyɛ.» 31 Mɛlu ɛbuɛpe Yezu nadi
elyaal bot ɛ nadi egyee nɛ nɛ ɔ nyel, dusa pɛ Ghalile
ɛtó pɛ Yeluzalɛm. Bot ɛ tak moo mos ɛ bɛtyaasɛs ɛ́
mis mɛ bot ɛ mbyak Yisalaɛl. 32 Bisɔ bɛ ɛmet, bis
ɛpezɛgoola bin Mbɛɛ Bhaadal. Mbɛɛ Bhaadal tak ɛ sa
Zɛɛb nakɛk bɛbhaab binaka ɛ. 33 Nyɛ nasa deenek ɛ kɔ
ɛsu ɛ lena bɛdha bɔɔ, nyɛ naagomal Yezu bhis ɛsyee.
Ekwyala lɛɛ ɛ tɔ mɛkana mɛ Mɛdjeeb ɛlaŋel ebá ɛ náá:
«Ye ɛ́ wɔy ɛ di mɔn'am, kana dwoo pan mos'ak mɛ
Soog.» 34 Zɛɛb nabɛɛ ɛ nyɛ eelɛɛ náá, nyɛ waagomal
nyɛ bhis ɛsyee, ɛ́tɛp nyɛ needi ààsik kɛbɔ. Nyɛ nake ɛ
náá: «Mɛ waasɛɛ bin tɛtɛ mɛtel mɛ edɛɛ, yii etsɛɛtsɛ
mɛ nakɛk Dhavid ɛ.» 35 «É tɛp tak ɛ nyɛ di baalɛɛ tɔ
dhiiti ekwyala náá: "Wɔ aanàkwaabet náá mot'ɔ na
Dɛɛ kɛsyep tɔ ɛvit." 36 Ghɛŋ ɛ Dhavid, ye nabɛɛ nyɛ
naasa ɛtɛp ee Zɛɛb nadi kwyɛl ɛ. Bhis nyɛ naka gwyɛ,

nyɛ nakɛ delaa ɛ é ngwoob bɛbhaab bɛ, ye nabɛ ɛ nyɛ
naabɔ. 37 Ghuna, mot Zɛɛb nagomal ɔ nàbɛ ààbɔ. 38
Bɔn nyɛɛg, egoka ɛ bi gu náá: ye é kɔ ɛsu ɛ Yezu ɛ
nalɛɛaa ɛpelak ɛ mesyem min. Ye é kɔ ɛsu ɛ lɛ di náá,
bot djas aadum koŋ nɛ nɛ ɔ waapɛkel tɔ bhel mesyem
djas. Mɛpɛkel mɛ tak tok nɛ ghwyil ɛ bɛlel tɔ ɛduwal
etsi ɛ Moiiz. 40 Bɛɛka mis, etɛɛ náá, etɛp ee bɛngoolel
ɛ mɛpka ɛ Zɛɛb nakwyal ɛ needi ààsael nɛ biyɔ bɛ
ɛmet. 41 “Beeka biyɔ bot ɛ ɛbet! Djokaka, da bi ɛ dus
mɛ emis, etɛɛ náá, e mɛlu mɛ tsiken, mɛ waasa dhiiti
dem di náá, mot ɛ kaada bin yɛ ɔ, bi aanàkwaamyaal
ɛ!”» 42 Dáa Pyɛɛd bɛ nɛ Bhalnabas nawyis tɔ ndjaa
mendjaala ɛ, bɛ eezɛke nɛ nɔɔ náá, bɛ baabula yii saba
poon étɛp bɛ neebaazɛlyo bɛ mɛkpa mɛ tak wat. 43
Bhis zɛɛga tak, bɛtɛ nɛ eYuda nɛ bot ɛ nazemyaal
ɛdjaala Zɛɛb eYuda ɔ zokazɛdu Pɔl bɛ nɛ Bhaalnabhas.
Bɛ nadi lii nɛ nɔɔ, nɛ ɛdjɛ bɛ mɛghaaz mɛ ɛdi bɛsosoob
si esɛɛa mɛtel ɛ Zɛɛb. 44 Dáa ye nakum yak dwoo saba
ɛ, wɔ gwaa bot tyee, yɛ aasa-saa bot ɛ dɛl djas zɛsɛɛga,
étɛp bɛ neezɛgwak mɛkpa ɛ Ghɛŋ. 45 Dáa eYuda nabee
mɛdhuu mɛ bot binɔk ɛ, ye nakpaa bɛ elyem. Bɛ moo
tin é let etɛp ee Pɔl nadi lii ɛ, tin, bɛ eezɛlee nyɛ. 46
Pɔl bɛ nɛ Bhaalnabhas eezɛlɛɛ bɛ nɛ lyem wat náá:
«Ye bɛ é yɛ eegoka náá, mɛkpa ɛ Zɛɛb pookoko goolaa
sok pɛ dáa len. Dáa di náá, bi ɛpebyen ye é, nɛ dáa bi
di bee náá, tsik na kɔm-kɔm tok dhiiti vaŋ sonok é
mis min ɛ, hakiba, bis ka tó pɛ dáa bot ɛ di àádi bot ɛ
mbyak eYuda ɔ. (aiōnios g166) 47 Beeka dáa Ghɛŋ nake
nɛ nes ɛ, “Mee nɛɛg wɔ dáa ngel étɛp membyak djas,
étɛp wɔ neetó bɛ nɛ tsik kɛkum pɛ edum e bɔs!” » 48
Dáa bot ɛ di ààbɛ bot ɛ mbyak eYuda ɔ nagwak deenek
ɛ, bɛ naamyaala. Bhii tak bɛ moo tin é duwal mɛkpa ɛ
Ghɛŋ. Tin, bot djas nazeseɛaa étɛp bɛ neebela tsik na
kɔm-kɔm ɔ eezɛliig elyem bɛ moo du Zɛɛb. (aiōnios g166)
49 Mɛkpa ɛ Ghɛŋ nadi goola ɛgoolel nɛ ɛgoolel kɔ kyee
dik'enek djas. 50 Tin, eYuda eezɛbesal bɛdhil ɛ boa
di bɛkum ɔ nadi duwal Zɛɛb ɔ, nɛ bɛdhil ɛ botom ɛ
ghaada, étɛp bɛ neewa Pɔl bɛ nɛ Bhaalnabhas tɔ tsik
mezuk. Bhii tak, bɛ eezɛsɔ bɛ kɔ kyee dik'ɔɔ ɔ. 51 Bot
ɛbá binɔk ɛ boo zɛkut epiib é mɛko mɔɔ étɛp ɛdul ɛ
bɛ mɛlɔ, bhii tak bɛ eezɛtó pɛ dɛl ɛ Ikoniɔm. 52 Yɛ
kabɛ bɛdjekel pɛ bɛ nadi pɛ Antiɔs ɔ, bɛ nadi é tɔ boo
mɛmyaala nɛ Sisim na Dɛɛ tɔ lɔɔ na «tɔɔɔ».

14 Pɔl bɛ nɛ Bhalnabas naabaazɛni tɔ ndjaa
mendjaala mɛ eYuda, tin, mɛlyo mɛ bɛ nadi
lyo bot ɛ naasa náá, bɛtɛ nɛ bot ɛ mbyak eYuda nɛ
bot ɛ nadi ààbɛ bot ɛ mbyak eYuda ɔ, dum koŋ nɛ
Zɛɛb. 2 Tin, bot ɛ mbyak eYuda nabyen ɛdu ɛ Zɛɛb
ɔ zokaful bot ɛ di ààbɛ bot ɛ mbyak eYuda ɔ elo,
étɛp bɛ neebhina bɔn nyɛɛg bɔɔ. 3 Deenek, Pɔl bɛ
nɛ Bhalnabas naadi mɛlu ɛbuɛpe pɛ dɛl ɛ Ikoniɔm.
Bɛ nadi elii-lii ɛ nɛ eghɛŋ djas, zɛnɔɔ ɛbwaalel nɛ
Ghɛŋ. Ghɛŋ nadi djɛ bɛ ghwyil ɛsa endem e mɛbwala,
deenek, étɛp ɛlyaal etsɛɛtsɛ etɛp ee bɛ nadi lyo bɛ
dum nɛ mbɛɛ lyem enɛm esa e Zɛɛb ɛ. 4 Tin, bot ɛ dɛl
zokazɛbɛka: ɛdhuu ɛ wat kyee bot nadi du eYuda ɔ,
yak ɛdhuu kabɛ ɛ bot ɛ nadi du bot ɛ lwoma ɔ. 5 Bot ɛ
mbyak eYuda, nɛ bot ɛ di ààbɛ bot ɛ mbyak eYuda ɔ,
nɛ bɛ mɛkoozi mɔɔ nadi gwakel étɛp bɛ neezuk Pɔl bɛ
nɛ Bhalnabas da bɛ é gó bɛ nɛ mɛkok. 6 Dáa bot ɛbá
tak nagwak ɛ, wɔ gwaa, bɛ zɛkaab tó pɛ mɛl mɛ Listɛ
nɛ Dɛlɛɛb, eghaada é kyee dik Likaoni, nɛ mɛl mɛ di é
mengwoob ɛ. 7 Kɔ mɛl mɛ tak, bɛ eezɛni é baagoola
Mbɛɛ Bhaadal. 8 Pɛ kɔ ghaada Listɛ, ye nabɛ nɛ dhiiti
mot nadi ààbɛ nɛ ghwyil ɛ tyaa tetel ɔ, etɛɛ náá, mɛko
mɛ nadi esɔɔbela. Nyɛ nadi é boka kana edhɔma bɛ,
nyɛ nabɛɛ ààbɛ nɛ ghwyil ɛkɛ. 9 Nyɛ nadi gwak etɛp
ee Pɔl nadi lii ɛ. Tin Pɔl eezɛgwyák nyɛ «piii», nyɛ
eezɛbee náá, ɛdum ɛ koŋ ɛ lɛ nɛ Zɛɛb ɛ waasa náá,
mot tak bela tsik. 10 Nyɛ eezɛben gwood, zɛke nɛ nɛ
náá: «Wyɛla, tyaŋa tetel nɛ mɛko mɔ met!» Vasaka
mot'enɔk eezɛtyaa tetel, nɛ mɛko mɛ, nyɛ moo tin
é kɛ. 11 Dáa mɛdhuu mɛ bot nabee sa Pɔl nasa ɛ, bɛ
eezɛtsim tɔ dhaad mbyak ɔ, din ɛ lii tak ɛ Likoniɛ, bɔɔ
náá: «Bɛzɛɛb eenɔɔ mɛnyel mɛ bot, tin, bee sul pɛ pak
mena dika ɛ!» 12 Wɔ gwaa bɛ zɛget Bhaalnabhas din ɛ
«Zees», bɛ ka get Pɔl ɛ «Hɛɛdmɛs», etɛɛ náá, Pɔl nadi é
ngoola-ngoola. 13 Ndjaa zɛɛb ɛ Zees nadi é ɛniel ɛ dɛl.
Wɔ gwaa ghaa-zɛɛb ɛ Zees zokazyɛ nɛ engɔmbɛ ee bɛ
nazekomsa nɛ epyeeda e mɛzɛm mɛ ele bɛ napyeed ɛ,
é ɛbɛɛ ndjaa zɛɛb tak. Bɛ nasa deenek ɛ étɛp bɛ needjɛ
Pɔl bɛ nɛ Bhalnabas ebuwa. 14 Tin, dáa bot ɛ lwoma
binɔk bɛbá nagwak menduk mɛ tak ɛ, bɛ eezɛnyaa
ekaad bɔɔ. Bhii tak, bɛ eezɛlel ɛni tɔ ɛdhuu ɛ bot é
tuud náá: 15 «Bɛwɛn, bi sa deenek étɛp ye? Bis ɛ bot,
dáa biyɔ. Bis zɛgoola bin ɛ Mbɛɛ Bhaadal, bis ke nɛ
nen ɛ naabi bet ɛduwal ekpaka-kpaka nɛ elula-lula ye
tok dhiiti vaŋ sonok. Duka Zɛɛb di nɛ tsik ɔ, mot nakus
gwoo nɛ bɔs, boo dii mɛsɔn nɛ esa ee di tɔ tak ɛ djas.
16 É membu me nadhaŋ'enek, ye nabɛ nyɛ nabet náá,
membyak nɛ membyak sa esa ee elyem bɔɔ di kwyɛl
ɛ. 17 Bela náá, nyɛ nadi é nye-nyen tɔ bot nɛ enɛm esa
nyɛ di sa ɛ. Nyɛy tɔ gwoo, nyɛ ɛpedis bin bɛbhi, étɛp

ye neesa náá, bhek nɛ bhek kwyil é yɛ mbu, nyɛ pe djɛ
bin edee, nɛ ɛlwoodal elyem bin nɛ mɛmyaala.» 18 Bɛ
nagu zo lii deenek, ye nabɛ ɛ ɛlyelɛpe nɛ bot ɛ lwoma
bɛ lyak ɛdhuu bot binɔk bɛ nàdjɛ bɛ buwa. 19 Bhii
tak, eYuda eezɛzyɛ pɛ Antiɔs é Pisidi nɛ pɛ Ikoniɔm,
tin, elii bɛ nalii nɛ mɛdhuu mɛ bot ɛ naasa náá, bɛ
kwyɛl bɛ. Wɔ gwaa Pɔl zɛwusaa nɛ mɛkok étɛp nyɛ
neegóaa, bhii tak bɛ eezɛwyisal nyɛ kɔ dɛl, bɛ nadi
gek ɛ náá, nyɛ eezegwyɛ. 20 Tin, dáa bot ɛ di edum
koŋ nɛ Zɛɛb ɔ nazeseega é ngwoob'ɛ, nyɛ eezɛwyɛl,
bhii tak nyɛ eezɛsik tɔ ghaada. Djɛmɛn tak, nyɛ eezɛtó
pɛ dɛl di djóoaa Dɛlɛɛb bɛ nɛ Bhaalnabhas. 21 Pɔl bɛ
nɛ Bhaalnabhas nadi goola Mbɛɛ Bhaadal pɛ kɔ dɛl
ɛ Dɛlɛɛb. Tin, bɛ naabela bɛdjekel ɛbuɛpe. Bhii tak,
bɛ eezɛsik pɛ Listɛ, pɛ Ikoniɔm pɛ Antiɔs kyee Pisidi.
22 Bɛ nadi djɛ ghwyil nɛ bot ɛ namyaal ɛ du Zɛɛb ɔ,
bɛ nadi djɛ bɛ mɛghaaz mɛ ɛwa zii tɔ ɛdum ɛ koŋ nɛ
Zɛɛb, bɛ nadi eke ɛ náá: «Mena goka ka ɛ nɛ kpaa tɔ
boo tsik mezuk étɛp mena neenika tɔ Ɛyoŋ ɛ Zɛɛb.» 23
Pɛ tɔ mendjaa mɛ mendjaala djas, bɛ nadi sɛɛ bɛpaa.
Deenek bhis mendjaala nɛ ɛtsi edee étɛp mendjaala,
bɛ nadi djɛ bɛ ebotan e Ghɛŋ bɛ nadum koŋ nɛ nɛ ɔ.
24 Bɛ eezɛdhaa Pisidi kɛkum pɛ kyee dik Panfili. 25
Bɛ naagoola Mɛkpa mɛ Zɛɛb pɛ ghaada Pɛɛdje, bhii
tak, bɛ eezɛtó pɛ ghaada Atali. 26 Dusa tin, bɛ eezɛnɔɔ
mɛsuwa tó pɛ Antiɔs pɛ kyee Siili, ghaada bɛ nadjɛ bɛ
ebotan ɛ Zɛɛb étɛp lwomel bɛ nagoka nɛ sa ɛ. 27 Dáa
bɛ nakakum pɛ Antiɔs ɛ, bɛ é boo zɛsɛɛg bot ɛ zɛɛga
mendjaala mɛ tak djas. É di'enek, bɛ boo zɛbaŋa bɛ
esesɛɛ djas Zɛɛb nasa nɛ nɔɔ ɛ, nɛ dáa Zɛɛb nadjɛ pe
bot ɛ di ààdi bot ɛ mbyak eYuda ɔ ghwyil ɛdum koŋ
nɛ Zɛɛb ɛ. 28 Deenek, Pɔl bɛ nɛ Bhalnabas naadi ba
mɛlu ɛbuɛpe bɛ nɛ bɛdjekel ɛ dɛl ɛ Antiɔs.

15 Bɛdhiiti bot naazɛdus pɛ kyee dik Yude, tó pɛ
Antiɔs, tin, bɛ moo tin é lyo bɔn nyɛɛg náá: «Bi ɛ
di ààsa beka, dáa etsi ɛ Moiiz di lɛɛ, bi aanàkwaabela
tsik.» 2 Pɔl bɛ nɛ Bhalnabas zokazɛbela boo zyaala
dum nɛ tɛp tak, bɛ é boo zɛgwakel náá, Pɔl bɛ nɛ
Bhaalnabhas, nɛ bɛdhiiti bot ɛ dɛl ɛ Antiɔs, waató
pɛ Yeluzalɛm étɛp ɛkɛkoobal etɛp é tak bɛ nɛ bot ɛ
lwoma nɛ bɛpaa. 3 Wɔ gwaa bot ɛ zɛɛga mendjaala
mɔɔ zɛdjɛ bɛ esa djas nadi egoka étɛp etó mɛdjoŋ
nɛ yɛ ɛ, bɛ eezɛghɛɛ tó, bɛ eezɛdhaa kyee dik Fenisi
nɛ Samali, bɔɔ é baŋa bot dáa bot ɛ di ààdi bot ɛ
mbyak eYuda ɔ nazeliig elyem, du Ghɛŋ ɛ. Bhaadal tak
nadyeebadjɛ boo mɛmyaala nɛ bɔn nyɛɛg djas. 4 Dáa
bɛ nakakum pɛ Yeluzalɛm ɛ, bɛ eezɛsulal pɛ dáa bot ɛ
zɛɛga mendjaala, bot ɛ lwoma nɛ bɛpaa naazɛswos bɛ
nɛ mɛ myaala. Bɛ é boo zɛbaŋa bɛ etɛp ee Zɛɛb nadi
sesa nɛ bot dum nɛ nɔɔ ɛ. 5 Tin, bɛdhiiti bot tɔ sama
ɛdhuu eFalizyɛ nazedum koŋ nɛ Zɛɛb ɔ ɛ boozɛwyɛl,
bɛ eezɛke náá: «Egoka náá, bot ɛ di ààdi bot ɛ mbyak
eYuda nadum koŋ nɛ Zɛɛb ɔ, niigelaa beka. Bhii tak,
da bi é lɛɛ bɛ náá, bɛ duwal etsi ɛ Moiiz.» 6 Tin, bot
ɛ lwoma nɛ bɛpaa zokazɛseega étɛp ɛdjek tɛp tak. 7
Bhis bɛ nazesɔs tɛp tak ɛbuɛpe ɛ, Pyɛɛd é zɛnɔɔ lii
nyɛy náá: «Bɔn ɛ nyɛɛg, bi nɛ gu náá, Zɛɛb naalootó
mɛ pak'en étɛp mɛ neegoola Mbɛɛ Bhaadal pɛ dáa
bot ɛ di ààdi bot ɛ mbyak eYuda ɔ bɛ neegwak, bhii
tak da bɛ é dum koŋ nɛ Zɛɛb. 8 Deenek, Zɛɛb mot di
gu elyem ee bot ɔ eelyaal náá, nyɛ eemyaal bɛ, nyɛ
eedjɛ bɛ Sisim na Dɛɛ dáa menabɛlka. 9 Nyɛ nabɛ
ààwa mbɛk pak mena nɛ nɔɔ: dáa di náá, bɛ eezedum
koŋ nɛ Zɛɛb ɛ, nyɛ eezegwyii elyem bɔɔ. 10 Ha étɛp
ye nenak bi di é be mɛso nɛ Zɛɛb? Tin, bi ɛpeɛwaab
waaba bhel nɛ bot ɛ di dum koŋ nɛ Zɛɛb ɔ náá, bɛ
bɛp kɔm na dil-dil di náá, ye nakoozobɛ bisɔ, nɛghu
bɛbhaab bin nabɛ ààbɛ nɛ ghwyil ɛbɛp-bɛpak! 11 Ye
goka é mena myaalka náá, mena belaka tsik ɛ kɔ ɛsu ɛ
mbɛɛ lyem ɛ Ghɛŋ Yezu, tyee wat nɛ nɔɔ.» 12 Tin, bot
ɛ zɛɛga djas moo tin kup, bhii tak bɛ moo tin é gwak
Bhaalnabhas bɛ nɛ Pɔl nadi baŋa bɛ endem nɛ etɛp
ee mɛbwala ɛ Zɛɛb nasa nɛ nɔɔ esok bɛ nadi pɛ dáa
bot ɛ di ààdi bot ɛ mbyak eYuda ɔ. 13 Dáa bɛ nasilal ɛ
lii ɛ, Zak eezɛwyɛl, bhii tak nyɛ eezɛke náá: «Bɔn ɛ
nyɛɛg, gwakeka mɛ! 14 Simɛyɔŋ eebaŋa mena dáa Zɛɛb
nalookan ɛkwyee bot ɛ di ààdi bot ɛ mbyak eYuda é
mɛkɛn ɛ, étɛp nyɛ neesɛɛ tɔ lɔɔ dhaad mbyak aadi ye
é. 15 Deenek, etɛp ee bɛngoolel ɛ mɛkpa mɛ Zɛɛb djas
ɛpenɔŋel nɛ yak, etɛɛ náá, Ekwyala lɛɛ ɛ náá: 16 “Ghɛŋ
lɛɛ náá, bhis yenek, mɛ waabula, étɛp ɛ baazɛsum
ndjaŋ ɛ Dhavid nazebik ɛ, mɛ waawyɛl embikela epap
é tak, mɛ waabulal yɛ piki. 17 Tin, bot ɛ membyak djas
ɛ waasaa Ghɛŋ, nɛ tsɛɛtsɛ, bot ɛ membyak djas mɛ
nadjóo náá, bɛ di bam ɔ, sa Ghɛŋ nalɛɛ é yenek, 18
nyɛy mot naloozɛlɛɛ bot egeka bɛ ɔ.” » (aiōn g165) 19 Wɔ
gwaa Zak baazɛbil náá, mɛ bee ɛ náá: «Mena tok ka nɛ
ghwyil ɛ saa etɛp nɛ bot ɛ di ààdi bot ɛ mbyak eYuda
ɔ, di liig elyem du Zɛɛb ɔ. 20 Deenek, djhookwyalka
bɛmɛkana étɛp ɛlɛɛ bɛ náá, bɛ nàdɛ bɛtit tsakaa étɛp
ɛdjɛ bɛzɛɛb ɛ bot di kpak nɛ ɛluel é ebuwa. Bɛ kyee
mɛzɔ, bɛ nàdɛ bɛtit góaa nɛ bhiyo, bɛ nàdɛ ghiya. 21
Etɛɛ náá, kana é ghɛŋ bɛbhaab bot ɛpelyo bot etsi

ɛ Moiiz pɛ kɔ eghaada nɛ eghaada, yɛ ɛpelaŋaa tɔ
mendjaa mɛ mendjaala é mɛlu mɛ saba djas.» 22 Tin,
bot ɛ lwoma, nɛ bɛpaa, zɛnɔɔ bot ɛ zɛɛga mendjaala
zokagwakel náá, bɛ sɛɛ bɛdhiiti bot pak ɔ, bɛ neelwom
bɛ pɛ Antiɔs lɔɔg wat nɛ Pɔl nɛ Bhaalnabhas. Tin, wɔ
gwaa bɛ zokazɛsɛɛ, Yude dhiiti din ɛ lɛ nabaadi pe é
Balsabas, zɛnɔɔ Silas. Bot ɛbá tak nabɛɛ tɔ sama bot ɛ
nadi é kɔ elo ee bot ɛ zɛɛga ɔ. 23 Bɛɛ booke nɛ nɔɔ
náá, bɛ tó nɛ mɛkana di lɛɛ náá: «Bot ɛ lwoma, nɛ
bɛpaa, bɔn nyɛɛg bin eeswos bɔn nyɛɛg bɔɔ di ààdi
bot ɛ mbyak eYuda ɔ di kɔ ghaada Antiɔs, pɛ kyee
dik Siili, dɔɔ nɛ pɛ Silisi ɛ. 24 Bis eegwak náá, bɛdhiiti
bot ɛ dus pɛ dɛl ɛ les eezɛm bin nɛ ɛpul ɛ bin esiiza
nɛ etɛp ee bɛ di lɛɛ ɛ. Bisɔ ààpalwom bɛ, bɛ zɛɛ lii nɛ
nen dum nɛ etɛp binek. 25 É tɛp tak bisɔ djas gwakel
náá, bis sɛɛ bot ɛ bis aadhis ɔ. Bot ɛ tak neezɛkyeed
Pɔl bɛ nɛ Bhaalnabhas bɛsɔ bena. 26 Bot ɛ nawaagel
mɛnyel kɔ ɛsu ɛ din ɛ Ghɛŋ'ena Yezu Klisto ɔ. 27 Bis
eedhis bin Yude bɛ nɛ Silas bɛ neezɛlɛɛ bin nɛ enuub
bɔɔ ɛmet, etɛp é bis kwyal wak ɛ. 28 Ye é náá, bisɔ nɛ
Sisim na Dɛɛ nabɛ ɛ bis eegwakel náá, bis aanàbaabil
bin dhiiti kɔm na dil-dil bhis mɛsa mak di nɛ eboo
mɛgham ɛ: 29 nàdɛka bɛtit ɛ tsakaa étɛp ɛdjɛ bɛzɛɛb ɛ
bot zekpak nɛ ɛlul ɛ ebuwa, nàdɛka ghiya, ààdɛ epuud
é tit góaa nɛ bhiyɔ ɔ, sa bi ààsa mɛzɔ. Bi ɛ sa deenek
ɔ, yɛ aadi é ɛnyɔɛpe. Dika ɛnyɔɛpe!» 30 Deenek, bɛ
eezɛbet bot ɛ bɛ nalwom ɔ, bot ɛ tak eezɛtó pɛ Antiɔs.
Tin, bɛ eezɛsɛɛg bot ɛ zɛɛga mendjaala. Bhii tak, bɛ
eezɛdjɛ bɛmɛkana. 31 Wɔ gwaa bɛ zɛlaa yɛ, mɛkana
mɛ tak naadjɛ bɛ ghwyil bɛ moo tin nɛ mɛmyaala. 32
Dáa Yude bɛ nɛ Silas nadi bɛngoolel ɛ mɛkpa ɛ Zɛɛb
bɔɔ bɛ ɛmet ɛ, bɛ naazɛlii nɛ bɔn nyɛɛg bɔ ɛbuɛpe
étɛp ɛdjɛ bɛ ghwyil nɛ mɛghaaz tɔ ɛdum ɛ koŋ nɛ
Zɛɛb. 33 Bhis bɛ nadhaa ba bim mɛwala e di tak ɛ, bɔn
nyɛɛg bɔɔ eezɛmwana nɛ nɔɔ bɛ sik tɔ egwyem pɛ
dáa bot ɛ nalwom bɛ ɔ. [34 Tin, Silas ɛ booke yɛ náá,
nyɛ lik tinaak.] 35 Bela tin náá, Pɔl bɛ nɛ Bhaalnabhas
eezɛlik pɛ Antiɔs. Bɛ nɛ bɛdhiiti bot, bɛ nadi é lyo
bot nɛ ɛgoola mɛkpa ɛ Ghɛŋ. 36 Ba mɛwala bhii tak,
Pɔl eezɛke nɛ Bhaalnabhas náá: «Djhoosik kɛgwyák
bɔn nyɛɛg bina pɛ kɔ eghaada djas mena nagoola
mɛkpa ɛ Ghɛŋ ɛ, mena neekɛbee dáa bɛ di penek ɛ.»
37 Bhaalnabhas nakwyɛl ɛ, bɛ tó lɔɔg wat bɛ nɛ Zaŋ
mot nagetaa din ɛ Malak ɔ. 38 Tin, Pɔl nàbɛ àákwyɛl
geka tak, etɛɛ náá, ye nabɛɛ nyɛ naabet bɛ esok bɛ
nadi pɛ kyee dik Panfili ɛ, nyɛ naka bɛ ààtó bɛ nɛ nɔɔ
pɛ ze lwomel. 39 É di'enek, ye nabɛ ɛ bɛ naabela boo
zyaala, batasa náá, bɛ bɛka. Tin, Bhaalnabhas eezɛnɔɔ
Malak, bɛ eezɛni tɔ mɛsuwa, tó bɛ nɛ nɛ pɛ ghola
Siipɛlɛ, 40 Pɔl eezɛnɔɔ yɛ Silas tó nɛ nɛ, bhis bɔn nyɛɛg
bɔɔ nazewa bɛ é mɛmbɔ ɛ Ghɛŋ tɔ mendjaala ɛ. 41 Pɔl
eezɛkpaa kɔ mɛl mɛ Siili nɛ Silisi é ɛdjɛ mɛghaaz nɛ
ghwyil ɛ ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb tɔ ezɛɛga mendjaala.

16 Pɔl eezɛkum pɛ dɛl ɛ Dɛlɛɛb, nɛ pɛ ghaada Listɛ.
Tin ye nabɛ ɛ nɛ dhiiti mot nadi é dum koŋ nɛ
Zɛɛb ɔ, din ɛ lɛ nabɛ ɛ Timote, nyɛ nabɛ ɛ mɔɔ dhiiti
moma eYuda nadi dum koŋ nɛ Zɛɛb ɔ, sɛɛg nabɛ ɛ
mot dhaad mbyak eGhɛlɛk. 2 Bɔn nyɛɛg nadi e di pɛ
Listɛ nɛ pɛ Ikoniɔm ɔ nadi é nɛ mbɛɛ taŋal dum nɛ
Timote. 3 Pɔl eezɛsɛɛ nyɛ étɛp nyɛ neegyee nɛ nɛ.
Tin, nyɛ eezɛniigal nyɛ beka, étɛp bot ɛ mbyak eYuda
ee nadi kɔ kyee mɛdhik menek ɛ. Nyɛ nasa deenek ɛ
etɛɛ náá, bot djas nadi gu náá, sɛɛg nadi é mot dhaad
mbyak eGhɛlɛk. 4 Pɛ kɔ eghaada ee bɛ nadi é dhaŋ
ɛ, bɛ nadi baŋa bot ɛ di du Zɛɛb ɔ etɛp é bɛ nɛ bot ɛ
lwoma nɛ bɛpaa nakɛ lii pɛ Yeluzalɛm ɛ, da bɛ é baalɛɛ
bɛ náá, bɛ kɛdeenek. 5 Bot ɛ zɛɛga mendjaala nadi
bela ghwyil tɔ ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb, mɛtaŋ mɛ bot
nadi bilel ɛbilel nɛ ɛbilel. 6 Sisim na Dɛɛ eezɛlu bɛ
náá, bɛ nàkɛgoola mɛkpa ɛ Zɛɛb pɛ kyee dik Azia, bɛ
eezɛdhaa kyee dik Fliji nɛ Ghalati. 7 Dáa bɛ nakum é
ngwoob pes dik Misi ɛ, bɛ eezɛbela ɛkwosak ɛ ɛtó pɛ
pes dik Bhitini. Tin, Sisim ɛ Yezu naazɛlyak bɛ. 8 Bɛ
eezɛkpaa pɛ Misi, zɛtó pɛ ɛboŋ ɛ Toloas. 9 É pum, wɔ
gwaa Pɔl zɛdjem dyam. Nyɛ eezɛbee dhiiti mot kyee
dik Masedwan, tetel é djaala nɛ nɛ náá: «Dhaŋa pɛ
kyee dik Masedwan, da zɛkyee bis!» 10 Ààbɔya bhis
dyam enek, bis eezɛsaŋ ɛtó pɛ kyee dik Masedwan,
etɛɛ náá, bis nabɛ ɛ bis eebee tsɛɛtsɛ náá, Zɛɛb nabɛɛ
nyɛ eedjóo bis náá, bis kɛ ɛgoola Mbɛɛ Bhaadal pɛ
dáa bot ɛ kyee dik tak. 11 Bis eezɛdus pɛ boo ghaada
Toloas tɔ elɛɛd tó pɛ ghola ɛ Somatalas bhii tak, é yak
ɛlu pɛ ghaada ɛ Neapolis. 12 Bhis tin, bis eezɛtó pɛ
Filip, ghaada mɛkɛn pes dik Masedwan, ghaada eLɔm
nasum ɛ, bis naadhaa mɛlu ɛbuɛpe kɔ ghaada tak. 13 É
dwoo saba, bis eezɛwyis kɔ ghaada tó pɛ ɛboŋ, pɛ bis
nadi gek náá, bis ɛ nɛ ghwyil ɛ bela sum di mendjaala
eYuda. Bis eezɛnɔɔ mɛnyel disi, bhii tak bis moo lii
nɛ boa ɛ nasɛɛga tin ɔ. 14 Tɔ boa ɛ tak, din ɛ ngɔt
nadi é Lydi, nyɛ nadus ɛ pɛ ghaada Tyatiid nyɛ nadi
ebomsa etina ekaad é bɛ na nyɔɔnyɔ, na mɛdii mɛ
na tɔɔbelaa, nyɛ nadi kwyɛl Zɛɛb ɛbuɛpe. Nyɛ nadi
gwak, Ghɛŋ naabɛɛ nyɛ mɛlɔ étɛp nyɛ neegwak nɛ

ɛmɛt mɛkpa mɛ Pɔl nadi lii ɛ ɛnyɔɛpe. 15 Wɔ gwaa
nyɛ zɛduwa Zɛɛb bɛ nɛ bot ɛ mɛbyel mɛ, bhii tak nyɛ
eezɛdjóo bis pɛ dáa lɛ nyɛy náá: «Bi ɛ myaal nɛ tsɛɛtsɛ
náá, mɛ eemyaal Ghɛŋ ɔ, da dika pɛ daa lam.» Nyɛ
eezɛsa náá, bis myaal. 16 Dhiiti dwoo, dáa bis nadi tó
pɛ sum di mendjaala mɛ tak ɛ, wɔ gwaa dhiiti kwom
moma mɛsa zokazyɛ zɛboma nɛ nes. Pɛ tɔ lɛ, ye nabɛ
ɛ nɛ sisim bhɔm nadi sa náá, nyɛ gheenaa bot eghaa
etɛp e di zyɛ pɛ sok ɛ. Nyɛ nadi bela bɛkum bɛ bɛtɛ
nɛ epata tɔ ɛnaŋ ɛ eghaa bɛ. 17 Tin, nyɛ eezɛni é du
bisaa bɔɔ Pɔl, nyɛy é tsim náá: «Bot bak ɛ bot ɛ mɛsa
ɛ Zɛɛb Mɛkaake! Bɛ tó kɛlɛɛ bot ze di djɛ tsik ɛ!» 18
Nyɛ naasesa deenek mɛlu ɛbuɛpe. Bhii tak, ye nabɛ ɛ
Pɔl naazɛbiyo. Wɔ gwaa nyɛ zɛliig mis, nyɛy nɛ mbee
sisim náá: «Nɛ din ɛ Yezu Klisto mɛ lɛɛ wɔ, wyisa tɔ
lɛ!» Tin, e di tak wat sisim eezɛwyis. 19 Dáa bɛkum
bɛ nabee náá, ɛbwaalel ɛ ɛbela epata bɔɔ kɔ ɛsu ɛ
lɛ eedus ɛ, bɛ boozɛmɛt Pɔl bɛ nɛ Silas tó nɛ nɔɔ kɔ
ɛbɛsɛɛ ɛ bot djas kɔ boo ghaada, sok bhwoob ekukuma
e ghaada tak. 20 Bɛ eezɛtó nɛ nɔɔ pɛ dáa bɛtetɛp eLɔm,
bɔɔ nɛ nɔɔ náá: «Bot bak ɛ pe kus ɛzɛm kɔ ghaada
yena. Bɛ é bot ɛ mbyak eYuda, 21 bɛ ɛpelyo bot mɛzel
mɛ di náá menabɛl eLɔm tok ka nɛ ghwyil ɛdu nɛ ɛsa
ɛ ye é.» 22 Tin, dɔɔ nɛ mɛdhuu mɛ bot zokazɛbyen
bɛ. Bɛtetɛp ɛ boozɛke náá, bɛ sɔ Pɔl nɛ Silas ekaad é
nyel, bɛ eezɛlwom náá, bɛ nyuu bɛ nɛ eghwyɛs. 23
Bhis bɛ nasilal ɛnyuu bɛ nɛ eghwyɛs esok nɛ esok
ɛ, bɛ boo zɛkɔɔl bɛ tɔ membok, bɛ eezɛlɛɛ nɛ baalel
ndjaa membok mɛ tak náá, bɛ baal bɛ ɛnyɔɛpe 24 Dáa
mbaalel tak nagwak dáa bɛtetɛp nalii ɛ, bɛbaalel ɛ
ndjaa membok ɛ boo kɛwa bɛ tɔ dhiiti dɛŋ pɛ ɛsik tɔ
membok bhii tak bɛ eezɛwa bɛ mɛko tɔ embwak. 25 Ye
moo tiila nɛ kuku pum, Pɔl bɛ nɛ Silas nadi é djaala nɛ
ɛduwal Zɛɛb dum nɛ mbɛɛ esesɛɛ bɛ, tin, bɛdhiiti bot ɛ
membok nadi gwak bɛ. 26 É di'enek wat, wɔ gwaa bɔs
zɛkuu ɛlyelɛpe, epap é ndjaa membok kuu. Mɛbɛ mɛ
ndjaa membok djas zokabɛŋel, e di tak wat, eghwooz
e bot ɛ membok nakɔl bɛ nɛ ye é zokatiiel. 27 Mbaalel
ndjaa membok eezɛdjem é yenek, dáa nyɛ nabee náá,
ɛbɛ ɛ ndjaa membok nadi é mbek ɛ, nyɛ boo waal
pɛlɛ ɛtɛp nyɛ neegó nyel. Nyɛ nasa deenek ɛ etɛɛ
náá, tɔ egeka bɛ, nyɛ nadi eke ɛ náá, bot ɛ membok
eezekaab. 28 Tin, Pɔl eezɛtsim nɛ ghwyilɛ djas náá:
«Nà zuka nyel'ɔ, bisɔ djas ɛ wak!» 29 Tin, mbaalel
ndjaa membok eezɛwaab náá, bɛ tuub twol. Bhii tak,
nyɛ eezɛwyis kaab ni tɔ dhɛŋ tak nyɛy é gbakeba nɛ
bwoo, nyɛ zɛduma mɛboŋ si mɛko ɛ Pɔl nɛ Silas. 30
Tin, nyɛ eezɛwyisal bɛ. Bhii tak, nyɛ eezɛdji bɛ náá:
«Bot, mɛ goka nɛ sa dáa ɛtɛp mɛ neebela tsik?» 31
Bɛ eezɛbɔɔza náá: «Duma koŋ nɛ Ghɛŋ Yezu, tin, wɔ
waabela tsik wɔy nɛ bot ɛ mɛbyel mɔ.» 32 É di'enek,
bɛ é boo zɛgoola nyɛy nɛ bot ɛ ndjaŋ'ɛ Mɛkpa ɛ Ghɛŋ.
33 É ɛwala ɛ tak wat, mbaalel ndjaa membok eezɛtó nɛ
nɔɔ é pum kɛgwyii nɛ gwom bɛ mɛpyoŋ. E di tak wat
nyɛ eezɛduwa Zɛɛb bɛ nɛ bot ɛ ndjaŋ'ɛ djas. 34 Nyɛ
eezɛbyet nɛ Pɔl bɛ nɛ Silas pɛ ndjaŋ'ɛ. Bhii tak, nyɛ
eezɛdjɛ bɛ edee e dek. Mot tak nɛ bot ɛ mɛbyel mɛ djas
nadi é tɔ mɛmyaala etɛɛ náá, bɛ naadum koŋ nɛ Zɛɛb.
35 Dáa mɛlem nakalem ɛ, bɛtetɛp eLɔm eezɛlwom bot,
ɛtɛp ɛkɛlɛɛ nɛ mbaalel ndjaa membok náá: «Betka bot
binɔk.» 36 Mbaalel ndjaa membok eezɛlɛɛ Pɔl náá:
«Bɛtetɛp eedhis bhaadal náá, bi wyiselaa. Deenek bi
ɛ nɛ ghwyil ɛ ka wyis da bi ɛ tó tɔ egwyem.» 37 Pɔl
eezɛbɔɔza nɛ bot ɛ nalwomaa ɛ náá: «Bee lwom náá,
bis nyuŋaa nɛ eghwyɛs é mis mɛ bot djas, di bis di
bot ɛ dɛl eLɔm. Bhii tak, bee kɔɔl bis é membok, bisɔ
ààpɛ́ɛaa dáa ye di egoka nɛ ɛsael ɛ. Deenek, sa bɛ di
kwyɛl ɛsa nenak ɛ ɛwyisal ɛ bis tyee syaab e! Ha bɛ
deenek e! Ye goka é bɛ zɛɛ wyisal bis bɔɔ bɛ ɛmet.»
38 Bot binɔk eezɛsik kɛlɛɛ ɛtɛp binek dáa bɛtetɛp e
dhaad mbyak eLɔm. Dáa bɛ nagwak náá, bɛ é bot ɛ
dɛl eLɔm ɛ, ye nabɛɛ bwoo naasa bɛ. 39 Tin, bɛ boo
zɛwaab ɛpelak pɛ dáa lɔɔ, bhii tak bɛ eezɛwyisal bɛ é
mbok, bɛ eezɛdjaala nɛ nɔɔ náá, bɛ dus kɔ ghaada. 40
Dáa bɛ nawyis é membok ɛ, bɛ eezɛtó pɛ dáa Lydi. Bhis
bɛ nazɛboma nɛ bɔn nyɛɛg bɔɔ, nɛ ɛdjɛ bɛ mɛghaaz nɛ
ghwyil tɔ ɛdu ɛ Zɛɛb ɛ, bɛ eezɛnɔɔ mɛnyel tó.

17 Bɛ eezɛdhaa pɛ eghaada Anfipolis nɛ Apoloni,
tin, bɛ eezɛkum pɛ ghaada Tesalonik pɛ eYuda
nadi nɛ ndjaa mendjaala ɛ. 2 Dáa nyɛ nabela nɛ sesa
sok tɔ mɛfulu mɛ ɛ, Pɔl zɛtó é esaba é lɛl tɔ mendjaa
mɛ mendjaala mɛ eYuda, bɛ nadi lii dum nɛ Ekwyala e
Zɛɛb, bɛ nɛ bot ɛ nadi tin ɔ. 3 Nyɛ nadi lyo nɛ ɛlyaal
bɛ ze di lɛɛ náá, ye nabɛ ɛ náá, Mɛsia ɛ waazukaa,
nɛ náá, nyɛ waagom bis ɛsyee. Nyɛ nadi eke nɛ nɔɔ
ɛ náá: «Ye é Yezu mɛ di lii nɛ nen kɔ ɛsu ɛ lɛ'aak ɛ
di Mɛsia.» 4 Bɛdhiiti bot tɔ sama bot ɛ nadi tin ɛ
naamyaal etɛp é tak, bɛ ɛ boozɛdu Pɔl nɛ Silas. Dɔɔ
nɛ bɛtɛ nɛ bot ɛ mbyak eGhɛlɛk é nadi duwal Zɛɛb
ɔ naazɛsɛɛga nɛ nɔɔ, zɛnɔɔ bɛtɛ nɛ bɛdhiiti bɛdhil ɛ
boa. 5 Tin, eYuda naazɛkpaa lyem, wɔ gwaa bɛ zɛsɛɛg
bɛdhiiti ewo é mengbaaz bɛ nabela é gba ɛ, bɛ boo
zɛkus ɛghuub tɔ ɛdhuu ɛ bot ɛ nadi tin ɔ. Wɔ gwaa

bɛ zɛkus ɛzɛm kɔ ghaada bɛ eezɛtɔ́ pɛ ndjaŋ ɛ Zasɔn
kɛsaa bɛ étɛp bɛ neemɛt Pɔl nɛ Silas bɛ neezyɛ nɛ nɔɔ
é mis mɛ mɛdhuu mɛ bot. 6 Dáa bɛ nadi ààbela bɛ ɛ,
bɛ ɛ boozɛmɛt Zasɔn bɛ nɛ bɛdhiiti bɔn nyɛɛg, tɔ́ nɛ
nɔɔ pɛ dáa ekukuma é ghaada. Bɛ moo tin é tsim náá:
«Bot bak ɛ pe zɛm dik djas, deenek, nenak bee kɛzyɛ
nɛ yɛ wak! 7 Zasɔn eemyaal náá, bot ɛ tak sulal pɛ dáa
lɛ! Bot ɛ tak djas ààsa dáa etsi ɛ kukuma di lɛɛ ɛ, etɛɛ
náá, bɛ ke ɛ náá, ye é nɛ dhiiti mɛkoozi mɛsis, din ɛ
lɛ Yezu.» 8 Etɛp binek naadjɛ ekukuma nɛ mɛdhuu
mɛ bot ɛ ghaada bwoo. 9 Bot ɛ tak naasa náá, Zasɔn
bɛ nɛ bɔn nyɛɛg zɛdjɛ boo etuud dáa ekukuma étɛp
bɛ neebetaa. 10 Dáa ɛgwyitok nagwyiidela ekeletyɛ
é bookyeed Pɔl bɛ nɛ Silas bɛ tó pɛ dɛl ɛ Bheede.
Dáa bɛ nakum ɛ, bɛ eezɛtɔ́ pɛ ndjaa mendjaala mɛ
eYuda. 11 Beezaag nàbɛ ààbɛ nɛ embee elyem dáa
bot ɛ Tesalonik. Bɛ naagwak mɛkpa ɛ Zɛɛb nɛ mbɛɛ
lyem. Mɛlu djas bɛ nadi sɛɛga étɛp ɛdjek mɛkpa ɛ
Zɛɛb nɛ ɛfial ɛ etsɛɛtsɛ é etɛp ee Pɔl nadi lii ɛ. 12 Ye é
kɔ ɛsu ɛ tak ɛ bɛtɛ nɛ bot pak ɔ nabɛɛ bɛ moo dum
koŋ nɛ Zɛɛb, dɔɔ nɛ tɔ sama bot ɛ mbyak eGhɛlɛk,
bɛdhil ɛ boa nɛ botom ɛbuɛpe namyaal ɛ du ɛ Zɛɛb. 13
Dáa bɛdhiiti eYuda é dɛl Tesalonik nagwak náá, Pɔl
nabaadi goola mɛkpa ɛ Zɛɛb pɛ Bheede ɛ, bɛ eezɛzyɛ
zɛkus ɛghuub, nɛ ɛzɛm tɔ mɛdhuu mɛ bot. 14 Bɔn
nyɛɛg eezɛkyeed Pɔl kaab ɛ kaab pɛ ze boo dii mɛsɔn.
Tin, Silas bɛ nɛ Timote eezɛlik pɛ Bheede. 15 Bot ɛ
nakɛ kyeed Pɔl ɔ zokató nɛ nɛ kɛkum pɛ ghaada Atɛn.
Bhii tak, bɛ eezɛlee sik yɔbɔ pɛ Bheede nɛ bɛbhaadal ɛ
Pɔl nakyeed Silas bɛ nɛ Timote ɛ, nyɛ nake nɛ nɔɔ ɛ
náá, bɛ lel ɛkɛ baakɛ boma nɛ nɔɔ. 16 Dáa Pɔl nadi
bwood bɛ pɛ Atɛn ɛ, wɔ gwaa goŋ zɛmɛt nyɛ ɛlyelɛpe
dáa nyɛ naabee dɛl «tɔɔɔ» nɛ bɛzɛɛb ɛ elula-lula ɛ. 17
Nyɛ moo tin é lii tɔ ndjaa mendjaala bɛ nɛ eYuda nɛ
bot ɛ nadi duwal Zɛɛb ɔ, dɔɔ nɛ kɔ ɛbɛsɛɛ, e di bot
djas di di. Mɛlu djas nyɛ nadi é lii nɛ bot ɛ nyɛ nadi
boma nɛ nɛ ɔ. 18 Bɛdhiiti bɛlyoel ɛ nadi djóoaa «bot
ɛ Epikyiid ɔ» nɛ bot nadi é djóoaa «bot ɛ Zenɔŋ ɔ»
zokazɛlii nɛ nɛ. Bɛdhiiti eezɛdji nyɛ náá: «Mot ɛtap
ɛlak kwyɛlɛlɛɛ ye?» Bɛdhiiti náá, «Ye di ɛkɛɛ náá, nyɛ
ɛpelyo bot bɛzɛɛb sis.» Bɛ nake deenek ɛ etɛɛ náá, bɛ
nàdi gwak Pɔl é goola mɛkpa mɛ Zɛɛb kɔ ɛsu ɛ Yezu
nɛ étɛp ɛgom ɛ lɛ ɛ bis ɛsyee. 19 Bɛ eezɛnɔɔ nyɛ, tɔ́ nɛ
nɛ pɛ sum di zɛɛga bɛ di edjóo «Ɛlopaaj» ɛ. Tin, bɛ
eezɛkɛ nɛ nɛ náá: «Bis ɛ nɛ ghwyil ɛgu mɛlyo mɛ na
bes wɔ di ke ɛ. 20 Wɔ ɔ pe lyaal bis etɛp ee na bes,
bis kwyɛl ɛ náá, bis gu mɛsuk mɛ tak.» 21 Ye goka
é wɔ é gu náá, bot ɛ ghaada Atɛn djas nɛ bɛdjoŋ ɛ
nadidi bɛ nɛ bɛ nɔɔ ɔ naadhaa mɛwala mɔɔ ɛ é sɔs nɛ
ɛgwak etɛp é na bes é tak. 22 É di'enek, Pɔl tetel kuku
ɛbwak ɛ zɛɛga pɛ «Ɛlopaaj», nyɛ eezɛkɛ náá: «Bot ɛ
ghaada Atɛn, mɛ eebee náá, bi nɛ dyeebaduwal bɛzɛɛb
ɛbuɛpe embii djas. 23 Deenek, esok mɛ di kɛkɔ ghaada
yen ɛ, mɛ di ɛ é bee mesa ɛ bɛzɛɛb ɛ elula-lula bi di
duwal ɛ, mɛ eebee dɔɔ nɛ mɔɔ di na dɛɛ wat é tak
kwyala náá: “Ye é yii mɔɔ zɛɛb ngɔt bot di àègu ɛ.” É
di'enek, ye é yii bi di duwal àègu ɛ, mɛ zyɛ zɛlyaal bin
nwyak. 24 Zɛɛb mot nakus bɔs nɛ esesɛɛ ɛ djas ɛ, Ghɛŋ
gwoo nɛ bɔs. Nyɛy àèdi tɔ mendjaa mɛ bot dii sum nɛ
mɛmbɔ mɔɔ ɛ. 25 Nyɛ tok pe nɛ gwyes náá, bɛ kyee
nyɛ nɛghu bɛ djɛ nyɛ yak sonok, etɛɛ náá, nyɛy ɛ di
djɛ bot djas tsik, eswos nɛ esonok djas ka lik ɛ. 26 Kɛ
kan nɛ mot ngɔt, nyɛ naasa membyak djas, bhii tak
nyɛ eezɛdjɛ mot nɛ mot yɛ di kɔ bɔs. Nyɛ naakoobal
kɔ ɛsu ɛ lɔɔ membu nɛ mɛsik nɛ mɛtsek mɛ mɛdhik
mɛ bɛ nagoka nɛ ɛdi kɔ tak ɛ. 27 Nyɛ nasa deenek ɛ,
étɛp bɛ neesaa nyɛ ye nakozo zo lyel, nɛghu bɛ nɛ
ghwyil ɛ batabela nyɛ. Nɛ tsɛɛtsɛ, Zɛɛb ààtseta nɛ mot
ngɔɔngɔt pak'ena, 28 etɛɛ náá: “Ye é kɔ ɛsu ɛ lɛ ɛ mena
dika nɛ tsik, mena di kuuka, mena dika.” Ye é etɛp ee
bɛdhiiti bɛsaŋel ɛ esesa bin nazolɛɛ ɛ: “Menaka é bɔn
bɛ pe.” 29 Dáa ye di náá, menaka é bɔn bɛ ɛ, mena
tokeka nɛ ghwyil ɛgek náá, Zɛɛb é dáa sonok lulaa
nɛ lɔaad, nɛ ghwooz di saaa epata nɛ ye é, nɛghu nɛ
ɛkok ɛ mot di sa nɛ egeka nɛ etsoŋ bɛ ɛ. 30 Ghuna,
Zɛɛb ààka bis etɛp ee nasɛɛ sok nɛ bot nadi tɔ ɛdjak ɔ,
deenek nenak nyɛ ɛpedjóo bot djas pɛ e di é bɛ di ɛ,
bɛ swoola mɛfulu mɔɔ. 31 Etɛɛ náá, nyɛ naazekoobal
ɛlu ɛ nyɛ aazɛpɛɛ bot ɛ bɔs djas, epɛɛ é epiki ɛ, nɛ
mot nyɛ nazesɛɛ ɛ. Nyee djɛ bot djas ndem, esok nyɛ
nagomal nyɛ pak myoŋ ɛ!» 32 Dáa bɛ nagwak Pɔl é lii
dum nɛ ɛgom bhis ɛsyee ɛ, bɛdhiiti eezɛduk nyɛ, bak
tak eezɛkɛ náá: «Bis ɛ waaka boo gwak wɔ kɔ ɛsu ɛ tak
dhiiti dwoo.» 33 É di'enek ɛ Pɔl nazɛlik bɛ. 34 Ye ka
belaa tin ɛ náá, bɛdhiiti bot naazɛni zɛɛga yɔɔ, bɔɔ
dum koŋ nɛ Zɛɛb. Tɔ sama bot ɛ tak, ye nabɛ ɛ, Denis
mot zɛɛga boo kwan nadi pɛ Ɛlopaaj ɔ, dhiiti moma
din ɛ lɛ é Damalis, nɛ bak bɛdhiiti bot.

18 Bhis yenek, Pɔl eezɛtɔ́ pɛ ghaada Atɛn bhii tak
nyɛ eezɛtɔ́ pɛ ghaada Koolɛt. 2 Wɔ gwaa, nyɛ
zɛboma nɛ dhiiti mot dhaad mbyak eYuda, din ɛ mot
tak nabɛɛ Akilas, nyɛ nabyel ɛ pɛ kyee dik Pɔŋ. Nyɛ
nabɛ ɛ nyɛ dinaa ààbɔya nɛ dus ɛ pɛ kyee dik Itali

bɛ nɛ myɛl, Pilisil, etɛɛ náá, Kolod mɛkoozi mɛ Lɔm
naalɛɛ nɛ bot ɛ mbyak eYuda djas náá, bɛ dus kɔ
ghaada Lɔm. Tin, Pɔl zokató kɛboma nɛ nɔɔ. 3 Dáa nyɛ
nadi mot-mɛsa mɛ wat bɛ nɛ bɛ nɔɔ ɛ, mɛsa mɔɔ nadi
ɛ́ ɛsa epɛt nɛ eket e bɛtit. Nyɛ eezɛsulal pɛ dáa lɔɔ,
étɛp nyɛ neesa mɛsa. 4 É emwoos mɛ esaba djas, Pɔl
nadi elii tɔ ndjaa mendjaala mɛ eYuda, nyɛ nadi elyo
bot, é sa náá, bot ɛ mbyak eYuda nɛ eGhɛlɛk myaal.
5 Dáa Silas bɛ nɛ Timote nadus pɛ dik Masedwan ɛ,
tin, Pɔl eezɛdjɛ lyemɛ djas é lyo bot mɛkpa mɛ Zɛɛb.
Nyɛ naalyaal eYuda náá, Yezu ɛ Mɛsia. 6 Tin, wɔ gwaa
eYuda zɛbe mɛso nɛ ɛlee ɛ nyɛ. É di'enek, nyɛ eezɛkut
bɛ piib ekaad bɛ bhii tak, nyɛ eezɛke nɛ nɔɔ náá:
«Bi ɛ diib ɔ, mɛbɛ mɛ tak ɛ kɔ elo bin met. Yenek
ààkagwyák mam. É ɛwala ɛ ɛlak, mɛ aakató ɛ pɛ dáa
bot ɛ membyak mesis.» 7 Nyɛ eezɛdus tin, tó pɛ daa
dhiiti mot din ɛ lɛ nabɛ é Titus Yustus, mot tak nadi
eduwal Zɛɛb, ndjaŋ'ɛ nadi é ngwoob ndjaa mendjaala
mɛ eYuda. 8 Kilipus kukuma ndjaa mendjaala mɛ
eYuda zokamyaal Ghɛŋ, bɛ nɛ bot ɛ mɛbyel mɛ djas.
Wɔ gwaa bɛtɛ nɛ bot ɛ ghaada Kolɛt nadi é gwak
Pɔl ɔ zokazɛdum koŋ nɛ Zɛɛb, bhii tak, bɔɔ kɛduwa
Zɛɛb. 9 É dhiiti pum, Pɔl zokazɛdjem dhyam, tɔ dhyam
tak, Ghɛŋ naalɛɛ nyɛ náá: «Nabem ba, gheelii, sa wɔ
ààdiyal nuub, 10 etɛɛ náá, mɛ ɛ nɛ nɔ sama, mot tok
nɛ ghwyil ɛzuk wɔ, etɛɛ náá, bot ɛbuɛpe tɔ ghaada
yak ɛ bot bam.» 11 Pɔl zokazɛdi kɔ Kolɛt tyee mbu
wat nɛ pes, nyɛ nadii lyo bot djas mɛkpa mɛ Zɛɛb.
12 É membu mɛ Ghaliɔn nadi kukuma dik Akayi ɛ,
eYuda zokazɛgwakel kɔ ɛsu ɛ Pɔl étɛp ɛlu mɛsa ɛ mɛ.
Wɔ gwaa bɛ zɛtó nɛ nɛ sok bhwoob kukuma tak, 13
bɔɔ náá: «Mot tak ɛpeful bot lo náá, bɛ duwal Zɛɛb
dhiiti mbi duuela sis ààbɛ dáa etsi bi nadi lyo ɔ!» 14
Dáa Pɔl nawaadi é kwyɛl ɛlii ɛ, Ghaliɔn eezɛbɔɔza nɛ
eYuda náá: «Yɛ bɛ náá, nyɛ gó ɛ mot ɔ, nɛghu nyɛ sa
eboo embee étɛp ɔ, ye ɛ́ mɛ ka nɔɔ nyel disi étɛp mɛ
neegwak bin, biyɔ eYuda. 15 Dáa di náá, ye ɛ́ ɛsuu
ɛ mɛso dum nɛ mɛkpa nɛ min, zɛnɔɔ etsi bin met
ɛ, yenek gwyák ɛ biyɔ bɛ ɛmet. Mee pɛɛ ɛdi tetɛp
mbi etɛp deenek!» 16 Tin, nyɛ ɛ́ boozɛswaal bɛ sok
bhwoob zɛɛga bɛtetɛp. 17 Tin, wɔ gwaa bɔɔ djas zɛmɛt
Sɔstɛn mot nadi kukuma ndjaa mendjaala mɛ eYuda ɔ
zɛduma nyɛ é nyel é mis mɛ bot ɛ zɛɛga bɛtetɛp. É
di'enek, Ghaliɔn na bɛ ààkobis yɛ. 18 Pɔl eebaazɛdhaa
ba bim mɛlu ɛbuɛpe pɛ dɛl ɛ Kolɛt. Tin, nyɛ zɛlik bɔn
nyɛɛg, nyɛ eeni tɔ boo elɛɛd tó pɛ dik Siili bɛ nɛ Pilisil
nɛ Akilas. Ye nabɛ ɛ, nyɛ eezewaadal lo ɛboŋ esok nyɛ
nɛ nadi pɛ dɛl ɛ saakele ɛ, etɛɛ náá, ye nabɛ ɛ nyɛ eesa
ekɛk nɛ Zɛɛb. 19 Wɔ gwaa, bɛ zɛkum pɛ ghaada Efɛɛz.
Tin, nyɛ eezɛlik Pilisil bɛ nɛ Akilas. Bhii tak nyɛ eezɛtó
pɛ ndjaa mendjaala mɛ eYuda, tin nyɛ eezɛmɔ bɛ nɛ
eYuda. 20 Bɛ eezɛke nɛ nɛ náá, nyɛ di bɛ nɛ bɛ nɔɔ
ba mɛlu, tin, nyɛ na bɛ ààkwyɛl. 21 Nyɛ eezɛlik, bɛ
nyɛy nɛ nɔɔ náá: «Zɛɛb ɛ kwyɛl ɔ, mɛ waaboo baazyɛ
pɛ daa len.» Tin, nyɛ eezɛdus pɛ Efɛɛz tɔ mɛsuwa.
22 Bhis nyɛ nadus pɛ ghaada Seezale ɛ, nyɛ eezɛtó
sok pɛ Yeluzalɛm étɛp nyɛ neekɛ swos bot ɛ zɛɛga
mendjaala. Bhii tak, nyɛ eezɛtó pɛ ghaada Antiɔs. 23
Nyɛ eezɛkwyɛɛg ba mɛlu penek, bhii tak nyɛ eezɛsik.
Nyɛ eezɛdhaa, pɛ mɛdhik mɛ Ghalati, bhii tak pɛ Filiji
é ɛdje-djɛ bɛdjekel djas mɛghaaz tɔ ɛdum ɛ koŋ nɛ
Zɛɛb. 24 Eghɛŋ tak, dhiiti mot dhaad mbyak eYuda din
ɛ lɛ nabɛɛ Apolɔs, nyɛ nabyel ɛ́ pɛ ghaada Alɛkzandili,
naazɛkum pɛ ghaada Efɛɛz. Nyɛ nadi ɛ́ tsoŋ mot tɔ
lii, nyɛ nadi é gu Ekwyala e Zɛɛb ɛnyɔɛpe. 25 Nyɛ
naadiaadjek ɛkɛ tɔ mɛkpa mɛ Ghɛŋ, tin, nyɛy é wa zii
ɛbuɛpe. Nyɛ nadi goola, nɛ ɛlyo ɛ bot nɛ lyem wat
etɛp e di dum nɛ Yezu ɛ. Ye ka bela ɛ náá, nyɛ nazodi
é gu ɛ ɛduwa ɛ Zɛɛb ɛ Zaŋ. 26 Nyɛ eezɛni é lii nɛ bot
nɛ ɛbwaalel djas tɔ ndjaa mendjaala mɛ eYuda. Bhis
bɛ nasilal ɛgwak etɛp ee nyɛ nadi é lii ɛ, Pilisil bɛ nɛ
Akilas eezɛnɔɔ nyɛ, tó nɛ nɛ lɔɔg wat, étɛp bɛ neekɛ
pɛs ɛgu ɛ lɛ dum nɛ mɛze ɛ Zɛɛb ɛnyɔɛpe. 27 Bhii tak,
Apolɔs eezɛgwak gwyes ɛ́ ɛtó pɛ dik Akayi. Bɔn nyɛɛg
zokadjɛ nyɛ ghwyil nɛ mɛghaaz, tin, bɛ eezɛkwyal
bɛdjekel ɛ nadi pɛ kyee dik tak ɔ mɛkana, étɛp bɛ
neemyaal náá, nyɛ sulal daa lɔ nɛ mbɛɛ lyem. Dáa nyɛ
nakakum ɛ́, nyɛ nadyeebakwyee bot ɛ nadum koŋ nɛ
Zɛɛb ɔ, nɛ ɛnɛm nɛ embɛɛ e Zɛɛb. 28 Etɛɛ náá, é mis
mɛ bot djas, nyɛ nadi é lyaal popoopwon náá, eYuda
eezewo ze. Nyɛ nadi lyaal bɛ tɔ Ekwyala e Zɛɛb náá,
Yezu ɛ Mɛsia.

19 Dáa Apolɔs nadi pɛ Kolɛt ɛ, Pɔl nadi dhaa pɛ mɛl
ɛ mɛtsok pɛ kyee dik Azia, bhii tak, nyɛ eezɛkum
pɛ ghaada Efɛɛz. Nyɛ eezɛbela ba bim bɛdjekel tin,
2 nyɛ eezɛdji bɛ náá: «Ye nabɛɛ bi naabela Sisim na
Dɛɛ esok bi nadum koŋ nɛ Zɛɛb ɛ?» Bɛ eezɛbɔɔza nɛ
nɛ náá: «Bis dinaa ààpakogwak-gwakak bot é lii-liak
dum nɛ Sisim na Dɛɛ.» 3 Tin, Pɔl eezɛdji bɛ náá: «Bi
duwa Zɛɛb yaa kwaambi ɛduwa?» Bɛ eezɛbɔɔza náá:
«Ɛduwa Zɛɛb ɛ Zaŋ.» 4 Pɔl eezɛke nɛ nɔɔ náá: «Zaŋ
naduu ɛ bot ɛ namyaal ɛswoola mɛfulu ɔ. Nyɛ nadi
eke nɛ bot ɛ mbyak Yisalaɛl náá, bɛ dum koŋ nɛ mot

di zyɛ bhis nyɛy ɔ, mot tak nabɛ ɛ Yezu.» 5 Bhis bɛ
nazegwak etɛp binek djas ɛ, bɛ eezɛduwa Zɛɛb nɛ din
ɛ Ghɛŋ Yezu. 6 Bhii tak, Pɔl eezɛkɛl bɛ mɛmbɔ tin, bɛ
eezɛbela Sisim na Dɛɛ. Bɛ moo tin elii tɔ elii membyak
mesis nɛ ɛgoola bɛbhaadal ɛ Zɛɛb djɛ bɛ ɛ. 7 Bot ɛ
tak nadi ɛ́ bot kam nɛ bɛbá. 8 É bɛngɔn ɛlɛl, Pɔl nadi
etó pɛ ndjaa mendjaala mɛ eYuda, tin, nyɛ naalelii nɛ
ɛbwaalel djas. Nyɛ nalelii nɛ nɔɔ ɛ́ dum ɛ Ɛyoŋ ɛ Zɛɛb,
nyɛ nadi sa náá, bot ɛ nadi gwak nyɛ ɔ myaal nyɛ. 9
Deenek, bɛdhiiti bɛtɛ nɛ bot nadiaa sa maa-ɛlɔ, bɔɔ
byen ɛmyaal, bɛ moo tin é sa abhusu dum nɛ mɛze ɛ
Ghɛŋ é mis mɛ mɛdhuu mɛ bot. Deenek, Pɔl eezɛdus
tin lik bɛ. Nyɛ eezɛtó bɛ nɛ bɛdjekel bɛ, tin, nyɛ nadi
lyo bɛ mɛlu djas tɔ ndjaa mɛlyo ɛ dhiiti mot din ɛ lɛ ɛ
Tilanus. 10 Deenek, ye naabɔya membu membá, ye
nasa náá, bot ɛ mbyak eYuda nɛ bot ɛ membyak mesis
nadi pɛ kyee dik Azia ɔ djas, gwak mɛkpa ɛ Ghɛŋ. 11
Zɛɛb nadi sa eboo endem e mɛbwala nɛ Pɔl. 12 Etɛp
tak ɛ bot nadi tó pɛ dáa bot ɛ mɛbɛ́ nɛ epes e kaad, nɛ
ekaad ee Pɔl namɛt ɛ, nɛghu yii nakee-kea é nyel'ɛ ɛ.
Deenek, bɛ nadi bela tsik, embee esisim nadi wyis tɔ
lɔɔ ɔ. 13 Bɛdhiiti eYuda ee nadi é kɛmɛl ɛ mɛl kɛsɔ
embee esisim tɔ bot ɛ mɛbɛ́ ɔ, nagek ɛsa yɛ nɛ din ɛ
Ghɛŋ Yezu. Deenek, bɛ nakeke nɛ embee esisim náá:
«Mɛ lɛɛ bin ɛ náá, bi wyis nɛ din ɛ Yezu Pɔl di goola
mɛkpa mɛ ɔ.» 14 Ye ɛ́ deenek ɛ bɔɔ tɛn nɛ bɛbá boo
ghaa-Zɛɛb nadi djóoaa Seeva nadi é sa. 15 Tin, dhiiti
dwoo, wɔ gwaa mbee sisim zɛbɔɔza nɛ nɔɔ náá: «Mɛ
nɛ gu Yezu, mɛ nɛ baagu pe Pɔl. Yɛ kabɛ biyɔ, biyɔ ɛ́
bɛzɛ?» 16 É di'enek, wɔ gwaa mot nadi nɛ mbee sisim
ɔ zɛghɛɛ bɛ, dáa nyɛ nadi nɛ ghwyil dhaa bɛ ɛ́, wɔ
gwaa nyɛ zɛduma bɛ é mɛnyel nɛ mɛbin nɛ ebhooba
djas. Bɛ nadus tɔ ndjaŋ'ɛ tin ɛ nɛ ekaab bin toto, nɛ
mɛpyoŋ é mɛnyel kpeŋ. 17 Bot ɛ dɛl ɛ Efɛɛz, bot ɛ
mbyak eYuda nɛ bot ɛ di ààdi bot ɛ mbyak eYuda ɔ,
zokagwak tɛp tak, wɔ gwaa boo bwoo zɛmɛt bɛ. Tin,
bɛ naazɛbela boo duu dum nɛ din ɛ Ghɛŋ Yezu. 18
Bɛtɛ nɛ bot tɔ sama bot ɛ namyaal Zɛɛb ɔ nadi ezyɛ
zɛvaa é mis mɛ bot djas embee esesɛɛ bɛ nadi sa ɛ. 19
Bɛtɛɛ nɛ bot tɔ sama bot ɛ nadi sa etɛp ee mɛvyɛkɛlɛ
mɛ mɛsimba ɔ, zokazyɛ nɛ bɛmɛkana mɛ tak, zɛdik yɛ
emis mɛ bot djas. Dáa bɛ nalaa mɛtaŋ mɛ bɛmɛkana
mɛ tak ɛ, ye naasa tyee bɛmil mɛkam-mɛtɛn mɛtaŋ
mɛ eghwooz ee di saaa epata nɛ ye ɛ́. 20 Ye ɛ́ deenek ɛ
ye nadi náá, dum nɛ ghwyil ɛ Ghɛŋ, Mbɛɛ Bhaadal
nadi goolel, kaab nɛ mɛbwala. 21 Bhis etɛp binek, Pɔl
eezɛmyaal ɛtsaal kyee dik Masedwan nɛ Ghɛlɛs é ɛtó
pɛ Yeluzalɛm, dáa Sisim nalɛɛ nyɛ ɛ́. Nyɛy náá: «Bhii
mɛ aakum ɛ, egoka ɛ mɛ dhaa kɛbee dɛl ɛ eLɔm.» 22
Tin, nyɛ eezɛkyeed bot ɛ nadi kwyi-kwyee nyɛ ɔ bɛbá
pɛ Masedwan, ye nabɛɛ Timote bɛ nɛ Edast. Tin, nyɛy
zokazɛlik ba mɛlu pɛ kyee dik Azia. 23 Eghɛŋ tak, ye
nabɛ ɛ boo ɛghuub naazɛni kɔ ghaada Efɛɛz dum nɛ
ɛdu ɛ mɛze ɛ Ghɛŋ. 24 Wɔ gwaa dhiiti mot ɛswom
din ɛ lɛ nabɛ ɛ Demetyus, nyɛ nadi ɛ́ lulel mɛvunga.
Nyɛ nadi é lul esonok nɛ mbi eghwooz djas ee di saaa
epata nɛ ye ɛ́, yii mɔɔ ndjaa zɛɛb Aletemis, etɛɛ náá,
ye nadi djɛ bɛswom ɛ bot bɛtɛ nɛ epata. 25 Nyɛ ɛ́ boo
zɛsɛɛg bot ɛ tak, nɛ bot ɛ mɛsa mɔɔ nadi nɔŋel nɛ
mɛsa mɛ tak ɛ, nyɛ eezɛke nɛ nɔɔ náá: «Bɛwɛn, bi
nɛ gu náá, ye ɛ́ mɛsa mak ɛ di djɛka mena ekum. 26
Deenek, bi ɛpegwak nɛghu ɛbee sa di sɛɛ: Pɔl tak lɛɛ
bot ɛ náá, bɛzɛɛb ɛ bot di kpak nɛ mɛmbɔ ɛ, tok bɛtɛtɛ
bɛzɛɛb. Nyee batasa náá, ye nasik nɛ bot ɛbuɛpe e di
wak kɔ Efɛɛz ɔ yɛ dɔɔ nɛ bot ɛ mɛl mɛ di pɛ kyee dik
Azia djas ɔ myaal etɛp bɛ. 27 Etɛp binek ɛ sa náá, mɛsa
mena gwyɛ, deenek, mɛsa mena waabyenaa e di tak,
bot ɛ waabhina ndjaa zɛɛb moma Aletemis. Tin, bot
waadis duu boo zɛɛb Aletemis nyɛy nyɛ ɛmet. Bela
náá, zɛɛb moma yak ɛpeduwala kɔ kyee dik Azia djas
nɛ kɔ ɛko ɛ bɔs djas.» 28 Dáa bɔt ɛ nazyɛ tin ɔ nagwak
deenek ɛ, bɛ boozɛkpaa elyem ɛbuɛpe, bɛ moo tin é
tsim náá: «Aletemis yii bot ɛ Efɛɛz nɛ bɔk!» 29 Tin,
ɛzɛm eeni kɔ ghaada djas. Wɔ gwaa bɛ zɛmɛt Ghayus
bɛ nɛ Aalistaalak bot ba dɛl ɛ Masedwan ɛ nadi djee
bɛ nɛ Pɔl é mɛdjoŋ ɔ. Tin, zukamwaa nɛ mot'enɔk
eezɛtó nɛ nɔɔ kaab pɛ ɛbwak ɛ boo zɛega. 30 É di'enek,
Pɔl nadi kwyɛl ɛni nyɛ neekɛ lyaal nyel pɛ zukamwaa
nɛ mot nasɛega ɛ. Tin, bɛdjekel eezɛlu nyɛ. 31 Bɛdhiiti
ekukuma e kyee dik Azia nadi bɛsɔ bɛ ɔ zokadhis nyɛ
menduk mɛ tak wat náá, nyɛ nàtó pɛ ɛbwak ɛ boo
zɛega tak. 32 É di'enek tɔ mɛdhuu mɛ bot binɔk, ye
nabɛ ɛ́ nɛ boo zyaala. Bɛdhiiti nadi tsim sa sis, bak
tak yɔbɔ sa sis, bak bɛdhiiti bot pak ɔ nabaa di é gu
mɛsɔ mɛ tɛp bɛ nasɛega kɔ ɛsu ɛ tak ɛ. 33 Wɔ gwaa
bɛdhiiti eYuda tɔ mɛdhuu mɛ bot binɔk zokazɛbesal
dhiiti mot din ɛ lɛ nabɛ ɛ Alɛkzandɛlɛ pɛ sok. Tin, bɛ
eezɛbaŋa nyɛ lo tɛp, é di'enek Alɛkzandɛlɛ eezɛben
mbɔ étɛp nyɛ neelii, nyɛ neelɛɛ lo mɛsɔ. 34 Tin, dáa
bot nagwyák náá, nyɛ nadi ɛ́ mot dhaad mbyak eYuda
ɛ, bɔɔ djas ɛ boo zɛbo boo tsim wat, ye naabɔya tyee
mɛwala mɛmbá bɔɔ é tsim náá: «Bɔk-bɔk ɛ di Aletemis
bot ɛ dɛl ɛ Efɛɛz!» 35 Tin, dhiiti kukuma ngɔt e ghaada
eezɛsil bɛ elyem nyɛy náá: «Bot ɛ dɛl ɛ Efɛɛz, bot

djas nɛgu náá, ghaada di ebaal ndjaa boo zɛɛb moma Aletemis, dɔɔ nɛ sa nakpakaa nɛ ɛkok yii di nɔŋel nɛ ɛbhwoob ɛ lɛ nadus tɔ gwoo ɛ. 36 Ye tok nɛ mot aaswonal yɛ. Deenek bi goka é nɛ ɛsil elyem, nàsaka etɛp dáa bot ɛ di ààdi nɛ esiiza. 37 Bi zyɛ wak ɛ nɛ bot ɛ wat di náá, bɛ ààpadjii esa ee di tɔ mendjaa me zɛɛb, baabela náá, bɛ ààpalee Zɛɛb'ena yii moma. 38 Yɛ bɛ náá, Demetyus bɛ nɛ sama bɛswom ɛ bot ɛ nɛ tɛp bɛ di egoka nɛ ɛpit mot'ak kɔ ɛsu ɛ tak ɔ, ye é nɛ mendjaa mɛ etɛp di pɛ́ɛaa ɛ nɛ bɛtetɛp ɛ tak. Ye é penek ɛ bɛ di egoka nɛ ɛkɛpit. 39 Tin, yɛ bɛ náá, bi dinaa nɛ dhiiti tɛp bi di baakwyɛl ɛ lii ɔ mena waaka liika pɛ zɛɛga di egoka nɛ ɛliiaa etɛp ee di dum nɛ etsi bina ɛ. 40 Etɛɛ náá, mena nɛ ghwyil ɛdjóoaa bot ɛ di kus ɛghuub ɔ dum nɛ sa sɛɛ mos ɛ. Bela náá, mena tok ka nɛ mɛgham mɛ mena aadjɛka é mbi yak zɛɛga, bɛ ko dji ɛsuk ɛ tak ɔ, ye tok nɛ mot aabaŋa bot ɛnyɔɛpe lo tɛp aani bot tɔ elyem ɛnyɔɛpe ɛ.» 41 Bhis nyɛ nalii deenek ɛ, wɔ gwaa, nyɛ zɛswaal zukamwaa nɛ mot nadi tin ɔ.

20 Dáa ɛghuub nasi ɛ, Pɔl eezɛsɛɛg bɛdjekel, nyɛ eezɛni é ɛdjɛ bɛ mɛghaaz mɛ ɛwa zii tɔ ɛdum koŋ nɛ Zɛɛb. Bhii tak nyɛ eezɛmwana nɛ nɔɔ, deenek, nyɛ eezɛnɔɔ nyel tó pɛ dik Masedwan. 2 Nyɛ eezɛkpaa kɔ pes dik tak, tin, nyɛ eebaazɛdjɛ bɔn nyɛɛg di penek ɔ ghwyil ɛ wa zii tɔ ɛdu ɛ Zɛɛb. Bhii tak, nyɛ eezɛtó pɛ kyee dik Ghɛlɛs 3 pɛ nyɛ nasa bɛngɔn ɛlɛl ɛ. Nyɛ nawaakwyɛl ɛtó pɛ dik Siili tɔ mɛsuwa, dáa nyɛ naka gwak náá, eYuda ɛ é boob kɔ ɛsu ɛ lɛ ɛ. Nyɛ é boozɛke náá, egoka nyɛ sik pɛ ze Masedwan. 4 Tin, Sopatɛɛd, mɔɔ Pyiidus mot dɛl ɛ Bheede, zokató sama wat nɛ nɛ, zɛnɔɔ Aalistaalak nɛ Sɛkundus mot ghaada Tesalonik, Ghayus mot dɛl ɛ Dɛlɛɛb, nɛ Timote, nɛ Tsisik zɛnɔɔ Tolofim mot kyee dik Azia. 5 Bɔɔ djas nalee tɔ ɛsok, wɔ gwaa bɛ kɛbwood bis pɛ ghaada Toloas. 6 Yɛka bɛ bis ɔ, bis nadus pɛ ghaada Filip tɔ mɛsuwa ɛ bhis ɛbyoŋ ɛ emapa ee di ààwaaa leviid. Tin, mɛlu mɛtɛn bhii tak, bis ɛ boo kɛboma nɛ nɔɔ pɛ Toloas, é di'enek bis naadi yenga wat. 7 É ɛlu ɛ etɛn nɛ wat é yenga, bis naazɛboma étɛp bis needɛ edee ɛ Ghɛŋ. Tin, Pɔl eezɛni elii nɛ bot ɛ zɛɛga dáa ye nadi náá, nyɛ nadi kwyɛl nyɛ aadhaa djɛmɛn tak ɛ, nyɛ é boozɛdul ɛlii kɛkum kuku ɛgha ɛ pum. 8 Pɛ tɔ dhɛŋ bis nasɛɛga tɔ tak pɛ kyes pɛ ɛko, ye nabɛ ɛ nɛ elambi ɛbuɛpe. 9 Dhiiti mɔɔ ngbaaz nɛ din ɛ Etik nadi é ndiindel kɔ ka fenɛtɛlɛ. Wɔ gwaa nyɛ zɛni é gɔ syaaz esok Pɔl nadi é lii ɛ, gɔ nyɛ nadja ɛ naasa náá, nyɛ batadus pɛ vyɛɛgvyɛɛg di nɛ nadi kɔ ges ɛ duma si. Wɔ gwaa bɛ zokazɛghɛɛ nyɛ, nyɛ nadi é nyɛ eezegwyɛ. 10 Tin, Pɔl eezɛsul, nyɛ eezɛmalal kɔ lɛ, bhii tak nyɛ eezɛbɛp nyɛ kɔ mɛmbɔ mɛ, nyɛy náá: «Na bemka kɛŋ: nyɛ nɛ tsik!» 11 Bhii tak nyɛ eezɛbaabyet, nyɛ eezɛnɔɔ mapa, pyak yɛ, tin nyɛ eezɛnɔɔ dɛ. Bhis nyɛ naka baalii ɛbuɛpe, kɛkum ɛlyamela ɛ mɛlem ɛ, nyɛ boozɛkpaa nɛ ze tó. 12 Tin bɛ eezɛtó nɛ mɔɔ ngbaazenɔk nyɛy nyel ɛnyɔɛpe nyɛ nɛ tsik. Ye nabɛɛ ye nadjɛ bot djas boo mɛghaaz mɛ ɛdu ɛ Zɛɛb. 13 Bis eetó ɛsok étɛp ɛkɛni tɔ mɛsuwa mɛ nató pɛ Asɔs pɛ kyee bis nawaakɛnɔɔ Pɔl ɛ, etɛɛ náá, nyɛy nakwyɛl ɛtó ɔ nɛ mɛ mɛko. 14 Dáa nyɛ naka boma nɛ nes pɛ Asɔs ɛ, bis eezɛnɔɔ nyɛ tɔ mɛsuwa étɛp bis neetó pɛ dɛl ɛ Mitilɛn. 15 Dusa bis nadus tin ɛ, bis eezɛsik, tin, djɛmɛn tak bis eezɛkum pɛ Siyo. Bhis djɛmɛn tak bis eekum pɛ Samɔs, tin, emyɛn tak bis eezɛkum pɛ Milɛ. 16 Pɔl nabɛ ààkwyɛl ɛtyaa pɛ Efɛɛz é kaab nyɛ zɛkɛbɔya kɔ kyee dik Azia, nyɛ nadi tó kaab ɛkaab é suu náá, dwoo Pɔtekɔt neekɛbela nyɛ, nyɛy pɛ Yeluzalɛm. 17 Pɛ Pɔl nadi pɛ Milɛ ɛ, nyɛ eezɛkyeed mot nɛ bhaadal pɛ Efɛɛz, bɛ kɛ ɛdjóo bɛpaa ɛ zɛɛga mendjaala. 18 Dáa bɛ nakakum pɛ dáa lɛ ɛ, nyɛ eezɛke nɛ nɔɔ náá: «Bi nɛ gu mɛfulu mɛ mɛ nadi é gyee nɛ yɛ pak'en kana dwoo mɛ nakum pɛ kyee dik Azia ɛ. 19 Mɛ naasa mɛsa ɛ Ghɛŋ ààbɛ nɛ ɛbet, tɔ ghoŋ nɛ mezuk dum nɛ bhoob mbee lyem bot ɛ mbyak eYuda nadi nɛ yɛ nɛ nam ɛ. 20 Bi nɛ gu náá, etok nɛ dhiiti mbɛɛ tɛp mɛ nasyel ɛlɛɛ bin. Mɛ naazegoola nɛ ɛlyo ɛ bin dum nɛ etɛp djas é mɛbɛsɛɛ nɛ tɔ mendjaa men. 21 Mɛ naadul bot ɛ mbyak eYuda nɛ bot ɛ mbyak eGhɛlɛk mɛlɔ náá, bɛ liig elyem du Zɛɛb da bɛ é dum koŋ nɛ Ghɛŋ'ena Yezu. 22 E di mena kadika wak nenak'aak, mɛ moo tó pɛ Yeluzalɛm, dáa Sisim na Dɛɛ lwom mɛ nɛ bhel náá, mɛ sa ɛ, tin, mɛ ààku sa di bwood mɛ pɛ sok ɛ. 23 Sa mɛ di gu ɛ náá, kɔ eghaada djas, Sisim na Dɛɛ nadi lɛɛ mɛ náá, membok nɛ mezuk ɛpebwood mɛ. 24 Bela náá, tsik'am met tok nɛ boo mɛtaŋ é mis mam. Yii di nɛ boo mɛtaŋ ɛ, etó kɛkum pɛ ɛsik ɛ lwomel, nɛ ɛsilal ɛ bim mɛsa mɛ Ghɛŋ Yezu nadjɛ mɛ ɛ: Ɛgoola ɛ Mbɛɛ Bhaadal yii enɛm nɛ embɛɛ e Zɛɛb. 25 «Mee dhaa tɔ sama yen é ɛgoola Mbɛɛ Bhaadal Ɛyoŋ ɛ Zɛɛb, tin, mɛ nɛ gu naaetok nɛ mot aakabaabee mɛ tɔ sama yin. 26 É tɛp tak ɛ mɛ di lɛɛ nɛ nen mos náá, mɛ esosoob: mot ngɔt pak'en ɛ ka wo ze ɔ, yenek ààkagwyák mɛ. 27 Etɛɛ náá, mɛ eezɛlyaal bin egeka ɛ Zɛɛb djas ààsyel sa wat. 28 Bi é konyan mis kɔ biyɔ bɛ ɛmet, nɛ kɔ ɛsaa ɛ Sisim na Dɛɛ djɛ bin bi baal ɛ. Bi ɛ ko baal zɛɛga

mendjaala Zɛɛb nabɔm nɛ ghiya mɔn'ɛ met ɛ. 29 Mɛ
nɛ gu náá, bhis mɛ aató ɛ bot ɛ di nɔŋel nɛ eben ɔ
waazɛni pak'en, tin, bɛ aanàkwaagek ɛsaa ghoŋ. 30
Tin, dɔɔ nɛ tɔ sama yin, bot ɛ waani é lɛɛ elɛŋ é etsal
étɛp bɛdhiiti bot ɛ di dum koŋ nɛ Zɛɛb ɔ ne du bɛ. 31
Bɛɛka mis, da bi ɛ taala náá, tɔ membu melɛl mwos nɛ
pum, mɛ nabɛ ààkat ɛdul ɛ bin mɛlɔ, ye nakoozodi nɛ
miŋal é mis. 32 «Nenak mɛ ɛpedjɛ bin é mɛmbɔ mɛ
Zɛɛb, nɛ bhaadal mbɛɛ bhwoob'ɛ. Nyɛ ɛ́ nɛ ghwyil ɛ
sa náá, bi wyee tɔ ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb nɛ ɛdjɛ bin
esesɛɛ djas nyɛ nakwom étɛp bot bɛ ɛ. 33 Mɛ nabɛ
ààsaa epata, ààbɛ elɔaad, ààbɛ ekaad e bot. 34 Biyɔ bɛ
ɛmet nɛ gu náá, mɛ nadi sa mɛsa nɛ mɛ mbɔ mam
met étɛp mɛ neebela esee bis nɛ bot ɛ di gyee nɛ
nam aadi nɛ gwyes tak ɛ. 35 Mɛ nabɛ ɛ mɛ eelyaal bin
naaegoka bi sa mɛsa étɛp bi neekwyee bɛdjel ɛ bot.
Bi baataala etɛp ee Ghɛŋ Yezu nyɛy ɛmet nake náá:
“Ɛgwyena nɛ mot eedhaa ɛdjɛaa sonok nɛ mɛnyɔ!” »
36 Bhis yenek, Pɔl eezɛkwyit mɛboŋ si bɛ nɛ bɛ nɔɔ, bɛ
eezɛni é djaala. 37 Bɔɔ djas moo tin é dji, bhii tak, bɛ
eezɛbeedal nyɛ tɔ mɛmbɔ mɔɔ bɛ neemwana nɛ nɛ. 38
Bɛ nadi ɛ́ nɛ boo goŋ tɔ elyem etɛɛ náá, Pɔl naake náá,
bɛ aanàka baaboma. Bhii tak bɛ eezɛtó kɛmwana nɛ
nɛ pɛ mɛsuwa.

21 Bhis bis nɛ bɛ nɔɔ nabɛka ɛ, bis eezɛni tɔ mɛsuwa
tó pɛ ghola Kɔɔs. Djɛmɛn tak, bis eezɛkum pɛ
ghola Lood, dusa bis nadus tin ɛ bis eezɛtó pɛ ɛboŋ
Patala. 2 Dáa bis nabela mɛsuwa é tsaal tɔ pɛ Fenisi
ɛ, bis eezɛni tɔ mɛsuwa mɛ tak, bis eezɛtó. 3 Dáa bis
nadi, bis moo pɛ kyee kyɛ bɔs é ngwoob ghola Siipɛlɛ
ɛ, bis eezɛdhaa pɛ paa kyɛ ghola tak étɛp bis neetó pɛ
dik Siili, bis eezɛtó pɛ ghaada Tiid pɛ kyee bɛ nadi
kɛkɛɛ esa ee nadi tɔ mɛsuwa ɛ. 4 Bis eezɛboma nɛ bot
ɛ di dum koŋ nɛ Zɛɛb ɔ, bis eezɛdhaa yenga wat tin bis
nɛ bɛ nɔɔ. Dáa ye nabɛ náá, Sisim na Dɛɛ naazedul bɛ
mɛlɔ ɛ, bɛ ɛ́ boo zɛlu Pɔl náá, nyɛ na tó pɛ Yeluzalɛm.
5 Tin, dáa yenga tak nadhaŋ ɛ, bis eezɛnɔɔ mɛnyel
dhaa. Wɔ gwaa bɛ zɛmwana nɛ nes pɛ esik ɛ dɛl, bɔɔ
nɛ bɛl bɔɔ, zɛnɔɔ bɔɔ bɔɔ. Tin, bis eezɛkwyit mɛboŋ si
é ɛboŋ ɛ boo dii mɛsɔn, bis moo tin é djaala Zɛɛb. 6
Deenek, dáa bis nɛ bɛ nɔɔ nasilal ɛmwana ɛ, bis eezɛni
tɔ mɛsuwa, e di'enek, bɛ eezɛsik pɛ mendjaa mɔɔ. 7
Bis nasilal goŋ mɛdjoŋ mes ɛ, kɔ boo dii mɛsɔn bhis
bis nadusa pɛ Tiid tó pɛ ɛboŋ Potolemayis ɛ. Bhis bis
nasilal ɛswos bɔn nyɛɛg bis di kɔ ghaada tak ɛ, bis
eezɛkwyɛɛg ɛlu ɛ wat bis nɛ nɔɔ. 8 Djɛmɛn tak bis
eezɛsik, bis eezɛtó pɛ ghaada Seezale. É di'enek, bis
eezɛsulal pɛ ndjaŋ ɛ Filip, lyoel mɛkpa mɛ Zɛɛb e di
bis nadjaa si ɔ. Nyɛ nabɛ ɛ ngɔt tɔ bot ɛ tɛn nɛ bɛbá bɛ
nasɛɛ pɛ Yeluzalɛm ɔ. 9 Nyɛ nabɛɛ nɛ esyes e bɔɔ boa
ɛná, bɛ nadi gegoola mɛbhaadal mɛ Zɛɛb nadi djɛ bɛ
ɛ. 10 Bis nabɛ bis moo nɛ bɛtɛ nɛ mɛlu tin, é ghɛŋ
dhiiti ngoolel-mɛkpa ɛ Zɛɛb nɛ din ɛ Aghabis nazɛdus
pɛ Yude, zyɛ. 11 Nyɛ eezɛzyɛ pɛ dáa les, nyɛ eezɛnɔɔ
bhɛtɛ ɛ Pɔl, kɔl mɛko mɛ nɛ mɛmbɔ mɛ, bhii tak, nyɛy
náá: «Beeka sa Sisim na Dɛɛ lɛɛ ɛ: Nakuma bhɛtɛ yak ɛ
waakɔlaa nɛ ekel dáak nɛ eYuda, pɛ Yeluzalɛm, bhii
tak, nyɛ waakaa é mɛmbɔ mɛ bot ɛ membyak mesis.»
12 Bhis bis nagwak etɛp binek ɛ, wɔ gwaa bisɔ djas nɛ
bɔn nyɛɛg bis é dɛl ɛ Seezale zokazɛdjaala nɛ Pɔl náá,
nyɛ na tó pɛ Yeluzalɛm. 13 Tin, nyɛ eezɛbɔɔza náá:
«É tɛp ye bi di edji nɛ ɛsa náá, bi djɛ mɛ lyem bwoo?
Mam eezemyaal nɛ lyem'am, ye nakoozobɛ ɛkɔlaa nɛ
ekel, nɛghu ye kabɛ ɛsyee pɛ Yeluzalɛm kɔ ɛsu ɛ din ɛ
Ghɛŋ Yezu.» 14 Dáa bis nadi ààkwak ɛlu ɛ nyɛ ɛ, bis
nabɛ ààbaanenal nyel, bis ɛ́ booke náá: «Ɛkwosak ɛ
Ghɛŋ sael!» 15 Dáa bis naka dhaa ba mɛlu é di'enek ɛ,
bis eezɛkaŋal esa, bhii tak, bis eezɛtó pɛ Yeluzalɛm.
16 Bɛdjekel ɛ nadi pɛ Seezale ɛ zokakɛkyeed bis, bɔɔ
kɛkyeed bis pɛ ndjaa dhiiti mot bis nawaasulal pɛ dáa
lɛ ɔ. Din ɛ mot tak nabɛɛ Mɛnasɔn, mot Siipɛlɛ, nyɛ
nadi ɛ́ tɔ sama bɛdjekel ɛ mɛkɛn. 17 Dáa bis nakum
pɛ Yeluzalɛm ɛ, bɔn nyɛɛg bis zokazɛboma nɛ nes nɛ
mɛmyaala djas. 18 É djɛmɛn tak, bis nɛ Pɔl eezɛtó pɛ
dáa Zak, pɛ paa bɛpaa ɛ zɛɛga mendjaala nasɛɛga ɛ.
19 Tin, Pɔl eezɛswos bɛ, bhii tak, nyɛ eezɛni é baŋa
bɛ etɛp é Zɛɛb nasa pɛ dáa bot ɛ membyak mesis ɛ
waa-wat. 20 Bhis bɛ nazegwak nyɛ ɛ́, bɛ eezɛduwal
Zɛɛb. É di'enek, bɛ eezɛke nɛ Pɔl náá: «Mɔn ɛ nyɛɛg
wɔ eebee dáa eYuda bɛmil nɛ bɛmil moo mos é dum
koŋ nɛ Zɛɛb, elyem bɔɔ djas nɛ dyeebakwyɛsa tɔ etsi.
21 Ghuna, beeka sa bis nalɛɛ bɛ kɔ ɛsu ɛ lɔ ɛ: wɔ pe lyo
bot ɛ mbyak eYuda djas ee di di e di wat bɛ nɛ bot ɛ
membyak mesis ɔ náá, é nyɔ ɛ bɛ byen etsi ɛ Moiiz.
Wɔ nɛ lɛɛ bɛ náá, bɛ kat ɛniigal bɔn bɔɔ beka, dɔɔ nɛ
ɛkat ɛ du ɛ mɛzel mɛ eYuda. 22 Bis sa dáa? Bɛ waagu
nɛ tsɛɛtsɛ náá, wɔ eezekum. 23 Deenek, sa sa bis lɛɛ
wɔ ɛ. Menaka wak ɛ́ nɛ botom bɛná zesilal ɛ sa ekɛk
nɛ Zɛɛb ɔ. 24 Nɔŋa bɛ, da bi ɛ kɛgwyia edhuud bɛ nɛ
bɛ nɔɔ, bhii tak da wɔ ɛ́ kɛdjɛ bɛ efute ee di egoka
ɛ, étɛp bɛ neetsik bɛ lo. Deenek, bot djas neegu náá,
etɛp ee bot nadi lɛɛ dum nɛ nɛ ɛ nabɛɛ etɛp ee mɛkɔŋ,
deenek dɔɔ nɛ wɔy pe wɔ nɛ duwal etsi ɛ Moiiz. 25 Yɛ

kabɛ bot ɛ membyak mesis di dum koŋ nɛ Zɛɛb ɔ, tɔ mɛkana mɛ bis nakwyala ɛ, ye nabɛ ɛ bis naalɛɛ bɛ egeka bis djas. Ye nabɛɛ náá: bɛ àègoka nɛ ɛdɛ bɛtit ɛ kaa bɛzɛɛb ɛ elula-lula nɛ ekpaka-kpaka buwa ɛ, nɛ ghiya nɛ epuud e bɛtit ɛ góaa nɛ bhiyo ɛ, zɛnɔɔ náá, sa bi àèsa mɛzɔ.» 26 Tin, Pɔl eezɛtó bɛ nɛ bot ɛna binɔk, tɔ yak dwoo tak, bee tó kɛsa mɛzel ɛsɛla etsi. Bhii tak bɛ eezɛtó pɛ kok Ndjaa-ebuwa etɛp ɛkɛlɛɛ dwoo mɛzel ɛsɛla etsi aasi ɛ, yɛ dwoo tak ɛ bɛ di egoka nɛ gó ebuwa kɔ ɛsu ɛ ngɔt-ngɔt pak'ɔɔ ɛ. 27 Ye nabɛ ɛ mɛlu mɛtɛn nɛ ebá moo kɔ nɛ kum, wɔ gwaa eYuda e kyee dik Azia zokazyɛ zɛbee Pɔl pɛ tɔ kok Ndjaa-ebuwa. Wɔ gwaa bɛ zɛful ɛdhuu ɛ bot ɛ nadi tin ɔ elo. Bhii tak, bɛ eezɛmɛt Pɔl, 28 bɔɔ é tsim náá: «Bot ɛ Yisalaɛl, dhaaka zɛkwyee bis! Beeka mot di lyo bot djas é e di djas mbee mɛlyo dum nɛ Yisalaɛl, nɛ etsi ɛ Moiiz, zɛnɔɔ dum nɛ kok Ndjaa-ebuwa ɔ. Deenek, nyɛ eezebataniigal bot ɛ di àèdi bot ɛ mbyak eYuda ɔ tɔ Di na Dɛɛ. Tin, nyɛ eezesaab Di na Dɛɛ tak!» 29 Bɛ nalii deenek ɛ etɛɛ náá, ye nabɛɛ bɛ naabee Tolofim mot dɛl Efɛɛz bɛ Pɔl pɛ tɔ ghaada. Bɛ nagu ɛ náá, Pɔl naaniigal nyɛ tɔ kok Ndjaa-ebuwa. 30 Ɛghuub ɛ tak eezɛdjala kɔ ghaada djas, bhwak moo tin metetel nɛ ekaab, e di djas é tó pɛ Pɔl nadi ɛ. Bɛ eezɛmɛt Pɔl, bɛ eezɛwyisal nyɛ tɔ kok Ndjaa-ebuwa, bhii tak bɛ eezɛdiyal mɛbɛ mɛ kok Ndjaa-ebuwa. 31 Dáa bɛ nadi é kwyɛl ɛgó Pɔl ɛ, ye nabɛ menduk mɛ ɛzɛm ɛ nadi sɛɛ pɛ Yeluzalɛm ɛ naagek pɛ dáa komanda mwaka esodja eLɔm. 32 E di tak wat, nyɛ eezɛnɔɔ bɛdhiiti ekukuma lɔɔg esodja, nɛ bɛdhiiti esodja é pɛ si, bɛ eezɛwyis kaab tó pɛ kyee ɛdhuu ɛ bot nadi ɛ. Dáa bɛ nabee komanda esodja nɛ bɛdhiiti esodja ɛ, bɛ é boo zɛkat ɛ bi ɛ Pɔl. 33 Tin, komanda esodja eezɛtiila pɛ dáa lɛ, nyɛ zɛlwom náá, bɛ mɛt nyɛ, nyɛ eezɛlwom náá, bɛ kɔl nyɛ nɛ ekel é ghwooz ebá. Bhii tak, nyɛ eezɛdji nyɛ náá: «Wɔy ɛzɛ, wɔ sa ye?» 34 Tin, pɛ tɔ ɛdu ɛ bot, bɛdhiiti bot nadi tsim ɛ sa sis, bak tak dhiiti tɛp sis. Tin, ye nabɛ yee lyel náá, komanda mɛt sa wat tɔ ɛzɛm ɛ tak. Nyɛ é booke náá, bɛ tó nɛ Pɔl pɛ mbwak. 35 Dáa Pɔl nakum kɔ ɛgoel ɛ ndjaŋ ɛ, esodja ee naghwyil eezɛghɛɛ nyɛ é ɛkaab ɛlyel ɛ kuukuu mɛdhuu mɛ bot, 36 etɛɛ náá, bot djas nadi du nyɛ bɔɔ é tsitsim náá: «Góa nyɛ!» 37 Eghɛŋ bɛ nadi kwyɛl ɛniigal Pɔl tɔ mbwak ɛ, nyɛ zɛke nɛ komanda náá: «Mɛ ɛ nɛ ghwyil ɛ lii e?» Tin, komanda esodja eezɛdji nyɛ náá: «Wɔ nɛ gu ɛlii dhaad mbyak eGhɛlɛk e? 38 Deenek wɔ tok mot dik Eziptɛ nazɛkus ɛghuub wak kpaambel da nyɛ zɛtó nɛ bot ɛ di gu ɛlumela dɛɛb ɔ bɛmil ɛna tɔ kyee bɔs bɛsyɛ di àèbɛ nɛ mɛdii ɛ ɔ?» 39 Tin, Pɔl eezɛbɔɔza náá: «Mam ɛ mot dhaad mbyak eYuda, mɛ nabyel ɛ pɛ ghaada Talase pɛ kyee dik Silisi ndiel kɔ dhiiti boo ghaada di nɛ boo ngek ɛ. Me mɛt wɔ ɛboŋ, beta náá, mɛ lii nɛ bot bak.» 40 É di'enek, komanda eezɛdjɛ nyɛ ze ɛlii. Tin, Pɔl eezɛtyaa tetel kɔ ɛbyetel, nyɛ eezɛpyap ɛdhuu ɛ bot binɔk mbɔ bɛ di gwyem étɛp bɛ neegwak nyɛ. Bɔɔ djas eezɛdi gwyem, tin nyɛ moo lii nɛ nɔɔ tɔ lii ebhele.

22 «Bɔn ɛ nyɛɛg bam nɛ bɛsɛɛg bam, gwak ka sa mɛ di lɛɛ bin nenak dum nɛ yam taŋal ɛ.» 2 Dáa bɛ nadi gwak nyɛ nadi é lii tɔ lii ebhele ɛ, bɛ eebaazɛdi gwyem ɛnyɔɛpe, tin, Pɔl eezɛke náá: 3 «Mɛ ɛ mot dhaad mbyak eYuda, mɛ nabyel ɛ pɛ Talase pɛ kyee dik Silisi, deenek mɛ nawyilaa ɛ wak kɔ Yeluzalɛm. Deenek, lyoel yam nabɛ Ghamalyɛl, nyɛy ɛ nalyaal mɛ náá, mɛ tiibal ɛnyɔɛpe etsi bɛbhaab benaka. Mɛ nabɛ é mɛ naakwyɛl mɛsa mɛ Zɛɛb dhaa nyel dáa biyɔ djas di ekwyɛl mos'aak. 4 Mɛ naawa bot ɛ nadi é du mɛze ɛ Ghɛŋ ɔ tɔ tsik mezuk batakɛ gó bɛ góa. Mee mɛt boa nɛ botom wa bɛ é membok. 5 Boo ghaa-zɛɛb nɛ bot ɛ kwan bɛpaa ɛ nɛ ghwyil ɛ di bɛtyaasɛs náá, etɛp ee mɛ di lɛɛ ɛ tsɛɛtsɛ. Ye nabɛ ɛ bɛ naadjɛ mɛ mɛkana mɛ ɛtó pɛ dáa bɔn nyɛɛg bam yii dɛl ɛ Dhamas, deenek mɛ naató pɛ ghaada tak. Mɛ nadi kwyɛl kɛɛmɛt bot ɛ tak, étɛp mɛ neetó nɛ nɔɔ pɛ Yeluzalɛm, bɛ neekɛ waaa é mezuk.» 6 «Mɛ nadi é gba-gba mɛ moo kunaa nɛ dɛl ɛ Dhamas, ye nabɛ ɛ ye moo kunaa nɛ kuku mwos. Mɛ ka sɛka tin ɛ, boo ngel é dus tɔ gwoo, mɛkas mɛ tak eezɛkaal mɛ. 7 Tin, mɛ eezɛduma si, e di tak mɛ ka gwak ɛ dhiiti gwood é ke nɛ nam náá: "Sɔl, Sɔl, étɛp ye wɔ di tiig mɛ?" 8 Tin, mɛ eezɛdji náá: "Wɔy é zɛ, Ghɛŋ?" Gwood'enek eezɛbɔɔza náá: "Ye é mam Yezu mot Nazalɛt, wɔ di tiig ɛ." 9 Bot ɛ nadi gyee nɛ nam ɔ naabee ngel, saabɛgɔs kabɛ é náá, bɛ na bɛ àègwak gwood mot nadi lii nɛ nam ɔ. 10 Tin, mɛ eezɛdji náá: "Mɛ goka nɛ sa dáa, Ghɛŋ?" É di'enek, Ghɛŋ eezɛke nɛ nam náá: "Wyɛla, Tóa pɛ ghaada Dhamas. Ye é penek ɛ bɛ aalɛɛ wɔ esa ee Zɛɛb ke náá, wɔ sa ɛ." 11 Dáa ye nabɛ náá, mɛkas mɛ ngel tak naadipal mɛ mis ɛ, bot ɛ nadi gyee nɛ nam ɔ ɛ boo zɛmɛt mɛ é mbɔ, bɛ é boozɛtó nɛ nam pɛ ghaada Dhamas. 12 «Kɔ dɛl ɛ tak ye nabɛ ɛ nɛ dhiiti mot din ɛ lɛ nabɛɛ Ananias, mot epiki nɛ esosoob tɔ etsi bena. Bot ɛ dhaad mbyak eYuda é Dhamas djas nadi duwal nyɛ ɛbuɛpe. 13 Nyɛ eezɛboma nɛ nam, nyɛ eezɛtyaa é ngwoobam, nyɛ eezɛke nɛ nam náá: "Sɔl, mɔɔ nyaag'am, mis mɔ bɛŋel!" E di tak

wat, mis mam eezɛbula é bee ɛnyɔɛpe, bhii tak mɛ
eezɛbee nyɛ. 14 Deenek nyɛ eezɛbaakɛl náá: “Zɛɛb
bɛbhaab binaka naazesɛɛ wɔ étɛp wɔ neegu ɛkwosak ɛ
lɛ, wɔ neebee sim Mot Epiki da wɔ é gwak gwoodɛ
met, 15 etɛɛ náá, wɔ needi tyaasɛsɛ, étɛp wɔ neegoola
nɛ bot djas sa wɔ bee ɛ nɛ yii wɔ gwak ɛ. 16 Tin, nenak
wɔ ka baabwood ye? Wyɛla, kɛduwa Zɛɛb nɛ ɛgwyii ɛ
mesyem mɔ, é ɛdjóo ɛ din ɛ lɛ.”» 17 «Mee zɛsik pɛ
Yeluzalɛm. Dáa mɛ nadi é djaala Zɛɛb pɛ tɔ kok Ndjaa-
ebuwa ɛ, wɔ gwaa mɛ zɛbee tyee tɔ dhyam. 18 Tin,
mɛ eezɛbee Ghɛŋ, nyɛy nɛ nam náá: “Lela ɛdus kɔ
Yeluzalɛm, etɛɛ náá, bot ɛ dɛl ɛ tak aanàkwaamyaal
etɛp ee waalɛɛ bɛ kɔ ɛsu ɛ lam ɛ.” 19 Mɛ eezɛbɔɔza
náá: “Ghɛŋ, bɛ nɛgu náá, mɛ nadi tetó tɔ mendjaa mɛ
mendjaala mɛ eYuda étɛp ɛkɛmɛt bot, wa bɛ embok
nɛ ɛbi ɛ bot ɛ nadi dum koŋ nɛ nɔɔ. 20 Tin, é ghɛŋ
bɛ nagó Etiɛn tyaasɛsɔ ɛ, mam pe mɛ nadi é e di
tak. Mɛ naakɛm bot ɛ nagó nyɔ ɔ, mɛ naabaal ekaad
bɔɔ.” 21 Tin, Ghɛŋ eezɛke nɛ nam náá: “Tóa, etɛɛ náá,
mɛ waakyeed wɔ ɛtsetaɛpe, pɛ daa bot ɛ membyak
mesis!”» 22 Ɛdhuu ɛ bot binɔk zokagwak Pɔl kɛkum
e di'enek. Bhii tak, bɔɔ djas eezɛni é tsim náá: «Nyɛ
góa, mbi mot dáak àègoka nɛ di nɛ tsik kɔ bɔs'ak!»
23 Bɛ nadi tsim, nɛ ɛnyaŋ ɛ ekaad bɔɔ, é ghɛɛ piib
wus pɛ ɛko. 24 Tin, komanda eLɔm eezɛlwom náá, bɛ
niigal Pɔl tɔ ɛbɛsɛɛ ndjaa esodja, da bɛ é nyuu nyɛ nɛ
eghwyɛs étɛp nyɛ neetaŋal nɛ bhel. Nyɛ nasa deenek
ɛ étɛp bɛ neegu lo mɛsɔ mɛ mɛdhuu mɛ bot nadi tsim
deenek kɔ ɛsu ɛ lɛ ɛ. 25 Tin, dáa bɛ nakɔl nyɛ étɛp
bɛ neenyuu nyɛ é, Pɔl eeke nɛ dhiiti kukuma tɔ lɔɔg
esodja ee nadi tin ɔ náá: «Bi ɛ nɛ gham ɛbi ɛ mot dik
eLɔm di náá, nyɛ dinaa àèpaapɛɛaa ɛ, dáa mɛtiŋ mɛ
eLɔm di lɛɛ ɛ?» 26 Dáa kukuma esodja tak nagwak
mɛkpa menek ɛ, nyɛ é bootó kɛdul komanda mɛlɔ:
«Nyee zɛke nɛ nɛ náá, wɔ kwyɛl ɛsa ye? Mot'ak ɛ mɔɔ
dik eLɔm!» 27 Tin, komanda eezɛzyɛ pɛ paa Pɔl nadi ɛ,
nyɛ eezɛdji nyɛ náá: «Lɛɛa mɛ, ye é tsɛɛtsɛ náá, wɔ
é mɔɔ dɛl ɛ eLɔm?» Pɔl eezɛmyaal náá: «Iyoo». 28
Tin, komanda esodja eezɛke náá: «Mam naadjɛ boo
mɛtaŋ mɛ epata étɛp mɛ needi mɔɔ dɛl ɛ eLɔm.» Pɔl
eezɛbɔɔza nɛ nɛ náá: «Yam ɛ yii mbyela mɔ.» 29 É di
tak wat bot ɛ nadi ekwyɛl ɛbi nyɛ étɛp bɛ neebesal
nyɛ, nyɛ lii nɛ bhel eezɛbula pɛ bhis ɛtsetaɛpe nɛ
nɛ. Tin, komanda esodja naazɛgwak bwoo dáa nyɛ
nagu náá, Pɔl nabɛ é mɔn ɛ dɛl ɛ eLɔm, bela náá, nyɛ
naazelwom náá, nyɛ kɔlaa nɛ eghwooz ɛ. 30 Komanda
esodja nadi kwyɛl ɛgu ɛnyɔɛpe lo mɛsɔ mɛ eYuda nadi
pit Pɔl ɛ. É tɛp tak ɛ di náá, é djɛmɛn yii ɛlu ɛ tak, nyɛ
eezɛlwom náá, bɛ tii nyɛ ekel eghwooz nyɛ nakɔlaa nɛ
ye é. Nyɛ eezɛdjóo eboo bɛghaa-Zɛɛb, zɛnɔɔ bot ɛ boo
kwan bɛtetɛp eYuda. Bhii tak, nyɛ eezɛzyɛ nɛ Pɔl, tin,
nyɛ eezɛpɛɛaa é mis mɔɔ.

23 Pɔl eezɛgwyák bot ɛ zɛega boo kwan eYuda
«kpɛɛɛ», nyɛ eezɛke náá: «Bɔn ɛ nyɛɛg yɛ nɛ
lyem'am selele ɛ mɛ sa mɛsa mɛ Zɛɛb kɛkum dwoo pan
mos'ak.» 2 Dhiiti boo ghaa-Zɛɛb Ananias eezɛlwom
bot ɛ nadi e ngwoob ɛ Pɔl ɔ náá, bɛ nyuu nyɛ e nuub.
3 Tin, Pɔl eezɛke nɛ nɛ náá: «Ye é Zɛɛb é aapaamyak
wɔ, biyɔ epap ee zelɔɔbaa ɛpyaab ɔ, bot ɛ mɛdjhaaz
pɛ ɛko, bhimis pɛ si! Wɔ di tin ɛ étɛp wɔ neepɛɛ mɛ
dum nɛ etsi ɛ Moiiz, bela náá, wɔy àèduwal etsi tak,
etɛɛ náá, wɔ eelwom náá bɛ myak mɛ!» 4 Bot ɛ nadi é
ngwoob ɛ Pɔl ɔ é zɛke nɛ nɛ náá: «Wɔ lee ɛ boo ghaa-
Zɛɛb ɛ!» 5 Pɔl eezɛbɔɔza náá: «Bɔn ɛ nyɛɛg, mɛ bɛ
àègu náá, ye bɛ é boo ghaa-zɛɛb. Etɛɛ náá, Ekwyala lɛɛ
ɛ náá: “Sa wɔ aalii ɛbyɔɛɛpe nɛ dhiiti kukuma bot ɛ
mbyak en!”» 6 Pɔl nadi é gu náá, tɔ zɛega boo kwan
eYuda tak, ye nabɛɛ, kyee wat eSadusɛɛ yak kyee
eFalizyɛ. Etɛp tak ɛ nyɛ natsim ɛlyelɛpe kuku ɛbwak ɛ
lɔ náá: «Bɔn ɛ nyɛɛg, mɛ ɛ Falizyɛ, mot nabya mɛ ɔ nyɛ
Falizyɛ. Mɛ ɛ nɛ ɛbwaalel náá, Zɛɛb ɛ waagomal bot
bhis ɛsyee, etɛp tak bi di pɛɛ mɛ.» 7 Dáa nyɛ nazosilal
ɛ lii deenek ɛ, eFalizyɛ bɛ nɛ eSadusɛɛ «tombooo»
nɛ ɛwɔ pak'ɔɔ, tin, zɛega eebɛka. 8 Deenek, bɛ nadi
suu mɛso ɛ etɛɛ náá, eSadusɛɛ ke ɛ náá, ɛgom bis
ɛsyee tok, efofop tok, sisim tok. Yɛ kabɛ eFalizyɛ ɔ,
bɔɔ nɛ myaal yɔbɔ náá, esonok binek djas tsɛɛtsɛ. 9
Bot djas moo tin é tsim ɛlyelɛpe, tin, bɛdhiiti bɛghaŋ
ɛ mɛkana mɛ etsi, bot ɛ nadi bot ɛ sama eFalizyɛ
ɔ e zɛwyɛl, bɛ eezɛbyen lek tak ɛlyelɛpe, bɔɔ náá:
«Bis àèpabee dhiiti tɛp ɛbiyo tɔ mot'ak. Dhiiti sisim
nɛghu dhiiti fofop eelii bilaa nɛ nɛ!» 10 Dáa ye nadi
náá, ɛwɔ nadi bɔk, ɛbɔk nɛ ɛbɔk daa tye é, wɔ gwaa
komanda zɛbela bwoo é kaab náá, bɛ zɛɛgɛ duma
Pɔl ɛ nyel da gó nyɛ. Tin, nyɛ é boolwom esodja bɛ
náá, bɛ sul pɛ zɛega kwan, bɛ neekɛpɛk Pɔl é mɛmbɔ
mɔɔ, bhii tak da bɛ é sik nɛ nɛ pɛ ɛbɛsɛɛ esodja. 11 E
yak pum bhii tak, Ghɛŋ eezɛlyaal Pɔl nyel, nyɛy nɛ
nɛ náá: «Dia nɛ mɛghaaz! Wɔ eedi tyaasɛs'am wak,
kɔ ghaada Yeluzalɛm, deenek, egoka wɔ tó kɛsa yɛ
pɛ ghaada Lɔm.» 12 Dáa mɛlem nakalem ɛ, dhiiti ba
bim eYuda eezɛgwakel e boob, bɛ eezɛtuwal myoŋ
nɛ mɛsoŋ mɔɔ náá, bɛ aanàkwaadɛ edee nɛ mɛdii

ɛsok nɛ bɛ nɛ pookogó Pəl. 13 Bot ɛ nagwakel é boob
tak ɔ naadhaa bot mɛkam-mɛná. 14 Bɛ eezɛtó kɛbee
eboo bɛghaa-Zɛɛb nɛ bɛpaa, tin, bɛ eezɛke nɛ nɔɔ náá:
«Bisɔ, bis eegwakel nɛ ɛtuwal myoŋ nɛ mɛsoŋ mis nɛ
tsɛɛtsɛ náá, bis aanàkwaadɛ edee bis dinaa àògó Pəl.
15 Deenek, biyɔ, sama wat nɛ bot ɛ zɛɛga boo kwan
eYuda, kɛwaab ka nenak nɛ komanda náá, nyɛ zyɛ
bin nɛ Pəl, kɔɔ ka nyɛ náá, bi ɛpekwyɛl ɛdjek tɛpɛ
ɛnyɔɛpe. Yɛka bɛ bisɔ ɔ, bis aadi é, é bwood nyɛ étɛp
bis neegó nyɛ, ɛsok nɛ nyɛ nɛ kum wak.» 16 Tin, dhiiti
mɔɔ kɛl ɛ Pəl, zokagwak dáa bɛ nadi é lii e boob ɛ. Nyɛ
eezɛtó pɛ ɛbɛsɛɛ esodja, bɛ eezɛniigal nyɛ, etɛp ɛkɛlɛɛ
Pəl etɛp ee bot binɔk nadi lii dum nɛ nɛ ɛ. 17 Tin, Pəl
eezɛdjóo dhiiti kukuma tɔ lɔɔg esodja, nyɛ eezɛke nɛ
nɛ náá: «Tóa nɛ mɔɔ ngbaaz'ak pɛ dáa komanda, etɛɛ
náá, nyɛ é nɛ tɛp nyɛ aalɛɛ nyɛ.» 18 Kukuma esodja
eezɛnɔɔ nyɛ, nyɛ eetó nɛ nɛ dáa komanda, nyɛy nɛ nɛ
náá: «Mot membok Pəl bɛ é nyɛ eedjóo mɛ, nyɛ eezɛke
nɛ nam náá, mɛ zyɛ wɔ nɛ mɔɔ ngbaaz'ak. Nyɛ é nɛ
tɛp ɛlɛɛ wɔ.» 19 Kukuma esodja eezɛmɛt mɔɔ ngbaaz
tak é mbɔ, nyɛ eezɛdul nyɛ e ngwoob bɔɔ bɛbá. Tin,
nyɛ eezɛdji nyɛ náá: «Wɔ kwyɛl ɛlɛɛ mɛ ye?» 20 Nyɛ
eezɛbɔɔza náá: «eYuda eegwakel náá, bɛ ɛpezɛwaab
náá, djɛmɛn, Pəl tó sok bhwoob boo kwan eYuda. Bɛ
aakɔɔ ɛ náá, bot ɛ tak ɛpekwyɛl ɛdjek tɛpɛ ɛnyɔɛpe. 21
É di'enek, sa wɔ ààmyaal bɛ, etɛɛ náá, bot dhaa bot
mɛkam-mɛná pak'ɔɔ waalaab nyɛ. Bɛ sa deenek ɛ etɛɛ
náá, bɛ eezegwakel nɛ ɛtuwal myoŋ nɛ mɛsoŋ mɔɔ
náá, bɛ aanàkwaadɛ edee nɛ mɛdii ɛsok nɛ bɛ nɛ gó
nyɛ. Bɛ eezekoobal etyɛ bɛ zokabwood ɛ wɔ myaal.»
22 Bhis komanda nalɛɛ nɛ mɔɔ ngbaaz tak náá, sa
nyɛ ààlɛɛ bot etɛp ee nyɛ baŋa nyɛ é, nyɛ eezɛswaal
nyɛ. 23 Bhii tak komanda eezɛdjóo bɛdhiiti ekukuma
esodja bɛ bɛbá, nyɛ eezɛke nɛ nɔɔ náá: «Seegka esodja
bɛdhet ɛbá dɔɔ nɛ esodja ee di kɛkɔ eyaaga ɛ mɛkam-
mɛtɛn nɛ mɛkam-mɛmbá, zɛnɔɔ bot bɛdhet ɛbá nɛ
mɛkɔɔ mɔɔ, koobalka étɛp ɛtó pɛ ghaada Seezale é
ɛwala ɛ elɛl bhis ɛgwyiidela ɛgwyitok. 24 Dáa bi ɛ
baakoobal dɔɔ nɛ eyaaga, étɛp bi neebɛp Pəl tó nɛ nɛ,
nyel ɛnyɔɛpe pɛ dáa mɛkoozi dik Felikse.» 25 Bhii tak
nyɛ eezɛkwyal mɛkana náá: 26 «Mam Kolood Lyzias
ɛpeswos, wɔy dhaandiŋaa Felikse mɛkoozi mɛ dik. 27
Ye bɛ é eYuda eemɛt mot mɛ dhis bin nwyak'enok,
tin, bɛ di kwyɛl ɛgó ɛ nyɛ. Dáa mɛ nagwak náá, nyɛ
nadi é mot eLɔm ɛ, bis nɛ esodja bam ɛ boo kɛlyak,
bis eezɛpɛk nyɛ e mɛbɔ mɔɔ. 28 Dáa mɛ nadi kwyɛl
ɛgu lo mɛsɔ mɛ eYuda nadi pit nyɛ dum nɛ tak ɛ, mɛ
naazɛtó nɛ nɛ sok bhwoob zɛɛga boo kwan eYuda. 29
Mɛ eezɛgu náá, bɛ nadi pit nyɛ kɔ ɛsu ɛ etɛp e di dum
nɛ etsi bɔɔ ɛ, bela náá, bɛ na bɛ ààbɛ nɛ tɛtɛ tɛp nyɛ
nadi goka nɛ ɛgóaa nɛghu ɛ mɛtaa e mbok kɔ ɛsu ɛ tak
ɛ. 30 Bhii tak bɛ naazɛlɛɛ mɛ náá, eYuda nadi gwakel
etɛp ɛgó ɛ nyɛ, deenek mɛ booke e di tak wat náá,
mɛ dhis bin nwyak. Tin, mɛ é boolɛɛ nɛ bot ɛ zɛpit
nyɛ ɔ náá, bɛ zɛpit nyɛ pɛ dáa ɛ lɔ.» 31 Esodja eezɛsa
dáa komanda yɔɔ nalɛɛ bɛ ɛ. Bɛ eezɛnɔɔ Pəl tó nɛ nɛ
pum ɛ pum kɛkum pɛ ghaada Antipatilis. 32 E yak
mɛlem, esodja ee nató nɛ mɛko ɔ eezɛbula yɔbɔ pɛ
ɛbɛsɛɛ esodja, tin, bɛ eezɛbet bot ɛ nadi kɔ eyaaga ɔ bɛ
goola mɛdjoŋ mɔɔ nɛ Pəl. 33 Dáa bɛ nakum pɛ Seezale
ɛ, esodja ee nazyɛ kɔ eyaaga ɔ boodjɛ kukuma dik
mɛkana mɛ komanda nadhis ɛ, bhii tak bɛ eezɛlyaal
ɛ Pəl. 34 Kukuma dik eezɛlaa mɛkana, bhii tak nyɛ
eezɛdji Pəl, mot kyee dik nyɛ nadi ɛ. Bhis nyɛ nagwak
náá, nyɛ é mot kyee dik Silisi ɛ, 35 nyɛ eezɛke nɛ nɛ
náá: «Mɛ aadji wɔ mɛdjin ɛ, esok bot ɛ zɛpit wɔ aakum
ɛ.» Nyɛ eezɛlwom náá, bɛ baal Pəl pɛ tɔ ndjaa mɛkoozi
ɛ Elood.

24 Mɛlu mɛtɛn bhii tak, boo ghaa-Zɛɛb Ananias
eezɛkum pɛ ghaada Sezaade bɛ nɛ bɛdhiiti bɛpaa,
zɛnɔɔ mot ghɛm taŋal nɛ din ɛ Tɛɛltulus. Bɛ naazɛzyɛ
pɛ daa kukuma dik etɛp bɛ neezɛlɛɛ nyɛ mɛsɔ mɛ
mɛpita mɛ bɛ napit Pəl ɛ. 2 Bɛ naazɛdjóo Pəl, tin,
Tɛɛltulus naazɛpit nyɛ, nyɛ náá: «Dhaandiŋaa Felikse,
kɔ ɛsu ɛ lɔ ɛ bis di wak mos tɔ egwyem e étɛp djas.
Ye é dum nɛ esosoobɔ nɛ dáa wɔ di pée étɛp ɛ bis
di bee ɛswoola tɔ dhaad mbyak is. 3 Bis eeghaapɛɛ
wɔ dum nɛ embɛɛ esesɛɛ djas bis di bela e mɛwala
djas nɛ e di djas ɛ. 4 Deenek mɛ ààpakwyɛl ɛdulal
wɔ tɛp ɛdjaŋɛpe, etɛp tak ɛ mɛ kwyɛl náá, wɔ di nɛ
mbɛɛ lyem e ɛgwak bis ba mɔɔ pes ɛwala. 5 Bis eebee
náá, mot'ak ɛ mbee mot dhaa nyel: dáa di náá, nyɛ é
kukuma zɛɛga eNazaleyɛ é, nyɛ ɛpekus ɛghuub tɔ bot
ɛ mbyak eYuda djas kɔ bɔs. 6 Nyɛ nabɛɛ nyɛ eekwyɛl
ɛtukusa edɛɛ e Ndjaa-ebuwa. Tin, bis ɛ boo mɛt nyɛ. 8
Wɔ dji nyɛ ɔ, wɔ ɛ nɛ ghwyil ɛgu wɔy ɛmet etsɛɛtsɛ e
étɛp ee bis zɛpit nyɛ kɔ ɛsu ɛ tak ɛ.» 9 Tin, ekukuma
eYuda naazɛkɛm taŋal tak, bɔɔ náá, étɛp ee nyɛ lii ɛ
ye é tsɛɛtsɛ. 10 Kukuma Felikse naazɛsa dhiiti tseŋa
ɛlɛɛ nɛ Pəl náá, nyɛ lii, é di'enek Pəl ɛ booke náá: «Mɛ
nɛ gu náá, wɔ moo mos ɛ nɛ membu ɛbuɛpe ee wɔ di
sa mɛsa mɛ epiki kɔ kyee bɔs'es ɛ. Etɛp tak ɛ mɛ di nɛ
ɛbwaalel ɛ ɛtaŋal e mis mɔ. 11 Wɔ ɛ nɛ ghwyil ɛ saa

ɛgu wɔy wɔ ɛmet, mɛ moo mos ɛ nɛ mɛlu kam nɛ ebá
ee mɛ nató pɛ ghaada Yeluzalɛm etɛp ɛkɛduwal Zɛɛb.
12 Ye tok nɛ mot zɛbela mɛ pɛ tɔ kok Ndjaa-ebuwa é
waya bis nɛ dhiiti mot, nɛghu é ful ɛdhuu ɛ bot elo,
ààbaabɛ-bɛak tɔ ndjaa mendjaala mɛ eYuda nɛghu
é dhiiti di sis kɔ ghaada. 13 Bot bak tok nɛ ghwyil ɛ
lyaal wɔ ɛnyɔɛpe etɛp ee bɛ zɛpit mɛ kɔ ɛsu ɛ tak ɛ
nenak. 14 Bela náá, sa mɛ di myam e mis mɔ ɛ náá,
mɛ eemyaal ɛdu ɛ mɛze ɛ Ghɛŋ, bɔɔ di ke náá, ye é
zɛɛga bot ɛ di djaala mbee bɛzɛɛb ɔ. Deenek, mam
duwal ɛ Zɛɛb bɛbhaab benaka. Tin, mɛ nɛ ɛmyaal nɛ
etɛp ee di kwyala tɔ bɛmɛkana mɛ etsi nɛ bɛngoolel
ɛ mɛkpa ɛ Zɛɛb ɛ. 15 Mɛ nɛ ɛbwaalel ɛ tak nɛ Zɛɛb,
ɛbwaalel ɛ tak wat ɛ bɛ baazo di nɛ yɛ, ye é náá, ye
nakozo zo di bot ɛ mbee mɛfulu, nɛghu bot ɛ epiki,
bɛ waagom bis ɛsyee. 16 É tɛp tak mɛ di sa mɛghaaz
mɛ ɛnɛɛg lyem'am sɛŋ mɛlu djas e mis mɛ Zɛɛb nɛ
e mis mɛ bot. 17 Bhis mɛ nadi ààbɛ kɔ dɛl membu
ɛbuɛpe ɛ, mɛ eebula pɛ Yeluzalɛm étɛp ɛ zɛkwyee
bot ɛ mbyak'am, nɛ zɛdjɛ Zɛɛb ebuwa. 18 Mɛ nabɛɛ
mɛ eezesa ɛbyoŋ ɛ ɛdis edhuud bam, bhii tak ɛ bɛ
nazɛbela mɛ tɔ kok Ndjaa-ebuwa ɛ. Ɛdhuu ɛ bot nàbɛ
ààdi tin, ààkobɛ-bɛak nɛ ɛzɛm. 19 Tin, bɛdhiiti eYuda
e kyee dik Azia nadi é tin. Deenek, tɛp ɛ pe dye é di ɔ,
pe ye é bɔɔ waazyɛ zɛpit mɛ pɛ daa lɔ. 20 Yɛ di ààbɛ
deenek ɔ, bot bak kaa zyɛ zɛlɛɛ mɛ embee esesɛɛ mɛ
sa ɛ. Nɛghu náá, esok mɛ kɛtaŋal sok bhwoob zɛɛga
boo kwan eYuda ɛ ye bɛ mɛ eekwyɛ ndjɛ sɔs é mis
mɔɔ. 21 Nɛghu yɛ kɔ ɛsu ɛ mɛ ke sok bhwoob zɛɛga
boo kwan eYuda náá, “mɛ eemyaal náá, bot ɛ waagom
bis ɛsyee, bɛ zɛpɛɛa mos e mis mɔ!”» 22 Feliksɛ mot
nadi gu ɛnyɔɛpe etɛp djas e zɛɛga bot ɛ di du mɛze ɛ
Ghɛŋ ɔ eezɛswaal tɛp tak, etɛɛ ye neeliiaa dhiiti dwoo,
nyɛy nɛ bot ɛ napit Pɔl ɔ náá: «Mɛ aapɛɛ tɛpen ɛ esok
komanda esodja Lyzias aazyɛ é.» 23 Nyɛ naazɛlwom
dhiiti kukuma tɔ lɔɔg esodja náá, nyɛ baal Pɔl e di nyɛ
nanɛɛgaa ɛ, nyɛ eezɛke náá, bɛ djɛ nyɛ ba ɛpɛɛd etɛp
bɛsɔ bɛ neegheezyɛ zɛkwe-kwee nyɛ. 24 Ba mɛlu bhii
tak, Feliksɛ naazɛzyɛ bɛ nɛ myɛl Dulusil nadi moma
dhaad mbyak eYuda ɔ. Nyɛ naazɛlwom náá, bɛ kɛ ɛnɔɔ
Pɔl, bhii tak nyɛ eezɛgwak sa Pɔl nadi lii dum nɛ ɛdum
ɛ koŋ nɛ Yezu Klisto ɛ. 25 E sok Pɔl nakan ɛlii dum nɛ
tɛtɛ lek epiki e tsik ɛ, nɛ ɛgu ɛdil ɛ lyem, zɛnɔɔ epɛɛ e
Zɛɛb di zyɛ pɛ sok yenek. Tin, Feliksɛ moo tin é «nya-
nyaa», nyɛ é boozɛke náá: «Yɛ eedjala, wɔ é nɛ ghwyil
ɛkató, esok mɛ aabela ba mɔɔ ɛpɛɛd ɛ ɛwala ɛ, mɛ
waadjóo wɔ.» 26 Nyɛ nadi ebwaal ɛ náá, Pɔl é waadjɛ
nyɛ epata, étɛp tak ɛ nyɛ nadi edjóo nyɛ ngwyis, bɛ
zɛmɔ bɛ nɛ nɛ. 27 Membu membá naazɛdhaa deenek,
tin, Pɔlsius Fɛstus naazɛgila Feliksɛ kɔ boo ekukuma
dik. Dáa yenɔk tak nadi esaa náá, eYuda kwyɛl nyɛ é,
nyɛ naazɛbet Pɔl kɔɔla e mbok.

25 Mɛlu mɛlɛl bhis nyɛ nakum pɛ kyee dik tak ɛ,
Fɛstus naazɛdus pɛ ghaada Seezale tó pɛ ghaada
Yeluzalɛm. 2 Penek ɛ, eboo bɛghaa ɛ Zɛɛb nɛ bɛdhil ɛ
bot eYuda nakɛpit Pɔl pɛ daa lɛ ɛ. Bɛ naazɛdjaala nɛ
nɛ náá, 3 nyɛ myaal ɛswaal bɛ Pɔl pɛ Yeluzalɛm. Bɛ
nake deenek ɛ etɛɛ náá, ye nabɛɛ bɛ naazedi boob kɔ
ɛsu ɛ lɛ, tin, bɛ nadi kwyɛl ɛgó nyɛ e ze. 4 Tin, Fɛstus
naazɛbɔɔza náá, Pɔl ɛ e membok pɛ Seezale, ye ka lik
ɛ batsa nyɛy ɛmet neesik pɛ ghaada tak. 5 Bhii tak
nyɛ naabaazɛke náá: «Egoka ɛ náá, ekukuma bin zyɛ
bis nɛ bɛ nɔɔ pɛ Seezale, bɛ zɛpit mot tak, yɛ bɛ náá,
nyɛ eesa etɛp ɛbiyo ɔ.» 6 Fɛstus zokazɛdjaasi, tin bɛ
nɛ bɛ nɔɔ tyee mɛlu mɛtɛn nɛ ɛlɛl nɛghu kam, bhii
tak nyɛ naazɛsik pɛ Seezale. E dwoo nabɔɔba ɛ, nyɛ
naazɛdisi pɛ sum di bɛ di pɛɛ bot ɛ, nyɛ naazɛlwom
náá, bɛ kɛnɔɔ Pɔl. 7 Dáa nyɛ nakakum ɛ, eYuda nadus
pɛ Yeluzalɛm ɔ naazɛwa nyɛ kuku ɛbwak. Wɔ gwaa bɛ
zokazɛsu nyɛ bɛtɛ nɛ embee etɛp mɛpita mɛ bɔɔ bɛmet
di ààbɛ nɛ ghwyil ɛlyaal mɛsɔ mɛ tak ɛ. 8 Tin, Pɔl
naazɛtaŋal yɛ, nyɛy náá: «Mɛ ààpasa pɔtɔ dum nɛ etsi
eYuda, ààkobɛ dum nɛ Ndjaa-ebuwa, ààkobɛ bɛa dum
nɛ Sezaad mɛkoozi mɛ Lɔm.» 9 Fɛstus mot nadi kwyɛl
ɛsa náá, eYuda neekwyɛl nyɛ ɔ, ɛ boozɛdji Pɔl náá:
«Wɔ ɛpɛkwyɛl ɛtó pɛ Yeluzalɛm etɛp wɔ neekɛpɛɛaa e
mis mam dum nɛ tɛp'ak e?» 10 Pɔl naazɛbɔɔza náá:
«Mɛ ɛ tetel sok bhwoob di epɛɛ e Sezaad, deenek, ye é
wak ɛ mɛ di egoka nɛ ɛpɛɛaa. Ye tok nɛ mbee sa mɛ sa
eYuda dáa wɔy wɔ ɛmet di gu yenek. 11 Nɛghu mɛ ɛ
nɛ ndjɛ ɔ, yɛ bɛ mɛ eesa sa mɛ di egoka nɛ ɛgóaa kɔ
ɛsu ɛ tak ɔ, mɛ ààpabyen ɛsyee. Deenek, yɛ kabɛ náá,
étɛp e mɛpita mɛ bot bak pit mɛ ye tok tsɛɛtsɛ ɔ, mot
tok nɛ ghwyil ɛ seeb mɛ e mɛmbɔ mɔɔ. Ye é mɛ di lii
nɛ Sezaad mɛkoozi mɛ Lɔm mot di egoka nɛ ɛpɛɛ mɛ
dum nɛ sa mɛ sa ɛ.» 12 Deenek, dáa Fɛstus nasilal ɛlii
bɛ nɛ bɛtsoŋ ɛ bot bɛ ɛ, nyɛ naazɛbɔɔza náá: «Dáa
wɔ tuwal din ɛ boo mɛkoozi ɛ, wɔ aakakɛtaŋal ɛ sok
bhwoob ɛ.» 13 Ba mɛlu bhii tak, mɛkoozi Aghilipa bɛ
nɛ Bheelenis kɛl naazɛkum pɛ Seezale etɛp ɛkɛswos
Fɛstus. 14 Dáa nyɛ nadi nɛ bɛtɛ nɛ mɛlu tin ɛ, Fɛstus
naazɛlii nɛ mɛkoozi étɛp ɛ Pɔl náá: «Wak, ye é nɛ
dhiiti mot Feliksɛ nalik e mbok ɔ. 15 Eghɛŋ mɛ nató

pɛ Yeluzalɛm ɛ, ekukuma e bɛghaa-Zɛɛb, nɛ bɛpaa
eYuda naazɛpit nyɛ. Bɛ naazɛke nɛ nam náá, mɛ djɛ
nyɛ ndjɛ sɔs. 16 Mɛ ɛ boozɛbɔɔza nɛ nɔɔ náá, eLɔm
tok nɛ mɛfulu mɛ ɛka mot e mɛmbɔ mɛ bot ɛ zɛpit
nyɛ ɔ, bɛtetɛp dinaa àágwak yɛ taŋal. 17 Bɛ zyɛ wak
pɛ Sezaale ɛ bis nɛ bɛ nɔɔ. Mɛ bɛ ɛ́ ààka baakwyɛl
bɔya-bɔya, mɛ eenɔɔ di é sum di bot di pɛɛaa ɔ. Tin,
djɛmɛn tak, mɛ eezɛlwom náá, bɛ zyɛ nɛ mot tak. 18
Bot ɛ nadi é pit nyɛ ɔ eezɛzyɛ, e dieneek, bɛ ààpatuwal
dhiiti mbee tɛp nyɛ sa ɛ. Tin, mɛ naasaa sa mɛ sa. 19
Bɛ nɛ bɛ nɔɔ nazosuu ɛ mɛso dum nɛ Zɛɛbɔ met, dɔɔ
nɛ kɔ ɛsu ɛ dhiiti mot din ɛ lɛ ɛ Yezu. Mot nazegwyɛ,
da Pɔl ɛ di é ke náá, nyɛ ɛ́ nɛ tsik ɛ. 20 Yɛka bɛ mam ɔ,
mɛ bɛ ààbee tyee mɛ lii mbi yenek tɛp ɛ. Etɛp tak ɛ mɛ
dji Pɔl náá, nyɛ kwyɛl ɔ, nyɛ tó pɛ Yeluzalɛm, etɛp nyɛ
neekɛpɛ́ɛaa dum nɛ tɛp tak. 21 Tin, Pɔl eebyen, nyɛ
booke náá, nyɛ di e mbok kɛkum dwoo boo mɛkoozi
mɛ dik eLɔm nyɛ ɛmet pɛ́ɛ tɛp tak ɛ. Mɛ ɛ́ boozɛlwom
náá, nyɛ nɛɛga e mbok, kɛkum dwoo mɛ aakyeed
nyɛ pɛ dáa Sezaad mɛkoozi mɛ dik ɛ.» 22 Aghilipa
eezɛke nɛ Fɛstus náá: «Mɛ kwyɛl ɛ mɛ gwak mot'ak
mam ɛmet nɛ mɛlɔ mam.» Fɛstus eezɛbɔɔza náá: «Wɔ
waagwak nyɛ djɛmɛn.» 23 E yak mɛlem mɛ tak e,
Aghilipa bɛ nɛ Bheelenis naazɛtuula nɛ zukamwaa
mot nɛ boo duu djas bɛ nɛ ekomanda esodja nɛ bɛdhil
ɛ bot ɛ ghaada. Wɔ gwaa bɛ zɛni tɔ boo wal bɛ nadi
zyɛ nɛ pepɛ́ɛ ɛ bot. Fɛstus naazɛke náá, bɛ zyɛ nɛ Pɔl,
tin, bɛ naazyɛ nɛ nɛ. 24 É di'enek, Fɛstus naazɛke náá:
«Mɛkoozi Aghilipa nɛ biyɔ bot ɛ di wak'ak, bi ɛpebee
mot'ak e. Bot ɛ dhaad mbyak eYuda djas eezyɛ zɛpit
nyɛ pɛ daa lam, kana pɛ Yeluzalɛm zɛkum wak, etsim
bɔɔ ɛ náá, nyɛ àákagoka nɛ tsik. 25 Yɛka bɛ mam ɔ,
mɛ bee ɛ náá, nyɛ àápasa dhiiti tɛp di egoka náá, nyɛ
góaa etɛp tak ɛ. Bela náá, nyɛy nakuma nyel bɛ ɛ́ nyɛ
eelɛɛ náá, bɛ tó nɛ nɛ sok bhwoob ɛ boo mɛkoozi mɛ
dik eLɔm, mɛ eemyaal ɛkyeed ɛ nyɛ nwyak. 26 Tinaak,
mɛ tok nɛ tɛtɛ mɛsɔ mɛ mɛ aakwyal mɛkana kyeed
daa boo mɛkoozi dum nɛ tɛpɛ. Etɛp tak ɛ mɛ sa náá,
nyɛ taŋal e mis men, deenek, e mis mɔ, wɔy mɛkoozi
Aghilipa. Etɛɛ náá, bhis mɛdjin mɛ bi aadji nyɛ ɛ́, mɛ
neebela sa mɛ waakwyal tɔ mɛkana ɛ. 27 Etɛɛ náá,
ɛkyeed ɛ mot membok pɛ dɛl ɛ Lɔm àábɛ nɛ lo mɛsɔ
mɛ nyɛ mɛtaa etɛp tak ɛpepip mam e mis.»

26 Mɛkoozi Aghilipa eezɛke nɛ Pɔl náá: «Bɛ eedjɛ wɔ
ze wɔ taŋal.» Tin, Pɔl naazɛghɛɛ mbɔ etɛp nyɛ
neelii. Wɔ gwaa nyɛ zɛkan ɛzɛtaŋal náá: 2 «Mɛkoozi
Aghilipa, mɛ ɛ nɛ mɛmyaala tɔ lyem'am mos etɛɛ náá,
wɔ eedjɛ mɛ ze ɛtaŋal e mis mɔ kɔ ɛsu ɛ étɛp ee eYuda
zɛpit mɛ ɛ. 3 Ɛbaanyɔ etɛɛ náá, wɔ nɛ gu ɛnyɔɛpe etsi
eYuda djas, nɛ étɛp ee bɛ dyeebadi nɛ zyaala dum
nɛ tak ɛ. Mɛ eemɛt wɔ ɛboŋ, gwaka mɛ ɛnyɔɛpe. 4
«EYuda djas nɛ gu mbi mot mɛ nadi sok ɛ, kana ɛwyɛl
ɛ engbaaz bam. Bɛ nɛ gu dáa mɛ nadi sok nɛ bot ɛ
mbyak'am ɛ nɛ pɛ Yeluzalɛm. 5 Bɛ eelookan ɛgu ɛ
mɛ, tin, bɛ ɛ́ nɛ ghwyil ɛ di etyaasɛs bam bɛ kwyɛl ɔ!
Etɛɛ náá, mɛ nadi ɛ́ tɔ sama eFalizyɛ, bot ɛ nadi baal
etsi e Zɛɛb'ena nɛ ghwyil ɛlyelɛpe dhaa bot djas ɔ. 6
Nenak yak ɛ, mɛ kadi wak é pɛ́ɛaa, etɛɛ náá, mɛ ɛ nɛ
ɛbwaalel dum nɛ ekɛk ɛ Zɛɛb nakɛk bɛbhaab binaka
ɛ. 7 Ye ɛ́ dum nɛ ɛbwaalel ɛ ekɛk ɛlenek ɛ, membyak
kam nɛ bɛbá bi nadi tɔ ɛduwal ɛ Zɛɛb nɛ ghwyil nɛ
lyem wat mwos nɛ pum. Deenek, mɛkoozi mam! Ye
ɛ́ dum nɛ ɛbwaalel ɛlenek ɛ eYuda zɛpit mɛ! 8 Etɛp
ye biyɔ eYuda di bee náá, ye tok nɛ ghwyil ɛsɛɛ náá,
Zɛɛb bulal bot ɛ zeegwyɛ ɔ tɔ tsik? 9 «Mam mɛ ɛmet
nadi gek ɛ náá, egoka mɛ sa mɛghaaz étɛp ɛ lu ɛ bot
náá, bɛ byen ɛdu ɛ din ɛ Yezu mot Nazalɛt. 10 Mɛ
naasa yɛ pɛ Yeluzalɛm. Ye nabɛɛ eboo bɛghaa-Zɛɛb
naadjɛ mɛ boo ekukuma. Mɛ naawa bɛtɛ nɛ bot ɛ di
dum koŋ nɛ Zɛɛb ɔ e membok. E sok bɛ nadi djɛ bɛ
epɛ́ɛ e ɛsyee, mɛ nadi myaal yɛ. 11 Esok nɛ esok, bis
nadi tó mendjaa nɛ mendjaa mɛ mendjaala mɛ eYuda,
mɛ nadi ewa bot é feŋ, mɛ nadi elwom bot nɛ bhel
náá, bɛ lee Zɛɛb etɛp ɛbela mɛsɔ mɛ ɛpit ɛ bɛ. Ɛbuk ɛ
lam e tɛpɔ naasa náá, mɛ gheewa bɛ tɔ tsik mezuk tɔ
eghaada bot ɛ membyak mɛ sis. 12 «Ye ɛ́ deenek ɛ mɛ
natɔ́ pɛ ghaada Dhamas nɛ ekukuma nɛ lwomel eboo
bɛghaa-Zɛɛb. Etɛp ɛkɛsa sa bɛ nalwom mɛ ɛ. 13 Mɛ
nadi ɛ́ ze ɛ ze, e kuku mwos, mɛkoozi Aghilipa, wɔ
gwaa mɛ zɛbee mɛkas ee dus tɔ gwoo, mɛkas mɛ tak
dhaa mɛkas mɛ gwyes, ye nadi kas e ngwoobam nɛ
bot ɛ nadi tó mɛdjoŋ bisaa bɛ nɔ ɔɔ. 14 É di'enek, bisɔ
djas zokaduma si, tin, mɛ eezɛgwak gwood wat é lii
nɛ nam tɔ dhiiti lii bot ɛ ebhele náá: “Sɔl, Sɔl, etɛp
ye wɔ di tiig mɛ? Wɔ sa ɛlyel ɛ lo ɛ gwyes, dáa tit di
boola nɛ ghwyɛs kukuma yɛ.” 15 Mɛ eezɛdji náá: “Wɔy
ɛzɛ Ghɛŋ?” Tin, Ghɛŋ eezɛbɔɔza nɛ nam náá: “Ye ɛ́
mam Yezu mot wɔ di tiig ɔ. 16 Deenek, wyɛla, tyaŋa
tetel, mɛ lyaal wɔ nyel ɛ, etɛɛ náá, mɛ eetó wɔ, wɔ
di mot-mɛsa mam. Wɔ aakadi ɛ́ tyaasɛsam etɛp wɔ
neekɛlɛɛ bot dáa wɔ bee mɛ mos ɛ, nɛ ɛkɛgoola sa mɛ
aabaalyaal wɔ ɛ. 17 Mɛ waatsik wɔ e mɛmbɔ mɛ bot
ɛ mbyak eYuda nɛ bɛdhiiti membyak mesis pɛ paa

mɛ aalwom wɔ ɛ. 18 Mɛ aakyeed wɔ ɛ etɛɛ náá, wɔ
neekɛbɛɛ bɛ mis, etɛp wɔ neekɛdis bɛ tɔ ghooghom
zyɛ nɛ nɔɔ tɔ gwyɛ. Mɛ waapɛk bɛ si eghɛŋ ɛ Satan
mot mɛkɔŋ, zyɛ nɛ nɔɔ pɛ daa Zɛɛb. Bɛ dum koŋ nɛ
nam ɔɔ, bɛ waabela ɛpelak ɛ mesyem mɔɔ nɛ di tɔ
sama bot ɛ di bɛ moo ɛ́ bot ɛ Zɛɛb ɔ."» 19 «Deenek
mɛkoozi Aghilipa, mɛ nabɛ ààbyen ɛlooba nɛ sa mɛ
nabee nɛ ɛgwak tɔ djema mɛbwala mɛ nadus tɔ gwoo
ɛ. 20 Tin, mɛ naakan ɛgoola yɛ nɛ bot ɛ Dhamas nɛ bot
Yeluzalɛm, zɛnɔɔ bot ɛ kyee dik Yude djas nɛ bot ɛ
bɛdhiiti membyak. Mɛ eelɛɛ nɛ nɔɔ náá, bɛ liig elyem
bɔɔ, da bɛ ɛ́ dum koŋ nɛ Zɛɛb, nɛ ɛlyaal tɔ mɛsa mɔɔ
náá, ye ɛ́ tsɛɛtsɛ náá, bɛ eezeswoola mɛfulu. 21 Ye ɛ́
kɔ ɛsu ɛ tɛp'enek ɛ eYuda mɛt mɛ esok mɛ di tɔ kok
Ndjaa-ebuwa ɛ, ye bɛ ɛ́ bɛ eewaagó mɛ. 22 Tin, ye bɛ ɛ́
Zɛɛb eebaal mɛ kɛkum dwoo mos, etɛp tak ɛ mɛ bɛ
aadi mos etɛp mɛ neetaŋal yam e mis mɛ bot djas, nɛ
bɔɔ dhyeeb nɛ eboo bot. Ye tok nɛ dhiiti sonok mɛ bɛ
aadi lɛɛ bhis yii Moiiz nɛ bɛngoolel ɛ mɛkpa ɛ Zɛɛb
nalɛɛ náá, yɛ waasɛɛ ɛ. 23 Ye ɛ́ náá, Mɛsia ɛ waazuk,
nyɛ aadi ɛ́ mot mɛkɛn e ɛgom bhis ɛsyee. Deenek nyɛ
waagoola bhaadal gwyɛ tsik nɛ bot ɛ mbyak ená, dɔɔ
nɛ bot ɛ membyak mesis.» 24 Tin, Pɔl kuku taŋalɛ,
Fɛstus eezɛtsim náá: «Wɔ ɛpelyet, Pɔl! Dáa di náá, wɔ
naadyeebató mɛdjek ɛ, wɔ moo lyet!» 25 Pɔl eezɛbɔɔza
náá: «Mɛ ààlyet, dhaandiŋaa. Étɛp ee mɛ di lii ɛ, ye
ɛ́ tsɛɛtsɛ, mɛ ààbɛ myam. 26 Mɛkoozi Aghilipa nɛ
gu étɛp ee mɛ di lii ɛ, deenek mɛ ɛ nɛ ghwyil lii nɛ
ɛbwaalel e mis mɛ. Mɛ nɛ gu náá, ye tok nɛ sa nyɛ
di ààgu, etɛɛ náá, ye nasɛɛ ɛ tɔ sɔ, tɔ dhiiti tuma. 27
Mɛkoozi Aghilipa, wɔ nɛ myaal sa bɛngoolel ɛ mɛkpa
ɛ Zɛɛb nalɛɛ ɛ? Mɛ nɛ gu náá, wɔ nɛ myaal yɛ!» 28
Aghilipa eezɛke nɛ Pɔl náá: «Wɔ gek ɛ náá, wɔ ɛ nɛ
ghwyil ɛ sa náá, mɛ di Keletyɛ e mɔɔ ɛwala batsa
dáa ke?» 29 Pɔl eezɛbɔɔza náá: «Ye nakozo zo di mɔɔ
ɛwala batsa nɛghu bɛtɛ nɛ mɛwala, mɛ ɛpedjaala nɛ
Zɛɛb náá, wɔy nɛ bot ɛ djas di gwak mɛ mos'aak, bi
di dáa mɛ di'aak, tin, ààbɛ kɔla nɛ eghwooz bak!» 30
Mɛkoozi, kukuma dik nɛ kɛl Bheelenis, zɛnɔɔ bot ɛ bɛ
nɛ bɛ nɔɔ nadi ɛ́ zokazɛwyɛl. 31 Bɛ eezɛdus tin, bɛ
moo tin ɛ́ sɔs pak'ɔɔ náá: «Mot'ak ààpasa dhiiti tɛp
nyɛ di egoka nɛ ɛgóaa, nɛghu ɛkɔɔla e mbok kɔ ɛsu ɛ
tak.» 32 Tin, Aghilipa eezɛke nɛ Fɛstus náá: «Mot'ak
ɛpedi ɛ́ di ààdjóo Sezaad boo mɛkoozi náá, nyɛ zɛpɛ́ɛ
tɛpɛ ɔ, pe nyɛ eebetaa.»

27 Dáa bɛ nake náá, bis moo tó pɛ dik Itali pɛ tɔ
mɛsuwa ɛ, wɔ gwaa bɛ zɛnɔɔ Pɔl nɛ bɛdhiiti
bot ɛ membok djɛ bɛ e mɛmbɔ mɛ dhiiti kukuma
esodja. Din ɛ kukuma tak nabɛ ɛ Zilius. Nyɛ nadi
ɛ́ boo kukuma mwaka esodja e bot ɛ ghaada eLɔm
nadi djóoaa: «Mwaka ɛ boo mɛkoozi». 2 Bis eezɛni
tɔ mɛsuwa nadus pɛ ɛboŋ ɛ Adalamit é tó pɛ kyee
mɛboŋ mɛ kyee dik Azia. Tin, bis eezɛni tɔ mɛsuwa
tó. Aalistaalak, mot kyee dik Masedwan pɛ ghaada
Tesalonik nadi ɛ́ bis nɛ bɛ nɔɔ. 3 E yak mɛlem, bis
eezɛkum pɛ Sidɔn. Zilius nadi ɛ́ nɛ lyem ghwyiikwee
nɛ Pɔl. Nyɛ ɛ́ boozɛdjɛ Pɔl ze nyɛ kɛbee bɛsɔ nɛghu bɛ
waakwyee nyɛ nɛ esa ee nyɛ aadi nɛ gwyee tak ɛ. 4 Dáa
bis nadus tin ɛ, bis eezɛtó mbaka-mbaka pɛ kyee ghola
Siipɛlɛ. Ye nabɛɛ, etɛɛ náá, pup nadi bulal bis pɛ bhis.
5 Bis eezɛtsaal boo dii mɛsɔn e ngwoob Silisi nɛ Panfili,
tin, bis eezɛkum pɛ ghaada Miila pɛ tɔ dik Lisi. 6 Tin,
kukuma tak eezɛbee dhiiti mɛsuwa mɛ bot ɛ ghaada
Alɛkzandili é tó pɛ kyee dik Itali. Nyɛ eezɛniigal bis tɔ
tak. 7 Tɔ bɛtɛ nɛ mɛlu, bis nadi kɛ ɛ́ tetyok-tetyok.
Ye ɛ́ tɔ boo mezuk ɛ bis nadhaa e ngwoob ghaada
Siniid. Dáa pup nadi sa náá, bis nató ɛnyɔɛpe pɛ ze
tak ɛ, bis ɛ boo zɛdhaa sok mbaka-mbaka nɛ dhiiti
di di djóoaa ze Salmɔne. Di tak nadi ɛ́ pɛ tɔ ghola
Kelɛt, pɛ kyee nadi ààbɛ nɛ pup ɛbuɛpe ɛ. 8 Mbaka-
mbaka penek, ɛkɛ ɛ mɛzuwa mis naadyeebalyel. Tin,
wɔ gwaa bis zɛkum e dhiiti di bɛ nadi djóo, «Mbɛɛ
Ɛboŋ» ɛ, e ngwoob ghaada Lase. 9 E mɛdjoŋ mɛ tak,
ye nabɛ ɛ bis eezedyeebakwyɛɛg bɛtɛ nɛ mɛlu. Tin,
ɛkɛ ɛ mɛsuwa nabɛ ɛ ye moo ɛbiyoɛpe, etɛɛ náá, dwoo
eYuda dyeebatsi edee ɛ nabɛɛ eezedhaa. Etɛp tak ɛ Pɔl
nadul bot ɛ di é be mɛsuwa ɔ mɛlɔ náá: 10 «Bɛwɛn
bam, mɛ bee ɛ náá, mɛdjoŋ mak ɛ waakɔɔla. Mɛsuwa
nɛ esa ee di tɔ tak ɛ waapulel, dɔɔ nɛ menabɛlka,
mena ɛ nɛ ghwyil ɛ gwyɛka.» 11 Tin, kukuma esodja
nakadi é egwak mɛkpa mɛ mbeel nɛ nakuma mɛsuwa
ɛ, dhaa yii Pɔl nadi lɛɛ ɛ. 12 Ɛboŋ ɛ tak nabɛɛ àànyɔ nɛ
ɛsel etɛp ɛnɛɛg mɛsuwa tin e mbu kwol. Etɛp tak ɛ
bɛtɛ nɛ bot nadi tɔ mɛsuwa ɔ nazɛke náá, bɛ dus tin.
Bɛ nadi kwyɛl ɛsa mɛghaaz etɛp bɛ neekum pɛ dɛl ɛ
Feniksɛ. Ye nabɛɛ dhiiti ɛboŋ ɛ ghola Kelɛt. Yiizaag
ɛboŋ tuula ɛ kɔ boo dii mɛsɔn pɛ ɛsila ɛ dwoo pɛ kyɛ
bɔs dɔɔ nɛ pɛ ɛsila ɛ dwoo pɛ ɛko bɔs. Etɛɛ náá, ye
nabɛɛ mbɛɛ di ɛkɛ kwyɛɛg mbu kwol. 13 Bhii tak,
ba mɔɔ pup di dus pɛ kyɛ bɔs eezɛkan ɛ pupal. Bɛ
eezɛghɛɛ ghwooz na dil-dil di pyet náá, mɛsuwa nàwo
ɛ, bɛ eezɛtó mbaka-mbaka nɛ ghola Kelɛt. 14 Tin,

ààkobɔya deenek, boo ghuu di djóoaa «pup di pupal
é dus pɛ ɛdjem ɛ dwoo pɛ ɛko ɛ bɔs» nadi sul é dus
pɛ kɔ mɛtsok mɛ ghola Kelɛt. 15 Mɛsuwa nadi wo, ye
nabɛ ààbɛ nɛ tyee bis pyet yɛ, etɛɛ náá, ghuu nadi é
ɛlyelɛpe. Tin, bis eezɛbet náá bis wo dáa pup nadi
dul bis ɛ. 16 Deenek, bis naazɛdhaa pɛ bhis dhiiti mɔɔ
ghola di djóoaa Koda ɛ. Ghola tak naala bis pup ghuu.
Tin, tɔ mezuk djas ɛ, bis nakwak ɛdul ɛ mɔɔ elɛɛd
di lwol bot ɛ. 17 Tin, bot ɛ di sa mɛsa tɔ mɛsuwa ɔ
eezɛben mɔɔ elɛɛd e tak. Bhii tak bɛ eezɛkɔl ekel pɛ
ɛsik ɛ boo mɛsuwa, etɛp ɛpyet ɛ yɛ. Bela náá, bɛ nadi
kaab ɛkɛ ghaaga kɔ ɛbyok ɛ bɛsyɛ di e mengwoob
pɛ kyee dik Libi ɛ. Tin, bɛ eezɛlóo dhiiti sonok di
sa náá, boo mɛsuwa nàwo ɛlyelɛpe tɔ dii ɛ. Bhii tak
bɛ eezɛbet náá, pup wo nɛ nɔɔ. 18 Ghuu nadi tɔ́ nɛ
ɛdheeg bis ɛlyelɛpe. Ye naasa náá, e ɛlu ɛ nazyɛ bhii
tak ɛ, bɛ zɛkan ɛmwas dhiiti esa bɔɔ tɔ boo dii mɛsɔn.
Bɛ nasa deenek ɛ etɛp náá, boo mɛsuwa neegwyaa.
19 E ɛlu ɛ elɛl, bɛ naazɛmwas nɛ mɛmbɔ mɔɔ met
dhiiti eghwooz di sa náá, mɛsuwa kɛ é pɛ tɔ dii. 20
Tin, mɛlu naadhaa ɛbuɛpe bis ààkobee-beeak gwyes
nɛ ekwyikwyen. Boo ghuu tak nazodi ɛ ɛlyelɛpe. Ye
nabɛɛ bisɔ djas naazɛdis lyem tɔ ɛbwaal ɛ náá, bis ɛ
waatsak. 21 Bot ɛ nadi tɔ mɛsuwa ɔ naasa bɛtɛ nɛ mɛlu
ààdɛ edee. Tin, Pɔl eezɛtyaa tetel sok bhwoob'ɔɔ, nyɛ
eezɛke nɛ nɔɔ náá: «Bɛwɛn, pe ye bɛ é bi naagwak
mɛ, pe bi ààpadus pɛ ghola Kelɛt. Pe mena eesa náá,
yak puluk nɛ sɛɛbok esa nàsɛɛ mena. 22 Nenak mɛ
lɛɛ bin ɛ náá, nàbemka ba, etɛɛ náá, mot ngɔt pak'en
aanàkwaagwyɛ. Ye é boo mɛsuwa ɛ aapazopulel. 23 Mɛ
ke deenek ɛ etɛɛ náá, e pum'ak mos, Zɛɛbam nɛ yii mɛ
di sa mɛsa mɛ ɔ bɛ é nyɛ eedhis fofopɛ ngɔt pɛ daa
lam. 24 Nyɛ lɛɛ mɛ náá: “Nàbem ba, Pɔl! Ye goka é
náá, wɔ kɛ ɛtaŋal sok bhwoob ɛ Seezaad mɛkoozi mɛ
dik eLɔm. Tin, Zɛɛb tɔ mɛkwyɛla mɛ nyɛ di nɛ yɛ nɛ
nɔ ɛpetsik wɔ, dɔɔ nɛ bot ɛ wɔ di tɔ dii bi nɛ bɛ nɔɔ ɛ
djas.” 25 Waka zii bɛ wɛn, etɛɛ náá, mɛ dum koŋ ɛ nɛ
Zɛɛb. Yɛ aasael dáa nyɛ lɛɛ mɛ ɛ. 26 Ye ka lik ɛ batsa,
mɛsuwa neebel mena e ngwoob dhiiti ghola.» 27 Ye
nabɛ ɛ e pum, ɛlu ɛ kam nɛ ená ee pup nadi wo nɛ nes
kɔ boo dii mɛsɔ mɛ Meditelene ɛ. Ye moo tyee kuku
pum, mot di be mɛsuwa ɔ zɛbee tyee náá, bis nadi tiila
nɛ bɔs. 28 Bɛ eezɛlóo ghwooz bɛ di gek mɛdim mɛ dii
nɛ ye é. Bɛ eezɛbee náá, dii dinaa ɛdimɛpe. Mɛdim mɛ
tak nabɛɛ tyee emɛtɛlɛ mɛkam-mɛlɛl nɛ etɛn nɛ ebá.
Tin, bɛ eezɛbaatiila, bhii tak bɛ eebaazɛlóo ghwooz tak
tɔ dii, bɛ eezɛbee náá, mɛdim mɛ tak nabɛɛ ye moo
tyee emɛtɛlɛ mɛkam-mɛmbá nɛ etɛn nɛ elɛl. 29 Bot ɛ
di sa mɛsa tɔ mɛsuwa ɔ nadi kaab náá, mɛsuwa mis ɛ
zɛgɛ tuma e mɛkok. Etɛp tak bɛ eezɛsil eghwooz ená
na dil-dil pɛ bhis mɛsuwa. Eghwooz tak ɛ nasa náá,
mɛsuwa nàwo. Bhis bɛ nasa deenek ɛ, bɛ eezɛbwood
náá, mɛlem lem. 30 É di'enek, bot ɛ di be mɛsuwa ɔ
nadi esaa dáa bɛ dus tɔ mɛsuwa kaab. Bɛ eezɛsil mɔɔ
elɛɛd tɔ boo dii mɛsɔn. Bɛ nadi esaa eseege ɛkɛkɔl
bɛdhiiti eghwooz pɛ lo boo mɛsuwa. 31 Tin, Pɔl eezɛke
nɛ kukuma nɛ esodja bɛ náá: «Bot ɛ di be mɛsuwa ɔ di
ààdi tɔ tak ɔ, bi aanàkwaatsak.» 32 É di'enek, esodja
eezɛtsaal ekel e mɔɔ elɛɛd. Bhii tak bɛ eezɛbet e wo.
33 Ɛsok nɛ mɛlem lem, Pɔl eezɛdjóo bɔɔ djas etɛp bɛ
neezɛdɛ edee, nyɛy náá: «Beeka, ye moo mos ɛ mɛlu
kam nɛ ená, bi di bwood nɛ ebwoo tɔ elyem ɛ. Deenek,
bi ààpaboma mbɔ nɛ nuub. 34 Mɛ ke nɛ nen ɛ bi dɛ
edee, etɛp bi neebela ghwyil etɛp bi neetsak. Ye tok nɛ
mot ngɔt pak'en aadiibal diibela ɛku ɛ bhoo lo'ɛ wat.»
35 Dáa nyɛ nasilal ɛ lii ɛ, Pɔl eezɛnɔɔ mapa, ghaapɛɛ
Zɛɛb. Bhii tak nyɛ eepyak yɛ, wɔ gwaa nyɛ zɛnɔɔ yɛ
dɛ. 36 Tin, ye zɛdjɛ bɔɔ djas mɛghaaz. É di'enek, bɔɔ
djas eezɛdɛ pe. 37 Pɛ tɔ mɛsuwa, bis nadi é bot bɛdhet
ɛbá nɛ bot mɛkam-mɛtɛn nɛ ebá nɛ bot ɛtɛn nɛ wat.
38 Dáa mot nɛ mot nadɛ djil ɛ, bɛ eezɛmwas bhobhwak
mɛ mɛbhisa nɛ edee tɔ dii etɛp mɛsuwa neegwyaa. 39
Dáa mɛlem nakalem ɛ, bot ɛ di sa mɛsa tɔ mɛsuwa ɔ
naazɛbee bɔs, bɛ kadi é ààgwyak sum di tak. E di tak,
bɛ eezɛbee dhiiti mbɛɛ di nadi nɛ bɛsyɛ etɛp mɛsuwa
neebel é tak. Tin, bɛ eezɛpem mɛsuwa mbaka-mbaka
nɛ di tak. 40 Tin, bɛ eezɛtii eghwooz, bet yɛ tɔ dii.
Deenek, bɛ eebaazɛtii ekel e wul di pem mɛsuwa tɔ
dii ɛ. Tin, bɛ eezɛben boo lɛmbɛ pɛ lo mɛsuwa, etɛɛ
náá, pup neepem yɛ kyeed kɔ bɛsyɛ. 41 É di'enek,
mɛsuwa naazɛtuma kɔ ɛbyok ɛ bɛsyɛ. Dáa lo mɛsuwa
nabel tin tɔ bɛsye é, ye nabɛɛ ààkabɛ nɛ ghwyil ɛtiila.
Tin, boo ghulal bhunge naazɛbwak bin mɛsuwa. 42
Esodja naawaakwyɛl ɛgó bot ɛ membok, etɛɛ náá, bɛ
needi ààkaab tɔ́ nɛ mɛ gɔk. 43 Tin, kukuma esodja
nadi kwyɛl ɛtsik ɛ Pɔl ɛ, naazɛlu esodja náá, bɛ nàsa
sa bɛ nagek ɛ. Nyɛ eezɛke nɛ bot ɛ nadi gu mɛgɔk ɔ,
bɛ di bot ɛ ɛsok e ɛghaaga tɔ dii etɛp bɛ neekɛsɛɛ pɛ
kyiid. 44 Bhii tak, bɛdhiiti bot ɛ nalik ɔ, naazɛdu bɛ,
bɔɔ etselela kɔ ebhil e mɛbaya nɛ e mɛsuwa. Deenek,
ye naasa náá, bɔɔ djas kɛsɛɛ mot ààgwyɛ.

28 Dáa bis natsak ɛ, bis eezɛgwak náá, din ɛ ghola
tak nabɛ ɛ Maltɛ. 2 Bot ɛ dhaad mbyak di kɔ

ghola tak ɔ naabe bis ɛnyɔɛpe. Dáa bhi nadi é moo
neeɛ, ɛgwyiyoo nadi sa. Bot ɛ dɛl ɛ tak naazɛtuub boo
du bisɔ djas neesulal é ngwoob tak etɛɛ ɛgwyiyoo
neetyaala. 3 Pɔl eetó kɛtek boo mbwoob egeta étɛp
ɛ zɛwa tɔ du. Tin, wɔ gwaa ɛgel zɛwyis tɔ tak ekaab
mɛgoo mɛ du, nyɛ eezɛkwaal Pɔl, naata nyɛ e mbɔ. 4
Dáa bot ɛ ghola nabee ɛgel tsela e mbɔ Pɔl ɛ, bɛ moo
tin é ke pak'ɔɔ náá: «Ye é tsɛɛtsɛ, mot'ak nɛ gó bot. Yɛ
ko bɛ náá, ɛsyee eekat nyɛ tɔ boo dii mɛsɔn ɔ, enɛm nɛ
embɛɛ e Zɛɛb ààpakwyɛl náá, mot'ak di nɛ tsik.» 5 Tin,
Pɔl eezɛkut mbɔ, nyɔ tak eekwyit tɔ du, nyɛy ààgwak
sonok. 6 Bot ɛ tak nadi bwood náá, bɛ bee nyel ɛ Pɔl
é beal, nɛghu náá, ɛsyee bela nyɛ zaka. Tin, bhis bɛ
nabwood ɛbuɛpe ɛ, bɛ eezɛbee náá, sonok nabɛ ààsa
nyɛ. Bɛ eezɛswoola esiiza bɔɔ, bɛ moo ke pak'ɔɔ náá,
nyɛ ɛ́ kɔkɔ mbi dhiiti zɛɛb. 7 E ngwoob di tak, ye nabɛɛ
nɛ bɛɛdok ɛ kukuma ghola tak. Din ɛ lɛ nabɛɛ Pibilius.
Kukuma tak naamyaal nɛ lyem wat náá, bis sulal pɛ
daa lɛ. Tin, nyɛ naadjɛk bis tɔ ndjaŋ'ɛ é di mɛlu mɛlɛl.
8 Sɛɛg ɛ Pibilius nadi ɛ́ ndjaasi, nyɛ nadi ɛ́ nɛ mɛkosa
nɛ mɛlaa. Pɔl eezɛtó kɛbee nyɛ, nyɛ boo djaala Zɛɛb kɔ
ɛsu ɛ lɛ, bhii tak nyɛ eezɛkɛl nyɛ mɛmbɔ, wɔ gwaa
nyɛ zɛtsik nyɛ. 9 Bhii tak, bɛdhiiti bot ɛ mɛbɛ nadi
kɔ ghola ɔ zokabaazyɛ yɔbɔ, Zɛɛb zokazɛtsik bɛ. 10
Bɛ naazɛdjɛ bis boo duu. Tin, é ghɛŋ bis nadi bis
moo ni tɔ mɛsuwa etɛp bis neetó ɛ, wɔ gwaa bɛ zɛdjɛ
bis esesɛɛ djas nagoka náá bis di nɛ yɛ etɛp mɛdjoŋ
mɛ bis nadi tó ɛ. 11 Bhis bɛngɔn ɛlɛl, bis eezɛtó, tɔ
dhiiti mɛsuwa mɛ nadus pɛ ghaada Alɛkzandili ɛ. Pɛ
lo mɛsuwa mɛ tak, ye nabɛɛ nɛ kpaka dhiiti ndem
bɛzɛɛb di djóoaa «Mɛwas» ɛ. Ye nadi ɛ́ mɛsuwa mɛ
nadhaa mbu kwol e ɛboŋ ɛ ghola Malt ɛ. 12 Bis eezɛsel
e ɛboŋ ɛ ghaada Silakuz, bis eezɛdhaa mɛlu mɛlɛl tin.
13 Dusa bis nadus tin ɛ, bis eezɛdhaa mbaka-mbaka
nɛ ghola tak étɛp ɛkɛtyaal dii, kɛtuula pɛ ghaada
Liidjiyo. E yak mɛlem, pup di dus pɛ kyɛ bɔs ɛ eezɛkan
ɛpupal. Mɛlu mɛmbá bhii tak, bis eezɛtuula pɛ ghaada
Puzɔlɛs. 14 Pɛ kɔ ghaada tak, bis naazɛbela bɔn nyɛɛg
bis. Bɛ nadi kwyɛl náá, bis nɛ bɛ nɔɔ dhaa yenga wat
tin. Ye ɛ́ deenek ɛ bis nakɛkum pɛ Lɔm. 15 Bɔn nyɛɛg
bis e ghaada Lɔm naagwak menduk mis. Wɔ gwaa bɛ
zokazyɛ zɛboma nɛ nes. Kɛkum pɛ ndjando Apiyus
nɛ pɛ di di djóoaa «Mendjaa mɛ Mɛdjoŋ». Dáa Pɔl
nabee bɛ ɛ, nyɛ eezɛghaapɛɛ Zɛɛb, tin, nyɛ eezɛbela
mɛghaaz. 16 Bis naazɛkum pɛ ghaada Lɔm. Tin bɛ
naazɛdjɛ Pɔl ze ɛkɛdjaasi pɛ ndjaŋ'ɛ, bɛ nɛ sodja ngɔt
nadi baal nyɛ ɔ. 17 Mɛlu mɛlɛl bhii tak, Pɔl eezɛdjóo
ekukuma eYuda nadi kɔ ghaada Lɔm ɛ pɛ dáa lɛ. Dáa
bɛ nakasɛɛga ɛ, nyɛ boozɛke nɛ nɔɔ náá: «Bɔn ɛ nyɛɛg,
ye nakwyiizobɛ náá, mɛ ààpasa étɛp ɛbiyo nɛ bot ɛ
mbyak ená, ààkobɛ pe dum nɛ etsi bɛbhaab benaka.
Ye nabɛ ɛ mɛ eemɛtaa pɛ Yeluzalɛm, djɛaa e mɛmbɔ
mɛ eLɔm. 18 Bhis ekukuma eLɔm nalɛɛ náá, mɛ taŋal
ɛ, bɛ naagwak mɛ ɛnyɔɛpe. Tin, bɛ naakwyɛl ɛbet ɛ
mɛ, etɛɛ náá, bɛ nabɛ ààbee lo mɛsɔ mɛ bɛ nawaadjɛ
mɛ epɛ́ɛ ɛsyee kɔ ɛsu ɛ tak ɛ. 19 Tin, eYuda naabyen,
mɛ ɛ boo zɛwaab nɛ bhel náá mɛ zɛtaŋal sok bhwoob
ɛ Sezaad boo mɛkoozi mɛ dik eLɔm. Deenek, mɛ nabɛ
ààbɛ nɛ ghwyil ɛ zyɛ wak zɛɛpit dhaad mbyak'am. 20
Etɛp tak ɛ, mɛ kwyɛl ɛ bee bin etɛp mɛ neelii nɛ nen.
Yɛ tsɛɛtsɛ náá, mɛ kɔɔlaa nɛ eghwooz bak ɛ kɔ ɛsu ɛ
mot ee bot ɛ Yisalaɛl di nɛ ɛbwaalel nɛ nɛ ɔ.» 21 Bɛ
eezɛbɔɔza nɛ nɛ náá: «Bis ààpabela mɛkana mɛ dus pɛ
Yude dum nɛ tɛpɔ ɛ. Ye tok nɛ dhiiti mɔn nyɛɛg'es
dus penek etɛp nyɛ neezɛbaŋa bis dhiiti tɛp. Nɛghu
ɛlɛɛ bis embee etɛp dum nɛ nɔ. 22 Tin, bis ɛpekwyɛl
náá, wɔ pookolɛɛ bis wɔy wɔ ɛmet yɔ esiiza. Etɛɛ náá,
bis nɛ gu náá, pɛ kɔ e di djas, bot ààkwyɛl bot ɛ di
du sama bot ɛ wɔ di du yenek.» 23 Bɛ eezɛgwakel nɛ
Pɔl, etɛp bɛ neebaaboma e dhiiti dwoo. Dáa dwoo tak
nakakum ɛ, bɛ eezɛzyɛ bɔɔ ɛbuɛpe, bɛ eezɛbela nyɛ
pɛ nyɛ nasulal ɛ. Pɔl eezɛni é lii, kana mɛlem kɛkum
bikoko. Nyɛ nadi lyo bɛ ɛ́ dum nɛ Ɛyoŋ ɛ Zɛɛb. Nyɛ
nadi sa zii tɔ ɛlɛɛ bɛ náá, Yezu ɛ Mɛsia etɛp bɛ needum
koŋ nɛ Zɛɛb. Nyɛ nanenɔɔ etɛp e tak ɛ, tɔ mɛkana mɛ
etsi ɛ Moiiz nɛ tɔ bɛmɛkana mɛ bɛngoolel ɛ mɛkpa mɛ
Zɛɛb. 24 Bɛdhiiti bot naamyaal étɛp ee nyɛ nadi lɛɛ
bɛ ɛ. Tin, bɛdhiiti naabyen ɛmyaal yɔbɔ. 25 Dáa, bɛ
nabɛka bɔɔ ààgwakel pak'ɔɔ ɛ, Pɔl ɛ booke nɛ nɔɔ náá:
«Sisim na Dɛɛ nadi ɛ́ nɛ gham, é ghɛŋ nyɛ nadi lii nɛ
bɛbhaab bin tɔ nuub ɛ ngoolel-mɛkpa ɛ Zɛɛb Ezayi ɛ!
26 Nyɛ nadi eke ɛ náá: “Tɔ́a kɛlɛɛ nɛ bot ɛ mbyak'ak
náá: Bi ɛpegwak ɛnyɔɛpe, tin, bi ààmɛt mɛsuk mɛ tak;
Bi ɛpegwyák ɛnyɔɛpe, tin, bi ààbee. 27 Etɛɛ náá, bot
bak nɛ ka dyeebalyel elyem dhaa tyɛ. Bɛ eezediyal
mɛlɔ mɔɔ. Bɛ eezediyal mis mɔɔ. Bɛ sa deenek ɛ, e
kaab náá, mis mɔɔ ɛ zɛɛgɛ bee, mɛlɔ mɔɔ nàgwak,
ɛtselal ɛ lɔɔ nàtiibal. Tin, e di'enek, Zɛɛb ke ɛ náá, bɛ
aanàkwaabula pɛ daa lam etɛp mɛ neetsik bɛ.”» 28
Pɔl eebaazɛbil náá: «Guka náá, Zɛɛb eedhis bhaadal
tsik pɛ dáa bot ɛ di ààdi bot ɛ mbyak eYuda ɔ. Bɔɔ, bɛ
waagwak yɛ.» [30 Pɔl eezɛdi membu membá tin tɔ
ndjaa bɛ nanɛɛg nyɛ tɔ tak ɛ. Nyɛy é mɔ nɛ bot djas
nadi zyɛ zɛbee nyɛ ɔ. 31 Nyɛ nadi lɛɛ bot náá, Zɛɛb ɛ

waakɔk kɔ Ɛyoŋ ɛ lɛ nɛ ɛlyo ɛ bot dum nɛ Yezu Klisto
nɛ boo ɛbwaalel, nyɛy ààluaa.

eLɔm

1 Ye é mam Pɔl, mot-mɛsa ɛ Yezu Klisto. Zɛɛb é
nadjóo mɛ, nyɛ é nasɛ́ɛ mɛ étɛp mɛ needi mot-
lwoma, mɛ neegoola bin Mbɛɛ Bhaadal yɛ. **2** Zɛɛb
naalookɛk Mbɛɛ Bhaadal tak nɛ bɛngoolel ɛ mɛkpa mɛ
tɔ eKwyala bɛ na dɛɛ. **3** Mbɛɛ Bhaadal tak lii é kɔ ɛsu ɛ
mɔn'ɛ Yezu Klisto Ghɛŋ'enaka. Zya nyɛ nazyɛ kɔ ɛko ɛ
bɔs ɛ, nyɛ nabyel é tɔ lɔɔg mɛbyel ɛ bɛdha ɛ mɛkoozi
Dhavid. **4** Nɛ mɛbwala mɛ Sisim na Dɛɛ, Zɛɛb naasɛ́ɛ
Yezu Klisto Ghɛŋ'enaka étɛp nyɛ needi mɔn ɛ Zɛɛb, é
sok nyɛ nagomal nyɛ pak myoŋ ɛ. **5** Nyɛ é nasa náá,
mɛ bela enɛm nɛ embɛɛ e Zɛɛb ee mɛ di mos mot-
lwoma. Etɛɛ náá, bot djas e membyak mesis needum
koŋ nɛ Zɛɛb, nɛ ɛlooba nɛ nɛ étɛp duu ɛ Klisto. **6** Biyɔ
pe é tɔ lɔɔg bot ɛ tak. Biyɔ, bot ɛ Zɛɛb nasɛ́ɛ étɛp bi
needi bot ɛ Yezu Klisto ɔ. **7** Mɛ kwyal mɛkana mak
é étɛp biyɔ djas, bot ɛ di pɛ ghaada Lɔm ɔ, biyɔ bot
ɛ Zɛɛb di ekwyɛl ɔ, biyɔ bot ɛ Zɛɛb nazesɛ́ɛ étɛp bi
needi bot ɛ na dɛɛ ɔ. Beta náá, Zɛɛb Sɛɛg'ena nɛ Ghɛŋ
Yezu Klisto djɛ bin enɛm nɛ embɛɛ nɛ egwyem. **8** Mɛ
pookokan sok ɛ ɛbulal bhɔɔ nɛ Zɛɛb'am nɛ din ɛ Yezu
Klisto kɔ ɛsu ɛ len. Etɛɛ náá, bhwak djas ɛpelii ɛnyɔɛpe
kɔ ɛsu ɛ ɛdum ɛ koŋ ɛ len nɛ Zɛɛb. **9** Zɛɛb nɛ gu náá,
sa mɛ di elɛɛ é, ye é etɛp etsɛɛtsɛ, nyɛy mot mɛ di
esa mɛsa mɛ yii ɛgoola Mbɛɛ Bhaadal kɔ ɛsu ɛ mɔn'ɛ
nɛ lyem wat ɔ. Nyɛ nɛ gu náá mɛ nɛ ɛdjaala étɛp'en
ngwyis. **10** É mɛwala djas mɛ di edjaala é, mɛ nɛ ɛwaab
nɛ Zɛɛb náá, nyɛ djɛ mɛ ze ɛzyɛ pɛ yebɔ yɛ bɛ náá, ye
é ɛkwosak ɛ lɛ ɔɔ. **11** Deenek, mɛ é nɛ gwyes dhaa tyɛ
náá, mena bomaka, étɛp bi neebela ɛkɛɛ e enɛm nɛ
embɛɛ, ɛkɛɛ ɛ Sisim na Dɛɛ, étɛp bi neebela mɛghaaz.
12 Tin, baabela náá, mɛ kwyɛl é mɛ di é di wat nɛ nen
étɛp bot needjɛelka mɛghaaz tɔ ɛdum ɛ koŋ ɛlenaka
nɛ Zɛɛb ee mena dika nɛ yɛ sama ɛ. **13** Bɔn nyɛɛg bam,
mɛ kwyɛl é bi gu náá, mɛ nɛ ɛdyeebagek ɛzyɛ pɛ yibɔ.
Tin, mɛ dinaa ààpaabela ze ɛzyɛ penek dɔɔ nɛ dwoo
pan mos'ak. Mɛ kwyɛl é náá, mɛsa mam baaloo pɛ
yebɔ pe, dáa ye naloo pɛ kyee bot ɛ membyak mesis
ɛ. **14** Ye goka é mɛ tó pɛ daa bot djas, bot ɛ mbyak
eGhɛlɛk nɛ bot ɛ di ààbɛ tɔ bot ɛ mbyak eGhɛlɛk ɔ, pɛ
daa bot ɛ di egu mɛkana ɔ, nɛ bot ɛ di ààgu mɛkana ɔ.
15 Étɛp tak ɛ, mɛ di nɛ gwyes dhaa tyɛ étɛp ɛzɛgoola
bin Mbɛɛ Bhaadal, biyɔ bot ɛ di kɔ ghaada Lɔm ɔ.
16 Mɛ tok nɛ syen nɛ Mbɛɛ Bhaadal, etɛɛ náá, ye é
mɛbwala mɛ Zɛɛb dyeebasa étɛp ɛtsik ɛ bot ɛ di edum
koŋ nɛ Zɛɛb ɔ. Bot ɛ nyɛ aalel ɛtsik sok ɔ aadi é bot ɛ
mbyak eYuda, zɛnɔɔ bot ɛ di ààbɛ bot ɛ mbyak eYuda
ɔ. **17** Tin, Mbɛɛ Bhaadal lyaal é dhatyee Zɛɛb di enɛɛg
mot piki é mis mɛ ɛ. Ye é kɔ ɛsu ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb,
kana mɛkɛn kɛkum pɛ ɛsik dhatyee ekwyala di elɛɛ:
«Mot epiki aadi nɛ tsik é tɔ ɛdum ɛ koŋ ɛ lɛ nɛ Zɛɛb.»
18 Tin, pɛ tɔ gwoo, Zɛɛb ɛpelyaal ɛbuk ɛ lɛ kɔ bot djas
di ààduwal nyɛ ɔ, bot ɛ di ààkɛ tɔ epiki ɔ. Etɛɛ náá,
embee mɛsa mɔɔ ɛpelu bot náá, bɛ nàgu etsɛɛtsɛ dum
nɛ Zɛɛb. **19** Bela náá, sa di egoka náá, bot gu dum nɛ
Zɛɛb ɛ, ye é popoopwon é mis mɔɔ. Zɛɛb nyɛ é met
naatel bɛ yɛ popoopwon. **20** Mɛbwala ɛ Zɛɛb nɛ konyel
Zɛɛb nyɛy nyɛ ɛmet, ye é esa ee di náá, bot tok nɛ
ghwyil ɛbee ɛ. Tin, kana dwoo Zɛɛb nakus bhwak ɛ,
kɛyaka nɛ dwoo pan mos'ak, tsoŋ mot é nɛ ghwyil ɛgu
yɛ é ghɛŋ nyɛ di ebee esa ee Zɛɛb di sa ɛ. É di'enek,
bot ɛ bɔs tok nɛ dhiiti mɛgham aasa náá, bɛ nàgu
Zɛɛb, **(aïdios g126)** **21** etɛɛ náá, bɛ naagu Zɛɛb. Tin, bɛ
ààpaduwal nyɛ, bɛ ààpabee nyɛ dáa Zɛɛb, bɛ ààpabulal
nɛ Zɛɛb. Bela náá, egeka bɔɔ moo é yii ewo, epila
elyem bɔɔ eezedipal bɛ mis. **22** Deenek, bɛ dyeebaghɛɛ
mɛnyel náá, bɛ é bɛtsoŋ ɛ bot, ghuna bɛ é ɛpelyet, **23**
Tin, é di di egoka náá, bɛ duwal duma Zɛɛb mot di
náá, nyɛ aanàboogwyɛ ɔ, bɔɔ duwal é bɛnaghisɛ di
ekpaka tyee bot, tyee enen, tyee bɛtit ɛ di nɛ mɛko
mɛná ɛ, nɛ bɛdhiiti nakpakaa tyee edjaadla-djaadla ɛ.
24 Dum nɛ tɛp tak é, Zɛɛb zebet bɛ tɔ embee esesɛɛ e
mɛkwosak mɛ elyem bɔɔ. Deenek, bɛ kadi é é sa esa e
syen di eghwyalal mɛnyel mɔɔ met ɛ. **25** É di'enek, bɛ
ɛpebet etɛp etsɛɛtsɛ e Zɛɛb étɛp ɛdu étɛp etsal. Tin bɛ
kaduwal é esa e Zɛɛb nakus ɛ, ààduwal kusel tak nyɛ
ɛmet, mot di egoka nɛ ɛduwalaa kɔm-kɔm sii nɛ kɔm
ɔ! Amɛn. **(aiōn g165)** **26** Dum nɛ tɛp tak ɛ, Zɛɛb zebet bɛ
tɔ mbee mɛzɔ di eghwyalal mɛnyel mɔɔ ɛ. Tin, bowa
ààkadi ɛbá nɛ botom, bɛ kadi ɛbá é pak'ɔɔ boa nɛ boa.
27 Tyee wat nɛ bowa, botom pe ààkadi ɛbá nɛ bowa. Bɛ
kadi mɛba é pak'ɔɔ botom nɛ botom. Ye é deenek ɛ bɛ
di ebela efute embee esesɛɛ di esa náá, bɛ wo ze ɛ. **28**
Dáa ye dinaa bɛ eebyen ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb ɛ, Zɛɛb
eezelum bɛ koŋ tɔ esiiza bɔɔ yii ewo, tin, bɛ ɛpesa esa
di ààgoka nɛ ɛsael ɛ. **29** Deenek, bɛ moo é nɛ bɛtɛ nɛ
membi mɛ mɛsa mɛ di ààbɛ tɔ epiki ɛ, mesyem, mbee
dɔɔb, ɛgó ɛ bot, mɛwɔ, mbee mɛpek, bɛ é nɛ zok, nɛ
ɛsu ɛ etɛp nɛ min mɛ bɛsɔ bɔɔ, **30** bɛ é bot ɛ mɛbhekel,
bɛ é bot ɛ mɛbhuka ɛ Zɛɛb, bɛ ààkaab bot, bɛ é bot ɛ
ɛbet, bot ɛ ɛghɛɛa nyel. Bɛ é nɛ mɛghaaz étɛp ɛsaa
embee esesɛɛ, bɛ ààkaab bɛsɛɛg bɔɔ nɛ bɛnyɛɛg bɔɔ **31**
bɛ ààtselal, bɛ ààsa sa bɛ di elɛɛ ɛ, bɛ nɛ lyel elyem,

ààbɛ nɛ ghoŋ nɛ bɛsɔ bɔɔ. 32 Tin, bɛ nɛ gu epɛ́ɛ e Zɛɛb
ɛnyɔɛpe. Bot ɛ di ekɛ deenek ɔ, bɛ goka ɛ́ nɛ ɛsyee. E
di'enek, bɛ ààzosik ɛ́ ɛsa esɛsɛɛ binek nɛ esɛsɛɛ binek,
bɛ ɛpebaabesal bɛdhiiti bot náá, bɛ sa embee mɛsa
menek.

2 Wɔy, ye nakoozodi náá wɔ ɛ́ ɛzɛ, wɔy mot di epɛ́ɛ
bɛsɔ bɔ ɔ, gua náá, wɔ aanàbela ɛpelak. Etɛɛ náá,
wɔ di epɛ́ɛ bɛsɔ bɔ, da wɔ ɛ́ baadi ekɛ dáa bɔɔ ɔ, tin
wɔy ɛmet ɛpewa nyel'ɔ ɛ́ feŋ. 2 Mena nɛ guka náá,
epɛ́ɛ e Zɛɛb ɛ́ tsɛɛtsɛ dum nɛ mbi bot ɛ di esa esesɛɛ
binek ɔ. 3 Wɔy mot di epɛ́ɛ bot ɛ di esa mbee esesɛɛ
binek, da wɔ ɛ́ baadi esa esesɛɛ tak, wɔ gek ɛ́ náá, wɔ
aadi ɛ́ kiid tɔ epɛ́ɛ e Zɛɛb e? 4 Wɔ ɛpekwyɛl ɛbyasal
boo enɛm esa e Zɛɛb, nɛ ɛdil ɛ lyem'ɛ nɛ mbɛɛ lyem'ɛ?
Wɔ ààgu náá, boo enɛm esa e Zɛɛb ɛ́ kwaasa náá, wɔ
swoola tsik e? 5 Tin, wɔ ɛpesa maa-ɛlɔ, wɔ ààkwyɛl
ɛswoola lyem. Ye ɛ́ étɛp tak ɛ wɔ di eseɛg boo ɛbuk
ɛ Zɛɛb kɔ nyel'ɔ endita-endita dwoo Zɛɛb aatel boo
ɛbuk ɛ lɛ tɔ epɛ́ɛ bɛ e piki ɛ. 6 Nyɛ waadjɛ mot nɛ mot
efute mɛsa mɛ nyɛ nadi esa ɛ. 7 É di'enek, nyɛ aadjɛ
tsik na kɔm-kɔm ɛ́ nɛ bot ɛ di wa zii tɔ ɛsa enɛm esa,
nɛ ɛsaŋ ɛ duma, duu nɛ tsik na kɔm-kɔm. (aiōnios g166) 8
Tin, nyɛ aatel ɛbuk nɛ ɛbiyo ɛ lɛ ɛ́ nɛ bot ɛ di ààlooba
nɛ nɛ ɔ, bot ɛ di ààkwyɛl ɛlooba nɛ etsɛɛtsɛ da looba
nɛ etɛp di ààbɛ tɔ epiki ɛ. 9 Bot djas di esa ɛbiyo ɔ, bɛ
waabee mezuk nɛ ghoŋ, yɛ aakan ɛ́ nɛ bot ɛ mbyak
eYuda, zɛnɔɔ bot ɛ mbyak eGhɛlɛk. 10 É di'enek, Zɛɛb
ɛ́ waadjɛ duma, duu, egwyem nɛ bot djas di esa sa
mɛnyɔ ɛ, yɛ aakan ɛ nɛ bot ɛ mbyak eYuda, zɛnɔɔ bot
ɛ mbyak eGhɛlɛk, 11 etɛɛ náá, Zɛɛb ààwa mbɛk pak
bot. 12 Bot ɛ di esyem ààgu etsi ɛ Moiiz ɔ, bɛ waagwyɛ
pe ɛ ààbɛ nɛ etsi. Tin, bot ɛ di esyem, bɔɔ ɛ́ gu etsi ɛ
Moiiz ɔ, bɛ waapɛ́ɛaa ɛ dum nɛ etsi tak. 13 Etɛɛ náá,
bot ɛ di bot ɛ epiki ɛ́ mis mɛ Zɛɛb ɔ, ye tok bot ɛ di
náá, bɔɔ zosik ɛ ɛ́ ɛgwak etsi ɛ Moiiz. Tin, bot ɛ di bot
ɛ epiki ɛ́ mis mɛ Zɛɛb ɔ, ye ɛ́ bot ɛ di ewa etsi tak tɔ
mɛsa ɔ. 14 Ghɛŋ bot ɛ di ààbɛ bot ɛ mbyak eYuda, bot
ɛ di ààgu etsi ɛ Moiiz di elooba nɛ etsi bɔɔ bɛ ɛmet
ɛ, ye ɛ́ ɛkɛɛ, etsi tak ɛ́ nɛ nɔɔ ɛ́ baala tɔ elyem, ye
nakoozodi náá, bɛ tok nɛ yɛ. 15 Tin, bɛ lyaal deenek
ɛ́ sa etsi di elyo náá, mot sa ɛ, ye ɛ́ kwyala tɔ elyem
e bɔɔ. Egeka e lyem bɔɔ ɛpelyaal yɛ, deenek, esiiza
bɔɔ nɛ pit bɛ ɛ́ dhiiti mɛwala, da baakɛm bɛ tɔ yak
mɛwala. 16 Etɛp binek djas aanyen ɛ́ dwoo Zɛɛb aapɛ́ɛ
esa ee djas di syela tɔ tsik mot nɛ mot ɛ́ ze ɛ Yezu
Klisto ɛ, ye ɛ́ sa Mbɛɛ Bhaadal mɛ di egoola ɛ di elɛɛ ɛ.
17 Wɔ mot di nɛ din ɛmot mbyak eYuda ɔ, ɛbwaalel ɛ
lɔ ɛ́ pɛ tɔ etsi, kɔ ɛsu ɛ Zɛɛb'ɔ ɛ wɔ di eben nyel, 18 wɔ
nɛ gu ɛkwosak ɛ lɛ, etsi naalyo dáa wɔ di egoka nɛ ɛwa
mbɛk pak mɛnyɔ nɛ ɛbiyo ɛ. 19 Wɔ bee ɛ́ náá, wɔy ɛ́
djɛɛdel bot ɛ edhim, wɔy ɛ́ gwyɛ bot ɛ di tɔ ghooghom
ɔ, 20 wɔy ɛ́ lyoel bot ɛ di ààgu mɛdjek ɔ, lyoel bɔn
dhyeeb, etɛɛ náá wɔy eezemyaal nɛ lyem wat náá, etsi
ɛpesa náá, wɔ di mot ɛgu ɛ etɛp, mot ɛgu ɛ etsɛɛtsɛ. 21
Tin, wɔy, mot di elyo bɛsɔ bɔ ɔ, étɛp yé wɔ di ààlyo
nyel'ɔ met? Wɔy, mot di egoola bɛsɔ bɔ Mbɛɛ Bhaadal
náá, bɛ nàdjii ɔ, étɛp yé wɔ di edjii? 22 Wɔy, mot di elu
bot náá, bɛ nàsa ɛzɔ ɔ, étɛp yé wɔy di esa yɛ? Wɔy,
mot di ebyen bɛnaghisɛ ɔ, étɛp yé wɔ di ekɛdjii esa ee
di tɔ mendjaa mɛ bɛzɛɛb bɔɔ ɛ? 23 Wɔ nɛ sa ɛghɛɛa
nyel kɔ ɛsu ɛ etsi, tin, wɔ kadi ɛ́ ààdjɛ Zɛɛb duu ɛ́ sok
wɔ di esa sa etsi di ebyen ɛ! 24 Tin, ekwyala lɛɛ ɛ́ náá:
«Dum nɛ etɛp bi di esa ɛ́, bɛdhiiti membyak ɛpenyek
Zɛɛb.» 25 Ɛni ɛ́ beka val ɛ, yɛ bɛ náá, wɔ ɛpelooba nɛ
etsi ɔɔ. Tin, wɔ kadi ààlooba nɛ etsi ɔɔ, ye ɛ́ ɛkɛɛ wɔ
ààpani beka. 26 Tin, mot di ààni beka ɔ, nyɛ looba nɛ
mɛtiŋ mɛ etsi ɔɔ, Zɛɛb aanàkwaabee nyɛ tyee mot
zeni beka ɔ? 27 Tin, mot di náá, nyɛ di ààpabɛɛ pyoŋ
beka ɛ́ nyel'ɛ ɔ, nyɛ looba nɛ etsi ɔɔ, nyɛ waapɛ́ɛ wɔ,
wɔy mot di ààlooba nɛ etsi ɔ, ye nakozoodi náá, wɔ nɛ
gu mɛkana mɛ etsi nɛ náá, wɔ naaniigelaa beka. 28 É
di'enek, tɛtɛ mot mbyak Yuda tok mot di ediig bet
ɛ́ mis mɛ bot náá, nyɛ ɛ́ Yuda, nɛ náá nyɛ ɛ́ nɛ bam
pyoŋ beka ɛ́ nyel. 29 Tin, tɛtɛ mot mbyak eYuda ɛ́ mot
di ààdiig bet ɛ́ mis mɛ bot ɔ, ye ɛ́ mot naniigelaa beka
tɔ lyem'ɛ ɔ, beka tak ɛ́ yii Sisim e Zɛɛb, ààbɛ yii etsi.
Tɛtɛ mot mbyak e Yuda bela duu ɛ́ nɛ Zɛɛb, ààkabɛ nɛ
bot ɛ bɔs.

3 Ɛdi ɛ mot mbyak eYuda kwyɛl ɛlɛɛ wɔ eedhaa bot
djas e? Ɛni ɛ beka ɛ́ nɛ dhiiti sonok ee mot di ebela
kɔ ɛsu ɛ tak e? 2 Tsɛɛtsɛ, ye ɛ́ nɛ boo mɛtaŋ tɔ bɛtɛ nɛ
esonok. Yii mɛkɛn ɛ́ náá, Zɛɛb naleekan ɛdjɛ mɛpka
mɛ ɛ́ nɛ bot ɛ mbyak eYuda. 3 Ye ɛ́ tsɛɛtsɛ náá, bɛdhiiti
bot pak'ɔɔ nabɛ ɛ́ ààdi sosoob nɛ Zɛɛb. Tin, ye kakwyɛl
ɛlɛɛ ɛ́ náá, Zɛɛb waakat ɛdi ɛ́ sosoob etɛɛ náá, bɛ tok
esosoob e? 4 Ààbɛ deenek! Ye ɛ́ koobɛ náá, bot ɛ bɔs
djas ɛ́ bot ɛ etsal ɔɔ, ye goka ɛ́, ye nyen popoopwon
náá, Zɛɛb ɛ́ mot etsɛɛtsɛ. Ye ɛ́ tsɛɛtsɛ, ekwyala lɛɛ ɛ́
náá: «Ye goka ɛ́ náá, bot gu epiki bɔ, tɔ mɛkpa mɔ,
tin, mot ɛpit wɔ ɔɔ, wɔ pɛ́ɛaa ɔɔ, wɔ goka ɛ́ nɛ ɛdi
nɛ gham.» 5 Tin, yɛ bɛ náá, embee mɛsa mɛ mena di
esa ɛ́, ye ɛpesa náá, epiki e Zɛɛb nyen popoopwon ɛ́

mwos dwoo ɔɔ, «haa» mena aakabaake dáa, Zɛɛb é
ɛbiyoɛpe etɛɛ náá, nyɛ eewa mena é feŋ e? Mɛ kalii
wak é dáa bot djas di elii ɛ. 6 Yɛ aanàkwaasael deenek!
Etɛɛ náá, yɛ pe di é di deenek ɔɔ, pe Zɛɛb aakasa dáa
étɛp ɛpɛɛ bot ɛ bɔs? 7 Yɛ bɛ náá, etsal bam ɛpesa náá,
etsɛɛtsɛ e Zɛɛb nyen popoopwon étɛp ɛlyaal duma yɛ
ɔɔ. «Haa!» Étɛp yé mɛ baadi epɛɛaa dáa mot mesyem?
8 Bɛdhiiti bot ke é náá, bis ɛpelyo bot embee mɛlyo
náá: «Djhoosaka ɛbiyo etɛɛ náá, enɛm esa neenyen.»
Mbi binɔk bot goka é nɛ ɛwaa é feŋ. 9 Ye é dáa? Ye
kabɛ é náá, menabɛlka bot ɛ mbyak eYuda eedhaa
bot ɛ membyak mɛsis e? Ààbɛ! Mɛ naazeloolyaal náá,
bot djas, ye nakoozodi bot ɛ mbyak eYuda nɛghu bot
ɛ membyak mɛsis, djas ɛ lɔɔ é si bhel mesyem. 10 É
di'enek, ekwyala lɛɛ é náá: «Ye tok nɛ mot di piki,
ààkobɛ-bɛak mot ngɔt, 11 ye tok nɛ mot di etselal, ye
tok nɛ mot di esaa Zɛɛb. 12 Deenek, bɛ tokapɛ é tɛtɛ
ze, bɔɔ djas eezewo. Ye tok nɛ mot di esa enɛm esa
ààkobɛ-bɛak mot ngɔt. 13 Egheŋel-gheŋel bɔɔ moo é
dáa ɛvit ɛ di náá, ye é mbek ɛ, edjem bɔɔ kagu é mɛkɔŋ,
sa di ewyis kɔ ekwood enuub bɔɔ moo é dáa nea ɛgel,
14 enuub bɔɔ moo é "tɔɔɔ" nɛ ɛkɛlok, nɛ mɛkpa mɛ
bhula ndela mɛkpa. 15 Bɛ nɛ kwyɛs ɛ mɛko étɛp ɛgó
ɛ bot. 16 É edi djas bɛ di edhaŋ ɛ, ye é puluk, tin bɛ
ɛpewa bot tɔ tsik mezuk, 17 bɛ ààkwyɛl ɛdi tɔ ɛgwakel
nɛ bɔn nyɛɛg bɔɔ. 18 Bɛ ààkaab Zɛɛb.» 19 Bis nɛ gu
náá, esa djas Etsi di elii é, ye lii é nɛ bot ɛ di si etsi ɔ.
Etɛɛ náá, bot needi ààbɛɛ nuub étɛp ɛtaŋal. Deenek,
étɛp bot ɛ bɔs djas needi nɛ ndjɛ é mis mɛ Zɛɛb. 20
Etɛɛ náá, ye tok nɛ mot aadi piki é mis mɛ Zɛɛb kɔ ɛsu
ɛlooba nɛ etsi, bela náá, etsi lyaal é mesyem mɛ mot
di esa ɛ. 21 Nenak yak, Zɛɛb eezetel mena dáa nyɛ di
esa náá, mena di bot ɛ epiki é mis mɛ ààbɛ náá, ye é
kɔ ɛsu ɛ etsi ɛ. Bɛmɛkana mɛ etsi dɔɔ nɛ bɛngoolel ɛ
mɛkpa ɛ Zɛɛb naazeloolɛɛ yɛ. 22 Zɛɛb ke náá, mot é
piki ɛ, kɔ ɛsu ɛ ɛdum koŋ ɛ lɛ nɛ Yezu Klisto. Tin, nyɛ
sa yɛ é nɛ bot djas di edum koŋ nɛ Klisto ɔ, etɛɛ náá,
ye tok nɛ mbɛk pak bot, 23 tin, bot djas naazesyem,
duma ɛ Zɛɛb tokapɛ tɔ lɔɔ. 24 Tin, Zɛɛb tɔ enɛm nɛ
embɛɛ bɛ, nyɛ eesa náá mot di piki é mis mɛ kɔ ɛsu ɛ
Yezu Klisto mot di epɛk bot tɔ mesyem ààbɛ nɛ efute
ɔ. 25 Nyɛy é mot Zɛɛb nasɛɛ étɛp ɛka nyɛ buwa etɛɛ
náá, ghiya yɛ needis bot ɛ di edum koŋ nɛ Zɛɛb ɔ tɔ
mesyem. Nyɛ nasa deenek é étɛp ɛlyaal epiki bɛ, etɛɛ
náá, é ghɛŋ sok nyɛ nabɛ é ààdi ewa bot ɛ nadi esa
mesyem ɔ é feŋ. 26 Zɛɛb naakwyɛl ɛlyaal epiki bɛ tɔ
mɛlu mɛ mena dika mos'aak kɔ ɛsu ɛmaad ɛ lyem'ɛ.
Etɛɛ náá, nyɛ é mot epiki, ye é étɛp tak ɛ nyɛ di esa
náá, mot di edum koŋ nɛ Yezu ɔ, di mot epiki. 27 É
di'enek, bot ɛ waabaadi nɛ gham ɛghɛɛ nyel e? Ààbɛ,
«haa!» Étɛp yé? Ye é etɛɛ náá, sa di wak ɛ, ye tokapɛ
ɛlooba nɛ etsi, ye é é ze ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb. 28 Mena é
nɛ ghwyil ɛke náá, Zɛɛb bee mot piki é kɔ ɛsu ɛ ɛdum
ɛ koŋ ɛ lɛ nɛ Zɛɛb, ààkabɛ etɛɛ náá, nyɛ ɛpelooba nɛ
etsi djas. 29 Deenek, Zɛɛb é yii bot ɛ mbyak eYuda bɔɔ
bɛmet e? Nyɛ tok nɛ ghwyil ɛbaadi Zɛɛb bot ɛ di ààbɛ
bot ɛ mbyak eYuda ɔ? Tsɛɛtsɛ, nyɛy pe é Zɛɛb bot ɛ di
ààbɛ bot ɛ mbyak eYuda ɔ, 30 etɛɛ náá, Zɛɛb é ngɔt.
Zɛɛb aasa náá, bot ɛ mbyak eYuda di bot ɛ epiki kɔ
ɛsu ɛ ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb. Ye é nyɛy é waabaasa náá,
bot ɛ di ààbɛ bot ɛ mbyak eYuda ɔ pe bɛ di bot ɛ epiki
kɔ ɛsu ɛ ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb. 31 Ye kakwyɛl ɛlɛɛ é
náá, bot é di edum koŋ nɛ Zɛɛb ɔɔ, etsi ààkaval e? Yɛ
aanàkwaasael deenek, ye é náá, bis ɛpedjɛ etsi boo
mɛtaŋ.

4 Bot aake tin dáa étɛp Abalaam mot di bhaab'enaka
kɔ ɛko ɛ bɔs ɔ? Nyɛ nabela yé dum nɛ etɛp binek? 2
Ye é pe di náá, Abalaam nadjɛaa di epiki é mis mɛ
Zɛɛb ɛ kɔ ɛsu ɛ mɛsa mɛ ɔɔ, pe nyɛ é nɛ ghwyil ɛdi
nɛ ɛghɛɛa nyel. Tin, ye nabɛ é ààdi nɛ sa nawaasa
náá, nyɛ di nɛ ɛghɛɛa nyel é mis mɛ Zɛɛb. 3 Deenek,
ekwyala lɛɛ é náá: «Abalaam naadum koŋ nɛ Zɛɛb,
tin, Zɛɛb naadjɛ nyɛ di epiki kɔ ɛsu ɛdum ɛ koŋ ɛ lɛ
nɛ Zɛɛb.» 4 Mot di esa mɛsa ɔ, nyɛ goka é nɛ ɛdjɛaa
efute. Efute tak tok náá, ye djɛaa nyɛ ɛ yii toto, ye
é sa nyɛ di egoka nɛ ɛbela ɛ. 5 Mot ɛ di ààsa mɛsa
mɛ etsi di elɛɛ ɔɔ, nyɛ dum koŋ nɛ Zɛɛb mot di epel
bot ɛ mesyem ɔɔ, ɛdum ɛ koŋ ɛ lɛ nɛ Zɛɛb aasa náá,
nyɛ djɛaa di epiki. 6 Mɛmyaala nɛ mot Zɛɛb di edjɛ
nyɛ di epiki, ààbee-beak mɛsa mɛ ɔ. Ye é deenek ɛ,
Dhavid di eke náá, 7 «Mɛmyaala nɛ bot ɛ di náá, Zɛɛb
eepel ɛdjak ɛ lɔɔ, bot ɛ di náá, Zɛɛb eedis mesyem
mɔɔ! 8 Mɛmyaala nɛ mot di náá, Ghɛŋ ààbis mesyem
mɛ!» 9 Tin, mɛmyaala menek é étɛp bot ɛ zeni beka
«hooo» dɔɔ nɛ bot ɛ di náá, bɛ dinaa ààpaani beka
ɔ? Bot aalóo nɛ ɛke wak mbembɛ náá: «Zɛɛb nadjɛ
Abalaam di epiki é, kɔ ɛsu ɛ ɛdum ɛ koŋ ɛ lɛ nɛ Zɛɛb.»
10 Etɛp binek nasael é yaa ɛwala? Ye nasael é ɛsok nɛ
Abalaam nɛ ɛni beka «hooo» ye nasael é bhii tak?
Ààbɛ, ye nabɛ é ààsael bhii tak, ye nasael é ɛsok nɛ
nyɛ nɛ ni beka. 11 Bhis Abalaam nadjɛaa di epiki ɛ,
nyɛ nakaseaa beka ɛ tyee geka di elyaal tseŋa e piki
ɛ. Nyɛ nabela tseŋa tak é kɔ ɛsu ɛ ɛdum ɛ koŋ ɛ lɛ

nɛ Zɛɛb é sok nyɛ nabɛ nyɛ dinaa ààni beka ɛ. Ye é deenek ɛ, Abalaam mot nadi nyɛ moo sɛɛg bot ɛ di edum koŋ nɛ Zɛɛb ɔ, etɛɛ náá, Zɛɛb needjɛ bɛ di epiki ye nakoozodi náá, bɛ ààpani beka. 12 Deenek, nyɛ pe é sɛɛg bot ɛ zeni beka ɔ. Ye kwyɛl ɛlɛɛ é, ye tok bot ɛ zosik é ɛni ɛ beka ɔ. Tin, ye é bot ɛ di ekɛ tɔ ɛdum ɛ koŋ ɛ sɛɛg'enaka Abalaam nadi nɛ yɛ nɛ Zɛɛb, ɛsok nɛ nyɛ nɛ ni beka ɔ. 13 Zɛɛb naakɛk Abalaam nɛ bɛdha bɛ náá, nyɛ waadjɛ bɛ bhwak, ye needi yɔbɔ. Tin, ekɛk binek nabɛ é ààsael etɛɛ náá Abalaam nadi elooba nɛ etsi. Ye nabɛ é etɛɛ náá, Zɛɛb naadjɛ nyɛ di epiki kɔ ɛsu ɛ ɛdum koŋ ɛ lɛ nɛ Zɛɛb. 14 Ye é pe di náá, esa ee Zɛɛb nakɛk ɛ, nyɛ nazokɛk yɛ ɛ nɛ bot ɛ di elooba nɛ etsi ɔɔ, ye kwyɛl ɛlɛɛ é náá, ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb moo é ààkabɛ dhiiti vaŋ sonok, tin, ekɛk e Zɛɛb aadi é yii toto. 15 Deenek, etsi é di esa náá, ɛbuk ɛ Zɛɛb di kɔ bot. Tin, é di di ààbɛ nɛ tsi ɔ, ye tok nɛ tɛp ɛbyen ɛlooba nɛ tsi. 16 Ye é deenek, ekɛk nadjɛaa é kɔ ɛsu ɛdum koŋ nɛ Zɛɛb, étɛp ye needi ɛkɛɛ nazedjɛaa mena nɛ Zɛɛb ɛ. Yɛ aadi é deenek, nɛ bɛdha ɛ Abalaam djas, ààzobɛ-bɛak bot ɛ di elooba nɛ etsi ɔ, ye é dɔɔ nɛ bot ɛ di ekɛ tɔ ɛdum ɛ koŋ ɛ Abalaam nɛ Zɛɛb ɔ. Abalaam é sɛɛg menabɛlka djas. 17 Tin, ekwyala lɛɛ é náá: «Mɛ eesa náá, wɔ di bhaab bɛtɛ nɛ membyak.» Nyɛ é sɛɛg'enaka sok bhwoob ɛ Zɛɛb mot nyɛ nadum koŋ nɛ nɛ ɔ. Ye é Zɛɛb mot di egomal bot ɛ zegwyɛ ɔ, mot di kusel esa ee di ààdi sok ɛ. 18 Abalaam nabɛ é ààwa ɛbwaalel ɛ lɛ é nyel'ɛ met, nyɛ nawa ɛbwaalel é tɔ ghwyil ɛ Zɛɛb. Étɛp tak ɛ, nyɛ nadi nyɛ moo «Bhaab bɛtɛ nɛ membyak». Ye nasael é dáa Zɛɛb naloolɛɛ nyɛ é: «Ye é deenek ɛ, mɛtaŋ mɛ bɛdha bɔ aadi.» 19 Eghɛŋ tak, Abalaam nabɛ é nyɛ moo nɛ membu ɛkɛɛ sa yɛ aasa membu dhet. Nyɛ nabɛ é, nyɛ moo kunaa nɛ ɛsyee. Eghɛŋ nyɛ nadi ebee náá, Saala myɛl nabɛ é kwyiid ɛ, ɛdum ɛ koŋ ɛ lɛ nabɛ é ààbula bhis. 20 Tin, nyɛ nabɛ é ààkat ɛwa ɛbwaalel ɛ lɛ nɛ Zɛɛb, nyɛ nabɛ é ààdi esa mɛso nɛ ekɛk e Zɛɛb. Tin, ɛdum ɛ koŋ ɛ lɛ nɛ Zɛɛb naadyeebadjedjɛ nyɛ mɛghaaz, nyɛ nadi ebulal bhɔɔ nɛ Zɛɛb. 21 Nyɛ nadi é nɛ boo ɛbwaalel náá, sa Zɛɛb nakɛk ɛ, nyɛ é nɛ ghwyil ɛsa yɛ. 22 Dum nɛ tɛp tak ɛ, ye di ekeaa nɛ Abalaam kɔ ɛsu ɛ ɛdum ɛ koŋ ɛ lɛ nɛ Zɛɛb náá: «Zɛɛb naadjɛ nyɛ di epiki.» 23 Mɛkpa mɛ di kwyala náá: «Zɛɛb naadjɛ nyɛ di epiki ɛ» ye nabɛ é ààkwyalaa kɔ ɛsu Abalaam nyɛ ɛmet. 24 Tin, ye nabaakwyaalaa pe é étɛp menabɛlka bot ɛ Zɛɛb zedjɛ di epiki ɔ, menabɛlka bot ɛ di edum koŋ nɛ Zɛɛb, mot nagomal Ghɛŋ'enaka Yezu pak myoŋ ɔ. 25 Nyɛ naka Yezu é ɛsyee é étɛp ɛdjak ɛ lena. Nyɛ naagomal nyɛ pak myoŋ, étɛp ɛdjɛ mena di epiki é mis mɛ.

5 Dáa ye di náá, Zɛɛb eedjɛ mena di epiki é mis mɛ kɔ ɛsu ɛdum ɛ koŋ ɛ lena nɛ nɛ ɛ, ye é mena dika mos tɔ ɛgwakel nɛ nɛ kɔ ɛsu ɛ Ghɛŋ'enaka Yezu Klisto'aak. 2 Ye é kɔ ɛsu ɛ ɛdum ɛ koŋ nɛ Yezu ɛ mena belaka ze ɛbela enɛm nɛ embɛɛ e Zɛɛb ee mena dika mos ghiŋ tɔ tak'ak. Ye é étɛp tak ɛ mena dika tɔ mɛmyaala mɛ ɛbwaalel ɛdi ɛ tɔ duma ɛ Zɛɛb. 3 Ɛbaanyɔ náá, mena baamyaalaka esok mena dika tɔ mezuk ɛ. Etɛɛ náá, mena nɛ guka náá, mezuk nɛ sa náá mena dika nɛ zii. 4 Zii nɛ sa náá mena dika nɛ ghwyil ɛpyet tɔ mɛbhowal, da ghwyil ɛpyet tɔ mɛbhowal ɛsa náá mena dika nɛ ɛbwaalel. 5 Bela náá, ɛbwaalel ɛlenek ààkɔɔ mena. Etɛɛ náá, é ze ɛ Sisim na Dɛɛ ee Zɛɛb nadjɛ mena ɛ, nyɛ eesa náá, mena dika nɛ kwyɛl nɛ nɛ tɔ ebhum elyem bena. 6 Tin, é ghɛŋ mena nadika mena dinaa ààbɛ nɛ ghwyil ɛ, é di'enek ɛ, Klisto nagwyɛ étɛp bot ɛ mesyem é ɛwala Zɛɛb nalɛɛ ɛ. 7 Tin, ɛlyel náá, mot myaal ɛsyee étɛp sɔ mot, ye nakoozodi náá, sɔ tak é mot epiki. Deenek, mot ɛ nɛ ghwyil ɛbela mɛghaaz mɛ ɛgwyɛ étɛp mot di esa enɛm esa ɔ. 8 Tin, Zɛɛb naatel dáa nyɛ di ekwyɛl mena ɛ: Klisto nagwyɛ kɔ ɛsu ɛ lena ɛ, é ghɛŋ mena nadika mena dinaa bot ɛ mesyem ɛ. 9 Dáa ye di náá, ye é kɔ ɛsu buwa nyel'ɛ ɛ, mena moo nenak ɛ bot ɛ epiki é mis mɛ Zɛɛb, ye é étɛp tak ɛ di náá, nyɛ aabaatsik mena si ɛbuk ɛ lɛ. 10 É ghɛŋ mena nadika mena dinaaka bot ɛ mɛbhuka ɛ Zɛɛb ɛ, nyɛ naabulal ɛgwakel nɛ nena dum nɛ ɛsyee ɛ mɔn'ɛ. Nenak, dáa ye di náá, mɔn'ɛ é nɛ tsik ɛ, nɛ náá, nyɛ eebulal ɛgwakel nɛ nena ɛ, nyɛ waatsik mena. 11 Ye tok yenek nɛ yenek, mena ɛpebaamyaalaka nɛ Zɛɛb dhaa nyel, nyɛy é mot nanɛɛg mena tɔ ɛgwakel nɛ nɛ kɔ ɛsu ɛ Ghɛŋ'enaka Yezu Klisto ɔ. 12 Dáa ye di náá syem nani kɔ ɛko ɛ bɔs ɛ, kɔ ɛsu ɛ mot ngɔt, Adam, da syem ɛzɛdjóo ɛsyee kɔ bɔs ɛ, deenek ɛ ɛsyee nakazɛbela bot djas, etɛɛ náá, bot djas naasyem. 13 Ɛsok nɛ Zɛɛb nɛ djɛ etsi nɛ Moiiz, syem nadi é ye moo kɔ bɔs. Tin, dáa etsi nadi ye dinaa ààbɛ tak ɛ, Zɛɛb nabɛ é ààdi ebee mesyem mɛ bot ɛ bɔs. 14 Bela náá, kana é ghɛŋ Adam kɛkum é ghɛŋ ɛ Moiiz, ɛsyee nabɛ é nɛ ghwyil kɔ bot djas dɔɔ nɛ bot ɛ nadi ààsyem dáa Adam mot nadi ààlooba nɛ sa Zɛɛb nalɛɛ nyɛ ɛ. Adam nabɛ é mbaŋa-mbaŋa mot nadi egoka nɛ ɛzyɛ ɔ. 15 Tin, ɛdjak ɛ Adam tok nɛ ghwyil ɛdi tyee wat nɛ ɛkɛɛ enɛm nɛ embɛɛ ee Zɛɛb zedjɛ mot, mot ààsa mɛsa ɛ.

Ye ɛ́ tsɛɛtsɛ náá, zukamwaa nɛ bot naagwyɛ kɔ ɛsu ɛ
ɛdjak ɛ mot ngɔt. Tin, enɛm nɛ embɛɛ ee Zɛɛb nadjɛ
mena kɔ lo ɛ Yezu Klisto ɛ naatsik bot ɛbuɛpe tɔ ɛdjak
ɛ lɔɔ. 16 Deenek, ɛkɛɛ ɛ Zɛɛb di edjɛ ɛ, ye tok tyee wat
nɛ syem mot ngɔt nasa ɛ. Syem ɛ Adam naasa náá,
Zɛɛb kwyesal bot ɛ bɔs ndjɛ sɔs. Tin, ɛkɛɛ Zɛɛb nadjɛ
bot, bot ààsa mɛsa ɛ, ye naasa náá, nyɛ nàkwyesal bɛ
ndjɛ sɔs, ye nakoozodi náá bɛ ɛ́ nɛ bɛtɛ nɛ mesyem.
17 Yɛ bɛ náá, syem mot ngɔt naasa náá, ɛsyee di nɛ
ghwyil kɔ bot ɛ bɔs ɔɔ, tin, kɔ ɛsu ɛ tsik mot ngɔt Yezu
Klisto, bot eebela enɛm nɛ embɛɛ ɛbuɛpe nɛ ɛkɛɛ epiki
di esa náá, bot di sama nɛ Yezu Klisto ɛ. 18 Nenak,
syem e mot ngɔt Adam, eesa náá, bot djas kwyeselaa
ndjɛ sɔs, ye ɛ́ tyee wat, nɛ mɛsa mɛ epiki mɛ mot ngɔt
Yezu Klisto nasa náá bot ɛ bɔs djas di bot ɛ epiki nɛ
ɛdjɛ bɛ tsik ɛ. 19 Dáa mot ngɔt nadi ààlooba ɛ́, ye
naasa náá, bɛtɛ nɛ bot ni tɔ mesyem, deenek, ɛlooba ɛ
mot ngɔt nalooba ɛ́, yɛ eesa náá, bɛtɛ nɛ bot di bot ɛ
epiki é mis mɛ Zɛɛb. 20 Eghɛŋ etsi natuula ɛ́, mesyem
naabaazɛbu. Tin, edi mesyem di ebu ɛ́, enɛm nɛ embɛɛ
e Zɛɛb ɛpebu dhaa tyɛ. 21 Tin, dáa mesyem natel
ghwyil'ɛ tɔ ɛsyee ɛ, ye ɛ́ deenek ɛ enɛm nɛ embɛɛ e
Zɛɛb di etel ghwyil'ɛ tɔ epiki, étɛp ɛdjɛ mena tsik na
kɔm-kɔm kɔ ɛsu ɛ Yezu Klisto Ghɛŋ'enaka. (aiōnios g166)

6 É di'enek, bot aakake tin dáa? Ye goka ɛ́ bot gyee
tɔ mesyem etɛɛ náá enɛm nɛ embɛɛ e Zɛɛb neebu
dhaa tyɛ? 2 Yɛ aanàkwaasael deenek, menabɛlka bot ɛ
di náá, mena naazeduska tɔ tsik mesyem ɔ, «haaa»
étɛp yé mena di baakwyɛlka ɛsik tɔ tsik mesyem? 3 Bi
ààgu náá, é ghɛŋ mena naduwaka Zɛɛb ɛ, menabɛlka
djas nabɛ ɛ́, mena mooka mot ngɔt nɛ Yezu Klisto? Ye
kwyɛl ɛlɛɛ ɛ́ náá, mena naazegwyɛka sama nɛ nɛ. 4
Dum nɛ ɛduwa Zɛɛb'enek, mena naagwyɛ, delaa sama
nɛ Klisto. Etɛɛ náá, tyee wat nɛ dáa duma Sɛɛg nasa
náá, Klisto gom pak myoŋ ɛ, deenek ɛ, menabɛlka
pe aabaakɛ tɔ tsik na bes. 5 Tin, yɛ bɛ náá, mena
nadika ɛ́ mot ngɔt nɛ nɛ tɔ kɔkɔ mbi ɛsyee ɛ lɛ ɔɔ,
mena aabaadika ɛ́ mot ngɔt nɛ nɛ tɔ mbi ɛgom ɛ lɛ
pak myoŋ. 6 Bot goka ɛ́ nɛ ɛgu ɛnyɔɛpe náá, mena
tokapɛ mbi bot ɛ mena nadika kpaambel ɔ. Mena
naazegwyɛka, mbema é mɛlaaba sama nɛ Klisto. Etɛɛ
náá, tsik epuud mena nadika nɛ yɛ ɛ neegwyɛ. Tin,
mena needi ààbaadika ekwom mesyem. 7 Etɛɛ náá,
mot nagwyɛ sama nɛ Klisto ɔ, nyɛ moo ɛ́ nyɛ eezedjɛaa
di epiki, nyɛ naazepɛkaa tɔ mesyem. 8 Yɛ bɛ náá, mena
eezegwyɛka sama nɛ Klisto ɔɔ, tin, mena ɛ́ nɛ ghwyil
ɛdi nɛ ɛbwaalel náá, mena waadika pe nɛ tsik sama nɛ
nɛ. 9 Mena nɛ guka ɛnyɔɛpe náá, Klisto naazegomlaa
pak myoŋ, nyɛ tok nɛ ghwyil ɛbaagwyɛ. Tin, ɛsyee
tokapɛ nɛ ghwyil kɔ lɛ. 10 Klisto nagwyɛ ɛ́ gwyɛa sok
wat étɛp ɛsaab ghwyil mɛbwala mɛ mesyem mɛ bot ɛ
bɔs. Tin, nenak yak nyɛ moo ɛ́ nɛ tsik kɔ ɛsu ɛ Zɛɛb. 11
Ye ɛ́ tyee wat nɛ biyɔ, beeka náá, sok bhwoob mesyem,
bi ɛ́ dáa bot ɛ zegwyɛ ɔ. É di'enek, guka náá, bi ɛ́ nɛ
tsik é mis mɛ Zɛɛb, kɔ ɛsu ɛgwakel nɛ Yezu Klisto. 12
Sa mesyem ààbela ghwyil kɔ mɛnyel men di náá, yɛ
aaboodi ɛ́ gwyɛ ɛ, sa bi ààlooba nɛ egwyes e epuud
bin. 13 Sa bi ààbaawa ekyes mɛnyel men tɔ mesyem,
etɛɛ náá, yɛ ɛzɛkɛwa bin tɔ ɛbiyo. Tin, djɛka Zɛɛb
mɛnyel men djɛa wat dáa bot ɛ zegom pak myoŋ étɛp
ɛbula tɔ tsik ɛ. Bi goka ɛ́ nɛ ɛdjɛ mɛnyel men djas tɔ
mɛsa mɛ étɛp ɛsa mɛsa mɛ piki. 14 É di'enek, mesyem
aanàbaadi nɛ ghwyil kɔ len, etɛɛ náá, bi tokapɛ si bhel
etsi, bi moo ɛ́ tɔ enɛm nɛ embɛɛ e Zɛɛb. 15 Ye ɛ́ yé? Ye
ɛ́ náá, mena ɛ́ nɛ ghwyil ɛ saka mesyem etɛɛ náá mena
tokapɛ si bhel etsi, mena mooka ɛ́ tɔ enɛm nɛ embɛɛ e
Zɛɛb é? Yɛ aanàkwaasael deenek! 16 Bi nɛ gu ɛnyɔɛpe
náá, bi ɛ́ djɛ mɛnyel men nɛ mot náá, nyɛ kɔk kɔ len
ɔɔ, bi aakadi ɛ́ ekwom mot bi di elooba nɛ nɛ ɔ. Yɛ bɛ
náá, syem ɛ́ di ekɔk kɔ len ɔɔ, yɛ waadul bin tɔ ɛsyee.
Yɛ kabɛ náá, Zɛɛb ɛ́ di kɔk kɔ len ɔɔ, nyɛ waadjɛ bin
tsik epiki. 17 Djhoobulalka bhɔɔ nɛ Zɛɛb etɛɛ náá, biyɔ
bot ɛ nadi kpaambel bɛkwom ɛ mesyem ɔ, bi moo
mos ɛ́ elooba nɛ lyem wat nɛ mɛlyo mɛ nadjɛaa bin
ɛ. 18 Bi tokapɛ bɛkwom ɛ mesyem, bi moo ɛ́ bot ɛ di
esa mɛsa mɛ di náá, ye ɛ́ yii epiki ɛ. 19 Mɛ kalii wak ɛ́
dáa bot djas di elii ɛ́, etɛɛ náá, bi ààdyeebanyɔ ɛmɛt
mɛsuk mɛ etɛp. Eghɛŋ sok, bi nabɛ ɛ́ bi naawa elyem
bin «dɔkɔ» tɔ ekwom e mɛsa mɛ edhuud nɛ yii ɛbiyo
di edis ɛgwakel pak biyɔ nɛ Zɛɛb. Ye ɛ́ dáa mos, bi
goka ɛ́ nɛ ɛwa elyem bin djas «dɔkɔ» tɔ ekwom e mɛsa
mɛ epiki, étɛp bi needi tɔ tsik na dɛɛ. 20 Eghɛŋ bi nadi
ekwom e mesyem ɛ, ɛsa mɛsa mɛ epiki nabɛ ɛ́ ààdi
edjoak bin. 21 Tin, bi nakabela yé, é sok bi nadi esa ee
esa di edjɛ bin syen mos'aak? Esa binek dul bot ɛ tɔ
ɛsyee! 22 Nenak yak, bi moo ɛ́ pɛka si bhel mesyem, bi
moo ɛ́ tɔ mɛsa mɛ Zɛɛb. Tin, sa bi bela ɛ́, ye ɛ́ tsik na
dɛɛ, étɛp ɛbela tsik na kɔm-kɔm bhii tak. (aiōnios g166)
23 Etɛɛ náá, efute mesyem ɛ ye ɛ́ ɛsyee. Tin, ɛkɛɛ yii
toto Zɛɛb di edjɛ ɛ, ye ɛ́ tsik na kɔm-kɔm tɔ ɛgwakel
nɛ Yezu Klisto Ghɛŋ'enaka. (aiōnios g166)

7 Bɔn nyɛɛg, bi nɛ gu ɛnyɔɛpe sa mɛ di ekwyɛl ɛlɛɛ bin ɛ, etɛɛ náá bi nɛ gu etsi. Bi nɛ gu náá, etsi bela ghwyil kɔ mot ɛ, é sok di náá mot dinaa nɛ tsik ɛ. **2** Djhoopokonɔɔka geka moma ɛbá: etsi ɛbá ke é náá, moma di bhaada nɛ ngom ɛ, é sok ngom di náá, nyɛ dinaa nɛ tsik ɛ. Tin, yɛ kabɛ náá, ngom eegwyɛ ɔɔ, nyɛ tokapɛ si bhel etsi ɛbá. **3** Nyɛ bela dhiiti motom sis ngom dinaa nɛ tsik'ɔɔ, nyɛ aakadjóoaa é moma mɛzɔ. Tin, ngom ɛgwyɛ ɔɔ, nyɛ moo é pɛka si bhel etsi ɛbá. Deenek, nyɛ é nɛ ghwyil ɛdi mwa dhiiti mot ààbɛ náá, nyɛ sa é ɛzɔ. **4** Ye é tyee wat nɛ biyɔ bɔn nyɛɛg bam, dum nɛ etsi, bi moo é bi eezegwyɛ etɛɛ náá, bi é mot ngɔt nɛ nyel ɛ Klisto. É di'enek, bi moo é bot ɛ mot sis, mot nazegom pak myoŋ étɛp mena neesaka enɛm esa é mis mɛ Zɛɛb ɛ. **5** Etɛɛ náá, é ghɛŋ mena nadika mena dinaa ekɛka tɔ ekwosak epuud ɛ, etsi naasa náá, embee mɛkwosak mɛ esyem wyis kel. Mɛkwosak mɛ esyem tak nadi esa mɛsa tɔ mɛnyel mena. Etɛɛ náá, yɛ neewa mena tɔ tsik ɛsyee. **6** Nenak mena moo é pɛka si bhel etsi, etɛɛ náá, mena naazegwyɛka kɔ ɛsu ɛ sa nadi eke náá, mena dika ekwom ɛ. Menaka é nɛ ghwyil ɛkabaasa mɛsa mɛ Zɛɛb tyee sis, nɛ ghwyil Sisim na Dɛɛ, àákabaabɛ dáa ye nadi esesaa é ghɛŋ sok tɔ bɛmɛkana mɛ etsi di náá, yɛ eezehola ɛ. **7** É di'enek, bot aakake tin dáa? Etsi ɛ esyem e? Yɛ aanàkwaasael deenek! Etɛɛ náá, ye é dum nɛ etsi ɛ mɛ di egu sa di syem ɛ. Deenek, ye é pe di é di náá tsi nabɛ é àálɛɛ náá: «Sa wɔ àáwyeeb sonok», pe mɛ nabɛ é àágu syem di edjóoaa ɛwyeeb ɛ. **8** Tin, mesyem pyet é kɔ mɛtiŋ, étɛp ɛsa náá mɛ di nɛ membi mɛ embee mɛkwosak djas. Etɛɛ náá, etsi é pe di àábɛ ɔɔ, pe syem é sa wat di náá ye eezegwyɛ. **9** Eghɛŋ na mwa, é sok etsi nadi àábɛ é, mɛ nadi é nɛ tsik. Dáa mɛtiŋ nakazyɛ é, syem eebela di. **10** Mam eezegwyɛ: Mɛtiŋ sa nabɛ náá, bot aatsak nɛ ye é, ye nakadul mam é pɛ ze ɛsyee. **11** Etɛɛ náá, mesyem eebela ze ɛkɔɔ é mɛ. Nyɛ kɔɔ mɛ dum nɛ mɛtiŋ. Kɔ ɛsu ɛ mɛtiŋ mɛ tak ɛ mɛ zegwyɛ mos'aak. **12** Deenek, etsi é dɛɛ, tin mɛtiŋ, ye é piki, ye é dɛɛ, nɛ nyɔ. **13** Mɛtiŋ, sa nadi náá ye é mbɛɛ sonok ɛ, ye moo nɛ nam mos é ɛsyee? Yɛ aanàkwaasael deenek! Ye é mesyem é nakus tɛp tak. Syem eelyaal nɛ tsɛɛtsɛ sa nyɛ di é. Mesyem pyet é kɔ sa di ɛnyɔɛpe ɛ étɛp ye neegó mɛ. Ye é deenek ɛ mɛtiŋ nasa náá, mena guka náá, esyem é mbee sonok dhaa tyɛ. **14** Mena nɛ guka náá, etsi é etɛp Sisim. Tin, mam é mot epuud, mɛ naazebɔmsaa tyee kwom mesyem. **15** Mɛ àágu sa mɛ di sa é, etɛɛ náá, mɛ àása sa lyem'am di ekwos ɛ. Tin, mɛ sa é, sa mɛ di ebhina ɛ. **16** Nɛ tsɛɛtsɛ yɛ bɛ náá, mɛ sa é sa di náá lyem'am àákwyɛl ɔɔ, mɛ eemyaal etsi, tin, mɛ nɛ gu náá, etsi nɛ nyɔ. **17** Nenak, ye tok mam di esa deenek, ye é syem di tɔ lam é di esa deenek. **18** Etɛɛ náá, mɛ nɛ gu náá, ye tok nɛ sa mɛnyɔ di tɔ lam, mɛ lii deenek é dum nɛ epuud bam. Nɛ tsɛɛtsɛ, ɛkwosak ɛsa sa di enyɔ é tɔ lam, tin, mɛ àábela ghwyil ɛsa yɛ. **19** Etɛɛ náá, mɛ àása enɛm esa ee mɛ di ekwyɛl ɛsa ɛ, tin, mɛ sa é etɛp ɛbiyo ee mɛ di àákwyɛl ɛsa ɛ. **20** Yɛ bɛ náá, mɛ sa é, sa lyem'am di àákwyɛl ɔɔ, ye tok mam di esa deenek. Ye é syem di tɔ lam é di esa deenek. **21** Tin, mam mot di ekwyɛl ɛsa enɛm esa ɔ, mɛ nɛ dyeebabee ghwyil syem'ak tɔ lam, é ghɛŋ mɛ di ekwyɛl ɛsa enɛm esa ɛ, mɛ zobela ghwyil ɛsa embee mɛsa. **22** Bela náá, tɔ bum lyem'am, mɛ nɛ dyeebamyaala nɛ etsi e Zɛɛb. **23** É di'enek, mɛ ɛpebee náá, pɛ tɔ nyel'am, ye é nɛ dhiiti etsi sis di tɔ zyaala nɛ etsi esiiza bam di ekwyɛl ɛ. Tsi tak di esa náá, mɛ di kwom etsi esyem di tɔ lam ɛ. **24** «Haa» kpaa-ghoŋ nɛ nam! Ɛzɛ aapɛk mɛ nɛ nyel'ak di edul mɛ pɛ ze ɛsyee ɛ? **25** Djhoobulalka bhɔɔ nɛ Zɛɛb kɔ ɛsu ɛ Yezu Klisto Ghɛŋ'enaka! Deenek, mɛ é tɔ mɛsa mɛ etsi e Zɛɛb kɔ ɛsu ɛ esiiza mam. Tin, tɔ egwyes epuud, mɛ é kwom etsi mesyem.

8 Étɛp tak ɛ di náá, bot ɛ di mos sama nɛ Yezu Klisto ɔ, tokapɛ nɛ ndjɛ sɔs. **2** Etɛɛ náá, dum nɛ Yezu Klisto, tsi Sisim di edjɛ tsik ɛ naazepɛk mɛ tɔ ekwom e tsi mesyem nɛ ɛsyee. **3** Zɛɛb naasa esa ee di náá etsi ɛ Moiiz nabɛ é àábɛ nɛ ghwyil ɛsa ɛ, etɛɛ náá, epuud nɛ sa elɛtɛ. Nyɛ naadhis mɔn'ɛ nɛ nyel epuud dáa menabɛlka bot ɛ mesyem, etɛɛ náá, nyɛ neepɛk mena tɔ mesyem. Ye é deenek ɛ, Zɛɛb nawa é feŋ mesyem nadi tɔ mɛnyel mɛ bot ɛ. **4** Zɛɛb sa deenek é etɛɛ náá, mena needika nɛ ghwyil ɛkɛ dáa e etsi di elɛɛ ɛ. Deenek, mena aanàkabaakɛ tɔ tsik epuud, tin, mena aakakɛ é nɛ ghwyil ɛ Sisim. **5** Deenek, bot ɛ di ekɛ tɔ ghwyil epuud ɔ, bɛ sa é mɛkwosak mɛ epuud. Tin, bot ɛ di ekɛ tɔ ghwyil Sisim ɔ, bɛ sa é mɛkwosak mɛ Sisim. **6** Mot ɛ di ekɛ si ghwyil epuud ɔɔ, ye dul nyɛ é é ze ɛsyee. Tin, mot ɛ di ekɛ si ghwyil Sisim ɔɔ, ye djɛ nyɛ é tsik nɛ egwyem. **7** Etɛɛ náá, bot ɛ di ekɛ si ghwyil ekwosak epuud ɔ, bɛ é bot ɛ mɛbhuka ɛ Zɛɛb, bɛ àálooba nɛ etsi e Zɛɛb, bɛ tok nɛ ghwyil ɛlooba nɛ etsi é tak. **8** Bot ɛ di ekɛ si ghwyil epuud ɔ, Zɛɛb tok nɛ ghwyil ɛmyaala nɛ nɔɔ. **9** Yɛ kabɛ biyɔ ɔ, bi àákɛ si ghwyil epuud, bi kɛ é si ghwyil Sisim, etɛɛ náá, Sisim

Zɛɛb eebe di tɔ len. Tin, mot di ààbɛ nɛ Sisim ɛ Klisto
ɔ, nyɛ tok ngbɛ Klisto. 10 Ye nakoozodi náá klisto é tɔ
len, mɛnyel men aaboodi é gwyɛ kɔ ɛsu ɛ mesyem.
Tin, Sisim é di djɛ bin tsik, etɛɛ náá, Zɛɛb naazesa
náá, bi djɛaa di epiki é mis mɛ. 11 Yɛ bɛ náá Sisim
mot nagomal Yezu pak myoŋ é tɔ len ɔɔ, tin, Zɛɛb
mot nagomal Klisto pak myoŋ ɔ, nyɛ aabaadjɛ tsik é
mɛnyel men nazegwyɛ ɛ, kɔ ɛsu ɛ Sisim'ɛ zebe di tɔ
len ɛ. 12 É di'enek, bɔn nyɛɛg, yɛ bɛ náá, bis é nɛ kola
yibɔ, ye tok kola epuud etɛɛ náá, bis neekɛ tɔ ɛkwosak
epuud. 13 Etɛɛ náá, bi é di tɔ mɛkwosak epuud ɔɔ, bi é
waagwyɛ. Tin, dum nɛ ghwyil ee Sisim di edjɛ bin ɛ, bi
é waakwak embee mɛfulu di tɔ mɛnyel men ɛ, bi aadi
é nɛ tsik. 14 Bot djas di edjɛɛdel nɛ Sisim Zɛɛb ɔ, bɛ é
bɔn ɛ Zɛɛb. 15 Etɛɛ náá, Sisim bi bela é, ye tok Sisim di
ewa bin tɔ ekwom nɛ ɛbaadjɛ bin bwoo. Deenek, Sisim
bi nabela é nasa náá, bi di bɛtɛtɛ bɔn Zɛɛb, ye é kɔ
ɛsu ɛ Sisim yenek é mena di eben gwood étɛp ɛtsim:
«Abha!» Ye kwyɛl ɛlɛɛ é, «Saag'am!» 16 Sisim Zɛɛb nyɛ
ɛmet ɛpelyaal nɛ tsɛɛtsɛ nɛ sisim yenaka náá, mena
moo é bɛtɛtɛ bɔn ɛ Zɛɛb. 17 Deenek, dáa ye di náá,
menaka é bɔn bɛ ɛ, mena pe é bɔn ɛ lyak! Nɛ tsɛɛtsɛ
menaka é bɔn ɛ lyak ɛ Zɛɛb, menaka é bɔn ɛ lyak sama
nɛ Klisto. Etɛɛ náá, mena zukeka sama nɛ nɛ ɔɔ, mena
aabaadika é sama nɛ nɛ tɔ duma yɛ. 18 Mɛ bee é ɛkɛ ɛ
mezuk mɛ mena di ezukeka mos'aak, ye aanàdi tyee
wat nɛ duma Zɛɛb aalyaal mena djɛmɛn ɛ. 19 Bhwak
djas é lyem pɛ ɛko é bhwood ɛwala ee Zɛɛb aalyaal
duma bɔn bɛ ɛ. 20 Etɛɛ náá, bhwak djas naazeni si
bhel mɛze mɛ di ààval sonok ɛ. Ààbɛ náá, ye nakwyɛl
ɛdi deenek é nɛ ɛkwosak ɛ lɛ met. Ye é kɔ ɛsu ɛ mot
nawa nyɛ si bhel'ɛ ɔ. Bela náá, ye dinaa nɛ ɛbwaalel.
21 Etɛɛ náá, esa ee Zɛɛb nakus djas ɛ waapɛkel si bhel
mɛbwala mɛ nazesaab yɛ nɛ ɛwa yɛ tɔ ekwom ɛ. Tin,
bhwak djas aabela di tɔ duma mɛpɛka sama wat nɛ
bɔn ɛ Zɛɛb. 22 Mena ɛpeguka náá, dɔɔ nɛ dwoo pan
mos'ak, bhwak djas ɛpesim, nɛ ɛzuk dáa moma di
egwak ɛbɛl ɛ. 23 Ye tok bhwak nɛ bhwak di ezuk. Ye
é dɔɔ nɛ menabɛlka, bot ɛ nazebela Sisim dáa ɛkɛɛ
mɛkɛn tɔ mɛkɛɛ mɛ Zɛɛb nakɛk ɛ, mena ɛpebaasimka
tɔ elyem bena. Deenek, menaka é tɔ bhwood náá, Zɛɛb
sa náá, mena dika bɛtɛtɛ bɔn bɛ, da nyɛ é pɛk mɛnyel
mena. 24 Etɛɛ náá, mena naazebelaka tsik, ye é tsik
tak é di edjɛ mena ɛbwaalel. Yɛ bɛ náá, bot ɛ ɛpebee
sa dinaa bot ɛ nɛ ɛbwaalel nɛ yɛ ɔɔ, yenek tokapɛ
ɛbwaalel. Ye é ɛzɛ baadi nɛ ɛbwaalel nɛ sa nyɛ di ebee
ɛ? 25 Tin, ye é bɛ náá, menaka é nɛ ɛbwaalel nɛ sa
dinaa mena ààbeeka ɔɔ, mena waawaka zii é bhwood.
26 Ye é tyee wat nɛ Sisim. Sisim ɛpebaakwyee mena,
etɛɛ náá, menaka é nɛ elɛtɛ. Mena ààguka ɛdjaala
dáa mena di egoka ɛ. Tin, Sisim nyɛ é met ɛpedjaala
Zɛɛb étɛp'ena etɔɔla nɛ mɛkpa mɛ di náá, mot tok nɛ
ghwyil ɛlii ɛ. 27 Tin, Zɛɛb mot di ebee tɔ ebhum elyem
e bot ɔ nɛ gu sa Sisim di ekwyɛl ɛwaab ɛ. Etɛɛ náá,
Sisim ɛpedjaala Zɛɛb étɛp bot ɛ di edum koŋ nɛ Zɛɛb
ɔ, dáa nyɛy Zɛɛb di ekwyɛl ɛ. 28 Mena nɛ baaguka náá,
esonok djas é ɛnyɔɛpe étɛp bot ɛ di ekwyɛl Zɛɛb ɔ,
bot ɛ nyɛ nadjóo tɔ ɛkwosak ɛ lɛ ɔ. 29 Etɛɛ náá, Zɛɛb
naazegu bɛ, nyɛ naabaazesa náá, bɛ nɔŋel nɛ mɔn'ɛ,
etɛɛ náá, mɔn'ɛ tak needi mɔn mɛdjɔak mɛ bɛtɛ nɛ
bɔn nyɛɛg. 30 Bot ɛ di náá, Zɛɛb naazesɛɛ bɛ ɔ, nyɛ
naadjóo bɛ. Bot ɛ nyɛ nazedjóo ɔ, nyɛ naazedjɛ bɛ di
epiki é mis mɛ, nɛ ɛbaasa náá, bɛ bela di tɔ duma yɛ.
31 Mena aakabaake dáa? Yɛ bɛ náá, Zɛɛb é pɛ yenabɛl
kyee ɔɔ, ɛzɛ aabaadi nɛ ghwyil ɛkwak mena? 32 Nyɛy
mot di náá nyɛ nabɛ é ààsa náá mɔn'ɛ Yezu di ngbɛ
met ɔ, nyɛ naaka nyɛ buwa kɔ ɛsu ɛ menabɛlka djas.
«Haa» dum nɛ mɔn'ɛ, nyɛ aadi ààdjɛ mena esonok
djas tɔ enɛm nɛ embɛɛ bɛ dáa? 33 Ɛzɛ aapit bot ɛ Zɛɛb
nazesɛɛ ɔ? Mot tok, etɛɛ náá, ye é Zɛɛb ɛ di eke nɛ
bot ɛ nyɛ nasɛɛ ɔ náá, bɛ é bot ɛ epiki. 34 Ɛzɛ di nɛ
ghwyil ɛwa bɛ é feŋ? Mot tok, etɛɛ náá, Yezu Klisto
é mot nagwyɛ da gom bhis ɛsyee ɔ. Nyɛ é pɛ mbɔ
eghɛŋ ɛ Zɛɛb, nyɛ ɛpedjaala kɔ ɛsu ɛ lena. 35 Ɛzɛ di nɛ
ghwyil ɛbɛk mena nɛ kwyɛl ɛ Klisto? Ye é nɛ ghwyil
ɛdi mezuk e, ghoŋ e, mɛtiiga, za, eduuba e, etɛp di
nɛ ghwyil ɛgó bot ɛ, nɛghu ɛsyee? 36 Ekwyala lɛɛ é
náá: «Ye é kɔ ɛsu ɛ lɔ ɛ, mena di é mɛwala djas seeba
e ɛsyee, bɛ kabee mena é tyee Etaa bɛ di edul étɛp
kɛtsakaa ɛ.» 37 Tin, mena naazekwakeka etɛp binek
djas boo kwaka, kɔ ɛsu ɛ mot nazekwyɛl mena ɔ. 38 Nɛ
tsɛɛtsɛ, mɛ nɛ guka náá, dhiiti sonok tok nɛ ghwyil
ɛdis kwyɛl Zɛɛb di nɛ yɛ nɛ nena ɛ: Ye nakoozodi
ɛsyee nɛghu tsik, ye nakoozodi efofop, ye nakoozodi
bɛdhiiti ekukuma, nɛghu membi mɛ mɛbwala mɛ di
pɛ tɔ gwoo ɔ, ye nakoozodi etɛp e mos nɛghu etɛp e
djɛmɛn, 39 ye nakoozodi esa e mɛbwala mɛ di tɔ gwoo
nɛghu pɛ si bɔs ɛ, ààkobɛ-bɛak sa wat nakusaa-kusak
ɛ, ye tok nɛ sa wat di nɛ ghwyil ɛ wa ndje tɔ kwyɛl di
pak bis nɛ Zɛɛb ɛ. Zɛɛb naalyaal mena kwyɛl tak kɔ
ɛsu ɛ Yezu Klisto Ghɛŋ'enaka.

9 Sa mɛ aalɛɛ é, ye é etsɛɛtsɛ, mɛ ààlɛɛ etsal, etɛɛ
náá, mɛ é mot ɛ Klisto, Sisim na Dɛɛ ɛpelyaal tɔ

esiiza bam náá, mɛ lɛɛ ɛ́ sa di tsɛɛtsɛ ɛ. 2 Lyem'am ɛ́
nɛ boo ghoŋ dhaa tyɛ, nɛ pel wat di náá yɛ ààsi ɛ. 3 Nɛ
tsɛɛtsɛ, ɛkwosak ɛ lam ɛ́ náá, mam ɛmet bela ekɛlok ɛ
Zɛɛb, mɛ neebɛka nɛ Klisto étɛp mɛ neesa sa di enyɔ
dum nɛ bɔn nyɛɛg bam, bot ɛ mbyak'am. 4 Bɔn nyɛɛg
bam tak ɛ́, bot ɛ mbyak Yisalaɛl. Zɛɛb naasa náá, bɛ di
bɔn bɛ, nyɛ naalyaal bɛ duma yɛ. Nyɛ naasa ɛbhɛŋ
nɛ nɔɔ, nyɛ naadjɛ bɛ Etsi. Nyɛ naalyaal bɛ dáa bɛ di
egoka nɛ ɛduwal nyɛ ɛ, nyɛ naadjɛ bɛ ekɛk. 5 Bɛ nadi ɛ́
bɔn bɛdha ɛ bɛbhaab Zɛɛb naloozesɛ́ɛ ɔ. Dɔɔ nɛ Klisto
pe, tyee mot, nyɛ nabyel ɛ́ tɔ lɔɔg bɛdha bɛbhaab bot
ɛ mbyak binɔk. Nyɛy mot di Zɛɛb kɔ esonok djas ɔ,
beta náá, duu di nɛ nɛ kɔm-kɔm. Amɛn. (aiōn g165) 6
Yɛ ààkwyɛl ɛlɛɛ náá, mɛkpa mɛ Zɛɛb ààkaval. Etɛɛ
náá, ye tok bot di kɔ kyee dik Yisalaɛl djas ɔ, di bɔn
bɛdha bhaab mot nadi edjóoaa Yisalaɛl ɔ. 7 Deenek,
bɔn Abalaam djas tok bɔn nadus tɔ mɔ'ɛ ɔ, etɛɛ náá,
Zɛɛb nalɛɛ nɛ Abalaam ɛ náá: «Ye ɛ́ dum nɛ Izak ɛ,
wɔ aabela bɛdha mɛ nakɛk wɔ ɛ.» 8 Ye kwyɛl ɛlɛɛ
náá, ye tok bɔn di ebyel dáa bot di ezyɛ nɛ ɛbyel ɔ
di bɔn ɛ Zɛɛb, ye ɛ́ bɔn nabyel dáa Zɛɛb nakɛk ɔ di
ebeea dáa bɛtɛtɛ bɛdha. 9 Etɛɛ náá, mɛkpa mɛ ekɛk e
Zɛɛb nalɛɛ ɛ́ náá: «É ɛwala bot di'ak, é mbu di ezyɛ
yenek, mɛ aabula wak, mɛ aabela ɛ́, Saala eezebya
mɔn motom.» 10 Yɛ ààpasik tin, dhjoobaataalaka nɛ
Lebeka, mɛwas mɛ nabɛ ɛ́ bɔn sɛɛg ngɔt, sɛɛg'ɔɔ tak
nabɛ ɛ́ Izak bhaab'enaka. 11 Ye nabɛ ɛ́ mɛwas ɛ Lebeka
bɛbá binɔk dinaa ààbyel, bɛ nabɛ ɛ́ bɛ dinaa ààsa enɛm
esa, ààsa ɛbiyo é ghɛŋ Zɛɛb nalii nɛ Lebeka ɛ, etɛɛ
náá, ekɛk bɛ needi kɔm-kɔm. 12 Ekɛk e tak sɛɛ ɛ́ tɔ
ɛkwosak ɛ lɛ, nɛ ndjóoel nyɛ di edjóo bot ɛ, ààbɛ kɔ
ɛsu ɛ mɛsa mɛ bot di esa ɛ. Tin, nyɛ nake nɛ Lebeka
ɛ́ náá: «Mɔn mɛgwyak mɔ aadi ɛ́ mot-mɛsa mɛ mɔn
aabɔɔba nyɛ ɔ.» 13 Dáa, ekwyala di elɛɛ ɛ́ náá: «Mɛ eetó
Zakɔɔb, mɛ eebet Ezau.» 14 É di'enek, mena aakake
tin dáa? Zɛɛb tok piki? Yɛ aanàkwaasael deenek! 15
Tin, nyɛ eezɛke nɛ Moiiz náá: «Mɛ waagek ghoŋ nɛ
mot lyem'am aakwyɛl náá, mɛ gek nyɛ ghoŋ ɔ, nɛghu
ɛkwyɛɛg mot di náá lyem'am aakwyɛl náá, mɛ kwyɛɛg
ɔ.» 16 Deenek, ye tok ɛkwosak ɛ mot, ààkobɛ-bɛak nɛ
ghwyil mot, ye ɛ́ nɛ ɛkwosak ɛ boo lyem ghoŋ Zɛɛb
nyɛy ɛmet. 17 Zɛɛb nalɛɛ nɛ mɛkoozi mɛ dik Eziptɛ tɔ
ekwyala ɛ náá: «Mɛ nasa náá, wɔ di mɛkoozi ɛ, etɛɛ
náá, dum nɛ nɔ, mɛ neelyaal mɛbwala mam, étɛp din
ɛ lam neegek kɔ ɛko ɛ bɔs djas.» 18 Deenek, Zɛɛb nɛ
gek ghoŋ nɛ mot lyem'ɛ di kwyɛl náá nyɛ gek nyɛ
ghoŋ ɔ, é sok nyɛ di ekwyɛl ɛ, nyɛ nɛ sa náá mot lyel
lyem. 19 Wɔ ɛ́ nɛ ghwyil ɛke nɛ nam náá: «Étɛp yé,
Zɛɛb di ebaadul mena mɛlɔ? Deenek, ɛzɛ aakoodi nɛ
ghwyil ɛmaad lyem sok ɛkwosak ɛlɛ?» 20 Wɔy, wɔy ɛ́
yɔ zɛ, wɔy mot epuud, étɛp wɔ neesuu mɛso nɛ Zɛɛb?
Bhe dyak nɛdji mot namɛ yɛ ɔ ɛ náá: «Étɛp yé wɔ mɛ
mɛ dáak e?» 21 Mot di emɛ mɛbhe mɛ dyak ɔ, nyɛ ɛ́ nɛ
ghwyil ɛmɛ sa nyɛ di ekwyɛl ɛ nɛ pɔtɔ dyak. Deenek,
nɛ pɔtɔ dyak tak wat, nyɛ ɛ́ nɛ ghwyil ɛmɛ mɛbhe mɛ
dyak e ghoŋ nɛghu mɛbhe dyak ee bot di ebe mɛlu
mɛ djas ɛ. 22 Tin, dáa Zɛɛb nadi ekwyɛl ɛ́ ɛlyaal ɛbuk
ɛ lɛ, nɛ mɛbwala mɛ. Bela náá, nyɛ naadyeebamaad
lyem kɔ ɛsu ɛ bot ɛ nadi egoka nɛ ɛbuk ɛ lɛ, bot ɛ nadi
egoka nɛ ɛsyee ɔ. 23 Tin, nyɛ nabaakwyɛl ɛ lyaal ɛ dáa
mɛkas mɛ di eval ɛ nɛ bɛdhiiti bot ɛ. Bot ɛ nyɛ di nɛ
boo lyem ghoŋ nɛ nɔɔ ɔ, bot ɛ nyɛ naloozesɛ́ɛ étɛp bɛ
neebela di tɔ mɛkas mɛ ɔ. 24 Bot ɛ tak ɛ́ menabɛlka,
menabɛlka bot ɛ nyɛ nadjóo ɔ, ààkabɛ tɔ sama eYuda
nɛ eYuda, ye ɛ́, dɔɔ nɛ tɔ sama bot ɛ membyak mesis.
25 Ye ɛ́ dáa nyɛ nalɛɛ tɔ mɛkana mɛ ngoolel-mɛkpa
Oze ɛ: «Bot ɛ nabɛ náá, bɛ tok bot mbyak'am ɔ, mɛ
aakadjóo bɛ ɛ, bot ɛ mbyak'am, bot ɛ mbyak mɛ nadi
ààkwyɛl ɔ, mɛ aakadjóo bɛ ɛ, bot ɛ mɛ di ekwyɛl ɔ. 26
Tin, edi bɛ nake nɛ nɔɔ náá: “Bi tok bot ɛ mbyak'am
ɔ”, bɛ aakadjóoaa ɛ bɔn ɛ Zɛɛb di nɛ tsik ɔ.» 27 Deenek,
ngoolel-mɛkpa Izayi pɛ yɛ kyee, nyɛ nadi etuud dum
nɛ bot ɛ mbyak Yisalaɛl ɛ náá: «Ye nakoozodi náá, bot
ɛ mbyak Yisalaɛl nadi ɛ́ ɛbuɛpe dáa bɛsyɛ engwoob
boo dii mɛsɔn ɔ, ye ɛ́ ba bim bot pak bot aalik ɔ ɛ́
kwaabela tsik, 28 etɛɛ náá, sa Ghɛŋ nake náá, nyɛ aasa
ɛ, nyɛ waasa yɛ djas ghal-ghal kɔ ɛko ɛ bɔs.» 29 Ye ɛ́
dáa Ezayi nazeloolɛɛ ɛ: «Ye ɛ́ pe di ɛ́ ààdi náá, Ghɛŋ
Sabhaɔt nabɛ ɛ́ ààlik mena ba bɛdha ɔɔ, pe bot moo
ɛ́ dáa ghaada Sodɔm, Pe bot ɛ tyee wat nɛ ghaada
Ghomɔɔd.» 30 Mena aakeka dáa? Bot ɛ di ààbɛ bot ɛ
mbyak eYuda ɔ nabɛ ɛ́ ààdi esaa náá, bɛ di bot ɛ epiki
é mis mɛ Zɛɛb. Tin, Zɛɛb naabee bɛ dáa bot ɛ epiki
kɔ ɛsu ɛdum ɛ koŋ ɛ lɔɔ nɛ Zɛɛb. 31 Bela náá, bot ɛ
mbyak Yisalaɛl, bot ɛ nadi esaa náá bɛ di bot ɛ epiki é
mis mɛ Zɛɛb dáa Etsi di elɛɛ ɛ, bɛ nabɛ ɛ́ ààbela yɛ. 32
Bɛ nadi ààbela yɛ étɛp yé? Etɛɛ náá, bɛ nabɛ ɛ́ ààdi
esaa náá, bɛ di bot ɛ epiki é mis mɛ Zɛɛb kɔ ɛsu ɛdum
koŋ ɛ lɔɔ nɛ nɛ. Bɛ nadi egek ɛ náá, bɛ aadi ɛ́ epiki bot
dum nɛ mɛsa mɔɔ. Bɛ eekɔa é ɛkok ɛ di esa náá, bot
bema ɛbɛk ɛ. 33 Ekwyala lɛɛ ɛ náá: «Beeka, mɛ eewa tɔ
ghaada Siyɔn, ɛkok ɛ di esa náá, bot bema ɛbɛk ɛ, bat
ɛkok di ekwyesal bot ɛ. Tin, mot di edum koŋ nɛ ɛkok
ɛ tak ɔ, nyɛ aanàkwaadhuselaa.»

10 Bɔn nyɛɛg bam, ɛkwosak ɛ lyem'am nɛ mendjaala
mam pɛ daa Zɛɛb kɔ ɛsu ɛ bot ɛ mbyak eYuda
é náá, bɛ bela tsik. 2 Nɛ tsɛɛtsɛ, mɛ é nɛ ghwyil ɛdi
tyaa-sɛs edi yɔɔ náá, bɛ nɛ sa zii tɔ ɛsa mɛsa mɛ Zɛɛb.
Tin, zii ɛsa mɛsa mɛ Zɛɛb tak nɛ bu ɛdjak tɔ tak. 3 É
di'enek, bɛ nabɛ é àànyɔ ɛtiibal dáa Zɛɛb di esa náá,
mot di mot epiki é mis mɛ ɛ. Tin, bɛ naasa yɔbɔ mɛpek
mɛ ɛdi epiki e bot nɛ mɛghwyil mɔɔ met. É di'enek, bɛ
nabɛ é ààlooba nɛ dáa Zɛɛb di esa ɛtɛp mot needi mot
epiki ɛ. 4 Etɛɛ náá, ɛtuula ɛ Klisto nabɛ é ɛsik ɛ Etsi ɛ
Moiiz, ɛtɛp bot djas di edum koŋ nɛ Zɛɛb ɔ needjɛaa
di epiki é mis mɛ Zɛɛb. 5 Beeka sa Moiiz nakwyal
dum nɛ dáa mot di egoka nɛ ɛsa ɛtɛp nyɛ needi mot
epiki dum nɛ etsi ɛ: «Mot di ekɛ dáa mɛtiŋ mɛ etsi di
elɛɛ ɔ, nyɛ aadi nɛ tsik kɔ ɛsu ɛ tak.» 6 Tin, gwakeka
dáa ye di ekeaa, ɛtɛp mot needjɛaa di epiki kɔ ɛsu
ɛ ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb ɛ: «Sa wɔ ààke tɔ lyem'ɔ náá:
Ɛzɛ aabyet tɔ gwoo?» Ye kwyɛl é, ɛsil Klisto kɔ ɛko
ɛ bɔs. 7 Sa wɔ ààke-keak tɔ lyem'ɔ náá: «Ɛzɛ ààsul
tɔ guk di ààbɛ nɛ ɛsik ɛ?» Ye kwyɛl ɛlɛɛ é, ɛkɛwyisal
Klisto pak myoŋ. (Abyssos g12) 8 Ye lɛɛ yé? Ye lɛɛ é náá:
«Mɛkpa mɛ Zɛɛb é eezekunaa nɛ nɔ, ye é pɛ tɔ nuub'ɔ,
nɛ tɔ lyem'ɔ.» Mɛkpa mɛ tak é bhaadal ɛdum ɛ koŋ
nɛ Zɛɛb ee bis di egoola ɛ. 9 Deenek yɛ bɛ náá, pɛ tɔ
nuub'ɔ wɔ eemyaal é mis mɛ bot djas náá, Yezu é
Ghɛŋ ɔɔ, yɛ bɛ náá, wɔ eemyaal nɛ lyem'ɔ wat náá,
Zɛɛb naagomal nyɛ pak myoŋ ɔɔ, wɔ aabela tsik. 10
Etɛɛ náá, bot dum koŋ nɛ Zɛɛb ɛ tɔ lyem. Tin, Zɛɛb djɛ
mot di epiki ɛ, nyɛ di edum koŋ nɛ nɛ ɔ. Ye é nɛ nuub
ɛ mot di emyaal ɛdum ɛ koŋ ɛ lɛ nɛ Zɛɛb, da Zɛɛb é
ɛtsik nyɛ. 11 Ekwyala lɛɛ é náá: «Mot aadum koŋ nɛ
Zɛɛb ɔ, nyɛ aanàkwadhuselaa.» 12 É di'enek, ye tok nɛ
mbɛk pak bot ɛ mbyak eYuda nɛ bot ɛ mbyak eGhɛlɛk.
Etɛɛ náá, bɔɔ djas djóo é Ghɛŋ ngɔt, nyɛ sa enɛm esa
bɛ é nɛ bot djas di edjóo nyɛ ɔ. 13 Tin, ekwyala lɛɛ é
náá: «Mot di edjóo din ɛ Ghɛŋ ɔ aabela tsik.» 14 «Haa»
bɛ aakodjóo nyɛ dáa, yɛ bɛ náá, bɛ ààpadum koŋ nɛ
nɛ ɔɔ? «Haa» bɛ aadum koŋ nɛ nɛ dáa, yɛ bɛ náá, bɛ
ààpagwak bot é lii dum nɛ ɔɔ? «Haa» bɛ aagwak bot é
lii dum nɛ nɛ dáa, yɛ bɛ náá, ye tok nɛ bot ɛ di elii
dum nɛ nɛ ɔɔ? 15 Tin, bɛ aakogoola yɛ dáa? Yɛ bɛ náá
ye tok nɛ mot lwomaa ɛtɛp tak ɔɔ. Ye é dáa ekwyala di
elɛɛ náá: «Enɛm, nɛ mɛbɔ mɛ bot ɛ di egoola embɛɛ
mɛbhaadal ɔ!» 16 Tin, bot djas nabɛ é ààlooba nɛ Mbɛɛ
Bhaadal. Ngoolel-mɛkpa Ezayi naake náá: «Ghɛŋ, ɛzɛ
myaal Mbɛɛ Bhaadal bis goola ɛ?» 17 É di'enek, guka
náá, ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb dus é tɔ ɛgwak Mbɛɛ Bhaadal
nagoolaa ɛ. Tin, Mbɛɛ Bhaadal tak é mɛkpa ɛ Klisto.
18 É di'enek, mɛ é tin edji náá, eYuda nabɛ é ààgwak
bhaadal tak e? Tin, yɛ bɛ é, bɛ naagwak ɔɔ! Ekwyala
lɛɛ é náá: «Tuud bɛngoolel ɛ mɛkpa ɛ Zɛɛb naagek
kɔ ɛko ɛ bɔs djas, mɛkpa mɔɔ naadjala kɔ ɛko ɛ bɔs
djas.» 19 Mɛ ɛpebaadji náá, bot ɛ mbyak Yisalaɛl nabɛ
é àànyɔ ɛmɛt lo mɛsɔ mɛ tak e? Tin, pookogwakeka
dáa Moiiz nayala ɛ: «Zɛɛb ke é, mɛ aasa náá, bi di nɛ
mbee lyem nɛ bot ɛ di ààkodi bot ɛ tɛtɛ mbyak ɔ, mɛ
waabesal bin náá, bi di nɛ ɛbuk nɛ bot ɛ mbyak di
ààbɛ nɛ mɛtselal ɔ.» 20 Ezayi naabalazɛke náá: «Zɛɛb
ke é náá: Bot ɛ nadi ààsaa mɛ ɔ naabela mɛ, mɛ naatel
nyel'am nɛ bot ɛ nadi ààwaab dhiiti sonok nɛ nam
ɔ.» 21 Tin, kɔ ɛsu ɛ bot ɛ Yisalaɛl, Zɛɛb naabaake náá:
«Mɛlu djas, mɛ naabɛɛ mɛmbɔ mam nɛ bot ɛ mbyak
di ààlooba nɛ nam ɔ, bot ɛ mengat.»

11 Deenek, mɛ dji é náá: Zɛɛb eebyen bot bɛ? Yɛ
aanàkwaasael deenek! Etɛɛ náá, mam ɛmet é
mot mbyak Yisalaɛl, dha ɛ Abalaam, mɛ é ngɔt tɔ
bot ɛ mbyak Bɛɛzamɛ. 2 Zɛɛb ààpabyen bot bɛ nyɛ
naloozesɛ́ɛ ɔ. Bi nɛ gu ɛnyɔɛpe sa ekwyala di elɛɛ ɛ, e
di ngoolel-mɛkpa ɛ Zɛɛb Eli di emwana nɛ Zɛɛb dum
nɛ mɛfulu mɛ bɔn ɛ Yisalaɛl ɛ: 3 «Ghɛŋ, bɛ naagó
bɛngoolel ɛ mɛkpa mɔ, bɛ naabwak emesa ebuwa bɔ,
mɛ kalik é mam ɛmet. Tin, bɛ ɛpesaŋ ɛgó ɛ mɛ.» 4 Tin,
Zɛɛb nakayala nyɛ dáa? «Mɛ dinaa nɛ bot bɛmil ɛtɛn
nɛ ebá mɛ baal ɔ di náá, bɛ dinaa ààpakwyit mɛboŋ
mɔɔ si sok bhwoob zɛɛb di edjóoaa Bhal ɛ.» 5 Ye é
tyee wat, nɛ é mɛwala mɛ bot di'ak. Ye é nɛ ba bim
bwak tɔ bot Zɛɛb nasɛ́ɛ tɔ enɛm nɛ embɛɛ bɛ. 6 Nyɛ
nasɛ́ɛ bɛ é tɔ enɛm nɛ embɛɛ, ààbɛ kɔ ɛsu ɛ mɛsa mɔɔ.
Ye é pe di ààdi deenek ɔɔ, pe enɛm nɛ embɛɛ e Zɛɛb
tokapɛ enɛm nɛ embɛɛ. 7 Bot aakake tin dáa? Bot ɛ
Yisalaɛl ààpabela sa bɛ nadi esaŋ ɛ. Tin, bot ɛ Zɛɛb
nasɛ́ɛ ɔ, bɛ naabela sa bɛ nadi esaŋ ɛ. Yɛ kabɛ bɛdhiiti
bot ɛ Yisalaɛl ɔɔ, bɛ nabɛ é ààbɛ nɛ ghwyil ɛmɛt ɛtɛp
binek. 8 Ye é dáa ekwyala di elɛɛ ɛ: «Zɛɛb naasa náá,
esisim bɔɔ di ààmɛt ɛtɛp tak, nyɛ naadipal mis mɔɔ,
ɛtɛp bɛ needi ààbee, diyal mɛlɔ mɔɔ dɔɔ nɛ dwoo pan
mos'ak, ɛtɛp bɛ needi ààgwak.» 9 Tin, mɛkoozi Dhavid
naabaake náá: «Mɛbyoŋ mɔɔ di nɛ nɔɔ laab, ye di nɛ
nɔɔ ɛwyet, ye di nɛ nɔɔ di nɔɔ ɛbɛk aakwyesal bɛ
ɛ, da bɛ é bela feŋ bɛ di egoka nɛ yɛ ɛ. 10 Beta náá,
mis mɔɔ ghomela, bɛ di ààkanyaa sok, bɛ gheedi nɛ
ekoŋ nyaka.» 11 Deenek, mɛ ɛpedji náá: Eghɛŋ eYuda
nabema ɛbɛk é, bɛ nakadi é tɔ ndjɛ kɔm-kɔm e? Yɛ

aanàkwaasael deenek! Tin, kɔ ɛsu ɛdjak ɛ lɔɔ, tsik
naadjɛaa bot ɛ di ààbɛ bot ɛ mbyak eYuda ɔ etɛɛ náá,
ye neekpaa bot ɛ mbyak eYuda lyem. 12 Tin, yɛ bɛ
náá, ɛdjak ɛ eYuda naasa náá, bot ɛ bɔs bela mɛvu mɛ
Sisim ɔɔ, yɛ bɛ náá ndjɛ yɔɔ naasa náá bot ɛ membyak
mesis bela mɛvu ɔɔ, «haa» mɛvu mɛ bot ɛ bɔs aakadi
dáa, yɛ di náá, bɛtɛ nɛ bot ɛ mbyak eYuda eebulal
elyem nɛ Zɛɛb étɛp tsik'ɔɔ ɛ? 13 Mɛ kalii wak nenak é
nɛ biyɔ bot ɛ di ààbɛ bot ɛ mbyak eYuda ɔ: Mɛ é mot
lwoma étɛp bot ɛ di ààbɛ bot ɛ mbyak eYuda ɔ. Dáa ye
di deenek ɛ, mam, mɛ ɛpemyaala nɛ mɛsa mam. 14 Mɛ
sa deenek é, étɛp ye neekpaa bɔn nyɛɛg bam bot ɛ
mbyak eYuda lyem. Ye é etɛɛ náá, ba bim bot pak'ɔɔ
neetsak. 15 Etɛɛ náá, é ghɛŋ Zɛɛb nalum bot ɛ mbyak
eYuda koŋ ɛ, ye naasa náá, bot ɛ bɔs bulal ɛgwakel
nɛ Zɛɛb. «Haa» yɛ aakadi dáa, é ghɛŋ Zɛɛb aasa náá,
ɛgwakel bula bula sis nɛ bot ɛ mbyak eYuda ɛ? Nɛ
tsɛɛtsɛ, yɛ aadi é dáa bot aadus tɔ ɛsyee bula tɔ tsik ɛ!
16 Yɛ bɛ náá, tom mapa eedjɛaa nɛ Zɛɛb ɔɔ, ye lɛɛ é
náá, djas é tak moo é dɛɛ. Yɛ bɛ náá, ekaŋal e le é dɛɛ
ɔɔ, deenek, elɛɛ e le tak pe é dɛɛ. 17 Bot ɛ Yisalaɛl
é dáa le oliv ee Zɛɛb natsaal bɛdhiiti elɛɛ ɛ. Tin, wɔ
mot di ààbɛ mot mbyak eYuda ɔ, wɔ é dáa lɛɛ le oliv
dik, wɔ eezɛbotelaa pak elɛɛ e le tak. Nenak, biyɔ djas
lɔɔg bi é nɛ ghwyil dɛ mbɛɛ mɛdii mɛ le yenek di edus
tɔ ekaŋal ɛ. 18 Étɛp tak ɛ di náá, sa wɔ ààbyasal elɛɛ
natsaalaa ɛ. «Haa» ye é yaa ɛbet wɔ aakosa? Ye tok
wɔy di edjɛ ekaŋal ghwyil, ye é ekaŋal ɛ di edjɛ wɔ
ghwyil. 19 Deenek, wɔ é nɛ ghwyil ɛke náá: «Elɛɛ bak
natsaalaa é étɛp mɛ neebomelaa é di yɔɔ.» 20 Ye é
tsɛɛtsɛ. Elɛɛ binek natsaalaa é etɛɛ náá, ye nabɛ é ààbɛ
nɛ ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb. Wɔy botelaa é di'enek ɛ kɔ ɛsu
ɛ ɛdum ɛ koŋ ɛ lɔ nɛ zɛɛb. Tin, sa wɔ ààsa ɛbet, kaaba
Zɛɛb. 21 Tin, tyee wat nɛ dáa Zɛɛb naatsaal elɛɛ e le
nabɛaa ɛ, wɔ koobaka é kaab náá, nyɛ ɛzɛkɛbaasa nɛ
nɔ deenek. 22 Beea dáa Zɛɛb di elyaal é ɛwala wat,
enɛm esa bɛ nɛ ɛlyel ɛ mɛtiŋ mɛ: Nyɛ nɛ byo nɛ bot ɛ
di esa mesyem ɔ. Nyɛ nɛ tel wɔ enɛm esa bɛ. Tin, wɔ
goka é nɛ ɛwa ɛbwaalel tɔ enɛm esa bɛ, yɛ di ààbɛ
deenek ɔɔ, wɔ aatsaalaa dáa lɛɛ le. 23 Bot ɛ mbyak
eYuda ɛbulal ɛdum ɛ koŋ ɛ lɔɔ nɛ Zɛɛb ɔɔ, Zɛɛb é nɛ
ghwyil ɛbaabomal bɛ bomela sis é di bɛ nadi sok ɔ. 24
Wɔ é tɛtɛ lɛɛ le oliv dik ee Zɛɛb natsaal da botal ɛ.
Ààbɛ tyee le oliv nabɛaa bɛak ɛ. Yɛ kabɛ bot ɛ mbyak
eYuda ɔ, bɛ é dáa etɛtɛ elɛɛ le oliv nabɛaa bɛak ɛ. Zɛɛb
é nɛ ghwyil ɛbomal bɛ bomela sis é di bɛ nadi sok
ɔ. 25 Bɔn nyɛɛg bam, mɛ ɛpekwyɛl náá, bi gu etɛp e
Zɛɛb di syela ɛ, deenek ɛ bi aagu náá, bi tok bɛtsoŋ ɛ
bot. Mɛlyel mɛ lyem mɛ bɛdhiiti bot tɔ sama bot ɛ
Yisalaɛl aabɔya kɛkum ɛlu ɛ bot ɛ membyak mesis
djas aabela tsik ɛ. 26 Ye é deenek ɛ bot ɛ Yisalaɛl djas
aabela tsik, dáa ekwyala di elɛɛ ɛ: «Mot aazɛpɛk bot ɔ
aadus ɛ pɛ Siyɔn, nyɛ aadis esa di ààduwal Zɛɛb tɔ
sama bɛdha ɛ Zakɔɔb. 27 Yenek é ɛbhɛŋ ɛ lam mɛ aasa
nɛ nɔɔ, é ghɛŋ mɛ aadis mesyem mɔɔ ɛ.» 28 Yɛ bɛ
náá, nɛ tsɛɛtsɛ bɛ eebyen Mbɛɛ Bhaadal ɔɔ, bɛ é bot
ɛ mɛbhuka ɛ Zɛɛb étɛp enɛm bin. Tin, yɛ kabɛ dum
nɛ dáa Zɛɛb séɛ ɔɔ, Zɛɛb nɛ kwyɛl bɛ kɔ ɛsu ɛ bɛpaa
bɔɔ. 29 Etɛɛ náá, Zɛɛb ààdɛk ɛkɛɛ enɛm nɛ embɛɛ bɛ,
nyɛ ààswoola esiiza bɛ dum nɛ bot ɛ nyɛ nazedjóo
ɔ. 30 Eghɛŋ sok, bi naabyen ɛlooba nɛ Zɛɛb, nenak
yak, bi eezegu boo lyem ghoŋ ɛ Zɛɛb, etɛɛ náá, bot ɛ
mbyak eYuda naabyen ɛlooba nɛ Zɛɛb. 31 Tyee wat nɛ
bɔɔ pe, nenak bɛ eebyen ɛlooba etɛɛ náá, boo lyem
ghoŋ ɛ Zɛɛb needi nɛ nen. Deenek, etɛɛ náá, bɔɔ pe
neebela boo lyem ghoŋ tak nenak. 32 Etɛɛ náá, Zɛɛb
eezesa náá, bot djas byen ɛlooba étɛp nyɛ neelyaal bot
djas boo lyem ghoŋ'ɛ. (eleēsē g1653) 33 Ekum e Zɛɛb nɛ
bɔk! Nyɛ nɛ bu etsoŋ, nyɛ nɛ bu ɛgu! Ɛzɛ di nɛ ghwyil
ɛpɛs epɛ́ɛ bɛ? Ɛzɛ di nɛ ghwyil ɛpiibal mɛze mɛ? 34
Dáa ekwyala di elɛɛ ɛ: «Ɛzɛ di egu esiiza e Ghɛŋ? Ɛzɛ
aakodi lyoel yɛ? 35 Ɛzɛ nakonyɛl ɛdjɛ nyɛ sonok sok?
Etɛɛ náá, mot tak neebela efute bhii tak?» 36 Etɛɛ náá,
esonok djas dus pɛ daa lɛ, ye é kɔ ɛsu ɛ lɛ esonok djas
di kɔ bɔs, esonok é étɛp ɛsa ɛkwosak ɛ lɛ. Duu di nɛ nɛ
kɔm-kɔm sii nɛ kɔm! Amɛn. (aiōn g165)

12 Deenek, bɔn nyɛɛg, dáa ye di náá, Zɛɛb eezelyaal
boo lyem ghoŋ'ɛ nɛ nena ɛ, mɛ ɛpedjɛ bin
mɛghaaz náá, bi ka mɛnyel men dáa buwa di nɛ tsik
ɛ, buwa na dɛɛ Zɛɛb di emyaala nɛ yɛ ɛ. Deenek, ye
é nɛ nen ɛ tɛtɛ mendjaala dáa ekwyala di elɛɛ ɛ. 2
Sa bi ààbaŋa mɛfulu mɛ bot ɛ bɔs'ak. Tin, betka náá,
Zɛɛb nyɛ ɛmet swoola esiiza bin. É di'enek ɛ bi aagu
ɛkwosak ɛ Zɛɛb: Ye é sa di enyɔ ɛ, sa nyɛ di emyaala
nɛ yɛ ɛ, sa di ààbɛ nɛ ɛtɔn ɛ. (aiōn g165) 3 Kɔ ɛsu ɛ enɛm
nɛ embɛɛ ee Zɛɛb nadjɛ mɛ ɛ, mɛ lɛɛ nɛ nen é náá: Sa
bi ààdi nɛ ɛghɛɛa nyel kɛdhaa. Ye goka é náá, mot
nɛ mot gu mbi mot nyɛ di é, dum nɛ yɛ ɛkɛɛ ɛdum
ɛ koŋ nɛ Zɛɛb nyɛ bela ɛ. 4 Dáa ye di náá, nyel wat
mena dika nɛ yɛ nɛ bu ekyes ɛ, kyes nɛ kyes é nɛ mɛsa
mɛ ye di esa ɛ. 5 Ye nakoozodi náá, bot é ɛbuɛpe, bot
moo é nyel ngɔt tɔ ɛgwakel nɛ Klisto. Deenek, bot é tɔ
ɛgwakel pak'ena dáa esum e nyel mot ngɔt. 6 Deenek,

menaka é nɛ mɛkɛɛ membi-membi ee Zɛɛb nadjɛ mot
nɛ mot dum nɛ enɛm nɛ embɛɛ bɛ ɛ. Mot ngɔt tɔ len
ɛbela ɛkɛɛ ɛgoola bhaadal dus pɛ daa Zɛɛb ɔɔ, nyɛ
goka é nɛ ɛsa yɛ tɔ ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb. 7 Tin, ye é bɛ
náá, mot ngɔt é nɛ ɛkɛɛ ɛsa mɛsa ɔɔ, nyɛ sa yɛ. Ye é bɛ
náá, mot ngɔt é nɛ ɛkɛɛ ɛlyo ɔɔ, nyɛ lyo yɛ. 8 Ye é bɛ
náá, mot ɛ nɛ ɛkɛɛ ɛdjɛ bɛsɔ mɛghaaz ɔɔ, nyɛ goka é
nɛ ɛsa yɛ. Yɛ bɛ náá, mot é nɛ ɛkɛɛ ɛgwyena ɔɔ, nyɛ
goka é nɛ sa yɛ nɛ mbɛɛ lyem. Yɛ bɛ náá, mot é nɛ ɛkɛɛ
ɛdjɛɛd bɛsɔ bot ɔɔ, nyɛ goka é nɛ ɛsa yɛ nɛ zii. Yɛ bɛ
náá, mot é nɛ ɛkɛɛ ɛkwyee bɛdjel ɛ bot ɔɔ, nyɛ goka é
nɛ ɛsa yɛ tɔ mɛmyaala. 9 Beta náá, kwyɛl bi di nɛ yɛ ɛ,
di ààbɛ nɛ mɛdhyaaz pɛ ɛko bhimis pɛ si. Byenka ɛsa
ɛbiyo, dika tɔ enɛm esa. 10 Kwyɛlaka pak'en nɛ lyem
wat dáa bɔn nyɛɛg tɔ ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb, kaabelka
pak'en. 11 Tin, dika bot ɛ ɛsa mɛsa ɛ Ghɛŋ «waŋa-
waŋa» nɛ bham djas, ààkabɛ tɔ elɛtɛ. Waka zii tɔ ɛsa
mɛsa ɛ Ghɛŋ. 12 Dika nɛ mɛmyaala kɔ ɛsu ɛ ɛbwaalel ɛ
len. Dika nɛ ɛmaad ɛ lyem tɔ mezuk. É di'enek, bi goka
é nɛ ɛwa zii tɔ mendjaala. 13 Tin, kwyeeka bɔn nyɛɛg
bin bot ɛ na dɛɛ di tɔ pwom ɔ. Beka bot djas di esulal
pɛ yebɔ ɛ ɛnyɔɛpe. 14 Deenek, djaalaka náá, Zɛɛb sa
enɛm esa nɛ bot ɛ di etiig bin ɔ. Djaalaka náá, Zɛɛb
sɛɛ bɛ mɛtel, ààbɛ náá, nyɛ wa bɛ tɔ mbee baka. 15
Myaalaka sama nɛ bot ɛ di tɔ mɛmyaala ɔ, djeka sama
nɛ bot ɛ di edje ɔ. 16 Dika tɔ ɛgwakel pak'en. Tin, sa bi
ààdi bot ɛ ɛghɛɛaa nyel, dika bot ɛ mɛsila. Tin, sa biyɔ
ààbee náá, biyɔ bɛmet é zoodi bɛtsoŋ ɛ bot. 17 Sa bi
ààbulal ɛbiyo mot sa wɔ ɛ nɛ ɛbiyo. Waka lyem tɔ ɛsa
enɛm esa é mis mɛ bot djas. 18 Yɛ bɛ náá ye dus é nɛ
nen ɔɔ, bi é di nɛ ghwyil ɔɔ, saka náá, bi di tɔ ɛgwakel
nɛ bot djas. 19 Bɔn nyɛɛg bam, pak'en sa bi ààbulal
ɛbiyo nɛ ɛbiyo. Tin, betka náá, Zɛɛb nyɛy ɛmet wa mot
di esa ɛbiyo ɔ é feŋ, etɛɛ náá, Ghɛŋ lɛɛ tɔ ekwyala é
náá: «Ye é mam é di egoka nɛ ɛbulal ɛbiyo bɛ sa bin ɛ,
mam é di edjɛ mot nɛ mot yɛ efute.» 20 Tin, ekwyala
baalɛɛ é náá: «Ye é bɛ náá mot mɛbhuka mɔ é nɛ za,
nɛghu nɛ gwyes mɛdii ɔɔ, djɛa nyɛ. Etɛɛ náá, wɔ di esa
deenek ɔɔ, ye é dhatyee náá, wɔ ɛpekɛl nyɛ da kɔ lo.»
21 Deenek, sa wɔ ààbet náá, ɛbiyo kwak wɔ. Tin, ye
goka é náá, enɛm esa bɔ bela eghɛŋ kɔ ɛbiyo.

13 Mot nɛ mot goka é nɛ ɛlooba nɛ eKukuma di
edjɛɛd bot kɔ bɔs ɔ. Etɛɛ náá, ghwyil ekukuma
djas dus é pɛ daa Zɛɛb. Tin, bot ɛ di ekukuma ɔ, ye é
Zɛɛb ɛ nadjɛ bɛ boo e kukuma. 2 Étɛp tak ɛ di náá,
mot ɛbyen ɛlooba nɛ kukuma ɔɔ, nyɛ eebyen ɛlooba
nɛ lwomel Zɛɛb nadjɛ ɛ. Tin, bot ɛ di ebyen ɛlooba ɔɔ,
bɛ ɛpedul epɛ́ɛ kɔ lɔɔ. 3 Bot ɛ di esa enɛm esa ɔɔ, bɛ
tok nɛ ghwyil gwak bwoo nɛ ekukuma. Tin, ye é bot
ɛ di esa embee mɛsa ɔ, di egoka nɛ ɛdi nɛ bwoo nɛ
ekukuma. Wɔ kwyɛl ɛdi ààbɛ nɛ bwoo nɛ eKukuma ɔɔ,
wɔ goka é nɛ ɛsa enɛm esa, bɛ waamyaala nɛ nɔ. 4
Etɛɛ náá, ekukuma sa mɛsa mɛ Zɛɛb é étɛp ɛkwyee wɔ.
Tin, yɛ bɛ náá, wɔ eesa ɛbiyo ɔɔ, bema ba nɛ nɔɔ etɛɛ
náá, Zɛɛb naadjɛ bɛ ghwyil ɛwa bot di esa ɛbiyo ɛ é
feŋ. É sok bɛ di esa deenek ɛ, bɛ sa é mɛsa ɛ Zɛɛb, étɛp
ɛlyaal ɛbiyo ɛ Zɛɛb nɛ bot ɛ di esa embee mɛsa ɔ. 5
Dum nɛ tɛp tak é di egoka náá, bot looba nɛ ekukuma,
ààzobɛ-bɛak étɛp ɛkaab ɛ feŋ. Tin, loobaka nɛ nɔɔ
etɛɛ náá, bi nɛ gu tɔ ebhum elyem bin náá, ye é sa
di ɛnyɔɛpe ɛ. 6 Kɔ ɛsu ɛ tak é bi di etuud membi mɛ
lapo djas. Etɛɛ náá, bot ɛ di enɔɔ epata e lapo tak ɔ
sa é mɛsa Zɛɛb dum nɛ mɛsa tak. 7 Tuudka mot nɛ
mot sa di egoka nɛ ɛtuudaa ɛ: Ye é bɛ náá, ye é etuud
epata e lapo ɔɔ, tuudka epata e lapo. Yɛ kabɛ dhiiti
mbi etuud sis ɔɔ, tuudka yɛ, yɛ bɛ ɛlooba ɔɔ, loobaka.
Yɛ kabɛ tɛp ɛdjɛ duu ɔɔ, djɛka duu nɛ mot di egoka nɛ
duu ɔ. 8 Nàdi nɛ kola sɔ'ɔ mot, ye di ààbɛ kola kwyɛl
bi di egoka nɛ ɛdi nɛ yɛ pak'en ɛ, etɛɛ náá, mot di
ekwyɛl bɛsɔ ɔ looba é nɛ etsi djas. 9 É di'enek, etsi lɛɛ
é náá: Sa wɔ ààsa mɛzɔ, sa wɔ ààgó mot, sa wɔ ààdjii
sa mot, sa wɔ ààwyeeb sa mot. Mɛtiŋ menek djas dus
é tɔ ɛkpa wat di eke náá, kwyɛla sɔ'ɔ mot dáa wɔ di
ekwyɛl nyel'ɔ ɛmet ɛ. 10 Mot di ekwyɛl mɔn sɔ mot
ɔ, nyɛ tok nɛ ghwyil ɛsa nyɛ sa ɛbiyo. Tin, wɔ kwyɛl
sɔ'ɔ mot ɔɔ, wɔ eelooba nɛ etsi djas. 11 Saka deenek
etɛɛ náá, bi nɛ gu mɛwala mena kadika mos'aak: Ye é
ɛwala mena di egoka nɛ ɛdjem é egɔ ɛ. Etɛɛ náá, tsik
moo é ɛkunaaɛpe nɛ nena dhaa-dhaŋak é ghɛŋ mena
nadumka koŋ nɛ Yezu Klisto ɛ. 12 Deenek, pum moo
é ɛtsetaɛpe, mɛlem moo aalem. Djhookatka embee
mɛsa mɛ di esael tɔ ghooghom ɛ, deenek, djhoonɔɔka
bɛghɛl di ebeaa e mwos ɛ. 13 Djhookɛka tɔ epiki, dáa
bot ɛ di ekɛ tɔ gwyɛ ɔ. Sa mena ààdika bot ɛ elangi,
bot ɛ mɛzɔ. Sa mena ààdika bot ɛ di enɔɔ mɛzɔ tyee
mɛsa ɔ. Sa mena ààdika bot ɛ mɛwɔ, bot ɛ di ewyeeb
esa e bot ɔ. 14 Tin, dika nɛ mɛfulu ɛ Ghɛŋ Yezu Klisto.
Sa bi ààbet náá, embee mɛkwosak pus bin é ze ɛbiyo.

14 Beka mot di ààlyel tɔ ɛmyaal ɛ lɛ ɛnyɔɛpe ɔ, sa
bi ààlii ɛbiyoɛpe dum nɛ mɛkpa mɛ. 2 Ye é nɛ
ghwyil ɛdi náá, mot ɛpemyaal ɛdɛ membi mɛ edee
djas. Tin, mot di ààlyel ɛnyɔɛpe tɔ ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb
ɔ zodɛ yɛ é mɛwyee. 3 É di'enek, mot di edɛ membi

mɛ edee djas ɔ, sa nyɛ ààbyasal mot di etsi bɛdhiiti membi mɛ edee ɔ. Mot di etsi bɛdhiiti membi mɛ edee ɔ, sa nyɛ ààbyasal mot di edɛ membi mɛ edee djas ɔ, etɛɛ náá Zɛɛb eemyaal nyɛ. 4 Wɔy ɛ́ yɔ zɛ étɛp ɛpɛ́ɛ mot-mɛsa mɛ mot sis? Nyɛ sa mɛsa mɛ ɛnyɔɛpe nɛghu ààsa ɛnyɔɛpe ɔɔ, ye gwyák ɛ́ kukuma yɛ. Tin, nyɛ aapyet tɔ ɛsa mɛsa mɛ, etɛɛ náá, Ghɛŋ ɛ́ nɛ ghwyil sa náá, nyɛ pyet. 5 Mot ɛ́ nɛ ghwyil bee náá, yak ɛlu eedhaa yak. Tin, dhiiti mot kabee ɛ́ náá, mɛlu djas ɛ́ djala. Mot nɛ mot goka ɛ́ ɛdi nɛ ɛmyaal tɔ sa nyɛ di egek ɛ. 6 Mot di ewa mbɛk pak mɛlu ɔ, nyɛ sa yɛ ɛ́ étɛp ɛduwal ɛ Ghɛŋ, mot di edɛ membi mɛ edee djas ɔ, nyɛ sa deenek ɛ́ étɛp ɛduwal ɛ Ghɛŋ, etɛɛ náá, nyɛ nɛ bulal bhɔɔ nɛ Zɛɛb kɔ ɛsu ɛ edee. Mot di etsi bɛdhiiti membi mɛ edee ɔ, nyɛ sa deenek ɛ́ étɛp ɛduwal ɛ Ghɛŋ, nyɛy pe baabulal ɛ́ bhɔɔ nɛ Zɛɛb. 7 Ye tok nɛ mot pak'ena di nɛ tsik kɔ ɛsu ɛ lɛ met. Ye tok pe nɛ mot di egwyɛ kɔ ɛsu ɛ lɛ met. 8 Yɛ bɛ náá, mena ɛ́ nɛ tsik'ɔɔ, ye ɛ́ kɔ ɛsu ɛ Ghɛŋ, yɛ bɛ náá, mena eegwyɛ ɔɔ, ye ɛ́ kɔ ɛsu ɛ Ghɛŋ. É di'enek, ye nakoozodi náá, mena ɛ́ nɛ tsik, nɛghu mena eegwyɛ, menaka ɛ́ bot ɛ Ghɛŋ. 9 Etɛɛ náá, Klisto naagwyɛ gom étɛp ɛ di ɛ́ Ghɛŋ e bot ɛ nazegwyɛ ɔ, nɛ bot ɛ di nɛ tsik ɔ. 10 Wɔy, étɛp yé wɔ di epɛ́ɛ mɔn nyoog? Nɛ wɔy pe, étɛp yé wɔ di ebyasal mɔn nyoog? Bela náá, menabɛlka djas ɛ́ waadika tɔ epɛ́ɛ e Zɛɛb. 11 Ekwyala lɛɛ ɛ́ náá: «Mam Ghɛŋ, mot di nɛ tsik ɔ, mɛ eemyaal nɛ tsɛɛtsɛ: Bot djas ɛ́ waakwyit mɛboŋ sok bhwoob'am, bot djas ɛ́ waaduwal duma ɛ Zɛɛb.» 12 Deenek, mot nɛ mot ɛ́ waataŋal dum nɛ yɛ mɛsa é mis mɛ Zɛɛb. 13 Djhookatka ɛwa epɛ́ɛ pak'enaka. Sa bi ààdi nɛ mɛfulu mɛ di epus bɔn nyɛɛg bin, bot ɛ di ààlyel tɔ ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb ɔ náá, bɛ bema ɛbɛk nɛghu ɛpus bɛ tɔ ɛbiyo. 14 Kɔ ɛsu ɛ Ghɛŋ Yezu, mɛ nɛ gu ɛnyɔɛpe náá, ye tok nɛ dhiiti sonok di nɛ edhuud. Tin, mot ɛ́ bee náá, yak sonok ɛ́ nɛ edhuud ɔɔ, yɛ aakadi ɛ́ nɛ edhuud étɛp'ɛ. 15 Wɔ djɛ mɔn nyoog tuŋ kɔ ɛsu ɛ edee ɔɔ, gua náá, wɔ ààkakɛ tɔ kwyɛl. Deenek, sa wɔ ààgel tsik mɔn nyoog mot Klisto nagwyɛ étɛp'ɛ ɔ, kɔ ɛsu ɛ ba moo tɛp edee. 16 Yɛ ààgoka náá, sa di enyɔ nɛ biyɔ ɛ, kadi sa di edjɛ bin ze ɛlii ɛbiyoɛpe nɛ bɛdhiiti bot. 17 Étɛp tak ɛ di náá, ɛdi si ekukuma e Zɛɛb, ye tok étɛp edee nɛghu étɛp bɛdhiiti esa e dek. Tin, ye ɛ́ epiki, egwyem, nɛ mɛmyaala ee Sisim na Dɛɛ di edjɛ ɛ. 18 Mot di esa mɛsa mɛ Klisto deenek ɔ, nyɛ ɛ́ mbɛɛ mot é mis mɛ Zɛɛb, bot ɛ́ waadjɛ nyɛ gham. 19 Djhoosaaka sa di egoka nɛ egwyem ɛ, nɛ sa di egoka nɛ ɛkwyee mena náá, mena tɔ́ka sok tɔ ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb ɛ. 20 Sa wɔ ààpul mɛsa mɛ Zɛɛb kɔ ɛsu ɛ edee. Nɛ tsɛɛtsɛ, bot ɛ nɛ ghwyil ɛdɛ membi mɛ edee djas. Tin yɛ àànyɔ náá, bot dɛ sa di nɛ ghwyil ɛpus mɔn nyɛɛg'ena tɔ ɛdjak ɛ. 21 Sa di ɛnyɔɛpe ɛ, ye ɛ́ ɛtsi ɛ tit, ɛtsi ɛ mɛnyok, ye ɛ́ ɛbyen ɛ sa djas di nɛ ghwyil ɛpus mɔn nyoog ɛdjak ɛ. 22 Ɛmyaal wɔ di nɛ yɛ dum nɛ tɛp edee ɛ, diaa nɛ yɛ étɛp wɔy ɛmet é mis mɛ Zɛɛb. Mɛmyaala nɛ mot di ààdjɛ lyem'ɛ mɛbɛ nɛ sa nyɛ zesɛ́ɛ ɛ. 23 Tin, mot ɛ́ di nɛ mbee esiiza é sok nyɛ di edɛ edee ɔɔ, Zɛɛb aawa nyɛ é feŋ. Etɛɛ náá, ɛmyaal ɛ lɛ ɛ́ zyaala nɛ sa nyɛ sa ɛ. Tin, sa djas di zyaala nɛ ɛmyaal ɛ, ye ɛ́ syem.

15 Menabɛlka bot ɛ di elyel tɔ ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb ɔ, mena goka ɛ́ nɛ ɛdjɛ mɛghaaz ɛ nɛ bot ɛ di náá bɛ dinaa ààpaalyel tɔ ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb ɔ. Sa mena ààsaaka esa ee elyem bina di emyaala nɛ yɛ ɛ. 2 Ye goka ɛ́ náá, mot nɛ mot sa sa di náá, mɔn sɔ aamyaala nɛ yɛ ɛ, étɛp nyɛ needi ɛnyɔɛpe, ye neekwyee nyɛ é ɛtó sok tɔ ɛdum ɛkoŋ nɛ Zɛɛb. 3 Tin, Klisto nabɛ ɛ́ ààsaa sa lyem'ɛ aamyaala nɛ yɛ ɛ. Tin, dáa ekwyala di elɛɛ: «Mɛlee mɛ bɛ nadi elee wɔ ɛ́, yɛ eezii kɔ lo'am.» 4 Tin, sa djas nakwyalaa tɔ mɛkana mɛ na dɛɛ na mwa ɛ, ye nabɛ ɛ́ étɛp ye neelyo mena, etɛɛ náá, ye ɛ́ kɔ ɛsu ɛ zii nɛ mɛghaaz ee ekwyala di edjɛ mena ɛ, mena aabelaka ɛbwaalel. 5 Beta náá, Zɛɛb mot di edjɛ bot zii nɛ mɛghaaz ɔ sa náá, bi di tɔ ɛgwakel pak'en dáa Yezu Klisto. 6 Etɛɛ náá, biyɔ djas tɔ ɛgwakel, dhatyee mot ngɔt bi aaduwal Zɛɛb, Sɛɛg ɛ Ghɛŋ'enaka Yezu Klisto. 7 Tin, beelka pak'en, dáa Klisto di ebe bin étɛp duma Zɛɛb ɛ. 8 Tin, mɛ lɛɛ bin ɛ tsɛɛtsɛ náá, Klisto moo ɛ́ mot-mɛsa mɛ bot ɛ mbyak eYuda étɛp ɛlyaal ekɛk ɛ Zɛɛb nakɛk nɛ bɛbhaab'ɔɔ ɛ, nɛ baalyaal náá, Zɛɛb ɛ́ sosoob. 9 Nyɛ nabaazyɛ ɛ́ etɛɛ náá bot ɛ di ààbɛ bot ɛ mbyak eYuda ɔ needuwal Zɛɛb kɔ ɛsu ɛ boo lyem ghoŋ'ɛ, dáa ekwyala di elɛɛ ɛ: «Dum nɛ tɛp tak ɛ, mɛ aaduwal wɔ tɔ bot ɛ di ààbɛ bot ɛ mbyak eYuda ɔ, nɛ ɛduwal din ɛ lɔ.» 10 Ekwyala na dɛɛ ɛpebaalɛɛ náá: «Myaalaka sama nɛ bot ɛ mbyak ɛ Zɛɛb.» 11 Tin, ekwyala ɛpebaalɛɛ náá: «Bot djas di ààbɛ bot ɛ mbyak eYuda ɔ, duwalka Ghɛŋ, biyɔ bot djas di kɔ ɛko ɛ bɔs ɔ, tiika mɛdjeeb di eduwal Zɛɛb ɛ.» 12 Ngoolel-mɛkpa ɛ Zɛɛb Ezayi ɛpelɛɛ náá: «Dha Yese ngɔt ɛ aabyel, nyɛ aazyɛ étɛp ɛdi kukuma bot ɛ di ààbɛ bot ɛ mbyak eYuda ɔ, bot ɛ tak ɛ waawa ɛbwaalel ɛ lɔɔ ɛ́ nɛ nɛ.» 13 Beta náá, Zɛɛb mot di ɛsuk ɛbwaalel ɔ, lwoodal bin nɛ mɛmyaala nɛ tɛtɛ egwyem kɔ ɛsu ɛ ɛdum ɛ koŋ ɛ len nɛ nɛ. Etɛɛ náá, bi needi nɛ ɛbwaalel nɛ nɛ ɛbuɛpe

nɛ ghwyil ɛ Sisim na Dɛɛ. 14 Bɔn nyɛɛg bam, mam ɛ
met ɛpemyaal ɛnyɔɛpe náá, bi ɛ́ lwoodela nɛ mbɛɛ
mɛsa, lwoodela nɛ ghwyil ɛgu sa di egoka náá, bi lyoel
pak'en ɛ. 15 Deenek, nɛ mɛghaaz djas, mɛ naazekwyal
bin tɔ bɛtɛ nɛ mɛ ze mɛ mɛkana mam, ɛ́tɛp bi neetaala
nɛ sa bi nazedjek ɛ. Mɛ nakwyal deenek ɛ kɔ ɛsu ɛ
enɛm nɛ embɛɛ Zɛɛb nadjɛ mɛ ɛ, 16 ɛ́tɛp ɛdi ɛ mot-
mɛsa ɛ Yezu Klisto dum nɛ bot di ààbɛ bot ɛ mbyak
eYuda ɔ. Deenek, mɛ sa ɛ́ mɛsa mɛ mɛbwala tɔ ɛgoola
Mbɛɛ Bhaadal ɛ Zɛɛb, etɛɛ náá, bot ɛ di ààbɛ bot ɛ
mbyak eYuda ɔ needi tyee buwa Zɛɛb di ekwyɛl ɛ, da
bɛ ɛ́ beeaa piki ɛ́ mis mɛ Zɛɛb e ze ɛ Sisim na Dɛɛ.
17 Tɔ ɛgwakel nɛ Yezu Klisto, mɛ ɛ́ nɛ ghwyil ɛdi tɔ
mɛmyaala nɛ Zɛɛb dum nɛ mɛsa mam. 18 Etɛɛ náá,
yɛ bɛ mɛ eelii dum nɛ dhiiti tɛp ɔ, ye ɛ́ aazodi ɛ́ sa
Klisto nasa dum nɛ nam ɛ́tɛp ɛdul ɛ bot ɛ di ààbɛ bot
ɛ mbyak eYuda ɔ looba nɛ Zɛɛb. Nyɛ nasa yɛ ɛ, nɛ
ghwyil mɛkpa nɛ mɛsa, 19 nɛ ghwyil endem mɛ bwala
nɛ mɛvyɛkɛlɛ, nɛ ghwyil Sisim ɛ Zɛɛb. Ɛ́tɛp tak ɛ mɛ
nagoola nɛ bham djas Mbɛɛ Bhaadal ɛ Klisto, kana pɛ
ghaada Yeluzalɛm, zɛnɔɔ mɛdhik mɛsis kɛkum pɛ kyee
dik Iliid. 20 Tin, mɛ nazokwyɛl ɛgoola Mbɛɛ Bhaadal
pɛ tɔ edi di náá, bot nabɛ ɛ́ bɛ dinaa ààgwak bot eelii
dum nɛ Klisto ɛ. Mɛ nasa deenek ɛ, ɛ́tɛp mɛ di ààsum
kɔ ghus zumal dhiiti mot. 21 Mɛ nasa deenek ɛ ɛ́tɛp
ɛdu sa ekwyala di elɛɛ ɛ: «Bot ɛ di náá, bɛ nabɛ ɛ́
ààgoola bɛ Mbɛɛ Bhaadal ɔ, bɛ waabee nyɛ, bot ɛ nadi
ààgwak Mbɛɛ Bhaadal tak ɔ, bɛ waagu mbi mot nyɛ di
ɛ.» 22 Ye ɛ́ etɛp tak ɛ nadi eelu mɛ esok nɛ esok náá,
mɛ zyɛ pɛ yibɔ. 23 Tin, nenak, mɛ eesilal mɛsa mam
kɔ mɛdhik mak. Bela náá, membu nɛ membu, mɛ nadi
ekwyɛl ɛzyɛ pɛ yibɔ. 24 Mɛ kwyɛl ɛsa yɛ ɛ, é ghɛŋ mɛ
aató pɛ kyee dik Ɛspanyɛ ɛ. Etɛɛ náá, mɛ ɛ́ nɛ ɛbwaalel
ɛbela mɛkɛɛ é sok mɛ dhaa pɛ yebɔ ɛ́tɛp ɛtó pɛ kyee
dik yenek, mɛ aadi ba mɛlu pɛ yibɔ. 25 Tin, nenak yak,
mɛ tó ɛ́ pɛ ghaada Yeluzalɛm ɛ́tɛp ɛsa mɛsa pɛ daa bot
ɛ Zɛɛb di penek ɔ. 26 Etɛp tak ɛ, bot ɛ zɛɛga mendjaala
ghaada Masedwan nɛ yii Akayi namyam ɛsɛɛg epata
ɛ́tɛp bɛdjel ɛ bot ɛ zɛɛga mendjaala ghaada Yeluzalɛm.
27 Bɛ naamyam ɛsa yɛ ɛ nɛ mɛghwyil mɔɔ met, tin, nɛ
tsɛɛtsɛ, bɛ nadi ɛ́ nɛ kola yɔɔ ɔ. Etɛɛ náá, bot ɛ mbyak
eYuda mendjaa mɛ mendjaala menek naagwyena esa
e Sisim nɛ bot ɛ di ààbɛ bot ɛ mbyak eYuda ɔ. Deenek,
bot ɛ di ààbɛ bot ɛ mbyak eYuda ɔ goka ɛ́ nɛ ɛkwyee
bɛ nɛ ekum bɔɔ. 28 É sok mɛ aasilal etɛp binek ɛ, é sok
mɛ aadjɛ bɛ epata binek ɛ, mɛ aadhaa pɛ yebɔ ɛ́tɛp
ɛgoola pɛ kyee dik Ɛspanyɛ ɛ. 29 Tin, mɛ nɛ gu náá, é
sok mɛ aazyɛ pɛ yebɔ ɛ, Klisto aalyaal mena bɛtɛ nɛ
enɛm nɛ embɛɛ bɛ. 30 Tin, bɔn nyɛɛg gwakeka sa mɛ
di ekwyɛl ɛwaab nɛ nen kɔ ɛsu ɛ Yezu Klisto, dum nɛ
kwyɛl Sisim na Dɛɛ di edjɛ ɛ. Duuka sama nɛ nam tɔ
ɛdjaala Zɛɛb kɔ ɛsu ɛ lam. 31 Djaalaka Zɛɛb ɛ́tɛp nyɛ
neebaal mɛ sok bhwoob bot ɛ kyee dik Yude, bot ɛ di
ààdum koŋ nɛ Klisto ɔ, tin, djaalaka etɛɛ náá, mɛkɛɛ
mɛ aazyɛ nɛ yɛ pɛ ghaada Yeluzalɛm neemyaalaa nɛ
lyem wat nɛ bot ɛ di edum koŋ nɛ Yezu ɔ. 32 Deenek,
yɛ aasa náá, mɛ kum pɛ yebɔ nɛ mɛmyaala djas, Zɛɛb
ɛ kwyɛl ɔɔ, mɛ waanɔɔ ba mɔn ɛwala pɛ daa len. 33
Beta náá, Zɛɛb mot di ɛsuk ɛ egwyem ɔ, di sama nɛ
biyɔ djas. Amɛn.

16 Mɛ eedhis bin kɛl'ena Febe, mot di esa mɛsa mɛ
Zɛɛb tɔ zɛɛga mendjaala ghaada Sɛɛkele ɛ. 2 É
sok nyɛ aakum penek ɛ, beka nyɛ ɛnyɔɛpe nɛ din ɛ
Ghɛŋ, tyee bɔn ɛ Zɛɛb di egoka nɛ ɛsa ɛ. Kwyeeka nyɛ
tɔ etɛp djas é ghɛŋ nyɛ aadi nɛ gwyee mɛkyeea ɛ,
etɛɛ náá, nyɛ naakwyee mbula bot dɔɔ nɛ mam pe.
3 Swoska Pilisil nɛ ngom Akilas, bot ɛ bis nɛ bɛ nɔɔ
di esa mɛsa mɛ Yezu Klisto sama ɔ. 4 Bɛ naaka bet
ɛ́tɛp ɛtsik mɛ. Mɛ eedyeebaghapɛɛ bɛ, ye tok mam nɛ
mam, dɔɔ nɛ bot ɛ ezɛɛga mendjaala djas di ààbɛ bot
ɛ mbyak eYuda ɔ eebaaghapɛɛ bɛ. 5 Swoska dɔɔ nɛ
bot ɛ zɛɛga mendjaala di esɛɛga pɛ yɔbɔ ɛ. Swoska
mɔn nyaag'am Efayinɛt mɛ di ekwyɛl ɔ, nyɛ nadi ɛ́
mot mɛkɛn pɛ tɔ kyee dik Azi nakan ɛdum ɛ koŋ nɛ
Yezu Klisto ɔ. 6 Swoska Maali, mot nadyeebawa nyel
tɔ mɛsa ɛ́tɛp'en ɔ. 7 Swoska pe Andolonikus bɛ nɛ
Zunyas bot ɛ mɛbyel mam, bot ɛ bis nɛ bɛ nɔɔ nadi tɔ
membok ɛ. Bɔɔ djas bɛbá ɛ́ bot ɛ lwoma ee bot di edjɛ
duu ɛbuɛpe ɔ. Ye ɛ́ bɔɔ ɛ́ naleedum koŋ nɛ Yezu Klisto
ɛsok nɛ nam. 8 Swoska Ampilyatus mɔn ɛ nyaag'am
mɛ di ekwyɛl tɔ ɛsa mɛsa mɛ Ghɛŋ ɔ. 9 Swoska Ulbɛ,
mot bis nɛ bɛ nɔɔ di esa mɛsa mɛ Yezu Klisto sama
ɔ, dɔɔ nɛ Sitasis mɔn nyaag'am mɛ di ekwyɛl ɔ. 10
Swoska Apɛlɛs, mot nalyaal mɛsa mɛ ɛdum ɛ koŋ ɛ lɛ
nɛ Klisto ɔ. Swoska bot ɛ mɛbyel mɛ ndjaŋ ɛ Alistobul.
11 Swoska Eloodiɔn, mot mɛbyel mam. Baaswoska
dɔɔ nɛ bot ɛ ndjaŋ ɛ Naasis di edum koŋ nɛ Ghɛŋ
ɔ. 12 Swoska Tiilifɛn bɛ nɛ Tiilyfɔɔz, boa di esa mɛsa
mɛ Ghɛŋ ɔ, baaswoska Pɛɛlsid kɛl'am mɛ di ekwyɛl
ɛbuɛpe ɔ, nyɛ naadyeebawa lyem ɛlyelɛpe tɔ mɛsa
mɛ Ghɛŋ. 13 Swoska Lufus, mot-mɛsa mɛ Ghɛŋ nasɛ́ɛ
ɔ. Baaswoska dɔɔ nɛ nyɛɛg, mot mɛ di ebee nyɛ dáa
nyaag'am ɔ. 14 Swoska pe Asɛɛkilit, nɛ Felegɔn, nɛ

Ɛlmɛs, nɛ Patolobas, nɛ Ɛlmas, zɛnɔɔ bɔn nyɛɛg bɔɔ djas bot ɛ zedum koŋ nɛ Zɛɛb di sama nɛ nɔɔ ɔ. 15 Baaswoska dɔɔ nɛ Filoloɔg bɛ nɛ Zuli, nɛ Nɛɛlɛ bɛ nɛ kɛl, swoska Olɛɛpas, zɛnɔɔ bot djas zedum koŋ nɛ Zɛɛb di sama nɛ nɔɔ ɔ. 16 Swoselka pak'en nɛ mɛbeedela dáa bɔn nyɛɛg tɔ ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb di esa ɛ. Bot ɛ ezɛɛga mendjaala ɛ Klisto djas eeswos bin. 17 Mɛ ɛpedjɛ bin mɛghaaz bɔn nyɛɛg, bi ɛ́ kobaka nɛ bot djas di ewa mbɛk nɛ ɛzɛm tɔ sama bot ɛ zedum koŋ nɛ Zɛɛb ɔ, bot ɛ di esa náá, bi lum koŋ nɛ mɛdjek mɛ bi nadjek ɛ. Dika ɛtsetaɛpe nɛ nɔɔ, 18 etɛɛ náá, mbi binɔk bot ààsa mɛsa mɛ Klisto Ghɛŋ'ena. Tin, bɛ sa mɛsa ɛ́ étɛp bɔɔ bɛmet! Mbɛɛ mɛkpa mɔɔ, nɛ elɛŋ etsal bɔɔ, ye ɛ́ étɛp ɛkɔɔ bot ɛ di ààtselal ɔ. 19 Bot djas nɛ gu ɛlooba ɛ len nɛ Ghɛŋ. Mɛ nɛ myaala étɛp'en, tin, mɛ ɛpekwyɛl náá bi di bɛtsoŋ ɛ bot étɛp ɛsa enɛm esa, esa e dɛɛ, ààbɛ esa e ɛbiyo. 20 Zɛɛb, mot di ɛsuk ɛ egwyem moo aatwaal Satan si mɛko men. Beta náá, enɛm nɛ embɛɛ e Ghɛŋ'enaka Yezu di nɛ nen! 21 Timote mot bis nɛ nɛ di esa mɛsa ɔ eeswos bin, dɔɔ nɛ Lusyus, nɛ Zasɔn zɛnɔɔ Sosipatɛɛd bot ɛ mɛbyel mam. 22 Ye ɛ́ mam, Tɛɛltus ɛ́ di ekwyal bin mɛkana mak, mɛ eeswos bin nɛ din ɛ Ghɛŋ mot di esa náá, mena dika tɔ ɛgwakel ɛ. 23 Ghayus, mot mɛ sulal pɛ yɛ ɔ eebaaswos bin. Ye ɛ́ pɛ yɛ ɛ ee bot di esɛɛga étɛp mendjaala. Elast mot di enɔɔ epata tɔ ghaada bɛ nɛ mɔn nyɛɛg'ena Kaltus eeswos bin. 24 Beta náá, enɛm nɛ embɛɛ Ghɛŋ'ena Yezu Klisto di nɛ biyɔ djas. 25 Djhoobulalka bhɔɔ nɛ Zɛɛb, mot di nɛ ghwyil ɛdjɛ bin mɛghaaz étɛp bi needi ghiŋ tɔ ɛdum ɛ koŋ ɛ len dáa mɛ di egoola bin tɔ Mbɛɛ Bhaadal kɔ ɛsu ɛ Yezu Klisto ɛ. Eghɛŋ sok, Zɛɛb nabɛ ɛ́ ààtel bot ɛkwosak ɛlɛ, nyɛ naasyel yɛ. (aiōnios g166) 26 Nenak yak, nyɛ eetel yɛ popoopwon tɔ bɛmɛkana mɛ bɛngoolel ɛ mɛkpa dáa Zɛɛb na kɔm-kɔm nalɛɛ ɛ. Tin, bot djas di ààbɛ tɔ mbyak eYuda ɔ eegwak yɛ, étɛp bot needum koŋ nɛ nɛ, nɛ ɛlooba nɛ nɛ. (aiōnios g166) 27 Djhoodjɛka duu nɛ Zɛɛb nɛ din ɛ Yezu Klisto, nyɛy mot di nyɛ ɛmet etsoŋ ɔ, Amɛn. (aiōn g165)

Koolɛt yii Mɛkɛn

1 Ye ɛ́ mam Pəl, mot Zɛɛb natɔ́ tɔ ɛkwosak ɛ lɛ náá
mɛ di mot-lwoma ɛ Yezu Klisto ɔ. Ye ɛ́ bis nɛ mɔn
ɛ nyɛɛg'ena Sɔstɛn. **2** Mɛ kwyal mɛkana mak ɛ étɛp
bot ɛ zɛɛga mendjaala ghaada Koolɛt. Biyɔ, bot ɛ Zɛɛb
nadjóo étɛp bi needi mot ngɔt nɛ Yezu Klisto ɔ. Biyɔ,
nɛ bot djas di kɔ mɛl mɛ di etuwal din ɛ Ghɛŋ Yezu
Klisto ɔ, bi ɛ́ bot ɛ na dɛɛ. Ye ɛ́ nyɛy ɛ di Ghɛŋ'ɔ, nɛ
ɛbaadi Ghɛŋ'enaka. **3** Beta náá, bi bela mbɛɛ bhwoob
nɛ egwyem e Zɛɛb Sɛɛg'enaka nɛ yii Ghɛŋ Yezu Klisto.
4 Deenek, mɛ ɛpeghaapɛɛ Zɛɛb mɛlu djas étɛp enɛm
nɛ embɛɛ nyɛ nasa bin dum nɛ Yezu Klisto ɛ. **5** Tin,
tɔ ɛgwakel ɛ len nɛ Yezu Klisto, bi nazedjɛaa mɛkɛɛ
djas, daŋ-daŋ ɛ yii ɛgu etsɛɛtsɛ nɛ yii ɛgoola mɛpka
mɛ Zɛɛb. **6** Ye nabɛ ɛ́ bis naabaŋa bin etɛp Klisto
nasa ɛ, deenek, Zɛɛb nadi elyaal náá, etɛp binek djas
nadi ɛ́ etsɛɛtsɛ. **7** Tin, biyɔ bot ɛ di ebhwood ɛwala
ɛ Ghɛŋ'enaka Yezu Klisto aatuula ɛ, sa ɛkɛɛ ɛ wat
ààwyii tɔ len. **8** Ye ɛ́ nyɛy kwaadjɛ bin ghwyil ɛ di
tɔ epiki, kɛkum dwoo mɛsik mɛ bɔs. Deenek ɛ di
náá, bɛ aanàbela sa bɛ aapit bin kɔ ɛsu ɛ tak e ɛwala
Ghɛŋ'enaka Yezu Klisto aazyɛ ɛ́. **9** Etɛɛ náá, Zɛɛb mot
nadjóo bin náá, bi needi tɔ ɛgwakel nɛ mɔn'ɛ Yezu
Klisto Ghɛŋ'enaka ɔ, nyɛ waasa sa nyɛ nakɛk ɛ. **10** Bɔn
nyɛɛg bam, mɛ ɛpedjaala nɛ nen nɛ din ɛ Ghɛŋ'enaka
Yezu Klisto náá: Gwakelka, sa bi ààdi nɛ zyala pak'en,
dika tɔ ɛgwakel nɛ lyem wat, da bi ɛdi nɛ esimza wat,
zɛnɔɔ egeka wat. **11** Bɔn nyɛɛg bam, mɛ lii deenek ɛ
etɛɛ náá, mɛ gwak nɛ bot ɛ mɛbyel ɛ Kolowe ɛ náá,
ye moo ɛ́ nɛ mɛbhuka pak'en. **12** Gwakeka sa mɛ di
ekwyɛl ɛlɛɛ bin ɛ. Pak'en, bɛdhiiti bot ɛpeke náá:
«Mam ɛ́ mot ɛ Pəl!» Bak náá: «Mam ɛ́ mot ɛ Apolɔs!»
Bak bɛdhiiti náá: «Mam ɛ́ mot ɛ Pyɛɛd!» Deenek, bak
bot kake ɛ́ náá: «Mam ɛ́ mot ɛ Klisto!» **13** Egeka bin ɛ
náá, Klisto ɛ́ nɛ ghwyil ɛkaŋaa epes epes e? Ye ɛ́ Pəl ɛ
nabemaa ɛ́ mɛlaaba étɛp'en e? Bi naduwaa Zɛɛb ɛ nɛ
din ɛ Pəl e? **14** Mɛ ɛpeghaapɛɛ Zɛɛb etɛɛ náá, pak'en,
ye tok nɛ mot mɛ naduu nyɛ Zɛɛb, yɛ di ààbɛ Kilipus
nɛ Ghayus bot ɛ mam naduu ɔɔ. **15** Tin, mot tok nɛ
ghwyil ɛke náá, bi naduwaa Zɛɛb ɛ nɛ din ɛ lam. **16**
Deenek, ye ɛ́ tsɛɛtsɛ náá, mɛ naaduu bot ɛ mɛbyel ɛ
Stefanas Zɛɛb. Bhii tak, mɛ ààbee náá, mɛ naaduu
bɛdhiiti bot Zɛɛb. **17** Etɛɛ náá, Klisto nabɛ ɛ́ ààlwom
mɛ náá, mɛ kɛduu bot Zɛɛb. Tin, nyɛ nalwom mɛ ɛ
náá, mɛ kɛgoola Mbɛɛ Baadhal. Deenek, sa mɛ ààgoola
yɛ nɛ etsoŋ e bot ɛ bɔs, ye ɛpedi ɛdi deenek ɔɔ, ɛsyee ɛ
Klisto kɔ mɛlaaba kadi ɛ́ ààbɛ nɛ mɛbwala. **18** É mis
mɛ bot ɛ zewo ze ɔ, ɛlyo bot dum nɛ ɛsyee ɛ Klisto kɔ
mɛlaaba ɛ́ dhatyee mɛlyet. Tin, yɛ kabɛ bisɔ bot ɛ di
edu ze tsik ɔ, bis bee ɛ́ náá, ɛlyo bot dum nɛ ɛsyee ɛ
Klisto kɔ mɛlaaba ye ɛ́ mɛbwala ɛ Zɛɛb. **19** Ekwyala lɛɛ
ɛ́ náá: «Mɛ aapul etsoŋ e bɛtsoŋ ɛ bot, mɛ aamwas
mɛtselal mɛ bot ɛ bɛtselal.» **20** É di'enek, tsoŋ mot
kadi tin paa? Mot mɛtselal kadi tin paa? Mot di egu
ɛlii ɛnyɔɛpe ɛ́ ɛwala ɛlak, kadi tin paa? Bi ààbee tin
náá, Zɛɛb naazelyaal náá, etsoŋ e bot ɛ bɔs ɛ́ dhatyee
mɛlyet e? **(aiōn g165)** **21** Tin, Zɛɛb tɔ etsoŋ bɛ, nyɛ nɛ
gu náá, bot ɛ di kɔ bɔs ɔ tok nɛ ghwyil ɛgu nyɛ nɛ
etsoŋ bɔɔ met. Dum nɛ tɛp tak ɛ, Zɛɛb namyam ɛtsik
bot ɛ di emyaal mɛlyo mɛ ɛsyee ɛ Klisto kɔ mɛlaaba
ɛ. Mɛlyo mɛ tak ɛ́ nɛ bɛdhiiti bot ɛ dáa mɛlyet. **22**
Deenek, bot ɛ mbyak eYuda saŋ ɛ mɛvyɛkɛlɛ. Yɛ kabɛ
bot ɛ mbyak eGhɛlɛk ɔ, bɔɔ kasaŋ ɛ etsoŋ. **23** Yɛ kabɛ
bisɔ ɔ, bis lyo bot ɛ ɛsyee ɛ Klisto kɔ mɛlaaba. Tin, ye ɛ́
nɛ bot ɛ mbyak eYuda ɛ mɛlee, ye kadi ɛ́ dáa mɛlyet
pɛ daa bot ɛ membyak mesis. **24** Tin, dum nɛ bot ɛ
Zɛɛb nazedjóo ɔ, ye nakoozodi bot ɛ mbyak eYuda
nɛghu bot ɛ di ààbɛ tɔ dhaad mbyak eYuda ɔ, Klisto ɛ́
di nɛ mɛbwala nɛ etsoŋ e Zɛɛb. **25** Etɛɛ náá, etɛp e
Zɛɛb ee bot di ebee náá ye ɛ́ mɛlyet ɛ, ye ɛ́ etɛp di
nɛ etsoŋ dhaa etsoŋ bɔɔ ɛ. Deenek, edi bot di ebee
náá Zɛɛb ɛ́ tsabel ɔ, yɛ eedhaa bot ɛ bɔs nɛ ghwyil. **26**
Tin, bɔn nyɛɛg, beeka mbi bot bi di ɛ, biyɔ bot ɛ Zɛɛb
nazedjóo ɔ. Dilka mɛnyel men, etɛɛ náá pak'en, ye tok
nɛ mbula bot di nɛ etsoŋ, nɛ mɛbwala nɛghu bɛtɛtɛ ɛ
bot. **27** É di'enek, Zɛɛb kanɔŋ ɛ́ sa di ɛ́ mis mɛ bot dáa
mɛlyet ɛ, étɛp ɛdjɛ syen nɛ bɛtsoŋ ɛ bot. Nyɛ kanɔŋ ɛ́
sa di ààbɛ nɛ ghwyil ɛ́ mis mɛ bot ɛ bɔs ɛ, étɛp ɛdjɛ
syen nɛ bot ɛ di ebee náá, bɛ ɛ́ nɛ ghwyil ɔ. **28** Tin, nyɛ
naanɔɔ bot di ebee ɛ́ mis toto ɔ, bot ɛ di ebhinaa ɔ,
nɛghu bot ɛ di ààval dhiiti sonok ɛ́ mis mɛ bot ɛ bɔs ɔ,
étɛp ɛdjɛ syen nɛ bot ɛ di ebee náá, bɛ ɛ́ bɛtɛtɛ bot
ɔ. **29** Deenek, ye tok nɛ dhiiti mot kɔ ɛko ɛ bɔs di nɛ
ghwyil ɛghɛɛ nyel ɛ́ mis mɛ Zɛɛb. **30** Nyɛ nasa deenek
ɛ, étɛp nyɛ neewa bin tɔ ɛgwakel nɛ Yezu Klisto. Nyɛ
naasa náá, Klisto di nɛ nena etsoŋ di edus pɛ daa Zɛɛb
ɛ. Kɔ ɛsu ɛ lɛ, Zɛɛb eesa náá, mena dika epiki bot. Nyɛ
sɛ́ɛ mena ɛ, étɛp mena needika bot bɛ, nɛ ɛpɛk mena
tɔ mesyem. **31** Ekwyala nabela ɛsuk ɛ kɔ mɛkpa mak:
«Yɛ bɛ náá, mot ɛpekwyɛl ɛghɛɛ nyel ɔɔ, nyɛ goka ɛ́
nɛ ɛghɛɛ nyel ɛ dum nɛ sa Ghɛŋ di esa ɛ.»

2 Bɔn nyɛɛg, é ghɛŋ mɛ nazyɛ pɛ daa len zɛlɛɛ bin
esa e Zɛɛb nadi tɔ sɔ ɛ, mɛ ààpalii nɛ nen tɔ mɛkpa
di ekɔala ɛ, ààbɛ-bɛak nɛ mɛkpa mɛ di elyaal ɛgu ɛ
lam ɛ. 2 Etɛɛ náá, ye nabɛ é mɛ eezeke náá, tɔ bim
mɛlu mɛ mena aadika sama ɛ, mɛ aanàsaŋ ɛgu ɛ dhiiti
sonok bhis Yezu Klisto, bhis ɛsyee ɛ Yezu Klisto é
mɛlaaba. 3 Dum nɛ tɛp tak é mɛ zyɛ pɛ daa len, nɛ
mɛsila djas é pwak nɛ bwoo. 4 Deenek, mɛkpa mam
nɛ mɛlyo mam nabɛ é ààbɛ esimza bam ɛmet, étɛp bi
needu etɛp bam. Ààbɛ, ye nabɛ é mɛbwala mɛ Sisim
na Dɛɛ ɛ nadi elyaal popoopwon esa ee mɛ nadi elii
ɛ. 5 É di'enek, ɛdum ɛ koŋ ɛ len nɛ Zɛɛb ààbela ɛsuk
tɔ etsoŋ e bot ɛ bɔs, ye bela ɛsuk ɛ tɔ mɛbwala ɛ
Zɛɛb. 6 Mɛ nɛ gu náá, mɛlyo mɛ ekeletyɛ di náá bɛ
eezewoozal tɔ ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb ɛ, mɛlyo mɛ etsoŋ.
Ààkabɛ etsoŋ e bɔs'ak, ààkobɛ-bɛak yii bɛghɛŋ ɛ di
ekɔk kɔ bɔs'ak ɛ. Etsoŋ e bɔs'ak é eghwyil mɛbwala mɛ
di náá, yɛ aadi é diib dhiiti dwoo ɛ. (aiōn g165) 7 Ààbɛ,
mɛ goola wak ɛ etsoŋ Zɛɛb nadi syela ɛ, yii bot nadi
ààgu ɛ. Zɛɛb naazekoobal etsoŋ tak ɛsok nɛ bhwak
nɛ kusel, étɛp mena needika tɔ duma yɛ. (aiōn g165) 8
Ye tok nɛ dhiiti bɛghɛŋ é di ekɔk kɔ bɔs'ak ɔ, di egu
etsoŋ binek. Tin, ye ɛpedi ɛdi egu yɛ ɔɔ, pe bɛ nabɛ é
ààbem Ghɛŋ, mot di nɛ duma ɔ é mɛlaaba. (aiōn g165)
9 Tin, dáa ekwyala di elɛɛ ɛ: «Sa di náá, mot dinaa
ààpaabee, ààkogwak-gwakak ɛ, sa di náá, mot dinaa
ààpaasimza ɛ, Zɛɛb nakoobal ye é étɛp bot ɛ di ekwyɛl
nyɛ ɔ.» 10 Ghuna, ye é nɛ bisɔ ɛ, sa Zɛɛb nazelyaal é ze
Sisim ɛ. Tin, Sisim na Dɛɛ é nɛ ghwyil ɛsɔs mɛpek mɛ
Zɛɛb djas, dɔɔ nɛ yii di tɔ sɔ ɛ. 11 Yɛ kabɛ mot ɔ, ɛzɛ di
egu egeka e lyem e mot, ye di ààbɛ sisim mot nyɛy
nyɛ ɛmet ɔ. Ye é tyee wat nɛ Zɛɛb, ɛzɛ di egu egeka
e Zɛɛb, ye di ààbɛ Sisim Zɛɛb nyɛy nyɛ ɛmet ɔ. 12 É
di'enek, mena nabɛ é ààbelaka sisim bot ɛ bɔs. Tin,
mena nabelaka é Sisim di edus pɛ daa Zɛɛb ɛ, etɛɛ
náá, mena neegu mɛkɛɛ mɛ Zɛɛb nazedjɛ mena e toto
ɛ. 13 Tin, mena ààlyoka bot nɛ etsoŋ bot ɛ bɔs, mena
lyoka bot ɛ nɛ etsoŋ Sisim Zɛɛb di elyaal mena ɛ. Ye é
deenek ɛ, mena di ekaada etsɛɛtsɛ e Sisim nɛ bot ɛ di
nɛ Sisim tak ɔ. 14 Tin, mot di ebun nɛ mɛtselal mɛ ɔ,
tok nɛ ghwyil ɛmyaal etsɛɛtsɛ e Sisim Zɛɛb di elyaal ɛ.
É di'enek, etsɛɛtsɛ e Sisim Zɛɛb pɛ daa yenɔk mot é
dhatyee mɛlyet. Nyɛ aanàbela etsoŋ ɛtiibal ɛ yɛ, etɛɛ
náá, ye é nɛ Sisim Zɛɛb ɛ, mot ɛ nɛ ghwyil ɛtiibal etɛp
e Zɛɛb. 15 Tin, mot di nɛ Sisim Zɛɛb é nɛ ghwyil ɛtiibal
etɛp djas, saabɛgɔs kadi é mot tok nɛ ghwyil ɛgek ɛgu
sa nyɛ di elɛɛ. 16 Tin, ekwyala lɛɛ ɛ náá: «Ɛzɛ di egu
esimza e Ghɛŋ? Ɛzɛ di nɛ ghwyil ɛdjɛ nyɛ mɛlyo?»
Tin, menabɛlka, menaka é nɛ esiiza e Klisto.

3 Tin, nɛ tsɛɛtsɛ, bɔn nyɛɛg bam, é ghɛŋ mɛ di pɛ daa
len ɛ, mɛ nabɛ é ààlii nɛ nen dáa mɛ di elii nɛ bot ɛ
di nɛ Sisim e Zɛɛb ɛ. Ye nabɛ é mɛ eelii nɛ nen dáa bot
ɛ bɔs, bot ɛ dinaa bɛ é etɔlɔɔ tɔ ɛdum ɛ koŋ nɛ Klisto
ɔ. 2 Eghɛŋ tak, mɛ nadee bin ɛ mɛdii mɛ mɛbel. Mɛ
nabɛ é ààbɛ aadee bin nɛ edee na lyel-lyel etɛɛ náá,
bi tok nɛ ghwyil ɛnyaab edee na lyel-lyel. Bela náá,
nenak yak, bi dinaa ààbɛ aabela ghwyil tak, 3 etɛɛ
náá, bi dinaa nɛ mɛfulu mɛ bot ɛ bɔs. Bi dinaa nɛ zok
nɛ mɛwɔ pak'en! Esesɛɛ binek djas ààlyaal tin náá, bi
é nɛ mɛfulu mɛ bot ɛ bɔs e? Yenek djas lyaal náá, bi kɛ
é tɔ ɛkwosak epuud, dáa tyee bɔn etɔlɔ tɔ ɛdum ɛ koŋ
nɛ Klisto. 4 É sok mot ngɔt pak'en di eke náá: «Mam é
mot ɛ Pɔl!» Dhiiti náá: «Mam é mot ɛ Apolɔs ɔ!» Bi
ààbee náá, bi sa tin ɛ, dáa bot ɛ bɔs'ak e? 5 É di'enek,
Apolɔs é zɛ? Pɔl é zɛ? Bisɔ djas é bot ɛ mɛsa ɛ Zɛɛb, bi
daŋ ɛ é ze yis etɛɛ náá, bi needum koŋ nɛ Zɛɛb. Tin,
mot nɛ mot sa ɛ mɛsa mɛ Ghɛŋ nadjɛ nyɛ é. 6 Mam
nabɛ é bhek tɔ bɔs, Apolɔs kaso é mɛdii. É di'enek,
Zɛɛb é di esa náá bhek wyee. 7 Deenek, mot di ebɛ
bhek ɔ, nɛ mot di eso mɛdii kɔ bhek ɔ bɛ ààval dhiiti
sonok. Ye é Zɛɛb mot di esa náá, bhek wyee ɔ, di eval.
8 É di'enek, mot di ebɛ bhek ɔ, nɛ mot di eso mɛdii kɔ
bhek ɔ, bɛ é djala. Tin, Zɛɛb aadjɛ mot nɛ mot yɛ efute
e mɛsa. 9 Deenek, bisɔ bɛlyoel ɛ bot ɛ mɛsa ɛ Zɛɛb.
Da biyɔ kadi é, pyeeb ɛ Zɛɛb. Zɛɛga yebɔ djas ɛ di esa
ndjaa Zɛɛb. 10 É di'enek, dáa ɛkɛɛ ɛ Zɛɛb nadjɛaa mɛ ɛ,
mɛ eesum ghus zumal ndjaa dáa tɛtɛ sumel mendjaa.
Nenak yak, dhiiti mot eesum pɛ kɔ pap mɛkɛn e zumal
ndjaa tak. Tin, mot nɛ mot ɛkobaka nɛ tyee nyɛ di
esum ɛ. 11 Etɛɛ náá, epap mɛkɛn e zumal mendjaa tak
naazesumel: ye é Yezu Klisto. É di'enek, dhiiti mot tok
ghwyil ɛbaakan dhiiti ghus zumal sis. 12 Tin, kɔ epap
mɛkɛn e zumal mendjaa tak, bɛdhiiti bot é nɛ ghwyil
sum yɔbɔ nɛ lɔɔad, nɛ gwooz di esa ɛ nɛ yɛ epata ɛ,
nɛ mɛkok mɛ mɛtaŋ. Yɛ kabɛ bɛdhiiti bot ɔ, bɛ é nɛ
ghwyil sum nɛ ele, nɛ eka nɛghu nɛ mɛbo. 13 Tin,
dwoo epɛɛ, mɛsa mɛ mot nɛ mot aanyen popoopwon.
Etɛɛ náá, dwoo lɛɛg aadi é nɛ boo du, tin, du tak ɛ
waalyaal kwaambi mɛsa mɛ mot nɛ mot nasa ɛ. 14
Ndjaa mot ɛdikaa, da yɛ ɛpyet nɛ mɛgoo mɛ du ɔɔ,
tin, mot tak aabela efute e mɛsa mɛ. 15 Tin, ndjaa
mot ɛdikaa, da ye ɛbik nɛ mɛgoo mɛ du ɔɔ, mot yenɔk
aanàbela efute e mɛsa mɛ. É di'enek, tsik'ɛ aadi é dáa

mot pɛkaa tɔ ngel du ɛ. 16 Deenek, bi nɛ gu ɛnyɔɛpe náá, bi ɛ́ ndjaa Zɛɛb, tin, Sisim Zɛɛb ɛ́ tɔ lin. 17 É di'enek, mot ɛ bwak ndjaa Zɛɛb ɔɔ, Zɛɛb aagó nyɛ. Etɛɛ náá, ndjaa Zɛɛb ɛ Dɛɛ, zɛɛga biyɔ djas ɛ́ di ndjaa tak. 18 Tin, sa mot ààkɔɔ nyel'ɛ. Mot ngɔt tɔ len di ɛ́ di nɛ egeka náá, nyɛ ɛ́ tyee tsoŋ mot é mis mɛ bot ɛ bɔs'ak ɔɔ, ye goka ɛ́ nyɛ di mot mɛlyet é mis mɔɔ, ɛ́tɛp nyɛ neebela tɛtɛ etsoŋ di edus pɛ daa Zɛɛb ɛ. (aiōn g165) 19 Etɛɛ náá, etsoŋ e bot ɛ bɔs ɛ́ dhatyee mɛlyet é mis mɛ Zɛɛb. Tin, ekwyala lɛɛ ɛ náá: «Zɛɛb mɛt bɛtsoŋ ɛ bot ɛ tɔ etsal bɔɔ ɛmet.» 20 Deenek, ekwyala baalɛɛ ɛ náá: «Ghɛŋ nɛ gu esimza e bɛtsoŋ ɛ bot, nyɛ nɛ gu náá, yɛ ààval dhiiti sonok.» 21 Tin, ye ààgoka náá, mot ghɛɛ nyel kɔ ɛsu ɛ bot ɛ epuud. Etɛɛ náá, djas ɛ yibɔ: 22 ye nakoozodi Pɔl, Apolɔs, Pyɛɛd, nɛghu bhwak, tsik nɛghu ɛsyee, ɛwala bot di'ak nɛghu yii di zyɛ'enek, djas ɛ yibɔ. 23 Tin, bi ɛ́ bot ɛ Klisto, Klisto kadi ɛ́ mot Zɛɛb.

4 Bot goka ɛ́ nɛ ɛbee bis ɛ, dáa bot ɛ mɛsa ɛ Klisto. Bis ɛ́ endɔmbɛ nazenɛɛgaa, ɛ́tɛp ɛgoola etsɛɛtsɛ Zɛɛb nadi syela ɛ. 2 Zoka nɛ sa di ewaabaanɛ ndɔmbɛ ɛ́ náá, nyɛ di sosoob. 3 Yɛ kabɛ mam ɔɔ, ye nakoozodi náá, biyɔ ɛ di epɛ́ɛ mɛ, nɛghu mɛ pɛ́ɛaa ɛ sok bhwoob ɛ bɛtetɛp, lyem'am aabem ba nɛ dhiiti sonok. Ye ɛ́ tsɛɛtsɛ náá, mɛ tok nɛ ghwyil ɛpɛ́ɛ nyel'am mam ɛmet. 4 Deenek, mɛ ààbem ba nɛ dhiiti sonok. Tin, yɛ ààkwyɛl ɛlɛɛ náá, mɛ ààpasa dhiiti mbee sonok di nɛ ghwyil ɛdjɛ mɛ ndjɛ ɛ. Ye ɛ́ Ghɛŋ ɛ́ di tetɛp'am. 5 Dum nɛ tɛp tak ɛ di náá, sa bi ààpɛ́ɛ mot ɛsok nɛ ɛwala ɛ Ghɛŋ nɛ ɛkum. Tin, gwaalka Ghɛŋ pookotuula, etɛɛ náá, nyɛ aazɛwyisal tɔ gwyɛ ɛtɛp djas nadi tɔ ghooghom ɛ, nyɛ aazɛlyaal embee esimza di tɔ ebhum elyem bot ɛ. E di'enek, Zɛɛb aaduwal mot nɛ mot ɛ dum nɛ mɛsa mɛ nyɛ sa ɛ. 6 Bɔn nyɛɛg, ɛtɛp mɛ lɛɛ wak ɛ, mɛ nɔŋ ɛ geka nɛ ɛtɛp bis nɛ Apolɔs, ɛ́tɛp bi neetiibal ɛsuk ɛ mɛkpa mak. Dhiiti kana di eke náá: «Mot goka ɛ́ nɛ ɛsa ɛ, sa ekwyala di elɛɛ ɛ.» É di'enek, sa dhiiti mot pak'en ààdi nɛ ɛghɛɛa nyel, ɛ́tɛp ɛkɛm nwyak mot da bhina nwyak mot. 7 Tin, ɛ́tɛp yé wɔ di ebun náá, wɔ eedhaa bɔɔ bɛsɔ bɔ? Esa djas wɔ di nɛ ye ɛ́, ye tok Zɛɛb nadjɛ wɔ? Dáa di deenek ɛ, «haa» ɛ́tɛp yé wɔ di nɛ ɛghɛɛa nyel ɛkɛɛ wɔ nabɛ ɛ́ ààdjɛaa wɔ djɛak? 8 Nenak yak, bi eezebela esa djas elyem bin nadi ekwyɛl ɛ, bi moo ɛ́ bot ɛ mɛvu. Deenek, bi moo ɛ́ edi bɛmɛkoozi, bela náá, bisɔ tok edi bɛmɛkoozi. Tin, nɛ tsɛɛtsɛ mɛ kwyɛl ɛ náá, bi di bɛmɛkoozi, etɛɛ náá, bisɔ pe needi bɛmɛkoozi dáa biyɔ. 9 Deenek, mɛ bee ɛkɛɛ náá, Zɛɛb naanɛɛg bisɔ bot ɛ lwoma edi mɛsik. É mis mɛ bot, bis ɛ́ dáa bot ɛ zenɛɛgaa kuku ɛbwak ɛ́tɛp ɛgóaa ɔ. Mɛ ke deenek ɛ etɛɛ náá, bhwak djas moo ɛ́ gwyɛ nɛ mis kɔ les, ɛ́tɛp ɛbee sa aasael nɛ nes ɛ. Ye tok bot nɛ bot, ye ɛ́ dɔɔ nɛ efofop. 10 Bisɔ ɛ́ bot ɛ mɛlyet kɔ ɛsu ɛ Klisto. Deenek, biyɔ kadi ɛ́ bɛtsoŋ ɛ bot tɔ ɛgwakel nɛ Klisto. Bela náá, bot bee ɛ́ náá, bisɔ ɛ́ bɛtyaabel. Tin, biyɔ bi ke ɛ́ náá, bi ɛ́ bot ɛ di nɛ ghwyil ɔ. É di'enek, bisɔ ɛpebhinaa, biyɔ kadi ɛ́ edjɛaa duu! 11 Kum ɛwala ɛlak nenak, bis ɛpezuk nɛ za, bis ɛpegwyɛ nɛ gwyes mɛdii, nɛ pwom ekaad. Deenek, bis ɛpebiaa. Bis ààdi edi wat, bis ɛ́ ghooghoŋ ɛbat-bat. 12 Bis ɛpesa mɛsa mɛ na lyel-lyel, ɛ́tɛp bis neebela sa dek. É sok bɛ di elee bis ɛ, bis nɛ djaala ɛ́tɛp'ɔɔ, é sok bɛ di etiig bis ɛ, bis nɛ maad. 13 Tin, é sok bot di elii ɛbiyoɛpe nɛ nis ɛ, bis yala bɛ ɛ́ nɛ mɛtela djas. Deenek, bɛ kabee bis mos kɔ ɛko ɛ bɔs ɛ, dáa ɛkwyiid nɛghu dáa bot ɛ mezuk dɔɔ nɛ dwoo pan mos. 14 Mɛ ààpakwyal bin mɛkana mak ɛ́tɛp ɛdjɛ bin syen. Mɛ kwyal bin mɛkana mak ɛ, ɛ́tɛp ɛdul ɛ bin mɛlɔ, dáa bɔn bam mɛ di ekwyɛl dhaa tyɛ ɔ. 15 Ɛ́tɛp bi neegu náá, bi nakoozodi nɛ bɛdjɛɛdel bɛmil kam tɔ tsik bi di nɛ yɛ nɛ Klisto ɛ, bi aazodi ɛ́ nɛ seeg ngɔt. Etɛɛ náá, é ghɛŋ mɛ nazɛgoola bin Mbɛɛ Bhaadal é sok mɛkɛn ɛ, mam ɛ́ nakadi seeg'en tɔ tsik bi di nɛ yɛ nɛ Yezu Klisto ɛ. 16 Deenek, mɛ ɛpedjaala nɛ nen, baŋaka mɛsa mɛ mɛ di esa ɛ. 17 É di tak ɛ, mɛ dhis bin Timote mɔn'am mɛ di ekwyɛl ɔ, nyɛy mot di sosoob tɔ ɛdum koŋ nɛ Ghɛŋ ɔ. Nyɛy ɛ́ kwaalɛɛ bin mɛtiŋ mɛ di edjɛɛd mɛ tɔ tsik bis nɛ Yezu Klisto ɛ, nɛ dáa mɛ di elyo é edi djas tɔ ezɛɛga mendjaa mɛ mendjaala ɛ. 18 Bɛdhiiti bot pak'en naazɛwa ɛbet náá, mɛ tok nɛ ghwyil ɛbaazyɛ zɛbee bin. 19 Tin, Ghɛŋ ɛkwyɛl ɔɔ, ye kalik ɛ́ batsa mɛ zyɛ pɛ yibɔ. Eghɛŋ mɛ aazyɛ, mɛsa mam aanàsik egwak-gwakak sa mɛ bot ɛ mɛbet binɔk di elii ɛ. Ye goka ɛ́ mɛ gu dɔɔ nɛ ghwyil mɛbwala mɛ bɛ di esa mɛsa mɔɔ nɛ ye ɛ́. 20 Etɛɛ náá, ɛyoŋ ɛ Zɛɛb tok elɛŋ e nuub toto, tin, ye ɛ́ ɛtɛp mɛbwala. 21 Bi kwyɛl dáa? Bi kwyɛl ɛ náá, mɛ zyɛ pɛ daa lin nɛ ghwyɛs «hoo» mɛ zyɛ nɛ mbɛɛ lyem tɔ kwyɛl, nɛ mɛtela djas?

5 Ye ɛpegek é edi djas náá, ye ɛ́ nɛ mɛzɔ pak'en. Mbi mɛzɔ mɛ di náá, bot ɛ di ààdum koŋ nɛ Zɛɛb ɔ, ààsa ɛ. Tin, ye ɛpegek náá, mot ngɔt pak'en ɛpewyis emwaaz nɛ mwaa seeg! 2 Tin, bi ɛpekɛl ɛbet kɔ tak! E di waanyɔ náá, bi di nɛ ɛbuk tɔ elyem da bi ɛ́ ɛsɔ

mot sa kwaambi yenek mbee esesɛɛ pak'en ɔ. 3 Yɛ
kabɛ mam ɔɔ, tɔ epuud, mɛ ɛ́ ɛtsetaɛpe nɛ nen, tɔ
sisim, menaka ɛ́ edi wat. Tin nɛ din ɛ Yezu Klisto, mɛ
eezepɛ́ɛ mot sa kwaambi yenek tɛp ɔ, ɛkɛɛ menaka ɛ́
sama. 4 Eghɛŋ bi di esɛɛga nɛ din ɛ Yezu Ghɛŋ'enaka ɛ,
da mɛbwala mɛ ɛdi tɔ lin ɛ, ɛ́ di'enek, sisim yam aadi ɛ́
sama nɛ nen pe. 5 Ye goka ɛ́ náá, bi djɛ mot'enɔk ɛ́
mɛmbɔ mɛ Satan. Etɛɛ náá, tsik epuud bɛ neegwyɛ, da
sisim ye ɛbela tsik dwoo Ghɛŋ aabula ɛ. 6 Bi àègoka nɛ
ɛsa ɛbet! Ye ɛ́ nɛ dhiiti kana wat di elɛɛ náá: «Ba mɔn
leviid batsa nɛ sa náá, tsim faalin djas ghamta.» 7 Tin,
diska syem tɔ len, pu leviid na mwa etɛɛ náá, bi needi
bot ɛ na dɛɛ. Deenek, bi kadi ɛ́ dáa tsim faalin na bes
di àèbɛ nɛ leviid ɛ. Bi moo ɛ́ bot ɛ na dɛɛ, etɛɛ náá,
Klisto nazegwyɛ ɛ́ ɛtɛp'en. Nyɛy ɛ́ di mɔn bhata nakaa
ɛ́ ɛbyoŋ ɛ Pak. 8 Deenek, djhoobɔlka ɛbyoŋ ɛlenaka
àèbɛ nɛ emapa nasael nɛ leviid namwa e esyem, nɛ
mbee lyem ɛ. Tin, djhoobɔlka ɛbyoŋ ɛ tak nɛ emapa di
àèbɛ nɛ leviid yenek ɛ, emapa e dɛɛ, emapa e etsɛɛtsɛ.
9 Tɔ dhiiti mɛkana mɛ mɛ nakwyal bin ɛ, ye nabɛ ɛ́ mɛ
eelɛɛ nen náá, sa mot àèbeaa ɛsɔ nɛ bot ɛ mɛzɔ. 10
Deenek, yɛ àèkwyɛl ɛlyaal náá, mɛ nalii ɛ́ nɛ bot djas
di tɔ mbee esesɛɛ ɔ, bot ɛ mɛzɔ, bot ɛ ndɔɔzɔ, bot ɛ
djii, bot ɛ di eduwal bɛnaghisɛ ɔ. Ye ɛ́ pe bɛ deenek ɔɔ,
pe bi zokadus ɛ kɔ bɔs. 11 Mɛ kwyɛl ɛ ɛlɛɛ bin náá, ye
ɛ́ bɛ náá, yɛ mot di edjóoaa keletyɛ da nyɛ ɛbaadi mot
mbee tsik, bi ɛ́ kobaka nɛ nɛ. Mot tak ɛ́ nɛ ghwyil ɛdi:
Mot mɛzɔ, mot ndɔɔzɔ, mot di eduwal bɔn bɛzɛɛb ɔ,
mot etsal, mot elangi nɛghu mot djii. Sa bi àèdɛ edee
edi wat nɛ mbi yenɔk mot. 12 Ye kabɛ náá, mam ɛ́
di epɛ́ɛ bot ɛ di àèdum koŋ nɛ Klisto ɔ? «Hoo.» Ye ɛ́
biyɔ ɛ́ di egoka nɛ ɛpɛ́ɛ bot ɛ bi nɛ bɛ nɔɔ di tɔ zɛɛga
ndjaa mendjaala mɛ wat ɔ. 13 Ye ɛ́ Zɛɛb nyɛy ɛmet ɛ
kwaapɛ́ɛ bot ɛ di àèdum koŋ nɛ Klisto ɔ. Dáa di náá,
ekwyala lɛɛ ɛ náá: «Sɔka bɛmbee ɛ bot pak'en.»

6 É sok mot ngɔt pak'en di nɛ tɛp nɛ mɔn nyɛɛg ɛ,
«haa» ɛtɛp yé nyɛ kɛsaa bɛtetɛp di àègu Zɛɛb ɔ? Ye
àènyɔ deenek. Ye goka ɛ́ náá, nyɛ kɛlɛɛ tɛp tak pɛ daa
bot ɛ di bot ɛ Zɛɛb ɔ. 2 Bi àègu náá, ye ɛ́ bɔn ɛ Zɛɛb ɛ
kwaapɛ́ɛ bot ɛ bɔs e? Ye ɛ́ bɛ náá, biyɔ ɛ́ kwaapɛ́ɛ bot ɛ
bɔs ɔɔ, «haa» ɛtɛp yé bi di ekat ɛpɛ́ɛ ba bɔn etɛp? 3 Ye
ɛ́ bɛ náá, mena aaboopɛ́ɛka efofop ɔɔ, «haa» mena
aadi àèkwak ɛpɛ́ɛ bɔn etɛp di kɔ ɛko ɛ bɔs dáa? 4 Tin,
ɛ́ ghɛŋ bi di nɛ mbi bɔn mɛtap deenek pak'en ɛ, bi
dyeebató ɛ́ kɛsaa bɛtetɛp di àègu Zɛɛb ɔ. 5 Mɛ ke ɛ́ náá,
yɛ àèsa bin syen e? Tsoŋ mot ngɔt tok pak'en di nɛ
ghwyil epɛ́ɛ tɛp di pak bi nɛ mɔn ɛ nyoog e? 6 «Haa»
ɛtɛp yé mot di kɛpit mɔn nyɛɛg sok bhwoob bɛtetɛp
di àègu nɛ Zɛɛb? 7 Deenek, ɛ́ sok bi di nɛ bɔn mɛtap
pak'en ɛ, ye ɛpelyaal náá, bi ɛ́ nɛ ndjɛ. Tin, mot ɛ́ sa
wɔ ɛbiyo ɔ, nɛghu ɛdjii esa e bɔ ɔ, wɔ goka ɛ́ nɛ ɛmaad.
8 Ghuna biyɔ bɛmet nɛ sa etɛp e bot di àèbɛ bot ɛ epiki
ɛ́ mis mɛ Zɛɛb ɛ! Biyɔ ɛ di edjii esa e bɔɔ bɛsɔ bin.
Tin, guka náá, bi eesa deenek ɛ nɛ bɔn nyɛɛg bin! 9 Bi
àègu náá, bot ɛ di àèdi bot ɛ epiki ɔ, bɛ aanàèkwani tɔ
ɛyoŋ ɛ Zɛɛb e? Nàèkɔɔka mɛnyel men, guka náá: bot
ɛ mɛzɔ, bot ɛ di eduwal bɛnaghisɛ, bot ɛ di esa ɛzɔ,
bot ɛ di edi mɛba nɛ bɛsɔ bɔɔ botom ɔ, 10 bot ɛ djii,
bot ɛ ndɔɔzɔ, bot ɛ elangi, bot ɛ mɛlee nɛghu bot ɛ
mbee mɛpek, bɛ aanàèbela di tɔ ɛyoŋ ɛ Zɛɛb. 11 Eghɛŋ
sok, bɛdhiiti bot pak'en nadi esa mbee metɛp menek.
Tin, bi naazedisaa edhuud, bi naazesɛ́ɛaa, da nɛɛgaa
engwoob ɛtɛp mɛsa ɛ Zɛɛb. Ye naazesa náá, bi di bot ɛ
epiki ɛ́ mis mɛ Zɛɛb nɛ din ɛ Ghɛŋ Yezu Klisto kɔ ɛsu ɛ
Sisim Zɛɛb'enaka. 12 Bɛdhiiti bot pak'en gek ɛ náá:
«Mɛ ɛ́ nɛ ghwyil ɛsa sa djas lyem'am di ekwyɛl ɛ.» Ye
ɛ́ tsɛɛtsɛ, mɛ nɛ ghwyil ɛsa sa lyem'am di ekwyel. Tin,
esa binek djas tok nɛ mɛtaŋ ɛ́ mis mam. É di'enek, mɛ
tok nɛ ghwyil ɛbet náá, mɛ di kwom dhiiti sonok. 13
Dhiiti kana baake ɛ náá: «Edee ɛ́ ɛtɛp mɔ, mɔ ɛ́ ɛtɛp
edee.» Tsɛɛtsɛ, tin dhiiti dwoo Zɛɛb aagó esa binek
djas ebá. Deenek, Zɛɛb nabɛ ɛ́ àèsa nyel mot ɛtɛp
mɛzɔ, nyel mot nasael ɛ ɛtɛp Ghɛŋ, Ghɛŋ ɛ́ di ebaal
nyel mot. 14 Dáa Zɛɛb nagomal Ghɛŋ bhis ɛsyee ɛ, nyɛ
pe ɛ́ waagomal mena tɔ ɛsyee, nɛ ghwyil mɛbwala mɛ.
15 Bi àègu náá, mɛnyel men ɛ esum e nyel ɛ Klisto? Mɛ
ɛ́ nɛ ghwyil nɔɔ sum nyel ɛ Klisto ɛtɛp kɛsa náá, ye di
sum nyel ɛ moma mɛzɔ? Àèbɛ, ye tok deenek! 16 Bi
àègu náá, mot di esɛɛga goŋ nɛ moma mɛzɔ ɔ, bɛ nɛ
nɛ moo ɛ́ nyel ngɔt e? Ye ɛ́ dáa ye di kwyala tɔ mɛkana
mɛ Zɛɛb ɛ: «Bɛ nɛ nɛ aakadi ɛ́ mot ngɔt.» 17 Tin, mot
di tɔ ɛgwakel nɛ Ghɛŋ ɔ, nyɛ moo ɛ́ mot ngɔt bɛ nɛ nɛ
tɔ Sisim. 18 Deenek, kyeeka mɛzɔ, etɛɛ náá, syem e
mɛzɔ, mot sa ye ɛ́ nɛ nyel'ɛ ɛmet. Yɛ kabɛ bɛdhiiti
mesyem ɔ, ye sael ɛtsetaɛpe nɛ nyel. 19 Bi àègu náá,
mɛnyel men ɛ ndjaa Sisim na Dɛɛ ɛ? Sisim di tɔ len ɛ,
Zɛɛb nyɛy ɛmet nadjɛ bin Sisim tak. Dáa di náá, bi
moo ɛ́ bot ɛ Zɛɛb, mɛnyel men tokapɛ yebɔ ɛmet. 20
Zɛɛb naazebɔm bin nɛ boo mɛtaŋ. Tin, bi goka ɛ́ nɛ
ɛdjɛ Zɛɛb duu nɛ mɛnyel'en dáa ye di egoka ɛ.

7 Nenak, mɛ moo bɔɔza bin dum nɛ mɛkya bi nadji
mɛ tɔ mɛkana mɛ bi nadhis mɛ ye ɛ́. Mɛ lɛɛ bin ɛ

náá, ɛnyɔ náá, motom di àábɛ nɛ moma. 2 Tin, étɛp
ɛkaab ɛ mɛzɔ: ye goka ɛ́ náá, botom djas di nɛ yɔbɔ
boa, da boa djas pe ɛdi nɛ yɔbɔ botom. 3 Motom goka
ɛ́ nɛ ɛsa myɛl esa djas di egoka nɛ ɛsael tɔ ɛbá ɛ. Ye ɛ́
tyee wat nɛ moma, nyɛy pe baagoka ɛ nɛ ɛsa nɛ ngom
esa djas di egoka nɛ ɛsael tɔ ɛbá ɛ. 4 Tin, moma tok
ghwyil ɛdjɛɛd nyel'ɛ dáa nyɛ di ekwos ɛ, etɛɛ náá,
nyel'ɛ ɛ́ yii ngom. Ye ɛ́ tyee wat nɛ motom, nyɛ tok
nɛ ghwyil ɛdjɛɛd nyel'ɛ dáa nyɛ di ekwos ɛ, etɛɛ náá,
nyel'ɛ ɛ́ yii myɛl. 5 Sa mot àànyim sɔ nyel, ye di àábɛ
náá, bi gwakel ɛ étɛp ba mɔɔ ɛwala batsa kɔ ɛsu ɛ
mendjaala ɔɔ. Da bhii tak, bi ɛbula ɛnyɔɛpe tɔ ɛba ɛ
len. Ye di àásael deenek ɔɔ, bi aanàbaabela ghwyil
ɛmaad, egwyes epuud. Deenek, Satan ɛ́ nɛ ghwyil
ɛkwyesal bin tɔ mɛbhowal. 6 Sa mɛ di elɛɛ bin'aak, ye
tok náá, mɛ besal bin ɛ beselak, mɛ lɛɛ bin ɛ náá, bi
ɛsa deenek ɔɔ, yɛ aadi ɛ́ ɛnyɔɛpe. 7 Ye ɛ́ ɛpedi ɛ́ di
yam ɛkwosak ɔɔ, pe bot djas ɛ́ bɛkɔ dáa mam. Tin,
Zɛɛb naadjɛ mot nɛ mot yɛ ɛkɛɛ, bak bot nɛ yak ɛkɛɛ,
bɛdhiiti bot nɛ yak ɛkɛɛ. 8 Gwakeka sa mɛ di elɛɛ nɛ
bɛkɔ ɛ bot, nɛ bɛkus ɛ boa ɛ, mɛ lɛɛ bin ɛ náá, ɛnyɔ
náá, mot di kɔ dáa mam. 9 Tin, bi ɛ́ di àámaad ɛdi bɛkɔ
ɛ bot ɔɔ, bi goka ɛ́ nɛ ɛbá. Ɛnyɔ náá, mot ba, àákabɛ
náá, nyɛ zuk nɛ egwyes ɛbá. 10 Yɛ kabɛ bot ɛ zebaaɔ,
mɛ ɛpedjɛ ɛtiŋ ɛlak, ɛtiŋ ɛ tak tok yam, ye ɛ́ yii Ghɛŋ:
ye ɛ́ náá, sa moma àábɛka nɛ ngom. 11 Tin, yɛ bɛ náá,
moma eebo ɛbá pak bɛ nɛ ngom ɔɔ, sa nyɛ àábaani e
dhiiti ɛbá. Yɛ di àábɛ deenek ɔɔ, nyɛ koobal ɛbá pak
bɛ nɛ ngom. Tin, sa motom àábo ɛbá pak bɛ nɛ myɛl.
12 Gwakeka sa mɛ di elɛɛ nɛ bɛdhiiti bot ɛ, ye tok Ghɛŋ
di elii, ye ɛ́ mam. Mɛ lɛɛ ɛ náá: yɛ bɛ náá keletyɛ eeba
moma di àádi keletyɛ ɔɔ, da moma ɛ́ kwyɛl náá, bɛ
gheedi nɛ ɛbá ɔɔ, sa motom àábo ɛbá pak bɛ nɛ nɛ. 13
Ye ɛ́ tyee wat nɛ moma di keletyɛ ɔ. Nyɛ di nɛ motom
di náá, nyɛ tok keletyɛ ɔɔ, da motom ɛ́ kwyɛl náá, bɛ
gheedi nɛ ɛbá ɔɔ, sa moma àábo ɛbá pak bɛ nɛ nɛ. 14
Etɛɛ náá, motom di àádi keletyɛ ɔ, nyɛ ɛ́ nɛ ghwyil ɛdi
mot e dɛɛ, kɔ ɛsu ɛgwakel nyɛ di nɛ yɛ nɛ myɛl, mot
di keletyɛ ɔ. Ye ɛ́ tyee wat nɛ moma di àádi keletyɛ ɔ,
nyɛ ɛ́ nɛ ghwyil ɛ di mot e dɛɛ, kɔ ɛsu ɛgwakel nyɛ di
nɛ yɛ nɛ ngom, mot di keletyɛ ɔ. Yɛ di àádi deenek ɔɔ,
bɔn bɔɔ aakwaadi bot e dɛɛ, ghuna, bɛ ɛ́ bot ɛ e dɛɛ ɛ́
mis mɛ Zɛɛb. 15 É di'enek, mot di àádi keletyɛ ɔ, nyɛ ɛ́
nɛ ghwyil ɛbo ɛbá. Ye nakozoodi moma nɛghu motom.
É di'enek, moma nɛghu motom tok tɔ bhel eki ɛbá,
etɛɛ náá, Zɛɛb nadjóo bin ɛ étɛp bi needi tɔ egwyem.
16 Tin, wɔy moma di keletyɛ ɔ, wɔ nɛ gu nɛghu wɔ
kwaatsik ngom'ɔ? Nɛghu wɔy motom di keletyɛ ɔ, wɔ
nɛ gu nɛghu wɔ kwaatsik mwalɔ? 17 Mot nɛ mot goka
ɛ́ nyɛ gheekɛ dáa Ghɛŋ nadjɛ nyɛ ɛkɛɛ ɛ. Mot nɛ mot
goka ɛ́ nɛ ɛkɛ ɛ dáa nyɛ nadi ɛ́ sok Zɛɛb nadjóo nyɛ
ɛ́. Yenek ɛ́ ɛtiŋ ɛ mɛ di edjɛ tɔ ezɛɛga mendjaa mɛ
mendjaala djas ɛ. 18 Tin, yɛ bɛ náá, mot naani beka ɛ́
ghɛŋ Zɛɛb nadjóo nyɛ ɔɔ, nyɛ di deenek. Ye kabɛ náá,
ɛ́ ghɛŋ Zɛɛb nadjóo nyɛ ɛ́, nyɛ nabɛ ɛ́ àáni beka ɔɔ, sa
nyɛ àáni beka. 19 Ɛni beka nɛghu àáni beka àával ɛ́
mis mɛ Zɛɛb. Sa di eval ɛ, ye ɛ́ ɛlooba nɛ etsi bɛ. 20
Beta náá, mot nɛ mot zoodi dáa Zɛɛb nadjóo nyɛ ɛ́. 21
É sok Zɛɛb nadjóo wɔ ɛ, wɔ nabɛ ɛ́ wɔ dinaa kwom,
àábɛ deenek e? Nàbem ba, wɔ bela ze di esa náá, wɔ di
pɛka ɔɔ, wɔ goka ɛ́ nɛ ɛdu yɛ. 22 Etɛɛ náá, kwom mot
Ghɛŋ nazedjóo ɔ, Ghɛŋ eezetó nyɛ étɛp mɛsa mɛ. Ye ɛ́
étɛp tak ɛ di náá, nyɛ moo ɛ́ pɛka étɛp ɛsa mɛsa mɛ.
Tin, mot nadi pɛka ɔ, moo ɛ́ kwom ɛ Klisto. 23 Zɛɛb
nabɔm bin ɛ́ nɛ boo mɛtaŋ, étɛp bi needi bot bɛ. É
di'enek, nàsaaka náá, bi di ekwom e bot ɛ bɔs. 24 Beta
náá, mot nɛ mot di sok bhwoob Zɛɛb, dáa nyɛ nadi ɛ́
ghɛŋ Zɛɛb nadjóo nyɛ ɛ́. 25 Dum nɛ mɛsyes mɛ boa
dinaa bɛkɔ ɔ, mɛ tok nɛ ɛtiŋ ɛ Ghɛŋ wat ee mɛ aadjɛ
bɛ ɛ. Tin, sa mɛ di elii wak ɛ ye ɛ́ ɛkwosak ɛ lam, mam
mot di náá, Ghɛŋ eezegek mɛ ghoŋ, bot moo mos ɛ́ nɛ
ɛbwaalel nɛ nam. 26 Gwakeka sa mɛ di egek kɔ ɛsu ɛ
mezuk mɛ bot di ebee'aak, mot nɛ mot goka ɛ́ nɛ ɛdi
dáa nyɛ di ɛ. 27 Wɔ ɛ́ nɛ moma? Nàsa náá wɔ bɛka
nɛ nɛ. Wɔ ɛ́ kɔ? Tin, nàdji moma emwaaz. 28 Tin, yɛ
bɛ náá wɔ eeba ɔɔ, wɔ àápasyem. Ye ɛ́ náá, ɛsyes ɛ
moma eeba ɔɔ, nyɛ àápasyem. Deenek, bot ɛ di ebá ɔ,
bɛ waaboma nɛ mezuk tɔ mendjaa mɛ mɛba mɔɔ. Tin,
mɛ kwyɛl ɛ́ ɛdis bin tɔ mezuk menek. 29 Gwakeka sa
mɛ di ekwyɛl ɛlɛɛ bin ɛ, bɔn nyɛɛg bam yii boa nɛ
botom: bot kalikeka ɛ́ nɛ ba mɔn ɛwala. Kana nenak,
bot ɛ di náá, bɛ eezeba ɔ, bɛ goka ɛ́ nɛ ɛwa zii tɔ ɛsa
mɛsa mɛ Zɛɛb dáa bɛkɔ ɛ bot. 30 Bot ɛ di edje ɔ, bɛ sa
ɛkɛɛ náá, bɛ àádje. Bot ɛ di emyaala ɔ, bɛ sa ɛkɛɛ náá,
bɛ àámyaala. Bot ɛ di ebɔm esonok ɔ, bɛ sa ɛkɛɛ bɛ
sa ɛkɛɛ náá, bɛ àápabɔm sonok. 31 Bot ɛ di emyaala
nɛ mɛvu mɛ bɔs ɔ, bɛ sa ɛkɛɛ náá, bɛ àámyaala nɛ
yɛ. Etɛɛ náá, bɔs'ak dáa di'ak aanàbaabɔya kɛdhaa.
32 Dum nɛ tɛp tak ɛ mɛ di ekwyɛl náá, bi di pɛka tɔ
etɛp bin djas. Mot di náá, nyɛ àápaba ɔ, nyɛ nɛ ghwyil
ɛwa lyem'ɛ djas tɔ mɛsa ɛ Ghɛŋ. Nyɛ saŋ ɛ náá, Ghɛŋ
myaala nɛ nɛ. 33 É di'enek, mot di náá, nyɛ eezeba ɔ,
mɛsa mɛ aadi ɛ́ ɛsaa náá, myɛl di tɔ neemyaala. 34
Tin, ye ɛ́ etɛp binek ebá ɛ nyɛ di nɛ yɛ tɔ lyem. Ye ɛ́

tyee wat nɛ moma di tɔ ɛbá ɔ, nyɛ wa lyem tɔ etɛp e bɔs ɛ, étɛp ngom neemyaala. Kus moma nɛghu ɛsyes ɛ moma dinaa ààpaba ɔ, nyɛ wa lyem tɔ etɛp e Ghɛŋ ɛ. Nyɛ kwyɛl ɛ náá, nyɛ needi nɛgaa engwoob étɛp nyɛ neesa mɛsa ɛ Ghɛŋ. Nyɛ kwyɛl ɛ nyɛ eesa mɛsa mɛ nɛ lyem wat. **35** Mɛ lii deenek ɛ, étɛp mɛnyɔ men, ye tok étɛp ɛwa bin tɔ laab. Tin, mɛ kwyɛl ɛ́ náá, bi sa sa di ɛnyɔɛpe ɛ étɛp'en, da bi ɛ di tɔ ɛgwakel nɛ Ghɛŋ nɛ lyem wat. **36** Yɛ bɛ náá, mɔn ngbaaz ɛpebee náá, nyɛ ɛ́ nɛ ghwyil ɛsa sa di àànyɔ pak bɛ nɛ ghɔɔd étɛp náá, nyɛ tokapɛ nɛ ghwyil ɛmaad egwyes bɛ ɔ. Nyɛ bee náá, bɛ ɛ́ nɛ ghwyil bael ɔɔ, bɛ bael dáa bɛ di ekwos ɛ. Deenek, bɛ ààpasyem. **37** Yɛ bɛ náá ngbaaz eebee náá, nyɛ ɛ́ nɛ ghwyil ɛmaad egwyes nyel étɛp ɛdi kɔ, ààbɛ náá mot ɛbesal nyɛ ɔɔ. Nyɛ eesa ɛnyɔɛpe. **38** Tin, mot aaba ghɔɔd'ɛ, nyɛ eesa ɛnyɔɛpe. Mot aadi ààba ghɔɔd'ɛ ɔ, nyɛ eebaasa ɛnyɔɛpe dhaa tyɛ. **39** Moma ɛbá goka nɛ ɛdi si bhel etsi ɛbá, é ghɛŋ ngom dinaa nɛ tsik ɛ. Tin, yɛ bɛ náá ngom eegwyɛ ɔɔ, nyɛ ɛ́ nɛ ghwyil ɛkaba mot lyem'ɛ di ekwyɛl ɔ. Deenek, ye goka ɛ́ náá, motom tak di mot di edum koŋ nɛ Ghɛŋ ɔ. **40** É yam beea, mɛ bee ɛ náá, nyɛ lik kus ɔɔ, ye ɛ́ ɛnyɔɛpe. Deenek, mam pe ɛ́ nɛ Sisim Zɛɛb.

8 Djhooliika dum nɛ etɛp bɛtit ɛ bot di eka bɛnaghisɛ ebuwa ɛ. Nɛ tsɛɛtsɛ, mena dyeebakeka ɛ náá: «Menaka ɛ́ bot ɛ mɛtselal.» Tin, mɛtselal mɛ tak ɛ nɛ ghwyil ɛsa náá, mena dika nɛ ɛghɛɛ nyel. Ghuna, tɛtɛ kwyɛl ààsa deenek. Tɛtɛ kwyɛl saŋ ɛ́ náá, mena dika tɔ ɛgwakel tɔ zɛɛga. **2** Mot di egek náá, nyɛ nɛ gu sonok ɔ, mot'enɔk goka ɛ́ nyɛ gu náá, nyɛ dinaa kuku ɛdjek. **3** Tin, mot di ekwyɛl Zɛɛb ɔ, Zɛɛb nɛ gu nyɛ. **4** Deenek, mena ɛ́ nɛ ghwyil ɛ dɛka bɛtit ɛ di ekaa bɛnaghisɛ ebuwa ɛ? Mena nɛ guka náá, naghisɛ tok dhiiti sonok kɔ ɛko ɛ bɔs, mena nɛ ɛbaaguka náá, Zɛɛb ɛ́ ngɔt. **5** Nɛ tsɛɛtsɛ, ye ɛ́ nɛ bɛdhiiti esisim di tɔ gwoo nɛghu kɔ ɛko ɛ bɔs di edjóo bɛzɛɛb ɛ. Deenek, ye kwyɛl ɛ́ lɛɛ náá, ye ɛ́ bɛtɛ nɛ «bɛzɛɛb» nɛ bɛtɛ nɛ «bɛghɛŋ.» **6** Yɛ kabɛ menabɛlka ɔ, mena nɛ guka náá, Zɛɛb ɛ́ ngɔt, nyɛy ɛ́ di Sɛɛg'enaka, mot nakus esonok djas ɔ, kɔ ɛsu ɛ lɛ ɛ bot di nɛ tsik. Ghɛŋ ɛ́ ngɔt, ye ɛ́ Yezu Klisto, nyɛy mot di náá, esonok djas nakusaa ɛ kɔ ɛsu ɛ lɛ ɔ, nyɛ ɛ́ di esa náá, mena dika nɛ tsik. **7** Tin, ye tok bot djas di egu etsɛɛtsɛ bak. Etɛɛ náá, bɛdhiiti bot ɛ nadi bɛ dinaa ekwyɛl bɛnaghisɛ ɔ, é ghɛŋ bɛ di edɛ bɛtit ɛ di ekaa bɛnaghisɛ ebuwa ɛ, egeka bɔɔ ɛ́ náá, bɛ ɛpeduwal bɛnaghisɛ. Bɛ dyeebake ɛ́ náá, bɛ eesa etɛp ɛbiyo. **8** Tin, ye tok edee mena di edɛka ɛ di esa náá, mena kunaaka nɛ Zɛɛb, dɛ nɛghu ààdɛ, yɛ àànasa mena dika bɛtɛtɛ ɛ bot nɛghu bɛ mbee ɛ bot. **9** Bi ɛ́ nɛ ghwyil ɛsa sa elyem bin di ekwyɛl ɛ. Tin, bi ɛ́ kobaka nɛ sa bi di esa ɛ. Sa sa bi di esa ɛ ààkadi ɛbɛk ɛ di esa náá, bot ɛ di ààpyet tɔ ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb ɔ, ni tɔ mesyem. **10** Etɛɛ náá, mot dinaa nyɛ ààpapyet tɔ ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb, nyɛ ɛbee wɔy mot mɛtselal edɛ tɔ ndjaa mendjaala mɛ bɛnaghisɛ ɔɔ. Tin, wɔ aabee náá, wɔ ɛpebesal nyɛ besela sis náá nyɛ dɛ bɛtit ɛ di ekaa e buwa nɛ bɛnaghisɛ ɔ? **11** É di'enek, mɔn nyoog mot di nyɛ dinaa ààpanyɔ ɛpyet tɔ ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb ɔ, mot Klisto nagwyɛ étɛp'ɛ ɔ, nyɛ waawo ze etsɛɛtsɛ kɔ ɛsu ɛ lɔ. **12** Bi ɛ́ syem deenek nɛ bɔn nyɛɛg bin ɔɔ, da bi ɛpul ɛdum ɛ koŋ ɛ lɔɔ nɛ Zɛɛb, bɔɔ bot ɛ di náá, bɛ dinaa ààbɛ aapyet ɛ. Bi syem deenek ɛ nɛ Klisto nyɛy ɛmet. **13** Dum nɛ tɛp tak, yɛ bɛ náá, sa mɛ di edɛ ɛ́ ɛpekwyital ɛdum ɛ koŋ ɛ mɔn nyaag'am ɔɔ, mɛ aanàkabaadɛ yɛ, ekaab náá, mɛ ɛzɛkɛkwyital nyɛ tɔ mesyem. **(aiōn g165)**

9 Mɛ tok wak pɛka? Mɛ tok wak mot lwoma? Mɛ nabɛ ààbee Ghɛŋ'enaka Yezu? Bi tok wak bot ɛ zedum koŋ nɛ Zɛɛb, dum nɛ mɛsa mam kɔ ɛsu ɛ Ghɛŋ e? **2** Ye nakoozodi náá, bɛdhiiti bot ààbee náá, mɛ ɛ́ mot lwoma. Tin, kɔ ɛsu ɛ len mɛ ɛ́ mot lwoma. Dáa di náá, bi ɛ́ tɔ ɛgwakel nɛ Ghɛŋ ɛ, ye ɛ́ biyɔ ɛ di elyaal nɛ tsɛɛtsɛ náá, mɛ ɛ́ mot-lwoma ɛ Ghɛŋ. **3** Gwakeka dáa mɛ di ebɔɔza nɛ bot ɛ di elii ɛbiyoɛpe nɛ nam ɛ. **4** Dáa bis di náá, bis ɛ́ bot ɛ lwoma ɛ, bis ɛ́ nɛ ghwyil ɛbela edee nɛ mɛnyok ɛ, kɔ ɛsu ɛ mɛsa mes. **5** Bis ɛ́ nɛ ghwyil ɛ tɔ́ mɛdjoŋ nɛ bel bis di ekeletyɛ ɔ. Bɛdhiiti bot ɛ lwoma sa ɛ deenek, dɔɔ nɛ bɔn nyɛɛg ɛ Ghɛŋ, zɛnɔɔ Pyɛɛd. **6** Bi gek ɛ́ náá, ye ɛ́ bis nɛ Bhaalnabhas ɛ́ zodi egoka nɛ ɛsa mɛsa, étɛp bis neebela sa dek e? **7** Tin, ɛzɛ di esa mɛsa mɛ esodja nɛ efute bɛ met? Ɛzɛ di bɛ pyeeb vin da nyɛ ɛ́ di ààdɛ bhum tak? Ye ɛ́ nwyaa mbi mbaalel mɛsaa di ààdɛ mɛdii mɛ mɛbel e mɛsaa mɛ nyɛ di ebaal ɛ? **8** Tin, mɛkpa mam ààzobela ghwyil tɔ etɛp ee bot ɛ bɔs di esa ɛ. Etɛɛ náá, etsi ɛ Moiiz baazoke ɛ́ deenek. **9** Ye ɛ́ tsɛɛtsɛ, etsi lɛɛ ɛ́ náá: «Wɔ tok nɛ ghwyil ɛdiyal nuub ngɔmbɛ, é sok nyɛ di enyal bhum ble ɛ.» Ye kwyɛl ɛlyaal náá, Zɛɛb nɛ gek engɔmbɛ ghoŋ. **10** Nyɛ ààlii deenek tin kɔ ɛsu ɛlena? Tsɛɛtsɛ, mɛkpa menek nakwyalaa ɛ étɛp'ena. Ye goka ɛ́ náá, mot di ebɛ see, nɛ mot di enyuŋal ebhum ble ɔ, goka ɛ́ bɛ bela efute mɛsa mɔɔ. **11** Bis naabɛ bhek Sisim tɔ len. Tin, bis ɛ́ kanɔɔ ba bim mɛvu min ɔɔ, ye kabɛ ɛ́ ɛbiyoɛpe? **12** Ye ɛ́ bɛ náá, bɛdhiiti bot ɛ́ nɛ

ghwyil ɛ dɛ mɛvu men ɔɔ, «haa» gwyata nɛ bisɔ, bis
ɛ́ nɛ gham nɛ ɛdɛ yɛ dhaa dhaŋa bɔɔ. Bela náá, bis
nabɛ ɛ́ ààkwyɛl ɛsa deenek. Tin, bis naamaad elyem
kɔ etɛp djas, étɛp bis ɛzɛkɛlu bɛdhiiti bot ɛgwak Mbɛɛ
Bhaadal ɛ Klisto. 13 Bi nɛ gu ɛnyɔɛpe náá, bot ɛ di
esa mɛsa tɔ kok Ndjaa-ebuwa ɔ, edee bɔɔ goka nɛ
ɛdus ɛ́ tɔ kok Ndjaa-ebuwa ee bɛ di esa mɛsa ɛ. Yɛ
kabɛ bot ɛ di eka ebuwa kɔ mesa ebuwa ɔ, edee bɔɔ
zodus ɛ́ tɔ ebuwa binek. 14 Ye ɛ́ tyee wat nɛ bot ɛ di
egoola Mbɛɛ Bhaadal ɔ, Ghɛŋ naazeloolɛɛ náá, bɔɔ
pe aazobela edee ɛ, nɛ Mbɛɛ Bhaadal bɛ di egoola
ɛ. 15 Yɛ kabɛ mam ɔ, mɛ ààwaab esa binek, tin, mɛ
ààpakwyal bin mɛkana mak étɛp ɛwaab ɛ bin dhiiti
sonok. Deenek, edi di náá, mot zɛnɔɔ duu mɛ di nɛ ye
ɛ́, ye goka ɛ́ mɛ gwyɛ deenek. 16 Mɛ tok nɛ ghwyil
ɛghɛɛ nyel kɔ ɛsu ɛ ɛgoola Mbɛɛ Bhaadal, etɛɛ náá, ye
ɛ́ nɛ nam ɛ bhel náá, mɛ mɛsa mɛ tak. «Haa» kpaa-
ghoŋ nɛ nam mɛ di ààgoola Mbɛɛ Bhaadal ɔɔ. 17 Ye
ɛpedi ɛ́ di náá, ye ɛ́ mam ɛmet ɛ nasɛ́ɛ mɛsa mɛ tak ɔɔ,
pe mɛ goka ɛ́ nɛ ɛbela efute. Dáa di náá, mɛsa mɛ tak
nadjɛaa mɛ ɛ nɛ bhel ɛ, é di'enek, mɛ zokasa ɛ mɛsa
mɛ nadjɛaa mɛ ɛ. 18 É di'enek, efute bam aakadi tin
ye? Efute bam ɛ́ mɛmyaala mɛ mɛ di nɛ yɛ, é ghɛŋ mɛ
di egoola Mbɛɛ Bhaadal ààwaab sonok nɛ mot ɛ. Mam
àànɔɔ efute mot di egoka nɛ ɛbela bhis ɛgoola Mbɛɛ
Bhaadal ɛ. 19 Bot nɛ gu náá, mɛ ɛ́ sɛŋɛlɛ mot. Ye ɛ́
tsɛɛtsɛ, edi tak wat, mɛ eemyaal ɛdi kwom bot djas,
étɛp bɛtɛ nɛ bot needu Klisto. 20 É sok mɛ di sama nɛ
bot ɛ mbyak eYuda ɛ, mɛ kɛ ɛ́ dáa bɔɔ, étɛp ɛdul ɛ bɛ é
ze ɛ Klisto. É sok mɛ di sama nɛ bot ɛ di elooba nɛ
mɛtiŋ ɛ Moiiz ɛ, mɛ kɛ ɛ́ dáa bɔɔ. Mɛ dyeebasa deenek
ɛ, étɛp mɛ needul bɛ é ze ɛ Klisto, ye nakoozodi náá,
mɛ tok si bhel mɛtiŋ ɛ Moiiz. 21 Eghɛŋ mɛ di sama nɛ
bot ɛ di ààbɛ bot ɛ mbyak eYuda ɔ, bot ɛ di ààlooba
etsi ɛ Moiiz ɔ, mɛ kɛ ɛ́ dáa bɔɔ, étɛp mɛ needul bɛ é ze
ɛ Klisto. Deenek, yɛ ààkwyɛl ɛlɛɛ náá, mɛ ààlooba nɛ
etsi e Zɛɛb. Tin, mɛ ɛ́ si bhel etsi ɛ Klisto. 22 Yɛ kabɛ
bot ɛ di ààpyet tɔ ɛdum ɛkoŋ nɛ Zɛɛb ɔ, mɛ zobaakɛ
ɛ́ dáa bɔɔ, étɛp ɛdul ɛ bɛ é ze ɛ Klisto. Deenek, nɛ
mbi bot djas, mɛ nɛ sa esa djas ee di egoka ɛ́, étɛp
mɛ neetsik bɛdhiiti bot. 23 Mɛ sa etɛp binek djas etɛɛ
náá, bot neemyaal Mbɛɛ Bhaadal. Etɛɛ náá, dɔɔ nɛ
mam pe mɛ neebela yam ɛkɛɛ tɔ mbɛɛ esa ee Mbɛɛ
Bhaadal nakɛk ɛ. 24 Bi nɛ gu náá, bot ɛ di esa mɛboola
mɛ ɛwyis ɛ kaab ɔ, bɛ kan kaab ɛ bɔɔ djas. Yɛ bɛ náá,
bi ɛpesa mɛboola mɛ kaab ɔ, bi goka ɛ́ nɛ ɛkaab tyee
wat di náá, bi neekɛbela efute. 25 Deenek, bot ɛ di esa
mɛboola ɔ, bɛ goka ɛ́ nɛ gu ɛmaad ɛ lyem tɔ etɛp djas.
Bɛ dyeebasa deenek ɛ́, étɛp bɛ neebela koto duu di
ààbɔya nɛ ɛgwyɛ ɛ́. Tin, bisɔ dyeebasa zii ɛ́, étɛp ɛbela
koto duu na kɔm-kɔm. 26 É tɛp tak ɛ di náá, é ghɛŋ mɛ
di esa mɛboola ɛ, mis mam gwyák ɛ koto duu. Mɛ ɛ́
dáa mot mɛboola mɛ tuub, ekuta bɛ ààbyak mbɛs. 27
Mɛ ààduwal nyel'am, mɛ nɛ tiig ye ɛlyelɛpe. E kaab
náá, bhis mɛ di egoola Mbɛɛ Bhaadal nɛ bɛdhiiti bot ɛ,
mam ɛmet ɛzɛkɛdisaa tɔ bot ɛ aabela ɛkɛɛ.

10 Bɔn nyɛɛg, mɛ kwyɛl ɛ́ náá, bi gheetetaala nɛ sa
nasael nɛ bɛbhaab'enaka é ghɛŋ ɛ Moiiz ɛ. Ye nadi
ɛ́ nɛ eguud nadi edjeed bɛ ɛ. Bhii tak, bɔɔ djas naasɛɛ
boo dii mɛsɔn nadi edjóoaa «dii mɛsɔn na tɔɔbelaa.» 2
Bɔɔ djas naaduwa Zɛɛb tɔ eguud nɛ tɔ boo dii mɛsɔn.
Etɛp binek djas kwyɛl ɛlyaal ɛ náá, bɛ naamyaal ɛdu ɛ
Moiiz. 3 Bɔɔ djas naadɛ edee wat e Sisim, 4 bɔɔ djas
naadɛ mɛnyok mɛ wat e Sisim. Tin, mɛdii mɛ bɛ nadi
edɛ ɛ́, nadi ewyis ɛ́ tɔ ɛkok ɛ Sisim nadi egyee nɛ nɔɔ
ɛ. Bela náá, ɛkok ɛ tak nabɛ ɛ́ Klisto. 5 Tin, Zɛɛb nabɛ ɛ́
ààmyaala nɛ mɛfulu mɛ bɛtɛ nɛ bot pak'ɔɔ. Kɔ ɛsu
ɛ tak, bɛtɛ nɛ bot nagwyɛ, myoŋ «lapa-lapa» si tɔ
kyee bɔs bɛsyɛ di ààbɛ nɛ mɛdii ɛ. 6 E di'enek, etɛp
binek djas nasael ɛ́, ye needi nɛ nena dhatyee geka,
etɛɛ náá, mena needi ààbɛ nɛ embee mɛkwosak dáa
bɔɔ nadi nɛ ye ɛ́. 7 Nàduwalka bɛnaghisɛ dáa bɛdhiiti
bot pak bɛbhaab'enaka naduwal ɛ. Tin, ekwyala lɛɛ ɛ́
náá: «Bot naadisi étɛp ɛdɛ edee nɛ mɛnyok, bhii tak,
bɛ naawyɛl kɛbɔl ɛ mɛzɛŋ nɛ ɛduwal bɛnaghisɛ.» 8
Sa mena ààduka ze mɛzɔ dáa bɛdhiiti bot nasa ɛ́. E
di'enek, bot bɛdhet mɛkam-mɛmbá nɛ elɛl naapkaa
nɛ mɛsyee gwyɛ, dwoo wat kɔ ɛsu ɛ tak. 9 Sa mena
ààwaka Klisto tɔ mɛbhowal, dáa bɛdhiiti bot pak'ɔɔ
nasa ɛ́. Étɛp tak, bɛnyɔ naazɛlo bɛ. Wɔ gwak, bɛtɛ
nɛ bot zɛgwyɛ. 10 Sa bi ààdi nɛ mɛnwyaad tɔ elyem,
dáa bɛdhiiti bot pak'ɔɔ naataŋal nɛ din ɛ Zɛɛb ɛ. Tin,
fofop ɛsyee naagó bɛ kɔ ɛsu ɛ tak. 11 Embee etɛp binek
djas nasael ɛ́, étɛp ye needi nɛ nena dhatyee geka.
Tin, etɛp tak nakwyalaa tɔ bɛmɛkana ɛ, étɛp ɛdul ɛ
mena mɛlɔ, etɛɛ náá, mena moo ɛ́ tɔ mɛlu mɛ mɛsik.
(aiōn g165) 12 Mot di ebee náá, nyɛ ɛ́ ndjem ɔ, nyɛ goka
ɛ́ nɛ ɛkobaka, étɛp nyɛ ɛ́ zɛkɛkwyit tɔ mesyem. 13
Bɛmɛbhowal mɛ bi naboma nɛ ye ɛ́, ye ɛ́ mɛbhowal
bot djas di eboma nɛ ye ɛ́. Zɛɛb ɛ́ sosoob tɔ ekɛk bɛ,
nyɛ tok nɛ ghwyil ɛbet náá, bi boma nɛ sa di náá, yɛ
aadhaa bin ghwyil ɛ. Tin, é sok mɛbhowal aazyɛ ɛ́,
Zɛɛb ɛ́ waadjɛ bin ghwyil ɛmaad yɛ, nyɛ aalyaal bin
mɛpek mɛ ɛwyis ɛ́ tɔ mɛbhowal mɛ tak. 14 Dum nɛ tɛp

tak, bɔn nyɛɛg bam, nàkunaaka nɛ bɛnaghisɛ. 15 Mɛ lii
nɛ nen ɛ́ dáa mɛ di elii nɛ bɛtsoŋ ɛ bot ɛ. Biyɔ bɛmet,
sɔska sa mɛ di lii ɛ́. 16 Beeka bɛɛlɛ mena di edɛka
menabɛlka djas, étɛp ɛghapɛɛ Zɛɛb ɛ. Bɛɛlɛ tak kwyɛl
ɛlɛɛ ɛ náá, menaka ɛ́ nɛ ɛgwakel nɛ Klisto. Ghiya yɛ
naasee kɔ ɛsu ɛ les. Yɛ kabɛ mapa ɔ, ye ɛpesa náá,
menabɛlka nɛ Klisto di nyel ngɔt. 17 Dáa di náá mapa
ɛ́ wat ɛ, ye nakoozodi náá, mena nɛ buka, mena moo ɛ́
nyel ngɔt. Etɛɛ náá, mot nɛ mot ɛ́ nɛ yɛ mɔn pes tɔ
mapa yenek wat. 18 Nɔɔka geka bɔn Yisalaɛl. Bot ɛ
nadi edɛ bɛtit nazekaa ɛ́ buwa kɔ mesa ebuwa ɔ, bɛ ɛ́
tɔ ɛgwakel nɛ Zɛɛb. 19 Mɛ ààpake náá, bɛtit ɛ nakaa
bɛnaghisɛ ebuwa ɛ, nɛ val étɛp'es. Mɛ ààpabaake pe
náá, bɛnaghisɛ ɛ vaŋ sonok. 20 Ààbɛ, tin, mɛ kwyɛl
ɛ́ ɛlɛɛ náá, buwa ee bot ɛ di ààdum koŋ nɛ Zɛɛb di
edjɛ ɛ́, bɛ djɛ ye ɛ́ nɛ edim, bɛ ààdjɛ nɛ Zɛɛb. Tin, mɛ
ààkwyɛl náá, bi di tɔ ɛgwakel nɛ edim. 21 Bi tok nɛ
ghwyil ɛdɛ tɔ bɛɛlɛ ɛ Ghɛŋ, da bi ɛ́ baadɛ tɔ bɛɛlɛ edim
ɛ. Deenek, bi tok nɛ ghwyil ɛdɛ kɔ mesa ɛ Ghɛŋ, da
baadɛ kɔ mesa edim ɛ. 22 Tin, mena kwyɛl ɛ́ náá, Ghɛŋ
kpaa lyem nɛ nena? Bi gek ɛ́ náá, mena ɛ́ nɛ ghwyil
dhaa nyɛ nɛ ghwyil e? 23 Bot dyeebake ɛ́ náá: «Mena
ɛ́ nɛ ghwyil ɛsa esa djas elyem binaka di ekwyɛl ɛ.»
Ye ɛ́ tsɛɛtsɛ, guka náá, djas ààval sonok. Mena ɛ́ nɛ
ghwyil ɛsa esa djas elyem binaka di ekwyɛl ɛ. Tin,
etɛp binek djas ààdjɛ zɛɛga bot ghwyil. 24 Yɛ àànyɔ
náá, ghwyikwyee mot zosik ɛ́ nyel'ɛ met. Ye goka ɛ́
náá, nyɛ di nɛ ghwyikwyee nɛ bɛsɔ bot. 25 Bi ɛ́ nɛ
ghwyil ɛ dɛ yebɔ bɛtit djas di ebomsaa tɔ djando ɛ, sa
bi ààtuŋ mɛnyel esaa pɛ pak ye dus ɛ. 26 Etɛɛ náá,
ekwyala lɛɛ ɛ́ náá: «Ye ɛ́ Ghɛŋ ɛ́ di kukuma bɔs, nyɛ ɛ́
kukuma esa djas di kɔ ɛko ɛ bɔs ɛ.» 27 Mot di náá, nyɛ
dinaa ààpadum koŋ nɛ Zɛɛb ɛdjóo bin náá, bi kɛdɛ ɔɔ.
Ye ɛ́ bɛ náá, bi eemyaal ɔɔ, dɛka edee djas ee nyɛ aadjɛ
bin ɛ ààtuŋ mɛnyel esaa pɛ pak edee tak dus ɛ. 28 Tin,
mot ɛkalɛɛ bin náá: «Tit'ak dus ɛ́ ɛ́ buwa bɛnaghisɛ.»
Deenek, sa bi ààdɛ yɛ, kɔ ɛsu ɛ mot lɛɛ deenek ɔ,
étɛp bi needi nɛ egwyem tɔ elyem bin. 29 Mɛ ààlii
wak dum nɛ esimza e lyem bin, mɛ lii ɛ́ nɛ esimza e
lyem mot'enɔk. Nɛghu dhiiti mot ɛ nɛ ghwyil ɛke náá:
«Ɛ́tɛp yé esimza e lyem mot aasa náá, mɛ kat ɛsa sa
mɛ di ekwyɛl ɛsa ɛ? 30 Mɛ bulal bhɔɔ nɛ Zɛɛb kɔ ɛsu ɛ
edee mɛ di edɛ ɔɔ, “haa” étɛp yé bɛ aakalii nɛ nam
ɛbiyoɛpe dum nɛ edee mɛ dɛ ɛ mɛ eeghapɛɛ ɛ Zɛɛb
ɛ?» 31 Tin, étɛp edee, nɛ mɛnyok mɛ mɛ di edɛɛ ɛ,
nɛghu sa djas mɛ di esa ɛ, mɛ sa yɛ étɛp duma ɛ Zɛɛb.
32 Bot ɛ dhaad mbyak eYuda, nɛ bot ɛ mbyak eGhɛlɛk,
zɛnɔɔ bot ɛ zɛɛga mendjaala Zɛɛb, sa mɛfulu men ààsa
náá, bɛ kwyit tɔ mesyem. 33 Duka mɛfulu mam. Mɛ
nɛ sa mɛghaaz etɛɛ náá, bot djas neemyaala nɛ mɛsa
mam djas. Tin, mɛ ààsaŋ ɛkwyɛɛg ɛ nyel'am met, mɛ
saŋ ɛ ɛkwyɛɛg ɛ bɛtɛ nɛ bot, étɛp bɛ neebela tsik.

11 Duka mɛfulu mam, dáa mɛ di edu mɛfulu ɛ Klisto
ɛ. 2 Mɛ ɛpeso bin mɛsii, etɛɛ náá, bi nɛ tetaala nɛ
nam ɛ́ mɛwala djas. Bi nɛ du mɛtiŋ mɛ mɛ di edjɛ bin
ɛ. 3 Deenek, mɛ kwyɛl ɛ́ bi gu náá, Klisto ɛ́ kukuma
botom djas, motom ɛ́ kukuma ɛ myɛl, Zɛɛb ɛ́ kukuma
ɛ Klisto. 4 Tɔ Zɛɛga ndjaa mendjaala, ɛ́ ghɛŋ motom
di edjaala nɛghu ɛgoola mɛpka mɛ Zɛɛb ɛ, nyɛ ɛ́ di nɛ
lo ndjɛla ɔɔ, nyɛ ààpalooba nɛ kukuma yɛ Klisto. 5
Tin, moma di edjaala nɛghu ɛgoola mɛkpa mɛ Zɛɛb ɔɔ,
nyɛ di ààdjɛl lo ɔɔ, nyɛ ààpalooba nɛ ngom. Nyɛ ɛ́ dáa
moma di bhoo tsika ɛ. 6 Ye ɛ́ bɛ náá, moma ààpadjɛl
lo'ɛ ɔɔ, ye goka ɛ́ náá, nyɛ tsik bhoo lo'ɛ. Tin, yɛ bɛ
náá, ye nɛ sa syen náá moma di nɛ bhoo tsika ɔɔ, nyɛ
goka ɛ́ nɛ ɛdjɛl ɛ lo'ɛ nɛ bhɛɛ. 7 Motom ààgoka nɛ
ɛdjɛl ɛ lo, etɛɛ náá, nyɛ ɛ́ mbaŋa-mbaŋa duma Zɛɛb.
Tin, moma ɛ́ di mbaŋa-mbaŋa duma ɛ motom. 8 Etɛɛ
náá, motom nabɛ ɛ́ ààkusaa nɛ kyes nyel moma, ye ɛ́
moma ɛ́ nakusaa nɛ kyes nyel motom. 9 Motom nabɛ ɛ́
ààkusaa kɔ ɛsu ɛ moma, ye ɛ́ moma ɛ́ nakusaa kɔ ɛsu ɛ
motom. 10 Dum nɛ tɛp tak, kɔ ɛsu ɛ efofop, moma goka
ɛ́ nɛ ɛdi nɛ lo ndjɛla nɛ bhɛɛ étɛp ɛsa ɛkwosak ɛ Zɛɛb.
11 É di'enek, tɔ tsik'enaka nɛ Ghɛŋ, ye tok nɛ motom ɛ
di ààbɛ moma, ye tok pe nɛ moma di ààbɛ nɛ motom.
12 Etɛɛ náá, dáa moma nakusaa nɛ kyes nyel motom ɛ,
motom pe nadus ɛ tɔ moma. Tin, djas yenek dus ɛ pɛ
daa Zɛɛb. 13 Siizaka biyɔ bɛmet! Ye ɛ́ ɛnyɔɛpe náá,
moma di nɛ lo mbek ààdjɛl bhɛɛ ɛ́ sok nyɛ di edjaala
Zɛɛb ɛ? 14 Mena beeka dáa bɔs di egoka nɛ ɛkɛ ɔ, ye ɛ́
etɛp e syen náá, motom di nɛ bɛtɛ nɛ bhoo ɛ́ lo. 15 É
di'enek, ɛnyɔ náá, moma di nɛ bɛtɛ nɛ bhoo. Deenek,
bɛtɛ nɛ bhoo nadjɛaa nɛ moma ɛ́ etɛɛ náá, ye needi
nɛ nɛ dáa bhɛɛ. 16 Tin, mot ɛdi nɛ gwyes ɛsuu mɛso
dum nɛ tɛp'ak ɔɔ, ye nyɔ ɛ́ bi gu náá, ye ɛ́ bɛmɛfulu
mena dika nɛ yɛ tɔ ezɛɛga mendjaala mɛ Zɛɛb. 17 Ye
mɛ aakalii wak nenak'aak, ye tok étɛp ɛduwal bin.
Etɛɛ náá, ɛ́ sok bi di esɛɛga ɛ, ye dyeebakɛswaala nɛ
nen ɛ ɛbiyoɛpe, yɛ ààswaala nɛ nen ɛnyɔɛpe. 18 Sa
mɛkɛn bɛ nalɛ ɛ́ mɛ ɛ, ye ɛ́ náá, ɛ́ sok bi di esɛɛga étɛp
mendjaala ɛ, bi ɛ́ nɛ zyaala pak'en. Deenek, mɛ dinaa
ààpaamyaal yɛ ɛnyɔɛpe. 19 Ye ɛ́ bɛ náá, zyaala pak'en
ɔɔ, ye ɛ́ etɛɛ náá, bɛdhiiti bot pak'en neebela gham ɛ́

mis mɛ Zɛɛb. 20 Eghɛŋ bi di esɛɛgaa ɛ, ye tok étɛp ɛdɛ
«edee ɛ Ghɛŋ!» Bi dyeebasɛɛgaa ɛ, étɛp ɛsa etɛp e sis.
21 Etɛɛ náá, é sok bi di ekan ɛdɛ é, mot nɛ mot suu é
ɛdɛ edee bɛ ɛmet, bɛdhiiti bot ɛlik nɛ za, bɛdhiiti bot
tɔ elangi. 22 Bi tok nɛ mendjaa étɛp mot nɛ mot needɛ
edee nɛ mɛnyok pɛ ezaag e? Ɛyé! Bi byasal é zɛɛga
mendjaala mɛ Zɛɛb e? Nɛghu bi sa é etɛɛ náá, bot ɛ di
ààdi nɛ yɛ ɔ neegwak syen e? Bi kwyɛl náá, mɛ ke nɛ
nen dáa? Mɛ duwal bin e? Ààbɛ, mɛ tok nɛ ghwyil
ɛduwal bin! 23 Tin, gwakeka mɛlyo mɛ mɛ nagwak nɛ
Ghɛŋ étɛp mɛ neegoola bin ye é. É pum Ghɛŋ Yezu
namɛtaa é, nyɛ naanɔɔ mapa, 24 bhis nyɛ naghaapɛɛ
Zɛɛb ɛ, nyɛ eezɛpyak yɛ. Bhii tak nyɛ eezɛke náá:
«Yak é nyel'am zekaa étɛp'en ɛ. Gheesesaka deenek
étɛp bi neetetaala mɛ.» 25 Tyee wat, nyɛ naazɛnɔɔ
bɛɛlɛ bhis dek, nyɛy náá: «Bɛɛlɛ yak é ɛbhɛŋ ɛ na bes
nɛ Zɛɛb. Ye kwyalel é nɛ ghiya yam nasee kɔ ɛsu ɛ
len ɛ. É sok bi aadi ededɛ ye é, sesaka deenek étɛp
bi neetetaala mɛ.» 26 Etɛɛ náá, é esok djas bi di edɛ
mapa nɛ mɛnyok menek ɛ, bi lyaal ɛ, ɛsyee ɛ Ghɛŋ,
deenek kɛkum ɛwala nyɛ aabula ɛ. 27 Ye é étɛp tak,
mot ɛdi edɛ mapa nɛ mɛnyok ɛ Ghɛŋ dek di àègoka ɔɔ,
nyɛ eesyem, etɛɛ náá, nyɛ ààpaduwal nyel nɛ ghiya ɛ
Ghɛŋ. 28 Ɛsok nɛ mot nɛ dɛ mapa nɛ mɛnyok, ye goka
é, nyɛ pookodjak nɛ tsuŋ djem nɛ byak. 29 Etɛɛ náá,
mot ɛdɛ mapa nɛ mɛnyok ààpokosiiza ɛgwakel ɛ lɛ nɛ
nyel ɛ Ghɛŋ ɔɔ, nyɛ ɛpesaa epɛɛ kɔ lɛ. 30 Ye é kɔ ɛsu ɛ
tak ɛ, bɛtɛ nɛ bot tɔ len di nɛ mɛbé, bɛdhiiti di ààbɛ nɛ
ghwyil, bɛdhiiti nazegwyɛ. 31 Mena é di edjaka nɛ
tsuŋ djem nɛ byak ɔɔ, Ghɛŋ aanàpɛɛ mena. 32 Tin,
Ghɛŋ pɛɛ mena nɛ ɛdjɛ mena mɛlyo é, etɛɛ náá, Zɛɛb
needi ààwa mena é feŋ lɔɔg wat nɛ bot ɛ bɔs'ak. 33
Deenek, bɔn nyɛɛg bam, é sok mena di esɛɛgaka étɛp
ɛdɛ edee ɛ Ghɛŋ ɛ, bwoodka bɔɔ ɛ nyɛɛg bin. 34 Mot é
di nɛ za ɔɔ, nyɛ dɛ pɛ ndjaŋ'ɛ, etɛɛ náá, bi needi ààwa
epɛɛ e Zɛɛb tɔ ɛsɛɛga ɛlenaka. Yɛ kabɛ bɛdhiiti mɛkya
ɔɔ, mɛ aabɔɔza ye é é sok mɛ aakum penek pɛ yebɔ ɛ.

12 Bɔn nyɛɛg, djhooliika nenak dum nɛ mɛkɛɛ mɛ
Sisim na Dɛɛ. Mɛ kwyɛl ɛ náá, bi gu etsɛɛtsɛ dum
nɛ mɛkɛɛ menek. 2 Bi nɛ gu náá, é ghɛŋ bi nadi bi
dinaa ààdum koŋ nɛ Zɛɛb ɛ, bi nadi ebet náá, bɛ dul
bin bi duwal bɛnaghisɛ esa di ààbɛ nɛ nuub ɛlii ɔ. 3
Dum nɛ tɛp tak ɛ, mɛ di ekwyɛl ɛlɛɛ bin náá, mot é ke
náá: «Mɛ eekal Yezu ɔ», ye tok Sisim Zɛɛb lwom nyɛ
náá, nyɛ ke deenek. Tin, ye tok nɛ mot di nɛ ghwyil
ɛben gwood ke náá: «Yezu é Ghɛŋ!», ye é di ààbɛ náá,
Sisim na Dɛɛ di edjɛɛd nyɛ ɔɔ. 4 Mɛkɛɛ mɛ Sisim di
edjɛ ɛ, ɛbu membi, Sisim é wat. 5 Mɛsa mɛ Zɛɛb nɛ bu
membi. Mɛsa mɛ mena di esaka ɛ, ye é yii Ghɛŋ ngɔt.
6 Ye é nɛ bɛtɛ nɛ membi mɛ ɛsa mɛsa mɛ Zɛɛb. Ye é
Zɛɛb yenɔk ngɔt é di esa mɛsa menek djas tɔ lenaka. 7
Tɔ tsik mot nɛ mot, Sisim ɛpelyaal ɛkɛɛ mot nɛ mot
nabela, étɛp ɛkwyee bot djas ɛ. 8 Sisim djɛ bɛdhiiti
bot ɛ, ɛkɛɛ ɛlii nɛ etsoŋ. Sisim tak wat kadjɛ bak bot ɛ
ɛkɛɛ ɛlii nɛ mɛtselal. 9 Sisim tak wat ɛpedjɛ bɛdhiiti
bot tɛtɛ ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb. Ye é kadjɛ bak bot ɛ, ɛkɛɛ
e ɛgwom ɛ bot. 10 Sisim eedjɛ bɛdhiiti bot ɛkɛɛ ɛsa
endem mɛbwala, nɛ bak bot nyɛ eedjɛ bɛ ɛkɛɛ ɛgoola
sa Zɛɛb di elɛɛ bɛ ɛ. Deenek, nɛ bɛdhiiti bak tak, nyɛ
eedjɛ bɛ etsoŋ ɛwa mbɛk pak embee sisim nɛ embɛɛ
sisim. Tin, yɛ kabɛ bɛdhiiti ɔ, nyɛ eedjɛ bɛ ɛ ɛkɛɛ ɛlii ɛ
tɔ elii ɛ bot djas di àègwak ɛ. Nyɛ kadjɛ nɛ bak bot
ɛ etsoŋ ɛgoola elii binek. 11 Ye é Sisim tak wat ɛ di
esa mɛsa menek. Nyɛ nɛ djɛ mot nɛ mot ɛkɛɛ nyɛ di
ekwyɛl ɛ. 12 Nyel ɛ wat. Ye é nɛ bɛtɛ nɛ ekyes. Tin,
ekyes e tak nakoozobu, ekyes binek djas sa é mɛ mɛ
wat. Ye é tyee wat nɛ zɛɛga bot ɛ mendjaala di elyaal
nyel ɛ Klisto. 13 Tin, menabɛlka djas, bot ɛ mbyak
eYuda nɛghu bot ɛ mbyak eGhɛlɛk, kwom mot nɛghu
seŋɛlɛ mot. Ye nabɛ é, mena naaduwaka Zɛɛb tɔ Sisim
wat. Ye nabɛ é étɛp mena needika nyel ngɔt. Tin,
ye é Sisim tak wat ɛ di tyee mɛdii ee mena di edɛka
menabɛlka djas ɛ. 14 Tin nyel mot aanàkwaazodi nɛ
kyes wat. Nyel mot nɛ bu ekyes. 15 Ko ɛke náá: «Dáa di
náá mɛ tok mbɔ ɛ, mam tok kyes nyel ɛ!» Nyɛ aadus
náá, nyɛ kyes nyel ɛ étɛp tak e? 16 Ɛlɔ ɛkake ye é sok
náá: «Dáa di náá, mɛ tok dis ɛ, mam tok kyes nyel ɛ!»
Nyɛ aadus náá, nyɛ kyes nyel ɛ étɛp tak e? 17 Ye é
pe di náá, nyel e mot djas ɛpedi é di ɛ dis nɛ dis ɔɔ,
mot aakagwak tin dáa? É di'enek, ye é pe di náá, nyel
djas ɛpedi é ɛ lɔ nɛ ɛ lɔ ɔɔ, é di'enek, mot aakagwak
mɛnuub tin dáa? 18 Nɛ tsɛɛtsɛ, Zɛɛb naasa nyel mot di
ekyes nɛ ekyes, kyes nɛ kyes nɛ mɛsa mɛ, dáa Zɛɛb
nyɛ ɛmet nadi ekwyɛl ɛ. 19 Deenek, ye ɛpedi é di náá,
nyel mot nazosael ɛ nɛ kyes wat ɔɔ, pe nyel mot tok.
20 Deenek, nyel mot nɛ bu ekyes, é di'enek, nyel ɛ wat.
21 Dis tok nɛ ghwyil ɛke nɛ mbɔ náá: «Mɛ tok nɛ gwyes
nɛ nɔ!» Deenek, lo tok nɛ ghwyil ɛke nɛ mɛko náá:
«Mɛ tok nɛ gwyes nɛ nɔ!» 22 Bɛdhiiti ekyes e nyel ee
bot di ebee náá ye ààval sonok ɔ, ye é nɛ bɛtɛ nɛ mɛsa.
23 Ekyes e nyel ee bot di ebee náá, ye é ààdyeebaval
sonok ɛ, ye é ee bot di ebaakwyɛɛg dhaa nyel ɛ. Tin,
ekyes nyel ee bot dyeebabee náá, ye àègoka náá yii
nyen é mis mɛ bot ɛ, ye é ye é bot di ekwyɛɛg ɛbuɛpe

ɛ. 24 Tin, ekyes e nyel ee bot dyeebabee náá, ɛnyɔ nɛ
ɛbee ɛ, ye ɛ́ àákwyɛɛgaa ɛbuɛpe. Deenek, é ghɛŋ Zɛɛb
nasa nyel mot ɛ, nyɛ naadyeebadjɛ duu nɛ ekyes e
nyel ee bot di àádyeebaval sonok ɛ. 25 Bela náá, mbɛk
tok tɔ nyel mot. Deenek, ekyes djas ɛpekwyeel pak'ɔɔ.
26 Ye ɛ́ di náá kyes nyel mot wat ɛpekpaa e ɔɔ, ekyes
nyel djas nɛ gwak mɛkpaa menek. Tin, kyes nyel wat
ɛdjɛaa duu ɔɔ, ekyes nyel djas nɛ di tɔ mɛmyaala. 27
Bela náá, bi ɛ́ nyel ɛ Klisto. Mot nɛ mot pak'en ɛ kyes
wat e nyel tak. 28 Etɛp tak ɛ di náá, tɔ zɛɛga ndjaa
mendjaala, Zɛɛb nakan ɛdil sok ɛ bot ɛ lwoma, bhii tak
bɛngoolel-mɛkpa Zɛɛb, zɛnɔɔ bɛlyoel. Bhis binɔk, nyɛ
naabaadil bot di esa endem mɛbwala ɔ, nɛ bot ɛ di nɛ
ghwyil ɛtsik bot ɛ mɛbɛ́ ɔ. Bhii tak, nyɛ naabaazɛdil
bot ɛ di nɛ ɛkɛɛ ɛkwyee nɛghu ɛdjɛɛd bɔɔ bɛsɔ bɔ
ɔ, nɛghu ɛlii ɛ tɔ elii bot djas ààgwak ɛ. 29 Bot djas
tok bot ɛ lwoma, nɛghu bɛngoolel-mɛkpa Zɛɛb, zɛnɔɔ
bɛlyoel. Bela náá, bot djas tok nɛ ɛkɛɛ ɛsesa endem
mɛbwala, 30 nɛghu bot ɛ di etsik bot ɛ mɛbɛ́ ɔ. Bot
ɛ di elii tɔ elii bot djas di ààgwak ɔ, nɛghu bot ɛ di
egoola elii binek. 31 Deenek, saaka náá, Sisim na Dɛɛ
djɛ bin ɛkɛɛ di eval dhaa tye ɛ́. Deenek, mɛ ɛpelyaal
bin nenak ze di edhaa mɛze menek djas ɛ.

13 Dyeepokonɔɔka geka náá, mɛ ɛpelii lii ɛ bot ɛ
bɔs nɛghu yii efofop, yɛ bɛ náá kwyɛl tok tɔ lam
ɔ. Tin, mɛ di ààdi mot kwyɛl ɔ, mɛ ɛ́ dhatyee ghom
nɛghu boo ɛdjhaŋal e gwooz ee bot di nyuu étɛp ɛsa
ɛtap ɛ. 2 Mɛ nɛ ghwyil ɛgoola mɛkpa nadjɛaa mɛ pɛ
daa Zɛɛb, mɛ nɛ ghwyil ɛdi náá, mɛ nɛ bu ɛgu, mɛ
nɛ ghwyil ɛpiibal etɛp e Zɛɛb djas di tɔ sɔ ɛ, nɛghu
ɛdi nɛ ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb di náá, mɛ nɛ ghwyil ɛdis
ɛtsok di ye nadi ɔ. Ye ɛ́ tsɛɛtsɛ náá, mɛ ɛ́ nɛ ghwyil
ɛsa etɛp binek djas! Tin, mɛ di ààdi nɛ kwyɛl nɛ bot
ɔ, etɛp binek djas ɛ e toto. 3 Deenek, mɛ nɛ ghwyil
ɛnɔɔ ekuma bam djas djɛ nɛ bɛdjel ɛ bot, nɛghu ɛnɔɔ
nyel'am ka yɛ buwa étɛp needikaa. Tin, mɛ di ààbɛ nɛ
kwyɛl nɛ bɔɔ bɛsɔ bam tɔ lyem ɔ, etɛp binek djas ɛ e
toto. 4 Bela náá, mot di nɛ kwyɛl ɔ, nɛ ɛmaad, nyɛ
nɛ bu ɛsa enɛm esa, nyɛ nɛ kwyɛl bot. Nyɛ tok mot
mbee lyem, nyɛ tok mot ɛbet nɛghu mot ɛghɛa nyel. 5
Mot di ekwyɛl bot ɔ, ààsa etɛp e syen, nyɛ ààsa ekaa,
nyɛ nɛ kwyɛl bot dhaa tyɛ, nyɛ ààbaal bot ɛbuk tɔ
lyem. 6 Mot di nɛ kwyɛl ɔ, nyɛ ààmyaala nɛ embee
etɛp. Tin, nyɛ dyeebamyaal ɛ nɛ etsɛɛtsɛ. 7 Deenek,
mot di ekwyɛl bot ɔ, nɛ pel etɛp djas. Nyɛ ààbee bot é
mis toto, nyɛ nɛ ɛbwaalel nɛ etɛp djas, nyɛ nɛ maad
ɛ lyem sok bhwoob etɛp djas. 8 É di'enek, kwyɛl ɛ
kɔm-kɔm. Tin, mɛkpa di egoolaa bot dum nɛ Zɛɛb ɛ,
aanàbaagoola dhiiti dwoo. Ɛkɛɛ nadjɛa bot étɛp ɛlii tɔ
membyak mɛsis ɛ, aanàbaadi nɛghu ɛgu mɛ bot ɛ bɔs
aasi. 9 Deenek, bis goola mɛkpa mɛ Zɛɛb ɛ ba bim ɛ,
etɛɛ náá, ba mɔn ɛgu ɛ les ɛ́ pes. 10 Tin, dwoo yɛ aadi
náá, tɛtɛ ɛgu aazyɛ ɛ́, ba mɔn ɛgu ɛ les ɛ waadiib. 11 É
sok mɛ nadi mɔn dhyeeb ɛ, mɛ nadi elii nɛghu ɛsimza
dáa mɔn dhyeeb. Mɛ nadi ɛ́ nɛ etsɔŋ e bɔn dhyeeb.
Tin, é sok mɛ nakum boo-mot ɛ, mɛ naakat ɛsa etɛp
djas nadi yii bɔn dhyeeb ɛ. 12 Nenak, mena beeka
Zɛɛb ɛ dáa tɔ ɛnyen ɛ di ààɲyɔ ɛnyen ɛ, tin ɛwala di
ezyɛ yenek, mena aabeeka nyɛ popoopwon. Nenak,
mɛ ààgu Zɛɛb ɛnyɔɛpe. Tin, é ɛwala di ezyɛ yenek, mɛ
waagu Zɛɛb ɛnyɔɛpe dáa nyɛy nyɛ ɛmet di egu mɛ ɛ.
13 É di'enek, esa elɛl bak moo ɛ́ tɔ lam: ɛdum ɛ koŋ nɛ
Zɛɛb, nɛ ɛbwaalel, zɛnɔɔ kwyɛl. Tin, tɔ esa bak bɛlɛl,
kwyɛl eedhaa tyɛ.

14 Pokosaaka sok kwyɛl, da bi ɛbaasaa mɛkɛɛ mɛ
Sisim, daŋ-daŋ ɛ́ yii ɛgoola bhaadal di edus daa
Zɛɛb. 2 Mot di elii tɔ dhaad mbyak ee bot di ààgwak
ɔ, nyɛ ààlii nɛ bot ɛ bɔs, tin, nyɛ lii ɛ́ nɛ Zɛɛb. Etɛɛ
náá, ye tok nɛ dhiiti mot di emɛt sa nyɛ di elii ɛ. Tin,
nɛ ghwyil Sisim na Dɛɛ, nyɛ wyisal ɛ́ etɛp di tɔ ɛsɔ ɛ
Zɛɛb ɛ. 3 Mot di egoola mɛkpa mɛ di edus pɛ daa Zɛɛb
nɛ bɔn nyɛɛg ɔ, ààsa deenek. Etɛɛ náá, etɛp nyɛ di
elii ɛ, ye gwyák ɛ bɔn nyɛɛg. Nyɛ lii ɛ́ étɛp nyɛ neesa
náá, ɛdum ɛ koŋ ɛ bɔn nyɛɛg nɛ Zɛɛb pyet. Étɛp ɛdjɛ
bɛ mɛghaaz nɛ ɛdjɛ bɛ mɛlyo. 4 Mot di elii tɔ dhaad
mbyak ee bot di ààgwak ɔ, nyɛ djɛ mɛghaaz nɛ nyel
ɛmet. Tin, mot di egoola mɛkpa di edus pɛ daa Zɛɛb ɔ,
nyɛ djɛ mɛghaaz ɛ nɛ bot zɛɛga ndjaa mendjaala djas.
5 Mɛ nɛ kwyɛl náá, biyɔ djas lii tɔ dhaad mbyak ee bot
di ààgwak ɛ. Sa mɛ baadi kwyɛl ɛbuɛpe ɛ náá, bi goola
mɛkpa mɛ di edus pɛ daa Zɛɛb ɛ. É di'enek, mot di
egoola mɛkpa mɛ di edus pɛ daa Zɛɛb nɛ boo mɛtaŋ
dhaa mot di elii tɔ dhaad mbyak ee bot di ààgwak ɛ.
Ye ɛ́ di náá, dhiiti mot tɔ zɛɛga tak ɛ́ nɛ ghwyil ɛgoola
yɛ ɔ, ye ɛ́ ɛnyɔɛpe, etɛɛ náá, bot djas ɛ waagwak. Tin,
ɛdum ɛ koŋ ɛ bot ɛ zɛɛga ndjaa mendjaala ɛ waatɔ́ sok.
6 Bɔn nyɛɛg, mɛ pookodji bin náá: é ghɛŋ mɛ aazyɛ
pɛ yebɔ ɛ, mɛ kalii nɛ nen tɔ dhaad mbyak ee bot di
ààgwak ɔɔ, mɛ kakwyee bin tin nɛ yé? Ààbɛ nɛ dhiiti
sonok. Ye goka deenek ɛ, ye di náá, mɛ tel bin sa nadi
syela ɛ, mɛ goola bin ɛ bhaadal Zɛɛb dhis ɛ. Mɛ djɛ
bin ɛgu nɛghu ɛdjɛ bin ɛ mɛlyo. 7 Djhoopokonɔɔka
geka nɛ esa di ebwomaa étɛp ɛbɔɔl mɛbyoŋ nɛ ye ɛ́,

dáa sandjo nɛ tɔŋ. Ye ɛ́ bɛ náá, esa bɛ di ebwom ɛ, bwoma tak ààwyis sɛŋ tɔ mɛlɔ ɔɔ, bot ɛ ààgu mbɛk pak esa di ebwomaa ɛ. 8 Ye ɛ́ tyee nɛ mot di elɔɔ boo tɔŋ esodja, ye di ààlɔɔel ɛnyɔɛpe ɔɔ, ye tok nɛ mot ààwyel ɛ́tɛp ɛkɛlumla dɛɛb. 9 Ye ɛ́ djala nɛ biyɔ bɛmet. Ye ɛ́ bɛ náá, bhaadal bi di egoola ɛ, bi goola ye ɛ́ tɔ elii ee bot di ààgwak ɔ. Tin, bot ɛ aamet sa bi di elli ɛ́ dáa? Bi lii ɛ́ e toto! 10 Deenek, kɔ ɛko ɛ bɔs ye ɛ́ nɛ bɛtɛ nɛ elii, ye tok nɛ lii wat tɔ elii binek di náá ye ɛ́ ààval dhiiti sonok. 11 É di'enek, mot di elii nɛ nam tɔ lii mɛ di ààgwak ɔɔ, nyɛ ɛ́ ndjoŋ pɛ daa lam, mam pe ɛ́ ndjoŋ pɛ daa lɛ. 12 Dáa di náá, bi nɛ dyeebawa lyem tɔ mɛkɛɛ mɛ Sisim ɛ, saaka náá, bi di bot e kum. Ekum e tak di yii di esa náá, ɛdum ɛ koŋ ɛ bot zɛɛga ndjaa mendjaala Zɛɛb tɔ́ sok ɔ. 13 Dum nɛ ɛtɛp binek, mot di elii tɔ elii bot di ààgwak ɔ, nyɛ goka ɛ́ nɛ ɛwaab nɛ Zɛɛb ɛ náá, nyɛ djɛ nyɛ ɛkɛɛ yii ɛgoola esa nyɛ di elii ɛ, ɛ́tɛp bot neemet sa nyɛ di elii ɛ. 14 Etɛɛ náá, mɛ di edjaala tɔ elii binek ɔɔ, sisim yam ɛ́ tɔ mendjaala. Tin, mɛtselal mam kadi ɛ́ ààgu sa mɛ di elii ɛ. 15 Mɛ aakasa tin dáa? Mɛ aadjaala Zɛɛb nɛ sisim yam. Tin, da mɛ baadjaala nyɛ dɔɔ nɛ mɛtselal mam. Deenek, mɛ aadjeeb nyɛ djeeb duu ɛ nɛ sisim. Tin, da mɛ baadjeeb nyɛ djeeb duu ɛ nɛ mɛtselal mam. 16 Ye ɛ́ bɛ náá, wɔ zobulal bhɔɔ nɛ Zɛɛb ɛ tɔ sisim ɔɔ. «Haa» mot di egwak wɔ tɔ zɛɛga ndjaa mendjaala aakake «Amɛn», nɛ mendjaala mɛ wɔ bulal bhɔɔ nɛ Zɛɛb ɛ dáa? Nyɛy mot di náá, nyɛ ààpagwak dhiiti sonok tɔ sa wɔ lii ɛ. 17 Ye nakoozodi náá, mendjaala mɔ yii ɛbulal ɛ bhɔɔ nɛ Zɛɛb ye nakoozonyɔ dáa, ye ɛ́ ààsa náá, bɛdhiiti bot pyet tɔ ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb. 18 Mɛ ɛpebulal bhɔɔ nɛ Zɛɛb etɛɛ náá, mɛ ɛpelii tɔ elii bot di ààgwak ɛ, dhaa biyɔ djas. 19 Tin, é mis mɛ bot ɛ zɛɛga ndjaa mendjaala e kwan. Ye goka ɛ́, mɛ lyo bɛ nɛ mɛkpa mɛ lii bɛ di gwak ɛ. Tin, mɛ kolóo-lóoak mɛkpa mɛtɛn, ye ɛ́ eedhaa yii di náá, mɛ lóo ɛ mɛkpa bɛdhet-bɛdhet tɔ lii di náá ee bot di ààgwak ɛ. 20 Bɔn nyɛɛg, katka ɛdi nɛ esimza e bɔn dhyeeb. Dika dhatyee bɔn dhyeeb bot ɛ di ààgu sonok ɔ, sok bhwoob embee ɛtɛp. Yɛ kabɛ pɛ kyee ɛtiibal ɔ, dika eboo e bot. 21 Gwakeka sa ekwyala di elɛɛ: «Ye ɛ́ tɔ elii e sis, nɛ tɔ enuub e bot ɛ membyak mɛsis ɛ, mɛ aalii nɛ bot ɛ mbyak'ak, ye nakoozodi deenek, bɛ aanàkwaagwak ɛ mɛ.» Ghɛŋ ke ɛ deenek. 22 Deenek, ɛkɛɛ ɛlii ɛ tɔ elii ɛ bot di ààgwak ɛ, ye ɛ́ ndem ɛ́tɛp bot ɛ di ààdum koŋ nɛ Zɛɛb ɔ, ààkabɛ ɛ́tɛp bot ɛ di dum koŋ nɛ Zɛɛb ɔ. Ghuna, ɛkɛɛ ɛgoola mɛkpa mɛ Zɛɛb ɛ ndem, ɛ́tɛp bot ɛ di edum koŋ nɛ Zɛɛb ɔ, ààkabɛ ɛ́tɛp bot ɛ di ààdum koŋ nɛ Zɛɛb ɔ. 23 Djhoopokogekeka náá, bot ɛ zɛɛga ndjaa mendjaala djas lii tɔ elii bot di ààgwak ɛ. Bhii tak, bot ɛ di egwak-gwakak ɔ, nɛghu bot ɛ di ààdum koŋ nɛ Zɛɛb ɔ, zɛni tinaak ɔɔ. É di'enek, bɛ aanàkwaake náá, bot binɔk djas ɛpelyet e? 24 Ye ɛ́ bɛ náá, bot djas tɔ zɛɛga ndjaa mendjaala ɛpegoola mɛkpa ɛ Zɛɛb ɔɔ. Dhiiti mot dhaa yɛ ɔ, nɛghu mot ɛ di ààdum koŋ nɛ Zɛɛb ɛni tinaak ɔɔ, nyɛ waagwak ɛtɛp binek djas. Bhii tak, nyɛ waagu náá, nyɛ mot mesyem kɔ ɛsu ɛ ɛtɛp nyɛ gwak ɛ. Tin, ye waasa tɔ bum lyem'ɛ tyee na zake. 25 Deenek, esimza bɛ nadi syela ɛ waawyis tɔ gwyɛ. Tin, nyɛ aapyak mɛboŋ mɛ bhwoob si eduwal Zɛɛb, eke náá: «Ye ɛ́ tsɛɛtsɛ náá, Zɛɛb ɛ́ pak'en!» 26 Bɔn nyɛɛg, bot goka ɛ́ nɛ ɛswola nɛ yɛ dáa? É sok bi di esɛɛga ɛ́tɛp mendjaala ɛ, mot ngɔt tɔ lin ɛ nɛ ghwyil ɛtii mɛdjeeb di edjɛ mɛghaaz ɛ, dhiiti mot ɛ nɛ ghwyil ɛdjɛ mɛlyo, dhiiti mot ɛ nɛ ghwyil ɛlɛɛ sa Zɛɛb natel nyɛ ɛ́, dhiiti mot ɛ nɛ ghwyil ɛlii tɔ elii bot di ààgwak ɛ, da dhiiti mot ɛ ɛgoola mɛkpa mɛ tak, ɛtɛp binek djas ɛ ɛ́tɛp ɛsa náá, zɛɛga ndjaa mendjaala neetɔ́ sok. 27 Ye ɛ́ bɛ náá, bɛdhiiti bot ɛpelii tɔ elii bot ɛ di ààgwak ɔɔ, ye nyɔ ɛ náá, ye zoodi bot ɛ ɛbá nɛghu bɛlɛl ɛ di elii, mot nɛ mot nɛ yɛ ɛwala ee nyɛ di elii ɛ, da mot ngɔt ɛdi mot ɛ́tɛp ɛgoola sa bɛ di elii ɛ. 28 Ye ɛ́ di ààdi nɛ mot di egoola sa bɛ di elii ɛ. Beta náá, mot goka ɛ́ kat ɛlii ɛlyelɛpe tɔ zɛɛga ndjaa mendjaala. Tin, nyɛ goka nɛ ɛtɔɔla ɛ tɔ lyem, nɛ ɛtɔɔla ɛ nɛ Zɛɛb. 29 Ye ɛ́ bɛ náá, bot ɛ ɛbá nɛghu bɛlɛl ɛpegoola mɛkpa ɛ Zɛɛb. Beta náá, bɛdhiiti bot ɛ ɛgwak ɛnyɔɛpe sa bɛ di elii ɛ, ɛ́tɛp ɛgu náá ye ɛ́ tsɛɛtsɛ nɛghu ye ɛ́ ɛtsal. 30 Ye ɛ́ bɛ náá, Zɛɛb eelyaal dhiiti mot tɔ sama bot ɛ di egwak ɔ, dhiiti sa di tɔ sɔ ɛ. Ye goka ɛ́ náá, mot nadi egoola mɛkpa ɛ Zɛɛb ɔ, kat ɛlii. 31 Biyɔ djas ɛ nɛ ghwyil ɛ ɛgoola mɛkpa ɛ Zɛɛb, mot nɛ mot nɛ yɛ ɛwala, ɛtɛɛ náá, bot djas neebela mɛlyo nɛ ɛdjɛaa mɛghaaz. 32 Bot ɛ di nɛ ɛkɛɛ ɛgoola mɛkpa mɛ Zɛɛb ɔ, goka ɛ́ nɛ ɛdjɛɛd ɛkɛɛ Sisim Zɛɛb zedjɛ nyɛ ɛ́ ɛnyɔɛpe. 33 Etɛɛ náá, Zɛɛb tok mot ɛ ɛzɛm, nyɛ Zɛɛb e egwyem. Dáa di esael tɔ ɛzɛɛga ndjaa mendjaala djas mɛ bot ɛ Zɛɛb ɛ, 34 ye goka ɛ́ náá, boa ɛdi gwyem tɔ ɛzɛɛga mendjaa mendjaala, ye ɛ́ ààpadjɛaa bɛ ze náá, bɛ lii. Ye ɛ́ dáa etsi e Zɛɛb di elɛɛ, bɛ goka ɛ́ nɛ ɛlooba nɛ bot ɛ di edjɛɛd zɛɛga mendjaala. 35 Ye ɛ́ bɛ náá, bɛ ɛpekwyɛl ɛsaa ɛgu dhiiti sonok ɔɔ. Bɛ goka nɛ ɛkɛdji ɛ́, nɛ botom bɔɔ pɛ mendjaa. Ye tok ɛnyɔɛpe náá, moma dji mɛkya tɔ zɛɛga ndjaa mendjaala. 36 Bi gek ɛ́ náá,

biyɔ nɛ biyɔ ɛ́ di ɛsuk mɛkpa mɛ Zɛɛb e? Nɛghu bi gek
ɛ́ náá, ye ɛ́ biyɔ nɛ biyɔ ɛ nagwak mɛkpa menek e? 37
Mot ɛ́ gek náá, nyɛ ɛ́ ngoolel-mɛkpa ɛ Zɛɛb ɔɔ, nɛghu
náá, nyɛ ɛ́ nɛ ɛkɛɛ Sisim na Dɛɛ ɔɔ. Nyɛ waagu náá, sa
mɛ kwyal bin ɛ, ye ɛ́ mɛtiŋ ɛ Ghɛŋ. 38 Tin, nyɛ di àògu
yɛ ɔɔ, ye kwyɛl ɛlɛɛ Zɛɛb àògu nyɛ. 39 Bɔn nyɛɛg bam,
daŋ-daŋ saaka náá, bi goola mɛkpa mɛ Zɛɛb. Tin, sa bi
àòlu náá, bot nòlii tɔ elii bot di àògwak ɛ. 40 Tin, ɛtɛp
djas goka ɛ́ nɛ ɛsael ɛnyɔɛpe, àòbɛ tɔ ɛzɛm.

15 Bɔn nyɛɛg, nenak mɛ ɛpekwyɛl ɛtaala bin Mbɛɛ
Bhaadal mɛ nagoola bin ɛ, Mbɛɛ Bhaadal bi
nagwak ɛ, yii bi zewa lyem é tak ɛ. 2 Ye ɛ́ dum nɛ
Mbɛɛ Bhaadal tak ɛ bi nabela tsik. Ye goka ɛ́ bi baal
yɛ dáa mɛ nagoola bin ye ɛ́. Ye ɛ́ di àòdi deenek ɔɔ,
ye ɛ́ waalyaal náá, ɛdum ɛ koŋ ɛ len nɛ Zɛɛb ɛ yii
toto. 3 Mɛ nakan ɛgoola bin ɛ mɛlyo mɛ mam mɛ
ɛmet nagwak ɛ. Mɛlyo mɛ tak ɛ́ náá, Klisto nagwyɛ ɛ́
ɛ́tɛp mesyem mena, dáa ekwyala Zɛɛb di elɛɛ ɛ. 4 Nyɛ
naadelaa tɔ ɛvit, da gom bhis mɛlu mɛlɛl dáa ekwyala
Zɛɛb elɛɛ ɛ. 5 Wɔ gwak, nyɛ zɛtel Pyɛɛd nyel, dɔɔ nɛ
bɛdhiiiti bɛdjekel nadi edjóoaa «bɛkam nɛ bɛbá». 6
Bhii tak, nyɛ naazɛtel nyel ɛ́ ɛwala wat nɛ bɛdjekel bɛ
bɛdhet-ɛtɛn. Bɛdhiiti bot pak'ɔɔ ɛ́ nazegwyɛ, bɛtɛ nɛ
bot pak'ɔɔ dinaa nɛ tsik. 7 Bhii tak, nyɛ naazɛtel nyel
nɛ Zak, zɛnɔɔ bot ɛ lwoma bɛ djas. 8 Bhis nyɛ natel
bɔɔ djas nyel ɛ, nyɛ naazɛtel mam nyel, mam mot di
dáa mɔn mot nabyel nyɛ dinaa àòwozal tɔ mɔ ɔ. 9
Mɛ tok vaŋ mot tɔ sama bot ɛ lwoma. Nɛ tsɛɛtsɛ, yɛ
àògoka náá, mɛ djóoaa «mot lwoma». Etɛɛ náá, mɛ ɛ́
naatiig bot ɛ zɛɛga ndjaa mendjaala Zɛɛb. 10 Tin, kɔ
ɛsu ɛ ɛnɛm nɛ embɛɛ e Zɛɛb ɛ́ mɛ moo mos mot mɛ
di'ak. Ɛnɛm nɛ embɛɛ Zɛɛb nadjɛ mɛ ɛ nabɛ ɛ́ àòbɛ yii
toto. Mɛ naasa bɛ mɛsa mɛ na lyel-lyel dhaa bɛdhiiti
bot ɛ lwoma djas. Nɛ tsɛɛtsɛ ye nabɛ ɛ́ àòbɛ mam, ye ɛ́
ɛnɛm nɛ embɛɛ Zɛɛb ɛ nadi esa mɛsa tɔ lam. 11 Ye
nakoozodi náá, ye ɛ́ mam ɛ di elyo nɛghu bɛdhiiti bot
ɛ lwoma ɛ́ di elyo, ye ɛ́ Mbɛɛ Bhaadal bis di egoola.
Ye ɛ́ kɔ ɛsu ɛ tak ɛ bi di edum koŋ nɛ Zɛɛb. 12 Mena
goolaka bot Mbɛɛ Bhaadal ɛ́ náá, Klisto naazegom pak
myoŋ. Tin, tɔ sama yen, ye ɛ́ nɛ bɛdhiiti bot pak'en
kabaadi eke náá, «Bot ɛ zegwyɛ ɔ, bɛ tok nɛ ghwyil
ɛgom.» 13 Ye ɛ́ bɛ náá, bot ɛ zegwyɛ ɔ aanàbaagom ɔɔ,
ye kwyɛl ɛlɛɛ ɛ́ náá, dɔɔ nɛ Klisto pe nabɛ ɛ́ àògom pak
myoŋ. 14 Deenek, ye ɛ́ bɛ náá, Klisto nabɛ ɛ́ àògom
pak myoŋ ɔɔ. É di'enek, mɛlyo mɛ mena di elyoka ɛ,
ye ɛ́ e toto! Tin, mena tokeka nɛ sa mena di edum koŋ
kɔ ɛsu ɛ tak ɛ. 15 É di'enek, menaka ɛ́ bot ɛ di elɛɛ eleŋ
etsal dum nɛ sa Zɛɛb nasa ɛ. Etɛɛ náá, ye nabɛ ɛ́, mena
naabaŋa bot náá, Zɛɛb naagomal Klisto bhis ɛsyee. Ye
ɛ́ bɛ náá, mena lyoka etɛp etsal ɔɔ, bot ɛ nazegwyɛ
ɔ aanàkwaagom. 16 Ye ɛ́ bɛ náá, bot ɛ nazegwyɛ ɔ
aanàkwaagom ɔɔ, é di'enek, Klisto pe nabɛ ɛ́ àògom
pak myoŋ. 17 Deenek, yɛ bɛ náá, Klisto nabɛ ɛ́ àògom
pak myoŋ ɔɔ, ɛdum ɛ koŋ ɛ len nɛ Zɛɛb ɛ́ toto. Tin, bi
dinaa ɛ́ «tɔp» tɔ mesyem. 18 Ye ɛ́ bɛ náá yɛ deenek
ɔɔ, guka náá, bot ɛ zegwyɛ tɔ ɛgwakel nɛ Klisto ɔ, bɛ
eezewo ze. 19 Ye ɛ́ bɛ náá, ɛbwaalel ɛ lena nɛ Klisto
zosik ɛ́ nɛ tsik bot di nɛ yɛ kɔ ɛko ɛ bɔs ɔɔ. Menaka ɛ́
bot ɛ mezuk dhaa bot djas. 20 Tin, nɛ tsɛɛtsɛ Klisto
naagom pak myoŋ, ye lyaal náá, nyɛ ɛ́ di tom pyeeb.
21 Dáa ye di náá, ɛsyee nazyɛ kɔ ɛko ɛ bɔs ɛ nɛ mot
ngɔt ɛ, ye ɛ́ tyee wat, ɛgom ɛ pak myoŋ zyɛ ɛ́ nɛ mot
ngɔt. 22 Dáa ye di náá, bot djas ɛpegwyɛ etɛɛ náá, bɛ
ɛ́ bɛdha ɛ Adam ɛ, ye ɛ́ tyee wat, bot djas waagom
tɔ ɛsyee etɛɛ náá, bɛ ɛ́ tɔ ɛgwakel nɛ Klisto. 23 Tin,
mot nɛ mot ɛ́ nɛ yɛ ɛlu. Klisto ɛ mot mɛkɛn nagom tɔ
ɛsyee, dáa esa nabɛaa tɔ pyeeb ɛ. Ghɛŋ nyɛ aabula ɛ,
bot djas nadi tɔ ɛgwakel nɛ nɛ ɔ, waagom tɔ ɛsyee. 24
Bhii tak, ye aadi ɛ́ mɛsik mɛ bhwak. Deenek, Klisto
aagó ekukuma djas, bɛ mɛbwala djas, nɛ embee esisim
djas, da bulal ɛyoŋ nɛ Zɛɛb Sɛɛg. 25 Etɛɛ náá, ye nyɔ ɛ́
Klisto di boo mɛkoozi, kɛkum ɛwala Zɛɛb aawa bot ɛ
mɛbhuka mɛ djas si mɛko mɛ ɛ. 26 Tin, ye ɛ́ ɛsyee ɛ́
di mot mɛbhuka e mɛsik aagóaa ɔ. 27 Tin, ekwyala
lɛɛ ɛ́ náá: «Zɛɛb naawa etɛp djas si mɛko mɛ Klisto.»
Deenek, ye ɛpenyen popoopwon náá, tɔ ekwyala bak,
ghɛŋ Zɛɛb di eke «djas» ɛ, ye tok dɔɔ nɛ nyɛy Zɛɛb tɔ
tak. Nyɛy mot nadjɛ Klisto ghwyil ɛkɔk kɔ esonok djas
ɔ. 28 É sok esonok djas aadi si ekukuma ɛ Klisto ɛ,
é di'enek nyɛ ɛmet, mɔn aadi ɛ́ si ekukuma ɛ Zɛɛb
Sɛɛg, mot nadjɛ nyɛ ghwyil ɛkɔk kɔ esonok djas ɔ.
Deenek, Zɛɛb aakadi Mɛkoozi ɛ́ kɔk kɔ esonok djas. 29
Baataalaka nɛ bot nazeduwa Zɛɛb ɛ́ di bot ɛ zegwyɛ
ɔ. Ye ɛ́ bɛ náá, ye ɛ́ tsɛɛtsɛ náá, bot ɛ nazegwyɛ ɔ
aanàkwaagom ɔɔ, «haa» ɛ́tɛp yé bɛ di eduwa Zɛɛb ɛ́
di bɔɔ ɔ? 30 Ɛ́tɛp yé bisɔ bɛmet bot ɛ lwoma di eka
mɛnyel mes mɛlu djas ɛ́ ɛsyee? 31 Bɔn nyɛɛg, mɛlu
djas ɛsyee ɛ́ e bhaaz'am. Mɛ lɛɛ ɛ́ tsɛɛtsɛ náá, mɛ
ɛpemyaala nɛ nen kɔ ɛsu ɛgwakel ɛ len nɛ Ghɛŋ'enaka
Yezu Klisto. 32 Ghɛŋ mɛ nadi pɛ tɔ ghaada Efɛɛz ɛ, ye
nabɛ ɛ́ ɛkɛ mɛ naaduu tuub ɛ nɛ bɛtit ɛ mɛnyan. Mɛ ɛ́
pe di ɛ́ duu nɛ nɔɔ ɛ tɔ ɛkwosak epuud ɔ, «haa» mɛ
nabela yé bhii tak? Ye ɛ́ bɛ náá, bot nazegwyɛ ɔ aagom
ɔɔ, djhoosaka dáa bot ɛ bɔs djas di eke ɛ. Bɛ dyeebake

ɛ́ náá: «Djhoodɛka edee nɛ mɛnyok, djɛmɛn mena waagwyɛka!» 33 Nàkɔɔka mɛnyel min, etɛɛ náá ye ɛ́ tsɛɛtsɛ sa bot di elɛɛ: «Bɛmbee bɔn bɛsɔ aapul mɛfulu men.» 34 Dika djem, bulalka mbɛɛ mɛfulu men. Tin, katka ɛsa ɛ mesyem, etɛɛ náá, bɛdhiiti bot pak'en àègu Zɛɛb, ye àèsa bin syen e? 35 Nɛghu dhiiti mot ɛ waadji náá, «Bot ɛ aagom pak myoŋ dáa? Tin, mɛnyel mɔɔ ɛ́ aakadi dáa?» 36 Mot di edji deenek ɔ àètselal. Bum le ee mot di ebɛ ɛ, tok nɛ ghwyil ɛkwyil. Ye ɛ́ bɛ náá, bum tak dinaa àèpabɔ tɔ bɔs ɔɔ. 37 Eghɛŋ mot di ebɛ bhek ɛ, ɛ́ sok di náá, bhek moo kan ɛ kwyil ɛ. É di'enek, ye ɛ́ aanàkabaadi tyee wat nɛ bhek nabɛaa ɛ. Ye nakoozodi mbi mɛbhek nɛghu bhum le djas. 38 Tin, Zɛɛb ɛpedjɛ nɛ bhek yenek kɔkɔ ɛzel nyɛ di ekwyɛl ɛ. Deenek, bum le tak aabaazodi ɛ́ dáa bum le nabɛaa ɛ. 39 Esa djas di nɛ tsik ɛ tok nɛ mbi nyel wat. Nyel mot tok tyee wat nɛ nyel tit; epuud mot tok tyee wat nɛ yii enen nɛghu yii ɛ bɛsu. 40 Ye ɛ́ nɛ edjema di pɛ tɔ gwoo nɛ edjema di pɛ kɔ bɔs ɛ, edjema di pɛ tɔ gwoo ɔ, nɛ kas dhaa edjema di pɛ kɔ bɔs ɛ. 41 Gwyes ɛ́ nɛ yɛ mɛkas, ngɔn ɛ́ nɛ yɛ, ekwyikwyen ɛ nɛ yɔbɔ mɛkas. Tin, pak ekwyikwyen, mot nɛ mot ɛ́ nɛ yɛ mɛkas. 42 Ye ɛ́ aadi ɛ́ deenek é ghɛŋ bot zegwyɛ ɔ aagom ɛ. Eghɛŋ muu di edelaa ɛ, ye ɛ́ dáa bhek bɛ di ebɛaa ɛ, ye nɛ bɔ. Eghɛŋ ye di egom ɛ, ye aanàkabaagwyɛ. 43 Ye ɛ́ delaa ɔ, ye tokapɛ dhiiti vaŋ sonok. Ye ɛ́ kagom ɔɔ, ye moo ɛ́ nɛ ghwyil nɛ duma. 44 Eghɛŋ ye di edelaa ɛ, ye ɛ́ nyel epuud ɛ́ di edelaa. Nyel epuud delaa ɛ tyee wat dáa bɛ di ebɛ bhek ɛ. Eghɛŋ nyel epuud di egom ɛ, ye aadi ɛ́ nyel Sisim. Tin, ye ɛ́ aakadi ɛ́ ye moo nyel epuud nɛ nyel Sisim. 45 Deenek, ekwyala lɛɛ ɛ́ náá: «Adam mot nakusaa e mɛkɛn ɔ nabɛ ɛ́ mot nɛ tsik.» Tin, Adam mɛsik ɛ́ Sisim di edjɛ tsik ɛ. 46 Ye tok nyel Sisim di ezyɛ sok. Ye ɛ́ nyel epuud ɛ́ di ezyɛ sok. Bhii tak, nyel Sisim kazyɛ. 47 Mot mɛkɛn nakusaa ɛ́ nɛ bɔs, mot bɔɔba nadus ɛ́ pɛ tɔ gwoo. 48 Bot ɛ́ di kɔ ɛko ɛ bɔs ɛ, bɛ tyee wat nɛ mot nakusaa nɛ bɔs ɔ. Bela náá, bot ɛ di pɛ tɔ gwoo ɔ, bɛ ɛ́ tyee wat nɛ mot nadus pɛ tɔ gwoo ɔ. 49 Tin, ye ɛ́ tyee wat nɛ menabɛlka bot ɛ́ di embaŋa-mbaŋa mot nakusaa nɛ bɔs ɔ. Deenek, ye ɛ́ tyee wat mena aadika ɛ embaŋa-mbaŋa mot nadus pɛ tɔ gwoo ɔ. 50 Bɔn nyɛɛg, gwakeka sa mɛ di ekwyɛl ɛlɛɛ ɛ. Sa nakusaa nɛ epuud nɛ ghiya ɛ, ye tok nɛ ghwyil ɛ́ bela di tɔ ɛyoŋ ɛ Zɛɛb. Tin, sa di náá ye aagwyɛ ɔ, tok nɛ ghwyil ɛ́ bela tsik na kɔm-kɔm. 51 Gwakeka, mɛ ɛpekwyɛl ɛlɛɛ bin sa di tɔ sɔ ɛ. Tin, menabɛlka djas aanàkwaagwyɛka, menabɛlka djas ɛ́ waaswolaka. 52 Ye aasael e mɔn ɛwala batsa, àèbɔya tyee dis di ebwaaba ɛ. Eghɛŋ tɔŋ aalɔɔ lɔɔa mɛsik ɛ. Etɛɛ náá, é sok ye aalɔɔ ɛ, bot ɛ́ nazegwyɛ ɔ waagom bɛ neebela tsik na kɔm-kɔm. Tin, Zɛɛb ɛ́ waaswola menabɛlka bot ɛ́ aalik nɛ tsik ɔ. 53 Tin, nyel di náá, ye ɛ́ nɛ ghwyil ɛpulel ɛ́ goka ɛ́ nɛ ɛswolaa, ɛ́tɛp ye needi àèpulel. Nyel di nɛ ghwyil ɛgwyɛ ɛ́ nɛ goka ɛ́ nɛ ɛswolaa, ɛ́tɛp ye needi àègwyɛ. 54 Ye ɛ́ bɛ náá, nyel di epulel ɔ, aanàkabaapulel ɔɔ; da nyel di egwyɛ ɔ, kadi ɛ́ àèkabaagwyɛ ɔɔ. Ye ɛ́ deenek ɛ, sa ekwyala di elɛɛ aabela ɛsuk: «Ɛsyee aanàbaadi tak, nyɛ eekwakaa! 55 Wɔy ɛsyee, eghɛŋ bɔ moo wo? Wɔy ɛsyee, ghwyil'ɔ e ɛgó ɛ́ bot moo wo?» (Hadēs g86) 56 Ɛsyee bela ghwyil ɛgó ɛ́ bot ɛ́ tɔ syem. Tin, syem kabela ghwyil ɛ́ tɔ tsi. 57 Deenek, bhɔɔ nɛ Zɛɛb, mot di edjɛ mena ghwyil ɛkwak ɛsyee, kɔ ɛsu ɛ Ghɛŋ'enaka Yezu Klisto ɔ. 58 Bɔn nyɛɛg bam mɛ di ekwyɛl dhaa tyɛ ɔ, dika nɛ mɛghaaz da bi ɛ́ lyel bham! Saka mɛsa mɛ Ghɛŋ ɛnyɔɛpe. Bi goka nɛ gu ɛ náá, mɛsa mɛ Ghɛŋ ee bi di esa ɛ, ye aanàgwyɛ e toto.

16 Ba bɔɔ mɛkpa kɔ ɛsu ɛ epata ee zesɛɛgaa ɛ́tɛp bot ɛ zɛɛga mendjaala mɛ ghaada Yeluzalɛm ɛ. Bi goka ɛ́ nɛ ɛdu ɛnyɔɛpe mɛtiŋ tak wat ee mɛ nadjɛ nɛ ezɛɛga mendjaala mɛ ghaada Ghalati ɛ. 2 Eyenga djas, mot nɛ mot pɛ ndjaŋ'ɛ goka ɛ́ nɛ ɛdis ba bim esa, dáa yɛ di edjala nɛ ɛbela ɛ lɛ ɛ. Da nyɛ ɛ́ kwom, ɛ́tɛp nyɛ needi àèbwood dwoo ɛzyɛ ɛ lam ɛ́tɛp ɛsa yɛ. 3 Eghɛŋ mɛ aakum ɛ, mɛ waalwom bot ɛ bi nazesɛɛ ɔ, ɛ́tɛp bɛ neekɛkyeed epata ee bi nazesɛɛg ɛ nɛ bɛmɛkana mɛ nadjɛ bɛ ɛ, pɛ ghaada Yeluzalɛm. 4 Ye ɛ́ bɛ náá, ye goka ɛ́ mam pe tɔ́ ɔɔ, bis nɛ bɛ nɔɔ ɛ́ kwaató. 5 Mɛ aazyɛ pɛ daa len ɛ bhis mɛ aasilal etɛp bam djas pɛ kyee dik Masedwan ɛ, etɛɛ náá, mɛ aadhaŋ ɛ penek. 6 Mɛ ɛ́ nɛ ghwyil ɛdi ba mɛlu pɛ yibɔ, nɛghu mɛ ɛ́ nɛ ghwyil ɛkwyɛɛg tu mbu bɛbhi. É di'enek, bi ɛ́ nɛ ghwyil ɛkwyee mɛ é ɛgoola mɛdjoŋ mam, pɛ kyee mɛ di ekwyɛl ɛtó ɛ. 7 Mɛ ɛ́ àèpakwyɛl náá, mɛ zyɛ pɛ yebɔ tyee goŋ swak. Tin, Ghɛŋ ɛkwyɛl ɔɔ, ɛkwosak ɛ lam ɛ́ náá, mɛ kwyɛɛg ba mɛlu pɛ yibɔ. 8 Deenek, mɛ ɛpekwyɛl ɛdi tɔ ghaada Efɛɛz kɛkum dwoo ɛbyoŋ ɛ Patekɔt. 9 Etɛɛ náá, ye ɛ́ tɛtɛ ɛwala ee zedjɛa mɛ ɛ ɛ́tɛp ɛsa boo mɛsa mɛ Zɛɛb, ye nakoozodi náá, bot ɛ mɛbhuka ɛpebu. 10 Timote ɛkum pɛ yebɔ ɔɔ, beka nyɛ ɛnyɔɛpe ɛ́tɛp nyɛ neemyaala. Etɛɛ náá, nyɛ ɛ́ mot-mɛsa ɛ Ghɛŋ dáa mam. 11 Sa mot àèbee nyɛ é mis toto. Tin, kwyeeka nyɛ ɛ́tɛp nyɛ neegoola mɛdjoŋ mɛ tɔ egwyem, nyɛ neebula pɛ kyee mɛ di'ak. Etɛɛ

náá, bis nɛ bɛdhiiti bɔn nyɛɛg ɛpebwood nyɛ. **12** Yɛ
kabɛ mɔn nyɛɛg'ena Apolɔs ɔ, mɛ nɛ dyeebadjɛ nyɛ
mɛghaaz étɛp ɛzyɛ pɛ yebɔ bɛ nɛ bɛdhiiti bɔn nyɛɛg.
Nenak, nyɛ dinaa ààpakwyɛl ɛzyɛ pɛ yibɔ. Nyɛ aazyɛ é,
dwoo nyɛ aabela ghwyil ɛ. **13** Dika ndjem, dika ghiŋ tɔ
ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb, dika nɛ mɛghaaz, dika nɛ ghwyil.
14 Saka etɛp djas nɛ lyem kwyɛl. **15** Biyɔ bɔn nyɛɛg, bi
nɛ gu Stefanas nɛ bot ɛ mɛbyel mɛ. Bi nɛ baagu náá,
pɛ kyee dik Akayi bɛ nabɛ é bot ɛ mɛkɛn ɛdum ɛ koŋ
nɛ Zɛɛb. Deenek, bɛ naawa lyem tɔ mɛsa mɛ zɛɛga bot
ɛ Zɛɛb. Tin, mɛ ɛpewaab nɛ nen náá, **16** bi looba nɛ
mbi binɔk bot, dɔɔ nɛ bot djas di ewa lyem ɛlyelɛpe tɔ
ɛsa mɛsa mɛ Zɛɛb sama nɛ nɔɔ ɛ. **17** Mɛ ɛpemyaala nɛ
ɛtuula ɛ Stefanas, nɛ Fɔɔltunatus dɔɔ nɛ Akayikus. Bɛ
naadis mɛ piid'en ee mɛ nadi nɛ ye é. **18** Guka dáa bi
di enɔɔ mbi binɔk bot ɛ, etɛɛ náá, bɛ naasil mɛ lyem
dáa bɛ nasil yebɔ ɛ. **19** Bot ɛ ezɛɛga ndjaa mendjaala
kyee dik Azi djas eeswos bin. Deenek, Akilas bɛ nɛ
Pilisil, zɛnɔɔ bot ɛ zɛɛga mendjaala di esɛɛga pɛ tɔ
ndjaŋ ɔɔ ɛ, bɛ eeswos bin ɛbuɛpe tɔ ɛgwakel mena
dika nɛ yɛ nɛ Ghɛŋ ɛ. **20** Bɔn nyɛɛg bin bot ɛ di wak
ɔɔ, bɛ eeswos biyɔ djas. Swoselka pak'en nɛ mɛswosel
mɛ ɛboma mɛmuk nɛ bɔn nyɛɛg bin. **21** Mam Pɔl, mɛ
eeswos bin. Ye é mam mɛ ɛmet ɛkwyal mɛkpa mɛ
mɛswosel mak nɛ mbɔ'am met. **22** Mot di ààkwyɛl
Ghɛŋ ɔ, beta náá, nyɛ bela mbee baka! Maalana ta! —
Ghɛŋ'es dha! **23** Beta náá, enɛm nɛ embɛɛ ɛ Ghɛŋ Yezu
di nɛ nen. **24** Mɛ nɛ kwyɛl biyɔ djas, tɔ ɛgwakel mena
dika nɛ yɛ nɛ Yezu Klisto ɛ.

Koolɛt yii Bɔɔba

1 Ye ɛ́ mam Pəl, mot-lwoma ɛ Yezu Klisto tɔ ɛkwosak
ɛ Zɛɛb, bis nɛ Timote mɔn nyɛɛg'ena ɛ́ kwyal
mɛkana mak. Bis eeswos bot ɛ zɛɛga mendjaala di pɛ
kyee ghaada Koolɛt, nɛ bot ɛ kyee dik Akayi djas di
eduwal Zɛɛb ɔ. **2** Beta náá, Zɛɛb Sɛɛg'enaka nɛ Ghɛŋ
Yezu Klisto djɛ bin enɛm nɛ embɛɛ, nɛ egwyem. **3**
Djhooduwalka Zɛɛb, Sɛɛg ɛ Ghɛŋ'enaka Yezu Klisto.
Nyɛ ɛ́ Sɛɛg'enaka mot di nɛ ghoŋ nɛ bot ɔ. Nyɛ ɛ́ Zɛɛb
mot di edjɛ bot ghwyil sok membi mɛ etɛp djas ɔ. **4**
Nyɛ nɛ djɛ mena mɛghaaz tɔ membi mɛ mezuk djas,
etɛɛ náá mena needjɛka pe bɛdhiiti bot ɛ di tɔ mezuk
ɔ mɛghaaz. Ye ɛ́ bɛ náá, mena ɛ́ nɛ ghwyil ɛsa deenek
ɔ, ye ɛ́ etɛɛ náá, Zɛɛb nanyel ɛdjɛ bis ghwyil tak sok. **5**
Tin, mena zukeka ɛbuɛpe tyee wat nɛ dáa Klisto nazuk
ɛ. Ye ɛ́ bɛ náá mena di ezukeka ɔ, Zɛɛb waadjɛka mena
mɛghaaz mɛ Klisto dhaa nyel. **6** Ye ɛ́ bɛ náá, mena ɛ́
tɔ mezuk ɔɔ, ye ɛ́ etɛɛ náá, bi neebela mɛghaaz nɛ
tsik. Ye ɛ́ bɛ náá, mena eebelaka mɛghaaz ɔɔ, ye ɛ́
etɛɛ náá, Zɛɛb needjɛ bin mɛghaaz. Mɛghaaz mɛ tak
ɛ waadjɛ bin ghwyil ɛmaad membi mɛ mezuk bi di
ebee ɛ. **7** É di'enek, bis ɛ́ nɛ boo ɛbwaalel nɛ nen. Etɛɛ
náá, bis nɛ gu náá, dáa bi di ezuk mbi mezuk mɛ wat
nɛ nes ɛ, bi ɛ́ waabela mbi mɛghaaz mɛ zedjɛaa bis
ɛ. **8** Bɔn nyɛɛg, bis kwyɛl ɛ́ náá, bi gu mbi mezuk mɛ
bis nabee tɔ eghaada kyee dik Azi ɛ. Ye ɛ́ penek ɛ bis
naboma nɛ mezuk dhaa nyel. Ye ɛ́ tsɛɛtsɛ náá, bis nabɛ
ɛ́ ààkabɛ nɛ ɛbwaalel náá, bis ɛ́ waatsak. **9** Deenek, bis
nabɛ ɛ́ nɛ egeka náá, bis naazemyaal feŋ e ɛsyee. Ye
nasael deenek ɛ etɛɛ náá, bis needi ààwa ɛbwaalel
kɔ mɛnyel mes met. Tin, ye goka ɛ́ bis wa ɛbwaalel ɛ
les nɛ Zɛɛb, mot di gomal bot ɔ. **10** Ye ɛ́ nyɛ ɛ́ napɛk
bis tɔ mbi yenek ɛsyee, nyɛ ɛ́ kwaabaazopɛk bis. Nɛ
tsɛɛtsɛ, bis ɛ́ nɛ ɛbwaalel nɛ nɛ náá, nyɛ waabaapɛk
bis. **11** Tin, biyɔ pe, bi nɛ kwyee bis é sok bi di edjaala
Zɛɛb étɛp'es ɛ. Étɛp tak ɛ, bɛtɛ nɛ bot di ebulal bhɔɔ
nɛ Zɛɛb kɔ ɛsu mɛpɛka mɛ nyɛ napɛk bis tɔ ɛsyee,
nɛ dáa nyɛ di eyala nɛ mendjaala mɔɔ étɛp'es ɛ. **12**
Gwakeka sa bis di egoka nɛ ɛghɛɛ nyel nɛ ye ɛ́. Esimsa
bis ɛpelyaal bis popoopwon náá, bis eekɛ ɛnyɔɛpe tɔ
epiki sama nɛ bot djas, daŋ-daŋ ɛ́ nɛ biyɔ. Tin, ye ɛ́
Zɛɛb ɛ́ djɛ bis ghwyil ɛsa etɛp binek djas. Ye ɛ́ bɛ bis
naakɛ deenek ɔɔ, ye nabɛ ɛ́ ààbɛ nɛ etsoŋ ɛ bot ɛ bɔs.
Tin, bis nakɛ ɛ́ nɛ ghwyil ɛ Zɛɛb. **13** Tin, tɔ bɛmɛkana
mes, bis kwyal bin ɛ́, sa di náá bi ɛ́ nɛ ghwyil laa nɛ
ɛtiibal ɛ. Deenek, mɛ ɛ́ nɛ ɛbwaalel náá, bi ɛ́ nɛ ghwyil
tiibal etɛp djas bis di elii ɛ. **14** Ye ɛ́ koodi náá, nenak
bi ààpatiibal etɛp djas di kwyala tɔ bɛmɛkana mes
ɔɔ. Bis kwyɛl ɛ́ náá, bi tiibal yɛ. Deenek, dwoo ɛzyɛ ɛ́
Ghɛŋ'enaka Yezu, bi ɛ́ waabi bet kɔ ɛsu ɛ les, dáa bisɔ
pe ɛ́ aabi bet kɔ ɛsu ɛ len. **15** Eghɛŋ mɛ nake sok náá,
mɛ ɛpezyɛ pɛ daa len ɛ, mɛ nadi ɛ́ ɛbwaalel náá egeka
bin ɛ deenek. Mɛ nakwyɛl ɛ náá, mɛdjoŋ mam pɛ daa
len sael tyee é sok ebá. **16** Deenek, mɛ nadi ekwyɛl
náá, mɛ dhaa pɛ daa len, da mɛ ɛ́ goola tó pɛ kyee dik
Masedwan. É mɛbhula, mɛ ɛ́ baadhaa pɛ daa len etɛɛ
náá, bi neekwyee mɛ nɛ ɛgoola mɛndjoŋ mam pɛ kyee
dik Yude. **17** Eghɛŋ mɛ nagek deenek ɛ, mɛ nabɛ ɛ́ mɛ
nadjaa nɛ tsuŋ djem nɛ byak. Egeka ee mɛ nadi egek ɛ,
ye nabɛ ɛ́ ààdi tyee wat dáa bot ɛ bɔs'ak di ekɛ ɛ. Tin,
bot binɔk ɛ́ nɛ ghwyil myaal «Iyoo» ghuna bɛ byen
tep'enek byena. **18** Zɛɛb ɛ́ tyaases'am, sa mɛ di elɛɛ bin
ɛ, ye nabɛ ɛ́ étɛp ɛmyaal «Iyoo» edi wɔ byen sonok. **19**
Etɛɛ náá, Yezu Klisto mɔn ɛ Zɛɛb, ee mam nɛ Silas
zɛnɔɔ Timote, zegoola bin ɛ. Bhaadal tak nabɛ ɛ́ ààdi
étɛp bot ɛmyaal «Iyoo» edi di náá wɔ eebyen «ààbɛ»
ɔ. Bhaadal'es dum nɛ nɛ, nazobɛ ɛ́ «Iyoo». **20** Tin, Yezu
ɛ́ di «Iyoo» kɔ etɛp djas Zɛɛb nakɛk ɛ. Ye ɛ́ etɛɛ náá,
kɔ ɛsu ɛ Yezu Klisto ekɛk e Zɛɛb djas di «Iyoo». Ye ɛ́
bis di egoka nɛ ɛmyaal náá, «ye di deenek», étɛp ɛdjɛ
duma nɛ Zɛɛb. **21** Deenek, Zɛɛb nyɛ ɛmet ɛ́ di edjɛ bis
nɛ biyɔ ghwyil ɛdi tɔ epiki tɔ ɛgwakel ɛ les nɛ Klisto.
Ye ɛ́ Zɛɛb nyɛy nyɛ ɛmet ɛ́ sɛ́ɛ bis, étɛp bis needi bot
ɛ mɛsa mɛ. **22** Deenek, nyɛ eezewa bis ndem nɛ din
ɛ lɛ. Nyɛ eebaawa tɔ ebhum lyem bis Sisim na Dɛɛ,
étɛp ɛlyaal náá, nyɛ aadjɛ bis sa nyɛ nakɛk mena ɛ. **23**
Tin, mɛ eenɔɔ Zɛɛb dáa tyaases'am, mɛ kɔɔ ɔ, nyɛ ɛ́
gó mɛ. Ye ɛ́ étɛp ɛkaab náá, mɛ ɛzɛkɛbaazamal bin ɛ,
mɛ myaal náá, mɛ aanàkabaasik pɛ ghaada Koolɛt. **24**
Deenek, bis ààsaa náá, bi myaal sa bis di elɛɛ bin ɛ nɛ
bhel. Etɛɛ náá, bi ɛ́ ghiŋ tɔ ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb. Bis
saŋ ɛ́ náá, mena saka mɛsa é di wat étɛp mɛnyɔ men.

2 Étɛp tak ɛ, mɛ ke náá, mɛ tok baasik pɛ daa len, etɛɛ
náá, mɛ ɛ́ zɛkɛbaazɛbaal elyem bin. **2** Mɛ baal bin
elyem ɔɔ, ye tokapɛ nɛ dhiiti mot pak'en aakabaasa
náá, lyem'am di tɔ mɛmyaala. Etɛɛ náá, biyɔ djas
aakadi ɛ́ nɛ mɛbuk tɔ elyem. **3** Mɛ kwyal bin mɛkana
mak dáak ɛ. Etɛɛ náá, mɛ zyɛ pɛ yebɔ ɔɔ, mɛ ɛzɛkɛdi
nɛ ɛbuk tɔ lyem, dum nɛ bot ɛ waasa náá, mɛ di tɔ
myaala ɔ. Nɛ tsɛɛtsɛ, mɛ nɛ gu náá, é ghɛŋ mɛ di tɔ
myaala ɛ, biyɔ djas pe nɛ myaala. **4** Nɛ tsɛɛtsɛ, mɛ
nakwyal bin mɛkana mak ɛ tɔ mɛnyaad, nɛ ɛbuk tɔ

lyem, nɛ miŋal é mis. Ye bɛ é ààbɛ étɛp ye needjɛ bin ghoŋ. Ye é étɛp bi neegu náá, mɛ nɛ kwyɛl bin dhaa tyɛ. 5 Tin, yɛ bɛ náá dhiiti mot ngɔt pak'en ɛsa náá, bi di nɛ ɛbuk ɔɔ, nyɛ ààpasa yɛ nɛ mam ɛmet, nyɛ sa ye é nɛ biyɔ djas. Bela náá, mɛ ààpake deenek étɛp ɛbek tɛp. Etɛɛ náá, sa nyɛ sa ɛ ye eedyeebakpaa bɛdhiiti bot tɔ elyem. Tin, ye é kabɛ bɛdhiiti bot ɔ, ye kpaa bɛ ɛ ba bim. 6 Étɛp mbi mot deenek, mɛdjamela mɛ bot ɛ zɛɛga edjala nɛ nɛ. 7 Dum nɛ tɛp tak é di náá, ye goka é bi pel nyɛ. Deenek, da bi é djɛ nyɛ mɛghaaz étɛp ɛkaab náá, syen ɛzɛkɛsa náá, ɛbwaalel nyɛ di nɛ ye é si. 8 Tin, ngwyeebel'am pɛ daa len ɛ náá, lyaalka nyɛ náá, bi nɛ kwyɛl nyɛ. 9 Gwakeka sa nasa náá, mɛ kwyal bin mɛkana ɛ. Mɛ nasuu é náá, mɛ wa bin tɔ mɛbhowal, étɛp mɛ neegu yɛ bɛ náá, bi nɛ looba nɛ mɛtiŋ mam ɔ. 10 Bi é pel mot ɔɔ, mam pe é waapel nyɛ. Tsɛɛtsɛ, mɛ eepel mot'enɔk tɛp'enek. Nyɛ sa mɛ mbee tɛp ɔɔ, mɛ eepel nyɛ kɔ ɛsu ɛ len. Mɛ sa ye é é mis mɛ Klisto. 11 Etɛɛ náá, Satan needi àákwak mena, deenek, menabɛlka djas nɛ gu egeka bɛ ɛnyɔɛpe. 12 É sok mɛ nakum pɛ kyee dik Toloas, étɛp ɛgoola Mbɛɛ Bhaadal ɛ Klisto ɛ, mɛ naabee náá, Ghɛŋ naadii mɛ ze étɛp mɛ sa mɛsa. 13 Tin, kɛŋ naazɛsa mɛ tɔ lyem dhaa tyɛ, etɛɛ náá mɛ nabɛ é ààbela mɔn nyɛɛg'ena Tit. Étɛp tak ɛ mɛ namwana nɛ bot ɛ Tɔlɔas. Wɔ gwak, mɛ zɛgoola tɔ́ pɛ kyee dik Masedwan. 14 Duu nɛ Zɛɛb, etɛɛ náá nyɛ é di nɛ ghwyil kɔ etɛp djas. Ye é nyɛ é di edjɛɛd lɔɔg bot ɛ di ekɛ tɔ mɛmyaala ɔ, étɛp mena gheedidika bɛghɛŋ e mɛwala djas kɔ ɛsu ɛ ɛgwakel ɛ lena nɛ Klisto. Deenek, kɔ ɛsu ɛlena, nyɛ eesa náá, bot gu Klisto dáa mɛnuub mɛ mbɛɛ mɛmanas zesoaa é edi djas ɛ. 15 Tin, menaka é dáa mɛnanas na mbɛɛ mɛnuub ɛ Klisto. Ye é mɛnuub mɛ buwa nyɛ naka Zɛɛb ye é. Mɛnuub mɛ mɛnanas tak ɛpetó pɛ daa bot ɛ zebela tsik ɔ, nɛ pɛ daa bot ɛ zewo ze ɔ. 16 Étɛp bot zewo ze ɔ, ye é nuub ɛ mbee mɛnuub mɛ myoŋ. Ye kabɛ bɛdhiiti bot ɔ, ye é nuub ɛ mbɛɛ mɛnuub mɛ tsik. Tin, ɛzɛ di nɛ ghwyil ɛsa yenek mbi mɛsa? 17 Bisɔ tok dáa bɛdhiiti bot ɛ di ebɔmsa mɛkpa mɛ Zɛɛb ɔ. Etɛɛ náá, Zɛɛb é lwom bis. Tin, bis goola mɛkpa mɛ ɛ, tɔ etsɛɛtsɛ é mis mɛ, etɛɛ náá, bis é bot ɛ mɛsa mɛ Klisto.

3 Tin, bi gek belak ɛ náá, bis kwyɛl ɛpelyaal bin sa bis di ɛ? Nɛghu bot aadi é nɛ gwyes ɛtel bin mɛkana mɛ di elyaal náá, bis é bɛtɛtɛ bot ɛ lwoma? Nɛghu bis waab nɛ nen náá, bi kwyal bis mɛkana mɛ tak e? 2 Deenek, biyɔ bɛmet é di mɛkana mes zekwyalaa tɔ ebhum elyem bis ɛ. Tin, bot djas é nɛ ghwyil ɛgu nɛ ɛlaa. 3 Tsɛɛtsɛ, ye é popoopwon náá, bi é mɛkana ɛ Klisto nazekwyal da bis ɛzyɛ nɛ ye é. Tin, mɛkana mɛ tak ààpakwyalaa nɛ kwos, ye nakwyalaa ɛ nɛ Sisim Zɛɛb di nɛ tsik ɛ. Ye nabɛ é àákwyalaa kɔ ɛkok dáa etsi ɛ Moiiz nakwyalaa ɛ. Tin, ye nakwyalaa é tɔ ebhum elyem bot. 4 Bot lii deenek é kɔ ɛsu ɛ ɛbwaalel ee bot di nɛ yɛ nɛ Zɛɛb dum nɛ Klisto ɛ. 5 Bis tok nɛ egeka náá, bis é nɛ ghwyil ɛsa mɛsa menek bisɔ bɛmet. Tin, Zɛɛb é di edjɛ bis ghwyil ɛsa sa bis di egoka nɛ ɛsa ɛ. 6 Ye é nyɛy é nasa náá, mena dika bot ɛ mɛsa tɔ ɛbhɛŋ ɛ lɛ na bes. Ɛbhɛŋ ɛ tak ààbela ɛsuk tɔ etsi, ye bela ɛsuk ɛ tɔ Sisim. Etɛɛ náá, tsi dul bot ɛ tɔ ɛsyee, yɛ kabɛ Sisim ɔ, ye djɛ bot ɛ tsik. 7 Etsi nakwyalaa é kɔ mɛkok, deenek, duma ɛ Ghɛŋ naanyen é ɛwala ɛlenek. Bhwoob ɛ Moiiz nadi ekas kɔkɔ mbi mɛkas mɛ wat di náá, bot ɛ Yisalaɛl nabɛ é ààbela ghwyil ɛdhonal mis kɔ lɛ, étɛp ɛbee nyɛ. Tin, mɛkas mɛ tak nabɛ é ààbɔya. Mɛsa mɛ etsi tak dul bot ɛ tɔ ɛsyee. Eghɛŋ mɛsa mɛ di edul bot tɔ ɛsyee natuula ɛ, ye naalyaal bot náá, duma Zɛɛb ɛ nɛ boo mɛkas. 8 Ye é bɛ náá, mɛkas mɛ sok nadi é deenek ɔɔ, «haa» mɛkas mɛ duma e mɛsa mɛ Sisim aakadi dáa? 9 Ye é bɛ náá mɛsa mɛ etsi di ewa bot tɔ feŋ, ɛpelyaal boo mɛkas ɔɔ. Tin, mɛsa mɛ Sisim di esa náá, bot di piki é mis mɛ Zɛɛb ɛ, aadi é nɛ mɛkas dhaa-dhaŋak. 10 Tin, bot é nɛ ghwyil ɛke náá, duma nadi ekas sok ɛ, ye tokapɛ vaŋ sonok é mis mɛ duma di ekas tɔ mɛlu mak ɛ. Etɛɛ náá, mɛkas mɛ duma di mos ɛ, ye eedhaa-dhaŋak yii sok. 11 Ye é bɛ náá, sa di náá ye ààbɔya naadi é nɛ duma ɔɔ, «haa» gwyata nɛ sa di náá, ye é kɔm-kɔm ɛ! 12 Dáa ye di náá, bis é nɛ mbi mɛbun mak ɛ, bis tokapɛ nɛ bwoo tɔ lyem. 13 Menabɛl ààsaka dáa Moiiz, mot nadi ebutal bhwoob'ɛ nɛ bhɛɛ. Nyɛ nasa deenek ɛ, etɛɛ náá, bɔn Yisalaɛl needi ààbee dáa mɛkas menek nadi etó nɛ ɛdiib ɛ. 14 Tin, kɛkum e dwoo ɛlak mos, mɛtselal ɛ lɔɔ nabɛ é àànyɔ ɛmɛt ɛsuk ɛ tak. Etɛɛ náá, mis mɛ bɔn ɛ Yisalaɛl nadi é nɛ edim é ghɛŋ bɛ nadi elaa bɛmɛkana mɛ ɛbhɛŋ bɛ na mwa ɛ. Tin, bhɛɛ tak aazodus bɛ é mis mɛ sok bhwoob mɛkas ɛ Klisto, mot di nɛ ghwyil ɛdis bɛ ye é. 15 Dɔɔ nɛ dwoo pan mos'ak, é ghɛŋ bɛ aadi elaa-laa bɛmɛkana ɛ Moiiz ɛ, ye é nɛ bhɛɛ wat di ebutal mɛtselal mɔɔ. 16 Ekwyala elɛɛ é náá: «Moiiz nadis-dis bhɛɛ é bhwoob ɛ, é ghɛŋ nyɛ nadi eliig mis gwyák Ghɛŋ ɛ.» 17 Tin, Ghɛŋ é Sisim. Deenek, edi Sisim ɛ Ghɛŋ di ɔ, mot tok si bhel etsi. 18 Tin, menabɛlka djas tokeka nɛ mɛbhwoob e mbutela, mena lyaalka ɛ

mɛkas ɛ Ghɛŋ, mena eeswolaka étɛp ɛnɔŋel nɛ Ghɛŋ. Nenak, duma mena belaka ɛpebyet ɛbyet nɛ ɛbyet. Duma tak dus ɛ́ pɛ daa Ghɛŋ, nyɛ ɛ́ mot di Sisim ɔ.

4 Zɛɛb tɔ enɛm esa bɛ, naadjɛ mena mɛsa mak. Tin, dum nɛ tɛp tak ɛ́ di náá, ye ɛ́ àègoka náá, mena bula pɛ bhis. **2** Bis eelum koŋ nɛ embee etɛp di esael tɔ sɔ ɛ, etɛp di edjɛ syen ɛ. Bis àèsa mɛkɔŋ, bis àèswola mɛkpa mɛ Zɛɛb. Tin, ye bisɔ di elyaal popoopwon ɛ́ etsɛɛtsɛ, ɛkwosak ɛ les ɛ́ náá, elyem bot djas gu náá, ye bisɔ di elyo bot ɛ ye ɛ́ etsɛɛtsɛ é mis mɛ Zɛɛb. **3** Ye ɛ́ bɛ náá, Mbɛɛ Bhaadal bis di egoola ɛ, ye ɛ́ syela ɔ, deenek, ye ɛ́ aazodi ɛ́ syela étɛp bot ɛ di ewo ze ɔ. **4** Ye ɛ́ bɛ náá, ye ɛ́ nɛ bot ɛ di àèdum koŋ nɛ Zɛɛb di tɔ gwoo ɔɔ, ye ɛ́ etɛɛ náá, Satan mbee zɛɛb di si ɔ, nyɛ eezedipal mɛtselal mɔɔ. Nyɛ ɛpesa náá, bɛ nàbee mɛkas mɛ Mbɛɛ Bhaadal nɛghu duma ɛ Klisto. Nyɛy mot di mbaŋa-mbaŋa Zɛɛb ɔ. **(aiōn g165)** **5** Bis àègoola wak Mbɛɛ Bhaadal mɛ mɛnyel mes, bis goola wak ɛ Ghɛŋ Yezu Klisto. Yɛ kabɛ bisɔ ɔ, bis ɛ́ bɛkwom ɛ mɛsa men kɔ ɛsu ɛ Yezu. **6** Eghɛŋ sok, Zɛɛb nalɛɛ ɛ́ náá: «Beta náá mɛkas djɛ gwyɛ tɔ ghooghom!» Nyɛ nasa deenek ɛ etɛɛ náá, nyɛ di edjɛ mɛkas tɔ bhum elyem bena, étɛp mena neesiizaka duma Zɛɛb di ekas kɔ bhwoob ɛ Klisto ɛ. **7** Tin, menabɛlka bot ɛ di nɛ ekum e tak ɔ, mena bepka ye ɛ́ tɔ mɛbhe mɛ dyak. Mena saka deenek ɛ, étɛp ɛlyaal náá, boo mɛbwala mɛ tak dus ɛ́ pɛ daa Zɛɛb, àèkabɛ náá, ye dus ɛ́ pɛ daa les. **8** Tin, bis naasusaa mbee mɛsusa, bis nabɛ ɛ́ àètsak pɛ yesɔ kyee; bis nadi edjɛ lyem mɛbɛ, bis nadi ɛ́ nɛ ɛbwaalel; **9** bis natiigaa, Zɛɛb nabɛ ɛ́ àèduugal bis; bis naadumaa si, bis nabɛ ɛ́ àègwyɛ. **10** Tsɛɛtsɛ, mɛlu djas, bis nadi ebɛp-bɛp mezuk mɛ ɛsyee ɛ Yezu tɔ mɛnyel mes. Etɛɛ náá, tsik ɛ Yezu neenyen tɔ mɛnyel mes. **11** Ye nakoozodi náá bis ɛ́ nɛ tsik, bot ɛpewun ɛgó bis kɔ ɛsu ɛ Yezu, etɛɛ náá, tsik ɛ Yezu neenyen tɔ mɛnyel mes. Mɛnyel mɛ di náá, yɛ waaboogwyɛ ɛ́. **12** Ye ɛ́ deenek ɛ ɛsyee di esa mɛsa mɛ tɔ les, etɛɛ náá, tsik neesa mɛsa tɔ len. **13** Tin, ekwyala lɛɛ ɛ́ náá: «Mɛ eedum koŋ nɛ Zɛɛb, ye ɛ́ étɛp tak ɛ mɛ di elii.» Dɔɔ nɛ bisɔ pe, bis eedum nɛ ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb, étɛp tak bis di elii. **14** Nɛ tsɛɛtsɛ, bis nɛ gu náá, Zɛɛb mot nagomal Ghɛŋ Yezu tɔ ɛsyee ɔ, nyɛ waagomal bis nɛ biyɔ pe. Bhii tak, nyɛ aató nɛ nena edi nyɛ di ɔ. **15** É di'enek, mezuk djas ee bis di eboma nɛ yɛ'aak, ye ɛ́ kɔ ɛsu ɛ len. Ye ɛ́ etɛɛ náá, bɛtɛ nɛ bot neebela enɛm nɛ embɛɛ e Zɛɛb. Deenek, bɛtɛ nɛ bot ɛ́ waabulal bhɔɔ nɛ Zɛɛb dhaa tyɛ, nɛ ɛduwal nyɛ. **16** Dum nɛ tɛp tak ɛ́ bis di àèbula pɛ bhis. Ye nakoozodi náá, mɛnyel mes ɛpetó nɛ ɛsila batsa-batsa. Tin, Zɛɛb ɛpedjɛ esisim bis mɛghaaz mɛlu djas. **17** Deenek, bɔn mezuk mɛ bis di emaad é ba mɔn ɛwala ɛlak'aak, aabodi ɛ́ si. Bis ɛ́ waabela boo duma kɔ ɛsu ɛ mezuk mɛ tak. Duma tak ɛ waadhaa esonok djas, yɛ aadi ɛ́ kɔm-kɔm sii nɛ kɔm. Eghɛŋ bis di etaala duma bot aabela ɛ, mezuk menek tok dhiiti vaŋ sonok. **(aiōnios g166)** **18** Etɛɛ náá, bis àèdyeebawa esiiza ɛ́ kɔ esa di beeaa nɛ mis ɛ. Bisɔ kwyɛl ɛ́ esa ee bot di àèbee nɛ mis ɛ. Etɛɛ náá, esa di ebeeaa nɛ mis ɛ, yɛ àèdi kɔm-kɔm. Tin, esa di kɔm-kɔm ɛ́, ye ɛ́ esa ee bot di àèbeeaa nɛ mis ɛ. **(aiōnios g166)**

5 Nɛ tsɛɛtsɛ mena nɛ guka náá, mɛnyel mɛ mena di nɛ yɛ kɔ bɔs'ak aanàdi kɔm-kɔm. Ye ɛ́ dáa bɔn epɛt, yɛ àèbɔya nɛ ɛbik. Ye ɛ́ bik ɔɔ, Zɛɛb ɛ́ waadjɛ mena dhiiti mendjaa pɛ tɔ gwoo. Mendjaa mɛ na kɔm-kɔm tak, tok zumal mɛmbɔ mɛ bot. **(aiōnios g166)** **2** Nenak, tɔ epet binek, mena ɛpesimka etɛɛ náá, ɛkwosak ɛ lena ɛ náá, mena neetóka kɛsyel mɛnyel tɔ mendjaa di pɛ tɔ gwoo ɛ. **3** Mena ɛ́ syel mɛnyel mena deenek ɔɔ, mena aanàkabaadika mɛnyel toto. **4** É di'enek, dáa ye di náá, mena dinaaka ɛ́ tɔ epɛt bak kɔ ɛko ɛ bɔs'ak ɛ, mena aazodi ɛ́ esim ɛkɛɛ mot ɛpezuk nɛ mɛdil mɛ kɔm. Ye àèkwyɛl ɛlyaal náá, mena ɛpekwyɛl ɛbɛkaka nɛ mɛnyel mɛ bot di nɛ yɛ'aak. Tin, ye kwyɛl ɛlɛɛ ɛ náá, mena ɛkwyɛl ɛsyel ɛ mɛnyel mes pɛ tɔ mendjaa di pɛ tɔ gwoo ɛ, etɛɛ náá, tsik neenɔɔ di ɛsyee. **5** Ye ɛ́ Zɛɛb, nyɛy nyɛ ɛmet ɛ́ zekoobal mena étɛp ɛdi tɔ tsik tak. Nyɛ naleedjɛ mena sok ɛkɛɛ Sisim na Dɛɛ, étɛp ɛlyaal náá, nyɛ waadjɛ mena dhiiti esonok sis. **6** Deenek, menaka mɛlu djas ɛ́ nɛ mɛghaaz. Mena nɛ guka náá, é ghɛŋ mena dika nɛ nyel'ak ɛ, menaka ɛ́ ɛtsetaɛpe nɛ Ghɛŋ. **7** Tin, mena kɛka ɛ́ tɔ ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb, àèkabɛ-bɛak kɔ esa ee mena di ebee ɛ. **8** Menaka ɛ́ nɛ mɛghaaz. Tin, ɛkwosak ɛ lena ɛ́ náá, mena betka mɛnyel mɛ bɔs'ak étɛp ɛkɛdi sama nɛ Ghɛŋ. **9** Tin, ɛkwosak ɛ lena yii mɛkɛn ɛ́ náá, nyɛ myaala nɛ nena. Ye ɛ́ tyee wat nɛ dáa mena dika nɛ tsik, nɛghu ye ɛ́ bɛ náá, mena eezegwyɛ ɔɔ. **10** Etɛɛ náá, menabɛlka djas ɛ́ waadika sok bhwoob ɛ Klisto, étɛp nyɛ neepɛ́ɛ mena. Tin, mot nɛ mot aabela yɛ efute dum nɛ mbɛɛ mɛsa nɛghu mbee mɛsa mɛ nyɛ nasa kɔ ɛko ɛ bɔs ɛ. **11** Mena nɛ guka sa ɛlooba nɛ Ghɛŋ di ekwyɛl ɛlɛɛ ɛ, dum nɛ tɛp tak ɛ mena di esaa náá, bot ɛ bɔs dum koŋ nɛ nɛ. Deenek, Zɛɛb nɛ gu mena ɛnyɔɛpe, mɛ nɛ

gu náá, biyɔ pe, bi nɛ baagu bis ɛnyɔɛpe tɔ ebhum
elyem bin. 12 Bi ɛ nɛ egeka náá, bis ɛpekwyɛl baalyaal
bin sa bis di ɛ, lyaala sis e? Ɛzɛ djɛ bis ghwyil ɛsa
mɛsa mak? Ɑàbɛ, bis ààpakwyɛl ɛlyaal bin sa bis di ɛ.
Tin, bis baŋa bin ɛ́, sa bi di egoka nɛ ɛdi nɛ edjɔɔ é
mis «pya» kɔ ɛsu ɛ les ɛ. Etɛɛ náá, é ghɛŋ bot aalii
ɛbiyoɛpe nɛ nes ɛ, bi neegu dáa bi aayala bɛ ɛ. Bɔɔ
ghɛɛ mɛnyel ɛ nɛ etɛp epuud, bɛ ààbee ebhum elyem
bɔɔ. 13 Ye ɛ́ bɛ náá, bis ɛpelyet ɔɔ, ye ɛ́ kɔ ɛsu ɛ Zɛɛb.
Ye ɛ́ bɛ náá, bis ɛ́ nɛ tɛtɛ esiiza ɔɔ, ye ɛ́ kɔ ɛsu ɛ len. 14
É di'enek, kwyɛl ɛ Klisto ɛ́ tɔ elyem bena. Kwyɛl'enek
ɛpesa mena emyaalka náá, mot ngɔt naagwyɛ étɛp bot
djas ɔ. Deenek, menabɛlka djas pe eezegwyɛ sama nɛ
nɛ. 15 Ye ɛ́ bɛ náá, nyɛ nagwyɛ ɛ́ étɛp bot djas ɔɔ. Bot
ɛ di nɛ tsik ɔ, tokapɛ nɛ tsik étɛp'ɔɔ ɛmet. Tin, bɛ nɛ
tsik ɛ, kɔ ɛsu ɛ mot nagwyɛ da gom étɛp'ɔɔ ɛ. 16 Étɛp
tak ɛ dinaa, bis aanàbaabee mot nɛ mis mɛ epuud. Ye
nakoozodi náá, é ghɛŋ sok, bis naabee Klisto deenek
ɔɔ. Nenak, bis ààkabee nyɛ deenek. 17 Mot ɛ di tɔ
ɛgwakel nɛ Klisto ɔɔ, mot yenɔk moo ɛ́ mot na bes.
Mɛfulu mɛ na mwa eesi tɔ lɛ, nyɛ moo ɛ́ tɔ mɛfulu mɛ
na bes. 18 Etɛp binek djas dus ɛ́ pɛ daa Zɛɛb. Ye ɛ́ nyɛy
mot nadhis Klisto étɛp ɛbulal ɛgwakel pak mena nɛ
nɛ ɔ. Bhii tak, nyɛ naadjɛ mena mɛsa mɛ ɛkɛgoola
bhaadal ɛbulal ɛgwakel nɛ nɛ. 19 Zɛɛb nadhis Klisto
ɛ́ étɛp ɛbulal ɛgwakel pak bɛ nɛ bot ɛ bɔs. Nyɛ nasa
deenek ɛ, étɛp nyɛ needi ààbaadi esiiza mesyem mɛ
bot. Nyɛ eekwyeed mena étɛp ɛkɛgoola bhaadal ɛbulal
ɛgwakel nɛ nɛ. 20 Bis moo ɛ́ engoola-ngoola ɛ Klisto.
Zɛɛb nyɛy nyɛ ɛmet ɛ di edjóo bin tɔ mɛkpa mɛ bis di
egoola bin ɛ. Bis ɛpedjaala nɛ nen nɛ din ɛ Klisto náá:
«Myaalka ɛbulal ɛgwakel nɛ Zɛɛb.» 21 Klisto nabɛ ɛ́
ààbɛ nɛ mesyem. Tin, Zɛɛb naanɔɔ mesyem mena djɛ
nyɛ. Zɛɛb nasa deenek ɛ, etɛɛ náá, mena needika bot ɛ
epiki é mis mɛ.

6 Deenek, dáa bis di esa mɛsa sama nɛ Zɛɛb ɛ, bis
ɛpedjaala nɛ nen: «Nàsaka náá, enɛm nɛ embɛɛ e
Zɛɛb djɛ bin ɛ, ye gwyɛ tɔ toto.» 2 É di'enek, Zɛɛb
ke ɛ́ náá: «Ghɛŋ ɛwala tak aakum ɛ, mɛ naagwak
mendjaala mɔ, é dwoo tsik, mɛ naazyɛ zɛtsik wɔ.»
Nenak, myaalka náá, ɛwala tak eezekum, ye ɛ́ dwoo
di náá, Zɛɛb aatsik bot ɛ. 3 Bis ààkwyɛl náá, mot lii
ɛbiyoɛpe dum nɛ mɛsa mes. Ye ɛ́ étɛp tak ɛ di náá, bis
ààpakwyɛl ɛdi ɛbɛk ɛ mot, ye nakoozodi dáa. 4 Bela
náá, bis ɛpesa etɛp djas di egoka, étɛp bi neemyaal
náá, bis ɛ́ bɛtɛtɛ bot mɛsa ɛ Zɛɛb. Ye ɛ́ étɛp tak ɛ, bis
di emaad mezuk, nɛ mɛtiiga zɛnɔɔ epwom. 5 Bɛ naabi
bis, wa bis é membok, bɛ naaful mɛdhuu mɛ bot lo.
Bis naasa mɛsa mɛ na lyel-lyel. Bis naapaal tɔ pum.
Bis naamaad za. 6 Bis ɛpelyaal náá, bis ɛ́ bot ɛ mɛsa
ɛ Zɛɛb: tɔ epiki, tɔ ɛgu, tɔ ɛdil ɛ lyem, tɔ enɛm esa,
tɔ ghwyil Sisim na Dɛɛ, nɛ tɔ tɛtɛ kwyɛl di ààbɛ nɛ
mɛdjhaaz pɛ ɛko, bhimis pɛ sis ɛ, 7 tɔ ɛgoola mɛkpa
mɛ etsɛɛtsɛ, tɔ mɛbwala mɛ Zɛɛb. Tɔ mbɔ é ghɛŋ'es
bis nadi ɛ́ nɛ pɛl, tɔ mbɔ e myɛl kadi ɛ́ sa bis di peebal
nyel nɛ ye ɛ́. Ye ɛ́ deenek ɛ, bis di di ekɛ tɔ epiki. 8
Bɛdhiiti bot ɛpedjɛ bis duu; bak bot kabee bis é mis ɛ́
toto. Bɛdhiiti bot ɛpeduwal bis; bak bɛdhiiti ɛpelee
bis. Bɛ ke ɛ́ náá, bis ɛ́ bot ɛ etsal, ghuna bis lɛɛ ɛ́
etɛp etsɛɛtsɛ. 9 Bɛdhiti bot bee bis ɛ́ náá, bis ààval
sonok; bela náá, bɛdhiiti bot nɛ gu bis. Eghɛŋ bɛ di
ebee bis ɛ, bɛ bee bis ɛ dáa bot di náá, bis eezedjɛaa
feŋ ɛsyee; deenek, bis ɛ́ nɛ tsik. Bɛ ɛpewa bis tɔ tsik
mezuk; deenek, bis ààgwyɛ. 10 Bɛ ɛpesa náá, elyem bis
kpaa; bis ɛ́ tɔ mɛmyaala. Bis ɛ́ bɛdjel ɛ bot; bela náá,
bis ɛpedjɛ mɛvu nɛ bɛtɛ nɛ bot. Ye di ɛkɛɛ bis ɛ toto,
ghuna nɛ tsɛɛtsɛ, bis ɛ́ nɛ esonok djas. 11 Biyɔ, bɔɔ
bɛsɔ bis bot ɛ Koolɛt, bis lii nɛ nen wak ɛ́ nɛ etsɛɛtsɛ,
nɛ lyem wat. 12 Bis ààpabyen ɛkwyɛl bin, ye ɛ́ biyɔ ɛ́ di
lyel elyem. 13 Tin, mɛ lii nɛ nen wak ɛ́, dáa mɛ di elii
nɛ bɔn bam ɛ: lɛɛka bis sa di tɔ elyem bin ɛ, kwyɛlka
bis nɛ lyem wat, dáa bis di ekwyɛl bin ɛ. 14 Sa bi ààkɛ
lɔɔg nɛ bot ɛ di ààdum koŋ nɛ Zɛɛb ɔ. Tin, sa di tɔ
epiki ɛ, ye ɛ́ nɛ ghwyil ɛkɛ sama nɛ sa di ààdi tɔ epiki
ɛ? Ghooghom nɛ mɛkas ɛ́ nɛ ghwyil ɛkɛ lɔɔg e? 15
Klisto ɛ́ nɛ ghwyil gwakel bɛ nɛ Satan e? Mot di edum
koŋ nɛ Zɛɛb ɔ, nyɛ ɛ́ nɛ ghwyil di nɛ esiiza wat bɛ nɛ
mot di ààdum koŋ nɛ Zɛɛb ɔ? 16 Yak mbi ɛgwakel aadi
pak ndjaa Zɛɛb nɛ mendjaa bɛnaghisɛ, bot ɛ di ààdum
koŋ nɛ Zɛɛb ɔ? Tin, menaka ɛ́ ndjaa Zɛɛb di nɛ tsik ɛ!
Gwaka sa Zɛɛb nyɛy nyɛ ɛmet nalɛɛ ɛ: «Mɛ aadidi ɛ́ bis
nɛ bɛ nɔɔ, mɛ aagyee ɛ́ bis nɛ bɛ nɔɔ, mɛ aadi ɛ́ Zɛɛb
ɔɔ, bɔɔ kadi ɛ́ bot bam.» 17 Étɛp tak ɛ, Ghɛŋ di eke nɛ
bot bɛ náá: «Duska tɔ ɛdhuu ɛ bot ɛ di ààdum koŋ nɛ
Zɛɛb ɔ, bɛkaka nɛ nɔɔ. Sa bi ààmɛt sa di nɛ edhuud ɛ.
Tin ɛ, mɛ aamyaal bin. 18 Mɛ aadi ɛ́ Sɛɛg'en, da bi ɛ́ di
esɛŋɛlɛ bɔn bam. Ghɛŋ mɛbwala ɛ́ di elii.»

7 Bɔn nyɛɛg bam, Zɛɛb nakɛk esa binek djas ɛ́
étɛp'enaka. Étɛp tak, dhjoodiska edhuud é mɛnyel
mena nɛghu tɔ elyem bena. Djhoosaka mɛghaaz mɛ
ɛdi ɛ́ dɛɛ, é kaab ɛ Zɛɛb. 2 Saka náá, bis bela di tɔ
elyem bin. Bis ààpasa ɛbiyo nɛ mot, bis ààpazuk mot,

bis ààpakɔɔ mot étɛp ɛnɔɔ sa yɛ. 3 Mɛ ààlii deenek
étɛp ɛkwyesal bin ndjɛ sɔs. Tin, ye ɛ́ dáa mɛ ke sok
ɛ́, bi ɛ́ tɔ elyem bis, ye nakoozodi ɛsyee nɛghu tsik,
mena aazodika ɛ́ sama. 4 Mɛ ɛ́ nɛ boo ɛbwaalel nɛ
nen. Mɛ nɛ dyeebamyaala nɛ nen. Mɛ ɛ́ nɛ bɛtɛ nɛ
mɛghaaz, mɛmyaala ɛ́ tɔ lam «tɔɔ» ye nakoozodi náá,
mena naazuka ɛbuɛpe. 5 É ɛkum ɛ les pɛ kyee dik
Masedwan, bis nabɛ ɛ́ ààkoowala batsa, bis naazɛboma
nɛ membi mɛ mezuk djas. Ye nakadi ɛ́ nɛ mɛwɔ pak
bis nɛ bɛdhiiti bot, nɛ bwoo tɔ elyem bis. 6 Tin, Zɛɛb
mot di edjɛ mɛghaaz nɛ bot ɛ di ààbɛ nɛ mɛghaaz ɔ,
nyɛ naazɛdjɛ bis mɛghaaz, é sok Tit nakum ɛ. 7 Ye ɛ́
tsɛɛtsɛ náá, ɛzyɛ ɛ́ Tit naadjɛ bis mɛghaaz, ye ɛ́ dɔɔ
nɛ ɛbaŋa nyɛ baŋa bis dáa bi djɛ nyɛ mɛghaaz penek
ɛ. Nyɛ eelɛɛ bis dáa bi di nɛ gwyes ɛbee mɛ ɛ. Nyɛ
naabaalɛɛ bis dáa bi di edjɛ elyem bin mɛbɛ, dum nɛ
mbee esesɛɛ bi nadi esesa sok ɛ. Nyɛ eebaalɛɛ bis zii
bi di nɛ yɛ é ghɛŋ bi di ekɛm mɛ ɛ. Étɛp tak ɛ́ mɛ
di nɛ mɛmyaala ɛbuɛpe. 8 Tin, yɛ bɛ náá, mɛkana
mɛ mɛ nakyeed bin yɛ sok ɛ naakpaa bin elyem ɔɔ.
Nenak yak, mɛ ààkadjɛ nyel'am mɛbɛ. Ye ɛ́ tsɛɛtsɛ
náá, ye mɛkɛn mɛ naadjɛ lyem'am mɛbɛ ɛ é ghɛŋ
mɛ nagu náá, mɛkana mɛ tak naakpaa bin elyem. 9
Nenak, lyem'am ɛ́ tɔ mɛmyaala, ààbɛ etɛɛ náá, elyem
bin naakpaa. Tin, mɛ myaala ɛ́ etɛɛ náá, ɛkpaa lyem
nakpaa bin ɛ naaswoola bin mɛfulu. Deenek, ɛkpaa
lyem tak nabɛ ɛ́ ɛkwosak ɛ Zɛɛb, étɛp bi needi ààtuŋ
tɔ lyem kɔ ɛsu ɛ les. Nyɛ nasa deenek ɛ, étɛp bis needi
ààbet bin bi di tɔ ɛbiyo. 10 Etɛɛ náá, ɛkpaa lyem di
tɔ ɛkwosak ɛ Zɛɛb ɛ nɛ sa náá, mot swoola mɛfulu
étɛp ɛbela tsik. Deenek ɛ mena waabela tsik ààdjɛ
lyem mɛbɛ. Tin, ɛkpaa lyem di edus tɔ ɛsiiza etɛp e
bɔs ɛ, ye djɛ ɛ́ ɛsyee. 11 Nenak yak, beeka sa ɛkpaa
lyem bin di edus tɔ ɛkwosak ɛ Zɛɛb kadjɛ ɛ: «haa»
ɛkwosak swola nɛ nen, «haa» boo zii tɔ etaŋal bin,
«haa» bhyen mesyem tɔ len, «haa» bwoo tɔ len, «haa»
boo gwyes ɛboma nɛ nam, «haa» mbi yenek zii nɛ bas
ɛwa ɛbiyo é feŋ. Bi eelyaal popoopwon náá, bi nabɛ
ɛ́ ààbɛ tɔ tɛp'enek. 12 Ye ɛ́ bɛ náá, mɛ naakwyal bin
mɛkana ɔɔ, ye nabɛ ààbɛ kɔ ɛsu ɛ mot nasa ɛbiyo ɔ,
ààkobɛ-bɛak kɔ ɛsu ɛ mot bɛ nasa nyɛ ɛbiyo ɔ. Tin, ye
nabɛ ɛ́, étɛp bi neebee popoopwon é mis mɛ Zɛɛb zii
bi di nɛ yɛ kɔ ɛsu ɛ les ɛ. 13 Étɛp tak ɛ mɛfulu men djɛ
bis mɛghaaz. Ye ɛ́ tsɛɛtsɛ náá, bis naadyeebamyaala
dum nɛ sa bi nasa ɛ. Tin, bis nabaabela boo mɛmyaala
kɛdhaa, é sok bis nabee Tit tɔ mɛmyaala. Ye ɛ́ bɛ náá,
nyɛ nabɛ ɛ́ tɔ mɛmyaala ɔɔ, ye ɛ́ etɛɛ náá, bi nadjɛ nyɛ
mɛghaaz. 14 Tin, mɛ eedyeebaduwal bin é mis mɛ Tit.
Bi nabɛ ɛ́ ààdjɛ mɛ syen. É di'enek, bis dyeebalɛɛ bin
ɛ etɛp etsɛɛtsɛ. Ye ɛ́ tyee wat nɛ ɛduwal ɛ, mɛ nadi
eduwal bin é mis mɛ Tit ɛ, nadi enyen popoopwon. 15
Deenek, nyɛ ɛpebaakwyɛl bin dhaa tyɛ, é ghɛŋ nyɛ di
etaala nɛ ɛlooba ɛ len, nɛ dáa bi nabe nyɛ nɛ duu djas
ɛ. 16 Mɛ ɛ́ nɛ mɛmyaala nɛ dáa mɛ di ewa ɛbwaalel ɛ
lam nɛ nen tɔ etɛp djas ɛ.

8 Bɔn nyɛɛg, ɛkwosak ɛ les ɛ́ náá, bi gu dáa Zɛɛb
nasɛɛ bot ɛ zɛɛga mendjaala mɛ kyee dik Masedwan
mɛtel ɛ. 2 Bɛ naaboma nɛ bɛtɛ nɛ mɛbhowal nasa náá,
bɛ di tɔ bɛtɛ nɛ mezuk. Tin, bɛ nazodi ɛ́ tɔ mɛmyaala
dhaa tyɛ. Ààbee edjel bɛ nadi nɛ yɛ dhaa tye ɛ́, boo
mɛmyaala mɛ bɛ nadi nɛ ye ɛ́, naasa náá, bɛ djɛ bɛtɛ
nɛ esonok. 3 Nɛ tsɛɛtsɛ, mɛ ɛ́ tyaasɛs, bɛ naadyeebadjɛ
esa kɛdhaa-dhaŋa ekum bɔɔ, ààbɛ náá, mot naawaab.
4 Bɛ naadyeebadjaala nɛ nes étɛp bis neemyaal náá,
bɛ sɛɛg yɔbɔ ɛtom étɛp ɛkyeed pɛ daa bot ɛ zɛɛga
mendjaala di pɛ ghaada Yelusalɛm ɛ. 5 Bɛ naadyeebasa
dhaa yii bis nadi ebwaal ɛ. Bɛ naadjɛ ebhum elyem
bɔɔ djas, tɔ kwyɛl nɛ Ghɛŋ. Bhii tak, bɛ naabaazɛdjɛ yɛ
nɛ nes, dáa Zɛɛb nakwyɛl ɛ. 6 Dáa di náá, Tit ɛ́ nakan
mɛsa mɛ ɛsɛɛg esa binek pɛ daa len ɛ, bis eedjaala
nɛ nɛ náá, nyɛ sik kɛsilal mbɛɛ mɛsa mɛ nyɛ nakan
ɛ. 7 Bi ɛ́ bɛkum ɛ bot tɔ etɛp djas: tɔ ɛdum ɛ koŋ nɛ
Zɛɛb, tɔ ɛgu ɛlii etɛp e Zɛɛb, tɔ zii di ààbɛ nɛ ɛsik ɛ,
dɔɔ nɛ tɔ kwyɛl bi nakwyɛl bis ɛ. É di'enek, bi kwyɛl
ɛ́ náá, bi lyaal ekum bin tɔ mbɛɛ mɛsa menek. 8 Sa
mɛ di elii nɛ nen ɛ, mɛ ààbe mot bhel. Ye ɛ́ bɛ náá,
mɛ nalii dum nɛ zii bɔn bɛsɔ bin nadi nɛ ye ɛ́. Ye ɛ́
etɛɛ náá, bi lyaal etsɛɛtsɛ di tɔ mɛkwyɛla men ɛ. 9
Etɛɛ náá, bi nɛ gu enɛm nɛ embɛɛ Ghɛŋ'enaka Yezu
Klisto. Nyɛy mot nadi mot ekum ɔ, nyɛ eesa náá, nyɛ
di tɔ edjel kɔ ɛsu ɛ len, étɛp bi needi bɛkum ɛ bot kɔ
ɛsu ɛ edjel bɛ. 10 É mbu nadhaŋ'enek, biyɔ ɛ nadi
bot ɛ mɛkɛn nake náá, bi ɛ́ waakwyee bot ɛ zɛɛga
mendjaala ghaada Yeluzalɛm. Bi nazobaadi ɛ́ bot ɛ
mɛkɛn é ɛkwyee bɛ. Deenek, mɛ ɛpelóo yam ɛkpa
tɔ tɛp'enek. Ye ɛ́ di ɛnyɔɛpe étɛp'en, 11 nenak yak,
silaleka ɛsa mɛsa mɛ tak. Waka zii tɔ ɛsilal ɛ mɛsa mɛ
bi nakan ɛsa sok ɛ. Mot nɛ mot djɛ dáa nyɛ aabela ɛ.
12 Ye ɛ́ bɛ náá, mot ɛpekwyɛl ɛgwyena sonok nɛ mbɛɛ
lyem ɔɔ, Zɛɛb ɛ́ waamyaal ɛkɛɛ ɛ lɛ. Etɛɛ náá, nyɛ djɛ ɛ́
djala nɛ bim nyɛ di ebela ɛ, ààbɛ dum nɛ sa nyɛ di
ààbela ɛ. 13 Ye tok náá, bɛ saŋ ɛ́ ɛwa bin tɔ edjel, étɛp
ɛkwyee bot ɛ sis. Tin, ye ɛ́ etɛɛ náá, bot djas needi

djala. 14 Nenak yak, bi ɛ́ nɛ bɛtɛ nɛ ekum. Tin, bi ɛ́ nɛ
ghwyil ɛkwyee bot ɛ di tɔ edjel ɔ. Deenek, dwoo biyɔ
aakadi nɛ gwyes sonok ɛ, da bɔɔ ɛ́ di nɛ ekum ɔ, bɛ ɛ́
nɛ ghwyil ɛkazyɛ zɛkwyee bin. Ye ɛ́ deenek ɛ bi nɛ bɛ
nɔɔ aakadi djala. 15 Ye ɛ́ dáa ekwyala di elɛɛ ɛ: «Mot
natek ɛbuɛpe ɔ, nyɛ nabɛ ɛ́ ààdi nɛ yɛ dhaa nyel. Mot
natek batsa ɔ, nyɛ nabɛ ɛ́ ààdi tɔ pwom tak.» 16 Duu
nɛ Zɛɛb, mot nadjɛ Tit bɛtɛ nɛ zii kɔ ɛsu ɛ len, dáa
bis di nɛ yɛ nɛ nen ɛ. 17 Tit eemyaal sa bis nawaab
nɛ nɛ ɛ, nɛ zii djas. Tin, nyɛy nyɛ ɛmet nɛ lyem'ɛ,
nyɛ naamyal ɛsik pɛ daa len sika sis. 18 Bis eedhis Tit
bɛ nɛ dhiiti mɔn nyɛɛg'ena. Mɔn nyɛɛg'ena yenɔk,
bot ɛbuɛpe tɔ ezɛɛga mendjaala djas di etaŋal, dum
nɛ dáa nyɛ di egu ɛgoola mɛkpa mɛ Zɛɛb ɛnyɔɛpe
ɛ. 19 Dhiiti mɛsɔ mɛ bis dhis nyɛ ɛ́, ye ɛ́ náá, bot ɛ
zɛɛga ndjaa mendjaala djas nazeséa nyɛ, dáa mot di
egyee nɛ nes tɔ mɛdjoŋ mɛ bis tó kɛkyeed epata na
sɛɛgaa ɛ pɛ Yelusalɛm. Ye ɛ́ bɛ náá, bis nadi esa mɛsa
menek ɛ, ye ɛ́ étɛp Ghɛŋ nyɛy nyɛ ɛmet. Etɛɛ náá, bis
ɛpekwyɛl ɛlyaal zii yes étɛp ɛkwyee bɛ. 20 Epata bɛ
nadjɛ bis ɛ nadi ɛ́ ɛbuɛpe. Tin, bis ɛpebe ye ɛnyɔɛpe é
kaab náá, bot ɛzɛkɛlii nɛ nes ɛbiyoɛpe náá, bis ààpabe
ye ɛnyɔɛpe. 21 Bis ɛpekwyɛl ɛsa enɛm esa. Bis kwyɛl
ɛsa enɛm esa tak ɛ é mis mɛ Ghɛŋ, dɔɔ nɛ é mis mɛ
bot djas. 22 Bis ɛpedhis dhiiti mɔn nyɛɛg'es étɛp nyɛ
neegyee sama nɛ nɔɔ. Bis naadyeebadjɛ nyɛ mɛsa, nyɛ
nadi esesa mɛsa mɛ tak djas ɛ nɛ zii. Nenak, nyɛ ɛ́ nɛ
zii ɛbuɛpe kɔ ɛsu ɛ ɛbwaalel ɛ nyɛ di nɛ yɛ nɛ nen ɛ. 23
Yɛ kabɛ Tit ɔ, nyɛ ɛ́ mot bis nɛ nɛ di egyee ɔ. Nyɛ ɛ́
mot bis nɛ nɛ di esa mɛsa mɛ ɛgoola Mbɛɛ Bhaadal
étɛp'en ɔ. Yɛ kabɛ bɔn nyɛɛg bis, bot ɛ di gyee sama
nɛ nɛ ɔ, bɛ ɛ́ bot ɛ ezɛɛga ndjaa mendjaala lwom ɔ. Ye
ɛ́ bɛ náá, bɛ ɛpesa mɛsa menek ɔɔ, bɛ sa ɛ étɛp duma ɛ
Klisto. 24 Deenek, lyaalka bɛ náá, bi nɛ kwyɛl bɛ nɛ
tsɛɛtsɛ. É di'enek, bot ɛ zɛɛga mendjaala aagu náá, bis
nabɛ ɛ́ nɛ gham ɛghɛɛ mɛnyel kɔ ɛsu ɛ len, é mis mɔɔ.

9 Ye ɛ́ ɛnyɔɛpe náá, mɛ baakwyal bin mɛkana kɔ ɛsu
mɛtom mɛ nakyeedaa, étɛp bot ɛ Zɛɛb di pɛ ghaada
Yelusalɛm e? 2 Etɛɛ náá, mɛ nɛ gu mbɛɛ ɛkwosak ɛ
len. Ye ɛ́ étɛp tak ɛ, mɛ naadyeebaghɛɛ nyel kɔ ɛsu ɛ
len é mis mɛ bot ɛ kyee dik Masedwan. Mɛ naalɛɛ bɛ
náá: «Bɔn nyɛɛg bina pɛ kyee dik Akayi naaloozekobal
mɛtom mɔɔ é mbu nadhaŋ'enek, étɛp ɛkwyee bɔn
nyɛɛg di pɛ ghaada Yelusalɛm ɛ.» Tin, zii yen naadjɛ
mɛghaaz nɛ bɛtɛ nɛ bot pak'ɔɔ. 3 Bela náá, mɛ dhis
bɔn nyɛɛg bina tak ɛ, etɛɛ náá, ɛghɛɛ mɛnyel mɛ bis
naghɛɛ kɔ ɛsu ɛ len nadi yii gwyes. Ɛkwosak ɛ lam ɛ́
náá, esa bi kwom ɛ, ye di moo koobela é ɛzyɛ ɛ lena
dáa mɛ nake ɛ. 4 Bis nɛ bot ɛ kyee dik Masedwan
ɛzyɛ sama wat pɛ daa len ɔɔ, bis ɛdi ààkabela náá, bi
eezekoobal esa djas ɔɔ. É di'enek, ye aadi ɛ́ boo syen
nɛ nes etɛɛ náá, bis naadyeebawa ɛbwaalel nɛ nen.
Mɛ bee ɛ́ ɛkɛɛ, biyɔ bɛmet aazobaadi ɛ́ nɛ syen é mis
mɔɔ. 5 Étɛp tak ɛ mɛ gek náá, mɛ lel ɛdhis bɔn nyɛɛg
bina étɛp bɛ needjɛ bin mɛghaaz tɔ ɛkwom ɛ esa ee bi
nakɛk bɛdjel ɛ bot yɛ ɔ. Deenek, é ghɛŋ mɛ aazyɛ ɛ́, mɛ
aabela ɛ́ esonok djas moo sɛɛga. É di'enek, ye aalyaal ɛ́
náá, bi djɛ yɛ ɛ nɛ lyem wat, ààbɛ nɛ bhel. 6 Guka náá,
tɔ pyeeb mot ɛbɛ bhek batsa ɔɔ, nyɛ aazogó edee ɛ́
batsa. Tin, mot ɛbɛ bhek ɛbuɛpe tɔ pyeeb ɔɔ, nyɛ aagó
edee ɛ́ ɛbuɛpe. 7 Ye nyɔ ɛ́ náá, mot nɛ mot djɛ dáa
nyɛ gek tɔ lyem'ɛ ɛ, ààbɛ nɛ bhel, ààbɛ nɛ ɛbuk. Etɛɛ
náá, Zɛɛb kwyɛl ɛ́ mot di ekaa tɔ mɛmyaala ɔ. 8 Tin,
Zɛɛb ɛ́ nɛ ghwyil ɛdjɛ bin membi mɛ mɛvu djas. Etɛɛ
náá mɛlu djas bi needi ààdi tɔ pwom sa wat. Bi needi
nɛ bɛtɛ esa djas bi di egoka nɛ aasa membi mɛ enɛm
esa djas nɛ ye ɛ́. 9 Ye ɛ́ dáa ekwyala di elɛɛ: «Nyɛ nɛ
gwyena nɛ bɛdjel ɛ bot, enɛm esa bɛ ɛ́ kɔm-kɔm sii nɛ
kɔm.» (aiōn g165) 10 Zɛɛb ɛ́ di djɛ bhek nɛ mbɛɛl pyeeb,
nyɛ ɛ́ baadi edjɛ nyɛ edee nyɛ di edɛ ɛ. Nyɛ waadjɛ
bin membi mɛ mɛbhek djas ee bi di nɛ gwyee tak ɛ.
Nyɛ waasa náá, ye wyee ɛnyɔɛpe etɛɛ náá, bi neegó
bɛtɛ nɛ edee tɔ epyeeb'ɔ, dɔɔ nɛ enɛm esa bi sa ɛ. 11
Zɛɛb ɛ́ waasa náá, bi gheedidi nɛ kɔkɔ mbi ekum djas,
etɛɛ náá, bi neegheesesa enɛm esa. Deenek, bɛtɛ nɛ
bot ɛ́ waaghapɛɛ Zɛɛb, étɛp esa ee bi di edhis nɛ nes
náá, bis djɛ bɛ ɛ. 12 Etɛɛ náá, enɛm esa ee bi di esa tɔ
mɛsa mɛ ɛsɛɛg nɛ ɛkaa mɛtom, ye tok étɛp ɛkwyee
bot ɛ Zɛɛb nɛ bot ɛ Zɛɛb toto. Ye ɛ́ waasa náá, bɛtɛ
nɛ bot gheebubulal bhɔɔ nɛ Zɛɛb. 13 Bɛ waabee náá,
enɛm esa bin nɛ bɔk. Tin, bɛ waabulal bhɔɔ nɛ Zɛɛb
etɛɛ náá, bi naadjɛaa mɛsa mɛ ɛgoola Mbɛɛ Bhaadal ɛ
Klisto, bi ɛpelooba nɛ nɛ. Bɛ waabaadjɛ duu nɛ Zɛɛb,
etɛɛ náá, bi ɛpesa mɛsa mɛ tak nɛ mbɛɛ lyem nɛ nes,
dɔɔ nɛ bɛdhiiti bot. 14 Bɛ waadjaala Zɛɛb étɛp'en, nɛ
ɛlyaal bin kwyɛl'ɔɔ kɔ ɛsu ɛ bɛtɛ nɛ enɛm nɛ esa ee
Zɛɛb sa bin ɛ. 15 Duu nɛ Zɛɛb étɛp bɛtɛ nɛ enɛm esa bɛ
di náá, dhiiti mot kɔ bɔs tok nɛ ghwyil ɛlaa-laŋak.

10 Mam Pəl, mɛ lii nɛ nen ɛ nɛ din ɛ Klisto, nyɛy
mot di mot mɛtela nɛ mbɛɛ lyem ɔ. Bi nɛ lii nɛ
din ɛ lam náá: «Ghɛŋ mena dyeebadika é di wat nɛ
nɛ ɛ, nyɛ nɛ tela lyem. Yɛ kabɛ é ghɛŋ mena nɛ bɛ nɔɔ
di ààdika é di wat ɛ, nyɛ nɛ goo lyem.» 2 Mɛ ɛpedjaala

nɛ nen, sa bi ààsa náá, mɛ goo lyem é ghɛŋ mɛ aadi pak'en ɛ. Tin, bɛdhiiti bot kɔɔ bot ɛ́ náá, bis sa étɛp ɛ dáa bot ɛ bɔs'ak. Deenek, nɛ mbi binɔk bot, mɛ aalii nɛ nɔɔ ɛbiyoɛpe. 3 Ye ɛ́ tsɛɛtsɛ náá, menaka ɛ́ bot nɛ nyel epuud. Tin, tuub mena di eduuk'aak, ye tok tuub epuud. 4 Tin, bɛghɛl mɛ mena di eduuka nɛ ye ɛ́, ye tok bɛghɛl bot ɛ bɔs. Ye ɛ́ elyel-lyel bɛghɛl e Zɛɛb. Ye ɛ́ nɛ ghwyil ɛtwaal elyel-lyel mendjaa ee bot ɛ mɛbhuka ɛ Zɛɛb di kɛsɔwa tɔ tak ɔ. Ye ɛ́ tyee wat, dáa mena di esaabeka esiiza ee di ààbɛ tɔ etsɛɛtsɛ ɛ. 5 Mena ɛpekwyesal djɛ sɔs egeka bot ɛ ɛghɛa nyel djas di elii, étɛp ɛlu náá, bɛdhiiti bot needi ààgu Zɛɛb. Mena kwyɛlka ɛ, ɛpana egeka e bot ɛ di ààgu Zɛɛb ɔ, étɛp bɛ neelooba nɛ Klisto. 6 Eghɛŋ bi aadi bi moo elooba nɛ Klisto dáa di egoka nɛ sael ɛ. Tin, mena aadika nɛ ghwyil ɛdul bot djas di ààlooba nɛ Klisto ɛ mɛlɔ. 7 Bɛɛka mis ɛnyɔɛpe. Mot ɛ myaam nɛ lyem'ɛ ɛmet náá, nyɛ ɛ́ mot ɛ Klisto ɔɔ. Ye goka ɛ́ nyɛ di etaala náá, bisɔ pe ɛ́ bot ɛ Klisto. 8 Ye ɛ́ tsɛɛtsɛ náá, mɛ naghɛɛ nyel kɔ ɛsu ɛ ekukuma ee Ghɛŋ Yezu nadjɛ mena ɛ. Ye ɛ́ bɛ náá, mɛ tok nɛ syen etɛp tak. Ye ɛ́ etɛɛ náá, Zɛɛb nabɛ ɛ́ ààdjɛ mɛ ekukuma tak, mɛ neepul bin. Nyɛ nadjɛ mɛ ye ɛ́, étɛp mɛ needjɛ bin mɛghaaaz. 9 Tin, mɛ ààpakwyɛl náá, egeka bin di náá, mɛ ɛpebɛɛg bin nɛ bɛmɛkana mam. 10 Etɛɛ náá, bɛdhiiti bot ke ɛ́ náá: «Bɛmɛkana mɛ Pɔl nɛ lyel ɛ mɛkpa, ye tok fyaŋa. Tin, é mis dáak, wɔ ɛ́ nɛ ghwyil ɛ ɛwyɛlɛ nyɛ. Etɛɛ náá, nyɛ lii ɛ́ dáa mot di ààlyel bham ɛ.» 11 Ye goka ɛ́ mot di elii deenek ɔ gu náá, sa bis di elɛɛ tɔ bɛmɛkana mes é sok bis di ɛtsetaɛpe nɛ nen ɛ, bis aazosa ɛ́ deenek é ghɛŋ bis aakum pak'en ɛ. 12 Bɛdhiiti bot nɛ kwyɛl ɛduwal mɛnyel mɔɔ. Tin, bis tok nɛ ghwyil ɛke náá, bis nɛ bɛ nɔɔ ɛ́ tyɛ wat. Bɛ nɛ kwyɛl ɛgwyala mɛfulu pak'ɔɔ. Bis ààpakwyɛl ɛbaŋa bɛ. Bɛ nɛ yɔbɔ kɔkɔ mbi kyeed bɛ di ekɛ pak'ɔɔ. Yenek tok etɛp ewo? 13 Yɛ kabɛ bisɔ ɔ, bis tok nɛ ghwyil ɛghɛɛ mɛnyel kɛdhaa. Ye ɛ́ bɛ náá, bis ɛpeghɛɛ mɛnyel ɔ, bis goka ɛ́ nɛ ɛghɛɛ mɛnyel ɛ́ kɔ ɛsu ɛ mɛsa mɛ Zɛɛb nadjɛ bis ɛ. 14 Deenek, é ghɛŋ bis nazyɛ pɛ daa len nɛ Mbɛɛ Bhaadal ɛ Klisto ɛ, bis nabɛ ɛ́ ààdi nɛ «tɔɔ kɛsee» kɔ mɛsa Zɛɛb nadjɛ bis ɛ. 15 Bis ààghɛɛ nyel nɛ mɛsa mɛ bɛdhiiti bot nasa ɛ, mɛsa mɔɔ nabɛ ɛ́ ààbɛ yii Zɛɛb nadjɛ bis náá, bis sa ɛ. Tin, bis ɛ́ nɛ ɛbwaalel náá, bi aadi ɛ́ ghiŋ tɔ ɛdum koŋ nɛ Zɛɛb. Ye ɛ́ bɛ náá, ɛdum ɛ koŋ ɛ len nɛ Zɛɛb moo ɛ́ ɛlyelɛpe ɛ, mɛsa mɛ bis di esa nɛ nen ɛ waabyet dáa Zɛɛb nalɛɛ náá, bis sa ɛ. 16 Nenak, bis moo kwyɛl ɛtɔ́ kɛgoola Mbɛɛ Bhaadal pɛ kyee mɛdhik mɛ di ɛtsetaɛpe nɛ nen ɛ. Bis aanàghɛɛ mɛnyel nɛ mɛsa mɛ bɛdhiiti bot nasa ɛ. 17 Ghuna, ekwyala lɛɛ ɛ́ náá: «Ye ɛ́ bɛ náá, mot ɛpekwyɛl ɛghɛɛ nyel ɔɔ, nyɛ sa yɛ kɔ ɛsu ɛ sa Ghɛŋ sa ɛ.» 18 Etɛɛ náá, Ghɛŋ ààkwyɛl náá, mot nyɛ ɛmet duwal nyel'ɛ. Tin, ye àànyɔ náá, ye sael deenek. Etɛɛ náá, Ghɛŋ ɛben mot ɔɔ, ye kwyɛl ɛlɛɛ ɛ náá, nyɛ eemyaal mɛsa mɛ mot'enɔk.

11 Mɛ kwyɛl ɛ́ náá, bi pel é wo bam; pookopelka mɛlyet mam batsa! 2 Mɛ ɛ́ nɛ ɛwu kɔ ɛsu ɛ len, ɛwu ɛ́ di náá, ye dus ɛ́ pɛ daa Zɛɛb ɛ. Ɛwu ɛ́ tak ɛ, etɛɛ náá, mɛ naabaal bin ɛ, étɛp ɛdjɛ bin é ɛbá nɛ motom ngɔt, motom tak ɛ Yezu Klisto. Mɛ ɛpekwyɛl ɛtel bin daa lɛ dáa mɔn syes moma di ààgu botom ɔ. 3 Taalaka dáa nyɔ nakwak Ɛve nɛ mbee mɛkɔŋ mɛ ɛ. Tin, mɛ ɛ́ nɛ kɛŋ nɛ nen, mɛ kaab ɛ́ náá, mot ɛzɛkɛkɔɔ bin da swola egeka bin, étɛp bi neelum koŋ nɛ etsɛɛtsɛ, da di ààdi tɔ epiki nɛ Klisto. 4 Bi nɛ dyeebakwyɛl náá, dhiiti mot zɛgoola bin dhiiti mbi Yezu sis. Yezu tak àànɔŋel nɛ yii bis nagoola bin ɛ. Deenek, bi ɛ́ pe ɛ ghwyɛ étɛp ɛmyaal dhiiti mbi sisim nɛ di ezyaala nɛ Sisim na Dɛɛ, bi nabela ɛ. Bi ɛ́ ghwyɛ étɛp ɛdum ɛ koŋ nɛ dhiiti mbi bhaadal di àànɔŋel nɛ Mbɛɛ Bhaadal, bis nagoola bin ɛ. 5 Mɛ nɛ gu náá, bot ɛ bi di eke náá, bɛ ɛ́ «eboo ewolo bot ɛ lwoma ɔ». Mɛ ààbee náá, bɛ eedhaa mɛ nɛ dhiiti sonok. 6 Ye ɛ́ di náá, mɛ ààgu ɛlii dáa bɔɔ ɔ. Bela náá, mɛ tok mot di ààgu sonok dum nɛ etɛp e Zɛɛb. Bis naalyaal bin etɛp e tak popoopwon esok nɛ esok, e mɛwala djas. 7 Eghɛŋ mɛ nadi egoola bin Mbɛɛ Bhaadal Zɛɛb ɛ, mɛ nasa ye ɛ́ ààbɛ nɛ efute. Mam eenɔɔ di edhyeeb étɛp mɛ needjɛ bin di ekukuma. Dáa mɛ sa deenek ɛ ye ɛ́ ɛbiyoɛpe? 8 Eghɛŋ mɛ nadi esa mɛsa mɛ Zɛɛb pɛ yebɔ ɛ, bot ɛ ezɛɛga mendjaala mɛsis nadi edjɛ mɛbyok mɛ epata dáa efute. Ye ɛ́ nɛ mɛbyok mɛ epata ee mɛ nadi enɔɔ pɛ daa lɔɔ ɛ, mɛ nabela ghwyil ɛkwyee ɛ bin. 9 Eghɛŋ mɛ nadi pɛ yebɔ ɛ, mɛ nadi ɛ́ nɛ gwyes pata. Tin, mɛ nabɛ ɛ́ ààwaab bin sonok. Bɔn nyɛɛg nadus pɛ kyee dik Masedwan ɛ naazyɛ mɛ nɛ esa mɛ nadi nɛ gwyes tak ɛ. Deenek, mɛ nabɛ ɛ́ ààkwyɛl náá, mot zuk kɔ ɛsu ɛ lam. Nenak, mɛ aanàkobet náá, mot zuk kɔ ɛsu ɛ lam. 10 Dum nɛ etsɛɛtsɛ ɛ Klisto di tɔ lam ɛ, mɛ lɛɛ náá: pɛ kyee dik Akayi, mot tok nɛ ghwyil ɛlu mɛ náá, mɛ myak bet kɔ ɛsu ɛ mɛsa mɛ mɛ nasa penek, ààwaab efute nɛ mot ɛ. 11 Étɛp yé mɛ lii deenek? Ye ɛ́ etɛɛ náá, mɛ ààkwyɛl bin e? Zɛɛb nɛ gu náá, mɛ nɛ kwyɛl bin. 12 Sa mɛ di esa nenak ɛ, ye ɛ́ sa mɛ aasesa mɛlu djas ɛ. Mɛ sa deenek ɛ,

ekaab náá, bɛ ɛzɛkɛbela lo mɛsɔ mɛ bɛ aaghɛɛ mɛnyel náá, bis nɛ bɛ nɔɔ tyɛ wat ɛ. 13 Bot binɔk ɛ́ bɛmbee bot ɛ lwoma, bɛ ɛ́ bot ɛ djii di ekɔɔ bot náá, bɛ ɛ́ bot ɛ lwoma ɛ Klisto ɔ. 14 Ye tok nɛ tɛp ɛdjoka tin. Etɛɛ náá, Satan nyɛy nyɛ ɛmet nɛ kɔɔ bot náá, nyɛ ɛ́ di fofop mɛkas. 15 Bot tok nɛ ghwyil ɛdjoka, é ghɛŋ bot ɛ mɛsa ɛ Satan binɔk di ekɔɔ bot náá, bɛ ɛ́ bot ɛ mɛsa ɛ Zɛɛb, mot epiki ɛ. Tin, bɛ aabela efute di egoka nɛ mɛsa mɔɔ ɛ. 16 Mɛ ɛpebaabasal náá, sa mot ààbee mɛ dáa mot mɛlyet. Bɛ gek deenek ɔɔ, tin myaalka náá, mɛ ɛ́ mot mɛlyet etɛɛ náá, mɛ neebaadi nɛ ɛbi bet kɔ ɛsu ɛ len. 17 Ye tok Ghɛŋ di eke náá, mɛ di mot ɛdiig ɛ bet dáa mɛ di ekwos ɛ. Eghɛŋ mɛ di ediig bet ɛ, mɛ lii ɛ́ dáa mot mɛlyet. 18 Dáa ye di náá, bot ɛ bɔs'ak nɛ bi bet ɛ, ye goka ɛ́ mam pe mɛ bi bet. 19 Bi goka ɛ́ nɛ ɛgwak ɛ mɛ, etɛɛ náá, bot ɛ di bɛtsoŋ ɛ bot. Tin, bi nɛ myaal ɛgwak mɛlyo mɛ bot ɛ mɛlyet, nɛ lyem wat. 20 Bi nɛ myaala náá, bot binɔk tiig bin dáa ekwom, bɛ di esilal epata bin, bɛ djii esa bin djas, bɛ wyɛlɛ bin, bɛ myak bin bɛɛz e bhwoob. 21 Bi gek bilak ɛ náá, bis nadi ààsa deenek nen ɛ etɛɛ náá, bis ɛ́ bɛtsabel e? «Aah» ɛ syen nɛ mbi yenek tɛp! Ye ɛ́ bɛ náá, dhiiti mot ɛ nɛ sa nyɛ di egoka nɛ ɛbi bet kɔ ɛsu ɛ tak ɔɔ, mam pe ɛ́ nɛ ghwyil ɛsa yɛ. Ye nakoozodi náá, é ghɛŋ mɛ di elii deenek ɛ́, mɛ lii ɛ́ dáa mot mɛlyet. 22 Bɛ ɛ́ bot ɛ mbyak ebhele e? Dɔɔ nɛ mam pe, mɛ ɛ́ mot mbyak ebhele. Bɛ ɛ́ bot ɛ kyee dik Yisalaɛl e? Dɔɔ nɛ mam pe ɛ́ mot kyee dik Yisalaɛl. Bɛ ɛ́ bɛdha ɛ Abalaam e? Dɔɔ nɛ mam pe ɛ́ dha ɛ Abalaam. 23 Mɛ kalii nenak wak ɛ́, dáa mot mɛlyet. Bɛ ke ɛ́ náá, bɛ ɛ́ bot ɛ mɛsa ɛ Klisto? Mam pe ɛ́ mot-mɛsa ɛ Klisto dhaa bɔɔ. Mɛ naazuk tɔ mɛsa mɛ Klisto dhaa bɔɔ. Mɛ naani tɔ membok esok nɛ esok dhaa bɔɔ. Mɛ naabyaa dhaa bɔɔ. Mɛ naadi tɔ mezuk esok nɛ esok, sa ye aakɛkunaa-kunaa nɛ ɛsyee dhaa bɔɔ. 24 Ekukuma eYuda naamɛt mɛ esok etɛn, bɛ nanyunyuu mɛ nɛ ghwyɛs ɛ esok mɛkam-mɛlɛl nɛ etɛn nɛ ená, 25 bot ɛ mbyak eLɔm naamyak mɛ nɛ ebhil e ele esok elɛl. Sok wat, bɛ naabaal mɛ é ghɛŋ bɛ nawus mɛ nɛ mɛkok ɛ. Esok elɛl, mɛ naadi ediiga tɔ bɛmɛsuwa e mɛdjoŋ. Sok wat, mɛ naadhaa tu mwos nɛ tu pum tɔ boo dii mɛsɔn. 26 Tɔ bɛtɛ nɛ mɛdjoŋ mɛ mɛ nadi esa ɛ, mɛ naaboma nɛ bɛtɛ nɛ mezuk. Mɛ nabɛ ɛ́ tɔ mezuk é mɛdjoŋ mam é ghɛŋ mɛ nadi etsaal eboo mɛdii tɔ bhyoŋ ɛ. Mɛ nadi ɛ́ nɛ mbee bwoo ekaab bot ɛ ɛzɛm, é sok mɛ nadi tɔ mɛdjoŋ ɛ. Mɛ naaboma nɛ bɔn nyɛɛg bam bot ɛ mbyak eYuda, nɛghu bot ɛ di ààbɛ bot ɛ mbyak eYuda ɔ. Mɛ naazuk tɔ eboo eghaada, nɛghu tɔ mɛdhik, nɛghu naazuk tɔ boo dii mɛsɔn. Mɛ naabaazuk tɔ mɛmbɔ mɛ bɛmbee bɔn nyɛɛg. 27 Mɛ naaboma nɛ mɛsa mɛ na lyel-lyel nɛ eboo mɛbhowal. Tin, mɛ nabɛ ɛ́ ààdi edje-dja gɔ, mɛ naagwak za étɛp pwom edee, mɛ naagwak gwyes mɛdii, mɛ naadi tɔ pwom edee, mɛ naazuk nɛ ɛgwyoo nɛ eduuba. 28 Ye ɛ́ nɛ dhiiti mezuk mɛ di náá, mɛ ààpalaŋ ɛ. Sa mɛ di ebee nɛ boo mɛtaŋ é yam mis ɛ́ náá, lyem'am nɛ taala ngwyis bot ɛ ɛzɛɛga mendjaa mɛ mendjaala djas. 29 Eghɛŋ mot di ààpyet tɔ ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb ɛ, ye kpaa mɛ lyem ɛkɛɛ ye ɛ́ mam. Eghɛŋ mot di esyem ɛ, ye nɛ kpaa mɛ lyem dhaa tyɛ. 30 Ye ɛ́ bɛ sa ɛghɛa nyel ɔɔ, mɛ goka ɛ́ nɛ ɛghɛɛ nyel ɛ kɔ esa ee mɛ di ebee náá, mɛ ààkwak ɛ. 31 Zɛɛb, Sɛɛg ɛ Ghɛŋ Yezu nɛ gu ɛnyɔɛpe náá, mɛ ààkɔɔ. Beta náá, duu di nɛ nɛ kɔm sii nɛ kɔm. (aiōn g165) 32 Eghɛŋ mɛ nadi pɛ ghaada Dhamas ɛ, kukuma nadi ebɔɔba mɛkoozi Aaletas ɔ, naanɛɛg esodja é ɛniel ɛ ghaada étɛp bɛ neemɛt mɛ. 33 Tin, bɛ naawa mɛ tɔ djhan, kɔl ekel e tak. Bhii tak, bɛ eezɛkwyɛɛg mɛ e ɛyen ɛ boo pap ghaada. Ye ɛ́ deenek ɛ, nyɛ nadi ààmɛt mɛ.

12 Ye goka ɛ́ mɛ di nɛ ɛghɛa nyel, bela náá, ɛbi bet ye tok ɛnyɔɛpe. Tin, mɛ kalii nenak ɛ, kɔ ɛsu ɛ mɛdhyam nɛ esa Ghɛŋ natel mɛ ɛ. 2 Mɛ nɛ gu dhiiti keletyɛ nabyet tó pɛ tɔ gwoo, ye moo mos ɛ́ membu kam nɛ ená. Deenek, mɛ ààgu nɛ koo, ye nabɛ ɛ́ dhyam nɛghu ye ɛ́ tsɛɛtsɛ náá, nyɛ naabyet tó pɛ tɔ gwoo di Zɛɛb di ɔɔ. Tin, Zɛɛb nyɛ ɛmet ɛ di egu. 3 Tsɛɛtsɛ, mɛ nɛ gu náá, mot tak naabyet kɛkum pɛ tɔ Paladi. Mɛ ààgu ye ɛ́ bɛ náá, ye nabɛ ɛ́ dhyam nɛghu ye ɛ́ tsɛɛtsɛ. Tin, Zɛɛb nyɛ ɛmet ɛ di egu. Penek pɛ tɔ gwoo, nyɛ naagwak mɛkpa wat di náá, dhiiti mot tok nɛ ghwyil ɛ baŋa ye ɛ́. Sa mot ààkolii-liiak kɔ ɛsu ɛ tak. 5 Mɛ waadi nɛ ghwyil ɛghɛɛ nyel dum nɛ mot yenɔk. Tin, ye ɛ́ kabɛ mam ɔ, mɛ aazodi nɛ ɛghɛɛ nyel ɛ, kɔ ɛsu sa mɛ di ààdi nɛ ghwyil ɛsa ɛ. 6 Ye ɛ́ pe di ɛ́ di náá, mɛ ɛpekwyɛl ɛghɛɛ nyel ɔɔ, pe mɛ aanàdi tyee mot mɛlyet, etɛɛ náá, mɛ waalɛɛ ɛ́ etsɛɛtsɛ. Tin, mɛ aanàkwaaghɛɛ nyel. Etɛɛ náá, mɛ ghɛɛ nyel ɔɔ, bot ɛ ghwyil ɛbee mɛ dáa boo-mot ɛ duu. Mɛ kwyɛl ɛ náá, bot pɛ́ɛ mɛ dum nɛ sa mɛ nakɛk ɛsa ɛ, nɛ yii bɛ di egwak mɛ elii ɛ. 7 Deenek, mɛ needi ààdi nɛ ɛbet kɔ ɛsu ɛ eboo esa e mɛbwala ee Zɛɛb zetel mɛ ɛ. Deenek, mɛ ɛ́ nɛ dhiiti boo pel tɔ nyel dáa ɛgɔak. Ye ɛ́ dáa Satan nalwom fofop'ɛ, étɛp nyɛ neezɛwa mɛ tɔ tsik mezuk. Ye ɛ́ bɛ náá, Zɛɛb naabet náá, ye sael deenek

ɔɔ, ye ɛ́ etɛɛ náá, mɛ needi ààsa ɛbet. 8 Mɛ eedjaala
nɛ Ghɛŋ esok elɛl, étɛp nyɛ neepɛk mɛ tɔ tsik mezuk
mak. 9 Nyɛ naabɔɔza nɛ nam ɛ náá: «Enɛm nɛ embɛɛ
bam eedjala nɛ nɔ. Mɛbwala mam dyeebanyen ɛ, é sok
wɔ di ààdi nɛ ghwyil ɛsa dhiiti sonok ɛ.» Mɛ kwyɛl ɛ́
mɛ di nɛ ɛghɛɛa nyel dum nɛ sa di náá, mɛ tok nɛ
ghwyil ɛsa ɛ. Etɛɛ náá, mɛbwala ɛ Klisto neebaal mɛ.
10 Dum nɛ tɛp tak ɛ, mɛ di emyaala nɛ sa mɛ di ààdi nɛ
ghwyil ɛsa ɛ. Mɛ nɛ myaala nɛ mɛlee, mezuk, mɛtiiga,
etɛp di kpaa mɛ lyem kɔ ɛsu ɛ Klisto ɛ. Etɛɛ náá, é
sok mɛ di ààdi nɛ ghwyil ɛsa sonok ɛ, ye ɛ́ é di'enek ɛ
mɛ di nɛ ghwyil. 11 Ye ɛ́ biyɔ ɛbesal mɛ náá, mɛ lii
tyee mot mɛlyet, ye ɛ́ biyɔ nawaakotaŋal e di yam. Ye
nakoozodi náá, mɛ tok vaŋ mot. Tin, ye tok nɛ sa wat
ee bot ɛ́ ee bi di edjóo «eboo ewolo bot ɛ lwoma» di
edhaa mɛ nɛ yɛ. 12 Endem di elyaal náá, mɛ ɛ́ mot-
lwoma ɔ, bi naazebee yɛ nɛ mis men met. Ye naanyen
tɔ zii, tɔ membi mɛ endem e mɛbwala, tɔ bɛmɛvyɛkɛlɛ
nɛ tɔ mɛbwala. 13 Yaa mbi sonok bi nadi ààbela dhaa
bɛdhiiti bot ɛ ezɛɛga mendjaala? Ye di ààdi étɛp mɛ
nabyen náá, bi nàkwyee mɛ ɛ. Ye ɛ́ di étɛp tak ɔɔ,
pelka mɛ. 14 Mɛ moo aakɔ nɛ ɛzyɛ pɛ yibɔ, zya esok
elɛl, ye tok náá, biyɔ aakwaaswok nɛ etɛp bam djas.
Ye ɛ́ biyɔ ɛ mɛ di ekwyɛl ɛbee, ààbɛ epata bin. Deenek,
ye tok bɔn di eseɛg epata étɛp bɛbyael bɔɔ. Tin, ye ɛ́
bɛbyael bɔɔ ɛ di esa deenek étɛp bɔn bɔɔ. 15 Yɛ kabɛ
mam ɔ, mɛ aadi ɛ́ nɛ mɛmyaala e ɛsilal esa bam djas,
nɛ ɛka nyel'am met étɛp'en. Mɛ nɛ kwyɛl bin dhaa
tyɛ, mɛ bee ɛ náá, bi ààdyeebakwyɛl mɛ. 16 Bi nɛ gu
ɛnyɔɛpe náá, mɛ nabɛ ɛ́ ààdi boo ɛbɛp kɔ ɛsu ɛ len.
Tin, bɛdhiiti bot ɛ waake náá, «Pɔl ɛ́ mot mɛkɔŋ, nyɛ
eekɔɔ bis.» Ààbɛ, ye tok deenek 17 Tɔ sama ɛ bot ɛ mɛ
nadhis pɛ yebɔ ɛ, ye ɛ́ nɛ dhiiti mot pak'ɔɔ nanɔɔ esa
bin tyee nɔŋa mɛkɔŋ, étɛp ɛzɛdjɛ mɛ? 18 Mɛ nadjaala
nɛ Tit náá, nyɛ zyɛ pɛ daa len, bɛ nɛ mɔn nyɛɛg'es ee
bi di egu yenɔk. Tit nanɔɔ esa bin tyee nɔŋa mɛkɔŋ
e? Ààbɛ, bi nɛ gu ɛnyɔɛpe náá, ye tok deenek. Sa Tit
nasa ɛ́ nɛ sa mam nasa ɛ́, ye tok sa wat e? Bis ɛ́ nɛ tok
nɛ esiimza wat e? 19 Bi gek tɔ elyem bin ɛ náá, bis
lii ɛ́ étɛp bis neebela gham é mis men. Ààbɛ, bis lii ɛ́
tɔ ɛgwakel nɛ Klisto, é mis mɛ Zɛɛb. Bɔn nyɛɛg bam
mɛ di ekwyɛl ɔ, bis lii nɛ nen etɛp binek djas ɛ, étɛp
ɛdum ɛ koŋ ɛ len nɛ Zɛɛb neetó sok. 20 Deenek, é sok
mɛ aakum pɛ yebɔ ɛ, mɛ ɛ́ nɛ kɛŋ náá, mɛ ɛzɛkɛdi
ààbela bin dáa mɛ nadi egek náá, mɛ aabela bin ɛ. Da
biyɔ pe kazɛbela mɛ ààbɛ dáa bi di ekwyɛl ɛ. Sa mɛ di
ekaab ɛ́ náá, ye nàdi nɛ mɛwɔ, nɛ mbee lyem, mɛbuk,
zyaala, mɛlee, ɛbyak ɛ bot, ɛghɛɛ nyel nɛghu bhimis
pak'en. 21 Mɛ ɛpekaab náá, e mɛdjoŋ mam di ezyɛ
yenek, Zɛɛb'am ɛzɛkɛniigal mɛ syen étɛp mɛfulu men.
Deenek, mɛ nɛ bwoo náá, mɛ zɛbela bɛtɛ nɛ bot di
náá, bɛ dinaa ààpaswoola tsik'ɔɔ ɛ, ààkat mesyem,
ààkat ɛsa mɛzɔ, nɛ ɛkat ɛsa embee esesɛɛ ee bɛ di
zezyɛ nɛ ɛsa sok ɛ.

13 Zya esok elɛl ɛ́ yak ee mɛ di ekwyɛl ɛzyɛ pɛ yebɔ
ɛ. Ekwyala lɛɛ ɛ́ náá: «Etɛp djas goka ɛ́ nɛ ɛliiaa ɛ,
kɔ mɛkpa mɛ bɛtyaasɛs bɛbá nɛghu bɛlɛl.» 2 Eghɛŋ
mɛ nazyɛ pɛ yibɔ, é mɛdjoŋ mam yii esok ebá ɛ, mɛ
naalɛka nɛ bot ɛ nasa mesyem ɔ, dɔɔ nɛ bɛdhiiti bot.
Nenak, dáa mɛ di ɛtsetaɛpe nɛ nen ɛ, mɛ ɛpebaalɛka
nɛ nen náá, esok mɛ aabaazyɛ pɛ yebɔ ɛ, mɛ aawa bɔɔ
djas é feŋ. 3 Bi ɛpekwyɛl ɛgu ye ɛ́ bɛ náá, Klisto ɛ́ di
elii tɔ lam e? Bi ɛ́ waagu. Klisto tok nɛ ghwyil ɛkat ɛsa
dhiiti sonok é mis men. Tin, nyɛ waalyaal mɛbwala
mɛ pak'en. 4 Ye ɛ́ tsɛɛtsɛ náá, é ghɛŋ nyɛ nabemaa é
mɛlaaba ɛ, nyɛ nabɛ ɛ́ ààbɛ nɛ ghwyil. Tin, nenak nyɛ
ɛ́ nɛ tsik tɔ ghwyil ɛ Zɛɛb. Tɔ ɛgwakel ɛ lena nɛ nɛ,
menabɛlka pe ɛ́ ààbɛ nɛ ghwyil. Tin, bis ɛ́ waalyaal bin
náá, bis ɛ́ nɛ tsik sama nɛ nɛ, kɔ ɛsu ɛ ghwyil ɛ Zɛɛb. 5
Sɔska sa bi di esa ɛ biyɔ bɛmet, ye ɛ́ bɛ náá, bi dinaa
ekɛ tɔ ɛdum koŋ nɛ Zɛɛb ɔɔ. Ye tok deenek e? Tin,
pookodjoalaka biyɔ bɛmet ye ɛ́ bɛ náá, kyeed bi di
ekɛ ɛ ɛpegoka nɛ ɛdum ɛ koŋ ɛ len nɛ Yezu Klisto. Ye
ɛ́ di ààbɛ deenek ɔɔ, ye kwyɛl ɛlyaal ɛ náá, ɛdum ɛ
koŋ ɛ len nɛ Zɛɛb eezekwyit. 6 Tin, mɛ bee ɛ́ náá, bi ɛ́
waagu náá, bis ààpakwyɛ tɔ ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb. 7 Bis
ɛpedjaala nɛ Zɛɛb étɛp náá, bi needi ààsa sa ɛbiyo. Ye
tok étɛp ɛlyaal bin náá, mɛsa mɛ bis nasa nɛ nen ɛ
nabɛ ɛ́ ɛnyɔɛpe. Bis kwyɛl ɛ́ náá, bi sa enɛm esa ye
nakoozodi náá, bis nabɛ ɛ́ ààsa mɛsa tɔ len ɛnyɔɛpe. 8
Etɛɛ náá, bis tok nɛ ghwyil ɛsaab etsɛɛtsɛ Zɛɛb ɛ. Bis
aazosa ɛ mɛsa mɛ etsɛɛtsɛ. 9 Bis nɛ myaala é ghɛŋ
bis di ààbɛ nɛ ghwyil ɛsa dhiiti sonok ɛ, ghuna biyɔ ɛ́
nɛ ghwyil. É di'enek, bis nɛ waab tɔ mendjaala mes
náá, bi di tɔ esosoob. 10 Étɛp tak ɛ, mɛ di ekwyal bin
mɛkana mak mam ɛtsɛtaɛpe nɛ nen. Etɛɛ náá, é sok
mɛ aakum pɛ yebɔ ɛ, yɛ aabela bi eezeswoola mɛfulu.
Tin, Ghɛŋ naadjɛ mɛ ekukuma ɛkɔk kɔ len, nyɛ nabɛ
ɛ́ ààdjɛ ekukuma tak étɛp mɛ neepul bin, ye nabɛ ɛ́
étɛp bi neetó sok tɔ mɛsa mɛ Zɛɛb. 11 Bɔn nyɛɛg bam,
mɛ moo mwana nɛ nen, saaka bi tó sok tɔ mɛsa mɛ
Zɛɛb, djɛelka mɛghaaz pak'en da bi ɛ́ di tɔ ɛgwakel,
dika tɔ egwyem. Tin, Zɛɛb mot di ekwyɛl bot ɔ, mot

di edjɛ bot egwyem aadi ɛ́ sama nɛ nen. **12** Swoselka
pak'en mɛswosel mɛ ɛboma mɛmuk nɛ bɔn nyɛɛg
bina nɛ lyem e dɛɛ. **13** Bɔn nyɛɛg tɔ ɛdum ɛ koŋ nɛ
Zɛɛb eeswos bin. **14** Betka náá, enɛm nɛ embɛɛ e Ghɛŋ
Yezu Klisto, kwyɛl ɛ Zɛɛb nɛ ɛgwakel tɔ Sisim na Dɛɛ
di nɛ biyɔ djas.

Ghalat

1 Ye ɛ́ mam Pəl mot-lwoma ɛ Klisto. Ye ɛ́ tok bot
nasa náá, mɛ di mot-lwoma ɛ Klisto, àákobɛ-bɛak
ɛkwosak ɛ mot ɔ. Tin, ye ɛ́ kɔ ɛkwosak ɛ Yezu Klisto
bɛ nɛ Zɛɛb sɛɛg, mot nagomal nyɛ bhis ɛsyee ɔ, mɛ
di mos mot-lwoma ɛ Klisto. **2** Bis nɛ bɔn nyɛɛg bam
di wak ɛ, bis sɛɛgaa ɛ étɛp ɛkwyal mɛkana mak nɛ
bot ɛ zɛɛga mendjaala kyee dik Ghalati. **3** Beta náá,
Zɛɛb Sɛɛg'ena nɛ Ghɛŋ Yezu Klisto djɛ bin enɛm nɛ
embɛɛ nɛ egwyem bɛ. **4** Klisto naaka nyel'ɛ ɛmet buwa
étɛp ɛtsik ɛ mena tɔ mesyem. Ye nabɛ ɛ́ étɛp nyɛ
neepɛk mena tɔ bhel mbee tsik bot ɛ di mos kɔ bɔs'ak.
Nyɛ nasa deenek ɛ nɛ ɛkwosak ɛ Zɛɛb Sɛɛg'ena. **(aiōn g165)**
5 Duu nɛ nɔ Ghɛŋ, kɔm sii nɛ kɔm! Amɛn! **(aiōn g165)**
6 Mɛ ɛpedjoka nɛ dáa bi zeleelum koŋ nɛ Zɛɛb,
mot nazedjóo bin kɔ enɛm nɛ embɛɛ ɛ Klisto ɛ, étɛp
ɛdu dhiiti mbi mɛlyo mɛ bɛdhiiti bot di eke náá, ye ɛ́
Mbɛɛ Bhaadal ɛ. **7** Deenek, ye tok nɛ dhiiti mbi Mbɛɛ
Bhaadal! Ye ɛ́ bot ɛ di ezɛm bin, bɛ kwyɛl ɛ ɛswoola
Mbɛɛ Bhaadal ɛ Klisto. **8** Tin, ye nakoozodi bisɔ bɛmet
nɛghu fofop di edus tɔ gwoo ɔɔ, nyɛ zyɛ zɛgoola bin
dhiiti Mbɛɛ Bhaadal di àábɛ tyee wat nɛ yii bis nagoola
bin yɛ ɔ, mot tak bela ekɛlok! **9** Bis eezelɛɛ yɛ, mɛ
ɛpebaabasal bin yɛ nenak. Mot ɛ zɛgoola bin Mbɛɛ
Bhaadal sis di àábɛ tyee wat nɛ yii bi nazegwak ɔɔ, sa
bi àámyaal nyɛ. Mot tak goka ɛ́ nɛ ɛbela ekɛlok. **10** É
di'enek, mɛ àásaa náá, bot myaala nɛ nam, mɛ saŋ ɛ
náá, Zɛɛb myaala nɛ nam. Mɛ àákwyɛl náá, bot myaala
nɛ nam. Mɛ ɛpedi ɛ́ di ekwyɛl náá, bot myaala nɛ nam
ɔɔ, pe mɛ tok kwom mɛsa ɛ Klisto. **11** Bɔn nyɛɛg bam,
mɛ lɛɛ bin ɛ náá: Mbɛɛ Bhaadal mɛ goola bin ɛ, ye tok
esuwa-esuwa ee mot zesu ɛ. **12** Etɛɛ náá, ye tok mot
nadjɛ mɛ yɛ, nɛghu ɛlyaal mɛ yɛ, deenek ye ɛ́ Yezu
Klisto ɛ natel mɛ. **13** Ye nabɛ ɛ́ bi naagwak mɛfulu
mɛ mɛ nadi esa, é sok mɛ nadi mɛ dinaa mot zɛɛga
mendjaala mɛ eYuda ɛ. Bi nɛ gu dáa mɛ nadi ewa bot
ɛ zɛɛga mendjaala mɛ Zɛɛb tɔ tsik mezuk ɛ, nɛ ɛwa zii
étɛp ɛgó ɛ zɛɛga mendjaala ɛ Zɛɛb. **14** É sok mɛ nadi tɔ
zɛɛga mendjaala mɛ eYuda ɛ, mɛ naadhaa bɛtɛ nɛ bɔn
nyɛɛg bam eYuda e kɔkɔ membu mam tɔ ɛduwal. Etɛɛ
náá, mɛ nadi esa zii nɛ ɛwa lyem tɔ mɛtiŋ mɛ bɛbhaab
bis. **15** Tin, Zɛɛb naazeloosɛ́ɛ mɛ tɔ mɔ nyaag'am, ɛsok
nɛ mɛ nɛ byel, nyɛ naadjóo mɛ tɔ enɛm nɛ embɛɛ bɛ.
É ɛwala nyɛ nakwos ɛ, **16** nyɛ eelyaal mɛ mɔn'ɛ etɛɛ
náá, mɛ neekɛgoola Mbɛɛ Bhaadal nɛ bot ɛ di àábɛ bot
ɛ mbyak eYuda ɔ, di elii dum nɛ nɛ. Tin, mɛ nabɛ ɛ́
àákɛsaa mɛlyo pɛ daa mot, **17** bela náá, mɛ àápatɔ́
pɛ Yeluzalɛm, pɛ daa bot ɛ nadi bot ɛ lwoma ɛsok
nɛ nam ɔ. Mɛ natɔ́ ɛ pɛ kyee dik Alaabi, bhii tak mɛ
eezɛsik pɛ tɔ ghaada Dhamas. **18** Membu melɛl bhii
tak mɛ eezɛtɔ́ pɛ Yeluzalɛm, étɛp ɛkɛboma nɛ Pyɛɛd,
tin, mɛ eezɛdi mɛlu kam nɛ etɛn bis nɛ nɛ. **19** Mɛ nabɛ
ɛ́ àáboma nɛ dhiiti mot-lwoma sis bhis Zak mɔn nyɛɛg
ɛ Yezu. **20** Etɛp ee mɛ di ekwyal bin wak ɛ, ye ɛ́ etɛp
etsɛɛtsɛ é mis mɛ Zɛɛb, mɛ àápakɔɔ. **21** Bhii tak, mɛ
eezɛtɔ́ pɛ kyee mɛdhik mɛ Siili nɛ Silisi. **22** Bot ɛ zɛɛga
mendjaala mɛ Klisto di pɛ kyee dik Yude ɔ, nabɛ ɛ́ bɛ
dinaa àágu ɛbhwoob ɛ lam. **23** Bɛ nazogwak ɛ bot é ke
náá: «Mot nadi ewaka mena tɔ tsik mezuk kpaambel
ɔ, nyɛ moo mos ɛ́ egoola Mbɛɛ Bhaadal ɛdum ɛ koŋ nɛ
Zɛɛb, ee nyɛ nadi ewa zii étɛp ɛgó ɛ.» **24** Tin, bot ɛ
Ghalati nadi eduwal Zɛɛb kɔ ɛsu ɛ lam.

2 Bhii tak, ye naazɛkpaa membu kam nɛ ená. Wɔ
gwaa, mɛ baazɛsik pɛ Yeluzalɛm, bis nɛ Bhaalnabhas
zɛnɔɔ Tit. **2** Mɛ nasik penek ɛ étɛp ɛlooba nɛ sa Zɛɛb
natel mɛ ɛ. Tin, bis naazɛboma edi yes bisɔ bɛmet é
kwan, bis nɛ bot ɛ nadi ebeea dáa bot ɛ duu ɔ. Mɛ
naagoola bɛ Mbɛɛ Bhaadal mɛ nadi egoola nɛ bot ɛ di
àábɛ bot ɛ mbyak eYuda ɔ. Etɛɛ náá, mɛ nabɛ ɛ́ àádi
ekwyɛl náá, mɛsa mɛ mɛ nazesa ɛ, nɛghu mɛsa mɛ
aasa ɛ, di yii gwyes. **3** Ghuna Tit, mot bis nɛ nɛ nadi
egyee ɔ, nyɛ nabɛ ɛ́ mot dhaad mbyak eGhɛlɛk, mot
ngɔt nabɛ ɛ́ àábesal nyɛ náá, nyɛ ni beka. **4** Bela náá,
ye nabɛ ɛ́ nɛ bɛdhiiti bɔn nyɛɛg bis, bot ɛ mɛdhyaaz
pɛ ɛko bhimis pɛ si nazeselaa pak'es étɛp ɛsaŋ ɛniigal
nyɛ beka. Bot binɔk nasyela tɔ ɛdhuu ɛ les ɛ, étɛp
bɛ neebee dáa bis di ekɛ pɛka tɔ ekwom e tsi ɛ, nɛ
dáa di náá bis moo ɛ́ mot ngɔt nɛ Yezu Klisto ɛ. Tin,
bɛ nadi ekwyɛl náá, bis di ekwom e tsi. **5** Tin, bis
nabɛ ɛ́ àákoobet-betak náá, ɛkwosak ɛ bot ɛ tak sael,
etɛɛ náá, etsɛɛtsɛ e Mbɛɛ Bhaadal needi nɛ nen. **6**
Tin, yɛ kabɛ bot ɛ nadi ebeea dáa bot ɛ duu ɔ, yenek
àágwyák mam, etɛɛ náá, Zɛɛb àása mbɛk pak bot.
Ekukuma binɔk nabɛ ɛ́ àádi ebe mɛ nɛ bhel. **7** Ghuna,
bɛ naabee náá, Zɛɛb naadjɛ mɛ mɛsa mɛ ɛgoola Mbɛɛ
Bhaadal pɛ daa bot ɛ nadi àáni beka ɔ, dhatyee nyɛ
nabaadjɛ Pyɛɛd mɛsa mɛ ɛkɛgoola Mbɛɛ Bhaadal pɛ
daa bot ɛ nani beka ɔ. **8** Tin, dáa Zɛɛb sa náá, Pyɛɛd di
mot-lwoma étɛp bot ɛ mbyak eYuda ɔ, nyɛ nabaasa
ɛ náá, mam di mot-lwoma étɛp bot ɛ di àábɛ bot ɛ
mbyak eYuda ɔ. **9** Dáa bɛ nabee enɛm nɛ embɛɛ e
Zɛɛb kɔ lam ɛ, wɔ gwaa Zak, Pyɛɛd nɛ Zaŋ bot ɛ nadi

dhatyee ɛgwiŋ ɛ sɛɛg zɛɛga bot ɛ mendjaala ɔ, zɛsɛɛb
bis nɛ Bhaalnabhas mbɔ eghɛŋ, ye kwyɛl ɛlɛɛ náá,
bɛ eemyaal. Bis ɛ́ nɛ ghwyil ɛkatɔ́ pɛ kyee bot ɛ di
ààbɛ bot ɛ mbyak eYuda ɔ, da bɔɔ ɛtɔ́ pɛ kyee bot ɛ
mbyak eYuda. 10 Tin, bɛ nazoke nɛ nes ɛ náá, da bis
ɛtaala ɛkwyee bɛdjel ɛ bot, ye nabɛ ɛ́ mɛ naasa yɛ nɛ
lyem wat. 11 Deenek, dáa Pyɛɛd nazyɛ pɛ Antiɔs ɛ, ye
nabɛ ɛ́ mɛ naalii nɛ nɛ ɛbiyoɛpe é mis mɛ bot, etɛɛ
náá, nyɛ nadi ɛ́ nɛ ndjɛ. 12 Tin, ɛsok nɛ bɛdhiiti bot ɛ
Zak nalwom ɔ kum, Pyɛɛd nadi edɛ lɔɔg wat bɛ nɛ
bɔn nyɛɛg bot ɛ nadi ààbɛ bot ɛ mbyak eYuda ɔ. E
di'enek, dáa bot ɛ tak nakakum ɛ, Pyɛɛd eezɛkyee bot
ɛ bɛ nɛ bɛ nɔɔ nadi edɛ ɔ, é kaab bot ɛ nazeni beka ɔ.
13 Bɛdhiiti eYuda zokazɛdu mbee mɛfulu ɛ Pyɛɛd, tin,
wɔ gwaa ye baazɛsa náá, Bhaalnabhas zokabaazɛni tɔ
mbee mɛsa e mɛdjhaaz pɛ ɛko, bhimis pɛ si. 14 Dáa mɛ
nabee náá, bɛ nabɛ ɛ́ ààdi esa esonok ɛnyɔɛpe dáa
etsɛɛtsɛ Mbɛɛ Bhaadal di elɛɛ ɛ, mɛ ɛ́ boozɛlii nɛ Pyɛɛd
é mis mɛ bot náá: «Wɔy mot di mot dhaad mbyak
eYuda ɔ, wɔ ɛpekɛ dáa mot di ààdi mot dhaad mbyak
eYuda. “Haa” wɔ aakasa dáa étɛp ɛbesal bot ɛ di ààbɛ
bot ɛ mbyak eYuda náá, bɛ du etsi eYuda?» 15 Bisɔ
bak, bisɔ byel ɛ́ eYuda, bis tok bot ɛ mesyem, bot ɛ di
ààbɛ bot ɛ mbyak eYuda ɔ. 16 Tin, mena nɛ guka náá,
mot ààdi mot epiki kɔ ɛsu ɛlooba etsi ɛ Moiiz, ye ɛ́ kɔ
ɛsu ɛ ɛdum ɛ koŋ nɛ Yezu Klisto. Bisɔ pe, bis naadum
koŋ yes nɛ Yezu Klisto, etɛɛ náá, bis needi bot epiki kɔ
ɛsu ɛ ɛdum ɛ koŋ ɛ Yezu Klisto, ààkabɛ kɔ ɛsu ɛ etsi ɛ
Moiiz. Deenek, etɛɛ náá, mot aanàbela di epiki etɛɛ
náá, nyɛ eelooba nɛ etɛp ee etsi ɛ Moiiz di elɛɛ ɛ. 17
Tin, yɛ bɛ náá, mena ɛpesaŋ ɛdi ɛ bot ɛ epiki tɔ Yezu
Klisto ɔɔ, da bot ɛ baadi bot ɛ mesyem ɔɔ, deenek ye
kwyɛl ɛlɛɛ náá Yezu Klisto ɛ́ mot-mɛsa mɛ mesyem e?
Ààbɛ ye tok deenek! 18 Yɛ bɛ náá, mɛ eebaasum esa ee
mɛ nabwak ɛ, deenek, mam ɛmet ɛpelyaal náá mɛ ɛ́
mot di ààlooba nɛ etsi ɔ. 19 É di'enek, dum nɛ etsi,
mɛ naazegwyɛ yam tɔ etsi, étɛp mɛ needi nɛ tsik nɛ
Zɛɛb. Mɛ moo ɛ́ tsela e mɛlaaba bis nɛ Yezu Klisto. 20
Deenek, ye tok mam di nɛ tsik, ye ɛ́ Yezu Klisto ɛ di nɛ
tsik tɔ lam. Etɛɛ náá, tsik mɛ kadi nɛ yɛ mos kɔ ɛko ɛ
bɔs'ak, ye ɛ́ kɔ ɛsu ɛ ɛdum ɛ koŋ ɛ lam nɛ Mɔn Zɛɛb,
mot nakwyɛl mɛ da djɛ tsik'ɛ étɛp mɛ neetsak ɔ. 21
Mɛ ààpɛɛ enɛm nɛ embɛɛ ɛ Zɛɛb. Tin, yɛ bɛ náá, etsi e
Moiiz ɛ di djɛ epiki tɔ mot ɔɔ, deenek, Yezu Klisto
nagwyɛ ɛ́ gwyes.

3 Bot ɛ Ghalati, bi ɛpelyet e! Ɛzɛ zeseeb bin? Bela
náá, bɛ nalyaal bin popoopwon dáa Yezu Klisto
nabemaa e mɛlaaba ɛ. 2 Mɛ kwyɛl ɛ ɛdji ɛ bin náá:
Ye ɛ́ kɔ ɛsu ɛ ɛlooba nɛ etsi ɛ bi nabela Sisim na Dɛɛ
«hoo» nɛghu ye ɛ́ etɛɛ náá, bi naagwak Mbɛɛ Bhaadal,
da dum koŋ nɛ yɛ? 3 Étɛp yé bi di elyet deenek? Sa bi
nakan nɛ Sisim Zɛɛb ɛ, bi kwyɛl ɛsilal yɛ nɛ ghwyil
epuud e? 4 Bi zebee mbi yenek etuŋ ɛ é gwyes e?
Deenek, ye tok nɛ ghwyil ɛdi é gwyes. 5 Zɛɛb mot di
edjɛ bin Sisim nɛ ɛbaasa endem e mɛbwala tɔ len ɔ, bi
ke ɛ náá, nyɛ sa ye ɛ́ étɛp bi neelooba etsi «hoo» etɛɛ
náá, bi nɛ gwak Mbɛɛ Bhaadal ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb?
6 Dáa dinaa, Abalaam naadum koŋ nɛ Zɛɛb ɛ, Zɛɛb
naabee nyɛ dáa mot epiki. 7 Ye goka ɛ́ bi gu náá: Ye ɛ́
bot ɛ di dum koŋ nɛ Zɛɛb ɔ di bɔɔ Abalaam. 8 Ye nabɛ
ɛ́ ekwyala naaloozelɛɛ náá, Zɛɛb ɛ waadjɛ di epiki nɛ
bot ɛ di ààbɛ bot ɛ mbyak eYuda ɔ, kɔ ɛsu ɛ ɛdum ɛ
koŋ ɛ lɔɔ nɛ nɛ. Deenek, Ekwyala naaloozelɛɛ Mbɛɛ
Bhaadal tak nɛ Abalaam náá: «Bot ɛ membyak djas
waasɛɛa mɛtel kɔ ɛsu ɛ lɔ.» 9 Deenek, Abalaam nadum
koŋ nɛ Zɛɛb, nyɛ naasɛɛa mɛtel, ye ɛ́ tyee wat nɛ bot ɛ
di dum koŋ nɛ Zɛɛb ɔ, bɛ eesɛɛa mɛtel dáa Abalaam.
10 Bot ɛ di ewa lyem tɔ ɛsa sa etsi di elɛɛ ɛ, bɔɔ djas ɛ
kala. Etɛɛ náá, Ekwyala lɛɛ ɛ náá: «Ekɛlok ɛ́ nɛ mot di
ààlooba nɛ etɛp djas di kwyala tɔ mɛkana mɛ etsi ɛ.»
11 Deenek, ye ɛ́ tsɛɛstɛ náá, mot tok nɛ ghwyil ɛ di
mot epiki é mis mɛ Zɛɛb kɔ ɛsu ɛ ɛlooba nɛ etsi. Etɛɛ
náá, Ekwyala lɛɛ ɛ náá: «Mot ɛ di mot epiki kɔ ɛsu
ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb ɔɔ, nyɛ waatsak.» 12 Bela náá,
ye tok etsi di edjɛ bot ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb. Ghuna,
ye baakwyalel ɛ náá: «Mot di ewa lyem tɔ ɛlooba nɛ
etsi ɔ, nyɛ aabaazobela tsik ɛ, dum nɛ etsi.» 13 Tin,
ye ɛ́ Klisto ɛ pɛk mena tɔ mbee baka etsi. Nyɛy ɛmet
eebela baka kɔ ɛsu ɛ lena. Etɛɛ náá, Ekwyala lɛɛ ɛ náá:
«Mbee ekɛlok nɛ mot di tselaa é le ɔ.» 14 Ye ɛ́ deenek,
etɛɛ náá, bot ɛ di ààbɛ bot ɛ mbyak eYuda ɔ, bɛ eebela
esɛɛa mɛtel mɛ nakɛkaa Abalaam kɔ lo ɛ Yezu Klisto ɛ.
Tin, ye ɛ́ e ɛdum ɛkoŋ ɛ, mena aabela Sisim Zɛɛb nakɛk
ɛ. 15 Bɔn nyɛɛg, gwakeka, mɛ pookonɔɔ bin dhiiti geka
tyee bot di ezeezyɛ nɛ ɛsa ɛ: Yɛ bɛ náá, mot eekwyal
mɛkana mɛ mɛlik mɛ ɛnyɔɛpe ɔɔ, dhiiti mot sis tokapɛ
nɛ ghwyil ɛkabaazyɛ zɛdis sonok, nɛghu ɛkɛl dhiiti
mɛkpa tɔ tak. 16 Ye ɛ́ dhatyee ekɛk e Zɛɛb pɛ daa
Abalaam nɛ dha'ɛ. Ekwyala ààlɛɛ náá: «Dɔɔ nɛ bɛdha
bɛ», dhatyee náá, ye lii ɛ nɛ bot ɛbuɛpe. Tin, ye zolii ɛ
nɛ mot ngɔt, dáa ye di kwyala ɛ: «Nɛ dha'ɔ.» Dha tak
kwyɛl ɛlyaal ɛ Klisto. 17 Gwakeka sa mɛ di ekwyɛl ɛlɛɛ

ɛ: Mɛkana mɛ mɛlik mɛ Zɛɛb naloozekwyal ɛnyɔɛpe ɛ, ye tokapɛ nɛ ghwyil ɛ baazɛsaabel nɛ etsi dinaa, ye nazɛsael ɛ bhis membu bɛdhet-ɛná nɛ mɛkam-mɛlɛl ɛ. Yɛ bɛ deenek ɔɔ, ekɛk e Zɛɛb aadi ɛ́ yii gwyes. **18** Tin, yɛ bɛ náá, esa e lyak Zɛɛb di edjɛ ɛ belaa ɛ dum nɛ etsi ɔɔ, ɛ di'enek, ye ɛ́ aanàkabaadi kɔ ɛsu ɛ ekɛk. Ghuna ye ɛ́ dum nɛ ekɛk ɛ, Zɛɛb nasa enɛm nɛ embɛɛ bɛ nɛ Abalaam. **19** Tin, etsi ɛ́ ɛtɛp yɛ́? Etsi nazɛkɛlaa ɛ ɛtɛp mesyem mɛ bot neenyen popoopwon, kɛkum dwoo dha ɛ Abalaam aabyel ɛ, mot ekɛk bak naseaa kɔ ɛsu ɛ lɛ ɔ. Etsi tak, Zɛɛb nadjɛ ye ɛ́, ɛ́ mɛmbɔ mɛ efofop, tin, efofop ɛboodjɛ etsi tak nɛ mot, ɛtɛp nyɛ neekɛgoola yɛ pɛ daa bot. Mot tak nabɛ ɛ́ Moiiz. **20** Ɛtɛp ngoola-ngoola needi, ye nyɔ ɛ bot ɛbá ɛdi nɛ tɛp, bela náá, Zɛɛb ɛ́ mot ngɔt. **21** Ye kwyɛl ɛlyaal ɛ náá, etsi nɛ ekɛk e Zɛɛb ààkɛ ze wat e? Ye tok deenek! Ye ɛpedi ɛdi náá, etsi ɛpedjɛ tsik'ɔɔ, pe epiki nawaazozyɛ ɛ́ tɔ etsi. **22** Deenek, ekwyala lɛɛ ɛ náá, bot djas ɛ́ si bhel mesyem, tɛp tak ɛ́ dinaa, ekɛk e Zɛɛb goka nɛ ɛsael ɛ, kɔ bot ɛ di dum koŋ nɛ Zɛɛb ɔ, kɔ ɛsu ɛ ɛdum ɛ koŋ nɛ Yezu Klisto. **23** Ɛsok nɛ ɛwala ɛ ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb kum, mena nadika ɛ si bhel etsi, ebwood náá, ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb tak nyen. **24** É di'enek, etsi nadi ɛ́ mbaalel yenaka kɛkum ɛwala ɛzyɛ ɛ́ Klisto, etɛɛ náá, mena needika bot ɛ epiki kɔ ɛsu ɛ ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb. **25** Dáa ye di mos náá, ɛwala ɛ ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb eezekum ɛ, mena tokapɛ si mɛko mɛ dhiiti mbaalel. **26** Etɛɛ náá, biyɔ djas moo ɛ́ bɔɔ Zɛɛb dum nɛ ɛdum ɛ koŋ kɔ ɛsu ɛ Yezu Klisto. **27** Tin, biyɔ djas bot ɛ zeduwa Zɛɛb pɛ tɔ Yezu Klisto ɔ, bi moo ɛ́ dáa Klisto. **28** Tin, ye tokapɛ nɛ mbɛk pak mot dhaad mbyak eYuda nɛ mot dhaad mbyak eGhɛlɛk, pak kwom mot nɛ sɛɛŋɛlɛ mot, pak moma nɛ motom, etɛɛ náá, biyɔ djas bi moo ɛ́ mot ngɔt tɔ ɛgwakel nɛ Yezu Klisto. **29** Yɛ bɛ náá, bi ɛ́ bot ɛ Klisto ɔɔ, deenek biyɔ pe ɛ́ bot ɛ mɛbyel ɛ dha Abalaam, tin, bi ɛ́ waabela esa e lyak ee Zɛɛb nakɛk ɛ.

4 Gwakeka sa mɛ di ekwyɛl ɛlɛɛ ɛ: Dáa dinaa mɔɔ lyak dinaa mɔɔ dhyeeb ɛ, nyɛ tok nɛ mbɛk nɛ kwom mot, ye nakoozobɛ náá nyɛy ɛ́ di nakuma esa binek. **2** Tin, nyɛ gwak ɛ nɛ bot ɛ di ewyel nyɛ ɔ, dɔɔ nɛ endɔmbɛ di ebaal esa bɛ ɔ, deenek, kɛkum ɛwala ɛ sɛɛg nakwyɛl ɛ. **3** Tyee wat nɛ menabɛlka djas, ɛ́ ghɛŋ mena nadika bɔɔ dhyeeb ɛ, mena nadika ɛ ekwom si bhel esonok mbɛs di kɔ ɛko ɛ bɔs'ak ɛ. **4** Tin, dáa ɛwala ɛ Zɛɛb nakoobal ɛ nakadjala ɛ, Zɛɛb naazɛdhis mɔn'ɛ. Mɔɔ tak ɛ moma nabya nyɛ, nyɛ nawyeelaa ɛ si etsi e Moiiz, **5** ɛtɛp nyɛ neepɛk bot ɛ nadi si bhel etsi ɔ, dɔɔ nɛ ɛsa náá mena needika bɔɔ Zɛɛb. **6** Ɛtɛp ye neelyaal nɛ tsɛɛtsɛ náá, bi ɛ́ bɔn, Zɛɛb eedhis tɔ bhum elyem binaka Sisim mɔn'ɛ, Sisim di etuud náá: «Abha» ye kwyɛl ɛlɛɛ Saag'am. **7** Deenek, wɔ tokapɛ kwom, wɔ moo ɛ́ mɔn, dáa dinaa, wɔ ɛ́ mɔn'ɛ, Zɛɛb ɛ waadjɛ wɔ esa e lyak nyɛ nakwom ɛtɛp bɔɔ bɛ ɛ. **8** É sok bi nadi bi dinaa ààgu Zɛɛb ɛ, bi nabɛ ɛ́ ekwom e bɛzɛɛb ɛ dinaa nɛ tsɛɛtsɛ bɛ tok bɛtɛtɛ bɛzɛɛb ɛ. **9** Nenak, bi eezegu Zɛɛb, nɛghu náá, Zɛɛb eezegu bin. «Haa» ye kabaasa dáa, bi baasik si bhel esonok mbɛs di kɔ ɛko ɛ bɔs'ak ɛ, esa ee dinaa ye tok nɛ mɛtaŋ, ààbɛ nɛ mɛbwala ɛ? Bi baakwyɛl ɛ, bi baabula ekwom bɔɔ? **10** Bi nɛ kwyɛl ɛduwal mɛlu, bɛngɔn, bɛdhiiti mɛwala baazɛnɔɔ membu ɛnyɔɛpe. **11** Mɛ ɛ́ nɛ kɛŋ nɛ nen etɛɛ náá, mezuk mɛ mɛ nazuk nɛ nen ɛzɛkɛgwyɛ gwyes. **12** Bɔn nyɛɛg bam, mɛ ɛpedjaala nen náá, dika dáa mam, etɛɛ náá, mam pe, mɛ nabɛ ɛ́ dáa biyɔ. Bi nabɛ ɛ́ ààsa mɛ ɛbiyo. **13** Bi nɛ gu ɛnyɔɛpe náá, mɛ nagoola bin mbɛɛ bhaadal ɛ́ sok mɛkɛn ɛ etɛɛ náá, mɛ nadi ebɛ. **14** Tin, dáa bi nabee nyel'am nadi ekpaŋ ɛ, ye nabɛ nɛ nen ɛ dáa mɛbhowal. Tin, bi nabɛ ɛ́ ààbyen mɛ, ààkin mɛ. Ye nabɛ ɛ́ bi naamyaal mɛ dáa fofop ɛ Zɛɛb nɛghu dáa Yezu Klisto. **15** Deenek, mɛmyaala mɛ bi nadi nɛ yɛ sok ɛ moo wo e? Etɛɛ náá, mɛ ɛ́ tyaases ɛtɛp ɛbaŋa bin náá, ye ɛ́ ɛpedi ɛ́ di náá ye ɛsael ɔɔ, pe ye nabɛ ɛ́ bi nadis mis men djɛ mɛ. **16** Nenak mɛ moo ɛ́ mot mɛbhuka men ɛtɛp mɛ nɛ lɛɛ bin etsɛɛtsɛ e? **17** Ye ɛ́ nɛ bɛdhiiti bot di wa lyem nɛ nen, bela náá, tɔ ɛwa lyem tak, ye tok nɛ etsɛɛtsɛ. Tin, bɛ saŋ ɛ ɛbɛk ɛ mena, etɛɛ náá bi neewa lyem nɛ nɔɔ. **18** Ɛnyɔ náá, mot wa lyem tɔ embɛɛ esesɛɛ ɛ́ mɛwala djas. Deenek, sa yɛ ààzoodi ɛ́ sok mɛ di sama wat nɛ nen ɛ. **19** Bɔɔ bam, mɛ ɛpebaazuk kɔ ɛsu ɛ len dáa mezuk mɛ moma di suula ɛtɛp nyɛ neebya ɛ, kɛkum dwoo Klisto aabe di tɔ len ɛ. **20** É ɛwala ɛlak, mɛ bɛ ɛ́ nɛ gwyes ɛdi edi wat nɛ nen, ɛtɛp mɛ neelii dáa di egoka ɛ. Etɛɛ náá, mɛ ààgu sa ɛsa kɔ ɛsu ɛ len. **21** Lɛɛka mɛ, biyɔ bot ɛ di ekwyɛl ɛdi ɛ si etsi ɔ: bi ààgwak sa etsi di elɛɛ ɛ? **22** Etɛɛ náá, ekwyala lɛɛ ɛ náá, Abalaam naabya bɔɔ ba, ngɔt, nyɛ nabya ɛ bɛ nɛ Aghaad kwom moma, dhiiti bɛ nɛ Saala moma nadi ààdi kwom ɔ. **23** Tin, mɔɔ nyɛ nabya bɛ nɛ moma kwom ɔ, nabyel ɛ nɛ ɛkwosak ɛ elyem e bot. Yɛ kaabɛ mɔɔ nyɛ nabya bɛ nɛ moma nadi ààdi kwom ɔ, nyɛ nabyel ɛ dáa Zɛɛb nakɛk ɛ. **24** Tin, tɛp'enek ɛ nɛ dhiiti ɛsulel ɛ sis, etɛɛ náá, boa binɔk bɛbá lyaal ɛ mɛbhɛŋ mɛmbá. Wat ɛ ɛbhɛŋ ɛ

ɛtsok ɛ Sinayi, bɔɔ byel penek ɔ ekwom: ye ɛ́ Aghaad.
25 Bela náá, Aghaad ɛ́ ɛtsok ɛ Sinayi di pɛ kyee dik
Alaabi ɛ. Ye ɛ́ di mos ghaada Yeluzalɛm'aak, etɛɛ náá,
ghaada Yeluzalɛm nɛ bot djas di tɔ tak ɛ́ tɔ ekwom. 26
Tin, ghaada Yeluzalɛm di tɔ gwoo ɛ, ye tok tɔ ekwom,
ye ɛ́ nyɛy ɛ́ di nyɛɛg'ena. 27 Etɛɛ náá, ekwyala lɛɛ náá:
«Dia tɔ mɛmyaala, wɔy kwyiid moma, wɔy moma di
ààbya ɔ! Kɛka nɛ ekim e mɛmyaala, wɔy mot di ààgu
mɛkpaa mɛ ɛbɛl ɔ. Etɛɛ náá, bɔɔ moma zepɛɛaa ɔ, bɛ
ɛpebu dhaa bɔɔ moma di ɛ́ ɛbá ɔ.» 28 Yɛka bɛ biyɔ,
bɔn nyɛɛg bam ɔ, bi ɛ́ bɔɔ nabyel tɔ ekɛk e Zɛɛb ɔ, tyee
wat nɛ Izak. 29 Tin, ye ɛ́ dáa ye nadi sok ɛ, mɔɔ nabyel
tɔ ɛkwosak ɛ elyem bot ɔ, nadi etiig mɔɔ nabyel, dáa
Sisim Zɛɛb nalɛɛ ɛ. Ye ɛ́ tyee wat nɛ dáa di esael é
dwoo ɛlak mos. 30 Tin, ekwyala lɛɛ dáa? «Sɔa kwom
moma nɛ mɔn'ɛ, etɛɛ náá, mɔɔ kwom moma àágoka
nɛ ɛkaa esa e lyak bɛ nɛ mɔɔ moma di àábɛ kwom ɔ.»
31 Deenek, bɔn nyɛɛg bam, mena tokeka bɔn kwom
moma, menaka ɛ́ bɔn moma di àádi kwom ɔ.

5 Klisto nadis mena si bhel etsi eYuda ɛ, étɛp mena
needi àábaadi ekwom. Lyelka bham, yɛ àágoka náá,
bi baabula si bhel ekwom etsi. 2 Gwakeka, mam Pəl,
mɛ lɛɛ bin ɛ náá, yɛ bɛ náá, bi eemyaal ɛniigelaa beka
ɔɔ, ye kwyɛl ɛlɛɛ ɛ náá, Klisto tokapɛ dhiiti vaŋ mot
étɛp'en. 3 Mɛ ɛpebaalɛɛ nɛ botom djas di emyaal náá,
bɛ niigal bɛ beka ɔ náá, bɛ goka ɛ́ nɛ ɛlooba nɛ etsi
djas. 4 Bi naazebɛka nɛ Klisto, biyɔ bot ɛ di ekwyɛl
ɛsaa náá, bi di bot ɛ epiki é mis mɛ Zɛɛb kɔ ɛsu ɛ
ɛlooba nɛ etsi ɔ, enɛm nɛ embɛɛ e Zɛɛb tokapɛ nɛ nen.
5 Yɛ kabɛ menabɛlka ɔ, mena waka ɛbwaalel ɛ lena ɛ
nɛ Zɛɛb, nyɛy mot di esa náá bot di epiki é mis mɛ
ɔ. Ye ɛ́ sa mena di bwoodka nɛ ghwyil mɛbwala mɛ
Sisim na dɛɛ, di enyen tɔ ɛdum ɛ koŋ ɛ lena nɛ Zɛɛb
ɛ. 6 Etɛɛ náá, mot ɛdi tɔ ɛgwakel nɛ Yezu Klisto ɔɔ,
ɛni beka nɛghu àání beka tok nɛ mɛtaŋ, tin, sa di nɛ
mɛtaŋ ɛ ye ɛ́ ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb di enyen tɔ kwyɛl
ɛ. 7 Ye nabɛ ɛ́ bi eekan ɛsum kaab ɛnyɔɛpe! «Haa»
ɛzɛ kaala bin ze étɛp bi needi àálooba nɛ etsɛɛtsɛ e
Zɛɛb? 8 Mbii mɛlyo menek àápadus pɛ daa Zɛɛb mot
nadjóo bin ɔ. 9 Bi ɛ kobaka! Ba pu leviid batsa nɛ sa
náá, tsim di esaa mapa nɛ ye ɛ́ ghamta. 10 Dum nɛ
Ghɛŋ, mam, mɛ ɛ́ nɛ ɛbwaalel nɛ nen, mɛ nɛ gu náá,
bi tok nɛ dhiiti esimza sis. Deenek, mot ɛ sa ɛzɛm tɔ
len ɔɔ, nyɛ aawaa é feŋ, ye nakozoodi zɛ. 11 Yɛka bɛ
mam ɔ, bɔn nyɛɛg bam, yɛ pe di náá, mɛ ɛpebaagoola
bot bhaadal ɛni beka ɔɔ, «haa» ye ɛ́ kɔ mɛsɔ mɛ yé mɛ
baadi etiigaa? E di'enek, ɛgoola bot mɛkpa mɛ embee
esesɛɛ nasael nɛ Klisto kɔ mɛlaaba ɛ tokapɛ dhiiti
vaŋ sonok! 12 Tin, bot ɛ di ekus ɛghuub tɔ len ɔ, bɛ
gheetetɔ́ nɛ ɛsa mbee mɔɔ: bɛ dis bhum ekaab bɔɔ. 13
Bɔn nyɛɛg bam, bi nadjóoaa ɛ étɛp bi needi àábaadi é
ekwom. É di'enek, sa bi àákasa náá, ɛdusa bi zedusaa
si bhel ɛ, di nɛ nen tyee mɛfulu mɛ ɛlooba nɛ ɛkwosak
epuud. É di'enek, ye goka ɛ́ náá, bi bet náá, kwyɛl
djɛɛd bin, étɛp bi neekwyeeel pak'en. 14 Etɛɛ náá, etsi
djas ɛ sɛɛga tɔ mɛkpa mak: «Ye goka ɛ́ wɔ kwyɛl sɔ'ɔ
mot dáa wɔ di ekwyɛl nyel'ɔ met ɛ.» 15 Tin, yɛ bɛ náá,
bi ɛpekwaalel nɛ ɛdyaadel pak'en dáa bɛtit ɔɔ, bi ɛ
kobaka, bi ɛzɛkɛgonel pak'en. 16 Tin, mɛ lɛɛ bin ɛ
náá: Betka náá, Sisim na Dɛɛ djɛɛd bin, é di'enek, bi
aanàkabaasa ɛkwosak ɛ epuud. 17 Etɛɛ náá, e egwyes
epuud ɛ́ nɛ zyaala nɛ egwyes e Sisim ɛ. Tin, egwyes e
Sisim ɛ́ nɛ zyaala nɛ egwyes e epuud. Deenek, ye ɛ́ nɛ
zyaala pak'ɔɔ, tyee náá, bi needi àábɛ nɛ ghwyil ɛsa
sa elyem bin di kwyɛl ɛsa ɛ. 18 Tin, yɛ bɛ náá, Sisim
ɛ di edjɛɛd bin ɔɔ, deenek, bi tokapɛ si bhel etsi. 19
Bela náá, mɛsa mɛ epuud nyen ɛ: tɔ mɛzɔ, tɔ dɔaab, tɔ
mbee mɛfulu mɛ ɛdi ɛbá, 20 tɔ ɛduwal ɛ bɛnaghisɛ, tɔ
mɛvyɛkɛlɛ, tɔ mbee lyem, tɔ mɛwɔ, tɔ ɛwu, tɔ ɛkwye ɛ́
lyem, tɔ mɛbaka, tɔ bhyen ɛdi ɛ sama nɛ bɔɔ bɛsɔ,
tɔ swaka, 21 tɔ egwyes, tɔ elangi, tɔ mɛbyoŋ mbɛs
zɛnɔɔ bɛdhiiti mesyem di nɔŋel nɛ yenek ɛ. Nenak,
mɛ ɛpedul bin mɛlɔ, dáa mɛ nadul bin yɛ sok ɛ: bot ɛ
di esa deenek ɔ, bɛ aanàkwaabela di tɔ Ɛyoŋ ɛ Zɛɛb. 22
Yɛ kabɛ bhum Sisim na Dɛɛ di edjɛ ɔ, ye ɛ́: mɛkwyɛla,
mɛmyaala, egwyem, ɛmaad ɛ lyem, embɛɛ, enɛm esa,
nɛ ɛdum ɛkoŋ nɛ Zɛɛb, 23 mɛtela, ɛdil ɛ nuub. Ye tok
nɛ tsi wat di ebyen mbi etɛp binek. 24 Bot ɛ di bot
ɛ Yezu Klisto ɔ, naazebem epuud bɔɔ, nɛ mɛkwosak
mɔɔ zɛnɔɔ egwyes bɔɔ kɔ mɛlaaba. 25 Dáa ye dinaa,
tsik'enaka ɛ́ tsik Sisim ɛ, betka náá, mena kɛka tɔ
Sisim. 26 Sa mena àádika nɛ ɛben ɛ nyel, djhookatka
ebeme pak'enaka, sa mena àádi nɛ swaka pak'enaka.

6 Bɔn nyɛɛg, mot ngɔt pak'en ɛ zɛbelaa esa pɔtɔ ɔɔ,
biyɔ bot ɛ di nɛ Sisim Zɛɛb ɔ, bi goka ɛ́ nɛ ɛbulal
nyɛ é ze tɔ egwyem. Bi ɛ́ kobaka, etɛɛ náá, biyɔ bɛmet
ɛzɛkɛkwyɛ tɔ mɛbhowal. 2 Kwyeelka pak'en da bi ɛ́
bebɛpel mɛkɔm mɛ etɛp bin. Deenek ɛ, bi aakɛ dáa
etsi e Klisto di elɛɛ ɛ. 3 Mot di ebun náá, nyɛ ɛ́ mot é
mis mɛ bot, ghuna nyɛ àával dhiiti sonok é mis mɛ
bot ɔ, nyɛ kɔɔ ɛ nyel'ɛ met. 4 Ye goka ɛ́ náá, mot nɛ
mot pookosiiza mɛsa mɛ ɛnyɔɛpe, nyɛ bee náá, nyɛ
ɛpekɛ ɛnyɔɛpe ɔɔ, tin, nyɛ ɛ́ nɛ ghwyil ɛ myaala nɛ

nyel'ɛ met, ààbɛ náá, nyɛ kagek nɛ mɛsa mɛ bot ɛ sis.
5 Etɛɛ náá, mot nɛ mot goka é nɛ ɛbɛp mɛkɔm mɛ etɛp
bɛ. 6 Mot di elyoaa mɛkpa mɛ Zɛɛb ɔ, nyɛ goka é nɛ
ɛkaa esa nyɛ di nɛ ye é, nɛ mot di elyo nyɛ ɔ. 7 Sa mot
ààkɔɔ nyel'ɛ, bɛ ààsa mɛsɛŋ nɛ Zɛɛb. Sa mot aabɛ kɔ
ɛko ɛ bɔs'ak ɛ, ye é sa nyɛ aabɔ́k ɛ. 8 Mot ɛbɛ esonok
étɛp ɛkwosak ɛ epuud bɛ ɔɔ, nyɛ aabela ɛ esa e puud,
ye é ɛsyee. Tin, mot ɛ kabɛ esa e sisim ɔɔ, nyɛ aabela ɛ
esa e Sisim, ye é tsik na kɔm-kɔm. (aiōnios g166) 9 Sa
mena ààbula bhis é ɛsa mɛnyɔ nɛ bot, etɛɛ náá, mena
aawa zii ɔɔ, mena waabɔ́keka mbɛɛ bhum mɛsa mena,
é ɛwala ɛ Zɛɛb kwyɛl ɛ. 10 Tin, é sok mena di bela ba
mɔɔ ɛpɛɛd ɛ, dhjoosaka mɛnyɔ nɛ bot djas, daŋ-daŋ ɛ
nɛ bɔn nyɛɛg bena, bot ɛ di edum koŋ nɛ Zɛɛb ɔ. 11
Beeka, eboo ekyeeb ee mɛ di kwyal bin nenak'aak, mɛ
kwyal ye é nɛ mbɔ'am met. 12 Bot ɛ di kwyɛl ɛbesal
bin náá, bi niigelaa beka ɔ, ye é bot ɛ di saŋ ɛghɛɛaa
mɛnyel é mis mɛ bot kɔ ɛsu ɛ mɛsa mɛ epuud. Bɛ
kwyɛl ɛ náá, bɛ di ààtiigaa kɔ ɛsu ɛ ɛsyee ɛ Klisto é
mɛlaaba. 13 Bot ɛni beka ɔ, bɔɔ bɛmet ààlooba nɛ etsi
djas. Bɛ kwyɛl náá, bɛ niigal bin beka, etɛɛ náá, bɛ
neediig bet kɔ ɛsu ɛ ndem di é mɛnyel men ɛ. 14 Yɛ
kabɛ mam ɔ, mɛ diig bet ɛ kɔ ɛsu ɛ ɛsyee ɛ Ghɛŋ'ena
Yezu Klisto é mɛlaaba. Tin, kɔ ɛsu ɛ ɛsyee ɛ Klisto kɔ
mɛlaaba, esa e bɔs djas eezegwyɛ é yam mis. Mam
moo ɛ, mɛ eezegwyɛ dum nɛ esa e bɔs. 15 Étɛp tak é
dinaa, ɛni beka, nɛghu ɛdi ààni beka, ye tok nɛ dhiiti
mɛtaŋ. Sa di nɛ mɛtaŋ ɛ, ye é náá, Zɛɛb djɛ mena tsik
na bes. 16 Dum nɛ bot ɛ di kɛ tɔ ɛlooba nɛ mɛlyo mak
ɔ, beta náá: egwyem nɛ boo lyem ghoŋ ɛ Zɛɛb di nɛ
nɔɔ dɔɔ nɛ kɔ Yisalaɛl ɛ Zɛɛb. 17 Kana mos, sa mot
ààbaawa mɛ tɔ tsik mezuk, etɛɛ náá, endem e mezuk
mɛ di nɛ yɛ é nyel'amʼaak lyaal ɛ náá, mɛ é mot ɛ
Yezu. 18 Bɔn nyɛɛg bam, betka náá, enɛm nɛ embɛɛ e
Ghɛŋ'enaka Yezu Klisto di tɔ esisim bin. Amen!

Efɛɛz

1 Ye ɛ́ mam Pɔl, mot-lwoma ɛ Yezu Klisto tɔ ɛkwosak
ɛ Zɛɛb. Mɛ kwyal mɛkana mak ɛ ɛ́tɛp bɔɔ Zɛɛb di pɛ
ghaada Efɛɛz ɛ, bot ɛ di edum koŋ nɛ Yezu Klisto ɔ. **2**
Beta náá, Zɛɛb Sɛɛg'enaka nɛ Ghɛŋ'enaka Yezu Klisto
djɛ bin enɛm nɛ embɛɛ nɛ egwyem. **3** Duu nɛ Zɛɛb,
Sɛɛg ɛ Ghɛŋ'enaka Yezu Klisto. Ye ɛ́ nyɛy naazesɛɛ
mena mɛtel. Mɛtel mɛ tak nasɛɛaa mena kɔ ɛ su ɛ
membi esonok di dus tɔ gwoo ɛ. Etɛɛ náá, menaka ɛ́ tɔ
ɛgwakel nɛ Klisto. **4** Tin, ɛsok nɛ bhwak nɛ kusel, Zɛɛb
naazeloozesɛ́ɛ mena ɛ́tɛp mena needika bot bɛ, ɛ́tɛp
mena needi dɛɛ ààbɛ nɛ ɛbɛk. Tɔ boo lyem kwyɛl'ɛ. **5**
Zɛɛb naaloozemyam náá, nyɛ aasa náá, mena dika bɔɔ
bɛ kɔ ɛsu ɛ Yezu Klisto. Ye ɛ́ deenek ɛ nyɛ nakwyɛl
náá, ye sael tɔ ɛkwosak ɛ lɛ. **6** Djhoodjɛka duu nɛ Zɛɛb
kɔ ɛsu ɛ ɛkɛɛ nyɛ nazedjɛ mena nɛ lyem wat kɔ ɛsu ɛ
Mɔn'ɛ nyɛ di ekwyɛl ɔ. **7** Ye ɛ́ kɔ ɛsu ɛ ghiya ɛ Klisto ɛ,
menabɛlka di pɛka. Tin, mesyem mena eebaapelaa,
Zɛɛb naatel mena dáa enɛm nɛ embɛɛ bɛ di ebɔk ɛ.
8 Nyɛ naalwoodal mena nɛ enɛm nɛ embɛɛ bɛ, ɛ́tɛp
mena needika bot ɛ etsoŋ, nɛ bot ɛ mɛtsel dhaa nyel.
9 Tin, nyɛ eesa náá, mena guka sa nyɛ nadi kwyɛl ɛsa
ɛ. Deenek, esa e tak nabɛ ɛ́ dinaa syela ɛ. Mɛsa mɛ
tak nabɛ ɛ́ yɛ aasael ɛ nɛ Klisto. **10** Sa tak ɛ yii Zɛɛb
aasa ɛ́ ghɛŋ mɛlu aadjala ɛ, yɛ aadi ɛ́ ɛsɛɛg esa djas
di kɔ ɛko ɛ bɔs nɛ yii di tɔ gwoo ɛ, etɛɛ náá, Klisto
needi kukuma esa binek djas. **11** Tɔ ɛgwakel ɛ lena
nɛ Klisto, mena nabelaka ɛkɛɛ nakɛkaa mena ɛ. Etɛɛ
náá, Zɛɛb naazeloosɛ́ɛ mena tɔ ɛkwosak ɛ lɛ. Tin, Zɛɛb
sa esonok djas ɛ dáa nyɛ di ekwyɛl ɛ, nɛ dáa nyɛ di
ekwos ɛ. **12** Menabɛlka, bot nadi bot ɛ mɛkɛn ɛ́ ɛwa
ɛbwaalel ɛ lena nɛ Klisto ɔ, djhoodjɛka duu nɛ Zɛɛb
etɛɛ náá, nyɛ boo kukuma. **13** Biyɔ pe, bhis bi nagwak
mɛkpa mɛ etsɛɛtsɛ ɛ, Mbɛɛ Bhaadal nadjɛ bin tsik ɛ,
bi naadum koŋ nɛ Klisto. Dáa bi nadum koŋ nɛ nɛ
ɛ, Zɛɛb naawa geka yɛ kɔ len. Geka tak ɛ, Sisim na
Dɛɛ ee nyɛ nakɛk bin ɛ. **14** Sisim na Dɛɛ ɛpedjɛ mena
ɛbwaalel ɛ esa ee Zɛɛb nakwom ɛ́tɛp bot ɛ mbyak'ɛ.
Tin, nyɛ lɛɛ nɛ nena ɛ náá, menabɛlka bot ɛ di bot bɛ
ɔ, mena aabelaka ye ɛ́, ɛ́ sok mena aadika mena moo
pɛka ɔ. Tin, mena aamyaalaka nɛ duma Zɛɛb. **15** Ye
ɛ́ dum nɛ tɛp tak ɛ dinaa, mɛ naagwak dáa bot nadi
elii kɔ ɛsu ɛdum ɛ koŋ ɛ len nɛ Ghɛŋ Yezu ɛ, dɔɔ nɛ
kwyɛl bi baadi nɛ yɛ nɛ bot djas zedum koŋ nɛ Zɛɛb
ɔ. **16** Deenek, mɛ ààkat ɛbulal bhɔɔ nɛ Zɛɛb kɔ ɛsu
ɛ len. Mɛ nɛ taala nɛ nen tɔ mendjaala mam. **17** Mɛ
ɛpedjaala nɛ Zɛɛb Sɛɛg mot duma, Sɛɛg ɛ Ghɛŋ'enaka
Yezu Klisto. Nyɛ djɛ bin Sisim etsoŋ, ye neetel bin
ɛ́tɛp bi neegu nyɛ ɛnyɔɛpe. **18** Tin, mɛ ɛpebaadjaala
ɛ́tɛp Zɛɛb neebɛɛ bin mis tɔ mɛkas mɛ, ɛ́tɛp bi neegu
mɛbɔk mɛ ɛbwaalel ɛ nyɛ djóo bin ɛ́tɛp tak ɛ. Deenek,
ɛ́tɛp bi neegu mɛnyɔ mɛ esa e lyak ee nyɛ aadjɛ nɛ
bot ɛ mbyak na dɛɛ. **19** Bi neegu mɛbɔk mɛ mɛbwala
mɛ nyɛ di nɛ yɛ ɛ́tɛp menabɛlka bot ɛ di edum koŋ nɛ
nɛ ɔ. Tin, mɛbwala mɛ tak ɛ ye ɛ́ yii Zɛɛb nabatalyaal
yɛ nɛ ghwyil djas ɛ, **20** ɛ́ ghɛŋ nyɛ nagomal Klisto pak
myoŋ ɛ. Bhii tak, nyɛ naadil nyɛ ɛ́ mbɔ eghɛŋ bɛ tɔ
gwoo. **21** Klisto naanɛɛgaa kɔ efofop djas, kɔ esisim
djas, kɔ ghwyil djas, kɔ mɛbwala djas. Din ɛ Klisto ɛ
di ekɔk kɔ min djas di kɔ ɛko ɛ bɔs ɛ, ààkobɛ-bɛak e
bhwak bot di'ak, ye ɛ́ dɔɔ nɛ bhwak di ezyɛ ɛ́. (aiōn g165)
22 Zɛɛb eesa Klisto kɔk kɔ esonok djas, nyɛ naadjɛ
eghɛŋ tɔ zɛɛga ndjaa mendjaala ɛ́tɛp nyɛ needi kɔk kɔ
esonok djas di nɛ tsik ɛ. **23** Zɛɛga ndjaa mendjaala ɛ
dáa nyel ɛ Klisto. Tin, Klisto ɛ́ tɔ lɔɔ, ye ɛ́ nyɛy ɛ di
lwoodal esonok djas tɔ bot djas.

2 Eghɛŋ sok, bi nadi ɛ́ dáa bot ɛ zegwyɛ ɔ kɔ ɛsu ɛdjak
ɛ len nɛ mesyem men. **2** Bi nadi ɛ́ si bhel mbee
mɛfulu mɛ bot ɛ bɔs'ak. Bi naadu kukuma embee
esisim di tɔ gwoo ɛ. Sisim tak ɛ di esa náá, bot djas
di ààlooba nɛ Zɛɛb ɔ di si bhel ɛ. (aiōn g165) **3** Tin,
menabɛlka djas nasesaka esonok ɛ dáa bɔɔ. Mena
nasesaka esonok ɛ dáa gwyes epuud nɛ embee esimza
bina nadi elwom mena ɛ. Deenek, kana mɛbyel mena,
ye nabela Zɛɛb naazekpaa lyem kɔ ɛsu ɛlena, dáa nyɛ
nakpaa lyem nɛ bot ɛ sok ɛ. **4** Tin, Zɛɛb ɛ boo lyem
ghoŋ, nyɛ nɛ kwyɛl mena ɛbuɛpe dhaa nyel. **5** Ye ɛ́
dum nɛ kwyɛl tak ɛ, nyɛ nasa náá, mena baadika nɛ
tsik sama wat nɛ Klisto. Dáa dinaa mena nadika ɛ
mena eezegwyɛka ɛ́tɛp ɛdjak ɛ lena ɛ, Zɛɛb natsik
mena ɛ́ kɔ ɛsu ɛ enɛm nɛ embɛɛ bɛ. **6** Zɛɛb naagomal
mena lɔɔg wat nɛ Yezu Klisto pak bɛmyoŋ, ɛ́tɛp ɛdjɛ
mena di sama nɛ nɛ pɛ tɔ gwoo. **7** Nyɛ eesa mena
enɛm kɔ ɛsu ɛ Yezu Klisto, ɛ́tɛp ɛlyaal nɛ bot aazyɛ
djɛmɛn ɔ ɛ náá, mɛvu mɛ nɛ bɔk dhaa esonok djas.
(aiōn g165) **8** Ye ɛ́ kɔ ɛsu ɛ enɛm nɛ embɛɛ Zɛɛb ɛ bi
nabela tsik, tɔ ɛdum ɛ koŋ ɛ len nɛ nɛ. Ye tok etɛɛ náá,
bi naasa dhiiti sonok, nyɛ djɛ bin enɛm nɛ embɛɛ bɛ ɛ́
e toto. **9** Ye tok etɛɛ náá, bi ɛpesa dhiiti enɛm esa. Tin,
nyɛ djɛ bin ye ɛ́ e toto, ye nabɛ ɛ́ etɛɛ náá, bot needi
ààbɛ nɛ ɛghɛɛ nyel. **10** Menaka ɛ́ bot ɛ Zɛɛb nakus
ɔ. Dáa dinaa nyɛ nakus mena ɛ, nyɛ nakus mena ɛ,

étɛp mena neesa embɛɛ mɛsa mɛ bot ɛ di tɔ ɛgwakel
nɛ Yezu Klisto ɛ di egoka nɛ ɛsa ɛ. Ye ɛ́ embɛɛ mɛsa
mɛ Zɛɛb nalookɛk náá, mena aasa ɛ. 11 Taalaka nɛ sa
mɛ nalɛɛ nɛ nen é ghɛŋ sok ɛ. Ɛsok nɛ bi nɛ byel, bi
nabɛ ɛ́ ààbɛ bot ɛ mbyak eYuda. Bot ɛ dhaad mbyak
eYuda nadi edjóo bin ɛ «bot ɛ nadi ààni beka ɔ». Bɔɔ
kadjóoaa ɛ «bot ɛ zeni beka ɔ» yɛ bɛ náá, bɛ nadjóoaa
ɛ «bot ɛ zeni beka ɔ» yɛ dum nɛ geka bot ɛ bɔs wa
bin e mɛnyel ɛ. 12 Eghɛŋ tak, bi nabɛ ɛ́ ààdi sama
nɛ Klisto, bi nabɛ ɛ́ bɛdjoŋ tɔ dhaad mbyak Yisalaɛl.
Tin, bi nabɛ ɛ́ ààlaŋa tɔ sama bot ɛ nadi tɔ ɛgwakel
étɛp ekɛk e Zɛɛb ɛ. É di'enek, bi nabɛ ɛ́ kɔ bɔs di ààbɛ
nɛ ɛbwaalel ɛ, bɔs di ààbɛ nɛ Zɛɛb ɛ. 13 Biyɔ bot ɛ
nadi é ghɛŋ sok ɛtsetaɛpe nɛ Yezu Klisto ɔ. Nenak
yak, bi moo ɛ́ bi eezekunaa nɛ nɛ. Nyɛ naso ghiya
yɛ kɔ ɛsu ɛ len étɛp bi neekunaa nɛ nɛ. 14 Etɛɛ náá,
nyɛ ɛ́ di egwyem'enaka. Nyɛy mot nasa náá, bot ɛ
mbyak eYuda nɛ bot ɛ di ààbɛ bot ɛ mbyak eYuda ɔ,
bɛ di dhaad mbyak wat. É sok nyɛ naka nyel'ɛ ɛ, nyɛ
naabwak pap mɛbhuka nadi ewa mbɛk pak membyak
menek ɛ. 15 Tin, dum nɛ ɛsyee ɛ lɛ, nyɛ naadis etsi
nɛ mɛtiŋ mɛ eYuda étɛp ɛsa náá, bot ɛ mbyak eYuda
nɛ bot ɛ di ààbɛ bot ɛ mbyak eYuda ɔ, bɛ di bɛ moo
bot ɛ mbyak wat tɔ ɛgwakel nɛ nɛ. Ye ɛ́ deenek ɛ, nyɛ
nawa egwyem tɔ membyak mɛba menek. 16 Kɔ ɛsu ɛ
ɛsyee ɛ lɛ é mɛlaaba, Klisto naaseɛg bɔɔ djas é nyel
wat, da bulal bɛ tɔ kwyɛl nɛ Zɛɛb. Ye ɛ́ tin é mɛlaaba ɛ,
nyɛ nadis ɛbhina nadi pak'ɔɔ ɛ. 17 Klisto nazyɛ ɛ́ étɛp
ɛgoola Mbɛɛ Bhaadal e egwyem pɛ daa biyɔ bot ɛ nadi
ɛtsetaɛpe nɛ Zɛɛb, dɔɔ nɛ bot ɛ nadi ɛkunaaɛpe nɛ
Zɛɛb ɔ. 18 E di'enek, kɔ ɛsu ɛ Klisto, menabɛlka djas
bot ɛ di bot ɛ mbyak eYuda ɔ, nɛ bot ɛ di ààbɛ bot ɛ
mbyak eYuda ɔ. Tin, menaka ɛ́ nɛ ghwyil kató pɛ daa
Zɛɛb Sɛɛg'ena, kɔ ɛsu mɛbwala mɛ Sisim na Dɛɛ yenek.
19 Dáa di deenek ɛ, biyɔ bot ɛ di ààbɛ bot ɛ mbyak
eYuda ɔ, bi tokapɛ bɛdjoŋ. Bi tokapɛ bot ɛ dus pɛ kyee
mɛdhik mɛsis ɔ. Bi moo ɛ́ bot ɛ mbyak e dɛɛ. Bi moo ɛ́
bot ɛ mɛbyel ɛ Zɛɛb. 20 Bi moo ɛ́ bi moo bi eezebeega
nyɔ'ak kɔ sɔ étɛp ɛsum ndjaa. Deenek, mɛkok mɛ ɛsuk
ɛ zumal ndjaa tak ɛ bot ɛ lwoma nɛ bɛngoolel-mɛkpa
Zɛɛb. Yezu Klisto, nyɛy nyɛ ɛmet kadi ɛ́ ɛkok di epyet
ndjaŋ ɛ. 21 Nyɛy ɛ́ di epyet ndjaa djas, nyɛ ɛben epap
tak étɛp ye needi di na Dɛɛ ɛ Ghɛŋ. 22 Tɔ ɛgwakel ɛ
len nɛ Yezu Klisto ɛ, biyɔ pe eezeseega nɛ bɛdhiiti bot
étɛp ɛsum ndjaa tak, ndjaa Sisim Zɛɛb aadi tɔ tak ɛ.

3 Dum nɛ tɛp tak ɛ, mam Pɔl, ɛpedjaala Zɛɛb. Mam
mot di mot membok étɛp mɛsa mɛ Yezu Klisto ɔ.
Mɛ wak mos e membok ɛ, etɛɛ náá, mɛ naakɛgoola
Mbɛɛ Bhaadal pɛ daa len bot di ààbɛ bot ɛ mbyak
eYuda ɔ. 2 Ye ɛ́ tsɛɛtsɛ náá, bi naazegwak mɛsa mɛ
Zɛɛb nadjɛ étɛp ɛlyaal ɛ bin embɛɛ etɛp bɛ. 3 Zɛɛb
naatel mɛ ɛkwosak ɛ lɛ nadi syela ɛ. Ye ɛ́ dáa mɛ
nakwyal bin yɛ sok ɛ. 4 Laŋa bi aalaa ye ɛ́, biyɔ pe
waagu etɛp dinaa mɛ eezegu ɛ. Ye ɛ́ esonok dinaa yɛ
syela dum nɛ Klisto ɛ. 5 Eghɛŋ na mwa, Zɛɛb nabɛ
ɛ́ ààtel bot etɛp nadi tɔ sɔ ɛ. Nenak, nyɛ eesa náá,
Sisim yɛ naalyaal popoopwon nɛ bot ɛ lwoma yɛ, nɛ
bɛngoolel-mɛkpa Zɛɛb na Dɛɛ, bot ɛ di étɛp mɛsa mɛ
ɔ. 6 Beeka sa nadi tɔ sɔ ɛ: kɔ ɛsu ɛ Mbɛɛ Bhaadal, esa e
lyak ee Zɛɛb nadjɛ bot ɛ mbyak eYuda ɛ. Biyɔ bot ɛ
di ààbɛ bot ɛ mbyak eYuda ɔ, biyɔ pe aabaabela yɛ.
Biyɔ nɛ bot ɛ mbyak eYuda, bi moo ɛ́ mot ngɔt. Sa
Zɛɛb nakɛk kɔ ɛsu ɛ Yezu Klisto náá, nyɛ waadjɛ bot ɛ
mbyak eYuda ɛ, biyɔ pe aabaabela yɛ. 7 Dum nɛ ɛkɛɛ
Zɛɛb nadjɛ mɛ ɛ, mɛ moo ɛ́ mot-mɛsa mɛ étɛp ɛgoola
Mbɛɛ Bhaadal. Nyɛ nasa deenek tɔ lam ɛ, nɛ ghwyil
mɛbwala mɛ. 8 Ye nakozoodi náá, mam tok vaŋ mot
tɔ lɔɔg bot djas zedum koŋ nɛ Zɛɛb ɔɔ. E di'enek, Zɛɛb
eesa mɛ enɛm ɛgoola nɛ bot ɛ di ààbɛ bot ɛ mbyak
eYuda ɔ, mɛvu ɛ Klisto di ààsi ɛ. 9 Nyɛ eebaasa mɛ
enɛm étɛp mɛ neelyaal nɛ bot djas dáa ɛkwosak ɛ Zɛɛb
nadi tɔ sɔ aasael ɛ. Nyɛy mot di nakusel esa binek
djas ɔ. Nyɛ naasa náá, ye di tɔ sɔ kɛkum ɛwala bot
di mos'aak. (aiōn g165) 10 Nenak yak, Zɛɛb naatel yɛ
tɔ zɛɛga ndjaa mendjaala etɛɛ náá, efofop nɛ dhiiti
eghwyil mɛbwala di tɔ gwoo ɔ, bɛ neegu, mɛbɔk mɛ
mbi mɛ etsoŋ e Zɛɛb di nɛ ye ɛ́. 11 Tin, etɛp binek
djas nasael ɛ dáa Zɛɛb naloolɛɛ náá, nyɛ aasa ɛ. Nyɛ
nasa ye ɛ́ kɔ ɛsu ɛ Ghɛŋ'enaka Yezu Klisto. (aiōn g165)
12 Tɔ ɛgwakel'ena nɛ Yezu Klisto, nɛ ɛdum ɛ koŋ ɛ
lena nɛ nɛ. Yɛ deenek ɛ mena aanàbaadi nɛ bwoo
ɛtyaa sok bhwoob Zɛɛb nɛ ɛbwaalel djas. 13 Etɛp tak ɛ,
mɛ di elɛɛ bin náá, nàtsakeka mɛnyel étɛp mezuk mɛ
mɛ di ebee kɔ ɛsu ɛ len ɛ. Tin, mezuk menek ɛ étɛp
ɛdjɛ bin duma. 14 Ye ɛ́ étɛp tak ɛ mɛ pyak mɛboŋ si
sok bhwoob ɛ Zɛɛb Sɛɛg. 15 Ye ɛ́ nyɛy mot di ɛsuk
membyak djas. 16 Deenek ɛ, mɛ ɛpedjaala nɛ nɛ náá,
kɔ ɛsu ɛ mɛvu mɛ duma nyɛ di nɛ ye ɛ́. Nyɛy mot di
edjɛ bin mɛghaaz e ze mɛbwala mɛ Sisim yɛ, 17 etɛɛ
náá, Klisto neebela di tɔ ebhum e lyem bin, kɔ ɛsu
ɛdum ɛ koŋ ɛ len nɛ Zɛɛb. Mɛ ɛpewaab náá, kwyɛl'en
di nɛ ekaŋal étɛp bi neepyet ɛlyelɛpe. 18 Deenek ɛ bi ɛ

nɛ ghwyil ɛgu ɛnyɔɛpe bi nɛ bɔɔ Zɛɛb djas. Dáa mɛbɔk,
mɛdjaa, mɛvyɛɛg, nɛ mɛdim mɛ kwyɛl ɛ Klisto di ɛ. 19
Ye goka ɛ́ bi ɛgu náá, kwyɛl'ɛ eedhaa esonok djas ee
bot di egu ɛ. Etɛɛ náá, esimza bin neewozal kɛkum
edi Zɛɛb nyɛy ɛmet di ekwyɛl ɔ. 20 Ye ɛ́ Zɛɛb ɛ di nɛ
ghwyil ɛsa esonok tɔ lena dum nɛ mɛbwala mɛ di esa
mɛsa tɔ lena ɛ, dhaa yii mena di ewaab ɛ nɛghu yii
mena di esimza ɛ. 21 Betka náá, duu di nɛ Zɛɛb kɔm-
kɔm sii nɛ kɔm dum nɛ sa nyɛ lyaal tɔ zɛɛga ndjaa
mendjaala mɛ kɔ lo ɛ Yezu Klisto! Amɛn. (aiōn g165)

4 Mam mot di mot membok, etɛɛ náá, mɛ ɛ́ mot-
mɛsa ɛ Ghɛŋ ɔ. Mɛ ɛpedjaala nɛ nen, biyɔ bot ɛ
Zɛɛb nadjóo ɔ, kɛka tɔ mbɛɛ mɛfulu dáa Zɛɛb di kwyɛl
ɛ. 2 Dika tɔ mɛsila, dika tɔ mɛtela, dika tɔ bwood.
Djiselelka pak'en nɛ kwyɛl djas. 3 Saka mɛghaaz ɛ́tɛp
ɛbaal ɛgwakel ee Sisim na Dɛɛ djɛ mena ɛ. Dika tɔ
egwyem pak'en ɛ́tɛp bi needi tɔ egwakel. 4 Menaka ɛ́
tyee nyel wat, ye ɛ́ Sisim na Dɛɛ wat ɛ di tɔ lena. Ye ɛ́
tyɛ wat nɛ dáa Zɛɛb nadjóo mena ɛ́tɛp ɛbwaal esa ee
nyɛ nakɛk mena ɛ. 5 Ye ɛ́ nɛ Ghɛŋ ngɔt, ɛdum ɛ koŋ nɛ
Zɛɛb ɛ wat, ɛduwa Zɛɛb ɛ wat. 6 Zɛɛb ɛ ngɔt, nyɛ ɛ́ Sɛɛg
bot djas. Nyɛ ɛ́ e edi djas, nyɛ ɛ́ tɔ menabɛl djas. 7 Mot
nɛ mot pak'ena naabela yɛ enɛm nɛ embɛɛ ee Klisto
nadjɛ mena nɛ lyem wat ɛ. 8 Ekwyala bɛ na dɛɛ lɛɛ ɛ
náá: «E ghɛŋ nyɛ nabyet tɔ́ pɛ tɔ gwoo ɛ, nyɛ naató nɛ
bot ɛ nadi é ekwom ɔ, nyɛ naadjɛ bot mɛkɛɛ.» 9 Tin,
ɛbyet tɔ gwoo kwyɛl lɛɛ yé? Ye kwyɛl ɛlɛɛ náá, nyɛ
naasul sok tɔ esum edi na dim-dim di kɔ bɔs ɛ. 10 Mot
nasul kɔ ɛko ɛ bɔs ɔ, ye ɛ́ pe ɛ mot nabyet ɛvyɛɛgɛpe tɔ
gwoo ɔ. Etɛɛ náá, nyɛ neelwoodal bhwak djas. 11 Nyɛ
ɛ́ nadjɛ bot mɛkɛɛ mɛ di esa náá, bɛdhiiti bot di bot ɛ
lwoma, bɛdhiiti bɛngoolel ɛ mɛkpa ɛ Zɛɛb, bɛdhiiti
kadi ɛ́ bɛgoolel Mbɛɛ Bhaadal, bɛdhiiti bɛdjɛɛdel ndjaa
mendjaala, bak tak kadi ɛ́ bɛlyoel. 12 Ye ɛ́ deenek ɛ,
nyɛ nasa náá, bot ɛ Zɛɛb bela ghwyil ɛsa mɛsa mɛ,
ɛ́tɛp ɛbek ɛ nyel ɛ Klisto. 13 Ye ɛ́ deenek ɛ, menabɛlka
djas aadika sama tɔ ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb nɛ ɛgu ɛ Mɔn
Zɛɛb. Tin, mena kadika ɛ e boo bot dinaa, ɛtiibal ɛ lena
aakum dáa yii Klisto. 14 Tin, mena aanàkabaadika tyee
bɔɔ dhyeeb. Mena aanàkabaadika ewo dáa mɛghwak,
nɛghu mɛsim edu bɛ mɛlyo mbɛs. Sa mena àákabaabet
bot binɔk bɛ lɛɛ bot elɛŋ mɛkɔŋ ɛ́tɛp ɛwa mena tɔ
ɛdjak. 15 Tin, mena goka ɛ́ nɛ ɛdi nɛ kwyɛl pak'enaka,
nɛ ɛlɛɛelka etsɛɛtsɛ, etɛɛ náá, mena neewyeeka dáa
Klisto nyɛy mot di ɛsuk ɛ ndjaa mendjaala ɔ. 16 Yɛ kɔ
ɛsu ɛ lɛ ɛ, nyel di sa wat dinaa ye ɛ́ ɛlyelɛpe ɛ, sɛɛga
ɛnyɔɛpe nɛ mɛtii mɛ nyel. Tin, é sok ekyes djas di esa
mɛsa mɛ dáa edi goka ɛ, tin, nyel djas ɛpewyee, nɛ
ɛbɔk tɔ kwyɛl. 17 Beeka sa mɛ di ebasal nɛ ɛwaab nɛ
nen nɛ din ɛ Ghɛŋ'enaka, nàduka mɛfulu mɛ bot ɛ di
àádum koŋ nɛ Zɛɛb ɔ. Etɛɛ náá, egeka bɔɔ tɔ́ ɛ tɔ esa e
toto. 18 Tin, bɛ àányɔ ɛmɛt etsɛɛtsɛ e Zɛɛb, àákomɛt-
mɛtak tsik na bes ee Zɛɛb di edjɛ bot ɛ, etɛɛ náá, bɛ nɛ
lyel elyem. 19 Bɛ eezegwyiya syen, bɛ eezewa lyem
«tɔɔp» tɔ mɛzɔ, batakɛsa membi mɛ esa e syen djas
bɛ di emyaala nɛ ye ɛ́. 20 Yɛ kabɛ biyɔ ɔ, mbi yenek
mɛfulu tok yii bi nadjek pɛ daa Klisto ɛ. 21 Mɛ nɛ gu
náá, bi naagwak ɛ́tɛp ɛ di eliiaa dum nɛ nɛ ɛ. Bela
náá, bi naazelyoaa etsɛɛtsɛ dum nɛ Yezu. 22 Bot binɔk
naalyo bin náá, bi kat mbee mɛfulu bi nadi nɛ yɛ sok
ɛ. Embee mɛfulu menek ɛ, ye ɛ́ mɛkwosak mɛ etɛp
esyen ee elyem men dyeebakwyɛl ɛ. Yɛ deenek ɛ, bi
aabet embee mɛfulu menek dáa mot di mwas bet kaad
ɛ. 23 Betka náá, Sisim Zɛɛb swola mɛfulu men, 24 ɛkɛɛ
bi eebɔt kaad na bes. Tin, bi moo bot ɛ na bes. Mot
na bes yenɔk kusaa ɛ dáa Zɛɛb di ekwyɛl ɛ. Deenek,
etsɛɛtsɛ ɛpesa náá, nyɛ di mot epiki, mot e dɛɛ. 25 Tin,
nàsaka mɛkɔŋ, mot nɛ mot goka ɛ́ nɛ ɛlɛɛ etsɛɛtsɛ nɛ
sɔ mot, etɛɛ náá, zɛɛga menabɛlka djas ɛ bot ɛ nyel
wat. 26 Eghɛŋ bi di nɛ ɛbuk ɛ, sa bi àásyem. Ye goka ɛ́
ɛbuk ɛ len sila ɛsok nɛ dwoo nɛ sila. 27 Nàbetka náá,
dim mot mɛkɔŋ be di tɔ len. 28 Mot djii goka ɛ́ nɛ ɛkat
ɛdjii. Nyɛ goka ɛ́ nɛ ɛsa mɛghaaz ɛ́tɛp ɛsa mbɛɛ mɛsa
nɛ mɛmbɔ mɔɔ. Deenek ɛ, nyɛ nɛ ghwyil ɛkwyee bot ɛ
di tɔ e djel ɔ. 29 Deenek, sa dhiiti mot àátuwal mbee
mɛkpa tɔ nuub'en. Bi goka ɛ́ nɛ ɛlóo ɛ embɛɛ mɛkpa di
djɛ ghwyil nɛ bɛsɔ bin bot di tɔ e djel ɔ, mɛkpa mɛ di
enyɔ nɛ bot ɛ di egwak yɛ ɔ. 30 Zɛɛb naawa bin ndem
nɛ Sisim na Dɛɛ yɛ. Tin, nàtuŋka Sisim yenek. Bela
náá, ye ɛ́ nyɛy ɛ di elɛɛ bin náá, yɛ aadi ɛ́ nɛ dwoo
dinaa Zɛɛb aadis bin tɔ mesyem men ɛ. 31 Nàbaalka
tɔ elyem bin mɛbuk mɛ embee esonok bɛ nasa bin
ɛ, nàbiyoka, sa bi aadi nɛ ɛbuk. Diska tɔ elyem bin,
mɛwɔɔbela, mɛlee zɛnɔɔ e mbi esesɛɛ embee lyem
djas. 32 Dika nɛ mbɛɛ lyem nɛ ghwyiikwyee nɛ bɔɔ
bin, pelelka pak'en dáa Zɛɛb napel bin ɛ kɔ lo ɛ Klisto.

5 Dáa dinaa, bi ɛ bɔɔ Zɛɛb di kwyɛl ɛ, bi goka ɛ́ nɛ
ɛdi dáa nyɛy. 2 Dika tɔ kwyɛl pak'en, dáa Klisto di
nɛ kwyɛl nɛ nena ɛ. Dum nɛ kwyɛl tak ɛ́, nyɛ naka
nyel'ɛ ɛmet buwa pɛ daa Zɛɛb kɔ ɛsu ɛ lena. Tsik'ɛ
tak nabɛ ɛ́ tyee mɛnanas mɛ di nɛ mbɛɛ mɛnuub ɛ. 3
Nenak, bi moo ɛ́ bɔɔ Zɛɛb. Tin, sa bi àádi tɔ mɛzɔ, sa

bi ààsa edhiiti embee esonok, sa bi ààdi tɔ dɔɔb mɛvu,
sa bi ààkolii-liiak tɛp tak. 4 Yɛ ààgoka náá, bi lóo
embee mɛkpa, mɛkpa mɛ mɛlee, mɛkpa mɛ endjemet.
Deenek, bi goka ɛ́ nɛ ɛbulal bhɔɔ nɛ Zɛɛb. 5 Guka náá,
bot ɛ di tɔ mɛzɔ ɔ, bot ɛ di esa e dhiiti embee esonok
ɔ, bot ɛ di ewyeeb esa bot ɔ, bɛ aanàkwaabela esa e
lyak tɔ ɛyoŋ ɛ Klisto, ɛyoŋ ɛ Zɛɛb. Tin, ye moo ɛ́ tyee
náá, bɛ ɛpeduwal bɛnaghisɛ. 6 Sa bot ààkɔɔ bin nɛ
elɛŋ mɛkɔŋ. Ye ɛ́ embee esonok binek ɛ di edjɛ Zɛɛb
ɛbuk kɔ bot ɛ di ààlooba nɛ nɛ ɔ. 7 Tin, sa bi ààkɛ sama
wat nɛ mbi binɔk bot, 8 etɛɛ náá, ɛ́ ghɛŋ sok bi nadi ɛ́
tɔ ghooghom, nenak kɔ ɛsu ɛ ɛgwakel ɛ len nɛ Ghɛŋ,
bi moo ɛ́ tɔ mɛkas etɛɛ náá, bi ɛ bot ɛ Ghɛŋ. Tin, kɛka
dáa bot ɛ di tɔ mɛkas ɛ. 9 Mɛ ke deenek ɛ, etɛɛ náá
mɛkas mɛ tak waadjɛ mena embɛɛ esa djas, esa epiki
zɛnɔɔ esa etsɛɛtsɛ. 10 Saka mɛghaaz ɛ́tɛp ɛgu sa Ghɛŋ
di emyaala nɛ ye ɛ́. 11 Nàdika edi wat nɛ bot ɛ di esa
mɛsa di ààdjɛ bhum, mɛsa mɛ di esael tɔ ghooghom
ɛ. Bi goka ɛ́ nɛ ɛpana bɛ. 12 Ye ɛ́ tsɛɛtsɛ, esa ee bot
binɔk di esa tɔ ghooghom ɛ, ɛsa syen e ɛbaŋa e mis
mɛ bot. 13 É sok, bot di ebaŋa sa bɛ di esa ɛ, mɛfulu
mɔɔ nɛ nyen popoopwon, 14 etɛɛ náá, mɛkas ɛ di esa
náá esonok djas nyen popoopwon. Dum nɛ tɛp tak ɛ
ye di ekeaa náá: «Wɔy, mot di egó ɔ, djema, wyɛla pak
myoŋ, etɛɛ náá Klisto neewa wɔ tɔ mɛkas.» 15 Tin, bi
ɛ kobaka nɛ tyee bi di ekɛ ɛ. Sa bi ààkɛ tyee bot ɛ di
ààbɛ nɛ etsoŋ ɔ, bi goka nɛ ɛkɛ ɛ dáa bot ɛ etsoŋ. 16
Lelka ɛsa mɛsa nɛ lyem wat tɔ ba mɔɔ ɛpɛɛd ɛwala
zedjɛa bin ɛ, etɛɛ náá, mena mooka ɛ́ ɛ́ mbee mɛlu. 17
Nàdika dáa bot ɛ di ààbɛ nɛ etsoŋ ɔ, bi goka ɛ́ nɛ ɛgu
ɛkwosak ɛ Ghɛŋ. 18 Nàdika tɔ elangi, etɛɛ náá, elangi
ɛdhaa nyel ɔɔ, ye ɛ́ nɛ ghwyil ɛpus mot náá, nyɛ sa
etɛp mbɛs. Tin, bi goka ɛ́ bi di lwoodela nɛ Sisim na
Dɛɛ. 19 Djɛelka mɛghaaz pak'en tɔ mɛdjeeb mɛ di edjɛ
ɛbwaalel, nɛ mɛdjeeb di edjɛ duu nɛ Zɛɛb, nɛ mɛdjeeb
mɛ Sisim di etel ɛ. Tiika, myaalaka nɛ Ghɛŋ'en nɛ
lyem wat. 20 Bulalka bhɔɔ nɛ Zɛɛb Sɛɛg'ena ɛ́ mɛwala
djas, ɛ́ edi djas nɛ din ɛ Ghɛŋ'enaka Yezu Klisto. 21
Biyɔ bot ɛ di elooba nɛ Klisto ɔ, dika nɛ mɛsila pak'en.
22 Boa, loobaka nɛ botom bin, dáa bi di elooba nɛ Ghɛŋ
ɛ. 23 Saka deenek etɛɛ náá, motom ɛ di ekɔk kɔ moma,
dáa Klisto di ekɔk kɔ zɛɛga ndjaa mendjaala ɛ. Klisto ɛ
mot di etsik zɛɛga ndjaa mendjaala, ee di dáa nyel'ɛ.
24 Boa goka ɛ́ nɛ ɛlooba nɛ botom bɔɔ, dum nɛ etɛp
djas, dáa zɛɛga ndjaa mendjaala di elooba nɛ Klisto ɛ.
25 Botom, kwyɛlka bɛl bin dáa Klisto di ekwyɛl zɛɛga
ndjaa mendjaala ɛ, nyɛ batagwyɛ kɔ ɛsu ɛ tak ɛ. 26
Deenek, nyɛ nakwyɛl ɛ zɛɛga ndjaa mendjaala di dɛɛ,
ye ɛ́ ɛ́tɛp tak ɛ nyɛ nadis yɛ edhuud nɛ mɛdii nɛ mɛkpa
mɛ. 27 Nyɛ nakwyɛl ɛ náá, bot ɛ di edum koŋ nɛ Zɛɛb
ɔ, tyaa sok bhwoob'ɛ, dáa dinaa bɛ moo ɛ́ bɛnɛm, ààbɛ
nɛ ɛtɔɔn, ààbɛ nɛ di wat zekwaada. Nyɛ nakwyɛl ɛ
náá, bɛ di bot ɛ na dɛɛ, ɛ́tɛp ye needi ààdi nɛ mot di
elii ɛbiyoɛpe dum nɛ mɛsa mɔɔ. 28 Deenek, botom
goka ɛ́ nɛ ɛkwyɛl ɛ bɛl bɔɔ ɔ, dáa bɛ di ekwyɛl mɛnyel
mɔɔ met ɛ. Mot di ekwyɛl myɛl ɔ, nyɛ nɛ kwyɛl nyel'ɛ
met. 29 Etɛɛ náá, mot tok nɛ ghwyil ɛbhina nyel'ɛ
met. E di'enek, nyɛ nɛ be nyel'ɛ ɛnyɔɛpe dáa Klisto di
esa nɛ zɛɛga ndjaa mendjaala ɛ. 30 Menaka ɛ́ ekyes
e nyel'ɛ. 31 Ekwyala lɛɛ ɛ náá: «Motom ɛ waadus tɔ
ndjaa sɛɛg nɛ nyɛɛg, ɛ́tɛp kɛdi sama nɛ myɛl. Bɔɔ djas
bɛbá aakadi ɛ́ mot ngɔt.» 32 Tin, ye ɛ́ boo tɛp di syela
tɔ ɛlaŋel ɛlak ɛ. Ye ɛ́ deenek mɛ di elɛɛ nen náá, tɛp
tak ɛ dum nɛ Klisto nɛ zɛɛga ndjaa mendjaala. 33 Tin,
mɛ ɛpebaabal nɛ biyɔ botom, mot nɛ mot goka ɛ́ nɛ
ɛkwyɛl ɛ myɛl dáa nyɛ di ekwyɛl nyel ɛmet ɛ. Yɛ tyɛ
wat nɛ boa mɛba, bi goka ɛ́ nɛ ɛduwal botom bin.

6 Biyɔ bɔn, bi moo ɛ́ tɔ ɛgwakel nɛ Ghɛŋ Yezu, bi
goka ɛ́ nɛ ɛlooba nɛ bɛbyael bin, etɛɛ náá, deenek
ɛ́ di ɛnyɔɛpe. 2 Ɛtiŋ ɛ mɛkɛn di ekɛ nɛ ekɛk ɛ náá:
«Duwala soog nɛ nyoog, 3 etɛp djas aanyɔ nɛ nɔ, wɔ
aabɔya kɔ ɛko ɛ bɔs.» 4 Biyɔ bɛsɛɛg ɛ bɔn, nàsaka náá,
bɔɔ bin kpaa elyem. Tin, ye goka ɛ́ náá, bi wyel bɛ tɔ
mbɛɛ mɛlyo nɛ ɛdul ɛ bɛ mɛlɔ nɛ sa Ghɛŋ di ààkwyɛl
ɛ. 5 Biyɔ bɛkwom ɛ bot, loobaka nɛ ekukuma bin kɔ
ɛko ɛ bɔs nɛ ba tɔ lyem, tɔ mɛsila nɛ duu djas, nɛ lyem
wat, dáa bi di elooba nɛ Klisto ɛ. 6 Nàsaka mɛsa etɛɛ
náá, bɛ needuwal bin. Tin, ye goka ɛ́ náá, bi sa mɛsa
nɛ lyem wat dáa zɛɛb di ekwyɛl ɛ, etɛɛ náá, bi ɛ́ bot ɛ
mɛsa ɛ Klisto. Ye nakozoodi e mɛwala bɛ di ààdi tin
ɛ́tɛp ɛgwyák bin ɛ. 7 Saka mɛsa nɛ mbɛɛ lyem ɛkɛɛ, bi
sa ɛ mɛsa ɛ Ghɛŋ. Nàsaka mɛsa ɛkɛɛ náá, bi sa ɛ mɛsa
mɛ mot. 8 Guka náá, wɔ nakoozodi kwom mot, nɛ
gu mot di ààdi kwom ɔ, wɔ sa mbɛɛ mɛsa ɔɔ, Ghɛŋ ɛ
waadjɛ wɔ efute. 9 Biyɔ ekukuma, dika tyee wat nɛ
ekwom bin, katka ɛbɛɛg bɛ. Guka náá, biyɔ nɛ ekwom
bin, biyɔ djas ɛ bɔɔ Boo Kukuma di tɔ gwoo ɛ. Nyɛy
mot di tɔ gwoo ɛ ààwa mbɛk pak bot. 10 Ɛkpa ɛ mɛsik
mam ɛ náá, dika nɛ ɛgwakel nɛ Ghɛŋ, saaka ghwyil'en
tɔ lɛ, etɛɛ náá, nyɛ ɛ́ nɛ boo ghwyil. 11 Nɔɔka bɛghɛl,
da bi ɛ bɔt ekuwa dɛɛb djas Zɛɛb di edjɛ ɛ etɛɛ náá,
bi neepyet dwoo dim mot mɛkɔŋ aazɛkɔɔ bin ɛ. 12
Etɛɛ náá, tuub mena di duuka ɛ, ye tok tuub ghiya nɛ

epuud. Mena duuka ɛ nɛ embee esisim nɛ ekukuma bɔɔ, dɔɔ nɛ mɛbwala di kɔ mbee bɔs'ak ɛ. Mena duuka
ɛ nɛ embee esa ee di nɛ ghwyil tɔ gwoo ɛ. (aiōn g165) 13
Étɛp tak ɛ, ye goka é bi nɔɔ bɛghɛl ɛ Zɛɛb nɛ ekuwa e
dɛɛb djas. Etɛɛ náá, é ghɛŋ mbee mɛlu aatuula ɛ, bi
ɛ nɛ ghwyil ɛ pyet sok bhwoob bot mɛbhuka men.
Bhis bi aaduu kɛkum mɛsik ɛ, bi ɛ waapyet. 14 Pyetka,
etsɛɛtsɛ di nɛ nen dáa bhɛtɛ é kuu. Dika nɛ epiki dáa
bot di ebɔt ghun ɛ. 15 Ekoko mɛko men di zii ɛgoola
Mbɛɛ Bhaadal di edjɛ bot egwyem ɛ. 16 Gheedidika nɛ
ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb dáa sa di epeebal mot ɛ. Yɛ waasa
náá, bi dimal du mɛkɔɔ mɛ Mbee mot. 17 Nɔɔka tsik
nyɛ nadjɛ wɔ ɛ dáa kɔtɔ dɛɛb é. Da bi ɛ baanɔɔ mɛkpa
ɛ Zɛɛb dáa pɛl Sisim na Dɛɛ. 18 É mɛwala djas, waabka
nɛ Zɛɛb tɔ membi mɛ mendjaala djas, djaalaka nɛ Zɛɛb
nɛ ghwyil ɛ Sisim'ɛ. Dika ndjema tɔ mendjaala, sa bi
ààkat, gheedjaalaka Zɛɛb kɔ ɛsu ɛ bɔɔ Zɛɛb djas. 19
Baadjaalaka Zɛɛb kɔ ɛsu ɛ lam, étɛp nyɛ needjɛ mɛ
etɛtɛ mɛkpa mɛ di egoka nɛ ɛlóo é ghɛŋ mɛ di elii ɛ,
etɛɛ náá, mɛ neewyisal nɛ ààbɛ nɛ bwoo sa di syela tɔ
Mbɛɛ Bhaadal ɛ. 20 Ye nakoozobɛ náá, nenak mɛ ɛ́ é
mbok, mɛ é ngoola-ngoola ɛ Yezu Klisto, nyɛ nalwom
mɛ étɛp mɛ neegoola Mbɛɛ Bhaadal. Djaalaka nɛ Zɛɛb
kɔ ɛsu ɛ lam, etɛɛ náá, mɛ neegoola yɛ dáa ye di egoka
ɛ. 21 Tisik mɔn nyɛɛg'ena, mot di esa mɛsa mɛ Ghɛŋ
tɔ ɛlooba ɔ, waalɛɛ bin dáa mɛ di ɛ, etɛɛ náá, bi neegu
sa djas mɛ di sa ɛ. 22 Mɛ dhis nyɛ pɛ yebɔ ɛ, etɛɛ náá,
nyɛ eezɛbaŋa bin dáa bis di pɛ kak ɛ, dɔɔ nɛ etɛɛ náá,
nyɛ needjɛ bin mɛghaaz. 23 Beta náá, Zɛɛb Sɛɛg'ena
nɛ Ghɛŋ Yezu Klisto djɛ biyɔ djas bɔn nyɛɛg bam
egwyem. Beta náá, Zɛɛb sa náá, bi kwyɛla pak'en, nɛ
náá, bi dum koŋ nɛ Zɛɛb baawozal. 24 Beta náá, enɛm
nɛ embɛɛ e Zɛɛb di nɛ bot ɛ di ekwyɛl Ghɛŋ'enaka
Yezu Klisto nɛ lyem wat ɔ.

Filip

1 Ye ɛ́ mam Pəl nɛ Timote ekwom e mɛsa ɛ Yezu Klisto. Bis kwyal mɛkana mak ɛ, étɛp bot ɛ ghaada Filip, nɛ bot di mos bot ɛ Zɛɛb kɔ ɛsu ɛ Yezu Klisto ɔ. Dɔɔ nɛ bot ɛ di edjɛɛd zɛɛga ndjaa mendjaala ɔ, zɛnɔɔ eDhyakɛlɛ. **2** Beta náá, Zɛɛb Sɛɛg'ena nɛ Yezu Klisto Ghɛŋ'enaka sa bin enɛm nɛ embɛɛ nɛ ɛdjɛ bin egwyem. **3** Mɛ nɛ bulal bhɔɔ nɛ Zɛɛb é mɛwala djas mɛ di etaala nɛ nen ɛ. **4** Mɛ nɛ dyeebamyaala é mɛwala djas mɛ di edjaala étɛp'en ɛ, **5** kɔ ɛsu ɛ mɛkwyeea mɛ bi nakwyee mɛ tɔ ɛgoola Mbɛɛ Bhaadal, kana dwoo bi nakan ɛmyaal Zɛɛb ɛ kɛkum dwoo pan mos'ak. **6** Tin, mɛ ɛ́ nɛ ɛbwaalel náá, Zɛɛb mot nakan mbɛɛ mɛsa mak pak'en ɔ, nyɛ aató nɛ yɛ, kɛsilal dwoo ɛbula ɛ Yezu Klisto. **7** Mɛ ɛ́ nɛ gham ɛwa bin tɔ lyem'am. Etɛɛ náá, biyɔ djas ɛ sama nɛ nam tɔ ɛkɛɛ ee Zɛɛb nadjɛ mɛ ɛ. Nɛ tsɛɛtsɛ, bi ɛ́ sama nɛ nam ye nakoozodi, dáa mɛ di nenak é membok'ak nɛghu é sok mɛ di elyaal nɛ bot náá, Mbɛɛ Bhaadal mɛ di egoola ɛ ye ɛ́ etsɛɛtsɛ ɛ. **8** Zɛɛb ɛ́ tyaases'am, mɛ nɛ kwyɛl biyɔ djas dáa Yezu Klisto di ekwyɛl bin ɛ. **9** Gwakeka sa mɛ di ewaab nɛ Zɛɛb tɔ mendjaala mam ɛ: ye ɛ́ náá, bi di nɛ mɛkwyɛla pak'en dhaa tyɛ. Da bi ɛ́ di bot ɛtiibal nɛ bot ɛgu etɛp ɛnyɔɛpe. **10** Deenek, bi needi nɛ ghwyil ɛtiibal sa di ɛnyɔɛpe ɛ. Tin, bi aadi ɛ́ ààbɛ nɛ edhuud, ààbɛ nɛ sa ɛbiyo wat dwoo Klisto aazyɛ ɛ́. **11** Beta náá, bi di nɛ mɛsa mɛ epiki e Zɛɛb di tɔ len ɛbuɛpe kɔ ɛsu ɛ Yezu Klisto, étɛp ɛduwal ɛ Zɛɛb, nɛ ɛdjɛ nyɛ duma. **12** Bɔn nyɛɛg, mɛ kwyɛl ɛ bi gu náá, sa mɛ naboma nɛ ye ɛ́, ye naasa náá, Mbɛɛ Bhaadal goolaa djala dik. **13** Deenek, esodja ee di ebaal ndjaa boo kukuma ɔ nɛ bɛdhiiti bot djas nɛ kagu nenak náá, mɛ ɛ́ é membok ɛ etɛɛ náá, mɛ ɛ́ mot-mɛsa ɛ Klisto. **14** Dáa bɛtɛ bɔn nyɛɛg nabee mɛ é membok ɛ, bɛtɛ nɛ bot pak'ɔɔ naazɛwa ɛbwaalel ɛ lɔɔ nɛ Ghɛŋ, bɔɔ batabela mɛghaaz mɛ ɛgoola Mbɛɛ Bhaadal ɛ Zɛɛb ààbɛ nɛ bwoo. **15** Ye ɛ́ tsɛɛtsɛ náá, bɛdhiiti bot pak'ɔɔ ɛpegoola Mbɛɛ Bhaadal ɛ Klisto nɛ mbee lyem. Etɛɛ náá, bɛ ɛ́ nɛ mbee egeka nɛ nam. Tin, bɛdhiiti bɔn nyɛɛg goola Mbɛɛ Bhaadal ɛ Klisto ɛ nɛ mbɛɛ lyem. **16** Bot ɛ di egoola Mbɛɛ Bhaadal nɛ mbɛɛ lyem ɔ, bɛ goola yɛ nɛ kwyɛl djas. Etɛɛ náá, bɛ nɛ gu náá, mɛsa mam wak ɛ́ ɛlyaal nɛ bot náá, Mbɛɛ Bhaadal mɛ di goola ɛ, ye ɛ́ tsɛɛtsɛ. **17** Tin, bɛdhiiti bot goola Mbɛɛ Bhaadal ɛ Klisto ɛ nɛ mbee lyem. Ɛkwosak ɛ lɔɔ ɛ́ ɛpul, bɛ saŋ ɛ náá, bɛ baabil mezuk mam tɔ membok. **18** Ye nakozoodi náá, egeka bɔɔ ɛ́ ɛnyɔɛpe nɛghu egeka bɔɔ àànyɔ, sa di enyɔ ɛ, ye ɛ́ náá, Mbɛɛ Bhaadal ɛ Klisto ɛpegoolaa. Deenek, mɛ ɛ́ nɛ mɛmyaala, mɛ aazodidi ɛ́ tɔ mɛmyaala. **19** Etɛɛ náá, mɛ nɛ gu náá, etɛp binek djas lyaal ɛ náá, Zɛɛb waatsik mɛ kɔ ɛsu ɛ mendjaala men nɛ ghwyil ɛ Sisim ɛ Yezu Klisto di ekwyee mɛ ɛ. **20** Tin, mɛ tok nɛ ghwyil ɛdi nɛ sen dáa ye di náá, mɛ ɛ́ nɛ boo ɛbwaalel ɛ. Mos, mɛ nakoozogwyɛ, mɛ nakoozodi nɛ tsik, duma ɛ Klisto aadi ɛ́ nɛ nam é edi djas mɛ aadi ɛ́. **21** Etɛɛ náá, ye ɛ́ bɛ mam ɔɔ, Klisto ɛ́ di tsik. É di'enek, ɛsyee moo ɛ́ mbɛɛ sa. **22** Tin, yɛ bɛ náá, ɛdi nɛ tsik ɛpesa náá mɛ sa enɛm esa ɔɔ, é di'enek, mɛ àègu sa mɛ aasɛ́ɛ pak ɛsyee nɛ tsik ɛ. **23** Mɛ moo ɛ́ pak bɛman, mɛ ɛpekwyɛl ɛbet tsik mɛ di nɛ yɛ'aak, étɛp mɛ needi sama nɛ Klisto. Deenek ɛ di ɛnyɔɛpe ɛ. **24** Tin, ye ɛ́ ɛnyɔɛpe kɔ ɛsu ɛ len náá, mɛ zoodi nɛ tsik. **25** Dáa mɛ di nɛ ɛbwaalel ɛ tsik dáak ɛ, mɛ nɛ gu náá, mɛ aadidi ɛ́ sama nɛ nen étɛp mɛ needjɛ bin mɛghaaz mɛ ɛtó sok, nɛ ɛdi ɛ tɔ mɛmyaala tɔ ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb. **26** Etɛɛ náá, é ghɛŋ mɛ aabula zɛdi pak'en ɛ, bi aadi ɛ́ nɛ mɛmyaala kɔ ɛsu ɛ sa Yezu Klisto aasa nɛ nam ɛ. **27** Bi goka ɛ́ nɛ ɛkɛ dáa Mbɛɛ Bhaadal ɛ Klisto di elɛɛ ɛ. Tin, mɛ zyɛ zɛbee bin nɛghu mɛ di ààzyɛ ɔɔ, ye nyɔ ɛ́ náá, bi ɛ́ di ghiŋ tɔ sisim wat. Ye nyɔ ɛ́ náá, bi ɛ́ di epyet nɛ lyem wat étɛp ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb kɔ ɛsu ɛ Mbɛɛ Bhaadal. **28** Sa bi àègwak bwoo nɛ bot ɛ mɛbhuka men. Yɛ aadi ɛ́ ndem di elyaal náá, biyɔ, bi eezebela tsik, bɔɔ, bɛ eezewo ze. Tin, etɛp binek djas dus ɛ́ pɛ daa Zɛɛb. **29** Etɛɛ náá, Zɛɛb naadjɛ bin ghwyil ɛsa mɛsa mɛ Klisto. Tin nyɛ naadjɛ bin mbɛɛ bhwoob ɛdum ɛ koŋ nɛ nɛ. Yɛ àèpasik tin, nyɛ naabaadjɛ bin ghwyil ɛzuk dáa nyɛ nazuk ɛ. **30** Mena ɛpeduuka tuub wat. Bi nɛ gu ɛnyɔɛpe náá, é ghɛŋ sok mɛ nadi eduu tuub tak, nenak mɛ baazoduu ɛ́ tuub tak wat. Mos, biyɔ ɛ́ kadi eduu tuub tak.

2 Ɛgwakel ɛ len nɛ Klisto nɛ djɛ bin mɛghaaz e? Bi àèbela mɛghaaz tɔ Kwyɛl ɛ Klisto? Bi ɛ́ tɔ ɛgwakel nɛ Sisim na Dɛɛ? Bi ɛ́ nɛ kwyɛl nɛ lyem ghoŋ nɛ bɔn bɛsɔ bin e? **2** Yɛ bɛ deenek ɔɔ, saka náá, mɛ di tɔ mɛmyaala é bɛmɛwala djas. Dika tɔ ɛgwakel pak'en. Betka náá, elyem bin di nɛ esiiza wat, elyem bin di tɔ esa djas bi di ekwyɛl ɛsa ɛ. **3** Sa bi àèsa dhiiti sonok nɛ mbee lyem, sa bi àèsaa náá bot duwal min men. Tin, bi goka ɛ́ nɛ ɛdi tɔ mɛsila, beeka náá bɔn bɛsɔ bin eedhaa bin. **4** Deenek, sa mot àèzokwyɛɛg nyel'ɛ met, ye nyɔ ɛ náá, nyɛ baakwyɛɛg bɛdhiiti bot. **5** Dika nɛ mbɛɛ mɛfulu dáa Yezu Klisto nadi nɛ yɛ ɛ. **6** Nyɛy mot

di tyee wat nɛ Zɛɛb ɔ, nyɛ nabɛ é àákwyɛl ɛben ɛ nyel
kɔ ɛsu ɛ tak. 7 «Àábɛ», nyɛy ɛmet naabyen etɛp djas
nyɛ nadi nɛ yɛ ɛ, étɛp ɛdi kwom. Nyɛ nakadi é mot
pak bot. Nyɛ nabyel ɛ mot nɛ nyel epuud dáa bot djas.
8 Nyɛ naamyaal ɛdi tɔ mɛsila. Nyɛ naalyaal ɛlooba ɛ lɛ
kɛkum dwoo ɛsyee, ɛsyee ɛ nyɛ nabemaa é mɛlaaba
ɛ. 9 Dum nɛ tɛp tak ɛ Zɛɛb naben nyɛ. Nyɛ naadjɛ
nyɛ di di edhaa edi djas ɛ, nɛ din di kɔ min djas ɛ. 10
Nyɛ nakwyɛl ɛ náá, bot djas tɔ gwoo, kɔ bɔs zɛnɔɔ
si bɔs, pyak mɛboŋ mɔɔ si sok bhwoob ɛ Yezu, étɛp
ɛduwal din ɛ lɛ. 11 Nyɛ nakwyɛl ɛsa deenek ɛ, étɛp bot
djas neeke kɔ ɛsu ɛ duma Zɛɛb Sɛɛg náá: «Ye é Yezu
Klisto é di Ghɛŋ!» 12 Bɔn nyɛɛg bam, bi nadi elooba nɛ
nam é sok mɛ nadi pak'en ɛ. É di'enek, dáa mɛ kadi
mos àábɛ pak'en ɛ, gheeleloobaka nɛ nam dhaa dáa bi
naboozezyɛ nɛ ɛsesa mam pak'en ɛ. Deenek, waka
zii tɔ mɛsa étɛp ɛlyaal náá, bi é nɛ tsik, da bi ɛlyaal
náá, bi nɛ kaab Zɛɛb ɛbuɛpe. 13 Etɛɛ náá, Zɛɛb nyɛy
ɛmet ɛ di edjɛ bin ghwyil, étɛp bi neesa ɛkwosak ɛ lɛ
dáa nyɛ ɛmet di ekwyɛl ɛ. 14 Saka mɛsa djas, àálɛka,
àáwaya, 15 étɛp bi needi àáliiaa nɛ yɛ ɛbiyoɛpe, bi
needi bot ɛ epiki. Bi needi bɔn Zɛɛb, àábɛ nɛ ndjɛ
tɔ sama bɛmbee ɛ bot, bot ɛ ɛbiyo kɔ ɛko ɛ bɔs'ak.
Deenek, bi goka é nɛ ɛkas tɔ lɔɔ ɛ dáa ekwyikwyen tɔ
gwoo, 16 nɛ ɛgoola bɛ mɛkpa mɛ tsik. Deenek, mɛ é nɛ
ghwyil ɛmyaala nɛ nen dwoo Klisto aabula ɛ, etɛɛ náá,
mɛsa mam nɛ mezuk mam nabɛ é àábɛ e toto. 17 Yɛ
kobɛ náá, ghiya yam eesee étɛp ɛkala kɔ buwa bi di
edjɛ nɛ Zɛɛb, étɛp mɛsa mɛ ɛdum ɛ koŋ ɛ len nɛ nɛ ɔ.
Yɛ sael deenek ɔɔ, mɛ aadi é nɛ mɛmyaala, mɛ aasa
náá menabɛlka djas di tɔ mɛmyaala. 18 Ye é tyee wat
nɛ biyɔ, bi goka é nɛ ɛdi tɔ mɛmyaala, da bi ɛwa mɛ tɔ
mɛmyaala men. 19 Nɛ ɛbwaalel mɛ di nɛ yɛ nɛ Ghɛŋ
Yezu ɛ. Mɛ bee ɛkɛɛ náá, mɛ moo aadhis Timote pɛ
daa lin. Etɛɛ náá, é sok nyɛ aadjɛ mɛ menduk min ɛ,
mɛ aabela mɛghaaz. 20 Ye é nyɛy zodi ekɛm mɛ tɔ etɛp
bam. Nyɛ é di etaala nɛ nen nɛ tsɛɛtsɛ tyee wat nɛ
nam. 21 Etɛɛ náá, bɛdhiiti bot suu é ɛkoobal etɛp bɔɔ
met, àákoobal yɛ Yezu Klisto. 22 Biyɔ bɛmet nɛ gu dáa
Timote nalyaal esosoob bɛ, dáa mɔn di nɛ sɛɛg ɛ. Nyɛ
naazɛkwyee mɛ tɔ mɛsa mɛ ɛgoola Mbɛɛɛ Bhaadal. 23
Mɛ é nɛ ɛbwaalel náá, mɛ aadhis bin nwyak ɛ é sok mɛ
aabee náá, etɛp bam moo é ɛnyɔɛpe ɛ. 24 Kɔ ɛsu ɛ
Ghɛŋ, mɛ é nɛ ɛbwaalel náá, mɛ moo aazyɛ zɛbee bin.
25 É di'enek, mɛ bee é náá, ye é ɛnyɔɛpe náá, mɛ bulal
bin mɔn ɛ nyɛɛg'ena Epafoloodhit. Nyɛ é mot di egyee
bis nɛ nɛ tɔ mɛsa mɛ Klisto ɔ, mot bis nɛ nɛ di eduu tɔ
mɛsa mɛ ɛgoola Mbɛɛ Bhaadal ɔ, mot bi nadhis mɛ
nwyak étɛp nyɛ neezɛkwyee mɛ tɔ mɛsa mɛ nadi esa
ɛ. 26 Nyɛ nadi é nɛ gwyes ɛbaabee biyɔ djas. Deenek,
nyɛ naadyeebatuŋ é sok nyɛ nagu náá, bi naagwak
náá, nyɛ nadi ebɛ ɛ. 27 Nyɛ naadyeebabɛ, kunaa-kuna
nɛ ɛsyee. Tin, Zɛɛb naagek nyɛ ghoŋ, àákoobɛ nɛ nyɛy
nyɛ ɛmet, ye é dɔɔ nɛ mam, étɛp mɛ needi aadi nɛ
boo ghoŋ tɔ lyem. 28 Dum nɛ tɛp tak ɛ mɛ di edhis
bin nwyak ghaal-ghaal, étɛp bi neemyaala é sok bi
aaboma ɛ. Étɛp mɛ needi àábaadi nɛ ghoŋ tɔ lyem.
29 Deenek, myaalka nyɛ nɛ boo mɛmyaala djas, dáa
mɔn ɛ nyɛɛg'en tɔ ɛdum ɛ koŋ nɛ Ghɛŋ. Bi goka é nɛ
ɛdi nɛ lyem nɛ mbi binɔk bot, 30 etɛɛ náá, nyɛ nabɛ é
nyɛ naawaagwyɛ étɛp mɛsa ɛ Klisto. Nyɛ naaka nyel
étɛp ɛzɛkwyee mɛ tɔ mɛsa mɛ bi nadi àábɛ nɛ ghwyil
ɛzɛkwyee mɛ biyɔ bɛmet ɛ.

3 Nenak, bɔn nyɛɛg bam dika nɛ mɛmyaala tɔ ɛgwakel
ɛ len nɛ Ghɛŋ. Yɛ bɛ náá, mɛ ɛpebasal ɛlɛɛ bin sa mɛ
nazekwyal ɔɔ, ye é étɛp ɛbaal ɛ bin. 2 Dika ɛtsetaɛpe
nɛ bot ɛ di esa ɛbiyo ɔ. Bot binɔk é bɛghil ɛ beka, bɛ
bee beka ɛ dáa boo sonok! 3 Ghuna, ye é menabɛlka é
di nɛ tɛtɛ beka, etɛɛ náá, mena ɛpesaka mɛsa mɛ Zɛɛb
tɔ Sisim yɛ. Menaka é nɛ mɛmyaala étɛp ɛdi ɛ sama nɛ
Yezu Klisto. Mena àáwaka ɛbwaalel ɛ lena kɔ esa ee
bot ɛ bɔs di esa ɛ. 4 Mam pe é nɛ ghwyil ɛ diig bet kɔ
ɛsu ɛ embi bɛmɛsa mɛ bot ɛ bɔs di esa ɛ. Mɛ aadi é nɛ
boo gham ɛsa yɛ dhaa bɔɔ. 5 Mɛ naniigelaa beka ɛ,
mɛlu mɛtɛn nɛ elɛl bhis ɛbyel ɛ lam. Mɛ é mot kyee dik
Yisalaɛl, mot mbyak ɛ Bɛɛzamɛ. Lii'am é ɛbhele, mɛ
nabyel ɛ tɔ mɔ bot ɛ mbyak ebhele. Mɛ nadi eduwal
etsi eYuda dáa tɛtɛ Falizyɛ. 6 Mɛ nadi é nɛ zii dhaa
tyɛ, é sok mɛ nadi etiig bot ɛ nadi edum koŋ nɛ Klisto
ɔ. Dum nɛ tsik epiki nakwyalaa tɔ mɛkana mɛ etsi
ɛ, mɛ nadi é àábɛ nɛ ndjɛ. 7 Tin, sa mɛ nadi ebee
náá ye é ɛnyɔɛpe nɛ nam ɛ, mɛ kabee yɛ mos ɛ é mis
toto kɔ ɛsu ɛ Klisto. 8 Esa djas mɛ nazesa ɛ, mɛ kabee
yɛ é mis mɛ toto, kɔ ɛsu ɛ sa di nɛ boo mɛtaŋ dhaa
esonok djas ɛ. Sa tak é ɛgu ɛ Yezu Klisto Ghɛŋ'am.
Dum nɛ nɛ, mɛ eezekat ɛsa esonok djas. Étɛp ɛdi ɛ
sama nɛ Klisto ɛ, mɛ kabee esonok binek djas ɛ dáa
eput esonok di egoka nɛ ɛmwasaa kɔ ɛkwyiid ɛ. 9
Étɛp mɛ needi sama nɛ nɛ ɛnyɔɛpe, mɛ àákakwyɛɛg
nyel'am met. Mɛ tokapɛ mot epiki kɔ ɛsu ɛduwal etsi.
Mɛ é mot epiki etɛɛ náá, mɛ ɛpedum koŋ nɛ Klisto
mot di mot epiki ɔ. Mbi yenek epiki dus é nɛ Zɛɛb.
Nyɛ é di esa náá, mot di piki kɔ ɛsu ɛ ɛdum koŋ nɛ nɛ.

10 Sa djas mɛ di ekwyɛl ɛ, ye ɛ́ náá, mɛ gu Klisto nɛ
mɛbwala mɛ yii ɛgom bhis ɛsyee, nɛ ɛzuk sama nɛ nɛ,
nɛ ɛbaagwyɛ sama nɛ nɛ. 11 Mɛ ɛ́ nɛ ɛbwaalel náá,
mam pe aagomlaa pak myoŋ. 12 Mɛ ààpake náá, mɛ
eezebela efute mɛ di esaŋ ɛ, nɛghu mɛ ɛ́ mot di egu
etɛp djas ɔ. Tin, mɛ dinaa tɔ ɛsum ɛ kaab ɛ́tɛp ɛbela
efute, etɛɛ náá, Yezu Klisto eezewa mɛ tɔ ze yɛ. 13
«Ààbɛ» bɔn nyɛɛg, mɛ ààbee náá, mɛ eezebela efute
tak. Tin, esok mɛ di esa dhiiti sonok ɛ. Mɛ kadjoak ɛ pɛ
sok, ààkadjoak pɛ bhis koŋ'am. É di'enek, mɛ dyeebasa
mɛghaaz ɛ ɛ́tɛp ɛdu etɛp di pɛ sok ɛ. 14 Deenek, mɛ
dyeebasum kaab ɛ ɛ́tɛp mɛ neebela efute ee Zɛɛb. Ye ɛ́
sa Zɛɛb nakwom mɛ ɛ, ɛ́ sok nyɛ nadjóo mɛ dum nɛ sa
Yezu Klisto nasa kɔ ɛsu ɛ lam ɛ. 15 Menabɛlka djas
bot dinaa mena eezepyetka tɔ ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb ɔ,
mena goka ɛ́ nɛ ɛsiiza deenek. Tin, mena ààbaadika
nɛ dhiiti egeka e sis ɔɔ, Zɛɛb ɛ waalyaal dáa mena di
egoka nɛ ɛsa ɛ. 16 Ye nakozoodi dáa, dhjoogheeduka
ze Zɛɛb nalyaal mena ɛ, yii bot di boozezyɛ nɛ ɛduka
dɔɔ nɛ mos ɛ. 17 Bɔn nyɛɛg, biyɔ djas duka mɛfulu
mam. Deenek, bi goka ɛ́ nɛ ɛdu mɛfulu mɛ bot ɛ dinaa,
bɛ ɛpedu mɛfulu ee bɛ nabaŋa pɛ daa les ɛ. 18 Mɛ nɛ
dyeebalɛɛ bin yɛ ngwyis. Nenak yak, mɛ ɛpebaabasal
nɛ meŋal ɛ́ mis: Ye ɛ́ nɛ mbula bot di ekakɛ mos dáa
bot ɛ swaka mezuk ɛ Klisto ɛ́ mɛlaaba. 19 Bɛ aaswaala
ɛ, bɛ eezewo ze, etɛɛ náá, zɛɛb ɔɔ ɛ́ mɔ. É di'enek, bɛ
nɛ myaala nɛ esa esyen bɛ di esa ɛ. Tɔ esimza bɔɔ, ye
ɛ́ esa e bɔs. 20 Yɛ kabɛ menabɛlka ɔ, menaka ɛ́ bɔn
Zɛɛb. Dum nɛ tɛp tak ɛ, mena dika ebhwood Mɛtsik
bot'enaka, Ghɛŋ Yezu Klisto. 21 Deenek, nyɛ waaswola
mbee nyel ee bot dika nɛ yɛ'aak, ɛ́tɛp ye neenɔŋel nɛ
nyel'ɛ di nɛ duma ɛ. Tin, nyɛ aasa yɛ ɛ nɛ ghwyil di sa
náá, esonok djas looba nɛ nɛ ɛ.

4 Bɔn nyɛɛg bam, biyɔ bot ɛ mɛ di ekwyɛl ɛbaabee
ɔ, biyɔ ɛ́ di esa náá, bum lyem'am di tɔ mɛmyaala,
biyɔ ɛ́ di kɔtɔ duu'am. Deenek, bɔn nyɛɛg bam, dika
sosoob tɔ ɛgwakel nɛ Ghɛŋ. 2 Wɔy Evodhi nɛ Syntis,
mɛ ɛpedjaala nɛ nen, dika tɔ ɛgwakel pak'en sama
nɛ Ghɛŋ. 3 Dɔɔ nɛ wɔy, mot di sosoob tɔ ɛsa mɛsa
lɔɔg wat nɛ nam ɔ, mɛ ɛpewaab nɛ nɔ náá, wɔ kwyee
boa ba binɔk. Etɛɛ náá, bɛ naadyeebasa mɛghaaz ɛ́
ɛkwyee tɔ mɛsa mɛ ɛgoola Mbɛɛ Bhaadal. Ye ɛ́ tyee
wat nɛ Kelemɔ nɛ bɛdhiiti bot ɛ mɛsa, yii min mɔɔ di
tɔ mɛkana mɛ tsik ɛ. 4 Dika tɔ mɛmyaala e mɛwala
djas kɔ ɛsu ɛgwakel ɛ len nɛ Ghɛŋ. Mɛ ɛpebaabasal
náá, dika nɛ mɛmyaala. 5 Beta náá, bot bee enɛm esa
bin, etɛɛ náá, ɛbula Ghɛŋ eezekuna. 6 Nàbemka ba
nɛ dhiiti sonok, ye nakoozodi dáa. Ye goka ɛ́ náá, bi
djaala, nɛ ɛduwal zɛnɔɔ ɛbulal bhɔɔ dum nɛ esonok
djas bi di ewaab nɛ Zɛɛb e mɛwala djas ɛ. 7 Beta náá,
egwyem e Zɛɛb di edhaa etsoŋ djas ɛ, baal elyem
bin nɛ ɛbaal esimza bin tɔ ɛgwakel nɛ Yezu Klisto. 8
Deenek, nɛ bɔn nyɛɛg bam, waka lyem tɔ sa djas di
enyɔ ɛ, nɛ sa djas di egoka nɛ ɛkwyɛlaa ɛ. Bi goka ɛ́ nɛ
ɛwa lyem tɔ sa djas di tsɛɛtsɛ ɛ, sa di egoka nɛ duu ɛ,
sa djas di piki ɛ, sa djas di dɛɛ ɛ. Deenek, bi goka ɛ́ nɛ
ɛwa esiiza bin tɔ esa djas di egoka nɛ ɛduwal nɛghu
ɛwa lyem. 9 Waka, esa djas ee bi nadjek nɛ nam ɛ, nɛ
esa djas bi nagwak nɛ nam, zɛnɔɔ esa djas bi nabee
mɛ esa ɛ, waka yɛ tɔ mɛsa. Tɔ etɛp binek djas, beta
náá, Zɛɛb mot di nɛ egwyem ɔ, di nɛ nen sama. 10 Mɛ
dyeebagwak mɛmyaala ɛbuɛpe kɔ ɛsu ɛ Ghɛŋ etɛɛ náá,
bi eelyaal mɛ lyaala sis kwyɛl bi di nɛ yɛ nɛ nam ɛ. Mɛ
ààpake deenek etɛɛ náá, bi ààkataala mɛ. Tin, ye ɛ́ náá,
bi nabɛ ɛ́ ààbela mɔɔ ɛpɛɛd ɛwala ee lyaal mɛ kwyɛl
tak. 11 Tin, mɛ ààlii deenek etɛɛ náá, mɛ ɛ́ tɔ ɛsɛɛga.
Bela náá, mɛ naadjek dáa mot di egoka nɛ ɛmyaala nɛ
sa nyɛ zodi nɛ yɛ ɛ. 12 Mɛ nɛ gu dáa mɛ di egoka nɛ
ɛdi tɔ edjel nɛghu tɔ mɛnyɔ ɛ. Mɛ naadjek mɛpek mɛ
ɛdi tɔ mɛmyaala ɛ́ mɛwala djas ye nakoozodi náá, mɛ
ɛ́ nɛ za nɛghu mɛ ɛ́ nɛ djil. Ye nakoozodi náá, mɛ ɛ́
tɔ mɛvu nɛghu tɔ ɛsɛɛga. 13 Tin, mɛ ɛ́ nɛ ghwyil ɛsa
esa binek djas etɛɛ náá, Klisto ɛpedjɛ mɛ ghwyil. 14
Deenek, bi naasa ɛnyɔɛpe ɛ́ sok bi nadi egek mɛ ghoŋ
kɔ ɛsu ɛ mezuk mam ɛ. 15 Biyɔ bot ɛ ghaada Filip, bi
nɛ gu biyɔ bɛmet náá, ɛ́ ghɛŋ mɛ nadus kɔ ghaada
Masedwan ɛ, ɛ́ sok mɛ nakan ɛgoola Mbɛɛ Bhaadal ɛ,
bi nabɛ ɛ́ sim zɛɛga ndjaa mendjaala mɛ wat nakwyee
mɛ ɔ. 16 É sok mɛ nadi tɔ ghaada Tesalonik ɛ, ye nabɛ
ɛ́ bi naadhis mɛ sa djas mɛ nadi nɛ gwyes tak ɛ. 17 Ye
tok náá, mɛ saŋ ɛ náá, bi gheedhis-dhis mɛtom. Tin,
mɛ kwyɛl ɛ náá, Zɛɛb sa bin enɛm kɔ ɛsu ɛ sa bi nadjɛ
mɛ ɛ. 18 Mɛ naabela esa djas ee bi nadhis mɛ ɛ. Mɛ
tokapɛ nɛ gwyes dhiiti sonok, etɛɛ náá, mɛ naazebela
yɛ ɛ́ mɛmbɔ mɛ Epafoloodhit. Tin, esa ee bi dhis mɛ
ɛ, ye ɛ́ dáa ɛtom na mbɛɛ mɛnuub, ye ɛ́ buwa Zɛɛb
di emyaala yɛ ɛ, buwa nyɛ di ekwyɛl ɛ. 19 Zɛɛb'am ɛ
waadjɛ bin esa djas ee bi aadi nɛ gwyes tak ɛ, tɔ duma
mɛvu mɛ nyɛ di nɛ yɛ, kɔ ɛsu ɛ ɛgwakel ɛ len nɛ Yezu
Klisto. 20 Beta náá, duma di nɛ Zɛɛb Sɛɛg'es kɔm-kɔm
sii nɛ kɔm! Amɛn. (aiōn g165) 21 Swoska bot djas ɛ di
edum koŋ nɛ Zɛɛb ɔ nɛ din ɛ Yezu Klisto. Bɔn nyɛɛg
bin, bot ɛ bis nɛ bɛ nɔɔ di ɔ, bɛ eeswos bin. 22 Ekeletyɛ

djas eeswos bin, daŋ-daŋ ɛ bot ɛ́ di esa mɛsa tɔ ndjaa
boo mɛkoozi Sezaad ɔ. **23** Beta náá, enɛm nɛ embɛɛ ɛ
Ghɛŋ Yezu Klisto nɛ Sisim Zɛɛb di nɛ biyɔ djas.

Kolɔs

1 Ye ɛ́ mam Pɔl, mot-lwoma ɛ Yezu Klisto tɔ ɛkwosak
ɛ Zɛɛb, nɛ mɔn ɛ nyɛɛg'ena Timote. **2** Bis kwyal
mɛkana mak ɛ, ɛ́tɛp bɔn Zɛɛb di pɛ tɔ ghaada Kolɔs ɔ,
bɔn nyɛɛg bina bot ɛ di sosoob tɔ ɛgwakel nɛ Klisto.
Beta náá, Zɛɛb Sɛɛg'ena djɛ bin enɛm nɛ embɛɛ nɛ
egwyem. **3** Mɛlu djas bis nɛ bulal bhɔɔ nɛ Zɛɛb, Sɛɛg ɛ
Ghɛŋ'enaka Yezu Klisto, é sok bis di edjaala etɛp'en ɛ.
4 Etɛɛ náá, bis naagwak bot elii kɔ ɛsu ɛ ɛdum ɛ koŋ ɛ
len nɛ Yezu Klisto, zɛnɔɔ kwyɛl bi di nɛ yɛ nɛ bot djas
zedum koŋ nɛ Zɛɛb ɛ. **5** Bi sa deenek ɛ, etɛɛ náá, bi ɛ́
nɛ ɛbwaalel náá, bi ɛ́ waabela sa Zɛɛb nazekoobal bin
yɛ pɛ tɔ gwoo ɛ. Eghɛŋ bi nagwak Mbɛɛ Bhaadal, ee
di mɛkpa mɛ etsɛɛtsɛ ɛ, bi naagwak bot elii kɔ ɛsu ɛ
etɛp binek. **6** Mbɛɛ Bhaadal tak naakɛ kɔ ɛko ɛ bɔs
djas. Mbɛɛ Bhaadal tak nabɛ ɛ́, ye naakan ɛdjɛ bhum
edi djas. Ye ɛ́ tyee wat dáa ye nasael pɛ yebɔ dwoo
mɛkɛn «tɔɔ» ɛ. Ye nabɛ ɛ́, é sok bɛ nagoola bin enɛm
nɛ embɛɛ e Zɛɛb ɛ. Tin, ye nabɛ ɛ́ bi naagwak nɛ ɛgu
náá, ye ɛ́ tsɛɛtsɛ náá, Zɛɛb ɛpelyaal enɛm nɛ embɛɛ
bɛ djas nɛ bot. **7** Ye ɛ́ Epafalas, mɔn nyɛɛg'es bis di
ekwyɛl ɔ, mot bis nɛ bɛ nɔɔ di esa mɛsa ɔ, nyɛ ɛ́ nadjɛ
bin mɛlyo menek. Nyɛ ɛpesa mɛsa ɛ́tɛp'en dáa mot
esosoob tɔ mɛsa ɛ Klisto. **8** Nyɛ eesa náá, bis gu dáa
Sisim na Dɛɛ di esa náá, bis kwyɛl bɔn bɛsɔ bina tɔ
ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb. **9** Ye ɛ́ ɛ́tɛp tak ɛ bis di ààkat
ɛdjaala etɛp'en, kana ɛlu ɛ bis nagwak tɛp'en eliiaa ɛ.
Bis ɛpedjaala nɛ Zɛɛb náá, nyɛ lyaal bin ɛkwosak ɛ
lɛ ɛnyɔɛpe, kɔ ɛsu etsoŋ nɛ mɛtselal mɛ Sisim'ɛ di
edjɛ ɛ. **10** Bis djaala Zɛɛb ɛ etɛɛ náá, bi neekɛ dáa
nyɛ di ekwyɛl ɛ, nɛ ɛsesa mɛsa dáa nyɛ di ekwyɛl ɛ.
Nyɛ waamyaala nɛ enɛm esa djas ee bi aadi esesa ɛ.
Deenek, bi ɛ́ waatɔ́ sok tɔ ɛgu etɛp Zɛɛb ɛnyɔɛpe. **11**
Bis ɛ́ ɛpebaadjaala nɛ Zɛɛb náá, nɛ ghwyil'ɛ di ààbɛ
nɛ ɛsik ɛ, nyɛ djɛ bin mɛghaaz ɛ́tɛp bi needjisal etɛp
djas nɛ ɛmaad ɛ́ lyem. Nɛ mɛmyaala djas, **12** bulalka
bhɔɔ nɛ Zɛɛb Sɛɛg. Ye ɛ́ nyɛy ɛ́ nasa náá, bi di bot
aabela mɛvu mɛ nyɛ nakɛk ɛ. Ye ɛ́ ɛ́tɛp bi needi bot
bɛ tɔ ɛyoŋ ɛ mɛkas. **13** Tsɛɛtsɛ nyɛ naapɛk mena si
bhel mɛbwala mɛ Satan di tɔ ghooghom ɛ, ɛ́tɛp ɛtɔ́ nɛ
nena tɔ ɛyoŋ ɛ mɔn'ɛ nyɛ di ekwyɛl ɔ. **14** Ye ɛ́ dum nɛ
mɔn'ɛ tak ɛ, nyɛ napɛk mena tɔ ɛbiyo, ye ɛ́ kɔ ɛsu ɛ lɛ
ɛ mesyem mena napelaa. **15** Klisto ɛ́ mbaŋa-mbaŋa
ɛ Zɛɛb, mot di ààbeaa ɛ. Nyɛ ɛ́ mɔn'ɛ mɛgwyak, nyɛ
boo-mot nɛ esa djas nakusaa ɛ. **16** Ye ɛ́ nɛ nɛ ɛ Zɛɛb
nakus esa djas: esa ee di pɛ tɔ gwoo nɛ yii di kɔ ɛko
ɛ bɔs ɛ, esa ee di ebeeaa nɛ mis nɛ esa di ààbeeaa
nɛ mis ɛ, esisim nɛ ekukuma esisim, bɛ mɛkoozi mɛ
esisim nɛ bɛ mɛbwala. Ye ɛ́ nɛ Klisto ɛ, esonok djas
nakusaa, ye nakusaa ɛ, kɔ ɛsu ɛ lɛ. **17** Ɛsok nɛ esonok
djas nɛ kusel, nyɛ nadi ɛ́ nyɛ moo tak. Ye ɛ́ kɔ ɛsu ɛ lɛ
ɛ, esa e bhwak djas di ekɛ ɛnyɔɛpe. **18** Ye ɛ́ nyɛy ɛ di
eedjɛɛd zɛɛga ndjaa mendjaala dáa lo mot di edjɛɛd
nyel ɛ. Ye ɛ́ nyɛ ɛ́ di ɛsuk ɛ tsik. Nyɛ ɛ́ mot mɛkɛn
Zɛɛb nalel ɛgomal pak bot ɛ nazegwyɛ ɔ, ɛ́tɛp nyɛ
neekɔk kɔ esonok djas. **19** Zɛɛb nabɛ ɛ́ nyɛ eemyam nɛ
tsɛɛtsɛ náá, mɛbwala mɛ djas di tɔ mɔn'ɛ. **20** Ye ɛ́ dum
nɛ nɛ ɛ Zɛɛb namyaal ɛbulal kwyɛl'ɛ tɔ esonok djas.
Ye ɛ́ kɔ ɛsu ɛ ghiya mɔn'ɛ nasee kɔ mɛlaaba ɛ, nyɛ
nadjɛ egwyem ɛ́tɛp bhwak djas, ye nakoozodi kɔ ɛko ɛ
bɔs nɛghu pɛ tɔ gwoo. **21** Eghɛŋ sok, biyɔ pe nadi ɛ́
ɛtsetaɛpe nɛ Zɛɛb, bi nadi ɛ́ bot ɛ mɛbhuka mɛ kɔ ɛsu
ɛbiyo bi nadi egek ɛsa ɛ, nɛ yii bi nasa ɛ. **22** Tin, nenak
Zɛɛb eesa náá, ɛgwakel bula pak biyɔ nɛ nɛ. Ye ɛ́ kɔ
ɛsu ɛ ɛsyee ɛ mɔn'ɛ, mot naka nyel'ɛ buwa etɛɛ náá,
bi needi bot ɛ dɛɛ é mis Zɛɛb, bot ɛ di ààbɛ nɛ ndjɛ,
ààkobɛ-bɛak nɛ ɛtɔn ɛ wat. **23** Tin, bi ɛ́ goka nɛ ɛdi tɔ
ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb, ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb di náá, ye
pyet ɛ kɔ epap na lyel-lyel ɛ. Deenek, sa mot ààbet
náá, bi di ɛtsetaɛpe nɛ ɛbwaalel ɛ len ee bi nabela tɔ
ɛgwak Mbɛɛ Bhaadal ɛ. Ye ɛ́ sa nagoolaa kɔ ɛko ɛ bɔs
djas ɛ. Ye ɛ́ kɔ ɛsu ɛ tak ɛ mam Pɔl mɛ moo mos mot-
mɛsa ɛ Zɛɛb. **24** Mɛ moo nenak ɛ́ nɛ mɛmyaala ɛ́tɛp
mezuk mɛ mɛ zezuk ɛ́tɛp'en ɛ. Dáa Klisto nazuk ɛ,
nyel'am pe ɛ́ tɔ mezuk ɛ́tɛp zɛɛga ndjaa mendjaala.
Ye kwyɛl ɛlɛɛ ɛ́ náá, mɛ eemyaal ɛzuk kɔ ɛsu ɛ nyel
ɛ Klisto. Mɛ zuk deenek ɔɔ, ye ɛ́ ɛ́tɛp ɛkɛl yam bim
mezuk kɔ mezuk mɛ. **25** Mɛ moo mos ɛ́ mot-mɛsa mɛ
zɛɛga ndjaa mendjaala. Zɛɛb nalwom mɛ ɛ ɛ́tɛp ɛgoola
mɛpka mɛ ɛnyɔɛpe. **26** Mɛpka mɛ tak ɛ́, mɛpka mɛ nyɛ
naloosyel ebhokak nɛ bot ɛ bhwak djas ɛ. Nenak, nyɛ
eelyaal yɛ nɛ bot ɛ zedum koŋ nɛ Zɛɛb ɔ. **(aiōn g165)** **27**
Etɛɛ náá, Zɛɛb nadi ekwyɛl náá, bɛ gu mbɛɛ sa nadi
syela ɛ, esa ee nakobelaa ɛ́tɛp bot ɛ mbyak'ɛ ɛ. Beeka
sa sɔ tak e: Klisto ɛ́ tɔ len, nyɛ ɛpedjɛ bin ɛbwaalel
náá, bi ɛ́ waabela yebɔ ɛkɛɛ tɔ duma ɛ Zɛɛb. **28** Tin, bis
ɛpegoola Mbɛɛ Bhaadal ɛ Klisto nɛ bot djas. Bis ɛpedul
mɛlɔ nɛ ɛlyo mot nɛ mot nɛ etsoŋ djas, ɛ́tɛp mot nɛ
mot neewoozal tɔ tsik Sisim, tɔ ɛgwakel bɛ nɛ Klisto.
29 Ye ɛ́ etɛp tak ɛ, mɛ di esa mɛsa mɛ na lyel-lyel. Mɛ
ɛpewa zii nɛ ghwyil ɛ Klisto di esa mɛsa tɔ lam nɛ
mɛbwala mɛ djas.

2 Mɛ kwyɛl ɛ bi gu tuub mɛ di eduu kɔ ɛsu ɛ len
ɛ, étɛp ekeletyɛ ghaada Laodhise zɛnɔɔ bɛdhiiti
ekeletyɛ di ààgu mɛ ɔ. **2** Mɛ ɛpelyel bham étɛp ɛdjɛ bin
mɛghaaz, étɛp bi neekwyɛla pak'en nɛ lyem wat. Mɛ
baakwyɛl pe ɛ, bi gu ɛnyɔɛpe esa nadi syela ee Zɛɛb
tel mena kɔ ɛsu ɛ Klisto ɛ, étɛp bi needi bɛkum ɛ bot
kɔ ɛsu ɛ tak. **3** Mɛvu mɛ etsoŋ djas, nɛ yii ɛgu ɛ etɛp e
syeela é tɔ lɛ. **4** Mɛ lɛɛ bin etɛp bak ɛ, ekaab náá, bot
ɛzɛkɛkɔp bin nɛ elɛŋ etsal. **5** Ye nakoozodi náá, mɛ
é ɛtsetaɛpe nɛ nen tɔ epuud, tin, mɛ é e ngwoob'en
tɔ Sisim. Mɛ é nɛ mɛmyaala dáa mɛ di ebee bin tɔ
ɛgwakel ɛnyɔɛpe nɛ dáa bi di epyet tɔ ɛdum ɛ koŋ
nɛ Klisto ɛ. **6** Deenek, dáa di náá, bi eezemyaal Yezu
Klisto dáa Ghɛŋ ɛ, kɛka tɔ ɛgwakel nɛ nɛ. **7** Pyetka tɔ
lɛ dáa ekaŋal e le di epyet tɔ bɔs ɛ, da bi ɛ dil tsik'en
djas kɔ lɛ. Dika ghiŋ tɔ ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb, dáa bɛ
nalyo bin ɛ, da bi é gheebubulal bhɔɔ nɛ Zɛɛb. **8** Bi
ɛkobaka, sa mot ààkɔp bin nɛ elɛŋ e etsal, etsoŋ e bot
ɛ bɔs ààval dhiiti sonok. Ye é elɛŋ etsal di ebela ɛsuk
tɔ etɛp e bot ɛ bɔs ɛ, tɔ embee sisim di edhek bot ɛ
bɔs ɛ. Yɛ ààbela ɛsuk tɔ ghwyil ɛ Klisto. **9** Etɛɛ náá, sa
djas di tɔ Zɛɛb ɛ, yɛ eezebe di tɔ nyel ɛ Klisto. Ye é
«tɔɔɔ» tɔ lɛ. **10** Ye é nɛ nɛ ɛ, bi nabela esa djas. Nyɛy é
mot di ekɔk kɔ ekukuma djas nɛ bɛmɛbwala djas ɔ. **11**
Dáa bi moo tɔ ɛgwakel nɛ Klisto ɛ, Zɛɛb eewa geka tɔ
len. Geka tak é ɛni ɛ beka, ye tok beka epuud bot ɛ
bɔs di esa ɛ. Tin, ye é beka di edus pɛ dáa Klisto ɛ,
étɛp ɛpɛk mena tɔ nyel epuud e syem ee bot di nɛ
yɛ'aak. **12** Etɛɛ náá, é ghɛŋ bi naduwa Zɛɛb ɛ, bi nabɛ é
bi eedelaa sama nɛ Klisto. Tin, biyɔ pe, bi naabaagom
sama nɛ nɛ, etɛɛ náá, bi naadum koŋ nɛ mɛbwala mɛ
Zɛɛb, mot nagomal Klisto pak bot ɛ nazegwyɛ ɔ. **13**
Eghɛŋ sok, bi nadi é bi naazegwyɛ ɛsyee ɛ sisim kɔ ɛsu
mesyem men, etɛɛ náá, bi nabɛ é àànìigelaa beka di
edus pɛ daa Zɛɛb ɛ. Tin, Zɛɛb eedjɛ bin tsik sama nɛ
Klisto, nyɛ eepel mesyem menaka djas. **14** Etɛɛ náá,
nyɛ naazenyaa mɛkana mɛ nakwyalaa étɛp ɛkwyesal
mena ndjɛ sɔs ɛ. Mɛkana mɛ tak nabɛ é ààbɛ nɛ tɛtɛ
ɛgwakel nɛ nena kɔ ɛsu ɛ mɛtiŋ nawaa tɔ tak ɛ. Zɛɛb
naazewaaz yɛ, é bema bɛ nabem Yezu nɛ yɛ é mɛlaaba
ɛ. **15** Eghɛŋ Yezu nagwyɛ kɔ mɛlaaba ɛ, ye nabɛ é, nyɛ
naadis ghwyil mɛbwala mɛ nadi pɛ tɔ embee esisim
nɛ ekukuma bɔɔ ɛ. Deenek, Zɛɛb naadhusal bɛ é mis
mɛ bot, étɛp ɛswobela eghɛŋ mɔn'ɛ. **16** É di'enek, sa bi
ààbet náá, mot pɛɛ bin kɔ ɛsu ɛ edee e dek, nɛghu
mɛnyok mɛ bi di edɛ ɛ. Sa bɛ ààkopɛɛ bin pɛɛak kɔ ɛsu
ɛ mɛbyoŋ: mɛbyoŋ mɛ ngɔn na bes, nɛghu mɛbyoŋ mɛ
dwoo sabha. **17** Etsi binek djas lyaal ɛ, esa ee aaboosael
ɛ. É dwoo pan mos, etɛp e tsɛɛtsɛ tak nyen é tɔ Klisto.
18 Sa bi aabet náá, bot ɛ mɛdhyaaz pɛ ɛko bhimis pɛ si
di eduwal efofop ɔ sa náá, bi su efute bi di egoka nɛ
ɛbela ɛ. Bɛ nɛ dyeebaghɛɛ mɛnyel dum nɛ etɛp bɛ di
ebee tɔ mɛdhyam ɛ. Mbi bot binɔk nɛ bin mɛnyel mɔɔ
é toto, etɛɛ náá, ye é esiiza bot ɛ bɔs. **19** Bɛ tokapɛ
sama nɛ Klisto mot di kukuma yɔbɔ ɔ. Ye é nyɛy é di
dáa lo, bot ɛ di dum koŋ nɛ nɛ ɔ kadi é dáa epuud nɛ
mɛtii mɛ nyel'ɛ. É di'enek, bɔɔ djas é ebomela é di
wat é wyee dáa Zɛɛb di ekwyɛl ɛ. **20** Bi naazegwyɛ
sama nɛ Klisto étɛp bi needi pɛka si ghwyil embee
esisim di kɔ ɛko ɛ bɔs ɛ. Deenek, «haa» étɛp yé bi
di dáa bot é di si bhel esa bɔs'ak? Bi ɛpemyaal náá,
bot besal bin náá, bi myaal mbi mɛtiŋ mak: **21** «Sa
waadɛ yak mbi sonok», «Sa waabowal yak mbi sonok»,
nɛghu «Ààmɛt-mɛtak!» **22** Esonok binek djas waapulel
bhis bɛ aabe yɛ ɛ! Yenek djas é, mɛtiŋ nɛ mɛlyo mɛ
bot ɛ bɔs di ekus ɛ. **23** Ye é tsɛɛtsɛ náá, mɛtiŋ menek
ɛpenɔŋel nɛ mɛlyo mɛ etsoŋ, etɛɛ náá, ye é mɛsa mɛ
etsi bɛbhaab, ɛdi é tɔ mɛsila, da gel mɛnyel mɔɔ étɛp
ɛduwal ɛ Zɛɛb. Tin, mɛtiŋ mɛ tak ààlu bɛ náá, bɛ kat
embee mɛkwosak mɔɔ.

3 Bi naazegom sama nɛ Klisto pak bot ɛ nazegwyɛ ɔ. É
di'enek, saaka esa ee di pɛ tɔ gwoo ɛ, pɛ kyee Klisto
di ndiidel pɛ mbɔ eghɛŋ ɛ Zɛɛb ɛ. **2** Waka esimza bin
tɔ esa ee di pɛ tɔ gwoo ɛ, ààbɛ tɔ esa di kɔ ɛko ɛ bɔs ɛ.
3 Etɛɛ náá, bi eezegwyɛ. Tin, tsik'en ɛ syela e mɛmbɔ
mɛ Klisto, pɛ daa Zɛɛb. **4** Tɛtɛ tsik'en é Klisto. Eghɛŋ
Klisto aatuula ɛ, biyɔ pe é waatuula sama nɛ nɛ étɛp
ɛdi tɔ duma yɛ. **5** Saka náá, esa ee di edjɛ bin gwyes
ɛsa ɛkwosak epuud ɛ, gwyɛ. Esa é tak é: mɛzɔ, esa di
edjɛ edhuud ɛ, ekaa, embee mɛkwosak, dɔɔb mɛvu.
Etɛɛ náá, dɔɔb mɛvu é dhatyee ɛduwal ɛ bɛnaghisɛ. **6**
Mbi mɛfulu menek é di esa náá, Zɛɛb kpaa ɛbuk nɛ
bot ɛ di ààlooba nɛ nɛ ɔ. **7** Beeka dáa bi nadi ekɛ, é
sok tsik'en nadi ye dinaa si bhel mesyem menek ɛ. **8**
Nenak, bi goka é, bi kat etɛp bak: ɛbuk, ɛkpaa ɛ lyem,
mbee lyem. Sa mbee ɛkpa ɛ wat, nɛghu mɛlee ààwyis
tɔ enuub ben. **9** Sa bi ààdi nɛ elɛŋ etsal pak'en, katka
mɛfulu men e na mwa, nɛ esesɛɛ bi nasesa sok ɛ. **10** Yɛ
kabɛ biyɔ ɔ, bi moo é nɛ mɛfulu mɛ na bes, bi moo é
bot ɛ na bes e Zɛɛb Mɛkus-bot yenaka. Nyɛy é di esa
ngwyis náá, bi nɔŋel nɛ nɛ, étɛp bi neegu nyɛ ɛnyɔɛpe.
11 Ye tokapɛ nɛ mbɛk pak bot ɛ mbyak eYuda, nɛ bot
ɛ di ààbɛ bot ɛ mbyak eYuda ɔ, pak mot zeni beka,
nɛ mot di ààni beka ɔ. Ye tokapɛ nɛ ndjoŋ, ààbɛ nɛ

mot di àègu mɛkana ɔ, ààbɛ nɛ kwom, nɛghu mot di pɛka ɔ. Tin, sa di nɛ mɛtaŋ ɛbuɛpe ɛ, ye ɛ́ Klisto, nyɛy ɛ́ di djas tɔ ɛ́tɛp'enaka. 12 Bi moo ɛ́ bɔn ɛ Zɛɛb, nyɛ naazesɛ́ɛ bin nɛ ɛkwyɛl ɛ bin. Ye ɛ́ ɛ́tɛp tak ɛ di náá, bi goka ɛ́ di nɛ mɛsila, nɛ lyem ghoŋ, nɛ enɛm esa, nɛ mɛtela zɛnɔɔ ɛmaad ɛ lyem. 13 Djisalelka pak'en, da bi ɛ́ baapelel pak'en. Ye ɛ́ bɛ náá, mot ngɔt ɛ nɛ ndjɛ nɛ mɔn sɔ mot ɔ, dáa Ghɛŋ napel bin ɛ, nyɛy pe goka ɛ́ nɛ ɛpel mɔn sɔ. 14 Daŋ-daŋ ɛ́ náá, kwyɛlelka pak'en, etɛɛ náá, kwyɛl ɛ́ di esa náá, bi di tɔ ɛgwakel ɛnyɔɛpe. 15 Beta náá, egwyem ɛ Klisto djɛɛd ebhum elyem bin. Etɛɛ náá, ye ɛ́ kɔ ɛsu ɛ egwyem binek ɛ Zɛɛb nadjóo bin ɛ́tɛp bi needi ekyes e nyel wat. Deenek, bulalka nyɛ bhɔɔ ɛ́ mɛwala djas. 16 Beta náá, mɛkpa ɛ Klisto nɛ mɛvu mɛ tak djas di tɔ len. Lyoelka pak'en, dulelka mɛlɔ pak'en nɛ etsoŋ djas. Tiika membi mɛ mɛdjeeb mɛ Zɛɛb djas nɛ lyem wat, nɛ ɛbulal ɛ bhɔɔ tɔ mɛdjeeb mɛ di edjɛ duu nɛ Zɛɛb ɛ, zɛnɔɔ mɛdjeeb mɛ Sisim na Dɛɛ di etel ɛ. 17 Mɛsa mɛ bi aadi esa djas ɛ, nɛ mɛpka aadi ewyis tɔ enuub'en ɛ, saka yɛ nɛ din ɛ Ghɛŋ Yezu tɔ ɛbulal ɛ bhɔɔ nɛ Zɛɛb Sɛɛg kɔ ɛsu ɛ lɛ. 18 Biyɔ boa, loobaka nɛ botom bin, dáa di egoka náá, ye sael ɛ́ mis mɛ Ghɛŋ ɛ. 19 Yɛ kabɛ biyɔ botom ɔ, kwyɛlka bɛl bin, sa bi àèlyel elyem nɛ nɔɔ. 20 Bɔn, loobaka nɛ bɛbyael bin, etɛɛ náá, ye ɛ́ sa Ghɛŋ di emyaala nɛ yɛ ɛ. 21 Biyɔ bɛ sɛɛg ɛ bɔn, sa bi àèsa náá, bɔn bin kpaa lyem, ɛ́ kaab náá, esimza bɔɔ ɛzɛkɛpulel. 22 Ekwom, loobaka nɛ etɛp djas ekukuma bin di kɔ ɛko ɛ bɔs aalɛɛ bin ɛ. Yɛ àègoka náá, ɛlooba ɛ len nɛ nɔɔ zodi ɛ́ sok bɛ di tin mendiidel egwyak bin, ɛ́tɛp bɛ neemyaala nɛ nen. Tin, loobaka nɛ nɔɔ nɛ lyem sɛŋ, kɔ ɛsu ɛ ɛduwal ɛ bi di eduwal Ghɛŋ ɛ. 23 Ye nakoozodi mɛsa men djas bi di esa ɛ, saka yɛ nɛ lyem wat dáa bot ɛ di esa mɛsa ɛ Ghɛŋ ɛ, àèbɛ nɛ mɛnyaad dáa bot ɛ di esa mɛsa mɛ bot ɛ. 24 Guka náá, Ghɛŋ ɛ́ waadjɛ bin efute, bi ɛ́ waabela ekum ee nyɛ nakwom ɛ́tɛp bot bɛ ɛ. Etɛɛ náá, tɛtɛ kukuma ee bi di esa mɛsa mɛ ɔ, ye ɛ́ Ghɛŋ Klisto. 25 Tin, mot di sa ɛbiyo ɔ, nyɛ aabela efute e mɛsa mɛ, etɛɛ náá, Zɛɛb àèwa mbɛk pak bot.

4 Biyɔ ekukuma, beka ekwom bin ɛnyɔɛpe tɔ epiki àèbɛ nɛ mɛkɔŋ. Nɛ tsɛɛtsɛ guka náá, bi ɛ́ pe ɛ nɛ kukuma pɛ tɔ gwoo. 2 Djaalaka Zɛɛb tɔ esososob. É sok bi di edjaala Zɛɛb ɛ, dika ndjem da bi ɛ́ ɛbulal nyɛ bhɔɔ. 3 É sok bi di edjaala Zɛɛb ɛ, bi goka ɛ́ nɛ ɛbaadjaala pe ɛ́tɛp'es, etɛɛ náá Zɛɛb needjɛ bis tɛtɛ ze ɛgoola Mbɛɛ Bhaadal yɛ. Mbɛɛ Bhaadal tak nabɛ ɛ́, ɛgoola etɛp e Klisto di syela ɛ. Deenek, dum nɛ tɛp tak ɛ mɛ di nenak ɛ́ membok'ak. 4 Djaalaka nɛ Zɛɛb etɛɛ náá, mɛ neegoola bhaadal tak popoopwon dáa mɛ di egoka náá, mɛ sa ɛ. 5 Kɛka nɛ etsoŋ djas ɛ́ mis mɛ bot ɛ́ di àèdum koŋ nɛ Klisto ɔ. Bi ɛ́ di nɛ ghwyil ɛsa bɛ enɛm esa ɔɔ, saka yɛ. 6 Betka náá, mɛpka di ewyis tɔ enuub bin ɛ, ye di mbɛɛ mɛkpa nɛ mɛtela djas nɛ mɛgwom dáa mɛsɔn, ɛ́tɛp bi neegu dáa bi di egoka nɛ ɛyala mot nɛ mot ɛ. 7 Tisik, mot mena nɛ bɛ nɔɔ di egyee ɔ, sososob mɔn ɛ nyɛɛg'ena yenɔk tɔ mɛsa ɛ Ghɛŋ, nyɛ waadjɛ bin menduk mam djas. 8 Mɛ dhis nyɛ ɛ ɛ́tɛp nyɛ eezɛdjɛ bin menduk mes, nɛ ɛbaadjɛ bin mɛghaaz. 9 Nyɛ ɛpezyɛ sama bɛ nɛ Oneezim, sososob mɔn ɛ nyɛɛg'ena tɔ ɛdum ɛkoŋ nɛ Zɛɛb, nyɛ ɛ́ ngɔt tɔ bɔn nyɛɛg bena, nyɛ waalɛɛ bin ɛtɛp djas di edhaa wak ɛ. 10 Aalistaalak mot bis nɛ nɛ di ɛ́ membok ɔ, bɛ nɛ Malak mɔn ɛ nyɛɛg ɛ Bhaalnabhas, bɛ eeswos bin. Bi naazegwak mɛtiŋ mɛ bis nadjɛ bin dum nɛ Malak ɛ, nyɛ kum penek ɔɔ, beka nyɛ ɛnyɔɛpe. 11 Yezu mot di ebaadjóoaa Yustus ɔ, nyɛ eeswos bin. Bot binɔk bɛlɛl ɛ, ba bim ekeletyɛ bot ɛ mbyak eYuda di esa mɛsa mɛ ɛyoŋ ɛ Zɛɛb bis nɛ bɛ nɔɔ ɛ. Deenek, bɛ ɛ́ naadyeebadjɛ mɛ mɛghaaz. 12 Epafalas, mɔn ɛ nyɛɛg'en mot nadus pɛ kyee dik'en ɔ, nyɛ eeswos bin pe. Nyɛ ɛ́ kwom ɛ Yezu Klisto, nyɛ àèkat ɛdjaala Zɛɛb kɔ ɛsu ɛ len. Etɛɛ náá, bi neepyet ɛnyɔɛpe ɛ́tɛp ɛdum ɛ koŋ ɛ len nɛ Zɛɛb neetó sok, deenek, bi neegheesesa ɛkwosak ɛ Zɛɛb. 13 Mɛ ɛ́ nɛ ghwyil ɛke kɔ ɛsu ɛ lɛ náá, nyɛ ɛpedyeebasa mɛsa ɛbuɛpe kɔ ɛsu ɛ len, kɔ ɛsu ɛ ekeletyɛ e ghaada Laodhise, nɛ ekeletyɛ ghaada Yeelapolis. 14 Luk mɔn ɛ nyɛɛg'ena mot di dhɔkɔtɔlɔ ɔ, bɛ nɛ Dhemas eeswos bin. 15 Swoska bɔn nyɛɛg bina di pɛ tɔ ghaada Laodhise ɔ, dɔɔ nɛ Nymfa zɛnɔɔ bot ɛ zɛɛga mendjaala di esɛɛga pɛ tɔ ndjaŋ'ɛ ɔ. 16 Bhis bi aasilal ɛlaa mɛkana mak ɛ, kyeedka yɛ pɛ daa bot ɛ di pɛ ghaada Laodhise ɛ. Saka deenek, ɛ́tɛp ye neelaŋaa tɔ zɛɛga ndjaa mendjaala mɔɔ, da bi ɛ́ laa mɛkana mɛ mɛ nadhis pɛ yɔbɔ ɛ. 17 Lɛɛka nɛ Alsipe náá: «Wɔ ɛ́ kobaka! Wɔ goka ɛ́ nɛ ɛsilal ɛnyɔɛpe mɛsa mɛ Ghɛŋ nadjɛ wɔ ɛ.» 18 Ye ɛ́ mam Pɔl mɛ ɛmet ɛkwyal mɛkpa mɛ mɛswosel mak nɛ mbɔ'am met. Sa bi àèdjisa náá, mɛ ɛ́ ɛ́ membok. Beta náá, enɛm nɛ embɛɛ e Zɛɛb di nɛ nen.

Tɛsalonik yii Mɛkɛn

1 Ye É mam Pɔl zɛnɔɔ Silas nɛ Timote, bis kwyal
mɛkana mak É étɛp bot ɛ zɛɛga mendjaala ghaada
Tesalonik, bot ɛ di bot ɛ Zɛɛb Sɛɛg'ena dɔɔ nɛ Yezu
Klisto ɔ: beta náá, enɛm nɛ embɛɛ nɛ egwyem di nɛ
nen! **2** Bis nɛ bulal bhɔɔ nɛ Zɛɛb mɛlu djas kɔ ɛsu ɛ
len. Eghɛŋ bis djaala É, bis nɛ baadjaala kɔ ɛsu ɛ biyɔ
djas. **3** Sok bhwoob Zɛɛb Sɛɛg'ena bis nɛ taala mɛlu
djas nɛ ghiŋ ɛdum ɛ koŋ ɛ len nɛ Zɛɛb, nɛ mɛsa mɛ
kwyɛl zɛnɔɔ ɛbwaalel bi di nɛ yɛ nɛ Ghɛŋ'enaka Yezu
Klisto ɛ. **4** Bɔn nyɛɛg, bis nɛ gu náá, Zɛɛb nɛ kwyɛl
bin, nyɛ nasɛ́ɛ bin ɛ étɛp bi needi bɛ. **5** Deenek, É sok
bis nagoola bin Mbɛɛ Bhaadal ɛ, ye nabɛ É ààbɛ mɛkpa
nɛ mɛkpa totɔ. Tin, ye nabɛ É nɛ ghwyil mɛbwala, nɛ
Sisim na Dɛɛ dɔɔ nɛ ɛbwaalel djas. É sok mena nadika
sama É, bi nabee mɛfulu mɛ bis nadi nɛ yɛ kɔ ɛsu ɛ
len ɛ. **6** Tin, bi naabaŋa mɛfulu mes, nɛ yii Ghɛŋ. Ye
nakoozodi mezuk men, bi naabalamyaal mɛkpa ɛ Zɛɛb
nɛ mɛmyaala Sisim na Dɛɛ di edjɛ ɛ. **7** É di'enek, bi
moo É bot ɛ di náá, bot ɛ zedum koŋ nɛ Zɛɛb pɛ ghaada
Masedwan nɛ bot ɛ ghaada Akayi aakadu mɛfulu mɔɔ
ɔ. **8** Tin, ye É kɔ kyee dik'en ɛ mɛkpa ɛ Ghɛŋ nakan
ɛgoolaa, da ye É djala kyee dik Masedwan djas nɛ kyee
dik Akayi. Tin, bot djas nɛ gu ɛdum ɛ koŋ ɛ len nɛ
Zɛɛb, bis tok nɛ ghwyil ɛbaalii kɔ ɛsu ɛ tak. **9** Bot djas
ɛpelii dáa bi nabe bis É sok bis nadi pɛ yebɔ ɛ, nɛ dáa
bi nakat ɛduwal ɛ bɛzɛɛb ɛ ekpaka-kpaka étɛp ɛdum
ɛ koŋ nɛ Zɛɛb. Nyɛ É tɛtɛ Zɛɛb, mot di nɛ tsik ɔ. **10**
Tinaak, bi ɛpebwood náá, mɔn'ɛ mot di edus pɛ tɔ
gwoo ɔ zyɛ. Mɔn'ɛ tak É Yezu, mot Zɛɛb nagomal pak
bot ɛ zegwyɛ ɔ. Ye É mɔn'ɛ tak É kwaapɛk mena É epɛ́ɛ
e Zɛɛb di ezyɛ ɛ.

2 Bɔn nyɛɛg, biyɔ bɛmet nɛ gu ɛnyɔɛpe náá, bis nabɛ
É ààzyɛ pɛ yebɔ yii gwyes. **2** Bi nɛ baagu náá, É
ghɛŋ sok, bis naaleeaa nɛ ɛtiigaa pɛ kɔ ghaada Filip.
Tin, Zɛɛb naadjɛ bis mɛghaaz mɛ ɛgoola bin Mbɛɛ
Bhaadal tɔ boo tuub bis nadi eswak nɛ yɛ ɛ. **3** Etɛɛ
náá, mɛlyo mɛ bis di elyo bin ɛ, ye tok esuwa-esuwa
etsal. Ye tok etɛɛ náá, bis naazewo ze. Tin, bis ààsaŋ
ɛkɔɔ mot. **4** Tin, bis zolii É dáa Zɛɛb di ekwyɛl ɛ. Etɛɛ
náá, nyɛ eebee náá, nyɛ É nɛ ɛbwaalel nɛ nes, nyɛ
bookyeed bis, bis kɛgoola Mbɛɛ Bhaadal. É di'enek, bis
ààsaa náá, bot ɛ bɔs myaala nɛ nes, bi saŋ É náá, Zɛɛb
myaala nɛ nes, nyɛy mot di egu esiiza e elyem bis ɔ. **5**
Biyɔ bɛmet nɛ gu ɛnyɔɛpe náá, bis ààlii wak étɛp ɛkɔp
ɛ bot, tin, ɛkwosak ɛ les nabɛ É ààbɛ étɛp bis needi tɔ
dɔɔb epata kɔ elo bin. Zɛɛb É tyaasɛs yisɔ. **6** Bis nabɛ É
ààsaa náá, bot djɛ bis duu, ye nakoozodi biyɔ nɛghu
bɛdhiiti bot. **7** Tin, dáa ye di náá, bis É bot ɛ lwoma ɛ
Klisto ɛ, bis nabɛ É nɛ ghwyil ɛnɛɛg bin si mɛtiŋ mes.
É di'enek, É sok bot nadika É, bis nadi É nɛ mɛsila nɛ
nen dáa moma di ekwyɛɛg bɔn bɛ ɛ. **8** Deenek, bis
nabɛ É, bis moo nɛ kwyɛl nɛ nen dhaa tyɛ. Kwyɛl tak
naasa náá, bis nàzosik kɔ ɛdjɛ bin Mbɛɛ Bhaadal Zɛɛb.
Tin, ye nabɛ É bis naakwyɛl ɛdjɛ bin, dɔɔ nɛ tsik'es. Ye
nabɛ É, bi moo nɛ boo mɛtaŋ É mis mes. **9** Bɔn nyɛɛg
bi ɛpetaala nɛ mezuk mes nɛ etuŋ bis. Tin, bis nadi
É tɔ mɛsa mwos nɛ pum ekaab náá, bis ɛzɛkɛdi nɛ
nen boo ɛbɛp, ye ɛ deenek ɛ bis di egoola bin Mbɛɛ
Bhaadal Zɛɛb. **10** Biyɔ É di bɛtyaasɛs bis, dɔɔ nɛ Zɛɛb
pe É tyaasɛs yis náá, bis nabɛ É bis naakɛ tɔ epiki, tɔ
edɛɛ, ààlyoaa djin É mis mɛ biyɔ bot ɛ zeedum koŋ
nɛ Zɛɛb ɔ. Tin, ye tok nɛ mot aazyɛ zɛmwana nɛ nen
dum nɛ mɛfulu mes. **11** Bi nɛ baagu náá, bis nadi nɛ
nen ɛ dáa sɛɛg bɔn di étɛp bɔn bɛ ɛ. **12** Tin, bis nabɛ É,
bis naadjɛ bin mɛghaaz nɛ mɛlyo. Bis naawaab nɛ nen
nɛ ghwyil djas náá, bi kɛ tɔ epiki dáa Zɛɛb di ekwyɛl ɛ.
Nyɛy mot di ekwyɛl náá, bi ni tɔ ɛyoŋ ɛ lɛ, étɛp bi
neebela di tɔ duma yɛ ɔ. **13** Bis ɛpebulal bhɔɔ nɛ Zɛɛb
etɛɛ náá, É ghɛŋ bis nagoola bin mbɛɛ Bhaadal ɛ, bi
naagwak yɛ. Tin, bi naamyaal yɛ dáa mɛkpa mɛ Zɛɛb,
ààbɛ dáa mɛkpa mɛ bot ɛ bɔs. Deenek, nɛ tsɛɛtsɛ ye É
mɛkpa mɛ Zɛɛb, ye É di esa mɛsa tɔ len, biyɔ bot ɛ
zedum koŋ nɛ Zɛɛb ɔ. **14** Bɔn nyɛɛg bam, bi eebaŋa
ezɛɛga mendjaala Zɛɛb di pɛ kyee dik Yude ɛ, bot ɛ
di tɔ ɛgwakel nɛ Yezu Klisto ɔ. Bi naazuk étɛp bot
ɛ kyee dik'en, ye É dhatyee bot ɛ ezɛɛga mendjaala
menek zezuk étɛp bot ɛ mbyak eYuda ɛ. **15** Bɛ naagó
Ghɛŋ Yezu nɛ bɛngoolel-mɛkpa Zɛɛb, bɔɔ É di ewa
mena tɔ tsik mezuk. Deenek, Zɛɛb ààmyaala nɛ nɔɔ,
bɛ moo É bot ɛ bhyen ɛ bot ɛ bɔs djas. **16** Deenek, bɛ
ɛpekwyɛl ɛlu bis náá, bis nàgoola bot ɛ di ààbɛ bot ɛ
mbyak eYuda ɔ, Mbɛɛ Bhaadal di nɛ ghwyil ɛtsik bɛ ɔ.
É di'enek, bɛ É kuku ɛbil ɛ mesyem kɔ mesyem mɔɔ bɛ
di ezezyɛ nɛ ɛsesa sok ɛ. Tin, ɛbuk ɛ Zɛɛb moo É kɔ
lɔɔ. **17** Bɔn nyɛɛg, yɛ kabɛ bisɔ ɔ, bis bɛka nɛ nen ɛ edi
ba mɔn ɛwala batsa, mena bɛkaka É edi, tin, menaka
É edi wat tɔ sisim. Bis É nɛ boo ɛkwosak náá, mena
baabomaka, dum nɛ tɛp tak ɛ bis di esa mɛghaaz étɛp
ɛkum pɛ yibɔ. **18** Bis ɛpekwyɛl náá, bis baazyɛ pɛ yibɔ.
Deenek, mam Pɔl, esok nɛ esok mɛ nadi É nɛ gwyes
ɛzyɛ penek, tin, Satan nadi elu bis. **19** Deenek, ye tok

bɛdhiiti bot, ye ɛ́ biyɔ ɛ́ di ɛbwaalel ɛ les nɛ mɛmyaala mes, bi ɛ́ kɔtɔ duu yes ee bis aadiig bet é mis mɛ Ghɛŋ Yezu é sok nyɛ aabula ɛ. 20 Deenek, nɛ tsɛɛtsɛ biyɔ ɛ́ di edjɛ bis duma nɛ mɛmyaala!

3 Tin, dáa ye nadi náá, bis nabɛ ɛ́ ààkabɛ nɛ ghwyil ɛmaad ɛ, bis naabee náá, ye goka ɛ́ bis lik bisɔ bɛmet kɔ ghaada Atɛn. 2 Deenek, ye bɛ ɛ́ bis eekyeed mɔn nyɛɛg'es Timote mot bis nɛ bɛ nɔɔ di egyee tɔ mɛsa mɛ ɛgoola Mbɛɛ Bhaadal ɛ Klisto ɔ. Nyɛy ɛ́ di egoka ɛ nɛ ɛdjɛ bin ghwyil nɛ mɛghaaz étɛp ɛdum ɛ koŋ ɛ len nɛ Zɛɛb. 3 Deenek, mot ngɔt tɔ len needi ààkwyit tɔ mɛtiiga mɛ bɛ di etiig bis ɛ. Bi nɛ gu biyɔ bɛmet náá, etɛp djas ee bis di ebee wak ɛ, ye ɛ́ Zɛɛb nyɛ ɛmet ɛ nadi ekwyɛl náá, bis boma nɛ yɛ. 4 Eghɛŋ bis nadi pɛ yebɔ ɛ, ye nabɛ ɛ́ bis naalɛɛ bin náá, bis ɛ́ waatiigaa. Ye ɛ́ sa bis di boma nɛ yɛ ɛ, bi nɛ gu yɛ ɛnyɔɛpe. 5 Dáa mɛ nadi ààkabɛ nɛ ghwyil ɛmaad ɛ, ye ɛ́ étɛp tak ɛ mɛ nalwom Timote, nyɛ neezɛbaŋa bis menduk mɛ ɛdum ɛ koŋ ɛ len nɛ Zɛɛb. Mɛ nadi ɛ́ nɛ bwoo náá, Satan ɛzɛkɛwa bin tɔ mɛbhowal, é di'enek, pe mɛsa mɛ bis nasa kɔ ɛsu ɛ len naagwyɛ kɔ toto. 6 Dáa ye di náá, Timote eezebula pɛ daa les ɛ, nyɛ eebaŋa bis tɛtɛ Bhaadal dum nɛ kwyɛl dɔɔ nɛ ɛdum ɛ koŋ ɛ len nɛ Zɛɛb. Nyɛ eelɛɛ bis náá, bi nɛ taala bis ɛbuɛpe, ɛkwosak ɛ len ɛ náá, mena baabomaka dáa bisɔ pe baadi ekwos ɛ. 7 É di'enek bɔn nyɛɛg, tɔ etuŋ nɛ mezuk mes djas, ɛdum ɛ koŋ ɛ len nɛ Zɛɛb naadjɛ bis mɛghaaz. 8 Nenak, bis ɛ tɔ mɛmyaala nɛ tsik etɛɛ náá, bi ɛ́ ghiŋ tɔ ɛgwakel nɛ Ghɛŋ. 9 «Ha!» Bis aadi ààbulal bhɔɔ nɛ Zɛɛb dhaa nyel tin dáa, dhi bisɔ ebee mbi mɛmyaala mɛ bi di edjɛ bis é mis mɛ Zɛɛb ɛ? 10 Mwos nɛ pum bis nɛ wa zii é ɛdjaala Zɛɛb étɛp mena neebaabomaka. Etɛɛ náá, bis neebaadjɛ bin sa bi di ààbɛ nɛ yɛ tɔ ɛdum ɛ koŋ ɛ len nɛ Zɛɛb ɛ. 11 Beta náá, Zɛɛb Sɛɛg'ena nyɛy ɛmet nɛ Ghɛŋ'enaka Yezu djɛ bis ze mɛ ɛzyɛ pɛ yibɔ! 12 Beta náá, Ghɛŋ sa náá, kwyɛl bi di nɛ yɛ pak'en, nɛ kwyɛl bi di ekwyɛl bot djas ɛ gheetetɔ́ sok. Tin, kwyɛl tak goka nɛ ɛdi ɛ́ dáa kwyɛl bis di ekwyɛl bin ɛ. 13 Beta náá, Ghɛŋ djɛ bin mɛghaaz étɛp bi needi bot ɛ na dɛɛ ààbɛ nɛ ndjɛ é mis mɛ Zɛɛb Sɛɛg'enaka, nɛ é sok Ghɛŋ'enaka Yezu aazyɛ nɛ bot bɛ djas ɛ. Amɛn!

4 Bɔn nyɛɛg, bis naazelyaal bin dáa bi di egoka nɛ ɛkɛ ɛ étɛp Zɛɛb neemyaala nɛ nen ɛ. Tsɛɛtsɛ, bi nɛ sa yɛ. Nenak, bis ɛpedjaala nɛ nen nɛ din ɛ Ghɛŋ Yezu, baasaka kɛdhaa ee bi nadi esesa sok ɛ. 2 Tin, bi nɛ gu mɛlyo mɛ bis zedjɛ bin dum nɛ Ghɛŋ Yezu ɛ ɛnyɔɛpe. 3 Gwakeka ɛkwosak ɛ Zɛɛb: Bi goka ɛ́ nɛ ɛdi bot ɛ na dɛɛ, sa bi ààdi tɔ membyam. 4 Deenek, mot nɛ mot gu ɛbaal ɛ nyel'ɛ tɔ é dɛɛ nɛ duu djas. 5 Sa wɔ ààbet náá, embee mɛkwosak dhaa wɔ ghwyil, dáa bot ɛ di ààdi bot ɛ mbyak eYuda ɔ, bot ɛ di ààgu Zɛɛb ɔ. 6 Tin, tɔ etɛp bak, sa mot ààsa mɔn nyɛɛg ɛbiyo, nɛghu ɛkɔɔ nyɛ. Ye nabɛ ɛ́ bis eelɛɛ bin, bis naadul bin mɛlɔ náá, Ghɛŋ ɛ waawa bot ɛ di esa membi etɛp binek ɔ é feŋ. 7 Tin, Zɛɛb nabɛ ɛ́ ààdjóo mena étɛp mena needika tɔ mɛzɔ. Ye nabɛ ɛ́ étɛp mena needika tɔ é dɛɛ. 8 Ye ɛ́ étɛp tak ɛ, di náá, mot di ebyen mɛlyo mak ɔ, nyɛ ààbyen mot. Tin, nyɛ byen ɛ́ Zɛɛb mot di edjɛ bin Sisim na Dɛɛ ɔ. 9 É di'enek, bi tok nɛ gwyes náá, bɛ kwyal bin mɛkana kɔ ɛsu ɛ kwyɛl pak'en. Etɛɛ náá, Zɛɛb naalyaal bin dáa bi di egoka nɛ ɛkwyɛla pak'en ɛ. 10 Kwyɛl tak ɛ, bi di etel nɛ bɔn nyɛɛg bin djas di tɔ Masedwan ɔ. Tin, bɔn nyɛɛg bis, bis ɛpedjɛ bin mɛghaaz étɛp bi neebaasa dhaa ee bi nadi esesa sok ɛ. 11 Tin, saaka náá, bi di tɔ egwyem, waka lyem tɔ etɛp bin ɛmet, saka mɛsa nɛ nɛ mɛmbɔ men ɛmet, dáa bis naloolyo bin ɛ. 12 É di'enek, mɛfulu men é mis mɛ bot di ààdum koŋ nɛ Zɛɛb ɔ, yɛ waasa náá, bɛ djɛ bin duu. Tin, bi aanàdi ɛbɛp étɛp dhiiti mot. 13 Bɔn nyɛɛg, ɛkwosak ɛ les ɛ́ náá, bi gu etsɛɛtsɛ kɔ ɛsu ɛ bot ɛ nazegwyɛ ɔ, etɛɛ náá, bi needi ààdi nɛ mɛnwyaad tɔ lyem dáa bɛdhiiti bot, bot ɛ di ààdi nɛ ɛbwaalel ɔ. 14 Bis nɛ ɛmyaal náá Yezu naagwyɛ gom bhis ɛsyee. Tin, bis nabaamyaal náá, kɔ lo ɛ Yezu, Zɛɛb ɛ waagomal bot djas nagwyɛ bɔɔ edum koŋ nɛ Yezu ɔ. 15 Beeka sa bis di elyo bin dum nɛ mɛkpa ɛ Ghɛŋ ɛ. Ye tok náá, bot aalik nɛ tsik kɔ bɔs é ghɛŋ Ghɛŋ aazyɛ ɔ aapaaleebyet tó tɔ gwoo, ɛsok nɛ bot ɛ nazegwyɛ ɔ. 16 É di'enek, bot waagwak boo tsim ekomande, gwood boo kukuma efofop, zɛnɔɔ bham tɔŋ ɛ Zɛɛb. Tin, Ghɛŋ nyɛ ɛmet aasul tɔ gwoo. Deenek, bot ɛ nazegwyɛ bɔɔ edum ɛ koŋ nɛ Klisto ɔ, bɔɔ ɛ́ aapaadi bot ɛ mɛkɛn é ɛgom. 17 Bhii tak, bot aadi nɛ tsik kɔ bɔs dwoo lɛɛg ɔ, bɛ waabyet sama nɛ bot ɛ́ nazegom bhis ɛsyee ɔ tó tɔ gwoo, tɔ eguud pɛ ɛko étɛp ɛkɛboma nɛ Ghɛŋ. É di'enek, mena aakadika ɛ́ kɔm-kɔm sama nɛ Ghɛŋ. 18 Djɛelka mɛghaaz pak'en nɛ mɛkpa mak.

5 Bɔn nyɛɛg, bi tok nɛ gwyes náá, bɛ kwyal mɛkana kɔ ɛsu etɛp bak étɛp bi neegu ɛwala nɛ dwoo etɛp bak djas aasael ɛ. 2 Etɛɛ náá, biyɔ bɛmet nɛ gu ɛnyɔɛpe náá, dwoo Ghɛŋ aabula ɛ, yɛ aadi ɛ́ zaka. Tin, nyɛ aazyɛ ɛ́ é pum dáa mot djii. 3 Eghɛŋ bot aakeke náá:

«Bis ɛ́ ɛnyəɛpe, bis ɛ́ tə egwyem ɛ» É di'enek ɛ́, mezuk
aatuula kə ləə zaka, dáa moma di egwak ɛbɛl ɛ. Tin,
mot ngɔt aanàkwaadi kiid e mezuk menek. 4 Deenek,
biyə bɔn nyɛɛg, bi tok tə ghooghom etɛɛ náá, dwoo
tak neetuula bin zaka dáa mot djii di etuula tə ndjaŋ
ɛ. 5 Nɛ tsɛɛtsɛ biyə djas ɛ́ bot ɛ gwyɛ, bot ɛ mwos.
Tin, mena tokeka bot ɛ pum, ààbɛ bot ɛ ghooghom. 6
Tin, sa mena ààdjaakasi dáa bɛdhiiti bot, mena goka ɛ́
nɛ ɛdi ɛ́ ndjem, nɛ ɛdi ɛ bot ɛ di edil elyem ɔ. 7 Bot
ɛ́ di edja gɔ ɔ, bɛ dyeebadja gɔ ɛ é pum. Bot di edɛ
mɛnyok ɔ, bɛ dyeebadi nɛ elangi tak ɛ é pum. 8 Yɛ
kabɛ menabɛlka bot ɛ mwos ɔ, mena gokaka ɛ́ nɛ ɛdi
bot ɛ ɛdil ɛ lyem. Djhoonɔɔka ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb,
nɛ kwyɛl dáa ghun, da ɛbwaalel ɛ tsik ɛdi dáa kɔtə
dɛɛb ɛ. 9 Deenek, Zɛɛb nabɛ ɛ́ ààdjóo mena étɛp nyɛ
neepɛ́ɛ mena, tin, ye nabɛ ɛ́ étɛp mena needika nɛ
tsik nɛ din ɛ Ghɛŋ'enaka Yezu Klisto. 10 Klisto nagwyɛ
ɛ́ kə ɛsu ɛlena, étɛp mena needika nɛ tsik sama nɛ nɛ
ye nakoozodi náá, menaka ɛ́ ndjem, nɛghu menaka ɛ́
é gɔ́. 11 Djɛelka mɛghaaz nɛ lyoel pak'en tə ɛdum ɛ
koŋ nɛ Zɛɛb dáa bi di boozezyɛ nɛ ɛsesa sok ɛ. 12 Bɔn
nyɛɛg, bis waab nɛ nen náá, bi duwal bot ɛ di esa mɛsa
pak'en ɔ, bot ɛ Ghɛŋ nalwom bɛ náá, bɛ djɛɛd bin nɛ
ɛdul ɛ bin mɛlə ɔ. 13 Tin, lyaalka bɛ náá, bi nɛ looba
nɛ nɔɔ, bi ɛ́ nɛ kwyɛl nɛ nɔɔ dhaa tyɛ étɛp mɛsa mɛ bɛ
di esa ɛ. Dika tə egwyem pak'en. 14 Bɔn nyɛɛg, bis
ɛpedjɛ bin mɛghaaz náá: Dulka elɛtɛ bot mɛlə, djɛka
bot ɛ di nɛ bwoo ɔ, mɛghaaz, kwyeeka bɛtsakbel ɛ bot,
dika nɛ ɛmaad ɛ lyem nɛ bot djas. 15 Bi ɛkobaka, sa
mot ààbulal ɛbiyo nɛ ɛbiyo. Tin, gheesaaka enɛm esa
pak'en dəə nɛ bot djas. 16 Dika mɛlu djas tə mɛmyaala.
17 Djaalaka ngwyis, 18 bulalka bhəə nɛ Zɛɛb é etɛp
djas, yenek ɛ́ ɛkwosak ɛ Zɛɛb dum nɛ biyə bot ɛ di tə
ɛgwakel nɛ Yezu Klisto ɔ. 19 Sa bi ààlu Sisim na Dɛɛ
náá, nyɛ sa mɛsa mɛ. 20 Sa bi ààdyamal mɛkpa mɛ
bɛngoolel ɛ mɛkpa ɛ Zɛɛb. 21 Tin, sɔska etɛp djas, da
bi ɛbaal sa di nyə ɛ. 22 Tsetaka nɛ membi mɛ esa djas
di ebiyo ɛ. 23 Beta náá, Zɛɛb nyɛy ɛmet mot di ɛsuk
egwyem ɔ, sa náá, bi di tə edɛɛ nyel djas. Deenek, nyɛ
baal esisim ben, Sisim Zɛɛb di tə len ɛ, dəə nɛ mɛnyel
men, étɛp bi needi ààbɛ nɛ ndjɛ dwoo Ghɛŋ'enaka
Yezu Klisto aabula ɛ. 24 Mot nadjóo bin ɔ, nyɛ aasa
náá etɛp binek djas sael etɛɛ náá, nyɛ ɛ́ sosoob. 25
Bɔn nyɛɛg, djaalaka pe étɛp'es. 26 Bɔn nyɛɛg, swoska
bɔn nyɛɛg bin nɛ mɛbeedela dáa bɛ tɛtɛ bɔn nyɛɛg.
27 Deenek, mɛ ɛpedjaala nɛ nen nɛ din ɛ Ghɛŋ náá,
bi laa mɛkana mak é mis mɛ bɔn nyɛɛg bin djas tə
ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb. 28 Betka náá, enɛm nɛ embɛɛ e
Ghɛŋ'enaka Yezu Klisto di nɛ nen.

Tɛsalonik yii Bɔɔba

1 Ye ɛ́ mam Pɔl, zɛnɔɔ Silas nɛ Timote, bis kwyal
mɛkana mak ɛ́tɛp bot ɛ zɛɛga mendjaala ghaada
Tesalonik, bot ɛ di edum koŋ nɛ Zɛɛb Sɛɛg'enaka nɛ
Ghɛŋ Yezu Klisto ɔ: **2** Beta náá, Zɛɛb Sɛɛg'enaka nɛ
Ghɛŋ Yezu Klisto sa bin enɛm nɛ embɛɛ nɛ ɛdjɛ bin
egwyem! **3** Bɔn nyɛɛg bam, bis goka ɛ́ nɛ ɛbulal bhɔɔ
nɛ Zɛɛb mɛlu djas kɔ ɛsu ɛ len. Ye goka ɛ́ náá, bis sesa
yɛ, etɛɛ náá, bis ɛpebee ɛdum ɛ koŋ ɛ len nɛ Zɛɛb ɛpetó
sok, dɔɔ nɛ kwyɛl bi di nɛ yɛ pak'en ɛpebyet mɛlu djas.
4 Dum nɛ tɛp tak ɛ, bis di elii tɛp'en nɛ mɛbun djas tɔ
ezɛɛga mendjaala, etɛɛ náá, bi ɛpesa zii tɔ ɛdum ɛ koŋ
ɛ len nɛ Zɛɛb, ye nakoozodi mɛtiiga nɛ mezuk mɛ bi
di eboma nɛ yɛ ɛ. **5** Tin, mezuk menek ɛpelyaal náá,
Zɛɛb nɛ pɛ́ɛ bot tɔ epiki. Mezuk menek ɛ waasa náá, bi
di bot ɛ di egoka nɛ ɛni tɔ ɛyoŋ ɛ Zɛɛb ɔ bi di ezuk
ɛ́tɛp tak ɛ. **6** Nɛ tsɛɛtsɛ, ye ɛ́ ɛnyɔɛpe é mis mɛ Zɛɛb nɛ
ɛbulal mezuk nɛ bot ɛ di ezuk bin ɔ, **7** nɛ ɛdjɛ mɛwala
nɛ biyɔ bot ɛ́ di ezuk ɔ, dɔɔ nɛ bisɔ pe. Tin, etɛp binek
aasael ɛ é sok Ghɛŋ Yezu aatuula pɛ tɔ gwoo nɛ efofop
bɛ e mɛbwala ɛ. **8** Tin, Ghɛŋ ɛ́ waatuula tɔ boo ngel
du, ɛ́tɛp ɛzɛwa bot ɛ́ di ebyen ɛgu ɛ Zɛɛb nɛ bot di
ààlooba nɛ Mbɛɛ Bhaadal ɛ Ghɛŋ'enaka Yezu ɔ é feŋ. **9**
Tin, feŋ yɔbɔ aadi ɛ́ ɛsyee na kɔm-kɔm, ɛ́tɛp bɛ needi
ɛtsetaɛpe nɛ Ghɛŋ, ɛtsetaɛpe nɛ duma yɛ, ɛtsetaɛpe nɛ
mɛbwala mɛ. **(aiōnios g166)** **10** Etɛp binek aasael ɛ́ dwoo
Ghɛŋ aazyɛ ɛ. Bot ɛ edɛɛ djas ɛ waaduwal nyɛ, bot ɛ
di edum koŋ nɛ nɛ ɔ waamyaala nɛ nɛ. Deenek, bi
aadi ɛ́ tɔ lɔɔg bot ɛ tak, etɛɛ náá, bi naadum koŋ nɛ
Mbɛɛ Bhaadal bis nagoola bin ɛ. **11** Ye ɛ́ etɛp tak ɛ bis
di ààkat ɛdjaala Zɛɛb kɔ ɛsu ɛ len. Bis ɛpedjaala nɛ
Zɛɛb'is náá, nyɛ sa náá, bi kɛdaa nyɛ nadjóo bin ɛ. Tin,
bis ɛpewaab náá, nɛ ghwyil mɛbwala mɛ, nyɛ kwyee
bin ɛ́tɛp bi neesa enɛm esa ee bi di ekwos ɛsa ɛ, nyɛ
sa náá, ɛdum ɛ koŋ ɛ len nɛ Zɛɛb nyen tɔ mɛsa men
djas bi di esa ɛ́. **12** Deenek, din ɛ Ghɛŋ'enaka Yezu ɛ́
waabela duu kɔ ɛsu ɛ len, nyɛy pe ɛ́ waadjɛ bin duu.
Yenek djas ɛ́, ɛkɛɛ enɛm nɛ embɛɛ e Zɛɛb'is nɛ yii
Ghɛŋ Yezu Klisto.

2 Bɔn nyɛɛg, Ghɛŋ'enaka Yezu Klisto moo aabula,
tin, bot aadi ɛ́ sama nɛ nɛ. É di'enek, mɛ ɛpewaab
nɛ nen náá: **2** mot ɛzɛke nɛ nen náá, ɛlu ɛ ɛzyɛ ɛ Ghɛŋ
eezekum ɔɔ, sa yɛ ààzɛm bin elo, sa mot ààbhɛm bin.
Sa mot ààmyaal bɛ, ye nakoozodi náá, bɛ lɛɛ bin ɛ́
náá, ye ɛ́ mɛkpa mɛ dus pɛ daa Zɛɛb nɛghu pɛ daa
les ɛ. **3** Sa bi ààbet náá, mot kɔɔ bin nɛ dhiiti mbi
mɛkɔŋ. Etɛɛ náá, ɛlu ɛ tak aanàtuula ɛsok nɛ ɛwala
bot aabyen Zɛɛb ɛ kum, yɛ aanàkwaatuula ɛsok nɛ
Mot-mesyem, mot nawaa é feŋ ɔ kum. **4** Ye ɛ́ nyɛy
ɛ́ aapabyen esa ee bot di eduwal nɛ ɛbee náá ye ɛ́
Dɛɛ ɛ. Tin, nyɛ aabatakɛni tɔ Ndjaa-ebuwa Zɛɛb ɛ́tɛp
ɛkɛdisi, é di'enek, nyɛ aasa tyee náá, nyɛy ɛ́ di Zɛɛb.
5 Bi eedjisa náá, mɛ naalɛɛ bin etɛp binek é sok mɛ
nadi pɛ daa len ɛ? **6** Nenak yak bi nɛ gu sa di ela
mbee mot'enɔk ze náá, nyɛ nàzyɛ ɛ. Nyɛ aazotuula ɛ́ é
ɛwala Zɛɛb nazokoobal ɛ. **7** Tin, ghwyil mɛbwala mɛ
Mbee mot'enɔk di esael tɔ sɔ ɛ, ye ɛpesa mɛsa mɛ.
Ghɛŋ sa di emɛt nyɛ aadi ààkabɛ tak ɛ, nyɛ aakasa
embee mɛsa mɛ ɛ popoopwon. **8** Deenek, Mbee mot
yenɔk aanyen da Ghɛŋ Yezu ɛgó nyɛ nɛ mengwyil mɛ
nuub'ɛ, nyɛ waasaab nyɛ nɛ mɛkas mɛ ɛtuula ɛ lɛ. **9**
Mbee mot yenɔk aatuula ɛ́ nɛ mɛbwala mɛ Satan. Nyɛ
aasa bɛtɛ nɛ membi mɛ endem mɛbwala nɛ ɛsa ee
ɛdjoka yii etsal. **10** Nyɛ aasa membi mɛ esa djas di
biyo ɛ, ɛ́tɛp ɛkɔɔ bot ɛ di ewo ze ɔ. Tin, bɛ waagwyɛ
etɛɛ náá, bɛ nabɛ ɛ́ ààmyaal kwyɛl etsɛɛtsɛ nawaatsik
bɛ ɛ. **11** Ye ɛ́ ɛ́tɛp tak ɛ Zɛɛb di edhis bɛ ghwyil ɛwo,
ɛ́tɛp bɛ neemyaal etɛp mɛkɔŋ. **12** Deenek, bot djas di
ààdum koŋ nɛ etsɛɛtsɛ e Zɛɛb ɔ, da bɛ ɛ́ di emyaala
tɔ ɛsa ɛbiyo ɔ, bɛ waapɛ́ɛaa. **13** Bɔn nyɛɛg, yɛ kabɛ
bisɔ ɔ, bis goka ɛ́ nɛ ɛbulal bhɔɔ nɛ Zɛɛb mɛlu djas kɔ
ɛsu ɛ len, biyɔ bot ɛ Ghɛŋ di ekwyɛl ɔ. Etɛɛ náá, Zɛɛb
nasɛ́ɛ bin bot ɛ mɛkɛn ɛ́tɛp bi neebela tsik kɔ ɛsu ɛ
Sisim na Dɛɛ. Sisim tak ɛ́ di esa náá, bi di nɛ tsik na
Dɛɛ dum nɛ ɛdum ɛ koŋ ɛ len nɛ ɛtsɛɛtsɛ e Zɛɛb. **14**
Zɛɛb nadjóo bin ɛ́tɛp tak ɛ nɛ Mbɛɛ Bhaadal ee bis
nagoola bin ɛ. Tin, nyɛ nakwyɛl ɛ́ náá, bi bela di tɔ
duma Ghɛŋ'enaka Yezu Klisto. **15** Deenek, bɔn nyɛɛg,
pyetka, baalka mɛlyo mɛ bis nalyo bin nɛ mɛkpa mɛ
enuub bis ɛ, nɛ yii bis nakwyal-kwyalak ɛ. **16** Betka
náá, Ghɛŋ'enaka Yezu Klisto nyɛy ɛmet bɛ nɛ Zɛɛb
Sɛɛg'ena mot nakwyɛl mena ɔ, nyɛy mot nadjɛ mena
mɛghaaz mɛ na kɔm-kɔm nɛ tɛtɛ ɛbwaalel tɔ enɛm
nɛ embɛɛ ɔ, **(aiōnios g166)** **17** lwoodal ebhum elyem bin
nɛ mɛghaaz, nyɛ djɛ bin ghwyil ɛsa esa e mɛnyɔ tɔ
mɛfulu men, nɛ tɔ mɛkpa mɛ bi di elóo ɛ.

3 Deenek, bɔn nyɛɛg, djaalaka etɛp'es, etɛɛ náá,
mɛkpa ɛ Ghɛŋ needjala dɛl, yɛ neebela duu é dáa
ye nabela pɛ daa len ɛ. **2** Tin, baadjaalaka Zɛɛb ɛ́tɛp
nyɛ neepɛk bis é mɛmbɔ mɛ bɛmbee bot, bot ɛ ɛbiyo.
Etɛɛ náá, ye tok bot djas di edum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb. **3** Tin,

Ghɛŋ ɛ́ sosoob. Nyɛ waadjɛ bin ghwyil, nyɛ aabaal
bin sok bhwoob Mbee mot. 4 Bis ɛpemyaal nɛ lyem
wat ɛ́ mis mɛ Ghɛŋ kɔ ɛsu ɛ len náá, bi ɛpesa sa bis
nalɛɛ bin ɛ, deenek, bi ɛ́ waatetɔ́ nɛ ɛsa yɛ. 5 Beta náá,
Ghɛŋ djɛɛd ebhum elyem bin tɔ kwyɛl ɛ Zɛɛb nɛ tɔ zii
ɛ Klisto. 6 Bɔn nyɛɛg, bis ɛpewaab nɛ nen nɛ din ɛ
Ghɛŋ'enaka Yezu Klisto náá, bi di ɛtsetaɛpe nɛ bɛtyak-
bel ɛ ekeletyɛ, bot ɛ́ di ààkɛ tɔ mɛlyo mɛ bis nagoola
bin ɛ. 7 Bi nɛ gu biyɔ bɛmet dáa bi di egoka nɛ ɛdu
mɛfulu mes ɛ. Etɛɛ náá, bis nabɛ ɛ́ ààdi bɛtyak-bel ɛ
bot ɛ́ ghɛŋ bis nadi pɛ yebɔ ɛ. 8 Bis nabɛ ɛ́ ààwaab
mot sa dek. Deenek, bis nadi ezuk tɔ ɛsa mɛsa mwos
nɛ pum ye nakoozodi náá mɛnyel eezetyak bis, ɛ́tɛp
ɛkaab náá, bis ɛzɛkɛdi ɛbɛp ɛ́tɛp'en. 9 Ye tok náá, bis
nasa deenek ɛ, etɛɛ náá, bis nabɛ ɛ́ ààgoka nɛ ɛbela
ɛkɛɛ ɛ len. Tin, bis nasa deenek ɛ etɛɛ náá, bis needi
ndem bi di egoka nɛ ɛbaŋa ɛ. 10 Deenek, ɛ́ ghɛŋ bis
nadi pɛ daa len ɛ, bis naalɛɛ bin náá: «Mot di ààkwyɛl
ɛsa mɛsa ɔ, nyɛ ààgoka nɛ ɛdɛ edee.» 11 É di'enek, bis
ɛpegwak náá, bɛdhiiti bot pak'en moo ɛ́ bɛtyak-bel, bɛ
ààkwyɛl ɛsa mɛsa, tin mɛsa mɔɔ ɛ́ ɛwa nuub tɔ ɛtɛp
bɛsɔ bɔɔ. 12 Nɛ mbi bot binɔk, bis ɛpedul bɛ mɛlɔ, bis
ɛpelɛɛ nɛ nɔɔ nɛ din ɛ Ghɛŋ Yezu Klisto náá, bɛ goka ɛ́
nɛ ɛsa mɛsa mɛlu djas ɛ́tɛp bɛ neebela sa dek. 13 Yɛ
kabɛ biyɔ ɔ bɔn nyɛɛg, nàkatka ɛsesa enɛm esa. 14 Ye
ɛ́ bɛ náá, mot ààpalooba nɛ mɛtiŋ mɛ bis di ekwyal tɔ
mɛkana mak ɔɔ, ye goka ɛ́ náá, nyɛ guaa. É di'enek,
sa bi ààbaadi sama nɛ nɛ ɛ́tɛp nyɛ neebela syen. 15
Tin, sa bi àànɔɔ nyɛ dáa mot mɛbhuka men, djɛka nyɛ
mɛlyo dáa mɔn ɛ nyɛɛg'en. 16 Beta náá Ghɛŋ, mot di
ɛsuk ɛ egwyem ɔ, nyɛ ɛmet gheedjedjɛ bin egwyem
ɛ́ mɛwala djas, membi djas. Beta náá, Ghɛŋ di sama
nɛ biyɔ djas. 17 Ye ɛ́ nɛ mɛmbɔ mam mɛ ɛmet, mam
Pɔl ɛ́ kadi ekwyal bin mɛkpa mɛ mɛswosel mak. Ye
ɛ́ deenek ɛ́ mɛ dyeebaduu djin tɔ bɛmɛkana mam.
Yak ɛ́ ekwyala bam 18 Beta náá, enɛm nɛ embɛɛ e
Ghɛŋ'enaka Yezu Klisto di nɛ biyɔ djas.

Timote yii Mɛken

1 Ye ɛ́ mam Pɔl, mot-lwoma ɛ Yezu Klisto tɔ ɛkwosak
ɛ Zɛɛb mɛtsik-bot yenaka, nɛ tɔ ɛkwosak ɛ Yezu
Klisto ɛbwaalel ɛlenaka. **2** Mɛ kwyal ɛ́ wɔy Timote tɛtɛ
mɔn'am tɔ ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb mɛkana mak. Beta náá,
enɛm nɛ embɛɛ nɛ lyem ghoŋ, zɛnɔɔ egwyem di edus
pɛ daa Zɛɛb sɛɛg nɛ pɛ daa Yezu Klisto, Ghɛŋ'enaka ɛ
di nɛ nɔ. **3** Dáa mɛ nadjɛ wɔ mɛghaaz, e sok mɛ nadi
etó pɛ kyee dik Masedwan ɛ, mɛ ɛpebaabaal náá: dia
tɔ ghaada Efɛɛz etɛɛ náá, penek ɛ nɛ bot ɛ di elyo
bot embee mɛlyo ɔ. E di'enek, ye goka ɛ́ wɔ bhɛm bɛ,
bɛ kat. **4** Lɛɛa bɛ náá, bɛ bet esesa esuasua nɛ ɛlaŋ ɛ
ekɔkɔ mɛbyel e bɛpaa di ààsi ɛ. Etɛɛ náá, ye ɛ́ ɛpewaaz
bot nɛ ɛdjóo ɛ mɛwɔ, tin, ɛkaada etɛp binek ààsa náá,
mot sa mɛsa mɛ Zɛɛb di enyen tɔ ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb
ɛ. **5** Tin, ɛsuk ɛ bɛmɛlyo mak djas ɛ́ ɛ́tɛp bot neekwyɛla
pak'ɔɔ nɛ lyem sɛŋ ɛ, nɛ tɛtɛ esimza, nɛ ɛdum ɛ koŋ
nɛ Zɛɛb di ààbɛ nɛ mɛdhyaaz pɛ ɛko bhimis pɛ si ɛ. **6**
Bɛdhiiti embee bɛlyoel binɔk naazekat ɛsa e tɛtɛ etɛp
binek. Tin, bɛ lii ɛ etɛp mbɛs di ààbɛ nɛ lo nɛ mɛko ɔ.
7 Deenek, bɛ ɛpekwyɛl ɛlyaal ɛ bot ɛ náá, bɛ bɛtɛtɛ
bɛlyoel etsi e Zɛɛb. Tin, bɔɔ bɛmet ààgu sa bɛ elɛɛ ɛ,
nɛ sa bɛ di elyo bot ɛ. **8** Mena nɛ guka náá, etsi e Zɛɛb
nɛ nyɔ. Ye nyɔ ɛ, mena dika ekɛ dáa ye di elɛɛ ɛ. **9**
Tin, ye nyɔ ɛ bot ɛ guka náá, etsi nadjɛaa ɛ ɛ́tɛp bot ɛ
di ààbɛ bot ɛ epiki ɔ. Etsi nadjɛaa ɛ ɛ́tɛp bot ɛ di esa
ɛbiyo ɔ, bot ɛ ɛlyel ɛ lo, bot ɛ mbee lyem, bot ɛ di egó
bɛsɛɛg bɔɔ ɔ, bot ɛdi gó bɛnyɛɛg bɔɔ ɔ, bot ɛ mesyem,
bɛ ɛ́ di ààkaab Zɛɛb ɔ, ààkaab esa e Dɛɛ ɔ, bot ɛ di egó
bot ɔ, **10** bot ɛ mɛzɔ, botom ɛ di sɛɛga goŋ nɛ bɛsɔ bɔɔ
botom ɔ, bot ɛ di ebɔmsa ekwom e bot ɔ, bot ɛ etsal,
bot ɛ di esu elɛŋ etsal ɔ, ààbɛ-bɛak ɛ́tɛp bot ɛ di esa
bɛdhiiti esa di àànɔŋel nɛ mbɛɛ mɛlyo mɛ Zɛɛb. **11**
Gwaka sa di ɛnyɔɛpe dum nɛ Mbɛɛ Bhaadal ɛ Zɛɛb
di nɛ duma ɛ. Tin, ye ɛ́ Bhaadal tak ɛ Zɛɛb naalwom
mɛ náá, mɛ goola ɛ. **12** Mɛ ɛpedjɛ bhɔɔ nɛ mot nadjɛ
mɛ ghwyil ɔ, Yezu Klisto Ghɛŋ'enaka. Mɛ ɛpedjɛ nyɛ
bhɔɔ etɛɛ náá, nyɛ eetó mɛ, nɛ ɛwa ɛbwaalel ɛ lɛ tɔ
lam, nɛ ɛnɔɔ mɛ mot-mɛsa mɛ. **13** Eghɛŋ sok, mɛ nadi
elee nyɛ, mɛ nadi etiig nyɛ, mɛ nadi ɛ́ tɔ embee. Tin,
Klisto eegek mɛ ghoŋ. Mɛ nabɛ ɛ́ ààgu sa mɛ nadi
esa ɛ, etɛɛ náá mɛ nabɛ ɛ́ ààdum koŋ nɛ nɛ. **14** Tin,
enɛm nɛ embɛɛ Ghɛŋ'enaka nadyeebabu kɔ lam. Nyɛ
eesa náá, mɛ di nɛ ɛdum ɛ koŋ nɛ nɛ, mɛ di nɛ ghwyil
ɛkwyɛl ɛ bot kɔ ɛsu ɛ ɛgwakel ɛ lam nɛ Yezu Klisto ɛ.
15 Gwakeka mɛkpa mɛ etsɛɛtsɛ ee bot djas di egoka nɛ
ɛwa ɛbwaalel ɛ, ye goka ɛ́ mot djas myaal yɛ: Yezu
Klisto nazyɛ kɔ bɔs'ak ɛ ɛ́tɛp ɛtsik bot ɛ mesyem. Mɛ ɛ́
mot mɛkɛn tɔ lɔɔ. **16** Tin, nyɛ naagek mɛ ghoŋ, etɛɛ
náá, Yezu Klisto neelyaal boo lyem goŋ'ɛ di ààbɛ nɛ
ɛsik nɛ mam mot di na ghaa mesyem ɔ. Nyɛ nasa
deenek ɛ, ɛ́tɛp bot ɛ aaboodum koŋ nɛ nɛ ɔ, neebela
tsik na kɔm-kɔm. **(aiōnios g166)** **17** Ye goka ɛ́ náá, bot
djas duwal Zɛɛb, nɛ djɛ nyɛ duma na kɔm-kɔm. Nyɛy
ɛ́ mɛkoozi mɛ di ààbɛ nɛ ɛsik ɔ, nyɛ ààgwyɛ, mot di
ààbeeaa ɔ, ye ɛ́ nyɛy ɛ́ di tɛtɛ Zɛɛb na kɔm-kɔm! Amɛn!
(aiōn g165) **18** Gwaka sa mɛ di elɛɛ wɔ ɛ, Timote mɔn'am,
yenek ɛ mɛlyo mɛ mɛ djɛ wɔ ɛ. Dáa bɛngoolel ɛ mɛkpa
ɛ Zɛɛb naloolɛɛ kɔ ɛsu ɛ lɔ ɛ. Wɔ taala mɛkpa menek
ɔɔ, wɔ waabela ghwyil, tin ɛ wɔ aakaduu tɛtɛ tuub.
19 Ye ɛsa deenek, wɔ goka ɛ́ nɛ ɛpyet tɔ ɛdum ɛ koŋ
nɛ Zɛɛb nɛ mbɛɛ lyem. Bɛdhiiti bot moo ɛ́ ààkabɛ nɛ
mbɛɛ lyem, deenek, bɛ eezekwyital ɛdum ɛ koŋ ɛ lɔɔ
nɛ Zɛɛb. **20** Tɔ lɔag'ɔɔ, ye nabɛ ɛ́ nɛ Yimɛnɛ bɛ nɛ
Alɛkzandɛlɛ bot ɛ mɛ naka bɛ e mɛmbɔ mɛ Satan ɛ́tɛp,
bɛ needjek ɛkat ɛlee ɛ Zɛɛb.

2 Gwakeka sa mɛkɛn mɛ di ebesal bin náá bi sa ɛ:
djaalaka elɛɛ ɛ́tɛp bi di nɛ ye ɛ́, elɛka bin, ɛdjɛ
bhɔɔ nɛ Zɛɛb dum nɛ bot djas. **2** Tin, djaalaka Zɛɛb
ɛ́tɛp bɛmɛkoozi djas, zɛnɔɔ bot djas di edi ekukuma
ɔ ɛ́tɛp bot needi tɔ tɛtɛ tsik di egoka nɛ duu ɛ, nɛ
egwyem, tɔ tɛtɛ kwyɛl nɛ duu djas nɛ Zɛɛb. **3** Beea
sa di ɛnyɔɛpe e mis ɛ Zɛɛb, mɛtsik-bot menaka. **4** E
di'enek, Zɛɛb kwyɛl ɛ náá, bot djas bela tsik etɛɛ náá
bɛ neegu etsɛɛtsɛ. **5** Tɛtɛ Zɛɛb ɛ́ ngɔt, nɛ mot ngɔt di
eduula pak bot ɛ bɔs nɛ Zɛɛb ɔ, mot tak ɛ Yezu Klisto.
6 Nyɛy ɛ́ nadjɛ tsik ɛmet, tseŋa ɛ́tɛp ɛpɛk bot djas.
Yenek ɛ mɛkpa mɛ etsɛɛtsɛ kwadjɛaa e ɛwala nalɛɛaa
ɛ. **7** Tsɛɛtsɛ, mɛ ààpakɔɔ bin, Zɛɛb naadjɛ mɛ di ɛdi
mot-lwoma nɛ goolel ɛ mɛkpa mɛ. Nyɛ nasa deenek ɛ
ɛ́tɛp mɛ neelyo bot ɛ di ààbɛ bot ɛ mbyak eYuda ɔ,
tɔ ɛdum ɛ koŋ nɛ nɛ nɛ etsɛɛtsɛ. **8** Mɛ kwyɛl ɛ náá,
botom djas di ekɛ tɔ epiki ɔ, bɛ ghɛɛ mɛmbɔ mɔɔ pɛ
ɛko e sok bɛ di edjaala Zɛɛb ɛ. E sok bɛ di sa esonok
binek ɛ, sa bɛ ààdi nɛ ɛbuk tɔ lyem, ààdi bot ɛ mɛwɔ. **9**
Tyee wat nɛ boa, mɛ kwyɛl ɛ náá, boa di nɛ tɛtɛ bhet.
Bɛ di nɛ tɛtɛ ekaad di egoka ɛ́ náá bot bee ɛ, sa bɛ
ààdi nɛ mbee epyeeda lo mbɛs di epyeeda ɛ́tɛp ɛtela
nyel ɛ. Sa bɛ ààkɔmsa mɛnyel nɛ mɛsum mɛ lɔaad,
nɛ bɛmɛvunga nɛ mɛsum nɛghu ekaad di nɛ mɛtaŋ
ɛlyelɛpe ɛ. **10** Tin, bɛ goka ɛ́ nɛ ɛlyaal ɛ enɛm bɔɔ ɛ tɔ
mbɛɛ mɛsa mɔɔ, dáa bɛtɛtɛ boa di eduwal Zɛɛb ɛ. **11** E

ɛwala mɛlyo di elyoaa ɛ, boa goka ɛ́ nɛ ɛdi ɛ gwyem
egwak mɛlyo tɔ mɛsila djas. 12 Mɛ ààpadjɛ ze náá,
moma djɛ mɛlyo nɛghu ɛkɔk kɔ motom. Moma goka
ɛ́ nɛ ɛdi «gwyeema», ɛ́ ghɛŋ nyɛ di egwak mɛlyo ɛ.
13 Etɛɛ náá, Zɛɛb naleekus ɛ Adam motom, bhii tak
Ɛve moma. 14 Tin, ye tok Adam nakɔɔaa, ye ɛ́ moma.
Moma ɛ nakɔɔaa, bhii tak nyɛ naazɛkwyɛ ndjɛ e mis ɛ
Zɛɛb. 15 Tin, moma aazobela tsik ɛ, e sok nyɛ aabya
ɛ, moma tak ɛ di ekɛ tɔ ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb ɔɔ, nɛ
kwyɛl, tɔ epiki, ààbɛ nɛ ɛghɛɛa nyel ɔ.

3 Beeka mɛkpa mɛ etsɛɛtsɛ ee bot djas di egoka nɛ
ɛwa ɛbwaalel ɛ. Ye ɛ́ bɛ náá mot ɛpekwyɛl ɛdi paa
tɔ zɛɛga ndjaa mendjaala ɔɔ, nyɛ kwyɛl tin ɛ ɛsa mbɛɛ
mɛsa. 2 Ye goka ɛ́ náá, paa zɛɛga ndjaa mendjaala di
mot epiki, nyɛ di ngom moma ngɔt, nyɛ di mot ɛdil ɛ
nyel, sa nyɛ ààdi mot ɛdheka ɛ lyem, nyɛ di mot mbɛɛ
mɛfulu, nyɛ di mot di emyaal náá bɛdjoŋ sulal pɛ yɛ
ɔ, nyɛ ɛ́ di mot di edjɛ bɔɔ bɛsɔ mɛlyo ɔ. 3 Sa nyɛ
ààdi mot elangi, naghaa etuub, nyɛ goka ɛ́ nɛ ɛdi mot
mɛtela, ààdi mot mɛwɔ nɛghu mot di ekwyɛl epata
dhaa tyɛ ɔ. 4 Tin, nyɛ goka ɛ́ nɛ djɛɛd bot ɛ mɛbyel mɛ
ɛnyɔɛpe, bɔɔ bɛ goka ɛ́ nɛ ɛlooba nɛ nɛ ɛbuɛpe. 5 Bela
náá, mot ɛ di ààgu ɛdjɛɛd bil'ɛ met ɛnyɔɛpe ɔ, «haa»
nyɛ aakadjɛɛd zɛɛga ndjaa mendjaala ɛ Zɛɛb dáa? 6
Tin, sa yɛ ààdi mot dinaa, nyɛ aalóo nɛ ɛdum koŋ nɛ
Zɛɛb ɔ. Yɛ àànyɔ deenek ekaab náá, nyɛ ɛ́ ɛzɛkɛbela
ɛbet, bhii tak, da nyɛ ɛ́ bela baka tyee Dim mot mɛkɔŋ
nazebela ɛ. 7 Deenek, ye goka ɛ́ náá, dɔɔ nɛ bot ɛ
di ààdum koŋ nɛ Zɛɛb ɔ djɛ nyɛ duu, ɛ́tɛp bɛ needi
ààwyɛlɛ nyɛ, tin, nyɛ needi ààkwyit tɔ mɛbhowal ɛ
Dim mot mɛkɔŋ. 8 Deenek, ye ɛ́ tyee wat nɛ eDhyakɛlɛ,
bɛ goka ɛ́ bɛ di bot ɛ mɛdil. Sa bɛ ààdi bot ɛ mɛdhyaaz
pɛ ɛko bhimis pɛ si, ààdi bot ɛ elangi, bɛ ààgoka nɛ ɛdi
bot ɛ di ekwyɛl ɛbela epata ààbɛ náá, bɛ eesa mɛsa. 9
Tin, bɛ goka ɛ́ nɛ ɛbaal etsɛɛtsɛ ɛdum koŋ ɛ lɔɔ nɛ
Zɛɛb nɛ lyem sɛŋ. 10 Bɛ goka ɛ́ nɛ ɛdhaa tɔ mɛbhowal.
Yɛ kabɛ náá, bɛ tok nɛ dhiiti tɛp di ekɔala nɛ nɔɔ ɔ,
ɛ́ di'enek, bɛ ɛ́ nɛ ghwyil ɛkasa mɛsa mɛ eDhyakɛlɛ.
11 Tin, boa bɔɔ goka ɛ́ nɛ ɛdil ɛ mɛnyel mɔɔ, sa bɛ
ààdi bot ɛ ɛbyak ɛ bot, ààdi bot ɛ ebeyak, ye goka ɛ́
bɛ di sosoob e etɛp djas. 12 Dhyakɛlɛ goka ɛ́ nɛ ɛdi
ɛ́ ngom moma ngɔt, da nyɛ di mot di djɛɛd bɔɔ bɛ
nɛ bot ɛ mɛbyel mɛ ɛnyɔɛpe ɔ. 13 Deenek, eDhyakɛlɛ
aadi esa mɛsa mɔɔ ɛnyɔɛpe ɔ, bot djas ɛ waadjɛ bɛ
duu. Tin, bɛ waadi nɛ ghwyil ɛlii nɛ ɛbwaalel djas
kɔ ɛsu ɛ ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb, mot di eseeg mena nɛ
Yezu Klisto ɔ. 14 Mɛ kwyal wɔ etɛp bak ɛ nɛ ɛbwaalel
náá, mɛ moo aazyɛ zɛbee wɔ. 15 Tin, mɛ bɔya ɔɔ, wɔ
aagu dáa wɔ aagoka nɛ ɛsa ɛ́tɛp ɛdjɛɛd ndjaa Zɛɛb, di
zɛɛga ndjaa mendjaala e Zɛɛb di nɛ tsik ɛ. Ye ɛ́ zɛɛga
tak ɛ di ɛgwyiŋ ɛ di epyet etsɛɛtsɛ. 16 Ye tok nɛ mot
ààbaabyen náá, sa mena zeguka kɔ ɛsu ɛ ɛdum koŋ nɛ
Zɛɛb'ena ɛ nɛ bɔk: Klisto nazyɛ kɔ ɛko ɛ bɔs ɛ dáa bot
djas di ezyɛ ɛ́, ye ɛ́ Sisim na Dɛɛ ɛ nalyaal náá, nyɛ ɛ́
mot epiki, nyɛ naatel efofop nyel, bot naagoola Mbɛɛ
Bhaadal pɛ daa bot ɛ di ààbɛ bot ɛ mbyak eYuda ɔ kɔ
ɛsu ɛ lɛ. Bhii tak, bɛtɛ nɛ bot naadum koŋ nɛ nɛ. É
di'enek, nyɛ naazɛbela duma ɛ Zɛɛb tɔ gwoo.

4 Tin, Sisim na Dɛɛ nalɛɛ popoopwon ɛ náá: bot ɛkum
e ɛwala e mɛsik ɔɔ, bɛdhiiti bot ɛ waakat ɛdum koŋ
nɛ Zɛɛb, ɛ́tɛp ɛdu esisim mɛkɔŋ nɛ ɛdu embee mɛlyo ɛ
Dim mot mɛkɔŋ. 2 Deenek, bot ɛ mɛdjhaaz pɛ ɛko,
bhimis pɛ si nɛ bot ɛ etsal ɛ waakɔɔ bɛ. Esimza bot
binɔk moo ɛ́ engwyɛɛla, dáa bot ɛ dinaa bɛ naazedik
elyem bɔɔ ɛ nɛ gwooz nazete tɔɔbelaa nɛ mɛgoo mɛ
du ɛ. 3 Deenek, mɛlyo mɛ bot binɔk ɛ náá, sa mot
ààba, sa mot ààdɛ bɛdhiiti membi mɛ edee. Bela náá,
Zɛɛb nadjɛ edee binek ɛ etɛɛ náá, bot ɛ zedum koŋ nɛ
Zɛɛb ɔ, bot ɛ di egu etsɛɛtsɛ ɔ dɛ yɛ, nɛ ɛghaapɛɛ Zɛɛb.
4 Tin, esa ee Zɛɛb nakus ɛ djas ye ɛ́ ɛnyɔɛpe, ye tok nɛ
sa wat aamwasaa tɔ tak. Ye goka ɛ́ náá, bot djɛ nyɛ
bhɔɔ dum nɛ esa binek. 5 Etɛɛ náá, mɛkpa mɛ Zɛɛb nɛ
mendjaala ɛ di esa náá, esa binek djas di dɛɛ e mis ɛ
Zɛɛb. 6 Deenek, wɔ djɛ mɛlyo mak nɛ bɔn nyoog ɔɔ,
wɔ aadi ɛ́ mbɛɛ mot-mɛsa ɛ Yezu Klisto. Wɔ waalyaal
náá, ye ɛ́ mɛkpa mɛ ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb nɛ tɛtɛ mɛlyo
ɛ di edee wɔ. Mɛlyo mak djas, wɔ naabaal ye ɛnyɔɛpe
tɔ lo'ɔ 7 Tin, wɔ goka ɛ́ nɛ ɛmwas esesa ɛ esua-esua di
esaab dék ɛdum koŋ nɛ Zɛɛb ɛ. Deenek, saŋa náá, wɔ
di sosoob nɛ Zɛɛb. 8 Guka náá, ɛsa ɛ mɛsɛŋ mɛ di esa
náá, mot diyal ɛ, ye ɛ́ ɛnyɔɛpe ɛ́tɛp nyel. Bela náá, ɛdi
ɛ sosoob nɛ Zɛɛb nɛ nyɔ dhaa esonok djas! Etɛɛ náá,
mos ye ɛpedjɛ mena ɛbwaalel, nɛ ɛbaakɛk mena tsik
na kɔm-kɔm. 9 Ye ɛ́ mbɛɛ mɛ mɛkpa mɛ etsɛɛtsɛ ee
bot djas di egoka nɛ ɛwa ɛbwaalel ɛ, ye goka ɛ́ mot
djas myaal yɛ. 10 Yɛ bɛ náá, bot ɛ ɛpezuk nɛ ɛwa zii tɔ
mɛsa ɔɔ, ye ɛ́ etɛɛ náá, bot naazewa ɛbwaalel nɛ Zɛɛb
di nɛ tsik ɔ. Ye ɛ́ nyɛ di Mɛtsik-bot djas, daŋ-daŋ ɛ,
bot zedum koŋ ɔ. 11 Yenek ɛ́ sa wɔ di egoka nɛ ɛlyo,
nɛ ɛlyaal ɛ bot ɛ. 12 Tin, sa mot ààbee wɔ e mis toto,
etɛɛ náá, wɔ ɛ́ ngbaaz. Tin, wɔ goka ɛ́ nɛ ɛdi ɛ mot
bot djas aadu mɛfulu mɛ ɔ, tɔ mɛkpa, tɔ mɛfulu, tɔ

kwyɛl, tɔ ɛdum koŋ nɛ Zɛɛb nɛ tɔ eDɛɛ. 13 Ɛsok nɛ mɛ
nɛ kum, wa lyem tɔ ɛlaa mɛkpa mɛ Zɛɛb e mis mɛ
bot djas, djɛ bɛ mɛghaaz, lyoa bɛ. 14 Tin, sa wɔ ààpel
ɛkɛɛ enɛm nɛ embɛɛ ee Zɛɛb nadjɛ wɔ ɛ. Ye ɛ́ ɛkɛɛ
Zɛɛb ɛlenek ɛ wɔ nabela ɛ́ ghɛŋ bɛngoolel ɛ mɛkpa ɛ
Zɛɛb nalii ɛ, da bɛpaa ɛkɛl wɔ mɛmbɔ ɛ. 15 Tin, wa
lyem tɔ ɛtɛp binek djas, da wɔ wa zii tɔ mɛsa mɔ. E
di'enek, bot djas wabee dáa mɛsa mɔ di ɛtɔ́ sok ɛ. 16
Wɔ ɛ́ kobaka nɛ nyel'ɔ met, nɛ mɛlyo mɔ. Wa zii nɛ
yɛ, wɔ di esa deenek ɔɔ, wɔ aatsik nyel'ɔ ɛ met nɛ
ɛbaatsik bot di egwak mɛlyo mɔ ɛ.

5 Wɔ di edul tɔa-mot mɛlɔ ɔɔ, sa wɔ ààkabiyo-biyoak,
wɔ goka ɛ́ nɛ ɛlii nɛ nɛ ɛ ɛkɛɛ wɔ lii ɛ nɛ soog. Yɛ
kabɛ mengbaaz ɔ, nɔŋa bɛ dáa bɔn nyoog. 2 Deenek,
da wɔ nɔɔ bɛtɔa-boa ɛ dáa bɛnyoog. Tin, mɛsyes dáa
bɛkɛl bɔ, sa wɔ ààdi nɛ egeka ɛsyem nɛ nɔɔ. 3 E
di'enek, da wɔ ɛ́ gheekwyekwyee bɛkus ɛ boa ee wɔ
di egu náá, bɛ tok nɛ bot ɛkwyee bɛ ɔ. 4 Yɛ bɛ náá
kus moma ɛ nɛ bɔn nɛghu bɛdha ɔɔ. Ye goka ɛ́ náá
bɛ sa mɛsa mɛ di elyaal ɛdum ɛ koŋ ɛ lɔɔ nɛ Zɛɛb ɛ
pɛ daa bɛbyael bɔɔ, zɛnɔɔ bɛbhaab bɔɔ. Yɛ deenek ɛ
bɛ aabulal enɛm esa ee bɛ nasa bɛ ɛ. Yenek ɛ sa di
ɛnyɔɛpe e mis ɛ Zɛɛb ɛ. 5 Tin, kus moma na tsɛɛtsɛ
dinaa nyɛ ɛ́ nyɛy ɛmet ààbɛ nɛ mot ɛkwyee nyɛ ɔ, nyɛ
wa ɛbwaalel ɛ lɛ nɛ Zɛɛb. Deenek, nyɛ ààkat ɛdjaala
mwos nɛ pum ɛ́tɛp ɛwaab náá, Zɛɛb kwyee nyɛ. 6 Yɛ
kabɛ kus di egyee nɛ ɛkwosak ɛ lyem'ɛ ɔ, nyɛ moo
ɛ́ nyɛ eezegwyɛ, ye nakoozodi náá, nyɛ nɛ tsik. 7
Beea sa wɔ di egoka nɛ ɛlɛɛ nɛ bɛkus ɛ boa ɛ, ɛ́tɛp
bɛ needi ààbɛ nɛ mbee mɛfulu ɛ. 8 Yɛ bɛ náá, mot
ààsa enɛm esa nɛ bot ɛ mɛbyel mɛ met ɔ, nɛghu bot ɛ́
bɛ nɛ bɛ nɔɔ di tɔ ndjaa wat ɔɔ. Nyɛ eeswonal ɛdum
ɛ koŋ ɛ lɛ nɛ Zɛɛb. E di'enek, nyɛ ɛpesa ɛbiyo dhaa
dhaŋa bot di ààdum koŋ nɛ Zɛɛb ɔ. 9 Ɛ́tɛp din ɛ kus
moma neekwyalaa tɔ mɛkana mɛ bɛkus, ye goka ɛ́
náá, moma tak di nɛ membu tyee mɛkam-mɛtɛn nɛ
wat kɛdhaa. Da nyɛ ɛ́ di náá, nyɛ nazodi ɛ nɛ motom
ngɔt. 10 Nyɛ di moma dinaa bot djas nɛ gu náá, nyɛ ɛ́
nɛ mbɛɛ mɛsa: nyɛ naalyo bɔɔ bɛ ɛnyɔɛpe. Ye ɛ́ moma
di emyaal náá bɛdjoŋ sulal pɛ yɛ ɔ, mot di egwyii bot
ɛ zedum koŋ nɛ Zɛɛb ɔ mɛko ɔ, mot ɛ di ekwyee bot di
tɔ edjel ɔ. Deenek, nyɛ di mot ɛsa membi mɛ enɛm
sa djas ɔ. 11 Tin, yɛ kabɛ mɛsyes mɛ boa di bɛkus ɔ,
sa wɔ ààkwyal min mɔɔ tɔ mɛkana. Etɛɛ náá, ɛ́ ghɛŋ
gwyes ɛbaaba aasa bɛ ɛ, bɛ waalum koŋ nɛ Klisto. 12
Bɛ sa deenek ɔɔ, bɛ waabela ndjɛ etɛɛ náá, bɛ nabɛ
ɛ́ ààdi sosoob nɛ sa ee bɛ natuwal myoŋ nɛ mɛsoŋ
nɛ ɛ ɔ. 13 E di'enek, dáa bɛ moo ààkabɛ nɛ sa ɛsa ɛ,
bɛ kakɛ ɛ mendjaa nɛ mendjaa. Dáa ɛkɛ mendjaa nɛ
mendjaa di ààdjaala nɛ nɔɔ ɛ, mɛsa mɔɔ aakadi ɛ́ ɛlii
ɛtɛp mbɛs-mbɛs di ààdjoak bɛ. 14 Dum nɛ tɛp tak ɛ,
mam Pɔl di elɛɛ nɛ mɛsyes mɛ boa di bɛkus ɔ náá,
bɛ nɛ ghwyil ɛbaaba yɔbɔ. Bɛ bya bɔn, bɛ sa mɛsa tɔ
mendjaa mɛ mɛba mɔɔ. Mɛ ke deenek ɛ ekaab náá,
mot mɛbhuka mɔɔ ɛzɛkɛlii esonok mbɛs kɔ ɛsu ɛ lɔɔ.
15 Mɛ ke deenek ɛ etɛɛ náá, bɛdhiiti bɛkus ɛ boa binɔk
eezewo ze, tin, bɛ kadu ɛ Satan mot mɛkɔŋ. 16 Tin, ye
ɛ́ bɛ náá, moma zedum koŋ nɛ Zɛɛb ɛ nɛ bɛkus ɛ boa
tɔ mɛbyel mɛ ɔɔ, ye goka ɛ́ nyɛy nyɛ ɛmet kwyee bɛ.
Yɛ àànyɔ náá, ɛtɛp binek djas zoodi kɔ elo bot ɛ zɛɛga
ndjaa mendjaala. Sa deenek, etɛɛ náá, bot ɛ zɛɛga
ndjaa mendjaala neekwyee bɛkus ɛ boa di bɔɔ bɛ met
ɛ. 17 Bɛpaa ɛ di edjɛɛd zɛɛga ndjaa mendjaala ɛnyɔɛpe
ɔ, bɛ goka ɛ́ nɛ ɛbela duu edi e sok ebá, daŋ-daŋ ɛ bot
ɛ di ewa lyem tɔ mɛsa mɛ mɛlyo, nɛ bot ɛ di egoola
mɛkpa mɛ Zɛɛb ɔ. 18 Etɛɛ náá, ekwyala lɛɛ ɛ náá: «Sa
wɔ ààdiyal nuub ngɔmbɛ ɛ́ ghɛŋ nyɛ di esa mɛsa mɛ
ɛ.» Nɛ náá: «Mot-mɛsa djas goka ɛ́ nɛ ɛbela efute.» 19
Tin, sa wɔ ààmyaal mɛpita mɛ mot ngɔt aazɛpit paa
ngɔt pɛ daa lɔ ɛ. Wɔ myaal ɛ, ye ɛ́ bɛ ɛ́ náá, bot ɛbá
nɛghu bot ɛlɛl ɛ zɛpit nyɛ pɛ daa lɔ. 20 Yɛ bɛ bot di
esa mesyem ɔɔ, liia nɛ nɔɔ e mis mɛ bot ɛ djas, etɛɛ
náá bɛdhiiti bot neegwak bwoo. 21 E dwoo ɛlak mos,
mɛ ɛpedjaala nɛ nɔ e mis ɛ Zɛɛb, nɛ e mis mɛ Yezu
Klisto zɛnɔɔ e mis mɛ efofop náá: wɔ looba nɛ esa djas
ee mɛ lɛɛ wɔ ɛ, sa wɔ ààwa mbɛk pak bot, ààkwyɛɛg
mot ngɔt dhaa sɔ. 22 Sa wɔ ààleesuu ɛkɛl mot mɛmbɔ
ɛ́tɛp ɛdjɛ nyɛ di mɛsa tɔ zɛɛga ndjaa mendjaala. Sa
wɔ ààni tɔ mesyem mɛ bot. Wɔ goka ɛ́ wɔ baal nyel'ɔ
dɛɛ. 23 Sa wɔ ààdedɛ mɛdii nɛ mɛdii toto, ye nyɔ ɛ́ wɔ
dedɛ ba mɛnyok ɛ́tɛp mɔ'ɔ, dáa dinaa ɛbɛ ɛ mɔ tak nɛ
dhek wɔ ngwyis ɛ. 24 Mesyem mɛ bɛdhiiti bot nyen ɛ
popoopwon, ɛsok nɛ bɛ nɛ pɛɛ bɛ. Bela náá, pɛ daa
bak bot ye nyen ɛ bhis bɛ aazɛpɛɛ bɛ ɛ. 25 Tin, tyee
wat nɛ enɛm esa bɛdhiiti bot nɛ nyen popoopwon, yɛ
kabɛ pɛ daa bak bot ɔ, yɛ ààleenyen.

6 Tin, ekwom e bot goka ɛ́ nɛ ɛbee ekukuma bɔɔ dáa
bot ɛ di egoka nɛ duu e esonok djas ɛ. Ye goka ɛ́
bɛ sa deenek etɛɛ náá, din ɛ Zɛɛb nɛ mɛlyo mɛ mena
di elyo ɛ needi ààbyaselaa. 2 Tin, yɛ bɛ náá bɛ ɛ́ nɛ
ekukuma di edum koŋ nɛ Zɛɛb ɔɔ, sa bɛ ààbyasal bɛ
etɛɛ náá, bɛ nɛ bɛ nɔɔ ɛ zɛɛga ndjaa mendjaala mɛ

wat. Ye nyɔ ɛ náá, bɛ sa mɛsa mɛ bɛ di esa pɛ daa
ekukuma bɔɔ ɛnyɔɛpe. Sa deenek etɛɛ náá, wɔ sa mɛsa
ɛ pɛ daa bot ɛ di edum koŋ nɛ Zɛɛb ɔ. Ye ɛ́ bot ɛ Zɛɛb
di ekwyɛl ɔ. Gwaka sa wɔ di egoka nɛ ɛlyo nɛ ɛlɛɛ náá
bɛ sa ɛ. 3 Bɛdhiiti bot ɛpelyo embee mɛlyo mɛ sis, di
àègoka nɛ yii Ghɛŋ'ena Yezu Klisto ɔ. Bɛ àèlyo bot
mɛlyo mɛ di ekɛ lɔɔg wat nɛ ɛdum ɛ koŋ ɛ lena nɛ
Zɛɛb ɔ. 4 Binɔk bot ɛ́, bot ɛghɛɛa nyel, bɛ àègu sonok,
kwyɛl mɛwɔ nɛ ɛsuu ɛ mɛso dum nɛ mɛkpa ɛ tɔ lɔɔ ɛ
«tɔɔɔ» dáa ɛbɛ́. Mɛwu, mɛwɔ, nɛ mɛlee zɛnɔɔ mbee
esimza dum nɛ bɔn nyɛɛg dus ɛ tin. 5 Bɛ nɛ kwyɛl ɛ
ɛsuu ɛ mɛso mɛ di àèbɛ nɛ ɛsik pak'ɔɔ. Ye ɛ́ bot dinaa
esimza bɔɔ moo ɛ́ epila dáa endjemet. Egeka bɔɔ ɛ
náá, ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb ɛ dhiiti mbi mɛpek mɛ ɛbela
ekum. 6 Nɛ tsɛɛtsɛ, ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb ɛ boo mɛvu,
wɔ di emyaala nɛ sa wɔ di nɛ yɛ ɔɔ. 7 Etɛɛ náá, bis
nabɛ ɛ́ àèzyɛ nɛ dhiiti sonok kɔ ɛko ɛ bɔs'ak, ye ɛ́ tyee
wat nɛ e sok bot aasik ɛ, bot aanàsik nɛ dhiiti sonok. 8
E di'enek, mena ɛ dika nɛ sa dek nɛ ekaad ɔɔ, edjaala
nɛ nena. 9 Tin, bot ɛ́ di esaa náá bɛ di nɛ mɛvu ɔɔ,
bɛ nɛ kwyɛ tɔ mɛbhowal. Bɛ ɛ́ tɔ laab dum nɛ embee
mɛkwosak mɛ ewo di esa náá, bot di tɔ mezuk nɛ ɛwo
ɛ ze ɛ. 10 Etɛɛ náá, kwyɛl epata ɛ ɛsuk embee etɛp djas,
bɛdhiiti bot ɛ naakwyɛl ɛsa deenek ɔ, bɛ moo mos ɛ bɛ
eezewo ze ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb. Tin, bɔɔ bɛmet ɛsaa
náá, bɛ zuk. 11 Wɔy mot-mɛsa ɛ Zɛɛb, sa wɔ àèsa etɛp
binek. Saŋa ɛdi mot epiki, mot ɛgwakel nɛ Zɛɛb, tɔ
ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb, nɛ kwyɛl, nɛ ɛmaad ɛ lyem zɛnɔɔ
ɛtelaa ɛ lyem. 12 Duua tɛtɛ tuub ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb,
baala tsik na kɔm-kɔm ee Zɛɛb, nadjóo wɔ étɛp tak ɛ.
Ye nabɛ ɛ́ é ghɛŋ wɔ natuud mbɛɛ mɛkpa mɛ ɛdum ɛ
koŋ ɛ lɔ nɛ Yezu Klisto e mis mɛ bot ɛbuɛpe ɛ. (aiōnios
g166) 13 E mis ɛ Zɛɛb, mot di djɛ tsik nɛ bot djas ɔ, e
mis mɛ Yezu Klisto, mot nalɛɛ bot mbɛɛ mɛkpa mɛ tak
e mis ɛ Pɔɔs Pilat ɔ, mɛ lɛɛ wɔ ɛ náá: 14 looba nɛ mɛtiŋ
mɛ wɔ bela ɛ, sa yɛ àèpulel, baala ye ɛnyɔɛpe kɛkum
dwoo Ghɛŋ'enaka Yezu Klisto aatuula ɛ. 15 Tin, ɛtuula
ɛ Klisto aadi ɛ́ e ɛwala zɛɛb nazekobal ɛ. Nyɛy ɛ́ di kɔ
elo ekukuma djas, nyɛy ɛdi ɛsuk ɛ mɛnyɔ, Mɛkoozi mɛ
bɛmɛkoozi, Ghɛŋ bɛghɛŋ. 16 Nyɛ ɛmet ɛ́ tsik na kɔm-
kɔm, nyɛ ɛ́ tɔ mɛkas mɛ dinaa mot tok nɛ ghwyil ɛtiila
pɛ daa lɛ. Mot ngɔt kɔ bɔs dinaa àèpaabee nyɛ, ye tok
nɛ mot ngɔt nakobee nyɛ sok, mot tok pe nɛ ghwyil
ɛbee nyɛ. Duu nɛ mɛbwala di nɛ nɛ kɔm-kɔm sii nɛ
kɔm! Amɛn! (aiōnios g166) 17 Deenek, lɛɛa nɛ bot ɛ́ di nɛ
mɛvu kɔ ɛko ɛ bɔs'ak ɔ náá, sa bɛ àèdi bot ɛ ɛghɛɛ nyel.
Baalɛɛ nɛ nɔɔ náá, sa bɛ àèwa ɛbwaalel ɛ lɔɔ tɔ mɛvu
mɛ di àèbɔya ɛ. Tin, bɛ goka ɛ́ nɛ ɛwa ɛbwaalel ɛ lɔɔ ɛ
nɛ Zɛɛb mot di edjɛ mena esonok dhaa mɛbu ɔ, étɛp
mena needika tɔ mɛmyaala ɛ. (aiōn g165) 18 Lɛɛa nɛ nɔɔ
ɛ náá, bɛ sa enɛm esa, bɛ goka ɛ́ nɛ ɛdi ɛ bot ɛ mɛvu
tɔ enɛm esa, nɛ elyem ɛgek bɔɔ bɛsɔ bɔɔ ghoŋ, bɛ di
bot ɛ ɛgwyena. 19 Bɛ di sa deenek ɔɔ, bɛ waaseeg tɛtɛ
mɛkwom étɛp mɛlu mɛ di ezyɛ yenek. 20 Wɔy Timote,
baala ɛnyɔɛpe sa nadjɛa wɔ ɛ, kyeea embee melɛŋ di
àèkɛ sama nɛ ɛdum koŋ nɛ Zɛɛb ɛ, àèsuu mɛso nɛ elɛŋ
etsal bɛ di eke náá, ye ɛ́ etsɛɛtsɛ ɛ. 21 Deenek, bɛdhiiti
bot ɛ naadu embee mɛlyo nɛ elɛŋ etsal binek ɔ, bɛ
moo ɛ́ bɛ eezewo ze tɔ ɛdum ɛ koŋ ɛ lɔɔ nɛ Zɛɛb. Tin,
beta náá, enɛm nɛ embɛɛ e Zɛɛb di nɛ nɔ.

Timote yii Bɔɔba

1 Ye ɛ́ mam, Pɔl mot-lwoma ɛ Yezu Klisto tɔ ɛkwosak
ɛ Zɛɛb, mɛ ɛ́ wak ɛ ɛ́tɛp ɛgoola bin tsik. Ye ɛ́ tsik
Zɛɛb edjɛ mena kɔ ɛsu ɛgwakel ɛ lena nɛ Yezu Klisto.
2 Mɛ kwyal mɛkana mak ɛ nɛ wɔy Timote mɔn'am
mɛ di ekwyɛl ɔ: beta náá, enɛm nɛ embɛɛ, nɛ lyem
ghoŋ, nɛ egwyem ɛ Zɛɛb sɛɛg bɛ nɛ Yezu Klisto di nɛ
nɔ. **3** Mɛ ɛpeghaapɛɛ Zɛɛb mot mɛ di esa mɛsa mɛ nɛ
lyem wat dáa bɛbhaab'am nasa ɛ. Mwos nɛ pum e
sok mɛ di edjaala Zɛɛb ɛ, mɛ nɛ dyeebadjaala ɛ́tɛp'ɔ.
4 Mɛ ɛpetaala meŋal mɔ, e di'enek, mɛ ɛ́ nɛ gwyes
ɛbee wɔ ɛ́tɛp lyem'am neelwood nɛ mɛmyaala. **5** Mɛ
ɛpebaataala dɔɔ nɛ ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb, wɔ zedum
nɛ lyem wat ɛ. Ye ɛ́ kɔkɔ mbi ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb yii
naye yɔ Loyis nɛ nyoog Enis nadi nɛ ye ɛ́. Mɛ eemyal
náá, kɔkɔ mbi ɛdum ɛ koŋ ɛlenek ɛ tɔ lɔ. **6** Ye ɛ́ ɛ́tɛp
tak ɛ mɛ baadi elɛɛ nɛ nɔ náá, baawyɛl mɛgoo mɛ ɛkɛɛ
ɛ Zɛɛb nadjɛ wɔ ɛ, e sok mɛ nakɛl wɔ mɛmbɔ ɛ. **7** Etɛɛ
náá, Sisim Zɛɛb nadjɛ mena ɛ, ye nabɛ ɛ́ ààbɛ etɛɛ
náá mena di bɛtyak-bel, ye ɛ́ Sisim ghwyil, yii kwyɛl
nɛ yii ɛdil ɛ lyem. **8** Sa wɔ ààdi nɛ syen ɛgoola Mbɛɛ
Bhaadal ɛ Ghɛŋ'enaka. Sa wɔ ààbaadi nɛ syen nɛ nam,
mot di kwom kɔ ɛsu ɛ lɛ ɔ. Deenek, myaala ɛzuk sama
nɛ nam ɛ́tɛp Mbɛɛ Bhaadal. Tin, dia nɛ ɛbwaalel nɛ
ghwyil Zɛɛb di edjɛ mena ɛ. **9** Nyɛy ɛ́ natsik mena, nɛ
ɛsa náá mena dika bot ɛ́ dhaad mbyak'ɛ. Ye nabɛ ɛ́
ààbɛ kɔ ɛsu ɛ enɛm esa bena, ye nabɛ ɛ́ egeka bɛ met
nɛ enɛm nɛ embee bɛ met. Tin, Zɛɛb naadjɛ mena
enɛm nɛ embɛɛ binek e ze ɛ Yezu Klisto, ɛsok nɛ nyɛ
nɛkus bhwak. **(aiōnios g166)** **10** Tin, ɛkɛɛ enɛm nɛ embɛɛ
tak kazɛnyen mos ɛ e ɛtuula ɛ mɛtsik-bot menaka
Yezu Klisto. Nyɛy ɛ mot nakwak ɛsyee ɔ, dum nɛ
Mbɛɛ Bhaadal ɛ nyɛ natel mena tsik na kɔm-kɔm. **11**
Zɛɛb naadjɛ mɛ mɛsa mɛ ɛdi mot-lwoma nɛ lyoel,
ɛ́tɛp ɛkɛgoola Mbɛɛ Bhaadal. **12** Kɔ ɛsu ɛ tak ɛ, mɛ
di ebee mezuk mɛ mɛ di ezuk'aak. Mɛ tok nɛ syen
ɛ́tɛp tak etɛɛ náá, mɛ nɛ gu mot mɛ wa ɛbwaalel ɛ
lam nɛ nɔ ɛnyɔɛpe. Tin, mɛ ɛpemyaal náá, Zɛɛb ɛ́ nɛ
ghwyil ɛbaal sa nyɛ nadjɛ mɛ ɛ kɛkum dwoo epɛɛ ɛ. **13**
Deenek, mɛkpa mɛ etsɛɛtsɛ wɔ nagwak nɛ nam ɛ, ye
ɛ́ di mɛkpa mɛfulu mɛ tsik'ɔ. Tin, pyeta tɔ ɛdum ɛ
koŋ nɛ Zɛɛb, kwyɛla bot nɛ kwyɛl di edus pɛ daa Yezu
Klisto ɛ. **14** Deenek, baala mbɛɛ mɛlyo djas nazedjɛaa
wɔ nɛ ghwyil Sisim na Dɛɛ di tɔ lena ɛ. **15** Wɔ nɛ gu
náá bot ɛ kyee dik Azi djas naazekaab mɛ, tɔ sama bot
ɛ tak, ye nabɛ ɛ́ nɛ Fizɛl bɛ nɛ Elmozɛn. **16** Beta náá,
Ghɛŋ sa enɛm esa bɛ nɛ bot ɛ mɛbyel ɛ Onezifɔɔd, etɛɛ
náá, nyɛ naadyeebadjɛ mɛ mɛghaaz. Tin, nyɛ nabɛ ɛ́
ààgwak syen nɛ nam, mam mot membok. **17** Deenek,
dáa nyɛ tuula tɔ ghaada Lɔm ɛ, nyɛ naawa zii e ɛsaa
mɛ, kɛbela mɛ. **18** Tin, beta náá, Ghɛŋ sa enɛm esa e
Zɛɛb nɛ nɛ dwoo epɛɛ. Wɔy ɛmet nɛ baagu ɛnyɔɛpe
esa djas nyɛ nasa nɛ nam pɛ kyee dik Efɛɛz ɛ.

2 Wɔy, mɔn'am, dia nɛ ghwyil tɔ enɛm nɛ embɛɛ
di edus pɛ daa Yezu Klisto ɛ. **2** Mɛlyo mɛ wɔ nadi
egwak mɛ egoola e mis mɛ bɛtɛ nɛ bɛtyaasɛs ɛ. Deenek,
lyoa yɛ nɛ bɛtɛtɛ ɛ bot, bot aadi nɛ ghwyil ɛ aabaalyo
bɛdhiiti bot ɔ. **3** Zuka nɛ nam dhatyee tɛtɛ sodja ɛ
Yezu Klisto. **4** Mot di náá, nyɛ dinaa kuku ɛsa mɛsa mɛ
esodja ɔ, nyɛ kwyɛl náá, kukuma yɛ myaala nɛ nɛ ɔ,
sa nyɛ ààbaasa dhiiti mɛsa mɛ sis. **5** Ye ɛ́ tyee wat
mot di esa mɛbhoola tɔ mɛsɛŋ mɛ ɛwyis ɛ kaab ɔ. Nyɛ
aabela efute ɛ, nyɛ sa dáa mɛtiŋ mɛ mɛbhoola mɛ tak
di elɛɛ ɛ. **6** Beeka mbɛɛl mɛbhek di ezuk ɛlyelɛpe tɔ
mɛsa mɛ pyeeb'ɛ ɔ. Nyɛ goka ɛ́ nɛ ɛdi mot mɛkɛn aadɛ
esa nyɛ nabɛ ɛ. **7** Simza ɛnyɔɛpe sa mɛ di elɛɛ wɔ ɛ,
deenek, Ghɛŋ ɛwaasa náá wɔ mɛt etɛp djas. **8** Taala nɛ
Yezu Klisto, dha ɛ Dhavid mot nagom bhis ɛsyee ɔ,
dáa Mbɛɛ Bhaadal mɛ di egoola ɛ di elɛɛ. **9** Ye ɛ́ kɔ ɛsu
ɛ Mbɛɛ Bhaadal'ak ɛ mɛ di ezuk, kɔ ɛsu ɛ tak ɛ mɛ
di kɔɔla, dáa mot di esa embee ɛ́tɛp ɔ. Tin, mɛkpa
mɛ Zɛɛb tok kɔɔla! **10** Etɛp tak ɛ mɛ di emaad etɛp
djas kɔ ɛsu ɛ bot ɛ Zɛɛb nazesɛɛ ɔ. Mɛ sa deenek ɛ
etɛɛ náá, bot ɛ Zɛɛb nazesɛɛ ɔ, neebela tsik nɛ duu
na kɔm-kɔm di edus pɛ daa Yezu Klisto ɔ. **(aiōnios g166)**
11 Ye ɛ́ mbɛɛ mɛ mɛkpa mɛ etsɛɛtsɛ: «Mena gwyɛka
sama wat nɛ Klisto ɔɔ, mena waadika nɛ tsik sama wat
nɛ nɛ. **12** Mena pyetka ɔɔ, mena waakɛ sama nɛ nɛ.
Mena byenka nyɛ ɔɔ, nyɛy pe aabyen mena. **13** Mena
di ààdika sosoob ɔɔ, nyɛy ɛ́ aazodiɛ sosoob, etɛɛ náá,
nyɛy tok nɛ ghwyil ɛswonal mɛkpa mɛ nuub'ɛ.» **14**
Baagheelelɛɛ etɛp bak nɛ bot, dula bɛ mɛlo e mis ɛ
Zɛɛb náá, sa bɛ ààsuu mɛso kɔ ɛsu ɛ mɛkpa. Ɛsuu mɛso
menek ɛ ààval sa wat, mbi yenek e saŋ ɛ ɛsaab esisim
e bot ɛ di egwak ɔ. **15** Saŋa náá, wɔ di piki e mis ɛ
Zɛɛb, dáa mot-mɛsa di ààbɛ nɛ syen e ɛgoola ɛnyɔɛpe
Mbɛɛ Bhaadal etsɛɛtsɛ ɛ. **16** Kyeea mbee melɛŋ di
ebyasal ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb ɛ, etɛɛ náá, bot ɛ di esa
deenek ɔ ɛpebɛka nɛ Zɛɛb. **17** Mɛlyo mɔɔ ɛ ɛpebel
epuud dáa pyoŋ zeni ɛgwyin ɛ. Tin, ye ɛ́ tyee wat nɛ
Imenus nɛ Filɛtus, **18** bɛ naazebɛka nɛ etsɛɛtsɛ. Bot
binɔk eezepul ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb e bɛdhiiti bot, elyo

bot ɛ náá, Zɛɛb naazeghomal bot tɔ ɛsyee. **19** Bela náá
epap nalyeelyel ee Zɛɛb nasum ɛ ɛpepyet ɛnyɔɛpe,
mɛkpa mak ɛ kwyala kɔ tak: «Ghɛŋ nɛ gu bɔn bɛ», é
di'enek, «Mot di eke náá, nyɛ é mot ɛ Ghɛŋ ɔ, nyɛ
goka é nɛ ɛliig koŋ nɛ ɛbiyo.» **20** Tɔ boo ndjaa, ye é
aanàkwaazodi vɛ esaani e lɔaad nɛ yii ghwooz di esaa
nɛ epata ɛ toto. Yɛ aabaadiɛ nɛ yii kpaka dɔɔ nɛ yii
dyak. Bɛdhiiti kwomaa ɛ étɛp mɛbyoŋ, bɛdhiiti étɛp
ɛbeaa mɛlu djas. **21** Tin, mot ɛdis edhuud e mbee mɛsa
mɛ etɛp binek djas ɔɔ. Mot tak ɛ aadi é dáa esaani
goŋ di ebeea dwoo mɛbyoŋ ɛ. Nyɛ eezeso nyel ɛ djas
e mɛsa mɛ kukuma yɛ, e di'enek, nyɛ moo é mbɛɛ
mot, nyɛ nɛ ghwyil ɛkasa tɛtɛ esesɛɛ. **22** Timote kyeea
mbee egwyes e ngbaaz, kɛa tɔ epiki, nɛ ɛdum ɛ koŋ nɛ
Zɛɛb, nɛ kwyɛl, nɛ egwyem nɛ bot ɛ di eduwal Ghɛŋ
nɛ lyem wat ɔ. **23** Tin, sa wɔ ààsuu mɛso nɛ etɛp di
ààbɛ nɛ lo mɛsɔ ɛ, etɛɛ náá wɔ nɛ gu náá, ɛdjóo ɛ
mɛwɔ. **24** E di'enek, kwom mot-mɛsa ɛ Ghɛŋ ɛ ààgoka
nɛ ɛdi tɔ mɛwɔ. Nyɛ goka é nɛ ɛdi nɛ kwyɛl nɛ bot
djas, nɛ ghwyil ɛlyo bot, nɛ ɛmaad ɛ lyem. **25** Ye goka
é náá, nyɛ lyo bot ɛ mɛso tɔ mɛtela, nɛghu Zɛɛb é
nɛ ghwyil ɛdjɛ bɛ ɛwala dinaa bɛ waaswoola mɛfulu
mɔɔ da gu etsɛɛtsɛ ɛ. **26** Deenek, bɛ waabula tɔ mbɛɛ
mɛfulu mɔɔ, da bɛ dus e laab ɛ Satan mot mɛkɔŋ, mot
nazewa bɛ e membok étɛp bɛ neesesa mɛsa mɛ ɔ.

3 Gua ɛnyɔɛpe náá: e mɛlu mɛ mɛsik, yɛ aadi é nɛ
mɛlu mɛ di elyel ɛ. **2** Etɛɛ náá, bot aanàkagwyena,
bot aakadi é elyem «tɔɔp» tɔ epata, bot ɛghɛɛa nyel,
bot ɛ ɛbet, bot ɛ waabyasal Zɛɛb, bɛ aanàkaab bɛbyael
bɔɔ, bot ɛ di ààmyaal bot nɛ ɛduwal etɛp dinaa ye é e
Zɛɛb ɛ. **3** Bot ɛ tak aadi é, ààbɛ nɛ lyem kwyɛl, ààbɛ nɛ
lyem ghoŋ, bot ɛ mɛbhekel, bot ɛ di ekwyɛ lyem ɔ, bot
ɛ di nɛ lyem kyet ɔ, bot ɛ di ààkwyɛl enɛm esa. **4** Bot ɛ
endumta, bot ɛ di ebiyo mbɛs ɔ, bot ɛ ɛghɛɛa nyel, bɛ
waakwyɛl mɛnyɔ mɛ etɛp e bɔs dhaa yii Zɛɛb. **5** Bot
binɔk sa tyee náá, bɛ ɛpedum koŋ nɛ Zɛɛb. Ghuna ye é
bot ɛ di ààmyaal ghwyil di tɔ ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb ɛ! E
di'enek, dia ɛtsetaɛpe nɛ mbi binɔk bot. **6** Bɛdhiiti bot
pak'ɔɔ ɛ nɛ mɛfulu mɛ ɛni tɔ mendjaa mɛ bot étɛp
ɛkɔɔ boa di ààbɛ nɛ etsoŋ ɔ. Bɛ sa deenek ɛ étɛp boa
tak neegwak bɛ. Boa tak ɛ, boa di àànyɔ ɛtiibal ɔ, boa
ɛ di tɔ tsik mesyem ɔ, bɛ nɛ dyeebakwyɛl esa e tsik
epuud di ekwyɛl ɛ djas. **7** Mɛlu djas, boa tak ɛ ɛpesaa
ɛgu sonok, tin, bɛ aanàkwaakogu etsɛɛtsɛ. **8** Ye é dáa
bot tyee Zanɛs nɛ Zambɛlɛs nadi ebyen étɛp ɛ Moiiz ɛ,
ye é deenek ɛ bot binɔk di ebaabyen etɛp etsɛɛtsɛ. Ye
é bot ɛ mbee mɛpek dinaa ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb tokapɛ
vaŋ sonok e mis mɔɔ. **9** Tin, bɛ tok nɛ ghwyil ɛtó nɛ ye
ɛtsetaɛpe, etɛɛ náá, bot djas ɛ waagu ewo bɔɔ, dáa yɛ
Zanɛs nɛ Zambɛlɛs. **10** Yɛ kabɛ wɔy Timote ɔ, wɔ bɛ
é wɔ eegwak mɛlyo mam ɛnyɔɛpe, tɔ mɛfulu mam,
tɔ mɛsa mɛ di ekwyɛl ɛ sa ɛ, tɔ ɛdum ɛ koŋ ɛ lam nɛ
Zɛɛb, tɔ ɛmaad ɛ lyem'am, tɔ kwyɛl'am, nɛ tɔ zii'am,
11 tɔ mɛtiiga mɛ bɛ di etiig mɛ ɛ, tɔ mezuk mam. Wɔ
nɛ gu etɛp djas mɛ naboma nɛ yɛ pɛ ghaada Antiɔs
ɛ, pɛ tɔ ghaada Ikoniɔm nɛ pɛ tɔ ghaada Listɛ ɛ. Wɔ
nɛ gu mezuk mɛ mɛ naboma nɛ ye é. Tin, Ghɛŋ nabɛ
é nyɛ naapɛk mɛ tɔ etɛp binek djas. **12** Tsɛɛtsɛ, mot
djas di ekwyɛl ɛdi sosoob nɛ Zɛɛb, tɔ ɛgwakel nɛ Yezu
Klisto ɔ, nyɛ waatiigaa. **13** Tin, bot ɛ mbee lyem nɛ bot
ɛ etsal, bɛ waató sok tɔ embee mɛsa mɔɔ, bɛ waakɔɔ
bɔɔ bɛsɔ bɔɔ. E di'enek, e mɛsik mɛ tak, bɛ waaswala
kɔɔ mɛnyel mɔɔ met. **14** Yɛ kabɛ wɔy ɔ, baala mɛdjek
mɛ wɔ nadjek, da wɔ myaal nɛ lyem wat ɛ. Wɔ nɛ gu
bɛlyoel wɔ nadjek pɛ daa lɔɔ ɔ. **15** Kana edhɔma bɔ, wɔ
nɛ gu ekwyala na Dɛɛ. Ye é nɛ ghwyil ɛdjɛ wɔ etsoŋ di
edjɛ mot tsik tɔ ɛdum ɛ koŋ nɛ Yezu Klisto ɛ. **16** Tɔ
ekwyala bɛ na Dɛɛ djas, ye é Zɛɛb ɛ nadjɛ bot etsoŋ e
ɛkwyal ɛ yɛ, ye é nɛ boo mɛtaŋ étɛp ɛlyo bot etsɛɛtsɛ.
Étɛp ɛlyaal ɛ mot ɛdjak ɛ lɛ, nɛ ɛbulal ɛ bot sa ɛbiyo
ɔ e ze, dɔɔ nɛ ɛlyaal ɛ mot tsik Zɛɛb di ekwyɛl ɛ. **17**
Ekwyala na Dɛɛ binek ɛ, nakwyalaa ɛ etɛɛ mot-mɛsa ɛ
Zɛɛb needi mot zedjala nɛ ɛsa ɛ mɛsa ɔ. Nyɛ needi mot
dinaa, nyɛ é nɛ ghwyil ɛsa membi mɛ enɛm esa djas.

4 Mɛ ɛpedjaala nɛ nɔ, é mis mɛ Zɛɛb nɛ é mis mɛ
Yezu Klisto mot aapɛ́ɛ bot ɛ di nɛ tsik, nɛ bot ɛ
zegwyɛ ɔ. Mɛ ɛpedjaala nɛ nɔ kɔ ɛsu ɛ ɛbula ɛ Yezu
Klisto, nɛ kɔ ɛsu ɛ ɛyoŋ ɛ lɛ: **2** wa zii tɔ ɛgoola mɛkpa
mɛ Zɛɛb ye nakoozodi tɔ egwyem nɛghu tɔ ɛtap. Lyaka
bɛ, dula bɛ mɛlɔ, é ghɛŋ wɔ di djɛ bɛ mɛghaaz ɛ, nɛ
ɛlyo bɛ tɔ ɛdil ɛ lyem. **3** Etɛɛ náá, yɛ aadi é nɛ ɛwala
dinaa bot aanàbaakwyɛl ɛgwak mbɛɛ mɛlyo ɛ. Tin, bɛ
aasa e mbi bɛmɛpek djas étɛp ɛsa esa e mɛkwosak mɛ
mɛnyel mɔɔ di ekwyɛl ɛ. Bɛ aadi é, nɛ bɛtɛ nɛ embee
bɛlyoel aadi elyo bɛ etɛp elyem bɔɔ di ekwos ɛgwak ɛ.
4 E di'enek, bɛ waabyen ɛgwak etsɛɛtsɛ, étɛp ɛdu ɛ
esesa esua-sua. **5** Yɛ kabɛ wɔy ɔ, sa wɔ dila lyem sok
bhwoob etɛp binek djas. Maada lyem tɔ mezuk, wa zii
e ɛgoola Mbɛɛ Bhaadal, silela mɛsa mɛ Zɛɛb djɛ wɔ ɛ. **6**
Yɛ kabɛ mam ɔ, ɛwala eezedjala ghiya yam neesee dáa
buwa, ɛwala ɛmwana nɛ bɔs'ak eezedjala. **7** Tin, yɛ
bɛ náá, mɛ eeduu mbɛɛ tuub ɔɔ, mɛ eekɛkum pɛ ɛsik
ɛ kaab mɛ na pat ɛ, mɛ eebaal ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb.

8 Nenak, efute ɛpebwood mɛ etɛɛ náá, mɛ eekwak.
Efute tak ɛ kɔtɔ duu, ye ɛ́ kɔtɔ mot epiki. Ye ɛ́ nyɛy
Ghɛŋ mbɛɛ tetɛp ɛ kwaadjɛ mɛ dwoo mɛpɛɛa ɛ. Tin,
nyɛ aanàkwaadjɛ mam ɛmet, nyɛ aadjɛ ɛ dɔɔ nɛ bot
djas di egwal ɛwala nyɛ aatuula ɛ. 9 Tin, sa mɛghaaz
etɛɛ náá, wɔ neeleezɛbela mɛ. 10 Dhemas naazekaab
mɛ, etɛɛ náá lyem tɔ kwyɛl esa e bɔs'ak. Nyɛ eetɔ́
pɛ ghaada Tesalonik. Yɛ kabɛ Kelesɔn ɔ, nyɛ eetɔ́ pɛ
ghaada Ghalati. Tit naazetɔ́ yɛ pɛ ghaada Dhalmati.
(aiōn g165) 11 Luk nyɛ ɛmet ɛ kalik bis nɛ nɛ. E sok wɔ
aazyɛ ɛ́, dha bi nɛ Malak. Etɛɛ náá, nyɛ nɛ ghwyil ɛ
zɛkwyee mɛ tɔ mɛsa mɛ Zɛɛb. 12 Mɛ eelwom Tisik pɛ
ghaada Efɛɛz. 13 E sok wɔ waazyɛ ɛ́, da wɔ zyɛ mɛ nɛ
ndjookuwa yam ee mɛ nalik pɛ ghaada Toloas pɛ tɔ
ndjaŋ ɛ Kalpus ɛ. Tin, da wɔ baanɔɔ mɛ mɛkana mam,
daŋ-daŋ ɛ mɛkana nasael nɛ eket bɛtit. 14 Deenek,
Alɛkzandɛlɛ lulel egwooz nadyeebasa mɛ ɛbiyo. Tin,
Ghɛŋ nyɛ ɛmet waadjɛ nyɛ efute mɛsa mɛ. 15 Tin, wɔ
goka ɛ́ nɛ ɛbaadi nɛ etsoŋ nɛ nɛ, etɛɛ náá nyɛ bɛ ɛ́
nyɛ dyeebasuu mɛso nɛ mɛlyo mɛ bis nadi elyo ɛ.
16 Tin, mot ngɔt nabɛ ɛ́ ààkɛm e sok mɛ nadi etaŋal
taŋal yam yii mɛkɛn ɛ, bot djas nakaab mɛ. Beta náá,
Zɛɛb nàlaa syem tak kɔ lɔɔ. 17 Tin, Ghɛŋ nakwyee
mɛ, nyɛ naadjɛ mɛ mɛghaaz! Wɔ gwaa, mɛ zɛgoola
Mbɛɛ Bhaadal yɛ pɛ daa bot di ààbɛ tɔ dhaad mbyak
eYuda ɔ. Ghɛŋ naapɛk tɔ nuub ghee. 18 Deenek, Ghɛŋ
waabaapɛk mɛ tɔ embee etɛp djas. Tin, nyɛ aatsik mɛ
ɛ étɛp nyɛ neeniigal mɛ tɔ ɛyoŋ ɛ lɛ di tɔ gwoo ɛ. Beta
náá, duu di nɛ nɛ kɔm-kɔm sii nɛ kɔm! Ye di deenek!
(aiōn g165) 19 Da wɔ ɛ́ swos Pilisil bɛ nɛ Akilas dɔɔ nɛ
bot ɛ mɛbyel ɛ Onezifɔɔd. 20 Elast eelik pɛ ghaada
Koolɛt. Tin, mɛ eelik Tolofim pɛ ghaada Milɛ, etɛɛ
náá nyel nadi ekpaa nyɛ. 21 Deenek, sa mɛghaaz wɔ
kum, ɛsok nɛ mbu bɛbhi nɛ kan. Ebulus, Pudɔɔ, Linus,
Kolodya nɛ bɛdhiiti bɔn nyoog, bɛ eeswos wɔ. 22 Beta
náá, Ghɛŋ di nɛ nɔ. Beta náá enɛm nɛ embɛɛ e Zɛɛb di
nɛ nen.

Tit

1 Ye ɛ́ mam Pɔl, kwom mot-mɛsa ɛ Zɛɛb, mot-lwoma
ɛ Yezu Klisto. Zɛɛb nalwom mɛ ɛ, ɛ́tɛp mɛ neesa
náá, bot ɛ nyɛ nasɛ́ɛ ɔ dum koŋ nɛ nɛ, nɛ ɛbaasa náá,
bɛ gu etsɛɛtsɛ ɛ́tɛp bɛ neewa zii ɛdu ɛ ɛtɛp e Zɛɛb. **2**
Ɛ́tɛp bɛ needi nɛ ɛbwaalel e tsik na kɔm-kɔm. Zɛɛb
mot di ààkɔɔ bot ɔ, nabɛ ɛ́ nyɛ naaloozekɛk mena
tsik tak, ɛsok nɛ bɔs nɛ kusel. **(aiōnios g166)** **3** Eghɛŋ
ɛwala ɛ Zɛɛb mɛtsik-bot mena nalɛɛ ɛ nakadjala ɛ,
wɔ gwaa, nyɛ zɛtel mɛkpa mɛ. Nyɛ naadjɛ mɛ mɛkpa
menek, nɛ ɛlwom ɛ mɛ náá, mɛ goola yɛ nɛ bot. **4**
Tit, tɛtɛ mɔn'am tɔ ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb mena di nɛ
yɛ sama ɛ, mɛ kwyal ɛ wɔy mɛkana mak: Beta náá
enɛm nɛ embɛɛ, nɛ egwyem e Zɛɛb Sɛɛg, nɛ yii Yezu
Klisto mɛtsik-bot mena di nɛ nɔ. **5** Tin, yɛ bɛ náá mɛ
naalik wɔ kɔ ghaada Kelɛt ɔɔ, ye nabɛ ɛ́ etɛɛ náá, wɔ
neesilal ɛsa esa djas nalik ààsael ɛ. Da wɔ ɛ́ sɛ́ɛ bɛpaa,
wɔ ɛ́ dil bɛ ɛ́tɛp bɛ needjɛɛd ezɛɛga bot ɛ mendjaala tɔ
eghaada djas dáa mɛ nalɛɛ wɔ ɛ. **6** Tin, mot di paa ɔ,
goka ɛ́ nɛ ɛdi ɛ́ mot di ààbɛ nɛ mbee mɛfulu ɔ. Nyɛ
goka ɛ́ nɛ ɛdi ɛ nɛ moma ngɔt, bɔɔ bɛ goka ɛ́ nɛ ɛdum
ɛkoŋ nɛ Zɛɛb, sa bɔɔ binɔk ààdi bot ɛ mɛzɔ, ye nyɔ ɛ
náá, bɛ kaab bɛbyael bɔɔ. **7** Deenek, mot di djɛɛd zɛɛga
bot ɛ mendjaala ɔ, dáa dinaa, nyɛ ɛ́ mot-mɛsa ɛ Zɛɛb
ɛ. Nyɛ goka ɛ́ nɛ ɛdi ɛ́ mot di ààbɛ nɛ mbee mɛfulu. Sa
nyɛ ààdi mot ɛghɛɛ nyel, sa nyɛ ààdi mot di biyo mbɛs
ɔ, sa nyɛ ààdi mot elangi, sa nyɛ ààdi mot ebhooba, sa
nyɛ ààdi mot di ekwyɛl efute e mɛsa nyɛ di ààsa ɛ. **8**
Tin, nyɛ goka ɛdi ɛ mot di emyaal náá bot sulal pɛ yɛ
ɔ, mot enɛm esa, mot epiki, mot ɛmaad ɛ lyem, mot e
dɛɛ, mot egwyem, **9** sa nyɛ ààbɛka nɛ mɛkpa mɛ Zɛɛb
dáa ye nalyoaa ɛ, ɛ́tɛp ɛdjɛ mɛghaaz nɛ ekwyala na
Dɛɛ, da lyaal nɛ bot ɛ di ewa zyaala ɔ náá bɛ eekɔɔ lɛŋ.
10 Tin, ye ɛ́ nɛ mbula bot tɔ bot ɛ zeni beka ɔ dinaa bɛ
ààlooba nɛ etsɛɛtsɛ ɔ. Ye ɛ́ bot ɛ di elyo embee mɛlyo
ɔ, bot ɛ di ekɔɔ bɔn nyɛɛg bɔɔ ɔ. **11** Ye nyɔ ɛ, bot diyal
bɛ enuub. Etɛɛ náá, bɛ ɛpepul bot ɛ mɛbyel nɛ embee
mɛlyo mɛ bɛ di djɛ ɛ, ɛ́tɛp ɛgwaal efute e syen. **12** Tin,
ngɔt tɔ bɛngoolel ɛ mɛkpa mɔɔ ɛmet naalɛɛ náá: «Bot
ɛ ghaada Kelɛt ɛ bot ɛ etsal, bɛtit ɛ mɛnyan, bot ɛ di
edɛ kaab ɛ kaab ɔ, bɛtsak-bel ɛ bot.» **13** Deenek, sa nyɛ
nalɛɛ yenek nabɛ ɛ́ etsɛɛtsɛ. Mbi binɔk bot, bhɛma
bɛ ɛlyelɛpe etɛɛ náá, ɛdum ɛ koŋ ɛ lɔɔ needi piki. **14**
Tin, ye tok ɛnyɔɛpe náá, bɛ gwak embee esesa bot ɛ
mbyak eYuda. Nɛghu mɛtiŋ mɛ bot ɛ bɔs di edis bot
kɔ ze etsɛɛtsɛ ɔ. **15** Deenek, ɛtɛp djas ɛ nɛ mɛdjhaaz nɛ
bot di ààdi nɛ edhuud ɔ. Tin, ye tok nɛ dhiiti sonok
di nɛ mɛdjhaaz pɛ daa bot ɛ di nɛ edhuud ɔ, bot ɛ di
ààdum koŋ Zɛɛb ɔ. Deenek, mɛtselal mɔɔ nɛ esimza
bɔɔ moo ɛ́ nɛ edhuud. **16** E di'enek, bɛ ɛpeke náá, bɛ
nɛ gu Zɛɛb, ghuna mɛsa mɔɔ ɛpetel náá bɛ naazebyen
Zɛɛb. Tin, bɛ ɛ́ bot ɛkye ɛ́ lyem, bot ɛ Zɛɛb di byen ɔ,
bot ɛ di ààbɛ nɛ ghwyil ɛsa embɛɛ mɛsa djas ɔ.

2 Yɛ kabɛ wɔy ɔ, djɛa mɛlyo mɛ di egoka ɛ. **2** Bɛtɔa-
bot goka ɛ́ nɛ ɛdi ɛ bot ɛ di ààdi nɛ ndɔɔzɔ ɔ, bɛ
goka ɛ́ nɛ ɛdi ɛ bot ɛ duu, bot ɛ etsoŋ, bot ɛ ɛtela lyem,
bot ɛ di piki tɔ tɛtɛ ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb ɔ, bot ɛ di nɛ
kwyɛl ɔ. **3** Tyee wat, lɛɛa nɛ bɛtɔa-boa, bɛ goka nɛ
ɛdi ɛ nɛ mbɛɛ mɛfulu dáa bot ɛ edɛɛ. Sa bɛ ààdi bot ɛ
ɛbyak ɛ bot, sa bɛ ààdi ekwom e mɛnyok, bɛ goka ɛ́ nɛ
ɛdjɛ bot ɛ embɛɛ mɛlyo. **4** Bɛ lyaal nɛ mɛsyes mɛ boa
náá, bɛ kwyɛl botom bɔɔ nɛ bɔɔ bɔɔ. **5** Bɛ di nɛ etsoŋ,
sa bɛ ààdi tɔ embee mɛkwosak mɛ mɛnyel, bɛ sa mɛsa
mɛ mendjaa mɔɔ ɛnyɔɛpe, da bɛ ɛlooba nɛ botom bɔɔ,
etɛɛ náá bot needi ààlóo mbee mɛkpa dum nɛ mɛkpa
ɛ Zɛɛb. **6** Tyee wat, djɛa mɛghaaz nɛ mengbaaz, bɛ
di nɛ etsoŋ. **7** Tin, wɔy ɛmet goka ɛ́ nɛ ɛdi dhatyee
geka tɔ enɛm esa e mis mɛ bot. Yɛ bɛ náá, wɔ ɛpelyo
bot ɔɔ, lyoa bɛ nɛ lyem wat, mɛkpa mɛ di egoka ɛ. **8**
Mɛkpa mɔ di dɛɛ, ee bot di ààwa mɛso nɛ ye ɛ́, etɛɛ
náá, bot ɛ mɛbhuka mɔ neegwyɛ nɛ syen, ààbɛ nɛ
mbee mɛkpa ɛlóo nɛ nena. **9** Yɛ kabɛ ekwom ɔ, bɛ
goka ɛ́ nɛ ɛlooba nɛ ekukuma bɔɔ nɛ ɛtɛp djas, bɛ saa
náá, bɛ di mbɛɛ bot e mis mɔɔ. Sa bɛ ààwa mɛso nɛ
ɛtɛp bɛ di elii ɛ. **10** Tin, sa bɛ ààsa djii, bɛ goka ɛ́ nɛ
ɛlyaal náá, bɛ ɛ́ mbɛɛ bot di egoka nɛ ɛwaa ɛbwaalel ɔ,
ɛ́tɛp ɛdjɛ duu nɛ mɛlyo mɛ Zɛɛb mot di mɛtsik-bot
mena ɔ. **11** Etɛɛ náá, Zɛɛb naatel enɛm nɛ embɛɛ bɛ,
dáa ɛsuk ɛ tsik ɛ́tɛp bot djas. **12** Ye lyo mena ɛ náá, sa
mena katka mbee mɛfulu, sa mena ààdi nɛ mɛkwosak
mɛ esa e bɔs, ɛ́tɛp mena needi tɔ mbɛɛ tsik kɔ ɛko
ɛ bɔs'ak, tɔ etsoŋ, tɔ epiki nɛ esosoob nɛ Zɛɛb. **(aiōn
g165)** **13** Ye ɛ́ deenek ɛ mena aadi ebwood dwoo tak nɛ
ɛbwaalel. Dwoo lɛɛg, boo Zɛɛb'ena Yezu Klisto mɛtsik-
bot mena, nyɛ waatuula tɔ duma. **14** Tin, nyɛ naazeka
nyel'ɛ buwa kɔ ɛsu ɛlena, ɛ́tɛp ɛdis ɛ mena si bhel
esyem, ɛ́tɛp bot needi bot ɛ mbyak'ɛ ɛmet na dɛɛ, ɛ́tɛp
ɛwa lyem tɔ ɛsa mbɛɛ esesɛɛ. **15** Ɛ́tɛp tak ɛ dinaa, wɔ
goka ɛ́ nɛ ɛlii, ɛ́tɛp ɛdjɛ mɛghaaz nɛ ɛdul ɛ bɛ mɛlɔ nɛ
ghwyil djas. Tin, sa mot ààbyasal wɔ!

3 Gheelelɛɛ nɛ bot ɛ zedum koŋ nɛ Zɛɛb ɔ náá, bɛ
goka ɛ́ nɛ ɛlooba nɛ bɛmɛkoozi, nɛ ekukuma. Da

bɛ ɛ́ di ghwyɛ ɛ́tɛp ɛsa mbɛɛ esa. 2 Sa bɛ ààdi bot ɛ
mɛbhekel, sa bɛ ààbiyo mbɛs, bɛ di bot ɛ di duula pak
bot ɛ́tɛp ɛbulal kwyɛl ɔ, bɛ goka ɛ́ nɛ ɛlyaal e mis mɛ
bot djas ɛ náá, bɛ ɛ́ bot ɛ ɛtela lyem. 3 Etɛɛ náá, é
ghɛŋ sok, bisɔ pe nabaadiɛ ààbɛ nɛ mɛtselal, bot ɛ di
ààlooba nɛ Zɛɛb ɔ, bot zewo ze ɔ. Bis nabaadiɛ ekwom
e membi mɛkwosak djas, nɛ esa ee di djɛ djɔŋ ɛ. Bis
nadi ɛ́ tɔ mbee esesɛɛ nɛ mbee egwyes, bot ɛ mbee
lyem, é bhinel pak'es. 4 Tin, e sok Zɛɛb mɛtsik bot'ena
natel bot enɛm esa bɛ ɛ, nɛ ɛlyaal kwyɛl'ɛ ɛ, 5 ye nabɛ
ɛ́ ààbɛ etɛɛ náá, mena naasaka esa dinaa ye ɛ́ piki ɛ,
deenek, ye nabɛ ɛ́ etɛɛ náá, nyɛy, nyɛ ɛmet naagekka
mena ghoŋ. Nyɛ natsik mena ɛ, nɛ mɛdii mɛ ɛgwyiya
ee mena nabelaka ɛbyel ɛ na bes nɛ ye ɛ́, nɛ Sisim
na Dɛɛ ɛ di edjɛ tsik na bes. 6 Etɛɛ náá, Zɛɛb naadjɛ
mena Sisim na Dɛɛ ɛbuɛpe, kɔ lo ɛ Yezu Klisto mɛtsik
bot'enaka, 7 e di'enek, kɔ ɛsu ɛ enɛm nɛ embɛɛ bɛ,
nyɛ eesa náá, mena dika bot ɛ epiki e mis mɛ. Nyɛ
eesa náá, mena belaka ɛkɛɛ ɛ tsik na kɔm-kɔm ee bot
di ebwaal ɛ. (aiōnios g166) 8 Tin, mɛkpa mak ɛ, mɛkpa mɛ
etsɛɛtsɛ, mɛ kwyɛl ɛ náá, wɔ lɛɛ yɛ popoopwon, etɛɛ
náá, bot zewa ɛdum ɛ koŋ ɛ lɔɔ nɛ Zɛɛb ɔ, neewa lyem
tɔ ɛsesa enɛm esa. Ye ɛ́ ɛnyɔɛpe nɛ mɛtaŋ náá, bot
djas goka ɛ́ nɛ ɛsa yɛ. 9 Tin, kyeeka etɛp bak: ɛsuu
ɛ mɛso e etɛp di ààbɛ nɛ lo ɛ, ɛlaŋ ɛ dhaad mɛbyel,
mɛwɔ, ɛsuu ɛ mɛso dum nɛ etsi, etɛɛ náá etɛp binek
djas ɛ yii toto, yɛ ààval. 10 Mot ɛ di zyɛ nɛ mɛfulu
mɛ ɛbɛk ɛ bot ɔɔ, dula nyɛ mɛlɔ, nyɛ baabasal ɔɔ, wɔ
baalii nɛ nɛ, tin, nyɛ di ààgwak ɔɔ, dia ɛtsetaɛpe nɛ
nɛ. 11 Gua náá, kɔkɔ mbi binɔk bot moo ɛ́ bi eezewo
ze, nyɛ ɛ́ tɔ mesyem, nyɛ ɛpewa nyel ɛmet e feŋ. 12 E
sok mɛ aakyeed wɔ pɛ Altemas nɛghu pɛ Tisik ɛ, sa
mɛghaaz wɔ neezɛbela mɛ kɔ Nikopolis, etɛɛ náá, mɛ
eemyam náá, mɛ aadhaa mbu ɛgwyiyo penek. 13 Tin,
sa náá, wɔ djɛ Zenas lyoel etsi e Zɛɛb, bɛ nɛ Apolɔs esa
di egoka ɛ́tɛp mɛndjoŋ ɛ, etɛɛ náá, bɛ needi ààdi nɛ
ɛsɛɛga sa wat. 14 Ye nyɔ ɛ náá, bɛdhiiti bot bina wa
lyem ɛlyelɛpe tɔ mbɛɛ mɛsa, ɛ́tɛp ɛkwyee bot ɛ di tɔ
ɛsɛɛga ɔ ghal-ghal. Tin, bɛ di sesa deenek ɔ, bot aadi ɛ́
bot ɛ di edjɛ embɛɛ bhum ɔ. 15 Deenek, bot ɛ bis nɛ bɛ
nɔɔ di wak djas ɔ, bɛ eeswos wɔ. Swosa bot ɛ di sama
nɛ nena tɔ ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb ɔ. Beta náá, enɛm nɛ
embɛɛ di nɛ biyɔ djas!

Filemɔŋ

1 Ye ɛ́ mam Pɔl, mot membok kɔ esu ɛ mesa mɛ
mɛ di esa ɛ́tɛp ɛ Yezu Klisto ɛ. Bis nɛ Timote mɔɔ
nyaag'am ɛ kwyal mɛkana mak. Bis kwyal mɛkana
mak ɛ ɛ́tɛp'ɔ wɔy Filemɔ, mɔn nyɛɛg'es bis dibaakwyɛl
ɛbuɛpe tɔ mɛsa mɛ Zɛɛb ɔ. **2** Bis kwyal ɛ bot ɛ zɛɛga
mendjaala mɛ di esael tɔ ndjaŋ'ɔ yenek, zɛnɔɔ kɛl'ena
Apiya bɛ nɛ mɔn nyɛɛg'ena Alsipe mot bis nɛ bɛ nɔɔ
di eduu tuub wat ɔ: **3** Beta náá: bi bela mbɛɛ bhwoob
nɛ egwyem e mis mɛ Zɛɛb sɛɛg'ena nɛ Yawe, Yezu
Klisto. **4** E sok djas mɛ di edjaala Zɛɛb ɛ, wɔy Filemɔ,
mɛ nɛ djaala ɛ́tɛp'ɔ, bhii tak mɛ ɛpeghapɛɛ Zɛɛb kɔ
ɛsu ɛ lɔ, **5** etɛɛ náá, mɛ ɛpegwak menduk mɛ ɛdum ɛ
koŋ ɛ lɔ nɛ kwyɛl Yezu Klisto nɛ dáa wɔ di nɛ lyem
kwyɛl nɛ bot ɛ zeliig elyem ɛ́tɛp ɛdu Ghɛŋ. **6** Mɛ waab
nɛ Zɛɛb ɛ náá, ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb di ewa ɛgwakel
pak'ena ɛ nyen tɔ tsik'ena. Sa náá, ɛnɛm ee sa djas
bis di esa kɔ ɛsu ɛ Klisto ɛ baanyen. **7** Mɔn nyɛɛg,
mɛkwyɛla eedjɛ mɛ mɛmyaala nɛ mɛghaaz ɛbuɛpe
etɛɛ náá, wóó diaa djɛ ghwyil nɛ kwyee bot ɛ di myaal
mɛkpa ɛ Zɛɛb ɔɔ ɛlyelɛpe. **8** Ye nakoozodi náá, mɛ ɛ́ nɛ
ghwyil dum nɛ Klisto náá, mɛ lwom wɔ, wɔ sa sa wɔ
di egoka nɛ ɛsa ɛ. **9** Tin, kɔ ɛsu ɛ mɛkwyɛla mɛ mena
di nɛ ye ɛ, mɛ kwyɛl ɛ ɛwaab ze nɛ nɔ. Mam Pɔl, tɔa-
mot, baazɛbela náá, mɛ ɛ́ kɔɔla é membok kɔ esu ɛ din
ɛ Yezu Klisto, **10** mɛ eemɛt wɔ ɛboŋ kɔ ɛsu ɛ Onezim
mot di mɔn'am kɔ ɛsu ɛ ɛdum ɛ koŋ tɔ ndjaa membok
wak ɔ. **11** É ghɛŋ sok, nyɛ nabɛ ɛ ààbɛ vaŋ mot é mis
mɔ. Deenek, é dwoo pan mos'ak nyɛ moo ɛ́ nɛ boo
mɛtaŋ dum nɛ ɛkwyee ɛ nyɛ di ekwyee wɔy nɛ mam
tɔ mɛsa ɛ. **12** Nenak yak, mɛ ɛpeswaal wɔ nwyak, wɔ
goka ɛ́, wɔ bee nyɛ dáa dhiiti kyee nyel'am wat. **13** Mɛ
nakwyɛl ɛ náá, nyɛ lik wak é ngwoob'am ɛ́tɛp nyɛ
neekwyekwyee mɛ é di yɔ pɛ pak mɛ di tɔ membok
kɔ ɛsu ɛ mbɛɛ bhaadal'ak. **14** Tin, mɛ nabɛ àákwyɛl
ɛsa dhiiti sonok àápookodji wɔ. Mɛ nadi é kaab ɛ, ye
ɛ́ zɛkɛdi tyee náá, ɛnɛm ee esa wɔ aasa nɛ nam ɛ di
tyee bhel. Etɛɛ náá, mot goka ɛ́ nɛ ɛsa ɛnɛm ee esa nɛ
lyem ɛmet. **15** Ye ɛ́ nɛ ghwyil ɛdi náá, Oneezim nadus
wɔ e mɛmbɔ ɛ ɛ́tɛp ba ɛwala batsa etɛɛ náá, nyɛ ka
bula ɔ, nyɛ ka bula ɛ, bula wat na kɔm-kɔm. **(aiōnios g166)**
16 Etɛɛ náá, kana dwoo pan mos'ak, nàka baabee
nyɛ dáa kwomɔ. Bea nyɛ nɛ mɛtaŋ dhaa kwom: Etɛɛ
náá, nyɛ moo ɛ́ mɔn nyɛɛg'ena mot mena di kwyɛl
ɛbuɛpe ɔ. Nyɛ ɛ́ nɛ boo mɛtaŋ e mis mam nɛ e mis
mɔ. Tin, ye goka ɛ́ náá nyɛ di nɛ boo mɛtaŋ e mis mɔ
dhaa dhaŋa yam, tɔ mɛfulu mɛ, nɛ dáa nyɛ di kɛbɛ nɛ
Ghɛŋ ɛ. **17** Ye ɛ́ bɛ náá, wɔ ɛ́ pe duwal mɛ dáa mɔɔ
sɔɔ, nɔŋa nyɛ dáa wɔ di zyɛ nɛ bee mɛ ɛ. **18** Ye ɛ́ bɛ
náá, nyɛ naasa wɔ ɛbiyo ɔ, nɛghu ye kabɛ náá, nyɛ
naakola wɔ dhiiti sonok ɔ, kɛla tɛp tak kɔ lo'am. Mɛ
waatuud wɔ yɛ mam ɛmet. **19** Mɛ kwyal mɛkana mak
ɛ nɛ mbɔ'am met. É tɛp tak ɛ mɛ di elɛɛ náá: mam
Pɔl, mɛ waatuud wɔ esa ee nyɛ nakola pɛ daa lɔ ɛ. Wɔ
àádjak náá, boo keede wɔ di nɛ yɛ nam mos ɛ ye ɛ́
tsik wɔ di nɛ yɛ yenek. **20** Yɛ deenek mɔn nyɛɛg, mɛ
eekwyit wɔ mɛboŋ si, saaa sa, mɛ waab nɛ nɔɔ, kɔ ɛsu
ɛ́ mɛkwyɛla mɛ mena di nɛ yɛ nɛ din ɛ Ghɛŋ ɛ. Mɛ
kwyɛl ɛ́ wɔ sa náá lyem'am di tɔ ghwyil nɛ mɛghaaz
nɛ din ɛ Klisto. **21** Lyem'am nɛ ɛmyaal nɛ ɛgwak ɛ lɔ,
etɛɛ náá, é di mɛ di ekwyal mɛkana mak, é ghɛŋ wɔ
waalaa mɛkana mak ɔ, waazosa ɛ dáa mɛ ke ɛ. Mɛ nɛ
gu náá, wɔ aasa dhaa-dhaŋak yee mɛ ke náá wɔ sa ɛ.
22 É di'enek wat, koobela mɛ dhɛŋ etɛɛ náá, ɛbwaalel ɛ
lam náá, kɔ ɛsu ɛ́ mendjaala mɛ bi di djaala ɛ́tɛp'am ɛ,
mɛ waabulelaa e mbɔ men. **23** Epafalas, mot bis nɛ nɛ
di e membok ɛ́tɛp din ɛ Yezu Klisto ɔ ee baaswos wɔ,
24 zɛnɔɔ Malak, Aalistaalak, Dhemas nɛ Luk, bot ɛ bis
nɛ bɛ nɔɔ di sa mɛsa e di wat ɔ. **25** Betka náá, Zɛɛb tel
bin enɛm nɛ embɛɛ ee Ghɛŋ'ena Yezu Klisto di kɔ len.

Ebele

1 Eghɛŋ namwa, Zɛɛb naalii nɛ bɛbhaab'enaka esok
nɛ esok. Nyɛ naalii nɛ nɔɔ membi nɛ membi mɛ
elii djas tɔ enuub bɛngoolel ɛ mɛkpa ɛ Zɛɛb, **2** mos, é
mɛlu mɛ mɛsik mena dika mos'aak, nyɛ kalii nɛ nena
é tɔ nuub mɔn'ɛ. Ye é nyɛy é di, mot aalik nɛ esa djas
ɔ, dum nɛ nɛ ɛ Zɛɛb nakus gwoo nɛ bɔs. **(aiōn g165)** **3** Ye
é mɔn tak é di mɛkas mɛ duma ɛ Zɛɛb. Ye é nyɛy é
di elyaal dáa Zɛɛb di ɛ. Nyɛ é di epyet esonok djas
nɛ ghwyil mɛkpa mɛ nuub'ɛ. Bhis nyɛ nasilal ɛdis ɛ
bot edhuu e mesyem mɔɔ ɛ, nyɛ naazɛnɔɔ nyel di-si
pɛ tɔ gwoo, pɛ mbɔ eghɛŋ ɛ Zɛɛb, na ghaa mɛbwala.
4 Zɛɛb naasa náá, mɔn'ɛ di kɔ elo efofop. Etɛɛ náá,
nyɛ naadjɛ nyɛ boo din ɛ mɛbwala dhaa yii efofop. **5**
Ye é tsɛɛtsɛ náá, Zɛɛb dinaa àápaake nɛ dhiiti fofop'ɛ
ngɔt náá: «Wɔy é mɔn'am, kana dwoo pan mos'ak, mɛ
eebya wɔ.» Tin, nyɛ àápakoke-keak nɛ dhiiti fofop
náá: «Mɛ waaboodi nɛ nɛ sɛɛg, nyɛ aadi nɛ nam é
mɔn.» **6** Tin, é sok Zɛɛb nadhis mɔn mɛgwyak mɛ kɔ
bɔs ɛ, nyɛ nabɛ é, nyɛ naake náá: «Efofop ɛ Zɛɛb djas
goka é nɛ ɛduwal ɛ nyɛ!» **7** Dum nɛ efofop, ye nabɛ é
Zɛɛb naake náá: «Nyɛ naasa náá, efofop bɛ di tyee
epup. Tin, nyɛ naasa náá, bot ɛ mɛsa mɛ di tyee ngel
du.» **8** Tin, dum nɛ mɔn, nyɛ naake náá: «Zɛɛb, boo
mɛkoozi mɔ é kɔm-kɔm sii nɛ kɔm. Deenek, ye é é
ɛkɛ tɔ esosoob ɛ wɔ di edjɛɛd ɛyɔŋ ɛ lɔ. **(aiōn g165)** **9**
Wɔ kwyɛl é epiki, da wɔ é bhina ɛbiyo, dum nɛ tɛp
tak ɛ, Zɛɛb Sɛɛg, Zɛɛb'ɔ natɔ́ wɔ étɛp wɔ di mot-mɛsa
mɛ. Nyɛ naso wɔ mul mɛ ebotan kɔ lo é étɛp tak, tɔ
sama bɔn ɛ nyoog djas, ye é wɔy é nyɛ nasɛ́ɛ.» **10** Zɛɛb
naabake náá: «É mɛken tɔɔ, ye é wɔy Ghɛŋ ɛ nakus
bɔs, dɔɔ nɛ wɔy é nasa gwoo nɛ mɛmbɔ mɔ ɛmet. **11**
Esonok binek djas aadi é nɛ ɛsik, ye é kabɛ wɔy ɔ, wɔy
aadi é kɔm-kɔm. Gwoo nɛ bɔs é waapulel dáa ekaad. **12**
Wɔ waabwaada bɛ dáa bɛ di ebwaada kaad ɛ, deenek,
wɔ waakaswoola bɛ é dáa bot di eswoola ekaad e nyel
ɛ. Yɛ kabɛ wɔy ɔ, wɔy àáswoola, tsik'ɔ tok nɛ ɛsik.» **13**
Zɛɛb nabɛ àáke nɛ dhiiti fofop'ɛ ngɔt náá: «Dia si pɛ
kyee mbɔ eghɛŋ bam, kɛkum dwoo mɛ aasa náá, bot ɛ
mɛbhuka di dáa poba wɔ di ekɛl mɛbɔ mɔ kɔ tak ɛ.»
14 Efofop é bɛzɛ? Bɛ tok esisim di esa mɛsa mɛ Zɛɛb ɔ?
Zɛɛb lwom bɛ é, étɛp bɛ neegheekwyee-kwyee bot
aabela tsik na kɔm-kɔm ɔ.

2 Ye é etɛp tak ɛ dinaa, ye goka é mena pyetka
ɛlyelɛpe tɔ mɛlyo mɛ mena nagwakeka ɛ, é kaab
náá, mena ɛzɛkɛwo ze. **2** Deenek, bhaadal efofop nalɛɛ
é, moo mos ɛ nɛ mɛtaŋ, bot ɛ nasa maa-ɛlɔ, nɛ bot
ɛ nadi àálooba nɛ mɛkpa mɛ tak ɔ naazebela feŋ bɛ
di egoka nɛ yɛ ɛ. **3** Tin, menabɛlka bɛ met, mena
aapɛkelka dáa tɔ yak feŋ, yɛ bɛ náá, mena àábiska boo
yak tsik na mɛtaŋ ɔɔ? Etɛɛ náá, Ghɛŋ nyɛ ɛmet nabɛ é
mot mɛkɛn ɛgoola tsik tak. Bot ɛ nagwak bhaadal tak
ɔ, bɛ naabaŋa bis etsɛɛtsɛ e tak. **4** Zɛɛb nadi elyaal
etsɛɛtsɛ e bhaadal tak nɛ bɛtɛ nɛ etseŋa, nɛ endem
e mɛbwala, nɛ mɛvyɛkɛlɛ zɛnɔɔ mɛkɛɛ mɛ Sisim na
Dɛɛ di edjɛ mot nɛ mot tɔ ɛkwosak ɛ Zɛɛb ɛ. **5** Etɛɛ
náá, Zɛɛb nabɛ àápadjɛ ghwyil nɛ efofop náá, bɛ di
bot aakɔk kɔ bhwak di ezyɛ yenek, yii mena di elii kɔ
ɛsu ɛ tak'ak. **6** Deenek, ye nabɛ é dhiiti mot nakaada
náá: «Zɛɛb, mot é yɛ zɛ, étɛp esiiza bɔ needi kɔ lɛ?
Mɔn mot é yɛ zɛ, étɛp wɔ neekwyɛɛg nyɛ? **7** Wɔ naasa
náá, mot di si efofop ba ɛwala batsa. Tin, wɔ naadjɛ
nyɛ duma nɛ duu **8** wɔ naadjɛ nyɛ ghwyil ɛkɔk kɔ
esa ee di kɔ ɛko ɛ bɔs djas ɛ.» Yɛ bɛ náá, Zɛɛb naasa
náá, nyɛ di kɔk kɔ esa ee di kɔ ɛko ɛ bɔs djas ɔɔ, ye
kwyɛl ɛlɛɛ náá, ye tok nɛ sa wat Zɛɛb nasa náá, ye
àálooba nɛ nɛ. Deenek, é di mena dik'ak, mena dinaa
àápaabee dáa esonok djas di elooba nɛ nɛ ɛ. **9** Nenak
yak, Yezu mot nasilaa é ba mɔɔ ɛwala batsa si efofop
ɔ, mena kabeeka nyɛ mos ɛ nɛ boo duu nɛ duma kɔ
ɛsu ɛ mezuk mɛ ɛsyee nyɛ nagwyɛ é tak ɛ. Tin, kɔ ɛsu
ɛ enɛm nɛ embɛɛ e Zɛɛb, nyɛ naadhaa é ze ɛsyee étɛp
bot djas. **10** Etɛɛ náá, Zɛɛb mot nakus esonok djas di
kɔ ɛko ɛ bɔs ɔ, naakwyɛl náá, bɛtɛ nɛ bɔn bɛ bela di tɔ
duma yɛ. Étɛp tak, ye nagoka é náá, nyɛ kwyɛɛg Yezu
tɔ mezuk étɛp nyɛ needi mot zedjala nɛ etɛp djas ɔ.
Etɛɛ náá, Yezu é di mot di egoka nɛ ɛdjɛɛd bɛ pɛ ze
tsik. **11** Etɛɛ náá, Yezu mot di esa náá, bot di dɛɛ ɔ, nɛ
bot ɛ di náá, bɛ moo é bot ɛ edɛɛ ɔ, bɔɔ djas ɛ bɔn ɛ
Sɛɛg ngɔt. Etɛp tak ɛ Yezu di àádi nɛ syen ɛdjóo bɛ bɔn
nyɛɛg bɛ. **12** Nyɛ ke é náá: «"Iyee" Zɛɛb, mɛ ɛpekwyɛl
ɛgoola din ɛ lɔ, nɛ bɔn nyɛɛg bam, tɔ ɛdhuu ɛ bot ɛ
zɛɛga mendjaala, mɛ ɛpekwyɛl ɛdjeeb kɔ ɛsu ɛ lɔ.»
13 Yezu eebaazɛke náá: «Mɛ aawa ɛbwaalel ɛ lam nɛ
Zɛɛb» Nyɛ eebaazɛbil náá: «Beea mɛ, mɛ é bis nɛ bɔn ɛ
Zɛɛb nadjɛ mɛ ɔ.» **14** Deenek, dáa ye di náá, bɔn tak
nabyel ɛ, byela epuud nɛ ghiya ɛ, Yezu nyɛy pe nadi é
nyɛ moo dáa bɔɔ. Etɛp tak ɛ di náá, kɔ ɛsu ɛ ɛsyee ɛ lɛ,
nyɛ naakwak dim mot mɛkɔŋ. Dim mot mɛkɔŋ, mot
nadi nɛ eghɛŋ kɔ esyee ɔ. **15** É di'enek, nyɛ naazɛpɛk
bot tɔ bwoo ɛsyee nazemɛt bɛ dáa ekwom membu nɛ
mesee ɛ. **16** Etɛɛ náá, ye é tsɛɛtsɛ, nyɛ nabɛ é àázyɛ

etɛp ɛzɛkwyee efofop. Nyɛ nazyɛ é etɛp ɛkwyee bot ɛ
mɛbyel ɛ Abalaam. 17 Etɛp tak ɛ Zɛɛb nasa náá, nyɛ
di tyee wat nɛ bɔn nyɛɛg, etɛp nyɛ needi boo Ghaa-
Zɛɛb'ɔɔ na mbɛɛ lyem nɛ esosoob tɔ mɛsa mɛ Zɛɛb.
Étɛp Zɛɛb neepel mesyem mɛ bot ɛ bɔs djas. 18 É
di'enek, dáa ye di náá, é sok nyɛ nawaa tɔ mɛbhowal
ɛ, nyɛy nyɛ ɛmet naabee mezuk ɛ, nyɛ é nɛ ghwyil
kakwyee bot ɛ di tɔ mezuk.

3 Bɔn nyɛɛg bam, biyɔ bot ɛ na dɛɛ, biyɔ bot ɛ di tɔ
sama nɛ bot ɛ nabela ndjóoel nadus pɛ tɔ gwoo
ɔ. Tin guka náá, Yezu é mot-lwoma ɛ Zɛɛb dɔɔ nɛ
boo ghaa-Zɛɛb ɛdum ɛ koŋ mena di egoolaka ɛ. 2
Nyɛ nadi é sosoob é mis mɛ Zɛɛb mot nadjɛ nyɛ boo
ekukuma, dáa Moiiz kɔ ndjaŋ'ɛ djas ɔ. 3 Tin, Yezu
goka é nɛ djɛaa duma dhaa duma di edjɛaa nɛ Moiiz
ɛ. Etɛɛ náá, mot di sum ndjaŋ ɔ, nyɛ é nɛ duu dhaa
ndjaa tak. 4 Mendjaa djas, mot ɛ di esum yɛ, ghuna,
Zɛɛb é di mot di esum esonok djas ɔ. 5 Yɛ kabɛ Moiiz
ɔ, nyɛ nabɛ é sosoob tɔ ndjaa Zɛɛb. Nyɛ nabɛ é mot-
mɛsa di egoola etɛp e Zɛɛb nadi elɛɛ ɛ. 6 Tin, Klisto
é sosoob dáa mɔn di náá, sɛɛg naadjɛ nyɛ ekukuma
ɛdjɛɛd ndjaŋ'ɛ ɔ. Bela náá, ndjaŋ'ɛ tak é menabɛlka
yɛ bɛ náá, mena ɛpebaalka ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb nɛ
ɛbwaalel mena dika nɛ mɛmyaala kɔ ɛsu ɛ tak ɛ. 7
Ye é etɛp tak ɛ Sisim na Dɛɛ di elɛɛ náá: «Bi é gwak
gwood ɛ Zɛɛb mos ɔɔ, 8 sa bi ààlyel elyem, dáa bi nasa
é ghɛŋ bi nakus ɛghuub nɛ nɛ, dwoo bi nawa nyɛ tɔ
mɛbhowal pɛ kyee bɔs bɛsyɛ di ààbɛ nɛ mɛdii ɛ. 9
Zɛɛb ke é náá: penek, ye nabɛ é bɛbhaab bin naawa
mɛ tɔ mɛbhowal, ye nakoozodi bhis bɛ nazebee esesa
ee mɛ nasa é djas 10 tɔ membu mɛkam-mɛná. Ye é
dum nɛ tɛp tak ɛ mɛ nabiyo nɛ bot binɔk, bhii tak,
mɛ eezɛke náá: “Elyem bɔɔ zodi é pila mɛlu djas, bɛ
dinaa ààpaatiibal sa mɛ di egwaal nɛ nɔɔ ɛ.” 11 Tɔ
mɛbuk mam, mɛ naatuwal myoŋ nɛ mɛsoŋ kɔ ɛsu ɛ
lɔɔ náá, bɛ aanàkwaani tɔ sum dik mɛ nazekoobal étɛp
bɛ neezɛwala ɛ!» 12 Bɔn nyɛɛg, dika ndjem. Sa dhiiti
mot pak'en ààdi nɛ mbee lyem di esa náá, nyɛ nàdum
koŋ nɛ Zɛɛb ɔ, sa nyɛ ààlum Zɛɛb mot di nɛ tsik ɔ koŋ.
13 Dáa mena di ezyɛka nɛ ɛke dáa ekwyala di elɛɛ náá,
«dwoo ɛlak mos», djɛelka mɛghaaz pak'en mɛlu djas,
é kaab náá, mot ngɔt pak'en ɛzɛkɛbula sik tɔ mesyem.
14 Tin, menaka é bot ɛ di egyee sama nɛ Klisto ɔ. Yɛ bɛ
náá, mena ɛpebaalka ɛbwaalel mena dika nɛ yɛ nɛ
Klisto dáa bot nakɛkan ɛ ààwak é ze. 15 Ekwyala lɛɛ é
náá: «Mos, bi é gwak gwood ɛ Zɛɛb ɔɔ, sa bi ààlyel
elyem, dáa bi nasa é ghɛŋ bi nakus ɛghuub nɛ nɛ ɛ.»
16 Ye nabɛ bɛzɛ nagwak gwood ɛ Zɛɛb da bɛ é kus
ɛghuub nɛ nɛ? Ye nabɛ é bot djas ee Moiiz nawyisal pɛ
kɔ dɛl Ezipte ɔ. 17 Tin, Zɛɛb nalyaal ɛbuk ɛ lɛ nɛ bɛzɛ
edi membu mɛkam-mɛná? Nyɛ nalyaal ɛbuk ɛ lɛ é
nɛ bot ɛ nasyem ɔ, wɔ gwaa bɛ zɛbela ɛsyee, gwyɛ
kɔ kyee bɔs bɛsyɛ di ààbɛ nɛ mɛdii ɛ. 18 Ghɛŋ Zɛɛb
natuwal myoŋ nɛ mɛsoŋ mɛ náá: «Bɛ aanàkwaani tɔ
sum dik mɛ nazekoobal bɛ yɛ ɛ étɛp bɛ neezɛwala ɛ.»
Tin, nyɛ nalii deenek nɛ bɛzɛ? Nyɛ nalii é nɛ bot ɛ
nakus ɛghuub nɛ nɛ ɔ. 19 Deenek, mena naabee nɛ
tsɛɛtsɛ náá, bɛ nabɛ é ààni tɔ sum dik ɛwala, etɛɛ náá,
bɛ naabyen ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb.

4 Zɛɛb naakɛk mena náá, mena waabelaka ɛwala
nyɛ nazekoobal étɛp'ena ɛ. Mena é koobakaka, sa
mot pak'enaka ààsu ɛni tɔ ɛwala ɛlenek. 2 Etɛɛ náá,
mena naagwak Mbɛɛ Bhaadal dáa bot ɛ nadi tɔ kyee
dik bɛsyɛ di ààbɛ nɛ mɛdii ɛ. Tin, Mbɛɛ Bhaadal bɛ
nagwak é, nabɛ ɛ ààsa bɛ sonok etɛɛ náá, bɛ nabɛ é
ààwa ɛdum ɛ koŋ ɛ lɔɔ nɛ sa bɛ nagwak ɛ. 3 Menabɛlka
bot ɛ di edum koŋ nɛ Zɛɛb ɔ, mena waanika tɔ ɛwala
Zɛɛb nakɛk náá: «Myoŋ nɛ mɛsoŋ mɛ mɛ natuwal
tɔ ɛbuk ɛ lam é náá: bɛ aanàbooni tɔ sum dik mɛ
nazekoobal bɛ étɛp ɛkɛwala ɛ.» Nyɛ nakake deenek
é, nyɛ eezesilal mɛsa mɛ é sok nyɛ nakus bhwak ɛ.
4 É di'enek, ekwyala lɛɛ kɔ ɛsu ɛ ɛlu ɛ etɛn nɛ ebá é
náá: «Zɛɛb naazɛwala é ɛlu ɛ etɛn nɛ ebá é mɛsa mɛ
djas nyɛ nadi esa ɛ.» 5 Zɛɛb nabaake tɔ ekwyala binek
é náá: «Bɛ aanàbooni tɔ sum dik mɛ nazekoobal bɛ
étɛp bɛ neekɛwala ɛ.» 6 Bot ɛ nanyɛl ɛgwak Mbɛɛ
Bhaadal ɔɔ, bɛ nabɛ é ààni tɔ ɛwala Zɛɛb nakɛk ɛ,
etɛɛ náá, bɛ nabɛ é ààlooba. É di'enek, bɛdhiiti bot
ɛ nɛ ghwyil ni yɔbɔ tɔ ɛwala ɛlenek. 7 Kɔ ɛsu ɛ tak
ɛ Zɛɛb baadjɛ dhiiti ɛlu, nyɛ djóo ɛlu ɛ tak é «mos».
Nyɛ naaloozelɛɛ tɔ nuub ɛ Dhavid náá: «Bi é gwak
gwood ɛ Zɛɛb mos ɔɔ, sa bi ààlyel elyem.» 8 Ye é bɛ
náá, Zozuwe naadjɛɛd bɔn Yisalaɛl étɛp ɛkɛniigal bɛ
tɔ sum dik e ɛwala Zɛɛb ɔɔ, pe Zɛɛb ààpalii kɔ ɛsu
ɛ dhiiti ɛlu. 9 Ye kwyɛl ɛlɛɛ náá, ye é pe ɛ nɛ dhiiti
ɛwala étɛp bɔn ɛ Zɛɛb. Ɛwala tak nɔŋel é nɛ ɛwala
ɛlu ɛ etɛn nɛ ebá. 10 Etɛɛ náá, mot aani tɔ ɛwala ɛ
Zɛɛb nazekoobal ɔ, nyɛ waawala tɔ mɛsa mɛ dáa Zɛɛb
nawala tɔ yɛ mɛsa ɛ. 11 Djhoosaka mɛghaaz étɛp ɛni
tɔ ɛwala tak, etɛɛ náá, mot ngɔt needi ààwo ze étɛp
ɛbaŋa mɛsa mɛ bɛbhaab bena bot nabyen ɛlooba ɔ. 12
Mɛpka mɛ Zɛɛb é nɛ tsik, ye é nɛ ghwyil. Ye nɛ wol

dhaa pɛl. Mɛpka mɛ Zɛɛb nɛ ni tɔ ɛsuk ɛ elyem, tɔ mɛtii mɛ nyel, kɛkum tɔ mɛsyel mɛ egwyes. Ye nɛ pɛɛ mɛkwosak nɛ esiiza elyem. 13 Ye tok nɛ sa di sɔ é mis mɛ Zɛɛb. Esonok djas nyɛ nasa é popoopwon é mis mɛ. Mis mɛ nɛ bee etɛp djas. Ye é pɛ daa lɛ ɛ mena aabookɛtaŋalka. 14 Dhjoopyetka ghiŋ tɔ ɛdum ɛkoŋ nɛ Zɛɛb mena di egoolaka ɛ! Etɛɛ náá, menaka é nɛ boo ghaa Zɛɛb mot mɛbwala nakɛkum pɛ daa Zɛɛb ɔ: Ye é Yezu, mɔn ɛ Zɛɛb. 15 Boo ghaa Zɛɛb yena é nɛ mezuk tɔ lyem é ghɛŋ nyɛ di ebee mena tɔ mezuk kɔ ɛsu ɛ etɛp di edhaa mena ghwyil ɛ. Etɛɛ náá, nyɛ naawaa tɔ mɛbhowal mɛ etɛp djas dáa menabɛlka. Tin, nyɛ nabɛ é àákosyem. 16 Djhootiilaka nɛ ɛbwaalel djas e bhaaz boo ekukuma Zɛɛb, pɛ kyee ye di nɛ enɛm nɛ embɛɛ ɛ. Pɛ daa lɛ, mena ɛpebelaka ɛpelak nɛ enɛm nɛ embɛɛ, étɛp nyɛ neekwyee mena é tɛtɛ ɛwala.

5 Ghaa-Zɛɛb djas séɛaa é pak bot, mɛsa mɛ é ɛsa mɛsa mɛ Zɛɛb étɛp bot. Nyɛ djɛ Zɛɛb é esa ɛgwyena nɛ ɛka buwa étɛp mesyem. 2 Boo ghaa-Zɛɛb é nɛ ghwyil ɛdi nɛ lyem ghoŋ nɛ bot ɛ di àágu sonok ɔ, nɛ bot ɛ di esa mesyem ɔ. Etɛɛ náá, nyɛ ɛmet ɛ mot, ye é nɛ esa ee di dhaa nyɛ ghwyil ɛ. 3 Dáa ye di náá, ye é nɛ esa ee di edhaa nyɛ ghwyil ɛ, nyɛ goka é nɛ ɛka buwa étɛp ɛpelak ɛ mesyem mɛ bot, dɔɔ nɛ ɛpelak ɛ mesyem mɛ met. 4 Mot tok nɛ ghwyil dja djem náá, mɛ moo é ghaa-Zɛɛb. Ye é Zɛɛb ɛ di esa náá, mot di ghaa-Zɛɛb, dáa nyɛ nasa nɛ Alɔn ɛ. 5 Ye é tyee wat nɛ Klisto, ye tok nyɛy ɛmet nasa náá, nyɛ di boo ghaa-Zɛɛb. Nyɛ nabela di boo ghaa-Zɛɛb é nɛ Zɛɛb mot nake nɛ nɛ náá: «Wɔy é mɔn'am, kana dwoo pan mos'ak, mɛ eebya wɔ.» 6 Zɛɛb nabaake é náá: «Wɔ é ghaa-Zɛɛb na kɔm-kɔm, tyee wat nɛ Mɛlkisedɛk.» (aiōn g165) 7 É sok Yezu nadi kɔ ɛko ɛ bɔs ɛ, nyɛ nadi edjaala, dɔɔ nɛ ɛwaab ɛ ghoŋ pɛ daa Zɛɛb tɔ ekim, nɛ miŋal é mis. Nyɛ nadi edjaala deenek ɛ nɛ Zɛɛb mot nagoka nɛ ɛtsik nyɛ tɔ ɛsyee ɔ. Tin, Zɛɛb naagwak mendjaala mɛ etɛɛ náá, nyɛ nadi é tɔ ɛlooba nɛ etɛp djas. 8 Ye nakoozodi náá, nyɛ é mɔn ɛ Zɛɛb, nyɛ naadjek ɛlooba nɛ Zɛɛb tɔ mezuk mɛ djas nyɛ naboma nɛ yɛ ɛ. 9 Zɛɛb naasa náá, nyɛ di mot zedjala ɔ. Tin, bot djas di ɛlooba nɛ Klisto ɔ, bɛ waabela tsik na kɔm-kɔm kɔ ɛsu ɛ lɛ. (aiōnios g166) 10 Deenek, Zɛɛb eedjɛ nyɛ di boo ghaa-Zɛɛb tyee wat nɛ Mɛlkisedɛk. 11 Bis é nɛ bɛtɛ etɛp ɛlii dum nɛ tɛp'ak. Sa di esa é, ye é náá, ye nɛ kɔɔla é ɛbɔɔd ɛ tɛp tak ɛnyɔɛpe. Etɛɛ náá, bi àákawa zii é ɛmɛt ɛsuk etɛp. 12 Ye moo é nɛ bɛtɛ nɛ mɛlu di esiŋaa náá, bi di bɛlyoel ɛ. Deenek, bi dinaa nɛ gwyes náá, bɛ baalyo bin ba mɛlyo mɛ mɛkɛn e mɛpka mɛ Zɛɛb. Bi dinaa nɛ gwyes ɛdɛ mɛdii mɛ mɛbel, àábɛ edee bot ɛ di nɛ mɛdjɛ ɔ. 13 Mot zodi náá, nyɛ kwyɛl é ɛdedɛ mɛdii mɛbel ɔ, ye é mɔn tɔlɔɔ. Nyɛ tok nɛ ghwyil ɛsuu mɛso é etɛp di náá, ye é epiki ɔ. 14 Tin, edee bot ɛ di nɛ mɛdjɛ ɔ, ye é edee yii eboo bot. Tɔ mɛsa mɔɔ, bɛ eezegu ɛbiyo nɛ ɛnyɔ.

6 Deenek, mena goka é nɛ ɛdu ɛ mɛlyo mɛ di egoka nɛ bot ɛ zewyee ɔ, àákabɛ náá, mena baasikeka pɛ mɛlyo mɛ mɛkɛn dum nɛ Klisto. Sa mena àábaasikeka tɔ ɛsuk ɛ mɛ mɛlyo mɛ mɛkɛn mɛ di elii dum nɛ: Ɛkat esesɛɛ di edul bot tɔ ɛsyee ɛ, nɛ mɛlyo mɛ ɛdum ɛ koŋ nɛ zɛɛb, 2 mɛlyo dum nɛ ɛduwa Zɛɛb, ɛkɛl ɛ bot mɛmbɔ é mendjaala, nɛ mɛlyo dum nɛ ɛgom bot bhis ɛsyee, zɛnɔɔ mɛlyo dum nɛ epɛɛ na kɔm-kɔm. (aiōnios g166) 3 Zɛɛb é kwyɛl ɔɔ, bot ɛ waadjɛ mɛlyo mɛ di egoka nɛ bot ɛ zewyee ɔ. 4 Djhoonɔɔka geka nɛ bot ɛ nabula pɛ bhis tɔ mbi tsik bɛ nadi nɛ yɛ sok ɛ: Bɛ naabela mɛkas ɛ Zɛɛb, bɛ naabowal ɛkɛɛ nadus tɔ gwoo ɛ, bɛ naabela Sisim na Dɛɛ, 5 bɛ naakwyɛl mbɛɛ mɛpka ɛ Zɛɛb, bɛ naagu ghwyil mɛbwala mɛ bhwak aazyɛ ɛ, (aiōn g165) 6 bela náá, bɛ naabaabula sik tɔ tsik'ɔɔ na mwa. Bɛ tok nɛ ghwyil ɛbaaswoolaa tsik'ɔɔ swola sis. Etɛɛ náá, bɛ ɛpebaabem mɔn ɛ Zɛɛb mbema sis é mɛlaaba. Bɛ ɛpedjɛs bɛdhiiti bot náá, bɛ lee nyɛ. 7 Djhoopokonɔɔka kana bɔs: Ghɛŋ bɛbhi di enee ɛ, bɔs nɛ min mɛdii mɛ tak, ye é di esa náá, mbɛɛ eka kwyil, ɛnyɔ nɛ bot ɛ di ebɛ epyeeb ɔ. Deenek, Zɛɛb eesɛɛ mɛtel kɔ bɔs tak. 8 Tin, bɔs tak ɛwyisal mɛkpak mɛ mɛgɔk nɛ engwyinini ɔɔ, yɛ àával dhiiti sonok. Deenek, Zɛɛb aanàbɔya nɛ ɛkal ɛ yɛ, yɛ aadi é dikaa. 9 Bɔn nyɛɛg, ye é bɛ náá bis ɛpelii deenek ɔɔ, bis é nɛ ɛbwaalel náá, bi é tɔ tɛtɛ ze di edjɛ tsik ɛ. 10 Zɛɛb é mot di piki ɔ. Nyɛ aanàdjisa mbɛɛ mɛsa mɛ bi di esa ɛ, àákobɛ-bɛak kwyɛl bi di nɛ yɛ nɛ nɛ ɛ. Bi nalyaal kwyɛl tak é tɔ mbɛɛ mɛsa mɛ bi nadi esesa nɛ yii bi di esa nenak nɛ bɛdhiiti ekeletyɛ ɛ. 11 Tin, bis kwyɛl é náá, mot nɛ mot pak'en wa zii kɛkum dwoo mɛsik. Etɛɛ náá, ɛbwaalel ɛ len neesael ɛnyɔɛpe. 12 Sa bi àádi bɛsikel ɛ bot. Tin, nɔɔka geka bot ɛ di edum koŋ nɛ Zɛɛb nɛ zii djas ɔ. Bot di náá bɛ waaboobela ekɛk e Zɛɛb ɔ. 13 Ghɛŋ Zɛɛb nakɛk Abalaam ɛ, nyɛ naatuwal myoŋ nɛ mɛsoŋ nɛ din ɛ lɛ met. Etɛɛ náá, ye tok nɛ mot di nɛ mɛbwala dhaa nyɛy étɛp nyɛ neetuwal ɛ din ɛ lɛ. 14 Nyɛ naake náá: «Nɛ tsɛɛtsɛ, mɛ aasɛɛ wɔ mɛtel, mɛ aasa náá, wɔ di nɛ bɛtɛ nɛ bɛdha.» 15 Abalaam

naabɔya tɔ bhwood, nyɛ naabalabela sa Zɛɛb nakɛk
nyɛ ɛ. 16 Eghɛŋ bot di etuwal myoŋ nɛ mɛsoŋ ɛ, bɛ sa
yɛ ɛ nɛ din ɛ mot di eval dhaa bɔɔ ɔ. Deenek ɛtuwal ɛ
myoŋ nɛ mɛsoŋ menek lyaal ɛ etsɛɛtsɛ mot di etuwal
yɛ ɔ, nɛ ɛbaasa náá, mɛso si. 17 Ghuna Zɛɛb nakwyɛl
ɛ́, ɛlyaal popoopwon nɛ bot ɛ di ebwood ekɛk ɔ náá,
mɛpka mɛ ààswoola, ɛ́tɛp tak ɛ di náá, nyɛ naatuwal
myoŋ nɛ mɛsoŋ kɔ ekɛk binek. 18 Ekɛk nɛ ɛtuwal
myoŋ nɛ mɛsoŋ ɛ́ esonok ebá ee bot di ààswoola ɛ. Tɔ
ekɛk bɛ, nɛ tɔ ɛtuwal ɛ myoŋ nɛ mɛsoŋ mɛ, Zɛɛb tok
nɛ ghwyil ɛkɔɔ. Deenek, bisɔ bot ɛ zebet esonok djas
ɛ́tɛp ɛdi ɛ sama nɛ Zɛɛb ɔ, ye ɛpedjɛ bis mɛghaaz náá,
bis di nɛ boo ɛbwaalel ɛ́tɛp ɛbela sa nyɛ nakɛk bis ɛ.
19 Ɛbwaalel ɛ tak ɛ́ nɛ nes ɛ́ dáa mbwak mɛsuwa ɛ́tɛp
tsik'es. Ye ɛ́ sa mɛlyel nɛ tsɛɛtsɛ, yii di edhaa kɛni pɛ
tɔ boo kaad di ekaa mɛdhɛŋ mɛ ndjaa mendjaala di tɔ
gwoo ɛ, kɛkum di na dɛɛ di tɔ tak ɛ. 20 Ye ɛ́ tin ɛ, Yezu
nadi mot mɛkɛn ɛ́ ɛni tɔ tak ɛsok nɛ nes kɔ ɛsu ɛ les.
Etɛɛ náá, nyɛ moo ɛ́ boo ghaa-Zɛɛb kɔm-kɔm tyee wat
nɛ Mɛlkisedɛk. (aiōn g165)

7 Mɛlkisedɛk yenɔk nabɛ ɛ́ mɛkoozi mɛ kyee dik
Salɛm, nyɛ nabaadi ɛ́ ghaa-Zɛɛb Zɛɛb na vyɛɛgvyɛɛg.
Eghɛŋ, Abalaam nabula kɛduu dɛɛb ee nyɛ nakwak
bɛmɛkoozi ɛ, Mɛlkisedɛk naatɔ́ kɛboma nɛ nɛ. Bhii
tak, nyɛ nasɛɛ Abalaam mɛtel. 2 Abalaam naadjɛ
nyɛ edyaal kam esa ee nyɛ nabela ɛ. Guka náá, din ɛ
Mɛlkisedɛk kwyɛl ɛlɛɛ ɛ́: «Mɛkoozi mɛ epiki». Baabela
náá, Mɛlkisedek ɛ́ mɛkoozi mɛ kyee dik Salɛm, ye
kwyɛl ɛlɛɛ ɛ́: «Mɛkoozi mɛ egwyem». 3 Nyɛ tok nɛ
dhaad mɛbyel. Bot ààgu ɛbyel ɛ lɛ nɛ ɛsyee ɛ lɛ. Nyɛ
ɛ́ tyee mɔn ɛ Zɛɛb, nyɛ ɛ́ ghaa-Zɛɛb kɔm-kɔm sii
nɛ kɔm. 4 Beeka, Mɛlkisedek nadi ɛ́ boo kuma mot,
bhaab'enaka Abalaam naadjɛ edyaal kam esa ee nyɛ
nabela ɛ́ dɛɛb ɛ. 5 Etsi ɛ Moiiz lɛɛ kɔ ɛsu ɛ bɛghaa-
Zɛɛb bot ɛ mɛbyel ɛ Levi ɛ́ náá: ye egoka bɛ nɔɔ edyaal
kam esa e bot ɛ membyak mɛ bɔn ɛ Yisalaɛl djas.
Ye kwyɛl ɛlɛɛ ɛ́ náá, bɛ nɔɔ edyaal kam tak nɛ bɔn
bɛnyɛɛg bɔɔ met, bɔn bɛnyɛɛg bɔɔ tak ɛ pe ɛ́ bɛdha ɛ
Abalaam. 6 Mɛlkisedek nabɛ ɛ́ ààbɛ dha ɛ Levi. Tin,
nyɛ naanɔɔ edyaal kam kɔ esa Abalaam nabula nɛ yɛ ɛ́
dɛɛb ɛ. Bhii tak, nyɛ naasɛɛ Abalaam mot nabela ekɛk
e Zɛɛb ɔ mɛtel. 7 Tin, mot di esɛɛ mot mɛtel ɔ, nyɛ
eedhaa mot bɛ di esɛɛ nyɛ mɛtel ɔ, mot tok nɛ ghwyil
ɛsuu mɛso kɔ ɛsu ɛ tak. 8 Bɛdha ɛ Levi, bot ɛ di enɔɔ
edyaal kam kɔ esa e bot ɔ, bɛ ɛ́ bot di náá, bɛ waagwyɛ
djɛmɛn. Tin, Mɛlkisedek mot nanɔɔ edyaal kam kɔ
esa e Abalaam ɛ́ nɛ tsik dáa ekwyala di elɛɛ ɛ. 9 É
di'enek, bot ɛ nɛ ghwyil ɛke náá, é sok Abalaam nadjɛ
edyaal kam bɛ ɛ́, ye kwyɛl ɛlyaal ɛ́ náá, bɛdha ɛ Levi,
bot ɛ di enɔɔ edyaal kam ɔ, bɛ naabaadjɛ yɔbɔ edyaal
kam. 10 É di'enek, é ghɛŋ Mɛlkisedɛk natɔ́ kɛboma nɛ
Abalaam ɛ, ye nabɛ ɛ́ Levi dinaa ààbyel. 11 Etsi e bot ɛ
mbyak Yisalaɛl lɛɛ ɛ́ náá, ye ɛ́ bɛdha Levi ɛ́ di egoka
nɛ ɛdi ɛ́ bɛghaa-Zɛɛb. Bɔn ɛ Levi nadi bɛghaa-Zɛɛb
ɛ́ tyee mbi ɛ Alɔn. Tin, mbi yɔbɔ ɛdi ɛ bɛghaa-Zɛɛb
nabɛ ɛ́ ààdjala dáa ye di egoka ɛ. Ye ɛ́ pe di ɛnyɔɛpe
ɔɔ, «Aah» ɛ́tɛp yé yɛ aabaadi nɛ dhiiti ghaa-Zɛɛb
mbi yɛ Mɛlkisedɛk? 12 Etɛɛ náá, é ghɛŋ bɛ di eswola
mɛzel mɛ ɛdi ɛ bɛghaa-Zɛɛb ɛ, ye baagoka ɛ́ náá, bɛ
ɛswola etsi. 13 Etɛp bak liiaa ɛ́ kɔ ɛsu Ghɛŋ'enaka.
Nyɛ nabɛ ɛ́ mot mbyak sis, tɔ yɔbɔ mbyak, ye nabɛ ɛ́
ààbɛ nɛ ghaa-Zɛɛb. 14 Menabɛlka djas nɛ guka náá,
Ghɛŋ'enaka nabyel ɛ́ mot mbyak eYuda. Bela náá, é
ghɛŋ Moiiz nadi elii dum nɛ bɛghaa-Zɛɛb ɛ, nyɛ nabɛ ɛ́
ààtuwal mbyak tak. 15 Beeka sa wat di elyaal náá etɛp
binek ɛ́ etsɛɛtsɛ ɛ, dhiiti ghaa-Zɛɛb eebaatuula, nyɛ
ɛ́ tyee wat nɛ Mɛlkisedɛk. 16 Nyɛ nabɛ ɛ́ ààdi ghaa-
Zɛɛb dum nɛ mɛtiŋ mɛ bot ɛ bɔs. Tin, nyɛ nadi ghaa-
Zɛɛb ɛ́ nɛ ghwyil tsik di ààbɛ nɛ ɛsik ɛ. 17 Deenek,
ekwyala ɛpelɛɛ náá: «Wɔ aadi ɛ́ ghaa-Zɛɛb kɔm-kɔm
tyee wat nɛ Mɛlkisedɛk.» (aiōn g165) 18 Deenek, etsi na
mwa nadisaa ɛ́ etɛɛ náá, ye nabɛ ɛ́ ààdi nɛ mɛbwala,
ààval dhiiti sonok. 19 Ye ɛ́ tsɛɛtsɛ náá, etsi ɛ Moiiz
ààpasa náá, bot di bot ɛ zedjala dáa ye di egoka ɛ.
Tin, mbɛɛ ɛbwaalel naazedjɛaa mena, kɔ ɛsu ɛ tak ɛ́
mena di ekunaaka nɛ Zɛɛb. 20 Etɛp binek nasael ɛ́ kɔ
myoŋ nɛ mɛsoŋ mɛ Zɛɛb natuwal ɛ. Bɛdhiiti bot nadi
bɛghaa-Zɛɛb ɛ, Zɛɛb ààtuwal myoŋ nɛ mɛsoŋ mɛ kɔ
ɛsu ɛ lɔɔ. 21 Yɛ kabɛ Yezu ɔɔ, nyɛ nadi ghaa-Zɛɛb ɛ́, é
ghɛŋ Zɛɛb natuwal myoŋ nɛ mɛsoŋ mɛ náá: «Ghɛŋ
eetuwal myoŋ nɛ mɛsoŋ, nyɛ aanàkabaaswoola yɛ:
“Wɔy ɛ́ ghaa-Zɛɛb kɔm-kɔm sii nɛ kɔm.”» (aiōn g165) 22
Dum nɛ tɛp tak ɛ di náá, Yezu ɛ́, mot di esa náá mena
dika tɔ tɛtɛ ɛbhɛŋ dhaa yii na mwa ɛ. 23 Deenek, bɛtɛ
nɛ bɛghaa-Zɛɛb nadi edjilen ekɔkɔ nɛ ekɔkɔ ɛ́ etɛɛ
náá, ɛsyee nadi esa náá, bɛ nàsa mɛsa mɔɔ kɛkum
mɛsik. 24 Tin, Yezu ɛ́ nɛ tsik kɔm-kɔm sii nɛ kɔm,
deenek, nyɛ ɛ́ ghaa-Zɛɛb kɔm-kɔm. (aiōn g165) 25 Dum
nɛ tɛp tak ɛ, nyɛ di nɛ ghwyil tsik bot ɛ di ekunaa nɛ
Zɛɛb ɛ́ ze'ɛ ɔ. Dáa ye di náá, nyɛ ɛ́ nɛ tsik ɛ, nyɛ nɛ
djaala Zɛɛb kɔ ɛsu ɛ lɔɔ. 26 É di'enek, Yezu ɛ́ boo ghaa-
Zɛɛb ee nadi egoka nɛ nena ɔ. Nyɛ ɛ́ dɛɛ, ààbɛ nɛ ndjɛ,
ààbɛ nɛ syem. Ye naawaa mbɛk pak nyɛy nɛ bot ɛ

mesyem, nyɛ naabenaa ɛvyɛɛgɛpe pɛ tɔ gwoo. 27 Nyɛ
tok dáa bɛdhiiti bɛghaa-Zɛɛb, nyɛ tok nɛ gwyes ɛka
buwa mɛlu djas, étɛp mesyem mɛ met nɛghu mesyem
mɛ bɛdhiiti bot. Nyɛ naazesa etɛp binek djas sok wat é
ghɛŋ nyɛ naka nyel'ɛ met buwa ɛ. 28 Etsi ɛ Moiiz djɛ
di ɛdi boo ghaa-Zɛɛb é, nɛ bot ɛ di bɛ dinaa nɛ mendjɛ
ɔ. Tin, myoŋ nɛ mɛsoŋ mɛ Zɛɛb natuwal bhis etsi ɛ lɛɛ
é náá, Mɔn di boo ghaa-Zɛɛb na kɔm-kɔm sii nɛ kɔm
tɔ e dɛɛ. (aiōn g165)

8 Gwakeka sa di nɛ boo mɛtaŋ ee bis di ekwyɛl ɛlɛɛ
bin ɛ: Ye é ɛnyɔɛpe dáa ye di náá, menaka é nɛ boo
ghaa-Zɛɛb, nyɛ mot di ndiindel pɛ tɔ gwoo pɛ mbɔ
eghɛŋ boo mɛkoozi ɛ Zɛɛb mot di nɛ mɛbwala djas ɔ.
2 Nyɛ ɛpesa mɛsa mɛ tɔ di na Dɛɛ. Ye kwyɛl ɛlɛɛ ɛ tɛtɛ
pɛt di náá, Ghɛŋ Zɛɛb nyɛy ɛmet nasum ɛ, ààbɛ yii
bot ɛ bɔs nasum ɛ. 3 Eboo bɛghaa-Zɛɛb djas nanɛɛgaa
tin ɛ, étɛp ɛgoola esa e ɛgwyena pɛ daa Zɛɛb, nɛ ɛka
ebuwa. Tin, ye goka é náá, boo Ghaa-Zɛɛb'ena Yezu
baadi nɛ yɛ sa nyɛ aagwyena nɛ Zɛɛb ɛ. 4 Tin, nyɛy é
pe di é di kɔ ɛko ɛ bɔs ɔɔ, pe nyɛ tok nɛ ghwyil ɛdi
Ghaa-Zɛɛb, etɛɛ náá, kɔ ɛko ɛ bɔs, ye é nɛ bot ɛ di eka
ebuwa dáa etsi ɛ Moiiz di elɛɛ ɛ. 5 Ghuna, mɛsa mɛ
bɛghaa-Zɛɛb si esa tɔ ndjaa mendjaala ɛ, ye é mbaŋa-
mbaŋa esa di enɔŋel nɛ esa ee di esael pɛ tɔ gwoo
ɛ. É sok Moiiz nawaasum pɛt na Dɛɛ ɛ, Zɛɛb, naalɛɛ
nyɛ náá: «Gwyáka, wɔ aasum yɛ ɛ, dáa wɔ nalyaalaa
pɛ kɔ ɛtsok ɛ.» 6 Tin, nenak yak, mɛsa mɛ Yezu di
esa é, ye é mɛsa mɛ di edhaa mɛsa djas ɛ. Etɛɛ náá,
nyɛy é mot nasɛ́ɛaa étɛp ɛduula pak bot nɛ Zɛɛb tɔ
boo ɛbhɛŋ ɛ. Boo ɛbhɛŋ ɛ tak dum é nɛ tɛtɛ ekɛk di
edhaŋ ɛ. 7 Tin, ye é pe di é di náá, ɛbhɛŋ na mwa
nadi é ààbɛ nɛ ndjɛ tɔ tak ɔɔ, pe bɛ nabɛ é ààdis yɛ
da swola yɛ nɛ dhiiti ɛbhɛŋ ɛ na bes. 8 Zɛɛb nadul
bot ɛ mbyak'ɛ mɛlɔ é náá: «Mam Ghɛŋ ke é náá: tɔ
mɛlu di ezyɛ yenek, mɛ waasa ɛbhɛŋ ɛ na bes, nɛ bot ɛ
mbyak Yisalaɛl dɔɔ nɛ bot ɛ kyee dik eYuda ɛ. 9 Yɛ
aanàkwaadi tyee wat nɛ yii mɛ nasa nɛ bɛbhaab bɔɔ ɛ,
é sok mɛ namɛt bɛ é mbɔ wyisal bɛ pɛ dik Eziptɛ ɛ. Bɛ
nabɛ é ààlooba nɛ ɛbhɛŋ ɛ tak, Ghɛŋ eezɛke, e di tak
ɛ mɛ nakin bɛ. 10 Ghɛŋ ke é náá: Beeka ɛbhɛŋ ɛ mɛ
aasa nɛ bot ɛ mbyak Yisalaɛl ɛ, bhis mɛlu menek, mɛ
aakwyal mɛtiŋ mam tɔ esiiza bɔɔ, mɛ aasɔn mɛtiŋ
mam tɔ ebhum elyem bɔɔ, mɛ aadi é Zɛɛb'ɔɔ, tin, bɔɔ
kadi é bot ɛ mbyak'am! 11 Tin, mot aanàkabaadi nɛ
gwyes ɛdjɛ mot di é bhaaz'ɛ nɛghu mɔn ɛ nyɛɛg mɛlyo
náá, “gua Ghɛŋ!” Etɛɛ náá, bot djas ɛ waagu mɛ, kana
mɔn dhyeeb kɛkum boo-mot. 12 É di'enek, mɛ waapel
ɛdjak ɛ lɔɔ, mɛ aanàkabaataala mesyem mɔɔ.» 13 É
sok nyɛ nadi elii dum nɛ ɛbhɛŋ na bes ɛ, ye kwyɛl ɛlɛɛ
é náá, ɛbhɛŋ ɛ mɛkɛn moo é yii na mwa. Bela náá, sa
di náá, ye moo é na mwa ɛ, yɛ eezelɔɔd ɛ, kunaa é nɛ
ɛdiib.

9 Ɛbhɛŋ ɛ mɛkɛn nabɛ é nɛ mɛtiŋ étɛp ɛduwal ɛ Zɛɛb,
zɛnɔɔ pɛt kɔ bɔs étɛp mendjaala. 2 É di'enek, pɛt
wat nadi nɛ mɛtsek mɛmbá ɛ naasumel. Ɛtsek ɛ mɛkɛn
nadi edjóoaa é «Di na Dɛɛ». Tɔ tak ye nabɛ é nɛ boo
lama na mengel etɛn nɛ ebá, zɛnɔɔ emesa nɛ emapa
bɛ di eka Zɛɛb yɛ buwa ɛ. 3 Bhis kaad na pip-pip yii
ɛbhis di ebɛk pɛt tak ɛ, ye nadi é nɛ dhiiti di bɛ di
edjóo «Di na Dɛɛ Dhaa Nyel ɛ». 4 Ye nadi é nɛ dhiiti
mesa buwa nasael nɛ lɔɔad ɛ, étɛp ɛdik é bɛmɛnanas,
nɛ tot ɛbhɛŋ e lɔɔad. Tɔ tot ɛbhɛŋ ɛ tak, ye nabɛ é nɛ
loŋo nasael nɛ lɔɔad ɛ, ye nadi é nɛ mapa nadi edus pɛ
ɛko di edjóoaa man ɛ, zɛnɔɔ suub ɛ Alɔn, suub tak
nadi é ye moo nɛ bɔɔ eka egó e tak. Ye nabaabɛ é nɛ
epɛk mɛkok nakwyalaa mɛtiŋ mɛ ɛbhɛŋ kɔ tak ɛ. 5 Kɔ
tot ɛbhɛŋ ɛ tak, ye nabɛ é nɛ bɛnaghisɛ efofop e duma
nadi elyaal náá, Zɛɛb ɛ tinaak ɛ. Mɛbhap mɔɔ nadi
elɛsa. Pyoo mɛbhap mɛ tak nadi ebutal tot ɛbhɛŋ.
Nenak, yak ye tok ɛwala di náá, mena sɔs etɛp binek
djas. 6 Ghɛŋ ye nadi náá, esa binek djas nabɛ é yɛ
eezekoobelaa é, bɛghaa-Zɛɛb nadi é nini mɛlu djas tɔ
ɛtsek ɛ mɛken étɛp ɛkɛsa mɛsa mɔɔ. 7 Tin, tɔ ɛtsek ebá
e pɛt, ye é boo ghaa-Zɛɛb nyɛy ɛmet é di nɛ ghwyil
ɛni penek, nyɛ zoni penek é, sok wat tɔ mbu. Nyɛ
goka nɛ ɛni penek é nɛ ghiya tit ee nyɛ di eka Zɛɛb
buwa étɛp mesyem bɛ met nɛ yii bot. 8 É di'enek,
Sisim na Dɛɛ ɛpelyaal náá, dáa ɛtsek mɛkɛn dinaa tin
ɛ, ye lyaal é náá, di na dɛɛ dhaa nyel dinaa ndiila. 9
Etɛp binek nɔŋel é nɛ etɛp mena kadi ebee mos'aak.
Ye kwyɛl ɛlyaal é náá, esa mot di egwyena nɛ Zɛɛb
ɛ, zɛnɔɔ ebuwa bɛtit mot di eka Zɛɛb yɛ ɛ, ye tok
nɛ ghwyil ɛsa náá, lyem mot di esa mbi mendjaala
menek ɔ di mot zedjala ɔ. 10 Mɛtiŋ menek dum é nɛ
esa e dek, nɛ mɛnyok, zɛnɔɔ dáa mot di egoka nɛ ɛsa
étɛp ɛdis eduud ɛ. Ye é mɛzel mɛ bot nazetawa nɛ
ɛsa kɛkum é ɛwala Zɛɛb nakoobal esonok djas ɛ. 11
Tin, Klisto nazyɛ é dáa boo ghaa-Zɛɛb e embɛɛ esa
ee di kɔ ɛko ɛ bɔs ɛ. Nyɛ naani tɔ pɛt di enyɔ dhaa
tyɛ ɛ, pɛt di náá, yɛ eezedjala nɛ di tak ɛ, pɛt di náá,
ye tok bot ɛ bɔs nasum ɛ. Bela náá, pɛt tak tok kɔ
bhwak nakusaa-kusak ɛ. 12 Ghɛŋ Klisto nani nia wat
na kɔm-kɔm tɔ Di na Dɛɛ Dhaa Nyel ɛ, nyɛ nabɛ é ààka

buwa ghiya ngom taa nɛghu yii mɔn ngɔmbɛ. Tin, nyɛ
naka ɛ́ ghiya yɛ met, da pɛk mena sok wat ekeekee
tɔ mesyem. (aiōnios g166) 13 Ghiya engom engɔmbɛ nɛ
engom etaa nɛghu mɛsii mɛ engɔmbɛ zedikaa, ee bɛ
nadi emwam kɔ bot ɛ di nɛ edhuud ɔ, ye ɛ́ étɛp ye
needis bɛ edhuud ɛ étɛp ɛbulal ɛgwakel ɛ lɔɔ nɛ Zɛɛb.
14 Ye ɛ́ bɛ náá, ye ɛ́ tsɛɛtsɛ ɔɔ, ghiya ɛ Klisto eedhaa
yenek boo dhaŋa. Nɛ ghwyil Sisim na Dɛɛ, Klisto eeka
nyel ɛmet nɛ Zɛɛb dáa tɛtɛ buwa di ààbɛ nɛ djam ɛ.
Ghiya yɛ waagwyii elyem ee zeepulel nɛ mbee mɛsa
mɛ di dul mena tɔ ɛsyee ɛ. Étɛp mena neesaka mɛsa
mɛ Zɛɛb mot di nɛ tsik ɔ. (aiōnios g166) 15 Dum nɛ tɛp
tak ɛ di náá, Klisto ɛ́ di mot di eduula pak Zɛɛb nɛ bot
tɔ ɛbhɛŋ na bes ɔ. Etɛɛ náá, bot ɛ Zɛɛb nazedjóo ɔ,
neebela esa e lyak na kɔm-kɔm ee nyɛ nakɛk bɛ ɛ.
Tin, bɛ aabela yɛ ɛ dum nɛ ɛsyee mot ngɔt nagwyɛ ɔ.
Kɔ ɛsu ɛ tak ɛ bot ɛ bɔs moo mos pɛka tɔ mesyem
mɛ bɛ nasa si ɛbhɛŋ ɛ na mwa ɛ. (aiōnios g166) 16 Edi di
náá, mɛkana mɛ mɛlik naalikaa ɔ, ye goka ɛ́ náá, ye
lyaalaa náá, mot nakwyal mɛkana mɛ mɛlik mɛ tak
ɔ, naazegwyɛ. 17 É di'enek, mɛkana mɛ mɛlik àával
dhiiti sonok ye ɛ́ bɛ náá mot kwyal yɛ ɔɔ, di náá nɛ
tsik. Tin, ye val ɛ́, ye ɛ́ bɛ náá, mot nakwyal yɛ ɔɔ,
nyɛ eezekpaa nɛ mɛsyee gwyɛ ɔ. 18 Dum nɛ tɛp tak ɛ
di náá, ɛbhɛŋ mɛkɛn nabɛ ɛ́ àával ɛsok nɛ ghiya nɛ
see. 19 Moiiz napokokan sok ɛ́ ɛlaa mɛtiŋ é mis mɛ bot
djas, dáa ye nazodjɛaa nyɛ ɛ. Bhii tak, wɔ gwak nyɛ
zɛnɔɔ ghiya e ngom etaa nɛ yii bɔn engɔmbɛ, dɔɔ nɛ
mɛdii, myek yɛ kɔ mɛkana mɛ etsi dɔɔ nɛ é mɛnyel mɛ
bot djas. Nyɛ naanɔɔ lɛɛ le di edjóoaa Izop ɛ nɛ mɔn
pes kaad tiŋal é tak, étɛp ɛduu tɔ ghiya da myek yɛ. 20
Nyɛ naake náá: «Yak ɛ wak ɛ́ ghiya di elyaal ɛbhɛŋ ɛ
Zɛɛb djɛ bin náá, bi duwal ɛ.» 21 Moiiz naabaamyek
ghiya kɔ pɛt, nɛ kɔ esa djas di ebeaa étɛp ɛsa mɛsa mɛ
Zɛɛb ɛ. 22 Etsi lɛɛ ɛ́ náá, bɛ dis edhuud e sonok djas
nɛ ghiya. Deenek, ye tok nɛ mot di nɛ ghwyil ɛbela
ɛpelak mesyem yɛ bɛ náá, ghiya àápasee ɔɔ. 23 Ye ɛ́ bɛ
náá, embaŋa-mbaŋa esa ee di pɛ tɔ gwoo ɛ goka ɛ́ nɛ
ɛdisaa edhuud ɛ deenek ɔɔ. É di'enek, esa ee di pɛ tɔ
gwoo ɔ, ye ɛ́ nɛ gwyes buwa di nɛ boo mɛtaŋ ɛ. 24
Etɛɛ náá, Klisto nabɛ ɛ́ àáni tɔ di na Dɛɛ di náá, bot ɛ
bɔs ɛ nasa nɛ mɛmbɔ mɔɔ ɛ. É di di náá, ye ɛ́ mbaŋa-
mbaŋa tɛtɛ Di na Dɛɛ ɔ. Tin, nyɛ naani tɔ gwoo, nyɛ
ɛ́ sok bhwoob ɛ Zɛɛb étɛp'ena. 25 Membu djas, boo
ghaa-Zɛɛb bot ɛ mbyak eYuda dyeebani tɔ Di na Dɛɛ
dhaa nyel ɛ sok wat nɛ ghiya tit. Tin, Klisto nabɛ ɛ́
àáni esok nɛ esok étɛp kɛka nyel'ɛ buwa. 26 Ye ɛ́ pe bɛ
náá, ye nasael ɛ́ deenek ɔɔ, pe Klisto nazuk ɛ́ esok
nɛ esok kana bhwak nakusel ɛ. Nenak dáa ye di náá,
bhwak moo ɛ́ pɛ mɛsik ɛ, Klisto nazotuula ɛ́ sok wat
étɛp ɛpel ɛ́ mesyem. Dum nɛ tɛp tak ɛ nyɛ naka nyel
ɛmet buwa. (aiōn g165) 27 Bot djas kɔ ɛko ɛ bɔs goka ɛ́ nɛ
ɛgwyɛ sok wat, bhii tak Zɛɛb ɛpɛ́ɛ bɛ. 28 Ye ɛ́ tyee wat
dáa Klisto naka nyel'ɛ buwa étɛp ɛpel mbula mesyem
mɛ bot ɛ bɔs ɛ. Tin, nyɛ waabaatuula ɛ tuula sis, é sok
yenek yɛ aanàkabaadi étɛp ɛpel ɛ mesyem. Deenek, yɛ
aakadi ɛ́ étɛp ɛdjɛ tsik nɛ bot ɛ di egwaal ɛtuula ɛ lɛ ɔ.

10 Etsi ɛ Moiiz nazobɛ ɛ́ mbaŋa-mbaŋa di elyaal
mena embɛɛ esa aasael djɛmɛn ɛ. Tin, ye àályaal
etsɛɛtsɛ etɛp e tak dáa ye di ɛ. Étɛp tak ɛ di náá, ye
tok nɛ ghwyil ɛ dis edhuud e bot ɛ di esaŋ ɛkunaa
nɛ Zɛɛb é ɛkeka mbi buwa wat membu nɛ membu
ɔ. 2 Ye ɛ́ pe di ɛ́ di náá, kwaambi yenek ɛdjaala Zɛɛb
ɛpedis bot edhuud nɛ tsɛɛtsɛ ɔ, pe bɛ aanàkabaadi
nɛ mesyem. Tin, bot ɛ waakat ɛbaakeka buwa. 3 Tin,
ebuwa binek ɛ di esa náá, mot gheetetaala mesyem
mɛ nyɛ nadi esa membu nɛ membu ɛ. 4 Etɛɛ náá,
ghiya ngom bhata nɛ yii ngom ngɔmbɛ tok nɛ ghwyil
ɛdis mesyem mɛ bot. 5 Dum nɛ tɛp tak, é sok Klisto
nadi ezyɛ kɔ ɛko ɛ bɔs ɛ, nyɛ naake nɛ Zɛɛb náá:
«wɔ nabɛ ɛ́ àábɛ nɛ gwyes buwa, àábɛ nɛ gwyes esa
e ɛgwyena, tin, wɔ naasa náá, mɛ di nɛ nyel. 6 Wɔ
nabɛ ɛ́ àámyaala nɛ buwa nadikaa wɔ kɔ Mesa buwa ɛ,
nɛghu ebuwa nakaa wɔ étɛp ɛpel mesyem mɛ bot ɛ. 7
É di'enek, mɛ naazɛke náá, "Zɛɛb'am, mɛ eezyɛ pɛ
daa lɔ mam mɛ ɛmet, étɛp ɛsa ɛkwosak ɛ lɔ, dáa ye
nakwyalaa dum nɛ nam tɔ mɛkana ɛ."» 8 Tin, nyɛ
nakan ɛke sok ɛ náá: «Wɔ àápakwyɛl buwa, nɛghu
esa e ɛgwyena, wɔ àápakwyɛl bɛtit zedikaa kɔ mesa
buwa ɛ, nɛghu buwa dikaa étɛp ɛpel ɛ mesyem mɛ bot
ɛ, wɔ nabɛ ɛ́ àámyaala nɛ sa wat.» Dhi buwa binek
di ekaa dáa etsi di elɛɛ ɛ. 9 Bhii tak, nyɛ eezɛke náá:
«Beea mɛ, mam mɛ ɛmet eezyɛ zɛsa ɛkwosak ɛ lɔ.»
Deenek, Klisto eedis buwa na mwan, nyɛ eedjila nɛ
buwa yɛ. 10 Yezu Klisto naasa ɛkwosak ɛ Zɛɛb, deenek,
nyɛ naaka nyel'ɛ met buwa sok wat kɔm-kɔm sii nɛ
kɔm. Tin, nyɛ naasa náá, mena dika bot ɛ edɛɛ. 11
Ghaa-Zɛɛb djas dyeebadi ɛ́ titel mɛlu djas étɛp ɛsa
mɛsa mɛ, étɛp ɛka buwa tak wat mɛlu djas. Bela náá,
buwa tak tok nɛ ghwyil ɛdis mot mesyem. 12 Tin,
Klisto nyɛ ɛmet nazokabuwa ɛ́ sok wat étɛp ɛdis ɛ
bot mesyem, bhii tak, nyɛ moo ɛ́ ndiindel pɛ mbɔ
eghɛŋ ɛ Zɛɛb. 13 Nenak, ye ɛ́ tin ɛ nyɛ di ebwood náá,

Zɛɛb sa náá, bot ɛ mɛbhuka mɛ di dáa poba bɛ di ekɛl
mɛko ɛ. 14 Deenek, nɛ buwa tak wat, nyɛ naadis bot
edhuud disa wat ekeekee étɛp bot needi dɛɛ. 15 Tin,
dɔɔ nɛ Sisim na Dɛɛ ɛpebaalɛɛ mena náá, yɛ etɛp e
tsɛɛtsɛ. Etɛɛ náá, nyɛ pooke ɛ náá: 16 «Ghɛŋ ke ɛ náá:
Beea Ɛbhɛŋ ɛ mɛ aasa nɛ nɔɔ ɛ, bhis mɛlu menek, Mɛ
aakwyal mɛtiŋ mam ɛ́ tɔ ebhum elyem bɔɔ, Mɛ aasɔn
yɛ tɔ esiiza bɔɔ. 17 Bhii tak, nyɛ eebaazɛke náá: Mɛ
aanàbaataala ɛdjak ɛ lɔɔ, nɛghu mesyem mɔɔ.» 18
Ghuna, ɛ́ di mesyem di epelaa ɛ, bot tokapɛ nɛ ghwyil
ɛbaaka buwa étɛp mesyem. 19 É di'enek, bɔn nyɛɛg
bam, menaka ɛ́ nɛ ɛbwaalel náá, mena waanika tɔ di
na Dɛɛ dhaa nyel kɔ ɛsu ghiya ɛ Yezu naso tyee buwa
ɛ. 20 Nyɛ naazedii mena ze na bes di nɛ tsik, nyɛy
nyɛ ɛmet na kan ɛdhaa ɛ́ ze boo kaad di ebɛk Ndjaa-
ebuwa, ee kwyɛl ɛlyaal ɛ́ nyel'ɛ met. 21 Tin, menaka
ɛ́ nɛ boo ghaa-Zɛɛb, mot di kukuma di edjɛɛd ndjaa
Zɛɛb ɔ. 22 Djhookunaaka nɛ Zɛɛb, nɛ lyem wat, nɛ
ɛdum ɛ koŋ ɛ nɛ Zɛɛb zepyet ɛ, ghiya ɛ Yezu gwyii
embee esiiza di tɔ bhum elyem bena ɛ, dɔɔ nɛ mɛnyel
mena gwyiia nɛ tɛtɛ mɛdii. 23 Djhoobaalka ɛlyelɛpe
ɛbwaalel ɛ mena di goolaka ɛ, etɛɛ náá, Zɛɛb ɛ́ sosoob
tɔ ekɛk bɛ. 24 Djhookwyɛɛgelka pak'ena étɛp ɛdjɛ
mena mɛghaaz tɔ kwyɛl nɛ ɛsa enɛm esa. 25 Sa mena
ààkatka ɛtó pɛ zɛɛga ndjaa mendjaala, dáa bɛdhiiti bot
moo nɛ mɛfulu mɛ ɛsa yɛ mos ɛ. Tin, mena goka ɛ́ nɛ
ɛdjɛelka mɛghaaz pak'enaka, etɛɛ náá, bi ɛpebee biyɔ
bɛmet náá, ɛlu ɛ Ghɛŋ eezekunaa. 26 Etɛɛ náá, bhis
bot aazegu etsɛɛtsɛ ɛ, mena baasyemka nɛ ɛkwosak ɛ
lina ɔɔ, ye tokapɛ nɛ buwa ɛpelak ɛ́ mesyem. 27 Ye
kalik mena ɛ́, ɛgwaal tɔ mɛnyɛnyɛ epɛ́ɛ e Zɛɛb nɛ boo
du na goo-goo bot ɛ mɛbhuka mɛ aadyak ɛ. 28 Mot ɛ
di ààlooba nɛ etsi ɛ Moiiz ɔɔ, nyɛ góaa ààbɛ nɛ ghoŋ,
ye ɛ́ bɛ náá, bɛtsaases ebá nɛghu bɛlɛl eemyaal sa nyɛ
sa ɛ. 29 É di'enek, yɛ aakadi tin dáa nɛ mot di ebhina
mɔn ɛ Zɛɛb ɔ, nɛ mot di ebee ghiya ɛbhɛŋ ɛ nasa náá,
ɛgwakel baabula pak bot nɛ Zɛɛb ɛ́ mis toto ɔ, nɛ mot
di elee Sisim di ɛsuk ɛ enɛm nɛ embɛɛ ɔ? Bi pookogek
mbi feŋ yenɔk mot di egoka nɛ ɛbela ɛ? 30 Tin, mena
nɛ guka mot nalɛɛ náá: «Ye ɛ́ mam ɛ di egoka nɛ
ɛbulal ɛbiyo nɛ ɛbiyo, mam ɛ di edjɛ efute ɛbiyo mot
nɛ mot», nyɛ naabaalɛɛ náá: «Ghɛŋ ɛ́ waapɛ́ɛ bot ɛ
mbyak'ɛ.» 31 Ye ɛ́ àànyɔ náá, mot di nɛ ndjɛ ɛ́ mis
mɛ Zɛɛb mot di nɛ tsik ɔ. 32 Pokotaalaka ɛ́ ghɛŋ sok,
ɛ́ sok Zɛɛb nabɛɛ bin mis étɛp bin neegu etsɛɛtsɛ ɛ.
Bi naasa mɛghaaz tɔ eboo mezuk bi naboma nɛ yɛ
ɛ. 33 Bɛdhiiti bot pak'en naaleeaa, tiigaa ɛ́ mis mɛ
bot, bela náá, bɛdhiiti bot nabɛ ɛ́ nɛ lyem ɛkwyee bot
ɛ nadi ezuk nɛ ɛtiigaa dáa bɔɔ ɛ. 34 Bi naazuk lɔɔg
wat nɛ bot ɛ membok. Bi nadi ɛ́ tɔ mɛmyaala ɛ́ sok bɛ
nadɛk mɛvu men ɛ. Etɛɛ náá, bi nɛ gu náá, bi ɛ́ nɛ tɛtɛ
mɛvu di kɔm-kɔm sii nɛ kɔm ɛ. 35 Sa bi ààbulal lyem
bhis dum nɛ ɛbwaalel bi di nɛ yɛ ɛ. Etɛɛ náá, bi aabela
boo efute. 36 Ye goka ɛ́ náá, bi wa zii étɛp bi neesa
ɛkwosak ɛ Zɛɛb, étɛp bi neebela sa nyɛ nakɛk bin ɛ. 37
Tin, ekwyala lɛɛ ɛ́ náá: «Tɔ mɔn ɛwala, tɔ ba mɔn pes
ɛwala, mot di egoka nɛ ɛzyɛ ɔ, nyɛ waazyɛ, ɛzyɛ ɛ lɛ
eezekunaa. 38 É di'enek, mot di tɔ epiki ɛ́ mis mam tɔ
ɛdum ɛkoŋ ɛ lɛ nɛ Zɛɛb ɔ, nyɛ waatsak, tin, nyɛ bula
bhis ɔɔ, mɛ aanàkwaamyaala nɛ nɛ.» 39 Mena tokeka
bot ɛ di ebula bhis tɔ ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb, da wo ze ɔ.
Menaka ɛ́, bot ɛ di tɔ ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb, bot ɛ di tɔ
ze tsik na kɔm-kɔm ɔ.

11 Ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb ɛ, ɛdi nɛ ɛbwaalel náá, sa
wɔ di ebun ɛ wɔ waabela yɛ. Ye ɛ́ ɛmyaal nɛ lyem
wat náá, sa di ààbeeaa nɛ mis ɛ ye ɛ́ tak nɛ tsɛɛtsɛ. 2
Ye ɛ́ dum nɛ ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb ɛ, Zɛɛb naamyaal
bot ɛ na mwa. 3 Ye ɛ́ dum nɛ ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb ɛ,
bot di egu náá, bhwak nakusaa ɛ́ nɛ mɛkpa ɛ Zɛɛb.
Ye kwyɛl ɛlɛɛ ɛ́ náá, esa ee di beeaa ɛ nasael nɛ esa
ee nadi ààbeeaa ɛ. (aiōn g165) 4 Ye ɛ́ dum nɛ ɛdum ɛ
koŋ nɛ Zɛɛb ɛ, Abhɛl nadjɛ Zɛɛb esa ɛgwyena dhaa
yii mɔn ɛ nyɛɛg Kayin. Ye ɛ́ dum nɛ ɛdum ɛ koŋ ɛ lɛ
nɛ Zɛɛb ɛ, Zɛɛb nabee nyɛ dáa mot e piki, etɛɛ náá,
Zɛɛb nyɛy nyɛ ɛmet naamyaala nɛ esa ɛgwyena ɛ lɛ.
Ye nakoozodi náá, Abhɛl naazegwyɛ, etɛp nyɛ nasa ɛ́
dinaa egek. 5 Ye ɛ́ dum nɛ ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb ɛ, Enɔk
nabyet tó pɛ tɔ gwoo étɛp nyɛ needi ààgwyɛ. Tin, mot
nabɛ ɛ́ ààkabaabela nyɛ, etɛɛ náá, Zɛɛb naaben nyɛ
pɛ tɔ gwoo. Ekwyala lɛɛ ɛ́ náá, ɛsok nɛ nyɛ nɛ tó tɔ
gwoo, Zɛɛb na myaala nɛ nɛ, etɛɛ náá, nyɛ naadi ɛ
esa Zɛɛb edjɔɔ emis. 6 Bela náá, Zɛɛb tok nɛ ghwyil
bela edjɔɔ emis nɛ mot di ààdum koŋ nɛ nɛ ɔɔ. Tin,
mot di tiila Zɛɛb ɔ, nyɛ goka ɛmyaal náá, Zɛɛb ɛ ɛ́ tak.
Nyɛ nɛ djɛ efute nɛ bot di esaa nyɛ ɔ. 7 Ye ɛ́ dum nɛ
ɛdum koŋ nɛ Zɛɛb ɛ, Noe nagwak sa Zɛɛb nalɛɛ nyɛ
dum nɛ sa nakoosael ɛ. Ye nabɛ ɛ́, bot dinaa ààbee sa
tak. Nyɛ naadyeebawa lyem tɔ etɛp Zɛɛb nalɛɛ nyɛ.
Nyɛy batasa mɛsuwa mɛ nyɛ natsik nyel ɛmet nɛ bot ɛ
mɛbyel mɛ ɛ. É sok nyɛ nasa deenek ɛ, ye nabɛɛ nyɛ
naakwyesal bot ndjɛ sɔs. E di'enek, dum nɛ ɛdum ɛ
koŋ ɛ lɛ nɛ Zɛɛb, Zɛɛb naabee nyɛ dáa mot epiki. 8
Dum nɛ ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb ɛ, Abalaam nalooba nɛ

ndjóoel ɛ Zɛɛb é sok nyɛ nadjóo nyɛ ɛ. Wɔ gwak nyɛ zɛtó pɛ kyee dik Zɛɛb naakɛk náá, nyɛ aadjɛ nyɛ ɛ. Tin, nyɛ naazɛtó, àègu pɛ kyee nyɛ di etó ɛ. 9 Dum nɛ ɛdum ɛ koŋ ɛ lɛ nɛ Zɛɛb, nyɛ naadi tyee ndjoŋ kɔ kyee dik Zɛɛb nakɛk nyɛ ɛ. Tin, nyɛ nadidi é pɛ tɔ pɛt, tyee wat nɛ Izak, zɛnɔɔ Zakɔɔb bot ɛ nabela mbi ekɛk é tak wat ɔ. 10 Etɛɛ náá, Abalaam nadi ebhwood é boo ghaada di nɛ ghus-zumal na lyel-lyel ɛ. Ghaada di náá, Zɛɛb nyɛy ɛmet ɛ di mot di ekoobal dáa yɛ aasael, ye é nyɛy ɛ sum yɛ. 11 Dum nɛ ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb, Saala nyɛ ɛmet, ye nakoozodi náá, nyɛ nabɛ é kwyiid, tɔa moma. Zɛɛb naadjɛ nyɛ ghwyil ɛbela ɛ bɛdha. Tin, nyɛ nabɛ é nɛ boo ɛbwaalel náá, Zɛɛb ɛ sosoob nɛ ekɛk bɛ. 12 Étɛp tak ɛ di náá, bhaab'enaka ngɔt Abalaam, nyɛ nadi é nyɛ moo tɔa-mot, nyɛ eezekunaa nɛ ɛsyee. Ye é nyɛy é nadi ɛsuk ɛ mɛbyel mɛ bot ɛbuɛpe. Bot ɛ mɛbyel mɛ tak bu é dáa ekwyikwyen tɔ gwoo, nɛghu dáa bɛsyɛ é ɛboŋ ɛ boo dii mɛsɔn mot tok nɛ ghwyil ɛ laa bɛ. 13 Bot binɔk djas nagwyɛ é, bɔɔ é dum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb, bɛ nagwyɛ é àèbela ekɛk Zɛɛb nakɛk bɛ ɛ. Tin, bɛ nazobee yɛ nɛ ɛmyaala yɛ ɛ nɛ ɛtseta. Bɛ naagu yɛ popoopwon náá, bɛ nabɛ é bɛndjoŋ, ekpaa-goŋ kɔ bɔs. 14 Bot ɛ di elii deenek ɔ, bɛ lyaal popoopwon ɛ náá, bɛ ɛpesaa kyee dik di náá, ye di yɔbɔ ɛ. 15 Tin, bɛ pe diɛ di etaala kyee dik bɛ nadus pɛ ezaag ɔ, pe bɛ eezebela ze ɛsik ɛ penek. 16 Nɛ tsɛɛtsɛ, bɛ kwyɛl ɛ mbɛɛ kyee dik di eedhaa yak ɛ, kyee dik di tɔ gwoo ɛ. Dum nɛ tɛp tak ɛ di náá, Zɛɛb tok nɛ syen ɛmyaal náá, nyɛ di Zɛɛb'ɔɔ. Tin, nyɛ eezekoobal bɛ tɛtɛ ghaada. 17 Dum nɛ ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb, Abalaam naaka Izak buwa, é ghɛŋ Zɛɛb nawa nyɛ tɔ mɛbhowal ɛ. Nyɛ nadi é nyɛ moo babeega étɛp ɛka sɛŋɛlɛ mɔn'ɛ ngɔt é buwa dhi nyɛ é gu náá, nyɛ naabela ekɛk. 18 Zɛɛb naalɛɛ nɛ nɛ náá: «Ye é dum nɛ Izak ɛ wɔ aabela bɛdha ye mɛ nakɛk wɔ ɛ.» 19 Deenek, Abalaam nabɛ é nɛ ɛbwaalel náá, Zɛɛb ɛ nɛ ghwyil ɛgomal Izak mɔn'ɛ pak myoŋ. Dum nɛ tɛp tak ɛ, Zɛɛb nabulal nyɛ mɔn tak. Tin, ye lyaal é ɛkɛɛ Izak gomelaa é pak bɛ myoŋ. 20 Dum nɛ ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb, Izak naasɛɛ Zakɔɔb nɛ Ezau mɛtel etɛp esa ye di eezyɛ pɛ sok ɛ. 21 Dum nɛ ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb, Zakɔɔb nasɛɛ mɔn ɛ Zozɛf mɛtel ɛsok nɛ nyɛ nɛ gwyɛ. Nyɛ nadi epyet nɛ suub étɛp é ɛduwal ɛ Zɛɛb. 22 Dum nɛ ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb, Zozɛf, ɛsok nɛ nyɛ nɛ gwyɛ, nyɛ naalɛɛ náá, bɔn ɛ Yisalaɛl ɛ waawyis tɔ dik Eziptɛ. Nyɛ naabaalɛɛ nɛ nɔɔ náá, bɛ wyis nɛ egwyes e nyel'ɛ. 23 Dum nɛ ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb, sɛɛg nɛ nyɛɛg ɛ Moiiz naasyel nyɛ edi bɛngɔn ɛlɛl bhis ɛbyel ɛ lɛ. É sok bɛ naabee náá, mɔn tɔlɔɔ tak nabɛ é nɛm ɛ, bɛ nabɛ é àègwak bwoo ɛbyen ɛlooba nɛ mɛtiŋ ɛ Mɛkoozi. 24 Dum nɛ ɛdum koŋ nɛ Zɛɛb, esok, Moiiz nadi nyɛ moo boo-mot ɛ, nyɛ naabyen ɛdi ɛ mɔn ɛ ɛsyes ɛ Falaɔŋ. 25 Moiiz, naamyaal náá, nyɛ tiigaa sama wat nɛ bɔn ɛ Zɛɛb. Nyɛ naabyen ɛdi ɛ tɔ mɛmyaala mɛ etɛp e mesyem, mɛmyaala mɛ esa ye di àèbɔya ɛ. 26 Nyɛ naadi bee ɛ náá, ɛdukaa dáa Klisto nadukaa ɛ, yii dhaa mɛvu djas di kɔ kyee dik Eziptɛ nɛ boo mɛtaŋ. Etɛɛ náá, mis mɛ nadi edjoak ɛ, efute bɛ ee di ezyɛ ɛ. 27 Dum nɛ ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb, Moiiz naadus kɔ dik Eziptɛ àèkaab ɛbuk ɛ Falaɔŋ. Nyɛ nabɛ é ghiŋ tɔ ɛdum ɛ koŋ ɛ lɛ nɛ Zɛɛb ɛkɛɛ náá, nyɛ nadi ebee Zɛɛb mot di àèbeaa ɛ. 28 Dum nɛ ɛdum koŋ nɛ Zɛɛb, Moiiz naakus ɛbyoŋ ɛ pak. Tin, nyɛ naazɛdjɛ ɛlee náá, bɛ lɔɔb ghiya é mɛbɛ mɛ mendjaa. Etɛɛ náá, é sok fofop ɛsyee aadhaŋ ɛ, nyɛ needi àègó bɔn ɛ mɛgwyak mɛ bot ɛ mbyak Yisalaɛl. 29 Dum nɛ ɛdum koŋ nɛ Zɛɛb ɛ, bɔn ɛ Yisalaɛl nasɛɛ boo dii mɛsɔn tɔɔbelaa nɛ mɛko mɔɔ ɛkɛɛ ye nabɛ é tɛtɛ gba bot di eezyɛ nɛ ɛdhaŋ ɛ. Tin, é sok bot ɛ Eziptɛ nawaabaŋaa bɛ ɛ, bɔɔ djas naasi «bhɛɛɛ» tɔ boo dii mɛsɔn. 30 Dum nɛ ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb ɛ, eboo epap e ghaada Yeliko naabik bhis bɔn ɛ Yisalaɛl naakii ghaada tɔ mɛlu mɛ etɛn nɛ ebá ɛ. 31 Dum nɛ ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb, Laab, moma mɛzɔ nabɛ é àègwyɛ sama nɛ bot nadi àèlooba nɛ Zɛɛb ɔ. Etɛɛ náá, nyɛ naasyel ɛnyɔɛpe bɔn ɛ Yisalaɛl, bot nazyɛ zɛbee ghaada tɔ sɔ ɔ. 32 Bi kwyɛl náá, mɛ baake dáa? Mɛ tok nɛ bɛtɛ nɛ ɛwala étɛp ɛkaada bin etɛp kɔ ɛsu Zedeɔŋ, Bhalak, Samsɔŋ, Zɛfte, nɛ Dhavid, zɛnɔɔ Samyɛl dɔɔ nɛ bɛdhiiti bɛngoolel ɛ mɛkpa ɛ Zɛɛb. 33 Dum nɛ ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb ɛ, bɛ naakwak bɛ mɛyoŋ, bɛ naakɛ tɔ epiki, bɛ nabela sa Zɛɛb nakɛk bɛ ɛ, bɛ naadiyal eboo bɛghee enuub, 34 bɛ naadimal eboo mu, bɛ naadus é eban mɛsyee mɛ bɛ nadi ekwyɛl ɛgó bɛ nɛ epɛl ɛ, bɛ naabaabela ghwyil bhis mɛbɛ, bɛ naalyaal ghwyil ɔɔ, é sok bɛ nadi elumla dɛɛb ɛ, wɔ gwaa bɛ sɔ esodja é bɛdhiidi mɛdhik mɛsis. 35 Boa naabee dáa bot bɔɔ nazegwyɛ ɔ nagom ɛ. Bɛdhiiti botom naabiaa ɛlyelɛpe, bɛ naabyen mɛpɛka étɛp ɛgom, étɛp ɛbela tɛtɛ tsik. 36 Tin, bɛdhiiti naadukaa, biyaa nɛ eghwyɛs, bak bɛdhiiti naakɔlaa nɛ ekel e ghwooz, waaa é membok. 37 Bɛdhiiti bot naagóaa nɛ mɛkok, syakaa ebhil ebá, góaa nɛ epɛl, bɛdhiiti bot nabɛ é etó nɛ ɛtwol edi, Ekaad bɔɔ nabɛ é eket etaa nɛ yii bhata, bɛ nabɛ é bɛdjel ɛ bot, bɛ nadi etiigaa nɛ ɛzukaa. 38 Bhwak nabɛ é àèdi nɛ gwyes mbi binɔk

bot. Bɛ nadi ekɛ ghooghoŋ ɛbaabat pɛ kyee mɛdhik bɛsyɛ di ààbɛ nɛ mɛdhii ɛ, nɛ pɛ kɔ mɛtsok. Bɛ nadi edjedjaasi ɛ tɔ egho e mɛkok dɔɔ nɛ tɔ bhik di tɔ bɔs ɛ. **39** Zɛɛb naamyaal bot binɔk djas kɔ ɛsu ɛ ɛdum ɛ koŋ ɛ lɔɔ nɛ Zɛɛb. Bela náá, bɛ nabɛ ɛ́ ààbela sa Zɛɛb nakɛk ɛ. **40** Tin, nɛ tsɛɛtsɛ, ye nabɛ ɛ́, Zɛɛb naazekobal mena sa di ɛnyɔɛpe nɛ nena ɛ. Ɛ́tɛp tak ɛ di náá, nyɛ nabɛɛ aakwyɛl náá, bɛkum di di eedjala ɔ menabɛlka di ààdi ɔ.

12 Yɛ kabɛ menabɛlka ɔ, menaka ɛ́ kuku bɛtɛ nɛ bɛtyaasɛs. Djhoodiska esa djas di esa náá, mena nàkɛka ɛnyɔɛpe ɛ, daŋ-daŋ ɛ mesyem mɛ mena di esesa ngwyis ɛ. Tin, djhoopatka kaab ee bɛ náá, mena kaabka ɛ́ kɛkum pɛ ɛsik. **2** Mis mena goka ɛ́ nɛ ɛdjoak ɛ Yezu, nyɛy ɛ́ di esa náá, mena dika nɛ ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb. Nyɛ ɛ́ baadi esa náá, ɛdum ɛ koŋ ɛ lena nɛ Zɛɛb kum di di edjala ɔ. Nyɛ naamyaal ɛgwyɛ kɔ mɛlaaba, ààgwak syen, etɛɛ náá, nyɛ nadi ebee mɛmyaala mɛ di ebwood nyɛ bhii tak ɛ. Nenak, nyɛ ɛ́ ndiindel pɛ mbɔ eghɛŋ boo mɛkoozi Zɛɛb. **3** Taalaka nɛ nɛ, nɛ dáa nyɛ nazemaad swaka bot ɛ mesyem ɛ. Deenek, bi aanàbet náá, bi kwyeselaa, bi aanàbula pɛ bhis tɔ ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb. **4** Etɛɛ náá, tuub bi di eduu nɛ syem ɛ, bi dinaa ààpaaduu yɛ kɛmyaal náá, bi gwyɛ. **5** Bi eezedjisa mɛghaaz mɛ Zɛɛb di edjɛ bin dáa bɔn bɛ ɛ? «Mɔn'am sa wɔ ààbyasal feŋ Zɛɛb di ewa wɔ é tak ɛ, é sok nyɛ di ewa wɔ é feŋ ɛ, sa wɔ ààbula bhis. **6** Etɛɛ náá, Ghɛŋ dyeebawa é feŋ ɛ́ mot nyɛ di ekwyɛl ɔ, nyɛ dyeebabi ɛ́, mot nyɛ di ebee nyɛ dáa mɔn'ɛ ɔ.» **7** Maadka mezuk mɛ Zɛɛb di ezuk bin é sok nyɛ di ewa bin é feŋ ɛ, nyɛ bee bin tin ɛ dáa bɔn ɛ bɛ. Ye ɛ́ nɛ mɔn di náá, sɛɛg ààwa nyɛ é feŋ e? **8** Ye ɛ́ bɛ náá, bi ààpawaa é feŋ dáa nyɛ di esa nɛ bɔn bɛ ɔɔ, é di'enek, ye lyaal ɛ́ náá, bi tok bɛtɛtɛ bɔn bɛ. Tin, bi tok esɛŋɛlɛ bɔn bɛ. **9** Djhoopokonɔɔka geka bɛbyael bena kɔ ɛko ɛ bɔs. Eghɛŋ bɛ nadi ewa feŋ ɛ, mena nadi egwak bɛ. «Aah» djoata nɛ Sɛɛg'enaka mot di pɛ tɔ gwoo ɔ, mena goka ɛ́ nɛ gwak nyɛ dhaa tyɛ ɛ́tɛp mena needika nɛ tsik. **10** Deenek, bɛsɛɛg bena nadyeebawewa mena é feŋ ɛ, é ba mɔɔ pes ɛwala dáa elyem bɔɔ di ekwyɛl ɛ. Tin, Zɛɛb wa mena é feŋ ɛ, ɛ́tɛp mɛvu mena met, etɛɛ náá, mena neebela di tɔ eDɛɛ bɛ. **11** Eghɛŋ mena di eduwaa é feŋ ɛ, ye ɛ́ nɛ nena ɛkɛɛ ɛwala ɛ mot nɛ ghoŋ tɔ lyem ɛ, ààbɛ yii mɛmyaala. Bhii tak, bot ɛ nawaa é kwaambi yenek mbi feŋ ɔ, bɛ aakadi ɛ́ bɛ moo bot ɛ epiki, nɛ bot ɛ egwyem. **12** Sɛɛbka mɛmbɔ men zetyak ɛ, lyelka mɛboŋ men di epwak ɛ. **13** Beta náá, mɛko men du mɛze mɛ di piki ɛ. Etɛɛ náá, mɛko mɛ mot di nɛ djam ɔ ɛzɛkɛpiiza, tin, ye nyɔ ɛ́ nyɛ tsak. **14** Saka mɛghaaz mɛ ɛdi ɛ tɔ egwyem nɛ bot djas, saka mɛghaaz mɛ ɛdi ɛ́ tɔ tsik edɛɛ ɛ. Etɛɛ náá, yɛ di ààbɛ deenek ɔɔ, ye tok nɛ mot ngɔt aabee Ghɛŋ. **15** Bi ɛ́ koobaka, sa mot ààsaa náá, nyɛ su enɛm nɛ embɛɛ e Zɛɛb. Sa mot ngɔt pak'en ààdi dáa le na gwyee-gwyee, etɛɛ náá, nyɛ ɛ́ zɛkɛpul bɛtɛ nɛ bot pak'en nɛ mɛgwyee mɛ tak. **16** Sa mot ngɔt tɔ len ààsa mɛzɔ, sa mot ààbyasal esa e Dɛɛ, dáa Ezau mot nagwyena etooba bɛ ɛ́tɛp edee ɔ. **17** Biyɔ bɛmet nɛ gu náá, bhii tak, nyɛ nadi ɛ́ nɛ gwyes náá, sɛɛg sɛɛ nyɛ mɛtel. Tin, wɔ gwaa sɛɛg byen ɛsɛɛ nyɛ mɛtel. É di'enek, nyɛ nabɛ ɛ́ ààbela ghwyil ɛswoola lyem sɛɛg, ye nakoozodi mɛgwyɛ mɛ. **18** Eghɛŋ bi nakunaa nɛ Zɛɛb ɛ, bi nabɛ ɛ́ ààzyɛ kɔ ɛtsok ɛ di náá, bot ɛ nɛ ghwyil ɛmɛt ɛ: ye nabɛ ɛ́ ààbɛ nɛ boo du, ààbɛ nɛ ghooghom, ààbɛ nɛ pum, ààbɛ-bɛak nɛ boo ghuu, **19** bi nàbɛ ɛ́ ààgwak lii tɔŋ, ààgwak-gwakak gwood tuud. Eghɛŋ bɔn Yisalaɛl nawgwak yɛ ɛ, bɛ naabyen ɛbaagwak gwood tak. **20** Deenek, bɛ nabɛ ɛ́ ààbɛ nɛ ghwyil ɛmaad lwomel'enek: «Mot aazomɛt ɛtsok ɛlak ɔ, ye nakoozodi tit, nyɛ aagóaa ɛ́ nɛ mɛkok.» **21** Kɔ ɛsu ɛ esa ee bɛ nadi ebee ɛ, wɔ gwak Moiiz zɛke náá: «Mɛ ɛpepwak, mɛ ɛpedyeebagwak bwoo!» **22** Tin, bi naakunaa nɛ ɛtsok ɛ Siɔŋ, bi naakunaa nɛ ghaada Zɛɛb mot di nɛ tsik ɔ. Ye ɛ́ Ghaada Yeluzalɛm di pɛ tɔ gwoo ɔ, ye ɛ́ pɛ efofop bɛdhet nɛ bɛdhet di tɔ ɛbyoŋ ɛ. **23** Bi nabɛ ɛ́, bi naazekunaa nɛ dhiiti zɛɛga bot ɛ nadi tɔ ɛbyoŋ ɔ. Zɛɛga tak nabɛ ɛ́ yii bɔn mɛgwyak ɛ Zɛɛb, bot ɛ di náá, min mɔɔ moo ɛ́ ekwyala pɛ tɔ gwoo ɔ. Bi eezekunaa nɛ Zɛɛb, mot di nɛ ghwyil ɛpɛɛ bot ɛ bhwak djas ɔ. Bi eezekunaa nɛ esisim di náá, yɛ eezedjala ɛ́. **24** Bi nabɛ ɛ́, bi eezekunaa nɛ Yezu, mot di ebulal kwyɛl ɛbhɛŋ ɛ na bes ɔ. Nyɛy mot ghiya yɛ nasee ɔ, ghiya tak ɛpetuud ɛlyelɛpe dhaa-dhaŋak ghiya ɛ Abhɛl. **25** Dika ndjem, sa bi ààbyen ɛgwak mot di elii nɛ nen ɔ. Bot ɛ nabyen ɛgwak ɛ mot nadi edul bɛ mɛlɔ kɔ bɔs ɔ, bɛ naaboma nɛ yɔbɔ feŋ. Ye kwyɛl ɛlɛɛ ɛ́ náá, dɔɔ nɛ menabɛlka pe, mena aanàdus é feŋ, mena aadi ààlooba nɛ mot di elii nɛ nena pɛ tɔ gwoo ɔɔ. **26** Eghɛŋ sok, gwood'ɛ naasa náá, bɔs dheegel, nenak, nyɛ eekɛk mena náá: «Mɛ waabaadheeg bɔs dheega sis, dɔɔ nɛ gwoo.» **27** Mɛkpa mɛ di ekeaa wak náá: «Dheega sis» ɛ, kwyɛl ɛlɛɛ náá, esa ee nakusaa ɛ waadheegel dhaa tyɛ, bhii tak yɛ ɛ diib ɛ́tɛp ɛdjɛ di nɛ esonok di náá, ye tok nɛ ghwyil ɛdheegel ɛ. **28** Djhoobulalka bhɔɔ nɛ Zɛɛb, etɛɛ náá, mena aabelaka

ɛyoŋ ɛ di ààdheegel ɛ. Djhoolyaalka bhɔɔ tak tɔ ɛsa
mɛ mɛsa mɛ Zɛɛb tyee wat di náá, lyem'ɛ waamyaala
nɛ yɛ ɛ. Djhoosaka yɛ tɔ ɛkaab nɛ ɛlooba nɛ nɛ. 29 Etɛɛ
náá, Zɛɛb'enaka ɛ́ du di edik esonok djas ɛ.

13 Geekwyekwyɛlelka pak'en dáa bɛkɛl nɛ bɛdhem.
2 Sa mot ààdjisa ɛdjɛ bɛdjoŋ ɛ di ezyɛ pɛ daa len ɔ
edi. Etɛɛ náá, é ɛsa deenek, bɛdhiiti bot naadjɛ efofop
nazyɛ mɛdjoŋ pɛ daa lɔɔ edi, bɔɔ ààgu náá, bɛ nabɛ ɛ́
efofop. 3 Taalaka nɛ bot ɛ di tɔ membok ɛkɛɛ náá,
biyɔ pe e membok bi nɛ bɛ nɔɔ. Taalaka nɛ bot ɛ di
tɔ mɛtiiga ɔ, etɛɛ náá, biyɔ pe ɛ́ bot nɛ mɛnyel nɛ
epuud, di nɛ ghwyil tiigaa ɛ dáa bɔɔ ɛ. 4 Ye goka ɛ́
náá, bot djas duwal ɛbá, tin ye baagoka ɛ́ náá, moma
nɛ motom kɛ tɔ esosoob dum nɛ ɛbá. Etɛɛ náá Zɛɛb
waapɛ́ɛ bot ɛ mɛzɔ nɛ bot ɛ membyam. 5 Yɛ ààgoka
náá, gwyes epata djɛɛd bin. Ye goka ɛ́ náá, bi myaala
nɛ esa bi di nɛ yɛ ɛ, etɛɛ náá, Zɛɛb nyɛy ɛmet ke ɛ́
náá: «Ààbɛ, mɛ aanàkwaabyen wɔ, mɛ aanàkwaapek
wɔ.» 6 É tɛp tak ɛ di náá, mena ɛ́ nɛ ghwyil ɛke nɛ
ɛbwaalel djas náá: «Ghɛŋ ɛ mot di ekyee mɛ ɔ; mɛ
tok nɛ ghwyil ɛ di nɛ bwoo; Mot aakoosa mɛ ye?» 7
Taalaka nɛ bot ɛ nadi edjɛɛd bin ɔ, bot ɛ nagoola bin
mɛkpa mɛ Zɛɛb ɔ. Deenek, taalaka nɛ dáa bɛ nadi ekɛ
ɛ, nɛ dáa bɛ nagwyɛ ɛ. Bi goka ɛ́ nɛ ɛbaŋa mbi ɛdum ɛ
koŋ ɛ lɔɔ nɛ Zɛɛb bɛ nadi nɛ yɛ ɛ. 8 Yezu Klisto ɛ́ tyɛ
wat koko, mos, kɔm-kɔm sii nɛ kɔm. (aiōn g165) 9 Sa bi
ààbet náá, mɛlyo mbɛs yii bot ɛ sis sa náá, bi wo ze. Ye
nyɔ ɛ́ náá, enɛm nɛ embɛɛ e Zɛɛb djɛ mena mɛghaaz.
Ààkabɛ náá, ye di etsi bot zesa dum nɛ edee mena di
edɛka ɛ. 10 Bɛghaa-Zɛɛb di esa mɛsa tɔ pɛt mɛ bhoma
ɔ, bɛ tok nɛ ghwyil ɛdɛ esa di ekaa kɔ mesa ebuwa
bena ɛ. 11 Boo ghaa-Zɛɛb dyeebatɔ́ pɛ tɔ di na Dɛɛ ɛ nɛ
ghiya bɛtit. Etɛɛ náá, nyɛ neeka yɛ buwa étɛp ɛpelak
mesyem. Tin, epuud bɛtit binek wyisa nɛ yɛ tɔ ghaada
ɛ, kɛdikaa pɛ kel. 12 Dum nɛ tɛp tak ɛ, Yezu nadi
ààgwyɛ tɔ ghaada, etɛɛ náá, nyɛ neegwyii bot nɛ ghiya
yɛ ɛmet. 13 Djhoowyiska tɔ ghaada, kɛboma nɛ nɛ pɛ
kel, etɛɛ náá, mena neekɛbomaka nɛ mbi mɛduka mɛ
nyɛ nadukaa ɛ. 14 Etɛɛ náá, kɔ ɛko ɛ bɔs wak, mena
tokeka nɛ ghaada di nɛ ghwyil ɛdi kɔm-kɔm sii nɛ
kɔm ɛ. Mena saaka wak ɛ, ghaada di ezyɛ yenek. 15 Kɔ
ɛsu ɛ Yezu, djhoogheekaka mɛlu djas Zɛɛb ebuwa é
mɛpka mɛ di djɛ nyɛ duu ɛ, ye ɛ́ mɛdjeeb mɛ di lyaal
náá, nyɛy ɛ́ Ghɛŋ ɛ. 16 Sa bi ààdjisa ɛsesa enɛm esa, nɛ
ɛkye-kyeel pak'en. Yenek ɛ́ buwa Zɛɛb di emyaala nɛ
yɛ. 17 Loobaka nɛ bɛdjɛɛdel bin, gwakeka bɛ. Etɛɛ náá,
bɛ ɛpebaal bin mɛlu djas. Guka náá, bɛ waabookɛtaŋal
é mis mɛ Zɛɛb kɔ ɛsu ɛ len. Tin, bi goka ɛ́ nɛ ɛsa náá,
bɛ sa mɛsa mɔɔ ɛnyɔɛpe nɛ lyem wat, ààkabɛ náá, bɛ
sa yɛ nɛ mɛnwyaad. Etɛɛ náá, bɛ sa yɛ nɛ mɛnwyaad
ɔɔ, yɛ aanàkwaanyɔ nɛ nen. 18 Djaalaka étɛp'es! Bis
ɛpegu tɔ elyem bis náá, elyem bis ɛ́ sɛŋ. Deenek, sa di
nɛ nis ɛ, ye ɛ́ náá, mɛwala djas, bis ɛ́ tɔ ɛsɛɛga ɛdi nɛ
mbɛɛ mɛfulu. 19 Sa mɛ di ewaab nɛ nen daŋ-daŋ ɛ́
náá, djaalaka nɛ Zɛɛb náá, nyɛ sa náá, mɛ lel ɛbula
pɛ daa len. 20 Zɛɛb ɛ́ ɛsuk ɛ egwyem, nyɛ naagomal
Ghɛŋ'enaka Yezu pak myoŋ. Yezu moo mos ɛ́, boo
djɛɛdel ebhata kɔ ɛsu ɛ ghiya yɛ, ghiya di ewa mena tɔ
ɛbhɛŋ na kɔm-kɔm sii nɛ kɔm ɛ. (aiōnios g166) 21 Beta
náá, Zɛɛb tak wat djɛ bin ghwyil ɛsesa enɛm esa, étɛp
bi neesa ɛkwosak ɛ lɛ. Tin, Zɛɛb sa nɛ nen sa lyem'ɛ di
ekwyɛl ɛ é ze ɛ Yezu Klisto, mot di egoka nɛ ɛdjɛaa
duu kɔm-kɔm sii nɛ kɔm ɔ! Amɛn. (aiōn g165) 22 Bɔn
nyɛɛg bam, mɛ waab nɛ nen ɛ́ náá: Gwakeka nɛ lyem
wat mɛkpa mɛ di edjɛ mɛghaaz ɛ. Bela náá, mɛkana
mɛ mɛ kwyal bin ɛ́ yɛ ààdyeebadjaa. 23 Mɛ kwyɛl
ɛ́ bi gu náá, mɔn ɛ nyɛɛg'ena Timote naazewyis tɔ
membok. Nyɛ lel ɛkum wak ɔɔ, mɛ waazyɛ zɛbee bin ɛ
bis nɛ nɛ. 24 Swoska bɛdjɛɛdel bin djas, nɛ bot ɛ Zɛɛb
djas. Bɔn nyɛɛg'enaka bot ɛ kyee dik Itali eeswos bin.
25 Beta náá, enɛm nɛ embɛɛ e Zɛɛb di nɛ biyɔ djas.

Zak

1 Mam Zak, kwom e mɛsa ɛ Zɛɛb, nɛ Ghɛŋ Yezu Klisto, mɛ eeswos membyak kam nɛ ebá, dii mɛdhik nɛ mɛdhik kɔ ɛko ɛ bɔs djas ɔ. **2** Bɔn nyɛɛg bam, bi ɛ dhaa tɔ membi mɛ mɛbhowal djas ɔ, dika nɛ boo mɛmyaala. **3** Bi nɛ gu náá, ɛdum ɛ koŋ ɛ lin nɛ Zɛɛb ɛkwak mɛbhowal ɔ, yɛ waadjɛ bin zii. **4** Bi goka é nɛ ɛdi nɛ zii, étɛp bi needi esosoob e bot, tin, sa sonok wat ààwyii tɔ len. **5** É di'enek, mot ngɔt tɔ len ɛ di ààbɛ nɛ etsoŋ ɔ, nyɛ goka é nɛ ɛwaab nɛ Zɛɛb. Deenek, Zɛɛb waadjɛ nyɛ nɛ etsoŋ nɛ bum lyem wat, tɔ enɛm nɛ embɛɛ bɛ. **6** Tin, esok nyɛ dii djaala náá, Zɛɛb djɛ nyɛ dhiiti sonok ɛ, nyɛ goka é nɛ ɛdum koŋ nɛ Zɛɛb, sa nyɛ ààbem ba. Etɛɛ náá, mot di bem ba ɔ, nyɛ é dhatyee bhuuge dii pup di ghɛɛ, kɛghɛɛg yɛ e di djas ɛ. **7** Deenek, sa kɔkɔ yenɔk mot ààgek náá, nyɛ aabela sonok pɛ daa Ghɛŋ. **8** Etɛɛ náá, nyɛ é nɛ mɛso tɔ lyem, nyɛ sa esonok bɛ djas ɛ nɛ bhum elyem ebá. **9** Ye goka é náá, mɔn nyɛɛg dii tɔ edjel ɔ myaala, etɛɛ náá, Zɛɛb eedjɛ nyɛ boo duu. **10** Tin, da mɔn nyɛɛg kadi mot ekum ɛ myaala nɛ dáa Zɛɛb aasil nyɛ é. Etɛɛ náá, dáa zɛm mɛ mɛbhek, di ààbɔya ɛ, ye é tyee wat nɛ mot ekum pe aanàbɔya. **11** Gwyes dyeebawyɛl ɛ nɛ boo mɛkas di ses mɛbhek ɛ. Tin, zɛm ɛkwyit ɔ, enɛm bɛ djas eesi. Ye é tyee wat, nɛ dáa mot ekum aadiib nɛ ekum bɛ ɛ. **12** Mɛmyaala nɛ mot di pyet ghiŋ tɔ mɛbhowal ɔ. Etɛɛ náá, mot aapyet ghiŋ tɔ mɛbhowal ɔ, nyɛ aabela efute e tsik na kɔm-kɔm ee Zɛɛb nakɛk nɛ bot ɛ di nɛ kwyɛl nɛ nɛ ɔ. **13** Tin, mot di tɔ mɛbhowal ɔ, sa nyɛ ààke náá: «Ye é Zɛɛb ɛ di bowal mɛ.» Etɛɛ náá, Zɛɛb tok nɛ ghwyil ɛ bela geka ɛbowal mot, nɛghu ɛpus ɛ mot tɔ ɛbiyo. **14** Tin, mbee ɛkwosak ɛ mot nɛ mot ɛ di dul mot tɔ mbee etɛp. **15** É di'enek, wɔ bet náá ɛkwosak tak dhaa wɔ nyel ɔ, ye kadul wɔ ɛ tɔ esyem. Bhii tak, wɔ dyeebagyee tɔ esyem ɔ, ye kadul wɔ ɛ tɔ ɛsyee. **16** Bɔn nyɛɛg bam, nàkɔɔka mɛnyel min. **17** Embɛɛ esonok djas bot di bela ɛ, nɛ esa ee di ɛnyɔɛpe ɛ dus ɛ tɔ gwoo, pɛ daa Zɛɛb Sɛɛg yena, Mɛkus esa ee mɛkas djas di tɔ gwoo ɛ. Gwyes nɛ ngɔn ɛ nɛ ghwyil ɛ swoola. Deenek, pɛ tɔ lɛ tok nɛ zwoola, ààbɛ-bɛak nɛ tseŋa náá, ye koo edhim batsa. **18** Nyɛ ɛmet ɛ nakwyɛl ɛdjɛ bis tsik'ɛ nɛ mɛkpa mɛ na tsɛɛtsɛ. Etɛɛ náá, bis needi bot ɛsok tɔ esa djas ee nyɛ nakus ɛ. **19** Bɔn nyɛɛg bam, bi goka é nɛ ɛmɛt ɛnyɔɛpe sa mɛ di lɛɛ bin'aak: Mot nɛ mot kwyɛs nɛ ɛgwak. Yɛ ààgoka náá, mot kwyɛs ɛlii, ààkwyɛs nɛ ɛbela ɛbuk. **20** Etɛɛ náá, esok mot di nɛ ɛbuk ɛ, nyɛ tok nɛ ghwyil ɛ kɛ tɔ epiki emis ɛ Zɛɛb. **21** Deenek, mwaska mendi nɛ mbee mɛsa min djas di zyɛ tɔ ɛbuk ɛ. Myaalka nɛ ɛsil ɛ nyel djas, mɛkpa mɛ Zɛɛb di bɛ tyee bhek tɔ ebhum elyem bin ɛ. Etɛɛ náá, bi neebela tsik. **22** Nà kɔɔka mɛnyel min, ye goka é náá, esok bi di gwak mɛkpa mɛ Zɛɛb ɛ, bi goka é nɛ ɛkɛ tyee mɛkpa mɛ tak di lɛɛ ɛ. **23** Etɛɛ náá, mot dii gwak mɛkpa mɛ Zɛɛb, da nyɛ kadi é ààkɛ tyee mɛkpa mɛ tak di lɛɛ ɛ, nyɛ é dhatyee mot di bee ɛbhoobɛlɛ tɔ ɛnyen. Tin, nyɛ nazobee ɛ dáa nyɛ di ɛ. **24** Bhii tak, dáa nyɛ nabee ɛbhoobɛlɛ, e ɛwala ɛlenek nyɛ eetɔ́, djisa dáa ɛbhoobɛlɛ di ɛ. **25** Bela náá, mot ɛ gwak nɛ ɛsiiza ɛsuk ɛ tɛtɛ etsi ee Zɛɛb, dii pɛk bot ɔ. Mot tak ɛ di é gogwak mɛkpa mɛ Zɛɛb ɔ, nyɛ aanàkwaadjisa yɛ. Tin, nyɛ waakɛ tyee mɛkpa mɛ tak di lɛɛ ɛ. Mbii yenɔk mot aadi é tɔ mɛmyaala dum nɛ esa djas nyɛ di sa ɛ. **26** Mot ɛ ke náá, nyɛ mot di djaala Zɛɛb ɛnyɔɛpe ɔ. Bela náá, nyɛ mot di kwyɛs nuub ɔ, nyɛ eekɔɔ nyel ɛ, mendjaala mɛ ɛ toto. **27** Beeka tɛtɛ mbi mendjaala yii Zɛɛb Sɛɛg'ena di emyaala nɛ ye ɛ: ɛkwyee bɔɔ nyel nɛ bɛkus ɛ boa tɔ mezuk mɔɔ. Baabeeka sa di nɛ edɛɛ emis Zɛɛb ɛ: ye é náá, sa wɔ ààbet náá, bot ɛ di lum Zɛɛb koŋ ɔ, saab mɛfulu mɔ.

2 Bɔn nyɛɛg bam di dum koŋ nɛ Yezu Klisto ɔ, Ghɛŋ yes e duu. Bi ààgoka náá, bi wa mbɛk pak bot. **2** Djhoopokonɔɔka geka yak: kuma mot eezɛni tɔ zɛɛga yen nɛ ewolo ekaad e nyel ɔ, nɛ ɛsum ɛ na saaa nɛ lɔɔd e djin. Tin, dhiiti djel mot eebaazɛni nɛ enyaŋela ekaad e nyel. **3** Bi kaduwal ɛ mot nabɔt ewolo ekaad ɔ, bi kake nɛ nɛ náá: «Bea tɛtɛ di di egoka nɛ nɔ ɛ, dia si.» Bi kake nɛ djel mot ɛ náá: «Wɔy, tyaŋa tetel, nɛghu dia si e bɔs si mɛko mam!» **4** Tin, é ghɛŋ bi di sa deenek ɛ, bi ɛpebee náá, bi ɛpewa mbɛk pak yen e! É di'enek, bi kadi é mbee bɛtetɛp, bot ɛ mɛkɔŋ. **5** Bɔn nyɛɛg bam gwakeka mɛ, Zɛɛb eezesɛɛ bɛdjel ɛ bot emis mɛ bot ɛ bɔs'ak. Nyɛ nasɛɛ bɛ ɛ étɛp bɛ needi bɛkum ɛ bot, kɔ ɛsu ɛdum ɛ koŋ lɔɔ nɛ Zɛɛb. Tin, bɛ waabela ɛyoŋ ɛ Zɛɛb nakɛk nɛ bot ɛ di kwyɛl nyɛ ɔ. **6** Ye tok bɛkum ɛ bot di tiig bin? Ye tok bɔɔ di dul bin nɛ bhel sok bhoob bɛtetɛp e? Deenek ɛ, bi di pul dék bɛdjel ɛ bot. **7** Bɛkum ɛ bot ɛ di lee nɛ nyɛk mbɛɛ din ɛ Klisto bi di djóoaa nɛ ye é. **8** Tin, ekwyala ee Zɛɛb lɛɛ ɛ náá: «Kwyɛla sɔɔ mot dáa wɔ di kwyɛl nyel'ɔ met ɛ.» Ye é tin ɛ tsi ɛyoŋ ɛ Zɛɛb, deenek, bi ɛ looba nɛ yɛ ɔ, bi eesa ɛnyɔɛpe. **9** Tin, bi ɛ wa mbɛk pak bot ɔ, guka náá, bi eesyem emis ɛ Zɛɛb. É di'enek, tsi yenek eekwyesal bin ndjɛ sɔs, etɛɛ náá, bi ààpalooba nɛ yɛ. **10** Mot di

duwal etsi Zɛɛb djas, bhii tak, nyɛ kadi ɛ́ ààbaal wat
tɔ sama etsi tak ɔ, mot tak ɛ nɛ ndjɛ e etsi djas. 11
Etɛɛ náá, Zɛɛb ɛ nake náá: «Sa mot ààsa mɛzɔ», yɛ
nyɛy ɛ nabaazoke náá: «Sa mot ààgó sɔ mot.» Tin, wɔ
gó sɔɔ mot, ye nakoozodi náá, wɔ duwal tsi mɛzɔ ɔ,
gua náá, wɔ ààpaduwal etsi. 12 Tin, bi goka nɛ ɛlii, nɛ
ɛkɛ ɛ, dáa bot ɛ di gu náá, bɛ waapɛ́ɛaa nɛ etsi ee di
nɛɛg bot pɛka ɛ. 13 Guka náá, ɛ́ ghɛŋ Zɛɛb aapɛ́ɛ bot
ɛ, nyɛ aanàkwaagek ghoŋ nɛ bot ɛ nadi ààgek bɛsɔ
bɔɔ ghoŋ ɔ. Tin, mot di gek bɛsɔ bɛ ghoŋ ɔ, aanàdi nɛ
bwoo nɛ epɛ́ɛ ee Zɛɛb. 14 Bɔn nyɛɛg bam, yɛ ɛ́tɛp ye
mot aake náá: «Mɛ nɛ ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb», nyɛ ɛ́
di ààtel yɛ tɔ mɛsa ɔ? Kɔkɔ mbi yenek ɛdum ɛ koŋ
nɛ Zɛɛb ɛ, nɛ ghwyil ɛ tsik nyɛ? 15 Tin, yɛ bɛ náá,
bɔn nyɛɛg bin tɔ Yezu Klisto tok nɛ kaad ɛ bɔt, ààbɛ
nɛ sa dek mɛlu djas ɔ. 16 Bi ɛ di ààdjɛ bɛ esa ee di
egoka nɛ tsik ɔ, ɛ́tɛp ye bi di lɛɛ nɛ nɔɔ náá: «Tɔ́ka tɔ
egwyem, betka mɛnyel min ɛnyɔɛpe, da bi ɛ dɛ djil!»
Ye ɛ́ yii toto. 17 Ye ɛ́ tyee wat nɛ tɛp ɛdum koŋ nɛ
Zɛɛb. Etɛp binek di ààkɛ lɔɔg wat nɛ ɛdum ɛ koŋ nɛ
Zɛɛb ɔ, yenek djas ɛ toto. 18 Mot ɛ nɛ ghwyil ɛ ke
náá: «Ye ɛ́ nɛ bot ɛ di nɛ ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb, bɛdhiiti
nɛ mɛsa mɛ ghwyiikwyee!» Mɛ waabɔɔza nɛ nɛ náá:
«Wɔ nɛ ghwyil ɛ lyaal mɛ ɛdum ɛ koŋ ɛ lɔ nɛ Klisto,
dhi wɔy ààbɛ nɛ mɛsa mɛ ghwyiikwyee? Tin, mam ɛ
waalyaal wɔ ɛdum koŋ ɛ lam tɔ mɛsa mɛ tak.» 19 Wɔ
nɛ myaal náá Zɛɛb ɛ ngɔt e? Deenek, dɔɔ nɛ mɛlyeeb
nɛ baamyaal yɛ, bela náá, bɛ nɛ pwak nɛ bwoo. 20
Wɔ ɛ nɛ egeka tɔ mɛsel mɔ? Wɔ ɛ ɛpekwyɛl ɛbee esa
ee di lyaal náá, ɛdum ɛ koŋ ɛ di àànyen tɔ mɛsa ɛ,
yɛ yii toto? 21 Bhaab yenaka Abalaam nasa dáa, nyɛ
needi mot esosoob emis mɛ Zɛɛb? Ye nabɛɛ dum nɛ
mbɛɛ mɛsa mɛ? Ye ɛ́ esok nyɛ nanɔɔ mɔn'ɛ Izak ka
nyɛ buwa kɔ mesa ebuwa ɛ. 22 Wɔ bee tyee mot di
ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb ɛ, mɛsa mɛ zobaakɛ ɛ deenek. Ye ɛ́
mbɛɛ mɛsa mɛ di lyaal náá, nyɛ eedum koŋ nɛ Zɛɛb ɛ.
23 Tin, sa ekwyala Zɛɛb di lɛɛ eebela ɛsuk: «Abalaam
naadum koŋ nɛ Zɛɛb, deenek ɛ Zɛɛb nabee nyɛ mot
epiki.» Tin ɛ Zɛɛb nadjóo nyɛ sɔ yɛ. 24 Bi eebee biyɔ
bɛ ɛmet náá, Zɛɛb bee mot sosoob ɛ dum nɛ mɛsa mɛ
di ekɛ lɔɔg nɛ ɛdum ɛ koŋ ɛ lɛ ɛ. 25 Dhiiti geka ɛ náá,
ye nazobaasael ɛ deenek nɛ moma mɛzɔ nadi djóoaa
Laab ɛ. Nyɛ naabeaa sosoob emis mɛ Zɛɛb ɛ. Etɛɛ náá,
bot ɛ mbyak Yisalaɛl nalwooma sok bɛ kɛbala dɛl ɔ,
naazɛsulal ɛ pɛ yɛ. Tin, nyɛ naabaazɛkwyee bɛ nɛ
ɛlyaal ɛ bɛ mbɛɛ ze bɛ aasik e tak. 26 Ɛdum ɛ koŋ
nɛ Zɛɛb di àànyen tɔ mɛsa mɛ ghwyiikwyee ɔ, ye ɛ́
gwyɛɛla dáa muu mot di ààkabɛ nɛ sisim ɛ.

3 Bɔn nyɛɛg bam, sa biyɔ djas ààsaa náá, bi needi
bɛlyoel. Etɛɛ náá, bisɔ bɛlyoel aapɛ́ɛaa ɛ ɛlyelɛpe
dhaa bot djas. 2 Menabɛlka djas nɛ bu ɛdjak. Tin, mot
ɛ di ààbɛ nɛ ɛdjak tɔ lii yɛ ɔ, nyɛ ɛ́ piki mot, nyɛ nɛ
ghwyil ɛgu ɛdil ɛ nyel ɛ. 3 Ye ɛ́ tyee wat nɛ é ghɛŋ
mena di waka mɔɔ gwooz tɔ nuub eyaaga ɛ́tɛp bɛ
neelooba nɛ nena ɛ, deenek, mena nɛ ghwyil ɛ djɛɛd
mɛnyel mɔɔ. 4 Ye ɛ́ dhatyee elɛɛd, ye nakoozobɔk dáa,
boo pup ɛ di tiidal nyɛ ɛ́. Tin, kadi ɛ́ ba mɔɔ wul ɛ di
djɛɛd yɛ, ye kadudu ɛ pɛ kyee mot di be elɛɛd ɔ di
pɛm ye ɛ́. 5 Ye ɛ́ tyee wat nɛ djem, mɔɔ kyes nyel mot,
ye ɛ́ nɛ ghwyil ɛ sa mɛbun dum nɛ eboo etɛp nyɛ di sa
ɛ. Beeka dáa mɔɔ da di nɛ ghwyil ɛ tuub du da gel
ɛdjala dik ɛ. 6 Ye ɛ́ deenek, djem ɛ dáa ngel du. Ye ɛ́,
kok embee esesɛɛ, ye ɛ́ ba mɔɔ kyes nyel mot, nyɛ nɛ
ghwyil ɛ ɛpul tu nyel mot. Djem mot ɛ nɛ ghwyil ɛdik
tsik mot, kana ɛbyel ɛ lɛ nɛ ɛ kɛkum dwoo ɛsyee ɛ
lɛ. Du tak dus ɛ tɔ du na kɔm-kɔm di ààdim ɛ. (Geenna
g1067) 7 Mot ɛ nɛ ghwyil ɛ sa náá, bɛtit ɛ dik djas, bɛsu,
enen dɔɔ nɛ bɛnyɔ looba nɛ nɛ. Tin, nyɛ naazesa náá,
nyɛ di nɛ ghwyil ɛdjɛɛd bɛ. 8 Yɛ kabɛ djem ɔ, mot tok
nɛ ghwyil ɛ ɛdjɛɛd yɛ. Etɛɛ náá, ye ɛ́ mbee sonok di
ààdi gwyem ɛ, yɛ nɛ nea di go bot djɛ ɛsyee ɛ. 9 Mena
duwal Ghɛŋ Sɛɛg yena ɛ nɛ edjem bena. Deenek, ye ɛ́
nɛ djem tak wat ɛ, mena baakal bot ɛ Zɛɛb nasa, di
nɔŋel nɛ nɛ ɔ. 10 Tin, mɛkpa mɛ duu nɛ ekɛlok zodus
ɛ tɔ nuub tak wat. Bɔn nyɛɛg bam, yɛ ààgoka nɛ ɛdi ɛ
deenek. 11 Ye tok nɛ sɔɔgɔ wat di djɛ tɛtɛ mɛdii nɛ ɛ
baadjɛ mɛdii mɛ na gwye-gwyee. 12 Bɔn nyɛɛg bam,
le fiigh tok nɛ ghwyil ɛ ɛdjɛ bhum zaboka. Kel sɛŋ
tok nɛ ghwyil ɛ ɛdjɛ bhum fiigh. Ye ɛ́ tyee wat, sɔɔgɔ
di wyisal mɛdii mɛ di gwom ɛ, ye tok nɛ ghwyil ɛ
baawyisal tɛtɛ mɛdii. 13 Dhiiti mot pak'en ɛpegek náá,
nyɛ ɛ́ nɛ etsoŋ nɛ mɛtselal e? Tin, nyɛ ɛ́ goka nɛ ɛtel
ɛ yɛ tɔ mɛsa ghwyiikwyee nɛ lyem epiki nɛ tɔ ɛsil ɛ
nyel nɛ etsoŋ. 14 Tin, bi ɛ di nɛ bhyen, ààbɛ nɛ lyem
ɛ ɛgwakel ɔ, betka ɛghɛɛ mɛnyel. Etɛɛ náá, bi ààlɛɛ
etsɛɛtsɛ. 15 Kwaambi yenek etsoŋ ààdus pɛ ɛko, ye ɛ́
etɛp ee bot ɛ bɔs'ak, yii bot ɛ epuud, ye ɛ́ yii Satan. 16
Edi bhyen nɛ mbee lyem di ɔ, tin ɛ waabaabela ɛzɛm
nɛ ekɔkɔ mbee etɛp djas. 17 Tin, etsoŋ ee di dus pɛ tɔ
gwoo ɛ pookodi sok ɛ dɛɛ, bhii tak ɛtela ɛ lyem. Bhii
tak, ka djɛ ɛ egwyem nɛ ɛgu ɛlii, nyɛ nɛ gek bɔɔ bɛ sɔ
ghoŋ, nyɛ ɛ́ nɛ bu enɛm nɛ mbɛɛ, nyɛ nɛ bu ɛ ghoŋ.

Nyɛ ààsa mbɛk pak bot, nyɛ ààgu mɛkɔŋ. 18 Bot ɛ di
wa egwyem pak'ɔɔ, bɛ ɛ dáa bot ɛ di bɛ see ɔ. Deenek,
bot ɛ tak ɛ waabók bhum, bhum tak ɛ mɛsa mɛ bot ɛ
epiki.

4 Mɛwɔ nɛ ezyaala dus wo pak'en? Ye dus ɛ tɔ
ɛkwosak mɛnyel men di nɛ ye é. 2 Bi ɛ nɛ gwyes ɛ
bela dhiiti sonok, tin, bi ààbela yɛ. Ye kalwoom bin ɛ
náá, bi go mot. Bi ɛ di nɛ gwyes dhiiti sonok ɔ, tin, bi
tok nɛ ghwyil ɛ bela yɛ. Ye kalwoom bin ɛ, bi di tɔ
mɛwɔ nɛ ezyaala pak'en. É di'enek, bi di ààbela sa bi
di kwyɛl ɛwaab, ye é ɛtɛɛ náá, bi ààgu ɛ waab ɛ yɛ pɛ
daa Zɛɛb. 3 E sok bi di waab dhiiti sonok nɛ Zɛɛb, da bi
kadi é ààbela ɛ. Ye é ɛtɛɛ náá, bi ɛ nɛ mbee mɛgham.
Esonok bi di waab nɛ Zɛɛb ɛ, ye é étɛp ɛkwosak ɛ lyem
bin. 4 Biyɔ bot ɛ mɛzɔ, bi ààgu náá, ɛkwyɛl ɛ esa ee
bot ɛ bɔs sa ɛ náá, bi di bot ɛ mɛbhuka Zɛɛb e? Tin,
guka náá, mot di kwyɛl esa ee bɔs'ak ɔ, nyɛ aakadi
é mot mɛbhuka ɛ Zɛɛb. 5 Deenek, sa bi ààgek náá,
yɛ yii toto sa ekwyala ee Zɛɛb di lɛɛ náá: «Zɛɛb nɛ
kwyɛl sisim nyɛ nawa tɔ les ɛbuɛpe.» 6 Tin, enɛm nɛ
embɛɛ ee Zɛɛb sa nɛ nis eedhaa ɛbuɛpe. Etɛɛ náá,
ekwyala ee Zɛɛb nɛ baalɛɛ náá: «Zɛɛb nɛ byen bot ɛ
ɛghɛɛ ɛ nyel, tin, nyɛ sa enɛm nɛ embɛɛ bɛ é nɛ bot ɛ
di tela ɔ.» 7 Tin, bi goka é nɛ ɛlooba nɛ Zɛɛb, da bi ɛ
byen esesɛɛ Satan, nyɛ waakaab ɛtsetaɛpe nɛ nen.
8 Kunaaka nɛ Zɛɛb, tin ɛ, nyɛ aakunaa nɛ nen. Biyɔ
bot ɛ mesyem, gwyiika mɛmbɔ men, diska edhuud e
ebhum elyem, bin biyɔ bot mɛdjhaaz pɛ ɛko, bhimis
pɛ si. 9 Dika tɔ ghoŋ, djeka, bɔtka ekaad yii ɛpum.
Tin, egɔ bin waaliigel nɛ mɛgwyɛ, mɛmyaala min ɛ
waaliigel nɛ ghoŋ. 10 Dika nɛ mɛsila emis ɛ Ghɛŋ, tin ɛ
nyɛ waadjɛ bin duu. 11 Bɔn nyɛɛg bam, sa mot ààdjɛ
mɔn nyɛɛg tɛp. Etɛɛ náá, mot di djɛ mɔn nyɛɛg tɛp,
nɛghu ɛpɛɛ nyɛ ɔ, nyɛ lii ɛ ɛbiyoɛpe nɛ etsi e Zɛɛb.
Deenek, nyɛ pɛɛ ɛ etsi ee Zɛɛb. É di'enek, wɔ kasa ɛ
náá, wɔ di tetɛp etsi ee Zɛɛb. Ghuna, ye goka é náá,
wɔ kɛ tɔ tak. 12 Tin, Zɛɛb nyɛy ɛmet mot di djɛ etsi ɔ,
di egoka nɛ ɛpɛɛ. Nyɛ ɛmet é di go nɛ ɛtsik ɛ bot. Wɔ
bee tin náá, wɔ moo zɛ, wɔ mot di pɛɛ mɔɔ nyoog
ɔ? 13 Gwakeka mɛ, biyɔ bot ɛ di ke náá: «Bot ɛpetó
bɛdjoŋ mos nɛghu djɛmɛn pɛ ghaada ɛ kɛl nɛ kɛl, kɛsa
tu mbu étɛp ɛkɛbomsa esa, tin ɛ bot waabela epata.»
14 Ghuna bi ààgu sa aasa bin djɛmɛn ɛ. Bi ɛ tin ɛ dáa
ba bɔɔ eguud di wyis, ààbɔya batsa ye é baazɛdiib
ɛ. 15 Gwakeka etɛp ee bi di egoka nɛ ɛke ɛ: «Ghɛŋ ɛ
kwyɛl ɔ, mena aadi nɛ tsik, tin, mena aasa tɛp sis, tɛp
kɛl.» 16 Tin, guka náá, bi nɛ kwyɛl ɛghɛɛ mɛnyel. Mbii
mɛfulu menek ɛ àànyɔ. 17 Yɛ bɛ náá, mot di gu ɛsa
ɛnyɔ ààpasa yɛ ɔ, mot yenɔk ɛ tɔ mesyem.

5 Gwakeka mɛ, biyɔ bot ɛ mɛvu, djeka nɛ ɛsim. Etɛɛ
náá, mezuk ɛpesul kɔ lin! 2 Mɛvu men eezepulel,
bɛsɛs eezetuu bin ekaad. 3 Elɔɔd bin nɛ epata bin moo
é nɛ emaa. Emaa tak ɛ waagɔɔ bin mɛnyel nɛ ɛ baapit
ben, yɛ waadik bin dáa du. Bɔs moo é pɛ mɛsik, biyɔ
bot ɛ di kwom bɛtɛ nɛ mɛvu ɔ! 4 Bi eebyen ɛ djɛ bot ɛ
mɛsa mɛ epyeeb bin efute bɔɔ. Deenek, bɛ ɛpetsim,
guka náá, etsim e bot ɛ mɛsa mɛ tak eekum pɛ daa
Ghɛŋ Sabhaɔt. 5 Pɛ kɔ bɔs, bi diɛ tɔ mɛnyɔ nɛ mɛvu,
mɛnyel men moo é nɛ mɛdɛl dáa bɛtit di kɛtsakaa
ɛ. 6 Bi naazekwyesal bot ɛ epiki ndjɛ sɔs nɛ ɛgó ɛ
bɛ. Bɔɔ ààpakopapla-papla, bɛ naadjɛ bin mɛnyel. 7
Bɔn nyɛɛg bam, dika nɛ zii ee bhwood kɛkum dwoo
Ghɛŋ aabula ɛ. Beeka dáa mbɛel mɛbhek di nɛ bhwood
ɛ, é gwaal náá, bɛbhi pookonee étɛp bɔs needjɛ nyɛ
mbɛɛ mɛbhek. 8 Tin, ye goka é bi di tɔ zii ee bhwoob,
nɛ mɛghaaz etɛɛ náá, ɛzyɛ é Ghɛŋ eezekunaa. 9 Bɔn
nyɛɛg bam, nàlɛkaka pak'en, Zɛɛb ɛzɛkɛpɛɛ bin. Tetɛp
moo aakum, nyɛ moo é e ɛbɛɛ ndjaa. 10 Bɔn nyɛɛg
bam, dika tɔ zii ee bhwood. Beeka geka tak, bɛngoolel
ɛ mɛkpa nadi é nɛ mbɛɛ lyem tɔ zii ee bhwood, nɛ
mezuk tɔ mɛsa mɛ Zɛɛb ɛ. 11 Mena djóoka bɛ bot ɛ
mɛmyaala ɛ etɛɛ náá, bɛ naadyeebapyet. Bi naagwak
sesa Zɔɔb, dáa nyɛ namaad mezuk tɔ zii ee bhwood ɛ.
Bi nɛ gu dáa Ghɛŋ nasa nyɛ enɛm nɛ embɛɛ bhii tak ɛ.
Tin, Ghɛŋ nɛ gek bot di tɔ mezuk ɔ ghoŋ. 12 Bɔn nyɛɛg
bam, guka náá, sa mot ààtuwal myoŋ nɛ mɛsoŋ mɛ kɔ
esa ee di tɔ gwoo, nɛghu kɔ bɔs ɛ. Tin, ààkobaabɛ dhiiti
mbi ɛ tuwal ɛ yɛ. Deenek, bi aazomyaal ɛ «hee» yɛ bɛ
náá yɛ tsɛɛtsɛ, nɛghu «ààbɛ». Yɛ bɛ náá, ye tok deenek
ekaab náá, bi ɛ bela ndjɛ sɔs emis ɛ Zɛɛb ɔ. 13 Ye é nɛ
mot tɔ len di tɔ mezuk e? Nyɛ ni tɔ mendjaala. Ye é nɛ
mot tɔ len di nɛ mɛmyaala? Nyɛ tii mɛdjeeb mɛ Zɛɛb.
14 Mot ngɔt ɛpebɛ tɔ lin e? Deenek, nyɛ djóo bɛpaa
zɛɛga mendjaala, bɛ djaala etɛp nyɛ neetsak, da bɛ é so
nyɛ mul kɔ lo nɛ din ɛ Ghɛŋ. 15 Tin, mendjaala di sael
tɔ ɛdum ɛ koŋ nɛ Ghɛŋ ɛ nɛ ghwyil ɛ tsik mot ɛbé. Yɛ
kabɛ náá, mot tak saaa mesyem ɔ, Ghɛŋ ɛ waapel nyɛ.
16 Vaaka mesyem men pak'en, tin da bi ɛ djedjaala
pak'en, etɛp bi neetsak. Tin, mendjaala mɛ mot epiki
nɛ dyeebabwala. 17 Ngoolel-mɛkpa ɛ Zɛɛb Eli, nazobɛ
ɛ mot dáa menabɛlka. Nyɛ naadjaala ɛbuɛpe etɛɛ náá,
bhi needi àànee. Mendjaala mɛ naazɛsa náá, bhi di

àànee kɔ bɔs membu melɛl nɛ pes. 18 Bhii tak, nyɛ
naabaazɛdjaala djaala sis. Tin, gwoo naasil mɛdhii
mɛ bhi, bhii tak, bɔs naazɛdjɛ mɛbhek. 19 Bɔn nyɛɛg
bam, mot ngɔt tɔ len ɛ bɛka nɛ etsɛɛtsɛ ɔ. Ye goka É
náá, mot ngɔt bulal nyɛ e ze. 20 Guka náá: Mot di dis
mot mesyem tɔ mbee ze nyɛ naatɔ ɛ, nyɛ eedis nyɛ tɔ
ɛsyee. É di'enek Zɛɛb waapel zukamwaa nɛ mesyem
mɛ waapelaa.

Pyɛɛd yii Mɛkɛn

1 Mam Pyɛɛd, mot-lwoma ɛ Yezu Klisto, mɛ kwyal
mɛkana mak ɛ étɛp bot ɛ Zɛɛb nasɛ́ɛ ɔ, bot ɛ
nazewyɛɛza tɔ́ mɛdjoŋ ɔ. Bot ɛ di etima pɛ kyee
mɛdhik mɛsis dáa pɛ Pɔŋ, pɛ kye dik Ghalati, pɛ
Kapadɔs, pɛ Azi nɛ pɛ kyee dik Bhitini. **2** Tin, Zɛɛb
Sɛɛg naaloosɛ́ɛ bin dáa nyɛ naaloolɛɛ ɛ. Yɛ bɛ náá,
Zɛɛb Sɛɛg ɛ nasɛ́ɛ wɔ ɔ, nyɛ nasɛ́ɛ wɔ dum nɛ mɛsa mɛ
Sisim. Ye nabɛ ɛ́ etɛɛ náá, bi neelooba nɛ Yezu Klisto,
nɛ náá, ghiya ɛ Yezu nasee ɛ waasa náá bi di Dɛɛ. Beta
náá, Zɛɛb sa bin enɛm nɛ embɛɛ nɛ náá egwyem lwood
tɔ len. **3** Bhɔɔ nɛ Zɛɛb, Sɛɛg ɛ Ghɛŋ'es Yezu Klisto! Tin,
tɔ lyem ghoŋ nyɛ di nɛ yɛ nɛ mena ɛ, nyɛ eesa náá,
mena byel byela na bes dum nɛ ɛgom ɛ Yezu Klisto tɔ
ɛsyee. Deenek, mena aaka ɛ bot ɛ di nɛ ɛbwaalel ɛ tsik
ɔ. **4** É di'enek, menaka ɛ́ bot ɛ di egwaal tɔ mɛmyaala
embɛɛ esa e Zɛɛb kwom étɛp'enaka ɛ. Nyɛy nyɛ ɛmet
ɛ di ebaal bin yɛ pɛ tɔ gwoo. Tin, esa binek, tok nɛ
ghwyil ɛ saabel, ààpulel, ààsyee. **5** Tin, mena bot ɛ di
edum koŋ nɛ Zɛɛb ɔ, Zɛɛb mot mɛbwala ɛ waabaal
mena nɛ ghwyil mɛbwala mɛ. Nyɛ baal mena étɛp ɛdjɛ
mena tsik zekunaa nɛ ɛgunel ɛ. **6** Yɛ dum nɛ esa ee
Zɛɛb nasa bin ɛ, bi goka ɛ́ nɛ di lwoodla tɔ mɛmyaala,
ye nakozoodi náá, membi mɛ mɛbhowal bi di eboma
nɛ yɛ tɔ bim mɛlu mak ɛ. **7** Mɛbhowal menek ɛ étɛp
ɛlyaal mbi ɛdum ɛ koŋ ɛ len nɛ Zɛɛb. Tin, ɛkok ɛ lɔaad
ɛ́ nɛ ghwyil ɛpulel, ye nakoozodi náá, yɛ eewaa tɔ du
étɛp ɛbee enɛm e tak. Ye ɛ́ dhatyee ɛdum ɛ koŋ ɛ len
nɛ Zɛɛb, ye nɛ val dhaa ɛkok ɛ lɔaad, ye ɛ́ nɛ ghwyil
ɛni tɔ mɛbhowal. Tin, é ghɛŋ Yezu Klisto aatuula ɛ,
nyɛ waaval bin, bi waabela duu nɛ duma. **8** E di'enek,
ye nakozobɛ náá, bi dinaa ààpaabee Yezu, bi ɛpekwyɛl
nyɛ. Nenak yak, bi ààbee nyɛ, bela náá, bi nɛ dum koŋ
nɛ nɛ. Dáa dinaa bi ɛpedum koŋ nɛ nɛ ɛ, bi ɛ tɔ boo
mɛmyaala, nɛ duu dinaa bot tok nɛ ghwyil ɛ gek ɛ. **9**
Deenek, bi bela mɛmyaala menek ɛ, etɛɛ náá, bi moo ɛ́
nɛ tsik. Tsik mɛnyel men ɛ efute ee bi aabela tɔ ɛdum
ɛ koŋ nɛ Yezu ɛ. **10** Deenek, bɛngoolel ɛ mɛkpa ɛ Zɛɛb
naani tɔ ɛsɛɛga dum nɛ ɛsuk ɛ tsik tak. Bɛ naazeloolɛɛ
mɛkpa dum nɛ enɛm nɛ embɛɛ ee Zɛɛb nakoobal bin
ye ɛ́. **11** E di'enek, Sisim ɛ Klisto nabɛ ɛ́ sama nɛ nɔɔ.
Ye nadi elyaal bɛ mezuk mɛ Klisto nawaagoka nɛ
ɛbee ɛ, dɔɔ nɛ duma aabɔɔba ye ɛ́. Tin, bɛngoolel ɛ
mɛpka Zɛɛb naadyeebani tɔ ɛsɛɛga étɛp ɛgu ɛ ɛwala
tak nɛ dáa esonok binek aasael. **12** Zɛɛb nalyaal bɛ
náá, mɛkpa mɛ nyɛ nalɛɛ bɛ ɛ, nabɛ ɛ́ ààbɛ étɛp'ɔɔ, ye
nabɛ ɛ́ étɛp biyɔ bɛ ɛmet. Nenak, bot ɛ di goola bin
Mbɛɛ Bhaadal ɔɔ, bɛ lɛɛ bin mɛkpa mak ɛ nɛ ghwyil
mɛbwala e Sisim na Dɛɛ zedus tɔ gwoo ɛ. Tin, efofop
ɛpebaasaa náá, bɛ gu mɛkpa mak ɛnyɔɛpe. **13** Tin, dum
nɛ tɛp tak ɛ, dika e bhwood, bi goka ɛ́ nɛ ɛdi djem.
Deenek, waka ɛbwaalel ɛ len djas tɔ enɛm nɛ embɛɛ,
ee bi aabela é ghɛŋ Yezu Klisto waatuula ɛ. **14** Loobaka
nɛ Zɛɛb, tin, sa bi ààdu ɛkwosak ee bi nadi nɛ yɛ sok e
sok bi nadi ààgu Klisto ɛ. **15** Tin, Zɛɛb mot djóo bin ɔɔ,
nyɛ ɛ́ Dɛɛ. Deenek, bi goka ɛ́ nɛ ɛbaadi Dɛɛ tɔ mɛfulu
men. **16** E di'enek, ekwyala Zɛɛb lɛɛ ɛ náá: «Dika Dɛɛ
etɛɛ náá, mam ɛ Dɛɛ.» **17** Yɛ bɛ náá, tɔ mendjaala
men, bi nɛ djóo Zɛɛb «Sɛɛg», mot di epɛ́ɛ etɛp mot nɛ
mot naadi esa ɛ, ààwa mbɛk ɔɔ. Tin, ye goka ɛ́ bi di nɛ
ɛbwaalel tɔ ɛkaab ɛ Zɛɛb, e sok bi dinaa kɔ ɛko ɛ bɔs ɛ.
18 Deenek, mbee mɛfulu mɛ di ààval sonok, bi nanɔɔ
nɛ bɛbhaab bin ɛ. Mɛfulu mɛ tak ɛ aanàdul bin e dhiiti
di. Tin, bi nɛ gu náá, Zɛɛb naadjɛ boo efute étɛp ɛpɛk
bin tɔ mbee mɛfulu menek. E di'enek, efute tak nabɛ ɛ́
ààbɛ sa di ààbɔya dáa ɛkok ɛ lɔaad nɛ pata. **19** Tin,
efute tsik'en nabɛ ɛ́ ghiya na Dɛɛ ɛ Klisto mot nadi dáa
mɔɔ bhata nakaa e buwa ɛ. Mɔɔ bhata tak nabaagoka
nɛ ɛdi ɛ́ ààbɛ djam, ààbɛ nɛ edhuud. **20** Dáa dinaa Zɛɛb
naatɔ́ nyɛ e mɛkɛn «tɔɔɔ», nyɛ kazyɛ e mɛwala mɛ
mɛsik mak ɛ étɛp mɛnyɔ men. **21** Deenek, ye ɛ́ dum nɛ
Klisto ɛ bi di edum koŋ nɛ Zɛɛb, mot nagomal nyɛ
pak myoŋ ɔ. Nyɛ nadjɛ nyɛ duu ɛ, etɛɛ náá bi needum
koŋ nɛ Zɛɛb, nɛ ɛbwaalel ɛbela sa nyɛ nakɛk bin ɛ.
22 Tin, bi ɛ di elooba nɛ Mbɛɛ Bhaadal ɔɔ, nenak bi
tok ààbɛ si bhel esyem, bi kagyee ɛ tɔ etsɛɛtsɛ. Kɔ ɛsu
ɛ tak ɛ kwyɛl bɔn nyoog mɛgyɛ-mɛgyɛ. Kwyɛlelka
pak'en nɛ lyem wat. **23** Deenek, Mbɛɛ Bhaadal eesa
náá, bi baabyel byela na bes. Ààkabɛ byela bot nabya
bin nɛ ghiya nɛ epuud ɛ. Ye ɛ byela dum Zɛɛb mot di
ààgwyɛ ɔ, nyɛ nasa deenek ɛ́ nɛ mɛkpa mɛ di nɛ tsik
na kɔm-kɔm ɛ. (aiōn g165) **24** Tin, ekwyala bɛ na Dɛɛ
lɛɛ ɛ náá: «Bot djas ɛ dáa eka, tin, duu bot di nɛ ye ɛ́
dáa mɛzɛm. Mɛbhek nɛ swɔs, wɔ gwaa lɔwa kwyit, **25**
deenek, mɛkpa ɛ Ghɛŋ nɛ bɔya kɔm-kɔm.» Tin, mɛkpa
menek ɛ Mbɛɛ Bhaadal, ee bɛ nagoola bin ɛ. (aiōn g165)

2 Mwaska esa djas di ààɲyɔ ɛ, sa wɔ ààsa mɛkɔŋ, sa
wɔ ààdi nɛ mɛdhyaaz pɛ ɛko bhimis pɛ si, sa wɔ
ààsa ɛwu nɛghu ɛbyak ɛ mɔɔ sɔɔ. **2** Deenek, dáa bɔɔ
etɔlɔɔ e bɔn, bɛ dyeebazosaŋ ɛ nɛ mɛdii mɛ ɛbel mɛ
bɛnyɛɛg bɔɔ, biyɔ baagoka nɛ ɛsa ye ɛ́ mɛkpa mɛ Zɛɛb
etɛɛ yenek, ye ɛ́ ààpapuuza nɛ dhiiti sonok. E sok bi di

edɛɛ ye ɛ́, bi ɛ waabela tsik. 3 E di'enek, Ekwyala bɛ na
Dɛɛ lɛɛ ɛ náá: «Bɛ ɛ́ bi eebee dáa Ghɛŋ di ɛnyɔɛpe ɛ.»
4 Tin, tiilaka pɛ daa Ghɛŋ, etɛɛ náá nyɛy ɛ di ɛkok ɛ di
nɛ tsik. Nyɛy ɛ di ɛkok ɛ bɛsumel mendjaa namwas ɛ.
Bela náá, Zɛɛb ɛ natɔ́ nyɛ, nyɛ naabee náá, nyɛ ɛ́ sa
goŋ e mis mɛ. 5 Tin, biyo pe dáa mɛkok di nɛ tsik ɛ,
beegelka ngɔt kɔ yii, deenek bi neesum ndjaa Zɛɛb.
Bi aadi ɛ́ zɛɛga bɛghaa-Zɛɛb sɛ́ɛa ɛ́tɛp mɛsa ɛ Zɛɛb.
Tin, bi neekɛka ebuwa e Sisim ee nyɛ aamyaala nɛ
yɛ, kɔ ɛsu ɛ Yezu Klisto ɛ. 6 Gwakeka sa ekwyala di
elɛɛ ɛ: «Mɛ eetɔ́ ɛkok di eval, tin, mɛ eenɛɛg yɛ tɔ
ghaada Siyɔ dáa ɛkok dyeebadi e tuma e sok bɛ di
esum ndjaŋ ɛ, deenek, mot aadum koŋ nɛ yɛ ɔ, nyɛ
aanàdi nɛ ndjɛ.» 7 Tin, biyɔ bot ɛ di dum koŋ ɔ, ɛkok
ɛlenek djɛ bin ɛ duu. Yɛ kabɛ bot ɛ di ààdum koŋ nɛ
Zɛɛb ɔ: «Ɛkok ee bɛzumel mwas ɛ, moo ɛ́ ɛkok di epyet
ndjaŋ ɛ.» 8 Deenek, ye bɛdhiiti edi bɛ lɛɛ ɛ náá: «Ye
ɛ́ ɛkok ɛ di esa náá, bot bema ɛbɛk ɛ, ye ɛ́ ɛkok di
ekwyeesal bot ɛ.» E di'enek, bot ɛpeduma e tak etɛɛ
náá, bɛ ɛpebyen ɛmyaal nɛ mɛkpa mɛ Zɛɛb. Sa bɛ di
egoka nɛ ɛboma nɛ ye ɛ́, ye ɛ́ yenek. 9 Yɛ kabɛ biyo
ɔ, bi ɛ bot ɛ mbyak Zɛɛb natɔ́ ɔ, zɛɛga bɛghaa-Zɛɛb
yii boo mɛkoozi, dhaad mbyak na Dɛɛ. Deenek, bi ɛ
dhaad mbyak ee Zɛɛb naazesɛ́ɛ ɛ́tɛp ɛlɛɛ eboo esa ee
nyɛ nasa ɛ. Tin, nyɛ nawyisal bin tɔ ghooghom, ɛ́tɛp
ɛdjɛɛd ɛ bin pɛ gwyɛ yɛ di ɛ. 10 Deenek, ɛ́ ghɛŋ na
mwa, bi nabɛ ɛ́ ààdi bot bɛ. Nenak yak, bi moo ɛ́ bot ɛ
mbyak'ɛ. Eghɛŋ na mwa, Zɛɛb nabɛ ɛ́ ààgek bin ghoŋ.
Nenak yak, nyɛ eegek bin ghoŋ. 11 Bɛwɛn, bot ɛ wak ɛ
bɛdjoŋ e mɛdjoŋ kɔ ɛko ɛ bɔs. Dum nɛ tɛp tak ɛ, mɛ di
ewaab nɛ nen náá, sa biyɔ ààbet náá, mbee mɛkwosak
mɛ mɛnyel men, bela ghwyil kɔ esisim bin. 12 Tin, pak
bot ɛ di ààgu Zɛɛb ɔ, dika nɛ mbɛɛ mɛfulu. Deenek, bɛ
til bin ebete náá, bi ɛpesa ɛbiyo ɔ. Bɛ waabee enɛm
esa bi di esa ɛ. Tin, dwoo Zɛɛb waazyɛ ɛ́, bɛ waadjɛ
nyɛ duu. 13 Loobaka nɛ bot djas di edi ekukuma kɔ
bɔs ɔ kɔ ɛsu ɛ Ghɛŋ. Loobaka nɛ mɛkoozi etɛɛ náá,
nyɛ ɛ́ di kukuma bot djas kɔ ɛko ɛ bɔs. 14 Loobaka
dɔɔ nɛ ekukuma kyee dik, ee mɛkoozi di elwom bɛ
ɛ́tɛp ɛkɛwa bot di esa ɛbiyo ɔ e feŋ, ɛ́tɛp ɛdjɛ ɛ bot ɛ
di esa enɛm sa ɔ duu. 15 Etɛɛ náá, Zɛɛb kwyɛl ɛ náá,
bi eesa enɛm esa ɛ́tɛp bi neediyal endjemet e bot di
elii mbɛs ɔ enuub. 16 Kɛka dáa bot di náá bɛ pɛka ɔ.
Tin, sa mɛpɛka mɛ tak ààdi nen tyee mɛfulu mɛ ɛsyel
embee etɛp'en. Bi goka ɛ́ nɛ ɛkɛ dáa ekwom e mɛsa ɛ
Zɛɛb. 17 Duwalka bot djas kɔ ɛko ɛ bɔs. Kwyɛlka bɔn
nyɛɛg bi ɛ bɛ nɔɔ di tɔ ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb ɔ. Djɛka
duu nɛ Zɛɛb, kaabka eboo mɛkoozi. 18 Deenek, biyɔ
bot ɛ mɛsa, loobaka nɛ ekukuma bin. Tin, ààbɛ náá
ye zoosik nɛ bot ɛ di nɛ mbɛɛ nɛ yii ɛtela lyem. Tin,
loobaka dɔɔ nɛ bot ɛ di náá, bɛ nɛ mbee mɛfulu ɔ. 19
Tin, ye ɛnyɔɛpe náá, mot maad ɛzuk etɛp nyɛ di ààsa
ɛ. Etɛɛ náá, nyɛ nɛ lyem kwyel nɛ Zɛɛb. 20 E di'enek,
ye ɛ́ yak mbi efute wɔ bela yɛ bɛ náá, wɔ zukaa ɛ kɔ
ɛsu ɛ tɛp ee wɔ di egu ɛ. Yɛ bɛ náá, wɔ maad mezuk ɛ
etɛɛ náá, wɔ eesa tɛtɛ mɛsa ɔ, ye ɛ́ sa di ɛnyɔɛpe e mis
ɛ Zɛɛb. 21 Yɛ ɛ́tɛp ɛzuk deenek ɛ Zɛɛb nasɛ́ɛ bin, etɛɛ
náá, Klisto nyɛy ɛmet nazuk ɛ etɛp'en. Nyɛ naalik bin
ndem ɛ́tɛp bi needu yɛ: 22 nyɛ nabɛ ɛ́ ààsa mesyem,
bɛ nabɛ ɛ́ ààbela mɛkpa mɛ mɛkɔŋ tɔ nuub ɛ, 23 Eghɛŋ
bɛ nalee nyɛ, nyɛ nabɛ ɛ́ ààbulal ɛ. Eghɛŋ nyɛ nadi tɔ
mezuk ɛ, nyɛ nabɛ ɛ́ ààsaa náá, nyɛ bulal yɛ. Tin, nyɛ
naawa ɛbwaalel ɛ nɛ Zɛɛb mot di epɛ́ɛ bot tɛtɛ pɛ́ɛa ɔ.
24 E nyel ɛmet, nyɛ naabɛp mesyem mena kɔ mɛlaaba
tɔ́ nɛ yɛ: dum nɛ esyem mena eezegwyɛka, deenek
ɛ́tɛp mena needika nɛ tsik tɔ epiki. Tin, ye ɛ́ dum nɛ
mɛpyoŋ mɛ ɛ, mena nabelaka tsik. 25 Deenek, bi nabɛ
ɛ́ dáa etaa nazewo ze ɛ. Tin, nenak yak, bi eezebula pɛ
daa mot di náá, nyɛ ɛ́ Mbaalel mɛsaa di ebaal esisim
bin ɛ.

3 Dɔɔ nɛ biyo boa, loobaka nɛ botom bin, etɛɛ náá,
yɛ bɛ nɛ bɛdhiiti pak'ɔɔ di ààkwyɛl mɛkpa mɛ Zɛɛb
ɔɔ, bɛ dum koŋ nɛ Zɛɛb ààbɛ kɔ ɛsu ɛ mɛkpa. Bɛ dum
koŋ nɛ Zɛɛb ɛ́tɛp mbɛɛ mɛfulu mɛ bel bɔɔ. 2 Etɛɛ náá,
bɛ waabee dáa etsik bin moo kɛ tɔ edɛɛ ɛ nɛ dáa bi
di elooba nɛ nɔɔ. 3 E di'enek, nàsaaka náá, bi komsa
mɛnyel ɛ́tɛp ɛdi bɛnɛm ɛ boa, nɛ esonok dáa: epyeeda
lo, emayaka nalulaa nɛ lɔaad nɛghu ekaad e goŋ. 4
Tin, ye goka ɛ́ náá, enɛm bin di enɛm elyem. Ye ɛ́ esa
di elyaal náá, mot ɛ nɛ sisim mɛtela nɛ yii egwyem ɛ.
Mbi yenek enɛm ɛ nɛ boo mɛtaŋ e mis ɛ Zɛɛb. 5 Eghɛŋ
na mwa, yenek nabɛ ɛ́ enɛm e boa na dɛɛ, boa nadi
ewa ɛbwaalel ɛ lɔɔ nɛ Zɛɛb ɛ. Bɛ nadi esesa deenek ɛ
ɛ́tɛp elooba nɛ botom bɔɔ. 6 Tin, ye ɛ́ dáa moma di
edjóoaa Saala ɛ, nyɛ nadi elooba nɛ ngom'ɛ Abalaam
ɛ. Nyɛ nadi edjedjóo nyɛ ɛ́ nɛ din ɛ «ghɛŋ'am». Nenak
yak, bi moo ɛ́ bɔɔ Saala. Tin, sa mot ààlu bin, bi ɛ di
esa enɛm esa ɔ. 7 Tin, yɛ kabɛ biyɔ botom ɔ, bi goka
ɛ́ nɛ ɛdi nɛ bel bin edi wat ààdjisa náá, boa nɛ tsak
dhaa wɔy. Djɛka bɛ duu, etɛɛ náá bi nɛ bɛ nɔɔ djas,
bi aabela tɛtɛ tsik Zɛɛb nakɛk ɛ. E di'enek, ɛ́tɛp ee
needi ààdi nɛ dhiiti sonok di elu mendjaala men. 8
Tin, ye goka ɛ́ náá, bi di nɛ esimza nɛ ɛkwosak ɛ wat,
dika nɛ kwyɛl pak'en dáa bɔn nyɛɛg. Dika nɛ lyem

ghoŋ, nɛ ɛdjɛlelka duu pak'en. 9 Sa bi aabulal ɛbiyo kɔ
ɛbiyo, sa bi aabulal mɛlee kɔ mɛlee. Tin, ye goka ɛ́ bi
ɛyala nyɛ nɛ ɛsɛɛ nyɛ mɛtel náá, ye ɛ́ esɛɛa mɛtel mɛ
Zɛɛb nakɛk wɔ e sok nyɛ nadjóo wɔ ɛ. 10 Ekwyala bɛ
na Dɛɛ lɛɛ ɛ náá: «Mot di ekwyɛl ɛmyaala nɛ mbɛɛ
tsik, nɛ ɛbaamyaala nɛ ɛdi tɔ mbɛɛ mɛlu ɔ, mot tak
ààgoka nɛ ɛlɛɛ elɛŋ etsal, sa tɔ nuub mot tak ààwyisal
elɛŋ e mɛkɔŋ. 11 Nyɛ goka ɛ́ nɛ ɛdi ɛtsetaɛpe nɛ ɛbiyo,
nyɛ goka ɛ́ nɛ ɛsa enɛm esa, nyɛ goka ɛ́ nɛ ɛwa Zii tɔ
ɛsɛɛga egwyem. 12 Etɛɛ náá, mis ɛ Ghɛŋ ɛ kɔ bot di
ekɛ tɔ epiki ɔ. Tin, Ghɛŋ ɛ djem étɛp ɛgwak mendjaala
mɔɔ, deenek, Ghɛŋ ààkwyɛl bot ɛ di esa ɛbiyo ɔ.» 13
Deenek, ɛzɛ ààsa bin ɛbiyo? Yɛ bɛ náá, bi nɛ sa enɛm
esa nɛ lyem wat ɔ. 14 Tin, yɛ bɛ náá dhiiti dwoo bi
ɛpezuk étɛp enɛm esa bi nadi esa ɛ, ye ɛ́ tin ɛ mɛvu
étɛp'en. E di'enek, «sa wɔ biyo ààdi nɛ bwoo nɛghu
ɛdi zɛm-zɛm.» 15 Tin, guka tɔ lyem bin náá, Klisto
nyɛ ɛmet ɛ di Dɛɛ, nyɛy ɛdi Ghɛŋ yibɔ. E sok bɛ aadji
bin náá, étɛp yé bi di nɛ ɛbwaalel? Dika djem nɛ ɛdjɛ
yebɔ taŋal. 16 Sa deenek nɛ ɛsila ɛ lyem, nɛ duu djas.
Dika nɛ lyem sɛŋ. Deenek, bot ɛ di ebyak bin kɔ ɛsu ɛ
mbɛɛ mɛfulu men yii ekeletyɛ ɔ, bɛ waabela syen bhis
mɛbhekel mɔɔ. 17 Yɛ bɛ náá ye ɛ́ tɔ ɛkwosak ɛ Zɛɛb ɔ,
ye nyɔ ɛ náá mot zuk étɛp ɛsa enɛm esa ààbɛ náá nyɛ
zuk étɛp ɛsa ɛbiyo. 18 Deenek, Klisto nagwyɛ ɛ́ sok wat
étɛp mesyem mɛ bot. Nyɛy mot nadi mot epiki ɔ, nyɛ
nagwyɛ ɛ́ étɛp bot ɛ di ààdi bot ɛ epiki ɔ. Nyɛ nagwyɛ
ɛ́ étɛp ɛbulal bin tɔ ɛgwakel nɛ Zɛɛb. Ye ɛ́ nyel ɛ nyɛ
naka bɛ neegó. Tin, Sisim na Dɛɛ nabɛ ɛ́ ye naagomal
nyɛ bhis ɛsyee. 19 Tin, nyɛ naatɔ́ ɛkɛtuud nɛ esisim
nadi tɔ membok ɔ, nyɛ eezekwak. 20 Ye ɛ́ esisim tak
wat ɛ nadi ààlooba nɛ Zɛɛb, ɛ́ ghɛŋ Zɛɛb nadi emaad
ɛbwood ɛ, ɛwala ɛ mot nɛ din Noe ɛ aasa boo mɛsuwa
ɛ. Ye ɛ́ ba mɔɔ bim bot ɛ paani tɔ mɛsuwa mɛ tak ɛ. Ye
ɛ́ bot ɛtɛn nɛ elɛl natsak e mɛdii mɛ bhyoŋ. 21 Tin,
mɛdii mɛ bhyoŋ tak kalyaal mos ɛ, ɛduwa Zɛɛb di
etsik bin ɛ. Ye tok náá, bi dis mendi di e mɛnyel men
ɛ. Mendjaala mena nɛ Zɛɛb ɛ náá, nyɛ djɛ mena mbɛɛ
lyem na dɛɛ. Yɛ kɔ ɛsu ɛ Yezu Klisto mot naagomelaa
pak myoŋ ɔ, ɛduwa Zɛɛb di edjɛ mena tsik. 22 Bhii tak,
nyɛ naabyet tɔ gwoo, nyɛ ɛ́ moo mos ndiindel pɛ mbɔ
eghɛŋ ɛ Zɛɛb. Nenak, efofop nɛ esisim, dɔɔ nɛ ghwyil
mɛbwala di tɔ gwoo ɛ si ghwyil'ɛ.

4 Dáa dinaa Klisto naazuk tɔ epuud ɛ, tyee wat nɛ
biyɔ. Ye nyɔ ɛ bi ɛmaad elyem etɛɛ náá, biyɔ pe bi ɛ
waaboma nɛ mezuk. Etɛɛ náá, mot dinaa nyɛ nazebee
mezuk tɔ epuud ɔ, nyɛ eezekat ɛsa esyem. 2 Tin, tɔ ba
bim mɛlu mɛ mot tak kalik nɛ yɛ kɔ bɔs ɛ, nyɛ goka
ɛ́ nɛ ɛkɛ ɛ tɔ ɛkwosak ɛ Zɛɛb, ààkabɛ tɔ ɛkwosak ɛ
nyel'ɛ. 3 Tin, é membu mɛ nadhaa'enek, bi nadi esesa
esonok bot di ààdum koŋ nɛ Zɛɛb ɔ di ekwyɛl ɛ. Bi
nadi ɛ́ tɔ mɛzɔ, embee egwyes epuud, tɔ elangi, bot ɛ
ɛdheka elyem, bot ɛ di ekwyel mɛnyok zɛnɔɔ ɛduwal
ɛ bɛnaghisɛ. 4 Nenak, bot binɔk ɛpedjoka dáa dinaa
bi ààkasa embee mɛzɔ menek di edhaa nyel ɛ bi nɛ
bɛ nɔɔ. Tin, mɛsa mɔɔ moo ɛ́ ɛlee bin. 5 Deenek, bɛ
waakɛtaŋal ɛ étɛp mɛfulu mɔ pɛ daa Zɛɛb, mot di djem
étɛp ɛ ɛpɛɛ bot ɛ di nɛ tsik nɛ bot ɛ nazegwyɛ ɔ. 6 Dum
nɛ tɛp tak ɛ dinaa, Mbɛɛ Bhaadal naakɛgoolaa dɔɔ nɛ
pɛ daa bot di mos bɛ eezegwyɛ ɔ. Tin, bɛ napɛ́ɛaa ɛ
kɔ ɛsu mɛfulu mɔɔ kɔ bɔs. Epɛɛ tak ɛ dáa bɛ aapɛ́ɛ
bot djas di nɛ tsik ɛ. Deenek, kɔ ɛsu Sisim na Dɛɛ ɛ
Zɛɛb, bɛ nɛ ghwyil ɛdi nɛ tsik. 7 Deenek, bot moo
aakum e mɛsik mɛ bhwak. Tin, bi goka ɛ́ nɛ ɛdi bot
ɛ lyem. Dika djem étɛp ɛdjaala Zɛɛb. 8 E di'enek, sa
di ɛnyɔɛpe dhaa tye ɛ́, ye ɛ́ kwyɛl pak'en etɛɛ náá
kwyɛl nɛ diyal mbula mesyem. 9 Dika nɛ ghwyiikwyee
pak'en ààdi nɛ mbee lii e sok bi di emyaal náá ndjoŋ
sulal pɛ yebɔ ɛ. 10 Tin, saka enɛm esa nɛ bɔɔ bɛsɔ bin
nɛ ɛkɛɛ mot nɛ mot nabela ɛ. Dika dáa bɛtɛtɛ bot ɛ
mɛsa di ebaal ɛ ɛnyɔɛpe membi mɛ mɛkɛɛ mɛ Zɛɛb ɛ.
11 E di'enek, mot di ekwyɛl ɛgoola mɛkpa mɛ Zɛɛb
ɔ. Nyɛ goola yɛ dáa mot di nɛ ɛkɛɛ ɛgoola mɛkpa ɛ
Zɛɛb ɔ. Deenek, mot di nɛ ɛkɛɛ ɛkwyee bot ɔ, nyɛ sa
yɛ nɛ tɛtɛ esimza e Zɛɛb, etɛɛ náá, Zɛɛb neebela duu
tɔ mɛsa mɛ kɔ lo ɛ Yezu Klisto. Mot di egoka nɛ duu
nɛ mɛbwala kɔm-kɔm sii nɛ kɔm. Amɛn! (aiōn g165) 12
Bɛwɛn, sa biyɔ ààdjoka nɛ du mezuk di pak'en ɛ. Ye
eewa bin tɔ mɛbhowal étɛp ɛbee sa bi di eval ɛ. Tin, sa
biyɔ ààdjoka nɛ yɛ. 13 E di'enek, bi goka ɛ́ ɛmyaala
etɛɛ náá, bi ɛ tɔ mezuk kɔ ɛsu ɛ Klisto. Etɛɛ náá, e sok
bi aabee duma yɛ ezyɛ ɛ́, bi aadi ɛ́ tɔ boo mɛmyaala
dɔɔ nɛ mɛnyɛnyɛ boo mɛmyaala. 14 Deenek, bɛ di elee
bin etɛɛ náá bi ɛ bɛdjekel ɛ Klisto ɔ, ye ɛ́ mɛmyaala
étɛp'en, etɛɛ náá, Sisim Zɛɛb nɛ Sisim duma ɛ kɔ len.
15 Tin, mot ngɔt pak'en ɛdi ezuk ɔ, sa ye ɛ́ di etɛɛ náá,
nyɛ naagó mot, nɛghu etɛɛ náá, nyɛ naadjii sa mot,
ààbɛ etɛɛ náá, nyɛ naasa ɛbiyo nɛghu nyɛ naawa nuub
tɔ tɛp di ààdjoak nyɛ ɛ́. 16 E di'enek, nyɛ di tɔ mezuk
etɛɛ náá, nyɛ keletyɛ ɔ. Sa nyɛ ààdi nɛ syen. Tin, nyɛ
goka ɛ́ nɛ ɛ ghaapɛɛ ɛ Zɛɛb kɔ ɛsu ɛ din ɛ Klisto nyɛ di
nɛ ye ɛ́. 17 Deenek, mena mooka e ɛwala dinaa taŋal
moo zɛkan ɛ. Taŋal aakan sok ɛ nɛ bɔɔ Zɛɛb. Tin, ye ɛ́

kan nɛ nis ɔ, ye ɛ́ kaswala dáa nɛ bot ɛ di ààlooba nɛ
Mbɛɛ Bhaadal ɛ Zɛɛb ɔ? 18 Ekwyala bɛ na Dɛɛ lɛɛ ɛ
náá: «Yɛ bɛ náá, ɛlyel nɛ mot di tɔ epiki ɔ náá bɛ bela
tsik'ɔɔ! Ha! Yɛ aadi dáa dum nɛ mot di esa ɛbiyo nɛ
mot esyem?» 19 E di'enek, bot ɛ di ezuk étɛp ɛsa enɛm
esa ee Zɛɛb di ekwyɛl ɔ, bɛ goka ɛ́ nɛ ɛdi nɛ ɛbwaalel
nɛ Mɛkus bot. Tin, bɛ goka ɛ́ nɛ ɛsesa enɛm esa.

5 Nenak, mɛ lii wak ɛ nɛ bɛpaa di pak'en ɛ. Mam pe
ɛ ngɔt tɔ bɛpaa dáa biyɔ. Tin, mɛ nabɛ ɛ́ tsaases
mezuk ɛ Klisto. Mɛ goka ɛ́ nɛ ɛnɔɔ yam di tɔ duma
di ezyɛ yenek. 2 Baalka bɛ dáa bɛbaalel mɛsaa Zɛɛb
zedjɛ bin ɛ. Sa bi ààsa yɛ nɛ bhel, bi goka ɛ́ nɛ sa ye ɛ́
nɛ lyem wat dáa Zɛɛb di ekwyɛl ɛ. E di'enek, sa bi ɛ
ààsa yɛ kɔ mɛsɔ mɛ epata, bi sa ye ɛ́ nɛ kwyel djas. 3
Nàdjɛɛdka bot ɛ Zɛɛb nadjɛ bin bak ɔ, djɛɛda bhel.
Tin, bi goka ɛ́ nɛ ɛdi ɛ́ mbɛɛ bɛdjɛɛdel ee mɛsaa di
egoka nɛ ɛdu mɛfulu mɔɔ ɛ. 4 Deenek, e sok nakuma
bɛmbaalel aazyɛ ɛ́, sa bi aabela tyee efute na kɔm-
kɔm ɛ, kɔtɔ duu. 5 Tin, biyɔ mengbaaz, loobaka nɛ
bɛpaa, dika nɛ mɛsila pak'en. Ekwyala bɛ na Dɛɛ lɛɛ ɛ
náá: «Zɛɛb ààkwyɛl bot ɛ ɛghɛɛ nyel, nyɛ ɛ́ sa enɛm
bɛ nɛ bot ɛ di ààghɛɛ nyel ɔ.» 6 Dika ɛ nɛ mɛsila si
mbɔ mɛbwala mɛ Zɛɛb, étɛp nyɛ needjɛ bin duu e sok
ɛwala tak aakum ɛ. 7 Nɛɛgka etɛp bin djas tɔ mɛmbɔ ɛ
Zɛɛb etɛɛ náá, nyɛ waadjɛ bin sa bi di nɛ gwyes tak
ɛ. 8 Dika djem, bot mɛbhuka min, dim mot mɛkɔŋ
ɛpebɔŋal bin dáa ghee mɛnyan. Étɛp nyɛ needɛ bin. 9
Deenek, dika tɔ epiki tɔ ɛdum ɛ koŋ ɛ len nɛ Zɛɛb.
Tin, ye goka ɛ́ bi gu náá, kɔ ɛko ɛ bɔs'ak djas, bɔn
nyɛɛg bin ɛpezuk dáa biyɔ. 10 Tin, Mezuk men ɛ, yii
ba mɔɔ ɛwala batsa. Deenek, Zɛɛb mot di kwyɛl bin
dhaa tyɛ ɔ, nyɛy mot naadjóo bin étɛp bi neenɔɔ di tɔ
duma yɛ ɔ. Ye nabɛ ɛ́ etɛɛ náá, bi needi sama wat nɛ
Yezu Klisto ɔ. E di'enek, nyɛ waanɛɛg bin bɛsosoob, nɛ
ghwyil ɛpyet, tin, mot aanàkwaakabaakwyesal bin
tɔ mɛbhowal. (aiōnios g166) 11 Tin, mɛbwala na kɔm-
kɔm nɛ nɛ. Amɛn. (aiōn g165) 12 Ye ɛ́ Silas ɛ kwyee mɛ,
e ɛkwyal bin ba mɔɔ pes mɛkana mak. Mɛ bee Silas
mɔɔ nyaag'am ɛ mot esosoob. Mɛ kwyal ɛ étɛp ɛdjɛ
bin mɛghaaz nɛ ɛlɛɛ bin náá: Gwakeka tɛtɛ ɛkɛɛ Zɛɛb,
mɛtka ɛkɛɛ ɛ tak nɛ lyem wat. 13 Deenek, bot ɛ zɛɛga
mendjaala di pɛ ghaada Bhabhilɔn nazesɛɛa daa biyɔ
ɔ, bi eeswos bin. Tin, Mɔn'am Malak eebaaswos bin.
14 Swoselka pak'en nɛ mɛbeedala mɛ kwyel. Tin, nɛ
bot djas zedum koŋ nɛ Klisto ɔ, egwyem di nɛ nen.

Pyɛɛd yii Bhɔɔba

1 Ye ɛ́ mam Simɔŋ Pyɛɛd, kwom e mɛsa nɛ mot-
lwoma ɛ Yezu Klisto. Mɛ kwyeed mɛkana mak ɛ pɛ
daa bot ɛ di nɛ kɔkɔ mbɛɛ ɛdum ɛ koŋ ɛ les nɛ Zɛɛb, tɔ
epiki e Zɛɛb'es Mɛtsik-bot yis Yezu Klisto. **2** Beta náá,
enɛm nɛ embɛɛ nɛ egwyem di nɛ nen etɛɛ náá, bi nɛ
gu Zɛɛb nɛ Yezu Klisto Ghɛŋ'enaka! **3** Nɛ mɛbwala mɛ,
Ghɛŋ nadjɛ mena esa djas mena nadi nɛ yɛ gwyes tak
ɛ étɛp mena neekɛka ɛnyɔɛpe tɔ ɛgwakel nɛ Zɛɛb. Tin,
nɛ ghwyil'ɛ met, nyɛ eetel mena mot nadjóo mena
tɔ duma yɛ ɔ, étɛp mena needika bot ɛ mbyak'ɛ. **4**
Tɔ duma yenek, nɛ tɔ mɛbwala menek, Zɛɛb naakɛk
mena eboo etɛtɛ ekɛk. Deenek, ɛbela bi aabela ekɛk
binek ɛ, yɛ aasa náá, embee mɛkwosak mɛ bɔs'ak di
eleeg bot ɛ, dus tɔ len. Tin bi aakadi ɛ́ bot ɛ di nɛ
mbɛɛ sisim dáa Zɛɛb ɛ. **5** Étɛp tak ɛ, saka mɛghaaz mɛ
ɛkɛl kɔ ɛdum ɛ koŋ ɛ len nɛ Zɛɛb, ɛkɛ tɔ tsik epiki.
Deenek, bhis ɛkɛ tɔ tsik epiki, ye goka ɛ́ nɛ ɛbaadi nɛ
tɛtɛ ɛgu esa ee Zɛɛb di ekwyɛl ɛ. **6** Kɔ ɛgu esa Zɛɛb
di ekwyɛl ɛ, da bi ɛ baagu ɛdjɛɛd mɛnyel men. Bhis
ɛdjɛɛd mɛnyel men, da bi ɛ baadi lyem bhwood. Kɔ
lyem bhwood, da bi ɛ baadi tɔ ɛgwakel nɛ Zɛɛb. **7**
Tin, tɔ ɛdi tɔ ɛgwakel nɛ Zɛɛb, dika nɛ tɛtɛ kwyɛl nɛ
bɔn nyɛɛg bin e zɛɛga mendjaala. Bhis ɛdi nɛ tɛtɛ
ɛgwakel pak'en, dika tɔ kwyɛl. **8** Yɛ bɛ náá, bi ɛ nɛ
mbɛɛ mɛfulu menek ɔɔ, da bi ɛ didi esesa yɛ ɔɔ. Yɛ
waadjedjɛ etɛtɛ bhum tɔ len, deenek, bi aakató sok tɔ
ɛgu ɛ Ghɛŋ'enaka Yezu Klisto. **9** Mot di ààbɛ nɛ mbɛɛ
mɛfulu menek ɔɔ, nyɛ ɛ́ dáa mot edhim: nyɛ ɛ́ nɛ mis
mendiila. Mbii yenɔk mot eedjisa náá, Zɛɛb naazedis
edhuud ɛ mesyem mɛ na mwa. **10** Bɔn nyɛɛg, dum nɛ
tɛp tak ɛ, saka mɛghaaz mɛ ɛlyaal náá, ye ɛ́ Zɛɛb ɛ
nadjóo bin nɛ baató bin. Tin, bi ɛ di esa deenek ɔɔ,
bi aanàkabaabema ɛbɛk. **11** Deenek ɛ, Zɛɛb ɛ waabɛɛ
bin ze ɛni ɛ tɔ ɛyoŋ ɛ na kɔm-kɔm ɛ Mɛtsik bot'enaka
Yezu Klisto, Ghɛŋ'ena. **(aiōnios g166)** **12** Étɛp tak ɛ, mɛ
aagheetetaala bin etɛp binek. Mɛ nɛ gu náá, bi nɛ gu
ye ɛnyɔɛpe, ɛkwosak ɛ lam ɛ náá, bi pyet ɛlyelɛpe tɔ
sosoob nɛ etsɛɛtsɛ bi nagwak ɛ. **13** Mɛ bee ɛ náá, dáa
mɛ dinaa nɛ tsik ɛ, mɛ goka ɛ́ nɛ ɛgheetetaala bin etɛp
binek étɛp bi needi djem. **14** Tin, mɛ nɛ gu náá, dwoo
ɛsyee ɛ lam moo kunaa, dáa Ghɛŋ'enaka Yezu Klisto
naazetel mɛ ɛ. **15** Deenek, mɛ waasa náá, ye nakozoodi
bhis ɛsyee ɛ lam, bi gheetetaala nɛ etɛp bak. **16** Eghɛŋ
bis nalɛɛ bin etɛp dum nɛ ɛzyɛ ɛ́ Ghɛŋ'es Yezu Klisto
tɔ boo mɛbwala mɛ ɛ, ye nabɛ ɛ́ ààbɛ kɔ esesa esua-
sua. Tin, ye ɛ́ etɛɛ náá, bis ɛ bɛtyaasɛs nabee mɛkas
mɛ ɛ. **17** Deenek, nyɛ naabela duu nɛ duma Zɛɛb Sɛɛg.
E ɛwala ɛlenek, gwood ɛ Zɛɛb nagek tɔ boo mɛkas ɛ
náá: «Mot'ak ɛ mɔn'am mɛ di ekwyɛl ɔ, ye ɛ́ nyɛy ɛ
mɛ nató nɛ mɛmyaala djas.» **18** Bisɔ bɛmet naagwak
gwood dáa nagek pɛ tɔ gwoo ɛ, e sok bis nadi sama
wat nɛ nɛ pɛ kɔ ɛtsok ɛ na dɛɛ ɛ. **19** Tin, bis nɛ wa
lyem tɔ mɛpka mɛ bɛngoolel ɛ mɛpka Zɛɛb. Dɔɔ nɛ
biyɔ pe, bi baagoka ɛ nɛ kobaka nɛ yɛ: ye ɛ́ tyee wat nɛ
lambi di egoo tɔ ghooghom ɛ, kɛkum ɛwala mɛlem di
elem ɛ, da mɛkas mɛ dwoo ɛdjɛ gwyɛ tɔ elyem bin ɛ.
20 Tin, bi goka ɛ́ nɛ gu náá, mot tok nɛ ghwyil ɛgoola
mɛkpa ɛ Zɛɛb dáa lyem ɛ kwyɛl ɛ. **21** Ye tok nɛ sa
bɛngoolel ɛ mɛkpa ɛ Zɛɛb nalɛɛ náá yɛ aasael di edus
nɛ ɛkwosak bɔɔ bɛmet. Ye ɛ́ Sisim na Dɛɛ nadi edjɛ bɛ
ghwyil ɛlii etɛp binek.

2 Eghɛŋ na mwa, ye nadi ɛ́ nɛ bɛngoolel ɛ mɛkpa ɛ
Zɛɛb yii mɛkɔŋ pɛ tɔ ɛdhuu mɛ bɔɔ Yisalaɛl. Yɛ
aabaadiɛ ɛ nɛ bɛmbee bɛlyoel tɔ len. Bɛ waalyo bin
mɛlyo mɛ esua-sua di ewa bi tɔ mbee baka ɛ étɛp bi
neewo ze. Tin, bɛ waaswonal tɛtɛ lyoel, mot natsik bɛ
ɔ. Bɛ aadul mbee baka kɔ lɔɔ. **2** Deenek, bɛtɛ nɛ bot
ɛ waadu mbee mɛfulu mɛ mɛzɔ mɔɔ. Tin, kɔ ɛsu ɛ
lɔɔ, mbula bot ɛ waalee mɛkpa mɛ etsɛɛtsɛ. **3** Dum
nɛ dɔɔb mɛvu, bɛ wasa náá, bɛ wyisal bin epata kɔ
ɛsu ɛ mbee mɛlyo mɛ esua-sua. Deenek, ye nabɛ ɛ́
feŋ'ɔɔ eezeguaa, tin, ye kalik ɛ batsa bɛ waabee mezuk
mɔɔ. **4** Tin, Zɛɛb nabɛ ɛ́ ààpel efofop nasyem ɔ, nyɛ
naaka bɛ nɛ bhel tɔ boo du, pɛ kyee bɛ di ekɔɔla nɛ
kel egwooz e mbok tɔ ghooghom ebwood epɛ́ɛ bɔɔ ɛ.
(Tartaroō g5020) **5** Tyee wat, Zɛɛb nabɛ ɛ́ ààpel bot ɛ na
mwa, e sok nyɛ nadesal bɔs nɛ boo bhyoŋ. Eghɛŋ tak
bɔs nabɛ ɛ́ «tɔɔɔ» nɛ bot ɛ di esa etɛp Zɛɛb di ààkwyɛl
ɔ. Tin, nyɛ nazootsik ɛ Noe, mot nadi egoola mɛkpa
mɛ epiki ɛ, zɛnɔɔ bɛdhiiti bot bɛtɛn nɛ bɛbá. **6** Zɛɛb
naawa mbee baka kɔ eghaada Sodɔm nɛ Ghomɔɔd.
Deenek, nyɛ nagó ye ɛ́ nɛ du. Tin, ye ɛ́ dhatyee nyɛ
waasa nɛ bot ɛ di ekaab Zɛɛb ɔ. **7** Tin, Zɛɛb naapɛk
Lɔt mot epiki, mot nadi ekpaa lyem kɔ ɛsu ɛ embee
mɛfulu mɛ mɛzɔ ee bot ɛ di egó bot ɔ eghaada binek
di esa ɛ. **8** Yɛ kabɛ Lɔt, mot epiki yenɔk nadidi ɛ pak
bot ɛ nadi nɛ mbee tsik'ɔɔ. Tin, nyɛ nadi e bee nɛ
ɛgwak ɛ bɛ mɛlu nɛ mɛlu. E di'enek, lyem epiki bɛ
nadi e zuk e ɛbee embee mɛfulu menek. **9** Deenek,
ye kwyɛl ɛlyaal ɛ náá, Ghɛŋ ɛ nɛ ghwyil ɛpɛk bot ɛ
di sosoob nɛ nɛ tɔ mezuk ɔ. Tin, nyɛ aanɛɛg bot ɛ

mbee tsik étɛp ɛwa bɛ e feŋ dwoo epɛ́ɛ. 10 Tin, nyɛ
aawa tɔ feŋ bot djas ɛ di nɛ gwyes ɛdi tɔ edhuu ɔɔ,
bot ɛ di kɛ tɔ gwyes epuud da bɛ ɛ́ dhuugal Ghɛŋ ɔɔ.
Bɛ ɛ́ bɛmbee bɛlyoel binɔk, bɛ nɛ Ghɛɛa mɛnyel, bɛ
tok nɛ bwoo ɛnyek ɛ esisim duma di tɔ gwoo ɛ. 11
Bela náá, efofop tok nɛ ghwyil ɛ kolee-leeak esisim e
tak sok bhwoob Ghɛŋ. Dhi bot di egu náá, bɛ eedhaa
bɛlyoel binɔk nɛ ghwyil nɛ mɛbwala. 12 Tin, bot binɔk
ɛ dáa bɛtit, ààbɛ nɛ etsoŋ. Bɛ nasaa ɛ étɛp bɛ neebel
elaab, bhii tak, da bɛ góaa. Mɛsa mɔɔ ɛ ɛlee sa bɛ di
àògu ɛ, bɛ aagwyɛ ɛ́ dáa bɛtit. 13 Bɛ waabela ɛ mbee
tsik dáa efute kɔ mbee tsik'ɔɔ. Bɛ kwyɛl ɛ ɛmyaala tɔ
mbee etɛp e mwos dwoo. Eghɛŋ bi di ebɔl mɛbyoŋ ɛ.
Yɔbɔ mɛsa kɔ mɛbyoŋ ɛ ɛkɔɔ bin étɛp bɛ neegheesesa
etɛp syen elyem bɔɔ di ekwyɛl ɛ. 14 Mis mɔɔ ɛ mis mɛ
mɛzɔ, bɛ àòdjil tɔ syem. Mɛsa mɔɔ ɛ́ ɛkɔp bot ɛ di tyak
mis ɔ. Bɛ ɛ́ bɛ na ghaa dɔɔb mɛvu. Tin, mbee baka ɛ́ kɔ
lɔɔ. 15 Bhii bɛ nadus kɔ tɛtɛ ze ɛ, bɛ eezɛwo ze. Bɛ
kadu ɛ ze ɛ Bhalaam mɔɔ Bozɔɔd, mot nadyeebakwyɛl
efute kɔ ɛsu ɛ mbee tsik ɔ. 16 Tin, dáa Zɛɛb nabyo nɛ
nɔɔ kɔ ɛsu ɛ ɛdjak ɛ lɔɔ ɛ, ye nabɛ ɛ́. Tin, Zɛɛb naalii
nɛ goolel mɛkpa ɛ Zɛɛb Bhalam tɔ nuub yaaga yɛ náá,
nyɛ kat ewo ee nyɛ di esa ɛ. 17 Bɛ mbee bɛlyoel binɔk
ɛ dáa esɔɔgɔ di ààbɛ nɛ mɛdii ɛ, dáa eguud di ewaazel
nɛ pup tɔ gwoo ɛ. Zɛɛb naazekoobal bɛ di pɛ kyee
aabookɛdi tɔ mbee mɛghomla ɛ. 18 Tin, mɛlyo mɔɔ ɛ́
ɛdjoaŋɛpe, ye bu ɛ boo mɛnyeka. Bɛ ɛpebatakɔp bot tɔ
tsik epuud, nɛ tɔ mɛzɔ mɔɔ, bot ɛ di aaloonɛdus tɔ
bot ɛ mbee tsik ɔ. 19 E di'enek, bɛ kɛk bɛ ɛ mɛpɛka,
ghuna bɔɔ bɛmet ɛ tɔ ekwom e bhel mbee mɛfulu
mɔɔ. Etɛɛ náá, mot nɛ mot ɛ kwom sa di edhaa nyɛ
nɛ ghwyil ɛ. 20 Deenek, bot ɛ zegu Ghɛŋ Yezu Klisto
Mɛtsik'enaka ɔ, bɛ eezebet mbee mɛfulu mɛ bɔs. Tin,
bɛ baabet náá, bɛ baaduma tɔ etɛp binek ɔɔ, e di'enek,
ekwom bɔɔ aadhaa yii sok. 21 Ye nabɛ ɛ́ àògoka náá,
bɛ gu ze epiki. Ààbɛ náá, bɛ gu da bhii tak, bɛ ɛzɛliig
koŋ mɛtiŋ mɛ na dɛɛ nagoolaa bɛ ɛ. 22 Tin, sa di esa
bɛ mos ɛ, yɛ kwyala tɔ: «Bhyɛ ɛpebaadɛ sa nyɛ paago
ɛ, ghwyee zegwyiiaa ɔ, nyɛ eebaabula tɔ bhɔtɔ.»

3 Bɛwɛn bam, ye mɛ di ekwyal bin'aak moo ɛ́ mɛkana
mɛ bhɔɔba. Tɔ bɛmɛkana menek djas ebá mɛ
ɛpekwyɛl náá, esimza bin ɛdi djem nɛ egeka bin ɛ
di sɛŋ. Kɔ ɛsu ɛ etɛp bak djas mɛ di etetaala bin ɛ.
2 E di'enek, mɛ kwyɛl ɛ náá, bi tetaala nɛ mɛkpa
ee bɛngoolel-mɛkpa Zɛɛb na dɛɛ nagoola ɛ. Deenek,
baataalaka nɛ mɛtiŋ ee Ghɛŋ Mɛtsik-bot nadjɛ bot ɛ
lwoma náá, bɛ lyo bin ɛ. 3 Bi goka ɛ́ nɛ ɛgu sok náá, ye
mɛlu mɛ mɛsik mɛ bɔs, yɛ aadi ɛ́ nɛ bot ɛ di esuu ɛ
mɛso, bot ɛ ebeme di esa etɛp ekwosak elyem bɔɔ. 4 Bɛ
waadi eke náá: «Nyɛ nakɛk ɛbula, etsal e? “Ha” nenak
nyɛ ɛ́ paa? Etɛɛ náá, bɛbhaab bis eezegwyɛ, etɛp djas
àòpaswola kana mɛkɛn mɛ bhwak.» 5 Tin, e sok bɛ di
eke deenek ɛ, bɛ ɛpedjisa nɛ laŋ náá, ye nadi sok ɛ
nɛ gwoo, wɔ gwaa bɔs zɛtuula tɔ mɛdii nɛ mɛkpa mɛ
Zɛɛb. Deenek, nyɛ naazɛbɛk bɔs nɛ mɛdii, bɔs nakusaa
ɛ nɛ mɛdii. 6 Ye ɛ́ tyee wat nɛ mɛdii bhyoŋ, ye ɛ́ nɛ
mɛdii mɛ boo bhyoŋ nadesal bɔs ɛ ee bot ɛ namwa
nagwyɛ. 7 Yɛ kabɛ gwoo nɛ bɔs ee bot dika mos'aak,
mɛkpa mɛ Zɛɛb naazelɛɛ nɛ nes náá, yɛ aagóaa ɛ nɛ
du. E di'enek, du tak ɛ nɛɛga étɛp dwoo mɛpɛɛa, bot ɛ
di àòkaab Zɛɛb waagóaa tɔ tak. 8 Bɛwɛn bam, ye ɛ́ nɛ
sa wat dinaa sa bi àòdjisa ɛ. Guka náá: Pɛ daa Zɛɛb ɛlu
wat ɛ dhatyee membu mil, membu mil ɛ dhatyee ɛlu
wat pɛ daa lɛ. 9 Deenek, Ghɛŋ aanàbaabɔya nɛ ɛsa sa
nyɛ nakɛk ɛ. Dáa bɛdhiiti bot di ebee náá, ye ɛpebɔya
ɛ. Deenek, nyɛ ɛpemaad lyem kɔ ɛsu ɛ les etɛɛ náá,
nyɛ àòpakwyɛl náá, bɛdhiiti bot gwyɛ tɔ mesyem. Tin,
nyɛ kwyɛl ɛ náá, mena bela ze ɛswoola mɛfulu mɔɔ,
da bɛ ɛbula pɛ daa Zɛɛb. 10 Deenek, ɛlu ɛ Ghɛŋ aazyɛ
yɛ aadi ɛ́ zaka dáa mot djii di ezyɛ zɛdjii ɛ. Dwoo lɛɛg,
bhwak djas ɛ waadiib nɛ esa bɛ djas, bot waagwak boo
ndum. Tin, bɔs nɛ esa bɛ djas waadhaa e mɛpɛɛa. 11
Dáa di náá, esonok djas aanàkabaadi ɛ, guka ɛnyɔɛpe
sa bot di egoka nɛ ɛsa ɛ. Ye nyɔ ɛ náá, mɛfulu mena ɛ
dika mbɛɛ mɛfulu mɛ e dɛɛ. Mɛfulu tak, goka ɛ́ nɛ
ɛlyaal ɛgwakel ɛ lena nɛ Zɛɛb. 12 Tɔ ɛgwaal ɛlu ɛ Zɛɛb,
saka mɛghaaz, etɛɛ náá, nyɛ neeleebula. Dwoo lɛɛg, yɛ
aadi ɛ́ dwoo gwoo nɛghu esa djas di tɔ gwoo aawyɛɛza
ghwyɛɛ-ghwyɛɛz ɛ. 13 Tin, da mena gwal ɛ ekɛk gwoo
na bes, nɛ bɔs ɛ na bes ee Zɛɛb nakɛk mena ɛ. Pɛ kyee
bot ɛ di ekɛ tɔ epiki aakɛdi ɔ. 14 Bɛwɛn bam, tɔ ɛgwal
ɛlu ɛlenek, saka mɛghaaz mɛ ɛdi dɛɛ etɛɛ náá, bi needi
àòbɛ nɛ mbee ɛtɔɔn e mis ɛ Ghɛŋ, étɛp ɛdi tɔ ɛgwakel
nɛ nɛ. 15 Guka náá, lyem ɛbhwood e Ghɛŋ'ena ɛpedjɛ
mena ze tsik. Tin, mɔn nyɛɛg'ena Pɔl, nakwyal bin ɛ
nɛ etsoŋ djas sa Zɛɛb nadjɛ nyɛy ɛ. 16 Nyɛ zoolɛɛ sa
wat tɔ bɛmɛkana mɛ djas ee nyɛ di elii tɛp'ak ɛ. Tin, ye
ɛ́ nɛ mɛlaŋel dinaa bot ɛ àànyɔ ɛtiibal ɛ. Bot ɛ di àògu
sonok ɔ, àòtó mɛdjek ɔ, nɛ dyeebakwyel ɛlet mɛsuk
mɛ tak. Deenek, bɛ nɛ mɛfulu mɛ ɛsa yɛ nɛ bɛdhiiti
ekwyala na dɛɛ. Tin, bɛ saab ɛ mɛnyel mɔɔ. 17 Bɛwɛn
bam, yɛ kabɛ biyɔ ɔ, nenak, dika nɛ ɛbwaalel nɛ ɛdum
ɛ koŋ ɛ len nɛ Zɛɛb. Dika djem, sa bi àòwo ze kɔ ɛsu ɛ

ɛdjak ɛ len, étɛp biyɔ bot ɛ di ààkaab etɛp e Zɛɛb ɛ. Tin, sa bi ààpul ɛpyet ɛdum ɛ koŋ ɛ len nɛ Zɛɛb. **18** Bi goka ɛ́ nɛ ɛlóo tɔ enɛm nɛ embɛɛ, nɛ ɛgu ɛ Ghɛŋ'enaka Yezu Klisto, Mɛtsik bot'enaka. Beta náá, duu di nɛ nɛ, kana nenak kɛtɔ́ kɔm-kɔm sii nɛ kɔm. Amɛn! **(aiōn g165)**

Zaŋ yii Mɛkɛn

1 Esa ee nadi e mɛkɛn «tɔɔɔ» ɛ, mena naazegwak
yɛ, naabee yɛ nɛ mis, mena naabee nɛ ɛmɛt yɛ nɛ
mɛmbɔ menaka. Ye nabɛ ɛ́ mɛkpa mɛ di esa náá, mot
di nɛ tsik ɛ. **2** Zɛɛb naalyaal bot náá, mot tak ɛ mot
di edjɛ tsik ɔ, bis naabee yɛ. Bis ɛ bɛtyaasɛs etɛp bɛ,
étɛp tak ɛ bis di egoola bin tsik na kɔm-kɔm nadi tɔ
Zɛɛb Sɛɛg ɛ. Ye ɛ́ nyɛy Zɛɛb ɛ natel bis ye ɛ́. **(aiōnios g166)** **3** Sa bis nabee nɛ ɛgwak ɛ, bis ɛpegoola bin ye
ɛ́, etɛɛ náá, bi needi sama nɛ nes tɔ ɛgwakel ee bis
di nɛ yɛ nɛ Zɛɛb Sɛɛg dɔɔ nɛ mɔn'ɛ Yezu Klisto ɛ. **4**
E di'enek, bis kwyal etɛp bak ɛ etɛɛ náá, mɛmyaala
mis needjala. **5** Bhaadal bis nagwak nɛ Yezu Klisto,
da bis ɛgoola bin ɛ, ye ɛ́ náá, Zɛɛb ɛ́ mɛkas, ye tok
nɛ ghooghom tɔ lɛ. **6** Mena keka náá, menaka ɛ́ nɛ
ɛgwakel nɛ Zɛɛb, e di'enek, da mena baadi ekekɛka
tɔ ghooghom ɔɔ. Tin, menaka ɛ́ bot ɛ etsal, etsɛɛtsɛ
tok tɔ lena. **7** Zɛɛb ɛ́ mɛkas. Tin, menabɛlka djas ɛ di
ekɛ tɔ gwyɛ ngel dáa Zɛɛb nyɛy nyɛ ɛmet di ekɛ ɔɔ,
menaka ɛ́ tɔ ɛgwakel pak'enaka. E di'enek, ghiya ɛ
Yezu, mɔn'ɛ waadis mena edhuud e mesyem djas. **8**
Mena keka náá, mena tokeka nɛ mesyem ɔɔ, mena
eekɔɔka mɛnyel mena met. Tin, etsɛɛtsɛ tok tɔ lena. **9**
E di'enek, mena vaa mesyem mena pɛ daa Zɛɛb ɔɔ,
mena ɛ́ nɛ ghwyil ɛdi nɛ ɛbwaalel etɛɛ náá nyɛ ɛ́ mot
epiki nɛ esosoob. Nyɛ waapel mesyem mena, nɛ ɛdis
mena edhuud embee etɛp djas. **10** Mena keka náá,
mena ààpasyemka ɔɔ, guka náá, mena eesaka náá,
Zɛɛb di mot etsal. Tin, mɛkpa mɛ tok tɔ lena.

2 Bɔɔ bam, mɛ kwyal bin etɛp bak ɛ ekaab náá, bi
ɛzɛkɛsyem. Tin, mot ɛ syem ɔɔ, menaka ɛ́ nɛ mot
ghɛm engwoob Zɛɛb Sɛɛg'ena: ye ɛ́ Yezu Klisto mot
epiki. **2** Nyɛy ɛ́ naka nyel'ɛ buwa étɛp ɛpelak mesyem
mena. Ye tok etɛp mesyem nɛ mesyem mena met.
Ye ɛ́ dɔɔ nɛ mesyem mɛ bot ɛ bɔs djas. **3** Mena di
eduwalka mɛtiŋ mɛ Zɛɛb ɔɔ, mena nɛ ghwyil dika nɛ
ɛbwaalel náá, mena nɛ guka Zɛɛb. **4** Mot ɛ́ ke náá: «Mɛ
nɛ gu Zɛɛb ɔ», da nyɛ kadi ɛ́ ààduwal mɛtiŋ mɛ ɔɔ,
nyɛ ɛ́ mot etsal, etsɛɛtsɛ tok tɔ lɛ. **5** Yɛ kabɛ náá, mot
ɛpeduwal mɛkpa mɛ Zɛɛb ɔɔ. Yenɔk tak nɛ kwyɛl Zɛɛb
nɛ tsɛɛtsɛ. Ye ɛ́ deenek ɛ mena aaguka náá, menaka
ɛ́ sama wat nɛ Zɛɛb. **6** Mot ɛ di eke náá, nyɛ ɛ́ tɔ
ɛgwakel nɛ Zɛɛb ɔɔ, nyɛ goka ɛ́ nɛ ɛkɛ dáa Yezu. **7**
Bɔn nyɛɛg bam mɛ di ekwyɛl ɔ, ɛtiŋ ɛ mɛ di ekwyal
bin wak'ak tok ɛtsiŋ ɛ na bes. Ye ɛ́ ɛtsiŋ ɛ namwa,
bi nazegwak e mɛkɛn «tɔɔɔ» ɛ. Ɛtsiŋ ɛ namwa tak ɛ,
mɛkpa mɛ bi nazegwak ɛ. **8** Bela náá, yii mɛ kabaadi
ekwyal bin kwyala sis'aak ɛ ɛtiŋ na bes. Etsɛɛtsɛ e
tak nyen ɛ tɔ tsik ɛ Klisto. Etɛp tak ɛ ɛpebaanyen tɔ
tsik'en, etɛɛ náá, ghooghom ɛpetó nɛ ɛsi, tɛtɛ gwyɛ
ngel moo kan ɛnyen. **9** Deenek, mot di ke náá, nyɛ tɔ
gwyɛ ngel, da nyɛ kadi ɛ́ ebhina mɔn nyɛɛg'ɔɔ, nyɛ
dinaa ɛ tɔ ghooghom. **10** Mot di ekwyɛl mɔn nyɛɛg'ɔɔ,
nyɛ ɛ́ tɔ gwyɛ ngel, ye tok nɛ dhiiti sonok aadul nyɛ tɔ
syem. **11** Tin, mot ɛ́ di ebhina mɔn nyɛɛg'ɔɔ, nyɛ ɛ́ tɔ
ghooghom. E di'enek, nyɛ ɛpekɛ tɔ ghooghom ààgu
pɛ kyee nyɛ di etó ɛ, etɛɛ náá, ghooghom eezenɛɛg
mot edhim. **12** Bɔɔ bam, mɛ kwyal bin mɛkana mak ɛ
etɛɛ náá, mesyem min eezepelaa kɔ ɛsu ɛ din ɛ Yezu
Klisto. **13** Biyɔ bɛpaa, mɛ kwyal bin mɛkana mak ɛ etɛɛ
náá, bi nɛ gu mot nadi e mɛkɛn «tɔɔɔ» ɛ. Mengbaaz,
mɛ kwyal bin mɛkana mak ɛ etɛɛ náá, bi naazekwak
Mbee Mot. **14** Bɔɔ bam, mɛ kwyal bin mɛkana mak
ɛ etɛɛ náá, bi nɛ gu Zɛɛb Sɛɛg. Bɛpaa, mɛ kwyal bin
mɛkana mak ɛ, etɛɛ náá bi nɛ gu mot nadi e mɛkɛn
«tɔɔɔ» ɛ. Biyɔ mengbaaz, mɛ kwyal bin mɛkana mak ɛ
etɛɛ náá, bi ɛ nɛ ghwyil, mɛkpa mɛ Zɛɛb ɛ tɔ len, bi
eezekwak Mbee Mot. **15** Nàwaka lyem tɔ mbee tsik e
bot ɛ bɔs'ak nɛ mbee esesɛɛ e bɔs'ak. Tin, mot ɛ di ewa
lyem tɔ mbee esesɛɛ e bɔs'ak ɔɔ, nyɛ tok nɛ ghwyil
kwyɛl Zɛɛb Sɛɛg. **16** Beeka esa dinaa ye ɛ́ yii tsik bɔs ɛ:
egwyes ɛsa sa lyem di ekwos ɛ, nɛghu gwyes ɛbela esa
djas di beeaa nɛ mis ɛ, zɛnɔɔ ɛbet kɔ ɛsu ɛ esa e bɔs.
Deenek, etɛp binek djas ààdus pɛ daa Zɛɛb Sɛɛg, ye
dus ɛ tɔ mbee esesɛɛ e bɔs. **17** Ghuna etɛp e bɔs ɛpetó
pɛ mɛ mɛsik, nɛ embee egwyes bɛ. Tin, mot di esa
ɛkwosak ɛ Zɛɛb ɔ, nyɛ aadi ɛ́ nɛ tsik na kɔm-kɔm. **(aiōn g165)** **18** Bɔɔ bam, bot moo wak ɛ e ɛwala mɛ mɛsik! Bi
naazegwak náá, mot mɛbhuka ɛ Klisto ɛpezyɛ. Ghuna,
e mɛwala mɛ bot dika mos'aak, bɛtɛ nɛ bot ɛ mɛbhuka
ɛ Klisto eezetuula. Ye kwyɛl ɛlɛɛ ɛ, bot moo ɛ́ e ɛwala
mɛ mɛsik. **19** Nɛ tsɛɛtsɛ, bot ɛ mɛbhuka ɛ Klisto tak
nabɛ ɛ́ ààbɛ bot bis, étɛp tak ɛ bɛ nadul mɛnyel mɔɔ tɔ
les tó yɔbɔ. Etɛɛ náá, bɛ ɛpedi ɛdi bot bina ɔɔ, pe bɛ
naadi bis nɛ bɛ nɔɔ. Ye ɛ́ deenek ɛ ye nasael étɛp ye
neenyen náá, mot ngɔt tɔ lɔɔ nabɛ ɛ́ ààbɛ bis nɛ bɛ
nɔɔ. **20** Yɛ kabɛ biyɔ ɔɔ, bi naazebela Sisim na Dɛɛ ee
Klisto nadjɛ ɛ, etɛɛ náá, biyɔ djas neegu etsɛɛtsɛ. **21**
Yɛ bɛ náá, mɛ eekwyal bin mɛkana mak ɔɔ, ye tok
etɛɛ náá, bi ààgu etsɛɛtsɛ. Ye ɛ́ etɛɛ náá, bi nɛ gu yɛ.
Bi nɛ gu ɛnyɔɛpe náá, ye tok nɛ etɛp etsal di dus tɔ
etsɛɛtsɛ. **22** E di'enek, ɛzɛ di mot etsal? Ye ɛ́ mot di eke

náá, Yezu tok Klisto ɔ. Nyɛ é di mot mɛbhuka ɛ Klisto,
nyɛ ɛpebyen Sɛɛg nɛ Mɔn e ɛwala wat. 23 Tin, mot di
ebyen Mɔn ɔɔ, nyɛ tokapɛ nɛ ɛgwakel nɛ Zɛɛb Sɛɛg.
Mot di emyaal Mɔn ɔɔ, nyɛ é tɔ ɛgwakel nɛ Zɛɛb Sɛɛg.
24 Dum nɛ tɛp tak ɛ, bi di egoka nɛ ɛbaal mɛkpa mɛ
tak tɔ elyem bin. Ye é mɛkpa mɛ bi nagwak e mɛkɛn
«tɔɔɔ» ɛ. Bi ɛbaal mɛkpa mɛ tak tɔ elyem bin ɔɔ, bi
aadi é sama wat nɛ Mɔn dɔɔ nɛ Zɛɛb Sɛɛg. 25 Beeka sa
Klisto nakɛk bis ɛ: ye é tsik na kɔm-kɔm. (aiōnios g166) 26
Mɛ kwyal bin etɛp bak ɛ, kɔ ɛsu ɛ bot di esaŋ ɛkɔɔ
bin ɔ. 27 Yɛ kabɛ biyɔ ɔ, Sisim na Dɛɛ ee bi nabela nɛ
Klisto ɛ, ye é tɔ len. Tin, bi tokapɛ nɛ gwyes náá, dhiiti
mot baazɛlyo bin. Etɛɛ náá, Sisim na Dɛɛ ɛpelyaal bin
esa djas. Tin, sa nyɛ di elyaal bin ɛ, ye é etsɛɛtsɛ ye
tok etsal. Dum nɛ tɛp tak, dika sama wat nɛ Klisto dáa
Sisim na Dɛɛ nalyaal bin ɛ. 28 Nɛ tsɛɛtsɛ bɔɔ bam, dika
sama wat nɛ Klisto, étɛp mena needika nɛ ɛbwaalel e
sok nyɛ aatuula ɛ. Ye é aagoka náá, mena ɛzɛkɛgwyɛka
nɛ syen e mis mɛ dwoo nyɛ aazyɛ é. 29 Tin, bi nɛ gu
náá, Klisto ɛ mot epiki. É di'enek mot di esa etɛp epiki
ɔ, nyɛ é mɔɔ Zɛɛb.

3 Beeka mbi kwyɛl Zɛɛb Sɛɛg di nɛ yɛ nɛ nena ɛ,
mɛkwyɛla mɛ tak ɛ sa náá, mena djóoaa bɔɔ Zɛɛb.
Tin, nɛ tsɛɛtsɛ menaka é bɔn bɛ. Deenek, bot ɛ bɔs'ak
nabɛ é ààgu bis, dum nɛ tɛp tak ɛ bɛ di ààgu nyɛy
Zɛɛb. 2 Bɛwɛn bam mɛ di ekwyɛl ɔ, mena mooka mos
ɛ bɔɔ Zɛɛb. Tin, Zɛɛb dinaa ààpaalyaalka mena sa
mena aadika djɛmɛn ɛ. Bela náá, mena nɛ guka náá, é
ghɛŋ Klisto aatuula ɛ, mena aadika ɛ tyee wat nɛ nɛ.
Deenek, etɛɛ náá, mena waabeeka nyɛ dáa nyɛ di ɛ. 3
Tin, bot djas di ewa kɔkɔ mbi yenek ɛbwaalel nɛ Klisto
ɔ, tokapɛ si bhel mesyem. Tin, nyɛ moo é Dɛɛ, dáa
Klisto nyɛ ɛmet di Dɛɛ ɛ. 4 Bot djas di esa mesyem ɔ,
nɛ baasa ɛbiyo. Etɛɛ náá, ɛsa mesyem ye é ɛsa ɛzɛm. 5
Deenek, bi nɛ gu ɛnyɔɛpe náá, Yezu Klisto nazetuula
étɛp ɛdis ɛ mesyem, nyɛ tok nɛ mesyem tɔ lɛ. 6 Tin,
mot di kɛsama wat nɛ Yezu Klisto ɔ kat ɛsa mesyem. E
di'enek, mot ɛ di sa mesyem ɔɔ, lyaal ɛ náá nyɛ nabɛ é
ààbee nyɛ, ààkogu nyɛ gua. 7 Bɔɔ bam, sa bi ààbet náá
mot diibal bin. Tin, mot di ekɛ tɔ epiki ɔ, nyɛ é piki
mot, dáa Yezu nyɛ ɛmet di piki ɛ. 8 Tin, mot di ekɛ tɔ
ɛsyem ɔ, nyɛ é mɔɔ dim mot mɛkɔŋ, etɛɛ náá, nyɛ
nasyem ɛ e mɛkɛn mɛ bhwak. E di'enek, Yezu Mɔn
Zɛɛb natuula é, étɛp ɛ ɛzɛpul embee mɛsa mɛ dim mot
mɛkɔŋ. 9 Mot dinaa nyɛ moo é tɛtɛ mɔɔ Zɛɛb ɔ, nyɛ
kat ɛsyem, etɛɛ náá, tsik ɛ Zɛɛb moo é tɔ lɛ. Dáa dinaa
Zɛɛb ɛ Sɛɛg ɛ, yɛ ààgoka náá, nyɛ baakɛ tɔ mesyem.
10 Beeka sa di ewa mbɛk popoopwon pak bɔɔ Zɛɛb
nɛ bɔɔ dim mot mɛkɔŋ ɔ: mot di ààkwyɛl mɔn nyɛɛg
ɔ nɛghu ààkɛ tɔ epiki ɔ, nyɛ tok mɔɔ Zɛɛb. 11 Tin,
beeka mɛlyo mɛ bi nagwak e mɛkɛn ɛ: djhookwyɛlelka
pak'ena. 12 Sa mena ààdika dáa mot di edjóoaa Kayin
ɛ, nyɛ nadi é mɔɔ dim mot mɛkɔŋ, nyɛ naagó mɔn
nyɛɛg. «Ha» étɛp yé nyɛ nagó nyɛ? Ye nabɛ é etɛɛ náá,
nyɛ nabɛ é nɛ mbee mɛsa. Tin, yii mɔn nyɛɛg nadi é
mɛsa mɛ epiki. 13 Bɔn nyɛɛg bam, sa biyɔ ààdjoka
yɛ bɛ náá bot ɛ bɔs'ak ɛpebhina bin ɔɔ. 14 Tin, mena
nɛ guka náá, mena eezedus tɔ ɛsyee, mena moo é tɔ
tsik. Mena nɛ guka yɛ etɛɛ náá, mena nɛ kwyɛlka bɔn
nyɛɛg bena. Deenek, mot di ààdi tɔ kwyɛl ɔ, nyɛ é si
ghwyil ɛsyee. 15 Tin, mot di ebhina mɔn nyɛɛg ɔ, nyɛ
é dáa mot di gó bot ɔ. Deenek, bi nɛ gu náá, bot ɛ di
egó bot ɔ, tok nɛ ghwyil ɛbela tsik na kɔm-kɔm. (aiōnios
g166) 16 Beeka dáa mena di egu tyee mena di egoka
nɛ ɛkwyɛl bɔɔ bɛsɔ bina ɛ: Yezu Klisto naadjɛ tsik'ɛ
kɔ ɛsu ɛ lena. Deenek, ye goka é náá, menabɛlka pe
baadjɛ tsik'enaka étɛp bɔn nyɛɛg bena. 17 Tin, mot ɛdi
nɛ mɛvu mɛ bɔs'ak, da nyɛ ɛbee mɔn nyɛɛg ezuk, nyɛ
ààgek nyɛ ghoŋ ɔ, nyɛ aake náá, nyɛ nɛ kwyɛl Zɛɛb
dáa? 18 Bɔɔ bam, sa mɛkwyɛla mɛ mena di ekwyɛlaka
ɛ ààdi yii lɛŋ toto, ye goka é mena lyaal tɛtɛ mɛkwyɛla
tɔ esesɛɛ benaka. 19 Beeka dáa mena aaguka náá,
menaka é bot ɛ etsɛɛtsɛ ɛ. Beeka dáa elyem binaka
aasila e mis ɛ Zɛɛb ɛ. 20 Ye nakoozodi náá, elyem
bina ɛdjɛ mena mɛbɛ, mena nɛ guka náá, Zɛɛb eedhaa
elyem bina nɛ mɛbɔk, nyɛ nɛ gu etɛp djas. 21 Tin,
bɔn nyɛɛg bam mɛ di ekwyɛl ɔ, yɛ bɛ náá elyem bina
aapadjɛ mena mɛbɛ ɔɔ, deenek, mena ɛ nɛ ghwyil ɛ di
nɛ ɛbwaalel nɛ Zɛɛb. 22 E di'enek, nyɛ nɛ djɛ mena
esa djas ee mena di ewaab nɛ nɛ ɛ, etɛɛ náá, mena nɛ
looba nɛ mɛtiŋ mɛ, mena nɛ sa esa nyɛ di emyaala
nɛ ye é. 23 Beeka ɛtsiŋ ɛ nyɛ nadjɛ mena ɛ, ye é náá:
mena goka é nɛ ɛdum koŋ nɛ din ɛ mɔn'ɛ Yezu Klisto,
da mena ɛ kwyɛlelka pak'enaka dáa Klisto nalɛɛ nɛ
mena ɛ. 24 Tin, mot di elooba nɛ mɛtiŋ ɛ Zɛɛb ɔ, nyɛ
kɛ é sama wat nɛ Zɛɛb ɛ, tin, Zɛɛb ɛ tɔ lɛ. Beea dáa
mena di guka náá Zɛɛb ɛ tɔ lena ɛ: ye é kɔ ɛsu ɛ Sisim
na Dɛɛ ee nyɛ djɛ mena ɛ.

4 Bɔn nyɛɛg bam mɛ di ekwyɛl ɔ, sa mot ààmyaal
mbi mɛkpa mɛ esisim mbɛs di ewyis tɔ enuub e
bot ɛ. Tin, ye goka é bi ɛpokosiiza etɛp e tak ɛnyɔɛpe
nɛghu ye é mɛkpa mɛ dus pɛ daa Zɛɛb ɛ. Etɛɛ náá,
bɛtɛ nɛ embee bɛgoolel ɛ mɛkpa ɛ Zɛɛb eezelwood kɔ

ɛko ɛ bɔs. 2 Beeka dáa bi aagu náá, ye é Sisim Zɛɛb ɛ:
esisim djas di emyaal náá, Yezu Klisto mot naazyɛ kɔ
bɔs dáa bot djas ɔ, sisim tak ɛ yii Zɛɛb. 3 Deenek, sisim
djas di ààmyaal Yezu ɔ, ye tok Sisim ɛ Zɛɛb. Tin, ye é
sisim mot swaka ɛ Klisto ee bi nagwak náá ye ɛpezyɛ
é. Ye moo é kɔ ɛko ɛ bɔs. 4 Biyɔ bɔɔ bam, bi ɛ bot
ɛ mbyak'ɛ Zɛɛb. Tin, bi naazekwak embee bɛgoolel
mɛkpa ɛ Zɛɛb binɔk, etɛɛ náá, Sisim na Dɛɛ di tɔ len ɛ
nɛ bwala dhaa esisim bot ɛ bɔs'ak. 5 Deenek, bembee
bɛngoolel ɛ mɛkpa ɛ Zɛɛb binɔk ɛ bot ɛ bɔs'ak. Tin, bɛ
zobaalii ɛ etɛp e bɔs'ak. Deenek, bot ɛ bɔs'ak nɛ gwak
sa bɛ di elii ɛ. 6 Tin, yɛ kabɛ bisɔ, bis ɛ bɔɔ ɛ Zɛɛb.
Deenek, mot di egu Zɛɛb ɔ, nɛ gwak bis. Mot di ààgu
Zɛɛb ɔ, ààgwak bis. Ye é deenek ɛ bot aawa mbɛk pak
Sisim etsɛɛtsɛ nɛ sisim mɛkɔŋ. 7 Bɛwɛn bam mɛ di
ekwyɛl ɔ, djhookwyɛlaka pak'enaka, etɛɛ náá, kwyɛl
dus pɛ daa Zɛɛb. Deenek, mot di ekwyɛl bot djas ɛ,
mɔɔ Zɛɛb. Deenek, nyɛ nɛ gu Zɛɛb. 8 Tin, mot di ààdi
tɔ kwyɛl ɔ, nyɛ ààgu Zɛɛb. Etɛɛ náá, Zɛɛb ɛ kwyɛl.
9 Beeka dáa Zɛɛb di elyaal náá, nyɛ nɛ kwyɛl mena
ɛ. Nyɛ naadhis Sɛɛŋɛlɛ mɔn'ɛ kɔ ɛko ɛ bɔs, étɛp bot
neebela tɛtɛ tsik kɔ ɛsu ɛ lɛ. 10 Beeka sa di edjóoaa
kwyɛl ɛ. Ye tok náá, menabɛlka ɛ nakwyɛl Zɛɛb. Ye é
nyɛ é nakwyɛl mena, nyɛ bokadhis mɔn'ɛ. Nyɛ nadhis
nyɛ é, nyɛ neezɛka nyel'ɛ e buwa étɛp ɛpelak mesyem
mena. 11 Bɛwɛn bam, dáa dinaa, Zɛɛb nakwyɛlka mena
deenek ɛ, mena gokaka ɛ nɛ kwyɛlelka pak'enaka.
12 Mot ngɔt dinaa ààpaabee Zɛɛb sok. Mena dika nɛ
mɛkwyɛla pak'enaka ɔɔ, Zɛɛb ɛ tɔ lena. Tin, mɛkwyɛla
mɛ ɛpenyen popoopwon tɔ lena. 13 Beea dáa mena
di egoka nɛ ɛgu náá, Zɛɛb ɛ sama wat nɛ nena ɛ, nɛ
náá, nyɛ é tɔ lena ɛ: nyɛ naadjɛ mena Sisim yɛ. 14
Bis naabee, ye é bis di ebaŋa náá: Zɛɛb Sɛɛg naadhis
mɔn'ɛ dáa Mɛtsik-bot kɔ ɛko ɛ bɔs. 15 Deenek, mot ɛ
myaal é mis mɛ bot náá, Yezu é Mɔn Zɛɛb ɔɔ, Zɛɛb
aadi é sama wat nɛ nɛ, mot tak aadi é sama nɛ Zɛɛb.
16 Yɛ kabɛ bisɔ ɔ, bis nɛ gu, tin, bis nɛ myaal náá,
Zɛɛb nɛ kwyɛl bis. Zɛɛb ɛ kwyɛl, mot di ekɛ tɔ kwyɛl
ɔ, mot tak ɛ sama wat nɛ Zɛɛb, deenek, Zɛɛb ɛ sama
wat nɛ nɛ. 17 Kwyɛl é di tɔ lena ɛnyɔɛpe ɔɔ, mena
naakwaabem ba dwoo epɛɛ. Mena di ààkabaabem ba
ɛ etɛɛ náá, tsik'ena kɔ bɔs'ak nɔŋel ɛ nɛ ye é Yezu
Klisto. 18 Ye tok nɛ bwoo tɔ kwyɛl, tɛtɛ kwyɛl nɛ dis
bwoo. Etɛɛ náá, mot dyeebadi nɛ bwoo ɛ, é ghɛŋ nyɛ
di tɔ bhwood feŋ ɛ. Mot di nɛ bwoo ɔ, nyɛ ààgu sa di
edjóoaa tɛtɛ kwyɛl ɛ. 19 Yɛ kabɛ menabɛlka ɔ, mena
kwyɛlka ɛ, etɛɛ náá, Zɛɛb ɛ naleekan ɛkwyɛlka mena
sok. 20 Deenek, mot ɛ di eke náá: «Mɛ nɛ kwyɛl Zɛɛb»
da nyɛ bhina mɔn nyɛɛg ɔ, nyɛ é mot etsal. Tin, mot
ɛ di ààkwyɛl sɔ mot ɔ, mot nyɛ di bee ɔ, nyɛ tok nɛ
ghwyil ɛkwyɛl Zɛɛb mot nyɛ di ààbee ɔ. 21 Gwakeka
ɛtiŋ ɛ Klisto nadjɛ mena ɛ: mot di ekwyɛl Zɛɛb ɔ, goka
é nɛ ɛbaakwyɛl mɔn nyɛɛg.

5 Mot di emyaal náá, Yezu ɛ Klisto. Mot tak ɛ mɔn
Zɛɛb. Tin, mot di ekwyɛl Zɛɛb Sɛɛg ɔ, baakwyɛl
ɛ dɔɔ nɛ mɔn'ɛ. 2 Beeka dáa mena di egoka nɛ gu
náá, mena nɛ kwyɛl bɔɔ Zɛɛb ɛ. Ye é é ghɛŋ mena di
ekwyɛl Zɛɛb nɛ ɛbaal mɛtiŋ mɛ ɛ. 3 Etɛɛ náá, ɛkwyɛl
ɛ Zɛɛb ɛ, ɛlooba nɛ mɛtiŋ mɛ. E di'enek, mɛtiŋ mɛ
tak tok nɛ mezuk, 4 etɛɛ náá, bɔɔ Zɛɛb djas ɛ bot ɛ
zekwak esa e bɔs'ak ɔ. Tin, sa di esa náá, bot kwak
esa e bɔs'ak ɛ, ye é ɛdum ɛ koŋ ɛ lena nɛ Zɛɛb. 5 Ɛzɛ
aakwak esa e bɔs'ak? Ye é mot di nɛ ɛmyaal náá, Yezu
é Mɔn Zɛɛb ɔ. 6 Yezu Klisto é mot natuula kɔ bɔs'ak
ɔ, nyɛ naani tɔ mɛdii ɛ e sok nyɛ nadi eduwa Zɛɛb
ɛ. Ghiya yɛ naasee e ɛsyee ɛ lɛ. Nyɛ nabɛ é ààzyɛ nɛ
mɛdii nɛ mɛdii toto, nyɛ nabaazyɛ é nɛ ghiya. Tin,
Sisim na Dɛɛ ɛpelɛɛ náá, ye é tsɛɛtsɛ, etɛɛ náá, Sisim ɛ
etsɛɛtsɛ. 7 Ye é nɛ bɛtyaases ɛlɛl: 8 Ye é Sisim na Dɛɛ,
mɛdii zɛnɔɔ ghiya. Deenek, bɔɔ djas bɛlɛl nɛ gwakel.
9 Mena nɛ myaalka etɛp ee bot di ekaada mena ɛ,
ghuna yii Zɛɛb di ebaŋa bot ɛ, ye é nɛ boo mɛgham.
Ye é sa nyɛ nabaŋa bot dum nɛ Mɔn'ɛ ɛ. 10 Mot di
edum koŋ nɛ Mɔn Zɛɛb ɔ, mot tak ɛ nɛ gu etsɛɛtsɛ
etɛp nakaadaa nyɛ é tɔ lyem. Tin, mot di ààdum koŋ
nɛ Zɛɛb ɔ, bee ɛ náá, Zɛɛb ɛ mot etsal, etɛɛ náá, nyɛ
ààmyaal etɛp Zɛɛb nakaada bot dum nɛ Mɔn'ɛ ɛ. 11
Beea lɛŋ nakaadaa mena ɛ: Zɛɛb naadjɛ mena tsik na
kɔm-kɔm, tsik tak ɛ tɔ Mɔn'ɛ. (aiōnios g166) 12 Mot di ekɛ
sama wat nɛ Mɔn ɔ, nyɛ nɛ tsik tak. Tin, mot di ààkɛ
sama wat nɛ Mɔn Zɛɛb ɔ, nyɛ tok nɛ tsik tak. 13 Mɛ
kwyal bin etɛp bak ɛ étɛp bi neegu náá, bi ɛ nɛ tsik
na kɔm-kɔm, biyɔ bot ɛ di edum koŋ nɛ Mɔn Zɛɛb ɔ.
(aiōnios g166) 14 Ɛbwaalel ɛ mena dika nɛ yɛ nɛ nɛ ɛ, ye é
náá: e sok mena di ewaab sonok tɔ ɛkwosak ɛ lɛ ɛ,
nyɛ waagwak mena. 15 Ye goka ɛ, mena guka náá,
Zɛɛb nɛ gwak mendjaala mena. Mena nɛ baamyaal nɛ
tsɛɛtsɛ náá, mena waabelaka sa mena di ewaab nɛ nɛ
ɛ. 16 Tin, mot ɛ bee mɔn nyɛɛg esa mesyem dinaa, yɛ
aanàkɛswala nɛ nɛ ɛsyee ɔ, nyɛ goka é nyɛ djaala Zɛɛb
étɛp mɔn nyɛɛg'enɔk. E di'enek, Zɛɛb ɛ waadjɛ tsik nɛ
mɔn nyɛɛg tak. Yenek ɛ, étɛp bot ɛ di náá mesyem
aanàkɛswala nɛ nɔɔ ɛsyee ɔ. Tin, ye é nɛ syem wat di

ekɛswala nɛ ɛsyee, ye tok etɛp mbi yenek syem mɛ
di eke náá, bɛ djaala nɛ Zɛɛb. 17 Embee mɛsa djas ɛ
mesyem, tin, tɔ mesyem menek djas, ye ɛ́ nɛ mesyem
mɛ di náá yɛ aanàkɛswala nɛ ɛsyee ɛ. 18 Mena nɛ guka
náá, mot di náá, nyɛ ɛ́ mɔɔ Zɛɛb nɛ tsɛɛtsɛ ɔ, nyɛ tok
nɛ ghwyil ɛ baasesyem. Etɛɛ náá, Mɔn Zɛɛb ɛpebaal
nyɛ, e di'enek, dim mot mɛkɔŋ tok nɛ ghwyil kɔ lɛ.
19 Mena nɛ guka náá, menaka ɛ́ bɔn Zɛɛb, deenek,
bɔs'ak djas kɛ ɛ́ si bhel dim mot mɛkɔŋ. 20 Tin, mena
nɛ guka náá, Mɔn Zɛɛb eezezyɛ, deenek nyɛ eedjɛ
mena mɛtsɛlal étɛp mena neeguka tɛtɛ Zɛɛb. Deenek
menaka ɛ́ sama wat nɛ tɛtɛ Zɛɛb kɔ ɛsu ɛ Mɔn'ɛ Yezu
Klisto. Ye ɛ́ nyɛy ɛdi Zɛɛb nɛ tsɛɛtsɛ, ye ɛ́ nyɛy ɛdi tsik
na kɔm-kɔm. (aiōnios g166) 21 Bɔɔ bam, kyeeka bɛzɛɛb ɛ
naghisɛ!

Zaŋ yii Bhɔɔba

1 Ye ɛ́ mam paa, mɛ kwyaal mɛkana mak ɛ ɛ́tɛp
moma Zɛɛb nazesɛ́ɛ ɔ, bɛ nɛ bɔɔ bɛ mɛ di ekwyɛl
nɛ tsɛɛtsɛ ɔ. Ye tok mam nɛ mam di ekwyɛl bin, ye ɛ́
dɔɔ nɛ bot djas di gu etsɛɛtsɛ ɔ. **2** Bis kwyɛl bin ɛ etɛɛ
náá, etsɛɛtsɛ ɛ tɔ lena, yɛ aadi tɔ lena ɛ kɔm-kɔm. **(aiōn**
g165) **3** Beta náá, Zɛɛb sɛɛg bɛ nɛ Yezu Klisto mɔɔ Zɛɛb
sɛɛg sa mena enɛm nɛ embɛɛ, nɛ boo lyem ghoŋ, nɛ
egwyem etɛɛ náá, mena neekɛka tɔ tsik etsɛɛtsɛ nɛ
kwyɛl. **4** Mɛ naadyeebamyaala nɛ ɛgwak náá, bɛdhiiti
bɔɔ bɔ ɛpekɛ tɔ etsɛɛtsɛ dáa Zɛɛb Sɛɛg nalwom mena
náá, mena sa ɛ. **5** Nenak yak, gwaka sa mɛ di elɛɛ nɛ
nɔ ɛ, wɔy moma, dhjookwyɛlaka pak'enaka. Sa mɛ
di ekwyal wɔ wak'ak tok ɛtiŋ ɛ na bes, ye ɛ́ yii mena
nadjɛaa e mɛkɛn ɛ. **6** Deenek, kwyɛl ɛ e sok bi di kɛ tɔ
ɛlooba nɛ mɛtiŋ mɛ Zɛɛb ɛ. Beeka ɛtiŋ ɛ nadjɛaa bin e
mɛkɛn ɛ, ye ɛ́ náá, bi di tɔ kwyɛl. **7** Tin, mɛ lɛɛ bin
ɛtɛp bak ɛ etɛɛ náá, bot ɛ mɛkɔŋ moo ɛ́ ɛbuɛpe kɔ bɔs.
Bɛ ààkwyɛl ɛmyaal náá, Yezu Klisto naabatazyɛ kɔ
bɔs'ak nɛ nyel epuud. Ye ɛ́ deenek ɛ, mena aaguka
bot ɛ mɛkɔŋ nɛ bot ɛ swaka ɛ Klisto. **8** Bi ɛ́ kobaka,
ekaab náá, bi ɛzɛkɛpul mɛsa mɛ mena nasaka ɛ ɛ́tɛp bi
neebela bɛtɛ nɛ efute. **9** Mot ɛ di ààkɛ tyee mɛlyo ɛ
Klisto di elɛɛ ɔ, da nyɛ ɛ́ kɛ tyee sis nɛ yii Klisto nalyo
ɔ, mot'enɔk tok tɔ ɛgwakel bɛ nɛ Zɛɛb. Tin, Mot di ekɛ
tyee mɛlyo ɛ Klisto di elɛɛ ɛ, mot'enɔk ɛ tɔ egwakel bɛ
nɛ Zɛɛb sɛɛg nɛ mɔn'ɛ. **10** Tin, mot ɛzyɛ zɛbee bin,
ààbɛ náá nyɛ zyɛ bin nɛ mɛlyo mak ɔɔ, sa bi ààmyaal
nyɛ pɛ yibɔ, sa bi ààkoswos nyɛ swosak. **11** E di'enek,
mot aaswos nyɛ ɔɔ, bɛ nɛ nɛ moo ɛ́ bot ɛ boob wat tɔ
mbee mɛsa. **12** Mɛ aabaadiɛ nɛ bɛtɛ nɛ ɛtɛp e ɛlɛɛ bin,
tin, mɛ ààpakwyɛl náá mɛ kwyal yɛ kɔ ka mɛkana nɛ
mɛdii mɛ kwos. Tin, ɛkwosak ɛ lam ɛ náá, mɛ zyɛ pɛ
daa len ɛ́tɛp mɛ neezɛlii nɛ nen mam ɛmet. Etɛɛ náá,
mɛmyaala mena needi ɛnyɔɛpe. **13** Bɔɔ mɔɔ nyoog ee
Zɛɛb nazesɛ́ɛ ɔ, bɛ eeswos wɔ.

Zaŋ yii Elɛl

1 Ye ɛ́ mam paa, mɛ kwyal mɛkana mak ɛ nɛ Ghayus
mɔɔ nyaag'am mɛ di ekwyɛl nɛ etsɛɛtsɛ ɔ. **2** Mɔɔ
nyaag'am mɛ di ekwyɛl ɔ, mɛ kwyɛl ɛ náá, mɛsa djas
ee wɔ di esa ɛ, ye loo. Da wɔ baadi nɛ nyel ɛnyɔɛpe
dáa wɔ di ghiŋ tɔ Sisim ɛ. **3** Tin, mɛ nadyeebamyaala
eghɛŋ bɔn nyoog natuula, baŋa mɛ dáa wɔ di sosoob
tɔ etsɛɛtsɛ ɛ, nɛ dáa wɔ di ekɛ tɔ etsɛɛtsɛ ɛ. **4** Ye tok
nɛ dhiiti sonok di edjɛ mɛ mɛmyaala dhaa e sok mɛ di
egwak náá, bɔɔ bam ɛpekɛ ɛnyɔɛpe tɔ etsɛɛtsɛ ɛ. **5**
Mɔɔ nyaag'am mɛ di ekwyɛl ɔ, esosoob bɔ ɛpenyen tɔ
etɛp djas ee wɔ di esa nɛ bɔn nyoog ɛ, ye nakoozodi
náá bɛ ɛ́ bɛdjoŋ. **6** Tin, bɛdhiiti bot tɔ sama bot ɛ wɔ
nakwyee ɔ, bɛ naalɛɛ kwyɛl wɔ di nɛ yɛ nɛ nɔɔ ɛ, e
mis mɛ zɛɛga bot ɛ mendjaala mena. «Iyee» kwyeea
bɛ, étɛp bɛ neegoola mɛdjoŋ mɔɔ dáa ye di egoka nɛ
ɛsael tɔ ɛkwosak ɛ Zɛɛb ɛ. **7** Tin, bɛ naató kɛsa mɛsa
ɛ Klisto. Bɛ nató ɛ, bɔɔ ààmyaal sa wat nɛ bot ɛ di
ààdum koŋ nɛ Zɛɛb ɔ. **8** Ye goka ɛ́ náá, mena kwyeeka
mbi binɔk bot, etɛɛ náá, mena nɛ bɛ nɔɔ needi lɔɔg
wat tɔ ɛsa mɛsa mɛ ɛgoola etsɛɛtsɛ. **9** Mɛ kwyal ba
mɔɔ pes mɛkana mak ɛ étɛp bot ɛ zɛɛga mendjaala
men. Tin, Dhyotɛlɛf mot di esuu ɛdjɛɛd etɛp djas ɔ,
nyɛ ààkwyɛl ɛgwak sa mɛ di elɛɛ ɛ. **10** Étɛp tak ɛ dinaa,
e sok mɛ aazyɛ ɛ́ mɛ waalɛɛ embee etɛp djas ee nyɛ
di esa ɛ. Nyɛy mot di elɛɛ elɛŋ etsal nɛ embee etɛp
kɔ elo bina ɔ. Nyɛ ààpasik tin, nyɛ nɛ byen náá, bɔn
nyɛɛg bot ɛ di ezyɛ mɛdjoŋ ɔ, sulal pɛ daa lɛ. Nyɛ nɛ
lu bɛdhiiti bɔn nyɛɛg bina náá, bɛ nàmyaal náá bot ɛ
di ezyɛ mɛdjoŋ ɔ sulal pɛ yɔbɔ. Tin, nyɛ nɛ lu bɛ, nyɛ
nɛ sɔ bɛ tɔ zɛɛga bot ɛ mendjaala. **11** Deenek, mɔɔ
nyaag'am mɛ di ekwyɛl ɔ, nàbaŋa sa di àànyɔ ɛ, baŋa
sa dinaa, ye ɛ́ ɛnyɔɛpe ɛ. Tin, mot di esa enɛm esa ɔ,
nyɛ ɛ́ mɔɔ Zɛɛb. Mot di esa embee mɛsa ɔ, nyɛ ààgu
Zɛɛb. **12** Yɛ kabɛ Dhemetulus ɔ, bot djas ɛpelɛɛ enɛm
esa ee nyɛ di esa ɛ, nɛ etsɛɛtsɛ di tɔ ɛ lɛ ɛpelyal náá,
ye ɛ́ tsɛɛtsɛ. Bisɔ pe ɛpebaalɛɛ enɛm esa bɛ, tin, wɔ nɛ
gu náá, sa bis di elɛɛ ɛ ye ɛ́ tsɛɛtsɛ. **13** Mɛ aabaadiɛ nɛ
bɛtɛ nɛ etɛp e ɛlɛɛ wɔ, tin, mɛ ààkwyɛl náá mɛ kwyal
yɛ nɛ kwos nɛ mɛdii mɛ tak. **14** Mɛ ɛ́ nɛ ɛbwaalel náá,
mena waaboma tɔ mɛlu mak. E di'enek, menabɛl bɛbá
waamɔ. Beta náá, eghwyem di nɛ nɔ. Bɛsɔ bɔ eeswos
wɔ. Swosa bɔɔ bɛsɔ bina sa wɔ ààdjisa mot ngɔt.

Zuud

1 Ye ɛ́ mam Yude, kwom e mɛsa ɛ Yezu Klisto, mɔn
nyɛɛg ɛ Zak. Mɛ kwyal ɛ biyɔ mɛkana mak, biyɔ
bot ɛ Zɛɛb nazedjóo ɔ, biyɔ bot ɛ Zɛɛb sɛɛg di ekwyɛl
ɔ, biyɔ bot ɛ Yezu Klisto di ebaal ɔ. **2** Beta náá, Zɛɛb
djɛ bin bɛtɛ nɛ lyem ghoŋ, egwyem nɛ kwyɛl. **3** Bɔɔ
nyaag'am mɛ di ekwyɛl ɔ, mɛ nabɛ ɛ́ nɛ gwyes ɛkwyal
bin mɛkana kɔ ɛsu ɛ tsik na kɔm-kɔm Zɛɛb natsik
mena ɛ, deenek, ye goka ɛ́ náá, mɛ kwyal bin mɛkana
mak étɛp ɛdjɛ bin mɛghaaz, bi needuu tuub étɛp ɛdum
ɛ koŋ nɛ Zɛɛb nazedjɛaa kɔm-kɔm nɛ bot ɛ nadɛɛ ɔ.
4 Tin, bɛdhiiti bot ɛ na mbee mɛpek eezeni tɔ len
syaab. Bɛ ɛpeliig sa enɛm nɛ embɛɛ Zɛɛb'ena di elɛɛ ɛ,
étɛp bɛ neediyal mɛnyel dum nɛ embee mɛfulu mɔɔ.
Deenek, bɛ eelum koŋ nɛ Yezu Klisto sim Ghɛŋ'enaka,
sim lyoel'enaka. Tin, ekwyala naazelolɛɛ mbi feŋ di
ebwood bɛ ɛ. **5** Bela náá, bi eezegu etɛp binek djas
ɛnyɔɛpe. Deenek, mɛ kaada bin ɛ dáa Ghɛŋ natsik bɔɔ
Yisalaɛl pɛ kyee dik Eziptɛ ɛ, bhii tak, nyɛ naazɛgó
bot ɛ nadi ààdum koŋ nɛ nɛ ɔ. **6** Baataalaka dɔɔ nɛ
efofop nadi ààkwyɛl ɛdi e edi Zɛɛb nanɛɛg bɛ ɔ, bɔɔ ɛ
batadus edi bɛ nadidi ɔ. Wɔ gwaa, Zɛɛb zɛnɔɔ bɛ, kɔl
bɛ nɛ ekel eghwooz kɔm-kɔm. Bhii tak, nyɛ eezɛdiyal
bɛ tɔ ghooghom kɛkum e boo dwoo epɛ́ɛ bɔɔ. **(aïdios g126)** **7** Taalaka dɔɔ nɛ eghaada Sodɔm nɛ Ghomɔɔd,
zɛnɔɔ eghaada nadi e mengwoob ɛ: bot ɛ eghaada tak
nadi ɛ́ nɛ embee mɛfulu dáa efofop binɔk, bɛ nadi ɛ́
nɛ mbee mɛzɔ, nɛ dhiiti mɛzel mɛ ɛdi ɛbá ee Zɛɛb di
ààkwyɛl náá, ye sael ɛ. Tin, bɛ ɛ́ tɔ feŋ du na kɔm-kɔm.
Yenek ɛ, dáa Zɛɛb dul menabɛlka djas mɛlɔ ɛ. **(aiōnios g166)** **8** Bot ɛ nazeni tɔ len syaab ɔ, ye ɛ́ deenek ɛ bɛ
dyeebasa. Nɛ mbee esimza bɛ di nɛ yɛ ɛ, bɛ ɛpesyem
nɛ mɛnyel mɔɔ, bɛ ɛpebyasal eghɛŋ Zɛɛb, bɛ ɛpenyek
duma efofop di tɔ gwoo ɔ. **9** Tin, konyel Mesɛl kukuma
efofop nabɛ ɛ́ ààkosa yɛ. Tɔ ɛwɔ bɛ nɛ satan, e sok bɛ
nadi esuu muu ɛ Moiiz ɛ, fofop Mesɛl nabɛ ɛ́ ààkolee
nyɛ, nyɛ nazoke nɛ nɛ ɛ náá: «beta náá, Ghɛŋ wa
wɔ e feŋ!» **10** Bot binɔk lee ɛ sa bɛ di ààgu ɛ, sa bɛ
di egu ɛ, bɛ gu ye ɛ́ dáa bɛtit, bot ɛ di ààtiibal ɔ, ye
ɛ́ etɛp binek ɛ di esa náá, bɛ wo ze. **11** «Ha!» Kpaa-
ghoŋ nɛ nɔɔ, etɛɛ náá, bɛ naadu ko ɛ Kayin, bɛ eewo
ze dáa Bhalaam etɛp epata. Tin, bɛ nagwyɛ ɛ́ etɛɛ
náá bɛ naalyel elo dáa Koole. **12** Bɛ ɛ́ bot ɛ di ekus
ɛghuub, e sok bi di tɔ zɛɛga ɛbyoŋ ɛ ɛdɛ edee bi nɛ
bɔn nyɛɛg bin ɛ. E di'enek, bɛ bɔl ɛbyoŋ ɛ, ààbis mot,
ààbɛ nɛ syen, bɛ ɛ́ dáa eguud di ewo tɔ gwoo nɛ pup
ɛ, tin bhi kadi ɛ́ àànee. Bɛ ɛ́ dáa ele di ààwum ɛ ye
nakoozodi e mbu di egoka nɛ ɛwum ɛ. Tin, yɛ guaa
ɔɔ, yɛ waabaagwyɛ, gwyɛa sis. **13** Deenek, bɛ ɛ́ tyee
bhuuge boo dii mɛsɔn di dheegel ɛbuɛpe ɛ, bɛ wyisal
embee mɛfulu mɔɔ ɛ «pwaleŋ» e mis mɛ bot dáa boo
dii mɛsɔn dyeebawyisal eput esonok di emwasaa tɔ
tak ɛ. Bɛ ɛ́ dhatyee ekwyikwyen di ewo dáa ɛghwak
tɔ mɛdii ɛ. Tin, tɔ di mɛghomla, Zɛɛb naazekoobal
bɛ di na kɔm-kɔm. **(aiōn g165)** **14** Enɔk, bhaab'enaka yii
etɛn nɛ ebá bhis Adam, naaloolɛɛ náá: «Beeka, Ghɛŋ
ɛpezyɛ alu nɛ alu nɛ efofop bɛ nadɛɛ, **15** étɛp ɛzɛpɛ́ɛ
bot ɛ bɔs djas. Tin, nyɛ waakwyesal bot ɛ mesyem
ndjɛ sɔs, kɔ ɛsu ɛ embee mɛsa mɔɔ ee bɛ nasa nɛ Zɛɛb
ɛ. Dɔɔ nɛ embee mɛkpa mɛ bot ɛ mesyem di ààkaab
bot ɔ nalelóo nyɛ ɛ́.» **16** Bot binɔk, tok nɛ mɛmyaala tɔ
elyem bɔɔ, mɛsa mɔɔ ɛ etaŋal, bɛ kɛ ɛ́ dáa elyem bɔɔ
di ekwos ɛ. Bɛ lii nɛ bot ɛ nɛ ɛbet, bɛ nɛ sa mɛkɔŋ kɔ
elo e bot, étɛp bɛ neebela sa bɛ di esaŋ ɛ. **17** Yɛ kabɛ
biyɔ ɔ, bɔɔ nyaag'am mɛ di ekwyɛl ɔ, taalaka mɛkpa
mɛ bot ɛ lwoma ɛ Ghɛŋ'enaka Yezu Klisto nagoola bin
ɛ. **18** Ye nabɛ ɛ́, bɛ eelɛɛ nɛ nen náá: «e mɛsik mɛ bɔs,
yɛ aadi ɛ́ nɛ bot aawyii bin, bɛ aazodi ekɛ ɛ tɔ mbee
mɛkwosak mɛ elyem bɔɔ.» **19** Bɛ ɛ́ binɔk, bot ɛ ɛzɛm,
bot ɛ di ewa mbɛk ɔ, bɛ tok nɛ sisim ɛ Zɛɛb tɔ lɔɔ, bɛ kɛ
ɛ́ nɛ ɛkwosak ɛ epuud bɔɔ tyee bɛtit. **20** Yɛ kabɛ biyɔ
bɔɔ nyaag'am mɛ di ekwyɛl ɔ, saka náá, tsik'en kɛkɔ
e dɛɛ ɛdum ɛ koŋ len nɛ Zɛɛb, Djaalaka nɛ mɛbwala
mɛ Sisim na Dɛɛ. **21** Waka lyem tɔ kwyɛl ɛ Zɛɛb, étɛp
ɛbwood dwoo Ghɛŋ'enaka Yezu Klisto aadjɛ mena tsik
na kɔm-kɔm kɔ ɛsu ɛ lyem ghoŋ'ɛ. **(aiōnios g166)** **22** Dika
nɛ ghoŋ nɛ bot ɛ di ekaab ɛdum ɛ koŋ ɔ. **23** Deenek, ye
ɛ́ nɛ bɛdhiiti bot ɛ dinaa, bi ɛ nɛ ghwyil ɛ tsik bɛ e
ɛwyisal ɛ bɛ tɔ du epɛ́ɛ ɔ. Yɛ kabɛ bɛdhiiti bot ɔ, dika
nɛ lyem ghoŋ nɛ nɔɔ, dika nɛ etsoŋ, eghɛŋ bi nɛ bɛ
nɔɔ ɛdi edi wat ɔ, ekaab náá, bɛ ɛzɛkɛful bin elo nɛ
mbee mɛfulu mɔɔ. **24** Dum nɛ mot di ebaal bin étɛp bi
needi ààsyem, mot di nɛ ghwyil ɛ baadis bin mesyem
etɛɛ náá, bi needi dɛɛ, nɛ mɛmyaala tɔ duma yɛ, **25** nɛ
sim Zɛɛb'enaka ngɔt, mɛtsik-bot menaka, kɔ lo ɛ Yezu
Klisto Ghɛŋ'enaka. Beta náá, duma, nɛ mɛbwala, nɛ
ngek'ɛ dɔɔ nɛ ekukuma bɛ, di nɛ nɛ nenak, kɔm-kɔm
sii nɛ kɔm! Ye di deenek! **(aiōn g165)**

ɛ Sisim Zaŋ nabee

1 Mɛkana mak ɛ́ nɛ etɛp nadi tɔ sɔ ee Yezu Klisto
nawyisal yɛ popoopwon ɛ. Zɛɛb natel nyɛ etɛp tak
ɛ, étɛp nyɛ neelyaal bot ɛ mɛsa mɛ sa di ye eezekɔ nɛ
ɛsael ɛ. Deenek, Yezu naakyeed fofop'ɛ pɛ dáa Zaŋ
mot-mɛsa mɛ, etɛɛ náá, nyɛ neetel nyɛ etɛp binek. **2**
Mam tsaa-sɛs Zaŋ mɛ lɛɛ ɛ́ náá, etɛp djas mɛ nabee ɛ,
ye ɛ́ mɛkpa mɛ Zɛɛb nɛ etsɛɛtsɛ ee Yezu Klisto natel
mɛ ɛ. **3** Mɛmyaala nɛ mot di elaa mɛkana mak ɔ,
mɛmyaala nɛ mot di egwak mɛkpa mɛ di edus pɛ daa
Zɛɛb, da nyɛ ɛ́ di elooba ɛnyɔɛpe nɛ etɛp di kwyala
wak ɛ! Etɛɛ náá, ɛwala di náá, etɛp binek djas aasael ɛ
yɛ eezekunaa. **4** Ye ɛ́ mam Zaŋ, mɛ eeswos bot ɛ zɛɛga
mendjaa mendjaala etɛn nɛ ebá di pɛ kyee dik Azi ɛ.
Beta náá, enɛm nɛ embɛɛ nɛ egwyem di nɛ nen nɛ din
ɛ Zɛɛb mot di ɔ, mot nadi ɔ, mot di ezyɛ ɔ. Beta náá,
esisim etɛn nɛ ebá dyeebadi sok bhwoob bóó mɛkoozi
mɛ ɔ, djɛ bin egwyem. **5** Beta náá, Yezu Klisto, mot di
tsaa-sɛs tɔ esosoob ɔ, mot di mot mɛkɛn nagomelaa
pak myoŋ ɔ, mot di mɔn Mɛkoozi mɛ bɛmɛkoozi mɛ di
kɔ ɛko ɛ bɔs'ak ɔ, djɛ bin egwyem. Klisto nɛ kwyɛl
ɛ mena, nyɛ naapɛk mena tɔ mesyem nɛ ɛka nyel
ɛmet buwa. **6** Nyɛ eesa náá, mena dika ɛyoŋ ɛ bɛghaa-
Zɛɛb étɛp ɛsa mɛsa mɛ Zɛɛb Sɛɛg. Beta náá, duma nɛ
mɛbwala di nɛ nɛ kɔm-kɔm sii nɛ kɔm! Amɛn. **(aiōn g165)** **7** Beeka, nyɛ ɛpezyɛ tɔ eguud! Bot djas ɛ waabee
nyɛ nɛ mis mɔɔ, dɔɔ nɛ bot ɛ nalum nyɛ nɛ ɛkɔɔ ɔ,
membyak djas di kɔ ɛko ɛ bɔs ɛ waadje ɛgwyɛ kɔ ɛsu ɛ
lɛ. Tsɛɛtsɛ! Amɛn. **8** Ghɛŋ Zɛɛb ke ɛ́ náá: «Mɛ ɛ́ Alfa nɛ
Omegha», mot di ɔ, mot nadi ɔ, mot di ezyɛ ɔ, Zɛɛb
Mɛkaake. **9** Ye ɛ́ mam Zaŋ, mɔn ɛ nyɛɛg'en, mot di
egyee nɛ nen tɔ mezuk ɔ, mot di egyee nɛ nen tɔ zii
sama nɛ Yezu ɔ. Mɛ naakyeedaa nɛ bhel pɛ kyee dik
ghola Patmɔs kɔ ɛsu ɛ esosoob bam dum nɛ mɛkpa ɛ
Zɛɛb, nɛ etɛp mɛ nagoola kɔ ɛsu ɛ Yezu ɛ. **10** Tin, ɛ́ ɛlu
ɛ Ghɛŋ, dhiiti dwoo yenga, Sisim na Dɛɛ naazɛmɛt
mɛ. Mɛ naazɛgwak dhiiti gwood eelɔɔ bhis koŋ'am
ɛlyelɛpe tyee tɔŋ. **11** Gwood tak nake nɛ nam ɛ náá:
«Etɛp wɔ di ebee ɛ, kwyala yɛ tɔ mɛkana da wɔ kyeed
yɛ pɛ ezɛɛga mendjaa mɛ mendjaala etɛn nɛ ebá bak:
zɛɛga mendjaala ghaada Efɛɛz nɛ yii Similin, nɛ yii
Pɛɛlgham nɛ yii Tyatiid nɛ yii Saaldɛs nɛ yii Filadhɛlfi
zɛnɔɔ yii Laodhise.» **12** Tin, mɛ naazɛliigel étɛp ɛdjoak
mot nadi elii nɛ nam ɔ, wɔ gwak mɛ zɛbee dhiiti
sa di ekɛla elama etɛn nɛ ebá nalulaa nɛ lɔɔad. **13**
Kuku elama binek, ye nadi ɛ́ nɛ dhiiti djema ee nɔŋel
nɛ Mot. Nyɛ nabɔt ɛ dhiiti ndjookuwa na gɔlɔlɔɔ nɛ
mbaab nasaa nɛ lɔɔd ɛ. **14** Bhoo lo'ɛ nadi ɛ́ mɛpum
dhaa tyɛ dáa ɛpyaab, mis mɛ nadi ekas dáa gel du,
15 mɛko mɛ nadi ɛ́ tɔɔbelaa dáa gwooz tɔ boo du.
Gwood'ɛ nadi egek ɛ́ ɛkɛɛ bhuughe boo dii mɛsɔn. **16**
Tɔ mbɔ eghɛŋ bɛ, nyɛ namɛt ɛ ekwyikwyen etɛn nɛ
ebá. Nuub'ɛ nadi ewyisal pɛl na wol-wol. Bhwoob'ɛ
nadi ekas ɛlyelɛpe dáa mɛkas mɛ gwyes ɛ́ kuku dwoo.
17 Eghɛŋ mɛ nabee nyɛ ɛ, wo gwaa, mɛ zɛghaaga si
mɛko mɛ ɛkɛɛ mot di náá, nyɛ eezegwyɛ ɔ. Tin, nyɛ
eezɛkɛl mbɔ e ghɛŋ bɛ kɔ lam. É di'enek, nyɛ eezɛke
nɛ nam náá: «Nabem ba, mam ɛ́ di Mɛkɛn nɛ Mɛsik. **18**
Mam ɛ́ di mot di nɛ tsik ɔ, mɛ naagwyɛ, tin, nenak,
mɛ moo ɛ́ nɛ tsik kɔm-kɔm sii nɛ kɔm. Deenek, mam ɛ
di nɛ ghwyil kɔ ɛsyee. Mam ɛ di nɛ ghwyil kɔ dɛl ɛ bot
ɛ nazegwyɛ ɔ. **(aiōn g165, Hadēs g86)** **19** Kwyala sa wɔ bee
ɛ: sa di ɛ, nɛ sa aazyɛ ɛ. **20** Gwaka ɛsuk mɛbwala mɛ
ekwyikwyen etɛn nɛ ebá wɔ bee tɔ mbɔ e ghɛŋ bam ɛ,
nɛ ɛsuk ɛ mɛbwala mɛ elama etɛn nɛ ebá nasaa nɛ
lɔɔd ɛ. Ekwyikwyen etɛn nɛ ebá kwyɛl ɛlyaal ɛ, efofop
yii ezɛɛga mendjaa mɛ mendjaala etɛn nɛ bɛbá. Tin,
elama etɛn nɛ ebá binek kalyaal ɛ, ezɛɛga mendjaa mɛ
mendjaala etɛn nɛ ebá.»

2 «Kwyala fofop ndjaa mendjaala ghaada Efɛɛz
mɛkana náá: «Mot di nɛ ekwyikwyen etɛn nɛ ebá
tɔ mbɔ e ghɛŋ bɛ ɔ, mot di ekɛ kuku dhiiti sa di kɛlaa
elama etɛn nɛ ebá nalulaa nɛ lɔɔd ɔ, lɛɛ ɛ́ náá: **2** Mɛ nɛ
gu mɛsa mɔ, mɛ nɛ gu mezuk mɔ, mɛ nɛ gu zii wɔ di
nɛ yɛ ɛ. Mɛ nɛ gu náá, wɔ ààmaad bot ɛ di esa ɛbiyo ɔ.
Wɔ naasaŋ ɛgu bot ɛ di ekɔɔ bot náá, bɛ ɛ́ bot ɛ lwoma
ɔ, batakɛgu náá, bɛ tok bot ɛ lwoma, bɛ kɔɔ bot ɛ kɔa.
3 Wɔ ɛ́ nɛ zii, wɔ naazuk étɛp'am, ɛ́ di'enek, wɔ nabɛ ɛ́
nɛ mɛghaaz. **4** Tin, mɛ ɛpekwyɛl ɛdul wɔ mɛlɔ: wɔ
ààkakwyɛl mɛ dáa wɔ nadi ekwyɛl mɛ ɛ́ mɛkɛn ɛ. **5**
Taala wɔy wɔ ɛmet di wɔ wo ɔ! Swoola mɛfulu mɔ,
da wɔ ɛ́ sa mɛsa mɛ wɔ nasesa sok ɛ́ mɛkɛn ɛ. Tin,
wɔ byen ɛswola ɔɔ, mɛ aazyɛ pɛ daa lɔ da mɛ ɛ́ dis
lama yɔ ɛ́ di di ɔ. **6** Tin, wɔ ɛ́ nɛ sa wat mɛ di emyaala
nɛ nɔ kɔ ɛsu ɛ tak ɛ: ye ɛ́ náá, wɔ nɛ bhina mɛsa mɛ
zɛɛga bot ɛ di edjóoaa eNikolayit, yii mam ɛmet di
ebhina ɛ. **7** «Beta náá, mot di nɛ mɛlɔ ɔ, nyɛ gwak,
sa Sisim di elɛɛ nɛ ezɛɛga mendjaala ɛ! «Tin, nɛ bot
aakwak ɔ, mɛ aadjɛ bɛ bum le tsik di tɔ Paladi Zɛɛb
ɛ.» **8** «Kwyala fofop ndjaa mendjaala ghaada Similin
mɛkana náá: «Mot di mɛkɛn nɛ mɛsik ɔ, mot nagwyɛ
da gom ɔ, lɛɛ ɛ́ náá: **9** Mɛ nɛ gu mezuk mɔ nɛ edjel bɔ.
Gua náá, wɔ ɛ́ mot ekum. Mɛ nɛ gu mɛbhekel mɛ bot ɛ

di eke náá, bɛ é bot ɛ mbyak eYuda ɛ di ebyak wɔ ɔ.
Bela náá, bɛ tok bot ɛ mbyak eYuda: bɛ é bot ɛ zɛɛga
Satan. 10 Nabem kɛŋ nɛ mezuk ee wɔ aaboma nɛ yɛ ɛ.
Gwaka: Dim mot mɛkɔŋ ɛ waawa bin tɔ mɛbhowal, nyɛ
waawa bɛtɛ nɛ bot pak'en e membok, bi é waatiigaa
edi mɛlu kam. Tin, dia sosoob kɛkum dwoo ɛsyee ɛ
lɔ, é di'enek, mɛ aadjɛ wɔ kɔtɔ duu e tsik na kɔm-
kɔm. 11 «Beta náá, mot di nɛ mɛlɔ ɔ, nyɛ gwak, sa
Sisim di elɛɛ nɛ ezɛɛga mendjaala ɛ! «Bot aakwak ɔ, bɛ
aanàkwaakabaagwyɛ ngwyɛa sis.» 12 «Kwyala fofop
ndjaa mendjaala ghaada Pɛɛlgham mɛkana náá: «Mot
di nɛ pɛl na wol-wol é mbɔ ɔ lɛɛ é: 13 Mɛ nɛ gu edi wɔ
di ɔ: di Satan di ndiidel kɔ bóó mɛkoozi mɛ ɔ. Wɔ é
sosoob nɛ nam, wɔ ààpakat ɛdum ɛ koŋ ɛ lɔ nɛ nam,
ye nakoozobɛ eghɛŋ Atipas mot nadi tsaa-sɛs yam tɔ
esosoob nagóaa pɛ da len, edi Satan di ɔ. 14 Tin, mɛ é
nɛ dhiiti ba bɔɔ esonok di náá, mɛ aadul wɔ mɛlɔ étɛp
tak ɛ: tɔ zɛɛga mendjaala mɔ, wɔy é nɛ bɛdhiiti bot
ɛ di náá, bɛ ɛpedu mɛlyo mɛ Bhalaam ɔ. Bhalaam é
mot nadi ebesal mɛkoozi Bhalak náá, nyɛ laab bɔn ɛ
Yisalaɛl étɛp bɛ needɛ bɛtit ɛ nakaa bɛnaghisɛ yɛ ɛ
ebuwa ɔ, nɛ ɛdjaaz bɛ é mɛzɔ. 15 Deenek, ye é pe ɛ nɛ
bɛdhiiti bot ɛ di náá, bɛ ɛpedu mɛlyo mɛ Nikolayit
pɛ daa lɔ. 16 Swoola mɛfulu mɔ. Ye di ààbɛ deenek
ɔɔ, mɛ aanàbɔya nɛ ɛzyɛ pɛ daa lɔ, da mɛ ɛlumla nɛ
bot binɔk nɛ pɛl di ewyis tɔ nuub'am ɛ. 17 «Beta náá,
mot di nɛ mɛlɔ ɔ, nyɛ gwak, sa Sisim di elɛɛ nɛ ezɛɛga
mendjaala ɛ! «Nɛ bot ɛ aakwak ɔ, mɛ aadjɛ bɛ edee e
syela di edjóoaa Man ɛ. Mɛ waadjɛ mot nɛ mot ɛkok ɛ
na puu. Pɛ kɔ ɛkok ɛ tak é nɛ ekwyala din na bes bot
di ààgu, ye di ààbɛ mot di ebela yɛ ɔ.» 18 «Kwyala
fofop ndjaa mendjaala ghaada Tyatiid mɛkana náá:
«Mɔn ɛ Zɛɛb, mot mis mɛ di egel dáa boo ngel du ɔ,
mot mɛko mɛ di tɔɔbelaa dáa gwooz tɔ boo du lɛɛ é
náá: 19 Mɛ nɛ gu mɛsa mɔ, nɛ kwyɛl'ɔ, nɛ esosoob bɔ,
mɛ nɛ gu ɛsa ɛ lɔ, zɛnɔɔ zii yɔ. Deenek, mɛ eezegu
mos náá, mɛsa mɛ wɔ kadi esa mos'aak eedhaa yii
mɛkɛn. 20 Tin, mɛ ɛpekwyɛl ɛdul wɔ mɛlɔ: wɔ ɛpedjɛs
Jezabɛl, moma di ekɔɔ bot ɔ, nyɛ di ngoolel-mɛkpa ɛ
Zɛɛb. Mɛlyo mɛ ɛpesa é náá, bot ɛ mɛsa mam wo ze,
ye é ɛpedjɛs bɛ náá, bɛ sa mɛzɔ nɛ ɛdɛ bɛtit ɛ nakaa
bɛnaghisɛ ebuwa ɛ. 21 Mɛ eebet nyɛ ba mɔɔ pes ɛwala
etɛɛ náá, nyɛ neeswoola mɛfulu. Tin, nyɛ ààkwyɛl ɛkat
mɛzɔ mɛ. 22 Étɛp tak ɛ di náá, mɛ aadum nyɛ si kɔ
goŋ mezuk. Mɛ waawa bot ɛ di egyee sama nɛ nɛ é sa
mɛzɔ ɔ tɔ boo mezuk. Ye é di náá, bɛ eeswoola mɛfulu
mɔɔ da bɛ é bet ɛdu ɛ nyɛ ɔɔ, mezuk mɛ tak aanàbela
bɛ. 23 Mɛ waagó bɛdjekel bɛ. Tin, ezɛɛga mendjaala
djas aagu náá, ye é mam ɛ di egu esiiza nɛ mɛkwosak
mɛ bot ɛ bɔs. Mɛ waawa mot nɛ mot efute e mɛsa
mɛ nyɛ nasa ɛ. 24 Yɛ kabɛ biyɔ bot ɛ zɛɛga mendjaala
mɛ ghaada Tyatiid ɔ, biyɔ bot ɛ di ààdu embee mɛlyo
menek ɔ, biyɔ bot ɛ di ààsaŋ ɛgu é sa di edjóoaa “esa
e syela e Satan ɔ” gwakeka sa mɛ di elɛɛ nɛ nen ɛ:
mɛ ààpabaadjɛ bin dhiiti ɛbɛp. 25 Tin, sa bi zebela é,
mɛtka yɛ ghiŋ kɛkum ɛwala mɛ aazyɛ ɛ. 26 «É di'enek,
mot aakwak ɔ, mot aasa ɛkwosak ɛ lam kɛkum dwoo
mɛsik ɔ, mɛ waadjɛ nyɛ ghwyil kɔ membyak djas. 27
Nyɛ aadjɛɛd bɛ é nɛ sek ghwooz, nyɛ waatwaal bɛ dáa
mɛbhe mɛ dyak. 28 Saag'am ɛ nadjɛ mɛ ekukuma e
tak. Mɛ waadjɛ nyɛ dɔɔ nɛ kwyikwyen e mɛlem. 29
«Beta náá, mot di nɛ mɛlɔ ɔ, nyɛ gwak, sa Sisim di
elɛɛ nɛ ezɛɛga mendjaala ɛ!»

3 «Kwyala fofop ndjaa mendjaala ghaada Saad
mɛkana náá: «Mot di nɛ eSisim etɛn nɛ ebá e Zɛɛb,
nɛ ekwyikwyen etɛn nɛ ebá ɔ lɛɛ ɛ: Mɛ nɛ gu mɛsa
mɔ, mɛ nɛ gu náá, wɔ é nɛ dék dáa mot di nɛ tsik ɔ,
ghuna wɔ eezegwyɛ. 2 Dia ndjem, djɛa mɛghaaz nɛ
sa lik tɔ lɔ ɛ, sa di ekunaa nɛ ɛgwyɛ ɛ. Etɛɛ náá, mɛ
eebee náá, wɔ tok nɛ mbɛɛ mɛsa mɛ di enyɔ é mis
mɛ Zɛɛb'am ɛ. 3 Taala mɛlyo mɛ wɔ nazebela ɛ, nɛ
tyee wɔ nazegwak ɛ. Dia sosoob nɛ yɛ, da wɔ é swoola
mɛfulu mɔ. Tin, wɔ di ààdi ndjem ɔɔ, wɔ aasɛka mɛ pɛ
daa lɔ é zaka dáa mot djii, wɔ àànakwaagu ɛwala ee
mɛ aatuula ɛ. 4 É di'enek, ye é nɛ bɛdhiiti bɔn ɛ nyoog
pɛ ghaada Saad di náá, bɛ ààpasa náá, ekaad bɔɔ ni
mendi. É di'enek, bɛ é bot ɛ di egoka nɛ ɛbɔt ekaad na
puu, étɛp bɛ neekɛ ngoŋ lɔɔg sama nɛ nam. 5 «Tin,
mot aakwak ɔ, nyɛ waabɔt ekaad na puu. Tin, mɛ
aanàkwaadis din ɛ lɛ tɔ mɛkana mɛ tsik, mɛ waamyam
é mis mɛ Saag'am, nɛ é mis mɛ efofop náá, nyɛ é
ngbam. 6 «Beta náá, mot di nɛ mɛlɔ ɔ, nyɛ gwak, sa
Sisim di elɛɛ nɛ ezɛɛga mendjaala ɛ!» 7 «Kwyala fofop
ndjaa mendjaala ghaada Filadhɛlfi mɛkana náá: «Mot
eDɛɛ, mot etsɛɛtsɛ lɛɛ ɛ, nyɛ é mot di nɛ sap ɛ mɛkoozi
Dhavid ɔ, é ghɛŋ nyɛ di edi ɛ, ye tok nɛ mot aadiyal, é
ghɛŋ nyɛ di ediyal ɛ, ye tok nɛ mot aadii: 8 Mɛ nɛ
gu mɛsa mɔ, sok bhwoob'ɔ mɛ eedii ɛbɛ ɛ ndjaa di
náá, dhiiti mot tok nɛ ghwyil ɛdiyal ɛ. Etɛɛ náá, wɔ
tok nɛ ghwyil ɛbuɛpe, wɔ eelooba nɛ mɛkpa mam, wɔ
ààpaswonal mɛ. 9 Beeka sa mɛ aasa nɛ bot ɛ zɛɛga
Satan ɛ, bot ɛ di ekɔɔ bot náá, bɛ é bot ɛ mbyak eYuda
ghuna bɛ tok bot ɛ mbyak eYuda ɔ: mɛ waapus bɛ nɛ

bhel náá, bɛ zɛkwyit mɛboŋ si mɛko mɔ étɛp bɛ neegu náá, mɛ nɛ kwyɛl wɔ. 10 Dáa ye di náá, wɔ eelooba nɛ ɛtiŋ ɛ ɛwa zii ɛ, mam pe ɛ́ mɛ waabaal wɔ ɛ́ ghɛŋ mezuk aazyɛ kɔ ɛko ɛ bɔs étɛp ɛwa bot tɔ mɛbhowal ɛ. 11 Mɛ moo aazyɛ. Baala ɛnyɔɛpe sa wɔ di nɛ yɛ ɛ, etɛɛ náá, mot needi ààdɛk kɔtɔ duu yɔ. 12 «Mot aakwak ɔ, mɛ waasa náá, nyɛ di ɛgwyiŋ tɔ ndjaa Zɛɛb'am, nyɛ aanàbaawyis pɛ kel. Mɛ waakwyal din ɛ Zɛɛb'am kɔ lɛ, dɔɔ nɛ din ɛ ghaada Zɛɛb'am, Yeluzalɛm na bes di edus pɛ tɔ gwoo pɛ daa Zɛɛb'am ɛ. Mɛ waakwyal dɔɔ nɛ din ɛ lam na bes pɛ kɔ lɛ. 13 «Beta náá, mot di nɛ mɛlɔ ɔ, nyɛ gwak, sa Sisim di elɛɛ nɛ ezɛɛga mendjaala ɛ!» 14 «Kwyala fofop ndjaa mendjaala ghaada Filadhɛlfi mɛkana náá: «Mot di edjóoaa Amɛn ɔ, sosoob tsaa-sɛs ɔ, etsɛɛtsɛ ɔ, mot mɛkɛn kɔ esa ee Zɛɛb nakus kɔ bhwak ɔ lɛɛ ɛ: 15 Mɛ nɛ gu mɛsa mɔ, mɛ nɛ gu náá: Wɔ àògoo, wɔ àòtela pe. Ye ɛ́ pe di ɛ́ di náá, wɔ ɛpegoo nɛghu wɔ ɛpetela ɔɔ! 16 Tin, dáa ye di náá, wɔ ɛ́ pak mɛgoo nɛ mɛtela ɛ, wɔ àògoo, wɔ àòtela, mɛ waago wɔ daa dhoo. 17 Wɔ ke ɛ́ náá: "Mɛ ɛ́ mot ekum, mɛ moo ɛ́ nɛ bɛtɛ nɛ mɛvu, mɛ tok esaa dhiiti sonok." É di'enek, wɔ àògu mbi mot mezuk, mot mɛbɔs, djel mot, mot edhim, mot eduuba wɔ di ɛ. 18 Dum nɛ tɛp tak ɛ mɛ di edjɛ wɔ mɛlyo náá, wɔ bɔm tɛtɛ lɔɔd di náá, yɛ eezedisaa mendi nɛ du ɛ pɛ daa lam. Deenek ɛ́ wɔ aadi tɛtɛ mot ekum. Da wɔ ɛbaabɔm ekaad e na puu, étɛp ɛsel ben toto yɔ, étɛp wɔ needi àòbɛ nɛ syen ɛdi ɛ ben toto. Wɔ ɛ́ bɔm dɔɔ nɛ met mɛ ɛgwom ɛ mis mɔ étɛp, wɔ neebaanyaa sok. 19 Mɛ nɛ biyo nɛ bot ɛ mɛ di ekwyɛl ɔ, mɛ nɛ wa bɛ ɛ́ feŋ. Tin, wa lyem tɔ mɛsa, da wɔ ɛ́ swoola mɛfulu. 20 Gwaka, mɛ eetyaa ɛ́ ɛbɛ ɛ ndjaa, mɛ ɛpediig. Mot ɛ gwak gwood'am da nyɛ ɛ́ dii ɛbɛ ɛ ndjaŋ'ɛ ɔɔ, mɛ waani tɔ ndjaŋ'ɛ. Tin, mɛ waadɛ edee ɛ́ di wat bis nɛ nɛ, nyɛy nɛ nam. 21 «É di'enek, mot aakwak ɔɔ, mɛ waasa náá, nyɛ di sama nɛ nam kɔ bóó mɛkoozi mam. Ye ɛ́ dáa mam, mɛ eekwak bhii tak, mɛ eebe di sama nɛ Saag'am kɔ bóó mɛkoozi mɛ. 22 «Beta náá, mot di nɛ mɛlɔ ɔ, nyɛ gwak, sa Sisim di elɛɛ nɛ ezɛɛga mendjaala ɛ!»

4 Bhii tak, dhiiti sonok naazɛtelaa mɛ, wɔ gwak mɛ zɛbee dhiiti ɛbɛ ndjaa zokazɛbɛŋel pɛ tɔ gwoo. Tin, gwood mɛ nagwak elii nɛ nam sok ɛ, gwood nadi egek dáa tɔŋ ɛ, eezɛke nɛ nam náá: «Byeta pɛ kak, mɛ lyaal wɔ sa aatuula bhii tak ɛ.» 2 Kasɛka ɛ, Sisim eezɛmɛt mɛ. Ye nabɛ ɛ́ nɛ bóó mɛkoozi pɛ tɔ gwoo, kɔ bóó tak ye nabɛ ɛ́ nɛ mot ndiindil. 3 Mot nadi ndiindil kɔ bóó mɛkoozi tak ɔ, bhwoob'ɛ nadi ɛ́ ɛkasɛpe dáa mɛkok mɛ mɛtaŋ di edjóoaa yaspɛ nɛ saaldwan ɛ. É di'enek, kɔ ɛko ɛ lɛ nadi ɛ́ nɛ dhiya na kas-kas dáa ɛkok ɛ di edjóoaa emelood ɛ naatyɛ kɔ bóó mɛkoozi mɛ tak. 4 É mengwoob mɛ bóó mɛkoozi tak, ye nabɛ ɛ́ nɛ bɛdhiiti mɛbhóó mɛkam-mɛmbá nɛ ená. Tin, kɔ mɛbhóó menek, bɛpaa mɛkam-mɛmbá nɛ ená nadi ɛ́ mendiindel kɔ tak. Bɛ nadi ɛ́ nɛ ekaad na puu ɛ́ mɛnyel, nɛ ekɔtɔ bɛghɛŋ nasaa nɛ lɔɔd ɛ ɛ́ elo. 5 Mengwyes, bhyeed nɛ bɛghɛl ɛko nadi ewyis kɔ bóó mɛkoozi menek. Sok bhwoob bóó mɛkoozi, ye nabɛ ɛ́ nɛ elama etɛn nɛ ebá nadi egoo ɛlyelɛpe ɛ, mengel mɛ elama binek ɛ́ eSisim etɛn nɛ ebá ɛ Zɛɛb. 6 Sok bhwoob bóó mɛkoozi menek, ye nabɛ ɛ́ nɛ dhiiti sonok ɛkɛɛ boo dii mɛsɔn ɛ́ djhaazal dáa ɛkok ɛ mɛtaadak, dáa ɛkok na dhyaaz-dhyaaz. Tin, kuku bóó mɛkoozi nɛ ɛ́ mengwoob mɛ tak, ye nabɛ ɛ́ nɛ dhiiti membi mɛ edjema ená di nɛ tsik ɔ. É mɛnyel mɔɔ, ye nadi ɛ́ nɛ ebhum emis pɛ mɛbhwoob nɛ pɛ ekoŋ bɔɔ. 7 Djema di nɛ tsik ɔ, yii mɛkɛn pak'ɔɔ nadi enɔŋel ɛ nɛ boo ghee, yii bhɔɔba nadi enɔŋel ɛ nɛ mɔn ngɔmbɛ, yii elɛl, bhwoob'ɛ nadi ɛ́ dáa yii mot, yii ená, nakadi enɔŋel ɛ́ nɛ bhyel ɛ́ pilal. 8 Pak edjema ená di nɛ tsik binɔk ɔ, ngɔt-ngɔt nadi ɛ́ nɛ mɛbhap etɛn nɛ wat, mɛ nyel mɔɔ nɛ si mɛbhap mɔɔ nadi ɛ́ «kpeeŋ» nɛ mis e tak. Tin, mwos nɛ pum bɛ nadi edjeeb àòwala náá: «Dɛɛ, Dɛɛ, Dɛɛ, Ghɛŋ Zɛɛb, Zɛɛb Mɛkake, nyɛy ɛ́ nadi, nyɛy ɛ́ di, nyɛy ɛ́ di ezyɛ!» 9 É mɛwala djas, edjema di nɛ tsik ɔ binɔk nadi edjeeb étɛp ɛdjɛ duma, nɛ duu, nɛ ɛghaapɛɛ mot di ndiindil kɔ bóó mɛkoozi ɔ, mot di nɛ tsik kɔm-kɔm sii nɛ kɔm ɔ, (aiōn g165) 10 bɛpaa mɛkam-mɛmbá nɛ ená naazɛghaaga si, sok bhwoob mot di pɛ kɔ bóó mɛkoozi ɔ, bhii tak bɛ eezɛkwyit mɛboŋ mɔɔ si, sok bhwoob mot di nɛ tsik kɔm-kɔm sii nɛ kɔm ɔ. Bɛ naadis ekɔtɔ bɛghɛŋ bɔɔ lóo yɛ sok bhwoob bóó mɛkoozi, bɔɔ eke náá: (aiōn g165) 11 «Ghɛŋ, Zɛɛb'es, wɔy ɛ́ di egoka, nɛ ɛdjɛaa duma, nɛ duu zɛnɔɔ mɛbwala, etɛɛ náá, wɔy ɛ́ nakus esonok djas, esonok binek nakusaa ɛ́, ɛ́ ɛkwosak ɛ lɔ!»

5 Bhii tak mɛ eebee mɛkana wola dáa bum tɔ mbɔ mot nadi ndiindel kɔ bóó mɛkoozi ɔ. Mɛkana mɛ tak nabɛ ɛ́ nɛ ekwyala tɔ tak nɛ e ekoŋ tak. Ye nabɛ ɛ́ tiŋela, nɛ mɛtuŋa etɛn nɛ ebá bɛ nabɛk luk kɔ tak ɛ. 2 Bhii tak, mɛ eebaazɛbee dhiiti fofop na mɛbwala etuud ɛlyelɛpe náá: «Ɛzɛ di egoka nɛ ɛko mɛtuŋa nabɛkaa luk kɔ tak ɛ, da nyɛ dii mɛkana?» 3 Tin, ye

nabɛ é ààbɛ nɛ mot pɛ tɔ gwoo, nɛ pɛ kɔ bɔs, zɛnɔɔ si
bɔs di nɛ ghwyil ɛdii mɛkana da laa yɛ. 4 É di'enek,
mɛ moo tin edje ɛbuɛpe etɛɛ náá, ye tok nɛ dhiiti
mot nadi egoka nɛ ɛdii mɛkana menek da nyɛ é laa
yɛ. 5 Tin, wɔ gwak paa ngɔt zɛke nɛ nam náá: «Sa
wɔ ààdje. Beea: Boo ghee bot ɛ mbyak eYuda, ngo
nyɛɛg mɛkoozi Dhavid, nyɛ eekwak, nyɛ é di egoka
nɛ ɛdii mɛkana mɛ tsik nɛ ɛko mɛtuŋa mɛtɛn nɛ ebá
binek.» 6 Bhii tak, mɛ eezɛbee mɔn bhata ngɔt titel
kuku ɛbwak pak bóó mɛkoozi nɛ edjema ená di nɛ tsik
ɔ, zɛnɔɔ bɛpaa nakaal bɛ ɔ. Mɔn Bhata tak nadi é tyee
tit nagóaa étɛp buwa ɔ. Mɔn bhata tak nadi é nɛ melak
mɛtɛn nɛ ebá, nɛ mis mɛtɛn nɛ ebá. Mis mɛtɛn nɛ ebá
binek lyaal ɛ, esisim etɛn nɛ ebá Zɛɛb nazedhis kɔ ɛko
ɛ bɔs djas ɛ. 7 Wɔ gwak Mɔn Bhata zɛtiila étɛp ɛzɛnɔɔ
mɛkana nadi tɔ mbɔ e ghɛŋ e mot nadi ndiindil kɔ bóó
mɛkoozi ɔ. 8 É ghɛŋ nyɛ nanɔɔ mɛkana ɛ, wɔ gwak
edjema ená di nɛ tsik ɔ, nɛ bɛpaa mɛkam-mɛmbá nɛ
ená zokazɛghaaga si sok bhwoob ɛ Mɔn Bhata. Mot nɛ
mot nabɛ é nɛ sandjo é mbɔ nɛ ebɛɛlɛ nasaa nɛ lɔɔd ɛ
«tɔɔɔ» nɛ bɛmananas di edjóoaa ɔɔsɔ ɛ. Bɛmɛnanas
menek é mendjaala mɛ bot ɛ edɛɛ. 9 Tin, bɛ nadi etii
djeeb na bes náá: «Wɔ goka é nɛ ɛnɔɔ mɛkana, da wɔ é
kɔ mɛtuŋa nabɛkaa luk kɔ tak ɛ, etɛɛ náá, wɔ naagóaa
tyee buwa, nɛ ghiya yɔ, wɔ eepɛk bot étɛp Zɛɛb, bot ɛ
kyee mɛl djas, bot ɛ membyak djas, bot ɛ elii djas,
nɛ bot ɛ mɛdhik djas. 10 Wɔ eesa náá, bɛ di ɛyoŋ,
bɛ di bɛghaa ɛ Zɛɛb étɛp Zɛɛb'enaka, bɛ waakɔk kɔ
ɛko ɛ bɔs djas.» 11 Mɛ nabaadi é mɛ dinaa edjoak, wɔ
gwak mɛ zɛgwak gwood mɛdhuu mɛ efofop: Ye nabɛ é
efofop mɛdhuu-mɛdhuu ààbɛ nɛ dáa laa. Bɛ nadi é
é mengwoob mɛ edjema ená di nɛ tsik ɔ, nɛ bɛpaa
kii boma. 12 Bɛ nadi ekim ɛlyelɛpe náá: «Mɔn Bhata
nagóaa étɛp buwa ɔ, nyɛ é di goka nɛ ɛbela, mɛbwala,
nɛ mɛvu, nɛ etsoŋ, nɛ ghwyil, duu, nɛ duma nɛ esɛaa
mɛtel!» 13 Mɛ naabaagwak esa djas di pɛ tɔ gwoo é, nɛ
esa ee di kɔ bɔs é, nɛ esa di si bɔs é, nɛ yii di tɔ eboo
dii mɛsɔn ɛ, esa e bhwak djas nadi edjeeb náá: «Nɛ
mot di ndiindil kɔ bóó mɛkoozi ɔ, dɔɔ nɛ mɔn bhata,
esɛaa mɛtel, nɛ duu, duma, nɛ eghɛŋ di kɔm-kɔm sii
nɛ kɔm!» (aiōn g165) 14 Tin, wɔ gwak edjema ená di nɛ
tsik ɔ, zɛbɔɔza: «Amɛn». É di'enek, bɛpaa eezɛghaaga,
da kwyit mɛboŋ si étɛp ɛduwal ɛ Mɔn Bhata.

6 Bhii tak, mɛ eezɛbee mɔn bhata e kɔ ɛtuŋa mɛkɛn
tɔ mɛtuŋa etɛn nɛ ebá bɛ nabɛk luk kɔ tak ɛ. Mɛ
eezɛgwak djema ngɔt tɔ edjema ená di nɛ tsik ɔ é bam
ɛlyelɛpe dáa ghɛl ɛko náá: «Dha!» 2 Mɛ eezɛbee dhiiti
yaaga na puu. Mot nadi kɔ tak ɔ, nyɛ nadi é nɛ bhan
é mbɔ, bɛ naadjɛ nyɛ kɔtɔ bɛghɛŋ. Tin, nyɛ eezɛtó
dáa ghɛŋ mot, étɛp ɛbaakɛkwak kwaka sis. 3 É ghɛŋ
mɔn bhata nakɔ ɛtuŋa yii bhɔɔba nabɛkaa luk é tak ɛ,
mɛ eezɛgwak djema e bhɔɔba pak edjema ená di nɛ
tsik ɔ, é ke náá: «Dha!» 4 Tin, dhiiti yaaga eezɛwyis,
nyɛ nadi é tɔɔbelaa dáa du. Mot nadi kɔ tak ɔ, nyɛ
naadjɛaa eghɛŋ ɛsaab egwyem nadi kɔ ɛko ɛ bɔs étɛp
bot neegónel pak'ɔɔ ɛ. É di'enek, boo pɛl naadjɛaa
nyɛ. 5 É ghɛŋ mɔn bhata nakɔ ɛtuŋa yii elɛl nabɛkaa
luk é tak ɛ, mɛ eezɛgwak djema yii elɛl pak edjema di
nɛ tsik ɔ eezɛke: «Dha!» Bhii tak, mɛ eezɛbee dhiiti
yaaga na dhɔɔ é zyɛ. Mot nadi kɔ tak ɔ nabɛ é nɛ
sa bɛ di etsel esonok nɛ yɛ ɛ é mbɔ. 6 Bhii tak, mɛ
naagwak tyee dhiiti gwood é gek pak edjema ená di
nɛ tsik ɔ. Gwood tak nadi eke é: «Kilo wat ebhum e
ble é nɛ efute e mɛsa mɛ dwoo wat. Tin, ekilo elɛl
ebhum bɛ di edjóo ɔɔg é nɛ efute e mɛsa mɛ dwoo
wat. É di'enek, sa wɔ ààpul mul nɛ mɛnyok mɛ vin.» 7
É ghɛŋ mɔn bhata nakɔ ɛtuŋa yii ená nabɛkaa luk e
tak ɛ, mɛ eezɛgwak djema yii ená di nɛ tsik ɔ é ke náá:
«Dha!» 8 Bhii tak, mɛ eezɛbee dhiiti yaaga na dhɔɔ
ɛkɛɛ eka e kɔkɔ zesɔs ɛ. Mot nadi kɔ yaaga tak ɔ, din ɛ
lɛ nabɛ é «ɛsyee», deenek, zula bot ɛ zegwyɛ ɔ nadi
edu nyɛ pɛ bhis. Tin, ghwyil ɛgó ɛ bot naadjɛaa bɛ kɔ
ba mɔn kyee bɔs étɛp bɛ neegó bot nɛ pɛl. Bɛ neegó
bot nɛ pwom edee, nɛ egum zɛnɔɔ bɛtit bɛ na nyan-
nyan di kɔ ɛko ɛ bɔs ɛ. (Hadēs g86) 9 É ghɛŋ mɔn bhata
nakɔ ɛtuŋa yii etɛn nabɛkaa luk kɔ tak ɛ, mɛ eezɛbee
si mesa ebuwa, esisim e bot ɛ nagóaa e buwa etɛɛ bɛ
nadi é sosoob tɔ mɛkpa mɛ Zɛɛb nɛ ɛbaadi etsaa-sɛs
e Zɛɛb. 10 Bɛ naazɛtsim ɛlyelɛpe: «Ghɛŋ mot eDɛɛ,
mot eTsɛɛtsɛ, wɔ aaboopɛ́ɛ bot ɛ bɔs'ak den, étɛp
ɛwa bɛ é feŋ etɛɛ náá, bɛ naagó bis?» 11 É di'enek, bɛ
naadjɛ mot nɛ mot pak'ɔɔ lɔbɔ na puu. Wɔ gwak nyɛ
zɛke nɛ nɔɔ náá, bɛ pokogwaal ba mɔɔ ɛwala batsa,
étɛp ɛbwood náá bɛ bil mɛtaŋ mɛ bɔn nyɛɛg nɛ bot
ɛ bɛ nɛ bɛ nɔɔ nadi esa mɛsa ɔ aagóaa dáa bɔɔ. 12
Bhii tak, mɛ eezɛbee mɔn bhata zɛkɔ ɛtuŋa etɛn nɛ
wat bɛ nabɛk luk kɔ tak ɛ. Tin, wɔ gwak bɔs zɛdeegel
ɛlyelɛpe. É di'enek, gwyes moo é «suut» dáa kaad mot
di nɛ pil ɛ. Tin, ngɔn moo é tɔɔbelaa dáa ghiya. 13
Wɔ gwak ekwyikwyen di pɛ tɔ gwoo ɔ, zɛkwyit pɛ kɔ
bɔs ɛkɛɛ ebhum le fiigh di ekwyit e bɔs nɛ ghuu ye di
náá ààwoozal ɛ. 14 Tin, gwoo naazɛwol nyel dáa bɛ
dyeebawol bum ɛ. Mɛtsok djas nɛ eghola djas naadisaa

é edi nadidi ɔ. 15 Bɛmɛkoozi, eboo ekukuma, ekukuma
esodja, bɛkum ɛ bot, bot ɛ di nɛ mɛbwala ɔ, nɛ ekwom
e bot zɛnɔɔ esɛŋɛlɛ e bot, bɔɔ djas naakɛsɔwa tɔ eboo
ghu mɛkok pak mɛtsok nɛ si ebat e mɛkok. 16 Tin, bɛ
nadi eke nɛ mɛtsok nɛ ebat mɛkok náá: «Bilaka kɔ les,
syelka bis étɛp bis needi ɛtsetaɛpe nɛ mot di pɛ kɔ bóó
mɛkoozi ɔ, ɛtsetaɛpe nɛ ɛbuk ɛ mɔn bhata. 17 Etɛɛ náá,
boo dwoo ɛbuk ɛ lɔɔ eezekum. Tin, ɛzɛ aakopyet?»

7 Bhii tak, mɛ naazɛbee efofop ená metetel é etuma
ená yii bɔs. Deenek, bɛ nadi esa náá, epup nadi
edus pɛ edum e bɔs ɛ di ààpupal kɔ ɛko ɛ bɔs, ààpupal
kɔ boo dii mɛsɔn nɛghu, ɛdeeg-deegak le wat. 2 Bhii
tak, mɛ naabee dhiiti fofop é dus pɛ kyee ɛdjem ɛ
dwoo. É mbɔ'ɛ, nyɛ nadi emɛt geka Zɛɛb mot di nɛ tsik
ɔ. Wɔ gwak, nyɛ zɛbam ɛlyelɛpe nɛ efofop ená binɔk,
bot ɛ Zɛɛb nadjɛ bɛ ghwyil étɛp ɛsa ɛbiyo kɔ bɔs nɛ tɔ
boo dii mɛsɔn ɔ náá: 3 «Sa bi ààleesa sa ɛbiyo kɔ ɛko
ɛ bɔs, nɛ tɔ boo dii mɛsɔn, nɛghu é le wat ɛsok nɛ
mena nɛ waka geka kɔ bhata bhwoob bot ɛ mɛsa ɛ
Zɛɛb'enaka.» 4 Bhii tak mɛ naazɛgwak mɛtaŋ mɛ bot ɛ
nabela geka Zɛɛb é bhata bhwoob'ɔ. Ye nabɛ é bot
bɛmil dhet nɛ bɛmil mɛkam-mɛná nɛ ená, tɔ bot ɛ
mbyak bɔn Yisalaɛl djas. 5 Tin, geka yenek nasaa é:
tɔ bot bɛmil kam nɛ bɛmil ɛbá tɔ bil dɛl ɛ Yuda, tɔ
bot bɛmil kam nɛ bɛmil ɛbá tɔ bil dɛl ɛ Lubɛn, tɔ bot
bɛmil kam nɛ bɛmil ɛbá tɔ bil dɛl ɛ Ghaad, 6 tɔ bot
bɛmil kam nɛ bɛmil ɛbá tɔ bidɛl ɛ Asɛɛd, tɔ bot bɛmil
kam nɛ bɛmil ɛbá tɔ bidɛl ɛ Nɛftali, tɔ bot bɛmil kam
nɛ bɛmil ɛbá tɔ bidɛl ɛ Manase, 7 tɔ bot bɛmil kam nɛ
bɛmil ɛbá tɔ bidɛl ɛ Simeyɔŋ, tɔ bot bɛmil kam nɛ
bɛmil ɛbá tɔ bidɛl ɛ Levi, tɔ bot bɛmil kam nɛ bɛmil
ɛbá tɔ bidɛl ɛ Isakaad, 8 tɔ bot bɛmil kam nɛ bɛmil
ɛbá tɔ bidɛl ɛ Zabulɔn, tɔ bot bɛmil kam nɛ bɛmil ɛbá
tɔ bidɛl ɛ Zozɛf, tɔ bot bɛmil kam nɛ bɛmil ɛbá tɔ
bidɛl ɛ Bɛɛzamɛ. 9 Bhii tak, mɛ naazɛbee zukamwaa
nɛ mot mɛtaŋ mɛ wat di náá, mot tok nɛ ghwyil ɛlaŋ
ɛ. Ye nabɛ é, bot ɛ mɛdhik djas, bot ɛ membyak djas,
bot ɛ bhwak djas, zɛnɔɔ bot ɛ elii djas. Deenek, bɛ
nadi é metetel sok bóó mɛkoozi, sok bhwoob ɛ Mɔn
bhata. Bɔɔ djas nabɔt ɛ elɔbɔ e na puu nɛ elɛɛ mɛbhi é
mɛmbɔ. 10 Bɛ nadi etsim ɛlyelɛpe náá: «Tsik dus é
pɛ daa Zɛɛb'enaka, mot di kɔ bóó mɛkoozi ɔ, nɛ mɔn
bhata.» 11 E mengwoob mɛ bóó mɛkoozi ye nadi é nɛ
edjema ená di nɛ tsik ɔ, bhii tak bɛpaa zɛnɔɔ efofop
djas. Bɔɔ djas naazɛkwyit mɛboŋ bhwoob si sok bóó
mɛkoozi étɛp ɛduwal ɛ Zɛɛb. 12 Bɔɔ eke: «Amɛn! Beta
náá, ɛduwal, nɛ duma, nɛ etsoŋ, nɛ ɛbulal ɛ bhɔɔ, nɛ
duu, nɛ mɛbwala, nɛ ghwyil, di nɛ Zɛɛb'enaka kɔm-
kɔm sii nɛ kɔm! Amɛn!» (aiōn g165) 13 Ngɔt tɔ bɛpaa
eezɛdji mɛ: «Bot ɛ zebɔt elɔbɔ na puu binɔk é bɛzɛ?
Bɛ dus paa?» 14 Mɛ eezɛbɔɔza: «Ye é wɔy é di egu,
Ghɛŋ'am!» Wɔ gwak, nyɛ eezɛke nɛ nam: «Ye é bot ɛ
naboma nɛ eboo mɛtiiga ɔ. Bɛ naagwyii elɔbɔ bɔɔ nɛ
ɛsa náá, ye pum nɛ ghiya mɔn bhata.» 15 Dum nɛ tɛp
tak ɛ, bɛ di metetel sok bóó mɛkoozi ɛ Zɛɛb, tɔ ɛduwal
nyɛ mwos nɛ pum tɔ ndjaa Zɛɛb. Tin, mot di ndiindel
kɔ bóó mɛkoozi ɔ, nyɛy nyɛ ɛmet waabaal bɛ tɔ ndjaa
Zɛɛb tak. 16 Deenek, bɛ aanàbaagwak za nɛ gwyes
mɛdii. Bɛ aanàbaagwak mɛkas mɛ gwyes, ààgwak-
gwakak belaa. 17 Etɛɛ náá, mɔn bhata di kuku bóó
mɛkoozi ɔ, nyɛ waabaal bɛ dáa mot di ebaal ebhata ɛ.
Tin, nyɛ waadjɛɛd bɛ tɔ esɔɔgɔ di edjɛ tsik ɛ. É di'enek,
Zɛɛb nyɛ ɛmet waasuŋal bɛ meŋal é mis.

8 É ghɛŋ Mɔn bhata nakɔ ɛtuŋa yii etɛn nɛ ebá
nabɛkaa luk kɔ tak ɛ, wɔ gwak bhwak zɛdi «kup»
tɔ gwoo tyee di mɔɔ pes ɛwala. 2 Tin, mɛ eezɛbee
efofop etɛn nɛ ebá metetel sok bhwoob ɛ Zɛɛb. Bɛ
naazɛdjɛ bɛ etɔŋ etɛn nɛ ebá. 3 Dhiiti fofop eezɛtyaa
engwoob mesa ebuwa, nyɛ nadi é nɛ mɔɔ buku nasaa
nɛ lɔɔd étɛp ɛdik ɔɔsɔ di ewyisal mbɛɛ mɛnuub ɛ. Bɛ
eezɛdjɛ nyɛ bɛtɛ nɛ ɔɔsɔ étɛp nyɛ neeka yɛ lɔɔg wat nɛ
mendjaala mɛ bot ɛ Zɛɛb e Zɛɛb, kɔ mesa ebuwa nasaa
nɛ lɔɔd di sok bhwoob bóó mɛkoozi ɛ. 4 É di'enek,
eguluk ndika ɔɔsɔ fofop dik ɛ, nadi edus tɔ mbɔ'ɛ byet
sok bhwood Zɛɛb dɔɔ nɛ mendjaala mɛ bot ɛ Zɛɛb e
Zɛɛb. 5 Tin, wɔ gwak fofop zɛnɔɔ mɔɔ loŋo bɛ di edik
bɛ mɛnanas nɛ yɛ ɛ. Nyɛ eezɛlwoodal yɛ nɛ du nyɛ
nanɔɔ kɔ mesa ebuwa ɛ, nyɛ eezɛmwas yɛ kɔ ɛko ɛ
bɔs. Wɔ gwak, ghɛl ɛko zɛbam, bhyeed gek, mengwyes
gwyes, bɔs dheegel. 6 Tin, efofop etɛn nɛ ebá nadi
nɛ etɔŋ etɛn nɛ ebá ɔ, nadi ekomsa étɛp ɛlɔɔ etɔŋ. 7
Tin, fofop mɛkɛn eezɛlɔɔ tɔŋ. Wɔ gwak, bhi bɛtɛ nɛ
mɛtaadak nɛ du puuza nɛ ghiya zɛnɔ kɔ ɛko ɛ bɔs.
Kyee wat mɛkɛɛ mɛlɛl bɔs nɛ bim ele, zɛnɔɔ eka e bes
djas naazɛdyak. 8 Bhii tak, fofop yii ebá eezɛlɔɔ tɔŋ.
Dhiiti sonok tyee boo ɛtsok nɛ ngel é tak naazɛghaaga
tɔ boo dii mɛsɔn. Wɔ gwak kyee wat mɛkɛɛ mɛlɛl mɛ
boo dii mɛsɔn zokazɛliiza ghiya. 9 É di'enek, wɔ gwak
ɛdhuu wat tɔ mɛdhuu mɛlɛl mɛ edjema djas nadi
nɛ tsik tɔ boo dii mɛsɔn ɔ zokazɛgwyɛ. Dɔɔ nɛ kyee
ɛdhuu wat tɔ mɛdhuu mɛlɛl mɛ mɛsuwa nadi kɔ boo
dii mɛsɔn ɔ zokazɛtwaalel. 10 Fofop yii elɛl naazɛlɔɔ

tɔŋ, wɔ gwak boo kwyikwyen zɛdus pɛ ɛko, bil pɛ si. Kwyikwyen tak nadi egel dáa boo ngel lama. Ye nadus
é pɛ ɛko, wɔ gwak ye zɛkwyit tɔ kyee wat eboo mɛdhii
tɔ ekyee elɛl dɔɔ nɛ tɔ esɔɔgɔ. 11 Din ɛ kwyikwyen tak
nabɛ é Absɛt. Kyee wat mɛdhii tɔ ekyee elɛl moo tin
ɛgwyeɛpe. É di'enek, bɛtɛ nɛ bot ɛ nadɛ mɛdii mɛ tak
ɔ naagwyɛ, etɛɛ náá mɛdii mɛ tak nabɛ é ye moo nɛ sa
di egó bot ɛ tɔ tak. 12 Fofop yii ená eezɛlɔɔ tɔŋ. Wɔ
gwak ye zɛnyuŋa e kyee wat tɔ ekyee elɛl e gwyes,
nɛ kyee wat tɔ ekyee elɛl ngɔn, baazɛnɔɔ kyee wat
tɔ ekyee elɛl ekwyikwyen. Tin, Ye zɛgwyiid, mwos
tokapɛ nɛ kyee wat tɔ ekyee elɛl e mɛkas mɛ, pum pe
tokapɛ nɛ kyee wat tɔ ekyee elɛl e mɛgwyiid mɛ. 13
Tin, mɛ eebaazɛgwyák, mɛ eebee ɛ bhyel wat é pilal
pɛ ɛko, mɛ eegwak nyɛ ekim ɛlyelɛpe: «Ha mezuk!
Ha mezuk! Ha mezuk nɛ bot ɛ bɔs, é ghɛŋ efofop elɛl
kalik ɔ aalɔɔ yɔbɔ etɔŋ ɛ!»

9 Fofop yii etɛn eelɔɔ yɛ tɔŋ. Mɛ eezɛbee ɛ kwyikwyen
wat edus pɛ tɔ ɛko kwyit é bɔs. Kwyikwyen tak
eedjɛaa sap boo guk na dim-dim di ààbɛ nɛ ɛsik ɛ.
(Abyssos g12) 2 Kwyikwyen tak eezɛdii boo guk na dim-
dim di ààbɛ nɛ ɛsik ɛ, wɔ gwak eguluk etim tɔ tak.
Eguluk tak nɔŋel é nɛ eguluk e boo du na bɔk-bɔk. Wɔ
gwak gwyes nɛ pup zɛgwyiid nɛ eguluk binek. (Abyssos
g12) 3 Etsemaaka naazɛwyis tɔ eguluk binek, wɔ gwak
bɛ zɛdjaadla kɔ bɔs djas. Bɛ naadjɛaa mɛbwala mɛ di
enɔŋel nɛ yii ebaalɔl ɛ. 4 Deenek, bɛ naalu bɛ náá, bɛ
nàsaab eka nɛ ele, ààsaab-saabak bɛdhiiti mɛbhek.
Tin, bɛ goka nɛ ɛzosa ɛbiyo é nɛ bot ɛ di ààbɛ nɛ geka
Zɛɛb kɔ ebhata-bhwoob bɔɔ ɔ. 5 Yɛ ààpadjɛaa bɛ ze
náá, bɛ gó bot góak, bɛ zotiig bɛ bɛngɔn ɛtɛn. Tin,
mezuk mɛ etsemaaka binɔk aasa nɛ bot ɛ bɔs ɔ, yɛ
aakpaa dáa mɛpkaa mɛ ɛbaalɔl di ekwaal mot ɛ. 6 É
mɛlu menek, bot ɛ waasaa ɛsyee, ɛsyee aanàkwaazyɛ.
Bɛ waakwyɛl náá, bɛ gwyɛ, tin, ɛsyee é waakaab bɛ.
7 Etsemaaka binɔk nadi é dáa eyaaga zekomsa étɛp
ɛkɛlumla dɛɛb ɛ. Elo bɔɔ nadi é nɛ ekɔtɔ bɛghɛŋ nasaa
nɛ lɔɔd ɛ, mɛbhwoob mɔɔ nadi é dáa yii ebot. 8 Bhoo
elo bɔɔ nadi é dáa yii boa, mɛdjɛ mɔɔ nakadi é dáa
mɛdjɛ mɛ bɛghee. 9 Ebet bɔɔ nadi é dáa ghun ghwooz.
Ghuula mɛbhap mɔɔ nadi é dáa ghuula embem e
yaaga di kɛlumla dɛɛb ɛ. 10 Etsemaaka binɔk nabɛ é
nɛ mɛkɛɛz nɛ bɔɔ mɛgɔk é tak dáa ebaalɔl. Bɛ bela
mɛbwala mɛ ɛzuk ɛ bot tɔ bɛngɔn ɛtɛn ɛ nɛ mɛkɛɛz
menek. 11 Mɛkoozi mɔɔ é fofop nadjɛaa guk na dim-
dim ɔ. Tɔ lii Ebhele, bɛ djóo nyɛ é Abadɔŋ, tɔ lii Ghɛlɛk
bɛ djóo nyɛ é Apolyɔŋ, ye kwyɛl ɛlɛɛ é «mot di epul
ɔ». (Abyssos g12) 12 Mezuk mɛ mɛkɛn eezedhaa. Bhii tak,
ye é nɛ dhiiti mezuk mɛmbá di ebaazyɛ ɛ. 13 Bhii tak,
fofop yii etɛn nɛ wat elɔɔ yɛ tɔŋ. Mɛ eezɛgwak gwood
wat edus pɛ tɔ etuma ená yii mesa ebuwa nasael nɛ
lɔɔd yii di sok bhwoob Zɛɛb ɛ. 14 Tin, gwood'enek
eezɛke nɛ fofop yii etɛn nɛ wat nadi emɛt tɔŋ ɔ náá:
«Tiia efofop ená di kɔla engwoob boo soob na djato-
djato di edjóoaa Efalat ɛ.» 15 É di'enek, bɛ eezɛbet
efofop ená nadi bɛ moo babeega étɛp ɛwala ɛlenek,
étɛp dwoo ɛlenek, étɛp ngɔn'enek, étɛp mbu yenek,
étɛp bɛ neekɛgó ɛdhuu ɛ bot wat tɔ mɛdhuu mɛlɛl
nadi kɔ ɛko ɛ bɔs ɔ. 16 Bɛ naalɛɛ mɛ mɛtaŋ mɛ esodja
bɔɔ di elumla dɛɛb kɔ eyaaga ɔ, mɛ nagwak é náá, bɛ
nabɛ é emiliyɔŋ bɛdhet ɛbá. 17 Beeka dáa mɛ nabee
eyaaga nɛ esodja bɔɔ di elumla dɛɛb kɔ tak ɔ tɔ dhyam:
bɛ nabɔt é eghun na tɔɔbelaa dáa du, dhɔɔ dáa ɛkok ɛ
mɛtaŋ di edjóoaa safiid ɛ, ndjemlaa dáa dhiiti mbi
mɛsii mɛ na goo-goo di edjóoaa sufɛlɛ. Elo eyaaga tak
nadi ɛ dáa elo eboo bɛghee. Enuub bɔɔ wyisal é du nɛ
eguluk dɔɔ nɛ mɛsii mɛ na goo-goo. 18 Du, eguluk, nɛ
mɛsii mɛ na goo-goo, di ewyis tɔ enuub eyaaga é, eboo
mezuk melɛl nagó ɛdhuu wat tɔ mɛdhuu mɛlɛl mɛ bot
ɛ bɔs. 19 Etɛɛ náá, mɛbwala mɛ eyaaga é tɔ enuub bɔɔ,
nɛ tɔ mɛkɛɛz mɔɔ. Mɛkɛɛz mɔɔ é dáa bɛnyɔ. Mɛkɛɛz
mɔɔ tak é nɛ elo étɛp ɛzuk ɛ bot. 20 Tin, bot ɛ nadi
ààgwyɛ nɛ mezuk'enek ɔ nabɛ é ààswoola mɛfulu mɔɔ.
Bɛ nadi eduduwal embee esisim, nɛ bɛnaghisɛ, yii
bɔɔ bɛmɛt nalul nɛ lɔɔd, nɛ gwooz di elulaa epata, nɛ
gwooz di edjóoaa bhlɔɔz nɛghu le, esa di náá, ye tok
nɛ ghwyil ɛbee, ààgwak, ààkɛ ɛ. 21 Bɛ nabɛ é ààkat ɛgó
é bot, ɛsa bɛ mɛsimba, ɛsa mɛzɔ nɛ ɛdjii.

10 Bhii tak mɛ eezɛbee dhiiti fofop na mɛbwala
dhaa nyel esul tɔ gwoo. Eguud naabutal nyɛ dáa
kaad. Tin, dhiya nadii nyɛ é lo. Bhwoob'ɛ nadi ekas
dáa gwyes, mɛko nadi é ɛlyelɛpe dáa mɛgwyiŋ, ekas
dáa ngel du. 2 Tɔ mbɔ'ɛ, nyɛ nadi é nɛ mɔɔ mɛkana
mbek, nyɛ naakɛl ko eghɛŋ bɛ kɔ boo dii mɛsɔn, ko ɛ
myɛl ɛ lɛ kɔ bɔs. 3 Tin, nyɛ naazɛkim ɛlyelɛpe dáa
ghee di ekɛɛd ɛ. Bhii nyɛ nakim ɛ, wɔ gwak bham
bɛghɛl ɛko etɛn nɛ ebá zokazɛgek. 4 Bhii bham bɛghɛl
ɛko, mɛ nadi ekwyɛl ɛkwyal sa bham bɛghɛl ɛko nadi
elii ɛ. Mɛ eezɛgwak dhiiti gwood tɔ gwoo eke: «Syela
sa bham bɛghɛl ɛko ɛ tɛn nɛ ɛbá binek lɛɛ wɔ ɛ, sa wɔ
ààkwyal yɛ.» 5 Wɔ gwak fofop mɛ nabee tetel kɔ boo
dii mɛsɔn, nɛ kɔ bɔs ɛ, zɛben mbɔ eghɛŋ bɛ pɛ ɛko,

6 tin, nyɛ eezɛtuwal myoŋ nɛ mɛsoŋ nɛ din ɛ Zɛɛb
mot di kɔm-kɔm sii nɛ kɔm ɔ, mot nakus gwoo nɛ bɔs,
nɛ boo dii mɛsɔn, nɛ esa djas di kɔ ɛko ɛ bɔs ɛ. Fofop
eezɛke: «Ɛwala ɛ tak ààkabɔya!» (aiōn g165) 7 Tin, dwoo
bot aagwak fofop yii etɛn nɛ ebá elɔɔ yɛ tɔŋ ɛ, esa Zɛɛb
nasyel nɛ bot ɛ bɔs ɛ waanyen popoopwon. Yɛ aasael
dáa nyɛ naloolɛɛ bot ɛ mɛsa mɛ, bɛngoolel ɛ mɛkpa ɛ.
8 Bhii tak, mɛ eebaagwak gwood mɛ nagwak edus tɔ
gwoo ɛ, yɛ eebaazɛlii nɛ nam liia sis: «Tɔ́a, kɛnɔɔ mɔɔ
mɛkana di mbek tɔ mbɔ ɛ fofop di tetel kɔ boo dii
mɛsɔn, nɛ kɔ bɔs ɛ.» 9 Mɛ naazɛtiila pɛ daa fofop, mɛ
eezɛke nɛ nɛ náá, nyɛ djɛ mɛ mɔɔ mɛkana. Nyɛy nɛ
nam náá: «Nɔŋa yɛ, da wɔ ɛ́ dɛ, ye ɛ́ waagwyee wɔ tɔ
mɔ, tin, yɛ waases wɔ tɔ nuub dáa ego.» 10 Mɛ eezɛnɔɔ
mɔɔ mɛkana nadi tɔ mbɔ fofop ɛ, dɛ yɛ. Mɛses mɛ tak
tɔ nuub'am nadi ɛ́ dáa ego. Tin, dáa mɛ namin yɛ ɛ, ye
nabɛ ɛ́ ye moo ɛgwyeeɛpe tɔ mɔ'am. 11 Bhii tak, nyɛ
eebaazɛke nɛ nam: «Ye goka ɛ́ wɔ baagoola goola sis
dáa ngoolel-mɛkpa ɛ Zɛɛb, sa Zɛɛb nakɛk nɛ bɛtɛ nɛ
ekyee mɛdhik, membyak, zɛnɔɔ elii nɛ bɛmɛkoozi ɛ.»

11 Bhii tak, wɔ gwak bɛ zɛdjɛ mɛ le ghwaazok di
egekaa mɛdjaa mɛ esonok nɛ yɛ ɛ, enɔŋɛl ɛ nɛ
mɔɔ bil le. É di'enek, bɛ eezɛke nɛ nam: «Wyɛla, Tɔ́a
kɛgek mɛdjaa mɛ di e dɛɛ e Zɛɛb, dɔɔ nɛ mesa ebuwa,
da wɔ ɛ́ laa mɛtaŋ mɛ bot ɛ di eduwal Zɛɛb ɔ. 2 Tin,
da wɔ ɛ́ bet ɛbɛsɛɛ mɛkɛn kok ndjaa Zɛɛb, ààgek yɛ,
etɛɛ náá, bɛ naazedjɛ yɛ nɛ bot ɛ membyak mesis. Bot
aasaab dék ghaada na dɛɛ bɛngɔn mɛkam-mɛná nɛ
ebá ɔ. 3 Mɛ waadhis bɛtyaases bam bɛbá, bɛ waabɔt ɛ
ekaad e pil. Bɛ waagoola bhaadal dus pɛ daa Zɛɛb ɛ
mɛlu mil nɛ bɛdhet ebá nɛ mɛlu mɛkam-mɛtɛn nɛ
kam wat.» 4 Bɛtyaases binɔk bɛbá lyaal ɛ, ele e oliv
ebá, nɛ sa di ekɛlaa elama ɛ ebá sok bhwoob Ghɛŋ
na kuma bɔs ɛ. 5 Mot ɛkwyɛl ɛsa bɛ ɛbiyo ɔɔ, du ɛ́
waawyis tɔ enuub bɔɔ, yɛ ɛ́ dik bot ɛ mɛbhuka mɔɔ.
Ye ɛ́ deenek ɛ bot aakwyɛl ɛsa bɛ ɛbiyo ɔ aagwyɛ. 6
É ghɛŋ bɛ aadi ege-goola bhaadal dus pɛ daa Zɛɛb
ɛ, bɛtyaases binɔk ɛ́ nɛ ghwyil ɛbe bhi ɛ́ mɛlu mɛ
bɛ aadi egoola bhaadal Zɛɛb ɛ. Bɛ ɛ́ nɛ ghwyil ɛliig
mɛdii zyɛ ghiya. Bɛ ɛ́ nɛ ghwyil ɛsa náá, bhwak djas
ni tɔ membi mɛ eboo mezuk djas esok nɛ esok dáa
elyem bɔɔ di ekwos ɛ. 7 Tin, ɛ́ ghɛŋ bɛ aasilal ɛgoola
bhaadal yɔɔ ɛ, tit di ewyis tɔ boo guk na dim-dim
di ààbɛ ɛsik ɔ waalumla dɛɛb nɛ nɔɔ. Nyɛ waakwak
bɛ, nyɛ waagó bɛ. (Abyssos g12) 8 Myoŋ mɔɔ waakaa
ɛ́ di bot djas di eseega tɔ boo ghaada ɔ, di Ghɛŋ'ɔɔ
nabemaa kɔ mɛlaaba ɔ. É mis ɛ Zɛɛb, di yenek lyaal ɛ
ghaada «Sodɔm» nɛ kyee dik «Eziptɛ». 9 Bot ɛ bɔs
djas, bot ɛ membyak djas, nɛ bot ɛ elli djas dɔɔ nɛ
bot ɛ mɛdhik djas ɛ́ waabee myoŋ mɔɔ mɛlu mɛlɛl
nɛ pes. Tin, bɛ aanàmyaal náá, myoŋ mɔɔ kɛwaa tɔ
ɛvit. 10 Bot ɛ di kɔ ɛko ɛ bɔs ɛ́ waamyaala nɛ ɛsyee ɛ
lɔɔ, bɛ aadi ɛ́ tɔ ɛbyoŋ, bɛ waapɛkel pak'ɔɔ, etɛɛ náá,
bɛngoolel ɛ mɛkpa ɛ Zɛɛb bɛbá binɔk naadyeebaazuk
bot. 11 Tin, bhii mɛlu mɛlɛl menek nɛ pes, eswos e
tsik eezɛdus pɛ daa Zɛɛb ni tɔ lɔɔ. Wɔ gwak bɛ zɛwyɛl
tyaa metetel, tin, bwoo naazɛmɛt bot ɛ nadi ebee bɛ
ɔ ɛlyelɛpe. 12 Bɛngoolel ɛ mɛkpa ɛ Zɛɛb bɛbá binɔk
naazɛgwak dhiiti boo gwood ebam pɛ tɔ gwoo: «Goka
wak!», bɛ naabyet tɔ́ tɔ gwoo tɔ eguud, ɛ́ mis mɛ bot ɛ
mɛbhuka mɔɔ. 13 É di'enek, wɔ gwak bɔs zɛdheegel
ɛlyelɛpe. Kyee wat tɔ ekyee kam e ghaada zokazɛbik.
Bot bɛmil ɛtɛn nɛ bɛmil ɛbá zokagwyɛ nɛ kuukuu bɔs
nadheegel ɛ. Bwoo naazɛsa bot ɛ natsak ɔ, ɛ́ di'enek,
bɛ naazɛdjɛ duu nɛ Zɛɛb mot di tɔ gwoo ɔ. 14 Mezuk
mɛ bhɔɔba eedhaa, tin, mezuk mɛ elɛl moo aakan. 15
Tin, fofop yii etɛn nɛ ebá eezɛlɔɔ yɛ tɔŋ. Eboo bhyeed
eezɛgek ɛlyelɛpe tɔ gwoo eke náá: «Ɛyoŋ bɔs'ak moo ɛ́
yii Ghɛŋ'es, nɛ Mɛsia mɛ. Nyɛ waakɔk kɔ bɔs kɔm-kɔm
sii nɛ kɔm!» (aiōn g165) 16 Tin, bɛpaa mɛkam-mɛmbá nɛ
ená, nadi mendiidel kɔ mɛbhóó mɛ ekukuma bɔɔ sok
bhwoob ɛ Zɛɛb ɔ, bɛ eezɛghaaga bhwoob si, da bɛ ɛ́
zɛkwyit mɛboŋ si étɛp duwal Zɛɛb, 17 bɔɔ nɛ nɛ náá:
«Ghɛŋ Zɛɛb mɛkake, wɔy mot di ɔ, wɔy mot nadi ɔ,
bis ɛpeghaapɛɛ wɔ, etɛɛ náá, wɔ eesa nɛ mɛbwala mɔ
náá, wɔ kɔk kɔ ɛyoŋ'ɛlɔ». 18 Bot ɛ mɛdhik naapkaa
mɛbuk, nenak, ye ɛ́ ɛbuk ɛ lɔ ɛ kadi enyen. Ɛwala ɛpɛ́ɛ
bot ɛ nazegwyɛ ɔ eezedjala, ye ɛ́ ɛwala ɛ waadjɛ bot ɛ
mɛsa mɔ, bɛngoolel ɛ mɛkpa ɛ Zɛɛb efute ɛ, nɛ bot ɛ
di elooba nɛ nɔ ɔ zɛnɔɔ bot ɛ di bɔ ɔ, ye nakoozodi bot
ɛ mbyok nɛ bot ɛ di ààdi bot ɛ mbyok ɔ. Ɛwala ɛsaab
bɔs étɛp bot di esaab yɛ ɔ, ye eedjaala! 19 Wɔ gwak, di
e dɛɛ e Zɛɛb zɛbɛŋɛl tɔ gwoo tin, tot ɛbhɛŋ zokatuula.
Menges, bhyeed, bham ghɛl ɛko, bɔs dheegel zɛnɔɔ
bhi boo mɛtaadak.

12 Boo ndem wat naazɛtuula tɔ gwoo: dhiiti moma
naabɔt gwyes ɛ́ nyel dáa kaad, ngɔn nabɛ ɛ́ si
mɛko mɛ, nyɛ nadi ɛ́ nɛ kɔtɔ bɛghɛŋ na ekwyikwyen
kam nɛ bɛbá kɔ lo. 2 Nyɛ nadi ɛ́ nɛ ɛbum. Tin, ɛbɛl
nadi esa náá, nyɛ tsim ɛlyelɛpe. 3 Tin, wɔ gwak dhiiti
ndem sis baazɛtuula tɔ gwoo, ye nabɛ ɛ́ boo dhalaghɔŋ
na tɔɔbelaa dáa du. Nyɛ nadi ɛ́ nɛ elo etɛn nɛ ebá, nɛ

melak kam. Tin, kɔ elo etɛn nɛ ebá binek, ye nadi É nɛ
ekɔtɔ bɛghɛŋ etɛn nɛ ebá. 4 Deenek, ɛkɛɛz ɛ lɛ nadi
ewaabal ɛdhuu ɛ ekwyikwyen wat tɔ mɛdhuu mɛlɛl
nadi tɔ gwoo ɔ, wɔ gwak ye mwas bɛ kɔ bɔs. Dhaalagɔŋ
tak natyaŋ ɛ sok bhwoob moma nadi ekwyɛl ɛbya
ɔ, étɛp nyɛ needɛ mɔn tak É ghɛŋ nyɛ aabyel ɛ. 5
Tin, moma tak naazɛbya mɔn motom. Mɔn tak É
waadjɛɛd bot ɛ membyak djas nɛ sek ghwooz. Mɔn tak
naazɛbyet tó pɛ daa Zɛɛb, pɛ bóó mɛkoozi mɛ di ɛ. 6
Yɛ kabɛ moma ɔɔ, nyɛ naazɛkaab tó, pɛ kyee dik bɛsyɛ
di ààbɛ nɛ mɛdii ɛ, pɛ pak Zɛɛb nazekoobal nyɛ di ɛ,
étɛp nyɛ needjɛaa edee mɛlu mil wat nɛ mɛlu bɛdhet
ɛbá nɛ mɛkam-mɛtɛn nɛ kam wat. 7 Bhii tak, tuub
naazɛduel tɔ gwoo. Kukuma efofop Mesɛl nɛ efofop bɛ
naaduu nɛ dhaalagɔŋ. Tin, dhaalagɔŋ naabaangamela
pɛ yɛ kyee nɛ bɛ efofop. 8 Tin, ye nabɛ É bɛ naakwak
dhaalagɔŋ bɛ nɛ efofop bɛ. Bɛ nabɛ É ààkabɛ nɛ di ɛdi
tɔ gwoo. 9 Tin, boo dhalaghɔŋ naazyeegelaa mwasaa
pɛ si. Ye É nyɛy É di nyɔ na mwa. Nyɛy É di edjóoaa
dim nɛghu Satan mot di esa náá bot ɛ bɔs wo ze ɔ. Bɛ
naazemwas nyɛ bɛ nɛ efofop bɛ kɔ ɛko ɛ bɔs. 10 Bhii
tak, mɛ eezɛgwak gwood wat ekim ɛlyelɛpe tɔ gwoo,
eke náá: «Nenak, ye moo É ɛwala ɛ Zɛɛb di etsik bot ɛ!
Nenak, Zɛɛb'enaka eelyaal mɛbwala mɛ, nyɛ eesa náá,
ɛyoŋ ɛ lɛ di. Nenak, mɛkoozi mɛ É tɔ mɛmbɔ ɛ Mɛsia.
Etɛɛ náá, nyɛ naazedis mot di epit bɔn nyɛɛg bina
mwos nɛ pum tɔ gwoo ɔ, mwas nyɛ pɛ si. 11 Bɔn nyɛɛg
bena eekwak nyɛ dum nɛ ghiya mɔn bhata nɛ mɛkpa
mɛ bɛ di egoola ɛ. Bɛ nabɛ É ààkwyɛɛg mɛnyel mɔɔ, bɛ
naamyam ɛgel mɛnyel mɔɔ. 12 Étɛp tak ɛ di náá, dika
tɔ mɛmyaala, wɔy gwoo nɛ biyɔ bot ɛ di tɔ gwoo ɔ! Yɛ
kabɛ wɔy bɔs nɛ boo dii mɛsɔn ɔ, kpaa-ghoŋ nɛ nen!
Dim moo É kɔ len, nɛ ɛbuk dhaa tyɛ, etɛɛ náá, nyɛ
nɛ gu náá, mɛlu mɛ kɔ ɛko ɛ bɔs kalik É batsa!» 13
Dáa dhalaghɔŋ nabee náá, nyɛ naazyeegelaa, mwasaa
kɔ ɛko ɛ bɔs ɛ, wɔ gwak nyɛ zɛdu moma nabya mɔn
motom ɔ. 14 Tin, moma naazɛdjɛaa eboo mɛbhap
mɛmbá yii bhyel. Ye nabɛ É étɛp nyɛ neepilal, kɛkum
edi bɛ nazekobal nyɛ yɛ ɛ pɛ kyee dik bɛsyɛ di ààbɛ nɛ
mɛdii ɛ. É di nyɛ aadjɛaa edee membu mɛlɛl nɛ pes
ààkuna nɛ nyɔ ɔ. 15 Wɔ gwak nyɔ tak zɛgo dhoo mɛdii
nɛ mɛdii ɛbuɛpe dáa dii djaa bhii koŋ moma yenɔk
étɛp moma neewo tɔ mɛdii mɛ tak. 16 Tin, wɔ gwak,
bɔs zokazyɛ zɛtsik moma. Bɔs eezɛbɛɛ nuub, min bɛtɛ
nɛ mɛdii mɛ dhalaghɔŋ nago tɔ nuub'ɛ djas. 17 Tin,
dhalaghɔŋ nazɛpkaa ɛbuk nɛ moma, wɔ gwak, nyɛ
zɛtó kɛlumla dɛɛb nɛ bɛdhiiti bɔn moma di elooba nɛ
mɛtiŋ ɛ Zɛɛb, nɛ ɛdi ɛ sosoob nɛ etsɛɛtsɛ e bhaadal ɛ
Yezu ɔ.

13 É di'enek, dhalaghɔŋ nazɛtó kɛtyaa é ngwoob
bɛsyɛ boo dii mɛsɔn. Bhii tak, mɛ eezɛbee dhiiti
tit wat é wyis tɔ boo dii mɛsɔn. Nyɛ nadi É nɛ melak
kam, nɛ elo etɛn nɛ ebá. Kɔ melak kam yenek, ye
nabɛ É nɛ ekɔtɔ bɛghɛŋ kɔ tak. Pɛ kɔ elo binek, ye
nabaadi É nɛ ekwyala e min di enyek Zɛɛb ɛ. 2 Tit mɛ
nabee É nadi enɔŋel nɛ ghee, mɛko mɛ nadi É, dáa
mɛko mɛ tit di edjóoaa ulsɛ ɛ, nuub'ɛ kadi É dáa yii
boo ghee. Dhalaghɔŋ naazɛdjɛ tit'enɔk mɛbwala mɛ,
nɛ bóó mɛkoozi mɛ zɛnɔɔ boo eghɛŋ bɛ. 3 Lo wat
tɔ elo e tit'enɔk nadi É nɛ pyoŋ ɛkɛɛ bɛ naabi nyɛ
dhaa tyɛ, sa ɛkunaa nɛ ɛsyee. Tin, pyoŋ tak naazɛgel.
Deenek, bhwak djas naadyeebamyaala nɛ nɛ, wo gwaa,
bɛ du nyɛ. 4 Tin, bot djas nabɛ É bɛ moo eduwal
dhalaghɔŋ, etɛɛ náá, nyɛ naadjɛ eghɛŋ nɛ tit. Bot djas
nabaadi eduwal tit, bɔɔ náá: «Ye É ɛzɛ di enɔŋel nɛ tit,
ɛzɛ di nɛ ghwyil ɛlumla dɛɛb nɛ nɛ?» 5 Tit naabela
ghwyil ɛwyisal mɛkpa mɛ ɛbet, nɛ ɛnyek din Zɛɛb, nyɛ
nazɛbela ghwyil ɛsa deenek ɛ bɛngɔn mɛkam-mɛná nɛ
ebá. 6 Tin, nyɛ moo enyek Zɛɛb, É lee din ɛ lɛ, dɔɔ nɛ
di nyɛ di ɔ, zɛnɔɔ sa djas di tɔ gwoo ɛ. 7 Bɛ naabaladjɛ
nyɛ ze ɛlumla dɛɛb, da kwak bot ɛ Zɛɛb. Bɛ naadjɛ nyɛ
eghɛŋ kɔ membyak djas, kɔ bot ɛ bɔs djas, kɔ elii djas,
kɔ bot ɛ mɛdhik djas. 8 Tin, bot djas kɔ ɛko ɛ bɔs É
waaduwal nyɛ, bot ɛ di náá, min mɔɔ tok kwyala tɔ
mɛkana mɛ tsik kana bɔs nakusel ɛ. Mɛkana mɛ tsik
tak É mɛkana mɛ mɔn bhata nakaa buwa ɔ. 9 «Mot di
nɛ mɛlɔ ɔɔ, nyɛ gwak ɛnyɔɛpe! 10 Mot ɛ di náá, nyɛ
aadi É mot membok ɔɔ, nyɛ waani É mbok. Mot ɛ di
náá, nyɛ aagwyɛ É nɛ pɛl ɔɔ, nyɛ aazogwyɛ ɛ nɛ pɛl.
Étɛp tak ɛ di náá, bɔn ɛ Zɛɛb goka É nɛ ɛdi nɛ zii nɛ
ɛdum ɛkoŋ nɛ Zɛɛb.» 11 Bhii tak, mɛ eezɛbee dhiiti tit
eewyis tɔ bɔs. Nyɛ nabɛ É nɛ melak mɛmbá dáa yii mɔɔ
bhata, tin, nyɛ nadi elii É dáa dhalagɔŋ. 12 Nyɛ nabɛ É
nɛ eghɛŋ e tit mɛkɛn djas, nyɛ nadi etel eghɛŋ binek ɛ
É mis mɛ tit'enɔk. Nyɛ naabesal bɔs nɛ bot ɛ di kɔ bɔs
ɔ náá, bɛ duwal tit nabaalaa sok boo pyoŋ nawaagó
nyɛ da yɛ ɛgel ɔ. 13 Deenek, tit nawyis tɔ bɔs ɔ nadi
esa eboo esa e mɛbwala. Nyɛ naabatasa náá, du dus tɔ
gwoo sul É bɔs É mis mɛ bot djas. 14 Deenek, nyɛ nadi
ekɔɔ bot ɛ bɔs nɛ endem mɛbwala mɛ nyɛ nadi esa É
mis mɛ tit mɛkɛn ɛ. Nyɛy nɛ nɔɔ náá, bɛ kpak naghisɛ
étɛp ɛduwal tit nabaalaa nɛ pɛl da nyɛ É tsak ɔ. 15 Tin,
tit bhɔɔba yenɔk naadjɛaa ghwyil ɛsa náá, naghisɛ

yenɔk di nɛ tsik, ye lii, da yɛ ɛgó bot djas di ààduwal
yɛ ɔ. 16 É di'enek, tit'enɔk naazɛbesal bot djas, bot ɛ di
nɛ mbyok nɛ bot ɛ di ààbɛ nɛ mbyok ɔ, djel mot nɛ
kum mot, kwom nɛ mot di pɛka ɔ, náá, bɛ waa egeka
kɔ mɛmbɔ mɛ eghɛŋ bɔɔ nɛghu kɔ ebhata bhwoob
bɔɔ. 17 Deenek, mot tok nɛ ghwyil ɛbɔm nɛ ɛbɔmsa
dhiiti sonok nyɛ di ààdi nɛ geka yenek ɔ, nɛghu din ɛ
tit, nɛghu mɛtaŋ mɛ di enɔŋel nɛ din ɛ lɛ ɛ. 18 Deenek,
ye goka é mot di nɛ etsoŋ. Mot ɛ di etselal ɔɔ, nyɛ é nɛ
ghwyil ɛgu sa ɛlɛɛga tit'enɔk di elɛɛ ɛ, etɛɛ náá, ɛlɛɛga
ɛlenek é ɛlɛɛga din ɛ mot. Ɛlɛɛga tak é bɛdhet-ɛtɛn nɛ
wat nɛ mɛkam-mɛtɛn nɛ wat nɛ etɛn nɛ wat.

14 Mɛ nadi ebaabee: wo gwaa, mɛ zɛbee mɔn bhata
titel kɔ ɛtsok ɛ Siyɔŋ. É di nyɛ nadi ɔ, ye nabɛ
é nɛ bɛdhiiti bot bɛmil dhet nɛ bɛmil mɛkam-mɛná
nɛ ɛna, nadi nɛ din ɛ lɛ nɛ yii Sɛɛg kwyala kɔ ebhata
bhwoob bɔɔ ɔ. 2 Mɛ eezɛgwak dhiiti gwood tɔ gwoo
eke é swak dáa eboo mɛsok, dáa boo bham ghɛl ɛko.
Tin, ɛtap ɛ mɛ nagwak é nadi é dáa yii bot ɛ di ebwom
ngɔmbi ɔ. 3 Bɛtɛ nɛ bot binɔk nadi etii djeeb na bes
sok bhwoob bóó mɛkoozi, sok bhwoob edjema ená
di nɛ tsik ɔ, zɛnɔɔ bɛpaa. Mot nabɛ é ààbɛ nɛ ghwyil
ɛdjek djeeb tak, yɛ di ààbɛ bot bɛmil dhet nɛ bɛmil
mɛkam mɛná nɛ ɛná nadi kɔ bɔs, mɔn bhata natsik ɔ.
4 Bot binɔk nabɛ é, bot ɛ nadi ààsaab mɛ nyel mɔɔ
nɛ mɛzɔ kɔ ɛko ɛ bɔs ɔ, bɛ naabaal mɛnyel mɔɔ tɔ
edɛɛ. Bɛ ɛpedu mɔn bhata é edi djas nyɛ di etó ɛ. Bɛ
naadjɛaa tsik tɔ sama bot ɛ nadi kɔ ɛko ɛ bɔs ɛ, étɛp bɛ
needi bot ɛ mɛkɛn aadjɛaa Zɛɛb bɛ nɛ Mɔn ɛ bhata ɔ.
5 Bɛ ààwyisal etɛp etsal tɔ enuub'ɔɔ, bɛ tok nɛ ghwyil
kweselaa ndjɛ sɔs. 6 Bhii tak, mɛ naazɛbee dhiiti fofop
epilal ɛvyɛɛgɛpe pɛ tɔ gwoo. Nyɛ nabɛ é nɛ Mbɛɛ
Bhaadal na kɔm-kɔm ee nyɛ nadi ekwyɛl ɛgoola nɛ
bot djas di kɔ ɛko ɛ bɔs ɔ, nɛ bot ɛ mɛdhik djas, nɛ bot
ɛ membyak djas, dɔɔ nɛ elii djas, bot ɛ bɔs djas. (aiōnios
g166) 7 Nyɛ nadi etuud ɛlyelɛpe é náá: «Kaabka Zɛɛb,
djɛka nyɛ duma! Etɛɛ náá, ɛwala nyɛ di epɛ́ɛ bot ɛ bɔs
ɛ yɛ eezedjala. Duwalka mot nakus gwoo nɛ bɔs ɔ,
mot nakus boo dii mɛsɔn nɛ esɔɔgɔ djas ɔ!» 8 Fofop
bhɔɔba nadi edu fofop mɛkɛn ɔ nadi eke náá: «Yɛ
eewyɛɛza, boo ghaada bhabhilɔn eewyɛɛza! Nyɛ eedjɛ
bot ɛ mɛdhik djas mɛnyok mɛ vin mɛ mbee mɛzɔ!» 9
Tin, fofop yii elɛl, mot nadi edu bɛbá binɔk ɔ, nadi
ekim ɛlyelɛpe náá: «Mot é duwal tit nɛ naghisɛ yɛ ɔɔ,
da nyɛ é bela geka kɔ bhata bhwoob nɛghu kɔ mbɔ ɔɔ,
10 nyɛy pe aadɛ mɛnyok mɛ vin mɛ boo ɛbuk ɛ Zɛɛb.
Mɛnyok mɛ vin mɛ tak ɛ aadi é na nyan-nyan, tin,
Zɛɛb é waaso yɛ tɔ mɔɔ buku ɛbuk ɛ lɛ. Deenek, nyɛ
waabee boo mezuk tɔ du nɛ mɛsii mɛ na goo-goo di
djóoaa sufɛlɛ ɛ é mis mɛ efofop na dɛɛ, dɔɔ nɛ é mis
mɛ mɔn bhata. 11 Eguluk e du mezuk mɔɔ ɛpebyet
pɛ ɛko kɔm-kɔm. Bot ɛ di eduwal tit nɛ naghisɛ yɛ ɔ,
bot ɛ bela geka din ɛ lɛ é bhata-bhwoob ɔ, bɛ ɛpeni
tɔ mezuk mwos nɛ pum, ààbɛ nɛ ɛwala.» (aiōn g165)
12 Dum nɛ tɛp tak ɛ, bot edɛɛ Zɛɛb goka é nɛ ɛlyaal
náá, bɛ é nɛ ɛmaad ɛ lyem, náá, bɛ nɛ looba nɛ mɛtiŋ
mɛ Zɛɛb, bɛ é epedum koŋ nɛ Yezu. 13 Bhii tak, mɛ
eezɛgwak dhiiti gwood tɔ gwoo eke nɛ nam: «Kwyala
dáak: “Kana mos, mɛmyaala nɛ bot ɛ di egwyɛ bɔɔ tɔ
mɛsa mɛ Ghɛŋ ɔ! Deenek, Sisim lɛɛ é náá: Mɛmyaala
nɛ nɔɔ. Bɛ bela ɛwala dum nɛ lyel-lyel mɛsa mɛ bɛ
nasa ɛ, etɛɛ náá, bɛ waabela efute mɛnyɔ mɛ mɛsa bɛ
nazesa ɛl”» 14 Mɛ nadi ebaadjoak, wo gwaa, mɛ zɛbee
eguud na puu. Kɔ eguud tak, mɛ naabee dhiiti mot é
nɔŋel nɛ mɔn mot. Nyɛ nabɔt kɔ lo ɛ kɔtɔ bɛghɛŋ na
sael nɛ lɔɔd ɛ, é mbɔ yɛ namɛt ɛghɔɔb wat na wol-wol.
15 Tin, dhiiti fofop eezɛwyis tɔ edi e dɛɛ ndjaa Zɛɛb,
nyɛ eezɛkim ɛlyelɛpe nɛ mot nadi ndiidel tɔ eguud ɔ
náá: «Nɔŋa ɛghɔɔb ɛ lɔ, disa mɛbhek, etɛɛ náá, ɛwala
tak eezedjala, mɛbhek mɛ bɔs eezewozal étɛp ɛdis!»
16 É di'enek, mot nadi ndiidel kɔ eguud ɔ naazɛwus
ɛghɔɔb ɛ lɛ kɔ bɔs, tin, mɛbhek mɛ bɔs djas naadisaa.
17 Dhiiti fofop sis naazɛwyis tɔ di na dɛɛ Zɛɛb di tɔ
gwoo ɛ, nyɛy pe nabɛ é nɛ yɛ ɛghɔɔb na wol-wol é
mbɔ. 18 Dhiiti fofop sis, mot di nɛ ekukuma kɔ du ɔ
naazɛdus pɛ kyee mesa ebuwa. Wɔ gwaa, nyɛ zɛkim
ɛlyelɛpe nɛ mot nadi nɛ ɛghɔɔb na wol-wol ɔ náá:
«Nɔŋa ɛghɔɔb ɛ lɔ na wol-wol, tsaala mɛghɛŋ mɛ vin
di kɔ bɔs ɛ, étɛp náá, ebhum tak eezewozal.» 19 Fofop
tak naazɛdhaa nɛ ɛkpaŋ é mɛghɛŋ mɛ ebhum e vin
nadi kɔ ɛko ɛ bɔs ɛ nɛ ɛghɔɔb ɛ lɛ. Wɔ gwaa, nyɛ zɛso
yɛ djas tɔ syaala di elyaal ɛbuk ɛ Zɛɛb ɛ. 20 Ebhum vin
natwaalaa é tɔ syaala di ɛtsetaɛpe nɛ ghaada ɛ. Wɔ
gwaa, ghiya nadi eswol tɔ syaala. É di'enek, ye eezɛwo
kɛkum ekilomɛtɛlɛ bɛdhet ɛlɛl. Tin, ghiya nadi ebyet,
mɛdim mɛ tak ɛkɛɛ yɛ aasik yaaga é tsuŋ.

15 Bhii tak, mɛ eezɛbee dhiiti boo ndem sis tɔ gwoo,
mɛ naadjoka. Ye nabɛ é efofop etɛn nɛ ebá ɛ,
nazyɛ nɛ eboo mezuk etɛn nɛ ebá. Ye é eboo mezuk
mɛ mɛsik. Etɛɛ náá, ye é nɛ mezuk menek ɛ, ɛbuk
ɛ Zɛɛb aadjala. 2 Bhii tak, mɛ eebaabee kwaambi
dhiiti boo dii mɛsɔn edjhaazal dáa ɛkok ɛ mɛtaadak,

boo dii tak ɛ́ puuza nɛ du. Tin, bot djas ɛ nakwak tit nɛ naghisɛ, nɛ ɛlɛɛga ɛ di elyaal din ɛ lɛ ɔ, nadi ɛ́ metitel engwoob boo dii mɛsɔn menek. Bɛ nadi ɛ́ nɛ engɔmbi ee Zɛɛb nadjɛ bɛ ɛ́ mɛmbɔ ɛ. 3 Bɛ nadi etii djeeb ɛ Moiiz mot-mɛsa Zɛɛb, nɛ djeeb ɛ Mɔn Bhata: «Ghɛŋ Zɛɛb Mɛkaake, mɛsa mɔ nɛ bɔk, ye nɛ nyɔ! Wɔ ɛ́ Mɛkoozi mɛ membyak djas, etɛp bɔ ɛ́ epiki nɛ etsɛɛtsɛ! 4 Ɛzɛ aakodi ààkaab wɔ Ghɛŋ? Ɛzɛ aakopɛɛ ɛdjɛ wɔ duma? Etɛɛ náá, ye ɛ́ wɔy wɔ ɛmet ɛdi Dɛɛ, bot ɛ membyak djas ɛ́ aazyɛ zɛduwal wɔ, etɛɛ náá, mɛsa mɔ epiki naazelyaalaa bɛ popoopwon.» 5 Bhis tak, mɛ eezɛbee di edɛɛ ndjaa Zɛɛb di nɛ pɛt tot ɛbhɛŋ tɔ tak ɛ, bɛŋel pɛ tɔ gwoo. 6 Deenek, efofop etɛn nɛ bɛbá nadi emɛt eboo mezuk ɛ́ mɛmbɔ ɔ naazɛwyis tɔ ndjaa Zɛɛb di pɛ tɔ gwoo ɛ. Bɛ naabɔt ekaad di edjóoaa lɛn ɛ na puu ekas dhaa tyɛ. Bɛ naabɔt ekaad e goŋ na puu na nakas-kas nɛ ebaab elɔɔd epɛta e ebhet. 7 Ngɔt tɔ edjema ená di nɛ tsik binɔk naazɛdjɛ efofop etɛn nɛ bɛbá mɔɔ buku nasael nɛ lɔɔd nadi «tɔɔɔ» nɛ ɛbuk ɛ Zɛɛb, nyɛy mot di nɛ tsik kɔm-kɔm sii nɛ kɔm ɔ. (aiōn g165) 8 Eguluk naalwood tɔ di edɛɛ Ndjaa-ebuwa. Eguluk binek lyaal ɛ́ mɛbwala nɛ duma ɛ Zɛɛb. Ye nabɛ ɛ́ ààbɛ nɛ mot nadi nɛ ghwyil ɛni tɔ di edɛɛ Ndjaa-ebuwa, kɛkum dwoo eboo mezuk etɛn nɛ ebá ee efofop nazyɛ nɛ yɛ ɛ aadjala ɛ.

16 Bhii tak, mɛ naagwak boo gwood pɛ tɔ Ndjaa-ebuwa eeke nɛ efofop etɛn nɛ ebá binɔk náá: «Tɔ́ka, kɛsoka ebuku e ɛbuk ɛ Zɛɛb kɔ ɛko ɛ bɔs!» 2 Deenek, fofop mɛkɛn naazɛtɔ́ kɛso sa nadi tɔ mɔɔ buku yɛ ɛ kɔ ɛko ɛ bɔs. Wɔ gwaa, embee mɛpyoŋ nakpaa-kpaa zɛsee ɛ́ mɛnyel mɛ bot ɛ nadi nɛ geka tit ɔ na «kpeeeŋ», nɛ bot ɛ nadi eduwal naghisɛ yɛ ɔ. 3 Tin, fofop yii bhɔɔba naakɛso sa nadi tɔ mɔɔ buku yɛ ɛ tɔ boo dii mɛsɔn. É di'enek, boo dii mɛsɔn moo tin «zoooŋ» dáa ghiya mot zegwyɛ ɔ. Tin, edjema djas nadi nɛ tsik tɔ boo dii mɛsɔn ɔ naazɛsi «bhɛɛɛ». 4 Fofop yii elɛl naazɛso sa nadi tɔ yɛ mɔɔ buku ɛ tɔ eboo mɛdhii nɛ tɔ esɔɔgɔ. É di'enek, eboo mɛdhii eezɛliiza ghiya. 5 Tin, mɛ eezɛgwak fofop nadi nɛ ghwyil ɛkɔk kɔ mɛdhii ɔ, eke náá: «Wɔy Mot edɛɛ, wɔy Mot di ɔ, wɔy Mot nadi ɔ, deenek, wɔ eelyaal náá, wɔ ɛ́ Mot epiki. 6 Dáa di náá, bot binɔk naaso ghiya bot edɛɛ, nɛ yii bɛngoolel ɛ mɛkpa ɛ Zɛɛb ɛ. Nenak, wɔ eedjɛ bɛ ghiya náá bɛ dɛ, bɔɔ bɛmet ɛ́ saa yɛ!» 7 Bhii tak, mɛ eezɛgwak dhiiti gwood edus pɛ kyee mesa ebuwa, eke náá: «Ghɛŋ, Zɛɛb Mɛkaake, mɛ nɛ gu náá, epɛ́ɛ bɔ ɛ́ epɛ́ɛ e tsɛɛtsɛ, ye ɛ́ yii epiki!» 8 Deenek, fofop yii ená naaso sa nadi tɔ yɛ mɔɔ buku ɛ, kɔ gwyes. É di'enek, gwyes naabela ze ɛgó ɛ bot ɛ bɔs nɛ du'ɛ. 9 Bot ɛ bɔs naadikaa nɛ mbee mɛgoo mɛ du. Bɛ nabɛ ɛ́ bɛ moo saab din ɛ Zɛɛb, mot di nɛ ghwyil kɔ eboo mezuk menek ɔ. Tin, bɛ naabyen ɛswoola mɛfulu mɔɔ. Bɛ nabɛ ɛ́ ààkwyɛl ɛdjɛ duma nɛ Zɛɛb. 10 Fofop yii etɛn naaso sa nadi tɔ yɛ mɔɔ buku ɛ kɔ bóó mɛkoozi tit. Wɔ gwaa, mbee mɛghomla zɛni tɔ ɛyoŋ ɛ lɛ. Bot nadi ekwaal mɛtsok etɛɛ náá, bɛ nadi ezuk. 11 É di'enek, bɛ moo saab din ɛ Zɛɛb mot di pɛ tɔ gwoo ɔ, kɔ ɛsu ɛ mezuk nɛ mɛpyoŋ mɔɔ. Tin, bɛ nabɛ ɛ́ ààkat ɛsa embee mɛsa mɔɔ. 12 Fofop yii etɛn nɛ ngɔt naaso sa nadi tɔ yɛ mɔɔ buku ɛ, tɔ boo dii di edjóoaa Efaalat ɛ. Wɔ gwaa, boo dii tak zɛgel djas, étɛp ɛdjɛ ze nɛ bɛmɛkoozi nadus pɛ kyee ɛdjem ɛ dwoo ɛ. 13 Bhii tak, mɛ eezɛbee embee esisim elɛl enɔŋel nɛ bɛnagbha. Tɔ embee esisim tak, ngɔt nawyis ɛ́ tɔ nuub dhalaghɔŋ, dhiiti tɔ nuub tit, zɛnɔɔ nwyak ngɔk tɔ nuub mbee ngoolel-mɛkpa ɛ Zɛɛb. 14 Embee esisim tak nabɛ ɛ́ esisim ɛ dim mot mɛkɔŋ nadi esa mɛvyɛkɛlɛ nɛ yɛ ɛ. Embee esisim binɔk bɛlɛl naazɛtɔ́ kɛseɛg bɛmɛkoozi mɛ di kɔ ɛko ɛ bɔs djas, étɛp ɛkɛduu boo dɛɛb ɛ́ dwoo Zɛɛb Mɛkaake. 15 «Ghɛŋ eezɛke, gwaka: Mɛ aazyɛ ɛ dáa mot djii! Mɛmyaala nɛ mot aadi ndjem ɔ, mot aadi nɛ ekaad ɛ́ nyel ekaab náá, nyɛ ɛzɛkɛtɔ́ “syɛɛɛ” da nyɛ ɛ́ gwak syen etɛɛ náá, nyɛ ɛ́ “syɛɛɛ” ààbɛ nɛ ekaad ɔ.» 16 Esisim binek naaseeg bɛmɛkoozi ɛ́ mɔɔ di wat di edjóoaa tɔ lii ebhele «Almaghedɔŋ» ɛ. 17 Fofop yii etɛn nɛ ebá naaso yɛ sa nadi tɔ mɔɔ buku ɛ tɔ pup. Wɔ gwaa, dhiiti gwood zɛgek ɛlyelɛpe tɔ edi e dɛɛ Ndjaa-ebuwa, edus pɛ kyee bóó mɛkoozi Zɛɛb, eke náá: «Nenak, esa djas eezedjala!» 18 Wɔ gwaa, mengwyes zɛgwyes, boo ebhyeed zɛgek, bham bɛghɛl ɛko zɛbam, bɔs naadheegel ɛlyelɛpe. Tin, ye naadyeebadheegel ɛlyelɛpe, dheegela wat di náá, kana mot nakusaa kɔ ɛko ɛ bɔs ɛ, nyɛ dinaa ààpabee kwaambi yenek dheegela. 19 Boo ghaada naazɛtyek ɛ́ esum elɛl. Tin, eghaada ekyee mɛdhik djas naazɛbik. É di'enek, Zɛɛb naazɛtaala boo ghaada Bhabhilɔn, étɛp nyɛ needjɛ nyɛ mɛnyok mɛ vin boo ɛbuk ɛ lɛ nyɛ dɛ. 20 Eghola djas di tɔ boo di mɛsɔn naades. Bot nabɛ ɛ́ ààkabee mɛtsok. 21 Eboo mɛkok mɛ mɛtaadak mɛ na dil-dil naazɛdus pɛ tɔ gwoo bila bot kɔ mɛnyel. Tin, bot naazɛsaab din ɛ Zɛɛb kɔ ɛsu ɛ mezuk mɛ bhi eboo mɛtaadak menek. Etɛɛ náá, ye nabɛ ɛ́ mezuk mɛ nadi nɛ mbee ghulal ɛ.

17 Fofop ngɔt tɔ efofop etɛn nɛ ebá nadi nɛ mɔɔ buku e mɛmbɔ ɔ, naazyɛ zɛlɛɛ mɛ náá: «Dha, mɛ tel wɔ feŋ moma na ghaa mɛzɔ aabela ɛ, mɛ tel wɔ boo ghaada di suma engwoob bɛtɛ nɛ boo mɛdhii ɛ. **2** Bɛmɛkoozi mɛ bɔs'ak naaso mɛnyel tɔ mɛzɔ bɛ nɛ moma tak, bot ɛ bɔs nabɛ é bɛ moo tɔ elangi mɛnyok mɛ vin mɛ mɛzɔ mɛ.» **3** Tin, sisim naazɛmɛt mɛ, wɔ gwaa, fofop zɛnɔɔ mɛ tó nɛ nam pɛ kyee dik bɛsyɛ di ààbɛ nɛ mɛdii ɛ. É di'enek, mɛ naazɛbee dhiiti moma ndiidel kɔ tit na «zoooŋ». Nyel'ɛ nadi é «kpeeeŋ» nɛ mɛpka mɛ di enyek Zɛɛb ɛ. Tit tak nadi é elo etɛn nɛ ebá, zɛnɔɔ melak kam. **4** Moma tak nabɔt é ekaad e ghoŋ na «zoooŋ», nyɛ nadi é nɛ mɛvunga, nɛ mɛsum mɛ nasaaa nɛ lɔɔd ɛ, nɛ mɛkok e mɛtaŋ zɛnɔɔ bɛmɛyaka. É mbɔ'ɛ, nyɛ namɛt é mɔɔ buku nasaaa nɛ lɔɔd ɛ «tɔɔɔ» nɛ embee esesɛɛ, nɛ edhuud ee mɛzɔ mɛ di edjɛ ɛ. **5** Tin, bhata-bhwoob'ɛ nabɛ é nɛ ekwyala din. Etɛp e syela bhii din ɛ tak nabɛ é: «Boo ghaada Bhabhilɔn, nyɛɛg boa mɛzɔ nɛ embee esesɛɛ e di eesɛɛ kɔ bɔs ɛ djas.» **6** Mɛ naabee náá, moma mɛzɔ tak nadi é, tɔ elangi e ghiya bot ɛ Zɛɛb, nɛ ghiya bot ɛ nazegóaa kɔ ɛsu ɛ esosoob'ɔɔ nɛ Yezu ɛ. Bea mɛ nabee nyɛ ɛ, mɛ naadyeebadjoka ɛbuɛpe. **7** Tin, fofop eezɛke nɛ nam náá: «Ɛ́tɛp yé wɔ di edjoka? Mɛ waatel wɔ etɛp di syela dum nɛ moma yak, nɛ tit di ebɛp nyɛ yenɔk, mot di nɛ elo etɛn nɛ ebá, nɛ melak kam yenɔk. **8** Tit wɔ di ebee yenɔk nadi é nɛ tsik, nenak yak, nyɛ tokapɛ nɛ tsik. Nyɛ goka é nɛ ɛwyis tɔ boo guk na dim-dim di ààbɛ nɛ ɛsik ɔ, tin, nyɛ waagóaa, bot ɛ di kɔ bɔs di náá min mɔɔ dinaa ààpaakwyala kɔ mɛkana mɛ tsik kana bhwak nɛ ɛkusel ɔ, bɛ waadjoka beea bɛ aabee tit ɛ. Etɛɛ náá, nyɛ nadi sok é nɛ tsik, nenak nyɛ eezegwyɛ, tin, nyɛ waabaatuula.» **(Abyssos g12)** **9** «Wak, ye goka é mot di nɛ mɛtselal nɛ etsoŋ. Elo etɛn nɛ ebá binek ɛ mɛtsok mɛtɛn nɛ ebá ee moma yenɔk di ndiidel kɔ tak ɛ. Ye baalyaal é bɛmɛkoozi mɛtɛn nɛ ebá. **10** Pɛ tɔ bɛmɛkoozi mɛ tak, bɛtɛn naazegwyɛ. Nenak ngɔt ɛ kalik kɔ bóó mɛkoozi. Mot aadi mɛkoozi mɛ yii etɛn nɛ ebá ɔ, dinaa ààpazyɛ. É sok nyɛ aazyɛ ɛ, nyɛ aanàkwaadyeebabɔya. **11** Tit nabɛ é ghɛŋ sok, kadi mos náá, nyɛ tokapɛ ɛ, nyɛy nyɛ ɛmet ɛ di mɛkoozi mɛ etɛn nɛ elɛl. Nyɛ é pe ɛ ngɔt tɔ sama bɛmɛkoozi mɛtɛn nɛ ebá, tin, nyɛ moo aagwyɛ. **12** «Melak kam wɔ bee yenek, yɛ é bɛmɛkoozi kam, bɛmɛkoozi mɛ tak dinaa ààpadilaa kɔ mɛbhóó mɛ mɛkoozi mɔɔ. Tin, bɛ waabela eghɛŋ ɛkɔk é ɛwala wat nɛ tit yenɔk. **13** Bɔɔ djas é nɛ esimza wat, bɛ ɛpedjɛ ghwyil nɛ mɛbwala mɔɔ nɛ tit. **14** Bɛ waaduu nɛ mɔn bhata, tin, mɔn bhata é waakwak bɛ. Etɛɛ náá, nyɛ é Ghɛŋ e bɛghɛŋ, nyɛ é Mɛkoozi mɛ bɛmɛkoozi. Deenek, nyɛ waakwak bɛ nɛ bot bɛ djas nyɛ nazedjóo nɛ ɛsɛ́ɛ ɔ, bot ɛ di sosoob nɛ nɛ ɔ.» **15** É di'enek, fofop eebaake nɛ nam náá: Mɛdhii mɛ wɔ bee yenek, é di moma mɛzɔ di yenek, ye é bot ɛ bɔs, ye é mɛdhuu mɛ bot ɛ mɛdhik djas zɛnɔɔ elii. **16** Melak kam, nɛ tit ee wɔ bee é, bɛ waabhina moma mɛzɔ. Bɛ waadjii nyɛ ekum djas, tin bɛ waanɛɛg nyɛ «syɛɛɛ» ààbɛ nɛ ekaad, bɛ waadɛ epuud bɛ, epuud aabwak ɛ, bɛ waamwas yɛ tɔ du. **17** Etɛɛ náá, Zɛɛb naawa tɔ ebhum lyem bɔɔ, egwyes ɛsa ɛkwosak ɛ lɛ. Tin, bɔɔ djas é waagwakel náá bɛ nɔɔ ghwyil nɛ ekukuma bɔɔ da bɛ é sa mɛsa ɛ tit nɛ yɛ. Kɛkum ɛwala dinaa esa di kwyala tɔ mɛkana ɛ Zɛɛb aasael ɛ. **18** «É di'enek, moma ee wɔ bee'aak, ye é boo ghaada di ekɔk kɔ bɛmɛkoozi mɛ bɔs ɔ.»

18 Bhii tak, mɛ eezɛbee dhiiti fofop edus tɔ gwoo sul si. Nyɛ nabɛ é nɛ boo ghwyil, tin, duma yɛ nadi edjɛ mɛkas kɔ ɛko ɛ bɔs djas. **2** Nyɛ naazɛkim nɛ mɛghaaz djas: «Yɛ eewyɛɛza, yɛ eewyɛɛza, boo Bhabhilɔn eewyɛɛza! Nenak, ye moo é di embee sisim di ɔ. Ye moo é mɔɔ di embee sisim djas di kɛsɔwa ɔ. Ye moo é pɛ kyee enen nɛ bɛtit di nɛ edhuud di ààdjɛ gwyes ɛbee ɔ, di ɔ. **3** Membyak djas di kɔ ɛko ɛ bɔs ɔ naadɛ mɛnyok mɛ vin mɛ mɛmbee mɛzɔ. Bɛmɛkoozi mɛ bɔs'ak naazɛso nyel tɔ mɛzɔ bɛ nɛ nɛ. Tin, bot ɛ di ebɔmsa esonok kɔ ɛko bɔs'ak naazɛvu kɔ ɛsu é kwyɛl nyɛ nadi nɛ yɛ nɛ esa e ghoŋ dhaa nyel ɛ.» **4** Bhii tak, mɛ eebaagwak dhiiti gwood nadi edus pɛ tɔ gwoo, eke náá: «Wyiska tɔ lɛ, bot ɛ mbyak'am, bi ɛzɛkɛbeeaa dáa bot ɛ di sama nɛ nɛ tɔ mesyem mɛ ɔ, etɛɛ náá, bi needi ààbee eboo mezuk mɛ nyɛ aaboma nɛ yɛ ɛ. **5** Etɛɛ náá, mesyem mɛ beega yak kɔ yii eekum pɛ tɔ gwoo. Deenek, Zɛɛb ààpadjisa embee mɛsa mɛ. **6** Saka nɛ nɛ tyee wat nɛ dáa nyɛ nasa nɛ bɛdhiiti bot ɛ, nyɛ goka é nɛ ɛboma nɛ yɛ tyee é sok ebá nɛ dáa nyɛ nasa bot ɛ. Lwoodalka mɔɔ buku yɛ nɛ mɛnyok mɛ di enyan dhaa yii nyɛ nadjɛ nɛ bɛdhiiti bot ɛ. **7** Zukeka nyɛ, boo mezuk nɛ ɛsa náá, nyɛ é di tɔ boo ghoŋ aadjala nɛ duma nɛ ghoŋ nyɛ nadi nɛ yɛ ɛ. Tin, nyɛ nadi eke nyɛ ɛmet náá: "Mɛ é wak ɛ dáa moma mɛkoozi, mɛ tok kus moma, mɛ aanàkwaabɔt ɛpum." **8** Dum nɛ tɛp tak ɛ, eboo mezuk djas nazenɛɛgaa étɛp'ɛ, yɛ waasoaa nyɛ é nyel e dwoo wat: Ɛbé di gó bot ɛ, ɛpum nɛ pwom edee. Nyɛ waagóaa é nɛ du etɛɛ náá, Ghɛŋ Zɛɛb mot

mɛbwala ɛ́ pɛ́ɛ nyɛ.» 9 Bɛmɛkoozi mɛ bɔs'ak bot ɛ
nasɛɛga goŋ nɛ nɛ, nɛ ɛmyaala nɛ esa e ghóŋ bɛ ɔ,
bɛ waadje mɛgwyɛ, bɛ waakɛl mɛmbɔ kɔ elo ɛ́ sok
bɛ waabee eguluk ebyet pɛ ɛko ghaada bɛ dik ɛ. 10
Bɛ waatyaa ɛtsetaɛpe ɛ́tɛp bwoo boo mezuk ghaada
aaboma nɛ yɛ ɛ. Tin, bɛ waadi eke náá: «Mezuk! Ha
mezuk! Ho Bhabhilɔn, boo ghaada nɛ mɛbwala! Ɛwala
wat edjala etɛɛ náá, wɔ neeboma nɛ yɔ feŋ!» 11 Bot
ɛ mɛbom nadi kɔ ɛko ɛ bɔs ɔ, nabaadje nɛ ɛlɛka kɔ
ɛsu ɛ lɛ. Etɛɛ náá, ye tokapɛ nɛ mot ààkabaabom esa
e mɛbom mɔɔ: 12 Lɔɔd, ɛkok ɛ́ bɛ di esa epata yɛ ɛ,
mɛkok mɛ mɛtaŋ, mɛyaka, nɛ ekaad di edjóoaa lɛn,
mbɛɛ ekaad na tɔɔbelaa zɛnɔɔ ekaad di djóoaa swa ɛ,
membi mɛ ele di ààbelaa mbɛs ɛ, membi mɛ esa djas
nasael nɛ mɛdjɛ ɛ zok ɛ nɛ ele e mɛtaŋ, esa nasael
nɛ gwooz na tɔɔbelaa di djóoaa blɔɔz ɛ, nɛ eghwooz
nɛghu nɛ mbɛɛ mɛkok, 13 Nadjebe, nɛ bɛdhiiti esa di
ekobelaa edee nɛ yɛ ɛ, nɛ bɛmananas, nɛ mbi mɛnanas
di edjóoaa Miid, zɛnɔɔ nɛ ɔɔsɔ ɛ, bɛmɛnyok mɛ vin,
mul, faalin, kɔkɔ bhisa di edjóoaa ble ɛ, engombɛ
nɛ etaa, eyaaga nɛ embem yaaga, ekwom nɛ bot ɛ
membok. 14 «Bot dyeebake ɛ náá, membi esa djas wɔ
nadi nɛ yɛ gwyes ɛ, moo ààkabɛ pɛ daa lɔ, mɛvu djas
nɛ esa bɔ e ghóŋ djas tokapɛ, tin, bot ɛ aanàbaabee ɛ
yɛ!» 15 Bot ɛ mɛbom mɛ nazevu kɔ ɛsu esa e mɛbom
ee bɛ nadi ebomsa pɛ tɔ ghaada tak ɛ, bɛ waatyaa ɛ́
ɛtsetaɛpe ekaab feŋ di náá, yɛ ɛ́ yɛ ɛ. Bɛ waadje nɛ
ɛlɛka. 16 Tin, bɛ waadi eke: «Ha mezuk! Ha mezuk nɛ
boo ghaada! Nyɛ nabebɔt ɛ́ ekaad di edjóoaa lɛn ɛ,
nɛ mbɛɛ ekaad na tɔɔbelaa, nyel'ɛ nadi ɛ́ dipela nɛ
mɛvunga mɛ lɔɔd, mɛkok mɛ mɛtaŋ zɛnɔɔ bɛmayaka.
17 Tin, tɔ mɔɔ ɛwala wat mɛvu menek djas tokapɛ!»
Komanda mɛsuwa, nɛ bot di etó mɛdjoŋ tɔ tak ɔ, nɛ
bot ɛ di esa mɛsa pɛ tɔ boo dii mɛsɔn ɔ, zɛnɔɔ bot
djas di ebela efute tɔ mɛsa e boo dii mɛsɔn ɔ, bɔɔ djas
nadi ɛ́ ɛtsetaɛpe. 18 Bɛ nadi edjoka ɛ́ sok bɛ nabee
eguluk e ghaada bɛ nadik ɛ: «Yaa kwaabi ghaada nadi
egekaa nɛ ghaada yak!» 19 Bɛ nadi eso bɛsyɛ kɔ lo,
edji, elɛka, ekim náá: «Ha mezuk, Ha mezuk nɛ boo
ghaada! Ye ɛ́ dum nɛ ekuma bɛ ɛ́ bot djas nadi nɛ
bɛmɛsuwa kɔ boo dii mɛsɔn ɔ navu. Tin, e ɛwala wat
mɛvu menek djas tokapɛ!» 20 Gwoo myaala dum nɛ
ɛsi ghaada! Bɔn ɛ Zɛɛb, bot ɛ lwoma nɛ bɛngoolel-
mɛkpa Zɛɛb myaalaka. Etɛɛ náá, Zɛɛb eepɛ́ɛ nyɛ dum
nɛ mɛsa ee nyɛ nasa ɛ! 21 Wɔ gwaa, dhiiti fofop
mɛbwala zɛnɔɔ boo ɛkok dáa ɛkok ɛ bɛ di esii ble nɛ
yɛ, mwas tɔ boo dii mɛsɔn eke náá: «Yɛ deenek ɛ boo
ghaada ɛ bhabhilɔn aamwasaa nɛ ghwyil djas, tin, bot
ɛ aanàbaabee ɛ yɛ! 22 Bot ɛ aanàbaagwak pɛ daa lɔ,
ebwoma e bot ɛ di ebwom ngɔmbi ɔ, elɔɔ toŋ, etii
mɛdjeeb. Tin, bot ɛ aanàbaabela membi mɛ bot djas di
esa mɛsa e mɛmbɔ ɛ, bot ɛ aanàbaagwak ɛtap ɛkok ɛ
di esiiaa ble nɛ yɛ ɛ. 23 Mɛkas mɛ elama aanàbaadi
pɛ yɔ, bot aanàbaagwak bhyeed ɛ bot aalóo nɛ ɛbá ɔ.
Ɛ́tɛp tak ɛ di náá, bot ɛ nadi ebɔmsa esa bɔɔ nadi ɛ́
bɛghɛŋ kɔ bɔs, mɛsimba mɔ nakɔɔ bot ɛ bɔs djas.» 24
Ye ɛ́ kɔ ghaada bhabhilɔn ɛ́ ghiya bɛngoolel-mɛkpa
Zɛɛb nɛ yii bɔn Zɛɛb nasee, ghiya bot djas nagóaa kɔ
ɛko ɛ bɔs ɔ, naasee.

19 Bhii tak, mɛ eezɛgwak dhiiti gwood elii pɛ tɔ
gwoo tyee bhyeed ɛdhuu ɛ bot, gwood tak nadi
eke ɛ: «Aleluya! Duwalka Ghɛŋ, tsik, duma nɛ mɛbwala
ɛ́ nɛ Zɛɛb'enaka. 2 Epɛ́ɛ bɛ ɛ́ tsɛɛtsɛ nɛ piki! Etɛɛ náá,
nyɛ eekwyesal moma na ghaa mɛzɔ djɛ sɔs, moma
nadi epul bɔs nɛ mɛzɔ mɛ ɔ. Nyɛ nawa nyɛ ɛ́ feŋ ɛ́
ɛ́tɛp nyɛ naagó bot ɛ mɛsa mɛ.» 3 Bɛ naabaazɛke náá:
«Aleluya! Duwalka Ghɛŋ! Eguluk boo ghaada nadi
edyak ɛ́ ye ɛpebyet kɔm-kɔm!» (aiōn g165) 4 Tin, Bɛpaa
mɛkam mɛmbá nɛ ená zɛnɔɔ edjema ená di nɛ tsik ɔ,
naazɛghaaga bhwoob si, da kwyit mɛboŋ ɛ́tɛp ɛduwal
Zɛɛb, mot di kɔ bóó mɛkoozi ɔ, bɛ eezɛke: «Amɛn!
Aleluya! Duwalka Ghɛŋ!» 5 Wɔ gwaa, dhiiti gwood
zɛgek pɛ kyee bóó mɛkoozi nadi yenek: «Duwalka
Zɛɛb'enaka, biyɔ bot ɛ mɛsa mɛ djas, biyɔ bot ɛ di
elooba nɛ nɛ ɔ, bot ɛ mbyok nɛ bot ɛ di ààdi bot ɛ
mbyok ɔ». 6 Bhii tak, mɛ eezɛgwak dhiiti gwood ebam
tyee bhyeed bot ɛ ɛbuɛpe, bhyeed tak nadi eswak ɛ
dáa eboo mɛsok, dáa eboo bɛghɛl ɛko. Ye nadi eke ɛ:
«Aleluya! Duwalka Ghɛŋ! Etɛɛ náá, Ghɛŋ, Zɛɛb Mɛkake
yenaka eezekoobal ɛyoŋ ɛ lɛ ɔ! 7 Dhjoomyaalaka,
dhjoodika nɛ mɛmyaala, dhjooduwalka nyɛ! Etɛɛ náá,
ɛwala ɛbyoŋ ɛbá ɛ Mɔn bhata eezedjala. Deenek, myɛl
moo ɛ́ nyɛ eezekomsa. 8 Bɛ eedjɛ nyɛ mbɛɛ kaad lɛn
na kas-kas ààpuuza nɛ dhiiti sonok.» Kaad lɛn tak
lyaal ɛ́ mɛsa mɛ epiki e bɔn Zɛɛb. 9 Fofop eezɛke nɛ
nam: «Kwyala: mɛmyaala nɛ bot ɛ nadjóoaa ɛ́tɛp ɛbela
di e ɛbyoŋ ɛbá ɛ Mɔn bhata ɔ.» Bhii tak, nyɛ eebaazɛke
nɛ nam náá: «Ye ɛ́ tin ɛ etɛtɛ mɛkpa mɛ Zɛɛb.» 10
Mɛ naazɛghaaga sok bhwoob'ɛ kwyit mɛboŋ si ɛ́tɛp
ɛduwal nyɛ, tin, nyɛ eezɛke nɛ nam: «Nàsa deenek! Mɛ
ɛ́ mot-mɛsa dáa wɔy, nɛ bɔn nyoog di ekɛ tɔ esosoob
nɛ etsɛɛtsɛ Yezu natel ɛ. Ye ɛ́ Zɛɛb ɛ wɔ di egoka nɛ
ɛduwal.» Etsɛɛtsɛ Yezu natel ɛ, yɛ ɛ́ sisim di edjɛ mbɛɛ

esiiza etɛp bɛ bɛngoolel-mɛkpa Zɛɛb di egoola ɛ. 11 Bhii tak, mɛ eezɛbee gwoo bɛŋel, wɔ gwaa, yaaga na puu zɛtuula. Tin, mot nadi kɔ yaaga tak ɔ, din ɛ lɛ nabɛ é Sosoob nɛ Tsɛɛtsɛ, nyɛ nɛ pɛ́ɛ bot, nyɛ lumla dɛɛb'ɛ tɔ epiki. 12 Mis mɛ nadi ekas é dáa ngel du, nyɛ nadi é bɛtɛ nɛ ekɔtɔ bɛghɛŋ kɔ lo. É nyel'ɛ nadi é nɛ ekwyala din dinaa bot ààgu ɛsuk ɛ tak, yɛ di ààdi nyɛy ɛmet ɔ. 13 Ye nabɛ é, nyɛ naabɔt ndjookuwa «nyɔlɔlɔ» nɛ ghiya e tak. Din ɛ lɛ é: «Mɛkpa ɛ Zɛɛb». 14 Mɛdhuu mɛ esodja djas di pɛ gwoo ɔ nadi edu nyɛ pɛ bhis, bɔn djas kɔ eyaaga na puu, bɛ nabɛ é bɛ eebɔt mbɛɛ ekaad na puu nasael nɛ Lɛn ɛ, ààbɛ nɛ edhuud. 15 Pɛl na zɔɔ-zɔɔ nadi ewyis tɔ nuub'ɛ, étɛp ɛgó bot ɛ mɛdhik. Nyɛ waadjɛɛd bot ɛ mɛdhik nɛ mɔɔ sek ghwooz. Nyɛ waatwaal ebhum lezɛ tɔ mɔɔ syaala mɛnyok mɛ vin ɛbuk ɛ Zɛɛb Mɛkake ɛ. 16 Tin, kɔ ndjookuwa yɛ, nɛ kɔ do'ɛ nabɛ é nɛ ekwyala din: «Mɛkoozi bɛmɛkoozi, Ghɛŋ e bɛghɛŋ.» 17 Bhii tak, mɛ eezɛbee fofop ngɔt titel pɛ tɔ gwyes. Nyɛ naazɛkim ɛlyelɛpe nɛ enen djas nadi edhaa ɛtsetaɛpe pɛ tɔ gwoo ɔ náá: «Dhaka, sɛɛgaka étɛp boo ɛbyoŋ ɛ Zɛɛb! 18 Dha dɛka epuud e bɛmɛkoozi, nɛ yii eboo ekukuma esodja, nɛ yii bɛghɛŋ, nɛ epuud eyaaga nɛ yii bot ɛ di ebɛp yɛ ɔ, epuud e bot djas, bot ɛ di pɛka ɔ nɛghu e ekwom, bot ɛ di nɛ mbyok nɛghu bot ɛ di ààbɛ nɛ mbyok ɔ.» 19 Bhii tak, mɛ eezɛbee tit, bɛmɛkoozi mɛ bɔs'ak nɛ mɛdhuu mɛ esodja, sɛɛga étɛp ɛlumela dɛɛb nɛ mot nadi kɔ yaaga, nɛ ɛdhuu esodja bɛ ɔ. 20 Tin, tit naazɛmɛtaa, dɔɔ nɛ embee bɛngoolel-mɛkpa Zɛɛb nadi esa mɛsimba é mis mɛ étɛp ɛsa náá, bot ɛ nadi bɛ eezewaa geka tit ɔ, bot ɛ nadi eduwal ekpaka naghisɛ yɛ ɔ wo ze. Tit nɛ embee bɛngoolel-mɛkpa Zɛɛb yenɔk, naamwasaa bɔɔ ekuu tɔ tok boo du mɛsii na goo-goo. (Limnē Pyr g3041 g4442) 21 Bot ɛ nabwak ɔ djas naagóaa nɛ pɛl nadi ewyis tɔ nuub mot nadi kɔ yaaga yenɔk. É di'enek, enen djas naazɛdɛ epuud bɔɔ.

20 Bhii tak, mɛ eezɛbee fofop ngɔt edus pɛ tɔ gwoo, nyɛ nadi é nɛ sap guk na dim-dim di ààbɛ nɛ ɛsik ɛ nɛ boo kel ghwooz e mbɔ. (Abyssos g12) 2 Nyɛ eezɛmɛt dhalaghɔŋ, nyɔ na mwa, ye kwyɛl ɛlɛɛ dim mot mɛkɔŋ nɛghu Satan. Wɔ gwaa, nyɛ zɛkɔl nyɛ, lo nyɛ é mbok pɛ nyɛ aakɛdi membu mil wat ɛ. 3 Bhis fofop nalóo nyɛ tɔ guk na dim-dim di ààbɛ nɛ ɛsik ɛ, nyɛ eezɛkɔɔl yɛ nɛ sap, nyɛ eezɛtiŋal boo ɛtuŋa pɛ ɛko tak, kɛl luk etɛɛ náá, dhalaghɔŋ needi ààbaasuu ɛsa náá, bot ɛ mɛdhik wo ze, kɛkum é ghɛŋ membu mil menek aadjaala ɛ. Bhii tak, nyɛ waawyiselaa étɛp ba mɔɔ ɛwala. (Abyssos g12) 4 Bhii tak, mɛ eezɛbee mɛbhóó bɛghɛŋ, bot ɛ nadi mendiidel kɔ tak ɔ naabela ghwyil ɛpɛ́ɛ ɛ bot. Mɛ naabaabee esisim ɛ bot ɛ natsaakaa kɔ ɛsu ɛ esosoob bɔɔ dum nɛ etsɛɛtsɛ Yezu natel nɛ bɛngoolel ɛ mɛkpa ɛ Zɛɛb nɛ mɛkpa ɛ Zɛɛb. Bot binɔk nabɛ é ààduwal tit nɛ naghisɛ yɛ, bɛ nabɛ é ààbela geka tit kɔ ebhata-bhwoob, ààkobɛ-bɛak é mbɔ. Bɛ naabela tsik, nɛ ɛkɔk sama nɛ Klisto membu mil wat. 5 Bɛdhiiti bot ɛ nagwyɛ ɔ, nabɛ é ààbula e tsik ɛsok nɛ membu mil wat yenek nɛ si. Ye é ɛgom ɛ bot goma mɛkɛn. 6 Mɛmyaala nɛ bot ɛ Zɛɛb nagom é ɛgom ɛ mɛkɛn ɔ. Tin, ɛsyee ɛ bhɔɔba tokapɛ nɛ ghwyil kɔ lɔɔ. Deenek, bɛ kadi é bɛghaa-Zɛɛb e Zɛɛb nɛ yii ɛ Klisto, bɛ aakɔk sama nɛ Klisto membu mil wat. 7 É ghɛŋ membu mil wat yenek aadjala ɛ, Satan aawyiselaa é mbok, 8 nyɛ waatɔ́ kɛkɔɔ bot ɛ mɛdhik djas di kɔ etuma ená e bɔs ɔ, ye kwyɛl ɛlɛɛ Ghɔɔg nɛ Maghoogh. Nyɛ aasɛɛg bɛ étɛp ɛduu tuub. Bɛ aadi é ɛbuɛpe dáa bɛsyɛ engwoob boo dii mɛsɔn. 9 Bɛ eezɛwyɛza kɔ ɛko ɛ bɔs djas ɛ. Bɛ eezekii sum di bot ɛ mbyak Zɛɛb boma, ghaada Zɛɛb di ekwyɛl ɛ. Tin, du ɛzɛdus pɛ tɔ gwoo, bhis tak yɛ eezɛdik bɛ. 10 Wɔ gwaa, dim mot mɛkɔŋ, mot nadi ekɔɔ bɛ ɔ, eezemwasaa tɔ tok du mɛsii na goo-goo pɛ kyee tit nɛ embee bɛngoolel ɛ mɛkpa ɛ Zɛɛb bɛ di ɔ. Deenek, bɛ aadi zukaa mwos nɛ pum kɔm-kɔm. (aiōn g165, Limnē Pyr g3041 g4442) 11 Bhii tak, mɛ eezɛbee boo bóó bɛghɛŋ na puu, nɛ mot ndiidel kɔ tak. Gwoo nɛ bɔs naazɛdiib sok bhwoob'ɛ, mot nabɛ é ààkabaabee bɛ. 12 Bhii tak, mɛ eezɛbee bot ɛ nazegwyɛ ɔ, bot di nɛ mbyok nɛ bot ɛ ààdi nɛ mbyok nabɛ é titel sok bóó bɛghɛŋ. Tin, bɛmɛkana naazɛdiiaa, wɔ gwaa, dhiiti mɛkana zɛbaadiiaa, yenek nabɛ é mɛkana mɛ tsik. Bot nazegwyɛ ɔ, napɛ́ɛaa ɛ dum nɛ sa bɛ nasa ɛ, dáa yɛ nazekwyalaa tɔ bɛmɛkana ɛ. 13 Boo dii mɛsɔn naazɛbulal bot ɛ nagwyɛ tɔ tak ɔ, wɔ gwaa, ɛsyee nɛ zula bot ɛ nazegwyɛ ɔ, zɛbulal yɔɔ pe. Deenek, mot nɛ mot naapɛ́ɛaa dum nɛ sa nyɛ nasa ɛ. (Hadēs g86) 14 Tin, ɛsyee nɛ zula bot ɛ zegwyɛ ɔ, zokazɛmwasaa tɔ tok du. Tok du tak é ɛsyee bhɔɔba. (Hadēs g86, Limnē Pyr g3041 g4442) 15 Deenek, mot djas nadi ààbɛ nɛ din kwyala tɔ mɛkana mɛ tsik ɔ, naamwasaa tɔ tok du. (Limnē Pyr g3041 g4442)

21 Tin, mɛ eezɛbee gwoo na bes nɛ bɔs na bes. É di'enek, gwoo nadi é mɛkɛn nɛ bɔs nadi é mɛkɛn é naadiib, boo dii mɛsɔn nabɛ é ààkabaadi tak. 2 Bhii

tak, mɛ eezɛbee ghaada na dɛɛ, Yeluzalɛm na bes Zɛɛb
nadhis ɛ́ edus pɛ tɔ gwoo. Ye nabɛ ɛ́ ye moo babeega
dáa moma zekomsa étɛp nyɛ neekɛboma nɛ ngom'ɛ ɛ.
3 Mɛ naagwak dhiiti lyel-lyel gwood eedus pɛ kyee
bóó mɛkoozi eke: «Nenak, di Zɛɛb di ɔ moo ɛ́, ɛ́ di wat
nɛ bot! Nyɛ aakadidi ɛ́ sama wat nɛ nɔɔ, deenek, bɛ
aakadi ɛ́ bot bɛ. Tin, Zɛɛb nyɛy ɛmet aadi ɛ́ sama nɛ
nɔɔ. Nyɛ aadi ɛ́ Zɛɛb'ɔɔ. 4 Nyɛ waasuŋal miŋal mɛ mis
mɔɔ. Ɛsyee aanàkabaadi tak, pil aanàkabaadi, ààbɛ
nɛ elɛka, ààbɛ nɛ mezuk. Deenek, esa ɛ́ namwa djas
aanàbaadi tak.» 5 É di'enek, mot di ndiidel kɔ bóó
mɛkoozi ɔ naake: «Nenak yak, mɛ ɛpekus esa na bes.»
Bhii tak, nyɛ eezɛke: «Kwyala dáa, etɛɛ náá, mɛkpa
mak ɛ́ etsɛɛtsɛ, ye goka ɛ nɛ ɛwaa ɛbwaalel e tak.» 6
Nyɛ eebaazɛke: «Yɛ eezesael! Mɛ ɛ́ Alfa nɛ Omegha,
mɛkɛn nɛ mɛsik. Mot ɛ́ di nɛ gwyes mɛdii ɔɔ, mɛ aadjɛ
nyɛ mɛdii di edus tɔ sɔɔgɔ di edjɛ tsik ɛ, àábwaal dhiiti
sonok nɛ nɛ. 7 Mot aakwak ɔɔ, mɛ waadjɛ nyɛ esa e
lyak binek. Mɛ aadi ɛ́ Zɛɛb'ɛ, nyɛy kadi ɛ́ mɔn'am. 8
Yɛ kabɛ bɛtsabel ɔɔ, bot ɛ di àákɛ tɔ esosoob ɔ, bot ɛ
di egó bot ɔ, bot ɛ di ekus ɛzɛm ɔ, bot ɛ mɛzɔ, bot ɛ
mɛlyeeb, bot ɛ di eduwal bɛnaghisɛ ɔ, nɛ bot etsal
djas, bɛ waamwasaa tɔ boo tok du di nɛ mɛsii mɛ na
goo-goo, yɛ ɛ́ di ɛsyee yii bhɔɔba.» (Limnē Pyr g3041 g4442)
9 Fofof ngɔt tɔ efofop etɛn nɛ bɛbá, nadi nɛ ebuku etɛn
nɛ ebá lwoodela nɛ eboo mezuk mɛ mɛsik ɔ, eezɛke nɛ
nam: «Dha, mɛ aalyaal wɔ dhɛɛga, mwaa Mɔn bhata.»
10 Sisim naazɛmɛt mɛ. Wɔ gwaa, fofop zɛtɔ́ nɛ nam
kɔ dwol dhiiti boo ɛtsok na vyɛɛg-vyɛɛg. Nyɛ naatel
mɛ ghaada e dɛɛ, Yeluzalɛm nadi edus pɛ tɔ gwoo, ee
Zɛɛb nadhis ɛ, 11 ye nadi ɛ́ nɛ duma ɛ Zɛɛb, ɛkas ɛ
lɛ nadi enɔŋel ɛ́ ɛkok mɛ mɛtaŋ di edjóoaa yaspɛ ɛ,
djhaaz-djhaaz dáa ɛkok ɛ mɛtaadak. 12 Ghaada tak
nabɛ ɛ́ tɔ boo peeb, nɛ mɛniel kam nɛ ebá, ɛniel nɛ
ɛniel nadi ɛ́ nɛ fofop ngɔt ebaal yɛ. Deenek, kɔ mɛniel
mɛ tak, ye naakwyalaa min mɛ membyak kam nɛ
ebá bot ɛ kyee dik Yisalaɛl. 13 Deenek, ɛ́ epap tak,
ye nabɛ ɛ́ nɛ mɛniel mɛlɛl-ɛlɛl. Pɛ ɛdjem ɛ dwoo elɛl,
pɛ ɛsila dwoo elɛl, pɛ ɛko ɛ bɔs elɛl, pɛ kyɛ bɔs elɛl.
14 Epap e peeb ghaada tak, nasumaa ɛ́ pɛ kɔ mɛkok
kam nɛ ebá, kɔ mɛkok mɛ tak, ye nadi ɛ́ nɛ ekwyala
min mɛ bot ɛ lwoma kam nɛ bɛbá ɛ Mɔn bhata. 15
Fofop nadi elii nɛ nam ɔ, nabɛ ɛ́ nɛ mɔɔ le ghwaazok
nasael nɛ lɔɔd ɛ é mbɔ, mɛsa mɛ mɔɔ le tak nabɛ ɛ́,
étɛp ɛgek mɛdjaa mɛ ghaada, epap nɛ mɛniel mɛ tak.
16 Mɛdjaa mɛ epap e ghaada tak djas nadi ɛ́ djala. Tin,
fofop nagek ghaada ɛ́ nɛ le ghwaazok'ɛ: mɛdjaa mɛ
tak nabɛ ɛ́, esitadɛ bɛmil kam nɛ bɛmil ɛbá, mɛbɔk mɛ
tak nabɛ ɛ́ esitadɛ bɛmil kam nɛ bɛmil ɛbá, mɛvyɛɛg
mɛ tak nabɛ ɛ́ esitadɛ bɛmil kam nɛ bɛmil ɛbá. 17
Fofop naazɛgek mɛpip mɛ pap, ye nabɛ ɛ́ ekude dhet
nɛ mɛkam mɛná nɛ ená. Nyɛ nagek yɛ ɛ, nɛ sa bot di
ezyɛ nɛ ɛgek sok ɛ. 18 Tin, peeb nasumaa ɛ́ nɛ mɛkok
mɛ mɛtaŋ di edjóoaa yaspɛ ɛ. Ghaada nyɛy ɛmet
nasumaa ɛ́ nɛ tɛtɛ lɔɔd di àápuuza nɛ dhiiti sonok ɛ,
ɛdjhaazɛpe dáa mɛtaadak. 19 Ghus zumal epap ghaada
tak nasɔnaa ɛ́ nɛ membi mɛ mɛkok mɛ mɛtaŋ djas.
Yii ghus zumal mɛkɛn nabɛ ɛ́ nɛ mɛkok mɛ mɛtaŋ
di edjóoaa yaspɛ ɛ, yii bɔɔba nabɛ ɛ́ nɛ mɛkok mɛ
mɛtaŋ di edjóoaa safiid ɛ, yii elɛl nabɛ ɛ́ nɛ mɛkok mɛ
mɛtaŋ di edjóoaa aghat ɛ, yii ená nabɛ ɛ́ nɛ mɛkok mɛ
mɛtaŋ di edjóoaa emelood ɛ. 20 Yii etɛn nɛ mɛkok mɛ
mɛtaŋ di edjóoaa oniks ɛ, yii etɛn nɛ wat nɛ mɛkok
mɛ mɛtaŋ di edjóoaa Saaldwan ɛ, yii etɛn nɛ ebá nɛ
mɛkok mɛ mɛtaŋ di edjóoaa Kiilzolit, yii etɛn nɛ elɛl
nɛ mɛkok mɛ mɛtaŋ di edjóoaa Beelil ɛ, yii etɛn nɛ
ená nɛ mɛkok mɛ mɛtaŋ di edjóoaa topaaz ɛ, yii kam
nɛ mɛkok mɛ mɛtaŋ di edjóoaa Kiilzopaalas ɛ, yii kam
wat nɛ mɛkok mɛ mɛtaŋ di edjóoaa Tulkwaaz ɛ, yii
kam nɛ ebá nɛ mɛkok mɛ mɛtaŋ di edjóoaa amɛtist
ɛ. 21 Mɛniel kam nɛ ebá binek nabɛ ɛ́ bɛmɛyaka kam
nɛ ebá. Ɛniel nɛ ɛniel nasael nɛ mayaka wat. É di bot
djas di esɛɛga tɔ boo ghaada ɔ, ye nasael ɛ́ nɛ tɛtɛ
lɔɔd di àápuuza nɛ dhiiti sonok ɛ, ɛdjhaazɛpe dáa
mɛtaadak. 22 Mɛ nabɛ ɛ́ àábee ndjaa Zɛɛb tɔ ghaada
tak, etɛɛ náá, di edɛɛ Zɛɛb e ghaada tak ɛ́ Ghɛŋ, Zɛɛb
Mɛkaake dɔɔ nɛ Mɔn ɛ bhata. 23 Ghaada tak tok nɛ
gwyes mɛkas mɛ gwyes nɛghu mɛkas mɛ ngɔn, etɛɛ
náá, duma Zɛɛb nadi ekas, Mɔn bhata ɛ́ di lama yɛ. 24
Ekyee mɛdhik ɛ́ waakɛ si mɛkas mɛ, bɛmɛkoozi mɛ
bɔs ɛ́ waazyɛ nɛ ekum bɔɔ. 25 Tin, mɛniel mɛ ghaada
aadi ɛ́ mbek tu dwoo. Deenek, yɛ aanàkabaadiyalaa
etɛɛ náá, ɛgwyitok aanàbaagwyiidela. 26 Bɛ waazyɛ nɛ
duma nɛ duu ekyee mɛdhik. 27 Deenek, ye tok nɛ sa
wat edhuud aani tɔ ghaada tak, àákobɛ bot ɛ di nɛ
embee mɛsa ɔ nɛghu bot ɛ etsal. É di'enek, bot aani tɔ
ghaada tak ɔ, ye ɛ́ aadi ɛ́ bot ɛ min mɔɔ di kwyala tɔ
mɛkana mɛ tsik mɛ Mɔn bhata ɔ.

22 Bhii tak, fofop naazɛlyaal mɛ dii tsik nadi
edjhaazal dáa ɛkok ɛ mɛtaadak ɛ, ye nadi ewyis
ɛ́ tɔ bóó mɛkoozi Zɛɛb nɛ Mɔn Bhata. 2 Dii tak nadi
edhaa kuku ghaada. Le tsik nabɛ ɛ́ pak mɛmbɔ mɛ
mɛdhii mɛmbá. Le tak nadi edjɛ bhum esok kam

nɛ ebá tɔ mbu wat, deenek, sok wat tɔ ngon wat.
Tin, eka e tak ɛ di edjɛ tsik nɛ ekyee mɛdhik. 3 Yɛ
aanàkabaadi nɛ dhiiti sonok di náá, yɛ waabela mbee
baka Zɛɛb ɛ. Bóó mɛkoozi e Zɛɛb nɛ Mɔn bhata aadi é
tɔ ghaada tak. Tin, bot ɛ mɛsa ɛ Zɛɛb ɛ waaduwal nyɛ.
4 É di'enek, bɛ waabee ɛbhwoob ɛ lɛ, din ɛ lɛ aadi é
kwyala kɔ ebata-bhwoob bɔɔ. 5 Pum aanàkabaadi tak,
bot ɛ aanàkabaadi nɛ gwyes ngel lama, nɛghu mɛkas
mɛ gwyes. Etɛɛ náá, Ghɛŋ Zɛɛb aasa náá, mɛkas mɛ
di kɔ bot ɛ mɛsa mɛ, é di'enek, bɛ aakɔk kɔm-kɔm.
(aiōn g165) 6 Bhii tak, fofop eezɛke nɛ nam: «Mɛkpa
mak é mɛkpa mɛ etsɛɛtsɛ di egoka nɛ ɛwaa ɛbwaalel
ɛ. Tin, Ghɛŋ Zɛɛb, mot di edjɛ etsoŋ nɛ bɛngoolel ɛ
mɛkpa ɛ Zɛɛb ɔ nadhis fofop'ɛ étɛp ɛlyaal nɛ bot ɛ
mɛsa mɛ, sa di náá yɛ aanàbɔya nɛ ɛsael ɛ.» 7 «Yezu
eezɛke: Gwaka, mɛ moo aazyɛ! Mɛmyaala nɛ bot ɛ
di elooba nɛ mɛkpa natelaa di tɔ mɛkana mak ɛ!» 8
Mam Zaŋ, mɛ naagwak, mɛ naabee etɛp bak. Bhis mɛ
nagwak nɛ ɛbee ɛ, mɛ naazɛghaaga si sok bhwoob
fofop mot natel mɛ esonok binek étɛp mɛ needuwal
nyɛ. 9 Tin, nyɛ eezɛke nam: «Nàsa deenek! Mɛ é mot-
mɛsa dáa wɔy, dáa bɔn nyoog, bɛngoolel ɛ mɛkpa ɛ
Zɛɛb, dáa bot djas di elooba nɛ mɛkpa di tɔ mɛkana
mak ɛ. Ye é Zɛɛb ɛ wɔ di egoka nɛ ɛduwal!» 10 Bhii tak,
nyɛ eebaake: «Sa wɔ ààsyel mɛkpa natelaa di mɛkana
mak ɛ. Etɛɛ náá, ɛwala nabɛ náá, esa bak aasael ɛ, moo
kunaa. 11 Mot di esa ɛbiyo ɔ, gheesa ɛbiyo, mot di nɛ
edhuud ɔ, di tɔ yɛ edhuud. Tin, mot di esa enɛm esa ɔ,
gheesa enɛm esa, mot di tɔ e dɛɛ ɔ, gheedi tɔ edɛɛ bɛ.»
12 «Gwaka: Mɛ moo aazyɛ! Mɛ aazyɛ nɛ efute étɛp ɛdjɛ
mot nɛ mot dum nɛ mɛsa mɛ nyɛ nasa ɛ. 13 Mɛ é Alfa
nɛ Omegha, mot mɛkɛn nɛ mot mɛsik, ɛkɛn nɛ ɛsik.»
14 Mɛmyaala nɛ bot ɛ di egwyii ekaad bɔɔ ɔ, etɛɛ náá,
bɛ waabela ze ɛdɛ bum le tsik, da bɛ é ɛni tɔ mɛniel
mɛ ghaada. 15 Tin, pɛ kel, ye é nɛ bot ɛ di nɛ mɛfulu
dáa bɛ bɛbhyɛ ɔ, bot ɛ mɛlyeeb, bot ɛ mɛzɔ, bot ɛ di
ego bot ɔ, bot ɛ di eduwal bɛnaghisɛ ɔ, zɛnɔɔ bot djas
di ekwyɛl mɛkɔŋ nɛ ɛlɛɛ elɛŋ etsal ɔ! 16 «Mam Yezu,
mɛ naadhis fofop'am étɛp ɛkɛlyaal bin etɛp bak djas
dum nɛ ezɛɛga mendjaala. Mɛ é mɔn dha ɛ Dhavid, mɛ
é kwyikwyen di ekas tɔ mɛlem ɛ.» 17 Tin, Sisim nɛ
moma ɛbá ɛpelɛɛ: «Dha!» Mot di egwak yɛ ɔ, baake ɛ:
«Dha!» Mot di nɛ gwyes mɛdii ɔ zyɛ, mot di ekwyɛl
mɛdii mɛ di edjɛ tsik ɔ, nyɛ aabela yɛ yii toto! 18 Mɛ
lɛɛ é tsɛɛtsɛ nɛ mot nɛ mot di egwak mɛkpa natelaa tɔ
mɛkana mak ɛ náá: Mot ɛ bil dhiiti sonok ɔɔ, Zɛɛb é
waakɛl eboo mezuk zekwyalaa tɔ mɛkana mak ɛ kɔ lɛ.
19 É di'enek, mot ɛdis dhiiti sonok tɔ mɛkpa natelaa
di ekwyala tɔ mɛkana mak ɔɔ, Zɛɛb é waadis yɛ ɛkɛɛ
bhum le di edjɛ tsik ɔ, dɔɔ nɛ tɔ ghaada na dɛɛ di
kwyala tɔ mɛkana mak ɛ. 20 Mot di elyaal etsɛɛtsɛ
etɛp bak ɔ, lɛɛ é: «Iyoo», «Mɛ moo aazyɛ!» Amɛn! Dha,
Ghɛŋ Yezu! 21 Betka náá, enɛm nɛ embɛɛ e Ghɛŋ Yezu
di nɛ biyɔ djas.

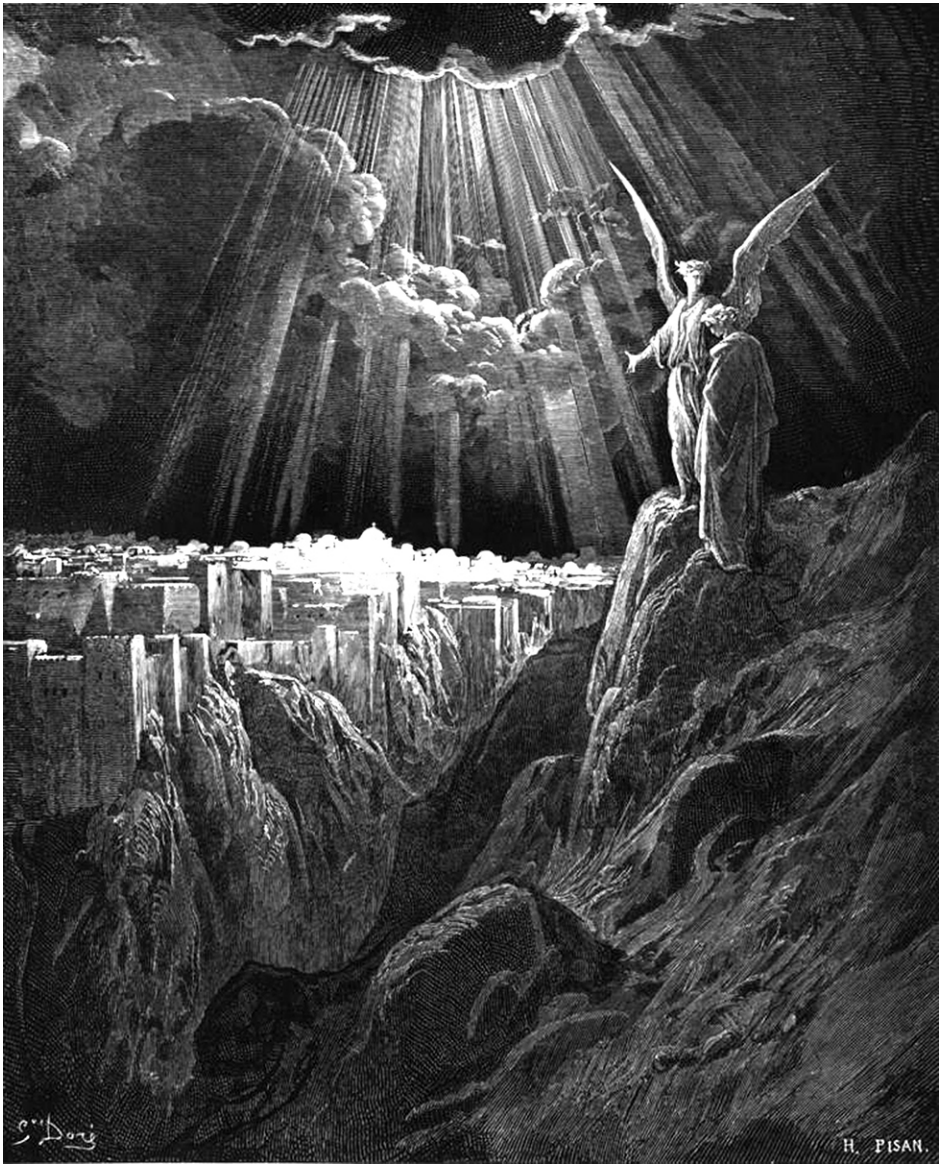

Bhii tak, mɛ eezɛbee ghaada na dɛɛ, Yeluzalɛm na bes Zɛɛb nadhis ɛ́ edus pɛ tɔ gwoo. Ye nabɛ ɛ́ ye moo babeega dáa moma zekomsa étɛp nyɛ neekɛboma nɛ ngom'ɛ ɛ. Mɛ naagwak dhiiti lyel-lyel gwood eedus pɛ kyee bóó mɛkoozi eke: «Nenak, di Zɛɛb di ɔ moo ɛ́, ɛ́ di wat nɛ bot! Nyɛ aakadidi ɛ́ sama wat nɛ nɔɔ, deenek, bɛ aakadi ɛ́ bot bɛ. Tin, Zɛɛb nyɛy ɛmet aadi ɛ́ sama nɛ nɔɔ. Nyɛ aadi ɛ́ Zɛɛb'ɔɔ.

ɛ Sisim Zaŋ nabee 21:2-3

Reader's Guide

Bekwil at AionianBible.org/Readers-Guide

The Aionian Bible republishes public domain and Creative Common Bible texts that are 100% free to copy and print. The original translation is unaltered and notes are added to help your study. The notes show the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of afterlife destinies.

Who has the authority to interpret the Bible and examine the underlying Hebrew and Greek words? That is a good question! We read in 1 John 2:27, *"As for you, the anointing which you received from him remains in you, and you do not need for anyone to teach you. But as his anointing teaches you concerning all things, and is true, and is no lie, and even as it taught you, you remain in him."* Every Christian is qualified to interpret the Bible! Now that does not mean we will all agree. Each of us is still growing in our understanding of the truth. However, it does mean that there is no infallible human or tradition to answer all our questions. Instead the Holy Spirit helps each of us to know the truth and grow closer to God and each other.

The Bible is a library with 66 books in the Protestant Canon. The best way to learn God's word is to read entire books. Read the book of Genesis. Read the book of John. Read the entire Bible library. Topical studies and cross-referencing can be good. However, the safest way to understand context and meaning is to read whole Bible books. Chapter and verse numbers were added for convenience in the 16th century, but unfortunately they can cause the Bible to seem like an encyclopedia. The Aionian Bible is formatted with simple verse numbering, minimal notes, and no cross-referencing in order to encourage the reading of Bible books.

Bible reading must also begin with prayer. Any Christian is qualified to interpret the Bible with God's help. However, this freedom is also a responsibility because without the Holy Spirit we cannot interpret accurately. We read in 1 Corinthians 2:13-14, *"And we speak of these things, not with words taught by human wisdom, but with those taught by the Spirit, comparing spiritual things with spiritual things. Now the natural person does not receive the things of the Spirit of God, for they are foolishness to him, and he cannot understand them, because they are spiritually discerned."* So we cannot understand in our natural self, but we can with God's help through prayer.

The Holy Spirit is the best writer and he uses literary devices such as introductions, conclusions, paragraphs, and metaphors. He also writes various genres including historical narrative, prose, and poetry. So Bible study must spiritually discern and understand literature. Pray, read, observe, interpret, and apply. Finally, *"Do your best to present yourself approved by God, a worker who does not need to be ashamed, properly handling the word of truth."* 2 Timothy 2:15. *"God has granted to us his precious and exceedingly great promises; that through these you may become partakers of the divine nature, having escaped from the corruption that is in the world by lust. Yes, and for this very cause adding on your part all diligence, in your faith supply moral excellence; and in moral excellence, knowledge; and in knowledge, self-control; and in self-control patience; and in patience godliness; and in godliness brotherly affection; and in brotherly affection, love. For if these things are yours and abound, they make you to be not idle nor unfruitful to the knowledge of our Lord Jesus Christ,"* 2 Peter 1:4-8.

Glossary

Bekwil at AionianBible.org/Glossary

The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven special words to help us better understand the extent of God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Compare the meanings below to the Strong's Concordance and Glossary definitions.

Abyssos g12

Greek: proper noun, place
Usage: 9 times in 3 books, 6 chapters, and 9 verses
Meaning:

Temporary prison for special fallen angels such as Apollyon, the Beast, and Satan.

aïdios g126

Greek: adjective
Usage: 2 times in Romans 1:20 and Jude 6
Meaning:

Lasting, enduring forever, eternal.

aiōn g165

Greek: noun
Usage: 127 times in 22 books, 75 chapters, and 102 verses
Meaning:

A lifetime or time period with a beginning and end, an era, an age, the completion of which is beyond human perception, but known only to God the creator of the aiōns, Hebrews 1:2. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

aiōnios g166

Greek: adjective
Usage: 71 times in 19 books, 44 chapters, and 69 verses
Meaning:

From start to finish, pertaining to the age, lifetime, entirety, complete, or even consummate. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

eleēsē g1653

Greek: verb, aorist tense, active voice, subjunctive mood, 3rd person singular
Usage: 1 time in this conjugation, Romans 11:32
Meaning:

To have pity on, to show mercy. Typically, the subjunctive mood indicates possiblity, not certainty. However, a subjunctive in a purpose clause is a resulting action as certain as the causal action. The subjunctive in a purpose clause functions as an indicative, not an optative. Thus, the grand conclusion of grace theology in Romans 11:32 must be clarified. God's mercy on all is not a possibility, but a certainty. See ntgreek.org.

Geenna g1067
Greek: proper noun, place
Usage: 12 times in 4 books, 7 chapters, and 12 verses
Meaning:
Valley of Hinnom, Jerusalem's trash dump, a place of ruin, destruction, and judgment in this life, or the next, though not eternal to Jesus' audience.

Hadēs g86
Greek: proper noun, place
Usage: 11 times in 5 books, 9 chapters, and 11 verses
Meaning:
Synonomous with Sheol, though in New Testament usage Hades is the temporal place of punishment for deceased unbelieving mankind, distinct from Paradise for deceased believers.

Limnē Pyr g3041 g4442
Greek: proper noun, place
Usage: Phrase 5 times in the New Testament
Meaning:
Lake of Fire, final punishment for those not named in the Book of Life, prepared for the Devil and his angels, Matthew 25:41.

Sheol h7585
Hebrew: proper noun, place
Usage: 66 times in 17 books, 50 chapters, and 64 verses
Meaning:
The grave or temporal afterlife world of both the righteous and unrighteous, believing and unbelieving, until the general resurrection.

Tartaroō g5020
Greek: proper noun, place
Usage: 1 time in 2 Peter 2:4
Meaning:
Temporary prison for particular fallen angels awaiting final judgment.

Glossary +

AionianBible.org/Bibles/Bekwel---Bekwel-Bible/Noted

Glossary references are below. Strong's Hebrew and Greek number notes are added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Questioned verse translations do not contain Aionian Glossary words and may wrongly imply *eternal* or *Hell*. * The note placement is skipped or adjusted for verses with non-standard numbering.

Abyssos

Luk 8:31
eLɔm 10:7
ɛ Sisim Zaŋ nabee 9:1
ɛ Sisim Zaŋ nabee 9:2
ɛ Sisim Zaŋ nabee 9:11
ɛ Sisim Zaŋ nabee 11:7
ɛ Sisim Zaŋ nabee 17:8
ɛ Sisim Zaŋ nabee 20:1
ɛ Sisim Zaŋ nabee 20:3

aïdios

eLɔm 1:20
Zuud 1:6

aiōn

Matye 12:32
Matye 13:22
Matye 13:39
Matye 13:40
Matye 13:49
Matye 21:19
Matye 24:3
Matye 28:20
Malak 3:29
Malak 4:19
Malak 10:30
Malak 11:14
Luk 1:33
Luk 1:55
Luk 1:70
Luk 16:8
Luk 18:30
Luk 20:34
Luk 20:35
Zaŋ 4:14
Zaŋ 6:51
Zaŋ 6:58
Zaŋ 8:35
Zaŋ 8:51
Zaŋ 8:52
Zaŋ 9:32
Zaŋ 10:28
Zaŋ 11:26
Zaŋ 12:34
Zaŋ 13:8
Zaŋ 14:16
Mɛsa 3:21
Mɛsa 15:18
eLɔm 1:25
eLɔm 9:5
eLɔm 11:36
eLɔm 12:2
eLɔm 16:27
Koolɛt yii Mɛkɛn 1:20
Koolɛt yii Mɛkɛn 2:6
Koolɛt yii Mɛkɛn 2:7
Koolɛt yii Mɛkɛn 2:8
Koolɛt yii Mɛkɛn 3:18
Koolɛt yii Mɛkɛn 8:13
Koolɛt yii Mɛkɛn 10:11
Koolɛt yii Bɔɔba 4:4
Koolɛt yii Bɔɔba 9:9
Koolɛt yii Bɔɔba 11:31
Ghalat 1:4
Ghalat 1:5
Efɛɛz 1:21
Efɛɛz 2:2
Efɛɛz 2:7
Efɛɛz 3:9
Efɛɛz 3:11
Efɛɛz 3:21
Efɛɛz 6:12
Filip 4:20
Kolɔs 1:26
Timote yii Mɛken 1:17
Timote yii Mɛken 6:17
Timote yii Bɔɔba 4:10
Timote yii Bɔɔba 4:18
Tit 2:12
Ebele 1:2
Ebele 1:8
Ebele 5:6
Ebele 6:5
Ebele 6:20
Ebele 7:17
Ebele 7:21
Ebele 7:24
Ebele 7:28
Ebele 9:26
Ebele 11:3
Ebele 13:8
Ebele 13:21
Pyɛɛd yii Mɛkɛn 1:23
Pyɛɛd yii Mɛkɛn 1:25
Pyɛɛd yii Mɛkɛn 4:11
Pyɛɛd yii Mɛkɛn 5:11
Pyɛɛd yii Bhɔɔba 3:18
Zaŋ yii Mɛkɛn 2:17
Zaŋ yii Bhɔɔba 1:2
Zuud 1:13
Zuud 1:25
ɛ Sisim Zaŋ nabee 1:6
ɛ Sisim Zaŋ nabee 1:18
ɛ Sisim Zaŋ nabee 4:9
ɛ Sisim Zaŋ nabee 4:10
ɛ Sisim Zaŋ nabee 5:13
ɛ Sisim Zaŋ nabee 7:12
ɛ Sisim Zaŋ nabee 10:6
ɛ Sisim Zaŋ nabee 11:15
ɛ Sisim Zaŋ nabee 14:11
ɛ Sisim Zaŋ nabee 15:7
ɛ Sisim Zaŋ nabee 19:3
ɛ Sisim Zaŋ nabee 20:10
ɛ Sisim Zaŋ nabee 22:5

aiōnios

Matye 18:8
Matye 19:16
Matye 19:29
Matye 25:41
Matye 25:46
Malak 3:29
Malak 10:17
Malak 10:30
Luk 10:25
Luk 16:9
Luk 18:18
Luk 18:30
Zaŋ 3:15
Zaŋ 3:16
Zaŋ 3:36
Zaŋ 4:14
Zaŋ 4:36
Zaŋ 5:24
Zaŋ 5:39
Zaŋ 6:27
Zaŋ 6:40
Zaŋ 6:47
Zaŋ 6:54
Zaŋ 6:68

Zaŋ 10:28
Zaŋ 12:25
Zaŋ 12:50
Zaŋ 17:2
Zaŋ 17:3
Mɛsa 13:46
Mɛsa 13:48
eLɔm 2:7
eLɔm 5:21
eLɔm 6:22
eLɔm 6:23
eLɔm 16:25
eLɔm 16:26
Koolɛt yii Bɔɔba 4:17
Koolɛt yii Bɔɔba 4:18
Koolɛt yii Bɔɔba 5:1
Ghalat 6:8
Tɛsalonik yii Bɔɔba 1:9
Tɛsalonik yii Bɔɔba 2:16
Timote yii Mɛken 1:16
Timote yii Mɛken 6:12
Timote yii Mɛken 6:16
Timote yii Bɔɔba 1:9
Timote yii Bɔɔba 2:10
Tit 1:2
Tit 3:7
Filemɔŋ 1:15
Ebele 5:9
Ebele 6:2
Ebele 9:12
Ebele 9:14
Ebele 9:15
Ebele 13:20
Pyɛɛd yii Mɛkɛn 5:10
Pyɛɛd yii Bhɔɔba 1:11
Zaŋ yii Mɛkɛn 1:2
Zaŋ yii Mɛkɛn 2:25
Zaŋ yii Mɛkɛn 3:15
Zaŋ yii Mɛkɛn 5:11
Zaŋ yii Mɛkɛn 5:13
Zaŋ yii Mɛkɛn 5:20
Zuud 1:7
Zuud 1:21
ɛ Sisim Zaŋ nabee 14:6

eleēsē

eLɔm 11:32

Geenna

Matye 5:22
Matye 5:29
Matye 5:30
Matye 10:28
Matye 18:9
Matye 23:15
Matye 23:33
Malak 9:43
Malak 9:45
Malak 9:47
Luk 12:5
Zak 3:6

Hadēs

Matye 11:23
Matye 16:18
Luk 10:15
Luk 16:23
Mɛsa 2:27
Mɛsa 2:31
Koolɛt yii Mɛkɛn 15:55
ɛ Sisim Zaŋ nabee 1:18
ɛ Sisim Zaŋ nabee 6:8
ɛ Sisim Zaŋ nabee 20:13
ɛ Sisim Zaŋ nabee 20:14

Limnē Pyr

ɛ Sisim Zaŋ nabee 19:20
ɛ Sisim Zaŋ nabee 20:10
ɛ Sisim Zaŋ nabee 20:14
ɛ Sisim Zaŋ nabee 20:15
ɛ Sisim Zaŋ nabee 21:8

Sheol

Genesis 37:35
Genesis 42:38
Genesis 44:29
Genesis 44:31
Numbers 16:30
Numbers 16:33
Deuteronomy 32:22
1 Samuel 2:6
2 Samuel 22:6
1 Kings 2:6
1 Kings 2:9
Job 7:9
Job 11:8
Job 14:13
Job 17:13
Job 17:16
Job 21:13
Job 24:19
Job 26:6
Psalms 6:5
Psalms 9:17
Psalms 16:10
Psalms 18:5
Psalms 30:3
Psalms 31:17
Psalms 49:14
Psalms 49:15
Psalms 55:15
Psalms 86:13
Psalms 88:3
Psalms 89:48
Psalms 116:3
Psalms 139:8
Psalms 141:7
Proverbs 1:12
Proverbs 5:5
Proverbs 7:27
Proverbs 9:18
Proverbs 15:11
Proverbs 15:24
Proverbs 23:14
Proverbs 27:20
Proverbs 30:16
Ecclesiastes 9:10
Song of Solomon 8:6
Isaiah 5:14
Isaiah 7:11
Isaiah 14:9
Isaiah 14:11
Isaiah 14:15
Isaiah 28:15
Isaiah 28:18
Isaiah 38:10
Isaiah 38:18
Isaiah 57:9
Ezekiel 31:15
Ezekiel 31:16
Ezekiel 31:17
Ezekiel 32:21
Ezekiel 32:27
Hosea 13:14
Amos 9:2
Jonah 2:2
Habakkuk 2:5

Tartaroō

Pyɛɛd yii Bhɔɔba 2:4

Questioned

None yet noted

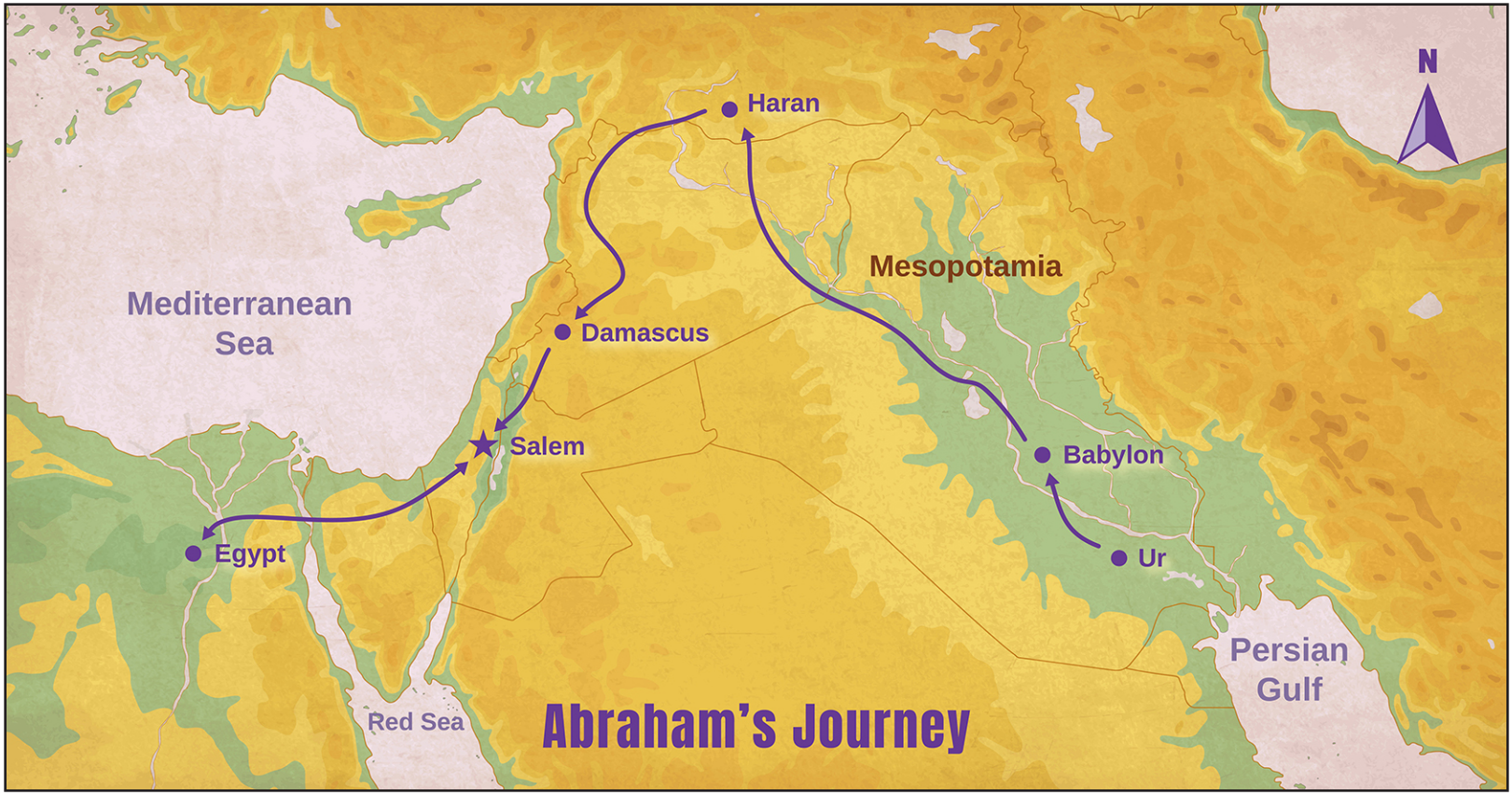

Dum nɛ ɛdum ɛ koŋ nɛ Zɛɛb ɛ, Abalaam nalooba nɛ ndjóoel ɛ Zɛɛb é sok nyɛ nadjóo nyɛ ɛ. Wɔ gwak nyɛ zɛtɔ́ pɛ kyee dik Zɛɛb naakɛk náá, nyɛ aadjɛ nyɛ ɛ. Tin, nyɛ naazɛtɔ́, ààgu pɛ kyee nyɛ di etɔ́ ɛ. - Ebele 11:8

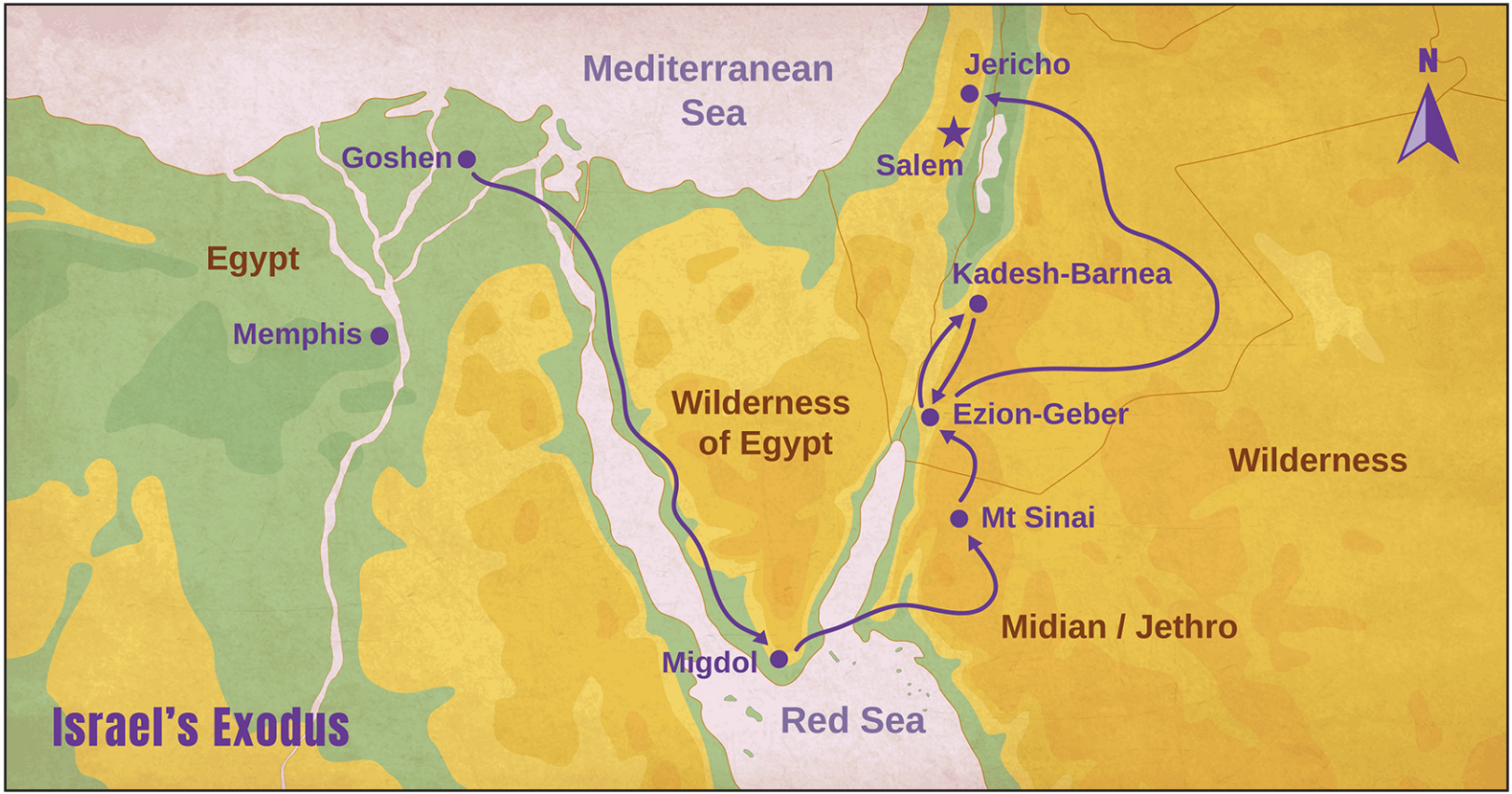

"When Pharaoh had let the people go, God didn't lead them by the way of the land of the Philistines, although that was near; for God said, 'Lest perhaps the people change their minds when they see war, and they return to Egypt'" Exodus 13:17

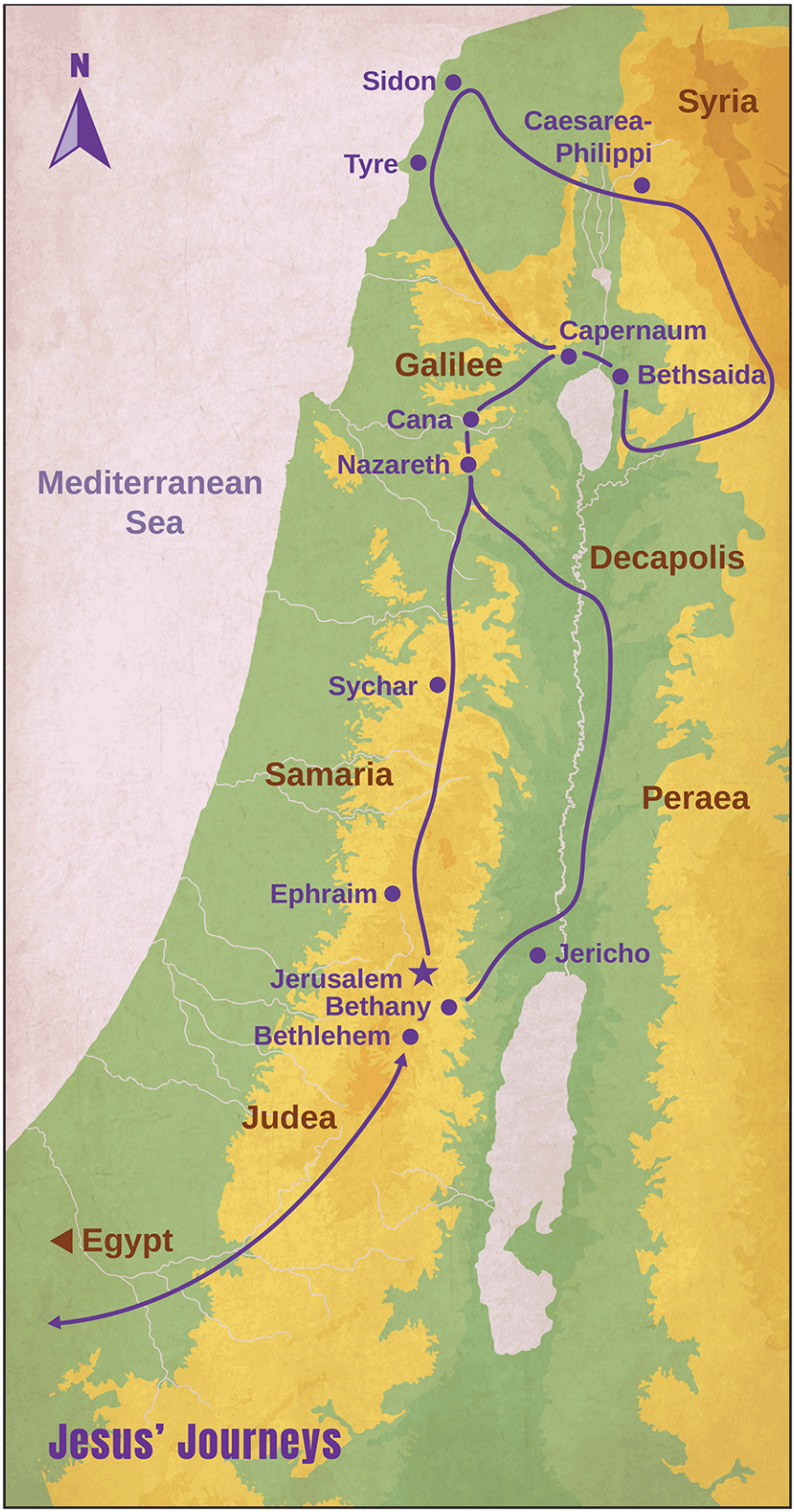

Ɛtɛp tak ɛ́ di ndá, Sɛɛŋɛlɛ Mɔn Mɔt nyɛy nyɛ ɛmet nabɛ àdzyɛ, etɛɛ ndá, bɔt neezedi bɔt ɛ mɛsa mɛ. Nyɛ nazyɛ ɛ́, zɛsa bɔt mɛsa, nɛ ɛzɛdjɛ tsik'ɛ tyee etuud ɛ́tɛp bɔt ɛbuɛpe.

- Malak 10:45

Ye é mam Pɔl, mot-mɛsa ɛ Yezu Klisto. Zɛɛb é nadjóo mɛ, nyɛ é nasɛ́ɛ mɛ étɛp mɛ needi mot-lwoma, mɛ neegoola bin Mbɛɛ Bhaadal yɛ. - eLɔm 1:1

Creation 4004 B.C.

Adam and Eve created	4004
Tubal-cain forges metal	3300
Enoch walks with God	3017
Methuselah dies at age 969	2349
God floods the Earth	2349
Tower of Babel thwarted	2247
Abraham sojourns to Canaan	1922
Jacob moves to Egypt	1706
Moses leads Exodus from Egypt	1491
Gideon judges Israel	1245
Ruth embraces the God of Israel	1168
David installed as King	1055
King Solomon builds the Temple	1018
Elijah defeats Baal's prophets	896
Jonah preaches to Nineveh	800
Assyrians conquer Israelites	721
King Josiah reforms Judah	630
Babylonians capture Judah	605
Persians conquer Babylonians	539
Cyrus frees Jews, rebuilds Temple	537
Nehemiah rebuilds the wall	454
Malachi prophecies the Messiah	416
Greeks conquer Persians	331
Seleucids conquer Greeks	312
Hebrew Bible translated to Greek	250
Maccabees defeat Seleucids	165
Romans subject Judea	63
Herod the Great rules Judea	37

(The Annals of the World, James Uusher)

Jesus Christ born 4 B.C.

New Heavens and Earth

	Christ returns for his people
1956	Jim Elliot martyrd in Ecuador
1830	John Williams reaches Polynesia
1731	Zinzendorf leads Moravian mission
1614	Japanese kill 40,000 Christians
1572	Jesuits reach Mexico
1517	Martin Luther leads Reformation
1455	Gutenberg prints first Bible
1323	Franciscans reach Sumatra
1276	Ramon Llull trains missionaries
1100	Crusades tarnish the church
1054	The Great Schism
997	Adalbert marytyrd in Prussia
864	Bulgarian Prince Boris converts
716	Boniface reaches Germany
635	Alopen reaches China
569	Longinus reaches Alodia / Sudan
432	Saint Patrick reaches Ireland
397	Carthage ratifies Bible Canon
341	Ulfilas reaches Goth / Romania
325	Niceae proclaims God is Trinity
250	Denis reaches Paris, France
197	Tertullian writes Christian literature
70	Titus destroys the Jewish Temple
61	Paul imprisoned in Rome, Italy
52	Thomas reaches Malabar, India
39	Peter reaches Gentile Cornelius
33	Holy Spirit empowers the Church

(Wikipedia, Timeline of Christian missions)

Resurrected 33 A.D.

Where?			When?							
			Innocence		Fallen				Glory	
			Eternity Past	4000 BC Creation	Fall to Sin No Law	1500 BC Moses' Law	Advent of Christ 0-33 AD	Church Age Kingdom Age	Great White Throne	New Heaven and Earth
Who?	God	Father	God's Perfect Fellowship John 10:30	God's Perfect Fellowship with Adam in the Garden of Eden No Fall No Death Gen 1:31	Living in Unapproachable Light, 1 Timothy 6:16				God's Perfectly Restored Fellowship with All Mankind in the Holy City No Hades No Dead Rev 20:3	All Restored Acts 3:21
		Son			Pre-Incarnate, John 8:58		Incarnate, John 1:14	Paradise, Luke 23:43		
		Holy Spirit			Everywhere, Psalm 139:7		Indwelling Believers, John 14:17			
	Mankind	Living Mankind	No Creation No people Gen 1:1		Serving the Savior or Satan on Earth, Ephesians 2:1-5					
		Deceased Believing Mankind			Blessed in Paradise, Luke 16:22					
		Deceased Unbelieving Mankind			Punished in Hades until the final judgment, Luke 16:23 and Rev 20:13					
	Angels	Holy Angels			Serving Mankind at God's Command, Hebrews 1:14					
		Imprisoned Angels		No Fall No Unholy Angels Gen 1:31	Imprisoned in Tartarus, 2 Peter 2:4 and Jude 6				Lake of Fire Prepared for the Devil and his Angels Mat 25:41 Rev 20:10	Fallen Angels Forgiven? Col 1:20 Yes? Heb 2:16 No?
		Fugitive Angels			Rebelling Against Christ Accusing Mankind 1 Peter 5:8 and Revelation 12:10			Thalaasa, Rev 20:13		
		First Beast Demon						Lake of Fire Revelation 19:20		
		False Prophet Demon								
		Satan						Abyss Revelation 20:2		

Destiny

Bekwil at AionianBible.org/Destiny

The Aionian Bible shows the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of after-life destinies. The underlying Hebrew and Greek words typically translated as *Hell* show us that there are not just two after-life destinies, Heaven or Hell. Instead, there are a number of different locations, each with different purposes, different durations, and different inhabitants. Locations include 1) Old Testament *Sheol* and New Testament *Hadēs*, 2) *Geenna*, 3) *Tartaroō*, 4) *Abyssos*, 5) *Limnē Pyr*, 6) *Paradise*, 7) *The New Heaven*, and 8) *The New Earth*. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The key observation is that fallen angels will be present at the final judgment, 2 Peter 2:4 and Jude 6. Traditionally, we understand the separation of the Sheep and the Goats at the final judgment to divide believing from unbelieving mankind, Matthew 25:31-46 and Revelation 20:11-15. However, the presence of fallen angels alternatively suggests that Jesus is separating redeemed mankind from the fallen angels. We do know that Jesus is the helper of mankind and not the helper of the Devil, Hebrews 2. We also know that Jesus has atoned for the sins of all mankind, both believer and unbeliever alike, 1 John 2:1-2. Deceased believers are rewarded in Paradise, Luke 23:43, while unbelievers are punished in Hades as the story of Lazarus makes plain, Luke 16:19-31. Yet less commonly known, the punishment of this selfish man and all unbelievers is before the final judgment, is temporal, and is punctuated when Hades is evacuated, Revelation 20:13. So is there hope beyond Hades for unbelieving mankind? Jesus promised, *"the gates of Hades will not prevail,"* Matthew 16:18. Paul asks, *"Hades where is your victory?"* 1 Corinthians 15:55. John wrote, *"Hades gives up,"* Revelation 20:13.

Jesus comforts us saying, *"Do not be afraid,"* because he holds the keys to *unlock* death and Hades, Revelation 1:18. Yet too often our *Good News* sounds like a warning to *"be afraid"* because Jesus holds the keys to *lock* Hades! Wow, we have it backwards! Hades will be evacuated! And to guarrantee hope, once emptied, Hades is thrown into the Lake of Fire, never needed again, Revelation 20:14.

Finally, we read that anyone whose name is not written in the Book of Life is thrown into the Lake of Fire, the second death, with no exit ever mentioned or promised, Revelation 21:1-8. So are those evacuated from Hades then, *"out of the frying pan, into the fire?"* Certainly, the Lake of Fire is the destiny of the Goats. But, do not be afraid. Instead, read the Bible's explicit mention of the purpose of the Lake of Fire and the identity of the Goats, *"Then he will say also to those on the left hand, 'Depart from me, you cursed, into the consummate fire which is prepared for... the devil and his angels,'"* Matthew 25:41. Bad news for the Devil. Good news for all mankind!

Faith is not a pen to write your own name in the Book of Life. Instead, faith is the glasses to see that the love of Christ for all mankind has already written our names in Heaven. *"If the first fruit is holy, so is the lump,"* Romans 11:16. Though unbelievers will suffer regrettable punishment in Hades, redeemed mankind will never enter the Lake of Fire, prepared for the devil and his angels. And as God promised, all mankind will worship Christ together forever, Philippians 2:9-11.

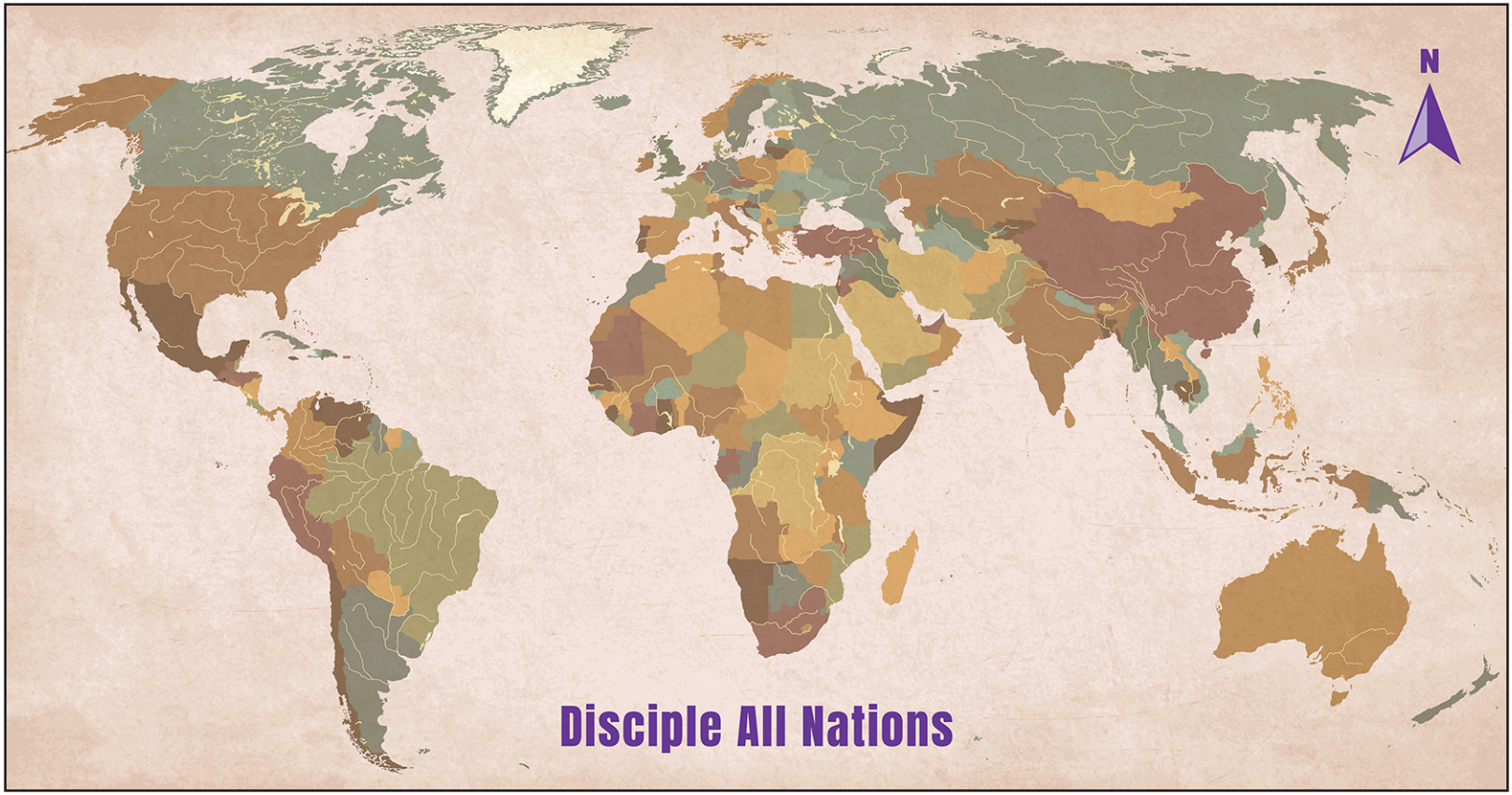

Deenek, tɔ́ka pɛ daa bot ɛ membyak djas di kɔ ɛko ɛ bɔs ɛ, da bi ɛ́ kɛsa náá, bɔɔ djas liigel, da bɛ ɛ́ di bɛdjekel bam. Duuka bɛ Zɛɛb nɛ din ɛ Sɛɛg, nɛ Mɔn, nɛ Sisim na Dɛɛ.

- Matye 28:19